

Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1917 ratkaisematta olevain asiain luettelo.

Milloin asia saapui.	Asian laatu.	Minkä varassa asia on.
Edellisiltä vuosilta päättämättä olevia.		
1910. Marrask. 1.	Kauppavaltuutettujen esitys että Katajanokan tavaravarikkojen välillä olevat tilat varustettaisiin katolla.	Marraskuun 21 päivänä 1910 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asiaa ei ole voitu loppuun käsitellä, syystä että se on kaupungin yleisten töiden Hallituksessa esille otetun kysymyksen yhteydessä, joka koskee erinäisiä muita laivaliikenteen edistämistä tarkoittavia toimenpiteitä. Hallitus on antanut esityksen asiasta Rahatoimikamariin, joka on jättänyt asian toistaiseksi odotellessaan, miten kysymys erinäisten Katajanokan maa-alueiden luovuttamisesta venäläisille sotilasviranomaisille tulee ratkaistuksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 36 vuodelta 1914</i>).
1911. Tammik.14.	Käsityö- ja tehdasyhdistyksen y. m. hakemus 402:nnen korttelin Pohjois Rautatiekadun 7:ssä ja 9:ssä olevain tonttien luovuttamisesta talon paikaksiksi näille yhdistyksille.	Tammikuun 31 päivänä 1911 lähetettiin asia Rahatoimikamariin, jolta seuraavan lokakuun 21 päivänä saapui vastaus, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto viime mainittu kuukauden 31 päivänä kehotti hakijoita ennen toukokuun 1 päivää 1912 antamaan tarkemman ohjelman sekä luonnokset ja kustannusarvion aiottua rakennusta varten, samalla kun Rahatoimikamarille annettiin määräys, että puheenalaiset tontit ovat, siksi kunnes Valtuusto on asian ratkaisut, edellä mainittuun tarkoitukseen varattavat. Toukokuun 14

<p>1911.</p> <p>Huhtik. 25.</p>	<p>Rahatoimikamarin esitys uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakennuttamisesta sekä Senaattintorin tasoittamisesta (<i>Pain. asiakirj. N:o 15 v. 1911</i>).</p>	<p>päivänä 1912 saapui vastaus, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta mainitun kuukauden 28 päivänä lähetti asian Rahatoimikamariin. Kamarin annettua asiasta lausunnon huhtikuun 14 päivänä 1913 lähetettiin asia seuraavan toukokuun 13 päivänä erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi viimeksi mainitun kuukauden 28 päivänä valittiin herrat W. F. Heimbürger, O. Tarjanne, E. W. Walldén, V. von Wright ja A. H. Soini. (Ks. asiaa N:o 1 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annettussa selonteossa).</p> <p>Sittenkun aikaisemmin oli ryhdytty erinäisiin toimenpiteisiin asiassa, päätti Kaupunginvaltuusto kesäkuun 10 päivänä 1913 kaupungintalokysymystä edelleen valmistelemaan asettaa erityisen komitean, johon valittiin herrat A. Norrmén, J. Castrén, N. L. Eskola, H. Lindberg ja O. Tarjanne sekä todellinen valtioneuvos A. Gripenberg ja kaupungininsinööri G. Idström. Tämä komitea antoi seuraavan joulukuun 10 päivänä mietinnön N:o 1 (<i>Pain. asiakirj. N:o 94 v. 1913</i>), joka Kaupunginvaltuuston kokouksessa saman kuukauden 16 päivänä hyväksyttiin muuten, paitsi mikäli koski mietinnön ensimmäistä pontta. Huhtikuun 7 päivänä 1914 antoi komitea mietinnön N:o 2 (<i>Pain. asiakirj. N:o 22 vuodelta 1914</i>), joka pantiin saman kuukauden 28 päivänä pöydälle seuraavaan syksyyn. Joulukuun 29 päivänä 1914 pidetyssä kokouksessa asia pantiin toistaiseksi pöydälle.</p>
<p>Marrask.17.</p>	<p>Suomen Uimaliiton esitys kunnallisen uimahallin rakennusasiasta.</p>	<p>Marraskuun 28 päivänä 1911 lähetettiin asia Terveystalokuntaan, jolta seuraavan joulukuun 29 päivänä saapui vastaus, minkä jälkeen asia samana päivänä lähetettiin kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.</p> <p>Asian ilmoitetaan olevan edellä mainitun Hallituksen käsiteltävänä, joka on sitä valmistelemaan asettanut ammattimieskomitean, joka ei kuitenkaan vielä ole antanut ehdotusta asiasta.</p>

1911.	Jouluk. 22. Herra O. Häggmanin tekemä, tälläistä voikauppaa koskeva esitysehdotus.	<p>Tammikuun 30 päivänä 1912 asia lähetettiin Terveystoimikuntaan, joka seuraavan huhtikuun 26 päivänä ilmoitti, mihin toimenpiteisiin se oli asiassa ryhtynyt, minkä ohessa mainittiin lisätoimenpiteitä olevan odotettavana.</p> <p>Asia on elintarpeiden kaupan järjestämisestä koskevan asian yhteydessä, joka asia on Kaupunginvaltuuston asettaman komitean käsiteltävänä. (Ks. asiaa N:o 5 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa).</p>
1912.	Maalisk. 28. Terveystoimikunnan esitys erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä tuberkulosin vastustamiseksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 27 v. 1912</i>).	<p>Huhtikuun 30 päivänä 1912 asia käsiteltiin loppuun, mikäli koski ponsia 2, 3, 4, 5 ja 7, mutta palautettiin Rahatoimikamariin, mikäli koski ponsia 1 ja 6, jotka tarkoittivat sairaalan rakentamista tuberkulosia sairastavia henkilöjä varten sekä kysymystä määrärahan myöntämisestä yhdistyksille, jotka olisivat halukkaita perustamaan lomasiirtoloita kansakouluiässä oleville lapsille. Rahatoimikamarin ehdotuksesta lähetettiin asia tältä kohden huhtikuun 1 päivänä 1913 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudistuskomiteaan, joka saman kuukauden 23 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto seuraavan toukokuun 13 päivänä asetti asiaa edelleen valmistelemaan erityisen komitean, jonka jäseniksi valittiin herrat R. Sievers, O. Tarjanne ja W. Zilliacus sekä lääketieteellisensiaatti Ina Rosqvist ja lääkintöneuvos A. Koskimies.</p> <p>Toukokuun 20 päivänä 1915 antoi viimeksi mainittu komitea mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1915</i>), minkä jälkeen asia seuraavan kesäkuun 8 päivänä lähetettiin kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan, joka marraskuun 9 päivänä antoi lausunnon (<i>Pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1915</i>). Seuraavan joulukuun 14 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto Keisarilliselle Suomen Senaatille tehdä esityksen erään Tuusulan pitäjän Ruotsinkylässä sijaitsevaan Väfvarsin soti-</p>

		<p>lasvirkataloon N:o 11 kuuluvan maa-alueen luovuttamisesta Helsingin kaupungille sairaalan rakennuttamiseksi tuberkulosia poteville henkilöille sekä tuollaisen sairaalan rakennuttamiskysymyksen valmisttavaksi sillä tavoin kuin mietinnössä oli mainittu ja tarpeen mukaisesti ottamalla huomioon asian kiireellinen laatu.</p> <p>Sittenkun Maistraatti toukokuun 13 päivänä 1916 oli Valtuustolle lähettänyt K. Senaatin Kamaritoimituskunnan kirjeen ilmoituksineen myöntymisestä edellä mainituun anomukseen, päätti Kaupunginvaltuusto saman kuukauden 30 päivänä saattaa Senaatin päätöksen Rahatoimikamarin tiedoksi sekä käskää Kamarin ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita ehkä vielä oli tarpeen alueen ottamiseksi kaupungin haltuun. Kysymys vastaisen sairaalan rakennuttamisesta jätettiin kaupungin Sairaalaylihallituksen lausuntoa odotellessa toistaiseksi.</p> <p>On lähetetty Ylihallituksen asettamaan valiokuntaan.</p>
1912.		
Huhtik. 18.	Helsingin Kauppiaitten Yhdistyksen anomus kaupungin satamaolojen parantamisesta.	Huhtik. 18 päivänä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, joka on maaliskuun 27 päivänä 1917 antanut vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 39 vuodelta 1917</i>). Seuraavan kesäkuun 19 päivänä lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka kirjelmässä marraskuun 5 päivältä 1917 on antanut lausunnon asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 72 vuodelta 1917</i>).
Toukok. 4.	Erinäisten Hermannin huvilanomistajain esitys saada lunastaa sikäläiset tontit omikseen.	Toukok. 4 päivänä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin. Lausuntoa asiasta on sittemmin pyydetty kaupungin yleisten töiden Hallitukselta, joka onkin sen antanut, minkä jälkeen Kamari on palauttanut asian edelleen valmisteltavaksi mainittuun hallitukseen. Sittemmin on Hallitus antanut uuden lausunnon lopullisine ehdotuksineen Hermannin kaupunginasemakaavaksi, joka ehdotus on kaupungin ja valtion välisen tilusvaihdon (kuritushuonealueen) varassa,

<p>1912. Syysk. 6.</p>	<p>Pankinjohtaja August Lundqvistin ja kirjanpitäjä Uno Westerholmin kirjelmä ynnä Helsingin Uimahallia varten lahjoitettu rahamäärä.</p>	<p>ja kun mainittua tilusvaihtokysymystä ei vielä ole ratkaistu, ei Kamari ole voinut anomusta lopullisesti käsitellä.</p> <p>Syysk. 6 päivänä 1912 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.</p> <p>Asia on lopullisesti käsittelemättä odotellessa kunnan uimahallia koskevan asian loppuun käsittelyä.</p>
<p>Marrask.26.</p>	<p>Herra L. Ehrnroothin y. m. esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä elintarpeiden hinnan huojistamiseksi kaupungissa (<i>Pain. asiakirj. N:o 75 vuodelta 1912</i>).</p>	<p>Joulukuun 10 päivänä 1912 asetettiin asiaa valmistelemaan komitea, johon valittiin herrat O. Häggman, R. Sievers, A. Hyttinen ja N. L. Eskola, kaupungininsinööri G. Idström sekä filosofianmaisterit G. Estlander ja G. R. Snellman. Toukokuun 19 päivänä 1914 antoi komitea mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 34 vuodelta 1914</i>). Seuraavan kesäkuun 9 päivänä asia pantiin pöydälle. Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 22 päivänä 1914 oli päättänyt asettaa uuden komitean, valittiin sen jäseniksi seuraavan lokakuun 6 päivänä herra A. Frey, lääketieteentohtori, vapaa-herra O. v. Hellens, filosofiantohtori Hj. Göös, teurastamonjohtaja V. Kankaanpää sekä filosofianmaisteri G. R. Snellman. Huhtikuun 16 päivänä 1915 antoi viimeksi mainittu komitea mietinnön N:o 1 toimenpiteistä maidonkuljetuksen helpottamiseksi Helsinkiin rautateitse (<i>Pain. asiakirj. N:o 19 vuodelta 1915</i>), minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto seuraavan toukokuun 11 päivänä teki esityksen asiasta Rautatiehallitukselle (Ks. asiaa N:o 5 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa).</p>
<p>Jouluk. 30.</p>	<p>Budjettivaliokunnan ehdotuk-</p>	<p>sesta päätettiin asettaa erityinen komitea, jonka olisi harkittava, eikö kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloushallintoa kävisi uudestijärjestäminen, sekä selvitetävä, tarvitseeko kaupunki lähiaikoina laajempia tahi uusia sairaanhoitolaitoksia.</p> <p>Asian käsittely on vuonna 1916 loppuun suoritettu, paitsi mikäli koskee kysymystä, tarvitseeko kaupunki laajempia</p>

<p>1913. Tammik. 16.</p>	<p>Terveydenhoitolautakunnan kirjelmä ehdotuksineen Kivelän sairaalan säännöiksi.</p>	<p>tai uusia sairaanhoitolaitoksia. Helmikuun 27 päivänä 1917 siirrettiin komitean tehtävä kaupungin Sairaalaylihallitukselle.</p> <p>Sittenkun asia oli tammikuun 28 päivänä 1913 lähetetty Rahatoimikamariin, joka seuraavan huhtikuun 8 päivänä antoi siitä lausunnon (<i>Pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1913</i>), lähetti Valmisteluvaliokunta sen viimeksi mainittuna päivänä kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan, joka seuraavan kesäkuun 4 päivänä antoi lausuntonsa (<i>Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913</i>), minkä jälkeen asia viimeksi mainitun kuukauden 10 päivänä lähetettiin Rahatoimikamariin ja Terveydenhoitolautakuntaan, jotka ovat antaneet lausuntonsa.</p> <p>Komitean annettua uuden mietinnön asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 11 vuodelta 1916</i>) päätti Kaupunginvaltuusto helmikuun 29 päivänä 1916 antaa kaupungin Sairaalaylihallituksen toimeksi laatia ehdotuksen kaupungin kaikkien sairaalain säännöiksi.</p>
<p>Toukok. 8.</p>	<p>Rahatoimikamarin kirjelmä ehdotuksineen viidennentoista kaupunginosan asemakaavaksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 51 vuodelta 1913</i>).</p>	<p>Toukokuun 28 päivänä 1913 asia palautettiin Rahatoimikamariin, joka on kaupungin yleisten töiden Hallitukselta vaatinut ja saanutkin selvityksen asiasta.</p> <p>Helmikuun 27 päivänä 1917 kehoitettiin Rahatoimikamaria jouduttamaan selvityksen antamista.</p> <p>Asian lopullinen käsittely Kamarissa on viivästynyt, sen johdosta että on herännyt kysymys Lapinlahden alueen vaihtamisesta erääseen Meilansin alueen osaan, joka kysymys on jätetty Kaupunginvaltuuston periaatteellisesti ratkaistavaksi.</p>
<p>Toukok. 27.</p>	<p>Kansakoulujohtokunnan esitys alueen varaamisesta kansakoulupuutarhan paikaksi.</p>	<p>Kesäkuun 9 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on vaatinut kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa. Hallitus käsittelee asian maaliskuussa 1917 minkä jälkeen lausunto annettiin Rahatoimi-</p>

<p>1913. Kesäk. 10.</p>	<p>Valmisteluvaliokunnan esityk-</p>	<p>kamarille huhtikuun 17 päivänä samaa vuotta.</p> <p>sestä sekä vuositilintarkastajain ja Revisionikonttorin ehdotuksesta (<i>Pain. asiakirj. N:ot 53 ja 63 vuodelta 1913</i>) päätti Kaupunginvaltuusto käskää Rkmrin laadittua ehdotuksen kaupungin kassa- ja tililaitosta koskevaksi yleiseksi johtosäännöksi. Marraskuun 17 päivänä 1914 esiteltäessä 1913 vuoden tilintarkastajain kertomuksen johdosta annettua valiokunnan mietintöä (<i>Pain. asiakirj. N:o 71 vuodelta 1914</i>) päätti Valtuusto kehottaa Rahatoimikamaria yksissä neuvoin Revisionikonttorin kanssa ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin kaupungin tililaitoksen uudistuksen jouduttamiseksi.</p> <p>Rahatoimikamarin valitsemain kahden asiantuntijan annettua lokakuun 15 päivänä 1915 mietinnön asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1915</i>) sekä niiden hallitusten ja lautakuntain, joiden toimintaa ehdotus koskee, lähetettyä lausuntonsa on Kamari asiaa käsittelemään asettanut komitean.</p> <p>Helmikuun 27 päivänä 1917 kehoitettiin Rahatoimikamaria jouduttamaan hankkeissa olevaa tililaitosuudistusta koskevan ehdotuksensa antamista.</p> <p>Sittenkun Rahatoimikamarin asettama komitea oli kesäkuun 15 päivänä antanut mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1917</i>) ja Rahatoimikamari oli seuraavan elokuun 23 päivänä antanut ehdotuksensa (<i>Pain. asiakirj. N:o 50 vuodelta 1917</i>), lähetti Valmisteluvaliokunta asian syyskuun 5 päivänä Revisionikonttoriin, jonka lausunto saapui lokakuun 1 päivänä 1917. Viimeksi mainitun kauden 18 päivänä pantiin asia pöydälle.</p>
<p>Elok. 14.</p>	<p>Rahatoimikamarin esitys erään Pakaan alueen osan järjestämisestä tehdas- ja varasto-paikoiksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 73 vuodelta 1913</i>).</p>	<p>Lokakuun 14 päivänä 1913 asia palautettiin erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat C. Enckell, L. N. Eskola ja Ferd. von Wright ja joka maaliskuun 14 päivänä 1914 antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1914</i>). Vi-</p>

meksi mainitun kuukauden 24 päivänä asia palautettiin valiokuntaan, jonka tuli hankkia Rahatoimikamarin lausunto asiasta koko laajuudessaan, minkä jälkeen valiokunta seuraavan lokakuun 29 päivänä antoi mietinnön N:o 2 (*Pain. asiakirj. N:o 72 vuodelta 1914*). Marraskuun 17 päivänä pidetyssä kokouksessa käskettiin Rahatoimikamarin, sittenkun kaupungin yleisten töiden Hallitus oli teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta valmistellut kysymystä Hietaniemen alueen järjestämisestä teollisuus- ja varastopaikoiksi sekä laatinut sitä varten järjestelysuunnitelman, tästä antaa lausunto, minkä ohessa päätettiin, että kysymys, missä järjestyksessä edellä mainittujen molempain paikkain järjestämistyöt on teetettävä, sekä tämän johdosta tarpeellisten määrärahojen myöntäminen ynnä kysymys, miten puheenalaisiin ryhmiin kuuluvia tontteja oli luovutettava, sai jäädä siksi, kunnes edellä mainittu selvitys oli Rahatoimikamarilta saatu. Kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden Hallitusten nyttemmin annettua niiltä pyydetyn selvityksen, on Rahatoimikamari syyskuun 11 päivänä 1916 antanut asiasta selvityksen (*Pain. asiakirj. N:o 41 vuodelta 1916*), minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto seuraavan lokakuun 24 päivänä asetti komitean, johon valittiin herrat A. Norrmén, R. Elving, K. A. Paloheimo, C. Enckell, L. Krogius, J. Casterén, H. Lindberg ja I. Lindfors ja joka sai tehtäväkseen ottaa koko laajuudessaan tutkittavaksi kysymykset uusien maa-alueiden hankkimisesta kaupungille sekä teollisuustonttien ja varastopaikkain osottamisesta. (Ks. asiaa N:o 10 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa.)

Huhtikuun 24 ja toukokuun 8 päivänä 1917 pidetyissä kokouksissa käsiteltiin maanhankintakysymys lopullisesti, jota vastoin komitean tehtävä, mikäli teollisuustonttien ja varastopaikkain luovutusta koskee, on keskeneräinen. Marras-

1913.		kuun 13 päivänä valittiin komiteaan lisäjäseniksi herrat G. Bengelsdorff ja J. Stjernvall.
Syysk. 24.	Kauppavaltuutettujen esitys tarvarena-aseman laittamisesta Kattajanokalle.	Syyskuun 29 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on jättänyt asian toistaiseksi odotellessaan, miten kysymys erinäisten Kattajanokan maa-alueiden luovuttamisesta venäläisille sotilasviranomaisille tulee ratkaistuksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 36 vuodelta 1914</i>).
Syysk. 29.	Rahatoimikamarin esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä täkäläisen talvilaivakulun vakauttamiseksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 81 vuodelta 1913</i>).	Marraskuun 11 päivänä 1913 asia pantiin pöydälle johonkin seuraavan vuoden alkupuoliskolla pidettävään kokoukseen. Helmikuun 3 päivänä 1914 päätettiin asettaa komitea, jonka jäseniksi saman kuukauden 24 päivänä valittiin tod. valtioneuvos A. Ramsay, herrat A. E. Alfthan, V. Ek, A. Hjelt ja Lars Krogius. Komitean tehtyä esityksen, että se saisi vapautuksen toimestaan ja lykätä työnsä siksi, kunnes säännölliset olot jälleen ovat palautuneet, päätti Kaupunginvaltuusto marraskuun 4 päivänä valtuuttaa komitean lykkäämään työnsä toistaiseksi, jota vastoin sen tehtävää ei lakkautettaisi. Sittenkun Rahatoimikamari syyskuun 18 päivänä 1915 oli ilmoittanut Keisarillisen Senaatin hyljänneen Kamarin anomuksen että Helsingin kaupungille hankittavaa jäänmurtajalaivaa koskevan kysymyksen selvittämiseksi Helsingistä Porkkalaan ja sieltä Rönnskärin y. m. saarien itäpuolitse ulapalle vievä väylä luotsilaitoksen toimesta trallattaisiin tai myös Helsingin kaupunki oikeutettaisiin mainittuun toimenpiteeseen ryhtymään, päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan saman kuukauden 21 päivänä kehottaa Rahatoimikamaria ottamaan puheena olevan asian uudelleen käsiteltäväksi säännöllisten olojen jälleen palauduttua.
1913.	Marrask.11. Kaupungin terveyden- ja sairaan-	hoidon uudestijärjestämistä varten asetetun komitean ehdotuksesta (<i>Pain. asiakirj. N:o 84 vuodelta 1913</i>) annettiin Tervey-

1918.		denhoitolautakunnan toimeksi ottaa pohdittavaksi kysymys kunnallisen poliklinikan perustamisesta sekä tehdä seikka-peräinen ehdotus laitoksen järjestämiseksi ja laatia sen kustannuslaskelma. Asia on ollut valmisteltavana Terveysdenhoitolautakunnan asettamassa komiteassa, mutta sitä ei ole katsottu voitavan loppuun käsitellä ennen säännöllisten olojen palautumista.
Marrask. 25.	Poikain valmistavan ammattikoulun johtokunnan esitys n. s. yksinkertaisempaa tyyppiä olevan ammattikoulun perustamisesta.	Marraskaun 25 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka tammikuun 15 päivänä 1914 antoi vastauksen, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto viimeksi mainitun kuukauden 20 päivänä asetti komitean, johon valittiin herrat A. Listo, J. Reuter ja V. von Wright. Komitean annettua seuraavan lokakuun 9 päivänä mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1914</i>) lähetti Valmisteluvaliokunta asian saman kuukauden 29 päivänä Rahatoimikamariin sekä taide-teollisuuskeskuskoulun ja kansakoulujen jatko-opetuksen uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan. Viimeksi mainittu komitea antoi lausunnon helmikuun 11 päivänä 1915 (<i>Pain. asiakirj. N:o 9 vuodelta 1915</i>).
Jouluk. 30.	Budjettivaliokunnan ehdotuk-	sesta päätettiin antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa käsiteltäväksi kysymys yhteisen hiilienoston järjestämisestä kaupungin eri tehtaisiin ja laitoksiin sekä tästä asiasta antaa Kaupunginvaltuustolle lausunto ja ehdotus. Asia tulee Rahatoimikamarissa käsiteltäväksi kunnallisen halkopihan perustamista koskevan kysymyksen yhteydessä.
1914. Helmik. 24.	Herra Ivar Lindforsin y. m. esitysehdotus kaupungin kulkulaitosten parantamismahdollisuuksia koskevasta asiasta.	Sittenkun helmikuun 24 päivänä 1914 pidetyssä kokouksessa oli annettu Valmisteluvaliokunnan tehtäväksi ehdottaa, miten asia olisi käsiteltävä, lähetettiin se seuraavan maaliskuun 24 päivänä mainitun komitean ehdotuksesta talviliikennekomiteaan. Helmikuun 29 päivänä 1916 päätti

1914.	Huhtik. 2. Rahatoimikamarin esitys suunnitellun uuden keskuspoliisitalon tonttipaikkaa koskevasta asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 27 vuodelta 1914</i>).	Kaupunginvaltuusto lähettää asian erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi seuraavan maaliskuun 14 päivänä valittiin herrat E. Schybergson, A. E. Alfthan, I. Lindfors ja A. Soini sekä kauppias J. Tallberg. (Ks. asiaa N:o 9 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa).
Huhtik. 6.	Perustuslaillisen työväenyhdistyksen anomus toimenpiteisiin ryhtymisestä asuntojen teettämiseksi vähävaraisille.	Huhtikuun 6 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Sosialilautakuntaan, joka saman kuukauden 20 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta viimeksi mainittuna päivänä lähetti sen Rahatoimikamariin, jonka oli hankittava kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausunto. On Sörnäsän haararadan pohjoispuolisen alueen lopullista asemakaavaa koskevan kysymyksen varassa, jota kysymystä paraikkaa pohtii teollisuustonttikysymystä valmistelevaan asetettu Kaupunginvaltuuston valiokunta.
Huhtik. 7.	Herra Viktor v. Wrightin esitys ehdotus taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestämistä koskevasta asiasta.	Huhtikuun 28 päivänä 1914 lähetettiin asia komiteaan, jonka jäseniksi valittiin herrat V. von Wright, A. Frey, arkkitehdit A. Lindgren ja E. A. Törnwall sekä professori E. Nordström. (Ks. asiaa N:o 4 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa). Komitean annettua maaliskuun 9 päivänä 1917 mietinnön käsityöläiskouluopetuksen uudestijärjestämisestä (<i>Pain. asiakirj. N:o 5 vuodelta 1917</i>) pantiin asia pöydälle seuraavan toukokuun 8 päivänä. Marraskuun 13 päivänä täydennettiin komiteaa valitsemalla siihen opettaja

1914.		O. Lappalainen sekä opettajattaret M. Blomqvist ja A. Lindström.
Toukok. 2.	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys kansakouluopettajiston palkanjärjestelyasiasta.	Toukokuun 25 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asiat Rahatoimikamariin, jonka valmisteltavina ne edelleen ovat. Kun Kaupunginvaltuusto 1915 vuoden rahasäännön järjestelyssä päätti väliaikaisesti pysyttää nykyisen palkkausjärjestelmän, kunnes kysymys palkkausetujen lopullisesta järjestämisestä on ratkaistu, ei asiaa ole esitelty Kaupunginvaltuustolle.
Toukok. 15.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys samasta asiasta.	Asia on nykyään Kaupunginvaltuuston palkanjärjestelykomitean valmisteltavana.
Kesäk. 6.	Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston Konsistorin esitys korttelissa 44 Vuohi olevia sairaalatontteja koskevasta asiasta.	Kesäkuun 6 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on vaatinut lausuntoa kaupungin yleisten töiden Hallitukselta. Hallituksen nyttemmin annettua lausunnon on asia jätetty lepäämään odotellessa, että kysymys erinäisten yliopiston laitosten muuttamisesta Meilansiin tulee alustavasti ratkaistuksi.
Kesäk. 8.	Komitean mietintö N:o 2 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtävän muuttamista koskevasta asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914</i>).	Kesäkuun 20 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin ja Yhteiseen Raastuvanoikeuteen, jolta jälkimäiseltä saapui vastaus marraskuun 7 päivänä 1914. Toukokuun 17 päivänä 1915 antoi Rahatoimikamari vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 32 vuodelta 1915</i>), minkä jälkeen asia seuraavan kesäkuun 8 päivänä lähetettiin komiteaan, joka seuraavan syyskuun 23 päivänä antoi mietinnön N:o 3 (<i>Pain. asiakirj. N:o 44 vuodelta 1915</i>). Lokakuun 19 päivänä pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin komitean ehdotus, mutta sen ohessa päätti Kaupunginvaltuusto, että uudistuksen toimeenpano saisi jäädä siksi, kunnes säännölliset olot sodan päätyttyä ovat palautuneet, josta asiasta Kaupunginvaltuusto vastedes tekisi eri päätöksen.
Syysk. 25.	Terveystaloutakunnan esitys määrärahan myöntämi-	Syyskuun 26 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin,

	<p>sestä väliaikaisen vastaanotto laitoksen perustamiseksi vahingoittuneita ja äkkiä sairastuneita henkilöitä varten.</p>	<p>joka huhtikuun 26 päivänä 1915 antoi vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 27 vuodelta 1915</i>), minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto seuraavan toukokuun 25 päivänä, silloisiin oloihin nähden, päätti jättää asian toistaiseksi lepäämään.</p>
<p>1914. Marrask. 17.</p>	<p>Asetettiin valiokunta harkitsemaan ja ehdottamaan muutoksia Rakennustarkastuskonttorin järjestykseen ja vuosirahasääntöön.</p>	<p>Joulukuun 1 päivänä 1914 valittiin valiokunnan jäseniksi herrat E. Schybergson, J. Castrén ja H. Lindberg sekä raatimies J. von Haartman ja rakennusmestari J. Ahde. Maaliskuun 29 päivänä 1915 antoi valiokunta mietinnön asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 20 vuodelta 1915</i>), joka seuraavan huhtikuun 27 päivänä palautettiin valiokuntaan, minkä ohessa anottiin Maistraatin toimenpidettä syyskuun 20 päivänä 1912 annetun, rakennustarkastuksen toimituksista suoritettavien maksujen taksan uudistamiseksi sekä sen suuntaisen ehdotuksen antamista aikansa Valtuustolle. Valiokunnan lokakuun 26 päivänä annettua uuden mietinnön N:o 2 (<i>Pain. asiakirj. N:o 55 vuodelta 1915</i>) hyväksyi Kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 2 päivänä valiokunnan mietinnön sivulla 2 olevan lausunnon ja sivulla 3 olevan viimeisen ponnen, jota vastoin sivulla 3 olevain kahden ensimmäisen ponnen ratkaisu jätettiin siksi, kunnes pääasia oli ratkaistu, ja kehoitettiin Maistraattia samalla ryhtymään uudesti järjestämään Rakennustarkastuskonttoria sekä sitä varten Kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotus mainitun laitoksen muutetuksi johtosäännöksi ja uudeksi vuosirahasäännöksi, pääasiallisesti valiokunnan mietintöön N:o 2 liittyvään ehdotusten mukaisesti.</p>
<p>Huhtik. 22.</p>	<p>Rahatoimikamarin esitys suunnitellun työväenopistotalon tonttipaikkaa koskevasta asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 23 vuodelta 1915</i>).</p>	<p>Toukokuun 11 päivänä 1915 päätti Kaupunginvaltuusto jättää asian valmisteltavaksi valiokunnalle, johon valittiin herrat V. von Wright, O. Tarjanne, J. J. Sederholm, A. Listo ja E. Hornborg. (Ks. asiaa N:o 6 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa).</p>

1915. Huhtik. 22.	Erinäisten teurastamoliikkeen harjoittajain esitys lihantarkastusta koskevain määräysten muuttamisesta.	Huhtikuun 22 päivänä 1915 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankittuaan Terveydenhoitolautakunnan lausunnon antaa ehdotus asiasta. Rahatoimikamarin annettua helmikuun 3 päivänä 1916 vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 23 vuodelta 1916</i>) käsiteltiin asia toukokuun 16 päivänä loppuun muuten, mutta Valmistusvaliokunta lähetti sen elintarvekomiteaan, mikäli koski kysymystä lihankuljetuksen järjestämisestä rautateillä.
Heinäk. 22.	Rahatoimikamarin mietintö N:o 1 kaupungin viemäriolojen järjestämisestä (<i>Pain. asiakirj. N:o 41 vuodelta 1915</i>).	Syyskuun 21 päivänä 1915 lähetettiin asia komiteaan, johon kuuluvat herrat Aschan ja Lindfors, kaksi Terveydenhoitolautakunnan ja kaksi kaupungin yleisten töiden Hallituksen edustajaa sekä maisteri G. K. Bergman. (Ks. asiaa N:o 7 valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa).
Syysk. 16.	Rahatoimikamarin esitys aatekilpailun toimeenpanemisesta n. s. laivaveistämöalueen järjestämiseksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1915</i>).	Marraskuun 2 päivänä 1915 jätettiin asia toistaiseksi ja esiteltäisiin uudestaan sodan päätyttyä.
Lokak. 30.	Helsingin Kauppiaitten Yhdistyksen esitys tehdaspaikkojen luovutusta koskevan kysymyksen ratkaisun jouduttamisesta.	Lokakuun 31 päivänä 1915 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on pyytänyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa asiasta. On N:o 10 kohdalla valiokuntain ja komiteain toiminnasta annetussa selonteossa mainittu asian yhteydessä.
Jouluk. 29.	Herra A. af Forselleksen esitysehdotus kaupungin vesijohtolaitoksen täydentämisestä pohjavettä kuljettavalla juomavesijohdolla.	Joulukuun 29 päivänä 1915 lähetettiin asia Valmisteluvaliokuntaan, jonka tuli ehdottaa, miten asiaa olisi valmisteltava. Tammikuun 25 päivänä 1916 asetettiin kuusihenkilöinen komitea, johon Kaupunginvaltuusto valitsi kolme ja Rahatoimikamari sekä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallitukset kukin yhden jäsenen. Valtuusto valitsi komitean jäseniksi herrat af Forselleksen, Aschanin ja Idmanin. Sit-

tenkun komitea oli tammikuun 25 päivänä 1917 antanut mietinnön (*Pain. asiakirj. N:o 6 vuodelta 1917*) ja kaupungin teknillisten laitosten Hallitus seuraavan helmikuun 7 päivänä tehnyt esityksen kaupungin vastaisen vedenhankinnan järjestämisestä, lähetti Valmisteluvaliokunta asian viimeksi mainittuna päivänä Rahatoimikamariin, jonka vastaus saapui saman kuukauden 12 päivänä. Helmikuun 27 päivänä jätettiin kysymys kaupungin vesijohtolaitoksen täydentämisestä pohjavettä kuljettavalla juomavesijohdolla huomioon ottamatta, mutta kysymystä kaupungin vastaisesta vedenhankinnasta valmistelemaan asetettiin komitea, johon valittiin herrat A. af Forselles ja J. J. Sederholm, insinööri A. Skog, tohtori V. Manner, filosofiantohtori A. E. Blomqvist, insinööri G. A. Aartovaara ja insinööri B. Gagneur (Ks. selontekoa komiteain ja valiokuntain toiminnasta, asiaa N:o 11). Sittenkun komitea oli toukokuun 11 päivänä antanut esityksen Vanhankaupungin vesilaitoksen laajentamisesta (*Pain, asiakirj. N:o 34 vuodelta 1917*) sekä Maistraattia oli pyydetty valitsemaan lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet asiaa käsittelemään ja Rahatoimikamarin lausunto oli hankittu (*Pain. asiakirj. N:o 48 vuodelta 1917*), päätti Kaupunginvaltuusto lokakuun 9 päivänä osottaa varoja Vanhankaupungin vesilaitoksen laajentamiseen sekä kahden selkeytysaltaan ja muiden vastaisten laitosten paikaksi varata noin 96,000 m² laajuisen alueen Vantaanjoen länsirannalta laitoksen nykyisen alueen pohjoispuolelta.

1915.

Jouluk. 29. 1916 vuoden budjettia käsitelles-

sään päätti Kaupunginvaltuusto antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi esittää lausunnon ehdotuksineen kunnan halkopihan laittamisesta etusijassa kaupungin omain laitosten polttopuutarpeen tyydyttämiseksi, mahdollisesti myös polttopuiden hankkimiseksi kaupungin asukkaille kohtuullisesta hinnasta.

Rahatoimikamari on asettanut komitean asiaa käsittelemään.

1915.	<p>Tammik. 24. Erinäisten Hermannissa asuvain henkilöjen tekemä esitys komitean asettamisesta käsittelemään kysymystä kaupungin ja kuritushuonealueen välistä tilusvaihdosta.</p>	<p>Tammikuun 24 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.</p>
Maalisk. 3.	<p>Nya Teaterhus Aktiebolaget yhtiön anomus saada ruotsalaisen teatterin lisärakennusta varten käyttää osa teatteria ympäröivää aluetta.</p>	<p>Huhtikuun 5 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka lokakuun 8 päivänä 1917 antoi vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 62 vuodelta 1917</i>), minkä jälkeen asia seuraavan joulukuun 7 päivänä käsiteltiin loppuun, mutta tuli Kaupunginvaltuuston saada tarkastaa ja hyväksyä piirustukset ennen niiden antamista viranomaisten vahvistettaviksi.</p>
Maalisk. 28.	<p>Kauppavaltuutettujen esitys Santa- ja Busholman käyttämisestä.</p>	<p>Maaliskuun 28 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan huhtikuun 10 päivänä antoi lausunnon (<i>Pain. asiakirj. N:o 24 vuodelta 1916</i>), minkä jälkeen asia toukokuun 30 päivänä lähetettiin kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, Satamakonttoriin ja Kauppavaltuutetuille, joilta saapui maaliskuun 20 päivänä 1917 vastaus, jonka Valmisteluvaliokunta samana päivänä lähetti Rahatoimikamariin. Sittenkun Kamari oli seuraavan huhtikuun 30 päivänä antanut lausunnon (<i>Pain. asiakirj. N:o 30 vuodelta 1917</i>) ja Maistraattia oli kesäkuun 12 päivänä pyydetty valitsemaan lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet, antoivat nämä lokakuun 9 päivänä Rahatoimikamarin tehtäväksi ilmoitettujen ehtojen perusteella käydä neuvottelemaan Helsingin Makasiiniosakeyhtiön kanssa sekä tämän yhtiön kanssa, sittenkun sen muutetut säännöt oli vahvistettu, tehdä vuokrakirjan, joka alistettaisiin Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.</p>
Maalisk. 28.	<p>Kysymys Helsingin kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettavista yleisistä ehdoista ja määräyksistä.</p>	<p>Käsitellessään kysymystä eräiden kunnan virastojen ja toimihenkilöiden palkkaussääntöjen muuttamisesta (<i>Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914 ynnä N:ot 16 ja 18 vuodelta 1916</i>) sekä siinä yhteydessä</p>

		<p>Rahatoimikamarin esitystä kaupungin palveluksessa olevain, mutta sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöjen kunnallisverotuksesta (<i>Pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1916</i>) päätti Kaupunginvaltuusto, eväten valiokunnan ehdotuksen väliaikaisen palkkauslautakunnan asettamisesta, asettaa valiokunnan, joka sai tehtäväkseen laatia ehdotuksen kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi sekä antaa lausunnon Rahatoimikamarin vastamainitun esityksen johdosta, samoin kuin mainitulle valiokunnalle siirtää tehtäväksi lausunnon antamisen siitä, minkä perusteiden mukaan palkankorotusta olisi annettava valmistavan poika-ammattikoulun toimihenkilöille, minkä asian Kaupunginvaltuusto oli budjettia käsitellessään joulukuun 29 päivänä 1915 päättänyt antaa ehkä asetettavan palkkauslautakunnan käsiteltäväksi. Huhtikuun 11 päivänä 1916 valittiin valiokunnan jäseniksi herrat A. Norrmén, A. Tollet, K. J. Ståhlberg, A. Charpentier ja J. Castrén. Saman valiokunnan käsiteltäväksi on Kaupunginvaltuusto sittemmin toukokuun 2 päivänä 1916 lähettänyt Vaivaishoitohallituksen esityksen maksuttoman sairaanhoidon antamisesta eräissä tapauksissa kunnalliskodin toimi- ja palvelushenkilöille, lokakuun 24 päivänä 1916 Vaivaishoitohallituksen esityksen kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten toimihenkilöiden oikeuttamisesta saamaan palkankorotusta määrävuosien palveluksesta sekä marraskuun 7 päivänä 1916 Terveystoimikunnan esityksen erinäisten Marian sairaalan toimihenkilöiden oikeuttamisesta palkankorotukseen määrävuosien palveluksesta.</p> <p>Marraskuun 13 päivänä 1917 edellä mainittu komitea lakkautettiin ja sen tehtävä annettiin palkanjärjestyskomitealle.</p>
1916. Maalisk. 31.	Käsityö- ja Tehdas-yhdistyksen esitys vaatetustöiden ammattikoulun perustamisesta.	Maaliskuun 13 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

1916.	Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys paikan varaamisesta Sturekadun varrelta suomalaisille kansakouluille.	Huhtikuun 17 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariini, joka on palauttanut asian kansakoulujohtokuntaan sen seikan selvittämiseksi, voitaisiinko tarve tyydyttää korottamalla Annankadun kansakoulutalon rakennusta. Sittenmin on ryhdytty toimenpiteisiin mainitun talon varustamiseksi lisäkerroksella.
Huhtik. 28.	Rahatoimikamarin kirjelmä kaupungin saamisten perimistä koskevasta asiasta.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli toukokuun 29 päivänä 1916 palauttanut asian Rahatoimikamariini, joka seuraavan syyskuun 21 päivänä antoi vastauksen, käskettiin Kamarin lokakuun 24 päivänä Valtuustolle antaa sen suuntainen esitys, että kaupungin saamisten periminen kokonaan siirtyisi Rahatoimikonttorin tehtäväksi. On kaupungin kassa- ja tililaitosuidistuksen yhteydessä.
Toukok. 16.	Käsitellessään valiokunnan mie-	tintöä lisämäärärahan myöntämisestä kulkutautisairaala varten (<i>Pain. asiakirj. N:o 50 vuodelta 1914 ja 20 vuodelta 1916</i>) päätti Kaupunginvaltuusto käskää Rahatoimikamarin yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden Hallituksen kanssa Kaupunginvaltuustolle antaa ehdotuksen lähemmiksi säännöiksi kunnallisten rakennusyritysten sunnittelusta ja järjestämisestä. Rahatoimikamari on vaatinut kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa asiasta.
Kesäk. 13.	Helsingin pitäjän Kunnanvaltuutettujen esitys että kaupungin toimesta laadittaisiin Oulunkylän huvilayhdyskunnan rakennuskaava.	Kesäkuun 13 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariini, joka on lähettänyt asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.
Kesäk. 26.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete K. Senaatin päätöksen johdosta, joka koski tapaa ja järjestystä miten ehdotukset maamme kaupungeille tulevain liikenne-	Syyskuun 12 päivänä 1916 pantiin asia pöydälle odotellessa lausuntoa komitealta, jonka erinäiset rannikkokaupungit olivat asettaneet valmistelemaan kysymystä yhteistyöstä maamme kaupunkien kesken yhtenäisten liikennetaksain aikaansaami-

	maksujen taksoiksi olisi laadittava.	seksi, sekä Kunnallisen Keskustoimiston selvitystä tuulaakimaksun oikeudellisesta laadusta. Komitean annettua kesäkuun 8 päivänä 1917 mietinnön lähetettiin asia seuraavan syyskuun 18 päivänä Rahatoimikamariin ja Helsingin Kauppavaltuutetuille, jotka viimeksi mainitut antoivat lausunnon marraskuun 12 päivänä.
1916.		
Heinäk. 10.	Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys kansakoulutalon teettämisestä Dagmarkadun tonteille N:oille 1—3.	Heinäkuun 10 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Elok. 10.	Rahatoimikamarin esitys lisäyksen myöntämisestä Liikennekonttorin ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaan.	Syyskuun 12 päivänä 1916 palautettiin asia Rahatoimikamariin. Asia on Kamarissa esittelyn varassa.
Syysk. 1.	Sosiaalilautakunnan esitys ammattijärjestöjen työttömyyskassain avustamisesta Helsingin kaupungin varoilla (<i>Pain. asiakirj. N:o 13, vuodelta 1916</i>).	Syyskuun 26 päivänä 1916 lähetettiin asia Rahatoimikamariin. Asia on nykyolojen johdosta jätetty toistaiseksi.
Syysk. 25.	Helsinginpitäjän Kunnanvaltuutettujen esitys komitean asettamisesta käsittelemään kysymystä Helsingin kaupungin osanotosta erinäisten Helsingin pitäjässä sijaitsevain taa- javäkisten yhdyskuntain hallintomenoihin.	Lokakuun 24 päivänä 1916 lähetettiin asia Rahatoimikamariin. On Helsinginpitäjän kunnalta pyydetty selvityksen varassa.
Lokak. 30.	Sosiaalilautakunnan esitys niiden vuokratappioitten korvaamisesta, joita talonomistajille on syntynyt sotilasperheiden pitämisestä luonaan asumassa.	Lokakuun 30 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asia on palautettu Sosiaalilautakuntaan.
Jouluk. 4.	Valmistavan poika-ammattikoulun Johtokunnan esitys oman talon rakennuttamisesta mainitulle koululle.	Joulukuun 4 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on kirjelmässä marraskuun 29 päivältä 1917 Kaupunginvaltuustolle ehdottanut esitystä evättäväksi.

1916.	Jouluk. 6. Tohtori K. Eskelinin anomus apurahan saamisesta 8 sijan kustantamiseksi naistauteja sairastaville potilaille tohtorien G. A. Wetterstrandin ja K. Eskelinin täkäläisessä yksityissairaalassa.	Joulukuun 6 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia Terveydenhoitolautakunnan lausunto. Asia on lähetetty kaupungin Sairaalaylihallitukseen.
Jouluk. 21.	Kansakoulunjohtaja John Henrikssonin y. m. anomus urheilulautakunnan y. m. asettamisesta.	Joulukuun 21 päivänä 1916 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli kuulla Terveydenhoitolautakunnan mieltä.
Jouluk. 29.	Käsitellessään 1917 vuoden bud-	jettia päätti Kaupunginvaltuusto antaa kaupungin Sairaalaylihallituksen harkittavaksi, eikä kaupungin sairaalain hoitajattarille ehdotetun vaatetusavun tarkoitusta voitaisi saavuttaa kaupungille huokeammaksi käyvällä tavalla, esim. siten kuin valtion sairaaloissa, sekä aikansa antaa Valtuustolle seikkaperäisen ehdotuksen asiasta. Helmikuun 12 päivänä 1917 antoi Ylihallitus vastauksen, jonka Valmisteluvaliokunta seuraavan maaliskuun 19 päivänä lähetti Rahatoimikamariin.

Vuonna 1917 saapuneita:

Maistraatti.

1917.	Toukok. 5. Maistraatin esitys Maistraatin kanslian ja kaikkien ulosottoapulaisten palkkaetujen parantamisesta.	Toukok. 10 p:nä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka antoi samana päivänä vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta saman kuukauden 11 päivänä lähetti asian kalliinajanlisysvaliokuntaan, joka vastamainitun kuukauden 14 päivänä antoi mietintönsä (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>). Sittenkun asia oli toukokuun 22 päivänä pantu pöydälle, lähetettiin se seuraavan kesäkuun 5 päivänä palkanjärjestelykomiteaan. Kesäkuun 19 päivänä 1917 myönsi
-------	--	---

		Kaupunginvaltuusto ulosottoapulaisille väli aikaista palkanparannusta.
1917.		
Toukok. 16.	Maistraatin kirjelmä ynnä tilintarkastajain kertomus toimittamastaan kaupungin 1916 vuoden tilien tarkastuksesta (<i>Pain. asiakirj. N:o 38 vuodelta 1917</i>).	Kesäkuun 12 päivänä 1917 käskettiin Rahatoimikamarin, Rahatoimikonttorin, kaupungin Sairaalaylihallituksen, kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ja Palotoimikunnan viimeistään marraskuun 1 päivänä samaa vuotta antaa lausunnot ja selitykset asiasta. Vastaus on saapunut kaikilta muilta viranomaisilta, paitsi Rahatoimikamarilta.
Syysk. 7.	Maistraatin kirjelmä ynnä kaikkien kaupunginvoudinapulaisten uudistettu palkanparannus-anomus.	Syyskuun 7 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.
Lokak. 1.	Maistraatin esitys rikostuomioiden täytäntöönpanijan apulaisen W. Toppeliuksen palkka-etujen parantamisesta.	Lokakuun 1 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asia on palkanjärjestelykomitean toimenpiteen varassa.
Lokak. 20.	Maistraatin kirjelmä ynnä Järjestyslautakunnan esitys laajemman huoneiston asettamisesta poliisin käytettäväksi.	Lokakuun 20 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.24.	Maistraatin esitys Maistraatin pohjapalkkain järjestämisestä.	Marraskuun 24 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.
Marrask.26.	Maistraatin esitys hyvityksen myöntämisestä etsivälle toimistolle sen antamasta avusta erinäisten rikosasiain selvittämisessä.	Marraskuun 26 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 29 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta seuraavan joulukuun 12 päivänä lähetti asian Maistraattiin.
Marrask.26.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Venäjän kansalaisen, neiti Olga Andrejeffin Suomen kansalaisoikeuden hakemuksen johdosta.	Marraskuun 26 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian poliisilaitokseen.

<i>Rahatoimikamari.</i>		
1917.		
Maalisk. 12.	Rahatoimikamarin esitys tontti-paikan osottamisesta taide-näyttelyrakennukselle, oopperatalolle ja konservatooritalolle sekä XIII kaupungin-osan korttelien N:ojen 401 a, 401 b ja 403 kaupungin-asemakaavan muuttamisesta (<i>Pain. asiakirj. N:o 7 vuodelta 1917</i>).	Huhtikuun 17 päivänä 1917 käsiteltiin asia muuten, paitsi että kysymys oopperaton-tin lopullisista rajoista ja luovutuseh-doista jätettiin siksi, kunnes korttelin N:o 403 tonttijaoitus on vastedes annet-tavan ehdotuksen mukaisesti asianmukai-nessa järjestyksessä vahvistettu, minkä ohessa kysymys musiikkiopistolle varatun tonttialueen rajoista ja luovutusehtojen määräämisestä jätettiin samaan tilaisuu-teen.
Huhtik. 19.	Rahatoimikamarin esitys Liikennekonttorin vahtimestarien palkanjärjestelyasiasta.	Toukokuun 8 päivänä 1917 lähetettiin asia kalliinajanlisäysvaliokuntaan, joka saman kuukauden 14 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>), minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto saman kuukauden 22 päivänä osin pani asian pöydälle, osin lähetti sen palkkasääntövaliokuntaan. Asia on nyttemmin palkanjärjestelykomitean toimenpiteen varassa.
Toukok. 10.	Rahatoimikamarin esitys m. m. Rakennuskonttorin virkamies-ten palkanjärjestelyasiasta.	Toukokuun 11 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian kalliinajanlisäysvallokuntaan, joka saman kuukauden 14 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>), minkä jälkeen asia saman kuukauden 22 päivänä pantiin pöydälle ja seuraavan kesäkuun 5 päivänä lähetettiin palkanjärjestelykomiteaan.
Toukok. 10.	Rahatoimikamarin esitys palkan-korotuksen myöntämisestä sa-tamapalvelijastolle.	Toukokuun 11 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian kalliinajanlisäysvaliokuntaan, joka saman kuukauden 14 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>), minkä jälkeen asia vastamainitun kuukauden 22 päi-vänä osin pantiin pöydälle ja osin lähe-tettiin palkkasääntövaliokuntaan sekä seuraavan kesäkuun 5 päivänä palkan-järjestelykomiteaan.
Toukok. 31.	Rahatoimikamarin ilmoitus väli-aikaisen järjestysvallan voi-massapitokustannuksista.	Kesäkuun 12 päivänä 1917 lähetettiin asia Rahatoimikamariin.

1917. Syysk. 20.	Rahatoimikamarin esitys tontti- paikan osottamisesta kaupun- gin pääkirjastolle (<i>Pain. asia- kirj. N:o 49 vuodelta 1917</i>).	Lokakuun 23 päivänä 1917 asetettiin eri- koinen komitea, johon seuraavan mar- raskuun 13 päivänä Valmisteluvaliokun- nan ehdotuksesta valittiin jäseniksi her- rat V. T. Rosenqvist, A. Wallensköld, H. Lindberg ja O. Mantere sekä pää- tirehtööri R. Sievers. (Ks. selontekoa komiteain ja valiokuntain toiminnasta, asiaa N:o 15).
Syysk. 24.	Rahatoimikamarin esitys Maist- raatin reistraattorin Tor By- manin palkankorotusanomuk- sen johdosta.	Syyskuun 24 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian palkanjärjestelykomi- teaan.
Syysk. 24.	Rahatoimikamarin esitys palsta- tilan ynnä rakennusten ost- tamisesta asuinhuoneistojen hankkimiseksi Nickbyn mie- lisairaalan palveluskunnalle (<i>Pain. asiakirj. N:o 54 vuodelta 1917</i>).	Lokakuun 9 päivänä 1917 pyydettiin Maist- raattia valitsemaan lisätyt Kaupungin- valtuusmiehet asiaa käsittelemään.
Marrask.24.	Rahatoimikamarin esitys työmie- henleski Ida Salmen esityksen johdosta, että hänelle kunnan varoista myönnettäisiin satun- nainen lisäys vuosiapura- haansa.	Marraskuun 24 päivänä 1917 lähetti Val- misteluvaliokunta asian kalliinajanlisäys- valiokuntaan.
<i>Terveydenhoitolautakunta.</i>		
1917. Toukok. 3.	Terveydenhoitolautakunnan esi- tys palkankorotuksen myöntä- misestä lihantarkastusaseman henkilökunnalle.	Toukokuun 3 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, ja saman kuukauden 8 päivänä Kaupun- ginvaltuusto lähetti sen kalliinajanlisäys- valiokuntaan, joka saman kuukauden 14 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>). Sittenkun asia oli toukokuun 22 päivänä pantu pöy- dälle, lähetettiin se seuraavan kesäkuun 5 päivänä palkanjärjestelykomiteaan.
Toukok. 5.	Terveydenhoitolautakunnan esi- tys palkankorotuksen myöntä- misestä erinäisille virka- ja palvelusmiehille.	Toukokuun 5 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka antoi vastauksen saman kuukauden 10 päivänä, minkä jälkeen Valmistelu- valiokunta vastamainitun kuukauden 11

1917.		päivänä lähetti asian kalliinajanlisäysvaliokuntaan. Viimeksi mainitun valiokunnan annettua mietinnön toukokuun 14 päivänä (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>) ja, sittenkun asia oli toukokuun 22 päivänä pantu pöydälle, lähetettiin se seuraavan kesäkuun 5 päivänä palkanjärjestelykomiteaan.
Toukok. 10.	Terveystoimikunnan esitys palkanlisäyksen myöntämisestä erinäisille asuntotarkastuksen toimihenkilöille.	Toukokuun 22 päivänä 1917 pantiin asia pöydälle, minkä jälkeen se seuraavan kesäkuun 5 päivänä lähetettiin palkanjärjestelykomiteaan.
Heinäk. 25.	Terveystoimikunnan kirjelmä palkanparannuksen myöntämisestä lihantarkastusaseman henkilökunnalle.	Elokuun 6 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asia on palkanjärjestelykomitean toimenpiteen varassa.
Marrask. 1.	Terveystoimikunnan esitys keittiötähteiden talteenottamisesta.	Joulukuun 7 päivänä 1917 annettiin Terveystoimikunnan toimeksi asettaa komitea laatimaan ja aikaansa Kaupunginvaltuustolle esittämään ehdotusta keittiötähteiden sopivimmasta käytöstä.
Jouluk. 3.	Terveystoimikunnan kirjelmä lihantarkastusaseman tarkastustaksan korottamisesta.	Joulukuun 3 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
<i>Vaivaishoitohallitus.</i>		
1917.		
Toukok. 16.	Vaivaishoitohallituksen esitys palkankorotuksen tai korotetun kalliinajanlisäyksen myöntämisestä Hallituksen alaisille toimihenkilöille.	Toukokuun 22 päivänä 1917 asia pantiin pöydälle, minkä jälkeen se seuraavan kesäkuun 5 päivänä lähetettiin palkanjärjestelyvaliokuntaan.
Marrask. 8.	Vaivaishoitohallituksen esitys toimitusjohtajan työtaakan vähentämisestä y. m.	Marraskuun 8 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan joulukuun 13 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta viimeksi mainitun kuukauden 27 päivänä lähetti asian palkanjärjestelykomiteaan.
Jouluk. 11.	Vaivaishoitokallituksen esitys määrärahan osottamisesta apu-	Joulukuun 11 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikama-

	rahoiksi niille tästä kunnasta kotoisin oleville henkilöille, jotka vallitsevan työnpuutteen johdosta kärsivät hätää.	riin, joka saman kuukauden 13 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta viimeksi mainitun kuukauden 19 päivänä lähetti asian Vaivaishoitohallitukseen.
	<i>Kansakoulujohtokunnat.</i>	
1917.		
Toukok. 11.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys palkankorotuksen myöntämisestä vahtimestareille, lämmitäjille ja talonmiehille.	Toukokuun 22 päivänä 1917 päätti Kaupunginvaltuusto osin panna asian pöydälle, osin lähettää sen palkkasääntövaliokuntaan, minkä jälkeen asia ensin mainitulta kohden seuraavan kesäkuun 5 päivänä lähetettiin palkanjärjestelykomiteaan.
Toukok. 16.	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys palkankorotuksen myöntämisestä vahtimestareille, lämmitäjille ja talonmiehille.	Toukokuun 22 päivänä 1917 asia panttiin pöydälle, minkä jälkeen se seuraavan kesäkuun 5 päivänä lähetettiin palkanjärjestelykomiteaan.
Kesäk. 8.	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys kaupungin kansakoulunopettajain anomuksen johdosta saada pohjapalkan korotusta.	Kesäkuun 8 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan, minkä jälkeen johtokunta seuraavan syyskuun 10 päivänä teki asiasta uuden esityksen, jonka Valmisteluvaliokunta viimeksi mainitun kuukauden 17 päivänä niinkään lähetti palkanjärjestelyvaliokuntaan.
Kesäk. 12.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys koulukeittion sisustamisesta Töölön kansakoulutaloon y. m.	Kesäkuun 14 päivänä lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka samana päivänä lähetti sen kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.
Kesäk. 12.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä muutosten tekemiseksi Vallilan kansakoulun huoneisiin sotaväen sieltä pois muuttaessa.	Kesäkuun 14 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka samana päivänä lähetti sen kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.
Kesäk. 27.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys opettajain ja opettajarten palkanjärjestelyanomuksen johdosta.	Kesäkuun 27 päivänä 1917 Valmisteluvaliokunta lähetti asian palkanjärjestelykomiteaan sekä, mikäli ikäkorotuksen perusteita koskee, palkkasääntövaliokuntaan. Kansakoulujohtokunnan tehtyä seuraavan syyskuun 7 päivänä uuden esityksen

1917.		asiasta lähetti Valmisteluvaliokunta sen viimeksi mainittuna päivänä palkanjärjestelykomiteaan.
Jouluk. 10.	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys kansakoulujen ja niiden jatkuokkain opettajain tuntipalkan korottamisesta.	Joulukuun 10 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 13.	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ilmoitus virasta vapaiden opettajain ja heidän viransijaistensa palkkausolojen järjestämisestä.	Joulukuun 15 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 13.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys viransijaisina toimivain opettajatarten palkanparannusasiassa.	Joulukuun 15 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 13.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys tuntiopettajain palkkion korottamisesta.	Joulukuun 15 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 17.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys sotaväen sijoittamisesta Kalion kansakoulutaloon.	Joulukuun 17 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka oli Majoituslautakunnalta saanut tiedon, ettei nykyoloissa asiassa voitu mitään tehdä.
1917.	<i>Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.</i>	
Toukok. 9.	Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys komitean asettamisesta käsittelemään erinäisiä kaupungin työläisiä koskevia kysymyksiä.	Toukokuun 15 päivänä 1917 lähetettiin asia Rahatoimikamariin, joka seuraavan kesäkuun 1 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto viimeksi mainitun kuukauden 12 päivänä asetti komitean, johon Valtuusto valitsi jäseniksi herrat I. Lindforsin ja K. J. Roustin, minkä ohessa kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallituksia sekä Sosialilautakuntaa kehoitettiin kutakin valitsemaan yksi sekä kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden työläisiä kaksi jäsentä mainittuun komiteaan.

1917.	<p>Syysk. 4. Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys laitosten virkamiehistön ja konttorihenkilökunnan palkankorotus-anomuksen sekä „Helsingin kunnan työnjohtajaliiton“ anomuksen johdosta että laitosten työnjohtajain ja piirustajain palkkausta heti korotettaisiin.</p>	<p>Sittenkun oli saapunut ilmoitus, että kaupungin yleisten töiden Hallitus oli valinnut kaupungininsinööri G. Idströmin, kaupungin teknillisten loitosten Hallitus insinööri E. Cederereutzin, Sosialilautakunta lakit. kand. E. Cavoniuksen, kaupungin yleisten töiden työläiset työmies F. Auerin ja teknillisten laitosten työläiset putkenlaskija A. Mustosen, työmies M. Eerolan ja koneenkäyttäjä V. Salovaaran komitean jäseniksi, hyväksyi Kaupunginvaltuusto lokakuun 9 päivänä komitean kokoonpanon.</p>
Syysk. 25.	<p>Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys näiden laitosten rahanperijäin toimeentulomahdollisuuksien parantamisesta.</p>	<p>Syyskuun 25 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.</p>
<p><i>Kasvatustalautakunta.</i></p>		
1917.	<p>Lokak. 19. Kasvatustalautakunnan esitys määrärahan osottamisesta 5 vuoden palveluksesta tuleviksi palkankorotuksiksi Vanjoen kasvatustalautoksen opettajattarelle rva Lahja Lydia Raippalinnalle ja Toivoniemen kasvatustalautoksen opettajattarelle, neiti Iina Evelina Pesoselle.</p>	<p>Syyskuun 19 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 25 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen mainittu valiokunta viimeksi sanottuna päivänä lähetti sen palkkasääntövaliokuntaan.</p>
Lokak. 22.	<p>Kasvatustalautakunnan esitys yhden ylitarkastajattaren, neljän tarkastajattaren ja yhden kanslia-apulaisen asettamisesta avioliiton ulkopuolella</p>	<p>Marraskuun 1 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.</p>

	syntyneitä lapsia varten ole- vaan lautakunnan osastoon.	
1917.	<i>Kaupungin yleisten töiden Hallitus.</i>	
Marrask.30.	Kaupungin yleisten töiden Hal- lituksen esitys etuannin myön- tämisestä Rakennuskonttorin virkamiehille elintarpeiden yh- teisostoa varten.	Marraskuun 30 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 7.	Kaupungin yleisten töiden Hal- lituksen esitys kaupungin puhtaanapitolaitoksessa puh- jenneen lakon johdosta.	Joulukuun 7 päivänä 1917 lähetettiin asia, mikäli koski Hallituksen tekemää ehdo- tusta puhtaanapitolaitoksen osittaisesta lakkauttamisesta, Rahatoimikamariin, jon- ka tuli hankkia Terveystaloutakun- nan ja asianomaisten talonomistajayhdis- tysten lausunnot, joita ei vielä ole saapunut.
Jouluk. 22.	Kaupungin yleisten töiden Hal- lituksen esitys Rakennuskont- torin henkilökunnan anomuk- sen johdosta saada palkan- korotusta tammikuun 1 päi- västä 1918 lähtien.	Tammikuun 22 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian palkanjärjestelyko- miteaan.
Jouluk. 22.	Kaupungin yleisten töiden Hal- lituksen esitys puhtaanapito- laitoksen johtajan palkkauksen korottamisesta sekä viran ju- listamisesta avonaiseksi.	Joulukuun 22 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian palkanjärjestelyvalio- kuntaan.
1917.	<i>Palotoimikunta.</i>	
Toukok. 8.	Palotoimikunnan ilmoitus palo- laitoksen miehistön päälly- stään vastaan tekemäin kan- telujen johdosta.	Toukokuun 8 päivänä 1917 lähetettiin asia Valmisteluvaliokuntaan, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto saman kuukauden 15 päivänä asetti palojärjestystä tarkas- tamaan viisijäsenisen komitean, johon Kaupunginvaltuusto seuraavan kesäkuun 12 päivänä valitsi herra A. Öhmanin ja pankinjohtaja Aug. Lundqvistin sekä kehotti Maistraattia, Kaupunkien yleisen paloapuyhtiön johtokuntaa ja palolaitok- sen miehistöä kutakin valitsemaan yhden jäsenen. Sittemmin on saapunut ilmoi- tus, että Maistraatti on valinnut eversti Alex. von Knorringin, Kaupunkien ylei-

1917.		nen paloapuyhtiö palomestari G. Wase- niuksen sekä palolaitoksen miehistö palo- kersantti Otto Kulmalan komitean jäse- niksi.
Syysk. 18.	Palotoimikunnan esitys tilapäi- sen palkanlisäyksen myöntä- misestä palolaitoksen miehis- tölle.	Syyskuun 18 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian palkanjärjestelyko- miteaan.
1917.	<i>Muut johto- ja lautakunnat.</i>	
Helmik. 21.	Kaupungin Sairaalaylihallituk- sen esitys ikäkorotuksen myön- tämisestä 5 ja 10 vuoden pal- veluksesta Marian sairaalan assistenttilääkäreille.	Helmikuun 21 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan kesäkuun 7 päivänä an- toi vastauksen, minkä jälkeen Valmistelu- valiokunta saman kuukauden 11 päivänä lähetti asian palkkasääntövaliokuntaan.
Maalisk. 19.	Kaupungin Sairaalaylihallituk- sen esitys työpukujen hankki- misesta kaupungin sairaan- hoitohenkilökunnalle.	Maaliskuun 19 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Toukok. 7.	Alempain käsityöläiskoulujen esi- tys sen suuntaiseen toimen- piteeseen ryhtymisestä, että kaupungin alemmille käsityö- läiskouluille hankittaisiin oma talo tarkoitukseen täysin sopi- vine huoneistoineen.	Toukokuun 8 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka antoi Kvstolle lausunnon marras- kuun 29 päivänä 1917.
Toukok. 8.	Liikennekonttorin esitys palkan- korotuksen myöntämisestä konttorin henkilökunnalle sekä ikäkorotuksen myöntämisestä määrävuosien palveluksesta.	Toukokuun 8 päivänä 1917 lähetettiin asia kalliinajanlisäysvaliokuntaan, joka saman kuukauden 14 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>), minkä jälkeen asia saman kuukauden 22 päivänä lähetettiin palkkasääntökomiteaan.
Toukok. 22.	Valmistavan poika-ammattikou- lun kirjelmä esityksineen opet- tajain, työmestarien, alityö- mestarien ja vahtimestarien palkanjärjestelystä.	Kesäkuun 5 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian palkanjärjestelyko- miteaan.
Syysk. 22.	Kaupungin Kirjastohallituksen esitys korotettujen kalliinajan-	Syyskuun 22 päivänä 1917 lähetti Valmistelu- valiokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.

1917.	lisäysten ja palkankorotusten myöntämisestä kirjaston vahtimestareille ja siivoojattarille.	
Syysk. 28.	Kaupungin Kirjastohallituksen esitys haarakirjastojen johtajain, amanuenssien, vahtimestarien ja siivoojattarten peruspalkkain ja ikäkorotusten korottamista tarkoittavan anomuksen johdosta.	Syyskuun 28 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asia on lähetetty palkanjärjestelykomiteaan.
Lokak. 20.	Musiiikkilautakunnan esitys Hel-singin kaupunginorkesterin lopullisesta ottamisesta kaupungin haltuun. (<i>Pain. asiakirj. N:o 56 vuodelta 1917</i>).	Lokakuun 23 päivänä 1917 lähetettiin asia Rahatoimikamariin, joka kirjelmässä marraskuun 29 päivästä puolsi esitystä Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.
Lokak. 26.	Kaupungin Sairaalaylihallituksen esitys määrärahan myöntämisestä kustannuksiin, joita koituu vapaapäivän myöntämisestä joka kuudes päivä Nickbyn mielisairaalan hoitohenkilökunnalle.	Lokakuun 26 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka joulukuun 13 päivänä antoi kirjelmän Kaupunginvaltuustolle.
Jouluk. 8.	V. t. kaupunginreviisorin esitys „kunnan varsinaisesta taloushallinnosta“ sekä „pula-aikana asetettujen lauta- tai toimikuntain toiminnasta“.	Joulukuun 10 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 20.	Kaupungin Sairaalaylihallituksen esitys määrärahan myöntämisestä erinäisiin Kivelän sairaalan sisustus- ja muutostöihin.	Joulukuun 20 päivänä 1917 Valmisteluvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin, joka on joulukuun 28 päivänä 1917 antanut Kaupunginvaltuustolle lausunnon.
Jouluk. 21.	Kaupungin Sairaalaylihallituksen esitys uusien sairassijain järjestämisestä Nickbyn mielisairaalaan.	Joulukuun 21 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on antanut lausunnon joulukuun 28 päivänä 1917.
Jouluk. 27.	Sosialilautakunnan esitys lisäyksen myöntämisestä Lautakunnan tarverahoihin.	Joulukuun 27 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

1917. Jouluk. 27.	Hätäapukomitean esitys määrärahan myöntämisestä rahanavustusten jakamiseksi työtömille henkilöille, etusijassa naisille.	Joulukuun 27 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariiniin, joka saman kuukauden 28 päivänä antoi Kaupunginvaltuustolle lausunnon.
<i>Yhteinen Raastuvanoikeus.</i>		
1917. Toukok. 10.	Yhteisen Raastuvanoikeuden esitys Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijain palkkain korottamisesta.	Toukokuun 10 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariiniin, joka samana päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen mainittu valiokunta lähetti asian kalliinajanlisäysvaliokuntaan, joka saman kuukauden 14 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>). Toukokuun 22 päivänä päätettiin asia osin panna pöydälle ja osin lähettää palkkasääntövaliokuntaan.
Marrask. 10.	Yhteisen Raastuvanoikeuden esitys Raastuvanoikeuden uuden palkkasäännön laatimisesta ja erinäisten siitä johtuvain määrärahan myöntämisestä.	Marraskuun 10 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelyvaliokuntaan.
<i>Kaupunginvaltuustossa tehdyt ehdotukset.</i>		
1917. Maalisk. 30.	Herra V. von Wrightin esitys käsityöläiskoulujen päiväopetusta koskevasta asiasta.	Maaliskuun 27 päivänä 1917 sai Valmisteluvaliokunta toimekseen ehdottaa, miten asiaa olisi valmisteltava, ja antoi valiokunta vastauksen seuraavan huhtikuun 24 päivänä, jolloin asetettiin komitea, jäseninä herrat A. L. Hjelmman ja V. von Wright, insinööri G. Lindberg, lehtorit J. Reuter ja E. A. Törnwall, kirjapainonjohtaja K. Soidinsalo, koneenkäyttäjä T. Condu ja arkkitehti W. von Essen (Ks. selontekoa komiteain ja valiokuntain toiminnasta, asiaa N:o 12).
Kesäk. 12.	Käsiteltäessä kysymystä rakennusaineiden hankkimista yleishyödyllisiin rakennusyrityksiin annettiin Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden Hallituksen kanssa laatia ehdotus rakennusainetoimiston johtosäännöksi ja palkkaussäännöksi	

<p>1917. Elok. 17.</p>	<p>Käsiteltäessä kysymystä kadun-</p>	<p>sekä alistaa ehdotukset Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.</p> <p>tasoitus- y. m. yleisten töiden järjestämisestä vallitsevan työnpuutteen lieventämiseksi kehoitettiin Rahatoimikamaria Kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotus semmoisten uusien yleisten töiden teettämiseksi, jotka voisivat olla omansa lieventämään vallitsevaa työttömyyttä. Kamari antoi vastauksen syyskuun 17 päivänä, minkä jälkeen asia saman kuu-kauden 25 päivänä pantiin pöydälle ja asiakirjat painatettiin (<i>Pain. asiakirj. N:o 57 vuodelta 1917</i>). Seuraavan lokakuun 9 päivänä käskettiin Rahatoimikamarin ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen viivyttämättä antaa kustannusarvio satamaradan laajentamisesta kaksiraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta, ja päätti Kaupunginvaltuusto aikansa tehdä Senaatille alistuksen kohtuullisen valtioavun saamisesta tähän tarkoitukseen. Asia on Hallituksen toimenpiteen varassa.</p>
<p>Marrask.13.</p>	<p>Käsiteltäessä kysymystä</p>	<p>suojelumääräysten antamisesta, mikäli koskee alaikäisten ansiotyötä kaduilla ja avonaisilla paikoilla, annettiin Kasvatuslautakunnan toimeksi yksissä neuvoin Sosialilautakunnan kanssa ottaa harkittavaksi kysymys palkatun ammattityön järjestämisestä kunnan toimesta alaikäisille heille sopivana työaikana ja heille sopivissa työoloissa sekä aikansa Kaupunginvaltuustolle tehdä asianhaaran mukainen esitys.</p>
<p>Marrask.13.</p>	<p>Valmisteluvaliokunnan esitys kahden lisäjäsenen valitsemisesta elintarvelautakuntaan.</p>	<p>Marraskuun 13 päivänä 1917 valitsi Kaupunginvaltuusto jäseneksi herra A. H. Soinin ja kehotti Helsingin järjestyneen työväen eduskuntaa Kaupunginvaltuustolle ehdottamaan yhden jäsenen elintarvelautakuntaan.</p>

1917.		
Jouluk. 22.	1918 vuoden budjettia käsitellessään	päätöksi Kaupunginvaltuusto käskää Raha- toimikamarin ja Majoituslautakunnan ot- taa harkittavaksi ja Kaupunginvaltuus- tolle antaa esityksen, eikä kaupungin vastedes tulisi olla aivan vapaa kaikista sotilasmajoituksen tuottamista menoista.
Jouluk. 22.	1918 vuoden budjettia käsitellessään	päätöksi Kaupunginvaltuusto käskää kaupun- gin Sairaalaylihallituksen antaa lausun- non, eikä sairaalatarkastajan virka olisi mahdollisimman pian vakinaisesti täytet- tävä.
Jouluk. 22.	1918 vuoden budjettia käsitellessään	päätöksi Kaupunginvaltuusto Rahatoimikama- riin palauttaa Kamarin esityksen määrä- rahan myöntämisestä uimahuoneen ra- kennuttamiseksi Bjälbon huvila-alueen vierelle.
Jouluk. 22.	1918 vuoden budjettia käsitellessään	päätöksi Kaupunginvaltuusto asettaa komitean selvittämään ja Vstolle antamaan ehdo- tuksen, miten kaupungin vakinaisia tu- loja voitaisiin tuntuvasti lisätä, sekä an- toi Valmisteluvalikunnan toimeksi ehdot- taa jäsenet tähän komiteaan.
1917.	<i>Yksityisten henkilöiden ja yhdistysten anomuksia ja ehdotuksia.</i>	
Helmik. 5.	Terijoen kirkkoherran esitys että kaupunki piirilääkäri C. Gustafsson-vainajan sille lahjoit- tamista testamenttivaroista myöntäisi 10,000 markkaa mainitun seurakunnan kirkko- tontin järjestämiseen.	Helmikuun 5 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asia on ratkaisematta, syystä että testa- mentti ei ole saanut lainvoimaa.
Helmik. 7.	Helsingin suomenkielisten kansa- koulujen opettajaliiton esitys erinäisiin toimenpiteisiin ryh- tymisestä urheiluelämän edis- tämiseksi.	Helmikuun 7 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia Terveystieteiden laitoksen lausunto.
Helmik. 20.	Kansan Näyttämön anomus kort- telissa N:o 297 Pitkäsillan-	Helmikuun 20 päivänä 1917 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

	rannan varrella olevain tonttien N:ojen 3 ja 5 luovuttamisesta.	Asia on lähetetty kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.
1917.		
Maalisk. 19.	Suomen Voimistelunopettajaliiton johtokunnan esitys kahden kunnallisen voimistelutarkastajan asettamisesta kaupungin kansakouluihin.	Maaliskuun 19 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia kansakoulujohtokuntain lausunnot. Marraskuun 28 päivänä antoivat johtokunnat vastauksen, jonka Valmisteluvaliokunta seuraavan joulukuun 12 päivänä lähetti Rahatoimikamariin, joka on palauttanut asian kansakoulujohtokuntiin.
Maalisk. 31.	O. Y. Suomalaisen Luistinradan anomus määrärahan myöntämisestä aitauksen y. m. teettämiseen.	Maaliskuun 31 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Huhtik. 23.	Ruotsalaisen metodisti-episkopaalisen seurakunnan anomus rakennustontin saamisesta.	Huhtikuun 23 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka sen on lähettänyt kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.
Toukok. 5.	Nickbyn mielisairaalan henkilökunnan asettaman komitean anomus palkkain korottamisesta 50 %:lla.	Toukokuun 5 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli siitä hankkia kaupungin Sairaalaylihallituksen lausunto. Kamarin annettua toukokuun 10 päivänä vastauksen, jonka mainittu valiokunta saman kuukauden 11 päivänä lähetti kalliinajanlisäysvaliokuntaan, jonka mietintö (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>) saatiin saman kuukauden 14 päivänä, pantiin asia saman kuukauden 22 päivänä pöydälle ja lähetettiin seuraavan kesäkuun 5 päivänä palkanjärjestelykomiteaan.
Toukok. 5.	Avustavan kansakoulutarkastajan K. G. Aminoffin palkan korotusanomus.	Toukokuun 5 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 10 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen mainittu valiokunta toukokuun 11 päivänä lähetti asian kalliinajanlisäysvaliokuntaan, jonka mietintö (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>) saatiin toukokuun 14 päivänä. Sittenkun asia oli toukokuun 22

1917.		päivänä pantu pöydälle lähetti Valmisteluvaliokunta sen seuraavan kesäkuun 2 päivänä kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaan, jonka vastaus saapui kesäkuun 5 päivänä. Asia on palkanjärjestelykomitean toimenpiteen varassa.
Huhtik. 19.	Suomen Taideteollisuusyhdistyksen esitys taideteollisuuskeskuskoulun ajanmukaisesta uudestijärjestämisestä ja laajentamisesta.	Toukokuun 8 päivänä 1917 pantiin asia pöydälle käsiteltäväksi käsityöläiskouluopetuksen uudistamiskysymyksen yhteydessä.
Toukok. 22.	Societas pro Fauna et Flora fennica seuran esitys luonnonsuojeluslautakunnan asettamisesta.	Toukokuun 26 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Toukok. 11.	Kaupunginvaltuuston kanslian vahtimestarin ja vahtimestariapulaisen palkanparannusanomus.	Toukokuun 11 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian kalliinajanlisäysvaliokuntaan, joka saman kuukauden 14 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917</i>), minkä jälkeen asia saman kuukauden 22 päivänä pantiin pöydälle ja seuraavan kesäkuun 5 päivänä lähetettiin palkanjärjestelykomiteaan.
Kesäk. 4.	Helsingin järjestyneen työväen eduskunnan kantelu erinäisten kunnalliskodissa vallitsevain epäkohtain johdosta.	Kesäkuun 4 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Vaivashoitohallitukseen.
Toukok. 32.	Helsingin järjestyneen työväen eduskunnan esitys erinäisten kaupunginpuutarhuria vastaan tehtyjen, virkaväärinkäytöksiä koskevain syytösten johdosta.	Toukokuun 22 päivänä 1917 lähetettiin asia kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, mistä vastaus saatiin seuraavan heinäkuun 4 päivänä, ja Valmisteluvaliokunta lähetti asian elokuun 6 päivänä Rahatoimikamariin, joka antoi Kaupunginvaltuustolle kirjelmän joulukuun 12 päivänä 1917.
Kesäk. 14.	„Työväen järjestöpoika- ja tyttöliikkeen valmistavan toimikunta“ apurahananomus.	Kesäkuun 14 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia Kasvatuslautakunnan lausunto. Rahatoimikamarin lausunto annettiin lokakuun 13 päivänä 1917.

1917.		
Kesäk. 16.	Käsityö- ja tehdasyhdistyksen esitys Pohjois Rautatiekadun tonttien N:ojen 7 ja 9 luovuttamisesta.	Kesäkuun 16 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka kesäkuun 21 päivänä lähetti sen kaupungin yleisten töiden Hatlitukseen.
Kesäk. 19.	J. Rannikon anomus korttelissa N:o 388 Porvoonkadun varrella sijaitsevan tontin N:o 55 rakennusajan pitentämisestä.	Kesäkuun 19 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka taas on lähettänyt sen komiteaan.
Kesäk. 26.	Terveystieteiden lautakunnan henkilökunnan palkanlisäysanomus.	Kesäkuun 26 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.
Kesäk. 26.	Terveystieteiden tutkimusten laboratorin henkilökunnan palkanlisäysanomus.	Kesäkuun 26 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.
Syysk. 4.	Palstatilanomistajan K. O. Suiston tarjous myydä Helsingin pitäjässä omistamansa palstata kaupungille.	Syyskuun 4 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Lokak. 3.	Tehtailija Heinr. Wilckenin anomus että asianomaista työpäällikköä kiellettäisiin estämästä hakijaa täytäntöönpanemasta senaatin päätöstä, mikäli koskee kaupungin velvollisuuksien täyttämistä Bölen taloon nähden.	Lokakuun 3 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka antoi Kaupunginvaltuustolle lausunnon lokakuun 4 päivänä 1917. On sen varassa, miten Kaupunginvaltuuston alistus hakijalle kuuluvain Bölen vuokratilain pakkolunastamisesta ratkaistaan.
Lokak. 8.	Tyttöjen ammattikoulun ammattiopettajatarten palkanjärjestelyanomus.	Lokakuun 8 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.
Lokak. 8.	Tyttöjen ammattikoulun tietonpuolisten aineiden opettajain palkankorotusanomus.	Lokakuun 8 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian palkanjärjestelykomiteaan.
Lokak. 18.	Porvoon Vekkosken pikkukoulun johtajan J. Forsbergin eläkeanomus.	Lokakuun 18 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka marraskuun 29 päivänä 1917 antoi lausunnon.
Lokak. 20.	Rakennusmestari O. Lundin anomus korttelissa N:o 408 Free-	Lokakuun 20 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin,

	sekadun varrelle olevan tontin N:o 3 rakennusajan pidentämisestä.	joka on asettanut komitean tähän kuuluvia asioita valmistelemaan.
1917.		
Lokak. 16.	Suomen Eläinsuojelus- y. m. yhdistysten esitys Korkeasaaren eläintarhan lakkauttamisesta ja biologisen museon perustamisesta sen sijaan.	Lokakuun 23 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia asianomaisten lausunto. Rahatoimikamarin lausunto annettiin marraskuun 26 päivänä 1917.
Lokak. 22.	Professori Yrjö Hirnin anomus saada määräraha Cygnæuksen kokoelman taideteosten uudessijoituksesta olleiden kustannusten suorituksen.	Lokakuun 22 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asiat Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia Museolautakunnan lausunto, joka on annettu joulukuun 19 päivänä 1917.
Lokak. 22.	Samana esitys kalliinajanavustuksen myöntämisestä Cygnæuksen taidekokoelmain vahtimestarille.	
Marrask. 26.	Hammaslääkäri Axel Aspelundin anomus määrärahan myöntämisestä kansakouluhammasklinikan voimassapitoon.	Marraskuun 26 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia Terveystieteiden lautakunnan lausunto. Rahatoimikamarin lausunto on annettu joulukuun 19 päivänä 1917.
Marrask. 28.	Rouvasväenyhdistyksen anomus lisämäärärahan myöntämisestä sen lastenkodille sekä etuannin osottamisesta elintarpeiden oston.	Marraskuun 28 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka antoi lausunnon joulukuun 27 päivänä 1917.
Jouluk. 3.	Aktiebolaget Börs yhtiön anomus saada korvaus Kaupunginvaltuustoa kohdanneen väkivallan yhteydessä syntyneistä vahingoista.	Joulukuun 3 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 6.	Karjanmyyntiosuuskuntain konttorin esitys korvauksen saamisesta lihantarkastusasemalle ylityöstä suoritetuista maksuista	Joulukuun 6 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia lihantarkastuslaitoksen lausunto. Rahatoimikamari antoi lausunnon lokakuun 13 päivänä 1917.

1917.		
Jouluk. 11.	Suomen tehdas- ja sekatyöväenliiton osaston N:o 169 esitys sääntöjen laatimisesta kaupungin työntekijäin vanhuuseläkettä varten.	Joulukuun 11 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 12.	Suomen yleisen kättilökokouksen kiertokirje kuntain kättilöjen palkkaoljen parantamisesta.	Joulukuun 12 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Terveystoimikamariin.
Jouluk. 12.	Työmies Johan Kallisen anomus ylimääräisen vuosiapurahan saamisesta.	Joulukuun 15 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 17.	Suomen maalarintyöntekijäin liiton esitys kaupungin maalaustöitä koskevassa asiassa.	Joulukuun 17 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka sen on lähettänyt kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.
Jouluk. 20.	Erinäisten kaupungissa ammattiaan harjoittavain lääkärien anomus korttelissa N:o 510 Valhalla- ja Tavaststjernakadun varrella XIV kaupunginosassa olevain tonttien myymisestä sairaalan paikaksi.	Joulukuun 20 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka sen on lähettänyt kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.
Jouluk. 22.	Rahatoimikamarin apulaissihteerin K. Reinin virkaerohakemus.	Joulukuun 22 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka antoi lausunnon joulukuun 28 päivänä.
Jouluk. 22.	Helsingin järjestyneen työväen eduskunnan anomus m. m. korvauksen saamisesta lakon aikana antamistaan apurahoista.	Joulukuun 22 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Hätäapukomiteaan.
Jouluk. 27.	Erinäisten koulunopettajain esitys että hyväksyttäisiin kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotus kelkkamäkien ja luistinradan laittamisesta oppilaille.	Joulukuun 27 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 27.	Helsingin Hiihtoklubin esitys Alppilan viereisen hiihtomäen uudestirakentamisesta.	Joulukuun 27 päivänä 1917 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asia on lähetetty kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.

Kaupunginvaltuusto on vuonna 1917 pitänyt 32 kokousta. Lähetettyjen kirjelmäin luku on 754.

Helsingissä, joulukuun 31 päivänä 1917.

John Uggla.

Selonteko Kaupunginvaltuuston asettamain erikoisvaliokuntain ja komiteain toiminnasta vuonna 1917.

1917 vuoden alussa oli 19 Kaupunginvaltuuston asettamaa erikoisvaliokuntaa ja komiteaa, jotka eivät olleet lopettaneet toimintaansa. Vuoden varrella tuli lisää 11 uutta valiokuntaa ja komiteaa. Näiden luku mainittuna vuonna oli siis kaikkiaan 30.

Valiokunnat ja komiteat ovat antaneet 16 painettua ja 5 kirjoitettua lausuntoa.

Vuoteen 1918 jäljellä olevat valiokunnat ja komiteat ovat:

1) Käsityö- ja teollisuustalon tonttikysymystä käsittelemään toukokuun 28 päivänä 1913 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat W. F. Heinhürger, O. Tarjanne, E. W. Walldén, V. von Wright ja A. H. Soini.

Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen esityksestä on valiokunta jättänyt asian lepäämään, kunnes säännölliset olot jälleen ovat palautuneet.

2) Uuden kaupungintalon rakennuskysymystä käsittelemään kesäkuun 10 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Norrmén, Jalmar Castrén, N. L. Eskola, Hugo Lindberg, O. Tarjanne, Alexis Gripenberg ja G. Idström.

Komitea on mietinnössään N:o 2 esittänyt suunnitelman ja ohjelman kaupungintalokysymyksen ratkaisemiseksi. Kaupunginvaltuusto on pannut asian toistaiseksi pöydälle.

3) Helsingin talviliikennekysymystä järjestämään helmikuun 24 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Ramsay, A. E. Alfthan, V. Ek, Aug. Hjelt ja Lars Krogius.

Nykyoloihin katsoen on Kaupunginvaltuusto oikeuttanut komitean lykkäämään työnsä toistaiseksi.

4) Taideteollisuuskeskuskoulun sekä kansakoulujen jatko-opetuksen uudestijärjestämistä varten huhtikuun 28 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat V. von Wright, A. Frey, A. Lindgrén, E. A. Törnwall, J. Reuter ja E. Nordström. Marraskuun 13 päivänä 1917 valittiin komitean lisäjäseniksi opettaja O. Lappalainen sekä opettajattaret M. Blomqvist ja A. Lindström. Seuraavan joulukuun 7 päivänä vapautettiin herra Frey komitean jäsenyydestä.

Komitea on antanut mietinnön käsityöläisopetuksen uudestijärjestämisestä sekä valmistelee paraikaa kysymystä kansakoulujen jatko-opetuksen järjestämisestä.

5) Helsingin elintarvekysymystä selvittämään lokakuun 6 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Frey, vapaaherra O. von Hellens, Hj. Göös, V. Kankaanpää ja G. R. Snellman (sihteerinä fil. maisteri O. Bruun).

Komitea on antanut mietinnön N:o 1 maidon kuljetuksen järjestämisestä, mutta on nykyolojen johdosta lykännyt työnsä toistaiseksi.

6) Suunnitellun työväenopistotalon tonttikysymystä käsittelemään toukokuun 11 päivänä 1915 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat V. von Wright, O. Tarjanne, J. J. Sederholm, A. Listo ja E. Hornborg.

Valiokunta on Kaupunginvaltuustolle antanut alustavan mietinnön työväenopiston huoneistokysymyksen ratkaisemisesta sekä ryhtynyt toimiin tarpeellisten piirustusten ja kustannusarvion laatimiseksi.

7) Kaupungin viemäriolojen järjestämistä varten Kaupunginvaltuuston syyskuun 21 päivänä 1915 tekemän päätöksen johdosta asetettu komitea, johon kuuluvat herrat O. Aschan, I. Lindfors, J. Castrén, G. Idström, vapaaherra O. von Hellens, B. Geitlin ja G. K. Bergman. Joulukuun 7 päivänä 1917 vapautettiin herra Castrén mainitun komitean jäsenyydestä (sihteerinä insinööri Jarl W. Andersin).

Komitean työ jatkuu.

8) Eräille Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille annettavaa kalliinajanlisäystä käsittelemään marraskuun 16 päivänä 1915 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat E. W. Walldén, G. Salingre, O. Rosenqvist, B. Wasastjerna ja G. Estlander.

Valiokunta on hoitanut Kaupunginvaltuuston kalliinajanlisäysasiasta tekemään päätösten toimeenpanoa.

9) Kaupungin kulkulaitosten parantamista sekä sen satama-alueen ja kulkuyhteyksien laajentamista valmistelemaan maaliskuun 14 päivänä 1916 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat E. Schybergson, A. E. Alfthan, I. Lindfors, A. Soini ja J. Tallberg.

Komitea on toimittanut Keravan—Korian ratasuunnan teknillisen ja tilastollisen tutkimuksen sekä ryhtynyt alustaviin keskusteluihin asianomaisten valtionviranomaisten kanssa.

10) Kaupungin maanhankintapolitiikkaa ja teollisuuden tilantarvetta käsittelemään lokakuun 24 päivänä 1916 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Norrmén, R. Elving, K. A. Paloheimo, C. Enckell, L. Krogius, J. Castrén, H. Lindberg ja I. Lindfors. Marraskuun 13 päivänä 1917 valittiin komitean jäseniksi herrain Elvingin ja Enckellin sijaan herrat G. Bengelsdorff ja J. Stjernvall.

Komitea on antanut mietinnön kaupungin alueen laajentamiskysymyksestä sekä valmistele nykyään teollisuuden tilantarvetta koskevaa kysymystä.

11) Kaupungin vastaisen vedenhankinnan järjestämistä valmistelemaan helmikuun 27 päivänä asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. af Forselles, J. J. Sederholm, A. Skog, V. Manner, A. E. Blomqvist, G. A. Aartovaara ja P. Gagneur (sihteerinä filosofianmaisteri K. G. Bergman).

Komitean työ jatkuu.

12) Käsityöläiskoulujen päiväopetuskysymystä valmistelemaan huhtikuun 24 päivänä asetettu komitea, johon kuuluvat herrat V. von Wright, A. L. Hjelmmann, G. Lindberg, J. Reuter, E. A. Törnwall, K. Soidinsalo, T. Condu ja W. von Essen.

Komitean mietintö on tarkistettavana.

13) Kaupungin viranpitäjien palkanjärjestelyä valmistelemaan kesäkuun 5 päivänä 1917 asetettu komitea (palkanjärjestelykomitea), johon kuuluvat herrat A. Tollet, E. W. Walldén, A. L. Hjelmmann, B. Wasastjerna ja vapaaherra E. Cedercreutz.

Kaupunginvaltuuston marraskuun 13 päivänä 1917 tekemän päätöksen mukaan on kaupungin palkkasäännön määräyksiä ja soveltamista valmistelemaan asetettu valiokunta lakkautettu ja sen tehtävä annettu palkanjärjestelykomitealle. Komiteassa on tekeillä kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkanjärjestelyehdotus, joka voitane antaa Kaupunginvaltuustolle 1918 vuoden alussa.

14) Kaupungin palojärjestystä uudistamaan kesäkuun 12 päivänä 1917 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Lundqvist, A. Öhman, A. von Knorring, G. Wasenius ja O. Kulmala (sihteerinä lakit.kand. O. M. Hohenthal).

Komitea antanee kohdakkoin ehdotuksen asiasta.

15) Kaupungin pääkirjaston tonttikysymystä valmistelemaan marraskuun 13 päivänä 1917 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat V. T. Rosenqvist, A. Wallensköld, H. Lindberg, O. Mantere ja R. Sievers.

Komitea on ryhtynyt valmistaviin toimiin tehtävänsä täyttämiseksi.

Valiokuntain ja komiteain kokouksia on vuoden varrella pidetty noin 100.

Helsingissä, joulukuun 31 päivänä 1917.

John Uggla.

Lausunto v. t. kaupunginreviisorin kirjelmän johdosta, joka koskee kunnan vakinaista taloushallintoa ja pula-aikana asetettujen johto- tai toimikuntain toimintaa.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Tammik. 10 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 24.

Kaupunginvaltuustolle annetussa, tämän oheisessa, viime joulukuun 8:ntena päivätyssä kirjelmässä on v. t. kaupunginreviisori tehnyt erinäisiä muistutuksia osin kunnan vakinaista taloushallintoa ja osin pula-aikana asetettujen johto- tai toimikuntain toimintaa vastaan. Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnan vaadittua Rahatoimikamarin lausuntoa asiasta on Kamarilla kunnia esittää seuraavaa:

V. t. kaupunginreviisorin esityksen alkupuoli sisältää lyhyen selonteon siitä tukalasta asemasta, johon kaupungin taloudellisen toiminnan viimeaikainen luonnottoman suuri kehitys on saattanut kaupungin vakinaisen taloushallinnon, ja esityksen lopussa osotetaan välttämättömäksi, että Kaupunginvaltuustolle muutama aika takaperin annettu ehdotus kaupungin kassaja tililaitoksen perinpohjaiseksi uudestijärjestämiseksi käsitellään loppuun ja uudestijärjestämistä käydään toteuttamaan. Antaen täyden tunnustuksen niille perusteluille, joiden nojalla v. t. kaupunginreviisori vaatii mainitun tärkeän uudistusehdotuksen nopeaa ratkaisua, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole havainnut esityksen vaativan muutosta tai lisäystä Kamarin aikaisemmin asiasta antamaan lausuntoon (*Kvston pain. asiakirj. N:o 50 vuodelta 1917*).

Kirjelmänsä loppuosassa v. t. kaupunginreviisori osottaa, että melko suuriamääriä kaupungin varoja on annettu tilapäisluontoisille, sodanaikaisten tavattomain olojen johdosta asetetuille johto- tai toimikunnille käytettäväksi kalliinajan synnyttämiin tarpeisiin. Näistä laitoksista, jotka Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan ovat välittömästi Valtuuston alaisia ja toimivat

kaupungin vakinaisesta keskushallinnosta syrjässä, mainitaan erittäin seuraavat: muonitustoimikunta, myöhemmin uudesti muodostettu elintarvelautakunnaksi, alaosastoineen, joita ovat sokerikonttori, lihakonttori, maitokonttori ja viljakonttori, sekä edelleen erilliset laitokset halkokonttori ja kansanravintohallitus. Rahatoimikonttorin kirjanpidon mukaan oli rahaliike mainittujen laitosten toiminnassa sen alkamisesta lähtien — keväällä 1915 ja syyskuusta 1917 — marraskuuhun 1917 asti ollut kaikkiaan 47 miljoonaa, samalla kun niiden velka kaupunginkassaan oli viimeksi mainittuun aikaan noin 16 miljoonaa markkaa. Toimikuntain työssä oli v. t. kaupunginreviisori havainnut vallitsevan järjestelmän ja yhtenäisen johdon puutetta, etusijassa mitä niille uskottujen varain hallintoon ja tilinpitoon tuli. Tämä oli osin johtunut tarpeellisten määräysten puutteesta, osin siitä eristetystä asemasta, mikä puheena olevalla liiketoiminnalla on kunnallishallinnossa. Erittäin huomiota ansaitsevana seikkana mainitsee v. t. kaupunginreviisori, ettei koko sota-aikana ole tehty tiliä niistä suurista rahamääristä, mitkä kaupunki oli antanut eri konttorien käytettäväksi. Näiden epäkohtain postamiseksi olisi mainittujen johto- tai toimikuntain eristetty asema lakkautettava sekä niitä kehoitettava vuosittain ennen helmikuun 1 päivää Rahatoimikamariin antamaan asianmukainen tili.

Rahatoimikamarin mielestä on v. t. kaupunginreviisori esittänyt painavia syitä muutoksen aikaansaamiseksi siihen asemaan, mikä mainituilla toimikunnilla on kunnallishallinnossa. Vaikkakin olot näitä järjestöjä perustettaessa vaativat nopeaa liiketoimintaa ja toimintavapautta, joka puolestaan edellytti laajoja valtuuksia, näyttää nyttemmin liikkeiden vakiinnuttua ja, kun niiden tarvetta nähtävästi edelleen jatkuu, olevan aika saattaa mainittu toiminta paremmin kunnan varain hallinnossa noudatettavain sääntöjen mukaiseksi. Siinä mielessä voitaisiin heti toimeenpanna se v. t. kaupunginreviisorin vaatima korjaus, että määrätään annettavaksi vuosittain tili varain käyttämisestä. Sitä vastoin näyttää jo laajaksi kehittyneen liiketoiminnan muu uudesti järjestäminen ehdotettuun suuntaan olevan niin laaja tehtävä, että se Rahatoimikamarin mielestä olisi annettava Kaupunginvaltuuston sitä varten asettaman erikoisvaliokunnan toimeksi.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

kehottaa pula-aikana asetettuja toimikuntia noudattamaan kunnan varain tilityksestä voimassa olevia säännöksiä; sekä

---

asettaa valiokunnan valmistelemaan kysymystä mainittujen toimikuntain saattamisesta lähempään yhteyteen kunnan vakinaisen hallinnon kanssa.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN
v. t. KAUPUNGINREVIISORI.

Kirjelmä

N:o 19.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kylläkin huolestuttavan pula-ajan herkeämättömän jatkumisen johdosta ei allekirjoittanut v. t. kaupunginreviisori katso voivansa olla, vaikkakin osittain toistamalla, Herroille Kaupunginvaltuusmiehille huomauttamatta eräistä tilintarkastustyössä saavuttaman käsityksen mukaan ainakin osittain arveluttavista seikoista sekä kunnan erittäin laajan taloudellisen toiminnan vakinaisessa että vähä vähältä lisääntyvässä ylimääräisessä hallinnossa.

Kunnan vakinainen taloushallinto.

Yleisesti tunnettu seikka, josta vuosien kuluessa on lukuisia esityksiä ja lausuntoja annettu, oli jo ennen nykyisten tukalain aikain tuloa, että kunnan taloushallinnon, eritoten sen keskeisen elimen, Rahatoimikamarin ynnä sen kanslian ja konttorin, sekä kaupungin koko kassa- ja tililaitoksen järjestys oli erittäin puutteellinen ja kerrassaan takapajulla kunnan rivakasta kehityksestä. Jo viimeksi vallinneina säännöllisinä aikoina oli mainituissa kohdin sangen vaikea tulla kutakuinkaan toimeen. Sikäli kuin sittemmin syntyneitä tavattomia oloja on jatkunut ja nopeasti yhä laajemmassa mitassa kehittyneet, ovat vaikeudet järkiperaisesti toimittaa kaupungin taloushallintoa suuressa määrässä lisääntyneet. Niinpä ovat useimmat kaupungin virastot ja laitokset, eritoten keskeiset hallintoelimet, suunnattomasti laajentuneen ja kasvaneen taloudellisen toiminnan johdosta suorastaan tulvillaan työtä ja niiden säännöllisen työkyvyn yläraja on järjestysmuodon ja kokoonpanon nykyisellään ollessa jo aikoja sitten täysin saavutettu. Veksiminä esimerkkinä tästä mainittakoon että, kun Rahatoimikonttorin on voimassa olevan määräyksen mukaan laadittava neljännesvuosibilanssit, joihin kootaan kaikki mitä tilikirjoista, tulee näkyä kaupungin rahaliikkeestä edellisen vuosineljänneksen aikana, vuosineljänneksen lähinnä jälkeisen kuukauden 20 päiväksi ja samalla toimitettava ne erinäisille kaupungin viranomaisille, ei tätä työtä tällä kertaa, vaikkei eräitä vuosineljänneksen aikana tapahtuneita liiketoimituksia ensinkään ole otettu lukuun ja vaikkei tarmokasta toimintaa suinkaan ole puuttunut, ole voitu suorittaa ennenkuin vasta seuraavan kuukauden kuluessa. Monin tavoin ja monella alalla ovat edellä mainittujen puutteiden seuraukset tulleet näkyviin.

Vihdoin kuitenkin on valmistunut Kaupunginvaltuustolle annettu, sangen kauan ja kaikilta kohdin perinpohjaisesti valmisteltu ehdotus kaupungin kassa- ja tililaitoksen

uudesti järjestämiseksi, josta Revisionikonttorikin on antanut siltä vaaditun lausunnon. Tämän välttämättömän ja kiireellisen uudistuksen toimeenpano tosin vaatii melko paljon aikaa, mutta ehdotuksen monella taholla odotettua lopullista käsittelyä varmaankin varsin pian seuraa välittömiä toimenpiteitä jonkin huojennuksen ja korjauksen aikaansaamiseksi siihen epäsuotuisaan tilaan, missä kaupungin taloushallinto on jo liian kauan ollut.

Pula-aikana asetettujen johto- tai toimikuntain toiminta.

Huolimatta edellä mainituista vakinaisen kaupunginhallinnon järjestysmuodon ja työtavan sekä sen kassa- sekä tililaitosjärjestelmän puutteellisuuksista on kuitenkin toivottavaa, että taloudenhoitoa virastojen ja virkamiesten tarmokkaimmilla ponnistuksilla vielä voidaan ylläpitää ilman että ainakaan pahempia häiriöitä sattuu. Jonkin verran toisen tuloksen näyttää sen järjestelmän tarkastus, jota on ruvettu noudattamaan niiden kaupunginvarain hoidossa, joita sangen tuntuvat määrät on annettu ja edelleen annetaan ainoastaan täksi pula-ajaksi asetetuille johto- tai toimikunnille ynnä niiden lukuisille eri osastoille tai konttoreille. Erityisesti on tässä kohden Elintarvelautakuntaan nähden huomattava, että tämä lautakunta tosin on tullut toimeen yleisen lainsäädäntötoimenpiteen kautta, minkä johdosta sen myös on elintarpeiden hankinnassa y. m. toiminnassaan noudatettava asianomaisten valtionviranomaisten määräyksiä. Mutta kun kunnat ovat ne, joiden elintarvelain mukaan tulee hankkia mainituille yrityksille rahavarat, on elintarvelautakuntammekin taloudellisessa ja hallinnollisessa suhteessa kaupungin asianomaisten viranomaisten alainen.

Kaupunginvaltuuston päätösten mukaan ovat kaikki nämä pula-aikana syntyneet ja toimivat laitokset välittömästi Kaupunginvaltuuston alaisia. Ne siis hallinnolliselta ja taloudelliselta kannalta katsoen toimivat kokonaan syrjässä vieläpä kaupungin lainmukaisesta taloudellisesta keskuselimestäkin, Rahatoimikamarista. Koko tämän valtavan tilapäishallinnon järjestäminen, hoito ja toiminta yleensä on annettu tehtäväksi muuten sivullisille henkilöille, jotka varmaankin enemmän tai vähemmän hetkellisesti käyttävät istunto- ja puhevaltaa näissä johtokunnissa, jotka taas vuorostaan ovat yhtä väliaikaisesti virkoihin asettaneet henkilöjä hoitamaan ja johtamaan puheena olevia kunnan liikeasioita. Vakinaisella kunnallishallinnolla ei sentähden myöskään ole mitään osallisuutta eikä vaikutusvaltaa näiden laitosten hallussa olevain kunnan varain hoitoon. Kaupunginkassan tulee ainoastaan mainittuihin johtokuntiin, vieläpä ainoastaan niiden yksityisiin osastoihin tahi konttoreihin kuuluvain henkilöjen tiluksesta shekkejä vastaan maksaa pyydetty määrät sekä heiltä vastaanottaa heidän toimittamansa varat. Kaupungin rahatoimi ja sen kassa toimivat siis näihin kunnan likeyrityksiin nähden ainoastaan pankkina pitämällä niiden varalle pano- ja ottotiliä, vaikkakin näitä tilejä rajoittavat Kaupunginvaltuuston kunakin kertana myöntämät luottomäärät.

Yrittäessään ylen vähälukuisilla työvoimillaan käydä tarkastamaan ja seurata näitä laajaperäisiä liiketoimituksia havaitsi Revisionikonttori pian, ettei asianomaisille johtokunnille oltu annettu toimintaohjeita ainakaan mitä tulee hallinnon järjestykseen sekä tileihin ja liikkeessä oleviin tavattomiin rahamääriin. Kaupunginvaltuustolta saatuaan mielestään täyden valtuuden toimia oman mielensä mukaan on mainittujen yritysten johtohenkilöiden kuitenkin havaittu olevan neuvottomia käsitellessään toimintansa tärkeitä yksityiskohtia. Eri aloilla täytyi asettaa monilukuinen henkilökunta, hankkia hallinto-, konttori-, myynti- ja säilytyshuoneistot ynnä kalustot niihin kaikkiin, samalla kun oli välttämätöntä tukalissa oloissa toimia nopeasti ja taukoamatta sekä kaikin keinoin koettaa saada perille toimitetuksi itsekunkin työalaaan kuuluvat erilaiset tuotteet.

Niiden havaintojen mukaan, joita Revisionikonttori on voinut tehdä, haittaavat mainittujen laajain liikkeiden sekä järjestysmuotoa että kassa- ja tililaitosta arveluttavat puutteet ja epätäydellisyydet. Selvyyttä ja järjestelmää on niistä puuttunut melko suuressa määrässä. Eri osastot ja konttorit ovat sijoitettuina mahdollisuuden mukaan sinne tänne kaupungissa. Kukin eri osasto on luultavasti parhaansa mukaan koettanut toimia omin päin. Sen johdosta on kassahallinto ja tilinpito muodostunut kirjavaksi ja useinkin saanut enemmän tai vähemmän epätydyttäviä muotoja. Sanalla sanoen, kokonaisuutta johtavaa, asiantuntevaa ja vastuunalaista johtoa ei ole ollut havaittavissa. Kun kaupungin varsinaisen hallintoviranomaisen, jonka niinkään koko tänä aikana on täytynyt toimia korkeapaineen alaisena, ei, niinkuin edellä mainittiin, ole tullut puuttua näihin itsenäisiin yrityksiin, on Revisionikonttoriltakin pyydetty ohjeita y. m. Konttori, jolla on suuri työtaakka omasta toiminnastaankin, ei kuitenkaan yleensä ole pitänyt periaatteellisesti oikeana ainakaan välittömästi puuttua töihin järjestämis- ja hallintoaloilla. Erinäisiä neuvoja kuitenkin on annettu. Vihdoin onnistui allekirjoittaneen hankkia asiantunteva henkilö, joka on ottanut järjestääkseen ainakin laajan elintarvekoneiston hallinnon, ja näyttää parempi järjestys tässä kohden olevan kohdakkoin odotettavana.

Verrattomasti parhaiten järjestetty on kaupungin *halkoliike*, joka onkin ollut toimessa jo yli puolenkolmatta vuoden. Kuitenkin näyttää juuri tämä liike moninaisista syistä voivan tuottaa melko suurta tappionvaaraa kaupunginkassalle. Näyttää sentähden siltä, kuin olisi asianomaisella kunnan viranomaisella aihetta kiinnittää perinpohjaista huomiota erikoisesti tämän liikkeen hoitoon.

Valtavat määrät kaupungin varoja on kuitenkin sijoitettu ja sijoitetaan edelleen edellä mainittuihin liikkeisiin. Yksin henkilökunnan palkat ovat kuukausittain nousseet yli 200,000 markan, ja enemmän tahi vähemmän vakinaisia toimihenkilöjä on ainakin ajoittain ollut lähes tuhatkunta.

Että tuollaiset väliaikaiset toimihenkilöt, varsinkin johtavissa toimissa olevat, vaativat kaupungin vakinaisiin toimihenkilöihin verraten varsin suuria palkkoja, on aivan luonnollista jo siihenkin nähden, ettei ole helppo saada kyvykkäitä henkilöitä epämääräiseksi ajaksi luopumaan varsinaisesta toiminnastaan. Jonkinlaista kohtuutta näyttää kuitenkin olevan tässäkin noudatettava, jotteivät henkilöt, varsinkin suuripalkkaisemmat toimihenkilöt, jotka ovat antautuneet näiden johto- tahi toimikuntain palvelukseen, saa tuollaisia runsaita palk-

koja niinäkin aikoina, jolloin esimerkiksi liikkeet ovat pitemmän aikaa seisahduksissa tahi he voivat yhtäaikaan hoitaa varsinaisia toimiaankin. Revisionikonttorin mielestä on näin ollut laita, ja näyttää tämäkin seikka tavallaan osottavan järjestön ja johdon heikkoutta.

Niinkuin moni seikka, mitä edellä on lausuttu hallinnosta, osottanee, lienee paljon mahdollisuuksia ottaa huomioon kunnan edut tyydyttävämällä tavalla kuin mitä nykyään on laita.

Seuraavassa esitetyistä numeroluvuista näkyy, että kaupungin varoja todella on sangen suuret määrät puheena olevain johto- tai toimikuntain välityksellä pantu liikkeeseen suuremmalla tai pienemmällä varmuudella maksettaviksi takaisin kaupunginkassaan. Ainoastaan mikäli Rahatoimikonttorin kirjanpito viime marraskuun lopulla osotti, nousivat eri osastojen *liikevaihto* sekä *velat kaupunginkassaan* tasaluvuin seuraaviin määriin:

	Liikevaihto.	Velka kaupunginkassaan.
<i>Muonitustoimikunta,</i>		
kevästä 1915 elokuuhun 1917, jolloin sen toiminta lakasi; pääasiassa viljaosastoa varten	yli 6 1/2 milj.	—
<i>Halkokomitea,</i>		
kevästä 1915 lähtien	lähes 24 „	n. 10 1/2 milj.
<i>Sokerikoottori,</i>		
marraskuusta 1916 lähtien	„ 6 „	lähes 1/3 „
<i>Lihakonttori,</i>		
aikaisemmin, helmikuusta 1917 lähtien	„ 1/3 „	—
<i>Maitokonttori,</i>		
maaliskuusta 1917 lähtien	„ 1 1/2 „	n. 1/5 „
<i>Elintarvelautakunta,</i>		
elokuusta 1917 lähtien	„ 2 1/2 „	n. 2 1/2 „
<i>Elintarvelautakunnan viljakonttori,</i>		
syyskuusta 1917 lähtien	yli 5 1/2 „	n. 2 „
<i>Kansanravintohallitus</i>		
yynnä <i>kalliinajantalous, kansanravitseminen</i> sekä <i>viljelystoimikunta</i> , elokuusta 1917 lähtien	lähes 1 „	n. 1 „

joten kaupungin varoja oli ollut liikkeessä kaikkiaan 47 miljoonaa ja kaupunginkassan saamisets olivat noin 16 miljoonaa markkaa.

Nämä numeroluvut epäilemättä puhuvat itse puolestaan. Olojen pakko näyttää puhuvan niiden oikeutuksen puolesta. Mutta epäillä saanee, onko tehty mitä on voitu tämän valtavan kunnallisen liiketoiminnan johtamiseksi ja järjestämiseksi niin suuremmissa kuin pienemmissäkin yksityiskohdissa nimenomaan kunnallishallinnossa noudatettavain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Ainakin yhdestä seikasta katsoo Revisionikonttori olevan Herroille Kaupunginvaltuusmiehille huomauttaminen, nimittäin siitä, ettei koko tänä pula-aikana ole annettu asianmukaisia tilejä käytetyistä kaupunginvaroista, mistä seikasta Revisionikonttori on huomauttanut vuosikertomuksissaankin siinä mielessä, että jotakin tehtäisiin muutoksen aikaansaamiseksi tässä kohden. Voimassa olevan kunnallisasetuksen 68 § säättää: „Kunnan erittäin asettamien toimikuntain tulee ennen helmikuun 1 päivää joka vuosi Rahatoimikamarille antaa luvunlaskunsa niistä rahavaroista, jotka lähinnä edellisenä vuonna ovat olleet heidän hallussaan, yleiseen tilintekoon kunnan varoista otettaviksi ja yhdessä sen kanssa tarkastettaviksi“. Tässä ilmeisesti ei ole kysymys kertomuksista eikä selonteosta, vaan täydellisistä tilityksistä täydellisine tilikirjoineen ja vuositilinpäätöksineen asianmukaisine tilitodisteineen liiketoimistusten oikeaperäisyyden osoittamiseksi sekä sitä paitsi inventaarioista y. m.

Edellä lausutun johdosta ja kun puheena ovat ylimääräiset kunnalliset liikkeet eritoten kuluvana vuonna 1917 ovat kehittyneet kerrassaan valtavan laajoiksi ja kun epäillä täytyy, onko mainituilla johtokunnilla ja niiden lukuisilla eri osastoilla, jotka ehkä pysyvät toimessa pitemmän aikaa, tietoaakaan tässä mainituista velvollisuuksistaan kuntaa kohtaan tai kykenevätkö ne nykyisen hallintojärjestelmän vallitessa niitä täyttämään, pyytää Revisionikonttori täten kunnioittaen mielipiteenään lausua:

että mainittujen johto- tahi toimikuntain hallintotoimintaa ei olisi jätettävä siihen kaupungin varsinaisesta keskushallinnosta kokonaan eristettyyn asemaan, jossa se on ollut; sekä

että näitä johtokuntia, jotta niillä jo kuluvana vuonna olisi tilaisuus ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, hyvissä ajoin kehoitettaisiin Rahatoimikamariin vuosittain ennen helmikuun 1 päivää antamaan tili (tilinpäätös ja seikkaperäinen tilitys) niiden hallussa edellisenä vuonna olleista kunnan varoista.

Helsingin kaupungin Revisionikonttori, joulukuun 8 päivänä 1917.

Gunnar Winter.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Toukok. 14 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 183.

Vaadituksi lausunnoksi Sosialilautakunnan ehdotuksen johdosta, joka tarkoittaa siirtolapuutarhain järjestämistä kaupungin maalle (Liite I), on Rahatoimikamarilla kunnia ilmoittaa, että Kamari on voinut pääasiassa yhtyä tehtyyn ehdotukseen. Niinpä ei Kamarilla ole ollut mitään muistuttamista puutarhain paikkaa eikä jaoitusta vastaan, minkä ohessa Kamari myös on yhtynyt Sosialilautakunnan esitykseen hallinnon jakamisesta Lautakunnan ja Rahatoimikamarin kesken. Lautakunnan perusteluissa mainittua vuokramaksua on Kamari tosin nykyään käypiin vuokramaksuihin nähden pitänyt varsin alhaisena, samaten kuin Kamarin mielestä ehdotettua lyhempi vuokra-kausi olisi parempi, mutta nämä seikat eivät vaadi muuttamaan Lautakunnan loppuponsia, jotka edellyttävät puheenalaisten yksityisseikkain vastaista harkintaa. Sitä vastoin Kamari ehdottaa kolmannen ponnen hiukan muutettavaksi, jotta Sosialilautakunta saisi vapaamat kädet aikomassaan opastustoiminnassa, ja olisi mainittu ponsi Kamarin mielestä laadittava seuraavaksi:

aluksi jättää siirtolapuutarhayrityksen johdon ja silmälläpidon Sosialilautakunnan toimeksi ja sitä varten Lautakunnan käytettäväksi kuluvana vuonna osottaa enintään 2,100 markkaa.

Muut ponnet on Rahatoimikamari hyväksynyt sinänsä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Georg Estlander.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SOSIALILAUTAKUNTA.

Helsingissä,
toukok. 7 p:nä 1918.

Kaupunginvaltuustolle.

N:o 31.

Kokouksessaan marraskuun 17 päivänä 1915 päätti Sosialilautakunta valmisteltavaksi ottaa kysymyksen siirtolapuutarhain perustamisesta kaupungin maalle. Sitten hankki lautakunta kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausunnon (Liite II) lautakunnan kansliassa laaditusta ehdotuksesta että tähän tarkoitukseen varattaisiin Greijuksen viljelyspalstat N:ot 15—16 ja Gumtähden palstat N:o 15, 18 ja 19. Asiaa on sittemmin edelleen Sosialilautakunnassa valmisteltu, minkä ohessa halullisten vuokraajain kanssa on neuvoteltu alustavasti maan luovuttamisesta puutarhaviljelykseen. Kun neuvotteluja Gumtähden suunnitelluista siirtolapuutarhoista vielä jatkuu, on lautakunta tänä päivänä pitämässään kokouksessa lykännyt mainitulle alueelle suunniteltujen siirtolapuutarhain perustamista koskevan kysymyksen lopullisen käsittelyn toistaiseksi. Sitä vastoin on lopullisesti käsitelty kysymys Greijuksen puutarhalaitoksen aikaansaamisesta.

Edellä mainittujen seikkain nojalla pyytää Sosialilautakunta kunnioittaen tehdä seuraavan esityksen.

Siirtolapuutarha-aate tarkoittaa tarjota perheille, joilla ei ole tilaisuutta kesällä poistua kaupungista, tilaisuutta kohtuullisesta maksusta tarkoitukseen luovutetulta ja yhdenmukaisesti jaetulta alueelta vuokrata puutarhaviljelykseen pieni palsta, missä perheenjäsenet voivat viettää loma-aikansa. Tätä tuotantotyöhön yhdistettyä ulkoilmaoleskelua on täydellä syyllä pidetty sekä taloudelliselta että terveydelliseltä kannalta tärkeänä vuokraajille ja heidän perheenjäsenilleen.

Saksassa perustettiin ensimmäiset siirtolapuutarhat („Arbeitergärten“, Familiengärten“) jo 1820- ja 1830-luvulla. Nytemmin on siirtolapuutarhaliike saavuttanut jalansijaa Saksan useimmissa suurkaupungeissa ja teollisuusyhdyksissä; monin paikoin on puutarhain yhteyteen järjestetty leikki- ja pelikenttiä (Schreiberin mukaan on niille pantu nimeksi „Schrebergärten“). Viime vuosikymmeninä on siirtolapuutarhatoiminta levinnyt laajalle muissakin sivistysmaissa, esimerkiksi Ranskassa, Belgiassa, Hollannissa, Sveitsissä ja Englannissa. Skandinavian maista on Tanska ehtinyt tässä kohden pisimmälle. Kööpenhaminassa ja sen vierellä on miltei jokainoa tilkku rakentamatonta maata käytetty puutarhapalstoiksi, joita nykyään on noin 30,000. Ruotsissa perustettiin ensimmäinen puutarhasiirtola Landskronaan 1888. Nykyään on siirtolapuutarhapalstoja Ruotsissa noin

12,000, niistä yli 3,000 Tukholmassa. Tähän tulevat lisäksi ne palstat, joita Ruotsin useimmat kunnat ovat viime vuosina luovuttaneet perunain ja vihannesten viljelykseen.

Mitä omaan maahan tulee, täytyy tunnustaa, ettei siirtolapuutarhatoiminta täällä vielä ole mainittavasti levinnyt, vaikka ensimmäiset askeleet tähän suuntaan onkin jo menestyksellä astuttu eräissä maaseutukaupungeissa, nimittäin Porvoossa, Oulussa ja Tampereella.

Porvoossa järjesti kaupunki vuonna 1915 n. s. Pohjoisen siirtolapuutarha-alueen, missä 11 palstaa heti otettiin käytäntöön. Seuraavana vuonna annettiin puutarhapalstoja niin lukuisasti, että mainitun alueen kaikkiaan 68 palstasta ainoastaan 8 oli käyttämättä. Parhaasta valmiiksi kynnetystä peltomaasta on vuokramaksu neliömetriltä 0.3 penniä, kyntämättömästä niittymaasta 0.2 penniä ja kivikkoisesta, aivan viljelemättömästä maasta 0.1 penniä. Puutarhalaitoksen lähimpinä valvojina ovat viljelijäin valitsema johtaja ja kunnan asettama kaitsija. Vuonna 1916 päättivät viljelijät perustaa osuuskunnan puutarha-alueen laajentamiseksi sekä siementen y. m. yhteisoston toimittamiseksi. Osuuskunta otti haltuunsa 2.46 hehtaarin laajuisen uuden peltolohkon, joten keväällä 1917 voitiin vuokrattaviksi tarjota noin 70 uutta palstaa.

Oulussa perusti vuonna 1915 kaupungin silloinen pormestari, nyttemmin senaattori *Arthur Castrén* siirtolapuutarhoja kaupungin läheisyydestä ostamalleen hiukan yli 5 hehtaarin laajuiselle alueelle. Tämä alue jaettiin 70 viljelyspalstaan, joista kukin oli noin 500 m²:n laajuinen, minkä ohessa varattiin maata leikkipaikkoja sekä yleisiä istutuksia ja laitoksia varten. Kesällä 1917 työskenteli paikalla noin 200 henkeä ja saman vuoden sato arvioitiin 30,000 markan arvoiseksi.

Maaliskuun 21 päivänä 1916 päätti *Tampereen* kaupunginvaltuusto tarkoitusta varten perustetun yhdistyksen käytettäväksi siirtolapuutarhoiksi luovuttaa Hatanpään niemikkeellä sijaitsevan 5.2 hehtaarin laajuisen alueen. Samalla määrättiin vuokramaksuksi 300 markkaa hehtaarilta varsinaiseen puutarhaviljelykseen käytetystä alueen osasta. Alueen kuntoonpanemiseksi osotettiin 16,065 markkaa velvoittamalla yhdistys kaupungille maksamaan 5 %:n koron tälle pääomalle. Samalla myönnettiin 3 vuodeksi 1,000 markkaa vuosittain puutarhaneuvojan palkkaamiseksi. Alueen jakoi siirtolapuutarhayhdistys noin 200 m²:n laajuisiin palstoihin. Kesällä 1916 oli viljelijöitä lähes 200, ja saman vuoden sato arvattiin noin 13,000 markaksi. Alueella nykyään voimassa olevan, yhdistyksen toimikunnan ja kaupungin Rahatoimikamarin vahvistaman jaoitussuunnitelman mukaan ovat palstat 2—3 aarin laajuisia. Suurin palsta on 455 m², pienin 160 m².

Turussa ottivat kaupunginviranomaiset vuonna 1915 käsiteltäväksi kysymyksen siirtolapuutarhojen perustamisesta kaupungin alueelle. Kaupunginpuutarhurin sitä varten laatima ehdotus annettiin syksyllä 1916 kaupunginvaltuustolle, joka hyväksyi ehdotuksen. Pernstamistyö alkoi keväällä 1917, mutta keskeytyi lakkoliikkeen johdosta, eikä sitä ole vielä ehditty suorittaa loppuun. Puutarha-alue sijaitsee Kupittaa puiston vierellä ja on pinta-alaltaan 3.70 ha. Palstoja on 123, kukin noin 200 m²:n laajuinen.

Useissa muissa kaupungeissa, esimerkiksi Viipurissa, Lahdessa, Raumalla, Porissa, Joensuussa, Vaasassa ja Pietarsaareissa on kysymys siirtolapuutarhain järjestämisestä

nykyään kunnan viranomaisten valmisteltavana. Sitä paitsi on eräissä tehdasyhdyskunnissamme, esimerkiksi Karhulassa ja Kymissä, puutarhasiirtolatoiminta alulla.

Tässä yhteydessä ansainnee mainitsemista, että kuvernöörit keväällä 1916 kierto-kirjeillä kehottivat maamme kaupunkeja ryhtymään toimenpiteisiin perunain ja keittiökasvien viljelemiseksi tarkoituksiin sopivilla alueilla, jota kehotusta samana vuonna noudattivat m. m. Kajaani, Tornio ja Uusikaupunki. Kehotus toistettiin keväällä 1917, ja oli siitä tuloksena, että useimmat kaupungit saman vuoden kesällä luovuttivat maata puheena olevaan tarkoitukseen. Niinpä luovutettiin Helsingissä yhteensä noin 60 ha pieninä palstoina, jotka etusijassa käytettiin perunanviljelykseen. Äärimmilleen kärjistynyt elintarvepula on tänä keväänä aiheuttanut Elintarvehallituksen kiertokirjelmissä kaupunginvaltuustoille kehottamaan näitä ensi kesänä perunain ja keittiökasvien viljelykseen luovuttamaan mahdollisimman laajoja aloja sekä ryhtymään toimenpiteisiin maan muokkaamiseksi, viljelijäin opastamiseksi, istutusperunain ja siementen y. m. hankkimiseksi. Samanlaisia kirjelmiä on lähetetty maaseudun elintarvelautakunnille ja teollisuudenharjoittajille. Pääkaupungissa on kuluvana vuonna tähän tarkoitukseen varattu yhteensä noin 150 hehtaarin ala.

Valtion toiminnasta keittiökasviviljelyksen edistämiseksi mainittakoon, että ensi kesään nähden on erikoista huomiota kiinnitetty opastuksen antamiseen tuollaisten kasvien viljelemisessä. Valtion Kotitaloustoimikunnan laatiman ehdotuksen mukaan käytettäisiin tänä kesänä kokonaista 237,000 markkaa neuvojain palkkaamiseksi maamme eri osiin, siementen ostoon y. m.

Helsingissä otettiin kysymys siirtolapuutarhain järjestämisestä puheeksi jo alun toistakymmentä vuotta takaperin, alotteen kuitenkaan johtamatta tulokseen. Tähän suuntaan menevinä käytännöllisinä toimenpiteinä voi sitä vastoin mainita ne koululasten puutarhatyöt, joita jo useana kesänä on täällä järjestetty ja joista muurarimestari Alex. Ärtin perillisten lahjoittamilla varoilla ylläpidetty kansakoululasten koulupuutarha on ollut suurimerkityksellinen. Kesällä 1916 työskenteli siinä 244 kansakoululasta, joka lukumäärä kuitenkin tuntuu vähäiseltä siihen oppilasmäärään verraten, mikä on ottanut osaa Tampereen kasvatustalokunnan jo useana vuonna toimineisiin 9—14 vuotiaitten lasten puutarhakursseihin. Viimeksi mainittuihin kursseihin otti kesällä 1916 osaa 963 lasta, joista kukin viljeli 20—40 neliömetrin laajuista palstaa saaden alhaisen arvion mukaan tuotteita yhteensä 17,000 markan arvosta. Kokemus osottaa, että semmoinen toiminta herättää lasten vanhemmissakin halua ja harrastusta puutarhatöihin.

Edellä lausuttuun nähden on Sosialilautakunnan mielestä tarpeellista, että Helsingin kunnan puolelta ryhdytään toimenpiteisiin siirtolapuutarhain järjestämiseksi. Kaupungin alueen aseman, pintamuodostuksen ja maaperän laadun johdosta kuitenkin käy vaikeaksi osottaa tähän tarkoitukseen sopivaa aluetta. Luultavaa on, että vastaisuudessa monet ajat asetetaan teollisuuden ja rakennustoiminnan taholta kaupungille suuria vaatimuksia tilan luovuttamiseen nähden. Toiselta puolen taas siirtolapuutarhatoiminnan etu vaatii sijoittamaan puutarha-alueet verraten lähelle työläisten asumia kaupunginosia ja mieluummin niin, että siirtolaiset matkoillaan mainitulle alueelle ja sieltä pois voivat käyttää

raitiotietä. Mitä useammin ja helpommin heillä on tilaisuus käydä palstallaan, sitä edullisempi on tulos sekä terveydellisessä että taloudellisessa suhteessa.

Edellä esitettyjä näkökohtia silmällä pitäen on Sosialilautakunta kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja kaupunginpuutarhurin kanssa neuvoteltuaan tullut siihen käsitykseen, että puheena olevaan tarkoitukseen olisi käytettävä Greijuksen viljelyspalstat N:ot 15—16. Nämä palstat on jo kaupunginasemakaavakonttori aikaisemmin varannut siirtolapuutarhain paikaksi. Alue sijaitsee Läntisen Viertotien varrella Korpaksen, Brunakärin ja Viertotieltä itään vievän sotilastien välillä. Alueen jaoitussuunnitelma käy selville tämän oheisesta kaupunginasemakaavakonttorin laatimasta ehdotuksesta. Tämän ehdotuksen mukaisesti jaettaisiin alue noin 225 viljelyspalstaan, joista kukin olisi pinta-alaltaan 150—225 m², minkä ohessa varattaisiin tilaa leikkikentälle. Viljeltäväksi tarkoitettun maan pinta-ala on yhteensä 4.5 ha.

Kustannuksia alueen kuntoonpanemisesta, s. o. teiden teettämisestä, ojain kaivamisesta y. m., on kaupunginasemakaavakonttori tämän oheisen kustannusarvion mukaan (Liite III) laskenut olevan 28,000 markkaa. Mitä eritoten teiden kustannuksiin tulee, perustuu laskelma siihen edellytykseen, että ne teetettäisiin mahdollisimman yksinkertaiset ja että siirtolaiset itse niitä vastedes parantaisivat. Erääseen alueen rajan viereiseen kohtaan niiden palstain vierelle, joita ei heti oteta viljeltäviksi, ei toistaiseksi teetettäisi tietä, minkä johdosta tieverkkoa vastedes voitaisiin hiukan laajentaa.

Socialilautakunta on nykyoloihin katsoen pitänyt kohtuullisena, että kaupunki teettäisi ja ensi kädessä kustantaisi kaikki kustannusarviossa mainitut työt ja että vuokraajat vuokrauden kuluessa kuolettamalla maksaisivat takaisin puolet menosummasta. Muut tarpeelliset työt, niinkuin alueen aitaamisen y. m., toimittaisivat ja kustantaisivat vuokraajat.

Greijuksen viljelyspalstat N:ot 15 ja 16 (4.76 ha) on aikaisemmin luovutettu vuokralle 695 markan kokonaisvuokrasta eli 146 markasta hehtaari. Jos nämä palstat nyt luovutettaisiin siirtolapuutarhoiksi, ei maan laatuun ja nykyiseen ruokkoon sekä yleis-työhyödylliseen tarkoitukseen katsoen liene kohtuutonta lukea niistä vuosivuokraa 150 markkaa hehtaarilta 10 ensimmäiseltä vuokravuodelta, 200 markkaa 10 seuraavalta sekä 250 markkaa viideltä viimeiseltä vuokravuodelta.

Socialilautakunta on edellä mainittuja laskelmia laatiessaan edellyttänyt, ettei kunta välittömästi jakaisi yksityisille vuokrattavia viljelyspalstoja, vaan että tarkoitukseen sopivat liittymät ottaisivat haltuunsa laajempia alueen osia. Mikäli Socialilautakunta on voinut saada selville, ei olisi ainakaan alussa tarpeellista perustaa erityistä siirtolapuutarhayhdistystä, koska kaupungissa on järjestöjä, nimittäin Svenska Kvinnoförbundetin ja Marttayhdistyksen Helsinginosastot sekä nuorisoliitto Fylgia, jotka eivät olisi ainoastaan sopivia, vaan halukkaitakin liittämään siirtolapuutarhahoidon uudeksi haaraksi toimintaansa. Alueita luovutettaessa näille tai muille järjestöille olisi kaupungille kuitenkin varattava oikeus tarkastaa ja hyväksyä sekä palstain vuokrasopimukset että niiden suurin vuokra neliömetriltä. Välikirjoihin pantaisiin m. m. määräys, että palstoja ei saa asianomaisen joukkovuokraajan luvatta toiselle luovuttaa. Vuokrakausi määrättäisiin 25 vuodeksi,

kuitenkin oikeuttamalla kaupunki sitä ennenkin saamaan maan jälleen haltuunsa, jos kaupungin yleinen etu sitä vaatii. Siinä tapauksessa että maa siten palautuisi kaupungin haltuun ennen vuokratuuden umpeen menemistä, saisi vuokraaja kohtuullisen korvauksen käyttämistään kuluista, mutta ei vuokraoikeuden menetyksestä. Neuvotteluja alueen luovutuksesta voisi asianomaisten järjestöjen kanssa sopivimmin hoitaa Sosialilautakunta, joka olisi velvollinen Rahatoimikamariin lähettämään lopullisen vuokrasopimuksen ehdotuksen.

Aluksi olisi puheena olevain yritysten ylivaltonta Sosialilautakunnan toimenä, mutta kohta kun maatalouslautakunta on perustettu, siirrettäisiin tämä tehtävä sille. Siirtolapuutarhain toimintaa johtamaan ja valvomaan asettaisi kaupunki huhtikuun 15 ja lokakuun 15 päivän, toisin sanoin kevättöiden alun ja sadon korjuun väliseksi ajaksi vuosittain siirtolapuutarhaneuvojan 350 markan kuukausipalkalla. Tämän toimihenkilön ottaisi ja erottaisi Sosialilautakunta. Neuvojan tulisi vuosittain Sosialilautakunnalle antaa lyhyt kertomus toiminnastaan sekä siirtolapuutarhan kehityksestä ylipäänsä.

Edellä lausutun nojalla pyytää Sosialilautakunta kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

laaditun ehdotuksen mukaisesti heti järjestettäväksi siirtolapuutarhoja Greijuksen viljelyspalstoille N:o:ille 15 ja 16;

valtuuttaa Rahatoimikamarin Sosialilautakunnan valmisteltua asiaa laatimaan ja asianomaisten järjestöjen kanssa tekemään vuokrasopimuksen edellä mainitun siirtolapuutarha-alueen luovuttamisesta ja viljelemisestä;

aluksi antaa siirtolapuutarhayrityksen johdon ja silmälläpidon Sosialilautakunnan toimeksi ja sitä varten lautakunnan käytettäväksi vuosittain osottaa 2,100 markkaa siirtolapuutarhaneuvojan palkkamiseen; sekä

perustamistöiden teettämiseen osottaa 28,000 markkaa.

Socialilautakunnan puolesta:

V. von Wright.

Einar Cavonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.*Helsingissä,
maalisk. 31 p:nä 1917.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 98.

Lähetteessä kuluvan maaliskuun 22 päivältä, 27 §, on Kamari käskenyt hallituksen antaa lausunnon Sosialilautakunnan esityksen johdosta että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin n. s. siirtolapuutarhain järjestämiseksi kaupungin maalle, minkä johdosta kaupunginasemakaava-arkkitehti Brunila, joka on asian valmistellut, on antanut tämän oheisen promemorian.

Asiaa tänä päivänä käsitellessään on Hallitus havainnut että, koska muita puheena olevaan tarkoitukseen sopivia paikkoja kuin promemoriassa ehdotettu ei ole kaupungin välittömässä läheisyydessä käytettävänä, olisi kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotus kaikilta kohdin hyväksyttävä; minkä Hallitus täten pyytää kunnioittaen esittää siltä vaadituksi lausunnoksi.

Lähetekirjat palautuvat.

G. Idström.*Oskar Möller.*

---

*Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.**Promemoria siirtolapuutarhain perustamisesta
kaupungin maalle.*

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä on Sosialilautakunta esittänyt, että Greijuksen viljelyspalstat N:ot 15 ja 16 sekä Guntähden viljelyspalstat N:ot 13, 18 ja 19 varattaisiin siirtolapuutarhain paikaksi, ja on Rahatoimikamari vaatinut Hallitukselta lausuntoa asiasta. Hallituksen käskettyä minun antaa ehdotuksen pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Niinkuin Sosinlilautakunnan esityksestä käy selville, on kaupungin asemakaavaosastolle aikaisemmin suotu tilaisuus neuvotella asiasta lautakunnan kanssa, ja on kaupungin puutarhurinkin lausunto siitä hankittu. Yhteisesti toimitetut tutkimukset ovat osoittaneet, että ehdotetut alueet erittäin hyvin soveltuvat mainittuun tarkoitukseen. Greijuksen palstat sijaitsevat aivan raitiotielinjan vierellä ja ovat viimeksi laadittuun kaupungin asemakaavaehdotukseen merkityt jo puheena olevaan tarkoitukseen varatuiksi. Tämän ehdotuksen mukaan käsittävät puutarhapalstat, joita on kaikkiaan satakunta, noin 26,000 neliömetrin alan, minkä ohessa on varattu tilaa leikkikenttään laittamiseen ja vähäisiin vastaisiin laajennuksiin. Nämä Gumtähden palstat sijaitsevat sillä alueella, jonka kaupungin asemakaavaosasto on jaotuskaavassaan varannut rakentamattoman puistovyöhykkeen paikaksi. Näistä palstoista sijaitsee N:o 13 verraten lähellä raitiotien nykyistä päätekohtaa ja Toukolaa, johon kaupungin osaan vastedes syntyy taaja asutus. Gumtähden palstat N:ot 13 ja 19 sijaitsevat toistaiseksi jonkin verran loitompana kulkuväylistä, mutta Vallilasta Kottbyhyn suunniteltu uusi liikenneväylä kulkee aivan noiden ehdotettujen viljelyspalstain vieritse, jotka siten, jos mainitulle kadulle rakennetaan raitiotie, tulevat hyvään yhteyteen kaupungin keskiosain kanssa. Sittenkun Kottbyn alue rakennetaan, saavat sikäläiset asukkaat nämä palstat käytettäväkseen. Edellä mainitussa puistovyöhykkeessä tarjaisivat palstat N:ot 13, 18 ja 19 siirtolapuutarhoille sopivaa alaa noin 12 hehtaaria, ja tilaisuutta on vastedes tähän alueeseen liittämään Gumtähden palstat N:ot 16 ja 17, jotka rajoittuvat palstoihin N:oihin 18 ja 19.

Gumtähden palstoihin nähden lienee kuitenkin otettava huomioon seuraavat seikat. Palsta N:o 13 sijaitsee alueella, jonka Kaupunginvaltuuston teollisuustarkoituksesta valmistelemaan asettama komitea on ehdottanut varattavaksi teollisuustarkoituksiin, minkätähden voi pitää epävarmana, haluaako Valtuusto päättää sitä käytettäväksi siirtolapuutarhana, ennenkuin kysymys tehdastonteista on lopullisesti ratkaistu. Myöskin palstoja N:oja 16, 17, 18 ja 19 on mainittu valiokunta pitänyt sopivina teollisuusalueina. Kun siirtolapuutarhoja sekä virkistys- ja puistoalueita täytyy pitää erinomaisen tärkeinä väestön terveydelle ja siveellisyydelle, voinee Hallitus kuitenkin jo tässä yhteydessä, ennenkuin edellä mainittu kysymys on ratkaistu, huomauttaa, kuinka tärkeää on, että riittävää tilaa varataan vastamainittuihin tarkoituksiin ja että emäradan itäpuolisen laajan kaupunkialueen käyttämisestä päätettäessä tämä alue jaetaan oikeudenmukaisesti teollisuus-, asunto- ja virkistysalueisiin.

Edellyttäen ettei palstoja 16, 17, 18 ja 19 tarvita teollisuustarkoituksiin, rohkenen ehdottaa, että osa palstoista 18 ja 19, lähemmin sanottuna 4 hehtaaria, varataan kansakoulupuutarhain järjestämiseen kansakoulujohtokunnan vuonna 1913 Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen mukaisesti, jota ei vielä ole ratkaistu, mutta joka nykyään on kaupungin asemakaavaosastolla valmisteltavana. Tähän on sitä enemmän syytä, kun ei muita tarkoitukseen sopivia alueita ole tarjona ja kun monelta kannalta eikä vähimmin taloudelliselta katsoen täytyy pitää edullisena, että eri puutarhat järjestetään vierekkäin. Jos palstoista 18 ja 19 varataan 4 ha kansakoulujen tarpeisiin, jää puistovyöhykkeen piiristä siirtolapuutarhoja varten noin 5 ha, minkä ohessa, niinkuin edellä mainittiin, on mahdollisuutta näihin yhdistää palstat N:ot 16 ja 17.

Edellä lausutun nojalla rohkenee allekirjoittanut täten kunnioittaen ehdottaa:

että Hallitus puoltaisi siirtolapuutarhoiksi luovutettavaksi sitä Grejuksen palstain N:ojen 15 ja 16 osaa, mikä sijaitsee mainittuun tarkoitukseen varatulla alueella viimeksi laaditussa kaupunginasemakaavaehdotuksessa ;

lisäksi sitä Gumtähden palstain N:ojen 18 ja 19 osaa, mikä sijaitsee suunnitellun puistovyöhykkeen alueella, josta kuitenkin 4 ha olisi varattava kansakoulujen tarpeisiin, sekä Gumtähden palstat N:ot 16 ja 17 varattaviksi siirtolapuutarhain vastaiseen laajennukseen. Sen lisäksi maininnee Hallitus Gumtähden palstaan N:o 13 nähden, että kysymys tarpeellisen tilan hankkimisesta Gumtähden alueelta teollisuuden käytettäväksi vielä on ratkaisematta, jossa yhteydessä Hallitus kuitenkin voinee huomauttaa, kuinka tärkeää on, että Gumtähden alueen lopullisesta käyttämisestä päätettäessä, paitsi teollisuuden tarvetta, myös otetaan huomioon puutarha-, puisto- ja virkistysalueiden tarve.

Helsingissä, maaliskuun 31 päivänä 1918.

Birger Brunila.

Greijuksen maalle suunniteltujen siirtolapuutarhain kustannusarvio.

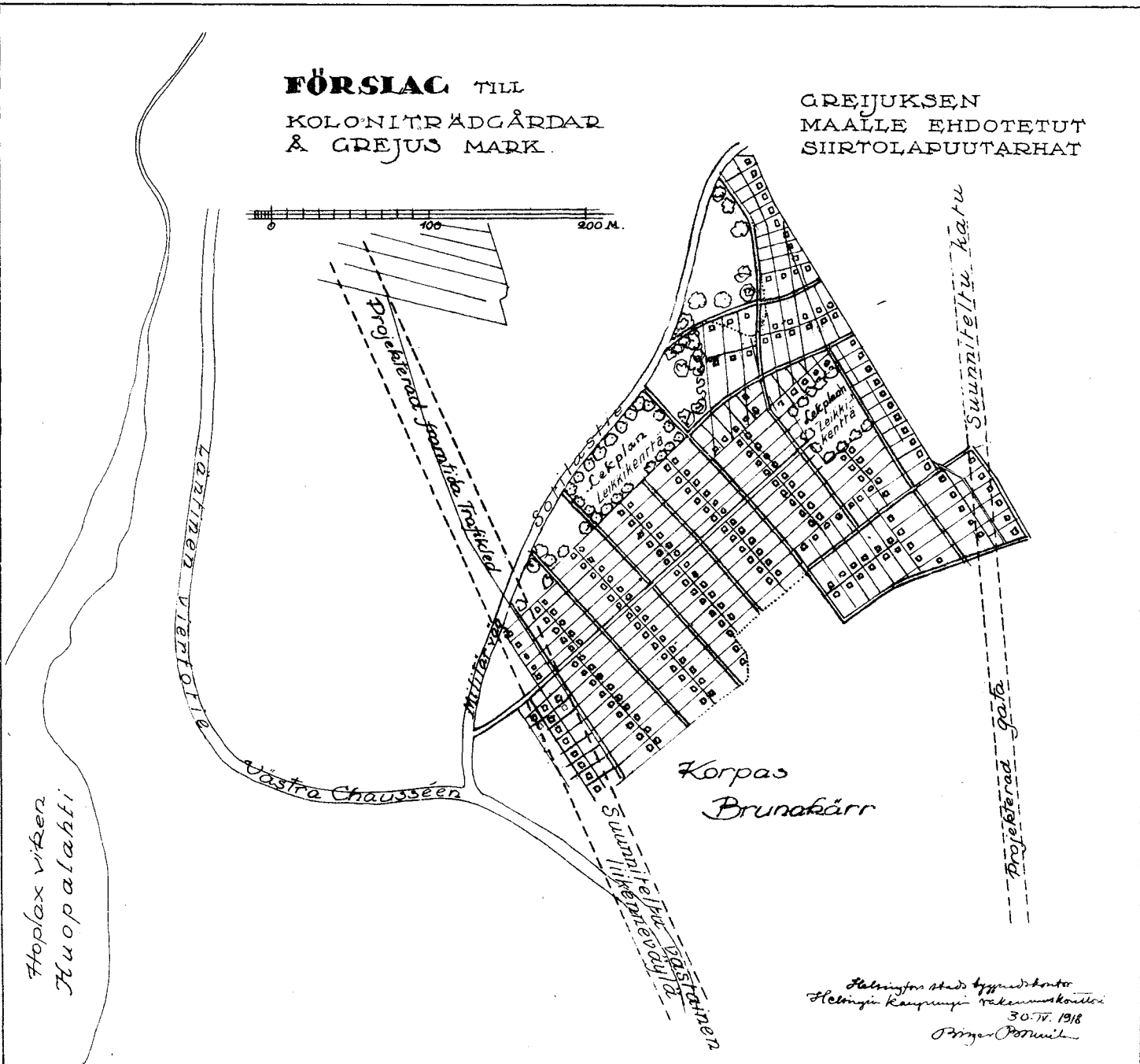
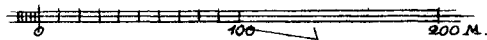
1,500 m ² tietä teetettävä à 5:—	Smk	7,500:—
2,300 ” ” ” ” 4:—	”	9,200:—
3,000 m ojaa kaivettava ” 1:50	”	4,500:—
Laskuojain perkaus ja syvennys	”	1,000:—
Ojarummut	”	1,200:—
2 makkia à 1,000 :—	”	2,000:—
1 kaivo	”	1,500:—
3 ha:n kyntäminen à 180:—	”	540:—
4.5 ha:n äestäminen à 30:—	”	135:—
Latojen korjaus ja sekalaista	”	425:—
	Yhteensä Smk	28,000:—

Helsingissä, toukokuun 7 päivänä 1918.

Birger Brunila.

FÖRSLAG TILL
 KOLONITRÄDGÅRDAR
 & GREJUS MARK.

GREJJKUSEN
 MAALLE EHDOTETUT
 SIIRTOLAPUUTARHAT

*Helsingfors Stads byggnadskontor
 Helsingin kaupungin rakennuskonttori
 30. IV. 1918
 Armas Penttilä*

Lausunto kalliinajanlisäysten myöntämisestä kaupungin työssä saadun ruumiinvamman johdosta maksettuihin apurahoihin.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetulta Valtokunnalta.

Rahatoimikamariin osotetussa kirjelmässä lokakuun 30 päivältä 1917 on työmiehenleski Ida Salmi anonut, että hänelle myönnettäisiin satunnainen kalliinajanlisäys siihen vuotuisen 144 markan apurahaan, mikä hänelle oli joulukuun 13 päivänä 1906 kunnan varoista myönnetty, sen johdosta että hänen miehensä työmies Ulrik Salmi oli tapaturmaisesti menettänyt henkensä kaupungin työssä ollessaan. Mainittua anomusta on Ida Salmi, joka oheen pannun papinkirjan mukaan on syntynyt elokuun 20 päivänä 1861 ja lapseton, perustellut viitaten nykyiseen kalliiseen aikaan sekä huomauttaen, että hän korkean ikänsä ja vaikean taudin johdosta on miltei kykenemätön työhön. Tämän anomuksen on Rahatoimikamari lähettänyt Kaupunginvaltuustolle sekä samalla ehdottanut, että anomus lähetettäisiin Valtuuston Kalliinajanlisäysvaliokuntaan ehdotuksen saamiseksi siitä, eikä lisäävustusta voitaisi myöntää niillekin apurahansaajille, jotka työnantajan vastuunalaisuutta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta koskevan lain nojalla saavat apurahaa kunnan varoista, ja on Kamari sen ohessa lausunut, että sen mielestä olisi kalliinajanlisäystä tarpeen eritoten niille henkilöille, jotka kuten hakija saavat leskiavustusta. Sittemmin on Valmisteluvaliokunta marraskuun 24 päivänä 1917 vaatinut Kalliinajanlisäysvaliokunnan lausuntoa asiasta.

Rahatoimikamarin siten herättämä kysymys tarkoittaa kalliinajanlisäyksen myöntämistä henkilöille, jotka joulukuun 5 päivänä 1895 työnantajan vastuunalaisuudesta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta annetun lain nojalla saavat vahingonkorvausta. Kun kunta ei ole ollut mainitun lain mukaan vakuutusvelvollisuuden alainen niihin vahingonkorvauksiin nähden, joita kaupungin työssä kohdanneen tapaturman johdosta on maksettava, on mainitun laatuiset vahingonkorvaukset suoritettu välittömästi kunnan varoista. Tätä tarkoitusta varten on kaupungin 1917 vuoden menosäännössä 10,000 ja

1918 vuoden menosäännässä 15,000 markkaa. Nykyään maksetaan tämänlaatuista vahingonkorvauksia 84 henkilölle yhteensä 9,676 markkaa 50 penniä vuodessa.

Joulukuun 5 päivänä 1895 annetun lain mukaan tulee työntekijälle, jolle työssä kohdannut tapaturma on tuottanut täydellisen työkyvyttömyyden, vuotuista apurahaa kuusikymmentä prosenttia hänen aikaisemmasta vuotuisesta työansiostaan, kuitenkin niin ettei vuosituloa missään tapauksessa lueta 720 markkaa suuremmaksi. Jos taas tapaturma on aikaansaanut työntekijän kuoleman, maksetaan hänen leskelleen 20 % sekä kullekin viittätoista vuotta nuoremmalle lapselle 10, ehdollisesti 20 % vainajan vuotuisesta työansiosta, vastamainittua rajoitusta noudattaen. Leskelle ja lapsille maksetun vahingonkorvauksen yhteenlaskettu määrä ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin 40 % vainajan vuotuisesta työansiosta. Siten on vuotuinen vahingonkorvausmäärä täydellisen työkyvyttömyyden johdosta enintään 432 markkaa sekä kuoleman johdosta enintään 288 markkaa.

Kokouksessaan joulukuun 22 päivänä 1917 on Kaupunginvaltuusto myöntänyt kalliinajanlisäyksiä kaupungin eläkkeen- ja apurahansaajille tammikuun 1 päivästä 1918 lukien, vähempiä avustusmääriä nauttiville 125, 100 ja 80 % sekä runsaampaa avustusta nauttiville 65, 50, 35 ja 20 % (*Pain. asiakirj. N:o 69 vuodelta 1917*). Valiokunnan mielestä puoltavat huomattavat kohtuussyyt nykyisen vaikean kalliin ajan vallitessa myöntämään tässäkin puheena oleville henkilöille kalliinajanlisäystä samoilla perusteilla kuin sitä on myönnetty kunnan eläkkeen- ja apurahansaajille. Valiokunta on nimittäin ollut sitä mieltä, ettei sen seikan että ensinmainittujen avustusten antaminen on laissa määrätty, tule antaa kunnalle aihetta asettaa näitä epäedullisempaan asemaan. Ja tältä kannalta katsoen on niinkään huomioon otettava, että elokuun 18 päivänä 1917 annetun uuden asetuksen mukaan on tammikuun 1 päivän 1918 jälkeen tapaturmankorvausta maksettava tuntuvasti runsaammat määrät kuin joulukuun 5 päivänä 1895 annetun lain mukaan. Niinpä on uuden lain mukaan työntekijälle täydellisen työkyvyttömyyden kohdatessa maksettava $\frac{2}{3}$ hänen aikaisemmasta vuotuisesta työansiostaan, joka on laskettava täyteen määräänsä 900 markaksi, johon on lisättävä kolmannes. Kuolemantapauksen johdosta saa leski nyttemmin $\frac{2}{5}$ tuolla tavoin lasketusta vainajan työansiosta ja kukin 16 vuotta nuorempi lapsi $\frac{1}{5}$ tai $\frac{2}{5}$ siitä sekä leski ja lapset yhteisesti enintään $\frac{4}{5}$.

Sen menettelyn mukaisesti, jota on noudatettu kalliinajanlisäyksiä määrättäessä kaupungin eläkkeen- ja apurahansaaajille, olisi Valiokunnan mielestä lisäyksiä annettava jokin prosentti vahingonkorvausmääristä. Tässä kohden on näyttänyt kohtuulliselta jakaa apurahansaaajat neljään ryhmään ja määrätä alemmissä ryhmissä maksettavat kalliinajanlisäykset suuremmiksi prosenttimääriksi. Tämän mukaisesti olisivat yksityisille vahingonkorvauksensaajille tulevat lisäavustukset ja kaupungille tästä koituvat menot kuluvana vuonna seuraavat:

Vahingonkorvausmäärä Smk	Vahingonkorvauksen saajia	Maksettavain vahingonkorvausten summa Smk	Maksettavia vahingonkorvauksia keskimäärin henkeä kohti Smk	Ehdotettu kalliinajanlisäys kullekin vahingonkorvauksensaajalle %	Maksettavia kalliinajanlisäyksiä yhteensä Smk
0—108	47	3,044 26	64 77	150	4,566 39
109—216	32	4,861 04	151 91	125	6,076 30
217—324	3	907 20	302 40	100	907 20
325—432	2	864 —	432 —	80	691 20
Yhteensä	84	9,676 50	— —	—	12,241 09

Valiokunta on pitänyt itsestään selvänä, että puheena olevat lisäavustukset maksetaan kuluvan vuoden menosäännössä nimikkeen 15 P. L. II. 17 kohdalla „Työntekijäin ruumiinvammasta maksettavia vahingonkorvauksia varten“ olevasta määrärahasta.

Edellä esitetyillä perusteilla Valiokunta ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

avustuksensaajille, jotka työnantajan vastuunalaisuudesta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta joulukuun 5 päivänä 1895 annetun lain nojalla saavat avustusta kunnan varoista, tammikuun 1 päivästä 1918 lukien toistaiseksi maksettavaksi kalliinajanlisäystä Valiokunnan edellä ehdotetun perusteiden mukaan; sekä

mainitut kalliinajanlisäykset maksettavaksi työntekijöille ruumiinvammasta tulevaa vahingonkorvausta varten olevasta määrärahasta, joka tämän johdosta saadaan ylittää 12,500 markalla.

Helsingissä, toukokuun 25 päivänä 1918.

E. W. Walldén.

Georg Estlander.

Björn Wasastjerna.

Bertel von Fieandt.

Valiokunnan mietintö eräiden Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voittovaroista aikaisemmin avustusta saaneiden yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamisesta.

Rahatoimikamari oli 1918 vuoden budjettiehdotukseen 15 P. L. II. b kohdalle merkinnyt yleishyödyllisten laitosten ja yritysten avustamiseksi 250,000 markan apurahan, jonka Kaupunginvaltuusto sittenmmiä mainitun vuoden budjettia järjestäessään hyväksyi. Viime huhtikuun 25 päivänä pitämässään kokouksessa päätti Kaupunginvaltuusto asettaa allekirjoittaneista kokoonpannun erikoisvaliokunnan valmistelemaan kysymystä mainitun määrärahan käyttämisestä. Valiokunta kääntyi heti tämän jälkeen kiertokirjelmällä halullisten hakijain puoleen kehottaen näitä viimeistään kuluva toukokuun 5 päivänä lähettämään Kaupunginvaltuustolle osotetut hakemuksensa apurahain saamiseksi mainituista määrärahoista, minkä ohessa Valiokunta saamansa valtuutuksen nojalla kehotti asianomaisia kunnan johto- ja lautakuntia, joita eri läheteissä käskettäisiin antamaan lausuntonsa puheena olevista hakemuksista, lähettämään nämä lausunnot Valiokunnalle viimeistään kuluva toukokuun 15 päivänä.

Näiden hakemusten ja lausuntojen nyttemmin saavuttua pyytää Valiokunta saamansa tehtävän täyttämiseksi antaa seuraavan mietinnön ehdotuksineen esillä olevasta asiasta.

Harkitessaan niitä periaatteita, joita varain jaossa olisi noudatettava, on Valiokunta ensinnäkin tullut yksimielisyyteen siitä, että yleensä ainoastaan niitä yrityksiä, jotka aikaisemmin ovat kunnalta saaneet kannatusapua, olisi taloudellisesti tuettava niiden yhteiskuntaa hyödyttävän työn keskeytyksen välttämiseksi, koska muussa tapauksessa eräiden näiden yritysten ehkä täytyisi asettua suoritustilaan ja lopettaa toimintansa. Ainoastaan parissa poikkeustapauksessa on Valiokunta puoltanut avustusta annettavaksi uusille samantyyppisille yrityksille kuin ne, jotka ovat aikaisemmin saaneet kannatusapua. Etusijassa on Valiokunnan mielestä ollut kannatusapua annettava osin yrityksille, joiden tarkoituksena on pienten tai sairaiden lasten hoito ynnä kesävirikistyksen hankkiminen lapsille ja nuorisolle, osin taas eräille sairaanhoito-, opetus- ja armeliaisuuslaitoksille. Muut yritykset on täytyntä nykyisissä

tavattomissa oloissa sivuuttaa, niin kannatusta ansaitsevia kuin ne sinänsä ovatkin.

Toimitettuaan näiden periaatteiden mukaisen erottelun ja lisäksi säästäväisyyssyistä supistettuaan eräiden semmoisten yhteiskuntaa hyödyttävien yritysten apurahaa, joiden on katsottu kannatusapua tarvitsevan ja ansaitsevan, on Valiokunta havainnut puoltamainsa määrärahan summan kuitenkin 59,000 markalla ylittävän käytettävänä olevan määrärahan. Tämä tuntuva lisäennys on johtunut siitä, että Valiokunta on kohoamistaan kohoneisiin hintoihin nähden katsonut olevan lukuisissa tapauksissa ehdottaminen apurahain melkoista korotusta viime vuonna myönnettyihin määriin verraten. Vaikka Valiokunnan tehtävän muodollisesti katsoen saattoi käsittää tarkoittavan ainoastaan ehdotuksen laatimisen Kaupunginvaltuuston osottamain 250,000 markan jakamiseksi, on Valiokunta, siihen nähden että pitkälle menevä supistus olisi omansa järkyttämään asianomaisten yritysten taloudellista perustusta, näillä kun nykyisen kalliin ajan vallitessa on suuria vaikeuksia voitettavana, minkätähden kunnan näyttää olevan annettava tarkoitukseen lisäksi tarvittavat 59,000 markaa käytettäväksi, kuitenkin laatinut ehdotuksen myönnetyn 250,000 markan ynnä lisäksi tarvittavain 59,000 markan eli siis kaikkiaan 309,000 markan jakamiseksi. Jos Valiokunnan ehdotus saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, on Valtuustolla tilaisuus yhtenäisen valmistelun pohjalla yhdellä kertaa tutkia ja ratkaista kysymys yleishyödyllisten yritysten avustamisesta tarvitsematta joka kerta erikseen käsitellä niitä lisämäärärahan anomuksia, joita asianomaisten yritysten puolelta epäilemättä on odotettavana, jos varain jako nyt pysytettäisiin jo myönnetyn määrärahasumman puitteissa. Huomattava on niinkään, että eräät määräraha-kysymykset ovat kiireellisiä laadultaan ja että eräät yritykset toimintansa järjestämiseksi tarvitsevat apurahansa jo aivan lähimpinä aikoina.

Saapuneet hakemukset, jotka luetellaan tämän mietinnön oheisessa taulussa, ovat, niinkuin edellä mainittiin, Kaupunginvaltuuston vahvistamain määräysten mukaisesti olleet asianomaisten hallitusten valmistelevasti tarkastettavina, ja on Valiokunta tässä alempana tekevä selkoa annetuista lausunnoista sekä kunkin ryhmän kohdalla antava oman lausuntonsa. Valiokunnan ehdottama määrärahan jako käy selville mainitusta taulusta.

N:o 1—6.

Kansanlastentarhain johtokunta on näistä hakemuksista antanut seuraavan lausunnon:

„Sittenkun nyttemmin on lastentarhain opettajatarten keskuudessa perustettu *lastentarhain kesäsiirtolayhdistys*, aikoo tämä yhdistys tänä kesänäkin elintarvehankintaa kohtaavista suurista vaikeuksista huolimatta jatkaa tällä alalla aikaisemmin harjoitettua toimintaa. Tämä ei tosin voi käydä päinsä yhtä laajassa mitassa kuin tätä ennen, jolloin kokonaista 300 lasta on lähetetty kesäsiirtoloihin, ja täytyy yhdistyksen toimintaa olojen pakosta muuttaa siten, että etusijassa pyritään lähettämään lapsia yksityiskoteihin maaseudulle. Käytettävänä olevat varat ovat niukat. Semmoista yleistä varainkeräystä, joka toimeenpantiin viime vuonna ja joka tuotti lähes 25,000 markkaa, ei ole tänä vuonna voitu toimittaa. Yhdistyksen on sentähden pakko anoa verraten suurta apurahaa eli 10,000 markkaa siirtoloille ja 2,000 markkaa lasten elätelleentoa varteen eli yhteensä 12,000 markkaa, sen sijaan että viime vuonna näitä siirtoloja varten myönnettiin 5,500 markkaa. Johtokunta katsoo kuitenkin olevan puoltaminen anottua apurahaa myönnettäväksi, koska siten käy mahdolliseksi lähettää pois lukuisia lapsia nälänhädän uhkaamasta pääkaupungista.

Neidit Therese Wuorenheimo ja Elsa Borenius, jotka viime vuonna varsin vähäisellä apurahalla, 4,200 markalla, ylläpitivät mallikelpoisesti hoidettua *lastenseimeä Hermannin Kotikalliassa* talvikuukausina 10 ja kesäkuukausina 20 lasta varten, anovat tällä kertaa 9,000 markkaa. Nykyisten elintarveolojen vallitessa on ollut erittäin vaikea tulla toimeen seimen käytettävänä olleella apurahalla, minkätähden onkin yksityiseen avustukseen täytynyt turvautua laajassa mitassa.

Johtokunnan mielestä on tärkeää, että tämä lastenseimi saa häiriintymättä jatkaa toimintaansa, osin koska se osaltaan auttaa kapinan johdosta leskeksi joutuneita äitejä, osin koska laitos on sangen hyvin hoidettu ja varsin tärkeä siltäkin kannalta katsoen, että se on monessa kohden ollut esikuvana tälle yhteiskunnallisen lastenhoidon haaralle, minkätähden Johtokunta puoltaa anotun apurahan myöntämistä.

Fredriksperin lastenseimellä on, niinkuin hakemuksesta näkyy, ollut suuria vaikeuksia voitettavana. Johtokunnasta tuntuu luonnolliselta, että tämänlaatuisten laitosten nyt tulee saada se apuraha, minkä ne tarvitsevat voidakseen häiriintymättä jatkaa toimintaansa. Kapinan johdosta käy monen työläisvaimon välttämättömäksi yksin elättää lapsensa ja perheen toimeentulon hankkimiseksi etsiä työtä kodin ulkopuolelta, minkätähden pikkulapsille olisi varattava tilaisuutta saada hyvää hoitoa kodin ulkopuolella. Fredriksperin lastenseimi täyttää todellista tarvetta lukuisan työläisväestön asumassa kaupunginosassa. Johtokunta pyytää tämän johdosta puoltaa anottua määrärahaa.

Töölön työtupa, joka kerran viikossa kokoo ne lapset, jotka aikaisemmin ovat käyneet Bertha-Maria kodin lastentarhassa, anoo 800 markan apurahaa (palkkauksiin 400 markkaa ja työaineita varten 400 markkaa). Tämä

summa ylittää 100 markalla työtuvalla viime vuonna myönnetyn apurahan. Korotus johtuu siitä lisämaksusta, mikä työtuvan opettajatarten täytyy suorittaa palkatulle apulaiselleen. Itse he työskentelevät korvauksetta asianharrastuksesta voidakseen pitää koossa aikaisemmin heidän hoidossaan olleita lapsia ja seurata heidän vaiheitaan. Johtokunta pyytää puoltaa tätä vähäpätöistä apurahan korotusta.

Rouva Nora Krogerus anoo *Kallion ruotsinkieliselle työtuvalle* 2,500 markkaa. Kun anottu summa on tuntuvasti vähempi viime vuonna myönnettyä apurahaa ja aikomus on vastedes jatkaa toimintaa entisessä laajuudessa, pyytää Johtokunta puoltaa anottua apurahaa myönnettäväksi.

Yleinen apukomitea, joka on ottanut toimekseen nykyisinä vaikeina aikoina avustaa hätään joutuneita, anoo turvattomien lasten hoitoa varten asetetun aliosastonsa kautta 12,300 markan apurahaa. Tämä summa käytettäisiin lähinnä väliaikaisen lastenkodin perustamiseen komitean aikaisemman lastenkodin lisäksi Boxbackasta vuokravapaasti käytettäväksi saatuun huviilaan sekä, jos tarve vaatii ja varat riittävät, kolmannenkin tuollaisen laitoksen järjestämiseen. Niinkuin hakemuksesta käy selville, pyrkii komitea pääasiassa sijoittamaan turvattomia lapsia yksityiskoteihin. Tämä toiminta kuitenkin kohtaa suuria vaikeuksia, syystä että ylen lukuisat lapset ovat viime aikoina kadottaneet luonnolliset elättäjänsä ja useiden sellaisten perheiden, joilla tähän asti on ollut kasvattilapsia, on mahdoton enää antaa näille tarpeellista hoitoa ja ravintoa. Suuressa hädässä olevain, yhteiskunnan hoitoa kaipaavain lasten luku kasvaa pelottavassa määrässä ja vaatii pikaisia toimenpiteitä. Kun Yleisen apukomitean toiminta tässä kohden näyttää erikoisesti kannatusta ansaitsevalta, ei Johtokunta voi muuta kuin lämpimimmin puoltaa myöntymistä tähän anomukseen.“

Kaikille edellä mainituille yrityksille, lukuun ottamatta Yleistä apukomiteaa, on Valiokunta puoltanut annettavaksi apurahaa, useimmille kuitenkin supistetun, mutta kuitenkin Valiokunnan edellä mainitsemista syistä viime vuonna myönnettyjä runsaamman määrän. Niinpä ehdotetaan Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolain apuraha korotettavaksi 5,500 markasta 10,000 markkaan ja neitien Therese Vuorenheimon y. m. ylläpitämän Hermannin lastentarhan lastenseimen apuraha korotettavaksi 4,200 markasta 8,000 markkaan. Samaten on professorinrouva Hanna Vaseniuksen y. m. Fredriksperissä ylläpitämälle lastenseimelle ehdotettu annettavaksi 7,000 markkaa viimevuotisen määrän 4,200 markan sijasta. Neiti Olinin y. m. ylläpitämälle Töölön työtuvalla sekä rouva Nora Krogeruksen lasten työtuvalla on ehdotettu myönnettäväksi anottu määrät. Mitä tulee Yleisen apukomitean anomukseen saada apurahaa väliaikaisen lastenkodin perustamiseksi Boxbackaan pyytää Valiokunta viitata N:o 13 kohdalla antamaansa

lausuntoon yleisen Apukomitean Työsiirtolayhdistyksen anomuksesta saada määräraha lasten elätelleentamiseksi maanviljelijäin ja puutarhanhoitajain luo.

N:o 7.

Kansanlastentarhain johtokunta on Kaupunginvaltuustolle annetussa, kuluvan toukokuun 13:ntenä päivätyssä kirjoituksessa maininnut, että Suomen Voimistelunopettajaliitto on viime vuosina asettanut leikinjohtajattaria valvomaan pikkulasten leikkejä eräissä kaupungin puistoissa. Tänä vuonna ei yhdistys kuitenkaan enää kyennyt jatkamaan toimintaansa, minkätähden koko yritystä, joka oli saavuttanut vanhempain luottamuksen ja ollut tärkeä esi-kaupunkien lasten hoidolle kesäisin, oli vaarassa lakata. Tämä on kuitenkin valitettavaa, koska näissä puistoissa oleskelevissa suurissa lapsilaumoissa on semmoisia aineksia, jotka vaikuttavat vahingollisesti tovereihin ja jotka yhteiskunnan olisi mikäli mahdollista asetettava hyvän johdon alaisiksi. Monessa kodissa ovat olot semmoiset, ettei niissä parhaallakaan tahdolla voida pitää silmällä lasten toimintaa ulkosalla. Johtajatarten tehtävänä on ollut tässä kohden avustaa koteja pitämällä julkisissa puistoissa silmällä äitien sinne tuomia lapsia ja herättämällä heissä harrastusta järjestykseen ja hupaisaan leikkiin. Tämän johdosta on Johtokunta Kaupunginvaltuustolta anonut käytettäväkseen tähän tarkoitukseen 6,000 markkaa, nimittäin kuudelle leikinjohtajattarelle kullekin 300 markkaa kuukaudessa eli yhteensä 5,400 markkaa sekä vahtimestarin palkkaukseen, leikkitarvikkeiden ostoon y. m. 600 markkaa. Aikomus on asettaa leikinjohtajattaria kolmeen eri paikkaan kaupungissa, nimittäin n. s. Kaartinpuutarhaan, Kallioon ja Vallilaan, ja kussakin paikassa työskentelisi kaksi johtajatarta neljä tuntia päivittäin joko yhtäikaa tahi kumpikin erikseen.

Valiokunta, joka tosin on pitänyt puheena olevaa yritystä sangen tärkeänä ja kaikkea huomiota ansaitsevana, on kuitenkin, siihen nähden että yrityksiä, jotka eivät välittömästi tarkoita hädän lieventämistä, nykyoloissa täytyy pitää toisarvoisina, ja kun puheena oleva määräraha valiokunnan mielestä on jaettava niin, että etusijassa hätä tulee lievennetyksi, on Valiokunta katsonut olevan ehdottaminen esillä olevaa hakemusta evättäväksi.

N:ot 8—11.

Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta on näistä hakemuksesta lausunut seuraavaa.

„Edellä mainitut hakemukset on Valtuuston Valmisteluvaliokunta erinäisissä läheteissä kuluvan toukokuun 3 päivältä lähettänyt Johtokunnalle lausunnon saamista varten; ja pyytää Johtokunta tämän johdosta ilmoittaa mitä hartaimmin puoltavansa opettaja- ja opettajataryhdistyksen kesäsiirtolaitaan ja virkistyskotiaan varten anomia määrärahoja sekä huomauttaa, että täksi vuodeksi anottu korotus on hyvin tarpeen vaatima tuntuvasti kohonneiden elantokustannusten johdosta. Myöskin Helsingin Kuuromykkäyhdistyksen, Ungdomsförbundet Fylgian ja Helsingfors svenska folkhögskolan johtokunnan anomuksia pitää Johtokunta huomiota ansaitsevina sekä puoltaa niitä. Vastamainittujen hakemusten oheen pannut tilit asianomaisille hakijoille viime vuonna myönnettyjen avustusten käyttämisestä eivät Johtokunnan puolelta ole aiheuttaneet muistutusta.

Mitä sitten tulee Yleisen Avustuskomitean anomuksen, ei komitea ole sen tueksi esittänyt minkäänlaisia laskelmia, minkätähden Johtokunnalla ole tilaisuutta tutkia, käykö anottua määrää pitäminen kohtuullisena. Johtokunta kuitenkin havaitsee tarkoituksen kannatusta ansaitsevaksi, mutta pyytää kunnioittaen ehdottaa että, jos komitean toiminta myös käsittää kaupungin kansakoulujen oppilaita, näiden tarkastajat oikeutettaisiin pitämään oppilaita silmällä.“

Valiokunta on katsonut voivansa puoltaa Helsingin Kuuromykkäyhdistyksen ja Ungdomsförbundet Fylgian siirtolapuutarhain voimassapitoon anottuja apurahoja sekä Helsingfors svenska folkhögskola opiston anomaa apurahaa myönnettäväksi pyydetyt määrät. Sitä vastoin on Valiokunta katsonut kohtuulliseksi, että Helsingin ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen kesäsiirtoloille sekä tuberkulootisten ja risautautisten lasten virkistyskodin voimassapitoon ynnä vastamainitun nuorisoliiton opetustoiminnan tukemiseksi anottuja rahamääriä olisi hiukan supistettava, minkätähden Valiokunta on ehdottanut mainitulle yhdistykselle annettavaksi 31,000 (22,000 + 9,000) markkaa viimevuotisen määrän 25,000 markan sijasta sekä Ungdomsförbundet Fylgialle mainittuun tarkoitukseen 1,000 markkaa eli saman verran kuin edellisenäkin vuonna.

N:o 12.

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta on esillä olevasta anomuksesta antanut seuraavan lausunnon:

„Tämän asian Johtokunta on tänä päivänä pitämässään kokouksessa käsitellyt ja tällöin kiinnittänyt huomionsa siihen, että Kesävirkestystoimikunta,

joka kesäsiirtoloita varten vuonna 1917 oli kaupungin varoista saanut nauttia 50,000 markan suuruista avustusta, tällä kertaa on samaan tarkoitukseen anoutunut aina 85,000 markkaan saakka nousevaa apurahaa, ilman että Kesävirkestystoimikunta kuitenkaan, kuten olisi odottanut, on milläkään tavalla perustellut pyytämäänsä melkoisen suurta korotusta. Tästä syystä Johtokunta oikeastaan olisi katsonut velvollisuudekseen vaatia Kesävirkestystoimikunnalta selvitystä siitä, mitkä seikat puheenalaisen korotuksen ovat aiheuttaneet. Koska kuitenkin se aika, johon mennessä Valmistusvaliokunta on pyytänyt Johtokunnan lausuntoa, päättyy jo huomispäivänä, ei Johtokunnalla ole ollut tilaisuutta hankkia mainittua täydennystä. Näin ollen Johtokunta, huomioon ottaen että elintarpeiden hinnat viime vuodelta ovat edelleenkin nousseet, ja kun Johtokunnan mielestä on epäiltävää, voidaanko tänä vuonna yksityistä tietä puheenalaista tarkoitusta varten saada kerätyksi yhtä suuria summia kuin myötäseuraavista tileistä näkyy viime vuonna kerätyn, on luullut, edellämainitusta puutteellisuudesta huolimatta, voivansa puoltaa tehtyä anomusta, jotta Kesävirkestystoimikunnan työ, joka Johtokunnan mielestä ansaitsee mitä suurinta tunnustusta, voisi asianomaisten tekemän suunnitelman mukaan jatkua tänäkin kesänä, jolloin avuntarve epäilemättä on suurempi kuin milloinkaan ennen.“

Valiokunta, jonka mielestä on kohtuullista supistaa anottua rahamäärää jonkin verran, ehdottaa siitä vähennettäväksi 7,000 markkaa, joten määräraha, jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy Valiokunnan ehdotuksen, olisi 78,000 markkaa viimevuotisen määrän 50,000 markan sijasta, ja on Valiokunta pitänyt tuollaista supistusta sitä tarpeellisempänä, kun kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen samanlaista tarkoitusta varten anomaa määrärahaa on supistettu suhteellisesti samansuuruisella määrällä.

N:o 13.

Suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta on tästä anomuksesta lausunut seuraavaa:

„Tämän asian Johtokunta on tänä päivänä pidetyssä kokouksessa käsitellyt ja tällöin kiinnittänyt huomionsa siihen, että edellämainittu Komitea ei ole anomukseensa liittännyt minkäänlaista laskelmaa tai muuta selvitystä, joka perustelisi pyydetyn, melkoisen suuren avustuksen myöntämistä. Kun siis Johtokunnalta puuttuu kaikkalainen mahdollisuus arvostella, onko pyydetty avustus kohtuullinen vaiko mahdollisesti liian suuri; täytyy Johtokunnan

rajoittua esittämään lausuntonaan, että Johtokunta katsoo Komitean itselleen asettaman tehtävän hyödylliseksi ja kannatusta ansaitsevaksi, jonka tähden Johtokunta rohkenee alistaa harkittavaksi, eikö puheenalaista yritystä, jonka tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä ei kuitenkaan vielä ole mitään kokemusta, voitaisi avustaa sellaisella rahamäärällä, kuin kohtuulliseksi havaitaan. Kuitenkin pitää Johtokunta suotavana, että, jos puheenalaisiin siirtoloihin tulee otettavaksi kansakoulua käyviä lapsia, kansakouluviranomaisille myöskin varataan tilaisuus valvoa heidän toimintaansa ja oloaan siirtoloissa.“

Kun Yleisen Apukomitean työsiirtolayhdistykselle ei ole aikaisemmin myönnetty määrärahaa ja sen toiminnan täytyy katsoa kuuluvan yleisen hätäaputoiminnan alaan, jota varten Kaupunginvaltuusto on myöntänyt huomattavia rahamääriä, ei Valiokunta ole katsonut voivansa käsiteltäväksi ottaa hakemusta, vaan on ollut sitä mieltä, että asia olisi lähetettävä valmisteltavaksi lisättyyn Hätäapukomiteaan, joka työskentelee samalla alalla kuin puheena oleva yhdistyskin.

N:o 14—19.

Kasvatuslautakunta on lähettäessään nämä välittömästi sille saapuneet hakemukset lausunut niistä seuraavaa:

„Niinkuin näkyy, ovat eräät näistä hakemuksista saapuneet Kasvatuslautakunnalle jo viime vuoden lopulla. Viime syksynä lopettaessaan kesätyöskentelyn huomauttivat eri toimikunnat, kuinka epäedullista oli, että ne tavallisesti vasta touko- tai kesäkuussa saivat tiedokseen, minkä verran varoja Kaupunginvaltuusto oli tähän tarkoitukseen osottanut, ja kauan kyteneenä toivomuksena lausuttiin, että Valtuusto tähänastista aikaisemmin ottaisi käsiteltäviksi tuollaiset anomukset, niin että toimikunnat ainakin varhain keväällä, jolloin maatöiden tulisi alkaa, opettajattaria y. m. hankkia, olisivat selvillä siitä, minkä verran niillä on varoja käytettävänä. Kasvatuslautakunta, joka on havainnut esitettyjen näkökohtain ansaitsevan huomiota, olikin aikonut, vastoin tällaisten hakemusten perille antamisesta voimassa olevia sääntöjä, antaa ne perille jo kuluvaan vuoden alussa, mutta tunnetuista syistä ei tämä ole voinut käydä päinsä.

Mitä itse hakemuksiin tulee, tähtäävät ne tarkoitukseen, jonka hyväksi kaupunki jo kansanravitsemisenkin kannalta on katsonut olevan tehtävä uhruksia. Mutta annettuja hakemuksia ei ole katsottava ainoastaan tältä kannalta, vaan vielä enemmän kasvatuksen kannalta, koska ne, jos niihin myönnytään, ovat omansa ehkäisemään joutilasta vetelehtimistä ja totuttamaan lapsia käytännölliseen työhön. Kaikki apurahoja anoneet yhdistykset ja

toimikunnat ovat niitä aikaisemminkin saaneet nyt puheena olevaan tarkoitukseen. Kaupungin Rahatoimikamari on kiitettävässä määrässä oivaltaen lasten puutarha- ja muiden kesätyöskentelyjen merkityksen osottanut niitä varten lisääalaa missä suinkin on käynyt päinsä. Muuten viitaten annettuihin hakukirjoihin pyytää Kasvatuslautakunta mitä hartaimmin anomuksia puoltaa, kuitenkin niin, että neiti Haganille annettaisiin ainoastaan 2,000 markkaa hänen anomainsa 4,000 markan sijasta. Lautakunta sentähden pyytää kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto puutarha- ja muiden työskentelyjen järjestämiseksi lapsille ensi kesänä myöntäisi seuraavat apurahat:

1) Finlands allm. lärare- och lärarinneförening, Helsingfors-kretsen:	
a) Tehtaanpuiston kurssveja varten	3,725: —
b) Toukolan viereisiä kurssveja varten	4,075: —
2) Töölön koulupuutarhan toimikunnalle	3,500: —
3) Helsingin Opettajaliiton puutarhakomitealle Tehtaanpuiston kurssveja varten	2,100: —
sekä Gumtähden kurssveja varten	5,000: —
4) Arbetets Vänner (emäyhdistys) yhdistykselle	2,500: —
saman yhdistyksen Sörnäsän haaraosastolle	2,500: —
5) Kansakoulunopettajatar Laura Haganille etusijassa kansanlastentarhain oppilaille aiottuja kurssveja varten	<u>2,000: —</u>
	Yhteensä Smk 25,400: —

Kaikille edellä mainituille yhdistyksille on Valiokunta puoltanut annettavaksi määrärahaa, kaikille kuitenkin vähennetyn määrän. Valiokunnan mielestä on nimittäin kohtuullista suhteellisuutta noudatettava asianomaisille yrityksille edellisinä vuosina myönnettyihin apurahoihin verraten. Suurimman lisäyksen on Valiokunta ehdottanut Finlands allmänna svenska folkskollärare- och lärarinneförenings Helsingforskrets liittymän toimeenpanemille lasten kesätyöskentelylle (5,000 markkaa edellisen vuoden 2,000 markan sijasta) sekä Helsingin opettajaliiton puutarhakomitean toimeenpanemille lasten puutarha- ja muulle kesätyöskentelylle (5,000 markkaa viime vuoden 2,200 markan sijasta) Näille yhdistyksille sekä Töölön koulupuutarhan toimikunnalle puoltamiinsa määrärahoihin nähden pyytää Valiokunta tässä yhteydessä huomauttaa, että Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan kuluvan toukokuun 21 päivänä päättänyt hyväksyä Rahatoimikamarin esityksen 1,000 markan etuannin myöntämisestä näille yhdistyksille kumpaisellekin sekä 500 markan etuannin myöntämisestä Töölön koulupuutarhan toimikunnalle, mitkä etuannit otettaneen huomioon nyt ehdotettuja määrärahoja maksettaessa.

N:o 20—25.

Kasvatuslautakunta on näistä hakemuksista antanut seuraavan lausunnon:

„Viime huhtikuun 23 päivänä antoi Kasvatuslautakunta Kaupunginvaltuustolle ne apurahan saantia lasten puutarha- ja muulle kesätyöskentelylle tarkoittavat hakemukset, joita Lautakunnalle oli saapunut ja joille sen puoltosanaa oli anottu. Hakemusten oheisessa kirjelmässä tehdään selkoa niistä seikoista, joiden johdosta olisi toivottavaa, että Valtuusto ratkaisisi tuollaiset hakemukset jo vuoden alussa. Tämän keralla lähetetään Valtuustolle ainoastaan ne apurahananomukset, jotka on Lautakuntaan lähetetty lausunnon saamiseksi.

Kasvatuslautakunnalla on jo aikaisemmin monasti ollut tilaisuus lausua mielensä tässä puheena olevaan yritysten suuresta merkityksestä ei ainoastaan lasten ja nuorison kasvatukselle yleensä, vaan eritoten Lautakunnan omalle toiminnalle. Nykyisten tukalain olojen vallitessa lienee Kaupunginvaltuuston entistä enemmän otettava vastamainitut näkökohdat huomioon, minkätähden Lautakunta voi rajoittua viittaamaan aikaisempiin kirjelmiinsä sekä pyytää mitä hartaimmin puoltaa hakijoille niiden anomia apurahoja, *Kotikasvatusyhdistykselle* kuitenkin ainoastaan puolet pyydetystä määrästä eli 5,000 markkaa, syystä että tämän yhdistyksen tosin kylläkin ansiokas toiminta ehkä enemmän tulee maaseudun kuin Helsingin lasten hyväksi.

Kasvatuslautakunta sentähden rohkenee ehdottaa myönnettäväksi Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen veistolaitokselle	Smk 15,000: —
Rouvasväenyhdistyksen tyttökodille	„ 12,000: —
Lasten työkotien toimikunnalle	„ 38,600: —
Valkonauhalle sen kahta lastenkotia varten	„ 24,000: —
Kaupunkilähetykselle	
sen tyttöjen vastaanottokotia varten	„ 2,000: —
muuta lasten huoltotoimintaa varten	„ 6,500: —
Kotikasvatusyhdistykselle	„ 5,000: —

Valiokunta osaltaan puoltaa Rouvasväenyhdistykselle ja Kaupunkilähetykselle myönnettäväksi niiden anomat määrät eli edelliselle 12,000 ja jälkimmäiselle 12,500 markkaa. Rouvasväenyhdistykseen nähden Valiokunta pyytää huomauttaa, että yhdistys, jolle viime vuonna myönnettiin 6,000 markkaa, saisittemmin vuoden varrella 6,000 markan lisämäärärahan. Valiokunta, jonka mielestä yhdistyksen toiminta on hyödyllinen ja hyvin tarpeellinen, on sentähden katsonut sitä suuremmalla syyllä voivansa ehdottaa määrärahaa noin tuntuvasti korotettavaksi. Kaupunkilähetykselle on Kasvatuslautakunta puol-

tanut myönnettäväksi 8,500 markkaa anottujen 12,500 markan sijasta. Lautakunta on nimittäin ehdottanut evättäväksi Kaupunkilähetyksen halkopihaa varten anotun määrärahan. Valiokunnan mielestä kuitenkin mainitun halkopihan voimassapito osaltaan edistää nykyään vallitsevan hädän lieventämistä, minkätähden Valiokunta on empimättä puoltanut Kaupunkilähetykselle myönnettäväksi 12,500 markkaa eli saman verran kuin viime vuonnakin. Nuorten Miesten Kristilliselle Yhdistykselle on Valiokunta ehdottanut anottujen 15,000 markan sijasta myönnettäväksi 12,000 markkaa. Viime vuonna sai yhdistys 9,000 markkaa. Köyhäin lasten työkotien toimikunnalle on, tasoittamalla anottua 38,630 markan määrää, ehdotettu myönnettäväksi 38,500 markkaa viimevuotisen määrän 37,000 markan sijasta. Valkonauhalle on Valiokunta yhdistyksen kahden lastenkodin voimassapitoon ehdottanut myönnettäväksi 20,000 markkaa anottujen 24,000 markan sijasta. Viime vuonna oli vastaava määrä 13,000 markkaa. Kotikasvatusyhdistykselle, jolle ei viime vuonna mutta kyllä aikaisemmin on myönnetty apurahaa, on Valiokunta puoltanut myönnettäväksi 2,200 markkaa anottujen 10,000 markan sijasta. Valiokunta on katsonut täydellä syyllä voivansa puoltaa tätä määrää, koska yhdistys toimii yhteiskunnallisen rauhan voimassa pysyttämiseksi ja sen toiminta etusijassa kohdistuu esikaupunkien työläiskoteihin, mikä tarkoitus sentähden on Valiokunnasta näyttänyt erittäin kannatusta ansaitsevalta.

Mitä tulee kysymykseen, minkä viranomaisen alaisena Kotikasvatusyhdistyksen toiminnan tulisi olla, on Valiokunta ollut sitä mieltä, että tämä valvonta lähinnä kuuluu Kasvatuslautakunnalle.

N:rot 26—32.

Terveydenhoitolautakunta on näistä hakemuksista lausunut seuraavaa:

„Risatautisten lasten parantolayhdistys, joka vuonna 1917 sai kaupungilta 4,500 markan apurahan, on kuluvana vuonna suuresti kohonneiden elantokustannusten johdosta anonut täksi vuodeksi 6,000 markkaa ja sitoutuu ensi kesänä vähintään 3 1/2 kuukauden aikana parantolastaan maksutta luovuttamaan 8 sijaa kaupungin vaivashoidon ehdottamille lapsille. Katsoen puheenalaista laatua olevain sairaanhoitosijain tarpeellisuuteen pyytää Terveydenhoitolautakunta puoltaa tätä anomusta.

Konvalescenthem—Toipumakotiyhdistys on edelleenkin anonut 7,000 markan apurahaa, minkä määrän se on saanut edellisinäkin vuosina. Kun tämän yhdistyksen toiminta osaltaan vähentää, niinkuin Lautakunta on aikaisemmin useasti huomauttanut, kaupungin sairaanhoitokustannuksia, koska potilaat sen johdosta usein voidaan poistaa sairaaloista ennen kuin ovat täysin terveyty-

neet, pyytää Lautakunta puoltaa yhdistyksen anomusta samoilla ehdoilla kuin ennenkin eli että yhdistys velvoitettaisiin Kirkkonummen pitäjän Majbyn talossa olevasta toipumakodistaan maksutta luovuttamaan vähintään 10 sijaa tästä kaupungista kotoisin olevain toipilaiden käytettäväksi.

Maitopisara-yhdistys on anonut täksi vuodeksi 8,000 markan apurahaa eli samaa määrää, minkä se on viime vuosina saanut. Mainitun yhdistyksen hyödylliseen ja erittäin kannatusta ansaitsevaan toimintaan nähden Lautakunta puoltaa tätä anomusta.

Helsingin Naisvoimistelijat ovat täksi vuodeksi anoneet 1,600 markan apurahaa. Kun yhdistyksen toiminta ansaitsee kaikkea kannatusta, pyytää Lautakunta puoltaa sille myönnettäväksi apurahaa, ei kuitenkaan 1,000 markkaa enempää.

Suomen Eläinsuojelusyhdistys on täksi vuodeksi anonut 1,000 markan apurahaa. Kun yhdistyksen toiminta ei erikoisesti kohdistu Helsingin kaupunkiin, vaan käsittää koko maan, ei Lautakunta katso voivansa sen anomusta puoltaa.

Keräystoimikunta vähävaraisten keuhkotautisten hyväksi on täksi vuodeksi anonut 3,000 markan kannatusapua voimassa pitämälleen lastenkylypylälle. Kun yhdistyksen toiminta on erittäin tärkeä kaupungin terveydenhoidolle puoltaa Lautakunta myöntymistä mainittuun hakemukseen.

Lastenhoidon edistämisyhdistys on anonut täksi vuodeksi 20,000 markan apurahaa yleisiin tarkoituksiinsa sekä 10,000 markkaa Pippingsköldin turvakodille. Mainitun yhdistyksen tärkeään ja hyödylliseen toimintaan nähden pyytää Lautakunta kaikin puolin kannattaa puheena olevaa anomusta.

Lopuksi pyytää Lautakunta kunnioittaen ilmoittaa, että edellä mainittujen hakemusten oheiset vuosikertomukset eivät ole aiheuttaneet muistutuksia Lautakunnan puolelta.“

Valiokunta osaltaan puoltaa anottuja rahamääriä myönnettäviksi Risa-tautisten lasten parantolayhdistykselle (6,000 markkaa), Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistykselle (7,000 markkaa) sekä Maitopisarayhdistykselle (8,000 markkaa). Lastenhoidon edistämisyhdistykselle myönnettiin viime vuonna sen yleisiin tarkoituksiin 15,000 markkaa ja nyt on anottu 20,000 markkaa, mutta Valiokunta puoltaa 18,000 markkaa, minkä ohessa Pippingsköldin turvakodille, jolle viime vuonna myönnettiin 4,500 markkaa ja nyt on anottu 10,000 markkaa, ehdotetaan myönnettäväksi 6,000 markkaa. Mitä tulee Helsingin Naisvoimistelijain anomukseen apurahan saamisesta naisten urheiluharjoitusten järjestämiseksi sekä Suomen Eläinsuojelusyhdistyksen anomukseen, on Valiokunta tosin pitänyt näiden yhdistysten toimintaa kannatusta ansaitsevana, mutta ei kuitenkaan ole voinut anomuksia puoltaa, koska mainittu toiminta Valiokunnan mielestä ei ole sitä laatua, että sitä

olisi tässä puheena olevilla varoilla kannatettava, minkä ohessa Valiokuuta pyytää huomauttaa, että Eläinsuojeluyhdistys ei ole saanut apurahaa viime vuonna. Viimeksi mainitusta syystä on Valiokunta niinkään katsonut olevan ehdottaminen evättäväksi Keräystoimikunnan vähävaraisten keuhkotautisten hyväksi tekemää anomusta apurahan saamisesta lastenkylpylän voimassapitoon.

N:rot 33—35.

Sosiaalilautakunta on näistä hakemuksista lausunut seuraavaa:

„Sosiaalilautakuntaan on lausunnon saamiseksi lähetetty Helsingin palvelijataryhdistyksen, Valkonauha-yhdistyksen ja Marttayhdistyksen Helsingin osaston anomukset apurahan saamisesta yleishyödyllisten yritysten kannatusmäärärahasta. Puheena olevia hakemuksia käsitellessään on Sosiaalilautakunta tarkastanut yhdistysten vuodelta 1917 antamat toimintakertomukset niihin kuuluvine tileineen eikä ole havainnut niiden aiheuttavan muistutusta. Itse hakemuksista pyytää Lautakunta kunnioittaen lausua seuraavaa:

Helsingin Palvelijataryhdistys on useana vuonna saanut 4,000 markkaa palvelijatarkotinsa voimassapitoon. Lisääntyneisiin hoitokustannuksiin viitaten yhdistys anoo kuluvasi vuodeksi 5,000 markan apurahaa. Hakukirjoista näkyy, että kodissa on vuonna 1917 käynyt 1,300 kenkeä eli sama määrä kuin vuonna 1916. Vieraille on edelleenkin tarjottu kodissa ruokaa vähäisestä maksusta; poikkeustapauksissa on ruoka-annoksia annettu maksutta. Jotta palvelijatarkoti nykyisen kalliin ajan vallitessa voisi yhtä laajasti kuin ennenkin tarjota hoivaa sitä tarvitseville naisille, on Sosiaalilautakunnan mielestä aikaisempaa apurahaa kohtuullisesti korotettava, minkätähden Lautakunta puoltaa anottua määrää myönnettäväksi.

Valkonauha-yhdistys sai viime vuonna 2,000 markkaa työtäetsiväin naisten majalaa ja sen yhteydessä voimassa pidettyä „Rautatielähetystä“ varten. Yhdistyksen viimevuotinen toimintakertomus osottaa, että sen suojelutoiminta puheena olevalla alalla viime vuoden lopulla seisahtui, syystä että työttömäin henkilöjen tulviminen pääkaupunkiin tuohon aikaan lakkasi. Yhdistys ryhtyi silloin hankkimaan työtä langenneille naisille perustamalla niitä varten vastaanottokodin, joka avattiin joulukuun 1 päivänä. Mainitun kuukauden kuluessa teetettiin kodissa 14 naisella ompelua, kone- ja peitteiden neulontaa y. m. Yhdistys aikoo ensi kesänä muuttaa vastaanottokodin maalle ja sen yhteyteen järjestää työtuvan, jossa opetettaisiin puutarhatyötä ja

muuta hyödyllistä työskentelyä. Tämän hankkeen toteuttamiseksi anoo yhdistys 12,000 markkaa. Vaikka vastaanottokodin laajentamista nykyhetkellä voinee pitää toivottavana, on Sosialilautakunta kuitenkin yrityksen suuriin kustannuksiin nähden katsonut olevan ehdottaminen anomusta evättäväksi, ja pyytää Lautakunta ehdottaa, että yhdistykselle sen sijaan edelleen myönnettäisiin 2,000 markkaa vastaanottokodin voimassapitoon kuluvaan vuonna.

Marttayhdistyksen Helsingin osasto anoo 7,000 markkaa ruuanlaittokursiensensa sekä Greijukseen hankkeissa olevain siirtolapuutarhain kustannuksiin. Kun Sosialilautakunta on kirjelmässä kuluvaan toukokuun 7 päivästä tehnyt Kaupunginvaltuustolle esityksen varain osottamisesta siirtolapuutarhaneuvojan palkkaamiseksi kaupungin palvelukseen, jonka toimihenkilön tulisi antaa puutarhahoidon opetusta puheena olevissa siirtolapuutarhoissa, ei yhdistyksen anomusta tältä kohden ole otettu huomioon. Ruuanlaiton opetuksen järjestämiseksi myönnettiin yhdistykselle viime vuonna 4,000 markkaa. Saman vuoden toimintakertomuksesta kuitenkin käy selville, että tätä opetusta ei ole ruoka-aineiden puutteessa voitu suunnitelman mukaisesti antaa, vaan että se on pääasiassa rajoittunut näytäntökursseihin. Tästä on ollut seurauksena, että ruuanlaittokurssien vuosibudjetti osottaa säästöä 3,904 markkaa. Tämän johdosta ja kun opetusta vastamainitusta syystä tänä vuonna varsin luultavasti toimitetaan samalla tavalla, on Sosialilautakunta epäillyt anotun apurahan sekä tarpeellisuutta että tarkoituksenmukaisuutta. Antaen täyden tunnustuksen yhdistyksen aikaisemmalle menestykselliselle toiminnalle tällä alalla Sosialilautakunta sentähden ehdottaa anomusta tältä kohden evättäväksi.“

Valiokunta on puoltanut Helsingin palvelijataryhdistykselle myönnettäväksi anotun 5,000 markan määrän sijasta ainoastaan 4,000 markkaa eli samaa määrää, minkä yhdistys sai viime vuonna. Sosialilautakunnan lausunnossa esitetyillä syillä on Valiokunta ehdottanut, että Valkonauha-yhdistykselle sen suojelutoimintaa varten myönnettäisiin pyydettyjen 12,000 markan sijasta 2,000 markkaa eli sama määrä kuin viime vuonnakin. Marttayhdistyksen Helsinginosaston apurahan anomusta Valiokunta ehdottaa evättäväksi Sosialilautakunnan esittämillä perusteilla.

N:o 36.

Vaivaishoitohallitus lausuu tästä hakemuksesta seuraavaa:

„Valmisteluvaliokunnan lähetekirjelmässä kuluvaan toukokuun 4 päivästä lähetetyn Sokeain jatko-opiston ja avustamislaitoksen kannatusyhdistyksen

anomuksen johdosta saada 2,000 markan apuraha julkaisemainsa oppikirjain painatuskustannuksiin pyytää Vaivaishoitohallitus, koska anomus ei tarkoita aineellisen avustuksen antamista sokeille, kunnioittaen alistaa, eikö Sokeain Ystävien yhdistykselle tai Helsingin Sokeainyhdistykselle voitaisi suoda tilaisuutta lausunnon antamiseen edellä mainitusta hakemuksesta, sitä suu-remmalla syyllä kun siten ehkä voitaisiin aikaansaada yhtenäinen menettely sokeain hyväksi täällä toimivain yhdistysten kesken.“

Kun Sokeain jatko-opiston ja avustamislaitoksen kannatusyhdistykselle ei ole viime vuonna myönnetty apurahaa toimintaansa varten, on Valiokunta ehdottanut anomusta evättäväksi.

N:o 37.

Vaivaishoitohallitus on tästä anomuksesta antanut seuraavan lausunnon:

„Lähetekirjelmässä kuluvan toukokuun 6 päivältä Vaivaishoitohallitukselle lähetetystä Helsingin Sokeainyhdistyksen anomuksesta saada 5,000 markan kannatusapu apurahain jakamiseksi varattomille sokeille sekä heidän opintojensa edistämiseksi pyytää Vaivaishoitohallitus kunnioittaen lausua, että aineellisen avustuksen jakaminen olisi jätettävä lainmukaisen vaivaihoidon toimeksi, jota vastoin apurahaa sokeain henkilöiden opintojen ja ammattitaidon edistämiseksi voitaisiin antaa mainitulle yhdistykselle. Siinä tapauksessa että Valmisteluvaliokunta hyväksyy Vaivaishoitohallituksen ehdotuksen, lienee apuraha vähennettävä 3,000 markkaan.“

Samoilla syyllä, mitkä Valiokunta on esittänyt N:o 36 kohdalla mainit- tuun anomukseen nähden, ehdottaa Valiokunta, että myöskin Helsingin Soke- ainyhdistyksen apurahananomus evättäisiin.

N:o 38.

Musiikkilautakunta lausuu tästä hakemuksesta seuraavaa:

„Suomen Laulu, jolle Kaupunginvaltuusto vuonna 1914 antoi anniskelu- varoista 3,000 markan apurahan, mutta joka kolmena viime vuonna on va-

rojen puutteessa jäänyt kannatusapua vaille, anoo täksi vuodeksi jälleen 3,000 markan apurahaa. Seura huomauttaa, että sen taloudellinen tila on viimeaikaisten tapahtumain johdosta joutunut rappiolle, syystä ettei seura ole voinut suunnitelmanmukaista toimintaansa harjoittaa, minkätähden olisi erittäin tarpeellista saada kaupungilta kannatusapua. Anomuksensa tueksi seura edelleen huomauttaa, että se on viime päivinä avustanut kaikenlaisissa juhlatiloissa, muun muassa kaatuneiden sotilaiden hautajaisissa, surujumalanpalveluksissa, hädänalaisten hyväksi toimeenpannuissa juhlanäytännöissä y. m.

Siihen asemaan katsoen, mikä puheena olevalla kuorolla on pääkaupungin musiikkielämässä ja ottaen huomioon kuoron tärkeän toiminnan, pitää Musiikkilautakunta erittäin toivottavana, että seura voisi taloudellisista huollista vapaana työskennellä tärkeän sivistystehtävänsä hyväksi, minkätähden Lautakunta mitä hartaimmin puoltaa myöntymistä puheena olevaan anomukseen, siinä tapauksessa että varoja siihen tarkoitukseen on käytettävänä.“

Valiokunta tosin myöntää, että Suomen Laulun, joka eritoten viime aikoina on korvausta vaatimatta avustanut isänmaallisissa ja muissa juhlatilaisuuksissa ja jolla on tärkeä taiteellinen ja sivistyksellinen tehtävä täytettävänä yhteiskunnassamme, tulisi kaupungilta saada kohtuullista avustusta, mutta kun seuran toiminta ei ole armeliaisuustyön laatuista, on Valiokunta niihin periaatteisiin nähden, joita on noudatettu nyt käytettävänä olevain varain jaossa, katsonut olevan ehdottaminen anomusta evättäväksi mikäli se tarkoittaa apurahan saamista näistä varoista.

Tässä yhteydessä Valiokunta pyytää huomauttaa, että seuralla tietenkin on tilaisuus tehdä uusi anomus apurahan saamiseksi kaupungin varoista, ja lausuu Valiokunta samalla vakaumuksenaan, että Kaupunginvaltuusto ei jättäisi tullaista anomusta huomioon ottamatta.

Tehdyt anomukset sekä niissä pyydetty avustusmäärät, viime vuonna myönnettyt apurahat sekä asianomaisten hallitusten ja lautakuntain puoltamat rahamäärät esitetään seuraavassa katsauksessa, jossa myös mainitaan Valiokunnan itsekuhunkin anomukseen nähden tekemä ehdotus.

Ehdotus apurahain antamiseksi Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voittovaroilla aikaisemmin kannatettuja yrityksiä ja laitoksia varten olevasta määrärahasta.

N:o	Hakija	Haettu määrä	Edellisenä vuonna myönnetty määrä	Asianomaisen lautakunnan puoltama määrä	Valiokunnan ehdottama määrä
1	Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtola-komitea: a) kesäsiirtoloille ..... b) lasten elätteelleantamiseksi	10,000:— 2,000:—	5,500:— —	10,000:— 2,000:—	10,000:—
2	Neidit Therese Vuorene ja Elsa Bo-renius Hermannin lastentarhan las-tenseimelle	9,000:—	4,200:—	9,000:—	8,000:—
3	Professorinrouva Hanna Vasenius y. m. Fredriksperin lastenseimen voi-massapitoon	8,000:—	4,200:—	8,000:—	7,000:—
4	Neidit Elsa Olin, Louise Stoltzenberg ja Lydia Wendell Töölön työtuvalle	800:—	600:—	800:—	800:—
5	Rouva Nora Krogerus lasten työtuvalle	2,500:—	3,600:—	2,500:—	2,500:—
6	Yleinen Apukomitea Boxbackan väliai-kaiselle lastenkodille	12,300:—	Uusi	12,300:—	—
7	Kansanlastentarhain Johtokunta leikin-joh-tajatarten palkkaamiseksi kolmeen eri paikkaan kaupungissa	6,000:—	1)	6,000:—	—
8	Helsingin ruotsinkielisten kansakoulujen opet-taja- ja opettajayhdistyksen toimikunta: a) kesäsiirtoloille	25,000:—	19,000:—	25,000:—	22,000:—
	b) tuberkulootisten ja risatautis-ten lasten virkistyskodin voi-massapitoon	10,000:—	6,000:—	10,000:—	9,000:—
9	Helsingin Kuuromykkäyhdistys lastentarha-koululle	1,000:—	1,000:—	1,000:—	1,000:—
10	Ungdomsförbundet Fylgia: a) opetustoimintaansa varten .... b) siirtolapuutarhan voimassapi-toon	1,500:— 1,000:—	1,000:— Uusi	1,500:— 1,000:—	1,000:— 1,000:—
11	Helsingfors Svenska Folkhögskola	1,500:—	1,500:—	1,500:—	1,500:—

1) 1917 vuoden budjettiin oli 5,000 markan määräraha merkitty Suomen Voimistelun-opettajaliiton käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

12	Helsingin suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajatyhdistyksen kesäsiirtolatoimikunta	85,000:—	50,000:—	85,000:—	78,000:—
13	Yleisen Apukomitean työsiirtolat lasten elänteelleantamiseksi maanviljelijäin ja puutarhanhoitajain luo	50,000:—	Uusi	Kohtuulliseksi katsottu määrä.	—
14	Finlands allmänna svenska folkskollärare och lärarinneförenings Helsingforskrets lasten kesätyöskentelyä varten	7,800:—	2,000:—	7,800:—	5,000:—
15	Töölön koulupuutarhan toimikunta lasten kesätyöskentelyä varten	3,500:—	2,700:—	3,500:—	3,000:—
16	Helsingin opettajaliiton puutarhakomitea puutarha- ja muun kesätyöskentelyn järjestämiseksi lapsille	7,100:—	2,200:—	7,100:—	5,000:—
17	Arbetets Vänner (emäyhdistys) kesätyöskentelyn järjestämiseksi lapsille	2,500:—	1,200:—	2,500:—	2,000:—
18	Samana yhdistyksen Sörnäsinosasto samaan tarkoitukseen	2,500:—	1,200:—	2,500:—	2,000:—
19	Kansakoulunopettajatar Laura Hagan puutarhatyöskentelyn järjestämiseksi lapsille	4,000:—	— 1)	2,000:—	2,000:—
20	Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys työtömään poikain työlaitoksen voimassapitoon	15,000:—	9,000:—	15,000:—	12,000:—
21	Rouvasväenyhdistys lastenkodilleen	12,000:—	2) 6,000:—	12,000:—	12,000:—
22	Köyhäin lasten työkotien toimikunta	38,630:—	37,000:—	38,600:—	38,500:—
23	Valkonauha-yhdistys kahden lastenkotinsa voimassapitoon	3) 24,000:—	13,000:—	24,000:—	20,000:—
24	Kaupunkilähetys: a) veisto- ja ompelukokousten sekä puutarhatöiden järjestämiseksi lapsille	2,500:—	12,500:—	8,500:—	12,500:—
	b) köyhäin heikkojen lasten kesäsiirtoloille	1,500:—			
	c) Korson poikakodille	2,000:—			
	d) tyttöjen vastaanottokodille	2,000:—			
	e) halkopihaa varten	4,000:—			
	f) nuorisokirjastoa varten	500:—			
				Ei halkopihaa varten.	

1) Kvsto myönsi 19/6 1917 käyttövaroistaan 2,000 markkaa samaan tarkoitukseen.

2) On vuoden varrella saanut lisämäärärahan.

3) tai 500 markkaa kutakin kotiin otettua lasta kohti.

25	Kotikasvatusyhdistys n. s. kotipäiviä varten	10,000:—	—	5,000:—	2,200:—
26	Risatautisten lasten parantolayhdistys	6,000:—	4,500:—	6,000:—	6,000:—
27	Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistys ..	7,000:—	7,000:—	7,000:—	7,000:—
28	Maitopisara-yhdistys toimintaansa varten	8,000:—	8,000:—	8,000:—	8,000:—
29	Helsingin Naisvoimistelijat naisten urheiluharjoituksia varten	1,600:—	400:—	1,000:—	—
30	Suomen Eläinsuojeluyhdistys toimintaansa varten	1,000:—	—	Evättäneen.	—
31	Keräystoimikunta varattomain keuhkotautisten hyväksi lastenkylpylän voimassapitoon	3,000:—	—	3,000:—	—
32	Lastenhoidon edistämisyhdistys:				
	a) yleisiä tarkoituksiaan varten ..	20,000:—	15,000:—	20,000:—	18,000:—
	b) Pippingsköldin turvakodille ..	10,000:—	4,500:—	10,000:—	6,000:—
33	Helsingin Palvelijatyhdistys palvelijatar- kotinsa voimassapitoon	5,000:—	4,000:—	5,000:—	4,000:—
34	Valkonauha-yhdistys suojelutoimintaansa varten	12,000:—	2,000:—	2,000:—	2,000:—
35	Martta-yhdistyksen Helsinginosasto ruuanlaiton ja puutarhahoidon opetusta varten	7,000:—	4,000:—	Evättäneen.	—
36	Sokeain jatko-opiston ja avustamislaitoksen kannatusyhdistys kirjain hankkimiseksi sokeiden jatko-opistoon	2,000:—	Uusi	—	—
37	Helsingin Sokeainyhdistys toimintaansa varten	5,000:—	—	3,000:—	—
38	Suomen Laulu toimintaansa varten ..	3,000:—	—	3,000:—	—
	Yhteensä	455,730:—	232,800:—	327,100:—	309,000:—

Edellä lausutun johdosta valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että valiokunnan edellä olevassa katsauksessa puoltamat määrärahat myönnetään;

että tästä johtuviin menoihin käytetään:

a) puheenalaista tarkoitusta varten kuluvan vuoden budjetin 15 P. L. II. kohdalla oleva 250,000 markan määräraha; ja

b) sen lisäksi tarvittava lisämääräraha, 59,000 markkaa, Valtuuston käyttövaroista;

että kysymys määrärahan myöntämisestä Yleiselle Apukomitealle sekä Yleisen Apukomitean Työsiirtola-yhdistykselle lähetetään Lisättyyn Hätä- apukomiteaan, jonka on annettava lausunto ehdotuksineen asiasta;

että ne yhdistykset, seurat ja yksityishenkilöt, joille apurahoja myönnetään, asetetaan kaupungille tulevain juovutusjuomavoittovarain käyttämisestä marraskuun 25 päivänä 1913 annettujen määräysten alaisiksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että

työtupain, työkoulujen ja lastenseimiä sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset toimikunnat ovat kansanlastentarhain Johtokunnan alaiset;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykset, Ungdomsförbundet Fylgia, Helsingin Kuuromykkäyhdistys ja Helsingfors svenska folkhögskola asianomaisen kansakoulujohtokunnan alaiset;

Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys ja Kotikasvatusyhdistys, lasten kesätyöskentelykurssien johtajattaret ja asianomaiset toimikunnat, Valkonauha-yhdistys lastenkotiensa puolesta, Köyhäin lasten työkodit sekä Kaupunkilähetys ja Rouvasväenyhdistys lastenkotiensa puolesta Kasvatustautakunnan alaiset;

Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistys, Lastenhoidon edistämisyhdistys, Risatautisten lasten parantolayhdistys ja Maitopisara-yhdistys Terveystautakunnan alaiset;

Helsingin Palvelijataryhdistys, Valkonauha-yhdistys suojelutoimintansa puolesta ja Martta-yhdistyksen Helsingin-osasto Sosialilautakunnan alaiset;

Kaupunkilähetys muun toimintansa kuin vastaanottokotiensa puolesta Vaivaishoitohallituksen alainen;

että lisäehtoina ja määräyksinä seuraavain apurahain nauttimiseen nähden säädetään asianomaisten apurahansääntöjen noudatettavaksi:

Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen: että, jos jotakin säästyy yhdistyksen veistokurssin oppilaiden palkkaamiseen myönnetystä rahamäärästä, tätä säästöä ei saa käyttää muihin tarkoituksiin, vaan on se, jos yhdistykselle ensi vuonna määrärahaa myönnetään, otettava lukuun;

Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan vuoden umpeen varaa maksutta sijaa vähintään kymmenelle varattomalle, Helsingin kaupungin sairaaloista poistetulle naispuoliselle potilaalle;

Risatautisten lasten parantolayhdistyksen: että yhdistys ensi kesänä noin neljän kuukauden ajaksi luovuttaa kahdeksan maksutonta sijaa Högsandin parantolassa potilaille, jotka Vaivaishoitohallitus sinne ehdottaa;

kaikkien avustusta saavain yritysten, jotka myöntävät tarvitseville henkilöille apua vastaavaa korvausta saamatta: että, samalla kun niiden tulee sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen on liitettävä lisäehdoksi, että asianomaisen yhdistyksen tulee jokaisessa eri tapauksessa Vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä, sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, samoin kuin avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita Vaivaishoitohallitus tai asianomainen lautakunta Vaivaishoitohallituksen esityksestä katsonee tarpeelliseksi antaa; sekä

että asianomaisille hallituksille ja lautakunnille on annettava Kaupunginvaltuuston edellä kerrotuista päätöksistä tieto niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Helsingissä, toukokuun 24 päivänä 1918.

V. T. Rosenqvist.

A. de la Chapelle.

S. Ivalo.

O. Mantere.

J. J. Sederholm.

Bruno Waselius.

SELONTEKO

Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan toiminnasta.

Muonitustoimikunnan asetti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 23 päivänä 1915. Sen tehtävän määritteli Valtuusto siten, että Toimikunnan tuli „ryhtyä toimenpiteisiin peljättävissä olevan elintarvepuutteen ja pääkaupungin mahdollisen piirityksen varalta“. Kaupungin elintarvehallinnon johtoon siten asetettu laitos sai, sikäli kuin pulakautta jatkui, laajan ja monihaaraisten työtehtävän ja järjestysmuodon. Niinpä annettiin Muonitustoimikunnan toimeksi Kaupunginvaltuuston vallalla ja omintakeisen harkinnan perusteella järjestää ja mahdollisesti hallitukselle ehdottaa kaikki ne toimenpiteet, joita pidettiin tarpeellisina niiden häiriöiden poistamiseksi ja tasoittamiseksi, joita oli elintarvemarkkinoilla odotettavissa, sekä eritoten järjestää välitön elintarvehankinta ja käydä säännöstelemään tärkeimpäin elintarpeiden kulutusta. Tätä hallintotoimintaa varten perustettiin moniaita konttoreja ja kanslioita, jotka työskentelivät Muonitustoimikunnan ylivalvonnan alaisina ja sen antamain ohjeiden mukaisesti ja kukin erikseen edustaisivat niitä eri työaloja, joihin Toimikunnan toiminta jakautui.

Sittenkun Senaatin Maanviljelystoimituskunta oli syyskuun 11:ntenä 1916 päivätyllä kiertokirjeellä kehottanut maamme kuntia asettamaan paikallisia elintarvelautakuntia, toimi Muonitustoimikunta Kaupunginvaltuuston valtuuttamana edelleen tuolloisena elintarvelautakuntana.

Toimikunnan ensimmäiset tehtävät kohdistettiin *viljavaraston* hankkimiseen vastaisten tarpeiden varalle. Tätä ostotoimintaa järjestämään päätti Muonitustoimikunta kokouksessaan maaliskuun 29 päivänä 1915 asettaa toimitusjohtajan johdossa olevan *Viljaosaston* sekä sen yhteyteen *Tilikonttorin* kirjanpitoa ja rahahallintoa varten. Kunta antoi Toimikunnan käytettäväksi tarvittavan liikepääoman ja oikeutti Toimikunnan Rahatoimikamarista tilaamaan toimintansa harjoittamiseen tarpeelliset rahavarat.

Halkojen hankinta kaupungin teknillisten laitosten ja muiden kunnallisten viranomaisten sekä, mikäli niitä sen lisäksi riittäisi, yksityiskuluttajain tarpeisiin annettiin maaliskuun 24 päivänä 1915 pidetyssä kokouksessa erikoisen komitean toimeksi. Tämä uudesti järjestettiin Muonitustoimikunnan toukokuun 15 päivänä 1915 tekemällä päätöksellä, jolloin erityinen toimitusjohtaja asetettiin pitämään huolta halkojen ostosta sekä kuljetuksesta ja jakelusta Tammikuun 22 päivänä 1916 päätti Muonitustoimikunta lakkauttaa halkokomitean ja sen sijaan perustettiin *Helsingin kaupungin Halkokonttori*, jonka asiat esiteltäisiin välittömästi

Toimikunnalle ja jonka etunenään asetettiin toimitusjohtaja apunaan konttorinjohtaja ja tarpeellinen henkilökunta. Lokakuun 14 päivänä 1916 pidetyssä kokouksessa järjestettiin toimitusjohtajan ja konttorinjohtajan välinen työnjako ja marraskuun 3 päivänä samaa vuotta asetettiin kaupungin halonhankintatoiminnan tarkastaja.

Kokouksessaan lokakuun 24 päivänä 1916 päätti Muonitustoimikunta järjestää *sokerinjakelun* korttijärjestelmän mukaan, ja sitä varten asetettiin kunnan *Korttikanslia* johtajineen ja tarpeellisine henkilökuntineen. Vähitellen järjestettiin myöskin *voin* ja *juuston* sekä *maidon*, *lihan* ja *leivän myynti* korttijärjestelmän avulla.

Sokerinhankintaan kuuluvat kaupallista laatua olevat asiat annettiin lokakuun 21 päivänä 1916 pidetyssä kokouksessa hoidettaviksi kunnan *Sokerikonttorille*, johon asetettiin johtaja tarpeellisen henkilökunnan avustamana.

Sittenkun *voin jakelu* oli annettu kunnan huoleksi, järjesti Muonitustoimikunta *Voi-konttorin*, jota joulukuun 21 päivänä 1916 tehdyn sopimuksen mukaan hoiti Voinvienti-osuusliike Valio r. l. ja johti erityinen johtaja. Tammikuun 19 päivänä 1917 luovutettiin kunnan juustonjakelukin Valiolle, joka siitä lähtien toimi kaupungin *Voi- ja juustokonttorina*.

Maitokysymys tuli miltei samaan aikaan kuin *voin* ja *juuston jakelu* Muonitustoimikunnan huolenpidon esineeksi. Sittenkun Senaatti oli joulukuun 30 päivänä 1916 antanut määräyksiä maidon maastaviennin ehdoista ja järjestyksestä sekä käsenyent elintarvelautakuntia ryhtymään toimenpiteisiin korttijärjestelmän käytäntöön ottamiseksi, päätti Muonitustoimikunta tammikuun 29 päivänä 1917 perustaa kunnan *Maitokonttorin* maitokauppaa järjestämään. Maitokonttoria varten asetettiin toimitusjohtaja ja erityinen, seitsemän äänioikeutettua jäsentä käsittävä johtokunta, johon toimitusjohtaja kuului itseoikeutettuna. Johtokunnan jäsenluku lisättiin sittemmin yhdeksäksi.

Sittenkun *lihakauppa* oli 1917 vuoden alussa monopolisoitu, päätti Muonitustoimikunta tammikuun 19 päivänä mainittuna vuotta ottaa lihanjakelunkin hoitoonsa ja sitä varten järjestää kunnan *Lihakonttorin*, johon asetettiin johtaja lihan tarkastusaseman henkilökunnan avustamana.

Maaliskuun 19 päivänä 1917 päätti Muonitustoimikunta leipäkysymystä valmistelemaan asetetun erikoiskomitean (Leipäkomitean) ehdotuksesta käydä perustamaan kunnan *Leipäkonttoria* jauhojen ja leivän jakelun järjestämiseksi. Leipäkonttorin etunenään asetettiin johtaja. Leivänkulutuksen järjestelyä ja Leipäkonttorin toimintaa valvomaan asetettiin huhtikuun 13 päivänä 1917 *Leipäjohtokunta*, joka käsitti Leipäkonttorin päällystön ynnä neljä jäsentä. Täkäläisille työväenjärjestöille tarjottiin tilaisuus valita kaksi edustajaa johtokuntaan, mutta ne eivät käyttäneet tätä oikeutta hyväkseen. Myöhemmin päätettiin lisätä Leipäjohtokunnan jäsenluku kuudeksi.

Elintarpeiden hankinnan helpottamiseksi niille varattomille tahi vähävaraisille henkilöille, jotka eivät olleet vailla toimeentulomahdollisuuksia eivätkä sentähden vaivashoidon raskautena, mutta joiden kuitenkin oli vallitsevan pula-ajan johdosta vaikea hankkia itselleen tarpeellista ravintoa, osotti Kaupunginvaltuusto huhtikuun 24 päivänä 1917 Muonitustoimikunnan esityksestä 300,000 markan määrärahan. Avustusten jakamisen näistä varoista antoi Muonitustoimikunta tehtäväksi *Kalliinajanavustuskomitealle*, johon on kuulunut takäläisten työväenjärjestöjenkin edustajia.

Erityinen kalliinajanavustuskomitean osasto on *Kansanravintokomitean* nimisenä käsitellyt kysymystä ruokalain järjestämisestä vähävaraisia varten. Kokouksessaan toukokuun 16 päivänä 1917 asetti Muonitustoimikunta *Kalliinajanavustuskomitean*, joka sai tehtäväkseen toimia mahdollisimman hyvän ravintotuloksen saavuttamiseksi ruokataloudessa. Edellisen huhtikuun 23 päivänä teki Muonitustoimikunta alotteen *Helsingin kaupungin Viljelystoimikunnan* perustamiseksi, jonka tuli osin ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin viljelyspalstain antamiseksi halullisille vähävaraisiin yhteiskuntaluokkiin kuuluville henkilöille tahi käytettävänä

olevain maiden viljelemiseksi muonitustarkoituksessa, osin myös harkita kysymystä, voitaisiinko kaupungin lähiseudun maanomistajain kanssa tehdä sopimuksia perunain ja muiden juurikasvien tuottamisesta kaupunkilaisväestön käytettäväksi.

Muonitustoimikunnan yllävalvonnan alaiset alaosastot olivat siis Toimikunnan hajaantua seuraavat:

- 1) *Viljaosasto,*
- 2) *Tilikonttori,*
- 3) *Sokerikonttori,*
- 4) *Halkokonttori,*
- 5) *Korttikanslia,*
- 6) *Voi- ja juustokonttori,*
- 7) *Maitokonttori ja Maitojohtokunta,*
- 8) *Lihakonttori,*
- 9) *Leipäkonttori ja Leipäjohtokunta,*
- 10) *Kalliinajanavustuskomitea ja Kansanravintokomitea,*
- 11) *Kalliinajantalouskomitea sekä*
- 12) *Viljelystoimikunta.*

Yhtenäisen kuvan antamiseksi Muonitustoimikunnan työalasta luodaan seuraavassa selvittävä katsaus eri alaosastojen järjestysmuotoon ja toimintaan sinä aikana kuin Muonitustoimikunta hoiti Helsingin kaupungin elintarvekysymyksen johtoa. Katsaus ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi; asiaa harrastavia neuvotaan tutustumaan Muonitustoimikunnan pöytäkirjoihin (säilytetään rekisteröityinä ja kolmeen niteeseen sidottuina Kaupunginvaltuuston kansliassa) sekä eri konttorien ja komiteain asiakirjoihin *).

1. Viljaosasto.

Viljanhankinnan järjestäminen. Kokouksessaan maaliskuun 29 päivänä 1915 otti Muonitustoimikunta kunnan ostelutoiminnan johtajaksi Maanviljelijäin Keskusosuuskunnan Laborin päällikön, ratsumestari Harald Åkermanin, joka samalla toimi Muonitustoimikunnan toimitusjohtajana. Viljaosaston konttori avattiin Laborin huoneistossa Hakasalmenkadun 4:ssä ja kirjeenvaihto, kirjanpito, kassatehtävät sekä muut konttorityöt annettiin Laborin semmoisiin tehtäviin perehtyneen henkilökunnan toimeksi. Maaliskuun 5 päivänä asetettiin Viljaosaston makasiininhoitajaksi agronomi Ossian Granlund ja huhtikuun 13 päivänä 1917 annettiin hänelle apulainen. Konttorihenkilökuntaa lisättiin vähitellen tarpeen mukaan.

Viljan hankinta. Muonitustoimikunnan asettamisesta lähtien on sen pääasiallinen toiminta kohdistunut riittäväin jauho- ja leipäviljavarastojen hankkimiseen pulan varalta pääkaupungin väestön käytettäväksi. Jo kahtena ensimmäisenä sotavuonna onnistui Toimikunnan, kiitos Viaporin linnoituksen komentajan, joka tehokasta apua antamalla Toimikunnalle hankki tarpeelliset kuljetusluvut, Venäjältä saada huomattavia viljamääriä, jotka sitten pantiin täällä varastoon. Edellyttäen mahdollisen piirityksen ajaksi jäävän kaupunkiin noin 70,000 henkeä, joista erällä täytyi edellyttää olevan yksityisiä elintarvevarastoja, laski Muonitustoimikunta aluksi, että tasaluvuin 3 miljoonaa kiloa rukiita ja 1 miljoonaa kiloa vehnää riittäisi 90 päivän

---

*) Seuraava selonteko perustuu pääasiassa asianomaisilta alaosastoilta saatuihin tietoihin, mikä seikka on aiheuttanut jonkinlaista epätasaisuutta käsittelytavassa, riippuen annetun tietoaineiston erimääräisestä täydellisyydestä.

aikana kaupungin asukasten leipäravinnoksi. Jonkin aikaa myöhemmin Toimikunta kuitenkin elintarvepulan kärjistyksen johdosta päätti Venäjältä ostaa enintään 5 miljoonaa kiloa ruisjauhoja sekä edellä mainitun vehnämäärän. Sopimus vehnäjauhojen hankinnasta tehtiin toimimien Alfr. Wilénin, N. E. Baschkiroffin ja M. F. Praditoffin sekä ruisjauhojen hankinnasta toiminimien Benensonin, Peusan, Kalaschnikoffin y. m. kanssa. 1915 vuoden alkupuoliskon päättyessä oli Toimikunnalla varastossa noin 6,200 sakkia vehnäjauhoja ja lähes 40,000 sakkia ruisjauhoja eli yhteensä noin 496,000 kg vehnää ja 2,880,000 kg ruista. Muuan Nikolissa toimiva Kaganski niminen suurenlainen viljaliike yritti vilpillisesti kieltäytyä täyttämästä sitoumuksiaan, mutta Muonitustoimikunnan onnistui kuitenkin suurilla vaikeuksilla ja jonkin verran muuttamalla sopimusehtoja saada toiminimi täyttämään hankintavelvollisuutensa. Venäjällä vallitsevain tukalain kuljetusolojen johdosta eräät viljalähetykset viivästyivät tuntuvasti ja vasta kesällä 1916 saapui edellisenä keväänä ostettujen määrän loppuosa.

Tuohon aikaan ostetuista viljamääristä maksettiin, ruisjauhoista 28.6—30.4 penniä kilolta, vapaasti osin Pietarissa, osin myyntipaikalla, sekä vehnästä 10—14 ruplaa 5 puudalta, vapaasti hankintapaikalla.

Vuoden 1916 kuluessa ryhtyi Toimikunta kaikkiin tarjona oleviin keinoihin kaupungin viljavarastojen edelleen kartuttamiseksi, mutta onnistui mainittuna vuonna tänne kuljettamaan Laborin välityksellä ainoastaan 3,800 sakkia vehnäjauhoja, joiden hinta oli 55 markkaa 75 penniä säkiltä. Yritettiinpä viljaa tuottaa Amerikastakin, mutta sen suuntaiset toimenpiteet eivät johtaneet myönteiseen tulokseen. Lisäksi yritettiin 1916 vuoden alussa saada rukiita valtion varastoista, mutta tuloksetta.

Vuoden 1917 alkupuoliskolla kävivät toiveet viljan saannista Venäjältä yhä synkemmiksi. Muonitustoimikunnalle tosin tarjottiin melko suuria viljamääriä, mutta hankintoja ei voitu suorittaa. Toimikunta teki Viaporin linnoituksen komentajalle esityksen hänen avustuksensa saamisesta kaupungin varastojen täydentämiseksi ja uusimiseksi, ja avustusta luvattiinkin auliisti, mutta ilman tehokasta tulosta. Kuitenkin onnistui Muonitustoimikunnan huhtikuussa toiminimi Schildt & Hallbergin välityksellä ostaa 250 sakkia grahamjauhoja 58 pennin hinnasta kilo sekä toukokuussa Laborin välityksellä noin 800 sakkia vehnää 90 markan hinnasta säkki, vapaasti Helsingissä.

Muonitustoimikunnan hankkimat viljavarastot oli tarkoitus käyttää viimeisenä hätävarana. Sikäli kuin viljan puute Helsingissä lisääntyi, vaadittiin kuitenkin eri tahoilta kaupunkia myymään varastojaan. Jo marraskuussa 1915 tekivät siihen suuntaan menevän vaatimuksen kaupungin leipuriliikkeen harjoittajat, jotka sitä vastoin olivat sangen vähän halukkaita ryhtymään säästäväisyystoimenpiteisiin kulutuksen vähentämiseksi. Muonitustoimikunta kuitenkin varastojen täydentämistä kohtaavain vaikeuksien johdosta päätti lykätä niiden myynnin mahdollisimman myöhäiseksi; ainoastaan sairaanhoito- ja armeliaisuuslaitoksille annettiin vähäisiä jauhomääriä. Vuoden 1917 alussa Muonitustoimikunta kuitenkin päätti ruveta vähitellen myymään ruisjauhoja, koska varaston uusiminen oli välttämätön pilaantumisen estämiseksi. Aluksi päätti Toimikunta tammikuun 13 päivänä pitämässään kokouksessa vähitellen myydä 20 % kaupungin ruisjauho-varastosta täkäläisille leipureille ja kulutusosuuskunnille lasketusta omaan kustannusten hinnasta, 30 markasta 30 pennistä 74 kilon painoisen säkin. Ne leipomot, jotka eivät olleet Muonitustoimikunnalle antaneet säännöllisiä raportteja varastomäärästään, eivät päässeet tästä jakelusta osallisiksi. Jakelun ehdoksi pantiin, että jauhoja ei saanut myydä sinänsä, vaan oli ne käytettävä leivän valmistamiseen kaupungin väestölle.

Leipäkorttien käytäntöön tultua korotettiin ruisjauhojen tukkuhinta 47 penniin ja vehnäjauhojen tukkuhinta markkaan kilolta sekä vähittäishinnat 52 penniin ja 1 markkaan 7 penniin kilolta. Jauhojen vähittäismyyntiä varten järjesti Muonitustoimikunta omia myymälöitä.

Viljaosasto kuitenkin ponnisteli äärimmäisiin kaupungin varastojen täydentämiseksi, jotta kaupungin väestö voisi levollisesti odottaa tulevaisuutta mikäli tärkeintä elintarvetta,

leipää, koski. Kun kunta sinänsä ei ollut oikeutettu Elintarvetuontikunnan välityksellä tekemään kauppvoja kaupungin puolesta, oli Labor tarjoutunut välittämään nämä ostot luke-matta niistä itselleen minkäänlaista palkkiota. Tämän johdosta kehotti Muonitustoimikunta Viljaosastoa koettamaan tätä tietä hankkia tarpeelliset määrät vehnä- ja ruisjauhoja sekä valtuutti herra Åkermanin syksystä 1917 lähtien seuraavaan satoon asti esiintyvän tarpeen tyydyttämiseksi ostamaan enintään 6 miljoonaa kg ruis- ja 4 miljoonaa kg vehnäjauhoja eli noin 8 kuukauden kulutusmäärän. Osottautui kuitenkin aivan mahdottomaksi silloisten kuljetus- ja hintasuhteiden vallitessa saada uusia viljamääriä Venäjältä, ja silloisen kenraali-kubernöörin lupaukset viljantuonnin lisäämisestä merenkulun alettua jäivät täyttämättä.

Muonitustoimikunta yritti aikaisempaan toimikautenaan vapaaehtoista tietä saada lei-pomo- ja konditorialiikkeen harjoittajia noudattamaan suurinta säästäväisyyttä ja karttamaan loistoleivän valmistamista. Nämä toimenpiteet antoivat kuitenkin sangen huonon tuloksen. Vuoden 1917 alusta osottausi aivan välttämättömäksi järjestää leivänkulutus pääkaupungissa korttijärjestelmän mukaan, joka järjestelmä otettiinkin täällä käytäntöön huhtikuun keski-vaiheilla samaa vuotta (Vrt. selontekoa Leipäkonttorin toiminnasta). Tähän aikaan oli kau-pungin viljavarastoissa:

vehnäjauhoja	1,000,500 kg.
ruisjauhoja	3,666,244 "

Kesäkuun 1 päivänä 1917 eli vähää ennen Muonitustoimikunnan hajaantumista oli kaupungin viljavarastoissa:

vehnäjauhoja	926,910 kg.
ruisjauhoja	2,874,723 "
grahamjauhoja	17,136 "

ja laskettiin tuohon aikaan, että tämä varasto, kulutuksen pysyessä kutakuinkin tasaisena riittäisi kuluvan vuoden lokakuuhun. Kaikkiaan on Muonitustoimikunta toimikautensa kuluessa ostanut viljaa yli 2.5 miljoonan markan arvosta.

Kaupungin viljan varastossa pitäminen. Muonitustoimikunnan hankkimia suuria vilja-varastoja varten tarvittiin melko tilavia varastosuojia. Toimikunta vuokrasi näitä Töölön sokeritehtaan alueelta, entisestä raitiotiekeskuksen talosta Siltasaarella, Laivaveistämöstä sekä Anniskeluosakeyhtiön, Laborin, Schildt & Hallbergin, Maanviljelijäin Maitokeskuksen y. m. käyttämistä huoneistoista. Kun kuitenkin osottautui mahdottomaksi saada vuokratuksi kaikkea tarpeellista tavarasuojatilaa, täytyi Muonitustoimikunnan rakennuttaa omia tavarasuojia kau-pungin alueelle. Näistä rakennuksista oli kustannuksia Smk 42,855: 50.

Säkkien varastossa pitämisessä ja tapuloimisessa noudatettiin tarpeellisia varokeinoja jauhojen estämiseksi pilaantumasta lämmön ja kosteuden johdosta. Kesällä 1916 ladottiin kaupungin varastoissa olevat jauhosäkit uudestaan, mistä työstä oli kustannuksia noin 40,000 markkaa. Pitkästä säilytysajasta huolimatta oli jauho-varasto myytäessä hyvässä kunnossa. Ainoastaan vähäiset määrät olivat lämmön ja lahoamisen johdosta pilaantuneet ja myytiin alle ostohinnan.

Heinäin ja olkien osto. Keväällä 1915 päätti Muonitustoimikunta ostaa 150,000 kg heiniä 13 markan 75 pennin hinnasta 100 kilolta sekä noin 130,000 kg olkia 4 pennistä kilon. Osa heinävarastoa myytiin 1916 vuoden alussa. Alussa vuotta 1917 myytiin kau-pungin jäljellä olevat heinä- ja olkivarastot 8 ja 2 pennistä kilo. Kaikkiaan suoritti Muonitus-kunta heinäin ja olkien ostosta Smk 20,202: 75.

Väkirehujen osto. Toimintansa alussa osti Muonitustoimikunta noin 58,000 kg puu-villansiemenkakkuja, joista maksettiin Smk 12,150: 01. Tämä tavaramäärä myytiin 1915 vuoden lopulla kaupungin kärsimättä tappiota.

Perunain ja muiden juurikasvien osto. Helmikuussa 1917 alkoi Muonitustoimikunta kiinnittää huomiotaan perunain hankkimiseen suuremmissa määrin Helsinkiin, ja sai Toimikunnan toimitusjohtaja tehtäväkseen tutkia, olisiko mahdollista ostaa perunoita välittömästi Virosta, sekä tehdä viljelyssopimuksia kaupungin lähiseudun maanomistajain kanssa. Keskusteluihin ryhdyttiinkin erinäisten Viron ja Liivinmaan suurempain tilanomistajain kanssa, mutta ne jäivät tuloksettomiksi, syystä että oli säädetty perunain vientikielto ja ventilupia oli vaikea saada. Kun hankinta kohtasi vaikeuksia, päätti Muonitustoimikunta huhtikuun alussa lähettää ostelijoita hankkimaan perunoita niistä osista maattamme, missä niitä vielä oli saatavana. Tällä tavoin ostettiin kevään kuluessa noin 2,800 hl 24—27 markan hinnasta hl. Viljaosasto hoiti ostettujen perunamääräin varastoon panon, mutta kysymys niiden käyttämisestä ravinnoksi tai siemeniksi annettiin huoleksi sille viljelyskysymyksiä varten olevalle erikoisviranomaiselle, jonka kaupunginviranomaiset asettivat huhtikuun 23 päivänä 1917 Helsingin kaupungin viljelystoimikunnan nimisenä (ks. selontekoa tämän toimikunnan toiminnasta). Paitsi perunoita ostettiin myös 100 hl lanttuja, jotka jaeltiin Viljelystoimikunnan välityksellä Muonitustoimikunnan määräämästä hinnasta, 20 markasta hl. Juurikasvien ostoon käytettiin kaupungin varoja kaikkiaan Smk 68,123: 82.

Suolan osto. Muonitustoimikunnan toimesta hankittiin 148,140 kg suolaa, joka Toimikunnan hajaantuessa luovutettiin Elintarvelautakunnan käytettäväksi. Mainitun suolamäärän ostohinta oli Smk 19,804: 91.

Lihan ja voin ostelu. Vuoden 1915 lopulla otti Muonitustoimikunta käsiteltäväksi kysymyksen lihan hankkimisesta ja suolauttamisesta pääkaupungin tarpeisiin lihanpuutteen varalta, mutta asiaa ei pidetty kiireellisenä, minkätähden se jätettiin toistaiseksi.

Kun lihan hankkiminen kaupungin sairaaloihin keväällä 1916 kohtasi vaikeuksia, järjesti Muonitustoimikunta terveydenhoitoviranomaisten esityksestä asian niin, että Toimikunta välittäisi lihan oston sairaaloihin ja suorittaisi hinnan kassastaan, joka sitten saisi korvauksen asianomaisilta sairaaloilta. Samaan tapaan järjestettiin myöhemmin voin hankinta sairaaloihin. Puheena olevain tavarain ostoon käytettiin 115,294 markkaa.

2. Tilikonttori.

Niinkuin edellä mainittiin, hoidettiin Muonitustoimikunnan kirjanpito ja kassahallinto viljaosaston yhteydessä Laborin konttorissa Muonitustoimikunnan toimitusjohtajan, herra Åkermanin yalvonnan alaisena tarkoitusta varten asetetun henkilökunnan avulla. Muonitustoimikunnan kokouksessa maaliskuun 29 päivänä 1915 Rahatoimikamari ilmoitti, että Privat-bankenissa oli vuodeksi eteenpäin avattu 2 miljoonan markan määräinen konttokuranttiluotto kaupungin ruokatavarain ostoa varten, josta lainasta luettiin 5 %:n korko, mutta ei provisionia. Tältä tililtä otettiin tarpeen mukaan varoja Muonitustoimikunnan puheenjohtajan allekirjoittamilla ja toimitusjohtajan varmentamilla osoituksilla. Kun tämä laina myöhemmin osoitautui riittämättömäksi, hankki Rahatoimikamari Toimikunnan pyynnöstä saman vuoden kesäkuussa miljoonan markan suuruisen lisälainan samoilla ehdoilla ja erääntyväksi helmikuun 1 päivänä 1916. Syyskuussa 1915 hankki Muonitustoimikunta Rahatoimikamarin välityksellä vieläkin 500,000 markan suuruisen lisälainan entisillä ehdoilla. Mainitun konttokuranttilainan käytetty osa ynnä kasvaneet korot maksettiin helmikuun 1 päivänä 1916, minkä jälkeen kaupungin Rahatoimikonttori Rahatoimikamarin päätöksen mukaan asetti Muonitustoimikunnan käytettäväksi sen menoihin tarvittavat varat. Näitä varoja nostettiin Rahatoimikonttorista Muonitustoimikunnan puheenjohtajan ja toimitusjohtajan allekirjoittamilla shekeillä.

Tilit on tuon tuostakin tarkastanut Muonitustoimikunnan puheenjohtaja sekä useaan kertaan kaupungin Revisionikonttorikin. Erityistä liiketilinpäätöstä kalenterivuosilta 1915 ja 1916 ei Muonitustoimikunnan asiasta tekemän päätöksen johdosta ole laadittu. ¹⁾

Halko-, liha- ja maitokonttori niinkään saivat itsenäisen aseman omine rahahallintoineen ja kirjanpitoineen. Näiden osastojen käytettäväksi annettiin erityiset luotot tilityksen ehdolla.

3. Sokerikonttori.

Sokerikonttorin toimintaa käsitellään Korttikanslian järjestämistä koskevan selonteon yhteydessä (5 os.).

4. Halkokonttori.

Rahatoimikamarin toimenpiteet halonhankinnan turvaamiseksi. Sodan puhjetessa täytyi Helsingin kaupunginhallinnon yhtäkkiä ja valmistumatta käydä suoranaissilla ostoilla hankkimaan kaupungin talojen ja muiden laitosten lämmitykseen sekä kaupungin teknillisten laitosten käyttöön tarvittavat halkomäärät. Urakoitsija, joka sopimuksen mukaisesti oli velvollinen hankkimaan halot kaupungin taloihin ja rakennuksiin, ilmoitti nimittäin olevansa kykenevän hankintasitoumustaan täyttämään, koska oli mahdotonta enää saada riittävästi rautatievaunuja halonkuljetukseen, ja mitä taas tuli kaupungin sähkö- ja kaasulaitokseen, joiden käyttö perustui yksinomaan hiililämmitykseen, täytyi ne pikimmiten järjestää haloilla lämmitettäväksi, koska syyskuksi 1914 tilattuja melko suuria hiilimääriä ei enää voitu odottaa saatavan ja laitosten hallussa olevat hiilivarastot riittivät ainoastaan muutamiksi kuukausiksi. Tarvittavain halkojen oston antoi Rahatoimikamari aluksi toimeksi komitealle, johon kuuluivat sähkö- ja kaasulaitoksen johtajat sekä yksi Kamarin jäsen. Tällöin ei toistaiseksi ajateltu ulottaa kaupungin halonhankintaa yli sen määrän, mikä tarvittiin kaupungin omiin laitoksiin. Toukokuun alkuun 1915 ostettiin mainitulla tavalla kaikkiaan 31,700 syltä halkoja, nimittäin 17,300 syltä koivu-, 2,700 syltä havupuu- ja 11,700 syltä sekahalkoja.

Muonitustoimikunta ryhtyy valvomaan halonhankintaa. Perustautumisensa jälkeen sai Muonitustoimikunta pian aiheita kiinnittää huomionsa kaupungin halonhankintakysymykseen. Toimikunnan kokouksessa toukokuun 15 päivänä 1915, jossa kaikki edellä mainitun Rahatoimikamarin asettaman komitean jäsenet olivat kutsusta saapuvilla, huomauttivat molempain mainittujen teknillisten laitosten päälliköt pontevasti, ettei komitea silloisessa kokoonpanossaan ja silloisella työtavallaan kyennyt tyydyttävästi täyttämään tehtäväänsä; että tätä toimintaa kohtaavat vaikeudet olivat niin vakavaa laatua, että vuoden lopulla saattoi uhata halkojen puute, ellei tarpeen tyydyttämiseksi ryhdytty mitä nopeimpiin, tarmokkaiisiin ja tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin; että teknillisten laitosten päälliköt suostuivat olemaan apuna halkojen hankinnassa ja antamaan kokemuksensa käytettäväksi, mutta että heidän aikansa, eritoten sodan aikaansaamain olojen johdosta, kului niin tyyten heidän varsinaisiin tehtäviinsä, ettei heiltä riittänyt sitä puheena olevan erikoisseikan hoitamiseen. Tämän johdosta ja kun se henkilö, joka oli asetettu olemaan apuna halkojen hankinnassa, ei ollut näyttänyt kykenevänsä siinä kohden esiintyviä vaatimuksia täyttämään, lausuivat teknillisten laitosten molemmat päälliköt yksimielisesti käsityksensä, että kunnan halonhankinnan johto olisi annettava toimeksi Muonitustoimikunnan asettamalle ammattimiehelle sekä että Halkokomitea ainoastaan neuvovana viranomaisena avustaisi tätä toimihenkilöä.

¹⁾ Muonitustoimikunnan tileistä ja tilinpäätöksestä, (ks. edelleen 13: Muonitustoimikunnan muut tärkeämmät hallintotoimenpiteet).

Katsoen Muonitustoimikunnalle annetun yleisen tehtävän myös käsittävän valtuuden kaupungin halonhankinnankin järjestämiseen sekä huomioon ottaen vastamainitut kaupungin teknillisten laitosten päällikköjen lausunnot päätti Muonitustoimikunta Halkokomitean esityksestä asetettavaksi kaupungin halonhankintaa varten erityisen toimitusjohtajan, jonka tuli pitää huolta halkojen ostosta kaupungille sekä niiden kuljetuksesta ja jakelusta, ja oli mainitulle toimihenkilölle annettava laaja valta toimia itsenäisesti juoksevilla asioissa sekä tapauksissa, jotka eivät sietäneet lykkäystä. Halkokomitea sijoitettiin Etelä Esplanadikadun taloon N:o 25—27.

Halkokonttori perustetaan. Muonitustoimikunnan kokouksessa kesäkuun 2 päivänä 1915 sitten valittiin metsänhoitaja A. W. Granit Halkokomitean esityksestä kaupungin halonhankinnan toimitusjohtajaksi. Tarkoitus oli järjestää tämä tärkeä toiminta täysin liikemäisesti. Erityinen konttori laitettiin, tarvittava konttorihenkilökunta asetettiin ja täydellinen liikekirjanpito järjestettiin. Konttorin toiminnasta aikaa myöten saatu kokemus kuitenkin osotti, ettei järjestysmuoto ollut kaikin puolin tyydyttävä, vaan vaati uudistusta ja toiminnan asettamista välittömämmin Muonitustoimikunnan alaiseksi. Tämän johdosta päätettiin tammikuun 22 päivänä 1916 Halkokomitea lakkautettavaksi ja Halkokonttorin asiat esiteltäviksi välittömästi Muonitustoimikunnalle, minkä ohessa olojen silloisen kehityksen johdosta havaittiin tarpeelliseksi asettaa toimitusjohtajan rinnalle kaupallista taitoa ja kokemusta omaava konttorinjohtaja, pääasiallisena tehtävänään johtaa ja valvoa konttorityötä, pitää silmällä tilien ja kirjanpidon hoitoa, järjestää kunnallinen halonmyynti sekä yleensä hoitaa yrityksen kaupallista puolta. Viimeksi mainittuun toimeen valittiin helmikuun 23 päivänä 1916 isännöitsijä Gideon Kjälström.

Metsänhoitaja Granitin marraskuun 4 päivänä 1916 luovuttua Halkokonttorin toimitusjohtajan toimesta ja konttoripäällikkö Kjälströmin tullessa hänen sijaansa havaittiin sopivaksi tehdä konttorin järjestysmuotoon edelleen se muutos, että konttoripäällikön toimi lakkautettiin, mutta sijaan perustettiin työpäällikön toimi, jonka hoitajan pääasiallisena tehtävänä oli järjestää ja johtaa kaikkia niitä tehtäviä, jotka kohdistuivat arviointiin ja muihin halkojen ja metsäpalstain oston valmisteluihin, metsän kaatoon sekä halkojen kuljetukseen, varastoonpanoon, purkaukseen y. m. Sen ohessa katsoi Muonitustoimikunta tarpeelliseksi Halkokonttorin toiminnan välitöntä valvontaa ja silmälläpitoa toimittamaan asettaa erityisen tarkastajan, jonka kanssa konttorin johtajan tuli neuvotella tärkeimmistä kysymyksistä, ja oli tarkastajalla myös oikeus olla saapuvilla ja käyttää puhevaltaa halonhankinta-alaan kuuluvia asioita esitellessä Muonitustoimikunnassa. Työpäälliköksi valittiin useista hakijoista metsäkonsulentti Oskar Markelin. Tarkastajan toimi taas uskottiin varatuomari Axel Palmgrenille, joka aikaisemmalla toiminnallaan muun muassa Karhula Osakeyhtiön toimitusjohtajana oli saavuttanut monipuolista ja laajaa kokemusta puheena olevalla alalla.

Halkokonttorin vakinaisessa palveluksessa olivat sitten joulukuun 1 päivästä 1916 lähtien seuraavat toimihenkilöt:

Päällystö.

Tarkastaja.
Toimitusjohtaja.
Työpäällikkö.

Konttori.

Taloudenhoitaja.
Kirjanpitäjä.
Juna-assistentti.

Halkojen jakelija.
Valvoja.
Matkustava kassanhoitaja.
Halkojen vastaanottaja.
Kassanhoitajatar.
Konekirjoittajatar.

Hakaniemen halkopiha.

Työnjohtaja.

Halkojenmyyjä.
Halkokirjanpitäjä.

Busholman halkopiha.

Työnjohtaja.
Halkojenmyyjä.
Halkokirjanpitäjä.

Meritorin halkopiha.

Työnjohtaja.
Halkojenmyyjä.
Halkokirjanpitäjä.

Talli.

Tallimestari.

Sikäli kuin osottautui tarpeelliseksi avata useampia myyntikojuja, täytyi myyntiä hoitavaa henkilökuntaa vastaavassa määrässä lisätä.

Halkokonttorin toiminta. Halkokonttorin samoin kuin Halkokomiteankin toiminta oli alussa kohdistettu pääasiassa polttoaineiden hankkimiseen kaupungin omille kunnallisille laitoksille. Jo tämä tehtävä kohtasi silloisissa oloissa suuria vaikeuksia hankittavain tavattoman suurten halkomääräin johdosta.

Halkoja laskettiin vuosittain tarvittavan sähkölaitokselle noin 45,000, kaasulaitokselle noin 7,500 sekä muille kunnallisille laitoksille, niinkuin sairaaloille, kouluille, virastoille y. m., 20,000—25,000 metristä syltä. Edellä mainitussa Muonitustoimikunnan kokouksessa toukokuun 15 päivänä 1915 huomautti sähkölaitoksen päällikkö niistä miltei voittamattomista vaikeuksista, jotka silloisissa oloissa kohtasivat puheena olevain halkomääräin hankintaa osin hankkijain puolelta, osin kuljetusvaikeuksien johdosta, osin myös rautatiehallinnon ja suurteollisuuden taholta esiintyvän ankaran kilpailun johdosta. Tästä huolimatta katsoi Muonitustoimikunta kuitenkin, semmoiseksi kuin tilanne halkomarkkinoilla tavattoman pitkänä ja ankarana talvena 1915—16 kärjisty, olevansa pakotettu laajentamaan kunnallisen halonhankinnan ja halonjakelun ohjelmaa kaupungin vähävaraisen väestön, mutta sittemmin myös laajempain väestökerrosten hyväksi saattaakseen nämä, sikäli kuin ylipäättäen oli mahdollista, osallisiksi kunnallisesta halonhankinnasta. Paitsi kuljetusoloja, jotka vaikeuttivat tasaista tuontia, johtui suurin vaikeus tässä siitä, ettei ollut olemassa riittäviä varastoja aikaisemmin hakattuja kuivia ja käyttökelpoisia halkoja sillä alueella, mistä kaupungin täytyi halkoliikenteestä voimassa olevain rajoittavain määräysten mukaan tyydyttää tarpeensa. Että halonjakelu näin ollen voi tapahtua ainoastaan keskeytyksin eikä niin laajasti kuin olisi ollut tarpeellista halonhintain kohtuuttoman kohoamisen estämiseksi, on valitettavaa, mutta Muonitustoimikunnan ei ollut mahdollista sitä estää. Yhteistoimin yksityisten halonhankkijain kanssa onnistui Halkokonttorin kuitenkin kutakuinkin tyydyttää kaupungin halkotarpeet mainittuna tavattoman pitkänä ja ankarana talvena, niin että vakavaa halkojen puutetta tuskin lienee sattunut. Ensimmäiseltä, toukokuun 31 päivänä 1916 päätyneeltä toimintavuodelta tehdyn tilinpäätöksen mukaan oli myynti käsittänyt kaikkiaan 52,093.75 metristä syltä, paitsi 1,001,420 kg n. s. kilopuita (noin 600 syltä), mitkä oli pääasiassa jaettu köyhälle väestölle, sekä 18,616.61 m³ propsia, mitkä etusijassa käytettiin keskuslämmityslaitoksiin. Tässä on huomattava, että teknillisten laitosten polttoainetarve oli olennaisesti voitu tyydyttää entisen Halkokomitean aikaisemmin hankkimilla varastoilla. Bruttotuloja myynnistä oli Smk 3,482,333: 02 ja puhdasta voittoa Smk 37,436: 94.

Halkovaraston suuresta supistumisesta huolimatta ei Muonitustoimikunta katsonut voitonsa lämpimän vuodenajan tultua lakkauttaa halkojen myyntiä yksityisille kuluttajille, koska samat vaikeudet kuin talvellakin edelleen kohtasivat varattomampaa väestöä tarpeellisten polttoaineiden saannissa ruuanlaittoa varten ja halonhinnat avonaisilla markkinoilla edelleen osottivat kovasti kohoavaa suuntaa. Myyntiä yleisölle jatkui sentähden koko kesän ja syksyn 1916, vaikkakin suppeammassa mitassa sekä eripituisin keskeytyksin. Kesäkuun 1 päivästä 1916 saman vuoden loppuun möi Halkokonttori seuraavat määrät halkoja:

	Koivuhalkoja sylvä	Havup.halkoja sylvä	Sekahalkoja sylvä	Yhteensä sylvä
Sähkölaitokselle	811	8,661	9,282	18,754
Kaasulaitokselle	961	1,668	229	2,858
Vesijohtolaitokselle	20	—	—	20
Kaupungin muille laitoksille..	4,973	842	321	6,136
Yksityishenkilöille	10,588	4,396	3,208	18,192
Yhteensä	17,353	15,567	13,040	45,960

Niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, on noin 39 % koko myydystä halkomäärästä tullut yksityiskulutuksen hyväksi, ja eritoten on suurin osa koivuhaloista käytetty siihen.

Joulukuun 31 päivänä 1916 tehdyn ja siis 7 kuukautta käsittävän tilinpäätöksen mukaan oli liikkeen bruttovoitto mainitulta ajalta Smk 2,613,650: 34 ja tappio Smk 35,913: 48. Jos tämä tappio vähennetään kesäkuun 1 päivänä 1916 olleesta voitosta Smarkasta 37,436: 94, tuotti kunnallinen halonhankinta siis 1916 vuoden loppuun asti voittoa Smk 1,523: 46

Joulukuun 31 päivänä 1916 toimitetussa inventauksessa arvattiin kaupungin halkovarastot omain kustannusten mukaisesti Smk:si 1,387,687: 97. Halonhankintaliikkeestä vuonna 1917 mainittakoon, että vuoden viiden ensimmäisen kuukauden aikana myytiin:

Koivuhalkoja	17,073 sylvä
Havupuunhalkoja	21,214 ”
Sekahalkoja	9,780 ”
Propsia	1,173 ”

eli yhteensä 49,240 sylvä.

Toukokuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päivän 1917 välisenä aikana kaupungille ostettujen halkojen ja propsien vastaanotto ja myynti käy selville seuraavasta taulusta:

	<i>Tuonti</i> sylvä.	<i>Myynti</i>		Yhteensä sylvä.
		Tekn. laitokset sylvä.	Muut kuluttajat sylvä.	
Koivuhalkoja	65,882	10,152	55,326	65,478
Havupuunhalkoja	39,792	19,113	17,015	36,128
Sekahalkoja	38,982	26,510	10,635	37,145
Propsia	14,606	11,784	2,277	14,061
Koivurimoja	100	—	100	100
Yhteensä	159,362	67,559	85,353	152,912

Myyntitaksat. Kunnalliselle halonmyynnille vahvasti Muonitustoimikunta Halkokonttorin ehdotuksesta myyntitaksat, joita tuon tuostakin korotettiin sikäli kuin hankintakustannukset kohosivat. Taksoja laadittaessa pantiin pohjaksi kaupungin omat hankintakustannukset, joihin lisättiin hallintokulut. Että myyntihinnat pääasiassa ovat olleet oikein ja huolellisesti lasketut, näyttää käyvän ilmi liikkeen taloudellisesta tuloksesta. Teknillisille laitoksille myytyjen halkojen hinta on yleensä ollut jonkin verran alempi muille kunnan laitoksille myytyjen halkojen hintaa, osin syystä että ensinmainituille laitoksille on halot voitu toimittaa tarvitsematta niitä välillä purkaa ja tapuloida kaupungin halkopihoilla. Vuoden 1916 lopulla

Halkokonttorin kuitenkin täytyi antaa sähkölaitokselle ja kaasulaitokselle saman vuoden syksyllä toimittamistaan haloista tuntuva jälkilasku, nimittäin edelliselle Smk 123,214: 36 ja jälkimäiselle Smk 8,872: —, syystä että Halkokonttorin oli, voidakseen kutakuinkin turvata näiden laitosten halkojen saannin, täytynyt hankkia halkoja aina Saimaan seuduilta asti sekä kuljetusta varten vuokrata hinaajahöyryjä ja proomuja, joka kuljetus erinäisten arvaamattomain seikkain johdosta kävi tuntuvasti kalliimmaksi kuin edeltäpäin oli voitu laskea. Oli sentähden luonnollista, että mainittujen laitosten täytyi korvata nämä lisääntyneet hankintakustannukset, siitä huolimatta että niille aikaisemmin oli vahvistettu huokeampi hintatariffi.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä helmikuun 9 päivältä 1917 lausui Muonitustoimikunta käsityksensä kaupungin halkotarpeen määrästä sodan aikaansaamissa oloissa sekä siitä tehtävästä, mikä kunnallisen halonhankinnan olisi sen jälkeisinä lähiaikoina itselleen asetettava.

Muonitustoimikunta lausui tällöin käsityksensä (*Kvston. pain. asiakirj. N:o 8 vuodelta 1917*), ettei olisi hyödyllistä eikä viisasta laajentaa kunnallisen halonhankinnan ohjelmaa siihen määrään, että yksityinen yritteliäisyys tällä alalla mainittavasti lamautuisi tai kuoleutuisi. Kaupunki ottaisi siten hartioilleen suunnattoman vastuun ilman että sillä olisi riittäviä edellytyksiä voidakseen hallita asemaa, koska, niinkuin Halkokonttorin tähänastinen toiminta kylläkin oli osottanut, halonhankinta sota-aikana kohtaa moninaisia vaikeuksia, joita kaupunki ei voi poistaa eikä ehkäistä. Kunnallisen halonhankinnan tehtävä täytyy sentähden Muonitustoimikunnan mielestä rajoittaa kaupungin omaan laitosten varustamiseen tarpeellisilla polttoaineilla sekä sen lisäksi, niin laajassa mitassa kuin olot sallivat, eritoten kaupungin vähävaraisen väestön avustamiseen nykyisissä tukalissa oloissa hankkimalla sille halkoja kaupungin omia kustannuksia vastaavaan hintaan.

Tämän ohjelman Kaupunginvaltuusto hyväksyikin.

Täydennykseksi edellä olevaan selontekoon pyytää Muonitustoimikunta seuraavassa antaa eräitä tietoja erinäisistä halonhankinta-alalla toimeenpannuista tärkeimmistä järjestelyistä.

Rahahallinto. Halkokomitean toimiessa suoritettiin vähäisiä etuanteja sähkölaitoksen kassasta ja ne korvattiin kuukausittain Muonitustoimikunnan varoista. Suuremmat rahamäärät hankittiin välittömästi Muonitustoimikunnalta Halkokomitean puheenjohtajan ja toimitusjohtajan allekirjoittamilla tilauksilla. Kesäkuussa 1915 asetettiin tarpeelliset varat välittömästi Halkokomitean käytettäväksi ja päätettiin, että nämä varat saisi nostaa jonkun komiteanjäsenen allekirjoittamilla ja komitean toimitusjohtajan varmentamilla shekeillä. Halkokomitean hajaannuttua allekirjoittivat Halkokonttorin maksuääräykset Muonitustoimikunnan puheenjohtaja ja konttorin toimitusjohtaja. Pienempäin juoksevain menojen suorittamista varten oikeutettiin Halkokonttori tallettamaan enintään 100,000 markkaa pankkiin pano- ja otto-tilille. Tähän tiliin kohdistuvat shekit allekirjoitti toimitusjohtaja tai konttorin johtaja ja varmensi kassanhoitajat.

Halkokonttorin ja Rautatiehallituksen sekä yksityisten halkokauppiaitten välinen yhteistyö. On usein huomautettu, että halonhankintaa suuressa määrin vaikeutti se seikka, että tavattomain olojen johdosta ei voitu saada tarpeellisia kuljetusvälineitä. Jotta kuitenkin parhaalla tavalla voitaisiin käyttää hyödyksi saatavissa olevia rautatievaunuja, on Halkokonttorin ja valtionrautateiden hallinnon kesken järjestetty semmoinen yhteistoiminta, että Halkokonttoriin on siirretty valtion ja kaupungin yhteisesti palkkaama rautatievirkamies, jolla on ollut tehtävänä järjestää kaikki käytettävissä olevat halkojunat, niin että on saavutettu mahdollisimman suuri tehokkuus. Ellei sotilaskuljetuksia tai muita esteitä ole tullut väliin, on kaupunkiin saapunut keskimäärin 3—4 junaa vuorokaudessa. Yksityishenkilöt, jotka ovat halunneet tuottaa halkoja kaupunkiin, ovat vaunutilauksineen kääntyneet Halkokonttorin junajohtajan puoleen. Tämä on sitten jakanut tavaravaunut niin, että sekä Halkokonttorin että yksityisten halonhankintatarpeet on mahdollisimman parhaalla tavalla tyydytetty. Tavaravaunuja on eri ra-

doilla ollut käytettävänä: Kouvolan asemalle, rannikkoradan Ylikylän pysäkillä, Hämeenlinnan—Tampereen radan Kuljun laiturille sekä Toijalan—Turun radan Loimaan asemalle asti. On pidetty silmällä, että halkojunat, siihen katsomatta mihin vuorokauden aikaan ne ovat saapuneet, on heti purettu ja että tyhjat vaunut sitten on viipymättä palautettu lähetyspaikkoihin.

Alemman työhenkilökunnan palkkaedut ja halkolakko. Kohonneet elantokustannukset ja siitä johtuva kaikkien työpalkkain yleinen nousu ovat pakottaneet Halkokonttorinkin talvella 1916—1917 useasti korottamaan työntekijänsä palkkoja. Huhtikuussa 1917 täytyi Halkokonttorin myös myöntää työväelleen 8-tuntinen työpäivä. Kustannukset kohosivat siis sekä palkankorotuksen että työajan lyhenemisen johdosta. Vaikka Halkokonttori tässä kohden seurasikin silloisen virran mukana, joutui se kuitenkin aittiiksi työlakolle, jota kesti koko toukokuun ja joka päättyi vasta kesäkuussa. Tämän lakon avulla onnistui työntekijäin osittain edelleen korottaa palkkojaan, mutta he luopuivat kuitenkin lopuksi siitä vaatimuksesta, joka oli aikaansaanut lakon pitkäkkisyyden, nimittäin vaatimuksesta saada palkka lakon ajaltakin.

Höyrylotjan osto. Maaliskuussa 1917 ostettiin Muonitustoimikunnan päätöksen johdosta höyrylotja halkojen kuljettamiseksi saaristosta. Hinta oli 123,000 markkaa.

5. Korttikanslia ja sokerinmyynti.

Venäjällä jo vuosina 1915 ja 1916 vallinnut sokerinpuute aiheutti syksyllä 1916 rajoittamaan sikäläistä kulutusta, jolloin myös määrättiin, minkä verran sokeria Suomi saisi sikäläisistä varastoista. Mainittu osuus määrättiin 1 1/2 miljoonaksi puudaksi. Jotta tämä määrä tulisi oikeuden mukaisesti jaetuksi kuluttajain kesken, asetti Senaatti sokerikeskuskomitean, jonka ehdotuksen mukaan sokeria jaettiin kuukausittain maamme kunnille, jotka sitten saivat käyttää osuutensa oman harkintansa mukaan.

Sokerikorttien käytäntöön ottaminen. Helsingin kaupungin Muonitustoimikunta päätti Kaupunginvaltuuston antaman valtuutuksen nojalla lokakuussa 1916 järjestää kaupungin käytettäväksi valtiolta saadun sokerimäärän jakelun kaupungin asukkaille korttijärjestelmän mukaan noudattamalla seuraavaa Toimikunnan vahvistamaa suunnitelmaa:

Kaupunki jaettiin kolmeen piiriin kukin eri kanslioineen.

Piirit olivat:

I. Töölönlahden eteläpuolella ja Unioninkadun—Kauppatorin itäpuolella (Kruunuhaka ja Katajanokka) sekä Esplanadin—Bulevardikadun eteläpuolella sijaitseva kaupunginalue ynnä kaupunkiin kuuluvat saaret. Kansliahuoneisto: Esplanadikappeli.

II. Unioninkadun länsipuolella ja Esplanadin—Bulevardikadun pohjoispuolella sekä Töölössä^{*} sijaitsevat kaupunginosat ynnä rautatielinjan länsipuoliset alueet. Kansliahuoneisto: Polyteknikkojen yhdistyksen talo, Antinkatu N:o 29.

III. Töölönlahden pohjois- ja rautatielinjan itäpuolella sijaitseva kaupunginalue. Kansliahuoneisto: Työväentalo Siltasaarella.

Korttijärjestelmän johtajaksi otettiin filosofianmaisteri *G. R. Snellman*.

Kussakin kansliassa oli henkilökuntana johtaja ynnä kaksi apujäsentä. Näiden asiana oli järjestää ja valvoa töitä sekä ratkaista riitaiset kysymykset.

Kanslianjohtajiksi otettiin: ensimmäiseen piiriin filosofiankandidaatti *Verner Lindgren*, toiseen piiriin filosofianmaisteri *Yrjö Harvia* ja kolmanteen piiriin prokuristi *Paavo Raittinen*.

Korttien kirjoittamista ja muita kansliatehtäviä varten asetettiin parikymmentä nais-apulaista sekä kortteja talonmistajille ja isännöitsijöille jakamaan parikymmentä ylioppilasta kuhunkin kansliaan.

Kaikki kolme kansliaa alottivat toimintansa lokakuun 20 päivänä.

Huonekuntain sokerikortit. Tiedon saamiseksi kaikista henkilöistä, jotka sokeria ostaakseen halusivat saada sokerikortin, käytettiin ilmoituskortteja, joihin merkittiin tieto huonekuntain henkilöluvusta ynnä osote.

Alussa oli ajateltu kutsua kaikki huonekuntain päämiehet piirikanslioihin täyttämään ilmoituskorttinsa. Tästä ajatuksesta kuitenkin pian luovuttiin, koska semmoinen väentulva — arviolta noin 80,000 henkeä — olisi aikaansaanut tungosta ja jonotusta siitä johtuvine vaikeuksineen. Sittemmin arveltiin, että ainoastaan talonomistajat olisi kutsuttava kanslioihin. Tämän johdosta olisi väentulva tosin supistunut noin 2,000 henkeen, mutta peljättiin, että useat talonomistajat jäisivät syystä tai toisesta saapumatta, mikä seikka herättäisi tyytymättömyyttä vuokralaisissa, koska nämä siten jäisivät vaille sokerikortteja, jota paitsi järjestelmän toimeenpano viivästyisi. Tämän johdosta päätettiin jakaa kaikki kortit asukkaille talonomistajain välityksellä. Kansliat sentähden kääntyivät asianomaisten talonomistajain ja isännöitsijain puoleen pyynnöllä, että nämä välittäisivät korttien jakelun vuokralaisilleen. Tämä kävi sitä helpommin päinsä, kun talonomistajat nyttemmin pitävät tarkkoja luetteloja kaikista taloissaan asuvista huonekunnista ja niiden kokoonpanosta.

Kukin piirikanslia jakoi piirinsä pienempiin alueisiin, joissa kussakin oli yksi ylioppilas. Tarpeellisella aineistolla varustettuna hän kävi alueensa kaikkien talonomistajain luona. Ellei talonomistajaa tahi isännöitsijää itseään tavattu, sai talonmies välittää.

Talonomistajille annettiin sekä luettelo että se määrä erikielisiä ilmoituskortteja, mikä oli ilmoitettu tarvittavan. Samalla talonomistajia kehoitettiin jakamaan ilmoituskortit vuokralaistensa kesken. Huonekunnanhoitajain tuli tunnollisesti täyttää ilmoituskortit, ja suotiin sitä varten aikaa vähintään vuorokausi. Talonomistaja keräsi kaikki täytetyt ilmoituskortit, minkä jälkeen ne perittiin häneltä aikaisintaan kolmantena päivänä jakamisesta lukien. Talonomistaja oli sen ohessa hänelle annettuun luetteloon merkinnyt kaikkien vuokralaistensa nimet sekä heidän kunkin huoneistonsa numeron. Ilmoituskortteja noutaessaan tuli kanslian lähettämän henkilön tarkastaa, että tämä luettelo ja ilmoituskortit pitivät yhtä sekä että viimeksi mainitut olivat täydelliset, olematta hän kuitenkaan yleensä oikeutettu käymään asiallisesti tutkimaan ilmoituskorteissa olevia tietoja.

Ilmoituskorttien palattua kanslioihin toimitettiin ensiksi niiden tarkastus, jolloin virheet ja puutteellisuudet mikäli mahdollista korjattiin. Tämän jälkeen voi sokerikorttien kirjoitus alkaa ilmoituskorttien pohjalla. Valmiit sokerikortit toimitettiin talonomistajille, jotka vuorostaan jakoivat ne vuokralaisilleen. Sokerikorttien vastaanottamisesta antoivat talonomistajat kuitin.

Ilmoituskortit ovat kansliain luettelona, joka on järjestetty korttelinumerojen ja kortteissa olevain talojen mukaan.

Siten käytäntöön otettu korttijärjestelmä nojasi kahteen pääperiaatteeseen, nimittäin siihen että sokerikortteja annettiin ainoastaan henkilöille, joilla todella oli asuntonsa kaupungissa; sekä

että sokerikortti oli yhteinen koko huonekunnalle eikä henkilökohtainen.

Edellisestä periaatteesta johtui, että kaikki esikaupungit jäivät järjestelmän ulkopuolelle mikäli Helsingin kaupunkia koski. Tämä sääntö herätti tyytymättömyyttä eräissä henkilöissä, joilla tosin oli toimintansa kaupungissa, mutta jotka asuivat sen ulkopuolella. Muunlainen menettely olisi kuitenkin vienyt mahdottomuuksiin.

Huonekuntiin nähden oli asia ilman muuta selvä mikäli jokaista kotonaan aterioivaa perhettä koski.

Mutta on sängen paljon henkilöitä, jotka eivät ole perheenjäseniä, ja näiden keskuudessa lienee yleisintä, että asianomainen henkilö nauttii ensimmäisen ateriansa (kahvia tai teetä aamulla), ehkä illallisensakin, asuinpaikassaan, mutta sitä vastoin pääateriansa ulkona kaupungissa.

Tämän ensimmäisen aterian saa henkilö joko siltä perheeltä, jolta hän on vuokrannut huoneen, tai myös laittaa hän sen itse. Varsin tavallista on niinikään, ettei henkilö kotonaan syö ainoatakaan ateriaa, vaan nauttii ne kaikki kaupungissa. Tässä kohden on todettu olevan varsin moninaisia eri tapauksia.

Yleiseksi säännöksi vahvistettiin, että jokaisen, joka itsekohtaisesti tarvitsi sokeria, tuli sitä saada, mutta toisen henkilön ei tullut päästä toista edullisempaan asemaan. Tämä seikka määriteltiin Muonitustoimikunnan tiedonannossa siten:

että henkilöt, jotka ottavat osaa huonekunnan aterioihin, mainitaan ilmoituskorteissa; että henkilöt, jotka nauttivat ateriansa eri paikoissa, ovat oikeutetut tulemaan merkityiksi huonekunnan jäseniksi *ainoastaan yhdessä paikassa*.

On siis yleensä annettu sokerikortti henkilöille, jotka nauttivat aamiaisensa tai illallisansa kotonaan, joko niin että heille on annettu oma tai sen perheen kanssa yhteinen kortti, jolta he ovat vuokranneet huoneen. Jotteivät kuitenkaan tällaiset henkilöt tulisi muita edullisempaan asemaan, oli aikomus koettaa supistaa ruokaloille osotettavaa sokerimäärää. Tällä keinoin koetettiin pakottaa ruokat sopimaan vakinaisten ruokavieraittensa kanssa siitä, että jälkimäiset luovuttaisivat edellisille osan sokerikortilla saamaansa sokeria. Kokemus on sittemmin kuitenkin osottanut, ettei semmoisia sopimuksia yleensä ole tehty.

Sokerikorttien jakelussa syntyi yleisön kanssa moniaita kahnauksia, sen johdosta että oli vaikea ratkaista, oliko jokin henkilö oikeutettu saamaan sokerikortin vai ei.

Sittenkun sokerikortit oli jaettu, lakkautettiin Polyteknikkojen yhdistyksen talossa ja Työväentalossa olevat kansliat ja koko kansliatoiminta keskitettiin Esplanadikappeliin, missä maisteri *Verner Lindgren* toimi kanslianjohtajana. Maisteri Lindgrenin tammikuun 1 päivänä 1917 erottua tästä toimesta tuli hänen sijaansa filosofian kandidaatti *Yngvar Heikel*.

Esplanadikappelin kansliahuoneisto osottautui kuitenkin sangen sopimattomaksi. Osin oli se liian ahdas ja osin oli mahdotonta saada sitä talvikuukausina siedettävän lämpimäksi, jota paitsi huoneisto jo huhtikuussa täytyi luovuttaa varsinaiseen tarkoitukseensa kesäravintolaksi. Kun Aleksanterinkadun talossa N:o 16 sijaitseva Raatihuonekellarin ravintola lopetti toimintansa, vuokrattiin tämä huoneisto, ja kesäkuun 1 päivästä sai korttikanslia riittävän tilavan ja tarkoituksenmukaisen huoneiston vanhan Seurahuoneen alakerroksesta vasemmalla eteisestä.

Marraskuusta 1916 toukokuuhun 1917 on korttijärjestelmään kirjoitettuihin huonekuntiin kuuluvain henkilöjen luku ollut:

marraskuussa 1916	167,368
joulukuussa "	171,457
tammikuussa 1917	175,381
helmikuussa "	179,450
huhtikuussa "	182,472
toukokuussa "	186,120

Maaliskuussa 1917 ei sokeria ensinkään jaettu.

Marraskuusta 1916 helmikuuhun 1917 jaettiin kuukausittain 800 grammaa sokeria sekä huhti- ja toukokuussa 1917 taas 600 grammaa kutakin henkilöä kohti.

Sokerinmyynti. Senaatin vahvistaman sokerinjakelujärjestyksen johdosta siirtyi sokerinmyynti tukkukauppiailta kunnalle.

Sokerinjakelun kaupallista puolta hoitamaan perustettiin erityinen Sokerikonttori.

Ainoana tukkukauppiaana voi kaupunki vähittäiskauppiaista valita ne, joille se katsoi voivansa uskoa sokerinmyynnin. Vapaan kaupan vallitessa on Helsingissä myyty sokeria lähes 400 myymälässä. Kun näin suuren vähittäiskauppiajoukon oikeuttaminen myymään

sokeria olisi käytännössä tuottanut vaikeuksia, valittiin näistä 118 myyjiksi. Etusijassa on sokerin myyntioikeus myönnetty kulutusyhdistysten ja osuuskuntain myymälöille sekä eräitten eri osissa kaupunkia sijaitsevain suurten liikkeitten myymälöille, joiden katsottiin olevan sen laatuista, että niiden omistajat näyttivät antavan takeita siitä, että kaupungin asettamat myyntioikeuden käyttämisedot tulisivat tarkoin täytetyiksi.

Siten valittujen myymälänomistajain kanssa tehtiin kirjalliset sopimukset.

Kaiken sokerin on Helsingin kaupungille toimittanut Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiö.

Kullekin kunnalle jaetun sokerimäärän on vahvistanut valtion Sokerikeskuskomitea.

Aluksi laskettiin Helsingin kaupungille annettava sokerimäärä todellisen väkiluvun pohjalla, mistä seikasta saatiin tietoja kaupungin Tilastokonttorilta. Tällöin oletettiin väkiluvun kunakin kuukautena lisääntyvän tietyllä määrällä syntymisen ja kaupunkiinmuuton johdosta. Tähän lisättiin vielä $\frac{2}{3}$ satamassa olevain laivain miehistöstä, joka henkilöryhmä saavutetun kokemuksen mukaan ei kuulunut kaupungin vakinaiseen väestöön, sekä edelleen eräitten kaupungin ulkopuolella sijaitsevain, sokeria saavain laitosten henkilökunta.

Kullekin tällä tavoin lasketulle henkilölle saatiin sokeria alussa 1 kg ja sittemmin 800 grammaa.

Sittemmin määräsi Sokerikeskuskomitea, että sokerimäärä oli laskettava korttijärjestelmän henkilöluvun perusteella, minkä johdosta kaupungin osalle tuleva sokerimäärä tietysti paljon väheni. Tämä uusi laskuperuste otettiin kuitenkin käytäntöön vasta heinäkuussa 1917 Muonitustoimikunnan toiminnan jo lakattua.

Sittenkun korttikanslia oli Sokerikonttorille ilmoittanut sekä montako henkilöä yleensä oli kirjoitettuina korttijärjestelmään että myös henkilöluvun sillä alueella (korttelien mukaan jaettuna), mikä oli määrätty kunkin myymälän osalle, saattoi Sokerikonttori laskea osin kullekin henkilölle jaettavan, osin myös kunkin myymälän tarvitseman sokerimäärän. Viimeksi mainittuun määrään lisättiin 2 % sokerin käsittelystä johtuvan painohukan varalle. Sokerikonttori kirjoitti tilauslipun kolmin kappalein, joista yhden sai myymälänomistaja, yhden sokeritehdas ja yhden Sokerikonttori. Maksu suoritettiin käteisellä Sokerikonttoriin, joka sitten suoritti maksun koko sokerimäärästä sokeritehtaalle.

Jokainen, joka sokerikortillaan halusi ostaa sokeria, voi sitä saada ainoastaan kortissa mainitusta myymälästä. Ostaessaan tuli hänellä olla kortti mukanaan. Myyjä irroitti kortista kulloinkin voimassa olevan kupongin. Irrallinen kuponki ei kelvannut. Tarpeellisia tietoja kortinhaltijan oikeuksista ja velvollisuuksista oli sokerikortin takasivulla.

Kun kullekin henkilölle tulevaa sokerimäärää ei voitu edeltäpäin määrätä, ei täällä myöskään voitu, niinkuin Ruotsissa oli laita, tätä määrää merkitä kuponkiin. Sen sijaan oli kuponkiin leimasimella merkitty, monenko henkilön osalta kortti oli voimassa. Myymälästä oli siis ostajalle annettava se sokerimäärä, mikä saatiin kertomalla kullekin henkilölle tuleva sokerimäärä kupongin mainitulla henkilöluvulla.

Myymälänomistajan tuli säilyttää kunkin kuukauden kuluessa kertyneet kupongit ja toimittaa ne Sokerikonttoriin. Sillä tavoin voitiin täydellisesti tarkastaa kunkin myymälän liikettä.

Yhteiskortit. Paitsi yksityisiä huonekuntia on lukuisia erilaatuisia laitoksia ja ammatti-liikkeitä, jotka tarvitsevat sokeria joko henkilökunnalleen tai liikettään varten. Kuulutuksella kehoitettiin kaikkia näitä Muonitustoimikunnalle ilmoittamaan tarvitsemansa sokerimäärä sekä samalla antamaan mahdollisimman täydellinen selvitys sokerinkulutuksen määrästä. Tästä kuulutuksesta oli seurauksena, että saapui 970 anomusta, joissa pyydettiin yhteensä 333,700 kg sokeria kuukausittain. Näin suurta sokerimäärää ei missään tapauksessa voitu myöntää, minkätähden kävi välttämättömäksi hyljätä näitä hakemuksia sangen suuri joukko.

Korttikanslioissa laaditun ehdotuksen mukaisesti päätti Muonitustoimikunta kokonaan hyljätä seuraavat hakemusröymät:

Apteekit eivät tarvinneet sokeria kaupungin varastosta, koska maamme kaikki apteekit saivat sitä Senaatin toimesta.

Noin 270 kahvilaa ja kahvikojua oli anonut sokeria yhteensä 40,000 kg kuukaudessa. Tätä määrää oli mahdollon myöntää. Kahvilain täytyi järjestää tarjoilunsa niin, että vierailta itsellään oli mukanaan kulloinkin tarvitsemansa sokeri.

Noin 170 liikekonttoria, virastoa ja yhdistystä oli anonut noin 2,800 kg sokeria kuukaudessa niissä toimitettavaa kahvin ja teen tarjoilua varten. Kaikki nämä anomukset hyljättiin, koska tämän tarjoilun helposti voi järjestää niin, että asianomaiset itse toivat sokeria mukanaan.

Tehtaitten ja erilaatuisten elintarpeiden valmistajain joukosta täytyi erottaa kaikki ne, joiden tarvetta ei voitu pitää pakottavana. Tämän johdosta hyljättiin 6 punsistehtaan anomus 7,700 kilon saamisesta.

Neljä karamellitehdasta oli pyytänyt sokeria yhteensä 87,000 kg. Näihin nähden vallitsi jonkinlaista epäroimistia sen johdosta, että niiden työläisinä oli monta sataa henkeä. Mutta kun oli tunnettua, että ainakin suuremmilla näistä tehtaista oli varsin runsaat sokerivarastot, katsottiin nämäkin hakemukset voitavan hyljätä.

Kaksitoista virvokejuomatehdasta oli anonut 25,700 kg sokeria kuukaudessa. Sokeria ei käytetä suudan eikä vichyveden valmistuksessa ja ainoastaan vähäpätöiset määrät sitroona-suudan valmistuksessa. Etusijassa tarvitaan sokeria limonaadien valmistukseen. Nämä hakemukset hyljättiin.

Muut tähän ryhmään kuuluvat hyljätty anomukset tarkoittivat hillojen, sitruunamarmelaadin, vaniljisokerin y. m. valmistamista.

Lopuksi hyljättiin erinäisten kaupungin ulkopuolella sijaitsevain laitosten hakemukset. Poikkeus tehtiin kuitenkin kaupungin omistamiin Nickbyn ja Oulunkylän laitoksiin sekä eräisiin saaristossa sijaitseviin luotsauspaikkoihin nähden, koska niiden henkilökunnan oli varsin vaikea hankkia itselleen sokeria muualta.

Kaikkiaan hyljättiin siten 480 anomusta, joissa ilmoitettu sokeritarve oli 171,800 kg kuukaudessa.

Oli siis jäljellä tyydyttävänä 490 laitoksen sokeritarve, joka oli ilmoitettu 161,900 kiloksi kuukaudessa.

Sokerikeskuskomitean vahvistamain sokerinjakeluperusteiden mukaan voi kaupunki saada 201,200 kg sokeria kuukaudessa. Korttijärjestelmän laskettiin käsittävän 180,000 henkeä. Kun sokeriannos marraskuussa toimitetussa ensimmäisessä jakelussa määrättiin 800 grammaksi henkeä kohti, tarvittiin siten kodeille 144,000 kg ja jäljelle jäi 57,200 kg.

Muonitustoimikunta katsoi tarpeelliseksi panna tästä sokerimäärästä jonkin osan talteen vastaisen varalle, minkätähden niille laitoksille, joiden anomuksiin ylipäätään katsottiin voitavan myöntyä, osotettiin tasaluvuin 50,000 kg, joten anotusta sokerimäärästä voitiin myöntää keskimäärin noin 30 %.

Sokerin myöntämisessä vahvistettiin noudatettaviksi seuraavat perusteet:

Sairaaloille annettava sokerimäärä laskettiin 900 grammaksi kutakin potilasta kohti, jota vastoin sairaalain henkilökunnalle olisi samoin kuin muillekin yksityishenkilöille osotettava 800 grammaa henkeä kohti.

Leipomojen sokeritarve täytyi tyydyttää, mutta sangen rajoitetussa määrässä, niin että niiden täytyisi lakata valmistamasta leivoksia, kakkuja ja muita semmoisia tuotteita, joihin tarvitaan suuret määrät sokeria.

Sokerikortteja oli yleensä auliisti myönnetty henkilöille, jotka nauttivat illallisensa tai aamiaisansa kotonaan ja sentähden tarvitsivat sokeria, mutta nauttivat pääateriansa ulkona kaupungissa. Nämä henkilöt saivat siten myös ruuanlaittoon tarvitsemansa sokerimäärän Ruokat oli sentähden pakotettava tekemään sopimuksen vakinaisten vieraittensa kanssa

ylijäämäsokeerin luovuttamisesta. Mutta ruokaloissa kävi lisäksi satunnaisia ruokavieraita, jotka niinkään tarvitsivat sokeria. Ruokaloillekin oli sentähden myönnettävä sokeria, mutta sangen vähäiset määrät.

Samanlaista katsantokantaa noudatettaisiin jaettaessa sokeria ruuantarjoilua harjoittaville hotelleille ja ravintoloille.

Useiden alusten puolesta oli tehty anomuksia sokerin saamisesta. Näihin olisi myönnettävä ja sokerimäärä laskettava samaten kuin muullekin väestölle.

Edelleen oltiin sitä mieltä, että kaupungin ympäristössä työskenteleviä n. s. valli-työläisiä varten olevain ruokalain anomuksiin olisi, siinäkin tapauksessa että nämä ruokat sijaitisivat kaupungin alueen ulkopuolella, myönnettävä, kuitenkin runsaasti vähentämällä anottua sokerimäärää, koska suurin osa näistä työntekijöistä asui Helsingissä.

Talven kuluessa tehtiin näihin jakeluperiaatteisiin eräitä muutoksia.

Apteekit saivat tammikuun alusta lähtien sokeria myöskin kaupungin välityksellä, mutta sitä varten tarpeellisen sokerimäärän antoi Sokerikeskuskomitea kaupungin käytettäväksi. Sama oli laita valtion sairaalain, Helsingin kuritushuoneen ja rautatieravintolan, joille kullekin annettavan sokerimäärän Sokerikeskuskomitea antoi kaupungin käytettäväksi. Kaupunki toimi tässä tapauksessa ainoastaan välittäjänä.

Kun osottautui välttämättömäksi antaa ylimääräisiä sokeriannoksia sairaille, eritoten tuberkuloosisille henkilöille, otettiin heitä varten käytäntöön sairaskortit, joita annettiin ainoastaan lääkärintodistuksen nojalla.

Yhteislaitoksia varten laadittiin erikoinen korttijärjestelmä, ja tuli näiden joka sokerin jakelussa korttikansliassa näyttää kortti, jotta siihen voitiin merkitä kunakin kertana myönnetty sokerimäärä.

Yhteislaitoksille toimitetun sokerinjakelun tulos näkyy seuraavasta taulusta.

Laitoksen laatu.	Marrask.		Jouluk.		Tammik.		Helmik.		Maalisk.		Huhtik.		Toukok.	
	Luku.	Kg.	Luku.	Kg.	Luku.	Kg.	Luku.	Kg.	Luku.	Kg.	Luku.	Kg.	Luku.	Kg.
tiraalat	30	4,259	21	2,674	30	4,478	30	4,471	30	4,471	30	4,471	31	4,365
eiset laitokset....	36	1,064	37	1,090	40	1,377	40	1,408	—	—	41	1,097	34	1,038
ansanlastentarhat, koulutarjoilut ja talouskoulut	25	323	38	354	43	545	44	633	—	—	44	487	31	772
intarvevalmistus ..	16	195	16	195	16	195	14	178	—	—	14	137	12	109
otellit ja ravintolat	41	2,520	42	2,652	42	2,867	43	2,888	—	—	44	2,321	44	2,472
atkustajakodit	48	576	51	540	52	529	51	502	—	—	51	383	46	363
ipomot.....	75	22,533	84	22,217	85	22,617	86	22,630	—	—	86	16,964	75	6,866
ivat	112	1,243	132	1,404	136	1,238	92	892	—	—	129	1,653	72	542
okalat	201	17,636	284	17,178	314	14,658	304	15,176	3	110	308	11,631	204	8,816
teekit	—	—	—	—	12	434	12	522	12	522	12	522	13	542
iraskortit	—	—	—	—	—	—	—	—	5	14	36	49	48	59
Yhteensä	584	50,349	705	48,304	770	48,938	716	49,300	50	5,117	795	39,715	610	25,944

Sokerin myyntiä 150 kiloa vähemmille määrille osotettujen yhteiskorttien haltijoille välitti aluksi Aktiebolaget Jankes & C:o sekä, sittenkun tämän liikkeen oli tilanahtauden johdosta täytynyt siitä lakata, kauppias C. A. Gustavsson. Ne yhteiskorttien haltijat, jotka saivat sokeria 150 kiloa suuremmissa erin, noutivat sokerinsa suorastaan Töölön sokeritehtaasta suoritettuaan maksun Sokerikonttorissa.

Eräät ruokat harjoittivat sokerikorteillaan törkeää väärinkäytöstä. Ruokalain omistajat lakkauttivat liikkeensä ja möivät kaupungin välityksellä saamansa sokerin suunnattoman kor-

keisiin hintoihin, saaden siten hyvät tulot. Ruokaloita silmällä pitämään asetettiin sentähden erikoinen tarkastaja, joka muutaman kuukauden aikana kävi niissä. Niiltä ruokalain omistajilta, joiden voitiin näyttää saattaneen itsensä syypäiksi jonkinlaisiin väärinkäytöksiin, lakkautettiin heti sokerinsaantioikeus. Vallityöläisten ruokalot sijaitsivat alueilla, joihin ei voinut päästä, minkätähden niitä ei voitu ensinkään tarkastaa. Toukokuun lopusta lukien lakattiin näille antamasta sokeria. Samaten lakattiin sokeria jakamasta erälle yksinomaan venäläistä sotaväkeä varten oleville ruukaloille sekä Venäjän valtion takavarikoitujen laivain miehistölle.

Sokerinmyynnin tulos. Sokerikeskuskomitealta sai kaupunki seuraavat määrät sokeria:

marraskuussa 1916	202,918 kg
joulukuussa "	203,058 "
tammikuussa 1917	203,864 "
helmikuussa "	208,100 "
huhtikuussa "	127,859 "
toukokuussa "	115,083 "

Huhtikuussa lisättiin tähän määrään kaupungin varastoista 17,606 ja toukokuussa 20,984 kg. Jaettavana oleva sokerimäärä oli sentähden huhtikuussa 145,465 ja toukokuussa 136,067 kg.

Sokerinjakelun tulos näkyy seuraavasta taulusta:

S o k e r i a a n n e t t u			
	vähittäis- kauppiaille	Sokerikonttorin välityksellä	A. B. Jankes & C:olle yhteiskortteja varten
marraskuussa 1916 ..	138,454 kg	33,595 kg	16,448 kg
joulukuussa " ..	140,370 "	28,752 "	16,000 "
tammikuussa 1917 ..	136,616 "	31,845 "	16,500 "
helmikuussa " ..	149,683 "	31,617 "	16,312 "
huhtikuussa " ..	102,930 "	28,835 "	13,700 "
toukokuussa " ..	111,255 "	15,312 "	9,500 "

Varastomäärän vaihtelut käyvät näkyviin seuraavista numerotiedoista:

V a r a s t o s s a o l i				
	vähittäis- kauppiaille	A. B. Jankes & C:olla	Töölön sokeri- tehtaalla	Yhteensä
marraskuussa 1916	4,956 kg	1,525 kg	14,421 kg	20,902 kg
joulukuussa "	8,406 "	999 "	32,357 "	41,762 "
tammikuussa 1917	5,342 "	1,998 "	51,260 "	58,600 "
helmikuussa "	12,281 "	1,920 "	61,748 "	75,949 "
huhtikuussa "	5,780 "	1,170 "	44,142 "	51,092 "
toukokuussa "	6,559 "	818 "	23,158 "	30,535 "

Voikortit. Pian sen jälkeen kuin sokerikauppa oli järjestetty, osottautui välttämättömäksi järjestää voikauppakin. Korttikansliassa olevan luettelon perusteella sentähden kirjoitettiin voikortit, joita ruvettiin käyttämään juolukuun 16 päivästä 1916. Kaupungin voikonttorina toimi osuuskunta Valio ja voita myytiin 80:ssä sitä varten valitussa myymälässä. Ostajat jaettiin myymäläin kesken samain perusteiden mukaan kuin sokerinjakelussakin, toisin sanoen alueellisesti, niin että kaikki samassa korttelissa asuvat henkilöt osotettiin samaan lähitiemään myymälään.

Sairaille henkilöille annettiin lääkärintodistusten perusteella satakunta erikoista lisäannokseen oikeuttavaa voikorttia.

Maitokortit. Lopuksi osotautui välttämättömäksi säännöstellä maitokauppakin kortti-järjestelmän mukaan.

Tässä kuitenkin kohtasi vaikeus, joka näytti miltei mahdottomalta tyydyttävästi voittaa.

Sokerin ja voin jakelua varten voitiin kuhunkin myymälään osottaa niin monta ostajaa kuin halutti, sillä oli ainoastaan otettava huomioon, ettei ostajille tullut liian pitkä matka myymälään ja että noudatettiin kutakuinkin tasaista jakoa. Kuhunkin myymälään voitiin sitten toimittaa niin paljon sokeria tai voita kuin tarvittiin näitä ostajia tyydyttämään.

Maidonmyyntiin nähden sen sijaan oli asianlaita päinvastainen, koska myymälään ei voitu osottaa useampia ostajia kuin että myymälän käytettävänä oleva maitomäärä riitti niille kaikille. Edellä mainituissa molemmissa tapauksissa voitiin tavaran määrä sovittaa ostajain luvun mukaan, mutta tässä tapauksessa oli ostajain luku sovitettava tavaramäärän mukaan.

Edelleen täytyi ottaa huomioon, että maito on paljon arempaa tavaraa kuin nuo molemmat muut ja että vähemmän tunnollinen myyjä voi sitä paljon helpommin väärentää. Ostajat halusivat sentähden mieluummin saada maitonsa siitä liikkeestä, johon he luottivat.

Näihin seikkoihin nähden halusi Maitokonttori mikäli mahdollista ottaa huomioon ostajain toivomukset siihen myymälään nähden, mistä kukin halusi ostaa maitonsa.

Kaikkia maitomyymälöitä kehoitettiin sentähden laatimaan vakinaisten ostajainsa luettelot ja lähettämään ne korttikansliaan. Osotautui kuitenkin aivan mahdottomaksi käyttää näitä luetteloja. Ne olivat kaikin puolin huonosti laadittuja ja ylen virheellisiä eivätkä sitä paitsi ensinkään käyneet yhteen korttikanslian korttiluettelon kanssa. Neljä suurinta maittoliikettä, Maanviljelijäin Maitokeskus, Helsingin Meijeriliike, Elanto ja Valio, tarjoutuivat silloin laatimaan luotettavat luettelot vakinaisista ostajistaan. Nämä henkilöt pantaisiin mainittujen neljän liikkeen maidonostajiksi ja muut henkilöt osotettaisiin mihin tahansa heidän asuntonsa läheisyydessä olevaan myymälään. Mutta nämäkin luettelot osotautuivat epäluotettaviksi eivätkä myöskään pitäneet yhtä laaditun korttiluettelon kanssa. Korttikanslia sentähden ehdotti tässä tapauksessa noudatettavaksi samaa periaatetta kuin ostajain jakelussa sokeri- ja voimyymläin kesken, nimittäin että ei otettaisi huomioon ostajain lausumaa toivomusta, vaan kukin ostaja osotettaisiin lähitienoolla sijaitsevaan myymälään, jolloin mikäli mahdollista kokonaiset korttelit osotettaisiin samaan myymälään. Maitojohtokunnan silloinen puheenjohtaja ei kuitenkaan hyväksynyt tätä ehdotusta. Edellä mainittujen neljän liikkeen luette-loissa olevat ostajat oli sentähden osotettava näiden liikkeiden myymälöihin.

Maitoa on myyty 251 myymälässä.

Sekä sairaille että lapsille on annettu erityiset maitokortit, joiden jakelun on toimittanut erityinen kanslia (ks. siv. 27).

Kustannukset. Niin laajan laitoksen kuin korttikanslian järjestämisestä oli tietysti runsaita kustannuksia. Nämä käyvät selville seuraavasta kesäkuun 1 päivänä 1917 laaditusta yhdistelmästä:

Ensimmäisten kansliain apujäsenten palkkiot	Smk	1,340: —
Vakinaisen henkilökunnan palkat	”	18,050: —
Korttien kirjoittajain ja jakelijain tuntipalkat	”	31,264: 35
Huoneistojen vuokrat, siivoaminen, valaistus, lämmitys ja palveluskunta	”	6,437: 66
Puhelinkulut	”	251: 35
Painatuskulut	”	13,747: 45
Ilmoituskulut	”	4,399: 30
Maitokorttien reijistuskoneet	”	1,130: —
Erinäiset kansliamenot	”	2,136: 05

Yhteensä Smk 78,756: 26

Korttijärjestelmän käytäntöön tullessa oli sokerin tehdashinnan ja rajahinnan välinen ero semmoinen, että kaupunki voi tukkukaupastaan lukea hyväkseen saman provisionin, minkä yksityiset tukkukauppiat olivat vapaassa kaupassa lukeneet hyväkseen eli 5 penniä kilolta vähittäiskauppioiden välityksellä myydystä ja 15 penniä kilolta Sokerikonnttorin välittömästi jakamasta sokerista. Tällä tavoin voi kaupunki saada ainakin osan suurista menoistaan korvatuksi. Myöhemmin rajahintoja järjestellessään Senaatti kuitenkin vahvisti ne semmoiseksi, ettei kaupunki enää voinut lukea hyväkseen minkäänlaista palkkiota toiminnastaan. Tämän epäkohdan Senaatti kuitenkin jonkin ajan kuluttua korjasi.

Yleisö ja korttikanslia. Laitos semmoinen kuin korttikanslia on tietenkin alituudessa kosketuksessa suuren yleisön kanssa. Kaikki asuntoon tahi huonekunnan kokoonpanoon nähdessä tapahtuneet muutokset on ilmoitettava korttikanslialle, jolle myös on tehtävä kaikki uusien korttien antamista tarkoittavat hakemukset, kantelut y. m. Osottautui sentähden heti välttämättömäksi määrätä, että tuollaisia ilmoituksia ei ensinkään saanut tehdä puhelimitse, vaan henkilökohtaisesti. Korttikanslian edustalla on sentähden ollut alinomainen jonotus, jota ei ole voitu välttää. Niin kauan kuin kanslia sijaitsi Esplanadikappelissa ja Raati-huonekellarin huoneistossa, täytyi jonottajain valitettavasti seistä ulkosalla, mikä tietenkin oli sangen ikävää kylminä talvikuukausina. Entisessä Seurahuoneessa sitä vastoin on katon alla tilavia eteisiä jonottajille.

Yleisön suhtautuminen korttikansliaan ja sen toimivaan henkilökuntaan on ollut sangen epätasaista. Alussa, kun yleisön oli vaikea mukautua säädettyihin rajoituksiin, oli se usein erittäin kättäisä ja kohtuuton vaatimuksissaan. Suuren yleisön näytti olevan mahdoton oivaltaa niiden määräysten hyötyä, joita oli välttämätön antaa järjestyksen ja asianmukaisen tarkastuksen ylläpitämiseksi koko järjestelmässä. Aivan tottumattomana kuriin tässä kohden ei yleisö tahtonut alistua annettuihin määräyksiin. Syntyi sentähden hankauksia, toisinaan varsin kiivaitakin. Yleisön enemmistö ei kuitenkaan antanut näihin aihetta. Vähitellen on yleisökin oivaltanut korttijärjestelmän tuottaman hyödyn ja mukautunut määräyksiin, vaikka tosin usein nurkuen. Mutta sitten pääsi valtaan maaliskuun vallankumouksen aikaansaama yleinen hermostuneisuus. Tämä mieliala ilmeni heti korttikanslian asiakkaisissa. Syntyi jälleen kiivaita kohtauksia eräiden henkilöjen kanssa, jotka katsoivat voivansa esittää kohtuuttomia vaatimuksia ja kohdella kansliahenkilökuntaa häikäilemättömästi. Vähitellen kuitenkin korttikanslian ja sen asiakkaiden välit jälleen rauhoittuivat.

Kaikkein suurin osa sattuneista selkkauksista on johtunut siitä, että yleisö ei ole käsittänyt tai tahtonut käsittää korttijärjestelmässä noudatettavia sääntöjä. Niinpä laiminlyödään usein heti ilmoittaa osotteen muutos niinkuin säännöt vaativat. Kun sitten uusia kortteja jaetaan, lähetetään ne tämän johdosta entisellä osotteella eivätkä tule oikeisiin käsiin. Silloin kaikki nämä henkilöt ryntäävät yhtäaikaan korttikansliaan, saavat jonottaa ja purkavat tyytymättömyyttään koko järjestelmään ja kansliahenkilökuntaan. Jos osotteen muutos olisi heti ilmoitettu, olisivat uudet kortit tulleet oikein perille ja selkkaukset ja rettelöt olisi vältetty.

Haluttomuus tyytyä korttijärjestelmän tuottamiin rajoituksiin ilmenee siinä, että kukin koettaa saada säännöstelyn alaista tavaraa niin paljon kuin suinkin, vaikkapa vilpilliselläkin tavalla. Etusijassa on vilppiä huomattu siinä, että huonekuntaan on ilmoitettu kuuluvan todellista suurempi jäsenluku ja että huonekunnan jäsenluvun vähenemistä ei ole ilmoitettu. Päättäen korttijärjestelmän osottamasta huonekuntain jäsenluvun pysyvyydestä olisi kuoleisuus tavattoman vähäinen. Korttikansliaan on nimittäin ilmoitettu sangen harvalukuisia kuolemantapauksia. Monella muullakin tavoin on yritetty ja onnistuttukin vilpillisesti saada liian suuret määrät sokeria, voita ja maitoa. Tapaukset, joissa tällainen on voitu näyttää toteen, on saatettu syytteeseen oikeudessa.

On erittäin mainittava, että venäläistä yleisöä on usein ollut vaikea palvella ja että suuri osa siitä on käyttänyt kaupungin korttijärjestelmää saadakseen elintarpeita, vaikka niitä

oli saatavana myöskin venäläisten viranomaisten välityksellä ja paljon runsaammin määrin kuin mitä kaupunki voi antaa. Venettä puhuvan yleisön palvelemiseksi on korttikansliassa aina ollut riittävästi venäjänkielen taitoisia henkilöjä.

6. Voi- ja juustokonttori*).

Voinpuutteen ensimmäisten merkkien ilmaantuessa 1914 vuoden lopulla määräsi Senaatti joulukuun 22 päivänä mainittua vuotta että kotimainen tarve oli tyydytettävä, ennenkuin voita sai maasta lähettää, ja tämän seikan valvonnan sai toimekseen valtion vointarkastuslaitos, jolle tilaukset kotimaisia markkinoja varten oli annettava ja joka jakoi nämä tilaukset tuottajain kesken sekä myönsi luvan ylijäämän maastavientiin. Rajahinnat määräsi Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta. Kun kuitenkin voin vienti Pietariin oli vapaa ja sikäläiset hinnat vähitellen kohosivat, alkoi voinpuute olla tuntuva ja vienti Englantiin lakkasi. Tämä tapahtui miltei samaan aikaan kuin Ruotsissa julkaistiin kauttakuljetuskielto. Senaatin marraskuussa 1915 tekemällä päätöksellä vienti Venäjälle järjestettiin samain perusteiden mukaan, joita aikaisemmin oli noudatettu Englantiin vientiin nähden, minkä ohessa keinottelun estämiseksi myönnettiin vientilupa tuottajille ja heidän asiamiehilleen.

Kun kuitenkin kysyntä kotimaassa lisääntymistään lisääntyi, minkä johdosta vienti Venäjälle uhkasi kokonaan lakata, ja kun kuluttajat eivät tšekäläisten alhaisten rajahintain johdosta voineet täällä kulutetusta voista saada samaa voittoa kuin maasta viedystä voista, oikeutettiin kukin tuottaja lähettämään tietty prosenttimäärä koko valmistusmäärästään Venäjälle. Siitä huolimatta kuljetettiin voita salaa suuret määrät rajan poikki, minkä johdosta kotimaassa syksyllä 1916 jälleen syntyi voipula. Estääkseen vointarkastuslaitoksen välityksellä kotimaisille markkinoille varattua voita maasta viemästä määräsi Senaatti syyskuun 14 päivänä 1916 voinjakelun toimitettavaksi kunnallisten viranomaisten välityksellä.

Voikonttorin perustaminen. Vuoden 1916 lopulla, jolloin voikauppa Helsingissä kokonaan jätettiin Muonitustoimikunnan huoleksi, oli voita Muonitustoimikunnan päätöksen mukaan jaettava ainoastaan erityisiä, kullekin perheelle annettuja voikortteja vastaan.

Muonitustoimikunnan kehotuksesta ryhtyi Voinvientiosuusliike Valion r. l. Helsingin-konttori hoitamaan Helsingin kaupungin voi- ja juustokonttorin tehtäviä, ja määrättiin asiasta joulukuun 21 päivänä 1916 tehdyssä sopimuksessa:

että osuusliike Valiolle voinjakelusta syntyneiden kustannusten korvaukseksi maksetaan 3.25 penniä kultakin vastaanotetulta voikilolta;

että Osuusliike Valio tästä korvauksesta hoitaa Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnalle saapuvain voimääräin vastaanoton, punnituksen, jakelun ja tilityksen; sekä

että molemmin puolin varataan kuukauden irtisanomisaika.

Voinjakelun päätti Muonitustoimikunta järjestää siten, että tähän tarkoitukseen etusijassa käytettäisiin tšekäläisten suurempain maidonmyyntiliikkeiden myymälöitä voinjakelupaikkoina sekä että, siinä tapauksessa etteivät nämä myymälät asemansa puolesta olisi sopivia, käytettäisiin yksityisiä luotettavia vähittäiskauppiaita. Katsottiin olevan rajoittaminen myyntipaikkain lukua, koska jakelu siinä tapauksessa olisi helpompi toimeenpanna eikä tällainen järjestely myöskään tuottaisi minkäänlaisia haittoja yleisölle. Tämän johdosta annettiin jakeluoikeudet 28 eri kauppiaille ja liikkeelle, joten myyntipaikkoja oli 80.

Voinjakelijain velvollisuudet järjestettiin Muonitustoimikunnan vahvistamain kaavakkeiden mukaisilla välikirjoilla.

Voikorttien kirjoittamisen ja jakelun toimitti korttikanslia.

Voinjakelu. Voikorttien valmistuttua oli Helsinkiin kerääntynyt niin paljon voita, että ensimmäinen voinjakelu voitiin toimittaa kohta kun kortit oli jaettu. Ensimmäistä annosta kupunkia N:o 1 vastaan ryhdyttiin jakamaan joulukuun 10 päivänä 1916. Kaikkiaan jaettiin

*) Selonteon Voi- ja juustokonttorin toiminnasta on laatinut tämän konttorin päällikkö, johtaja S. Salomaa.

joulukuun 10 päivän 1916 ja kesäkuun 9 päivän 1917 välisenä aikana voita, paria maataisvoivoin jakelua lukuunottamatta, 21 kertaa eli keskimäärin joka 9:s päivä. Pisin meijerivoivoin jakelun väliaika oli 17 ja lyhin 6 päivää. Jaettu annos oli kaiken aikaa 250 grammaa henkeä kohti, paitsi maataisvoita jaettaessa, jota kumpaisellakin kerralla annettiin 200 grammaa henkeä kohti. Siten on Helsingissä voitu keskimäärin jakaa lähes 200 grammaa voita viikossa henkeä kohti. Sairaalat ovat keskimäärin saaneet 350 grammaa voita viikossa henkeä kohti.

Senaatin tammikuun 20 päivänä 1917 tekemän päätöksen johdosta sai rautateitse lähettää voita ainoastaan määrätuille, valtion vointarkastuslaitoksen hyväksymille voinvienti-liikkeille. Kun voi siihen asti oli saatu osottaa kelle tahansa, oli tästä uudesta järjestyksestä seurauksena, että hotellit, leipurit, ruokalat y. m., jotka siihen asti olivat itse hankkineet voinsa, jäivät sitä vaille.

Tästä ajasta lähtien täytyi mainittujen laitosten päästä osallisiksi kaupungin voista. Kuljetuskiellon voimaan tultua päätti Muonitustoimikunta helmikuun 16 päivänä 1917 Helsingin kaupungin osalle tulevasta voimäärästä 15 % jaettavaksi suurkuluttajille yhteiskortteja vastaan. Nämä kortit, joita kesäkuun alussa oli annettu kaikkiaan 340, oli Voikonttori kirjoittanut ja jakanut.

Talvella 1916—17 oli saatavissa oleva voimäärä verraten vähäpätöinen, mutta keväällä vointuotannon lisääntyessä kasvoi myöskin Helsingin kaupungin osalle tuleva määrä. Meijerivoivoin ohessa ruvettiin sitä paitsi saamaan myöskin melko suuria määriä maataisvoita. Kun tämä voi ei ollut laadultaan meijerivoivoin veroista, oli Muonitustoimikunta sitä mieltä, että maataisvoita etusijassa annettaisiin yhteiskorteilla suurkuluttajille. Varastoon kertyneen suuren maataisvoimäärän johdosta jaettiin sitä, niinkuin edellä mainittiin, kahdesti yleisöllekin, kumpaisellakin kerralla 200 grammaa henkeä kohti.

Kaupungin saamat voimäärät. Voinjakelu maassamme oli järjestetty siten, että voinvienti-liikkeet hankkivat voivoin ja vointarkastuslaitos jakoi sen elintarvelautakunnille, jotka taas toimittivat jakelun paikkakuntansa kuluttajille. Tämän johdosta ei Muonitustoimikunta ole voinut vaikuttaa Helsingin kaupungin voivoinaantiin, vaan on tämä kokonaan ollut Senaatin toimenpiteitten varassa. Vointarkastuslaitoksen antamain määräysten johdosta ovat eri voinvienti-liikkeet tänne kuukausittain lähettäneet voita seuraavat määrät:

marraskuussa 1916	.....	300 astiaa
joulukuussa "	.....	2,156 "
tammikuussa 1917	.....	2,148 "
helmikuussa "	.....	2,645 "
maaliskuussa "	.....	3,634 "
huhtikuussa "	.....	4,184 "
toukokuussa "	.....	4,336 "
kesäkuun 1—9 p:nä 1917	.....	1,141 "
		Yhteensä 20,544 astiaa

Eri liikkeiltä saatiin seuraavat määrät:

A. Meijerivoita:

Voinvientiusuusliike Valiolta r. l.	17,053 astiaa eli	849,676.6 kg
Emil Linderborg & C:olta	1,300 " "	65,615.6 "
A. Klemetsiltä	410 " "	20,578.5 "
E. Ekholmilta	157 " "	7,911.0 "
Toijalan Osuusmeijeriltä	230 " "	11,436.5 "
O.Y. Suomen Maidolta	7 " "	310.6 "
Valtion Tavarainkuljetuslaitokselta	39 " "	1,966.8 "

B. Maatiaisvoita:

Voinvientosuusliike Valiolta r. l.	920	astiaa eli	54,792.6 kg.
Emil Linderborg & C:olta	278	" "	16,730.8 "
A. Klemetsiltä	123	" "	8,076.2 "
E. Ekholmilta	12	" "	685.7 "
Takavarikoitua	15	" "	552.2 "
Yhteensä			20,544 astiaa eli 1,038,333.1 kg

Vointarkastuslaitoksen kaupungille osottamista 20,752 astiasta oli kesäkuun 9 päivään 1917 asti saatu 20,544 astiaa. Osotettujen ja saatujen astiain välisen luvun erotus johtui siitä, että kaikki voinvientiliikkeet eivät olleet ennen tilitysajan loppua ehtineet suoritta vointarkastuslaitoksen tekemiä tilauksia.

Myöty voimäärä. Saapunut voimäärä jaettiin seuraavasti:
Eri liikkeille toimitettiin kortteja vastaan jaettavaksi

kauppiaille	17,921.5	astiaa
kaupungin sairaaloille	495	"
muille yleisille laitoksille	65.5	"
ruokaloille y. m. yhteiskorttien haltijoille	1,273	"
Yhteensä		19,755 astiaa
<u>Jäljellä varastossa</u>		<u>789 "</u>
Yhteensä		20,544 astiaa

Sitä paitsi on pienemmille ruokaloille, sairaaloille, lastenkodeille y. m. tuollaisille laitoksille jaettu vähäisiä määriä, jotka edellä olevaan luetteloon on merkitty annetuiksi kauppiaille.

Varastoon jääneet 789 astiaa voita luovutettiin Helsingin kaupungin Elintarvelautakunnalle sen toimesta jaettaviksi.

Voinhinnat. Meijerivoiin rajahinnat ovat koko tämän kertomuksen käsittämän ajan olleet samat, nimittäin Smk. 4: 70 kilolta paljottain ja 5 markkaa kilolta vähittäin myydessä. Maatiaisvoihin vastaavat hinnat ovat olleet Smk. 4: 20 ja 4: 50 kilolta.

Juustokaupan järjestäminen. Juustokauppa, joka aikaisemmin oli ollut järjestettynä samalla tavalla kuin voikauppa eli siten, että kauppiat tyydyttivät juustotarpeen kukin paikkakunnallaan ja vuorostaan tilasivat juuston vointarkastuslaitokselta, siirrettiin tammikuussa 1917 niinkään kokonaan kulutuskeskusten eli kunnallisten elintarvelautakuntain toimeksi. Tämä tehtiin samoilla perusteilla kuin voikauppankin siirto elintarvelautakunnille. Ainoastaan elintarvelautakunnilla oli tilaisuus valvoa, että kuhunkin kulutuskeskukseen osotetut juustot jaettiin mahdollisimman oikeudenmukaisesti kunkin paikkakunnan kuluttajain kesken. Juustokaupan järjestämisessä hallitus muuten noudatti aivan samoja periaatteita kuin voikauppankin järjestämisessä. Jäi juustonvientiliikkeiden asiaksi hankkia juustot meijereistä. Vointarkastuslaitos jakoi ne elintarvelautakunnille ja näiden asiana oli sitten jakaa ne paikkakunnan kuluttajain kesken.

Helsingissä toimitettiin juustonmyynti samoissa huoneistoissa, missä kaupungin voikin myytiin. Sitä paitsi myönnettiin myyntioikeus myöskin eräille hallikauppiaille.

Juustonmyynti oli kuitenkin sikäli vapaa, ettei juustonostajain välttämättä tarvinnut ostaa juustoa juuri siitä myyntipaikasta, mihin voikortti viittasi, vaan saivat he ostaa kaupungin juustoa mistä Muonitustoimikunnan hyväksymästä myyntipaikasta tahansa.

Muonitustoimikunnan ja juustonmyyjäin välinen suhde järjestettiin välikirjoilla (Liite IV). Saadakseen aikaan mahdollisimman tasaisen juustonjakelun päätti Muonitustoimikunta maaliskuun 2 päivänä 1917, että juustoa, jota ensimmäisessä jakelussa annettiin 1 kilo kullekin ostajalle, oli mainitusta päivästä lähtien jaettava kunkin perheen jäsenlukuun suhteellinen määrä. Siten jaettiin maaliskuun alusta lähtien

	$\frac{2}{3}$ — $\frac{31}{5}$ 1917	$\frac{1}{6}$ — $\frac{9}{6}$ 1917
1—3 henkisille perheille	0.5 kg	0.4 kg
4—6 " "	1 "	0.7 "
7—9 " "	1.5 "	0.9 "
10 tai useampihenkisille perheille	2 "	1.5 "

Juustoa myytiin ainoastaan voikorttia vastaan, johon tehtiin merkintä. Jakelu toimitettiin kerran kuukaudessa.

Kaupungille annettu juustomäärä. Vointarkastuslaitoksen määräyksestä ovat eri juustonvalmistajat ja vientiliikkeet kuukausittain kaupungille lähettäneet seuraavat määrät I luokan juustoja:

Tammikuussa 1917	74 kpl. eli	6,132.9 kg
Helmikuussa "	701 " "	52,555.8 "
Maaliskuussa "	845 " "	62,343.1 "
Huhtikuussa "	375 " "	23,921.0 "
Toukokuussa "	549 " "	40,004.0 "
Kesäk. 1—9 p:nä 1917	409 " "	30,085.5 "
	<u>Yhteensä</u>	<u>2,953 kpl. eli 215,042.3 kg</u>

Sitä paitsi on II ja III luokan juustoja saatu	2,496.0 kg
	<u>Yhteensä 217,538.3 kg</u>

Keskimäärin jaettiin noin 200 grammaa henkeä kohti kuukaudessa.

Jaettu juustomäärä jakautui seuraavasti:

Eri liikkeille kortteja vastaan jaettavaksi	2,709 kpl.	196,333.6 kg
Kaupungin sairaaloille	12 "	855.0 "
Ruokaloille y. m. yhteiskorttien haltijoille	87 "	6,483.0 "
	<u>2,808 kpl.</u>	<u>203,671.6 kg</u>
II ja III luokan juustoa eri liikkeille	— "	2,496.0 "
	<u>2,808 kpl.</u>	<u>206,167.6 kg</u>
Varastoon jäi	145 "	10,411.0 "
Painohukka	— "	957.7 "
	<u>Yhteensä</u>	<u>2,953 kpl. 217,538.3 kg</u>

Muonitustoimikunnan hajaantuessa varastossa olevat 145 juustoa eli 10,411 kg luovutettiin Helsingin kaupungin Elintarvelautakunnalle.

Juustonhinnat. Kertomuksen käsittämänä aikana ovat juuston rajahinnat olleet seuraavat:

				Tukkuhinta Smk	Vähittäishinta Smk
I luokan juustot:	rasvaa	kuiva-aineessa	vähint. 45 %	3: — kg:lta	3: 60 kg:lta
II	"	"	" 30 "	2: 70 "	3: — "
III	"	"	" 15 "	1: 90 "	2: 20 "
IV	"	"	alle 15 "	1: 10 "	1: 40 "

Juustojen vastaanoton, tilityksen ja jakelun on hoitanut Voinvientiosuusliike Valio r. l. Valio sai tästä korvausta 2 penniä kultakin vastaanottamaltaan juustokilolta. Sopimuksen mukaan ei korvausta kuitenkaan ole luettu Valion omassa myyntihuoneistossa myydystä juustosta.

Välitetyn voin ja juuston raha-arvo. Vastaanotetun voin- ja juuston raha-arvo oli seuraava:

Vastaanotettu voita	20,544 astiaa	1,038,333.1 kg	.... Smk	4,901,641: 52
" juustoa	— "	217,538.3 "	.... "	657,333: 13
				Yhteensä Smk 5,558,974: 65

Kustannukset. Kustannuksia kunnan harjoittamasta voi- ja juustokaupasta oli:

Joulukuussa 1916	..... Smk	3,938: 88
Tammikuussa 1917	..... "	3,275: 63
Helmikuussa	..... "	5,067: 93
Maalikuussa	..... "	7,007: 46
Huhtikuussa	..... "	7,353: 06
Toukokuussa	..... "	7,854: 04
		Yhteensä Smk 34,497: —

Kun Senaatin vahvistamissa rajahinnoissa ei ollut edellytetty minkäänlaista välityspalkkiota voista eikä juustosta, on sekä juusto että voi myyty ostohintaan. Suoritetut rahat on kuitenkin ostajilta peritty. Harjoitetusta liikkeestä ei sentähden ole voinut syntyä minkäänlaista voittoa. Tappioksi ovat jääneet ainoastaan varsinaiset kustannukset, joita, niinkuin edellä mainittiin, oli kaikkiaan Smk 41,871: 59.

Voi- ja juustokonttorin päällikkönä on toiminut johtaja Santeri Salomaa.

7. Maitokonttori ja Maitojohtokunta.

Keväällä 1916 syntyi maidonpuutetta Pietarissa ja tämän poistamiseksi laajennettiin laajentamistaan sitä aluetta, mistä mainittu kaupunki oli saanut maitoa. Kun maidon tuonti Helsinkiin tämän johdosta toukokuussa 1916 osottautui uhatuksi, kutsui Uudenmaan läänin kuvernööri maidontuottajat neuvottelukokoukseen, jossa ehdotettiin kokonaan kiellettäväksi maidon maastavienti kaupungin tuontialueelta. Tällä kertaa kuitenkin ainoastaan maidon rajahintoja korotettiin, jotta Helsinki kykenisi kilpailemaan Venäjän pääkaupungin kanssa.

Kun maidon puute siitä huolimatta lisääntymistään lisääntyi, päätti Senaatti syksyllä 1916 sallia maasta viedä enintään 100,000 litraa päivässä, jolloin vientilupa vointarkastuslaitoksen välityksellä annettaisiin ainoastaan niille maidontuottajille, jotka olivat yhtyneet silloin perustettuun maidonviejien järjestöön ja sitoutuivat tyydyttämään kulutuskeskukset maitotarpeen. Lokakuussa korotettiin vientimäärä 120,000 litraan vuorokaudessa. Nämä määräykset muutettiin sittemmin Senaatin joulukuun 29 päivänä tekemällä päätöksellä sikäli, että karjanomistajat, jotka vointarkastuslaitoksen välityksellä antoivat kotimaisten kaupunkien käytettäväksi $\frac{2}{3}$ tuotannostaan, oikeutettiin, sikäli kuin luvallinen suurin vientimäärä salli, lähettämään jäljellä oleva kolmannes Venäjälle. Tämän lisäksi olevan vientimäärän sai maidonviejien järjestö lähettää maasta, kuitenkin ainoastaan Uudenmaan, Viipurin, Hämeen ja Mikkelin läänistä sekä sillä ehdolla, että se tyydytti mainittujen läänien kaupunkien ja muiden kulutuskeskusten maitotarpeen.

* * *

Maitokysymystä valmisteleva alikomitea. Suomen Senaatin Maanviljelystoimikunnan kirjelmän johdosta tammikuun 30 päivältä 1916 (julkaistu vasta $14/1$ 1917) asetti Muonitus-toimikunta kokouksessaan tammikuun 15 päivänä 1917 alikomitean tarkastamaan kysymystä kaupungin maito-olojen sekä maitokaupan järjestämisestä korttijärjestelmän mukaan samalla tavalla kuin sokeri- ja voikauppa oli järjestetty. Tämän alikomitean jäseniksi valitsi Muonitus-toimikunta johtaja W. A. Lavoniuksen ja tohtori V. Mannerin, Osuusliike Elanto johtaja V. Tannerin, Osakeyhtiö Helsingin Meijeriliike johtaja N. Kavaleffin ja Maanviljelijäin Maitokeskusosakeyhtiö ratsumestari G. Ahrenbergin, minkä ohessa alikomiteaan kutsuttiin metsänhoitaja V. A. Westermarck ja tilanomistaja A. Hougberg.

Alikomitea kävi heti suorittamaan tehtävänsä ja toimeenpani tammikuun jälkipuoliskolla 1917 kaiken kaupunkiin saapuneen maidon koelaskun kolmen päivän aikana. Tämän laskun tulos osoitti, että tälläinen maidonkulutus tammikuulla oli keskimäärin noin 126,400 litraa päivässä. Tutkimustensa pohjalla ja asiantuntijain avulla alikomitea sitten laati mietinnön ehdotuksineen maitokaupan järjestämiseksi korttijärjestelmän mukaan (Liite I), kunnallisen Maitokonttorin ja Maitojohtokunnan järjestämiseksi ja menosäännöksi sekä Maitokonttorin ynnä tavaranhankkijain ja jakelijain kesken tehtävien välikirjain kaavakkeeksi. Nämä ehdotukset Muonitus-toimikunta pääasiassa hyväksyi tammikuun 29 päivänä pitämässään kokouksessa. Sen ohessa alikomitea laati ehdotuksen maidon maastaviennin järjestämiseksi, jonka ehdotuksen Senaatti Muonitus-toimikunnan esityksestä vahvistikin huhtikuun 11 päivänä. Tämä Senaatin päätös on Maitojohtokunnan mielestä suuressa määrin helpottanut Maitokonttorin tehtävää, sen johdosta että sen mukaisesti kaikki kaupunkiin saapuva maito asetettiin elintarvelautakuntain (Helsingissä Maitokonttorin) käytettäväksi.

Maitojohtokunta ja Maitokonttorin järjestäminen. Edellä mainitussa kokouksessa asetti Muonitus-toimikunta Helsingin kaupungin Maitokonttorin, johon kaupungin edustajiksi valittiin herrat W. A. Lavonius ja V. Manner. Suuria maitoliikkeitä edustivat, Elantoa johtaja V. Timonen, Helsingin Meijeriliikettä johtaja N. Kavaleff ja Maanviljelijäin Maitokeskusta ratsumestari G. Ahrenberg. Pieniä maitokauppiaita edusti herra Edvard Eklund. Sitä paitsi kuuluivat johtokuntaan neidit tohtori Jenny af Forselles ja Eva Somersalo sekä Maitokonttorin johtaja, jota tointa toukokuun 1 päivään hoiti agronomi E. Holmstén ja siitä lähtien eversti Lennart von Knorring.

Välikauppiaitten valinta. Johtokunnan ensimmäisenä tehtävänä oli ottaa korttijärjestelmän toimeenpanossa tarpeelliset välikauppiaat. Valikoimalla saapuneita lukuisia hakemuksia hyväksyi johtokunta 234 hakemusta, jotka ryhmittivät seuraavasti:

Osuusliike Elanto	61 myymälää
Maanviljelijäin Maitokeskus O. Y.	48 "
Helsingin Meijeriliike	40 "
Maanviljelijäin Kauppa O.Y.	10 "
Axel Frejborg	8 "
Yksityiset kauppiat	67 "
	234 myymälää

Jakelujärjestelmä. Näissä myymälöissä on maaliskuun 30 päivästä lähtien jaettu kuorimatonta maitoa korttijärjestelmän mukaan, ollen annos 0.3 litraa henkeä kohti. Kun kuitenkin osottautui välttämättömäksi lisätä lasten ja sairaiden annosta, perustettiin Maitokonttorin yhteyteen erityinen Lasten- ja sairaskorttikanslia, joka on hoitanut näiden korttien kirjoittamisen ja jakelun.

Käytäntöön otettiin neljä erilaatuiset kortit:

1) Maitokortti, joka oikeuttaa saamaan 0.3 litraa kuorimatonta maitoa päivässä. Tämöinen kortti annettiin jokaiselle kaupungissa asuvalle henkilölle ikään ja kansallisuuteen katsomatta. Nämä kortit jakoi Korttikanslia.

Maitokortin näyttämällä voi sitä paitsi maitoa saada:

2) Lapsenmaitokortilla, joka oikeuttaa perusmäärän 0.3 litran lisäksi saamaan 0.6 litraa. Näitä kortteja annettiin kaikille tammikuun 1 päivän 1911 jälkeen syntyneille lapsille.

3) Sairaiden maitokortilla, joka oikeuttaa lääkärin määräyksen mukaan perusmäärän 0.3 litran lisäksi saamaan 0.6—1.5 litraa.

4) Yhteiskortilla, joka oikeuttaa saamaan Maitokonttorin kunakin kuukautena vahvistaman määrän. Näitä kortteja annettiin:

a) erioikeutetuille kuluttajille, joihin luettiin sairaalat, armeliaisuuslaitokset, koulut, lastentarhat y. m. ja jotka yleensä ovat saaneet maitoa haluamansa määrän;

b) etuoikeudettomille kuluttajille, niinkuin hotelleille, ravintoloille, ruokaloille y. m. s., jotka alussa saivat 50 % pyytämästään määrästä, mutta joiden sittemmin täytyi tyytyä puoleen siitä, joten ne saivat ainoastaan kolmanneksen pyytämästään määrästä.

Maidonjakelua myymälöissä toimitettiin Maitokonttorin painattamain ja myymälöihin jakamain järjestyssääntöjen mukaan. Näiden järjestyssääntöjen lisäksi on Maitokonttorin täytynyt antaa erityisiä lisämääräyksiä siksi ajaksi, jolloin maitoa ei ole ollut riittävästi saatavissa. Tärkeimmät näistä määräyksistä olivat seuraavat:

Lasten- ja sairaskorttien osalle tuleva maito on noudettava ennen klo 11 a. p. Sen jälkeen jaetaan yksilöllisten maitokorttien osalle tuleva maitomäärä sekä vasta viime kädessä yhteiskorteille tuleva maito. Eriokeutetut kuluttajat ovat enimmältä osalta suurkuluttajia, joille maito lähetetään kulutuspaikalle.

Korttijärjestelmän mukaista maidonjakelua valvoivat Maitokonttorin puolesta erikoiset tarkastajat, joita alussa oli 3, mutta sittemmin 6. Heidän tehtävänään oli valvoa, että Maitokonttorin antamia järjestysohjeita noudatettiin vähittäiskaupoissa, ja antoivat he konttoriin päivittäin raportteja maidonjakelusta. Sitä paitsi tarkastivat he maidon laatua ottamalla näytteitä sekä vastikemaidosta että kaupungin omasta maidosta, sikäli kuin moitteita tehtiin maidon laadun johdosta.

Jaettu maitomäärä. Maitokonttorin välityksellä jaettiin eri kuukausina maitoa päivittäin seuraavat määrät:

	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.
Vastikemaitoa	12,300	12,300	82,500	78,000
Omaa maitoa	74,000	76,000	—	*)

*) Lopullisia tietoja kaupungin oman maidon määrästä kesäkuulla ei ole annettu Muonitustoimikunnalle.

Vastikemaidoksi on tässä luettu ne maitomäärät, mitkä valtion vointarkastuslaitos on antanut Maitokonttorin käytettäväksi vientiliikkeistä, ja omaksi maidoksi se maito, minkä kukin vähittäismyyjä on hankintasopimusten nojalla saanut maaseudulta.

Maidonpuute keväällä 1917. Kaupungin oman maidon tuntuva väheneminen touko- ja kesäkuulla johtui siitä, että isommat liikkeet olivat nimellisesti ostaneet vähittäismyyjiltä näiden maidon, ilmoittaen sen omaksi vastikemaidokseen, joten ne voivat maasta lähettää yhä suurempia maitomääriä. Lukuisat vähittäismyyjät suostuivatkin luovuttamaan maitonsa vastikemaidoksi.

Kun huhtikuulla ilmaantui tuntuva maidonpuutetta, päätti Maitokonttori, saatuaan Muonitustoimikunnan suostumuksen, hankkia lisämaitoa järjestelmän voimassa pitämiseksi. Voinvientiosuusliike Valio ottikin hankkiakseen lisämaitoa ja Maitokonttori sai Porin seudun mejereistä kolmen viikon aikana noin 15,000 litraa lisämaitoa päivittäin sekä Salon seudun mejereistä 4—5,000 litraa päivittäin, ja tämä jälkimäinen sopimus pitennettiin sittemmin. Tämä maidonhankinta tuotti Konttorille yksistään toukokuulla tappiota noin 40,000 markkaa, syystä että maidon rajahinta oli 32 penniä, mutta lisämaidosta täytyi jo lähetysasemalla maksaa 37 penniä. Sen ohessa täytyi Maitokonttorin tätä maidonkuljetusta varten ostaa tarpeelliset astiat (916 astiaa), joista maksettiin noin 97,000 markkaa.

Korttijärjestelmän mukainen maidonjakelu voitiin lisämaidon avulla järjestää kutakuinkin tyydyttävästi toukokuun 15 päivään asti. Mutta kun suurliikkeet tuohon aikaan lakon uhalla pakotettiin ottamaan käytäntöön 8-tuntinen työaika klo 6 ja 6 välillä, oli tästä seurauksena, etteivät ne katsoneet voivansa maksaa ylityöstä vaadittua korkeaa lisämaksua, vaan jäi illalla kaupunkin saapunut maito yöksi rautatievaunuihin ja happani seuraavaksi aamuksi, jolloin se noudettiin. Korteja vastaan jaettava maito saattoi sentähden pilaantumisen johdosta vähentyä jopa 10—15,000 litralla päivittäin, ja kun maidontuonti muutenkin kesän lähetessä tuntuvasti väheni, sai tämä aikaan, ettei voitu jakaa täysiä maitoannoksia, vaan täytyi tyytyä jakelemaan maitoa suhteellisesti tuontimäärään, kuitenkin siten että lasten- ja sairaskorteja vastaan annettiin täysi annos.

Rahallinen tulos. Helmikuun 2 päivänä 1917 antoi Muonitustoimikunta Maitokonttorin käytettäväksi Rahatoimikonttorissa 25,000 markan luoton, joka toukokuun 25 päivänä korotettiin 100,000 markkaan, syystä että kaikki vastikemaidon tilitykset kävivät Maitokonttorin kautta. Sitä paitsi sai Maitokonttori käytettäväkseen 97,000 markkaa maitoastiain ostoon. Tila ^{31/7} 1917 käy selville seuraavasta bilanssista:

Tasaustili:

	Varat	Velat
Eri henkilöjen tili	—	21,778: 88
Vakuustili	—	19,500: —
Rahatoimikonttori	—	107,000: —
Kalustotili	100,101: 95	
Kassatili	2,015: 88	
	<hr/>	
	102,117: 83	148,278: 88

Voitto- ja Tappiotili:

Kulunkitili	6,006: —	
Palkkatili	18,617: 48	
Lasten- ja sairaskorttikanslian tili	9,713: 35	
Maitotili	11,824: 22	
	<hr/>	
	46,161: 05	
	Smk 148,278: 88	148,278: 88

Maidonhinnat. Vastikemaidon hinnaksi kesäkuulla oli määrätty 28 penniä litralta myyntihinnan ollessa 32 penniä. Isömmät maitoliikkeet maksoivat Maitokonttorille vastikemaidosta 28 1/2 ja pikkuliikkeet 29 1/2 penniä. Kesäkuun 16 päivänä astuivat voimaan uudet rajahinnat, nimittäin 37 penniä vastikemaidolle myyntihinnan ollessa 42 penniä, joten vähittäismyyjille tuleva hinnanerotus kohosi 4:stä 5 penniin.

Rikokset järjestelmän säännöksiä vastaan. Vähittäiskauppiat ovat yleensä täyttäneet sitoumuksensa, lukuun ottamatta kahta, joista toinen menetti myyntioikeutensa ja sitä paitsi tuomittiin 200 markan sakkoon ja toinen 100 markan sakkoon.

Maitokonttorin henkilökunta. Maitokonttorin henkilökuntana olivat johtaja, johtokunnan sihteeri, kirjanpitäjä (samalla kassanhoitaja) sekä yhteiskorttien luettelon hoitaja.

Lasten- ja sairaskorttikanslian johtajana toimi neiti Eva Somersalo kahden apulaisen keralla.

Maitokonttorin huoneisto. Maitokonttori sijaitsi aluksi Maanviljelijäin Maitokeskuksen huoneistossa Salomoninkadun 3:ssa, mutta muutettiin toukokuun 12 päivänä Sofiankadun 1:en (Vanhalle Seurahuoneelle), missä sen käytettävänä on ollut kaksi isonlaista huonetta ynnä eteinen.

8. Lihakonttori.

Sen johdosta että maamme karjakanta oli pakko-otolla tyydytetyn sotaväen suuren lihankulutuksen vuoksi tuntuvasti vähentynyt, väheni lihansaanti siviiliväestölle vähenemistään. Lihankulutuksen rajoittamiseksi otettiin sentähden Senaatin määräyksestä keväällä 1916 käytäntöön n. s. lihattomat päivät. Kun tästä toimenpiteestä ei ollut toivottua tulosta, järjestettiin lihankulutus 1917 vuoden alusta siten, että karjanomistajain muodostamat osuuskunnat saivat kukin paikkakunnallaan yksinoikeuden ostella ja kuljettaa karjaa ja lihaa. Osuuskuntain välityksellä ostettu liha jaettiin Lihakeskuskomitean toimesta sotaväelle ja, sikäli kuin riitti, kaupunkien elintarvelautakunnille.

* * *

Lihakonttorin tehtävä ja järjestysmuoto. Kun lihakauppa annettiin eräitten maassamme toimivain karjanmyyntiosuuskuntain yksinoikeudeksi, katsoi Muonitustoimikunta, voidakseen turvata lihan tasaisen jakelun kaupungin asukasten kesken sekä valvoa rajahintain noudattamista, olevan ryhtymisen eräisiin toimenpiteisiin kaupungin lihakaupan järjestämiseksi. Sitä varten perustettiin erityinen Muonitustoimikunnan valvonnan alainen Lihakonttori pitämään huolta kaiken kaupunkiin saapuneen lihan ostelusta ja jakelusta. Vaikka lihamonopoli oli jo vuoden alussa tullut voimaan, osottautui kuitenkin mahdottomaksi käden käänteessä järjestää lihanjakelua, ja alussa syntyi Muonitustoimikunnan ja karjanmyyntiosuuskuntain kesken erimielisyyttä lihan vastaanottoehdoista, eritoten velvollisuudesta korvata kuljetuksen aikana pilaantuneet lihamäärät. Lopuksi sovittiin siitä, että kaupunki korvaisi puolet ja osuuskunnat toisen puolen mainitusta lihasta, ja katsottiin kaupungin puolesta voitavan suostua tähän kylmempänä vuodenaikana, jolloin lihan pilaantumisen vaara oli verraten vähäinen. Kun Lihakonttorin järjestäminen kuitenkin vaati jonkin aikaa, voi konttori aloittaa toimintansa vasta helmikuun 12 päivänä 1917. Lihakonttorin ja osuuskuntain välinen sopimus tehtiin jatkuvaksi huhtikuun 30 päivään, mutta pitennettiin sittemmin toukokuun loppuun.

Lihakonttori sijoitettiin lihantarkastusaseman huoneistoon Salomoninkadun 3:ssa, missä sille varattiin kaksi huonetta n. s. triikinitutkimushuoneistossa, minkä ohessa triikinitutkimus siirrettiin kaupungin laboratorioon. Lihantarkastuaseman jäädytyshuone järjestettiin lihan säilytyshuoneeksi ja lihanmyynti toimitettiin sen eteisessä, minkä ohessa järjestettiin väliaikainen kassahuone.

Lihakonttorin johto uskottiin lihantarkastusaseman v. t. johtajalle, tohtori V. Kankaanpäälle, joka samalla valtuutettiin käyttämään lihantarkastusaseman huoneistoja ja henkilökuntaa tarpeen mukaan sekä myös täydentämään viimeksi mainittua, sikäli kuin tarve vaati. Kassanhoitajaksi otettiin lihantarkastusaseman kassanhoitaja, joka samalla hoiti omaa tointansa, mutta jotta hän kokonaan voisi antautua hoitamaan Lihakonttorin asioita, myönnettiin lihantarkastusaseman apulaiskassanhoitajalle vähäinen korvaus hänelle siten koituvasta ylityöstä. Sen ohessa otettiin yksi triikiinitutkijoista kassanhoitajan apulaiseksi Lihakonttoriin. Kirjanpidon hoiti lihantarkastusaseman kirjanpitäjä oman toimensa ohessa ja eri korvauksesta sekä niinkään yhden triikiinitutkijan avustamana. Lihanmyynnin ja ruokalain tarkastajana toimi erityisesti palkattu henkilö. Lihantarkastusaseman halliesimies toimi lihanmyynnin valvojana ja hallivahtimestari hoiti lihan vastaanoton, kumpikin eri palkkiosta. Lihantarkastusaseman palvelushenkilöistä toimi kaksi lihan punnitsijoina ja kuusi apulaisina lihanjakelussa, minkä ohessa kiireellisissä tapauksissa käytettiin lisävoimia.

Lihakaupan järjestäminen. Liha otettiin vastaan aamusin, jolloin saapuneet määrät tarkastettiin, punnittiin ja pantiin kellariin säilyyn. Myynti alkoi yleensä klo 12 päivällä, ja n. s. lihattomina päivinä (maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin) tavara jaettiin jälleenmyyjille, joita oli 35 yksityistä lihakauppiasta sekä 5 tuollaisten kauppiaitten ryhmää eri kauppahalleissa, kaikkiaan 73 kauppiasta; n. s. lihapäivinä (tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin) jaettiin lihaa kaupungin ruokaloille. Viimeksi mainitut oli jaettu kolmeen ryhmään, joista kukin sai ostaa määrätyn viikkoannoksen määrätynä viikonpäivänä, nimittäin 200 grammaa henkeä kohti viikossa, joka määrä annettiin sikäli kuin lihaa oli kaupunkiin saatu. Jälleenmyyjäin tuli myynnissä noudattaa eräitä sääntöjä, joista tärkein koski annostelun järjestämistä sokerikorttien perusteella, joihin ostokset merkittiin reijistämällä seuraavia perusteita noudattaen:

1	hengen sokerikortti	enintään	300	gr
2—3	”	500	gr	”
4—6	”	1,000	”	1,100
7—9	”	1,500	”	1,600
10	”	2,000	”	2,100

Jos lihaa myytiin henkilölle, jolle oli asetettu useampia sokerikortteja, oli ostaja oikeutettu saamaan ainoastaan sen lihamäärän, mikä hänelle olisi tullut, siinä tapauksessa että kaikki nämä henkilöt olisivat kuuluneet samaan ruokakuntaan. Kuhunkin korttiin oli kuitenkin joka tapauksessa tehtävä asianmukainen merkintä.

Makkaratehtaille annettiin enintään 20 % käytettävänä olevasta lihamäärästä, ja käytettiin siihen tarkoitukseen etusijassa pikkuvasioita. Lihamäärää täydennettiin tarpeen mukaan naudan- ja sianlihalla, ja eri makkaratehtaille, joita kaikkiaan oli 9, jaettiin lihatavara niiden liikkeen laajuuden y. m. mukaan.

Kesäkuun 1 päivään 1917 asti sai Lihakonttori lihaa seuraavat määrät:

Naudanlihaa	659,798	kg
Vasikanlihaa	53,170	”
Pikku vasikoita	93,349.5	”
Sianlihaa	75,113	”
Lampaanlihaa	6,262.5	”
Hevosonlihaa	1,516	”
Poronlihaa	5,092	”
	<u>894,301</u>	kg

Lihakonttori vastaanotti viikottain keskimäärin 57,648.5 kg lihaa, joka määrä jaettuna 200,000 asukkaan kesken teki noin 288 gr. viikossa.

Vastaanotetusta lihasta jaettiin:

jälleenmyyjille	606,014.1	kg	(67.76 %)
ruokaloille	130,595.65	"	(14.60 %)
makkaratehtaille	153,873.4	"	(17.21 %)

Yhteensä 890,483.15 kg

Painon vähenemisen, kuivumisen y. m. johdosta syntyi siten tappiota 3,817.85 kg eli 0.43 %.

Vertomuskauden kuluessa hyljättiin seuraavat määrät kuljetuksen aikana pilaantunutta lihaa:

Naudanlihaa	323	kg
Vasikanlihaa	131	"
Pikku vasikoita	2,229	"
Sianlihaa	476	"
Lampaanlihaa	57.5	"

Yhteensä 3 216.5 kg

joista määristä Lihakonttori osuuskuntain kanssa tehdyn sopimuksen mukaan suoritti Smk 2,976: 95.

Lihan kuljettamisesta rautatienasemalta Lihakonttoriin suoritti konttori Smk 8,890: 43 ja tarkastusmaksuina lihan tarkastusasemalle Smk 16,486: 75. Palkkoina maksettiin Smk 15,741: 75 ja muita menoja, huoneenvuokrat lukuunotettuina, oli Smk 10,495: 67.

Konttorin toiminnasta oli bruttotuloja Smk 61,809: 57 ja puhdasta voittoa Smk 35,572: 15, niinkuin käy selville seuraavasta konttorin tilien yhdistelmästä helmikuun 12 ja toukokuun 31 päivän väliseltä ajalta 1917:

S a l d o.

	Debet.	Kredit.	Debet.	Kredit.
Juokseva tili	1,741,851: 20	1,741,851: 20	—	—
Kulunkitili	10,614: 92	119: 25	—	10,495: 67
Vakuustili	59,000: —	59,000: —	—	—
Lihatili	2,043,045: 12	2,104,854: 69	61,809: 57	—
Kalustotili	3,364: 39	3,364: 39	—	—
Palkkatili	15,741: 75	—	—	15,741: 75
Rahatoimikonttorin tili	134,000: —	109,000: —	—	25,000: —
Kassatili	4,018,190: 53	4,007,618: 38	—	10,572: 15
	8,025,807: 91	8,025,807: 91	61,809: 57	61,809: 57

Kunnallisen lihanjakelun lakkaaminen. Kunnan välityksellä toimitettu lihanjakelu lakkasi kesäkuun 1 päivänä 1917, josta päivästä lähtien osuuskunnat toimittivat lihan välittömästi vähittäiskauppiaille.

9. Leipäkonttori ja Leipäjohtokunta.

Leipäkorttijärjestelmän käytäntöön ottaminen. Valtioneuvos A. Gripenbergin kutsusta, jonka Muonitustoimikunta oli valinnut Leipäkomitean puheenjohtajaksi, kokoontui komitea ensimmäiseen kokoukseensa maaliskuun 6 päivänä 1917. Leipäkomitean jäseniksi oli Muonitus-

toimikunta valinnut herrat valtioneuvos A. Gripenbergin, kaupungin viljakonttorin johtajan, ratsumestari H. Åkermanin, ratsumestari G. Ahrenbergin, osuuskunta Elannon johtajan, maisteri O. Valmarin ja leipurimestari G. E. Lindbergin. Kaupunginvaltuuston kehotuksesta oli Marttayhdistyksen Helsinginosasto valinnut komitean jäseniksi rouva H. Gebhardin ja neiti D. Neoviuksen. Komitean laatima ja Muonitustoimikunnan hyväksymä järjestelmä käy selville seuraavista sanomalehdissä julkaistuista tiedonannoista:

„Leipäkorttijärjestelmä.

1. Syy järjestelmän käytäntöön ottamiseen.

Elintarpeiden saanti on käynyt yhä niukemmaksi mitä kauemmin sotaa on kestänyt. Tämän johdosta on jo täytynyt turvautua korttijärjestelmään, jotta mikäli mahdollista voitaisiin oikeudenmukaisesti jakaa käytettävissä olleet voi-, sokeri- ja maitomäärät.

Kun nykyoloissa ei ole oikeutettu edellyttämään maahantuontia, joka mainittavasti lisäisi jauhojen saantia, on, jotta voitaisiin välttää lähiaikoina syntymästä täydellistä jauhojen puutetta, välttämätöntä ryhtyä erittäin tehokkaisiin toimenpiteisiin olemassa olevan varaston lisäämiseksi ja säästelyn jakamiseksi kaupungin asukasten kesken.

Mainittavaa maahantuontia ei, kuten sanottu, ole odotettavana, ja ruis- ja vehnäjauhojen lisääminen muilla viljalajeilla on mahdoton. On sentähden jäljellä ainoastaan se keino, että suurinta säästäväisyyttä noudattamalla ja kulutusta vähentämällä järjestetään asiat niin, että leipää, vaikkakin tavallista pienemmin annoksin, on saatavana, kunnes ensi sadosta saadaan uutta viljaa.

Toimenpiteistä, joihin korttijärjestelmän käytäntöön ottamista odotellessa on ryhdytty, mainittakoon, että on hankittu kielto viedä jauhoja pois kaupungista, jotta kaupungissa nykyään oleva varasto tulisi turvatuksi kaupungin omille asukkaille. Sen ohessa on pidetty suotavana, että kulutus saataisiin vähenemään myöskin rajoittamalla leivän valmistus joihinkin harvalukuisiin lajeihin. Sillä keinoin myös helpotettaisiin leipäkorttijärjestelmän toimeenpanemista. Tämän johdosta on kaupungin leipomoliikkeen harjoittajia kehotettu ensi huhtikuun 1 päivästä lähtien leipomaan ainoastaan seuraavia leipälajeja, nimittäin:

- 1) ruisleipää, hapanta tai happamatonta
- 2) imelää leipää käyttämällä lisänä jopa 25 % vehnäjauhoja;
- 3) hiivaleipää; sekä
- 4) puhdasta vehnäleipää käyttämällä lisänä hiukan sokeria.

Nämä leipälajit on valittu ottamalla mikäli mahdollista huomioon väestön tottumukset leivänkulutukseen nähden, mutta tässä on kuitenkin etusijassa täytynyt pitää silmällä olemassa olevia ruis- ja vehnäjauhovarastoja. Tästä johtuu määräys, että leipomo ei saa leivontaan käyttää suurempaa määrää vehnäjauhoja kuin enintään 20 % vuorokauden aikaisesta koko jauhomenekistä. Tällä tavoin saadaan aikaan, että vehnäjauhot riittävät yhtä kauan kuin ruisjauhotkin.

Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan voi mainittavasti vaikuttaa jauhojen saantiin, ja sentähden on pakko käydä *tuntuvasti vähentämään kulutusta*. On nimittäin saatava nykyiset varastot riittämään noin kahta vertaa kauemmin kuin mitä olisi laita leipäkaupan ollessa avain vapaa.

Kulutuksen oikeudenmukainen rajoitus voidaan kuitenkin aikaansaada ainoastaan siten, että kaikki yhteiskuntaluokat pakotetaan suhteellisesti vähentämään aikaisempaa kulutustaan.

Tämä taas on ajateltavissa aikaansaataavaksi ainoastaan siten, että kulutusta säännöstellään ottamalla käytäntöön *leipäkortit, jotka oikeuttavat jokaisen henkilön saamaan tietyn leipä-*

määrän. Sama on ollut asianlaita kaikissa niissä maissa, missä leipäviljaa on todettu olevan riittämättömästi käytettäväksi rajattomaan kulutukseen.

Kun leivän saannin turvaaminen yhteiskunnassa on perusedellytyksiä yhteiskunnan jatkuvalle olemassaololle ja oikeudenmukaisuus ehdottomasti vaatii, että kaikki yhteiskunnan jäsenet oikeudenmukaisen jaon mukaan alistuvat kalliin ajan vaatimiin rajoituksiin, on jokaisen yhteiskunnanjäsenen epäamätön velvollisuus nurkumatta alistua leipäkorttijärjestelmään. Tämä on nykyoloissa ainoa mahdollinen keino yhteiskunnan pelastamiseksi vallitsevasta leipäpulasta.

II. Jaon perusteet.

Kokemus osottaa, että leivänkulutus eri yhteiskuntaluokissa on sangen erisuuruinen. Tämä johtuu osittain siitä, että varakkaammilla luokilla on tilaisuus leivän ohessa käyttää ravintoaineita, joita ei ole vähävaraisten saatavissa, minkä ohessa viimeksi mainituilla tavallisesti on toimi, joka vaatii nauttimaan suuremman määrän ravintoa. Myöskin puutteellinen ravintoaineiden valmistustaito osaltaan on syynä siihen, että ruumiillisen työn tekijän ravintona etujassa on leipä. Nykyisen kalliin ajan vallitessa on ruumiillista työtä tekevän luokan ollut vieläkin vaikeampi kuin muuten hankkia itselleen muita ravintoaineita, kun perunainkin saanti on käynyt ylen vaikeaksi.

Saman suuruisen jauho- tai leipäannoksen jakaminen kaikille ei sentähden käy yhteen todellisen oikeudenmukaisuuden kanssa. Siksi on aivan välttämätöntä antaa ruumiillisen työn tekijälle ja hänen perheelleen lisäannos, niinkuin ulkomaillakin on laita.

Tehdyt laskelmat osottavat, että ensi huhtikuun 1 päivästä seuraavan elokuun 15 päivään asti käytettävänä oleva jauhomäärä sallii kuukausittain kuluttaa 1,274,000 kg, mikä vastaa 1,656,270 kg pehmeää leipää.

Tämän käytettävänä olevan määrän pohjalla on päätetty antaa:

a) *perusleipäkortti*, joka annetaan jokaiselle tässä kaupungissa asuvalle henkilölle ja oikeuttaa päivittäin kuluttamaan 150 grammaa ruisjauhoja=200 grammaa pehmeää ruokaleipää=125 grammaa kovaa ruokaleipää; kuitenkin järjestetään tämä leipäkortti niin, että ostaja voi valintansa mukaan saada $\frac{1}{5}$ viimeksi mainitusta jauho- tahi leipämäärästä vehnä- jauhoina tai vehnäleipänä;

b) *lisäleipäkortti*, joka perusleipäkortin lisäksi annetaan erälle ruumiillisen työn tekijän ryhmille ja heidän perheilleen sekä oikeuttaa saamaan lisäannoksena 120 grammaa ruisjauhoja tahi vastaavan määrän kovaa tai pehmeää ruokaleipää; sekä

c) *lapsenlisäleipäkortti*, joka perusleipäkortin lisäksi annetaan 6—12 vuotiaille lapsille, lukuun ottamatta niitä, jotka ovat saaneet b) kohdassa mainitun lisäleipäkortin. Lapsenlisäleipäkortti oikeuttaa saamaan lisäannoksena 40 grammaa ruisjauhoja tai vastaavan määrän pehmeää tai kovaa ruokaleipää päivässä. Kuutta vuotta nuoremmat lapset on erotettu luvusta, syystä että he voimassa olevan maitokorttijärjestelmän mukaan saavat maitoa suuremman määrän kuin 6 vuotta täyttäneet lapset.

Edellä kerrotun päätöksen perustuksena olevissa laakelmissa on edellytetty, että kaupungin (ei Viaporin) väkiluku on 205,324 asukasta ja kokoumukseltaan seuraava:

ruumiillisen työn tekijöitä perheineen	115,000
muita aikuisia	81,724
näiden lapsia (6—12-vuotiaita)	8,600
	<u>90,324</u>
	205,324

Leivänkulutus olisi siis seuraava:

81,724 × 200	grammaa.....	16,345	kg päivässä
115,000 × 320	”	36,800	” ”
8,600 × 240	”	2,064	” ”
		<hr/>	
		Yhteensä 55,209 kg päivässä	

Tämän mukaan tarvittaisiin kuukausittain 1,656,270 kg leipää = 1,274,000 kg jauhoja. Kaupungin asukkaille siten tarjona oleva leipä ei läheskään vastaa tähänastista kulutusmäärää, tuskinpa edes sitä vähintä leipämäärää, jota asiantuntijat pitävät välttämättömänä. Nykyään ei annoksia kuitenkaan voida määrätä suuremmiksi joutumatta vaaraan, että väliaikoina syntyy täydellinen leivänpuute. Ei sentähden ole muuta neuvoksi kuin lojaalisesti alistua välttämättömyyteen tietoisena siitä, että korttijärjestelmä on mahdollisimman suuressa määrässä koettanut yhdistää yksityisen edun yleiseen vaatimukseen.

III. Selonteko leipäkortista.

Kukin huonekunnan hoitaja saa Leipäkonttorista kiinteistönomistajan välityksellä kirjeenkuoren, johon on pantu hänen ja hänen huonekuntansa jäsenten *leipäkorttivihkot*. Kirjeenkuoreen on kirjoitettu:

- a) huonekunnan hoitajan nimi;
- b) hänen asuntonsa (kaupunginosa, kortteli, katu ja huoneisto);
- c) ilmoitus montako perusleipäkorttia, lisäleipäkorttia ja lapsenlisäleipäkorttia kuoreessa olevat leipäkorttivihkot käsittävät.

Leipäkorttivihko käsittää päällyksen ja siihen suljetut leipäkortit.

Leipäkortit ovat kolmea lajia, nimittäin:

- a) *perusleipäkortti* (valkea);
- b) *lisäleipäkortti* (punainen); sekä
- c) *lapsenlisäleipäkortti* (keltainen).

Eri kortit ovat voimassa sen kalenteriviikon, mikä on niihin merkitty. Kunkin leipäkorttivihkon tarkoitus on siis taata haltijalleen tuleva leipäannos huhtikuun 8 päivästä 1917 seuraavan kesäkuun 2 päivään. Korttijärjestelmän käytäntöön ottamisen viipymisen johdosta astuvat leipäkortit voimaan vasta jostakin myöhäisemmästä, vastedes ilmoitettavasta päivästä.

Kaikki erilaatuiset kortit on jaettu kuponkeihin, jotka oikeuttavat säädetyistä maksusta saamaan 30 grammaa ruisjauhoja tai 40 grammaa pehmeää ruokaleipää tai 25 grammaa kovaa ruokaleipää ostajan valinnan mukaan. *Poikkeus* on tehty perusleipäkorttiin nähden, jonka 7 ylintä kuponkia oikeuttaa saamaan vaihtoehtoisesti edellä mainitut painomäärät *vehnäjauhoja* tai kovaa tai pehmeää *vehnäleipää*, niinkään ostajan valinnan mukaan. Kupongit on asetettu näille verraten vähäisille määrille, jotta ruokaloissa aterioivat henkilöt voivat ostaa erittäin kutakin ateriaa varten tarvittavan leipämäärän.

Perusleipäkortti on jaettu 35 kuponkiin. Se oikeuttaa haltijansa voimassaoloviikon aikana ostamaan yhteensä 1,050 grammaa ruisjauhoja tai 875 grammaa kovaa ruokaleipää tai 1,400 grammaa pehmeää ruokaleipää ostajan valinnan mukaan. Jaettuna viikon 7 päivän kesken on siis päivittäinen perusannos 150 grammaa ruisjauhoja tai 200 grammaa pehmeää tai 125 grammaa kovaa ruokaleipää. Tässä huomautettakoon, että kortinhaltija tietenkin saa käyttää osan kortin kupongeista jauhojen ja toisen osan leivän ostoon, kulloinkin mielensä mukaan. Niinkuin edellä huomautettiin, oikeuttavat tämän kortin ylimmät kupongit vaihtoehtoisesti saamaan vastaavat painomäärät vehnäjauhoja tai vehnäleipää ostajan valinnan mukaan.

Lisäleipäkortin tarkoituksena on taata perusleipäkortin nojalla tulevan määrän lisäksi erälle ruumiillisen työn tekijäin ryhmille ja heidän perheenjäsenilleen lisäannos jauhoja tahi leipää. Lisäleipäkortti käsittää 21 kuponkia, joten sen haltija saa päivittäin lisäannoksena 90 grammaa ruisjauhoja tahi 75 grammaa kovaa tai 120 grammaa pehmeää ruokaleipää. Tämä henkilöryhmä saa siis päiväannoksena yhteensä 320 grammaa pehmeää ruokaleipää tahi vastaavan määrän ruisjauhoja tai kovaa ruokaleipää.

Lapsenlisäleipäkortti annetaan 6—12 vuotiaille lapsille perusleipäkortin keralla, ei kuitenkaan niille lapsille, joille on annettu edellä mainittu lisäleipäkortti. Lapsenlisäleipäkortti on jaettu 7 kuponkiin. Tämän kortin tarkoituksena on tyydyttää mainitun ikäisten lasten suurempaa leipätarvetta, ja se korottaa heidän päiväannoksensa 240 grammaan pehmeää ruokaleipää tahi vastaavaan määrään ruisjauhoja tahi kovaa ruokaleipää. Kuutta vuotta nuoremmat lapset saavat, niinkuin edellä mainittiin, tuntevan lisäannoksen maitoa.

Kaikki leipä myydään painon mukaan. Ostajan tulee näyttää koko leipäkorttivihko ja myyjän tulee erottaa niin monta kuponkia, kuin vastaa ostettua painomäärää.

Leipomo ei ole velvollinen myymään vähempiä painomääriä kuin 40 grammaa vehnäleipää, 320 grammaa pehmeää ruokaleipää ja 1 kilon kovaa ruokaleipää.

Ostaja ei ole oikeutettu vaatimaan pehmeää leipää punnittavaksi, jos ilmoitettu painomäärä on 640 grammaa vähempi.

Huonekunnan jäsenluvussa tapahtuneet muutokset on heti ilmoitettava Leipäkonttoriin.

Kun uusi leipäkorttivihko annetaan ainoastaan edellä mainitun kirjeenkuoren palauttamista vastaan, on nämä kuoret huolellisesti säilytettävä.

Matkustajain leipäkortteja antaa Leipäkonttori kirjallisesta hakemuksesta, jota varten kaavake on saatavana Konttorista.

Kussakin myymälässä tulee olla julkipano, jossa ilmoitetaan myytävänä olevain leipäin paino ja hinta.

Kuponkia ei saa osittaa. Irroitettu kuponki ei kelpaa.

Muonitustoimikunnalle varataan oikeus muuttaa nyt annettuja leipäkorttijärjestelmää koskevia määräyksiä.

Ottamalla leipäkorttivihkon sitoutuu sen haltija alistumaan kaikkiin korttijärjestelmään nähden annettaviin määräyksiin.

Valmistavat toimenpiteet. Sen ohessa ryhtyi Leipäkomitea erinäisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin: leipäkortit tilattiin, painatusta valvottiin ja leipäkorttien kuoret kirjoitettiin. Leipäkomitea oli nimittäin selvillä siitä, että leipäkorttien, päin vastoin kuin oli laita siihen asti käytettyjen sokeri-, voi- ja maitokorttien, tuli olla henkilökohtaiset, jotta perheen kaikki jäsenet voisivat nauttia leipää kodin ulkopuolellakin. Tähän nähden pidettiin käytännöllisimpänä kirjoittaa kutakin huonekuntaa varten kirjeenkuori, jossa mainittiin perheen jäsenluku, ja sitten panna vastaava määrä leipäkortteja kuhunkin kuoreen.

Leipäkorttikuorien kirjoittaminen alkoi maaliskuun 22 päivänä, ja samaan aikaan ruvettiin kirjoittamaan rekisterikortteja. Lähteinä käytettiin: 1) sokerikorttien rekisterikortteja, 2) poliisin pitämiä talojen vuokralaisten luetteloja sekä 3) Maitokonttorin pitämää 6 vuotta nuorempain lasten luetteloa. Sokerikorttirekisteristä saatiin huonekunnat ja niiden jäsenluku, poliisin luettelosta henkilöjen ammatit, ja taas tietoja 6 vuotta nuoremmista lapsista tarvittiin lastenlisäleipäkortteja varten. Tätä kirjoitustyötä suoritti satakunta henkilöä kahden viikon aikana noin 10 tuntia päivässä. Työtä johtivat neiti Dagmar Neovius sekä maisterit Elsa Inberg, Margit ja Ebba von Bonsdorff ynnä Aune Tudeer, rouvat Fanny Nordlund ja Ingrid Graae sekä neidit Bertha Tabelle ja Märta Bergbom.

Leipäkomitea antoi neiti Neoviuksen tehtäväksi ryhtyä tarpeellisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin. Myöhemmin Muonitustoimikunta valitsi hänet Leipäkorttikonttorin johtajaksi sekä

pian sen jälkeen myöskin Leipäkonttorin johtajaksi, jotka konttorit siten tulivat muodostaneeksi yhden kokonaisuuden.

Melko suuressa määrässä edisti työn jouduttamista se seikka, että Leipäkomitean oli korttien kirjoitusta ja pakkausta varten sekä Leipäkonttorin toiminnan alkuajaksi eli kesäkuun alkupäiviin asti onnistunut saada käytettäväksi Ritarihuoneen huoneistot.

Leipäkonttorin järjestys. Leipäkomitean suorittama tehtävänsä ja uudesti muodostetun Leipäkonttorin saatua oman johtokuntansa, joka valittiin Muonitustoimikunnan kokouksessa huhtikuun 13 päivänä, piti Leipäkonttorin johtokunta ensimmäisen kokouksensa huhtikuun 14 päivänä, jolloin puheenjohtajaksi valittiin Leipäkonttorin johtaja, neiti Neovius. Tähän kokoukseen oli kutsuttu entisen Leipäkomitean jäsen, rouva Gebhard, ja esitti Leipäkonttorin johtokunta sittemmin, että Muonitustoimikunta valitsisi sekä rouva Gebhardin että viljakonttorin johtajat herrat H. Åkermanin ja O. Granlundin mainitun johtokunnan jäseniksi, johon pyyntöön Muonitustoimikunta myöntyi. Leipäkonttorin johtokuntana olivat siis vastamainitut kolme henkilöä sekä maisteri O. Valmari, leipurimestari G. E. Lindberg ja neiti D. Neovius. Sihteerinä toimi rouva Gebhard ensimmäisestä kokouksesta lähtien toukokuun viimeiseen päivään, ja oli hänellä siinä toimessa, paitsi pöytäkirjanpitoa, työläänä tehtävään ensimmäisinä viikkoina toimittavat uutiset, tiedonannot ja ilmoitukset sanomalehtiin.

Valistustoiminta. Kun leipäkorttijärjestelmän onnellinen toimeenpano ehdottomasti edellytti, että yleisö sai tutustua sekä tämän järjestelmän tarkoitukseen että sen käytännölliseen toimintaan, oli johtokunta sitä mieltä että sen ensimmäisiä toimenpiteitä tuli olla tietojen levittäminen näistä seikoista pitämällä julkisia esitelmiä eri osissa kaupunkia.

Erikoiskysymykset. Samaan aikaan kuin näitä kokouksia valmisteltiin sekä leipäkortteja kirjoitettiin ja jaettiin, piti Leipäkonttorin johtokunta taajaan kokouksia keskustellakseen ja päättääkseen kaikista Leipäkonttoria koskevista kysymyksistä, kuten a) minkä periaatteiden mukaan ja millä tavoin kaupungin jauhoja myytäisiin leipomoille; b) millä tavoin jauhoja myytäisiin yksityisille; c) minkä laskuperusteen mukaan jauhoja annettaisiin hotelleille, ravintoloille, ruokaloille y. m. sekä sairaaloille ja muille yleisille laitoksille; d) miten tarkastus olisi järjestettävä; e) miten leipäkorttien jakelu olisi toimitettava j. n. e. Sanalla sanoen, ala oli aivan uusi, ja koko tämä koneisto oli saatava mahdollisimman lyhyessä ajassa toimimaan niin onnellisesti ja hankauksitta kuin mahdollista.

Leipäkorttikonttorit. Huhtikuun 17 päivästä lähtien oli Ritarihuoneen leipäkonttori yleisölle avoinna päivittäin klo 10—4. Leipäkorttikonttorit, joiden puoleen yleisön tuli kääntyä leipäkorttiasioissa, pidettiin avoinna klo 11—3 ja 6—8, paitsi yhtä Kallion konttoria, joka oli avoinna klo 9—1 ja 6—8. Mutta usein työskenneltiin konttoreissa iltamyöhään.

Leipäkorttipiirit ja -konttorit olivat aluksi seuraavat:

I piiri:	I—III ja VIII kaupunginosa, konttori Fabianink. 14	} avoinna } arkipäivin } klo 11—3 } ja 6—8.
II "	V—VII " IX " " Korkeavuorenk. 17	
III "	IV ja XIII " " Fredrikink. 34	
V "	Fredrikspaneri, Böle ja XIII kaupunginosa Fredrikspanerin rukoushuone	
VI "	X ja XI kaupunginosa, konttori Pengerk. 5, klo 9—1 ja 6—8.	
VII "	Hermannin, Vallilan, Toukolan ja Gumtähti, konttori Vallilan uudet työväenasunnot	
	N:o 9, klo 11—3 ja 6—8.	

Tätä piirijakoa muutettiin kuitenkin myöhemmin. Niinpä siirrettiin V kaupunginosa toisesta kolmanteen piiriin sekä XIII kaupunginosa kolmannelle neljännelle piiriin, mihin niinkään siirrettiin Fredrikspaneri ja Böle; viidennen piirin konttori sijoitettiin Vallininkujan 7:ään, mihin yhdistettiin XII kaupunginosa ynnä Hämeenkadun länsipuolinen XI kaupunginosa.

Henkilökunta. Ei ole helppo yhtäkkiä saada lukuisaa ja harjaantunutta henkilökuntaa tämänlaatuiseen yritykseen, varsinkaan kun työn pitkäällisyys on epämääräinen eikä ennestään ole kokemusta sen järjestämisestä. Oli sentähden niistä satakunnasta henkilöistä, jotka olivat olleet leipäkortteja kirjoittamassa, valittava sopivimmat johtamaan ja avustamaan työtä sekä pääkonttorissa että 7 piirikonttorissa. Ei myöskään ollut helppo arvata konttoreissa tarvittavain työvoimain määrää. Aluksi jaettiin työ seuraavasti:

Pääkonttorissa:

1 sihteeri;
 1 taloudenhoitaja;
 1 kassanhoitaja ja kirjanpitäjä;
 1 yhteiskorttien laskija;
 1 konekirjoittajatar;
 1 varaston ja painotuotteiden hoitaja;
 6 toimitushenkilöä;
 3 jauhojen- ja leivänjakelun kirjanpitäjää;
 1 kuponkitarkastuksen johtaja;
 2 apulaista;
 20 laskuapulaista; sekä
 sitä paitsi moniaita tuntiapulaisia avustamassa toimituksessa, kirjanpidossa, osotteiden kirjoittamisessa y. m.

Piirikonttoreissa:

7 johtajataria;
 14 vakinaista apulaista; sekä
 sitä paitsi ylimääräisiä tuntiapulaisia tarpeen mukaan.
 Lisäksi 1 vahtimestari ja 2 asiatyttöä.

Uudet leipäkortit. Tuskin olivat leipäkortit tulleet käytäntöön ja jonkinlaista kokemusta saatu, kun täytyi ruveta ajattelemaan uusia leipäkortteja. Jo toukokuun 2 päivänä pidetyssä johtokunnan kokouksessa otettiin kysymys uusista leipäkorteista puheeksi, ja nyt seurasi jälleen kiiwas työ sekä Leipäkonttorille että sen johtokunnalle. Sillä paitsi juoksevia asioita, jotka vielä olivat niin uusia, että ne alinomaan aiheuttivat uusia kysymyksiä tarkastettavaksi ja ratkaistavaksi, oli uusien, leipäkorttien annosmäärä ja muoto määrättävä, painatus toimittava ja jakelu järjestettävä. Eikä tätä viimeksi mainittua työtä voitu suorittaa samalla tavalla kuin edellisellä kerralla, sillä jo saatu lyhytaikainen kokemus osotti, että leipäkortteja ei ollut ensinkään jaettava perheittäin, vaan yksinomaan henkilökohtaisesti, jos mieli estää ylen suuria väärinkäytöksiä. Korttikonttoreille koitui tästä runsasta työtä, kun niiden oli otettava selville kunkin perheenjäsenen nimi ja ammatti. Tämän työn helpottamiseksi lähetettiin kaikille talonomistajille, isännöitsijöille tai talonmiehille listat, joihin oli kirjoitettava kaikkien talon asukkaitten nimet ja ammatti. Näiden listain ja Leipäkonttorin rekisterikorttien johdolla sitten kirjoitettiin uudet kortit. Tämä leipäkorttien toinen sarja (³/₆—¹⁵/₉) jaettiin partiolaisten avulla kaupungin kaikkiin taloihin, joiden isännöitsijäin tai talonmiesten välityksellä kortit jaettiin asukkaille, joiden oli ne kuitattava mukana seuraaviin listoihin.

Venäläisten leipäkortit. Tässä korttijakelussa toimeenpantiin se tärkeä muutos, että venäläisille asukkaille toistaiseksi jaettiin kortit ainoastaan neljäksi viikoksi. Oli nimittäin tullut Leipäkonttorin tietoon suuria väärinkäytöksiä, sen johdosta että venäläiset, jotka saivat leipää ja jauhoja intendenttivirastolta, vaativat samalla leipäkortteja kaupungilta. Sitä paitsi oli paikkakunnalta poistuvilla venäläisillä tapana luovuttaa korttinsa tänne jääville venäläisille,

jotka siten saivat moninkertaisin annoksen. Jos tätä jatkuisi, hupenisivat kaupungin varastot huolestuttavassa määrässä. Mainittujen neljän viikon aikana tarkastettaisiin venäläisten oloja lähemmin. Tästä menettelystä olikin seurauksena että, venäläisille jaettujen korttien lukumäärä tuntuvasti väheni ja kaupungin varastot säästyivät vastaavassa määrässä.

Tarkastaja. Työn jatkuessa Leipäkonttorissa pian selvisi, että konttorin täytyi asettaa sivistynyt tarkastaja valvomaan leipomoja sekä ylipäättään leipäkauppaa. Avonaiseksi julistettua virkaa hakivat useat henkilöt ja siihen valittiin heti eli toukokuun 27 päivästä lähtien maisteri G. W. Helenius.

Tilit. Leipäkonttorin huhti- ja toukokuun tileistä esitettäköön seuraavat numerotiedot:

Leipäkorttisarjan ²³ / ₄ — ² / ₆ painatus	Smk 28,658: 75
Muut painotuotteet	” 8,063: 45
Vakinaiset palkat	9,683: 33
Tuntipalkat	<u>22,213: 40</u> ” 31,896: 73
Muut kustannukset	” 5,791: 40
Vuokrat	” <u>945: 50</u>
	<u>Yhteensä Smk 75,355: 83</u>

Tässä on kuitenkin syytä huomauttaa, että eräät menot, jotka oikeastaan kohdistuvat tähän aikaan, on merkitty myöhempään kuukausien tileihin, syystä että laskut on saatu vasta myöhemmin.

Tämän yhteydessä on huomautettava, että kaupunki on kiittolisuuden velassa Ritarihuonejohtokunnalle ei ainoastaan siitä, että se on luovuttanut Ritarihuoneen käytettäväksi, vaan myös sallinut Leipäkonttorin käyttää talon huonekaluja, niinkuin pöytiä, tuoleja ja pulpetteja, joita sittemmin on osa saatu siirtää Leipäkonttorin myöhempäänkin huoneistoon vanhalle Seurahuoneelle. Ilman tätä lupaa olisi kaupungille koitunut tuntuvia menoja konttorin kalustamisesta. Samaten ovat Anniskeluosakeyhtiö ja Palokunnantalo suurella auliudella antaneet lainaksi lukuisia pöytiä, tuoleja ja kaappeja 7 leipäkorttikonttoriin.

Järjestelmän toiminta. Tässä ei ole oikea paikka arvostella, miten leipäkorttijärjestelmä on Helsingissä onnistunut. Saanee kuitenkin lausua, että se on suunniteltu ja toimeenpantu kutakuinkin oikein, koska siihen ei ole sanottavia muutoksia vaadittu eikä tehty. Ensimmäisten korttien ulkoasu oli tosin liian yksinkertainen ja helppo jäljitellä, mutta tämä johtui etusijassa siitä, että korttien valmistamiseen oli käytettävänä ylen lyhyt aika. Toinen korttisarja oli Leipäkonttorilla jo tilaisuus laatia siistimpään asuun, joka myös vaikeutti väärentämistä. Viime leipäkorttisarjaa painatettaessa, jonka työn Senaatti on toimittanut, on Helsingin kortti niinkuin tunnettu ollut Suomen valtion leipäkortin mallina.

Että leipäkorttijärjestelmän käytäntöön ottaminen Helsingissä on ollut yhteiskunnalle hyödyksi, käynee selvimmin näkyviin siitä, että kaupungin varastot olisivat, ellei annostelua olisi toimeenpantu, arviolta olleet lopussa viimeistään kesäkuun kuluessa, sen sijaan että ne nyt riittävät lokakuun loppuun asti.

Valitettavasti ei Leipäkonttorin kiireinen työ ole sallinut järjestää aineistoa tilastollisesti, vaan täytyy tämä työ siirtää myöhempään aikaan. Tässä kuitenkin mainittakoon, että ensimmäisiä leipäkortteja jaettiin hiukan yli 200,000.

10. Kalliinajanavustuskomitea ja kansanravintokomitea.

Kalliinajanavustukset. Siihen Kalliinajanavustuskomitean osastoon, joka keväällä 1917 sai toimekseen jakaa tilapäisavustuksia kunnan vähävaraisille, ovat kuuluneet rouvat Fina Pietikäinen ja Ida Saarinen sekä herrat J. Tuominen, Hannes Juvonen ja Vaivashoitohallituksen oimetusjohtaja B. Breitholtz.

Komitea on suorittanut tehtävänsä siten, että se on touko- ja kesäkuulla jakanut tilapäisavustuksina yhteensä 71,486 markkaa 50 penniä, nimittäin

halkoshekkeinä	Smk 23,162: —
elintarveshekkeinä	” 28,738: 50
vuokrashekkeinä	” 10,465: 50
panttilainashekkeinä	” 6,220: —
raha-avustuksina	” 2,900: 50
	<u>Smk 71,486: 50</u>

Raha-avustusten antamista ei ole voitu kokonaan välttää, osin syystä että komitea on katsonut sopivaksi hankkia useille henkilöille tilaisuuden matkustaa maalle, osin syystä että on ollut pakko avustaa semmoisten ruokatarvarain hankintaa, joita ei ole ollut saatavissa siirtomaatavarakaupoista.

Avustusten jakelua varten on kaupunki ollut jaettuna neljään alueeseen, kukin eri johtajineen. I alue on käsittänyt Siltasaaren eteläpuolisen osan sekä Töölön, II alue Sörnäsin, III Hermannin ympäristöineen, IV Fredriksbergin. Eri alueiden johtajina ovat toimineet rouva Pietikäinen, herrat Tuominen ja Juvonen sekä rouva Saarinen tässä mainitussa järjestyksessä.

Avunanojain elanto- ja toimeentuloehtoien tutkimisessa on johtajilla ollut apuna palkattuja köyhäinkatsojia. Sen ohessa on herra Breitholtz, sikäli kuin hänen aikansa on sallinut, avustanut johtajia neuvoilla sekä valvonut avustusten jakamista.

Sekä johtajat että köyhäinkatsojat ovat saaneet 12 markan päivärahan, jota vastoin herra Breitholtz ei ole vaatinut minkäänlaista korvausta työstään.

Avustuksensaajain luku ja heille jaettujen avustusten määrä käyvät selville seuraavasta yhdistelmästä:

	Avustuksen- saajia.	Avustusten määrä.	Keskimääräinen avustus.
I alue	380	Smk 16,506: —	Smk 43: 44
II ”	553	” 29,795: 25	” 53: 84
III ”	373	” 16,775: 50	” 44: 97
IV ”	146	” 8,409: 75	” 57: 58

Avustusten laatu eri alueilla käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

	Halkoja.	Elin- tarpeita.	Vuokria.	Pantti- kuitteja.	Rahaa.
I alue	Smk 8,158: —	2,172: —	2,559: —	2,548: —	1,069: —
II ”	” 8,544: —	13,895: 25	2,761: —	3,176: —	1,419: —
III ”	” 3,930: —	7,918: —	4,800: 50	127: —	—
IV ”	” 2,530: —	4,753: 25	345: —	369: —	412: 50
	<u>Smk 23,162: —</u>	<u>28,738: 50</u>	<u>10,465: 50</u>	<u>6,220: —</u>	<u>2,900: 50</u>

Johtajain ja heidän apulaistensa palkkaukseen on käytetty:

I alueella	Smk 1,800: —
II ”	” 2,400: —
III ”	” 1,464: —
IV ”	” 1,140: —
	<u>Yhteensä Smk 6,804: —</u>

Kutakin avustuksensaajaa kohti on siis ollut kustannuksia

I alueella	Smk	4: 74
II "	"	4: 34
III "	"	3: 92
IV "	"	7: 81

eli keskimäärin Smk 5: 20.

Muita menoja on ollut seuraavat määrät:

Kansliahuoneistojen siivoaminen	Smk	145: —
Leimasimet y. m.	"	36: —
Shekkikirjat	"	154: —
Ilmoitukset	"	216: —
Kansliatarvikkeet y. m.	"	155: 85

Yhteensä Smk 706: 85

Komitean toimittamasta avustusten jakamisesta on siis ollut kustannuksia kaikkiaan Smk 78,997: 35.

Kansanravintokomitea. Siihen Kalliinajanavustuskomitean erikoiseen osastoon, joka on toiminut Kansanravintokomitean nimisenä, ovat kuuluneet rouva Hedvig Gebhard, neiti Miina Sillanpää ja herra G. von Wendt.

Tämä alikomitea on käsitellyt kysymyksen ruokalain järjestämisestä vähävaraisille kansanluokille ja sitä varten suunnitellut isonlaisen keskuskeittiön ent. Seurahuoneen pohjakerrokseen sekä ryhtynyt valmistaviin toimiin sinne tarpeellisten konelaitteiden hankkimiseksi. Tässä puheena oleva toimintahaara oli kuitenkin vasta alkuvaiheessaan Muonitustoimikunnan hajaantuessa.

11. Kalliinajantalouskomitea.

Muonitustoimikunta hyväksyi kokouksessaan toukokuun 18 päivänä 1917 neiti Eva Somersalon tekemän ehdotuksen kalliinajantalouskomitean asettamisesta. Tämän komitean tarkoituksena oli pula-aikana käyttämällä kaikkia tarjona olevia keinoja saavuttaa mahdollisimman paras ravintotulos. Tässä ei tietysti ole ainoastaan tarpeen noudattaa erinomaisen tarkkaa säästäväisyyttä ja kaikkien ravintoaineiden hyödyksi käyttämistä, vaan on myös taloudenhoito, eritoten vähävaraisissa kodeissa, järjestettävä uudestaan olojen vaatimusten mukaisesti. Nämä ovat muutoksia, joita ei voida panna toimeen ilman pätevää johtoa ja seikka-peräistä opastusta.

Komitean tehtävänä oli sehtähden

1) saatavissa olevista ravintoainemääristä koottujen tietojen pohjalla hankkia ruuanlaitto-ohjeita ja laatia ruokajärjestysehdotuksia huomioon ottamalla eri väestökerrosten erilaiset varallisuus- ja muut olot. Samalla olisi varakkaampia kansalaisia kehotettava ja opastettava entistä laajemmassa mitassa käyttämään ravintoaineita, joita kalliimman hintansa ja hankalampain laittotapain johdosta ei ole jokaisen käytettävänä;

2) tehdä ehdotuksia käytännöllisten opetus- ja näytäntökurssien toimeenpanemiseksi kalliinajantaloudessa. Näitä toimeenpannessa olisi erikoisesti otettava huomioon useimpain työväenasuntojemme puutteellinen sisustus sekä opetuksen hyödyksi käyttämiseen nähden todellisuudessa olemassa olevat edellytykset:

3) laatia ja sekä sanomalehtien välityksellä että lentokirjasilla yleisön keskuuteen levittää neuvoja ja ohjeita tähän kuuluvista asioista;

4) Muonitustoimikunnalle ehdottaa muita käytännöllisiä toimenpiteitä, joita komitea pitää tarpeellisina edellä mainittujen tarkoitusten saavuttamiseksi.

Komiteaa kehoitettiin toimimaan yhdessä Viljelystoimikunnan sekä samalla alalla työskenteleväin naisjärjestöjen kanssa.

Komitean puheenjohtajaksi valitsi Muonitustoimikunta neiti Somersalon sekä jäseniksi rouvat Alma Jalavan, Gerda Ehrstedtin, Rosa Rosenqvistin ja Tekla Lampénin, neidit Edith Reinilän ja Vava Grönholmin sekä diakonissa Alma Lundmarkin. Varapuheenjohtajaksi valitsi komitea rouva Tekla Lampénin ja sihteeriksi rouva Gerda Ehrstedtin.

Komitea anoi 40,000 markan määrärahaa toimintaansa varten tammikuun 1 päivään 1917 asti, jonka rahamäärän Muonitustoimikunta myönsi. Komitean pyynnöstä antoi Rahatoimikamari sen käytettäväksi vanhassa Seurahuoneessa huoneiston, mihin komitea järjesti opastuskeittiön. Komitea pyysi niinkään täkäläisiltä kansakoulujohtokunnilta lupaa saada käyttää kesäkuukausina niiden koulukeittiöitä ja teki samanlaisen anomuksen Tyttöjen ammattikoulun johtokunnalle. Kansakoulujohtokunnat myöntivät komitean anomukseen, mutta ammattikoulu epäsi sen.

Ruuanlaitto-ohjeita saadakseen komitea kääntyi rouva Elin Sjöströmin puoleen. Häneltä saadut reseptit neuvoineen ja ohjeineen julkaistiin sanomalehdissä. Komitea sopi rouva Sjöströmin kanssa siitä, että hän laatisi kalliinajankeittokirjan sekä suomeksi että ruotsiksi. Kansanvalistusseura otti kirjan kustantaakseen, ja olisi sen hinta oleva noin 60 penniä kappaleelta.

Kun tyytymättömyys niiden keskuudessa, joiden liha-annokset olivat pääasiassa luita, oli sängen suuri ja kustannukset lihaliemen keittämisestä kodeissa nykyisin halonhinnoin kävivät niin kalliiksi, ettei luita voitu käyttää hyödyksi, päätti komitea perustaa lihaliemikeittimön. Sopiva huoneisto saatiin vanhalla Seurahuoneelta.

Komitea käsitteli myös kysymystä kunnallisen sikalan perustamisesta, mutta hankkeesta täytyi tällä kertaa luopua, syystä ettei ollut saatavissa sopivia ruuantähteiden kuljetusastioita.

Erittäin tarpeellinen olisi ollut kanslia, missä perheenemännät voisivat saada neuvoja ja ohjeita ja heillä olisi tilaisuus seurata ulkomaista kalliinajan kirjallisuutta, mutta komitea ei katsonut voivansa sitä järjestää, ennenkuin oli saanut sopivamman huoneiston.

12. Viljelystoimikunta.

Toimikunnan asettaminen ja tehtävä. Kaupungin Sosialilautakunnan tehtyä esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä viljelyspalstain luovuttamiseksi kaupungin mailta vähävaraisille kaupunkilaisille perunain viljelemistä varten ja sittenkuin Muonitustoimikunnassa oli herätetty kysymys viljelyssopimusten tekemisestä kaupungin lähitienvoan maanviljelijäin kanssa perunain ja vihannesten viljelemisestä kaupungin tarpeiksi, päätti Toimikunta huhtikuun 23 päivänä 1917 asettaa erikoisen Helsingin kaupungin Viljelystoimikunta nimisen toimikunnan hoitamaan näitä Muonitustoimikunnan toimialan uusia osia. Viljelystoimikunnan jäseneksi valitsi Muonitustoimikunta puolestaan professori Georg von Wendtin sekä päätti samalla kehottaa Rahatoimikamaria ja Sosialilautakuntaa valitsemaan edustajansa toimikuntaan, joka sen ohessa oikeutettiin täydentämään itseään tarpeen mukaan. Rahatoimikamari valitsi sittemmin toimikunnan jäseniksi professori A. L. Hjelmmanin ja kaupungingeodeetin, insinööri W. O. Lillen, sekä Sosialilautakunta filosofianmaisteri Yrjö Harvian.

Ensimmäisessä kokouksessaan päätti Viljelystoimikunta, ennenkuin ryhtyi toimenpiteisiin tehtävänsä täyttämiseksi, kehottaa Helsingin työväen Kunnallisjärjestöä valitsemaan Toimi-

kuntaan sen jäsenmäärän, minkä katsoi tarpeelliseksi. Tämä toimikunnan kehoitus kuitenkin hyljättiin. Edellä mainitussa kokouksessaan Toimikunta saamansa valtuuden nojalla päätti täydentää itseään kahdella uudella jäsenellä, nimittäin Helsingin naisjärjestöjen edustajilla rouvilla Alma Jalavalla ja filosofian kandidaatti Tekla Lampénilla. Puheenjohtajakseen valitsi toimikunta professori Georg von Wendtin ja sihteerikseen maisteri Yrjö Harvian sekä vas-taisen kansliansa johtajaksi insinööri W. O. Lillen. Kokouksiaan voi Toimikunta toistaiseksi pitää Rakennuskonttorin huoneistoissa, mihin Toimikunnan kansliakin sijoitettiin.

Toimikunnan toimeenpiteet. Aluksi täyttääkseen tehtävänsä perunanviljelyspalstain osottamiseksi kaupungin asukkaille päätti Viljelystoimikunta kokouksessaan toukokuun 9 päivänä päivälehdissä julkaistuilla uutisilla ja ilmoituksilla kehottaa yksityisiä henkilöitä sekä kansalaisryhmiä ja armeliaisuusyhdistyksiä määrääjän kuluessa Toimikunnalle ilmoittamaan, minkä laajuisia viljelysaloja kukin halusi saada perunain ja juurikasvien viljelemistä varten seuraavana kesänä kaupungin viljelysmailta, sekä samalla antamaan tiedon, minkä verran siemenperunoita asianomaiset katsoivat itse kykenevänsä hankkimaan. Tämän johdosta ilmoitettiin määrääjän kuluessa Toimikunnan kansliaan kaikkiaan 1,720 yksityishenkilöä sekä sitä paitsi useita satoja henkilöjä edustavia järjestöjä ja yhdistyksiä halukkaiksi ottamaan osaa maan viljelemiseen. Yksityishenkilöt anoivat yhteensä noin 80 sekä järjestöt ja yhdistykset noin 20 ha, joten Toimikunnan käytettävänä olisi, siinä tapauksessa että kukin hakija olisi voinut saada haluamansa alan, tarvinnut olla noin 100 ha.

Rahatoimikamarin ilmoituksen mukaan voi kaupunki antaa Viljelystoimikunnan käytettäväksi kaikkiaan noin 24 ha viljelyskelpoista maata eri osista kaupungin tiluksia. Sen ohessa katsoi Toimikunta voivansa kaupungin puistoalueista käyttää viljelykseen noin 8 ha. Edelleen sai Viljelystoimikunta käytettäväkseen yhteensä 12 ha peltomaata kaupungin Helsingin pitäjältä keväällä 1917 ostamalla maatiloilla. Kaikkiaan oli Viljelystoimikunnalla siis aluksi käytettävänä noin 40 ha eli ainoastaan noin 40 % tarvittavasta alasta. Tarpeellisen lisäalueen hankkimiseksi päätti Toimikunta Muonitustoimikunnalta ja Rahatoimikamarilta pyytää valtuutusta käydä eräiden kaupungin viljelysmaiden vuokraajain kanssa keskustelemaan heidän vuokraoikeutensa lunastamisesta. Vaikka suurin osa vuokraajista osottautui haluttomaksi sopimaan kaupungin kanssa vuokrasopimusten peruuttamisesta, onnistui Toimikunnan kuitenkin tätä tietä saada käytettäväkseen 25 ha lisämaata. Korvausta täytyi Toimikunnan maksaa vuokraajille kaikkiaan 6,757 markkaa. Kun Toimikunnalla siis oli viljelystarkoituksiin käytettävänä ainoastaan noin 65 ha, katsoi Toimikunta, voidakseen antaa kaikille hakijoille viljelysmäätä, tarpeelliseksi supistaa kullekin viljelijälle annettavan palstan 200 m²:in. Tämän laajuiselle alalle voitiin istuttaa arviolta 1/2 hehtaota. Ainoastaan kaupungin ulkolaidoista, Oulunkylästä ja Malmilta, voitiin halullisille luovuttaa suurempia aloja. Sitä paitsi täytyi Toimikunnan päättää, että viljelyspalstoja sai antaa ainoastaan perheellisille henkilöille ja näistäkin ainoastaan niille, jotka leipäkortin näyttämällä osottivat olevansa kunnan jäseniä ja perheenelättäjiä. Tämä menettely katsottiin välttämättömäksi, koska näillä viljelyspastoilla oli ruvettu keinottelemaan.

Yksityishenkilöille luovutettiin sittemmin edellä mainituilla perusteilla viljelyspalstoja seuraavat määrät:

100 m ² :n palstoja	120
200 " "	2,060
400 " "	50
	Yhteensä 2,230

Sen ohessa luovutettiin Malmilta isompia palstoja kaikkiaan 30 henkilölle ja järjestölle yhteensä 10.4 ha. Armeliaisuuslaitoksia, jotka maksutta saivat maata luovuttaakseen sitä vähävaraisille, oli neljä ja niille luovutettiin kaikkiaan 7.4 ha.

Kaikkiaan luovutti Viljelystoimikunta varsinaisiin viljelystarkoituksiin kaupunginmaata 62,3 ha. Suurin osa tästä oli vanhaa niittyä ja nurmea. Vuokramaksu koko kesältä oli markka 100 m²:ltä, 1 markka 50 penniä 200 m²:ltä ja 3 markkaa 400 m²:ltä, mutta Malmilta luovutetuista paremmista ja laajemmista viljelyspalstoista otettiin vuokraa 200 markkaa ha:lta. Armeliaisuusyhdistykset saivat viljelyspalstansa maksutta käytettäväksi.

Kun täytyi edellyttää, että yksityisten vähävaraisten viljelyspalstain vuokraajain kävisi keväällä ilmaantuneen perunain puutteen johdosta vaikeaksi hankkia siemenperunoita, kehotti Viljelystoimikunta asianomaisia hakijoita ilmoittamaan, minkä verran siemenperunoita kukin arveli voivansa hankkia ja minkä verran he halusivat niitä saada kaupungilta. Siten tarvittavan siemenperunamäärän hankkimiseksi ehdotti Viljelystoimikunta, että Muonitustoimikunta hankkisi noin 1,000 hl siemenperunoita, ja Muonitustoimikunta antoikin sittemmin Viljelystoimikunnan käytettäväksi kaikkiaan 2,191.5 hl. Tästä määrästä möi Viljelystoimikunta yksityisille viljelijöille siemenperunoiksi kaikkiaan 552 hl 25 markasta hehtolin, minkä ohessa armeliaisuuslaitoksille ja erinäisille kaupungin kansakoulujen järjestämille lastenpuutarhoille Muonitustoimikunnan päätöksen johdosta annettiin maksutta kaikkiaan 166 hl. Sen ohessa on Viljelystoimikunta erälle maanviljelijöille, joiden kanssa oli tehty viljelyssopimus, antanut lainaksi 112 hl siemenperunoita, sillä ehdolla että tavara syksyllä maksetaan luonnossa takaisin. Jäljelle jääneiden perunamääräin saaminen kaupaksi kaupungin hankintakustannuksia vastaavasta hinnasta, 28 markasta hl, on kohdannut suuria vaikeuksia, sen johdosta että kaupan tarjottiin suuria perunamääriä, sittenkuin siemenperunain tarve kaupungissa ja sen lähistössä oli tyydytetty. Tämän johdosta täytyi Viljelystoimikunnan jäljellä olevasta määrästä, 761,5 hehtolista, myydä suurin osa kaupungin vähävaraisille asukkaille 15—20 markasta hl. Sen ohessa täytyi Toimikunnan käyttää 600 hl perunajauhojen valmistukseen, syystä että mainittu perunamäärä oli itänyt siinä määrin, ettei sitä voitu säilyttää varastossa, kunnes se olisi saatu kaupaksi vähittäin myymällä. Perunajauhoja, jotka Viljelystoimikunta aikoo antaa Kansanravintohallituksen käytettäväksi, on kaikkiaan 4,005 kg ensi ja 377 kg toisen luokan tavaraa.

Paitsi siemenperunoita on kaupunki myynyt viljelijöille kaikkiaan 8,300 lantuntainta pennistä kappaleen.

Viljelystöiden järjestämiseksi ja viljelijäin opastamiseksi järjesti Toimikunta keväällä kolme luentoa maahedelmäin hoidosta sekä palkkasi samaa tarkoitusta varten kolme ammattitaitoista perunanviljelyksen neuvojaa, jotka otettiin kaupungin palvelukseen toukokuun 22 ja syyskuun 30 päivän väliseksi ajaksi 300 markan kuukausipalkalla. Neuvojain tehtävänä oli viljelysmailla avustaa viljelijöitä näiden työssä sekä järjestää heidän yhteinen vartioimis-toimintansa.

Sitä paitsi on Viljelystoimikunta viljelystaidon edistämiseksi pitänyt viljelijöille kaupan pientä opasta perunain ja vihanneksien viljelemisessä.

Viljelyssopimukset. Mitä sitten tulee Viljelystoimikunnan tehtävään aikaansaada sopimuksia perunain ja vihanneksien viljelemisestä kaupungin tarpeiksi, on yleensä osottautunut vaikeaksi saada kaupungin lähitienoon maanomistajain kanssa aikaan tuollaisia sopimuksia. Sittenkuin ensin oli yritetty saada aikaan sopimuksia sillä pohjalla, että kaupunki sitoutuisi syksyllä maksamaan käypähinnan sekä sopimusta tehtäessä suorittamaan edeltäpäin puolet hinnasta, mutta viljelijät eivät pitäneet näitä ehtoja kyllin edullisina, päätettiin noudattaa sitä menettelyä, että kaupunki maksaisi 10 % sen hinnan lisäksi, mikä tavarasta keskimäärin maksettiin kaupungin toreilla sillä viikolla, jolloin tavara tuotiin kaupunkiin. Näillä perusteilla on joitakin viljelyssopimuksia voitu saada aikaan. Kaikkiaan on kaupunki tehnyt sopimuksen 12 henkilön tahi liikkeen kanssa, jotka ovat sitoutuneet toimittamaan 1,800 hl perunoita, 2,650 hl lanttuja, 2,000 kg kaalia, 178 hl porkkanoita, 17 hl punajuuria ja 90 hl herneitä.

Menot ja tulot. Viljelystoimikunnan lilit huhtikuun 27 ja heinäkuun 31 päivän väliseltä ajalta osottavat seuraavaa:

Varat:

Kassasaldo	1,543: —	
Tappio	<u>73,710: 65</u>	75,253: 65

Velat:

Muonitustoimikunta.....	71,016: 50	
Rakennuskonttori	<u>4,237: 15</u>	75,253: 65

Tulot:

Viljelyspalstain vuokria	4,133: —	
Viljelyskirjallisuus	50: 80	
Perunat ja lantut	25,947: 60	
Tappio	<u>73,710: 65</u>	103,842: 05

Menot:

Viljelyssopimukset	18,890: —	
Maanvuokrat	6,417: —	
Ositus- ja paalutuskustannukset	2,396: 22	
Sekalaiset kulut	2,257: 17	
Palkat, matkakulut y. m.	4,565: 76	
Ilmoitukset	1,536: 90	
Viljelyskirjallisuus	562: 50	
Perunain osto	<u>67,216: 50</u>	103,842: 05

13. Muonitustoimikunnan muut tärkeämmät hallintotoimenpiteet.

Kunnallinen suojeluskunta Helsingin piirityksen varalta. Kokouksessaan huhtikuun 26 päivänä 1915 päätti Muonitustoimikunta käydä järjestämään kunnallista suojeluskuntaa, joka kaupungin joutuessa alttiiksi piiritykselle tai pommitukselle suorittaisi raivaustöitä, hoitaisi haavoittuneiden kuljetuksen ja antaisi muuta apua. Suojeluskuntaan valittiin kaupungin työläisistä 120- miehinen valiojoukko, jonka jäsenten kanssa sovittiin, etteivät he missään tapauksessa saisi poistua kaupungista piirityksen tai pommituksen aikana. Tämä joukko asetettiin kunnallisten toimihenkilöjen ja esimiesten sillmälläpidon ja määräysvallan alaiseksi sekä jaettiin neljään eri osastoon ja piiriin. Korvausta maksettaisiin miehistölle ainoastaan siinä tapauksessa, että sitä käytettäisiin edellä mainittuun tarkoitukseen, ja suojeluskuntalaisten perheille luvattiin kohtuullinen vahingonkorvaus, siinä tapauksessa että suojeluskuntalaisia kohtaisi tapaturma heidän ollessaan kaupungin työssä piirityksen tai pommituksen aikana. Ehdotus suojeluskunnan järjestämiseksi laadittiin yksissä neuvoin kaupungin poliisiviranomaisten kanssa.

Raatihuoneenarkiston y. m. suojeleminen. Toukokuun 5 päivänä päätti Muonitustoimikunta ryhtyä tarpellisiin toimenpiteisiin Raatihuoneen arkiston ja kunnallisten viranomaisten arkistojen suojelemiseksi sotavaaran varalta. Yksissä neuvoin palomestarin kanssa ryhdyttiin sitä paitsi erinäisiin toimenpiteisiin palomiestön lisäämiseksi ja palokaluston täydentämiseksi sen palovaaran varalta, jolle kaupunki sotatilan vallitessa on alttiina.

Viljatiedustukset. Yhtärinnan niiden säästäväisysoimenpiteiden kanssa, joihin Muonitustoimikunta ryhtyi leivänkulutuksen rajoittamiseksi, päätti Toimikunta toimeenpanna mahdollisimman tarkan ja täydellisen tiedustuksen kaupungin tukkukauppiaitten ja leipomoliikkeen harjoittajain hallussa olevain viljavarastojen määrästä. Ensimmäisen tiedustuksen toimitti kauppa-asiamies, ja sen tulos esitettiin Muonitustoimikunnan kokouksessa toukokuun 5 päivänä 1915. Myöhemmin päätti Muonitustoimikunta toimeenpanna säännöllisiä kuukausitiedustuksia. Nämä tutkimukset toimitettiin aluksi kunkin kuukauden 15 päivänä ja ensimmäinen tiedustus koski oloja elokuun 15 päivänä 1915. Marraskuun alusta mainittua vuotta otti tiedustuksen toimittakseen Tilastokonttorin ensimmäinen aktuaari, tri Edvard Cylling, laajennetun ohjelman mukaan, ja 1916 vuoden alusta lähtien annettiin kuukausiraportit kunkin kuukauden 1 päivästä. Tiedustukset käsittävät tietoja tuonnista ja viennistä, tukkukauppiaitten, leipomojen ja vähittäiskauppiaiden varastomääristä, tilatuista määristä, kulutuksesta, leipomojen työoloista y. m. Sen ohessa annettiin tietoja erinäisten muidenkin kulutusaineiden kuin leipäviljan, nimittäin sokerin, suolan, voin ja munien kulutuksesta.

Kuntainvälinen yhteistyö. Vuoden 1916 alussa pohti Muonitustoimikunta tehtyä ehdotusta yhteistoiminnan aikaansaamisesta maamme kaikkien kaupunkikuntain kesken siinä mielessä, että hankittaisiin ja maamme itäosiin sijoitettaisiin ne viljamäärät, mitkä avoveden tultua saataisiin Suomeen kuljetetuiksi pitkin Venäjän kanavia ja Laatokan poikki. Tästä aloitteesta ei kuitenkaan ollut myönteistä tulosta. Mainitun vuoden lopulla otti Muonitustoimikunta keskusteltavaksi kysymyksen kuntainvälisen yhteistoiminnan aikaansaamisesta kaupunkien kesken päiväjärjestyksessä olevain elintarvekysymysten ratkaisemiseksi. Tammikuun 19 päivänä 1917 Muonitustoimikunta, hankittuaan poliisiviranomaisilta luvan, päätti kutsua Turun, Viipurin, Vaasan, Oulun, Tampereen, Kuopion, Kotkan ja Porin elintarvekomiteain edustajat sekä eräät elintarvealan asiantuntijat helmikuun 12 päivänä Kaupunginvaltuuston kokouksessa pörssitalossa pidettävään neuvotteluun. Kokouksen käsiteltäviksi esiteltiin seuraavat kolme kysymystä, joihin alustukset oli laadittu Muonitustoimikunnan toimesta: 1) kysymys lihansaannin lisäämisestä ja järjestämisestä; 2) kysymys maidon ja voin tuonnin lisäämisestä ja järjestämisestä; sekä 3) kysymys maassamme olevain viljamäärän arvioimisesta ja niiden kartuttamisesta. Sen ohessa teki Muonitustoimikunta kokoukselle esityksen toimenpiteistä, joihin kuntain ja teollisuuslaitosten puolelta olisi ryhdyttävä elintarveiden hankinnan ja jakelun edistämiseksi.

Kokouksessa, joka pidettiin helmikuun 12 ja 13 päivänä, päätettiin muun muassa asettaa kuntainvälinen elintarvekomitea. Komitean jäsenet valittiin maaliskun 12 päivänä jatkettussa kokouksessa, jossa useimmat maamme kaupunkikunnat olivat edustettuina ja ilmoittivat ottavansa osaa Muonitustoimikunnan suunnittelemaan kuntainväliseen yhteistyöhön elintarvekysymysten ratkaisemiseksi.

Muonitustoimikunnan tilit ja tilinpäätös.

Toimikunnan tilien perusteella annetaan alempana selonteko yrityksen tilasta elokuun 1 päivänä 1917.

Tulot:

Viljakonttori	532,144: 74	
Sokerikonttori	72,758: 07	
Lihakonttori	35,572: 15	640,474: 96

Edellä mainittu puhdas voitto, Smk 640,474: 96, on käytetty seuraavalla tavalla:

Palolaitos	131,626: 81	
Voikonttori	34,497: —	
Kalliinajantalouskomitea	40,000: —	
Svenska Kvinnoförbundet ja H:gin Nais- liitto	812: 50	
Viljelystoimikunta	73,710: 65	
Leipäkonttori	101,538: 84	
Korttikonttori	78,756: 26	
Maitokonttori	46,161: 05	
Kalliinajantalous- ja Kansanravintokomitea	78,997: 35	
Jäljellä käyttämättä	54,374: 50	640,474: 96

Varat:

H:gin kaupungin Elintarvelautakunnan hal- lussa	37,561: 08
Rahatoimikonttorin hallussa	20,077: 27
S:n (Lihakonttorin) hallussa	35,572: 15
Kassa (Viljelystoimikunta)	1,543: —
Makasiinirakennus	42,855: 50
	<u>Smk 137,609: —</u>

Velat:

Rakennuskonttorille (Viljelystoimikunta) ..	4,237: 15
Rahatoimikonttorille (Kalliinajanavustus- ja Kansanravintokomitea)	78,997: 35
Säästö	54,374: 50
	<u>Smk 137,609: —</u>

Muonitustoimikunnan kokoonpano, kanslia ja työjärjestys.

Muonitustoimikuntaa asetettaessa valittiin siihen Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, pankinjohtaja Alfred Norrmén, joka koko Toimikunnan olemassaoloajan toimi sen puheenjohtajana, Rahatoimikamarin puheenjohtaja, todellinen valtioneuvos Alexis Gripenberg, Maistraatin puheenjohtaja, pormestari, vapaaherra R. F. Wrede sekä professori Onni Tarjanne ja tohtori H. M. J. Relander. Vuoden 1916 lopulla, jolloin Toimikunnan toiminta kävi yhä laajemmaksi ja paljotöisemmäksi, teki Toimikunta Kaupunginvaltuustolle esityksen työvoimainsa lisäämisestä, ja valitsi Valtuusto silloin Toimikuntaan johtaja W. A. Lavoniuksen ja tilanomistajan, varatuomari Georg Ehrnroothin. Maaliskuun 26 päivänä johtaja Lavonius ilmoitti muiden tehtävään estävän häntä ottamasta osaa Muonitustoimikunnan töihin, minkätähden Toimikunta esitti Kaupunginvaltuustolle, että herra Lavonius vapautettaisiin mainitusta tehtävästä. Kun kuitenkin Toimikunnan jäsenluvun lisääminen silloisen tukalan pula-kauden vallitessa näytti tarpeelliselta, alisti Toimikunta samalla Kaupunginvaltuuston harkitta-

vaksi, eikö Toimikunnan jäsenlukua olisi lisättävä, jotta usealla taholla lausuttu toivomus kaupungin työläisluokan ja naisjärjestöjen edustajain valitsemisesta Toimikuntaan voitaisiin täyttää. Tähän myöntyen Kaupunginvaltuusto huhtikuun 17 päivänä valitsi jäseneksi herra Lavoniuksen sijaan professori Georg von Wendtin sekä määräsi Toimikuntaa edelleen lisättäväksi 7 jäsenellä. Näistä valitsi Valtuusto kolme, nimittäin neidit Dagmar Neoviuksen, Eva Somersalon ja Miina Sillanpään, minkä ohessa järjestyneen työväen Kunnallisjärjestöä kehoitettiin valitsemaan muut neljä uutta jäsentä. Järjestynyt työväki ei kuitenkaan ottanut tätä kehotusta huomioon, ja neiti Sillanpääkin ilmoitti olevansa estetty ottamasta osaa Toimikunnan töihin. Huhtikuun 24 päivänä Kaupunginvaltuusto tehdyn anomuksen johdosta vapautti herra Ehrnroothin Muonitustoimikunnan jäsenyydestä.

Muonitustoimikunnan sihteerinä on toiminut Kaupunginvaltuuston toinen sihteer, varatuomari John Uggla. Hänen avukseen asetettiin huhtikuun 23 päivänä 1917 Muonitustoimikunnan kansliaan lakitieteenkanditaatti Oito M. Hohental. Vahtimestarin tehtäviä on hoitanut Kaupunginvaltuuston vahtimestari W. Byman.

Muonitustoimikunta on toimikautensa kuluessa kokoontunut kaikkiaan 114 kertaa ja käsitellyt yhteensä 1,012 asiaa. Muonitustoimikunnan kokouksissa olivat saapuvilla asianomaisten osastojen päälliköt ja esittelivät toimialaansa kuuluvat asiat osin kirjallisesti ja osin suullisesti. Muonitustoimikunnan toimikauden lopulla kävi työmäärän desentralisoiminen tarpeelliseksi sikäli, että vähemmän tärkeitä asioita ja erinäisiä hallintotehtäviä hoitivat eri konttorit ja johtokunnat itsenäisen harkinnan mukaan ja ainoastaan tärkeämmät asiat alistettiin Toimikunnan ratkaistaviksi.

Muonitustoimikunnan hajaantuminen.

Kun muonitusasiain käsittely uuden elintarvelain 17 §:n mukaan oli oleva toimena erityisellä kuusijäsenisellä elintarvelautakunnalla, johon kolme jäsentä valitsisi järjestynyt työväki ja kolme Kaupunginvaltuusto, syntyi siten uusi lainmukainen viranomaisen, joka otti toimekseen Muonitustoimikunnan tehtävät. Muonitustoimikunnan viimeisessä kokouksessa mainitun kuukauden 8 päivänä, päätti Toimikunta Kaupunginvaltuustolle esittää, että halonhankinta-alaan kuuluvat asiat Toimikunnan hajaannuttua siirrettäisiin erityiselle, välittömästi Kaupunginvaltuuston alaiselle toimikunnalle, kunnes Rahatoimikamarissa valmisteltavana oleva kysymys vakituisen elimen asettamisesta kunnan polttoainehankintaa varten oli saavuttanut ratkaisunsa. Sen ohessa teki Toimikunta Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen kansanravintohallituksen asettamisesta käsittelemään erinäisiä laillisen elintarvelautakunnan toimialaan kuulumattomia hallintoaaroja, nimittäin kalliinajanavustusten järjestelyä, kansanravitsemista, kalliinajan taloushoitoa ja viljelysasioita. Näihin esityksiin Kaupunginvaltuusto myöntyi. Muut toimialat: viljaosasto sekä sokeri-, maito-, voi-, juusto- ja leipäkonttori siirrettiin uudelle elintarvelautakunnalle, ja viimeisessä kokouksessaan kehotti Muonitustoimikunta asianomaisia johtokuntia, alikomiteoja ja toimihenkilöitä pysymään toimissaan ja saavuttamallaan kokemuksella avustamaan elintarvelautakuntaa.

Senaatin määräys viljan inventauksen toimittamisesta uuden elintarvelain mukaan saapui siihen kuuluvine kaavakkeineen Muonitustoimikunnalle kesäkuun 7 päivänä 1917, päivää ennen sen viimeistä kokousta. Kun Senaatin määräämän leipäviljankulutuksen säännöstelyn valmistelu ja sen yhteydessä oleva varastojen inventaus elintarvelain mukaan oli lainmukaisen elintarvelautakunnan toimitettava asianomaisten vaalilautakuntain avustuksella, ei Muonitustoimikunta katsonut näiden tehtävien kuuluvan itselleen, vaan päätti jättää ne vastaisen elintarvelautakunnan huoleksi. Sen johdosta että Senaatin kiertokirje kaavakkeineen oli vasta mainittuna päivänä saapunut kaupungin viranomaisille, vaikka inventauksen toimittamiseen asti oli enää

jäljellä vain muutama päivä, tahtoivat Muonitustoimikunnan jäsenet saada pöytäkirjaan lausutuksi, että kaupungin vaalilautakuntia täytyi kokoonpanonsa johdosta pitää aivan sopimattomina siihen tehtävään, mikä kiertokirjeen mukaan oli niille annettava, sekä että vastaisen elintarvelautakunnan olisi mahdoton käytettävänä olevan lyhyen ajan kuluessa järjestää sitä laajaa koneistoa, mikä tarvittaisiin inventtauksen toimittamiseksi Helsingissä noin 70,000 huonekuntineen ja yli 200,000 asukkaineen. Ainoa varamoinen, jota olisi käytettävä inventtauksen järjestämisessä, oli kaupungin Leipäkonttori, lisätynä tarpeellisella henkilökunnalla. Edellä mainituista syistä Muonitustoimikunta kuitenkin katsoi olevansa estetty ryhtymästä välittömiin toimenpiteisiin asiassa, mutta Leipäkonttori olisi siitä huolimatta esteetön valmistelemaan asiaa vastaisen elintarvelautakunnan hyväksi.

Kokouksessaan kesäkuun 12 päivänä 1917 päätti Kaupunginvaltuusto, että Muonitustoimikunnan toiminta oli lakkaava ja että Toimikunnan tuli aikansa antaa Kaupunginvaltuustolle kertomus toiminnoistaan. Samassa tilaisuudessa valitsi Valtuusto jäsenet uuteen elintarvelautakuntaan; kunnan työväenjärjestöt olivat jo aikaisemmin toimittaneet vaalinsa.

Elokuun 1 päivänä 1917, sittenkuin Muonitustoimikunnan tilit oli päätetty ja tilinpäätös oli valmiina, luovutettiin elintarvelautakunnalle Muonitustoimikunnan jäljellä olevat vilja- ja sokerivarastot vahvistetuista myyntihinnoista 10 %:n alennuksin, joten näiden varastojen arvo oli Smk 1,492,339: 98.

* * *

Kolmatta vuotta jatkuneena toimikautenaan on Muonitustoimikunnalla ollut kaikkea muuta kuin kiitollinen ja helppo tehtävä täytettävänä, eritoten syystä että sen toimenpiteiltä elintarveasian järjestämiseksi on puuttunut lain säätämää pohjaa. Pyrkinessään turvaamaan pääkaupungin elintarpeiden ja polttoaineiden saantia on Muonitustoimikunnalla ollut monta vastusta ja vaikeutta voitettavana ja se on kohdannut ymmärtämyksen puutetta usealla taholla. Jonkinlaisella tyytyväisyydellä voi Muonitustoimikunta kuitenkin katsoa saavutettuihin tuloksiin ja erikoisesti ilahuttavaa on, että Toimikunnan on onnistunut turvata Helsingin leivänsaanti, ensi satoon asti. Huomauttaen, että Muonitustoimikunta on suorittaessaan vastuullista tehtäväänsä aina nauttinut Kaupunginvaltuuston täyttä luottamusta ja kannatusta, rohkenee Toimikunta täten anoa, että Valtuusto aikansa myöntäisi Toimikunnalle täyden tilinpäästön sen hallinnosta.

Helsingissä, elokuussa 1917.

Alfred Norrmén.

**Alexis Gripenberg.
H. M. J. Relander.
Onni Tarjanne.
Georg von Wendt.**

**Dagmar Neovius.
Eva Somersalo.
R. F. Wrede.**

John Uggla.

Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnalle.

Muonitustoimikunnan kuluvan tammikuun 15 päivänä tekemän päätöksen johdosta asetettu alikomitea, jonka on käsketty antaa lausunto ehdotuksineen maidon tuonnin turvaamisesta Helsinkiin sekä korttijärjestelmän sopivaisuudesta ja mahdollisuudesta noudatettavaksi maidonjakelussa täällä, on ensimmäisessä, t. k. 22 päivänä antamassaan esityksessä asiasta lausunut mielipiteenään, että Keisarillisen Senaatin viime joulukuun 30 päivänä tekemässä päätöksessä esitetyjä maitokaupan järjestämisperusteita olisi edelleen kehitettävä niin, että maidon tuonti pääkaupunkiin lisääntyisi enemmän kuin mitä muuten on odotettavana, sekä pyytänyt saada eri esityksessä tehdä lähemmän ehdotuksen mainittuun suuntaan. Alikomitea, jonka kokouksissa ovat tämän asian käsittelyyn ottaneet osaa, paitsi edellisessä mietinnössä lueteltuja henkilöjä, agronomit Ruben Bremer ja G. Nordberg, pyytää vastamainitusta seikasta kunnioittaen esittää seuraavaa:

Edellä mainitussa ensimmäisessä lausunnossa on jo huomautettu, että täytyy epäillä, onko maitokaupan nykyisen järjestelyn vallitessa mahdollista Helsinkiin saada sitä maitomäärää, jota Keisarillisen Senaatin edellä mainitun päätöksen 4 §:n säännökset edellyttävät. Ainoa keino tämän tai ylipäättään kutakuinkin tuoksen saavuttamiseksi on alikomitean vakaumuksen mukaan maitokaupan järjestäminen siten, että ne liikkeet, jotka tuottavat maitoa Helsinkiin, kykenevät tavarasta maksamaan saman hinnan kuin nekin liikkeet, jotka lähettävät maitoa Pietariin. Nykyään eivät helsinkiläiset tuontiliikkeet voi tavarantoimittajilleen maksaa enempää kuin 27—28 penniä, rahtikuluista riippuen, litralta kuorimatonta maitoa vapaasti vaunussa lähtöasemalla, syystä että niiden kokonaiskulut nousevat keskimäärin 4½ penniin litralta ja taas rajahinta vähittäiskaupassa Helsingissä on vahvistettu 32 penniksi. Sitä vastoin maksavat vientiliikkeet nykyään, sittenkuin 60 litran hinta Pietarissa äskettäin on korotettu 20 ruplaan, uusia sopimuksia tehdessään kokonaista 55 penniä litralta lähtöasemalla, minkätähden on luonnollista, että maito pyrkii edullisemmille Pietarin markkinoille. Niinkuin seuraavassa osotetaan, saadaan maidosta myöskin voita ja juustoa valmistamalla nykyisiä rajahintoja korkeampi hinta. Tämän johdosta onkin maidontuonti Helsinkiin vähentynyt, sen sijaan että sen olisi väkiluvun suureen kasvamiseen nähden oikeastaan pitänyt lisääntyä. Suurimpain täällä toimivain maitoliikkeiden tuonti on kevästä 1916 lähtien kuluvaan tammikuuhun asti vähentynyt seuraaviin määriin, vaikka tammikuu tavallisesti on maitorikkaimpia kuukausia:

Elannon	20,000	litrasta	13,000	litraan
Maanviljelijäin Maitokeskuksen . . .	30,000	„	22,000	„
Helsingin Meijerin	25,000	„	17,000	„
Valion	—	„	—	„
	yhteensä 75,000 litrasta		52,000 litraan	

ja ensintulevassa kuukauden vaihteessa edellytetään mainittujen liikkeiden maidontuonnin vähenevän vieläkin noin 4,000 litralla. Kun siis kaupungin suurimmat tuontiliikkeet eivät kykene kilpailemaan vientiliikkeiden kanssa ja maanviljelijät lisääntyvässä määrässä lakkaavat lähettämästä maitoa Helsinkiin, täytyy näiden liikkeiden kenties lakkauttaa maidonmyyntinsä. Jo nyt on yksi näistä liikkeistä sulkenut kolmanneksen myymälöistään.

Edellä mainittu senaatinpäätös koettaa tyydyttää kotimaista maitotarvetta — paitsi jo mainitulla 4 §:n määräyksellä — myös sillä 3 §:ssä edellytetyllä järjestelyllä, että Keisarillisen Senaatin salliman vientimäärän puitteissa etusijassa otetaan huomioon niiden yksityisten karjan-

omistajain ja osuustoiminnallisten maitotalousseurain vientilupahakemukset, jotka valtion vointarkastuslaitoksen määräyksen mukaan Suomen kaupunkeihin ja suurempiin väestökeskuksiin lähettävät kaksi kolmannelta myytävästä maidostaan ja haluavat lähettää yhden kolmanneksen Pietariin. Vastamainitussa pykälässä oleva korttimääräys sisältää periaatteen, jota jo Muonitus-toimikuntakin oli puoltanut Keisarilliseen Senaattiin viime joulukuun 13 päivänä antamassaan lausunnossa, vaikkakin vientiosuus valitettavasti on määrätty puoleksi eikä, niinkuin Muonitustoimikunta oli ehdottanut, kolmanneksiksi kotimaassa kaupan pidetystä maitomäärästä,

Mutta, niinkuin vastamainitussa lausunnossa huomautettiin, useimmat yksityiset karjanomistajat ja pienehköt maanviljelijäin osuustoiminnalliset liittymät eivät ole kaupallisesti niin kehittyneitä eikä varustettuja, että kykenisivät itse käyttämään ehdollista oikeuttaan lähettää maitoa Pietariin. Toiselta puolen taas epäilemättä olisi seurauksena keinottelusta johtuvia väärinkäytöksiä, jos joukko pieniä maidontuottajia kukin erikseen oikeutettaisiin käyttämään vientilupia hyväkseen luovuttamalla ne korvauksesta jollekin vientiliikkeelle. Ainoastaan vähäinen osa suuremmista karjanomistajista ja liittymistä voi siis, jos mainittua pykälää sananmukaisesti tulkitaan, käyttää hyväkseen korkeita vientihintoja ja siten saada kehotusta toimittamaan maitoa tämän maan väestökeskuksiin. Näin ollen on puheena olevalla pykälällä nykyisessä muodossaan varsin vähän merkitystä mainittujen keskuksien maidonsaantiin nähden.

Tarkoituksenmukainen järjestely etusijassa maidon hankkimiseksi kotimaan kaupunkeihin ja taajaväkisiin yhdyskuntiin sekä toisessa sijassa maidon lähettämiseksi keisarikuntaan on aikaansaataavissa ainoastaan sikäli kuin maitokaupan järjestämistoimenpiteet mahdollisimman likeisesti liittyvät niihin taloudellisiin oloihin, mitkä laillinen kauppa on säännöllisten olojen vallitessa luonut, ja nämä toimenpiteet samalla, niinkuin jo huomautettiin, vaikuttavat siihen suuntaan, että kaupunkeihin tuodusta maidosta voidaan maksaa sama hinta kuin vientimaidostakin. Molemmat vastamainitut näkökohdat ovat huomioon otettavissa soveltamalla puheena olevaa määräystä seuraavalla tavalla.

Helsinkiin maitoa myyvän karjanomistajain ja maitotalousseurain ei itsensä tarvitsisi ottaa sitä vientilupaa, mikä heillä 3 §:n 1 momentin mukaan on oikeus saada, vaan voisivat he oikeuttaa sen liikkeen, jonka kanssa he ovat tehneet sopimuksen maidon toimittamisesta Helsinkiin, käyttämään tuota vientilupaa. Kun eivät nämä tuontiliikkeet kuitenkaan tavallisesti voi liikettään uudesti järjestämättä itse ryhtyä lähettämään maitoa maasta eikä suinkaan olisi myöskään Helsingin kaupungin edun mukaista, jos nämä liikkeet rupeaisivat harrastamaan maidonvientiiä, ei olisi syytä antaa vientilupia välittömästi näille liikkeille, vaan niiden muodostamalle yhteiselle, *Muonitustoimikunnan valvonnan alaiselle järjestölle*. Tällä tavoin myös vältettäisiin monilukuisten vientilupain antaminen kaikkine siitä johtuvine vaikeuksineen. Näin ollen ei myöskään syntyisi mitään haittaa siitä, että mainittu järjestö oikeutettaisiin valtion vointarkastuslaitoksen välityksellä sopimaan vientiliikkeiden kanssa vientiluvan käyttämisestä.

Vientiluvan myynnistä saatua hintaa ei kuitenkaan olisi annettava tuontiliikkeille, vaan saisi se maitokonttori, joka Helsingin kaupungin joka tapauksessa täytyy perustaa korttijärjestelmää käytäntöön otettaessa, koko tämän tulon, jonka se rahtikirjoihin perustuvan kirjanpitoinsa johdolla kokonaan ja välittömästi jakaisi maaseudulla olevain maidonlähettäjään kesken, joten viimeksi mainituilla olisi täydet takeet siitä, että puheena oleva voitto varmasti tulee heidän hyväkseen.

Tässä ehdotetun järjestelyn johdosta täytyisi toiselta puolen vientiliikkeiden kotimaisten markkinain hyväksi maksaa kohtuullinen hinta vientiluvasta ja niiltä riistettäisiin mahdollisuus maksaa maidosta edellä mainittuja suunnattomia hintoja, kun taas toiselta puolen vientiluvan rahaksi muuttaminen korottaisi sitä hintaa, minkä tavarantuottajat saavat tavarastaan. Tällä keinoin olisi vienti- ja tuontiliikkeiden karjanomistajille tekemäin tarjousten välinen tarpeellinen tasoitus saavutettu.

Tämä menettely ei tietäisi vahvistettujen rajahintain ylittämistä enempää kuin nekään hinnat, joita vientiliikkeet jo nykyään maksavat. Eihän rajahintain tarkoitus suinkaan ole estää tavarantuottajia osallisina korkeiden vientihintain tuottamista tuloista saamasta mahdollisimman runsasta korvausta tavarastaan, vaan taata kotimaisille kuluttajille mahdollisimman halpahintainen tavara. Samaa järjestelmää, jota tässä on ehdotettu, sovelletaan menestyksellä voikaupassa, koska mejerit, siihen katsomatta mistä meijeristä vientivoi on peräisin, saavat tavarastaan paljon korkeamman hinnan kuin täkäläiset kuluttajat rajahintain mukaan maksavat.

Kohta kun on aikaansaatu tasointi maamme kaupunkeihin tuodun ja Pietariin osotetun maidon hintain kesken, ei karjanomistajilla myöskään enää ole syytä mieluummin myydä tavaraansa vienti- kuin tuontiliikkeille, vaan suuntautuisi maitokauppa ilman minkäänlaisia pakkokeinoja säännölliseen uraansa, toisin sanoin, eri kaupunkien luonnollisella maitoalueella olevat karjanomistajat voisivat edullisesti saada maitonsa kaupaksi siellä, kun taas ne vientiliikkeet, jotka ovat edellä mainitulla tavalla hankkineet itselleen vientiluvan, voisivat ostaa maitonsa Pietaria lähempänä olevilta paikkakunnilta. Olevat taloudelliset olot pysyisivät ennallaan siinäkin kohden, että vientiliikkeiden ei tarvitsisi järjestää maitokauppaa eri kaupunkeihin, jota ne ovat osottautuneet kykenemättömiksi tyydyttävästi hoitamaan, eikä tuontiliikkeilläkään olisi syytä ryhtyä harjoittamaan maidontuontia, jota varten ne eivät ole tähän asti järjestyneet.

Pääasiassa saman tapaisen ehdotuksen kuin edellä on esitetty on kolme täkäläistä suurinta maitoliikettä kuluvan tammikuun 13 päivänä antanut K. Senaattiin, ja lausuu alikomitea toivomuksen, että Muonitustoimikunta kannattaisi tätä ehdotusta sekä sentähden K. Senaatille ilmoittaisi maitokaupan järjestämistä tarkoittavain pyrkimystensä käyvän samaan suuntaan.

Jos kuitenkin tuontiliikkeiden järjestö koettaisi saada liian korkeaa hintaa vientiluvasta, mikä muuten käynee mahdolliseksi, sen johdosta että vientilupa olisi saatavissa muihinkin kaupunkeihin toimitetun maidon perusteella, olisi vientiliikkeellä, lähinnä Keskusosuuskunta Valiolla, Senaatin joulukuun 30 päivänä tekemän päätöksen 3 §:ssä tarkoitettujen osuustoiminnallisten maitotalousseurain edustajana tilaisuus Helsingin kaupungin maitokonttorin ostettavaksi tarjota maitoa saadakseen luvan vastaavan maitomäärän maastavientiin. Tämän vientiluvan ottaisi Maitokonttori, joka tietenkin tehdessään sopimuksen sellaisen maidon ostamisesta olisi sitoutunut luovuttamaan vientiluvan puheena olevalle vientiliikkeelle. Tällä tavoin hankkimalla käytettäväkseen senkin maidon, minkä m. m. keskusliike Valio voi tuottaa Helsinkiin, voisi Helsingin Maitokonttori yhäkin lisätä kaupunkiin tuotavaa maitomäärää.

Tämän yhteydessä on huomautettava, että paitsi sitä maitoa, mikä saapuu kaupunkiin tuontiliikkeiden välityksellä, joiden tässä edellä on oletettu liittyvän yhdeksi järjestöksi, saapuu kaupunkiin päivittäin täkäläisille kuluttajille noin 10,000 litraa tinkimaitoa välittömästi maanviljelijöiltä. Nämä tavarantoimittajat voivat yhtä vähän kuin pienemmät maitokauppiatkin, jotka eivät liity yhteiseksi järjestöksi, edullisesti käyttää vientilupia saadakseen korkeamman keskihinnan tavarastaan. Kun tätä tinkimaitoa ei toimiteta Muonitustoimikunnan välityksellä, ei myöskään olisi sopivaa sen perusteella antaa vientilupia, varsinkin kun sen johdosta ainoastaan maidontuonti Helsinkiin vähenisi. Sen sijaan tulisi näiden tinkimaidon lähettäjin saada ottaa maidostaan korkeampi hinta, varsinkin kun se enimmäkseen on laadultaan hyvää. Sitä vastoin ei ole vähintäkään syytä suoda erikoisia etuja niille välikauppiaille, jotka eivät liity tuontiliikkeiden yhteiseen järjestöön tai joita Muonitustoimikunta puuttuvan luotettavuuden johdosta ei voi hyväksyä kaupunkiin saapuneen maidon jakelijoiksi.

Jos edellä mainittu tinkimaidon hinnankorotus pannaan toimeen, ei enää ole olemassa mitään syytä antaa vientilupia yksityisille karjanomistajille tai maitotalousseuroille. Kaikki nämä, lukuun ottamatta tinkimaidon lähettäjiä, myyvät maitonsa täkäläisille tuontiliikkeille tai keskuskunnille, ja jos joku niistä ei alistuisi Muonitustoimikunnan valvontaan, on sen tavarant-

hankkijoilla tilaisuus siirtyä toiseen tuontiliikkeeseen. Karjanomistajat saisivat siten tuontiliikkeiden heille venttiluvan johdosta maksaman korkeamman hinnan muodossa osansa viennin tuottamista eduista, kun taas toiselta puolen olisi tuntuvia etuja siitä, että venttilupa olisi keskitettyä Helsingissä olevaan järjestöön ja harvalukuisiin yhtyneisiin venttiliikkeisiin Helsingin Muonitustoimikunnan ja valtion vointarkastuslaitoksen valvonnan alaisena.

Ei ainoastaan pääkaupungin vaan ylipäätään maamme oman maitotarpeen turvaamiseen nähden huomautettakoon uudelleen, että alikomitean jäsenet, lukuun ottamatta Voinvientiosuusliike Valion edustajaa, agronomi Bremeriä, ovat samoin kuin aikaisemmin Muonitustoimikunta, jyrkästi sitä mieltä, että K. Senaatin vahvistama vientiosamäärä eli puolet kotimaassa myytäväksi tarjotusta maidosta on liian suuri ja olisi sentähden vähennettävä kolmannekseksi, jos kerran halutaan tehokkaasti turvata kotimainen maidonsaanti.

Niiden neljän läänin kaupungeissa, joista maidon maastavienti on luvallinen, on sokerinjakelua varten annettujen tietojen mukaan asukkaita 360,000 henkeä, ja väkiluku näissä lääneissä sijaitsevilla taajaväkisissä yhdyskunnissa on Tilastollisen Päätoimiston antamain tietojen mukaan lähes 100,000 henkeä — kesäkuukausina Terijoelle muuttaneet lukuun otettuina lähes 170,000 henkeä — eli kaikkiaan 460,000 jopa 530,000 henkeä. Lukien 0.7 litraa maitoa kutakin henkeä kohti tarvitsisi tämä väestö maitoa tavallisesti 322,000 litraa päivässä. Jos vientimäärä vähennetään kolmannekseen siitä maitomäärästä, mikä on annettu Uudenmaan, Hämeen, Viipurin ja Mikkelin läänien kaupunkien ja väestökeskusten elintarvelautakuntain käytettäväksi, olisi siis likimain sama maitomäärä kuin nykyäänkin käytettävänä maasta vietäväksi. Jos sen sijaan nykyinen vientiosamäärä pysytetään, kohoa vientimäärä niin paljon, että kotimaisen kulutuksen tyydyttäminen sen johdosta varmasti joutuu uhanalaiseksi.

Edellä esitetty maitokaupan järjestämismenettely tarkoittaa asettaa maitoa kaupunkien toimittavat liikkeet venttiliikkeiden vertaisiksi ja siten kuluttajain eduksi saattaa ensinmainittujen liikkeiden toiminnan jatkumisen mahdolliseksi. Mutta maidontuonnin turvaamiseksi on lisäksi tarpeellista korottaa maidon rajahintaa, niin että se on niiden tuotteiden, voin ja juuston, hintain mukainen, joiden raaka-aineena maito on, jottei välittömästi kulutettavaksi tarkoitettua maitoa liiemmäksi pidättäisi kaupasta ja käytettäisi voin tai juuston valmistukseen. Alikomitea on tästä seikasta laatinut seuraavan laskelman.

Nykyään saadessaan viedä maasta 40 % siitä voimäärästä, mikä vointarkastuslaitoksen välityksellä on annettu kotimaan tarpeisiin käytettäväksi, saavat meijerit voista keskihintaa 7 markkaa 50 penniä kilolta, mikä, edellyttäen voikilon valmistamiseen tarvittavan 24 litraa maitoa, on 31 penniä maitolitralta. Tähän tulee lisäksi separoidun maidon hinta, rautatieasemain läheisyydessä 10 ja etäisemmällä paikkakunnilla 6 penniä litralta. Kun meijeriin annetusta maidosta 75 % saadaan takaisin kuorittuna maitona, voi jäljelle jääneen kuorittun maidon raha-arvon laskea keskimäärin 6 penniksi alkuperäiseltä litralta, joten siis voin valmistukseen käytetyn maidon hinta on kaikkiaan $31 + 6 = 37$ penniä litralta. Tässä tosin ei ole luettu pois voin valmistuskustannuksia, mutta maitokauppaan verraten vastaavat nämä kulut likimain vastamainitussa kaupassa esiintyviä kalliimpia kuljetuskuluja, mittahukkaa ja pilaantumisen vaaraa.

Mitä juustonvalmistukseen tulee, huomautettakoon ainoastaan, että siinä saadaan tuntuvasti korkeampi hinta litralta, mutta että melko suuri osa tästä hinnasta ei tule karjanomistajain, vaan juustomeijerien vuokraajain hyväksi.

Jotta karjanomistaja voisi lähetyksellä saada keskimäärin 37 penniä litralta kulutusmaitoa, on se hinta, josta maito, edellyttäen saavan kolmanneksen viedä maasta, annetaan Uudenmaan, Hämeen, Viipurin ja Mikkelin läänien kaupunkien ja väestökeskusten elintarvelautakuntain käytettäväksi, laskettava seuraavasti:

4 litraa á 37 penniä on	148 p.
siitä viedään maasta 1 litra à 55 p.	55 „
3 litran hinta	93 p.

jää kotimaisten kuluttajain maksettavaksi ja vastaa siis 31 pennin litrahintaa lähetyksasemalla.

Kun tähän lisätään kuljetus- ja muut kustannukset maidon toimittamisesta kuluttajille Helsinkiin, lähes 5 penniä litralta, saadaan Helsingissä sopivaksi vähittäishinnaksi 36 penniä litralta.

Jo edellä huomautettiin, että siitä tinkimaidosta, jota yksityiset karjanomistajat lähettävät välittömästi kuluttajille Helsinkiin, olisi maksettava korkeampi hinta kuin muusta kaupan olevasta maidosta. Jotta nämä tavarantoimittajat voisivat samoinkuin muutkin maidontuottajat saada hintaa keskimäärin 37 penniä litralta lähetyksasemalla, tulee heidän lukien kuljetus- y. m. kulut 5 penniksi litralta, voida helsinkiläisiltä ostajiltaan saada 42 penniä litralta, joksi määräksi siis tinkimaidon rajahuinta olisi vahvistettava. On huomattava, että tinkimaidon kuluttajat jäisivät suunnitellun korttijärjestelmän ulkopuolelle, kuitenkin huomioon ottamalla, etteivät he saisi yhteensä enempää maitoa kuin korttijärjestelmä sallii. Nämä kuluttajat voivat myöskin maksaa kohtalaisesti korkeamman hinnan siitä laatutavarasta, johon he ovat tottuneet.

Käsittellessään kysymystä maitotarpeen tyydyttämisen helpottamisesta on alikomitea halunnut huomauttaa, että n. s. kruunuoluen kaupan vapauttaminen ynnä mallasveron poistaminen olisivat omansa vähentämään maidonkulutusta, mutta alikomitea ei ole katsonut asiakseen tehdä lähempää ehdotusta tästä seikasta.

Mitä tulee usein mainitun senaatinpäätöksen 7 §:ssä edellytettyyn niiden asiain käsittelyyn, jotka koskevat kunakin seuraavana kuukautena tämän maan rautatienasemilta keisarikuntaan vietävän maidon määrää, on alikomitea, sen mukaisesti mitä Muonitustoimikunta on aikaisemmin K. Senaattiin antamassaan lausunnossa huomauttanut, halunnut lausua suotavaksi, että eivät ainoastaan yhtyneiden vientiliikkeiden järjestö, vaan myöskin kotimaisten kuluttajain edustajat saisivat tilaisuuden ottaa osaa mainittujen asian valmisteluun, mikäli koskee vientiä Helsingin tuontialueelta. Allekirjoittaneet sentähden pyytävät ehdottaa, että Muonitustoimikunta tekisi K. Senaatille alistuksen, että ehdotuksen puheena olevasta maitomäärästä kuukausittain tekisi komitea, jossa on sekä vastamainitun järjestön että tämän kaupungin tuontiliikkeiden vastaisen liittymän ja kaupungin Muonitustoimikunnan edustajia.

Edellä lausutun johdosta on alikomitealla täten kunnia ehdottaa, että Muonitustoimikunta tekisi K. Senaatille alistuksen

1) että Pietariin lähetettävän maidon osamäärä vähennettäisiin kolmannekseen siitä maitomäärästä, mikä asianomaisten muonitustoimikuntain osotteella lähetetään Uudenmaan, Hämeen, Viipurin ja Mikkelin läänin kaupunkeihin ja väestökeskuksiin;

2) että K. Senaatin viime joulukuun 30 päivänä tekemän päätöksen 3 §:n perusteella annettavain vientilupain käyttäminen järjestettäisiin siten,

a) että ne yksityiset karjanomistajat ja osuustoiminnalliset maitotalousseurat, jotka toimittavat maitoa Helsinkiin, eivät itse saa vientilupia, vaan että sen vientiluvan, mikä vastaa heidän Helsingin Muonitustoimikunnan osotteella toimittamaansa maitomäärää, valtion

vointarkastuslaitos antaa osin sille järjestölle, jonka Helsingissä toimivat tuontiliikkeet aikovat muodostaa ja joka olisi Muonitustoimikunnan valvonnan alainen, osin Helsingin Maitokonttorile, siinä tapauksessa että se on katsonut olevan syytä maitomäärän lisäämiseksi ostaa maitoa joltakin vientiliikkeeltä;

b) että vastamainittu järjestö saa jäsentensä puolesta valtion vointarkastuslaitoksen välityksellä sopia yhden tai useamman vientiliikkeen kanssa siitä, että nämä ottavat käyttäkseen luvat maidon lähettämiseksi keisarikuntaan, ollen järjestö velvollinen Helsingin kaupungin Maitokonttorin välityksellä jakamaan vientiluvusta saadun hinnan niiden karjanomistajain ja osuustoiminnallisten maitotalousseurain kesken, joiden maidonhankinnan perusteella vientilupa on saatu;

että kuorimattoman maidon rajahinnoiksi Helsingissä määrätään

- a) Muonitustoimikunnan välityksellä korttijärjestelmän mukaan myydyin maidon 36 penniä litralta ja
- b) maaseudulla olevain karjanomistajain välittömästi Helsingissä oleville kuluttajille toimittaman n. s. tinkimaidon 42 penniä litralta; sekä

että K. Senaatin joulukuun 30 päivänä 1916 tekemän päätöksen 7 §:n mukaan Maanviljelystoimituskunnan harkinnan alaiseksi tulevan ehdotuksen niistä maitomääristä, mitkä kultakin asemalta on aikomus seuraavan kuukauden kuluessa lähettää maasta, laatisi, sikäli kuin on kysymys Helsingin tuontialueelta lähetettävästä maidosta, komitea, johon sekä vientiliikkeiden järjestö että edellä mainittu tuontiliikkeiden järjestö ja kaupungin Muonitus-toimikunta saisi valita edustajia.

Helsingissä, tammikuun 24 päivänä 1917.

Liite II.

Sopimus.

Helsingin kaupungin Sokerikonttorin ja .....
 ..... osote .....
 jota tässä alempana kutsutaan jakajaksi, välillä on tänään tehty seuraava sopimus:
 Allekirjoittanut ..... sitoutuu, voimassaolevien määräyksien mukaan, yksinomaan Helsingin kaupungin Muonituskomitean antamain sokerikorttien omistajille myömään Sokerikonttorin hankkimaa sokeria seuraavilla ehdoilla:

1. Sokeri myödään voimassaoleviin rajahintoihin tahi, jos ne poistetaan, Muonituskomitean vahvistamiin hintoihin.

2. Niin kauan kuin tämä sopimus on voimassa, ei jakaja saa myödä muualta saatua sokeria.

3. Sokerikonttori on oikeutettu myöntihuoneistoon näkyvään paikkaan kiinnittämään ilmoituksen sokerin hinnasta, annoksen suuruudesta sekä määräyksiä vähittäismyönnistä.

4. Sokeri tilataan kerran kuukaudessa, ollen koko tilattu määrä samalla käteisellä maksettava.

5. Tilitys ynnä vastaavat kertyneet kuukausikuponit ovat jätettävät Sokerikonttoriin kuukausittain, viimeistään tilityskuukauden jälkeisen kuun 7 p:nä.

6. Myyntipalkkioksi taataan jakajalle 10 penniä kilolta.

7. Jakaja sitoutuu tarkasti täyttämään tämän sopimuksen ehdot sekä noudattamaan muitakin Sokerikonttorin määräyksiä uhalla, että myyntioikeus häneltä muussa tapauksessa viipymättä riistetään sekä jakaja sitäpaitsi veloitetaan maksamaan sopimuksenrikkokojaisia tuhat (1,000:—) markkaa.

8. Tämän sopimuksen täyttämisen vakuudeksi sijoittaa jakaja Helsingin kaupungin Muonituskomitealle korottomana takauksena tuhat (1,000:—) markkaa, minkä summan Sokerikonttori on ilman muuta oikeutettu käyttämään mahdollisen sakon suoritukseksi.

9. Tästä sopimuksesta johtuvat riitaisuudet ratkaisee lopullisesti Helsingin Arbitragi, jonka päätöksiin me allekirjoittaneet alistumme.

10. Tämän sopimuksen voi Sokerikonttori milloin tahansa irtisanoa. Jakaja sen sijaan ei voi tästä sopimuksesta irtisanoutua niin kauan kuin sokerikortti-järjestelmä on voimassa, ellei hän lopeta liikettään.

Tämän sopimuksen, jota on laadittu kaksi yhtäpitävää kappaletta, sitoudumme kaikin puolin täyttämään.

Helsingissä, ... kuun ..... p:nä 1916.

Todistavat:

Liite III.

Välikirja.

Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan, jota kaikessa, mitä tämä välikirja koskee, edustaa Helsingin kaupungin Maitokonttori, ja ....., osote ....., tässä alempana sanottu jakelijaksi, kesken on tänä päivänä tehty seuraava sopimus:

Jakelija sitoutuu Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan vahvistamain sääntöjen mukaisesti klo 12 asti päivällä yksinomaan Muonitustoimikunnan antamain maitokorttien haltijoille edellä mainituissa myymälöissä myymään maitoa seuraavin ehdoin:

1) Tavarasta saa myydessä ottaa korkeintaan voimassa olevan rajahinnan tahti, siinä tapauksessa että rajahinnat kumotaan, korkeintaan sen hinnan, minkä Muonitustoimikunta määrää.

2) Jakelija sitoutuu Maitokonttorin käytettäväksi antamaan kaiken maidon, mikä tätä sopimusta tehtäessä tai sen voimassaoloaikana on hänen saatavanaan, sekä tärkäläiseltä rautasemalta ottamaan maitoa ainoastaan Maitokonttorin antamalla valtakirjalla.

3) Niin kauan kuin tämä välikirja on voimassa, ei jakelija saa ostaa eikä jaella maitoa niiltä tavaranhankkijoilta eikä karjatiloilta, jotka jo lähettävät maitoa Helsinkiin. Kunkin kuukauden 1:nä ja 16:nä päivänä tulee jakelijan Maitokonttoriin antaa ilmoitus tavarantoimittajistaan sekä niiden lähinnä edellisenä viikkona toimittamasta maitomäärästä.

4) Myyntihuoneistoon on Muonitustoimikunnalla oikeus panna näkyvä julkipano ilmoituksineen voimassa olevista rajahinnoista, maitoannoksen määrästä ja muista tarpeellisista tiedonannoista.

5) Jakelijan tulee päivittäin Maitokonttoriin lähettää Konttorin vahvistaman kaavakkeen mukaisesti laadittu selvitys edellisen päivän maitokaupasta sekä kultakin kuukaudesta viimeistään seuraavan kuukauden seitsemännen päivän kuluessa Maitokonttoriin antaa vastaanottamansa maidon rahtikirjat ja edellisen kuukauden kuluessa myydyn maidon kuponkisarjat.

6) Jakelija on tavarantoimittajilleen välittömästi vastuunalainen heiltä vastaanottamansa maidon tilityksestä. Maitokonttorin välityksellä saamastaan maidosta on jakelija velvollinen maitoa noudettaessa käteisellä maksamaan 2 1/2 penniä litralta alle tämän välikirjan 1 kohdan mukaan voimassa olevan myyntihinnan. Jakelija on velvollinen noutamaan sellaisen maidon Maitokonttorin osottamasta meijeristä Helsingissä.

Jos jakelijan maitomäärä lisääntyy tai jos hänen ostajapiirinsä vähenee siinä määrin, että hänen tavarantoimittajainsa lähettämä maito ylittää hänen osalleen jaettujen korttien mukaisen menekin, tulee hänen vaadittaessa antaa ylijäämä Maitokonttorin käytettäväksi, ja lasketaan tämä maidon hinta siten, että voimassa olevasta myyntihinnasta luetaan pois 2 penniä ynnä rahtikulut tavarankuljettamisesta Helsinkiin.

7) Jakelija sitoutuu valvomaan, että hänen ostamansa maito on täysin hyvää, tarkoin vaarintottamaan tämän välikirjan ehtoja sekä noudattamaan muita Muonitustoimikunnan antamia määräyksiä, sen uhalla että muussa tapauksessa myyntioikeus heti menetetään ja Maitokonttori määrää maidon käyttämisestä. Sen ohessa voidaan jakelija tuollaisessa tapauksessa velvoittaa maksamaan sopimuksen rikkojaisia 200 markkaa.

8) Vakuudeksi tämän välikirjan täyttämisestä tallettaa jakelija Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan haltuun korotta 200 markkaa kunkin myyntipaikkansa osalta, jonka vakuuden Muonitustoimikunta saa ilman muuta käyttää sopimuksen rikkojaisien suoritukseksi.

9) Tätä sopimusta koskevat riidat ratkaisee Helsingin Sovintolautakunta, jonka päätökseen kumpikin sopimuskumppani alistuu.

10) Tämän välikirjan voi Muonitustoimikunta milloin tahansa irtisanoa. Sitä vastoin ei jakelija saa sitä irtisanoa niin kauan kuin korttijärjestelmää maidonmyynnissä käytetään, paitsi jos hän lopettaa liikkeensä.

Jos jakelija on saanut oikeuden myydä maitoa useammassa myymälässä ja lakkauttaa sekä maidon että muiden tavarain myynnin yhdessä tai useammassa niistä, on hän oikeutettu helmikuun kuluessa irtisanoamaan myyntinsä lakkaavaksi seuraavan kesäkuun 1 päivästä. Tässä tapauksessa on jakelija velvollinen luovuttamaan tavarantoimittajan kanssa tehdyn sopimuksen vastaavan maitomäärän toimittamisesta Maitokonttorille.

11) Maito myydään jakelijan myymälöissä .....

Tätä välikirjaa on kaksi samansanaista kappaletta laadittu ja allekirjoitettu.
Helsingissä, ...kuun ..... päivänä 1917.

Todistavat:

Kontrahti *).

Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan, jota kaikessa, mitä tämä kontrahti koskee, edustaa Vainvientiösuusliike Valio r. l. ja .....
 ..... osote .....

tässä alempana sanottu jakelijaksi, kesken on tänä päivänä tehty seuraava sopimus:

Allekirjoittanut ..... sitoutuu Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan vahvistamain sääntöjen mukaisesti yksinomaan Muonitustoimikunnan antamain voikorttien haltijoille tai esittäjille myymään Muonitustoimikunnan Vainvientiösuusliike Valion r. l. välityksellä saatavana pitämää juustoa seuraavilla ehdoilla:

1. Juusto myydään voimassa oleviin rajahintoihin tai, siinä tapauksessa että nämä kumotaan, Muonitustoimikunnan vahvistamiin hintoihin.

2. Niin kauan kuin tämä kontrahti on voimassa, ei jakelija saa myydä muualta saatua juustoa.

3. Muonitustoimikunnalla on oikeus myyntihuoneistoon panna näkyvä julkipano ilmoituksineen juustonhinnasta, annoksen suuruudesta ja muista tarpeellisista seikoista.

4. Sikäli kuin käytettävänä oleva varasto sallii, pidetään Vainvientiösuusliike Valion r. l. välityksellä myytäväksi aiottu juusto jakelijain saatavana kokonaisin kappalein tukkukauppan hinnan mukaisesta käteismaksusta. Sitä paitsi jakelija on velvollinen maksamaan ne rahtiynnä palkkauskustannukset, jotka Muonitustoimikuntakin on saanut suorittaa.

5. Jakelijan on vastaanotettava juusto heti, kun Valion taholta on ilmoitettu, että se on saatavissa. Jos jakelija ei ole tilaisuudessa heti vastaanottamaan juustoa, on se kyllä saatavissa myöhemminkin, mutta jää silloin jakelijan vahingoksi seisonta-ajalla mahdollisesti aiheutunut mittatappio ja hoitokustannukset.

6. Myyntipalkkiona sekä korvauksena mahdollisesta painonhukasta ja muista kuluistaan saa jakelija lukea hyväkseen vahvistetun vähittäismyynnihinnan ja suorittamansa hinnan välisen eron.

7. Jakelijan on pidettävä juusto yleisön saatavana siistiin, vaaleaan käärepaperiin pantuna.

8. Jakelija sitoutuu tarkoin täyttämään tämän kontrahdin ehdot sekä noudattamaan muita Muonitustoimikunnan juustonmyynnistä antamia määräyksiä, sen uhalla että muussa tapauksessa sekä voim että juuston myyntioikeus paikalla menetetään ja jakelija on lisäksi velvollinen maksamaan sopimuksen rikkojaisia tuhat (1,000) markkaa.

9. Vakuutena tämän kontrahdin täyttämistä pitää Helsingin kaupungin Muonitustoimikunta sitä tuhatta (1,000) markkaa, jonka jakelija on voikontrahtia vastaan suorittanut ja jonka vakuuden Muonitustoimikunta saa ilman muuta käyttää mahdollisen uhkasakon suorittamiseen.

10. Tätä kontrahtia koskevat riidat ratkaisee lopullisesti Helsingin Sovintolautakunta, jonka päätökseen molemmat sopimuskumppanit alistuvat.

11. Tämän kontrahdin voi Muonitustoimikunta milloin tahansa irtisanoa. Sitä vastoin ei jakelija saa sitä irtisanoa niin kauan kuin korttijärjestelmää voimyyynnissä käytetään, paitsi jos hän lakkauttaa liikkeensä.

Tätä kontrahtia on kaksi samansanaista kappaletta laadittu ja allekirjoitettu.

Helsingissä, ... kuun ..... päivänä 19....

Todistavat:

*) Vastaava sisällystä oleva sopimus tehtiin voimyyynnistä.

Kontrahti.

Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan, jota kaikessa mitä tämä kontrahti koskee, edustaa Helsingin kaupungin Lihakonttori, ja .....
 ..... osote .....
 ....., tässä alempana sanottu vähittäiskauppiaksi, kesken on tänä päivänä tehty seuraava sopimus:

Vähittäiskauppias .....
 sitoutuu alempana mainituin ehdoin yleisön saatavana Helsingissä pitämään Lihakonttorin välityksellä hänen myytäväkseen toimitetun lihan:

1) Liha myydään painon mukaan voimassa oleviin rajahintoihin tai, jos nämä kumotaan, Muonitustoimikunnan määräämiin hintoihin.

2) Muonitustoimikunnalla on oikeus myyntihuoneistoon panna näkyvä julkipano ilmoituksineen hinnoista ja muista lihakauppaa koskevista tarpeellisista seikoista.

3) Liha jaetaan, päivittäisen saannin mukaan, vähittäiskauppiaiden kesken kokonaisin ruhoin Muonitustoimikunnan hyväksymillä perusteilla, ja on vähittäiskauppias velvollinen vastaanottamaan mainittujen jakoperusteiden mukaan hänelle tulevat lihamäärät.

4) Vähittäiskauppias vastaanottaa lihan Helsingin kaupungin lihantarkastusasemalla ja sitoutuu heti ja omalla kustannuksellaan viemään sen pois sekä maksaa voimassa olevan tukkukauppa-rajahinnan mukaan heti tavaraa vastaanottaessaan myytäväksi saamansa lihan ja korvaa kaupungin kulut 6 pennillä kilolta.

5) Vähittäiskauppias sitoutuu myymään lihaa ainoastaan myyntipaikassaan käsikaupalla ja on sitä paitsi velvollinen toimittamaan niin puolueettoman ja tasaisen jakelun ostajain kesken kuin on mahdollista sekä tarkoin noudattamaan kaikkia määräyksiä, joita Muonitustoimikunta näkee hyväksi tässä kohden antaa.

6) Vähittäiskauppias sitoutuu tarkoin täyttämään tämän kontrahdin ehdot sekä muut Muonitustoimikunnan antamat määräykset, sen uhalla että hän muussa tapauksessa menettää myyntioikeutensa ja velvoitetaan lisäksi maksamaan sopimuksen rikkojaisia tuhat (1,000) markkaa.

7) Vakuudeksi tämän kontrahdin täyttämisestä tallettaa vähittäiskauppias, olematta oikeutettu korkohyvitystä vaatimaan, tuhat (1,000) Suomen markkaa Muonitustoimikunnan haltuun, jonka vakuuden Muonitustoimikunta saa ilman muuta käyttää mahdollisen uhkasakon suorittamiseen.

8) Tämän kontrahdin voi Muonitustoimikunta milloin tahansa irtisanoa, jota vastoin se velvoittaa vähittäiskauppiasta niin kauan kuin nykyinen lihakauppajärjestelmä on voimassa tai kunnes vähittäiskauppias lakkauttaa liikkeensä.

9) Tätä kontrahtia koskevat riidat ratkaisee lopullisesti Helsingin Sovintolautakunta, jonka päätökseen molemmat sopimuskumppanit alistuvat.

Tätä kontrahtia on kaksi samansanaista kappaletta laadittu ja allekirjoitettu.
 Helsingissä ..... kuun ..... päivänä 19.....

Todistavat:

*Rahatoimikamarin esitys kesäloman
myöntämisestä kaupungin työntekijöille.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Toukok. 30 p:nä 1918.

N:o 221.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kaupunginvaltuuston kesäkuun 5 päivänä 1917 vahvistamain sääntöjen mukaan on kaupungin palveluksessa olevilla työntekijöillä oikeus saada kesälomaa täysin palkoin lyhempi tai pitempi aika palvelusaikansa pituuden mukaan, niin että yhden vuoden palvelusaika oikeuttaa saamaan viikon kesäloman, jota vastoin kahden viikon kesäloma myönnetään vähintään kolme vuotta palveluksessa olleille. Palvelusmiesten kesäloma määrätään saman periaatteen mukaan. Viimeaikaiset tapahtumat ovat aiheuttaneet Rahatoimikamarin ottamaan harkittavaksi kysymyksen, onko näitä sääntöjä ensi kesänä sovellettava, vai vaatiiko kapinaliike seurauksineen niihin tekemään joitakin väliaikaisia tai pysyviä muutoksia. Asian valaisemiseksi on Rahatoimikamari hankkinut lausunnot kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallituksilta sekä kaupungin Sairaalaylihallitukselta.

Yhteisessä lausunnossa huomauttavat ensinmainitut hallitukset, että suurin osa kaupungin työntekijöistä on ottanut osaa nyttemmin kukistettuun kapinaan, osin välittömästi ase kädessä ja osin välillisesti raha-avustusta antamalla tai työtä tekemällä. Viimeksi mainittuun ryhmään täytyy lukea ne työläiset, jotka kapinan aikana pysyivät toimissaan, muiden muassa teknillisten laitosten sekä Rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston työntekijät. Mitä viime aikoina otettuihin uusiin työntekijöihin tulee, on tuskin mahdollista saada selville heidän osallisuuttaan kapinaliikkeeseen. Yleisenä sääntönä voi pitää, että kaikki työntekijät, aniharvoja poikkeuksia lukuun ottamatta, ovat ottaneet osaa toimenpiteihin, joiden kautta työrauha on tullut siinä määrin häirityksi, että heidät olisi pitänyt erottaa toimistaan. Tämä ei kuitenkaan ole ollut mahdollista jo siitäkään syystä, että teknillisten laitosten käyttö olisi sen johdosta joutunut uhanalaiseksi. Hallitusten mielestä olisi kuitenkin kaikkia niitä työläisiä, jotka on otettu työhön säännöllisten olojen jälleen palauduttua tai joiden on toimitetun tutkimuksen jälkeen sallittu tehtäviään jatkaa, pidettävä uudestaan työhön otettuina, minkätähden heidän

ei tulisi saada säädettyä kesälomaa tänä kesänä. Kun kuitenkin eräissä tapauksissa voidaan esittää hellittäviä asianhaaroja tuollaisen edun myöntämisen puolesta, olisi Hallitukset tai niiden alaiset päälliköt oikeutettava myöntämään poikkeuksen yleisestä säännöstä. Palvelusmiehiin nähden olisi noudatettava samaa menettelyä, jota työntekijöihin nähden on ehdotettu, mutta tietenkin saisivat henkilöt, jotka eivät ole kapinaliikkeeseen osaa ottaneet, nauttia puheena olevan edun sikäli kuin kunkin laitoksen häiriintymätön käyttö sallii. Lopuksi huomauttavat Hallitukset, että eräiden laitosten, eritoten sähkölaitoksen, kävisi ammattitaitoisen miehistön puutteessa vaikeaksi ylläpitää säännöllistä toimintaa, jos työntekijöille myönnettäisiin lomaa aikaisemmillä perusteilla. Kustannuksia kesäloman myöntämisestä koituisi teknillisille laitoksille arviolta 52,000 ja Rakennuskonttorille 190,000 markkaa.

Sairaaloissa ovat olot tuntuvasti poikenneet edellä kerrotuista, sillä työtä on kaiken aikaa suoritettu laillisen viranomaisen johdolla eikä henkilökunta ole aktiivisesti ottanut osaa kapinaliikkeeseen. Osa palveluskuntaa on kuitenkin suhtautumisensa johdosta kapinaliikkeeseen erotettu. Marian sairaalassa on koko palveluskunta irtisanottu sekä luotettava ja kunnollinen osa otettu takaisin palvelukseen. Sairaalaylihallitus, joka on havainnut kesälomasta olevan suurta hyötyä, ehdottaa sitä myönnettäväksi niille palveluskunnan jäsenille, joiden on sallittu jäädä palvelukseen, sekä samaten Marian sairaalan palvelukseen takaisin otetuille henkilöille, jota vastoin palvelukseen otetut uudet työläiset ja palvelushenkilöt eivät saisi kesälomaa. Sairaalan toiminnalle ei ehdotettu toimenpide tuottaisi minkäänlaisia vaikeuksia.

Niinkuin edellä lausutusta havaitsee, käyvät kaikkien asiassa kuultujen viranomaisten ehdottamat toimenpiteet hyvin yhteen niiden sääntöjen kanssa, mitkä Kaupunginvaltuusto on vahvistanut noudatettaviksi kaupungin palveluksessa olevain työntekijäin kesäloman myöntämisessä. Mitä sairaalain palveluskuntaan tulee, näyttää Ylihallituksen ehdottama mainittujen sääntöjen soveltaminen oikeuden ja kohtuuden mukaiselta. Se seikka että on toimitettu irtisanominen ja asianomaiset heti sen jälkeen otettu takaisin palvelukseen, ei nimittäin näy perustelevan semmoisten etujen riistämistä luotettavilta aineksilta, jotka kirjaimellisen tulkinnan mukaan liittyisivät ainoastaan yhtäjaksoiseen palvelusaikaan, mutta joiden tarkoitus todellisuudessa on aikaansaada hyvä, kiinteä suhde työnantajan ja työntekijäin kesken. Yleisissä töissä ja teknillisissä laitoksissa palveleviin työntekijöihin nähden sitä vastoin näyttää voivan olla epätietoisuutta sääntöjen oikeasta tulkinnasta, ja Rahatoimikamarissakin on siinä kohden ilmaantunut eri käsityksiä. Mainitut työntekijät voi jakaa kahteen ryhmään, niihin jotka kapinan aikana ovat pysyneet aikaisemmissa toimissaan, ja niihin jotka mainittuna aikana eivät ole toimineet kunnan töissä. Ensinmainittuihin nähden käynee huomauttaminen, että he, työnantajan irtisanomatta ovat jatkaneet työtään entisillä työmaillaan, minkä-

tähden heidän tulisi saada nauttia yhtäjaksoiseen työhön liittyvät edut. Tähän näyttää kuitenkin voivan syyllä väittää, että mainitut henkilöt eivät ainoastaan olleet eronneet laillisen työnantajansa palveluksesta, vaan lisäksi asettamalla työnsä laittoman viranomaisen käytettäväksi ovat myötävaikuttaneet kapinaliikkeeseen ja siten luopuneet kaikista laillisen viranomaisen heille vakuuttamista eduista. Olisi tosin ollut suotavaa, että muodollinen irtisanominen olisi tehty ja palvelukseen takaisin ottaminen perustunut aivan uuteen sopimukseen, mutta ei vielä kukaan liene liian myöhäistä pitää kiinni siitä käsityksestä, että laillisten kaupunginviranomaisten ja näiden työntekijäin välille on kapinan ajasta lähtien syntynyt uusi suhde, jolla ei ole mitään tekemistä aikaisemman työ sopimuksen kanssa. Mitä vihdoin tulee niihin työntekijöihin, jotka todella olivat eronneet työstään, täytyy edellä lausuttua vieläkin suuremmalla syyllä soveltaa niihin heistä, jotka jollakin tavoin ovat aktiivisesti ottaneet osaa kapinaliikkeeseen. Olisi siis jäljellä ainoastaan se työntekijäryhmä, joka samoin kuin lainkuuliaiset virkamiehetkin on kieltäytynyt antamasta työvoimaansa kapinallisten kansanjohtajain käytettäväksi, ja näille olisi tietenkin pysytettävä entiset etunsa. Luultavaa on, että tämä ryhmä on sangen pieni jo siitäkin syystä, että kallis aika on pakottanut työläisiä etsimään työtä mistä sitä suinkin ovat voineet saada; luultavaa on niinkään, ettei työpäällikköjen ole mahdollista saada selville näitä henkilöjä, ja lopuksi on luultavaa, että nykyhetkellä etujen myöntäminen tuollaisessa erikoisasemassa oleville harvalukuisille henkilöille tuottaisi heille ikävyyksiä työtoveriensa puolelta, joten myönnetyn edun tuottama hyöty olisi vain näennäinen. Viimeksi esitetyt näkökohdat puoltavat yleisemmän menettelyn noudattamista, ja näyttävät Hallitukset osuneen oikeaan ratkaisuun ehdottaessaan, että kaikki työntekijät on käsitettävä uudestaan palvelukseen otetuiksi, mutta että Hallituksille ja niiden alaisille laitosten päälliköille olisi suotava oikeus harkinnan mukaan hakemuksesta myöntää kesälomaa poikkeustapauksissa. Tätä oikeutta käytettäisiin ainoastaan silloin, kun yleisen periaatteen noudattaminen tuottaisi ilmeistä vääryyttä.

Puheena olevaa ehdotusta vastaan käy vielä väittäminen, että sen tarkka noudattaminen tuottaisi työntekijöille paljon vakavampaa tappiota kuin edellä on mainittu, koska tämä seikka vaikuttaisi eläkeoikeuteenkin. Sellainen tulkinta ei kuitenkaan käy yhteen ehdotetun toimenpiteen tarkoituksen kanssa ja pitäisi tuskin yhtä Kaupunginvaltuuston vahvistamain eläkeperusteidenkaan kanssa, koska vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen saamiseksi ei vaadita yhtäjaksoista työaikaa, mikä taas on kesäloman saamisen ehtona. Kenties olisi tarpeellista kapinaliikkeeseen osanoton johdosta ryhtyä toimenpiteisiin eläkeoikeuteenkin nähden, mutta tämä asia jää esillä olevan esityksen puitteiden ulkopuolelle.

Asiassa on herra Hjelmman, enemmistön käsityksestä poiketen, ollut sitä mieltä, että työntekijäin, joita ei ole erotettu eikä irtisanottu kapinan päätyttyä, vaan joiden on katsottu voivan jäädä kaupungin palvelukseen, tulisi saada kesälomaa Kaupunginvaltuuston kesäkuun 5 päivänä 1917 vahvistamain perusteiden mukaan, ellei kaupungin laitosten ja virastojen häiriintymätön käyttö erinäisissä tapauksissa asianomaisen päällikön harkinnan mukaan vaadi sellaista lomaa supistamaan tahi epäämään.

Esittämillään perusteilla Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kesäloman saamiseen nähden on niissä kaupungin laitoksissa, virastoissa ja töissä palvelevat työläiset, joiden laillinen viranomainen ei ole ollut toimessa kapinan aikana, katsottava uusina otetuiksi palvelukseen säännöllisen työn jälleen alkamisesta lähtien, ollen kuitenkin asianomaisilla hallituksilla ja päälliköillä valta hakemuksesta harkinnan mukaan poikkeustapauksissa myöntää lomaa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Georg Estlander.

Jarl W. Andersin.

*Palkanjärjestelykomitean mietintö
ehdotuksineen kunnan palkkausolojen uudis-
tamiseksi.*

Kokouksessaan kesäkuun 5 päivänä 1917 päätti Kaupunginvaltuusto asettaa allekirjoittaneista ynnä johtaja E. W. Walldénista muodostetun komitean tutki-
maan Kaupunginvaltuustolle silloin saapuneita ja vastedes saapuvia eräiden
kaupungin virka- ja palvelusmiesryhmäin palkanjärjestelyä koskevia esityksiä
sekä niiden johdosta ensi tilassa antamaan lausunnon ehdotuksineen. Komitean
esityksestä on Kaupunginvaltuusto sittemmin kokouksessaan syyskuun
18 päivänä 1917 laajentanut mainittua tehtävää niin, että se käsittää kunnan
palkkausolojen järjestämisen koko laajuudessaan.

Ilmoittaen, että Komitean jäsenellä, herra Walldénilla, ensin ulkomaan-
matkan ja sitten muiden tärkeiden tehtävään johdosta ei ole ollut tilaisuutta
ottaa osaa Palkanjärjestelykomitean töihin, pyytää Komitea nyttemmin suoritet-
tuaan tehtävänsä täten Kaupunginvaltuustolle antaa tässä seuraavan mie-
tintönsä ehdotuksineen esillä olevasta asiasta.

* * *

Ensimmäisen alotteen kunnan palkkausolojen yleiseksi uudesti järjestämi-
seksi teki Kaupunginvaltuuston vuonna 1913 asettama palkanjärjestelyvalio-
kunta kesäkuun 3:ntena 1914 päivätyssä mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o
49 vuodelta 1914*). Valiokunta piti tarpeellisena kaupungin palkkausolojen
ja kunnan viranpitäjään palkkausehtojen uudistamista. Tämän asian valmis-
telu oli valiokunnan mielestä annettava tehtäväksi sopivasti kokoonpanulle
lautakunnalle, jonka tuli laatia ja Kaupunginvaltuustolle esittää ehdotus kun-
nan viranpitäjään asettamisen, virantoimitusajan järjestämisen, palkkausjär-
jestelmän ja palkkaussääntöjen perusteiksi sekä palkkaetujen nauttimisen ylei-
siksi ehdoiksi y. m. Tämä lautakunta toimisi sittemmin pysyvällisenä ammatti-
viranomaisena kaupungin palkka- ja eläkeasioissa. Tässä yhteydessä valio-
kunta tehtävänsä mukaisesti esitti ehdotuksen palkkain järjestelmiseksi moni-
aissa kunnan palkkausryhmissä (Rahatoimikonttori, Liikennekonttori, Palolaitos,
Tyttyöjen ammattikoulu, Terveydellisten tutkimusten laboratorio, teknilliset lai-
tokset ja Rakennuskonttori).

Kunnan palk-
kausksymyk-
sen aikaisem-
mat vaiheet.

Kokouksessaan syyskuun 22 päivänä 1914 päätti Kaupunginvaltuusto silloisten olojen johdosta jättää asian käsittelyn toistaiseksi, paitsi mikäli koski valiokunnan tekemää alotetta kaupungin palkkausolojen ja kunnan viranpitäjain palvelusehtojen uudistamiseksi sekä erityisen palkkalautakunnan asettamiseksi, joilta kohdin asia lähetettiin Rahatoimikamariin. Sittenkun kuitenkin erinäisiä kunnan palkanjärjestelykysymyksiä oli otettu tutkittavaksi ja ratkaistavaksi 1916 vuoden budjetin järjestelyn yhteydessä, päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 25 päivänä mainittua vuotta palauttaa asian palkanjärjestelyvaliokuntaan silloisten muuttuneiden olojen johdosta tarpeellisen uuden ehdotuksen laatimista varten. Valiokunnan uusi, helmikuun 29:nä 1916 päivätty mietintö (*Pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1916*) ja sen yhteydessä Rahatoimikamarin asiasta antama lausunto (*Pain. asiakirj. N:o 16 vuodelta 1916*) esiteltiin Kaupunginvaltuuston kokouksessa maaliskuun 28 päivänä samaa vuotta, ja silloin pääasiassa hyväksyttiin valiokunnan laatima palkanjärjestelyehdotus.

Vastamainitussa lausunnossaan Rahatoimikamari puolestaan lausuu pitävänsä välttämättömänä Helsingin kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettavain yleisten ehtojen ja määräysten laatimista, jossa työssä ehdotuksen perustukseksi voitaisiin panna Tukholmassa saavutettu kokemus. Sitä vastoin Kamari epäili, olivatko olot täällä jo kehittyneet sille asteelle, että erityinen palkkalautakunta olisi välttämätön. Mahdollisesti voisi kuitenkin se valiokunta, joka saisi tehtäväkseen laatia palkkausmääräykset, toimia väliaikaisena palkkalautakuntanakin, kunnes oli saavutettu tarpeellista selvitystä tuollaisen laitoksen välttämättömyydestä. — Palkanjärjestelyvaliokunta yhtyi viimeksi mainittuun käsitykseen ja esitti asetettavaksi väliaikaisen palkkalautakunnan, jonka toimena olisi valmistella kysymystä kaupungin palkkausolojen uudistamisesta, laatia ehdotus kaupungin palkkaussäännön käyttämisessä noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi sekä lausua mielensä vakinaisen ammattiviranomaisen asettamisesta tähän kuuluvia asioita varten.

Kaupunginvaltuusto päätti kuitenkin edellä mainitussa kokouksessa maaliskuun 28 päivänä 1916 evätä ehdotuksen erikoisen palkkalautakunnan asettamisesta, mutta antoi erään erikoisvaliokunnan toimeksi laatia ehdotuksen palkkausmääräyksiksi sekä lausua mielensä Rahatoimikamarissa tehdystä ehdotuksesta kaupungin palveluksessa olevain, mutta sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöjen kunnallisverotuksesta (*Pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1916*).

Kaupunginviranomaisten toimenpiteet kalliinajanjärjestelyssä.

Jo 1915 vuoden lopulla oli sota-ajan vaikutus kunnan viranpitäjain palkkausoloihin vaatinut osakseen kaupunginviranomaisten huomiota. Marraskuun 16 päivänä mainittua vuotta päätti Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti (*Pain. asiakirj. N:ot 56 ja 57 vuodelta 1915*)

myöntää vahvistetun tariffin mukaista kalliinajanlisäystä kaupungin vähäpalkkaisimmille viranpitäjille. Samalla Kaupunginvaltuusto asetti erikoisvaliokunnan jakamaan kalliinajanlisäyksiä sekä käsittelemään muita kalliinajanjärjestelyn yhteydessä olevia periaatteellisia ja täytäntöönpanokysymyksiä. Elantokustannusten kohoamisen johdosta otettiin asia uudelleen käsiteltäväksi 1916 vuoden lopulla, jolloin Rahatoimikamari asetti valiokunnan sitä valmistelemaan sekä antoi sitten Valtuustolle esityksen asiasta (*Pain. asiakirj. N:ot 44 ja 48 vuodelta 1916*). Kaupunginvaltuusto asetti komitean asiaa valmistelemaan (*Pain. asiakirj. N:o 55 vuodelta 1916*) ja päätti sitten kokouksessaan marraskuun 21 päivänä 1916 vahvistaa uuden korotetun kalliinajanlisäystariffin noudatettavaksi lokakuun 1 päivästä samaa vuotta sekä tuntuvasti korottaa lisäyksien saamiseen oikeuttavaa tulorajaa. Toukokuun 22 päivänä 1917 päätti Kaupunginvaltuusto kalliinajanlisäysvaliokunnan lausunnon mukaisesti (*Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917*) korottaa kalliinajanlisäysten asteikkoa 50 %:lla huhtikuun 1 päivästä mainittua vuotta lukien, minkä ohessa ylemmillekin palkkaluokille taattiin määräraiset kalliinajanlisäykset. Kaupunginvaltuuston syyskuun 18 päivänä 1917 tekemän päätöksen johdosta otettiin käytäntöön uusi laskuperuste tuntuvasti korotetuin kalliinajanlisäyksin, jolloin aikaisempain prosentimääräin sijaan pantiin määräsumat. Tämä päätös tehtiin kalliinajanlisäysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti (*Pain. asiakirj. N:o 52 vuodelta 1917*). Edelleen korotti Kaupunginvaltuusto kalliinajanlisäyksiä kalliinajanlisäysvaliokunnan esityksestä joulukuun 7 päivänä 1917 (*Pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1917*), lukien marraskuun 1 päivästä mainittua vuotta, sekä jälleen kuluvan kesäkuun 11 päivänä (*Pain. asiakirj. N:o 9 vuodelta 1918*), lukien huhtikuun 1 päivästä 1918, mutta viimeksi mainittu korotus koski kuitenkin ainoastaan alempia palkkaluokkia. Vielä on mainittava, että Kaupunginvaltuusto joulukuun 22 päivänä 1917 kalliinajanlisäysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti (*Pain. asiakirj. N:o 69 vuodelta 1917*) päätti kalliinajanlisäyksiä annettavaksi kunnan eläkkeen- ja apurahansajillekin sekä järjesti samana päivänä kalliinajanlisäysvaliokunnan kiinteämpään muotoon (*Pain. asiakirj. 67 vuodelta 1917*).

Edellä mainitussa, toukokuun 14:nä 1917 päivätyssä lausunnossaan (*Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917*) otti kalliinajanlisäysvaliokunta käsiteltäväksi kysymyksen kalliinajanjärjestelyn suhtautumisesta kunnan palkkausjärjestelmään. Valiokuntaan oli nimittäin lausunnon saamiseksi lähetetty lukuisia Kaupunginvaltuustolle saapuneita palkanparannusanomuksia. Rahatoimikamari, jonka lausunto näistä anomuksista niinkään oli vaadittu, asettui periaatteessa sille kannalle, että osittaisia palkankorotuksia ei olisi myönnettävä, vaan että asia olisi järjestettävä kalliinajanlisäyksiä käyttämällä (*vrt. Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917*). Kalliinajanlisäysvaliokunta puolestaan

Palkanjärjestelykomitean asettaminen ja tehtävä.

huomautti, ettei se pitänyt itseään oikeutettuna käymään asiallisesti tutkimaan sille lähetettyjä anomuksia sikäli kuin ne tarkoittivat eräiden kunnan palkansaajain ryhmäin pohjapalkan korottamista. Valiokunta lausui tässä yhteydessä, että kysymys yhdenmukaisen kunnallisen palkkausjärjestelmän aikaansaamisesta edelleen oli päiväjärjestyksessä sekä että tämä kysymys olisi ajan kehityksen johdosta tuntuvasti muuttuneiden taloudellisten olojen vuoksi kohdakkoin otettava uudelleen käsiteltäväksi. Asian ratkaisu kuitenkin vaati laajaa ja seikkaperäistä valmistelua nimenomaan tähän tarkoitukseen sopivain työvoimain avulla, jota vastoin kärjistynyt kallis aika vaati kaupungin puolelta kiireellisiä toimenpiteitä kunnan viranpitäjäin toimeentulomahdollisuuksien helpottamiseksi. Edellyttäen siis Kaupunginvaltuuston olevan sitä mieltä, että kysymys kunnan viranpitäjäin yleisestä palkanjärjestelystä oli otettava käsiteltäväksi toisessa yhteydessä, esitti valiokunta edellä kerrotun ehdotuksensa kalliinajanlisäystariffin korottamiseksi.

Kokouksessaan toukokuun 22 päivänä 1917, jolloin kalliinajanlisäysvaliokunnan vastamainittu mietintö sekä Kaupunginvaltuustolle saapuneet palkanparannusanomukset olivat käsiteltävinä, hyväksyi Kaupunginvaltuusto valiokunnan käsityksen mikäli palkkakysymyksen valmistelua koski. Seuraavan kesäkuun 5 päivänä Kaupunginvaltuusto Valmisteluvaliokunnan esityksestä asetti, niinkuin tämän mietinnön alussa mainittiin, palkanjärjestelykomitean, jonka tuli tutkittavaksi ottaa ja mahdollisimman pian Valtuustolle antaa lausunto ehdotuksineen kalliinajanlisäysvaliokunnan mietinnössä toukokuun 14 päivältä 1917 mainituista ja Kaupunginvaltuustolle vastedes saapuvista, kaupungin erinäisten virka- ja palvelusmiesryhmäin palkanjärjestelyä koskivista esityksistä.

Palkanjärjestelykomitean tehtävän laajentaminen.

Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän sanonta näytti osottavan, että Komitean tehtävä oli rajoitettu niihin palkkaryhmiin, joita koskevia esityksiä oli saapunut tai oli odotettavana. Tehtävänsä täyttäessään Komitea kuitenkin havaitsi, että jo saapuneiden anomusten monilukuisuuteen nähden palkkausten järjestäminen yksinomaan näiden esitysten perusteella epäilemättä olisi omansa järkyttämään sitä etujen suhteellisuutta, minkä tulisi vallita keskenään vertailtavan kunnallisten virkain kesken, ja sentähden herättämään ymmärrettävää tyytymättömyyttä niissä palkansaajissa, joita koskevia esityksiä ei vielä ollut saapunut. Komitea oli sentähden tullut siihen käsitykseen, että palkanjärjestelyn oikeudenmukainen ja yhtenäinen perustus oli aikaansaavissa sekä kohtuuttomuus ja epätasaisuudet vältettävissä ainoastaan siinä tapauksessa, että kunnan palkkaussääntö kokonaisuudessaan uudistettaisiin. Kun Komitea toiselta puolen oli sitä mieltä, että sota-ajan vaikutukset kunnan palkansaajain elantoehdoin voitaisiin niinkuin aikaisemminkin lieventää tehokkaalla kalliinajanjärjestelyllä, joten myös saapuneiden anomusten lopullisen ratkaisun ja

koko palkkaussäännön yleisen uudistuksen viivästyisestä johtuvat haitalliset seuraukset jossain määrin saataisiin torjutuiksi, esitti Komitea kirjelmässä syyskuun 5 päivältä 1917, että Kaupunginvaltuusto valtuuttaisi Komitean laatimaan ja aikansa antamaan ehdotuksen kunnan palkkausolojen järjestämiseksi koko laajuudessaan. Tämän esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan syyskuun 18 päivänä 1917.

Kohdakkoin sen jälkeen tehtiin ehdotus Komitean tehtävän edelleen laajentamisesta. Valmisteluvaliokunnassa tehtiin nimittäin ehdotus, että kysymys kunnan viranpitäjien palvelusehdoista ja kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettavain määräysten laatimisesta annettaisiin Palkanjärjestelykomitean tehtäväksi. Tämä ehdotus saavutti kannatusta Komiteassakin, jonka mielestä viimeksi mainitun kysymyksen ja siihen monelta kohden liittyvien palkkakysymysten yhteinen valmistelu oli tarpeen vaatima. Kokouksessaan marraskuun 13 päivänä 1917 Kaupunginvaltuusto päättikin n. s. palkkasääntövaliokunnan tehtävän lakkautettavaksi ja Palkanjärjestelykomitealle siirrettäväksi.

Siten laajennettuna tarkoittaa Komitean tehtävä koko kunnan palkkausjärjestelmän yleistä järjestelyä ja uudistusta, mihin vielä lisäksi tulee palkkaussääntökomitean laaja tehtävä. Tämän johdosta oli Komitean mahdoton saada töitään loppuun suoritetuiksi ennen 1918 vuoden budjetinjärjestelyä, niin kuin toivottava olisi ollut. Se laaja tarkastustyö, jota yleinen palkkain tarkistus edellyttää ja joka täytyy suorittaa asianomaisten kunnallisten laitosten ja viranomaisten myötävaikutuksella, on vaatinut runsaasti aikaa, ja odottamatonta viivytystä aiheutui sen ohessa ensin marraskuun 1917 suurlakosta ja sitten kuluvan vuoden kapinasta sitä seuranneine seisahduksineen kunnallisen elämän alalla. Kaikista ponnistuksista huolimatta ei Komitean ole tätä ennen onnistunut suorittaa tehtävänsä eikä Kaupunginvaltuustolle esittää töittensä tuloksia. Komitean käytettävänä siten ollut verraten niukka aika on pakottanut sen jouduttamaan töitään, minkä johdosta Komitea ei ole voinut valmistella kaikkia esillä olevan kysymyksen yksityiskohtia niin perusteellisesti ja seikkaperäisesti kuin se olisi toivonut.

Harkitessaan kysymystä kalliinajanjärjestelyn ja palkanjärjestelyn keskinäisestä suhteesta on Komitea tosin havainnut olevan periaatteelliselta kannalta toivottavaa, että kunnan palkkausolojen lopullinen uudistus siirtyisi siksi, kunnes nykyisen sota-ajan aikaansaama elantokustannusten luonnoton kohoaminen on lakannut ja rahan arvo jossain määrin vakiintunut. Siihen mennessä kunta elantokustannusten vaihtelun mukaan sovitetulla kalliinajanavustuksella helpottaisi kunnan viranpitäjien toimeentuloa ja saattaisi heidät kykeneviksi vastustamaan kalliinajan painetta. Sellainen menettely ei kuitenkaan ottaisi asianmukaisessa määrässä huomioon kunnan viranpi-

Komitean työsuunnitelma.

täjäin oikeutettuja vaatimuksia. Huomattava nimittäin on, että Helsingin kaupungin nykyisessä palkkaussäännössä on myöskin ennen sotaa vallinneiden olojen kannalta katsottuna moninaisia puutteita ja epätasaisuuksia, ja kun eräillä viranpitäjryhmillä on aivan liian alhainen pohjapalkka, on Komitean mielestä oikeus ja kohtuus vaatinut mahdollisimman pian toimeenpanemaan yleisen palkkain järjestelyn. Kun tuntuva elantokustannusten kohoamista joka tapauksessa jatkuu senkin jälkeen, kun yleinen rauha on saatu ja olot ovat vakiintuneet, täytyy kunnan palkansaajia katsoa oikeutetuiksi saamaan vastaiset toimeentulomahdollisuutensa turvatuiksi pysyvällisellä tavalla kuin väliaikaisella kalliinajanjärjestelyllä. Ellei viranpitäjille nyt taata järkipäisten perusteiden mukaan sovitettua vakinaista palkanparannusta, on odotettavana, että henkilöjen saanti pääkaupungin palvelukseen vastedes kohtaa tuntuvia vaikeuksia ja että kelpoisuustaso tuntuvasti alenee. Palkanjärjestelyn välitöntä toimeenpanoa puoltava lisäisy on Komitean mielestä, että useilla valtiohallinnon eri aloilla on viime vuosina palkkoja korotettu. Välitön palkanjärjestely voisi sen ohessa poistaa ne kaupungin palkkausoloissa vallitsevat epätasaisuudet, joita on johtunut siitä, että sota-aikana asetetuissa viroissa on maksettu tuntuvasti runsaampia palkkoja kuin mitä aikaisemmin on pidetty perusteena määrätessä palkkausetuja vastaavissa palkkaryhmissä ja viroissa.

Palkanjärjestelyssä on palkkaukset tietenkin määrättävä elantokustannusten suuruuden ja rahan arvon mukaan sinä sodan jälkeisenä ajankohdana, jolloin jälleen on päästy vakiintuneempiin oloihin. Mutta näiden olojen tarkka arvioiminen nykyhetkellä menee yli ihmisvoimain, minkätähden täytyy tyytyä varsin häilyviin arviolaskelmiin. Tässä on huomattava, että nyt myönnettäviä palkkamääriä täytyy pitää alimpina palkkoina, joita ei saa sodan loputtua vähentää. Näihin seikkoihin nähden on Komitean palkkamääriä ehdottaessaan täytyntyt menetellä varovasti, jottei aikaansaisi kunnalle tarpeettomia kustannuksia.

Kun pula-aikaa kohoamistaan kohoavine kustannuksineen jatkuu ja kallis aika nykyhetkellä on äärimmilleen kärjistynyt, on välttämätöntä vakinaista palkanjärjestelyä toistaiseksi täydentää järkipäisten perusteiden mukaan sovitetulla kalliinajanavustuksella. Sittenkun uudet palkkaehdot on vahvistettu, on sentähden Komitean mielestä jätettävä tämän alan ammattiviranomaisen, n. s. kalliinajanlisäysvaliokunnan toimeksi tarkoin harkita, missä määrin kalliinajanlisäysten suoritusperusteen muuttaminen käy tarpeelliseksi toimeenpannun vakinaisen palkanparannuksen johdosta.

Eräiden Komitean pohdittavana olleiden kysymysten ratkaisemiseksi on pidetty tarpeellisena ottaa selko Suomen valtiohallinnon vastaavista oloista sekä kunnallisista palkkausoloista suuremmissa Skandinavian kaupungeissa. Ensimmäinnettua alaa koskevat tiedot on Komitealle toimittanut aktuaari, filoso-

fianmaisteri Otto Bruun, joka muutenkin on avustanut Komiteaa tilastollisten selvitysten hankkimisessa. Sitä paitsi on herra Bruun sittemmin hajoitettun palkkaussääntövaliokunnan toimenannosta, jonka valiokunnan tehtävät on siirretty Komitealle, valiokunnan töiden pohjaksi laatinut selonteon Helsingin kaupunkikunnan virkailijain tähänastisista oikeuksista ja velvollisuuksista y. m., joka selonteko liitteenä seuraa tätä mietintöä. Ruotsin ja Tanskan kunnallishallinnon alalla vallitsevia oloja taas on Komitean toimesta tutkinut sen sihteeri, varatuomari John Ugglä, syksyllä 1917 tekemällään opintomat-kalla, ja on herra Ugglä tästä antanut Komitealle matkakertomuksen (yhteen-vetona julkaistu Suomen Kunnallislehdessä 1918, vihkot 1 ja 2).

Perustautuessaan ja töittensä jatkuessa on Komitea saanut vastaanottaa lukuisia sille annettua tehtävää koskevia lausuntoja ja esityksiä, jotka Komitean ehdotusta laadittaessa on otettu huomioon sikäli kuin on tarpeelliseksi harkittu. Näiden Komitealle lähetettyjen tai sille välittömästi saapuneiden lausuntojen ja esitysten luettelo seuraa liitteenä (Liite I). Sen ohessa on Komitea neuvotellut erinäisten henkilöjen kanssa niissä lauta- ja johtokun-nissa, joita sen tehtävä on koskenut, ja lopuksi on Komitea, sittenkun uusien palkkaussääntöjen alustava ehdotus oli laadittu, niinkään katsonut tarpeelli-seksi hankkia asianomaisten lausunnot näistä ehdotuksista.

Niinkuin edellä lausutusta käy selville, jakautuu Komitean tehtävä laa-jennetussa muodossaan kolmeen päätehtävään:

A) kunnan viranpitäjän uusien palkkaussääntöjen ehdotuksen laa-timiseen;

B) ehdotuksen laatimiseen kunnan viranpitäjän palvelusehtoja koske-viksi määräyksiksi, jonka asian yhteydessä on käsiteltäväksi otettu kysymys vakinaisen palkkalautakunnan asettamisesta; sekä

C) kysymykseen kaupungin palveluksessa olevain, mutta sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöjen kunnallisverotuksesta.

Paitsi näitä kysymyksiä on Komitea töittensä jatkuessa käsitellyt moni-aita sen valmisteltaviksi lähetettyjä erikoiskysymyksiä, niinkuin kysymystä Maistraatin, Raastuvanoikeuden ja Ulosottolaitoksen palvelusmiesten väliaikai-sesta palkanjärjestelystä (kirjelmä kesäkuun 13 päivältä 1917), terveyden-hoidontarkastajan palkkauksen korotuksesta, ylimääräisen kalliinajanlisäyk-sen myöntämisestä lihantarkastusaseman henkilökunnalle (kirjelmät lokakuun 30 päivältä 1917), henkilökohtaisen palkanlisäyksen myöntämisestä Vaivais-hoitohallituksen kamreerille (kirjelmä tammikuun 16 päivältä 1918), kulku-tautisairaalan ensimmäiselle koneenkäyttäjälle (kirjelmä huhtikuun 27 päivältä 1918) ja sähkölaitoksen käyttöinsinööreille (kirjelmä toukokuun 14 päivältä 1918) y. m.

A. Ehdotus kunnan viranpitäjäin uusiksi palkkaussäännöiksi.

Yleisiä näkö-
kohtia.

Helsingin kaupungin nykyään voimassa olevain palkkaussääntöjen tarkastelu osottaa, ettei kunnallishallinnossa ole käytännössä yhtenäistä palkkausjärjestelmää. Palkanjärjestelyjä on tuon tuostakin toimeenpantu suuremmissa tai pienemmissä palkkausryhmissä, mutta noudattamatta määrättyä suunnitelmaa sekä huomioon ottamatta muita niihin verrattavia virkoja. Palkkausehtoihin, esimerkiksi ikäkorotuksen myöntämisessä noudatettuihin periaatteisiin nähden vallitsee melko suurta epätasaisuutta ja huomattavaa epäjohtonmukaisuutta eri hallintohaaroissa. Näiden ja muiden puutteiden ja epätasaisuuksien poistamiseksi palkkaussäännöistä olisi, niinkuin palkkakysymysten aikaisemmassa valmistelussa on huomautettu, suureksi hyödyksi, että toimeenpantaisiin tšekäläisten olojen mukaan sovitettu palkkausjärjestelmä, joka kunnan viranpitäjäin palvelusehtoja ja virantoimitusvelvollisuutta järjestävään yhdenmukaisten sääntöjen yhteydessä antaisi kaupungin palkkausoloille toivottavaa yhdenmukaisuutta ja vakiintuneisuutta. Komitea on edellä mainitusta sihteerinsä matkakertomuksesta saanut tietoonsa eräissä Ruotsin ja Tanskan kaupungeissa käytäntöön otetut palkkausjärjestelmät, jotka perustuvat siihen, että palkansaajat on jaettu lukuisiin palkkaryhmiin, joissa on vakinaiset palkkamäärät sekä moniaita palkankorotuksia verraten lyhyin väliajoin. Kun ei tuollainen järjestelmä Komitean mielestä kuitenkaan nykyään ole sopiva ottaa käytäntöön pääkaupungin kunnallishallinnossa ja sellaisen, nykyisiä palkkausperiaatteita jyrkästi muuttavan suunnitelman laatiminen joka tapauksessa vaatisi runsaan ajan ja tuntuvasti viivyttäisi Komitean töiden suoritusta sekä kun nykyisissä tavattomissa oloissa tehty ehdotus yleiseksi palkanjärjestelyksi joka tapauksessa, niinkuin Komitea jo edellä on huomauttanut, jäisi jossain määrin väliaikaiseksi, ei Komitea ole tahtonut asiaa viivyttää laatimalla ehdotusta uudeksi kunnalliseksi palkkausjärjestelmäksi edellä mainittujen skandinavilaisten periaatteiden mukaan. Jotta kuitenkin Komitean nyt suunnittelema palkanjärjestely tulisi niin järjestelmällinen ja yhdenmukainen kuin mahdollista sekä epätasaisuudet ja puutteet mahdollisimmassa määrässä saataisiin poistetuiksi ainakin joksikin ajaksi, on Komitea ohjeeksi erikoisehdotustensa laatimisessa asettanut eräät pääperiaatteet ja suuntaviivat, joista seuraavassa tehtään lyhyesti selkoa.

Jokaisessa kaupungin budjetissa havaitsee tapauksia, joissa virkaan liittyvä työmäärä ja palkka eivät ole oikeassa suhteessa viranpitäjän suorittamaan työhön ja kykyyn. Eräissä tapauksissa on kehityskulku ollut nopeampi kuin mitä virkaa alkuaan täytettäessä oli edellytetty, minkätähden aikanaan valitun virkamiehen on, ellei hän ole voinut seurata kehityksen mukana, täytynyt tyytyä alempaan palkkaan kuin mikä uutta virkamiestä

asetettaessa on täytynyt antaa täysin päteväille ja sopivalle henkilölle. Niinkään on tapauksia, joissa virka aikaisemmin on pääasiassa ollut viranpitäjän sivutoimena, mutta sittemmin olojen muuttuessa käynyt siinä määrin aikaa vieväksi, että hänellä tuskin enää on muuta ansiotilaisuutta.

Monessa tapauksessa vaikuttavat henkilölliset ominaisuudet palkkakysymykseen siinä määrin, että tämäkin seikka täytyy jonkin verran ottaa huomioon. Virkain laadussa tapahtuu aina muutoksia, ja samaten henkilökohtainen kelpoisuus ja virkaan liittyvä palkka ovat vastedeskin siinä määrin riippuvaisia toisistaan, ettei palkanjärjestelyä voi toimeenpanna kaikissa tapauksissa pitemmän aikaa ehdottomasti voimassa pysyväksi.

Tässä mainittu työsuorituksen ja palkkauksen välisen suhteen puutteellisuus voidaan useassa tapauksessa poistaa antamalla henkilökohtaista palkanparannusta. Komitea puolestaan pitää tätä keinoa erittäin suositeltavana, kun on kaupungin palveluksessa pysyttävä hyvin ansiokkaita tahi toimeen erikoisesti sopivia henkilöjä sekä kun halutaan tärkeämpiin toimiin saada tunnustetusti eteviä kykyjä. Komitean käsityksen mukaan käy henkilökohtaisten palkanlisäysten myöntäminen, jos niitä annetaan harkiten, sangen hyvin yhteen järkipäisen palkkausjärjestelmän kanssa ja voi olla suureksi hyödyksi kunnallishallinnossa. Kaupunginkassalle tästä koituvat lisämenot korvautuvat monin verroin niillä säästöillä, joita etevän järjestämisen tai teknillisen kyvyn omaava henkilö voi aikaansaada. Erikoisten henkilökohtaisten palkanlisäysten myöntämistäjärjestelmää näyttää voivan käyttää paitsi johtaviin toimiin nähden kunnallishallinnossa myöskin vähemmän huomattaviin toimiin nähden, eritoten kun taloudellisia etuja liittyy virkain asianmukaiseen hoitamiseen.

Monella nykyisissä eri palkkaussäännöissä esiintyvällä epätasaisuudella on kuitenkin yhteinen perussy. Niinpä ovat sangen lukuisat kaupungin n. s. palvelusmiehet mitä toimentulovaatimuksiin ja elantoehtoihin tulee niin lähellä ruumiillisen työn tekijöitä, että heidän palkkansa ovat täysin verrattavia näiden palkkoihin, ovatpa monessa tapauksessa saman määräisetkin. Usein on aivan mahdotonta vetää rajaa palvelusmiesten ja työntekijäin välille. Tunnettu tosiasia on, että työntekijäin palkat ovat sodan edellisen viime vuosikymmenen kuluessa säännöllisesti kohonneet. Tähän on lähinnä syynä se, että rahan ostoarvo on laskeutunut sekä että kuluvan vuosisadan alusta lähtien lisääntyvä kallis aika on jatkunut ja toimeentulomahdollisuudet sen johdosta ovat vaikeutuneet.

Kallis aika on vuodesta 1904 lähtien tunnettu ja tunnustettu ilmiö ei vain Suomessa ja muissa pohjoismaissa, vaan Keskieuroopassakin. Meillä on 10-tuntiselta työpäivältä maksettu työpalkka, joka aikaisemmin kauan pysyi 30 pennin vaiheilla tunnilta, kohonnut seuraavasti:

1903—1905	30	p:iä	tunnilta
1906	33	”	”
1907	35	”	”
1908—1909	38	”	”
1910	40	”	”
1911	42	”	”
1912	42	”	”
1913—1914	42—45	”	”

Palkannousu siis luultavasti pääasiassa tarkoittaa korvata rahan samaan aikaan alentunutta ostokykyä.

On aivan luonnollista, että renkien, ammattityöläisten, lämmittäjien, vieläpä vahtimestarien ja alempain palvelusmiestenkin palkkaehdot on uusia henkilöjä toimiin otettaessa monella taholla järjestelty silloisten työpalkkain mukaan, toisin sanoin korottamalla palkkoja jopa 30 % säännöllisistä määristään, ja eräät vähempipalkkaiset konttorihenkilötkin ovat toimia uudestaan täytettäessä saaneet jonkin verran runsaamman rahapalkan kuin mitä rahan arvon aikaisemmalla kannalla ollessa pidettiin riittävänä.

Useat vuosien varrella toimeenpannut palkanlisäykset ovat sentähden johtuneet ennen sotaa vallinneesta „kalliista ajasta“, vaikka näitä korotuksia ainoastaan yhdessä tapauksessa, nimittäin kansakoulunopettajia koskevassa, on nimitetty oikealla nimellään. Niissä tapauksissa, joissa palkankorotuksia ei ole myönnetty, on ehkä vääryyttä tehty, ja olisi sentähden oikaisu, toisin sanoin palkanjärjestely niissä tapauksissa jo paljon tätä ennen ollut tarpeen vaatima.

Sodan puhjettua on oloissa vähitellen tapahtunut täydellinen mullistus. Elantokustannukset ovat kohonneet jopa viisinkertaiseen määräänsä ja työpalkat ovat seuranneet tämän mukana. Virka- ja palvelusmiehetkin ovat sota-aikana saaneet kalliinajanlisäystä, joka jossakin määrin on helpottanut heidän toimeentulomahdollisuuksiaan. Yleensä ovat kuitenkin alimpain palkkaluokkain virka- ja palvelusmiehet olleet työläisiä epäedullisemmassa asemassa. Kaikki nämä kalliinajanavustukset, niin huolellisesti kuin ne onkin laskettu, eivät kuitenkaan ole voineet suotavassa määrässä turvata virkamiesten asemaa, minkätähden kaikilta tahoilta on vaadittu pysyvää palkanjärjestelyä.

On ilmeistä, että virkamiehet pitävät vakinaista pohjapalkkaa turvallisempana kuin alhaista palkkaa korkean ja vaihtelevan kalliinajanlisäyksen keralla. Rahan alentuneeseen arvoon nähden täytyy sentähden palkanjärjestelyvaatimusta pitää oikeutettuna. On kuitenkin mahdoton nykyoloissa järjestää palkkoja rahan arvon mukaan. Jos kaupunki olisi velvollinen asettamaan virkamiehensä samaan taloudelliseen asemaan, mikä heillä oli ennen

sotaa, olisi yhtäläinen prosentittainen korotus kaikille oikea menettely ja korotuksen määrän osottaisi kalliinajan hintaluku. Sellainen järjestely on kuitenkin kunnallis-taloudelliselta kannalta mahdoton, koska siitä olisi kustannuksia enemmän kuin kunnalla on varoja. Komitea on sentähden katsonut tässä kohden olevan menetteleminen tarpeellisella varovaisuudella ja määrääminen palkanparannuksen alennetun asteikon mukaan, jossa toiselta puolen on otettu huomioon vakuuden antaminen kunnan virkamiehille siitä, ettei palkka pulakauden päätyttyä palaja entiseen liian alhaiseen määräänsä, sekä toiselta puolen että pienemmät palkansaajat tarvitsevat verraten runsaampaa palkankorotusta kuin paremmassa asemassa olevat palkkausryhmät. Komitea on sentähden asiaa kaikin puolin harkittuaan hyväksynyt palkanjärjestelyssä noudatettavaksi seuraavan kuukausipalkka-asteikon:

Ensimmäinen	100-luku	korotetaan	50 %:lla
Toinen	”	”	40 ”
Kolmas	”	”	30 ”
Neljäs	”	”	20 ”
Viides	”	”	10 ”
Kuudes	”	”	10 ”
Seuraavat	”	”	5 ”

Kuukausipalkan ollessa 100—1,000 markkaa olisi siis asteikko seuraava:

Nykyinen kuukausipalkka.	Korotus		Korotettu palkka.
	sinänsä.	prosenttiluvuin.	
100	50	50	150
200	90	45	290
300	120	40	420
400	140	35	540
500	150	30	650
600	160	26.7	760
700	165	23.6	865
800	170	21.1	970
900	175	19.6	1,075
1,000	180	18	1,180

Tämän asteikon johdolla on Komitea sittemmin tarkastanut kaupungin kaikki palkkaussäännöt ja siinä edellyttänyt, että pula-aika ei ollut vaikuttanut 1914 vuoden vahvistettuun budjettiin. Tämän ohessa on Komitea tietysti ottanut huomioon sen seikan, että yksityisten virkamiesten ja eräiden virkamiesryhmäin palkat ovat monet ajat pysyneet ennallaan, joissa tapauksissa

sentähden on ehdotettu suurempia korotuksia, kun taas viroista, joiden palkkaa on pula-aikana tuntuvasti korotettu tai jotka on tänä aikana perustettu, on ehdotettu palkkoja korotettavaksi vähän tai ei ensinkään. Niinkään on otettu huomioon, että monessa tapauksessa virkoihin kuuluvain tehtävain merkitys ja laajuus on suuressa määrin kasvanut sekä asianomaisten virkamiesten työ ja vastuunalaisuus samaten lisääntynyt. Toiselta puolen ei ole jäänyt huomaamatta se tuntuva palkanparannus, mikä Komitean ehdotuksen mukaan tulisi suurille kunnallisten palkansaajain ryhmille, sen johdosta että otettaisiin käytäntöön Komitean ehdottamat muutetut ikäkorotusperusteet, joista tuonnempana tehdään lähempää selkoa (*ks. siv. 38—39*). Edellä esitettyjen perusteiden mukaisesti on Komitea laatinut tämän oheisen ehdotuksen kaupungin viranpitäjäin uusiksi palkkaussäännöiksi, joka ehdotus täten annetaan Kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja vahvistettavaksi.

Komitean ehdotuksen rajoittaminen eräiltä kohdin. Järjestämiskysymykset.

Eräissä tapauksissa ovat Komitealle saapuneet esitykset tarkoittaneet työvoimain uudesti järjestämisestä eri hallintoaloilla. Kun tuollaisten kysymysten on katsottu jäävän Komitean tehtävän ulkopuolelle eikä Komitea töitään varten osotetun ajan kuluessa olisi ehtinytkään perinpohjaisesti tutkia näitä järjestämiskysymyksiä, *on ne Komitean mielestä otettava uudestaan selvitetäväksi ja tutkittavaksi tavallisessa järjestyksessä.*

Niissä tapauksissa, jolloin kunnan eri hallintohaarain perinpohjainen uudistus on kohdakkoin odotettavana, niinkuin esimerkiksi on laita Rahoituskamariin, Rakennustarkastuskonttoriin ja Majoituslautakuntaan nähden, on Komitea yleensä pysyttänyt nykyiset palkkamäärät ja jättänyt järjestelyn vastaisen uudestijärjestämisen varaan. Vaikka Revisionikonttorikin on uudestijärjestettävänä, on Komitea kuitenkin alempana mainituista syistä katsonut olevan ulottaminen palkanjärjestelyn tähän virastoon.

Poliisikunnan palkanjärjestely.

Niinkuin edellä on huomautettu, on Komitea katsonut tehtävänsä käsittelevän kunnan hallintohenkilökunnan kokonaisuudessaan, Raastuvanoikeuden ja Maistraatin virka- ja palvelusmiehet siihen luettuna. Tehtävästä on kuitenkin erotettu poliisilaitoksen henkilökunta, jota tähänastisen hallinto-oikeudellisen asemansa johdosta ei toistaiseksi käyne palkkaussuhteessa lukeminen kunnan viranpitäjiin.

Sivutoimet.

Laatiessaan nyt esittämänsä ehdotusta uusiksi kunnallisiksi palkkaussäännöiksi on Komitea noudattanut sitä periaatetta, että pienenlaisten sivutoimien hoitajia, joista toimista maksetaan verraten vähäinen palkka ja jotka ainoastaan vähässä määrin vaativat osakseen asianomaisen työvoimaa, ei ole lueteltu erikseen palkkaussäännössä, vaan on niitä varten sen sijaan ainoastaan merkitty määrärahanimike kunkin toimen kohdalle, jota vastoin

itse määrärahaa ei ole pantu näkyviin. Tällaisiin tarkoituksiin tarvittavat määrärahat on sentähden jätetty palkanjärjestelyn ulkopuolelle, minkätähden asianomaisia viranomaisia lienee kehotettava lisämäärärahaa tarvitessaan Kaupunginvaltuustolle tekemään asianhaarain vaatiman esityksen.

Voimassa olevia palkkaussääntöjä tarkastaessaan on Komitea havainnut, että eräillä niissä luetelluilla toimihenkilöillä ei, vaikka ovatkin täydessä ja päivittäisessä toimessa kaupungin palveluksessa, kuitenkaan tulisi olla sijaansa kunnan vakinaisessa palkkaussäännössä. Nämä ryhmät ovat osin alemmaa konttorihenkilökuntaa ja osin toimihenkilöjä, jotka oikeastaan on luettava kunnallisten työntekijäin ryhmään. Kun on tärkeää, että päällystölle tuollaisia palkansaajia ottaessaan varataan jonkin verran toimintavapautta lukumäärään nähden, jottei kaupungin budjettia rasitettaisi liiallisilla työvoimilla, ja kun toiselta puolen näiden palkansaajain palkkauskin on sopiva järjestää työvoiman saannin ja kysynnän mukaan sekä jossain määrin asianomaisen ominaisuuksia huomioon ottaen kussakin eri tapauksessa, on Komitea poistanut puheena olevat toimihenkilöt palkkaussääntöehdotuksestaan sekä lukenut heidät yhteisestä määrärahasta palkattaviin, Näille toimihenkilöille ehkä tulevia eläke-etuja ei tämä muutos vähentäisi. Kun Komitean mielestä ei kuulu sen tehtävään tässä yhteydessä käydä lähemmin tutkimaan puheena olevaan ryhmään kuuluvain toimihenkilöiden palkkaukseen tarvittavia rahamääriä, on Komitea katsonut olevan ehdottaminen, että asianomaiset viranomaiset ottaisivat tämän asian tutkiakseen ja tekisivät Kaupunginvaltuustolle ne muutosehdotukset, mitkä palkanjärjestelyn johdosta käyvät tarpeellisiksi näihin määrärahaeriin nähden.

Ylimääräinen
henkilökunta
ja kunnan
työntekijät.

Nykyään voimassa olevain palkkaussääntöjen mukaan on erinäisille kunnan viranpitäjille (eräille Rakennuskonttorin, teknillisten laitosten sekä terveyden- ja sairaanhoidon virkamiehille) taattu n. s. matkaravoja korvaukseksi heille virantoimituksessa tekemistään matkoista koituvista kuluista. Täytyy kuitenkin pitää epäasianmukaisena, että tämän edun saavat ainoastaan jotkut harvalukuiset toimihenkilöt, jota vastoin muiden täytyy suorittaa tämänlaatuiset kustannukset korvausta saamatta. Komitean mielestä olisi virkamatkoista johtuvat menot oikeastaan otettava huomioon kaikkien kunnan virkailijain palkkauksia määrättäessä, joten saavutettaisiin suurempi yhdenmukaisuus, taikka myös olisi matkakustannukset korvattava laskun mukaan. Komitean on kuitenkin katsonut tämän kysymyksen järjestelyn voivan jäädä toistaiseksi ja olevan sopiva jättää ehdotetun palkkalautakunnan valmisteltavaksi (ks. siv. 33 ja seur.).

Matkarahat.

Eri hallintoaloilla on viime vuosina tehty muistutuksia virkasivutulo- Virkasivutulot. järjestelmää vastaan ja vaadittu sitä poistettavaksi. Näitä vaatimuksia ei

Komitean mielestä voi pitää kokonaan epäoikeutettuina, vaikka toiselta puolen täytyy myöntää, ettei tällä järjestelmällä meidän kunnallishallinnossamme ole mainittavaa merkitystä. Komitea ei kuitenkaan ole katsonut olevan aihetta välittömästi määrätä kantaansa tähän kysymykseen nähden, mutta jotta vastaisuudessa kävisi mahdolliseksi muuttaa eri palvelusehtoja, on ehdotukseen pantu määräys, että asianomainen on velvollinen vastedes alistumaan virkasivutulojen lakkauttamiseen tai vähentämiseen.

Yksityiskoh-
tainen perus-
telu.

Seuraavassa esittää Komitea lyhykäisesti ne lähemmät syyt ja näkökohdat, joita on pidetty ratkaisevina yksityiskohtaisten ehdotusten laatimisessa.

* * *

Maistraatti.

Kunnallispormestarille, jonka monessa tilaisuudessa täytyy katsoa edustavan nyttemmin itsenäisen Suomen pääkaupunkia, on paitsi 12,000 markasta 16,000 markkaan korotettua pohjapalkkaa ehdotettu myönnettäväksi 2,000 markkaa edustusrahoja. Pormestarin palkkaedut nousisivat siis säännöllisten olojen vallitessa, 5 ja 10 vuoden palveluksesta tulevat ikäkorotukset lukuun otettuina, kaikkiaan 20,400 markkaan.

Maistraatin oikeusneuvosmiehelle on ehdotettu ainoastaan vähäinen palkankorotus eli 6,000 markasta 7,000 markkaan, koska hänelle tuleva toimituskirjain lunastus, vaikka se onkin sota-aikana tuntuvasti vähentynyt, tavallisina aikoina on ollut ehdottomasti suurin osa hänen palkkauksestaan, niin että hänellä takavuosina on ollut tuntuvasti suuremmat tulot kuin pormestarilla.

Kunnallisoikeusneuvosmisten palkkauksen perusteita ei Komitea ole katsonut tässä yhteydessä sopivaksi ehdottaa muutettaviksi, minkätähden heidän palkkauksensa on korotettu 6,000 markasta 8,000 markkaan, minkä ohessa rakennustarkastuksen menosääntöön merkitty menetettyjen virkasivutulojen korvausmääräraha on edelleen pysytetty.

Toiselle julkiselle notaarille ei ole pidetty tarpeellisena ehdottaa palkan korotusta, koska hänen palkkauksensa pääasiassa on virkasivutuloja ja vakimainen palkka on ainoastaan vähäpätöinen osa niistä.

Maistraatin menosäännössä on venäjän kielenkääntäjä 4,800 ja saksan kielenkääntäjä 300 markan vuosipalkoin. Suomen nyttemmin tultua itsenäiseksi ja kun venäjän kieltä vastedes luultavasti paljon vähemmän käytetään julkisissa viranomaisissa, olisi tosin Komitean mielestä ollut asianmukaisempaa tuntuvasti alentaa venäjän kielenkääntäjän palkkausta, mutta ehdotuksen tekeminen siitä ei Komitean mielestä ole kuulunut sen tehtäviin tässä yhteydessä. Kun kuitenkin Maistraatti on huomauttanut, että se on ainoas-

taan yksityisissä tapauksissa käyttänyt näitä kielenkääntäjiä, joita sen sijaan pääasiassa on käytetty Raastuvanoikeudessa, on Komitealla mielestään ollut syytä ehdottaa semmoista muutosta, että nämä määrärahat Maistraatin menosäännöstä siirretään Raastuvanoikeuden menosääntöön ja siihen merkitään korvaukseksi kielenkääntäjän tehtävistä Raastuvanoikeudessa ja Maistraatissa.

Maistraatin kaupunginpalvelijoilla on aikaisemmin ollut jonkin verran erisuuruiset palkkausmäärät, mutta kun Maistraatti on maininnut, että todelliset olot eivät sellaista eroavaisuutta vaadi, on Komitea merkinnyt kaikille näille kaupunginpalvelijoille saman palkkauksen eli 3,600 markkaa vuodessa.

Kun Raastuvanoikeuden menosääntöön viime aikoina on tehty ainoastaan vähäpätöisiä muutoksia, on tässä tapauksessa ehdotettu jonkin verran runsaampia palkankorotuksia kuin mitä hyväksytyn asteikon mukaan olisi laita.

Oikeuspormestarin palkkausta on näyttänyt olevan tuntuvasti korotettava. Paitsi että pohjapalkka kohoaisi 12,000 markasta 16,000 markkaan, saisi oikeuspormestari samoin kuin muutkin virkamiehet Komitean ehdotuksen mukaan korotuksen määrävuosien palveluksesta, joten viran nykyinen pitäjä, joka on siinä ollut kymmenen vuotta, heti saisi vuosipalkkaa 18,400 markkaa.

Kysymystä Raastuvanoikeuden osastopuheenjohtajain palkkioiden korotamisesta ei Komitea, siihen nähden että näitä palkkioita ei käy pitäminen määrätuille virkamiehille tulevana palkkausetuina, ole katsonut voivansa ottaa tutkittavaksi, vaan lienee, jos korotusta pidetään tarpeellisena, Raastuvanoikeuden tehtävä asiasta ehdotus budjetinjärjestelyn yhteydessä.

Raastuvanoikeuden ehdotusta että riita-asiaain pöytäkirjan notaarille, joka nykyään hoitaa neuvosmiehen virkaa yhdellä Raastuvanoikeuden väliaikaisella osastolla, maksettaisiin korotettua palkkaa sen palkkauksen mukaisesti, minkä hän saa nykyisestä virastaan, ei Komitea ole katsonut voivansa ottaa asiallisesti tutkittavaksi, koska semmoinen järjestely näyttää voivan tulla kysymykseen vasta sittenkun väliaikainen osasto asetetaan vakinaiselle kannalle ja sillä edellytyksellä että siviilnotaarinvirka silloin katsotaan voitavan lakkauttaa.

Ehdotusta Raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston sekä ensimmäisen osaston väliaikaisen toisen jaoston palkkauksiksi ei Komitea ole katsonut olevan tehtävä, koska puheena olevat virat ovat ainoastaan väliaikaisia ja Raastuvanoikeus aina tehdessään kunkin vuoden budjettiehdotusta voi tässä kohden esittää olojen vaatimat ehdotukset.

Lopuksi huomauttatakoon tässä yhteydessä, että sen korotetun palkkauksen johdosta, minkä Komitea on ehdottanut myönnettäväksi Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijoille, tietenkin poistuu heille kesäkuun 19 päivänä 1917 myönnetty väliaikainen palkankorotus.

Raastuvan-
oikeus.

Ulosottolaitos. Ensimmäiselle kaupunginvoudille ei ole palkankorotusta ehdotettu, koska hänen pääasiallisina tuloinaan ovat virkasivutulot ja nämä nousevat semmoiseen määrään, että vakinaisen palkan korotusta ei ole pidetty olojen vaatimana.

Ulosottoapulaisiin nähden on huomattava, että heille ehdotettuun sääntönaispalkkaan myös sisältyy Kaupunginvaltuuston heille kesäkuun 19 päivänä 1917 myöntämä väliaikainen palkankorotus.

Rahatoimikamari. Rahatoimikamarissa on nykyään kaksi sihteerinvirkaa täyttämättä ja ainoastaan yksi täytettynä. Näissä viroissa on viranpitäjän kyky ja työkuuntoisuus mitä tärkein, ja näyttää olevan välttämätöntä sopivimmin henkilökohdaisia palkanlisäyksiä myöntämällä järjestää näiden palkkaus, sittenkun voidaan arvostella, mikä työmäärä heille kullekin voidaan panna. Kun tätä seikkaa toistaiseksi ei voi arvostella eikä sitä paitsi näytä olevan täysin selvää, miten työt on jaettava asiamiehen, notaarin ja pöytäkirjurin kesken, on Komiteasta näyttänyt oikeimmalta, ettei vielä, niin kauan kuin kysymys Rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä on ratkaisematta, ehdoteta palkankorotuksia mainituille virkamiehille, vaan ainoastaan kanslisteille ja vahtimestareille.

Liikennekonttori. Liikennekonttorin palkkaussääntöön nähden rohkenee Komitea ainoastaan huomauttaa, että Komitean mielestä on ollut asianmukaisempaa „2 koneenkäyttäjää lämpöjohtoa varten“ nimisen määrärahaerän sijaan merkitä määräraha lämpöjohtoon hoitoa varten, koska nykyisestä merkinnästä ei käy selville, minkä verran kumpikin koneenkäyttäjä saa palkkaa.

Rakennustarkastus. Kun kysymys rakennustarkastuksen uudesti järjestämisestä edelleen on päiväjärjestyksessä, ei Komitea ole katsonut olevan syytä ehdottaa muutoksia sen palkkaussääntöön.

Revisionikonttori. Sitä vastoin on Komitean mielestä voitu tässä yhteydessä ottaa käsiteltäväksi kysymys Revisionikonttorin palkkaussäännön järjestämisestä. Konttori oli jo kuluvan vuoden budjetinjärjestelyn yhteydessä tehnyt ehdotuksen henkilökunnalle tarpeellisesta palkanparannuksesta, mutta asia jätettiin silloin odottamaan hankkeissa olevaa kassa- ja tililaitosuudistusta, jonka johdosta myös on aikomus järjestää Revisionikonttori uudestaan. Kun nyt kuitenkin tämän uudistuksen toimeenpano Kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaan on lykätty määräämättömään aikaan ja näyttää kohtuuttomalta, että Revisionikonttorin virkamiehet tänä väliaikana jätetään muita kunnan viran-

pitäjiä huonompaan asemaan, on Komitea katsonut olevan ottaminen konttorin palkkaussäännön palkanjärjestelyyn katsomatta odotettavana olevaan uudistukseen, joka, mikäli Komitea on voinut vakuuttua, ei aiheuta työvoimain vähentämistä, vaan päin vastoin niiden lisäämistä. Sittenkun uudestijärjestäminen vastaisuudessa toimeenpannaan, käynee tästä johtuvat muutokset helposti tekeminen menosääntöön.

Revisionikonttorin palkkaussäännön ottamista palkanjärjestelyyn, vaikka Rahatoimikamarin ja Rakennuskonttorin menosäännöt sivuutetaan, ei Komitean mielestä käy pitäminen epäjohtonmukaisena, siihen nähden että Rahoitokammarissa kaikkia tärkeämpiä toimia nykyään hoitavat viransijaiset sekä että rakennustarkastuksen palkkauksia tänä väliaikana saanee pitää täysin riittävinä ja asianomaisten virkamiesten työ määrää vastaavina.

Revisionikonttorin uuden palkkaussäännön ehdotus on laadittu konttorin esittämän ehdotuksen mukaisesti, sillä erotuksella kuitenkin että kaupunginreviisorin palkkaukseksi on ehdotettu 11,000 markkaa Revisionikonttorin ehdottamain 12,000 markan sijasta.

Sota-aikana on Verotusvalmistelukunnan ensimmäisen sihteerin palkkausta tuntuvasti korotettu, minkä ohessa Valmistelukuntaan on perustettu toisen sihteerin virka. Puheenjohtajan palkkaus sitä vastoin on pysynyt ennallaan. Tähän nähden on Komitea Valmistelukunnan puheenjohtajalle ehdottanut hiukan runsaampaa palkankorotusta, jota vastoin sitä sihtereille on ehdotettu ainoastaan pienempi määrä.

Verotusvalmistelu.

Kunnan työnvälitystoimistossa lisääntynee työ tuntuvasti kuluvaan kesäkuun 1 päivästä lähtien, jolloin uusi työnvälityslaki astuu voimaan. Komitean mielestä on sentähden ollut syytä korottaa eräiden toimiston viranpitäjien palkkauksia suhteellisesti hiukan enemmän kuin mitä laaditun kaavan mukaan olisi ollut laita.

Kunnan työnvälitystoimisto.

Tämän hallintohaaran palkkauksia järjesteltäessä on palomestarin sekä ensimmäisen ja toisen alipalomestarin ynnä palomestarinapulaisen palkat merkitty semmoisiksi kuin ne on katsottu olevan määrättävä muista samanlaatuisista viroista maksettuihin palkkauksiin verraten sekä palkanjärjestelyn pohjaksi pantuihin yleisiin periaatteisiin liittyen.

Palolaitos.

Koneenkäyttäjien pohjapalkka on merkitty 4,100 markaksi ja kaikille kersanteille, jotka nykyään ovat jaettuina virkaikänsä perusteella kahteen palkkausryhmään, on nyt merkitty yhtäläinen pohjapalkka, minkä lisäksi he saavat säädetyn ikäkorotuksen. Perheelliset korpraalit saavat nykyään ruokarahoja 200 markkaa kuukaudessa. Tämä palkanlisäys riippuu tietysti kal-

liista ajasta ja on sen mukaan sovitettava, minkätähden Komitea ei ole ehdottamaansa uuteen palkkaussääntöön merkinnyt ruokarahoja eikä niiden määrää.

Tarvittavat vuokrat rahatkin vaihtelevat määrältään nykyoloissa niin paljon, että tämän erän suuruutta ei voida nykyään tarkalleen määrätä, minkätähden palolaitoksen tulee budjetinjärjestelyn yhteydessä tai eri esityksen tekemällä Kaupunginvaltuustolta hankkia tässä kohden tarpeellisiksi osottautuvat muutokset. Palotoimikunnan sihteeria ei ehdotuksen mukaan enää mainittaisi erikseen palkkaussäännössä, vaan maksettaisiin sihteerille, joka nykyään hoitaa tehtäviään sivutoimena, palkkio sihteerintehtävää varten olevasta määrärahasta.

Terveyden-
hoitolautakunta.

Vaikka lautakunnan sihteerin palkkaus järjestettiin uudestaan niin myöhään kuin vuonna 1916, on vähäistä palkanparannusta kuitenkin pidetty kohtuullisena, koska lautakunnan töitä usein suoritetaan valiokunnissa ja komiteoissa, joissa sihteerä on velvollinen hoitamaan sihteerintehtävät, sekä koska sihteerin niinkään tulee johtosäännön mukaan päivittäin määrääkänä olla tavattavana lautakunnan toimistossa.

Lääkärit ja
sairaanhoito-
henkilökunta.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkaa tosin vuonna 1917 korotettiin 2,000 markalla, joten se kohosi 10,000:sta 12,000 markkaan, mutta Komitea on pitänyt tätä palkkaa liian alhaisena sekä sen korottamisesta 14,000 markkaan tarpeellisena, koska kaupunginlääkäri johtosääntönsä mukaan ei saa pitää muuta virkaa eikä harjoittaa lääkärintointia ja koska täytyy pitää sangen tarpeellisena, että tähän kaupungin yleiselle terveydenhoidolle tärkeään toimeen saadaan täysin pätevä henkilö.

Huomattavaa korotusta on pidetty perusteltuna kaupungin esikaupunkien aluelääkäreille, joiden työ vuosittain lisääntyy ja joilla ei ole tilaisuutta mainittavassa määrin harjoittaa tuottavaa yksityistoimintaa.

Kasvattilasten hoitoa varten asetetun lääkärin palkkaa oli vaikea määrätä virkaa perustettaessa vuonna 1916, jolloin työn laajuutta ei voitu tarkoin arvoitella. Virkaa täytyy nyttemmin pitää sangen paljotoisenä, sillä työ käsittää käyntejä ilmoitettujen uusien kasvattilasten luona, näiden yleisen terveydentilan ja elämänolojen tutkimista, avunantoa taudintapauksessa, neuvontatoimintaa y. m. Kasvattilapsia on nykyään noin 125.

Terveyspoliisi.

Kaupungineläinlääkärin palkan on Komitea, vaikka palkka määrättiin vasta maaliskuussa 1917, katsonut olevan ehdottaminen korotettavaksi 7,000:sta 8,000 markkaan eli hiukan runsaammaksi lihantarkastusaseman vanhemmalle tarkastuseläinlääkärille ehdotettua palkkaa, koska nykyisillä palkkaeduilla lienee vaikea saada sopivaa henkilöä tähän uutta terveydenhoitojärjestystä käytettäessä erittäin tärkeään toimeen.

Työtarkastajille, joiden virkatehtävät ovat suuressa määrin lisääntyneet virkain perustamisesta lähtien, on ehdotettu 3,000 markasta 4,500 markkaan korotettu palkka.

Kaupungin uuden terveydenhoitojärjestyksen mukaan lisääntyy asuntotarkastuksen työmäärä tuntuvasti, mikä seikka on korotusta ehdotettaessa otettu huomioon.

Tuntuva palkankorotusta on pidetty tarpeellisena tähän asti erittäin alhaista palkkaa nauttineille terveystoimintaan alemmille viranpitäjille (kaitsijoille, desinfioitsijoille y. m.).

Vaikka Komitea on, niinkuin mietinnön yleisessä osassa on huomautettu, karttanut puuttumasta kysymyksiin virkain uudestijärjestämisestä, on se kuitenkin Terveystoimikunnan pyynnöstä ehdottanut terveystoimintaan ja terveystoimiston n. s. vanhempain ja nuorempain kaitsijain välisen eron poistettavaksi, koska he suorittavat aivan yhtäläistä työtä.

Koska on osottautunut, että lihantarkastusaseman työ tuntuvasti vaihtelee, on Komiteasta näytetty oikeammalta vähentää menosäännössä erikseen luetellun henkilökunnan lukua ja sen sijaan yhteisestä määrärahasta palkata alemmat viranpitäjät, joiden lukumäärä sentähden voidaan tarpeen mukaan järjestää.

Lihantarkastusasema.

Sen kysymyksen arvosteleminen, olisiko sairaalatarkastajan palkkaa korotettava, on Komitealle tuottanut melko suuria vaikeuksia. Komitea on kuitenkin asiaa perin pohjin harkittuaan päättänyt olla ehdottamatta tästä tosin erittäin tärkeästä toimesta maksettavaa palkkaa korotettavaksi, koska virka ei vielä ole ollut vakinaisesti täytetty, vaan on sitä hoidettu ainoastaan väliaikaisesti ja se nykyään on jälleen avonaiseksi julistettuna. Ratkaisematta sitä paitsi on kysymys, onko sairaalahallituksen sihteerintehtävät, jotka voimassa olevan ohjesäännön mukaan ovat sairaalatarkastajan velvollisuutena, Ylihallituksen Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen mukaisesti poistettava sairaalatarkastajalta, ja tämän kysymyksen lopullinen ratkaisu vaikuttaa tietenkin sen palkan määräämiseen, mikä katsotaan olevan mainitusta virasta maksettava.

Sairaalat.

Kaupungin sairaaloissa palvelevain lääkärien palkkaukset ovat ylipäättään olleet sangen alhaiset. Lääketieteen viimeaikainen kehitys on osottanut, että sairaalalääkäreiden työala on suuressa määrin laajentunut ja heille tullut osittain aivan uusia työtehtäviä. Virkain hoito vaatii tämän johdosta nyttemmin tuntuvasti enemmän aikaa ja työtä kuin mitä aikaisemmin oli laita, minkä johdosta näillä lääkäreillä on vähemmän tilaisuutta harjoittaa yksityistä lääkäritointa. Komitea on sentähden pitänyt kohtuullisena ehdottaa sairaalalääkäreiden palkkoja yleisesti korotettavaksi, siinä tietysti kuitenkin ottaen huomioon mahdollisuuden yksityisen lääkäritoiminnan harjoittamiseen. Ne Marian ja Kivelän sairaalain assistenttilääkärit, joille ei voida antaa asuntoa näissä sairaaloissa, ovat ehdotuksen mukaan oikeutetut saamaan vuokratuloja.

Samaten on sairaanhoitajatarnten palkkoja korotettu tuntuvasti eli 75, 70 ja 45 markasta kuukaudessa 120, 110 ja 70 markkaan. Komitea oli ensin päättänyt puoltaa 110, 100 ja 65 markan palkkaa, mutta on kaupungin Sairaalaylihallituksen esityksestä katsonut voivansa puoltaa ensiksi mainittua korotettua määrää. Myöntäähän täytyy, ettei hoitajatarnten pitkänlaista valmistumisaikaa — 3 vuotta — sekä erittäin vastuunalaista ja vaikeaa työtä sairaanhoidon palveluksessa ole tähän asti tarpeellisessa määrässä otettu huomioon palkkoja määrättäessä. Ylimpään palkkaluokkaan on luettu kulkutautisairaalan hoitajattaret, joiden virkatoiminta on sitä laatua, että he ajoittain ovat aivan eristettyinä ulkomaailmasta. Marian sairaalan ylihoitajattarella olisi ehdotuksen mukaan 200 markkaa suurempi palkka kuin muilla ylihoitajattarilla, syystä että Marian sairaalassa toimii sairaanhoitajataroppilaiden koulu, joka huomattavassa määrässä vaatii osakseen ylihoitajattaren huomiota.

Mitä Nickbyn mielisairaalaan tulee, ovat sikäläisten hoitajatarnten palkat muiden sairaalain hoitajatarnten palkkoja alemmat, syystä että ensinmainitut eivät ole saaneet samaa ammattikasvatusta kuin jälkimäiset. Aikomus kyllä lienee vastedes asettaa sairaalaan ainoastaan kurssin käyneitä hoitajattaria, ja olisi Komitean käsityksen mukaan palkkoja silloin korotettava vastaavalla määrällä, mutta tietenkin täytyy tämän palkanjärjestelyn jäädä siksi, kunnes korotetut kelpoisuusvaatimukset saatetaan voimaan. Nickbyn sairaalan johtokunnan asia on silloin tehdä eri esitys tästä seikasta.

Käytännöllisistä syistä on Komitea pitänyt oikeimpana, ettei rahasäännössä erikseen luetella *moniaita sairaalain alempia viranpitäjiä*, kuten siivoojattaria, ompelijattaria, pesijättäriä, lämmittäjiä, renkejä y. m., koska täytyy pitää oikeimpana, että sairaalahallinnolle varataan suurempi vapaus tässä kohden sekä palkkausmääriin että palvelushenkilöjen lukumäärään nähden. Eritoten kesäiseen aikaan voivat sairaalat tulla toimeen vähemmällä palveluskunnalla kuin muina aikoina vuodesta, ja suurempaa huomiota voidaan niinkään panna vaihteleviin palkkaoloihin tällä alalla, kuin jos hallinto on sidottu vuodeksi kerrallaan tehtyyn palkkaussääntöön. Näiden toimihenkilöjen palkkaus suoritettaisiin vastedes yhteisestä määrärahasta. Samaten on Komitean mielestä ollut oikeampaa, ettei palkkaussäännössä erikseen lueteltuina virkoina pysytetä sen laatuksia toimia kuin *sairaalain röntgenapulainen, hierojat, saarnaaja ja lukkari*. Näitä toimia, joita täytyy pitää ilmeisinä sivutoimina, ei vastedes merkittäisi palkkaussääntöön kutakin erikseen, vaan pantaisiin siihen ainoastaan yhteinen määräraha tähän kuuluvia tehtäviä varten.

Vaivaishoito.

Toimitusjohtajan palkka on 1916 vuoden alusta lähtien 10,000 markkaa vuodessa oltuaan sitä ennen useat vuodet ainoastaan 7,000 markkaa. Vaikka siis palkkausta on varsin hiljattain tuntuvasti lisätty, on Komitea kuitenkin kat-

sonut olevan ehdottaminen sitä edelleen korotettavaksi 2,000 markalla. Näin on tehty siihen nähden että, kun kaupungin vuotuiset vaivashoitomenot nyttemmin nousevat varsin tuntuviin summiin, on erittäin tärkeää, että toimitusjohtajaksi saadaan henkilö, jolla on etevä järjestämiskyky ja perinpohjaiset tiedot yksityistaloudellisessa hallinnossa.

Sihteerille, jonka työmäärä on viime vuosina tuntuvasti lisääntynyt, m. m. sen johdosta että hän on velvollinen nostamaan ja ajamaan kannetta muita yhdyskuntia vastaan korvauksen saamiseksi Helsingin kaupunkikuntaan kuulumattomille henkilöille annetusta vaivaisavusta, ehdotetaan 8,000 markan vuosipalkka nykyisen 6,000 markan sijasta.

Kamreeri, jolla nykyään on pohjapalkkaa 3,600 markkaa, on, siihen nähden että hänellä työmääräänsä verraten on ylen vähäinen palkka, jo kuluvana vuonna saanut 2,400 markan lisäyksen, maksettavaksi kunnes uusi palkkaussääntö hyväksytään. Komitea on havainnut olevan syytä ehdottaa kamreerin vakinaiseksi palkkaukseksi 6,000 markkaa.

Lastenhoidontarkastajalla on nykyään sama palkkaus kuin virkaa perustettaessa, vaikka hänen tehtävänsä ovat tuntuvasti lisääntyneet. Komitea ehdottaa tästä virasta maksettavan palkan korotettavaksi 6,000:sta 7,500 markkaan.

Apulaisjohtajan palkka on korotettu 4,500 markasta, jossa määrässä se on ollut 1916 vuoden alusta lähtien, 6,500 markkaan. Vaivashoitohallituksen ehdotuksen, että tähän virkaan liitettäisiin uusia tehtäviä ja sen johdosta palkkaus korotettaisiin vastamainittua määrää runsaammaksi, on Komitea katsonut tietävän viran uudestijärjestämistä, minkätähden sitä ei ole otettava käsiteltäväksi tässä yhteydessä.

Muista vaivashoidon virkailijoista on eräillä tähän asti ollut pienempi palkka kuin vastaavilla viranpitäjillä useissa muissa kunnan virastoissa, toisten palkkaus taas on monet ajat ollut ennallaan. Tästä syystä on useiden näiden virkailijain palkkausta ehdotettu korotettavaksi enemmän kuin säännöllinen palkanlisäysasteikko edellyttää. Niitä palkkauksia, joita viime vuonna on parannettu, on sitä vastoin nyt osin korotettu vähemmällä määrällä, osin on ne jätetty ennalleen.

Melko suurelle osalle Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten taloushenkilökuntaa (keittäjättäriille, leipojattarille, pesijättäriille, siivoojattarille y. m.) on ehdotettu palkka maksettavaksi ryhmämäärärahasta, koska näiden viranpitäjain palkkaus on sopiva järjestää työvoiman saannin ja kysynnän mukaan sekä asianomaisten henkilöjen ominaisuuksien perusteella.

Kun kaikki palkkaussäännössä luetellut viranpitäjät saivat, niinkuin toisessa paikassa tätä mietintöä (siv. 38) on mainittu, ikäkorotusta viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta 10 % kumpaisellakin kerralla ja suurin osa vaivashoidon palveluksessa olevista henkilöistä tähän asti on ollut vailla sellaista etua,

tietää Komitean ehdotus todellisuudessa suurempaa palkanparannusta kuin mitä ehdotetuista pohjapalkoista näkyy. Uuden palkkaussäännön tultua voimaan, poistuisivat aikaisemmin myönnetyt henkilökohtaiset palkanlisäykset.

Poikain
ammattikoulu.

Kahdelle vakinaiselle ammattiopettajalle, joilla kumpaisellakin nykyään on 4,200 markan pohjapalkka sekä kolme 600 markan ikäkorotusta, ehdotetaan pohjapalkaksi 6,000 markkaa, siis hiukan enemmän kuin säännöllinen palkanlisäysasteikko osottaa, jota vastoin ikäkorotuksia annettaisiin ainoastaan kaksi 600 markan suuruista eli 10 % pohjapalkasta, niinkuin muillekin palkkaussäännössä erikseen luetelluille viranpitäjille.

Käsivaraispiirustuksen vakinaiselle opettajalle ehdotetaan 4,200 markan vuosipalkka ynnä kaksi 420 markan ikäkorotusta, sen sijaan että hänellä nykyään on 2,100 markan palkka sekä kolme 400 markan ikäkorotusta.

Kahdella vakinaisella työmestarilla on pohjapalkkaa, toisella 3,600 ja toisella 2,700 markkaa ynnä 300 markan korotus viiden, kymmenen ja viidentoista vuoden palveluksesta. Komitea on näille ehdottanut 4,200 ja 3,600 markkaa sekä lisäksi kaksi 10 %:n ikäkorotusta samoin kuin muillekin virkailijoille. Molemmilla alityömestareilla on nykyään 1,800 markan pohjapalkka ja kaksi 200 markan ikäkorotusta, minkä ohessa puutöiden alityömestari saa henkilökohtaista palkanlisäystä 600 markkaa vuodessa. Komitea on pitänyt kohtuullisena korottaa kumpaisenkin pohjapalkan 3,000 markkaan 10 %:n ikäkorotuksin, minkä ohessa metallitöiden alityömestarin henkilökohtainen palkanlisäys, siihen nähden että hän on erittäin sopiva toimeensa, edelleenkin maksettaisiin. Väärinkäsityksen välttämiseksi Komitea vielä huomauttaa että, kun kaikkien neljän työmestarin pohjapalkka on 1918 vuoden menosääntöön merkitty edellä mainittuja määriä suuremmaksi, tämä johtuu siitä, että pohjapalkkaan on luettu sekin määrä, minkä mainitut työmestarit saavat opetuksesta rinnakkaisluokilla.

Tämänvuotisessa budjettiehdotuksessaan oli ammattikoulun johtokunta tosin esittänyt, että alityömestarit asetettaisiin vakinaisten työmestarien vertaisiksi ja kaikille neljälle viranpitäjälle maksettaisiin sama pohjapalkka. Kun sellainen toimenpide kuitenkin Komitean mielestä tietäisi alityömestarien virkain muuttamista eikä Komitea katso tehtävänsä käsittävän uudestijärjestämiskysymyksiä, ei Komitea ole ottanut johtokunnan esitystä käsiteltäväksi, vaan lähtenyt siltä pohjalta, että työmestarit jakautuvat kahteen luokkaan.

Tyttöjen
ammattikoulu.

Koulun vakinaisilla opettajattarilla on nykyään kullakin pohjapalkkaa kahdena peräkkäisenä vuonna 2,200:sta 2,400 tai 2,500 markkaan. Tämä seikka johtuu siitä, että vuosipalkka riippuu opetustuntien luvusta, mikä taas hiukan vaihtelee sen mukaan, annetaanko opetusta ensimmäisellä vai toisella luokalla.

Ikäkorotuksia on maksettu samoin kuin kansakoulunopettajattarillekin eli 20, 20 ja 10 % pohjapalkasta viiden, kymmenen ja viidentoista vuoden palveluksesta.

Budjettikannalta täytyy pitää sopivampana, että palkkaa maksetaan sama määrä kaikkina vuosina, ja Komitea rohkenee ehdottaa semmoista järjestystä noudattavaksi vastaisuudessakin. Mitä sitten itse palkan määrään tulee, on Komitea asiaa harkitessaan tullut siihen johtopäätökseen, että ammattikoulun opettajattarelle olisi maksettava sama palkkaus kuin ylemmän kansakoulun opettajattarelle eli 4,500 markkaa pohjapalkkaa ynnä ikäkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla. Loppupalkka olisi silloin 5,400 markkaa. Kansakoulunopettajattarille ehdotetun palkkauksen perustelut esitetään tuonempana.

Ammattikoulun johtajattaren tointa on hoitanut joku koulun opettajattarista, joka opettajatarpalkkansa lisäksi on saanut 800 markan vuosipalkkion. Vähitellen ovat kuitenkin johtajattaren virkatehtävät lisääntyneet siinä määrin, että hänet on täytynyt vapauttaa kaikesta opetusvelvollisuudesta ja siirtää se kahdelle opettajattarelle, joista toiselle on maksettu 1,500 ja toiselle 750 markkaa vuodessa. Koulun johtokunta samoin kuin Komiteakin on sitä mieltä, että johtajatar olisi vastedeskin vapautettava opetusvelvollisuudestaan, joka olisi annettava toimeksi uudelle vakinaiselle opettajattarelle, joten kouluun tulisi kaikkiaan 10 vakinaista opettajattarta. Johtajattarelle ehdottaa Komitea 5,000 markan vuosipalkkaa.

Kansakoulutarkastajain palkkauksen on Komitea merkinnyt 10,000 markaksi, Kansakoulut. jonka määräinen palkka — kuitenkin ilman kalliinajanlisäyksiä — nykyään on kouluhallituksen kansakoulutarkastajalla. Kaupungin nykyiset kansakoulutarkastajat ovat tosin, sen johdosta että heille kumpaisellekin vuonna 1917 myönnettiin henkilökohtaista lisäpalkkiota 2,000 markkaa, jo saavuttaneet tuon palkkamäärän, mutta Komitean mielestä ei kuitenkaan ole syytä jättää heitä kokonaan osattomaksi palkanparannuksesta, minkätähden Komitea ehdottaa, että nykyisille viranpitäjille edelleen maksettaisiin 1,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys, joten heidän pohjapalkkansa nousisi 11,000 markkaan.

Avustavalle kansakoulutarkastajalle, jonka pohjapalkka nykyään on 6,000 markkaa, on palkanlisäysasteikon mukaan ehdotettu 7,800 markkaa.

Sekä kanslia-apulaiset että taloudenhoitajat palkattaisiin vastedes ryhmämäärärahaista.

Kaupungin kansakoulujen opettajat ja opettajattaret ovat ikäkorotuksiin nähden tähän asti olleet kaupungin palkansaajain joukossa siinä poikkeusasemassa, että heidän ikäkorotuksensa ovat nousseet kaikkiaan 50 %:iin pohjapalkasta, jota vastoin niille muille kaupungin viranpitäjille, jotka ylipäätään ovat ikäkorotusta saaneet, on tätä korotusta tavallisesti maksettu enintään 20 %. Kansakouluopettajistolle maksettiin aikaisemmin ikäkorotusta viidesti 10 % pohjapalkasta 5, 10, 15, 20 ja 25 vuoden palveluksesta ja sittemmin Kaupunginvaltuuston syyskuun

22 päivänä 1891 opettajiin ja marraskuun 27 päivänä 1906 opettajattariin nähden tekemäin päätösten nojalla 20, 20 ja 10 % viiden, kymmenen ja viidentoista vuoden palveluksesta.

Kun suurten ikäkorotusten tietenkäin täytyy vaikuttaa pohjapalkkaan siten, että tämä on alempi kuin ikäkorotusten ollessa pienemmät, ja kun kansakouluopettajiston palkkaetuja vastaan tehdyt muistutukset erikoisesti ovat kohdistuneet pohjapalkan vähäiseen määrään, on Komitea ottanut harkittavaksi, eikö olisi muutettava puheena oleville kunnan viranpitäjille nykyään vahvistettujen ikäkorotusten laskemisen perustetta. Komitean toimesta on tämä kysymys ollut pohjapalkan järjestelyn yhteydessä käsiteltävänä kaupungin kansakoulutarkastajain neuvottelukokouksessa ja sittemmin pohdittavana kansakoulujohtokunnissakin. Tarkastajain neuvottelukokous on asettanut sille periaatteelliselle kannalle, että kaupungin kansakoulujen opettajille ja opettajattarille olisi maksettava ainoastaan kaksi 10 %:n ikäkorotusta, viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta, samoin kuin kaupungin muillekin viranpitäjille, mutta että pohjapalkkaa sen sijaan olisi korotettava vastaavassa määrässä. Semmoinen järjestely olisi kokouksen mielestä omansa paremmin kuin nykyään käytännössä oleva järjestelmä hankkimaan opettajistoon kelvollisia työvoimia ja sen ohessa ehkäisemään sitä vähemmän toivottavaa asianlaitaa, että virkaan vastikään nimitettyjen täytyy hankkia itselleen sivutoimia toimeentulonsa vuoksi. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunta on yhtynyt tarkastajakokouksen esittämiin näkökohtiin sekä lisäksi vielä maininnut ehdotetusta järjestelystä olevan sen edun, että opettajat luultavasti eroaisivat palveluksesta aikaisemmin kuin mitä on ollut laita nykyisen palkkausjärjestelmän vallitessa, se kun takaa viranpitäjille turvallisemmat olot vasta myöhemmällä iällä. Ruotsinkielisten koulujen johtokunta sitä vastoin on, myöntäen että tarkastajakokouksen muistutus pohjapalkan ja ikäkorotusten välisestä suhteettomuudesta tosin on jossain määrin oikeutettu, kuitenkin puoltanut pysyttäväksi nykyistä palkkaustapaa pienemmin pohjapalkoin ja runsaammin ikäkorotuksin, koska tarkastajakokouksen ehdotus johtokunnan mielestä aikaansaisi vieläkin suuremman suhteettomuuden päinvastaiseen suuntaan.

Komitean omasta kannasta esillä olevassa asiassa mainittakoon tässä ensin näkin, että Komitea ei ole havainnut mitään erikoisia, ainoastaan kansakoulujen opettajistoon nähden yleispäteviä näkökohtia, jotka perustelisivat tähän viranpitäjään ryhmään nähden poikkeamaan kaupungin muihin viranpitäjärhymiin nähden noudatettavasta palkkausjärjestelmästä. Sitä vastoin palkkaustavan muuttaminen siihen suuntaan, että pohjapalkka määrättäisiin suuremmaksi ja ikäkorotukset suhteellisesti vähemmiksi, Komitean mielestä vaikuttaa edullisesti uusien opettajavoimain saamiseen. Sillä kieltämätöntä lienee, että virkaan pyrkijät etusijassa kiinnittävät huomionsa siihen palkkaukseen, mikä heti tarjotaan, ja vasta toisessa sijassa ajattelevat vastaisia korotuksia. Korkeampi pohjapalkka siis kohottaisi opettajiston laatua ja hyödyttäisi siten kansakoulun työtä. Ko-

mitea on sentähden asiaa kaikin puolin harkittuaan päättänyt kansakouluopettajistolle merkitä ainoastaan kaksi palkanlisäystä, nimittäin viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta kumpaisellakin kerralla 10 % pohjapalkasta.

Mitä sitten itse pohjapalkkaan tulee, on Komitean mielestä esillä olevassa tapauksessa sitä korotettava tuntuvasti enemmän kuin malliasteikko edellyttää. Tätä perustelee se seikka, että kansakoulujen opettajain ja opettajatarten pohjapalkka on useat vuodet pysynyt sinällään, ja se on sitä paitsi oikeutettua myöskin kansakoulun kasvatustyön merkityksen kannalta katsottuna. Alemman kansakoulun opettajatar saa nykyään pohjapalkkaa 1,700 markkaa vuodessa. Kansakoulujohtokuntain syyskuussa 1917 tekemissä esityksissä puollettu 100 %:n korotus antaisi tulokseksi 3,400 markkaa. Tämä pohjapalkka sekä siihen lisätty 20, 20 ja 10 %:n korotus 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta vastaa noin 3,800 markan pohjapalkkaa kaksin 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Kumpaisessakin tapauksessa nousevat kaupungin kokonaiskustannukset likimain samoihin määriin, nimittäin kustakin kaupungin alemman kansakoulun opettajattaresta 300,000 markan vaiheille, jos laskelman pohjaksi pannaan 30 vuoden palvelusaika ja luetaan 5 % korkoa korolle. Tämän 3,800 markan määrän onkin Komitea ehdottanut alemmassa kansakoulussa maksettavaksi pohjapalkaksi, jota vastoin ylemmän kansakoulun opettajattarelle ja opettajalle ehdotetaan 4,500 ja 5,000 markkaa nykyisten 2,000 ja 2,400 markan sijasta. Kymmenen vuoden palveluksesta saisivat siis opettajattaret palkkaa 4,520 ja 5,400 markkaa sekä opettajat 6,000 markkaa. Tietenkin poistuisivat vuodesta 1910 lähtien maksetut n. s. kalliinajanlisäykset.

Kansakoulujen vahtimestarit on Komitea jakanut kahteen palkkaryhmään, ollen toisessa 2,000 ja toisessa 2,400 markan pohjapalkka ynnä samat luontoisedut kuin tähänkin asti. Alemmaan palkkausryhmään luettaisiin ne vahtimestarit, joilla nykyään on rahapalkkaa vähemmän kuin 1,400 markkaa, ylempään taas kaikki muut. Lämmittäjät, talonrengit ja siivoojattaret palkattaisiin ryhmämäärärahasta.

Harkitessaan menosääntöön nykyään merkittyjen pohjapalkkain korotusta on Komitea ottanut huomioon, onko pohjapalkka määrätty nykyisen kalliin ajan vallitessa vai jo pitemmän aikaa takaperin, minkä ohessa palkkamääriä on vertailtu muihin samanlaatuisissa palkkausryhmissä maksettuihin palkkoihin. Eräissä tapauksissa on voitu noudattaa säännöllistä korotusasteikkoa, toisissa taas — erittäinkin kasvatuslaitoksissa palveleviin opettajiin ja muihin toimihenkilöihin nähden — on korotus ollut asteikon osottamaa määrää suurempi.

Kansakoulujen opettajiin ja opettajattariin verrattaviin kasvatuslaitosten opettajiin ja opettajattariin nähden mainittakoon selitykseksi, että rahapalkka on määrätty sitä seikkaa silmällä pitäen, että kasvatuslaitosten opettajisto saa vapaan asunnon, lämmön ja valon, osin ruokarahojakin. Määräaikaisesta pal-

Kasvatuslauta-
kunta sekä
laiminlyötyjen
ja huonohoi-
toisten lasten
laitokset.

veluksesta maksettaisiin näillekin opettajille korotusta samoilla perusteilla kuin kansakoulunopettajille ja kaupungin muille virkamiehille.

Kaupungin-
kirjasto.

Kirjastonhoitajan palkkaus on korotettu 8,000:sta 10,000 markkaan eli samaan määrään kuin kansakoulutarkastajan palkka, avustavan kirjastonhoitajan palkka taas 4,000:sta 6,000 markkaan. Kirjaston johtokunnan viime budjetinjärjestelyn yhteydessä tekemän ehdotuksen avustavan kirjastonhoitajan velvollisuuksien lisäämisestä ja samalla hänen palkkauksensa korottamisesta tuntuvasti enemmäksi edellä mainittua määrää on Komitea katsonut olevan otettava erikoisesti käsiteltäväksi eikä sentähden ole käynyt sitä pohtimaan.

Vakinaisille amanuensseille, joiden pohjapalkka nykyisen palkkaussäännön mukaan on 1,380, 1,560 ja 2,200 markkaa, on ehdotettu pohjapalkkaa korotettavaksi 2,200, 2,600 ja 3,400 markkaan, siis hiukan enemmän kuin normaaliasteikko edellyttäisi. Ylimääräiset amanuenssit, jotka nykyään ovat erikseen lueteltuina palkkaussäännössä, mutta joiden asema on samanlainen kuin ylimääräisten apulaisten, on Komitean mielestä sopivin palkata sitä varten menosääntöön pantavasta ryhmämäärärahasta.

Talonmiehet, siivoojattaret ja muu näihin verrattava henkilökunta on niinkään palkattava tarkoitusta varten merkitystä ryhmämäärärahasta.

Kaupungin
yleisten töiden
Hallitus.

Viime vuosina vallinneesta kelvolisten teknillisten voimain suuresta kysynnästä johtuu, että kaupunginkin täytyy maksaa verraten hyviä palkkoja insinööreilleen ja arkitehdeilleen voidakseen pysyttää heidät palveluksessaan.

Kaupungininsinöörin virasta, joka on tärkeimpiä toimia kaupunginhallinnossa, on merkitty maksettavaksi 17,000 markan vuosipalkka, paitsi 600 markkaa matkarahoja. Nykyiselle viranpitäjälle on sitä paitsi taattava henkilökohtaista palkanlisäystä 1,600 markkaa vuodessa hänen palkkauksensa pysyttämiseksi nykyisessä määrässään. Palkkaus on nimittäin 1918 vuoden menosäännön mukaan: 15,000 palkkaa + 3,000 korotusta + 3,000 henkilökohtaista lisäystä = 21,000 markkaa, ja kun Komitean ehdotuksen mukaan suurimmat ikäkorotukset ovat kahdesti 1,200 markkaa, on lisättävä 1,600 markkaa jotta saadaan loppusummaksi 21,000 markkaa.

Rakennuspäällikön, kaupunginarkkitehdin ja kaupunginasemakaavaarkkitehdin palkkaetuja on vuonna 1917 parannettu, minkätähden Komitea nyt ehdottaa näille ainoastaan 1,500 markan lisäystä, joten heidän alkupalkkansa, matkarahoja lukuun ottamatta, nousee 12,500 markkaan.

Avustavat rakennuspäälliköt (insinöörit) ovat tähän asti saaneet tilapäistä palkanparannusta 200 markkaa kuukaudessa. Komitea ehdottaa heille nyt 10,000 markan vuosipalkkaa sekä matkarahoja saman verran kuin tähänkin asti. Avustava kaupunginarkkitehti ja avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti saivat kumpikin 10,000 markkaa sekä ensinmainittu lisäksi matkarahoja 500 markkaa.

Geodeetille ja kaupunginpuutarhurille, joista jälkimäinen vuonna 1917 sai palkanparannusta, on Komitea ehdottanut kumpaisellekin 7,000 markan palkkauksen. Tämän lisäksi saa geodeetti virkasivutuloja, jotka viime vuonna ovat nousseet 2,500 markkaan, mutta aikaisemmin suurempaan määrään, ja kaupunginpuutarhuri vapaan asunnon, lämmön ynnä erinäisiä muita vähäisiä luontoisetuja sekä sitä paitsi edelleenkin 500 markkaa matkarahoja.

Jonkin verran yksinkertaistuttaakseen teknillisten laitosten johtajain palkkausmuotoa on Komitea yhdistänyt tähän asti erikseen maksetut vuokrat rahat pohjapalkkaan, koska ei ole katsottu olevan mitään syytä pysyttää nykyistä palkkausmuotoa.

Teknilliset
laitokset.

Palkanjärjestely on muuten aiheuttanut liittämään osan nykyään maksetuista henkilökohtaisista palkanlisäyksistä vakinaiseen pohjapalkkaan.

Siihen nähden että vesijohtolaitoksen konttorissa on vähälukuisempi henkilökunta kuin sekä kaasua että sähkölaitoksen konttoreissa ja kun ensin mainittu laitos ei samassa määrin kuin molemmat viimeksi mainitut vaadi hyvin koulutettua kaupallista konttoripääallystää, on vesijohtolaitoksen kamreerin ja kirjanpitäjän palkkaedut määrätty jonkin verran alhaisemmiksi molempain muiden teknillisten laitosten vastaavain virkailijain palkkaetuja.

Niissä tapauksissa, joissa palkkoja on korotettu enemmän kuin Komitean laatima asteikko edellyttää, on näin tehty jotta voitaisiin laitoksissa pysyttää eteviä teknillisiä kykyjä.

Teknillisten laitosten henkilökunta on enimmältä osalta palkattu ryhmämäärärahaista, ja tämän järjestelmän on Komitea pääasiassa pysyttänyt. Laitosten tulee sentähden ryhmämäärärahaista palkattujen henkilöiden palkkauksia järjestäessään laatia erikoispalkkaussäännöt, jotka annetaan Palkauslautakunnan tiedoksi. Näiden palkkain järjestely on tietenkin toimitettava mahdollisimman yhdenmukaisesti kaupungin muiden virka- ja palvelusmiesten palkanjärjestelyn kanssa.

Mitä tulee kysymykseen, mistä ajankohdasta lähtien nyt ehdotettujen muutettujen palkkausehtojen tulee astua voimaan, on Komitea sitä mieltä, että hallintoteknilliseltä kannalta tosin olisi selvintä, jos näin laaja palkkainuudistus pantaisiin toimeen ensi kalenterivuoden alusta sekä uudet palkkaussäännöt budjetinjärjestelyä toimitettaessa merkittäisiin yleiseen menosääntöön. Kun palkanjärjestelyn toimeenpano kuitenkin useasti on Kaupunginvaltuustossa mainittu kiireelliseksi asiaksi ja myöskin kunnan palkansaajain puolelta on hartaasti vaadittu, että uudistusta niin paljon kuin suinkin joudutettaisiin, on Komitea katsonut olevan Kaupunginvaltuustolle ehdottaminen että, jos palkanjärjestely toimeenpannaan jo kuluvan vuoden varrella, määräaika ei kuitenkaan olisi pantava

Palkanjärjestelyn voimaantumisaika.

ensi syyskuun 1 päivää aikaisemmaksi, koska on tarpeen erinäisiä valmistavia toimenpiteitä, ennenkuin uusi palkkaussääntö voi astua voimaan.

Komitealta ei ole jäänyt huomaamatta, että kaupungin palkansaajain keskuudessa vallitsee laajalle levinnyt mielipide, joka viitaten lisääntymistään lisääntyvään kalliinajan painostukseen ja palkkauskysymysten pitkään ja, niinkuin arvellaan, tarpeettomaan viivytykseen, vaatii korotettua palkkaussääntöä voimaan pantavaksi takautuvasti kuluvan vuoden alusta tahi jostakin myöhemmästä ajankohdasta lukien. Kun kuitenkin vakinainen palkanjärjestely on, niinkuin edellä mainittiin, toimeenpantava kalliinajanlisäyksen perusteiden uudistuksen yhteydessä eikä Komitean mielestä olisi asianmukaista soveltaa uusia palkkaussääntöjä aikana, jolta kalliinajanlisäyksiä jo on kannettu nykyisten perusteiden mukaan, ei Komitea ole katsonut voivansa myöntyä vaatimukseen uusien palkkaussääntöjen takautuvasta soveltamisesta. Kun kuitenkin elantokustannukset marraskuusta 1917 lähtien, jolloin kalliinajanjärjestely viimeksi toimeenpantiin, ovat kohoamistaan kohonneet, on Komitea ollut sitä mieltä, että kohtuullisten perusteiden mukaan sovitettu kalliinajanlisäysten tasoitus on heti pantava toimeen, kuitenkin ainoastaan mikäli koskee vähäpalkkaisempia palkansaajia, jotka pahimmin ovat alttiina kalliinajan vaikutukselle ja tarvitsevat apua. Tämä kalliinajanlisäys olisi kohtuuden mukaan toimeenpantava takautuvasti, lukien kuluvan vuoden huhtikuun alusta siihen ajankohtaan asti, jolloin vakinainen palkanjärjestely toimeenpannaan ja siinä yhteydessä uudet tarkistettut kalliinajanlisäysperusteet saatetaan käytäntöön. Komitea on tämän mukaisesti kirjelmässä kesäkuun 3 päivältä 1918 ehdottanut, että kalliinajanlisäysvaliokunta mainittua tarkoitusta varten saisi toimekseen tarkistaa nykyiset kalliinajanlisäysperusteet ja mahdollisimman pian ehdottaa sopivaa kalliinajanlisäysten korotusta alemmille palkkaluokille viime huhtikuun 1 päivästä lukien siihen asti, kun uusi palkkaussääntö astuu voimaan, ja Kaupunginvaltuusto onkin tästä asiasta tehnyt päätöksen kuluvan kesäkuun 11 päivänä.

Palkanjärjestelyn aiheuttamat lisämenot.

Se menojen lisäännys, minkä Komitean nyt esittämä ehdotus aikaansaa *kuluvan vuoden menosääntöön* verraten, käy selville kahdesta tämän oheisesta taulusta (siv. 65—68), joissa likimääräisesti on laskettu osin korotetuista pohjapalkoista ja osin kohonneista ikäkorotuksista koituvat lisämenot. Puheena olevat laskelmat kohdistuvat toiselta puolen Komitean ehdottamiin uusiin palkkaussääntöihin — tässä ei ole otettu lukuun niitä laitoksia ja viranomaisia (Rakennustarkastuskonttoria ja Majoituslautakuntaa), joita Komitea ei ole käsitellyt — sekä toiselta puolen taas 1918 vuoden menosäännön vastaaviin määrärahoihin. Laskelmissa ei siis ole otettu lukuun niitä vastamainitussa menosäännössä erikseen lueteltuja toimihenkilöjä, jotka Komitean ehdotuksen mukaan vastedes palkattaisiin ryhmämäärärahasta. Ikäkorotukset on laskettu aikaisemmin niihin oikeutetuille toimihenkilöille 1918 vuoden menosäännön mukaan

(siihen katsomatta, onko toimihenkilö nyttemmin eronnut), mutta koko vuodelta, niin että, jos asianomainen on ollut oikeuttu saamaan ikäkorotusta jostakin päivästä lähtien 1918 vuoden kuluessa, on korotukset siitä huolimatta laskettu koko vuodelta, jota vastoin niille toimihenkilöille, jotka eivät ole aikaisemmin olleet oikeutettuja ikäkorotuksiin, todennäköiset ikäkorotukset on laskettu Helsingin kaupungin 1917 vuoden kunnalliskalenterissa olevain tietojen perusteella.

Mainituista laskelmista näkyy, että kaupungin lisäkustannukset palkanjärjestelyn toimeenpanosta nousevat likimain 1,621,666 markkaan vuodessa, josta määrästä 1,539,860 markkaa tulee korotettujen pohjapalkkain ja 81,806 markkaa kohonneiden ikäkorotusten osalle. Jos palkanjärjestely pannaan, niinkuin edellä on ehdotettu, toimeen ensi syyskuun 1 päivästä, ovat lisäkustannukset kuluvana vuonna kolmannes edellä mainitusta menomäärästä eli siis Smk 540,555: 33, joka lisämääräraha siis Kaupunginvaltuuston olisi myönnettävä.

Ehdotettuun palkanjärjestelyyn tarvittavat varat lienee, siinä tapauksessa että Valtuusto hyväksyy Komitean vastamainitun ehdotuksen, tältä vuodelta pantava maksettavaksi 1918 vuoden menosäännössä kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä ja mahdollisia palkankorotuksia varten olevasta 5,000,000 markan määrärahasta. Tämä rahamäärä vastaa kuitenkin ainoastaan budjetinjärjestelyssä laskettua kalliinajanlisäyksistä johtuvaa lisämenoa (lukuun ottamatta teknillisiä laitoksia, joiden kalliinajanlisäykset on merkitty niiden menosääntöihin) ¹⁾ ja palkanjärjestelystä johtuva lisämeno voidaan tästä määrärahasta suorittaa ainoastaan sikäli kuin kalliinajanlisäyksiä vähennetään. Tarvittavan lisämäärärahan myöntäneen Kaupunginvaltuusto aikansa, sittenkun kalliinajanlisäysvaliokunta on antanut ehdotuksensa kalliinajanlisäysperusteiden uudistamiseksi.

Komitean laatiman (ks. alempana) ja uuden palkkaussäännön yhteydessä voimaan saatettavan kunnan viranpitäjain yleisten palvelusehtojen ehdotuksen mukaan sovellettaisiin uutta palkkaussääntöä kaupungin palveluksessa aikaisemmin oleviin palkansaajiin ainoastaan, jos he määrääjän kuluessa ilmoittavat hyväksyvänsä uuden palkkaussäännön ynnä mainitut yleiset ehdot ja määräykset. Kaupunginvaltuuston olisi sentähden uutta palkkaussääntöä vahvistaessaan pantava tuollainen ehto.

Kunnan viranpitäjain uuden palkkaussäännön ehdotusta laatiessaan on Komitea myös kiinnittänyt huomiota kysymykseen, onko ja miltä kohdin tämä palkkaussääntö alistettava hallituksen vahvistettavaksi.

Vanhemmista ajoista lähtien on valtio sekä Ruotsissa että meillä katsonut velvollisuudekseen pitää huolta kaupunkien virkamiehistä sekä siitä, että näille taataan toimeentuloonsa riittävä palkka. Tämä periaate, joka julkilausuttiin jo

---

¹⁾ Kesäkuun 11 päivänä 1918 toimeenpantua kalliinajanlisäysten korotusta varten on Kaupunginvaltuusto osottanut tarpeellisen lisämäärärahan käyttövaroistaan.

kaupunkien hallinnosta vuonna 1619 annetussa säännössä sekä kunink. päätöksessä kaupunkien valituksiin heinäkuun 13 päivältä 1719, vei vähitellen siihen, että kaupunkien palkkaussäännöt jätettiin hallituksen vahvistettaviksi. Tämän mukaisesti säädetäänkin kuninkaallisessa vakuutuksessa porvaristolle ja kaupungeille helmikuun 23 päivältä 1789, että kaupungeilla on oikeus verottaa jäseniään ja hoitaa kassojaan, kuitenkin niin „että ne ovat riittävät yleisiin ja välttämättömiin tarpeisiin“. Kunnallishallinnon uudistuksen ja kaupungeille suodun itsehallinto-oikeuden johdosta ovat olot tuntuvasti muuttuneet. 1873 vuoden kunnallisasetuksen mukaan on kaupunkikunnalla oikeus hoitaa järjestys- ja talousasiansa, sikäli kuin ne eivät voimassa olevain asetusten mukaan ole julkisen viranomaisen käsiteltäviä. Kunnan virkamiehet luetaan nyttemmin kahteen ryhmään, nimittäin niihin, jotka hoitavat virkatehtäviä valtionkin puolesta, ja niihin, joiden tehtävänä on hoitaa kunnan omia, yksityisiä asioita. Jälkimmäiseen ryhmään eivät vanhemmat säännökset hallituksen oikeudesta vahvistaa palkkaussääntöjä enää sovellu, jota vastoin käytäntö sekä Ruotsissa että meillä on vakiintunut semmoiseksi, että niiden kunnan virkamiesten palkkaussäännöt, jotka hoitavat tärkeitä tehtäviä valtion puolesta, on edelleen alistettava hallituksen vahvistettaviksi. Viimeksi mainittuun ryhmään luetaan ne virat, joita on pidetty tärkeinä lainkäytölle ja valtiovarojen kannannalle tai joilla muuten on yleisempää merkitystä.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1885 käsitellessä kysymystä kaupungin kaikkien palkansaaajain uudesta palkkaussäännöstä erotettiin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden jäsenten, maistraatinsihteerin, kaupunginkamreerin ja ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkaukset yleisestä palkkaussäännöstä eri palkkaussääntöön.

Edellä mainittua hallinto-oikeudellista sääntöä on käytännössä aina sovellettu mikäli koskee Maistraatin ja Raastuvanoikeuden palkkaussääntöä, jota vastoin Kaupunginvaltuuston menettely muihin edellä lueteltuihin virkamiehiin nähden on jonkin verran vaihdellut. Niinpä on Kaupunginvaltuusto vuosina 1899 ja 1908 korottanut kaupunginkamreerin ja kaupunginkassanhoitajan palkkausta alistamatta päätöstä Senaatin tutkittavaksi, ja niinkään on Valtuusto kesäkuun 12 päivänä 1917 korottanut ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkiota tuollaista alistusta tekemättä. Toiselta puolen on Kaupunginvaltuusto 1916 vuoden palkanjärjestelyssä päättänyt hankkia Senaatin vahvistuksen Rahatoimikamarin muutetulle palkkaussäännölle, mikäli koski kaupunginkamreerin ja kaupunginkassanhoitajan palkkausetuja.

Kun Komitea on sitä mieltä, että kaupunkikunnan velvollisuus alistaa niiden kunnallisten virkamiesten palkkaussääntö, jotka olennaiselta osalta hoitavat valtion virkatehtäviä, edelleenkin on voimassa, vaikka onkin annettu uusi kunnallislainsäädäntö, joka ei sisällä uusia sääntöjä puheena olevista seikoista, on Komitea ehdottanut, että nyt laadittu palkkaussääntö asianmukaisilta kohdilta alistettaisiin Senaatin vahvistettavaksi, ja lienee tämä alistus, mikäli Maistraatin

ja Raastuvanoikeuden palkkaussääntöjä koskee, sopivin tehdä näiden viranomais-
ten, mutta kaupunginkamreerin, kaupunginkassanhoitajan ja kaupunginlääkärin
palkkausetuihin nähden välittömästi Kaupunginvaltuuston toimesta.

Edellä lausutun mukaisesti on Komitealla kunnia esittää, että Kaupungin-
valtuusto päättäisi:

*hyväksyä tämän oheiset Helsingin kaupungin viranpiti-
jien muutetut palkkaussäännöt;*

*Kaupunginvaltuuston voimassa oleviin palkkaussääntöi-
hin hyväksymät muutokset saatettaviksi voimaan syyskuun
1 päivästä 1918 lähtien;*

*tähän tarkoitukseen tarvittavat lisämenot kuluvalta vuo-
delta, Smk 540,555: 33, maksettavaksi 1918 vuoden meno-
sääntöön „kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajan-
lisäyksiä ja mahdollisia palkankorotuksia varten“ (15 P. L.
II. 29) merkitystä määrärahasta sekä kysymyksen tähän
määrärahaan tarpeellisesta lisäyksestä vastedes otettavaksi
käsitettäväksi kalliinajanlisäysvaliokunnan esityksestä;*

*uusien palkkaussääntöjen soveltamisessa kunnan nykyis-
ten viranpitiäjin palkkausetuihin noudatettavaksi niitä ehtoja,
mitkä Kaupunginvaltuusto siinä kohden harkitsee kohtuulli-
seksi viranpitiäjin palvelusehtojen yhteydessä vahvistaa; sekä*

*muutetun palkkaussäännön asianmukaisilta kohdin
alistettavaksi Senaatin vahvistettavaksi, nimittäin mikäli
Maistraattia ja Raastuvanoikeutta koskee näiden viranomais-
ten toimesta sekä kaupunginkamreerin, kaupunginkassanhoi-
tajan ja ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkausetuihin näh-
den Valtuuston tekemässä erityisessä alistuksessa.*

Lisäksi päättänee Kaupunginvaltuusto

*käskeä kalliinajanlisäysvaliokunnan mahdollisimman
pian antaa ehdotuksen niiksi kalliinajanlisäysten muutetuiksi
laskuperusteiksi, joita nyt vahvistettu yleinen palkanjärjestely
vaatinee; sekä*

*käskeä asianomaisten kunnan laitosten ja johtokuntain
Kaupunginvaltuustolle lähettää selvityksen ja ehdotuksen
semmoisista muutoksista eräiden kunnan viranpitiäjin palk-*

kaukseen käytettäviin, menosääntöön merkittyihin yhteismäärärahoihin, joita nyt toimeenpantu palkanjärjestely vaatii, sekä niinikään ottaa harkittavaksi kysymyksen määrärahan tarpeesta niiden palkansaajain palkkaukseen, jotka tähän asti on palkkaussäännössä erikseen lueteltu, mutta joita ei enää uusissa palkkaussäännöissä luetella.

Eräät henkilökohtaiset palkanlisäykset pysytetään.

Harkitessaan asianomaisten kunnan viranpitäjain palkkausmääriä niissä tapauksissa, jolloin he nykyään saavat henkilökohtaista palkanlisäystä, on Komitea eräissä tapauksissa ollut sitä mieltä, että nämä lisäykset on luettava järjestettyihin palkkaetuihin, joten niitä ei enää erikseen mainita menosäännössä. Toisissa tapauksissa on Komitea havainnut henkilökohtaiset palkanlisäykset olevan pysytettävä, muutamissa tapauksissa entisen määräisinä, toisissa nykyistään vähempinä, jossa tapauksessa muu osa on luettu järjestettyyn palkkaan. Näitä palkanjärjestelyn toimeenpanon jälkeen maksettavia henkilökohtaisia lisäyksiä ei Komitea ole merkinnyt laatimiinsa uusiin palkkaussääntöihin, vaan esittää, että Kaupunginvaltuusto tekisi eri päätöksen tästä asiasta.

Ne viranpitäjät, jotka Komitean ehdotuksen mukaan palkanjärjestelyn toimeentulua edelleen saisivat henkilökohtaista palkanlisäystä, mainitaan alempana olevassa luettelossa, jossa myös esitetään Komitean ehdottamat henkilökohtaisten lisäysten määrät. Luetteloon ei ole otettu rakennustarkastajaa, joka nykyään saa henkilökohtaista palkanlisäystä 1,400 markkaa. Komitea on nimittäin, niin-
kuin edellä mainittiin, jättänyt Rakennustarkastuskonttorin palkkaussäännön järjestämisen sillensä, syystä että tämä hallintoaara on uudesti järjestettävänä.

Henkilökohtaiseen palkanlisäykseen oikeutettujen palkansaajain luettelo.

Toinen alipalomestari	1,600: —
Terveydellisten tutkimusten laboratorin vahtimestari	300: —
Marian sairaalan toimitsija	1,000: —
Kulkutautisairaalan toimitsija	500: —
S:n ensimmäinen koneenkäyttäjä	1,300: —
Nickbyn mielisairaalan toimitsija	500: —
Valmistavan poika-ammattikoulun metallitöiden alityömestari	600: —
Ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastaja	1,000: —
Suomenkielisten ” ”	1,000: —
Vesijohtolaitoksen toimitusjohtaja	1,000: —
S:n apulaisjohtaja	2,000: —
S:n kemisti	3,000: —
Kaasulaitoksen toimitusjohtaja	1,000: —
S:n ensimmäinen käyttöinsinööri	2,000: —
Sähkölaitoksen toimitusjohtaja	1,500: —
Kaupungininsinööri	1,600: —

Tämän mukaisesti Komitea ehdottaa,

että Kaupunginvaltuusto myöntäisi edellä olevassa luettelossa mainittujen virkain pitäjille henkilökohtaista palkanlisäystä luettelossa esitetyt määrät nautittaviksi sen jälkeen kuin palkanjärjestely on saatettu voimaan.

Komitean toimittamassa palkanjärjestelyssä on otettu huomioon ainoastaan varsinaiset kunnallisten virkain pitäjät, jota vastoin Komitea ei ole käynyt järjestämään palkattujen kunnallisten luottamustehtävain hoitajille, niinkuin johtaja lautakuntain puheenjohtajille ja jäsenille, tulevia palkkioita. Kun kuitenkin näiden luottamusmiesten nykyisten palkkioiden korotus useassa tapauksessa näyttää tarpeelliselta, päättäneen Kaupunginvaltuusto yleisen palkanjärjestelyn vahvistaessaan

Korvaus kunnallisista luottamustehtävistä.

käskeä asianomaisten johto- ja lautakuntain Valtuustolle antaa asianhaaran vaatiman ehdotuksen erinäisistä kunnallisista luottamustehtävistä maksettavain palkkioiden korottamiseksi.

B. Kunnan viranpitäjain palvelusehtoja koskevat määräykset.

Kunnallisen palkkalautakunnan asettaminen.

Niinkuin tämän oheisesta selonteosta näkyy, vallitsee kunnan viranpitäjain palvelusehtoihin ja virantoimitusvelvollisuuteen nähden eräitä ilmeisiä epäjohdonmukaisuuksia ja puutteita, minkätähden kaupunginhallinnossamme välttämättä tarvitaan yhdenmukaisia ja järjestettyjä ohjeita nykyään noudatettujen haja-naisten ja epätäydellisten sekä osittain erilaatuisten määräysten sijaan. Tuolaisten määräysten laatimisen antoi Kaupunginvaltuusto maaliskuun 28 päivänä 1916 tehtäväksi edellä mainitulle n. s. palkkasääntövaliokunnalle, mutta valiokunnan hajaannuttua sai Palkanjärjestelykomitea Kaupunginvaltuuston marraskuun 13 päivänä 1917 tekemän päätöksen mukaan tämänkin tehtävän huolekseen.

Komitea esittää seuraavassa lyhyesti ne perusteet ja näkökohdat, joita se on noudattanut laatiessaan *ehdotusta Helsingin kaupungin kunnallisten viranpitäjain palvelusehtoja koskevaksi säännöksi*, joka ehdotus täten jätetään Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Sitä ennen on Komitea kuitenkin tahtonut kajota erääseen kysymykseen, joka on koko ehdotuksen ydin, nimittäin kysymykseen vakinaisen palkkalautakunnan asettamisesta.

Vakinaisen palkkalautakunnan asettaminen.

Niinkuin tämän mietinnön alussa huomautettiin, oli Kaupunginvaltuuston aikaisempi palkanjärjestelyvaliokunta puoltanut kaupungin palkkausolojen uudistamista (*Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914*) kunnallisten viranpitäjien palvelusehtojen ja virantoimitusvelvollisuuden järjestelyn yhteydessä. Tämän asian valmistelu olisi mainitun valiokunnan ehdotuksen mukaisesti annettava tehtäväksi sopivasti kokoonpanulle lautakunnalle, joka laatisi ja Kaupunginvaltuustolle esittäisi ehdotuksen kunnan viranpitäjien asettamisessa, virantoimitusajan, palkkausjärjestelmän ja palkkaussääntöjen järjestämisessä noudatettaviksi perusteiksi sekä palkkausetujen nauttimiseen y. m. liittyviksi yleisiksi ehdoiksi. Tämä lautakunta toimisi sittemmin vakinaisena ammattiviranomaisena kaupungin palkka- ja eläkekysymyksissä.

Asiasta antamassaan lausunnossa Rahatoimikamari huomautti (*Pain. asiakirj. N:o 16 vuodelta 1916*), että Kamarissa oli julkilausuttu eräitä epäilyjä tuollaisen palkkalautakunnan välittömästä tarpeellisuudesta, jota vastoin Kamari ensimmäisenä toimenpiteenä ehdotti laadittavaksi palkkaussäännön soveltamisessa noudatettavat yleiset ehdot ja määräykset. Jos tuollaiset säännöt olisi olemassa, voisivat Rahatoimikamarin mielestä eri hallintoviranomaiset sanottavitta vaikeuksista menetellä yhdenmukaisesti tarvitsematta virka- tai palkkalautakunnan välitystä. Rahatoimikamari ei kuitenkaan asettunut jyrkästi epäävälle kannalle, vaan ehdotti, että kysymys palkkalautakunnan tarpeellisuudesta otettaisiin lähemmin valmisteltavaksi.

Kaupunginvaltuuston palkanjärjestelyvaliokunta ehdotti (*Pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1916*) asetettavaksi väliaikaisen palkkalautakunnan valmistelemaan kysymystä kaupungin palkkausolojen uudistamisesta, laatimaan ehdotusta Helsingin kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi sekä aikansa antamaan lausuntoa vakinaisen ammattiviranomaisen asettamisesta tähän kuuluvia kysymyksiä varten.

Kokouksessaan maaliskuun 28 päivänä 1916 päätti Kaupunginvaltuusto hyljätä palkanjärjestelyvaliokunnan ehdotuksen erikoisen palkkalautakunnan asettamisesta. Asiassa olleesta keskustelusta näkyy, että Kaupunginvaltuusto katsoi valiokunnan ehdotuksellaan ampuneen yli maalin ja tuollaisen lautakunnan asettamisen olevan omansa välittömästi yllyttämään kunnallisten palkansaajain palkanparannusvaatimuksia. Tarkoitus saavutettaisiin täysin määrin, jos asianomaisille kaupunginviranomaisille annettaisiin yleisiä määräyksiä ohjeeksi palkkausa-asiain käsittelyssä. Niinikään huomautettiin, että valtiokin oli tähän asti tullut toimeen ilman vastaavaa laitosta.

Edellä kerrottuihin vakinaisen palkkalautakunnan perustamista vastaan esitettyihin epäilyksiin ei Kemitean mielestä voi panna ratkaisevaa merkitystä. Mitä enemmän kunnallishallinnon koneisto kehittyi, sitä selvempänä esiintyy semmoisen viranomaisen tarve, joka valmistelee, panee alotteelle ja valvoo palkka- ja eläkekysymyksiä sekä viranjärjestelyä ja asianomaisten viranpitäjien

palvelusehtoja koskevia asioita. Palkkalautakunnan tehtävänä olisi huolehtia tähän kuuluvain asiain yhdenmukaisesta käsittelystä, eikä tarvitse peljätä, että sen asettaminen aiheuttaisi viranpitäjiä kohtuuttomasti korottamaan palkkavaatimuksiaan, vaan takaisi palkkalautakunnan toiminta päin vastoin palkkain suunnitelmanmukaisen järjestelyn sekä palkkauksissa vallitsevain puutteiden ja epätasaisuuksien poistamisen. Tukholmassa saavutettu kokemus on täysin osottanut palkkalautakunnan tyydyttävän todellista tarvetta ja olevan välttämättömänä renkaana kaupungin kunnallishallinnossa. Siellä pyritään kartuttamaan lautakunnan merkitystä sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sen toimivaltaa.

Niinkuin Komitea seuraavassa kunnan viranpitäjiin palvelusehtoja koskevan sääntöehdotuksen yksityiskohtaisia määräyksiä käsitellessään on lähemmin esittävä, saisi palkkalautakunta toimekseen käsitellä eräitä yleisten palkanjärjestelymääräysten soveltamista koskevia kysymyksiä, joten saavutettaisiin yhdenmukaisuutta ja vakiintuneisuutta tällä alalla sekä vältettäisiin kaikki matkat näiden asiain käsittelyssä. Tärkeänä tehtävänä olisi palkkalautakunnalla niinkään avustaa Rahatoimikamaria vuosibudjetin laadinnassa mikäli koskee kunnallisen palkkaussäännön ehdotusta, joten aikaansaataisiin perinpohjaisempi ja asiantuntevampi palkkauskysymysten valmistelu budjetinjärjestelyn yhteydessä. Lautakunnan tulisi sen ohessa valvoa, että niiden lukuisain palkansaajaryhmäin palkkausolot, joita ei ole erikseen lueteltu menosäännössä, vaan jotka palkataan asianomaisten laitosten käytettäväksi annetuista varoista, järjestetään yhdenmukaisesti. Edelleen ottaisi palkkalautakunta huolekseen Rahatoimikamarin asiaana tähän asti olleen kunnallisten eläkekysymysten valmistelun. Palkkalautakunnasta siis tulisi Kaupunginvaltuuston alotteita tekevä, toimeenpaneva ja neuvova viranomainen tähän kuuluvissa asioissa.

Komitea on näiden näkökohtain mukaisesti laatinut ehdotuksen palkkalautakunnan johtosäännöksi, joka ehdotus kunnallisten viranpitäjiin palkkausehtoja koskevan säännön yhteydessä alistetaan Valtuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi.

Tähän nähden Komitea ehdottaa

että kaupungin palkkaus- ja eläkeasioita varten asetetaan Helsingin kaupungin Palkkalautakunta niminen vakinaisen elin;

että tälle lautakunnalle vahvistetaan tämän oheinen johtosääntöehdotus;

että Valmisteluvaliokunta saa toimekseen ehdottaa Palkkalautakunnan jäsenet; sekä

että Palkkalautakunnan käsketään Kaupunginvaltuustolle antaa ehdotus menosäännökseen.

Kunnallisten
viranpitäjien
palvelusehtoja
koskeva
sääntö.

Kunnallisten viranpitäjien palvelusehtoja koskevan sääntöehdotuksen ensimmäinen osasto

I. Yleisiä määräyksiä

käsittää 1—6 §:n.

Erilaiset
viranpitäjät.

Komitea on aikaisemmin tavallisen nimityksen *virka- ja palvelusmiehet* sijasta ottanut käytäntöön nimityksen *viranpitäjät*. Näiden molempain luokkain ryhmitys on monessa tapauksessa osottautunut häilyväksi ja tuon kahtiajaon voi haitatta poistaa. Viranpitäjiin ei siis lueta ainoastaan menosäännössä erikseen lueteltuja toimihenkilöitä, vaan nekin, jotka palkataan yhteisestä määrärahasta, samoin kuin nekin, joilla ei ole täyttä ja päivittäistä tointa kaupungin palveluksessa. Sääntöehdotuksen mukaan luetaan siis viranpitäjiin nekin toimihenkilöt, jotka palkataan jotakin tointa varten menosääntöön merkitystä palkkiomäärärahasta, esimerkiksi lautakuntain sihteerit y. m. s. Sitä vastoin jäävät tietysti kunnalliset luottamustoimet, nekin, joita varten menosääntöön on merkitty palkkio, viranpitäjien luokan ulkopuolelle.

Irtisanomis-
aika.

Komitea on pitänyt tärkeänä koettaa aikaansaada yhdenmukaisia määräyksiä kaikille toimihenkilöille, niin ylemmille kuin alemmillekin, sikäli kuin se on ollut mahdollista, sekä turvata pientenkin palkansaajain oikeuden. Jonkinlainen ero varsinaisten virkamiesten ja muiden viranpitäjien kesken on kuitenkin näytännyt tarpeelliselta irtisanomisaikaan nähden. Niinkuin selonteosta (siv. 9—16) näkyy, vallitsee nykyään irtisanomisaikaan nähden suurta eroavaisuutta eri hallintohaaroissa, vaikka viime aikoina on yleisesti pyritty saattamaan käytäntöön molemminpuolinen 6 kuukautinen irtisanomisaika kaupungin virkamiehille. Käytännössä on tämä ehto kuitenkin harvoin täytetty, vaan on Kaupunginvaltuusto hakemuksesta useassa tapauksessa myöntänyt eron noin pitkää irtisanomisaikaa noudattamatta. Jokin irtisanomisaika näyttää kuitenkin sekä kaupungin että yksityisen viranpitäjän edun kannalta olevan säilytettävä, mutta se voitaisiin lyhentää ja määrätä virkamiehille 3 kuukaudeksi, konttoriapulaisille, sairaanhoidon ja terveystoimien alemmalle henkilökunnalle, koneenkäyttäjille, rakennusmestareille ja näihin verrattaville viranpitäjille 1 kuukaudeksi sekä alemmalle henkilökunnalle elinkeinolain määräyksen mukaisesti 2 viikoksi.

Viranpitäjien jakaminen edellä mainittuihin kolmeen ryhmään olisi Palkkalautakunnan tehtävä asianomaisen viranomaisen esityksestä. Ryhmityksellä olisi 6 §:n mukaan merkitystä myös virkain täyttämistapaan nähden, niin että ensimmäiseen ryhmään kuuluvat virat julistettaisiin avonaisina haettaviksi, jota vastoin muut toimet voitaisiin täyttää tuollaista mutkaa käyttämättä.

Sääntöön ei ole pantu määräyksiä niistä viranomaisista, joiden asiana eri virkain täyttäminen on. Tässä kohden vallitsevat eroavaisuudet (ks. selontekoa siv. 2—4) lienee sopivin ottaa huomioon asianomaisia johto- ja ohjesääntöjä uudistettaessa, ja olisi Palkkalautakunnan toimenä valvoa yhdenmukaisuutta tässäkin kohden.

Nimittävä viranomainen.

2 §. Säännön 2 §:ssä on määräyksiä siitä kurinpidollisesta rankaisuoikeudesta, minkä alaisena kunnallisen viranpitäjän tulee olla.

Kurinpidollinen rangaistus.

3 §. Jotta kunnallishallinnolla olisi tarpeellinen toimintavapaus uudesti järjestämistä eri aloilla toimeenpantaessa, näyttää viranpitäjän olevan alistuttava muutoksiin virantoimitusvelvollisuuteen nähden samoin kuin suostuttava siirtymään toiseen samanlaatuiseen toimeen sekä virkasivutulojen ja ylimääräisten tulojen järjestämiseen. Niinikään näyttää Kaupunginvaltuustolle olevan varattava oikeus tarpeen mukaan tehdä muutoksia eläkejärjestelystä voimassa oleviin perusteisiin.

Velvollisuus alistua muutettuihin palvelusehtoihin.

4 §. Väärinkäytösten ehkäisemiseksi kunnallisten virkain asianmukaisessa hoidossa lienee oikeutta yhdistää eri virkoja rajoitettava.

Virkain yhdistäminen.

5 §. Virkakelpoisuusehtoihin nähden on moniaita puutteita ja epätasaisuuksia olemassa nykyään voimassa olevissa kunnallisissa säännöksissä, mutta nämä voidaan tarpeen mukaan sopivasti poistaa asianomaisten viranomaisten myötävaikutuksella (vrt. selontekoa siv. 4—7). Tässäkin kohden on Palkkalautakunnalla valvontatehtävä suoritettavana.

Virkakelpoisuusehdot.

7 § koskee

II. Päivittäistä virantoimitusaikaa.

Arvosteltaessa kysymystä kunnallisten viranpitäjän päivittäisestä virantoimitusajasta täytyy tehdä ero osin eri työalain, osin saman viraston virkain kesken. Eräissä hallintohaaroissa käsittävät ylempäinkin virkamiesten tehtävät puhtaasti käytännöllisiä ja juoksevia asioita, minkätähden on asian luonnossa, että pääasiallinen työ parhaiten suoritetaan virkahuoneessa. Toisissa virastoissa on eräiden virkamiesten työ enemmän henkistä laatua, jota ainakin osittain sopivammin voi suorittaa kotityönä. Näiden toimihenkilöjen, joiden on välittömästi palveltava yleisöä, tulee sitä vastoin miltei kokonaan hoitaa tehtävänsä virkahuoneessa. Ei sentähden näy olevan säädettävä yhteistä, kaikille samanlaista työaikaa, vaan on se eri virastoissa mikäli mahdollista asianhaaran mukaan sovitetuilla yhdenmukaisilla perusteilla järjestettävä niin, että se takaa hyvän

Virantoimitusaika.

työtuloksen ja on todelliseksi hyödyksi kunnalle. Komitea on sentähden ollut sitä mieltä, että säännöksiä tästä on asianomaisten hallintoviranomaisten toimesta ja Palkkalautakunnan myötävaikutuksella annettava (vrt. selontekoa siv. 53—54).

III. Palkkaus.

Palkkausjärjestelmän uudistus.

Tämä osasto käsittää 8—14 §:n.

Niinkuin edellä on mainittu, ei nyt puheena olevan yleisen palkanjärjestelyn yhteydessä ole käyty perinpohjaisemmin uudistamaan itse palkkausjärjestelmää, vaan olisi sen valmistelu, jos se vastedes katsotaan tarpeelliseksi, annettava erikoisen Palkkalautakunnan toimeksi. Komitea on kuitenkin katsonut voivansa palvelusehtoihin ottaa kunnallisista palkkausoloista eräitä määräyksiä, jotka näyttävät olevan omansa yhdenmukaistuttamaan ja vakiinnuttamaan nykyistä järjestelmää sekä turvaamaan palkansaaajain etuja. Nämä määräykset kohdistuvat etusijassa määrävuosien palveluksesta tulevaan ikäkorotukseen nähden noudatettaviin periaatteisiin, joka kysymys ei ole tähän asti ollut järjestetty täysin tyydyttävästi (vrt. selontekoa siv. 25—35).

Ikäkorotuksen perusteet.

Niinkuin toimitetusta tiedustuksesta käy selville, saavat nykyään lukuisat kaupungin virkamiehet pohjapalkan korotusta määrävuosien palveluksesta, mutta mitään järjestelmää tämän edun myöntämisessä ei Kaupunginvaltuusto ole noudattanut, vaan on ratkaisu usein tehty kussakin tapauksessa erikseen. Tästä on ollut seurauksena, että suuri osa kunnan viranpitäjistä on ikäkorotusta vailla, kun taas toisilla samanlaisessa asemassa olevilla on tämä etu. Tavallisesti maksetaan ikäkorotusta 10 % pohjapalkasta viiden ja lisäksi 10 % kymmenen vuoden palveluksesta, mutta on olemassa muitakin korotusperusteita. Niinpä on korotus eräissä viroissa, esimerkiksi ensimmäisen kaupunginlääkäarin, terveystalon työntarkastajan, poika-ammattikoulun henkilökunnan, kansakoulutarkastajain y. m. viroissa, vahvistettu määräsommaksi. Koulunopettajain ja erinäisten heihin verrattavain viranpitäjain ikäkorotuksiin nähden taas noudatetaan tavallisuudesta poikkeavaa prosenttiasteikkoa, näille palkansaaajille kun on taattu ikäkorotusta viiden, kymmenen ja viidentoista vuoden palveluksesta 20, 20 ja 10 %.

Komitean ehdotuksen mukaan ulotettaisiin ikäkorotusoikeus kaikkiin menosäännössä erikseen lueteltuihin kunnallisiin viranpitäjiin, joten kaikki palkansaaajat, jotka tähän asti ovat olleet ikäkorotusta vailla, saisivat tämän edun ja siten tuntuvan palkanparannuksen. Mitä sitten tulee mainitun palkankorotuksen laskemisen perusteeseen, on Komitea ehdottanut, että ikäkorotuksia vastedes maksettaisiin yhden ainoan yhdenmukaisen perusteen mukaan sekä että kaikki poikkeukset poistettaisiin. Sopivin laskuperuste tässä kohden on Komitean mielestä tähän asti noudatettu prosenttiluku eli siis 10 % pohjapalkasta viiden ja

lisäksi 10 % kymmenen vuoden palveluksesta, jota sääntöä Komitean mielestä olisi poikkeuksetta noudatettava. Tästä siis seuraa, että kansakouluopettajistolle ja erinäisille muille viranpitäjille taattu oikeus saada ikäkorotusta 20, 20 ja 10 % viiden, kymmenen ja viidentoista vuoden palveluksesta vastedes lakkaisi, mutta on Komitea, niinkuin jo edellä (siv. 23—25) huomautettiin, näiden viranpitäjärühmäin pohjapalkkaa järjestäessään ottanut tämän seikan asianmukaiseen huomioon kohtuullisesti tasoittamalla asianomaisten palkkausetua.

Oikeus palkankorotuksen saamiseen määrävuosien palveluksesta taattaisiin ehdotuksen mukaan sivutoimistakin eli n. s. palkkioviroista, jotka eivät edellytä täyttä ja päivittäistä työskentelyä kaupungin palveluksessa. Tähän menettelyyn on Komitean mielestä ollut sitä enemmän syytä, kun eräissä tapauksissa on aivan mahdotonta ratkaista, onko virka pää- vai sivutoimi, jota paitsi nämä n. s. palkkiovirat ovat sangen harvalukuiset, minkätähden niihin liittyvä palkankorotus ei mitään merkitse kaupungin taloudessa.

Mitä taas tulee n. s. ryhmämäärärajoista palkattuihin palkansaajiin, olisi kysymykset näiden ikäkorotuksista asianomaisen hallintoviranomaisten erittäin tutkittava tarvitsematta siinä noudattaa edeltäpäin vahvistettuja prosenttimääriä tai määrärajoja. Palkkalautakunnalle näyttää kuitenkin olevan varattava oikeus vahvistaa eräät yleiset perusteet noudatettaviksi näiden toimihenkilöjen palkkauksessa.

Ikäkorotusten laskemisessa on jo tähän asti noudatettu eräitä yleisiä sääntöjä, mutta Komitea on näitä kehittänyt ja täydentänyt.

Kun prosentittaiset ikäkorotukset ylimmissä palkkaluokissa nousevat tuntuviin määriin, näyttää niille olevan määrättävä yläraja, johon nähden Komitea on päättänyt ehdottaa, että palkansaajan vuotuisen ikäkorotuksen suurin määrä ei saisi olla 1,200 markkaa suurempi viiden eikä 2,400 markkaa suurempi kymmenen vuoden palveluksesta.

Mitä tulee vapaaseen virka-asuntoon tahi asuntoon lämmityksineen, säätää Luontoisedut. ehdotus Komitean mielestä oikean ja tärkeän periaatteen, nimittäin sen, että niiden viranpitäjien palkkauksessa, jotka saavat jonkin tällaisen edun, on sen arvo otettava huomioon prosenttitaista palkankorotusta laskettaessa. Asunnon tai asunnon ynnä lämmityksen arvioimiseen nähden on Komitea toimittamaisensa laskelmain sekä Tukholman kunnallishallinnossa tässä kohden noudatettaviksi hyväksytyjen periaatteiden johdolla ehdottanut, että nämä luontoisedut otettaisiin lukuun pohjapalkan vakinaisina lisäyksinä sekä että tämä lisäys arvattaisiin edellisessä tapauksessa $\frac{1}{5}$:ksi ja jälkimäisessä $\frac{1}{4}$:ksi rahapalkan määrästä. Vuokrarahatkin olisi mainitulla tavalla otettava lukuun siten, että rahapalkkaa korotettaisiin neljänneksellä.

Vastamainitun lisäyksen suhtauttamista rahapalkkaan täytyy käytännölliseltä kannalta pitää tämän asian ainoana oikeudenmukaisena ratkaisuna. Täytyy nimittäin pitää oikeana ja kohtuullisena, että luontoisedut suhtautetaan käteis-

palkkaan, koska on oletettava, että nämä edut yhtä hyvin kuin palkkakin sovitaan viran tärkeyden ja merkityksen mukaan.

Sitä vastoin ei palkankorotukseen nähden näy olevan otettava lukuun muita etuja, kuten virkasivutuloja, ruokaa, valoa, pesua y. m.

Muut ehdotetut palkkausoloja koskevat määräykset eivät kaivanne erikoista perustelua.

IV. Kesäloma ja virkavapaus.

Kesäloma ja virkavapaus.

Tämä osasto käsittää 15—19 §:n (ks. selontekoa siv. 35—51).

Nykyään voimassa olevain hajanaisten ja epätäydellisten määräysten sijaan on Komitea ehdottanut uusia täydentäviä säännöksiä kesälomasta ja virkavapaudesta sekä näiden yhteydessä olevista seikoista.

Näissä määräyksissä taataan kaikille kunnan viranpitäjille oikeus saada Palkkalautakunnan vahvistamalla perusteilla nauttia kesälomaa, sikäli kuin tehtävään asianmukaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä. Tämä varaus suo asianomaisille viranomaisille vallan esiintyvissä tapauksissa rajoittaa tai muuttaa kesälomaa, kun laitoksen säännöllisten tehtävään hoito sitä vaatii. Pitemmälle meneviä kesäloman rajoituksia tai sen täydellistä lakkauttamista kaikissa tai joissakin yksityisissä hallintohaaroissa, niinkuin kunnallishallinnossa on ollut laita sota-aikana, saisi tehdä ainoastaan Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Kesäloman saanti tietää käsitteellisesti asianomaiselle oikeutta kesälomansa aikana kantaa palkkausetunsa vähentämättöminä.

Kesäloman pituudesta on nykyään voimassa useita erilaatuisia määräyksiä. Komitea on yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi määrännyt tämän edun ylärajan kuukaudeksi. Alinta rajaa ei ole määrätty, vaan lienee tämä seikka järjestettävä vahvistamalla ne kesäloman perusteet, mitkä ehdotuksen mukaan Palkkalautakunnan olisi laadittava. Alinta rajaa määrättäessä on otettava huomioon kunnallisille työntekijöille ehkä myönnetyn kesäloman määräämisessä noudatettavat perusteet.

Virkaloman myöntämiseen nähden on pantu säännöksi, että virkaloman myöntää se johto- tai lautakunta, jonka alainen viranpitäjä on. Voi kuitenkin sattua tapauksia, jolloin tästä säännöstä täytyy poiketa. Sitä varten lienee Kaupunginvaltuuston varattava itselleen oikeus tarpeen vaatiessa vastedes antaa tästä seikasta erikoisia määräyksiä eri johto- ja ohjesäännöissä.

V. Erityisiä määräyksiä.

Erityisiä määräyksiä.

Ne kunnalliset viranpitäjät, jotka ovat olleet kaupungin palveluksessa ennen nyt ehdotettujen uusien palkkausehtojen voimaan astumista, eivät tietenkään ole laillisesti velvolliset alistumaan näihin ehtoihin, elleivät vapaaehtoisesti niihin suostu.

Jos asianomaiset kieltäytyvät näihin ehtoihin alistumasta, ei niitä voida toimeenpanna, ennenkuin virka avonaisuuden jälkeen jälleen täytetään, ellei tahdota irtisanoa vastahakoisia, jommoista toimenpidettä kuitenkin olisi viimeiseen asti vältettävä. Kun kuitenkin olisi suotavaa, että uusia palvelusehtoja heti ruvettaisiin noudattamaan, on Komitea katsonut voivansa ehdottaa, että uuden palkkaussäännön nauttiminen pantaisiin sen varaan, alistuuko asianomainen samalla esillä olevan säännön määräyksiin. Tämä ehto ei ole kohtuuton, koska näitä määräyksiä ei ole annettu yksinomaan kunnan etua silmällä pitäen, vaan ne myös tarkoittavat useassa tärkeässä kohdassa turvata kunnallisten viranpitäjien oikeutta.

Ilmoitus että viranpitäjä suostuu uuteen palkkaussääntöön ja tässä puheena oleviin uusiin palvelusehtoihin on käytännöllisistä syistä annettava jonkin määräjän, esimerkiksi viimeistään 2 viikon kuluessa ennen sitä päivää, jona uusi palkkaussääntö on astuva voimaan. Sopivinta lienee antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi kerätä nämä ilmoitukset ja Kaupunginvaltuustolle ilmoittaa, kutka viranpitäjät eivät ole mainitun määräjän kuluessa käyttäneet hyyäkseen puheena olevaa etua eivätkä alistuneet siitä johtuviin velvollisuuksiin. Sen ohessa tulisi Rahatoimikamarin tietenkin antaa Rahatoimikonttorille tarpeelliset määräykset palkkain maksamisesta. Edellä mainittu ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan niitä viranpitäjiä, jotka ennestään ovat kunnan palveluksessa ja nyt on merkitty uuteen palkkaussääntöön, mutta ei yhteismäärärahasta palkattuja toimihenkilöjä. Tähän palkansaajain ryhmään, johon kuuluvat henkilöt asianomainen päällystö voi ilman muuta ottaa ja erottaa, sovellettaisiin säännön määräyksiä heti, tarvitsematta odottaa erikoista tahdonilmaisua palkansaajain puolelta.

Erikoisasemassa ovat ne kunnan toimihenkilöt, jotka ehkä on otettu tai vastedes otetaan palvelukseen välikirjan nojalla. Semmoisissa tapauksissa ovat tietysti kaupunki ja palkansaajat kumpikin yksityisoikeudellisesti sopimuksen määräysten sitomia esillä olevan säännön määräyksiin katsomatta.

Ehdotettuja määräyksiä hyväksyttäessä näyttää olevan ryhdyttävä toimenpiteisiin erinäisten kunnallisten johto- ja ohjesääntöjen uudistamiseksi niiltä kohdin kuin ne ovat vastoin ehdotetun säännön määräyksiä. Tässä yhteydessä lienee viranomaisille varattava tilaisuus ehdottaa johto- ja ohjesääntöihinsä muitakin muutoksia, jos niitä on tarpeen.

Johto- ja ohjesääntöjen uudistus.

Komitea ei ole katsonut kuuluvan tehtäväänsä käydä lähemmältä tarkastamaan Kaupunginvaltuuston joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistamia kunnan virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteita. Pariin kohtaan on nyt toimeenpantu palkanjärjestely kuitenkin vaatinut tekemään muutoksia, ja on Komitea katsonut olevansa esteetön niitä ehdottamaan.

Eläke-etu.

Laatiessaan ehdotusta uusiksi palkkaussäännöiksi on Komitea, niinkuin jo edellä olevasta käy selville, vakinaisesta menosäännöstä poistanut moniaita toimihenkilöitä, jotka on siirretty n. s. yhteismäärärahasta palkattaviksi. Kun heidän oikeutensa eläkkeeseen voi käydä epäilyksen alaiseksi, siinä tapauksessa että edellä mainittujen eläkeperusteiden 2 momentin 1 kohta jää ennalleen 1), on mainittu momentti kaiken väärinkäsityksen välttämiseksi poistettu ja 1 momentti uudesti muodostettu niin, että eläkeoikeus on jokaisella kaupungin palveluksessa olevalla vuosi- tahi kuukausipalkkaisella viranpitäjällä.

Siten muodostettuna tämä määräys tietää, että semmoistenkin tointen pitäjät, joilla ei ole täyttä ja vakituista työtä kunnan palveluksessa, saavat eläkkeen, jos he ikä- ja palvelusvuosiin y. m. nähden täyttävät vahvistetut ehdot. Kun näiden toimihenkilöjen luku on verraten vähäinen ja varsin luultavaa on, etteivät he tavallisesti pysy kaupungin palveluksessa niin pitkää aikaa kuin eläkkeen saamiseksi vaaditaan, ei tällainen myönnytys kaupungin puolelta mainittavasti rasittane eläkebudjettia. Tähän tulee lisäksi, että puheena olevan luokkaan kuuluvia palkansaaajia tähän kuuluvain määräysten nykyisenkin sanamuodon mukaan voinee pitää eläkeoikeutettuina. Niissä tapauksissa, joissa kunnan virkamies hoitaa kahta tuollaista sivutointa, jotka yhteensä vaativat osakseen hänen koko aikansa, olisi muuten kohtuutonta jättää häntä vaille eläkettä. Lisäsyyn näiden palkansaaajain saattamiseen eläkkeestä osallisiksi on se, että usein on vaikea, jopa mahdotonkin ratkaista, onko toimi luettava pää- vai sivutoimeksi.

Komitea on sen ohessa katsonut olevansa oikeutettu ehdottamaan erinäisiä muodollisia muutoksia eläkeperusteisiin, jotka muutokset käyvät selville tämän oheisesta ehdotuksesta. Muun muassa on 2 momentista poistettu sana „kalliinajanlisäys“, koska tällä on tarkoitettu niitä palkanlisäyksiä, jotka vuosina 1910 ja 1914 myönnettiin kansakouluopettajistolle ja jotka uutta palkkaussääntöä laadittaessa on luettu vakinaisiin palkkaetuihin, mutta ei sitä vastoin niitä lisäyksiä, joita nykyisen pulakauden johdosta annetaan kunnan palkansaaajille. Mainittu sanonta on sentähden käytännössäkin aiheuttanut epäilyksiä ja väärinkäsitystä, jotka vältettäisiin poistamalla tuo sana eläkeperusteista.

Tämän kysymyksen yhteydessä on Komitea katsonut tarpeelliseksi huomauttaa, että vastamainittujen perusteiden mukaan maksettava suurin eläkemäärä 6,000 markkaa ei ole kohtuullisessa suhteessa nyttemmin korotettuihin palkkaussääntöihin, minkätähden sitä olisi suhteellisesti korotettava. Ehdotetun palkanjärjestelyn johdosta tulisi suuri joukko palkansaaajia siihen luokkaan, joka voimassa olevain perusteiden mukaan on oikeutettu saamaan kunnan eläkettä tuon suurimman määrän, joten se ei enää, niinkuin eläkejärjestelyä toimeenpantaessa

1) Mainittu momentti on seuraava:

„Virka- ja palvelusmiehellä tarkoitetaan kaupungin yleisessä menosäännössä tahi asianmukaisesti vahvistetuissa erikoismenosäännöissä mainittujen vuosi- tahi kuukausipalkkaisten toimien pitäjiä.“

edellytettiin, olisi varattu johtavassa asemassa tai huomattavammissa kunnan viroissa oleville henkilöille. Komitea on kuitenkin ainoastaan tahtonut tästä huomauttaa, siinä toivossa että alote muutoksen aikaansaamiseksi tehdään asianomaiselta taholta. Tässä yhteydessä on Komitea niinkään arvellut olevan lausuminen suotavaksi, että uusien palkkaussääntöjen vaikutusta kunnan eläkemenoihin aikansa tutkittaisiin ja valaistaisiin teknillis-taloudelliselta kannalta.

Eläkeperusteiden 7 kohdan mukaan on Rahatoimikamarin asia asianomaisen hallintoviranomaisen kera valmistella eläkeasiat. Tämä tehtävä siirtyisi vastedes Palkkalautakunnalle. Komiteassa on herätetty kysymys mainitun lautakunnan toimivallan laajentamisesta siihen suuntaan, että se saisi lopullisesti tutkia kaikki tähän kuuluvat asiat, jotka alistettaisiin Kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ainoastaan siinä tapauksessa, että lautakunnan kaikki saapuvilla olleet jäsenet eivät ole olleet päätöksestä yhtä mieltä. Komitean enemmistön mielestä on kuitenkin ollut periaatteellisesti oikeampaa, että Kaupunginvaltuusto edelleen samoin kuin tähänkin asti viime kädessä ratkaisee tuollaiset asiat.

N. s. palkkasääntökomiteaan lähetettyjen ja sen hajaannuttua Komitean käsiteltäviksi annettujen kysymysten joukossa on myös kysymys kunnalliskodissa ja siihen yhdistetyissä laitoksissa palvelevain toimi- ja palvelushenkilöiden oikeudesta maksuttomaan sairaanhoitoon. Kirjelmässä maaliskuun 24 päivältä on Vaivaishoitohallitus ehdottanut, että nämä toimihenkilöt muuna kuin virkavapautensa aikana sairastuessaan tai tapaturmaisesti vahingoituessaan saisivat maksuttoman hoidon kaupungin sairaaloissa ja täydet palkkhetunsa niin kauan kuin työkyvyttömyyttä kestää, ei kuitenkaan kahta kuukautta kauempaa, jota vastoin pitkällisemmän työkyvyttömyyden kohdatessa kysymys sairaanhoidon ja palkkauksen antamisesta olisi Kaupunginvaltuuston ratkaistava eri esityksen perusteella. Ehdotuksensa tueksi Vaivaishoitohallitus huomauttaa, että Marian sairaalan sairaanhoitajattaret, alihoitajattaret, yöhoitajattaret ja siivoojattaret ovat Kaupunginvaltuuston marraskuun 23 päivänä 1909 tekemän päätöksen johdosta oikeutetut virassa saamansa taudin aikana nauttimaan täyden palkan kahdelta ensimmäiseltä kuukaudelta, minkä jälkeen on eri esityksen varassa, onko avustusta edelleen annettava. Vaikkei tässä päätöksessä siitä mitään sanota, oli kuitenkin Hallituksen mielestä edellytetty, että tässä tarkoitettut henkilöt sairautensa aikana saisivat myöskin maksuttoman hoidon sairaalassa, ainakin edellä mainittujen kahden kuukauden aikana. Kun kunnalliskodissakin ja siihen kuuluvissa laitoksissa on edellä lueteltuihin luokkiin kuuluvia toimihenkilöjä, vaatii Hallituksen mielestä johdonmukaisuus myöntämään näille taudin aikana samat edut kuin vastaaville kunnallisen sairaalan toimihenkilöille. Kun tässä kuitenkin on kysymys laitoksesta, jossa on terveitäkin hoidokkeja, ei Vaivaishoitohallituksen mielestä ole aivan sopivaa suoda noita etuja ainoastaan niille laitoksen toimihenki-

Vapaa sairaanhoito kunnalliskodin toimihenkilöille.

löille, jotka tulevat kosketuksiin sairaiden hoidokkien kanssa, mikä näkökohta kaiketi oli ratkaisevana Kaupunginvaltuuston tehdessä päätöksensä Marian sairaalaan nähden: eritoten täytyisi kaikki siivoojattaret ottaa lukuun. Laitoksessa on konelaitteita, jotka lisäävät tapaturmanvaaraa siitä johtuvine tauteineen. Järkevä työnantajapolitiikka niinikään kehottaa omistamaan kohtuullista huolenpitoa vakinaisessa palveluksessa oleville sairastuneille henkilöille, koska nämä siten hartaammin kiintyvät laitokseen, mikä seikka olisi omansa ehkäisemään palveluskunnan vaihtumista.

Rahatoimikamari on asiasta huhtikuun 13 päivänä 1916 antamassaan lausunnossa havainnut Vaivashoitohallituksen ehdotuksen ansaitsevan huomiota, mutta katsonut asiaa olevan valmisteltava kunnan palkansaajain yleisiä palkka-
usmääräyksiä koskevan kysymyksen yhteydessä.

Kysymys maksuttoman sairaanhoidon suomisesta puheena olevalle toimihenkilöryhmälle on laajakantoinen ja sentähden huolellisesti valmisteltava. Tämä valmistelu kuitenkin lähinnä kuulunee vastaiselle Palkkalautakunnalle, minkätähden Komitea esittää mainitun ammattiviranomisen lausuntoa hankittavaksi siitä.

* * *

Edellä lausutun johdosta Komitea esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin kunnallisten viranpitäjain palvelusehtoja koskevaksi säännöksi, olevaksi voimassa syyskuun 1 päivästä kuluvaan vuotta;

niinikään samasta päivästä lukien noudatettavaksi vahvistaa Komitean ehdottamat muutokset kunnallisten viranpitäjain voimassa oleviin eläkeperusteisiin;

käskää Rahatoimikamarin ennen elokuun 15 päivää 1918 vaatia asianomaisilta kunnallisilta viranpitäjiltä ilmoituksen, suostuvatko he uuteen palkkaussääntöön ynnä Kaupunginvaltuuston vahvistamiin palvelusehtoihin, sekä sitten Kaupunginvaltuustolle antaa asianhaaran vaatiman ilmoituksen asiasta;

käskää asianomaisten kunnan laitosten ja johtokuntain mahdollisimman pian laatia ja Kaupunginvaltuustolle antaa ehdotuksen niiksi johto- ja ohjesääntöjen muutoksiksi, joita johtuu toimeenpannusta palkan- ja viranjärjestelystä tai jotka muuten voivat näyttää tässä yhteydessä tarpeellisilta; sekä

lähettää kysymyksen maksuttoman sairaanhoidon antamisesta kunnalliskodin ja siihen kuuluvain laitosten viranpitäjille Palkkalautakunnan valmisteltavaksi.

C. Kaupungin palveluksessa olevain, mutta sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöiden kunnallisverotus.

Kysymys kaupungin ulkopuolella asuvain kunnallisten viranpitäjien asemasta verotuskannalta katsoen on ollut Kaupunginvaltuuston asettaman erikoisvaliokunnan selvitettävänä, joka helmikuun 5 päivänä 1912 antamassaan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 7 vuodelta 1912*) esitti, että Rahatoimikamarin käskettäisiin antaa ehdotus kaupungin alueen ulkopuolella asuvain virkamiesten palkkausetujen järjestämisestä siihen suuntaan, että aikaansaataisiin vastamainittuihin ja kaupungissa asuviin kunnallisiin virkamiehiin nähden verotuksen tasoitus. Asia lähetettiin Rahatoimikamariin, mutta kun sittemmin kysymys kaupungin palkkausolojen ja kunnallisten viranpitäjien palvelusehtojen uudistamisesta tuli päiväjärjestykseen, päätti Valtuusto Kamarin esityksestä kokouksessaan helmikuun 16 päivänä 1915 nämä asiat käsiteltäväksi toistensa yhteydessä.

Helmikuun 14 päivänä 1916 Rahatoimikamari kuitenkin antoi esityksen puheena olevasta asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1916*). Tässä mietinnössään Rahatoimikamari lausuu käsityksensä, että kaupunginhallinnolla on oikeus vaatia, että jokainen kaupungin palveluksessa oleva henkilö myös asuu kaupungin alueella. Sellaista käsitystä tukee ruotsalais-suomalaisessa hallinto-oikeudessa esiintyvä, eräissä konkreettisissa lainsäännöksissä julkilausuttu yleinen periaate, niinkuin esimerkiksi että tuomiokunnan hoitaja on velvollinen asumaan tuomiokuntansa piirissä. Kun kuitenkin eräät kaupungin toimihenkilöt mukavain kulkulaitosten johdosta voivat viran asianmukaiselle hoidolle haittaa koitumatta asua kaupungin alueen ulkopuolella, voi kaupunginhallinto luopua oikeutetusta vaatimuksestaan mainitussa kohden, mutta silloin on myös korvaus menetetyistä tuloista suoritettava kaupunginkassaan pidättämällä määräprosentti vahvistetun palkkaussäännön mukaisista palkkaeduista. Tämä pidätys sopisi Verotusvalmistelukunnan ehdotuksen mukaisesti määrätä 4 0/0:ksi. Niiden kaupungin virka- ja palvelusmiesten, jotka jo ovat asettuneet asumaan kaupungin alueen ulkopuolelle, voitaisiin sallia edelleen kaksi vuotta pitää kotipaikkaansa toisella paikkakunnalla palkkaetujensa vähenemättä, mutta siitä lähtien tulisi heidän olla samojen määräysten alaiset kuin muidenkin viranpitäjien. Nämä uudet määräykset eivät tietenkään kohtaisi niitä viranpitäjiä, joiden täytyy virkansa johdosta asua Helsingin kaupungin ulkopuolella. Eräs Kamarin vähemmistö oli sitä mieltä että, jos kaupunginviranomaiset suovat jollekin kaupungin virkamiehelle oikeuden asettua asumaan kaupungin alueen ulkopuolelle, ei myönnytykseen olisi kytkettävä ehtoa että virkamiehen palkasta on menevä vastike kaupunginkassaan. Tuollaista korvausta täytyy toiselta puolen pitää vastenmielisyyttä herättävänä ja toiselta puolen sillä nykyään ja luultavasti vastedeskin on kaupungin taloudessa vähän tai ei mitään merkitystä.

Edellä lausutun nojalla Rahatoimikamari esitti, että kaikkien kaupungin palveluksessa olevain henkilöjen tulee, ellei heidän virkatoimintansa laatu muuta vaadi, asua kaupungin alueella; että Rahatoimikamari valtuutetaan, siinä tapauksessa että kunnan vuosirahasäännössä olevan viran pitäjän katsotaan viran asianmukaiselle hoidolle haittaa koitumatta käyvän salliminen asua kaupungin ulkopuolella, myöntämään hänelle siihen oikeus, kuitenkin sillä ehdolla että 4 % hänen kaikista palkkaussäännön mukaan virasta maksettavista palkkaeduistaan pidätetään kaupunginkassaan; sekä että niille kunnan viranpitäjille, jotka nykyään asuvat kaupungin alueen ulkopuolella, suodaan kahden vuoden aika, ennenkuin puheena olevia määräyksiä heihin sovelletaan.

Tämä esitys annettiin, niinkuin edellä on mainittu, n. s. palkkasääntövaliokunnan valmisteltavaksi ja siirrettiin mainitun valiokunnan hajaannuttua Palkanjärjestelykomitealle.

Niinkuin näkyy, tarkoittaa Rahatoimikamarin ehdotus estää niitä virkamiehiä, joiden viran hoidolle on tärkeää, että he asuvat kaupungissa, muuttamasta muuanne asumaan sekä ottaa varteen kaupungin taloudellisia etuja ja jossain määrin korvata kunnalle siitä koituvan tappion, että kunnalta kannetuista palkkaeduista maksettavat verot eivät tule kaupungin, vaan muiden yhdyskuntain hyväksi. Komitea on periaatteessa yhtä mieltä siitä, että tällä alalla on olemassa eräitä epäkohtia, jotka vaativat sen suuntaisia toimenpiteitä, joita Rahatoimikamari on ehdottanut. Komitean mielestä ei kuitenkaan nykyään ole sopiva aika ryhtyä tuollaisiin toimenpiteisiin, vaan olisi odotettava säännöllisten olojen palautumista. Eritoten asuntokysymyksen erittäin kärjistyneen tilan johdosta olisi Komitean mielestä syytä jättää asia jonkin ajan päähän. Mainittava on, että Tukholmassa, missä aikaisemmin vähennettiin palkkaa kaupungin ulkopuolella asuvilta kunnallisilta viranpitäjiltä, Kaupunginvaltuusto nyttemmin on huopunut tästä periaatteesta tukaliin asunto-oloihin katsoen.

Tähän nähden ja kun ei ole mahdotonta, että vaatimus oikeudenmukaisesta verontasoituksesta kaupunki- ja maalaiskuntain kesken puheena olevalla alalla otetaan vastedes toimeenpantavassa kunnallisverotuksen uudistuksessa asianmukaiseen huomioon, pyytää Komitea esittää

että esillä oleva kysymys nykyään jätettäisiin silleensä ja vastedes suotuisan ajankohdan tultua otettaisiin Kaupunginvaltuustossa käsiteltäväksi.

Helsingissä, kesäkuun 17 päivänä 1918.

Artur Tollet.

Ed. Cedercreutz.

A. L. Hjelmman.

Björn Wasastjerna.

John Ugglä.

Ehdotus Helsingin kaupungin virastojen ja viranomaisten palkkaussäännöiksi.**Maistraatti.**

1 kunnallispormestari, palkkaa	10,000:—	
palkkiota	6,000:—	
edustusrahoja	2,000:—	18,000:—
1 oikeusneuvosmies, paitsi taattuja bruttovirkasivutuloja	5,000:—,	
palkkaa		7,000:—
2 kunnallisneuvosmiestä, palkkaa à	5,000:—	
palkkiota à	3,000:—	16,000:—
2 notaaria à 2,400:—		4,800:—
1 maistraatinsihteeri ja ensimmäinen julkinen notaari (oikeus virkasi-		
vutuloihin)		3,000:—
1 toinen julkinen notaari (oikeus virkasivutuloihin)		1,000:—
1 reistraattori		4,500:—
1 reistraattorinapulainen		3,500:—
1 kanslisti		3,000:—
7 kaupunginpalvelijaa Maistraatissa à 3,600:—		25,200:—
1 vahtimestari		2,800:—
1 rankkuri, paitsi vapaata asuntoa		2,000:—
	Yhteensä	90,800:—

Raastuvanoikeus.

1 oikeuspormestari, palkkaa	10,000:—	
palkkiota	6,000:—	16,000:—
7 vanhempaa oikeusraatimiestä, palkkaa à	8,000:—	
palkkiota à	3,000:—	77,000:—
4 nuorempaa s:n à 6,000:— (oikeus pöytäkirjanlunastukseen)		24,000:—
Palkkio 3:lle osastonpuheenjohtajalle à 1,000:—		3,000:—
1 siviilipöytäkirjan notaari (oikeus pöytäkirjanlunastukseen)		3,600:—
6 rikosasiainpöytäkirjan notaaria à 6,000:—		36,000:—
Määräraha kielenkääntäjätehtäviä varten		—
8 kaupunginpalvelijaa à 3,600:—		28,800:—
	Yhteensä	188,400:—

Syyttäjistä.

3 kaupunginviskaalia, ynnä 800 markkaa bruttotuloja palovii-		
nan, mallasjuomain y. m. juovutusjuomain kauppaa koske-		
vien asetusten rikkomisesta tuomitt. sakkoja, palkkaa à ..	5,000:—	
palkkiota à ..	2,800:—	23,400:—
1 ylimääräinen kaupunginviskaali		5,500:—
	Yhteensä	28,900:—

Ulosottolaitos.

1 ensimmäinen kaupunginvouti, palkkaa	3,000:—	
palkkiota	<u>1,000:—</u>	4,000:—
1 toinen kaupunginvouti, palkkaa	4,800:—	
palkkiota	<u>3,000:—</u>	7,800:—
1 avustava toinen kaupunginvouti		3,000:—
1 rikostuomioiden toimeenpanija, palkkaa	4,000:—	
määräraha kanslia-apulaista ja puht.kirjoitusta varten	<u>2,400:—</u>	6,400:—
Määräraha lainopillisen apulaisten palkkamiseksi kaupunginvoudin-		
konttoriin Maistraatin määräyksen mukaan		—
12 ulosottoapulaista à 4,000:—		48,000:—
21 s:n ” 2,800:—		58,800:—
2 s:n ” 3,000:—		<u>6,000:—</u>
	Yhteensä	134,000:—

Raatihuoneenarkisto.

1 aktuaari		6,000:—
1 arkistoapulainen		<u>3,600:—</u>
	Yhteensä	9,600:—

Kaupunginvaltuuston kanslia.

1 ensimmäinen sihteeri		12,000:—
1 toinen sihteeri		10,000:—
1 notaari		8,000:—
1 kanslisti		3,600:—
1 apulaiskanslisti		2,600:—
1 vahtimestari		<i>2.800</i> 2,800:—
1 vahtimestariapulainen		<i>1.200</i> 1,400:—
	Yhteensä	40,400:—

Rahatoimikamari.

1 puheenjohtaja		10,000:—
1 sihteeri		12,000:—
1 apulaissihteeri		8,000:—
1 s:n teknillinen		10,000:—
1 asiamies		6,000:—
1 notaari		6,000:—
1 pöytäkirjuri		4,200:—
1 kanslisti		3,200:—
1 s:n		2,600:—
1 vahtimestari		3,000:—
1 vahtimestariapulainen		2,200:—
1 s:n		<u>1,800:—</u>
	Yhteensä	69,000:—

Rahatoimikonttori.

1 kaupunginkamreeri, palkkaa	7,000:—	
palkkiota	<u>5,000:—</u>	12,000:—
1 kaupunginkassanhoitaja		10,000:—

1 apulaiskassanhoitaja	8,000: —
1 vanhempi kaupunginkirjuri	9,000: —
2 nuorempaa s:n à 7,000: —	14,000: —
4 konttorikirjuria à 3,600: —	14,400: —
Määräraha toimitustehtävain hoitoa varten	—
1 vahtimestari	3,200: —
1 s:n	3,000: —
1 vahtimestariapulainen	1,800: —
Yhteensä	75,400: —

Liikennekonttori.

1 kamreeri	9,000: —
2 vanhempaa kirjuria à 6,000: —	12,000: —
2 nuorempaa s:n à 5,000: —	10,000: —
1 vanhempi kassanhoitaja	5,000: —
1 nuorempi s:n	4,000: —
1 kirjanpitäjä	5,000: —
2 vanhempaa konttorikirjuria à 3,400: —	6,800: —
2 nuorempaa s:n „ 3,000: —	6,000: —
Määräraha kamreerin apulaisen palkkaamiseksi	—
1 vaakamestari	4,500: —
2 avustavaa vaakamestaria à 3,600: —	7,200: —
9 vahtimestaria à 2,800: —	25,200: —
Päällysmiehen palkkio	—
2 hissilaitoksen koneenkäyttäjää à 2,200: —	4,400: —
1 koneenkäyttäjänapulainen	1,800: —
Määräraha lämpöjohdon hoitoa varten	—
Yhteensä	100,900: —

Satamakonttori.

1 satamakapteeni, paitsi 4 % kannantasummasta	4,000: —
1 satamakapteenin apulainen	7,800: —
1 Sörnäsän satamamestari	3,600: —
1 satamakonttorin kirjuri, paitsi 1/2 % kannantasummasta	4,500: —
1 kassanhoitaja	3,600: —
1 vanhempi satamavahtimestari	3,600: —
1 nuorempi s:n	2,800: —
1 tarkastuskonstaapeli	2,800: —
11 satamakonstaapelia à 2,400: —	26,400: —
1 Sörnäsän satamakonstaapeli	2,400: —
2 pakkaajaa ja runsijaa à 1,500: —	3,000: —
1 parmaajavanhin	1,500: —
Yhteensä	66,000: —

Tilastokonttori.

1 johtaja	11,000: —
1 ensimmäinen aktuaari	8,500: —
1 toinen s:n	7,000: —
1 amanuenssi	5,400: —
Määräraha kunnalliskertomuksen I ja II osan toimittajalle	—

2 assistenttia à 3,600:—	7,200:—
5 laskuapulaista à 2,800:—	14,000:—
1 vahtimestari	1,800:—
	<u>Yhteensä</u> 54,900:—

Revisionikonttori.

1 kaupunginreviisori	11,000:—
1 reviisori	8,000:—
1 ylimääräinen reviisori	7,000:—
1 reistraattori	4,000:—
1 vahtimestari	2,000:—
	<u>Yhteensä</u> 32,000:—

Verotusvalmistelukunta.

1 puheenjohtaja	11,000:—
1 ensimmäinen sihteeri	8,500:—
1 toinen s:n	6,000:—
	<u>Yhteensä</u> 25,500:—

Holhouslautakunta.

1 sihteeri	2,400:—
------------	---------

Kunnan työnvälitystoimisto.

1 johtaja	8,000:—
1 miesapulainen	4,500:—
1 s:n	3,000:—
2 naisapulaista à 3,000:—	6,000:—
2 s:n „ 2,600:—	5,200:—
1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	2,400:—
	<u>Yhteensä</u> 29,100:—

Sosiaalilautakunta.

1 sihteeri	9,000:—
1 työväenopetuslaitosten tarkastaja	4,000:—
1 s:n naistarkastaja	900:—
Määräraha vahtimestaritehtäviä varten	—
	<u>Yhteensä</u> 13,900:—

Oikeusaputoimisto.

1 oikeusavustaja	8,400:—
1 oikeusavustajan apulainen	6,000:—
	<u>Yhteensä</u> 14,400:—

Palolaitos.

1 palomestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	10,500:—
1 ensimmäinen alipalomestari, palkkaa	7,000:—
vuokratuloja	2,800:—
	9,800:—
1 toinen s:n paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	5,400:—
1 palomestarinapulainen ” ” ” ” ” ”	5,400:—
Määräraha sihteerintehtäviä varten	—

1 ruiskumestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	4,500: —
2 koneenkäyttäjää, paitsi s:n, à 4,100: —	8,200: —
9 kersanttia, paitsi s:n à 3,800: —	34,200: —
50 korpraalia, kasarmissa, paitsi vapaata ruokaa ja vapaata vaate- tusta ynnä vuokratuloja naimattomille korpraaleille, à 1,200: —	60,000: —
28 korpraalia, kasarmissa, paitsi vapaata ruokaa ja vapaata vaate- tusta ynnä vuokratuloja naimattomille korpraaleille, à 900: —	25,200: —
13 toisvuotista konstaapelia, kasarmissa, paitsi vapaata ruokaa ja vapaata vaate- tusta, à 720: —	9,360: —
10 ensivuotista konstaapelia, kasarmissa, paitsi vapaata ruokaa ja vapaata vaate- tusta, à 600: —	6,000: —
	Yhteensä 178,560: —

Terveystoimikunta.

1 sihteeri	5,000: —
1 toimistoapulainen	2,800: —
1 puhtaaksikirjoittajatar	2,200: —
1 päivystäjä	2,200: —
1 vahtimestari	2,400: —
	Yhteensä 14,600: —

Lääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta.

1 ensimmäinen kaupunginlääkäri, palkkaa	8,000: —
palkkiota	6,000: —
	14,000: —
1 toinen kaupunginlääkäri	5,400: —
1 terveydenhoidontarkastaja	10,000: —
2 aluelääkäreä à 4,000: —	8,000: —
5 s:n à 5,400: —	27,000: —
1 naispuolinen lääkäri	4,000: —
1 aluelääkäri Bölessä	2,000: —
1 kaupunginkätilä	1,400: —
9 kunnan sairaanhoitajatar	21,600: —
1 lääkäri kasvatilasten hoitoa varten	3,000: —
2 apulaista kasvatilasten hoidon tarkastamisessa, palkkaa	3,000: —
matkaraheja 125: —	6,250: —
	Yhteensä 102,650: —

Terveyspoliisi.

1 kaupungineläinlääkäri	8,000: —
1 näytteidenottaja maidontarkastusta varten	3,000: —
1 miespuolinen työtarkastaja	4,500: —
1 naispuolinen s:n	4,500: —
1 ylikatsija	4,000: —
13 katsijaa à 3,600: —	46,800: —
1 desinfioimisen johtaja	4,000: —
3 desinfioitsijaa à 3,600: —	10,800: —
Määräraha tartuntatautisten asuntojen puhdistusta varten	—
	Yhteensä 85,600: —

Asuntotarkastus.

1 asuntotarkastaja	8,400: —
1 miespuolinen tarkastusapulainen	4,000: —
1 naispuolinen s:n	3,600: —
1 kanslia-apulainen	2,400: —
	Yhteensä 18,400: —

Terveystoimisto.

1 lääkäri	7,000: —
1 assistentti	4,000: —
1 naistarkastaja	4,000: —
1 sairaanhoitajatar	2,400: —
1 naisapulainen	2,400: —
1 konttoriapulainen	2,400: —
6 kaitsijaa à 3,600: —	21,600: —
1 vahtimestari	2,800: —
Määräraha siivoomista varten	—
	Yhteensä 46,600: —

Terveydellisten tutkimusten laboratorio.

1 kemiallisen osaston, samalla laboratorin johtaja	10,000: —
1 assistentti	6,000: —
1 bakteriologisen osaston johtaja	6,000: —
1 laboraattori	3,600: —
1 näytteidenottaja	3,000: —
1 puhtaaksikirjoittajatar ja kassanhoitajatar	2,800: —
1 vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa	2,400: —
näytteiden vastaanotosta öiseen aikaan	100: —
	2,500: —
1 vahtimestariapulainen	1,400: —
	Yhteensä 35,300: —

Lihantarkastusasema.

1 johtaja, bakteriologi	10,000: —
1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri	7,800: —
1 nuorempi s:n	6,000: —
1 kassanhoitaja	4,500: —
1 päiväkirjanpitäjä	3,000: —
2 trikinientutkijaa à 3,000: —	6,000: —
1 halliesimies	3,500: —
1 laboratorin vahtimestari	3,000: —
	Yhteensä 43,800: —

Kaupungin Sairaalaylihallitus.

1 sairaalatarkastaja	10,000: —
Määräraha sihteerintehtäviä varten	—

1 kanslia-apulainen.....	2,400:—
Määräraha vahtimestarintehtäviä varten	—
	Yhteensä
	12,400:—

Marian sairaala.

Palkkaukset.

1 ylilääkäri sisätautien osastolla, samalla laitoksen johtaja	10,000:—
1 alilääkäri s:n, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, vuodevaatteita ja ruokaa	6,000:—
2 assistenttilääkäreitä s:n à 4,000:—, paitsi s:n	8,000:—
1 s:n s:n, paitsi vapaata ruokaa, palkkaa .. 4,000:— vuokrarafoja 1,000:—	5,000:—
1 ylilääkäri kirurgisella osastolla	8,000:—
1 alilääkäri s:n, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, vuodevaatteita ja ruokaa	6,000:—
1 assistenttilääkäri s:n, paitsi s:n	4,000:—
1 s:n s:n, palkkaa .. 4,000:— vuokrarafoja .. 1,000:—	5,000:—
2 amanuenssia s:n à 2,400:—, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, vuodevaatteita ja ruokaa.....	4,800:—
1 lääkäri lastenosastolla	4,500:—
1 amanuenssi s:n	3,000:—
Määrärahaa päivystystä varten	—
Määräraha Röntgentutkimuksia varten.....	—
1 ylihoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua	2,400:—
8 osastohoitajatarta sisätautien osastolla, paitsi s:n, à 1,320:—	10,560:—
1 päivystävä yöhoitajatar s:n, paitsi s:n	1,320:—
1 hoitajatar sisätautien poliklinikassa, samalla velvollinen avustamaan Röntgen-osastolla, paitsi s:n	1,320:—
9 alihoitajatar sisätautien osastolla, paitsi s:n, à 840:—	7,560:—
8 yöhoitajatar s:n, paitsi s:n, à 840:—	6,720:—
1 leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla, paitsi s:n	1,320:—
3 osastohoitajatar s:n, paitsi s:n, à 1,320:—	3,960:—
1 hoitajatar kirurgisessa poliklinikassa, paitsi s:n	1,320:—
6 alihoitajatar kirurgisella osastolla, paitsi s:n, à 840:—	5,040:—
2 yöhoitajatar s:n, paitsi s:n, à 840:—	1,680:—
1 osastohoitajatar lastenosastolla, paitsi s:n	1,320:—
1 imettäjä s:n, paitsi s:n	720:—
3 alihoitajatar s:n, paitsi s:n, à 840:—	2,520:—
2 yöhoitajatar s:n, paitsi s:n, à 840:—	1,680:—
Määräraha hierontaa varten	—
1 toimitsija, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa.....	5,000:—
1 toimitsijanapulainen, palkkaa .. 2,400:— vuokrarafoja .. 600:—	3,000:—
1 toinen toimitsijanapulainen, paitsi vapaata ruokaa	1,800:—
1 liinavaatevaraston hoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua	1,600:—
1 koneenkäyttävä, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	3,500:—
1 s:n paitsi s:n	2,600:—

1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa	1,200: —
2 ovenvartijaa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua, à 1,200: —	2,400: —
<i>Ruuanpito.</i>	
1 ruuanpidon johtajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua	2,000: —
1 emännöitsijä, paitsi s:n	1,800: —
<i>Desinfioimislaitos.</i>	
1 esimies (koneenkäyttävä), paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua	2,200: —
1 apulainen, paitsi s:n	600: —
<i>Oppilaskoulu.</i>	
1 johtajatar, samalla velvollinen avustamaan inventtauksessa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua	1,500: —
Yhteensä	142,940: —

Kulikutaisairaala.

Palkkaukset.

1 yllilääkäri, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	11,000: —
1 alilääkäri, paitsi s:n	7,000: —
2 assistenttilääkäriä, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua, à 5,000: —	10,000: —
1 ylihoitajatar, paitsi s:n	2,200: —
9 osastohoitajatar, paitsi s:n, à 1,440: —	12,960: —
1 päivystävä yöhoitajatar, paitsi s:n	1,440: —
1 sairaankuljetushoitajatar, paitsi s:n	1,440: —
22 alihoitajatar, paitsi s:n, à 900: —	19,800: —
13 yöhoitajatar, paitsi s:n, à 900: —	11,700: —
1 toimitsija, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	5,000: —
1 konttoriapulainen	2,400: —
2 puhelimenhoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua, à 1,200: —	2,400: —
1 liinavaatevaraston hoitajatar, paitsi s:n	1,600: —
1 ensimmäinen koneenkäyttävä, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	3,500: —
1 toinen koneenkäyttävä, paitsi s:n	2,600: —
1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua	1,200: —
palkkiota laboratorioitöistä	600: —
1 ovenvartija, paitsi s:n	1,200: —
1 desinfioitsija, paitsi s:n	1,500: —
1 autonohjaaja	1,500: —
1 huonekalupuuseppä, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	2,000: —

Ruuanpito.

1 emännöitsijä, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua	1,800: —
1 emännöitsijän apulainen, paitsi s:n	1,200: —
Yhteensä	106,040: —

Kivelän sairaala.*Palkkaukset.*

1 ylilääkäri, sairaalan johtaja		9,000:—
1 assistenttilääkäri, palkkaa	4,000:—	
vuokrarahoja	1,000:—	5,000:—
2 s:n, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, à	3,600:—	7,200:—
1 s:n, palkkaa	3,600:—	
vuokrarahoja	900:—	4,500:—
1 ylihoitajatar mielisairaalassa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua		2,200:—
1 s:n yleisellä osastolla, paitsi s:n		2,200:—
3 osastohoitajatarta mielisairaalassa, paitsi s:n, à 1,320:—		3,960:—
19 alihoitajatarta s:n, paitsi s:n, à 840:—		15,960:—
3 mieshoitajaa, paitsi s:n, à 900:—		2,700:—
5 osastohoitajatarta yleisellä osastolla, paitsi s:n, à 1,320:—		6,600:—
1 s:n Greijuksessa, paitsi s:n		1,320:—
18 alihoitajatarta yleisellä osastolla, paitsi s:n, à 840:—		15,120:—
1 yöhoitajatar, paitsi s:n		480:—
Määräraha hierontaa varten		—
1 toimitsija, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa		5,000:—
1 toimitsijan apulainen, palkkaa	2,400:—	
vuokrarahoja	600:—	3,000:—
1 liinavaatevaraston, ompeluosaston, pesun ja työn johtajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua		1,600:—
1 apulaisjohtajatar s:n, paitsi s:n		840:—
1 vahtimestari, paitsi s:n		1,200:—
1 kirvesmies, paitsi s:n		1,200:—

Ruuanpito.

1 emännöitsijä, paitsi s:n		1,800:—
1 apulaisemännöitsijä, paitsi s:n		900:—

Tuberkuloosiosasto.

2 assistenttilääkäriä, palkkaa à 3,600:—	7,200:—	
vuokrarahoja à 900:—	1,800:—	9,000:—
2 osastohoitajatarta, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua, à 1,320:—		2,640:—
6 alihoitajatarta, paitsi s:n, à 840:—		5,040:—
3 s:n 8 kuukauden aikana, paitsi s:n, à 600:—		1,800:—
	Yhteensä	110,260:—

Nickbyn mielisairaala.*Palkkaukset.*

1 ylilääkäri, laitoksen johtaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa		12,000:—
1 alilääkäri, paitsi s:n		8,000:—
1 toinen alilääkäri, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa		6,000:—

2 ylihoitajatarta, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa à 2,200:—	4,400:—
1 työnjohtajatar, paitsi s:n	900:—
2 osastohoitajatarta, paitsi s:n, à 900:—	1,800:—
19 hoitajaa, paitsi s:n, à 900:—	17,100:—
31 hoitajatarta, paitsi s:n, à 600:—	18,600:—
1 toimitsija, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	5,000:—
1 varastonhoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa 900:—	900:—
1 pesunjohtajatar, paitsi s:n	2,600:—
1 ylikoneenkäyttäjää, paitsi s:n	2,000:—
1 toinen koneenkäyttäjää, paitsi s:n	1,500:—
1 lämmittäjä-mekanikko, paitsi s:n	1,800:—
1 puutarhuri, paitsi s:n	1,200:—
1 puuseppä, paitsi s:n	1,200:—
1 maalari, paitsi s:n	1,000:—
1 suutari, paitsi s:n	1,000:—
1 räätäli, paitsi s:n	1,200:—
1 seppä, paitsi s:n	1,200:—
1 vahtimestari, paitsi s:n	—
Määräraha sielunhoitoa varten	—

Ruuanpito.

1 emännöitsijä, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa	1,800:—
1 avustava emännöitsijä, paitsi s:n	900:—
Yhteensä	93,000:—

Humaliston sairaala.*Palkkaukset.*

1 lääkäri	4,500:—
1 amanuenssi, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa, ruokaa ja pesua 1,800:—	1,800:—
1 ylihoitajatar, samalla taloudenhoitaja, paitsi s:n	1,800:—
3 osastohoitajatarta, paitsi s:n, à 1,320:—	3,960:—
3 alihoitajatarta, paitsi s:n, à 840:—	2,520:—
Yhteensä	14,580:—

Kunnalliskodin väliaikainen sairaala.

1 lääkäri	3,600:—
4 sairaanhoitajatarta, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, à 840:—	3,360:—
Yhteensä	6,960:—

Vaivahoitohallitus.

1 toimitusjohtaja	12,000:—
1 johtajan apulainen	6,500:—
1 sihteeri	8,000:—
1 kamreeri	6,000:—
1 lastenhoidontarkastaja	7,500:—
1 tarkastusapulainen	3,000:—
1 kassanhoitaja	3,000:—

2 kanslianjohtajaa à 4,000: —	8,000: —
1 rekisteritoimiston johtaja	3,600: —
2 avustavaa kanslianjohtajaa à 3,600: —	7,200: —
7 kirjuriapulaista à 2,400: —	16,800: —
4 diakonissaa à 2,400: —	9,600: —
12 kaitsijaa à 3,000: —	36,000: —
1 järjestysmies	3,000: —
1 vahtimestari	3,000: —
1 avustava vahtimestari	1,600: —
Määräraha vakinaisia maaseutuasiamiehiä varten	—
	Yhteensä 134,800: —

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.

Yhteiset kustannukset.

1 johtaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	8,000: —
1 konttoristi, paitsi s:n	4,400: —
1 s:n paitsi s:n	3,600: —
1 konttoriapulainen, paitsi s:n	2,500: —
1 saarnaaja	3,000: —
Määräraha urkujensoittoa ja kirkkolaulun johtamista varten	—
1 sairaanhoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa	900: —
1 työnjohtaja, paitsi s:n	1,800: —
1 maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja, paitsi s:n	1,500: —
1 koneenkäyttäjä, paitsi s:n	2,600: —
1 lämmittäjä-mekanikko, paitsi s:n	1,200: —
1 pesulaitoksen johtajatar, paitsi s:n	1,200: —
1 emäntä, paitsi s:n	1,600: —
Määrärahaa lääkärivalvontaa varten	—

Kunnalliskoti.

1 naistenjohtajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa	900: —
1 ylihoitajatar, paitsi s:n	1,500: —
1 s:n pientenlastenosastolla, paitsi s:n	1,200: —
1 avustava hoitajatar s:n, paitsi s:n	840: —
4 osastohoitajatar, paitsi s:n, à 840: —	3,360: —
Määräraha portinvartijan toimen hoitamista varten	—

Työlaitos.

1 kaitsija, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	3,600: —
1 konttoriapulainen, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa	1,200: —
5 vahtimestaria, paitsi s:n, à 1,500: —	7,500: —
1 s:n paitsi s:n	1,200: —
2 työesimiestä, paitsi s:n, à 1,500: —	3,000: —

Oulunkylän lastenkoti.

1 johtajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa	1,600: —
1 ylijohtajatar, paitsi s:n	1,100: —
11 lastenhoitajatar, paitsi s:n, à 600: —	6,600: —
	Yhteensä 65,060: —

Valmistava poika-ammattikoulu.

2 vakinaista opettajaa à 6,000:—	12,000:—
1 s:n käsivaraispiirustuksen	4,200:—
Johtajapalkkio	2,100:—
1 vakinainen puutöiden työmestari	4,200:—
1 metallitöiden s:n	3,600:—
1 puutöiden alityömestari	3,000:—
1 metallitöiden s:n	3,000:—
Määräraha työpajan silmälläpitoa varten	—
1 vahtimestari	2,400:—
	<hr/>
Yhteensä	34,500:—

Tyttöjen ammattikoulu.

1 johtajatar	5,000:—
10 opettajatarta à 4,500:—	45,000:—
	<hr/>
Yhteensä	50,000:—

Ruotsinkieliset kansakoulut.

1 tarkastaja	10,000:—
Määräraha sihteerintehtäviä varten	—
1 taloudenhoitaja	4,000:—
Määräraha kanslia-apulaisia varten	—
1 lääkäri	5,000:—
34 opettajaa à 5,000:—	170,000:—
Määräraha kreikkalais-venäläisen uskonnon opetusta varten	—
44 opettajatarta ylemmässä kansakoulussa à 4,500:—	198,800:—
34 s:n alemmassa ” à 3,800:—	129,200:—
2 vahtimestaria, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, à 2,400:—	4,800:—
5 s:n , paitsi s:n, à 2,000:—	10,000:—
	<hr/>
Yhteensä	531,800:—

Suomenkieliset kansakoulut.

1 tarkastaja	10,000:—
1 apulaistarkastaja	7,800:—
Määräraha sihteerintehtäviä varten	—
1 taloudenhoitaja	6,500:—
Määräraha kanslia-apulaisia varten	—
1 lääkäri	7,000:—
80 opettajaa à 5,000:—	400,000:—
97 opettajatarta ylemmässä kansakoulussa à 4,500:—	436,500:—
93 s:n alemmassa ” à 3,800:—	353,400:—
Määräraha kreikkalais-venäläisen uskonnon opetusta varten	—
5 vahtimestaria, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, à 2,400:—	12,000:—
5 s:n , paitsi s:n, à 2,000:—	10,000:—
	<hr/>
Yhteensä	1,243,200:—

Kasvatuslautakunta.

1 ammattihoolooja	9,000:—
1 tarkastaja	5,000:—

1 kamreeri.....		5,000:—
1 lääkäri.....		4,000:—
1 kassanhoitaja		1,800:—
1 vahtimestari		1,500:—
	Yhteensä	26,300:—

Kasvatuslaitokset.

Helsingin vastaanotto- ja havainto- sekä oppilaskoti.

1 johtajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa..	3,000:—	
ruokarah.	600:—	3,600:—
1 johtajattaren apulainen, paitsi s:n		1,400:—

Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos.

1 johtaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa		7,000:—
2 luokkaopettajaa, paitsi s:n, à 4,000:—		8,000:—
1 veistonopettaja, paitsi s:n, palkkaa	2,200:—	
ruokarahoja	600:—	2,800:—
1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n, palkkaa	1,800:—	
ruokarahoja	600:—	2,400:—
3 kaitsijaa, paitsi s:n, palkkaa à	1,800:—	
ruokarahoja à	600:—	7,200:—
4 kaitsijaa, paitsi s:n, palkkaa à	1,200:—	
ruokarahoja à	600:—	7,200:—
2 kaitsijaa, paitsi s:n, palkkaa à	900:—	
ruokarahoja à	600:—	3,000:—
2 emännänapulaista, paitsi s:n, palkkaa à	900:—	
ruokarahoja à	600:—	3,000:—

Sipoon Paipisten kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa..	4,000:—
--	---------

Nummen Tavolan kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa..	4,000:—
--	---------

Lohjan Karstun kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa..	4,000:—
1 puusepän- ja puutöiden opettaja, paitsi s:n.....	3,000:—

Porvoon Laversin kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa..	4,000:—
--	---------

Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos.

1 johtajatar, samalla opettajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	3,400:—	
ruokarahoja	600:—	4,000:—
1 opettajatar, paitsi s:n, palkkaa	2,600:—	
ruokarahoja	600:—	3,200:—

1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n, palkkaa.....	1,300:—	
ruokarahoja	600:—	1,900:—
1 hoitajatar, samalla opettajatar, paitsi s:n, palkkaa	800:—	
ruokarahoja ..	600:—	1,400:—

Finbyn Sjötorpin kasvatuslaitos.

1 johtajatar, samalla opettajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa.....	3,400:—	
ruokarahoja	600:—	4,000:—
1 opettajatar, paitsi s:n, palkkaa	2,600:—	
ruokarahoja	600:—	3,200:—
1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n, palkkaa.....	1,300:—	
ruokarahoja	600:—	1,900:—
1 hoitajatar, samalla opettajatar, paitsi s:n, palkkaa	800:—	
ruokarahoja ..	600:—	1,400:—

Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa..	4,000:—	
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n, palkkaa	2,600:—	
ruokarahoja	300:—	2,900:—
1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n, palkkaa	1,300:—	
ruokarahoja	600:—	1,900:—
1 hoitajatar, samalla opettajatar, paitsi s:n, palkkaa	800:—	
ruokarahoja ..	600:—	1,400:—

Porvoon Vekkosken pikkukoulu.

1 johtajatar, samalla opettajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	2,600:—	
Yhteensä		98,400:—

Kansanlastentarhain johtokunta.

1 tarkastaja	4,500:—	
Määräraha sihteerintehtävää varten	—	
” vahtimestarintehtäviä varten	—	
Yhteensä		4,500:—

Kaupungin kirjasto.

1 kirjastonhoitaja	10,000:—	
1 kirjastonhoitajan apulainen	6,000:—	
10 amanuenssia pääkirjastossa à 3,400:—	34,000:—	
2 ” ” à 2,600:—	5,200:—	
3 ” ” à 2,200:—	6,600:—	
1 vahtimestari ” paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	2,400:—	
1 toinen vahtimestari	2,200:—	
1 Kallion haarakirjaston johtaja	5,500:—	
2 amanuenssia s:n à 3,400:—	6,800:—	
1 amanuenssi s:n	2,600:—	

3 amanuenssia Kallion haarakirjaston à 2,200:—	6,600:—
1 vahtimestare s:n, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	2,000:—
1 vahtimestarinapulainen s:n.....	1,400:—
1 Töölön haarakirjaston johtaja	3,000:—
1 Hermannin haaraosaston s:n, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	2,600:—
1 Tehtaankadun 26 haarakirjaston s:n, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	600:—
Yhteensä	97,500:—

Työväenopisto.

Yhteiset menot.

Määräraha taloudenhoitajaa varten.....	—
Määräraha sihteerintehtäviä varten	—

Ruotsinkielinen osasto.

1 johtaja	6,000:—
Määräraha vahtimestarintehtäviä varten	—

Suomenkielinen osasto.

1 johtaja	7,000:—
Määräraha vahtimestarintehtäviä varten	—
Yhteensä	13,000:—

Kaupungin museo.

1 museon johtaja	2,600:—
Määräraha vahtimestarintehtäviä varten	—
Yhteensä	2,600:—

Musiikkilautakunta.

1 puheenjohtaja	1,200:—
Määräraha sihteerintehtäviä varten	—
1 taloudenhoitaja.....	4,200:—
1 kassanhoitaja	2,000:—
Yhteensä	7,400:—

Kauppahallit.

1 Rantatorin kauppahallin tarkastusmies.....	1,700:—
1 Hietalahdentorin kauppahallin s:n	1,700:—
1 Kasarmintorin kauppahallin s:n	2,800:—
1 Harjutorin kauppahallin s:n	1,800:—
1 Hakaniementorin kauppahallin s:n.....	3,300:—
1 Vallilan kauppahallin s:n.....	2,400:—
Yhteensä	13,700:—

Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.

1 sihteeri	4,000:—
------------------	---------

Vesijohtolaitos.*Hallinto.*

1 toimitusjohtaja, palkkaa	16,000:—	
matkarafoja	500:—	16,500:—
1 assistentti, palkkaa		11,000:—
1 kamreeri ja konttoripäällikkö		8,500:—
1 kirjanpitäjä		5,500:—
1 kassanhoitajatar		4,200:—

Käyttö.

1 kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä	9,000:—
1 kemistin apulainen, paitsi s:n	6,500:—
1 ylikoneenkäyttäjä, paitsi s:n	6,000:—

Putkiverkko ja vesisäiliö.

1 insinööri	7,500:—
-------------------	---------

Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.

1 insinööri, samalla mittaripajan johtaja	7,500:—
	Yhteensä 82,200:—

Kaasulaitos.*Hallinto.*

1 toimitusjohtaja, palkkaa	16,000:—	
matkarafoja	500:—	16,500:—
Assistenttipalkkio		1,800:—
• 1 kamreeri ja konttoripäällikkö		10,000:—
1 kirjanpitäjä		6,500:—
1 kassanhoitajatar		4,800:—

Käyttö.

1 ensimmäinen käyttöinsinööri, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja kaasua	8,000:—
1 kemisti, palkkaa	7,500:—
matkarafoja	400:—
1 konemestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja kaasua	6,500:—

Putkiverkko ja jakelukello.

1 putkimestari ulkotöitä varten	5,200:—
---------------------------------------	---------

Johtotyöosasto, työpaja, varasto ja näyttely.

1 johtotyöinsinööri	8,000:—
---------------------------	---------

1 avustava insinööri	6,000: —	
1 putkimestari	5,600: —	
1 varastonhoitaja	4,200: —	
1 avustava s:n	3,600: —	
	<u>Yhteensä</u>	94,600: —

Sähkölaitos.

Hallinto.

1 toimitusjohtaja, palkkaa	18,000: —	
matkaraheja	500: —	18,500: —
Assistenttipalkkio		1,800: —
1 kamreeri ja konttoripäällikkö		10,000: —
1 kirjanpitäjä		6,500: —
1 kassanhoitajatar		4,800: —

Käyttö.

1 ensimmäinen käyttöinsinööri, samalla osaston johtaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	10,500: —
1 toinen käyttöinsinööri	10,000: —

Johtoverkko, johtotyöt ja jakelu.

1 insinööri, osaston johtaja, paitsi valoa	11,000: —
--	-----------

Mittarityöpaja ja laboratorio.

1 laboratorio-insinööri, paitsi valoa	7,500: —	
	<u>Yhteensä</u>	80,600: —

Kaupungin yleisten töiden hallitus.

1 sihteeri	5,000: —
------------------	----------

Rakennuskonttori.

1 kaupungininsinööri, palkkaa	17,000: —	
matkaraheja	600: —	17,600: —
1 työpäällikkö, palkkaa	12,500: —	
matkaraheja	500: —	13,000: —
3 insinööriä katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla, palkkaa	10,000: —	
matkaraheja	500: —	31,500: —
1 kaupunginarkkitehti, palkkaa	12,500: —	
matkaraheja	500: —	13,000: —
1 avustava kaupunginarkkitehti, palkkaa	10,000: —	
matkaraheja	500: —	10,500: —
1 kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa	12,500: —	
matkaraheja	500: —	13,000: —
1 avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa	10,000: —	

1 geodeetti, paitsi sivutuloja, palkkaa.....	7,000:—	
matkaraajoja	500:—	7,500:—
1 kaupunginpuutarhuri, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, palkkaa	7,000:—	
matkaraajoja	500:—	7,500:—
1 puhtaanapitolaitoksen johtaja, palkkaa	8,500:—	
matkaraajoja	500:—	9,000:—
1 kamreeri		8,000:—
1 varastonhoitaja		5,500:—
1 vanhempi metsänvartija, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä.....		2,500:—
1 nuorempi metsänvartija, paitsi s:n.....		2,100:—
1 vahtimestari, paitsi s:n.....		2,100:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>152,800:—</u>

Kaupungin talot.

1 isännöitsijä	3,600:—
----------------------	---------

Taulu, josta näkyvät eri hallintohaarain menosäännöissä erikseen luetuista toimista maksettavat vuotuiset palkkamäärät (ynnä vuokra- ja matkarahat sekä ruokarahat y. m. s., mutta ei ikäkoroituksia) 1918 vuoden menosäännön ja Komitean ehdotuksen mukaan:

Laitos tai viranomaisen.	1918 v:n menosääntö.			Komitean ehdotus.			Lisämeno Komitean ehdot. mukaan.
	Vakin. palkkaus.	Henkilökoht. lisäys.	Yhteensä.	Vakin. palkkaus.	Henkilökoht. lisäys.	Yhteensä.	
Maistraatti	64,680	—	64,680	90,800	—	90,800	26,120
Raastuvanoikeus	132,200	—	132,200	188,400	—	188,400	56,200
Syyttäjät	22,000	—	22,000	28,900	—	28,900	6,900
Ulosottolaitos	109,600	—	109,600	134,000	—	134,000	24,400
Raatihuoneenarkisto	5,800	—	5,800	9,600	—	9,600	3,800
Kaupunginvalt. kanslia ..	30,900	—	30,900	40,400	—	40,400	9,500
Rahatoimikamari	64,900	2,200	67,100	69,000	—	69,000	1,900
Rahatoimikonttori	56,400	400	56,800	75,400	—	75,400	18,600
Liikennekonttori	64,100	—	64,100	100,900	—	100,900	36,800
Satamakonttori	44,800	—	44,800	66,000	—	66,000	21,200
Tilastokonttori	40,600	—	40,600	54,900	—	54,900	14,300
Revisionikonttori	25,800	—	25,800	32,000	—	32,000	6,200
Verotusvalmistelukunta ..	22,000	—	22,000	25,500	—	25,500	3,500
Holhouslautakunta	1,800	—	1,800	2,400	—	2,400	600
Kunnan työnvälitystoim.	21,180	—	21,180	29,100	—	29,100	7,920
Sosiaalilautakunta	12,600	—	12,600	13,900	—	13,900	1,300
Oikeusaputoimisto	9,600	—	9,600	14,400	—	14,400	4,800
Palolaitos	155,060	1,600	156,660	178,560	1,600	180,160	23,500
Terveystoimisto	10,200	300	10,500	14,600	—	14,600	4,100
Lääkärit ja sairaanhoitajat	76,950	—	76,950	102,650	—	102,650	25,700
Terveyspoliisi	56,700	—	56,700	85,600	—	85,600	28,900
Asuntotarkastus	14,100	—	14,100	18,400	—	18,400	4,300
Terveystoimisto	34,200	—	34,200	46,600	—	46,600	12,400
Terveydell. tutk. laborat.	27,200	300	27,500	35,300	300	35,600	8,100
Lihantarkastusasema	32,600	—	32,600	43,400	—	43,400	10,800
Sairaalaylihallitus	12,400	—	12,400	12,400	—	12,400	—
Marian sairaala	99,150	2,160	101,310	142,940	1,000	143,940	42,630
Kulikutautisairaala	73,860	1,200	75,060	106,040	1,800	107,840	32,780
Kivelän sairaala	81,360	—	81,360	110,260	—	110,260	28,900
Nickbyn mielisairaala	72,080	1,500	73,580	93,000	500	93,500	19,920
Humaliston sairaala	9,600	—	9,600	14,580	—	14,580	4,980
Kunnalliskod. väliaik. sair.	6,480	—	6,480	6,960	—	6,960	480
Vaivashoitohallitus	84,060	500	84,560	134,800	—	134,800	50,240
Kunnalliskoti y. m. laitokset	52,220	—	52,220	65,060	—	65,060	12,840
Valmist. poika-ammattik.	28,520	600	29,120	34,500	600	35,100	5,980
Tyttöjen ammattikoulu ..	26,950	—	26,950	50,000	—	50,000	23,050
Ruotsinkieliset kansakoul.	*)295,037 50	3,000	298,037 50	531,800	1,000	532,800	234,762 50
Suomenkieliset kansakoul.	*)669,592 50	2,600	672,192 50	1,243,200	1,000	1,244,200	572,007 50

*) Ynnä vuodesta 1910 lähtien kansakouluopettajistolle maksettu kalliinanjanlisäys.

Laitos tai viranomainen.	1918 v:n menosääntö.			Komitean ehdotus.			Lisämeno Komitean ehdot. mukaan.
	Vakin. palkkaus.	Henkilö- koht. lisäys.	Yhteensä.	Vakin. palkkaus.	Henkilö- koht. lisäys.	Yhteensä.	
Kasvatuslautakunta	22,000	—	22,000	26,300	—	26,300	4,300
Kasvatuslaitokset	70,300	—	70,300	98,400	—	98,400	28,100
Kansanlastentarh. johtok.	2,400	—	2,400	4,500	—	4,500	2,100
Kaupunginkirjasto.....	64,340	—	64,340	97,500	—	97,500	33,160
Työväenopisto.....	9,000	—	9,000	13,000	—	13,000	4,000
Kaupunginmuseo	1,800	—	1,800	2,600	—	2,600	800
Musiikkilautakunta	7,200	—	7,200	7,400	—	7,400	200
Kauppahallit.	11,100	—	11,100	13,700	—	13,700	2,600
Tekn. lait. Hallitus	4,000	—	4,000	4,000	—	4,000	—
Vesijohtolaitos.....	64,700	9,000	73,700	82,200	6,000	88,200	14,500
Kaasulaitos	77,500	5,000	82,500	94,600	3,000	97,600	15,100
Sähkölaitos	66,600	4,700	71,300	80,600	1,500	82,100	10,800
Yleisten töiden Hallitus ..	4,000	—	4,000	5,000	—	5,000	1,000
Rakennuskonttori	118,800	3,410	122,210	152,800	1,600	154,400	32,190
Kaupungin talot.....	3,000	—	3,000	3,600	—	3,600	600
Yhteensä	3,174,020	38,470	3,212,490	4,732,450	19,900	4,752,350	1,539,860

**Likimääräiset vuotuiset menot ikäkorotuksista 1918 vuoden menosäännön ja
Komitean ehdotuksen mukaan.**

Laitos tai viranomainen.	1918 v:n menos. muk.	Komitean ehdotuksen mukaan.	Lisämeno Komitean ehdotuksen mukaan.
Maistraatti	1,900: —	5,940: —	4,040: —
Raastuvanoikeus	12,550: —	22,640: —	10,090: —
Syyttäjät	800: —	2,660: —	1,860: —
Ulosottolaitos	8,700: —	13,920: —	5,220: —
Raatihuoneen arkisto	—	600: —	600: —
Kaupunginvaltuuston kanslia	2,060: —	2,800: —	740: —
Rahatoimikamari	5,020: —	5,500: —	480: —
Rahatoimikonttori	6,320: —	10,400: —	4,080: —
Liikennekonttori	700: —	10,170: —	9,470: —
Satamakonttori	5,980: —	8,230: —	2,250: —
Tilastokonttori	1,540: —	1,950: —	410: —
Revisionikonttori	600: —	800: —	200: —
Verotusvalmistelukunta	1,700: —	1,950: —	250: —
Holhouslautakunta	—	480: —	480: —
Kunnan työnvälitystoimisto	2,520: —	3,400: —	880: —
Sosiaalilautakunta	—	—	—
Oikeusaputoimisto	—	840: —	840: —
Palolaitos	1,700: —	2,400: —	700: —
Terveydenhoitolautakunta	—	980: —	980: —
Lääkärit ja sairaanhoitajat	650: —	6,120: —	5,470: —
Terveyspoliisi	6,650: —	9,390: —	2,740: —
Asuntotarkastus	—	—	—
Terveystoimisto	1,700: —	3,920: —	2,220: —
Terveydell. tutk. laboratorio	1,540: —	2,140: —	600: —
Lihantarkastusasema	—	—	—
Sairaalaylihallitus	—	—	—
Marian sairaala	8,644: —	13,302: 50	4,658: 50
Kulkutautisairaala	2,440: —	3,889: 50	1,449: 50
Kivelän sairaala	1,964: —	3,965: —	2,001: —
Nickbyn mielisairaala	—	—	—
Humaliston sairaala	720: —	1,255: —	535: —
Kunnallisk. väliaik. sairaala	—	—	—
Vaivaishoitohallitus	2,850: —	4,260: —	1,410: —
Kunnalliskoti y. m. laitokset	—	3,039: 50	3,039: 50
Valmistava poika-ammattikoulu	5,600: —	5,100: —	— 500: —
Tyttöjen ammattikoulu	4,120: —	6,400: —	2,280: —

Laitos tai viranomainen.	1918 v:n menos. muk.	Komitean ehdotuksen mukaan.	Lisämeno Komitean ehdotuksen mukaan.
Ruotsinkieliset kansakoulut	94,330: —	89,440: —	— 4,890: —
Suomenkieliset kansakoulut	156,160: —	154,330: —	— 1,830: —
Kasvatuslautakunta	—	—	—
Kasvatuslaitokset	6,440: —	7,425: —	985: —
Kansanlastentarh. johtokunta	—	450: —	450: —
Kaupunginkirjasto	8,560: —	12,912: 50	4,352: 50
Työväenopisto	—	—	—
Kaupunginmuseo	—	—	—
Musiikkilautakunta	—	—	—
Kauppahallit	—	790: —	790: —
Tekn. lait. Hallitus	—	400: —	400: —
Vesijohtolaitos	6,380: —	7,807: 50	1,427: 50
Kaasulaitos	5,520: —	9,855: —	4,335: —
Sähkölaitos	1,960: —	5,530: —	3,570: —
Yleisten töiden Hallitus	—	—	—
Rakennuskonttori	11,240: —	13,262: 50	2,022: 50
Kaupungin talot	—	720: —	720: —
Yhteensä	379,558: —	461,364: —	81,806: —

Ehdotus:

Helsingin kaupungin Palkkalautakunnan johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin Palkkalautakunnan tehtävänä on hoitaa kaupungin palkkaus- ja eläkeasioita ja se harjoittaa toimintaansa tämän johtosäännön ja Kaupunginvaltuuston määräysten mukaisesti.

2 §.

Palkkalautakunnan velvollisuutena on:

- 1) käsiteltäväksi ottaa asiat, jotka kunnallisten viranpitäjäin palvelusehdoista voimassa olevan säännön mukaan Lautakunnalle annetaan;
- 2) tarkoin valvoa 1) kohdassa mainitun säännön soveltamista;
- 3) budjetinjärjestelyssä avustaa Rahatoimikamaria kunnallisia palkkausoloja koskevain kysymysten valmistelussa;
- 4) valvoa, että yhdenmukaisia perusteita sovelletaan palkkausetuja määrättäessä kaupungin laitoksissa ja virastoissa palveleville, yhteismäärärahasta palkatuille viranpitäjille, jota tarkoitusta varten Lautakunnan erittäin tulee asianomaisilta lauta- ja johtokunnilta vaatia tarpeelliset tiedot sekä Kaupunginvaltuustolta hankkia asianhaaran vaatimat oikaisut;
- 5) kun tulee kysymys eläkkeen myöntämisestä jollekin kunnalliselle viranpitäjälle Kaupunginvaltuuston siinä kohden hyväksymään määräysten perusteella, käsitellä semmoinen asia siinä järjestyksessä kuin mainitut määräykset osottavat;
- 6) Kaupunginvaltuustolle tehdä ne kaupungin palkkausoloja koskevat esitykset, mitkä Lautakunta voi havaita tarpeellisiksi, sekä sen ohessa kiinnittää huomiota palkka- ja eläkekysymysten käsittelyyn niin kaupunginhallinnossa kuin muissakin kunnissa ja ulkomailla;
- 7) säädetyin ajan kuluessa Rahatoimikamariin antaa menosääntöehdotuksensa seuraavaa vuotta varten; sekä
- 8) antaa Kaupunginvaltuuston tai sen Valmisteluvaliokunnan vaatimat lausunnot ja selvitykset sekä asianomaisille lauta- ja johtokunnille niiden pyytämät lausunnot.

3 §.

Palkkalautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja neljä jäsentä, jotka Kaupunginvaltuusto valitsee siinä tilaisuudessa, jossa kunnalliset lauta- ja johtokunnat asetetaan. Vaalit ovat voimassa kolme vuotta.

4 §.

Jos jäsen eroaa ennen sen ajan umpeen menemistä, joksi hänet on valittu, valitaan toinen henkilö hänen sijaansa jäljellä olevaksi ajaksi.

5 §.

Vaalikelpoisuudesta Lautakunnan jäseneksi, luopumisoikeudesta sekä esteellisyydestä olkoon voimassa mitä Kaupunginvaltuusmiehistä on näissä kohdin säädetty.

6 §.

Lautakunta valitsee vuosittain jäsenistään varapuheenjohtajan.

Muuten on Lautakunnalla oikeus jakaa tehtävänsä niinkuin sopivimmaksi näkee.

7 §.

Lautakunta on päätösvaltainen, kun vähintään kolme jäsentä on saapuvilla.

Jos avonaisessa äänestyksessä eri mieliä kannattavat äänet käyvät tasan, olkoon noudatettavana puheenjohtajan kannattama mielipide. Suljetuin lipuin toimitettavassa vaalissa määrätään arvalla etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet yhtä monta ääntä.

8 §.

Lautakunnan kutsuu koolle puheenjohtaja niin usein kuin katsoo asiain sitä vaativan tai kun kaksi jäsentä sitä puheenjohtajalta pyytää.

9 §.

Lautakunta ottaa sihteerin sekä muut tarpeelliset apulaiset.

10 §.

Lautakunnan kokouksissa tulee sihteerin tehdä pöytäkirja, jossa mainitaan läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat, tehdyt päätökset ja niiden pääasiallinen perustelu.

Lautakunnasta lähtevät kirjelmät on sihteerin varmentamina Lautakunnan puolesta sen allekirjoitettava, joka asiaa käsiteltäessä on johtanut puhetta.

11 §.

Sekä puheenjohtajan että varapuheenjohtajan estettynä ollessa valittakoon tilapäinen puheenjohtaja.

12 §.

Kaupungin kunnallisormestarilla tai sillä, joka hänen virkaansa hoitaa, sekä Kaupunginvaltuuston ja Rahatoimikamarin puheenjohtajalla on oikeus olla Lautakunnan kokouksissa saapuvilla ja ottaa osaa keskusteluihin.

13 §.

Lautakunnan puheenjohtaja ja jäsenet saavat palkkiota Kaupunginvaltuuston vahvistaman määrän.

14 §.

Lautakunta on velvollinen vuosittain ennen maaliskuun loppua Kaupunginvaltuustolle antamaan kertomuksen toiminnastaan edellisenä vuonna.

---

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin kunnallisten viranpitäjien palvelusehtoja koskeva sääntö.****I. Yleisiä määräyksiä.**

1 §.

Virat, jotka palkataan kaupungin menosäännöstä tahi mainittuun menosääntöön merkitystä yhteismäärärahasta, asetetaan, ellei Kaupunginvaltuusto muuta ole päättänyt, varaamalla määräaikainen molemminpuolinen irtisanominen.

Kaupungin virkamiehiin nähden on voimassa kolmen kuukauden, konttoriapulaisiin, sairaanhoidon ja terveystoimiin alempaan henkilökuntaan koneenkäyttäjiiin, rakennusmestareihin, työnjohtajiin ja näihin verrattaviin viranpitäjiin nähden kuukauden sekä muuhun palveluskuntaan nähden kahden viikon irtisanomisaika.

Mitkä viranpitäjät luetaan kuhunkin edellä mainituista ryhmistä määrää kussakin hallintohaarassa Helsingin kaupungin Palkkalautakunta asianomaisen viranomaisen esityksestä.

2 §.

Jos viranpitäjä saattaa itsensä syypääksi virheeseen tai laiminlyöntiin virassa, saakoon se viranomaisen, joka hänet on asettanut, antaa hänelle varoituksen, pidät-

tää hänet määrääjäksi virasta tai erottaa ainiaaksi varattua irtisanomisaikaa noudattamatta. Ennenkuin päätös tästä tehdään, on viranpitäjälle suotava tilaisuus selityksen antamiseen.

3 §.

Viranpitäjän tulee asianomaisen viranomaisen määräyksen mukaan alistua:

- a) siihen muutettuun tai laajempaan virantoimitusvelvollisuuteen tahi tehtävään järjestelyyn, mikä asianomaisten hallintohaarain muutetun järjestysmuodon johdosta tai muuten säädettyneen;
- b) siirtymään toiseen samanlaatuiseseen virkaan, kun hänet siihen asianmuokaisessa järjestyksessä veloitetaan, kuitenkin niiden etujen vähenevämmäksi, mitkä viranpitäjälle menosäännön mukaan siirron tapahtuessa kuuluvat;
- c) virasta tai sen yhteydessä harjoitetusta toiminnasta olevain ylimääräisten tulojen lakkauttamiseen tai vähentämiseen; sekä
- d) niihin muutettuihin eläkemääräyksiin, mitkä Kaupunginvaltuusto ehkä säätää.

4 §.

Viranpitäjä, jolla on täysi ja päivittäinen toiminta kaupungin palveluksessa, älköön sellaiseen toimeen yhdistäkö muuta virkaa valtion tai kunnan palveluksessa, älköön myöskään virkatointia tahi siihen liittyvää tehtävää yksityisessä yrityksessä, ellei eräiden tapausten varalta ole muuta säädetty tai se lauta- tai johtokunta, jonka alainen hän on, tehdystä esityksestä katso viran tai tehtävän olevan sitä laatua, ettei se ole esteeksi viranpitäjän toiminnalle kaupungin palveluksessa sekä sentähden katso toimen voitavan toistaiseksi vastaanottaa ja pitää.

Jos sellainen lupa on annettu, on asianomaisen viranomaisen tästä tehtävä merkintä tarkoitusta varten pidettävään luetteloon. Tähän luetteloon tehdään myös merkintä tuollaisen luvan peruuttamisesta.

5 §.

Niissä tapauksissa, joissa erikoisia virkakelpoisuusehtoja ei ole säädetty kunnallisille viranpitäjille, saakoon asianomainen viranomainen tarpeen vaatiessa alaiselleen henkilökunnalle tästä antaa määräyksiä noudattamalla mahdollisimman suurta yhdenmukaisuutta eri laitosten kesken.

6 §.

Virat, jotka täytetään varaamalla kolmikuukautinen molemminpuolinen irtisanomisaika, on avonaisuuden sattuessa julistettava avonaisina haettaviksi määräjän kuluessa. Muut virat voidaan täyttää avonaisiksi julistamatta.

II. Päivittäinen virantoimitusaika.

7 §.

Asianomaisen viranomaisen asiana on Palkkalautakuntaa kuultuaan antaa määräyksiä päivittäisestä virantoimituksesta, työajan pitentämisestä ja lyhentämisestä, toimitusajasta, vastaanottoajoista y. m. semmoisesta, ja on tässä, sikäli kuin haitatta voi käydä päinsä, noudatettava yhdenmukaisuutta eri laitosten kesken.

III. Palkkaus.

8 §.

Vahvistetusta menosäännöstä palkatut kunnalliset viranpitäjät saavat pohjapalkan korotusta 10 % viiden sekä lisäksi 10 % kymmenen vuoden palveluksesta.

Näille viranpitäjille määrävuosien palveluksesta tulevaa palkankorotusta määrättäessä on muuten noudatettavana:

että korotus on luettava voimassa olevan palkkaussäännön mukaisen palkkauskokouksen pohjalla, ei kuitenkaan 1,200 markkaa suuremmaksi vuotuiseksi määräksi kumpaisellakin kerralla;

että, jos viranpitäjälle on osotettu virka-asunto tahi sellainen asunto lämmityksineen, on näiden luontoisetujen arvo, arvioituna edellisessä tapauksessa viidennekseksi ja jälkimäisessä tapauksessa neljännekseksi käteispalkan määrästä, otettava lukuun palkankorotusta laskettaessa;

että, jos viranpitäjä saa vuokratuloja, semmoinen etu on viimeksi mainittua perustetta noudattaen otettava lukuun korotusta määrättäessä;

että sitä vastoin virkasivutuloja sekä muiden luontoisetujen, niinkuin ruuan, valaistuksen, vaatteidenpesun, istutusmaan tai muun semmoisen arvoa ei saa mainitussa kohden ottaa lukuun;

että palvelusajaksi saatakoon lukea ainoastaan se aika, minkä asianomainen on vakinaisena palvellut samassa virassa, ellei Kaupunginvaltuusto Palkkalautakunnan esityksestä jossakin tapauksessa ole tästä myöntänyt poikkeusta;

että aikaa, jonka kuluessa viranpitäjä on määräyksen nojalla hoitanut muuta kaupungin virkaa, tai kesälomaa tahi virkavapautta, ellei se ole ollut kolmea kuukautta pitempi kalenterivuotta kohti, älköön palvelusajasta pois luettako, jota vastoin virkavapauden ollessa pitempi ylimenevä aika on pois luettava; sekä

että palkankorotus luetaan lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jona korotuksen nauttimiseen nähden säädetyt ehdot on täytetty.

Viranpitäjä olkoon oikeutettu palkankorotuksen saamiseksi tässä säännössä mainittujen perusteiden mukaan lukemaan hyväkseen sen ajan, mikä ennen muu-

tettujen palkkausehtojen voimaan astumista on kulunut kuhunkin virkaan tulemisestä lähtien.

Viranpitäjän oikeuden palkankorotukseen määrävuosien palveluksesta tutkii ja ratkaisee asianomaisen viranomaisen esityksestä Palkkalautakunta, ollen kuitenkin, kun on kysymys näistä yleisistä ehdoista ja määräyksistä poikkeamisesta, asia alistettava Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

9 §.

Viranpitäjälle, joka nauttii palkkaa menosääntöön merkitystä yhteismäärärahasta, määrää palkkauksen asianomainen viranomainen Palkkalautakunnan vahvistamain yleisten perusteiden mukaan.

10 §.

Rahapalkka kannetaan kuukausittain jäljestäpäin kunkin kuukauden viimeisenä arkipäivänä; kuitenkin saakoon viranpitäjä, joka ennen Kaupunginvaltuuston tänä päivänä hyväksymän palkkaussäännön voimaan astumista on kantanut palkkauksensa edeltäpäin, vastedeskin, niin kauan kuin hän virassaan on, nauttia mainitun edun.

11 §.

Viranpitäjällä on, sittenkun hänet on virkaan valittu, oikeus kantaa siihen liittyvä palkkaus siitä päivästä alkaen, jona hän on virkaan astunut. Virasta erotessa maksetaan palkka eroamispäivään asti.

12 §.

Viranpitäjä, jonka etuihin kuuluu virka-asunto kaupungin omissa tahi sen vuokraamissa huoneuksissa, on velvollinen siellä asumaan. Semmoisen huoneiston tai jonkin sen osan vuokralle antaminen olkoon kielletty.

13 §.

Jos viranpitäjä saa vapaan asunnon, lämmityksen, valaistuksen, ruuan, vaatteidenpesun, vuokra-apua, vaatetusapua, ruokarahoja tai muun semmoisen edun, on siitä tehtävä merkintä menosääntöön.

14 §.

Viranpitäjällä, jolle kuuluu vapaa ruoka, mutta joka ei halua käyttää tätä etua hyväkseen, on oikeus saada ruokarahoja se määrä, mikä menosääntöön on virkaa varten merkitty.

IV. Kesäloma ja virkavapaus.

15 §.

Viranpitäjällä on oikeus vuosittain, kun asianomainen viranomaisen sen katsoo tehtävään asianmukaista kulkua haittaamatta voivan käydä päinsä, Palkkalautakunnan vahvistamain perusteiden mukaan saada kesälomaa enintään kuukausi.

Kesäloman järjestäminen on asianomaisen viranomaisen asia.

Opetuslaitoksissa palvelevain henkilöjen kesälomasta on voimassa mitä siitä on erittäin säädetty.

Kun kesälomaoikeuden yleisempi rajoitus tahi lakkauttaminen pidetään tarpeellisena, on kysymys tästä alistettava Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

Kesäloman järjestämisessä noudatetaan, paitsi mitä siitä ehkä on erittäin säädetty, että kesäloma on sovittava semmoiseen aikaan vuodesta, jolloin asianomaisen poissaolo tuottaa vähintä hankaluutta virkatehtävään laatua silmällä pitäen.

16 §.

Kesäloma on yleensä järjestettävä käyttämällä hyväksi laitoksen vakinaisia työvoimia, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä, ja ovat asianomaiset viranpitäjät velvolliset alistumaan tämän johdosta tarpeelliseen virkatehtävään järjestelyyn. Jollei kesälomaa voida järjestää rasittamatta kaupunginkassaa viransijaisen palkkaamisesta johtuvalla eri menolla, on asianomaisen viranomaisen Kaupunginvaltuustolta hankittava määräraha tarkoitukseen. Viransijaisen palkkaamiseksi määrätty palkkio on kokonaan osotettava maksettavaksi virkaa hoitamaan määrätylle sijaiselle.

17 §.

Virkavapauden myöntäminen kunnalliselle viranpitäjälle on, ellei muuta erittäin säädetä, sen viranomaisen asia, joka on oikeutettu viranpitäjän nimittämään; kuitenkin saakoon neljäntoista päivän tahi sitä lyhemmän virkavapauden myöntää viranpitäjän lähinnä ylempi virnomainen.

18 §.

Jos viranpitäjä on taudin tähden estetty virkaansa toimittamasta, on hänellä oikeus enintään kahden kuukauden aikana nauttia palkkausetunsa vähentämättöminä. Jos tautia kestää kauemmin tai jos viranpitäjä muuten on laillisesti estynyt virkaansa hoitamasta tai jos hän saa lomaa terveytensä hoitamista, yksityisasiotaan tai erikoista tehtävää varten, tulee asianomaisen viranomaisen Kaupunginvaltuustolle tehdä esitys siitä, saako hän edelleen nauttia palkkaustaan ja minkä verran.

19 §.

Palkkausta älköön maksettako viranpitäjälle siltä ajalta, jona hän on ollut virkaansa hoitamatta, ellei hän ole asianmukaisessa järjestyksessä saanut virkavapautta tai voi näyttää pätevää estettä.

V. Erityisiä määräyksiä.

20 §.

Jokainen viranpitäjä, joka ..... kuun .... päivän 1918 jälkeen, jolloin uusi palkkaussääntö astuu voimaan, tulee virkaan kunnan palveluksessa, on velvollinen alistumaan edellä oleviin ehtoihin ja määräyksiin.

Siihen viranpitäjään nähden, jolla aikaisemmin on ollut uuteen palkkaussääntöön merkitty toimi, on mainittu palkkaussääntö voimassa ainoastaan siinä tapauksessa, että hän viimeistään kahden viikon kuluessa ennen sitä päivää, jona uusi palkkaussääntö on astunut voimaan, on ilmoittanut suostuvansa uuteen palkkaussääntöön ynnä näihin ehtoihin ja määräyksiin. Kunnes semmoinen ilmoitus on annettu, maksetaan palkkaus asianomaisille viranpitäjille aikaisemmin voimassa olleen palkkaussäännön mukaan.

21 §.

Tässä edellä 1—20 §:ssä mainitut ehdot ja määräykset ovat voimassa kaupungin viranpitäjistä sikäli kuin yleisessä laissa tai asetuksessa ei ole muuta säädetty.

Välikirjan nojalla asetettuihin toimihenkilöihin nähden ovat välikirjan määräykset noudatettavina.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin palveluksessa olevain viranpitäjien eläkeperusteet.

1. Jokainen kaupungin palveluksessa oleva *vuosi- tai kuukausipalkkainen viranpitäjä* on virkaeroa ottaessaan, jos on tullut 63 vuoden ikään ja kaupungin palveluksessa nuhteettomasti ollut 30 vuotta, oikeutettu jäljellä olevaksi eliniäkseen saamaan kaupungilta eläkettä 60 % silloisista palkkaeduistaan. Jos hänen täytyy, ennenkuin on täydet ikä- tai virkavuodet saavuttanut, näytetyn kivullisuuden tähden erota toimestaan tai omatta syyttänsä virasta poistua, olkoon niinkään oikeutettu saamaan eläkettä 15 vuoden palveluksesta 20 %, 20 vuoden palveluksesta 30 % ja 25 vuoden palveluksesta 40 % niistä palkkaeduista, mitkä hänellä on virkaeron ottaessaan. Älköön vuotuinen eläke kuitenkaan missään tapauksessa olko 6,000 markkaa suurempi.

(Poist.)

Palolaitoksen päällystö, alipäällystö ja miehistö saavat täyden eläkkeen 50 vuotta täytettyään ja 25 vuotta virassa oltuaan. Sama etu tulee sairaanhoidossa palveleville hoitajattarille sekä houruinhoitajille heidän saavutettuaan 50 ikä- ja 20 virkavuotta.

Kaupungin poliisilaitoksen virka- ja palvelusmiesten eläkeoikeudesta on voimassa mitä siitä on säädetty tai vastedes erittäin säädetään.

2. Eläkettä laskettaessa on palkkaetuna otettava lukuun määrävuosien palveluksesta myönnetty korotus, henkilökohtainen palkanlisäys, *(poist.)*, vuokra- ja matkarahat ja muut tuollaiset korvaukset sekä *(poist.)* luontoisetuna annettu asunto. Palkkaeduiksi luetaan myös tointa seuraavat sivutulot, jotka lasketaan kymmenenä viime vuonna ennen virasta eroamista saatujen tuollaisten tulojen keskimäärän mukaan tai, ellei hakijalla ole niin kauan ollut sivutuloja, vuotuisen keskimäärän mukaan sinä aikana kun hänellä on niitä ollut; kuitenkin että, jos hakijalle on ollut vakuutettuna jokin vähin sivutulomäärä, eläkettä laskiessa ei saa sivutuloja lukea sitä määrää vähemmäksi.

3. *Viranpitäjä* jolla on useampia toimia, on eläkkeeseen oikeutettu ainoastaan yhden toimen puolesta ja, jos tointen pitäjä on oikeutettu erisuuruiseen eläkkeeseen, sen toimen puolesta, jota seuraa suurin eläke.

4. *Viranpitäjä*, jolla on palkkaa valtionvaroista joko vakinaisella taikka lakkautuspalkkasäännöllä taikka eläkettä tai apurahaa, saa eläkettä kaupunginkassasta ainoastaan sen määrän, minkä viimeksi mainittu eläke on valtionvaroista tulevaa palkkaa, eläkettä taikka apurahaa suurempi.

5. Virkavuosia laskiessa on palvelusajaksi katsottava se aika, minkä hakija vakinaisessa taikka ylimääräisessä toimessa, tuottipa se eläkeoikeuden taikka ei, taikka erityisen määräyksen nojalla on ollut kaupungin palveluksessa, ei kuitenkaan kuukautta lyhempää aikaa; eikä vähennystä saa tehdä virantoimituksen keskeytymisen tähden, kun sen on aiheuttanut virkaloma, ei myöskään sairauden tähden, jos virkavapaus ei ole yhteen jaksoon kestänyt vuotta kauemmin, eikä erityisen julkisen tehtävän taikka omaa kehitystä tarkoittavan matkan tähden, ellei tehtävä taikka matka ole yhteen jaksoon kestänyt kuutta kuukautta kauemmin, eikä muutoin myönnetyn virkavapauden tähden, ellei se kalenterivnoden kuluessa ole ollut kolmea kuukautta pitempi.

6. Eläke luetaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa sitä, jolloin eläkkeesaaja on eronnut virasta, sen kuukauden loppuun, jona hän kuolee, sekä maksetaan kuukausittain.

7. Hakijan eläkeoikeuden tutkii ja ratkaisee edellä säädettyjen perusteiden mukaisesti kaupunginvaltuusto kuultuaan asiassa *Helsingin kaupungin palkkalautakuntaa* sekä sitä virastoa, jonka alainen hakija en ollut. Eläkekirjan antaa maistraatti.

A. Palkanjärjestelykomitealle saapuneiden lähetteiden luettelo.

Palkanparannusta tarkoittavia esityksiä.

Kvston
lähetteen
päiväys:

1. Rahatoimikamarin ^{19/4} 1917 tekemä esitys Liikennekonttorin vahtimestarien palkkauksen korottamisesta (ks. N:o 18). 5/6 1917.
2. Terveystoimikunnan ^{26/4} 1917 tekemä esitys työtarkastajain, terveystoimikunnan kaitsijain ja terveystoimikunnan kaitsijain, terveystoimikunnan desinfiointijain ja puhdistajataarten sekä terveydellisten tutkimusten laboratorioin henkilökunnan palkanparannusanomusten johdosta. 5/6 1917.
3. Terveystoimikunnan ^{26/4} 1917 tekemä esitys ynnä Rahatoimikamarin lausunto lihantarkastusaseman henkilökunnan pohjapalkan parannusanomuksen johdosta (ks. N:ot 16, 17, 21, 48 h ja 49). 5/6 1917.
4. Maistraatin ^{5/5} 1917 tekemä esitys kanslian kaupunginpalvelijain sekä ulosottoapulaisten palkanparannusanomuksen johdosta. 5/6 1917.
5. Terveystoimikunnan ^{10/5} 1917 tekemä esitys asuntotarkastuskonttorin henkilökunnan palkankorotusanomuksen johdosta. 5/6 1917.
6. Rahatoimikamarin ^{10/5} 1917 antama lausunto seuraavista anomuksista.
  - a) = N:o 2;
  - b) Nickbyn mielisairaalan hoitohenkilökunnan palkankorotusanomus;
  - c) = N:o 13;
  - d) = N:o 4;
  - e) Yhteisen Raastuvanoikeuden esitys Raastuvanoikeuden vakinaisten ja ylimääräisten kaupunginpalvelijain pohjapalkan korottamisesta sekä heidän kesälomansa aikaisten viransijaisten palkkausmäärärahan korottamisesta (ks. N:ot 4, 23, 48 a, b, c ja 56);
  - f) Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys tariffien korottamisesta jotta mainitun laitoksen virka- ja palvelusmiehille voitaisiin myöntä kalliinajanlisäyksiä; sekä
  - g) Kaupungin yleisten töiden Hallituksen esitys eräiden Rakennuskonttorin virka- ja palvelusmiesten palkanlisäysanomuksen johdosta.
7. Kaupunginvaltuuston kanslian vahtimestarin ja vahtimestariapulaisen ^{11/5} 1917 tekemä anomus pohjapalkkansa korottamisesta. 5/6 1917.
8. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ^{16/5} 1917 tekemä esitys mainittujen koulujen vahtimestarien, lämmittäjien ja talonmiesten anomuksen johdosta saada korotettua pohjapalkkaa, ikäkorotusta 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta sekä kesälomaa ynnä palvelustoimensa helpotusta, samoinkuin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan ^{11/5} 1917 tekemä samansuuntainen esitys. 5/6 1917.
9. Vaiivahoitohallituksen ^{16/5} 1917 tekemä esitys viidenkolmatta alaisensa toimihenkilön anomuksen johdosta saada palkankorotusta tahi korotettua kalliinajanlisäystä. 5/6 1917.
10. Valmistavan poika-ammattikoulun johtokunnan ^{22/5} 1917 tekemä esitys mainitun koulun opettajiston ja palveluskunnan palkkaetujen parantamisesta. 5/6 1917.
11. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ^{29/5} 1917 tekemä esitys mainittujen koulujen opettajain anomuksen johdosta saada pohjapalkan korotusta. 5/6 1917.

- ^{12/6} 1917. 12. Terveystenhoitolautakunnan ^{10/5} 1917 tekemä esitys ynnä Rahatoimikamarin lausunto terveydenhoitotarkastajan pohjapalkan korottamisesta.
- ^{5/6} 1917. 13. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan lausunto avustavan kansakoulutarkastajan ^{5/5} 1917 tekemän anomuksen johdosta saada pohjapalkkansa korotusta.
- ^{27/6} 1917. 14. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan ^{5/6} 1917 tekemä esitys mainittujen koulujen opettajakunnan palkanparannusanomuksen johdosta.
- ^{26/6} 1917. 15. Terveyspoliisin kaitsijain sekä terveydellisten tutkimusten laboratorioin henkilökunnan ^{25/6} 1917 tekemä anomus satunnaisen palkanlisäyksen myöntämisestä.
- Palautettu Rkmriin ^{6/8} 1917. 16. Rahatoimikamarin ^{5/7} 1917 tekemä esitys lihantarkastusaseman palveluskunnan palkanparannusanomuksen johdosta.
- S:n. 17. Terveystenhoitolautakunnan ^{17/7} 1917 tekemä esitys että hyväksyttäisiin lautakunnan toimenpide edeltäpäin myöntää lihantarkastusaseman henkilökunnan lakon uhalla vaatima ylimääräinen kalliinajanavustus (ks. N:ot 3, 16, 21, 48 h ja 49).
- Välitön esitys Komitealle. 18. Liikennekonttorin ^{31/7} 1917 tekemä esitys virka- ja palvelusmiestensä palkkaetujen parantamisesta.
- S:n. 19. Rahatoimikamarin ^{2/8} 1917 tekemä esitys Satamakonttorin alistuksen johdosta, joka tarkoittaa konttorin henkilökunnan palkkaetujen parantamista (ks. N:ot 20 ja 55).
- S:n. 20. Vakinaisen satamapalveluskunnan ^{2/8} 1917 tekemä anomus palkkaetujen parantamisesta sekä ikäkorotuksen myöntämisestä 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta (ks. N:ot 19 ja 55).
- ^{4/9} 1917. 21. Terveystenhoitolautakunnan ^{28/8} 1917 tekemä ilmoitus edeltäpäin myönnettyistä kalliinajanavustuksista sekä anomus lihantarkastusaseman henkilökunnan palkkauksen korottamisesta.
- S:n. 22. Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ^{22/8} 1917 tekemä esitys palkanlisäyksen myöntämisestä mainittujen laitosten virkamiehille ja konttorihenkilökunnalle y. m.
- ^{7/9} 1917. 23. Maistraatin ^{3/9} 1917 tekemä esitys ulosottoapulaishenkilöille myönnetyn palkanlisäyksen korottamisesta.
- S:n. 24. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan ^{5/9} 1917 tekemä esitys mainittujen koulujen opettajiston palkkaetujen parantamisesta.
- Välitön esitys. 25. Kasvatuslautakunnan ^{6/9} 1917 tekemä esitys palkankorotuksen myöntämisestä kasvatuslaitosten opettajistolle.
- ^{17/9} 1917. 26. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ^{10/9} 1917 tekemä esitys mainittujen koulujen opettajiston palkkaetujen edelleen parantamisesta.
- Välitön esitys. 27. Vaivaishoitohallituksen ^{13/9} 1917 tekemä esitys alaistensa toimihenkilöiden palkkaetujen parantamisesta.
- ^{25/9} 1917. 28. Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ^{13/9} 1917 tekemä esitys laitosten rahainperijäin kalliinajanlisäysten korottamisesta.
- Välitön esitys. 29. Kaupungin sairaalaylihallituksen ^{17/9} 1917 tekemä esitys ikäkorotuksen myöntämisestä eräille kaupungin sairaalain toimihenkilöille 5 ja 10 vuoden palveluksesta.
- S:n. 30. Kaupungin Sairaalaylihallituksen ^{17/9} 1917 tekemä esitys kaupungin sairaalain lääkärin palkkaetujen parantamisesta sekä vapaan ruuan myöntämisestä niille alilääkäreille, assistenttilääkäreille ja amanuensseille, joilla ei nykyään ole sitä etua (ks. N:ot 29, 38, 39, 50 51 ja 52).
- ^{24/9} 1917. 31. Rahatoimikamarin ^{17/9} 1917 tekemä esitys Maistraatin avustavan reistraattorin palkan parantamisesta.
- ^{18/9} 1917. 32. Palatoimikunnan ^{10/9} 1917 tekemä esitys palomiehistön uuden palkkaussäännön vahvistamisesta.
- Välitön esitys. 33. Terveystenhoitolautakunnan ^{20/9} 1917 tekemä esitys palkanparannuksen myöntämisestä terveydellisten tutkimusten laboratorioin laboratorille ja näyttöidenottajalle (ks. N:ot 2 ja 48 f).

34. Kaupungin Kirjastohallituksen 20/9 1917 tekemä esitys kirjaston henkilökunnan palkkain järjestämisestä. 28/9 1917.
35. Kaupungin Kirjastohallituksen 20/9 1917 tekemä esitys kirjaston vahtimestarien ja siivoojatarren palkankorotusanomuksen johdosta. 22/9 1917.
36. Kunnan työväenasuntojen hallintojaoston 22/9 1917 tekemä esitys kunnan työväenasuntojen isännöitsijän palkkion korottamisesta. Välitön esitys.
37. Maistraatin 24/9 1917 tekemä esitys avustavalle rikostuomioiden täytäntöönpanijalle tulevain palkkaetujen parantamisesta. 1/10 1917.
38. Kaupungin Sairaalaylihallituksen 24/9 1917 tekemä esitys Marian sairaalan kirurgisen osaston amanuenssien palkkaetujen parantamisesta. Välitön esitys.
39. Kaupungin Sairaalaylihallituksen 24/9 1917 tekemä esitys Marian sairaalan kirurgisen osaston lääkärien palkkaetujen järjestämisestä. S:n.
40. Rahatoimikamarin 25/9 1917 tekemä esitys kansakouluopettajiston perinpohjaista palkanjärjestelyä koskevan anomuksen johdosta. S:n.
41. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan 26/9 1917 tekemä esitys mainittujen koulujen vahtimestarien, lämmittäjien ja talonmiesten palkanparannusta sekä tehtävään helpotusta koskevan anomuksen johdosta. S:n.
42. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan 29/9 1917 tekemä esitys mainittujen koulujen talonmiesten ja vahtimestarien palkanparannusanomuksen johdosta. S:n.
43. Terveyspoliisin kaitsijain 26/9 1917 anomus samanlaisten palkkaetujen suomisesta heille kuin on puhtaanapitolaitoksen ajomiehillä ja teknillisten laitosten työesimiehillä sekä ikäkorotuksen myöntämisestä myöskin 15 vuoden palveluksesta. S:n.
44. Tyttöjen ammattikoulun vakinaisten opettajatarren 28/9 1917 tekemä palkanparannusanomus (ks. N:o 45). 8/10 1917.
45. Tyttöjen ammattikoulun tuntiopettajatarren 29/9 1917 tekemä palkankorotusanomus (ks. N:o 44). 8/10 1917.
46. Yhteisen Raastuvanoikeuden 3/10 1917 tekemä esitys m. m. lisäpalkkion myöntämisestä siviilnotaarille. Välitön esitys.
47. Suomenkielisten kansakoulujen opettajain ja palveluskunnan 11/10 ja 2/9 1917 tekemät anomukset heidän palkanjärjestelynsä jouduttamisesta sekä palkkojensa parantamisesta. S:n.
48. Helsingin kunnallisten toimihenkilöjen yhdistyksen 15/10 1917 tekemä esitys, johon liittyivät:
- Maistraatin kaupunginpalvelijain anomus pohjapalkkainsa korottamisesta;
  - Ensimmäisen kaupunginvoudin ja rikostuomioiden täytäntöönpanijan ulosottoapulaisten samanlainen anomus;
  - toisen kaupunginvoudin ulosottoapulaisten samanlainen anomus;
  - terveyspoliisin kaitsijain anomus palkkansa ja erinäisten muiden etujensa parantamisesta sekä Terveystoimikunnan vahtimestarien palkanparannusanomus;
  - terveystoimiston kaitsijain anomus palkkojensa parantamisesta sekä ikäkorotuksen myöntämisestä myöskin 15 vuoden palveluksesta;
  - terveydellisten tutkimusten laboratorin henkilökunnan anomus pohjapalkkainsa korottamisesta;
  - Vaivaishoitohallituksen toimihenkilöjen anomus palkkainsa parantamisesta sekä ikäkorotuksen suomisesta 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta; samoin kuin
  - lihantarkastusaseman henkilökunnan palkankorotusanomus.
49. Lihantarkastusaseman johtajan 19/10 1917 tekemä esitys aseman virka- ja palvelusmiesten palkkain järjestämisestä. Välitön esitys.
50. Sairaalaylihallituksen 15/10 1917 tekemä esitys kaupungin sairaalain palveluskunnan palkkain korottamisesta. S:n.

- Välitön esitys. 51. Sairaalaylihallituksen 15/10 1917 tekemä esitys kulkutautisairaalan koneenkäyttäjien palkkain korottamisesta.
- S:n. 52. Kunnalliskodin pientenlastenosaston osastohoitajarten ja ylihoitajattaren anomus palkan korottamisesta, ikäkorotuksen suomisesta 5 ja 10 vuoden palveluksesta sekä täyden eläkkeen myöntämisestä 20 vuoden palveluksesta.
- S:n. 53. Teknillisten laitosten rahainperijän 16/10 1917 tekemä esitys pohjapalkkainsa korottamisesta sekä ikäkorotuksen myöntämisestä kunkin täyden viisivuotiskauden kuluttua (ks. N:ot 6 f, 22 ja 28).
- S:n. 54. Rahatoimikonttorin vahtimestarien 17/10 1917 tekemä anomus pohjapalkkainsa korottamisesta.
- S:n. 55. Vakinaisten satamapalvelijain 18/10 1917 tekemä anomus että heille myönnettäisiin samat palkkaedut kuin on muilla kaupunginpalvelijoilla (ks. N:ot 19 ja 20).
- S:u. 56. Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijain 22/10 1917 tekemä anomus pohjapalkkainsa korottamisesta (ks. N:ot 4, 6 e, 23, 48 a, b ja c).
- 24/11 1917. 57. Maistraatin esitys palkkaussääntönsä korottamisesta.
- 10/11 1917. 58. Yhteisen Raastuvanoikeuden samanlainen anomus.
- Välitön esitys. 59. Sairaalaylihallituksen esitys koneenkäyttäjiliiton minimitariffin hyväksymistä koskevasta asiasta.
- 22/12 1917. 60. Kaupungin yleisten töiden Hallituksen esitys erinäisten Rakennuskonttorin toimihenkilöiden palkkauksen korottamisesta.
- 22/12 1917. 61. S:n s:n Rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtajanviran järjestämisestä.
- 27/12 1917. 62. Vaivaishoitohallituksen esitys toimitusjohtajan ja apulaisen työnjakoa sekä viimeksi mainitun palkkausetuja koskevasta asiasta.
- Välitön esitys. 63. Helsingin kaupungin kansakoulunopettajain 17/1 1918 tekemä esitys palkkaetujensa parantamisesta.
- S:n. 64. Sairaalaylihallituksen 16/1 1918 tekemä esitys Nickbyn mielisairaalan mieshoitajain pohjapalkan korotusta koskevan anomuksen johdosta.

B. N. s. palkkasääntövaliokunnalle saapuneiden läheteiden luettelo.

1) Kaupunginvaltuuston lähete ¹¹/₄ 1916 (Esityslista N:o 9 vuodelta 1916, asia N:o 19) Rahatoimikamarin esityksen johdosta, joka koskee kaupungin palveluksessa olevain, mutta sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöjen kunnallisverotusta (Pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1916).

2) Kaupunginvaltuuston lähete ¹¹/₄ 1916 (Esityslista N:o 9 vuodelta 1916, asia N:o 19) Budjettivaliokunnan esityksen johdosta, joka koskee niiden perusteiden tarkastamista, joiden mukaan palkankorotusta määräaikaisesta palveluksesta maksetaan valmistavan poikaammattikoulun toimihenkilöille (Pain. asiakirj. N:o 66 vuodelta 1915).

3) Kaupunginvaltuuston lähete ²/₅ 1916 (Esityslista N:o 10 vuodelta 1916, asia N:o 17) Vaivahoitohallituksen esityksen johdosta, joka koskee maksuttoman sairaanhoidon antamista eräissä tapauksissa kunnalliskodin virka- ja palvelushenkilöille.

4) Rahatoimikamarin lähete ¹/₂ 1917 (Vaivahoitohallituksen esityksen johdosta, joka koskee kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten henkilökunnan oikeutta palkankorotuksen saamiseen määrävuosien palveluksesta.

5) Kaupunginvaltuuston lähete ²²/₅ 1917 (Esityslista N:o 15, asia N:o 5) Liikennekonttorin esityksen johdosta, joka tarkoittaa ikäkorotuksen myöntämistä määrävuosien palveluksesta konttorin vahtimestareille (Pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917).

6) Kaupunginvaltuuston lähete ²²/₅ 1917 Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksen johdosta, joka koskee korotetun määrärahan myöntämistä viransijaisen palkkaamiseksi 11 kaupungin-palvelijalle 2 viikon kesäloman aikana.

7) Kaupunginvaltuuston lähete ²²/₅ 1917 ynnä satamapalveluskunnan ja satamakonttorissa palvelevain pakkaajain ja runsijain anomus saada ikäkorotus määrävuosien palveluksesta sekä kesälomaoikeus.

8) Valmisteluvaliokunnan lähete ²²/₅ 1917 ynnä suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys mainittujen koulujen vahtimestarien ja talonmiesten oikeuttamisesta saamaan ikäkorotusta määrävuosien palveluksesta sekä kesälomaa.

9) Valmisteluvaliokunnan lähete ¹¹/₆ 1917 ynnä Sairaalaylihallituksen esitys ikäkorotus-oikeuden myöntämisestä Marian sairaalan assistenttilääkäreille.

10) Valmisteluvaliokunnan lähete ²⁷/₆ 1917 ynnä suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kirjelmä mainittujen koulujen opettajiston palkankorotusvaatimuksen johdosta.

11) Sairaalaylihallituksen ²⁴/₉ 1917 tekemä esitys kaupungin sairaalain lääkärien asettamisesta kuusikuukantisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla sekä heidän oikeuttamistaan saamaan ikäkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta ynnä kuukauden kesälomaa sekä eläkkeen.

12) Valmisteluvaliokunnan lähete ³¹/₁₀ 1917 ynnä Kasvatuslautakunnan esitys ikäkorotuksen myöntämisestä kahdelle kasvatuslaitosten opettajattarelle vuodelta 1917 ynnä määrärahan osottamisesta tähän tarkoitukseen.

Selonteko Helsingin kunnan toimihenkilöjen oikeuksia ja velvollisuuksia y. m. koskevasta tiedustuksesta.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 11 päivänä 1916 oli päättänyt asettaa valiokunnan käsittelemään kysymystä kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettavain yleisten ehtojen ja määräysten antamisesta, on asianomaisilta laitoksilta ja viranomaisilta hankittu tietoja niiden eroavaisuuksien valaisemiseksi, joita on olemassa kunnan toimihenkilöjen asettamisessa, virantoimitusajassa, oikeuksissa ja velvollisuuksissa sekä muissa tähän yhteyteen kuuluvissa seikoissa, ja seuraavassa esitetään tämän tiedustuksen tulokset.

Tutkimuksen laajuus.

Tiedustus käsittää kaupungin palveluksessa olevat virka- ja palvelusmiehet, mutta ei työläisiä. Viimeksi mainituiksi on katsottu ne kaupungin palveluksessa olevat henkilöt, jotka saavat viikkopalkkaa, jota vastoin kaikki muut on luettu virka- ja palvelusmiehiin. Viimeksi mainittu ryhmä on siis tuntuvasti laajempi kuin joulukuun 22 päivänä 1911 annetun eläkeohjesäännön mukaan, jossa säädetään, että „virka- ja palvelusmiehellä tarkoitetaan kaupungin yleisessä menosäännössä tahi asianmukaisesti vahvistetuissa erikoismenosäännöissä mainittujen vuosi- tahi kuukausipalkkaisten toimien pitäjiä“; esillä olevassa selonteossa on niinkään kaikki määrärahoista palkatut apulaiset, siivoojattaret, vahtimestarit, koneenkäyttäjät y. m. luettu virka- ja palvelusmiehiin, jommoista menettelyä niinkään on noudattanut Kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 ja marraskuun 21 päivänä 1916 tekemäin päätösten mukaan asetettu kalliinajanlisäysvaliokunta.

Tässä alempana puhuttaessa kaupungin palveluksessa olevista toimihenkilöistä tarkoitetaan virka- ja palvelusmiehiä.

Erotusta virka- ja palvelusmiesten välillä ei ole voitu tehdä, syystä että puuttuu käyttökelpoisia määritelmiä siitä, mitä näillä nimityksillä tarkoitetaan. Ainoastaan teknillisiin laitoksiin nähden on olemassa Kaupunginvaltuuston huhtikuun 11 päivänä 1916 tekemä päätös, että „virkamiehiin — — — on luettava ainoastaan ne teknillisten laitosten viranpitäjät, jotka Kaupunginvaltuusto tai mainittujen laitosten hallitus asettaa“ (*Vrt. pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1916, siv. 10—11*). Yritys tämän periaatteen johdolla jakaa kaikki kaupungin toimihenkilöt mainittuihin kahteen ryhmään vie kuitenkin niin luonnottomiin tuloksiin, että esimerkiksi miltei kaikki Liikennekonttorin toimihenkilöt, useiden lautakuntain vahtimestarit, Rahatoimikamarin asettamat kauppahallien ja virutus-

huoneiden järjestysmiehet y. m. kuuluisivat virkamiehiin, jota vastoin esimerkiksi Kaupunginvaltuuston kanslian kanslistit, sairaalain sairaanhoitajattaret, tuberkulosipoliklinikan assistenttilääkäri, useat eri laitosten ylimääräisellä palkkaussäännöllä olevat konttoriapulaiset sekä Rakennuskonttorin ylimääräiset insinöörit, ylimääräiset arkkitehdit ja rakennusmesarit y. m. kuuluisivat palvelusmiehiin.

Tutkimuksessa esitetyt tiedot perustuvat asianomaisten laitosten ja viranomaisten lokakuussa 1916 antamiin tietoihin. Kun siitä lähtien kuitenkin on tapahtunut useita muutoksia, eritoten lisäksi tullessiin uusiin toimihenkilöihin nähden, on nämä mikäli mahdollista otettu huomioon, mutta täydellisyyteen ei tässä kohden kuitenkaan ole päästy eikä pyrittykään, koska erilaatuisten toimihenkilöjen luvulla on toisarvoinen merkitys esillä olevan kysymyksen käsittelyssä. Kokonaan on luvusta erotettu Maistraatin, Ulosottolaitoksen, Raastuvanoikeuden ja Poliisilaitoksen toimihenkilöt, joita varten on olemassa hallituksen vahvistamia säännöksiä, Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti, joiden toimihenkilöille näiden laitosten johtokunta, nimineuvos F. F. Sedmigradskyn testamentin ja Senaatin marraskuun 30 päivänä 1883 Kaupunginvaltuuston esityksestä vahvistaman johtosäännön mukaan määrää palkka- y. m. edut, Taideteollisuuskeskuskoulu, jota, vaikka se toimii Helsingin kaupungin ylempänä käsityöläiskouluna, Suomen Taide-teollisuusyhdistys hoitaa (*Kvston päätös 20/4 1886*), henkikirjoittaja, joka on valtion palkkaama virkamies ja saa kaupungilta määrätyn korvauksen työstään (*Kvston päätös 17/12 1907*), ynnä eräät sähköjohtojen, höyrykattilain y. m. katsastajat, joita ei voi pitää kunnan toimihenkilöinä tavallisessa mielessä.

Nimitysviranomainen.

Tämän oheisessa liitteessä luetellaan mahdollisimman täydellisesti kaupungin eri laitoksissa ja viranomaisissa palvelevat toimihenkilöt edellä olevassa kappaleessa mainituin poikkeuksin, ollen kuitenkin tilan säästämiseksi samannimiset virat (ensimmäinen ja toinen sihteeri, johtaja ja apulaisjohtaja j. n. e.) luettu yhteen. Kuhunkin virkaan nähden mainitaan, kuka viranomainen tai virkamies sen täyttää, ollen virat jaettu kolmeen ryhmään: ensimmäiseen luetaan Kaupunginvaltuuston täytettävät, toiseen asianomaisen hallituksen, johto- tai lautakunnan y. m. täytettävät sekä kolmanteen asianomaisen virastopäällikön täytettävät virat. Epäilystä siitä, mikä lautakunta tahi päällikkö kussakin tapauksessa on viran täyttäjä, ei yleensä voine olla. Eräissä tapauksissa on kuitenkin lisäksi pantu selittävä huomautus. Kuhunkin virkaan nähden on niinkään mainittu säännös, minkä mukaan viran täyttäminen tapahtuu, ja niissä tapauksissa, joissa mitään säännöstä ei ole mainittu, ei semmoista, mikäli on voitu saada selville, ole olemassakaan.

Niinkuin puheena olevasta taulusta näkyy, täyttää ensimmäisen ja toisen kaupunginlääkärinviran Senaatti yleisen raastuvankokouksen toimittaman vaalin pohjalla, 116 virkaa täyttää Kaupunginvaltuusto, 5 Maistraatti, 839 eri lautakunnat ja 1,148 asianomaiset virastopäälliköt. Suuria eroavaisuuksia on kuitenkin olemassa tässä kohden eri

laitosten kesken, ja ovat esimerkiksi Liikennekonttori ja teknilliset laitokset tässä kohden toistensa äärimmäisiä vastakohtia. Liikennekonttoriin asettaa Kaupunginvaltuusto kamreerin, kirjanpitäjät, kassanhoitajan, konttorikirjurit ja vaakamestarit, minkä ohessa Rahatoimikamarilla on oikeus ottaa vahtimestarit, koneenkäyttäjät y. m. toimihenkilöt, jota vastoin laitoksen päällikkö, liikennekamreeri, ottaa ainoastaan ylimääräiset apulaiset, asiapojat y. m. Teknillisissä laitoksissa taas asettaa Kaupunginvaltuusto ainoastaan toimitusjohtajat sekä teknillisten laitosten Hallitus kunkin laitoksen johtavat insinöörit ynnä kamreerin, kirjanpitäjät ja kassanhoitajat, jota vastoin toimitusjohtaja ottaa muun henkilökunnan. Eräissä tapauksissa asettaa vahtimestarit ja muun palveluskunnan asianomainen lautakunta (Kaupunginkirjasto), toisissa tapauksissa taas viraston päällikkö. Ei muuten liene tarpeellista tässä lähemmin luetella kaikkia eroavaisuuksia, jotka helposti käyvät selville taulua lähemmin tutkiessa.

Eräistä toimihenkilöjen asettamista koskevista seikoista mainittakoon tässä seuraavaa :

Ensimmäisen ja toisen kaupunginlääkärin nimittää virkaan, niinkuin edellä mainittiin, Senaatti raastuvankokouksen toimitettua vaalin, mutta tästä ei kuitenkaan ole mitään määräystä joulukuun 22 päivänä 1879 annetussa terveydenhoitosäännössä.

Tästä asiasta lausuu Kunnallinen Keskustoimisto suosiollisesti käytettäväksi annetussa promemoriassa seuraavaa :

„Vanhimmissa kaupunginlääkärejä koskevissa määräyksissä, jotka tavataan lokaan 30 päivänä 1688 annetussa kunink. kirjeessä, lausutaan se yleinen sääntö, että Lääkintökollegien on katsottava, että kaupungit saavat kotimaisia miehiä lääkäreiksi sekä että, kun kaupungit haluavat asettaa lääkärin, Maistraatin on sitä Kollegilta pyydettävä. Vanhempina aikoina otti kaupunginlääkärin virkaan maistraatti, mutta vaalille oli hankittava kuninkaan vahvistus. Vähitellen siirtyi oikeus kaupunginlääkärin valitsemiseen maistraatilta kaupungin äänioikeutetuille asukkaille. Keisarillisen Senaatin kirjeessä Viipurin läänin maaherralle marraskuun 5 päivältä 1916 sanotaan että, kun kaupungin asukkaiden tulee palkata kaupunginlääkärit saamatta sillä rasittaa valtiota, niin on myös heidän oma asiansa, haluavatko he tuollaisia lääkärejä ottaa vai ei; mutta jos kaupungit haluavat joko kukin erikseen tai yhteisesti käyttää kaupunginlääkäriä, tulee niiden tuollaisiin virkoihin Senaatille alamaisesti ehdottaa henkilöjä, joilla on asianmukainen todistus tarpeellisesta lääketieteellisestä opista, minkä jälkeen ja sittenkun Lääkintökoleegi on saanut ehdotuksen tiedokseen ja siitä lausuntonsa antanut, Senaatti nimittää vastaisen kaupunginlääkärin virkaan. Tämän kirjeen sekä erinäisten muiden yleisten asetusten ja hallituksen määräysten mukaan täytetään kaupunginlääkärinvirka nyttemmin siten, että maistraatti julistaa viran avonaiseksi, minkä jälkeen kaupunkikunnan äänioikeutetut jäsenet valitsevat sen, jonka haluavat virkaan ehdottaa. Vaalin toimitettua lähettää Kuvernööri asiakirjat ynnä Lääkintöhallitukselta hankitun selvityksen hakijain virkalkelpoisuudesta Senaattiin, joka sitten nimittää jonkun ehdotetuista virkaan ja antaa hänelle valtakirjan ¹⁾).

¹⁾ Vrt. myös *K. J. Ståhlberg*, Suomen Hallinto-oikeus. II. Sisäasiain hallinto, siv. 372—3.

Helsingissä toimitti Kaupunginvaltuusto elokuun 21 päivänä 1894 sekä ensimmäisen että toisen kaupunginlääkäriin vaalin, mutta Senaatti kumosi sen sittemmin, siitä huolimatta että vaalista ei ollut valitettu (*Kvston pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1909*; Senaatin päätöksen on A. von Collan painattanut Suomen lääkintöasetuksiin VII, s. 107). Sittemmin alisti Kaupunginvaltuusto mainitussa painetussa valiokunnan mietinnössä esitetyillä perusteilla toukokuun 11 päivänä 1909 Senaatin määrättäväksi, että kaupunginlääkäriinvaali, vastedes olisi Kaupunginvaltuuston toimitettava, mutta tämän alistuksen jätti Senaatti joulukuun 14 päivänä 1909 huomioon ottamatta (*Kvston pöytäk. 25/1 1910, 5 §*).

Virkakelpoisuusehdot.

Lukuisain virkain pitäjille ei ole määrätty minkäänlaisia virkakelpoisuusehtoja semmoisissakaan tapauksissa, joissa niitä viran laadun johdosta täytyy vaatia. Esimerkkinä tästä sopii mainita kaupungin sairaalain y. m. lääkärinvirat, joihin tietenkin on asetettava laillisia Suomen lääkärejä ilman että tätä aina on nimenomaan määrätty; teknillisten laitosten insinöörinvirat y. m., eräät Rahatoimikonttorin ja Revisionikonttorin virat, joiden pitäjiltä oikeastaan lienee vaadittava jonkinlaisia tietoja kirjanpidossa; Tilastokonttorin johtajan- ja aktuarinvirat, joihin asian laadun johdosta täytyy asettaa henkilöjä, joilla on sekä teoreettisia tietoja tilastometodeissa että käytännöllistä kokemusta niiden käyttämisessä j. n. e.

Alempana olevassa taulussa on lueteltu ne virat, joiden pitäjille on säädetty eräät kelpoisuusehdot johto- ja ohjesäännöissä.

Kaupunginvaltuuston kanslia.

Sihteeri	„Sellainen lainopillinen tutkinto, joka vaaditaan tuomarinviran toimittamiseen“	} Johtos. 27/2 12.
Notaari	„Pitää olla harjoittanut opinnoita yliopistossa, omata koeteltu kyky suorittaa käännöstehtäviä toisesta kotimaisesta kielestä toiseen sekä olla jonkin verran tottunut sihteerintoiimiin.“	

Rahatoimikamarin kanslia.

Toinen apulais- sihteeri	} Teknillinen sivistys	} Johtos. 16/12 13.
-----------------------------	----------------------------------	---------------------

Liikennekonttori.

Tavaravajain kaitsija	} Tullivirka- tai palvelusmies	} Ohjes. 27/2 12.
--------------------------	--	-------------------

Satamakonttori.

Satamakapteeni	} „Merimiehen ammattiin perehtyneitä miehiä, jotka puhuvat, paitsi ruotsia ja suomea, myös jotakin vierasta kieltä“	} Satamajärj. 15/1 79, 17 §.
Satamamestari . .		

Terveydenhoitolautakunta ja terveystoimisto y. m.

Ensimmäinen kaupunginlääkäri	„Perin pohjaiset tiedot yleisessä terveydenhoidossa“	Johtos. 21/12 93.
Terveydenhoidon tarkastaja	„Laillinen ja yleiseen terveydenhoitoon perehtynyt lääkäri“	Johtos. 13/5 13.
Aluelääkäri	Laillinen lääkäri	Johtos. 22/6 12.
Kaupungineläinlääkäri	„Laillinen sekä elintarvetarkastukseen ja eläinlääkehygieniaan perehtynyt suomalainen eläinlääkäri“	Johtos. 13/3 17.
Tarkastusmiehet	„Virka toiminnan vaatimat tiedot yleisessä terveydenhoito-opissa ja yleistä terveydenhoitoa koskevissa laeissa ja määräyksissä“	Johtos. 1/12 08.

Marian sairaala.

Alilääkäri	Lääketieteellisensiaattitutkinto	Säännöt 13/3 09.
Assistentit		
Amanuenssi	„Lääketieteen kandidaattitutkinto sekä suorittanut vähintään puolet säädetyistä palveluksesta sisätautien ja kirurgisella osastolla“	

Terveystoimisto.

Lääkäri	Laillinen suomalainen lääkäri, erikoisesti perehtynyt venerologiaan	Johtos. 16/5 07.
-------------------	---	------------------

Terveydellisten tutkimusten laboratorio.

Kemiallisen osaston johtaja	„Taitava toimittamaan kemiallisia, erittäinkin ravinto- ja nautintoaineiden ynnä muiden terveydellisessä suhteessa tärkeiden tavain ja aineiden tutkimuksia“	Johtos. 30/11 15.
Bakteriologisen osaston johtaja	„Laillinen lääkäri sekä perehtynyt bakteriologiisiin ja serologiisiin tutkimuksiin“	
Assistentti	„Täysin perehtynyt kemiallisiin analyyseihin ja sen ohessa bakteriologiaa tunteva“	

Lihantarkastusasema.

Johtaja	Laillinen eläinlääkäri, perehtynyt lihentarkastukseen ja bakteriologiaan	Johtos. 13/4 15.
Vanh. tarkastuseläinlääkäri		
Nuorempi s:n	Laillinen eläinlääkäri	

Asuntotarkastuskonttori.

Asuntotarkastaja	„Hyvät tiedot asuntokysymystä koskevissa terveydellisissä, teknillisissä ja sosialisissa asioissa“	Johtos. 2/3 15.
Miespuolinen apulainen	Teknillisiä tietoja rakennusammattissa	
Naispuolinen s:n	Perehtynyt sosialiseen menestystyöhön	

Kansakoulut.

Tarkastajat (ynnä apulaistarkastaja)	Valitaan „hyvin luotettavista ja kansanope- tusta harrastavista miehistä“	K. k. aset. ^{11/5} 66, 11 §.
Ylemmän koulun luokkaopettaja ja -opettajatar	Hyväksytty seminaarin päästö- tahi kuunte- lijatutkinto	Julist. ^{21/7} 98 ja ^{29/5} 01.
Laulun, piirustuksen ja käsityön opet- taja ja opettajatar.	Seminaarinlehtorin tai -opettajan antama to- distus tarpeellisista tiedoista ja käytännöllii- sestä taidosta	Julist. ^{21/7} 98.
Lääkäri	„Tarpeelliset tiedot kouluhygieniassa“	Johtos. ^{21/2} 11.

Kasvatustalautakunta ja kasvatustalaitokset.

Kansakoulunopettaja ja -opettajatar . .	Niinkuin edellä.
--	------------------

Vesijohtolaitos.

Kemisti	„Suoritettu kandidaattitutkinto, jossa on ke- miassa korkein arvolause, tai suoritettu kurssi Suomen teknillisen korkeakoulun kemialli- sella osastolla tai myös asianomaisesti vahvis- tetut vastaavat tiedot sekä todistettu tuntemus siitä, mitä kemialliseen vedentutkimukseen kuuluu“	Johtos. ^{1/12} 08.
-------------------	--	-----------------------------

Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajat	Tuomarinviran toimittamiseen oikeuttava lain- opillinen tutkinto sekä käytännöllistä koke- musta tällä alalla	Johtos. ^{7/3} 11.
-------------------------	---	----------------------------

Sosiaalilautakunta.

Sihteeri	Perehtynyt lautakunnan toimialaan kuuluviin tehtäviin	Johtos. ^{15/4} 13.
--------------------	--	-----------------------------

Eräistä muista viroista ovat asianomaiset laitokset ja viranomaiset maininneet, että niiden pitäjille asetetaan eräitä virkakelpoisuusehtoja. Niinpä mainittakoon, että kaupungin-
kirjaston amanuenssin tulee olla suorittanut tyttökoulukurssi tai omata vastaavat tiedot
sekä olla neljä kuukautta harjoitellut kirjastossa; että eräät sairaalat ovat ilmoittaneet
asettaneensa vaatimuksen että sairaanhoitajattaren tulee olla käynyt kaksivuotinen hoitajatar-
kurssi; että rakennustarkastuskonttorin rakennustarkastajilta ja valvojalta on vaadittu
arkkitehtitutkinto sekä saman konttorin rakennusinsinööreiltä insinööritutkinto; että sähkö-
laitoksenkoneenkäyttäjiltä vaaditaan I luokan koneenkäyttäjätutkinto, vaikkei Kaupungin-
valtuusto ole antanut nimenomaisia määräyksiä kaikkien näiden tapausten varalta. Kun

kuitenkin edellä luetellut tapaukset, joissa jonkinlaisia virkakelpoisuusehtoja asetetaan, ovat harvalukuiset, mutta luultavasti kaikkia tuollaisia tapauksia ei ole merkitty palautettuihin kyselykaavakkeihin ja niiden luettelo sentähden jäisi varsin epätäydelliseksi, ei sitä ole tämän ohien pantu.

Tiedustuksessa kysyttiin edelleen, oliko määrätty koepalvelusaika, jotta saataisiin selville asianomaisen sopivaisuus toimeensa. Saapuneista vastauksista käy selville, että Vaivahoitohallituksen päätöksen mukaan kunnalliskodin sairaanhoitajarten tulee olla koepalveluksessa 6 kuukautta, että kaupunginkirjaston amanuensseilta vaaditaan 4 kuukauden harjoittelu-aika kirjastossa ja että kunnan työnvälitystoimiston johtokunta on eräissä tapauksissa määrännyt kolmikuukautisen koepalvelusajan. Lisäksi mainittakoon, että kansakoulujen opettajat ja opettajattaret maaliskuun 7 päivänä 1893 annetun k. julistuksen mukaan asetetaan kahdeksi koevuodeksi, joiden kuluttua heidät vahvistetaan virkoihinsa, jos sopiviksi havaitaan.

Oikeus muun viran pitämiseen.

Eräihin virkoihin nähden on säädetty, että niiden pitäjät eivät ensinkään tai ainoastaan Kaupunginvaltuuston tai asianomaisen lautakunnan luvalla ovat oikeutetut pitämään muuta virkaa tai tointa. Nämä luetellaan seuraavassa:

Laitos tai viranomainen.	Ehdottomasti kielletty pitämästä muuta virkaa.	Kielletty luvatta pitämästä muuta virkaa.	Kielletty pitämästä virkaa, joka on esteeksi virantoimitukselle kaupungin palveluksessa.	Säädös.
Rahatoimikamarin kanslia	Shteeri	—	—	Johtos. 16/12 13
Rahatoimikonttori	Kaup. kassanhoit.	Kaup. kamreeri	Kaup.kirjanpitäjät	Johtos. 19/3 95
Liikennekonttori	—	Liikennekamreeri	—	Johtos. 11/12 06
Tilastokonttori	—	—	Johtaja	Johtos. 25/4 11
Palokunta	—	Alipalomestari	—	Kvston päät. 20/12 12
Terveydenhoitolautakunta	Ensim. kaupunginlääkäri	—	—	Johtos. 21/12 93
”	—	Terveydenhoitontarkastaja	—	Johtos. 13/5 13
”	—	Terveyspoliisin kaitsijat (yynnä desinfioitsijat)	—	} Johtos. 1/12 08
”	—	Työtarkastajat	—	
”	—	Kaup.eläinlääkäri	—	Johtos. 28/4 14
Terveydellisten tutkimusten laboraattori	Kemiallisen osaston johtaja	—	—	Johtos. 13/3 17
				Johtos. 30/11 15

Laitos tai viranomainen.	Ehdottomasti kielletty pitämästä muuta virkaa.	Kielletty luvatta pitämästä muuta virkaa.	Kielletty pitämästä virkaa, joka on esteeksi virantoimitukselle kaupungin palveluksessa.	Säädös.
Asuntotarkastuskonttori	—	Asuntotarkastaja	—	} Johtos. $\frac{2}{3}$ 15
”	—	Tarkast.apulainen	—	
Lihantarkastusasema	—	Eläinlääkärit	—	Johtos. $\frac{13}{4}$ 15
Sairaalaylihallitus	—	—	Sairaalatarkastaja	Ohjes. $\frac{2}{6}$ 16
Vaivahoitohallitus	Toimitusjohtaja	—	—	} Ohjes. $\frac{30}{10}$ 14
”	—	Last.hoid.tarkast.	—	
”	Kunnalliskodin johtaja	—	—	
Kansakoulut	—	Kansak. tarkastajat	—	Ohjes. $\frac{25}{11}$ 14
Kasvatuslautakunta	—	Ammattiholhooja	—	Johtos. $\frac{4}{11}$ 14
Työväenopisto	—	Johtajat	—	Säännöt $\frac{10}{6}$ 13
Rakennuskonttori	Kaup.insinööri	—	—	} Johtos. $\frac{30}{5}$ 11
”	Työpäälliköt	—	—	
”	Kaup.arkkitehdit	—	Geodeetti	
”	Kaupunginase- kaava-arkkitehti	—	—	
”	Kaupungin- puutarhuri	—	—	
”	Puhtaanapito-os. johtaja	—	—	
”	Kamreeri	—	—	
”	Varastonhoitaja	—	—	
”	Avust. k.asema- kaava-arkkitehti	—	—	
”	—	—	—	
Teknilliset laitokset	Toimitusjoh- tajat	—	—	S:n, muutettu $\frac{26}{3}$ 12
”	Vesijohtolaitok- sen assistentti	—	—	Johtos. $\frac{13}{2}$ 06
”	Vesijohtolaitok- sen kemisti	—	—	Johtos. $\frac{1}{12}$ 08
Rakennustarkastus- konttori	—	—	Rakennustarkas- taja	} Johtos. $\frac{1}{6}$ 12
”	—	—	Avust. rakennus- tarkastaja	
”	—	—	Rakennusinsinöö- rit	
”	—	—	Rakennusvalvoja	
Verotusvalmistelu- kunta	—	Sihteerit	—	Johtos. $\frac{30}{5}$ 11
Sosiaalilautakunta	—	—	Työväenopetus- laitosten tar- kastaja	muut. $\frac{21}{11}$ 16 Johtos. $\frac{27}{3}$ 17

Palvelusaika.

Siihen aikaan nähden, joksi kaupungin virka- ja palvelusmiehet on toimiinsa otettu, vallitsee eri laitoksissa suuria eroavaisuuksia, vaikka uusia virkoja perustettaessa viime aikoina tavallisesti onkin määrätty molemminpuolinen kuusikuukautinen irtisanomisaika.

Kansakoulunopettajista ja -opettajattarista säädetään maaliskuun 7 päivänä 1893 annetussa julistuksessa, joka sisältää muutoksia erinäisiin kansakoululaitoksen järjestyksestä toukokuun 11 päivänä 1866 annetun asetuksen pykäliin, että opettaja tai opettajatar asetetaan virkaan kahdeksi koevuodeksi, joiden kuluttua hänelle, jos hänet havaitaan toimeensa täysin sopivaksi, annetaan vahvistuskirja. Opettaja ja opettajatar on oikeutettu virkaansa hoitamaan, kunnes itse pyytää eroa tai säädetyssä kurinpitojärjestyksessä tuomitaan virkansa menettäneeksi. Samaa menettelyä noudatetaan myös kaupungin kasvatuslaitoksissa palveleviin kansakoulunopettajiin ja -opettajattariin nähden.

Muista toimihenkilöistä on alempana olevassa luettelossa mainittujen ilmoitettu olevan asetetut molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

Kaupunginvaltuuston kanslia.

Sihteerit	}	6 kuuk.....	Johtos. 27/2 12
Notaari			

Rahatoimikamarin kanslia.

Sihteerit	}	" "	Johtos. 16/12 13
Asiamies			
Notaari			
Pöytäkirjuri			

Rahatoimikonttori.

„Vakinaiset virkamiehet“	„ "	Johtos. 19/3 95
--------------------------------	-----	-----------------

Liikennekonttori.

„Kaikki vakinaiset virkamiehet“	„ "	Johtos. 11/12 06
---------------------------------------	-----	------------------

Satamakonttori.

Satamakonttorinkirjanpitäjä	„ "	Kvston päät. 1/10 95
Satamakonttorin kassanhoitaja	„ "	Kvston päättämättä.

Tilastokonttori.

Johtaja	}	" "	Johtos. 25/4 11, viimeksi muuttettu 30/1 17
Aktuaarit			
Amanuenssi			

Palokunta.

Korporaalit	2 viikkoa	Kvston päättäm.
-------------------	-----------------	-----------------

Terveydenhoitolaetakunta.

Toimistoapulainen	1 kuuk.....	Kvston päättäm.
Terveydenhoidontarkastaja	6 "	Johtos. ¹³ / ₅ 13
Aluelääkäri (ynnä naispuolinen)	" "	Johtos. ²¹ / ₆ 12
Työtarkastajat	" "	Johtos. ²⁸ / ₄ 14
Kaupungineläinlääkäri	" "	Johtos. ¹³ / ₃ 17

Asuntotarkastuskonttori.

Asuntotarkastaja	} " "	Johtos. ² / ₃ 15
Tarkastusapulaiset		Kvston päättäm.
Kanslia-apulainen	" "	

Terveystoimisto.

Johtaja	" "	Johtos. ¹⁶ / ₅ 07
---------------	-----------	---

Venerinen poliklinikka.

Johtaja	" "	Kvston päättäm. ¹⁾
---------------	-----------	-------------------------------

Terveydellisten tutkimusten laboratorio.

Johtaja	} " "	Johtos. ³⁰ / ₁₁ 15
Assistentti		

Lihantarkastusasema.

Johtaja	} 6 kuuk.	} Johtos. ¹³ / ₄ 15	
Vanhempi tarkastuseläinlääkäri			
Nuorempi "			3 " .....
Kassanhoitaja			6 " .....

Kaupungin Sairaalaylihallitus.

Sairaalatarkastaja	" "	Ohjes. ² / ₆ 16
--------------------------	-----------	---------------------------------------

Sairaalat.

Ylilääkäri	} " "	} Ohjes. ² / ₆ 16	
Toimitsija			" " .....
Hoitajattaret			1 kuuk. ....
Pesijättäret			2 viikkoa .....
Ompelijattaret	" "	} Kvston päättäm.	
Konttoriapulaiset	} sovittu irtisanomisaika.		
Koneenkäyttäjät			
Lämmittäjät			
Autonkuljettaja			
Huonekalupuseppä			

¹⁾ Terveydenhoitolaetakunta lausui poliklinikan perustamista koskevassa esityksessään (*Pain. asiakirj. N:o 26 vuodelta 1917, siv. 5*), että lääkäri olisi asetettava kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla, mutta Kaupunginvaltuusto ei tehnyt mitään päätöstä tästä asiasta ⁸/₅ 17.

Kulkutautisairaalan vahtimestari	} Sovittu irtisanomisaika	} Kvston päättä-	
” portinvartijat			} mättä
” rengit			
<i>Vaivahoitohallitus.</i>			
Toimitusjohtaja	6 kuuk.	} Kvston päättä-	
Lastenhoidontarkastaja	” ”		} mättä 1)
Tarkastusapulainen	” ”		
<i>Kunnalliskoti.</i>			
Johtaja	” ”	S:n	
Työlaitoksen konttoriapulainen	} 14 päivää	} S:n	
Ylimääräiset sairaanhoitajattaret			
Siivoojattaret			
Pesijättäret			
Keittiöhenkilökunta			
Ompelijatar			
Lastenhoitajattaret			
Työnjohtaja			
Koneenkäyttäjät			
Lämmittäjä			
Portinvartija			
Renki			
<i>Tyttöjen ammattikoulu.</i>			
Opettajattaret	3 kuuk.	S:n	
<i>Kansakoulu.</i>			
Tarkastajat ja apulaistarkastaja	6 kuuk.	Ohjes. ^{25/11} 14	
Lääkärit	” ”	Johtos. ^{21/2} 11	
Koulunjohtajat	”sovittu aika“	Johtos. ^{28/11} 04	
<i>Kasvatustalokunta.</i>			
Ammattihoilooja	} 6 kuuk.	} Johtos. ^{4/11} 14,	
Aviottomain lasten tarkastaja			} muut. ^{22/5} 17
Kamreeri			
Lääkäri			

1) Käsitellessään kysymystä kaupungin uuden vaivahoito-ohjesäännön laatimisesta päätti Kaupunginvaltuusto ^{21/5} 1895 m. m. antaa erityisen toimitusvaliokunnan tehtäväksi laatia uuden ehdotuksen asiasta sekä käskä valiokunnan panna ohjesääntöön määräyksen, että toimitusjohtaja ja vaivaistalontarkastaja (nyttemmin kunnalliskodin johtaja) asetetaan 6 kuukautisen irtisanomisen ehdolla. Mainittua määräystä ei kuitenkaan ole noudatettu uutta ehdotusta laadittaessa eikä tätä menettelyä ole mitenkään perusteltu (*Kvston pain. asiakirj. N:o 30 vuodelta 1895*).

Lokakuun 30 päivänä 1914 annetussa uudessa vaivahoito-ohjesäännössä ei ole määrystä puheena olevasta seikasta.

Kasvatuslaitoksen johtaja, joka ei ole kansakoulunopettaja	4 kuuk.	Ohjes. 27/5 15
Kasvatuskodin johtajan apulainen	2 ”	Kvston päättäm.
Bengtsårin laitoksen veistonopettaja ..	4 ”	” ”
Emännät	2 ”	} Ohjes. 27/5 15
Kaitsijat	4 viikkoa	
Hoitajattaret	4 ”	
<i>Kansanlastentarhat.</i>		
Lastentarhain tarkastaja	6 kuuk.	Johtos. 25/2 13
<i>Kaupunginkirjasto.</i>		
Kirjastonhoitajat	6 ”	Johtos. 14/6 10 ja 21/1 13
<i>Työväenopisto.</i>		
Johtaja	6 ”	} Säännöt 10/6 13
Opettajat	lukuvuosi	
<i>Rakennuskonttori.</i>		
Kaupungininsinööri	} 6 kuuk.	} Johtos. 30/5 11 („rakennuskonttorin virkamiehet“; vrt. Kvston päät. 26/3 12, 30/12 12 ja 6/6 16)
Työpäälliköt		
Kaupunginarkkitehdit		
Kaupunginasemakaava-arkkitehdit		
Geodeetti		
Kaupunginpuutarhuri		
Puhtaanapito-osaston johtaja		
Kamreeri		
Varastonhoitaja		
Huonerakennusosast. ylimäär. arkkitehdit		
” ” piirustajat	1 ”	Kvston päättäm.
Konttoriapulaiset	6 ”	Johtos. 30/5 11
Metsänvartijat	6 ”	Kvston päättäm.
Vahtimestari	6 ”	
<i>Vesijohtolaitos 1).</i>		
Toimitusjohtaja	6 kuuk.	Ohjes. 30/4 12
Assistentti	6 ”	Johtos. 13/2 06
Kemisti	6 ”	Johtos. 1/12 08
Apulaiskemisti	3 ”	Kvston päättäm.

1) Teknillisten laitosten ohjesäännön mukaan otetaan kaikki vuosirahasäännössä luetellut virkamiehet, paitsi toimitusjohtajia, enintään 6 kuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

Putkiverkkoinsinööri	3 kuuk.	Kvston päättäm.
Työpajainsinööri	6 ”	Kvston p. ^{30/12} 12
Kamreeri	6 ”	Johtos. ^{13/2} 06 ¹⁾
Kirjanpitäjä	3 ”	} Kvston päättäm.
Kassanhoitajatar	3 ”	
Konttoriapulaiset	1 ”	} Johtos. ^{13/2} 06
Ylikoneenkäyttäjä	2 ”	
Koneenkäyttäjät	2 ”	} Kvston päättäm.
Vesimittarinlukijat	2 viikkoa	
Rahainperijät	1 kuuk.	} Johtos. ^{13/2} 06
Putkimestarit	2 ”	
Työmestarit	2 ”	} Kvston päättäm.
Varastonhoitaja	2 ”	
Ylimäär. varastonhoitaja	1 ”	} Kvston päättäm.
Varastoapulainen	2 viikkoa	
Rakennusmestari	1 kuuk.	
Laboratoorin vahtimestari	2 ”	
Asiapojat	2 viikkoa	

Kaasulaitos 2).

Toimitusjohtaja	6 kuuk.	Ohjes. ^{30/4} 12
Kemisti	6 ”	} Kvston päät. ^{30/12} 12
Avustava johtotyöinsinööri	6 ”	

Sähkölaitos 2).

Toimitusjohtaja	} 6 kuuk.	Johtos. ^{30/4} 12
Kamreeri		
Ensimmäinen käyttöinsinööri	} 6 ”	Kvston päättäm.
Johtoverkon johtaja		
Jakeluosaston johtaja		
Kirjanpitäjä		
Kassanhoitajatar	} 3 ”	Kvston päättäm.
Toinen käyttöinsinööri		
Laboratoori-insinööri		
Valvojat	} 1 ”	Kvston päättäm.
Ekspediööri		
Konttoriapulaiset		
Konttoripojat		
Tullaaja		

1) Aikaisempi kirjanpitäjätöimi järjestettiin 1911 kamreerinviraksi.

2) Ks. edellisellä sivulla olevaa alaviittoa.

Rahainperijä	1 kuuk.	} Kvston päättäm.
Konemestari	3 kuuk.	
Höyrykattilaesimies		
Ylimonttöörit		
Kaapelitöiden mestari	14 päivää	
Koneenkäyttäjät ja konetaul. vartijat ..		
Talonmies		
Portinvartijat		
Siivoojattaret		

Revisionikonttori.

Reviisorit	6 kuuk.	Johtos. 3/10 11
Reistraattori	6 „	Kvston p. 30/12 13

Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastajat	6 kuuk.	Johtos. 1/6 12
Rakennusinsinöörit		
Rakennusvalvoja		
Kanslisti	14 päivää	Kvston päättäm.
Vahtimestari		
Siivoojatar		

Verotusvaimistelukunta.

Puheenjohtaja	6 kuuk.	Johtos. 30/5 11
Sihteerit	6 „	Johtos. 30/5 11, muutettu 21/11 16

Vähävaraisten oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajat	6 kuuk.	Johtos. 7/3 11
-----------------------	--------------	----------------

Sosiaalilautakunta.

Sihteeri	6 „	Johtos. 15/4 13
Työväenopetuksen tarkastaja	6 „	Johtos. 27/3 17

Kunnan työnvälitystoimisto

Johtaja	6 kuuk.	} Johtos. 24/2 14
Apulaiset	1 „	
Vahtimestari	1 „	Kvston päättäm.

Kaupungin museo.

Johtaja	6 kuuk.	Kvston päättäm.
---------------	--------------	-----------------

Kaupunginorkesteri.

Taloudenhoitaja	3 kuuk.	Kvston päättäm.
-----------------------	--------------	-----------------

Kaupungin kiinteistöt.

Taloudenhoitaja	6 kuuk.	Rkmin vahvist. johtos. ²⁵ / ₅ 14
Eräät virat täytetään määräajaksi, nimittäin:		
Kaupunginkättilön	3 vuodeksi	Johtos. ²⁹ / ₁₀ 95 ¹⁾
Terveystoimiston lääkärin	6 "	} Johtos. ¹⁶ / ₅ 07
" assistentin	vähintään 1 vuodeksi	
Marian sairaalan alilääkärin	" 1 "	} Säännöt ¹³ / ₃ 09
" " assistenttilääkärin	" 1 "	
" " amanuenssien	" ¹ / ₂ "	
Tuberkulootisten poliklinikan assistentin	8 kuuk. ²⁾	
Kansakoulujen taloudenhoitajan	} 1 vuodeksi	Asetus ¹¹ / ₅ 66, 15 §
Kansakoulujohtokuntain sihteerien		
Työväenopiston johtokuntain sihteerien	1 vuodeksi	Kvston päättäm.

Palomiehistö sekä kaupunginorkesterin soittajat otetaan välikirjain nojalla, edelliset palojärjestyksen 5 § mukaan määräajaksi, nykyään 2 vuodeksi, jälkimäiset soitantokaudeksi.

Vastatessaan komitean lähettämiin kyselykaavakkeisiin on satamakapteeni ilmoittanut itsensä ja satamamestarin otetuiksi palvelukseen elinkaudeksi. Nimenomaista säännöstä tästä ei kuitenkaan ole Senaatin tammikuun 15 päivänä 1879 vahvistamassa sekä huhtikuun 23 ja marraskuun 1 päivänä 1887 muutetussa kaupungin satamajärjestyksessä.

Mitä vihdoin kaupunginlääkäreihin tulee, on edellä mainitussa Kunnallisen Keskustoimiston promemoriassa tästä seikasta selvitys, jonka mukaan ensimmäistä kaupunginlääkäriä on pidettävä asetettuna elinajaksi tahi kunnes hän itse pyytää eroa tahi laillinen tuomioistuin julistaa hänet virkansa menettäneeksi.

Edellä mainitut määräykset kohdistuvat nykyään voimassa oleviin säännöksiin. Epätietoista voi olla, vaikuttavatko ne takautuvasti niin, että asianomaiset toimihenkilöt olisivat velvolliset niitä noudattamaan, siinäkin tapauksessa että heidät on virkoihinsa valittu ennen puheena olevain määräysten antamista. Tähän asiaan on kajonnut m. m. suomenkielisten kansakoulujen nykyinen tarkastaja kaupungin uudesta kansakouluohjesäännöstä annettuun komiteanmietintöön liittämässään vastalauseessa (*Pain. asiakirj. N:o 67 vuodelta 1914*), jossa hän huomauttaa, että nykyään voimassa olevan ohjesäännön säännökset, että kansakoulutarkastaja asetetaan kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla, koskevat ainoastaan niitä tarkastajia, jotka on valittu uusien määräysten tultua voimaan. Selvitystä niistä tapauksista, jolloin säännökset määräaikaisesta irtisanomisesta on annettu sen jälkeen kuin nykyiset viranpitäjät ovat virkoihinsa tulleet, ei ole olemassa.

¹⁾ Johtosäännön määräystä puheena olevassa kohden ei ole noudatettu.

²⁾ Assistentin virkaa hoidetaan vaan jonakin osana vuodesta.

Kaikki muut kuin tässä edellä luetellut virka- ja palvelusmiehet on asetettu määräämättömäksi ajaksi, jos saadut tiedot pitävät paikkansa. Ovatko he niin ollen oikeutetut pysymään virassa niin kauan kuin haluavat vai voiko asianomainen viranomaisen heidät erottaa minkäänlaista irtisanomisaikaa noudattamatta, on lainopillinen kysymys, jonka ratkaiseminen ei kuulu tämän selonteon tarkoitukseen.

Menettely virkaa täytettäessä.

Säännöksiä siitä, miten on meneteltävä virkaa tai tointa täytettäessä, ei yleensä ole olemassa. Kaupunginlääkärien ja ylempäin kansakoulujen opettajain viroista on kuitenkin säädetty, että ne on julistettava avonaisina haettaviksi määräajan kuluessa, joka jälkimmäisessä tapauksessa heinäkuun 21 päivänä 1898 annetun k. julistuksen mukaan ei saa olla 30 päivää lyhempi eikä 45 päivää pitempi.

Alempana lueteltuihin virkoihin nähden on säädetty 30 päivän haku aika:

Kaupunginvaltuuston kanslia.

Sihteerit	}	Johtos. ^{27/2} 12, muut. ^{30/1} 17
Notaari		

Rahatoimikamarin kanslia.

Sihteerit	}	Johtos. ^{16/12} 13
Asiamies		
Notaari		
Pöytäkirjuri		

Tilastokonttori.

Johtaja	}	Johtos. ^{25/4} 11, viimeksi muut. ^{30/1} 17
Aktuaarit		
Amanuenssi		

Terveystoimikunta.

Aluelääkärit	Johtos. ^{21/6} 12
--------------------	----------------------------

Lihantarkastusasema.

Johtaja	}	Johtos. ^{13/4} 15
Vanhempi tarkastuseläinlääkäri		
Kassanhoitaja		

Kaupungin Sairaalaylihallitus.

Sairaalatarkastaja	}	Ohjes. ^{2/6} 16
Sairaalat. Ylilääkärit		

Vaivahoitohallitus.

Toimitusjohtaja	}	Ohjes. 30/10 14
Apulaisjohtaja		
Lastenhoidontarkastaja		
Sihteeri		
Kanslianjohtaja		
Kassanhoitaja		

Kunnalliskoti.

Johtaja	Ohjes. 30/10 14
---------------	-----------------

Kasvatuslautakunta.

Ammattihoilooja	}	Johtos. 4/11 14, muut. 22/5 17
Aviottomain lasten tarkastaja		
Kamreeri		
Lääkäri		

Kaupunginkirjasto.

Kirjastonhoitajat	Säännöt 14/6 10 ja 21/1 13
-------------------------	----------------------------

Revisionikonttori.

Reviisorit	Ohjes. 3/10 11
------------------	----------------

Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajat	Johtos. 7/3 11
-----------------------	----------------

Majoituslautakunta.

Sihteeri	}	Johtos. 25/1 78
Majoitusmestari		

Sosiaalilautakunta.

Työväenopetuksen tarkastaja	Johtos. 27/3 17
-----------------------------------	-----------------

Tämän lisäksi on säädetty, että alempana mainitut virat on julistettava avonaisina halullisten haettaviksi ennen täyttämistä, vaikkei määrättyä hakuaikaa ole säädetty.

Asuntotarkastuskonttori.

Asuntotarkastaja	}	Johtos. 2/3 15
Tarkastusapulaiset		

Kansakoulut.

Lääkärit	Johtos. 21/2 11
----------------	-----------------

Kasvatustalokset.

Johtajat, jotka eivät ole kansak. opettajia . . . . . Johtos. 27/5 15

Työväenopisto.

Johtaja . . . . . Säännöt 10/6 13

Kansanlastentarhat.

Tarkastaja . . . . . Johtos. 25/2 13

Kaupungin yleisten töiden Hallitus.

Sihteerit . . . . . Johtos. 30/5 11

Edellä olevat tiedot eivät kuitenkaan ole täydellisiä, koska asianomaisille virastoille ja viranomaisille lähetetyssä kyselykaavakkeessa ei ollut varattu tilaa puheena olevalle ilmoitukselle.

Huhtikuun 1 päivänä 1913 päätti Kaupunginvaltuusto evätä Svenska maskinistföreningen nimisen yhdistyksen esityksen että kaupungin laitosten avonaiset koneenkäyttäjätöimet julistettaisiin haettaviksi.

Luontoisedut tai vastaava korvaus.

Siirryttäessä tekemään selkoa kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkkaeduista esitetään aluksi alempana olevassa taulussa ne toimihenkilöt, joiden on rahapalkkansa lisäksi ilmoitettu saavan luontoisetuja tai rahakorvausta niistä.

Virasto tai laitos.	Asunto, lämpö, valo.	Ruoka, pesu.	Sairaan- hoito.	Vuokra- rahoja.	Vaatetus- apu.	Ruoka- rahoja.
<i>Liikennekonttori.</i>						
Kaupunginvaakamestari	—	—	—	1	—	—
<i>Satamakonttori.</i>						
Satamakonstaapeli	1) 1	—	—	—	—	—
<i>Palokunta.</i>						
Palomestari	1	—	—	—	—	—
Ruiskumestari	3	—	3	—	—	—
Kersantit	9	—	9	—	9	—
Korpraalit	2) 78	2) 78	78	—	78	—
Konstaapelit	53	53	53	—	53	—
Konemestarit	2	2	2	—	53	—

1) Ainoastaan asunto. — 2) Naineet korpraalit saavat vuokra- ja ruokarahoja.

Virasto tai laitos.	Asunto, lämpö, valo.	Ruoka, pesu.	Sairaan- hoito.	Vuokra- rahoja.	Vaatetus- apu.	Ruoka- rahoja.
<i>Sairaalat.</i>						
Ylilääkärit (Kulku., Nickby)	2	—	—	—	—	—
Alilääkärit (Kulku., Nickby)	2	—	—	—	—	—
” (Maria, Nickby)	2	2	—	—	—	—
Assistenttilääkärit	7	8	—	—	—	—
Amanuenssit	4	3	—	—	—	—
Hoitajattaret, hoitajat	194	194	194	—	—	—
Toimitsijat	4	—	—	—	—	—
Toimitsijan apulainen	—	1	—	2	—	—
Oppilaskoulun johtajat	1	1	1	—	—	—
Liinavaatevaraston „	6	6	6	—	—	—
Ruokalan johtajattaret	7	7	7	—	—	—
Keittiöhenkilökunta	50	50	50	—	—	—
Siivoojattaret	60	60	60	—	—	—
Pesijättäret ja silittäjättäret	40	40	40	—	—	—
Ompelijattaret	10	10	10	—	—	—
Kylvettäjä	4	4	4	—	—	—
Koneenkäyttäjät	6	2	5	—	—	—
Lämmittäjät	8	9	9	1	—	—
Vahtimestarit, portinvartijat	13	15	15	1	—	—
Rengit	28	29	29	1	—	—
Des. laitoksen esimiehet ja apulais.	3	3	3	—	—	—
Autonkuljettaja	1	1	1	—	—	—
Puuseppä	2	1	2	—	—	—
Seppä	1	1	1	—	—	—
Maalari	1	1	1	—	—	—
Suutari	1	1	1	—	—	—
Räättäli	1	1	1	—	—	—
Sianhoitaja	1	1	1	—	—	—
Työnjohtajat	1	1	1	—	—	—
Puutarhuri	1	1	1	—	—	—
Puhelimenhoitajat	2	2	1	—	—	—
Kesäpäiväparantolan johtajat ..	—	1) 1	—	—	—	—
” opettajattaret	—	1) 2	—	—	—	—
<i>Kunnalliskoti.</i>						
Johtaja	1	—	—	—	—	—
Konttoriapulaiset	2	—	—	—	—	—
Työlaitoksen konttoriapulainen ..	1	1	—	—	—	—

1) Ainoastaan ruoka.

Virasto tai laitos.	Asunto, lämpö, valo.	Ruoka, pesu.	Sairaan- hoito.	Vuokra- rahoja.	Vaatetus- apu.	Ruoka- rahoja.
Hoitajattaret	10	10	—	—	—	—
Vaatteidenpesun johtajatar	1	1	—	—	—	—
Emäntä	1	1	—	—	—	—
Siivoojattaret	5	5	—	—	—	—
Pesijättäret	7	7	—	—	—	—
Keittiöhenkilökunta	11	11	—	—	—	—
Ompelijattaret	1	1	—	—	—	—
Lastenhoitajattaret	6	6	—	—	—	—
Johtajatar	1	1	—	—	—	—
Käsitöiden johtajatar	1	1	—	—	—	—
Työnjohtaja	1	1	—	—	—	—
Kaitsija	1	—	—	—	—	—
Työesimies	2	2	—	—	—	—
Koneenkäyttäjä	1	1	—	—	—	—
Lämmittäjä	2	2	—	—	—	—
Vahtimestari, portinvartija	5	5	—	—	—	—
Renki	1	1	—	—	—	—
<i>Ammattikoulut.</i>						
Tarveaineiden hoitajatar	—	1) 1	—	—	—	—
Varastonhoitajatar	1	1) 1	—	—	—	—
Naisvahtimestari	1	2) 1	—	—	—	—
Palvelijatar	1	2) 1	—	—	—	—
<i>Kansakoulut.</i>						
Vahtimestarit	14	—	—	—	—	—
Lämmittäjät	5	—	—	—	—	—
<i>Kasvatustalokunta ja kasvatustalokset.</i>						
Johtajat	8	—	—	—	—	—
Apulaisjohtaja (vastaanottokodin)	1	—	—	—	—	1
Johtajattaret (opettajattaret)	2	3) 2	—	—	—	—
Opettajat, opettajattaret	4	—	—	—	—	—
” ”	3	—	—	—	—	3
Emännät	7	—	—	—	—	7
Kaitsijat	9	3) 9	—	—	—	—
Hoitajattaret	3	—	—	—	—	3
Opettajattaret	4	—	—	—	—	4
Talonmies	1	—	—	—	—	1
Karjakko	1	—	—	—	—	1

1) Ainoastaan ruoka koulun työpäivinä. — 2) Ainoastaan ruoka koulun työpäivinä, ruokarahaa loma-aikoina. — 3) Ainoastaan ruoka.

Virasto tai laitos.	Asunto, lämpö, valo.	Ruoka, pesu.	Sairaan- hoito.	Vuokra- rahoja.	Vaatus- apu.	Ruoka- rahoja.
<i>Kaupunginkirjasto.</i>						
Vahtimestari	2	—	—	—	—	—
Siivoojatar	5	—	—	—	—	—
Talonmies	1	—	—	—	—	—
Johtaja (Hermann)	1	—	—	—	—	—
Johtaja (Tehtaankatu)	1	—	—	—	—	—
<i>Rakennuskonttori.</i>						
Kaupunginpuutarhuri	¹⁾ 1	—	—	—	—	—
Metsänhoitajat	2	—	—	—	—	—
<i>Vesijohtolaitos.</i>						
Kemistit	2	—	—	—	—	—
Koneenkäyttäjät	6	—	—	—	—	—
Koneenkäyttäjäapulaiset	4	—	—	—	—	—
Vesimittarinlukijat	—	—	—	—	5	—
Rahainperijät	—	—	—	—	1	—
Työmestarit	1	—	—	—	—	—
Säiliönvartija	²⁾ 1	—	—	—	—	—
Laboratorin vahtimestari	1	—	—	—	—	—
Asiapoijat	—	—	—	—	³⁾ 1	—
<i>Kaasulaitos ⁵⁾.</i>						
Toimitusjohtaja	—	—	—	1	—	—
Käyttöinsinööri	²⁾ 1	—	—	—	—	—
Kaasukellon paineenjärjestäjä ..	1	—	—	—	—	—
Lyhdynsytyttäjän esimies	1	—	—	—	—	—
Konemestari	²⁾ 1	—	—	—	—	—
Kaasumestarit	2	—	—	—	—	—
Asiapoijat	—	—	—	—	3	—
<i>Sähkölaitos.</i>						
Ensimäinen käyttöinsinööri	1	—	—	—	—	—
Johtomontööri	1	—	—	—	—	—
Konemestarit	2	—	—	—	—	—
Höyrykattilaesimies	⁴⁾ 1	—	—	—	—	—
Ylimontööri	⁴⁾ 2	—	—	—	—	—
Työmestari	⁴⁾ 2	—	—	—	—	—
Rakennusmestari	⁴⁾ 1	—	—	—	—	—
Koneenkäyttäjät	⁴⁾ 3	—	—	—	—	—

¹⁾ Asunto lämpö ja vihannesmaa. — ²⁾ Asunto ja lämpö. — ³⁾ Puku. — ⁴⁾ Valo ja lämpö. — ⁵⁾ Vapaan kaasun saavat kaasulaitoksen toimitusjohtaja, käyttöinsinööri, kemisti, johtoyöinsinööri, kamreeri, konemestari ja 4 kaasumestaria.

Virasto tai laitos.	Aunto, lämpö, valo.	Ruoka, pesu.	Sairaan- hoito.	Vuokra- rahaa.	Vaatetus- apu.	Ruoka- rahaa.
<i>Sosiaalilautakunta.</i>						
Kunnan työväenasuntojen isän- nöitsijä	1) 1	—	—	—	—	—
Talonmiehet	1) 3	—	—	—	—	—
<i>Kunnan työnvälitystoimisto.</i>						
Vahtimestari	1	—	—	—	—	—

Luontoisetuihin käy myös lukeminen Marian sairaalan sairaanhoitajattarille, alihoitajattarille, yöhoitajattarille ja siivoojattarille (*Kvston päätös 23/11 1909*)²⁾ sekä mainitun sairaalan taloushenkilökunnalle (*Kvston päätös 14/5 1912*) palveluksessa saadun taudin kohdatessa taatun maksuttoman sairaanhoidon. Ensinmainitussa tilaisuudessa myönsi Kaupunginvaltuusto sairastuneille oikeuden saada kahden kuukauden aikana täyden palkkansa, minkä jälkeen saisi riippua eri esityksestä, annettaisiinko avustusta edelleen. Jälkimmäisessä tapauksessa päätettiin jättää eri esityksen varaan, saisiko asianomainen sairautensa aikana kantaa palkkansa. Samanlaisia määräyksiä näkyy sovelletun muissakin sairaaloissa (esim. Humaliston sairaalassa; ks. *Kvston esityslistaa N:o 17 vuodelta 1916, asiaa N:o 10 ja esityslistaa N:o 18 vuodelta 1916, asiaa N:o 11*).

Edellä olevassa yhdistelmässä ei ole otettu huomioon erälle vahtimestareille, työnjohtajille, kaitsijoille y. m. tulevia raitioteiden vapaalippuja.

Virkasivutulot.

Harvalukuisilla kunnan virka- ja palvelusmiehillä on paitsi rahapalkkaa ja luontoisetuja myöskin virkasivutuloja. Nämä luetellaan alempana, minkä ohessa myös mainitaan näiden tulojen määrä vuonna 1915.

Rahatoimikonttori.

Kaupunginkamreeri	Smk	1,038: 35
Kaupunginkassanhoitaja	„	519: 17
Apulaiskassanhoitaja	„	519: 18

1) Ainoastaan asunto. — 2) Kaupunginvaltuuston päätös ei nimenomaan sisällä maksuttoman sairaanhoidon myöntämistä, mutta on nähtävästi näin tulkittava ja onkin näin tulkittu. Vrt. Humaliston sairaalasta mainittua tapausta.

Satamakonttori.

Satamakapteeni	}	Smk	4,916: 26
Satamakonttorinkirjanpitäjä		n.	700: —
Satamakonttorinkirjanpitäjä		”	614: —
Vanhempi satamavahtimestari		”	500: —
Nuorempi ”		”	75: —
Tarkastuskonstaapeli		”	53: —
Kaupungissa olevat satamakonstaapelit, kukin	}	”	30: —
Sörnäsin satamakonstaapeli		”	452: —
Pakkaajat ja runsijat kukin	}	”	20: —
		”	245: —
		”	2,294: 45

Palokunta.

Palomestari	Smk	100: —
Alipalomestari	”	150: —
Ruiskumestarit, kukin	”	72: —
Kersantit ”	”	72: —
Korpraalit ”	”	60: —
Toisen vuoden konstaapelit	”	60: —

Kaupunginkirjasto.

Vahtimestarit, kukin noin	”	180: —
---------------------------------	---	--------

Rakennuskonttori.

Geodeetti	”	2,590: —
-----------------	---	----------

Virkasivutuloihin ei ole luettu kaupungin menosääntöön erälle toimihenkilöille merkittyä korvausta suoritetusta työstä, jommoista esimerkiksi ensimmäinen kaupunginlääkäri saa 2,500 markkaa osanotosta rakennuskatselmuksiin, ei myöskään kaupunginkassanhoitajalle tulevaa, rahasääntöön merkittyä korvausta menetetyistä poissaolosakoista y. m. s.

Palkattomat toimihenkilöt.

Kaupungin palveluksessa tullivapaiden tavarain punnitsemista ja luettelemista varten oleva vaakamestari ei saa palkkaa, vaan on oikeutettu kantamaan maksua toimituksistaan Kaupunginvaltuuston vahvistaman taksan mukaan. Lisäksi on Kaupunginvaltuusto joulukuun 6 päivänä 1910 myöntänyt hänelle vuotuisen vuokratilauksen.

Myöskään kaupungin vaakaintarkistaja ei saa kaupungilta palkkaa, vaan korvataan hänen työnsä niillä maksuilla, mitkä hän hallituksen vahvistaman taksan mukaan kantaa kustakin vakauksesta.

Palkkauksen jakautuminen palkkaan ja palkkioon.

Rahapalkasta mainittakoon tässä, että sitä kaupunginkamreerille ja ensimmäiselle kaupunginlääkärille maksetaan palkkana ja palkkiona. Aikaisemmin oli näin laita myös erinäisten Rahatoimikonttorin ja Liikennekonttorin virkamiesten, mutta (lukuun ottamatta kaupunginkamreeria) tällainen jaotus lakkautettiin aivan turhana molemmissa viimeksi mainituissa viroissa Kaupunginvaltuuston maaliskuun 28 päivänä 1916 vahvistettua niiden uudet menosäännöt. Tästä asiasta lausui Valtuuston vuonna 1914 erinäisten kunnan laitosten ja virkailijain palkkasääntöjen muuttamista koskevaa asiaa valmistelemaan asettama valiokunta seuraavaa (*Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914, siv. 5 ja 6*):

„Valtion ylempäin ja alempain virkamiesten palkkasäännöissä on palkkaetujen jakamisella *vakinaiseen palkkaan* ja *palkkioon* merkitystä asianomaisten eläkettä määrätessä, virasta erotessa, kuolleiden virkamiesten leskille ja lapsille annettavia lahjapalkkioita sekä palkkasäästöjä ja hautausapua ynnä viransijaisten palkkausetuja laskiessa. Kun kunnalla on oma eläkelaitoksensa eikä lahjapalkkiota kuolleen kunnan virkamiehen jälkeen makseta eikä viransijaisuuspalkkiota koskevia määräyksiä käy soveltaminen kaupungin virkamiehiin, on palkan ja palkkion välinen erotus näiltä kannoilta katsoen merkitystä vailla, mikäli kaupungin virkailijoita koskee. Siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan osallisiin kaupungin virkamiehiin, nimittäin oikeus- ja kunnallispormestariin, oikeus- ja kunnallisraatimiehiin, maistraatinsihteerin, ensimmäiseen ja toiseen kaupunginlääkärin sekä *kaupunginkamreeriin* nähden on välttämätöntä toisistaan erottaa palkka ja palkkio selvän perustuksen aikaansaamiseksi palkkasäästön laskemisessa.“

Se seikka että kaupunginkamreerin ja ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkaus edelleen on jaettuna palkkaa ja palkkioon, johtuu siitä, että nämä toimihenkilöt ovat osallisia siviiliviraston leski- ja orpokassaan ja on edellä mainitun valiokunnan mielestä tarpeellinen järkipäisen perustuksen saamiseksi palkkasäästön laskemiselle.

Menosäännössä erikseen luettelemattomat toimihenkilöt.

Sen sijaan että useissa laitoksissa, esimerkiksi sairaaloissa, miltei kaikki toimihenkilöt ovat erikseen luetellut menosäännössä ja saavat Kaupunginvaltuuston määräämän palkan, on toisissa laitoksissa, esimerkiksi sähkölaitoksessa, lukuisia n. s. ylimääräisiä apulaisia, konttoriapulaisia, joiden palkka maksetaan yhteisestä määrärahasta, puhumatta kaan vahtimestareista ja siivoojattarista. Vaikka tämä seikka näyttää sinänsä vähäpätöiseltä, vie se kuitenkin siihen, että nähtävästi saman arvoiset ja samanlaisia työtä suorittavat henkilöt eri laitoksissa palvelevat aivan erilaisilla ehdoilla. Kun esimerkiksi vaaditaan monta mutkaa, ennenkuin sääntöpalkkainen virkamies voi saada lisääntyneen työmäärän johdosta tarpeellista palkanlisäystä, voidaan määrärahasta palkatun ylimääräisen

apulaisen palkkaa lisätä tai vähentää Kaupunginvaltuuston voimatta sitä valvoa. Eläke-etu on ainoastaan menosäännössä luetelluilla toimihenkilöillä, mutta ei määrärahasta palkatuilla, ja jälkimäisten oikeus myöskin ikäkorotuksen ja kesäloman saamiseen riippuu tavallisesti asianomaisen päällikön mielivallasta ja hänen käytettävänä olevan määrärahan runsaudesta.

Menosäännössä erikseen luetellut toimihenkilöt on liitteessä mainittu kursiivilla painettuina, kun taas tavallisella kirjakelajilla luetellut toimihenkilöt palkataan eri määrärahoista (ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahasta, siivoamismäärärahasta, tarve-rahain määrärahasta y. m.).

Osallisuus siviiliviraston leski- ja orpokassaan.

Osallisia siviiliviraston leski- ja orpokassaan ovat, paitsi pormestaria ja raatimiehiä sekä maistraatinsihteeriä, jotka ylipäätään on jätetty esillä olevan selonteon ulkopuolelle, kaupunginkamreeri sekä ensimmäinen ja toinen kaupunginlääkäri.

Milloin kaupunginkamreeri ja ensimmäinen kaupunginlääkäri ovat tulleet kassan osallisiksi, ei nykyään voida mainita. Toisen kaupunginlääkäriin osallisuudesta mainittakoon, että Kaupunginvaltuusto vahvistaessaan mainitulle toimihenkilölle uuden johtosäännön toukokoun 11 päivänä 1909 päätti ryhtyä toimiin hänen saattamiseksi osalliseksi kassaan. Joulukuun 16 päivänä 1909 julisti Senaatti toisen kaupunginlääkäriinviran pitäjän osalliseksi siviiliviraston leski- ja orpokassaan, kuitenkin sillä ehdolla että asianomainen alistui maamme kaupunkien virkamiesten eläkekassan osallisuudesta voimassa oleviin tai vastedes asianmukaisessa järjestyksessä annettaviin säännöksiin sekä että kaupunki sitoutui maaliskuun 16 päivänä 1844 annetun k. julistuksen mukaisesti vastaamaan säädettyjen eläkemaksujen sekä vakanssi- ja armovuodensäästöjen suorittamisesta kassaan, mihin Kaupunginvaltuusto sitoutuikin tammikuun 25 päivänä 1910.

Oikeus ikäkorotuksen saamiseen.

Lukuisat kaupungin virkamiehet saavat pohjapalkkansa korotusta määrävuosien palveluksesta, mutta Kaupunginvaltuusto ei ole tämän edun suomisessa noudattanut mitään järjestelmää, vaan on ratkaisu usein tapahtunut ainoastaan yksityistapauksissa hakemuksen johdosta. Tästä on ollut seurauksena, että samankin viraston toiset toimihenkilöt ovat oikeutettuja ikäkorotukseen, toiset eivät.

Tavallisesti on ikäkorotus 10 % pohjapalkasta 5 vuoden ja edelleen 10 % 10 vuoden palveluksesta, mutta noudatetaan tässä kohden muitakin perusteita. Alempana luetellaan ikäkorotukseen oikeutetut virka- ja palvelusmiehet, ikäkorotuksen määrä ja perusteet sekä se Kaupunginvaltuuston päätös, johon ikäkorotusoikeus perustuu. Viimeksi mainittuun seikkaan nähden huomautettakoon, että useassa tapauksessa eräänlaatuisten toimihenkilöiden luvun lisääntyttä on, usein eri päätöstä tekemättä, ainoastaan pantu budjettiin

määräraha lisääntyntä toimihenkilöjen lukua varten, samalla nimenomaan säätämättä, että uudetkin toimihenkilöt ovat oikeutetut saamaan saman ikäkorotuksen, mikä on myönnetty aikaisemmin asetetuille viranpitäjille, vaikka tätä käytännössä on pidetty luonnollisena. Luettelossa mainitaankin ainoastaan menosäännössä erikseen luetellut toimihenkilöt, koska määrärahoista palkatut viranpitäjät voivat asianomaisen lautakunnan tai päällikön harkinnan mukaan saada palkankorotusta milloin tahansa, siis myös säännöllisesti määrävuosien palveluksesta.

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
<i>Kaupunginvaltuuston kanslia.</i>				
Sihteerit	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 27/2 12.
Notaari	"	"	—	
Kanslisti	"	"	—	} Kvston päät. 30/12 13.
Vahtimestari	"	"	—	
<i>Rahatoimikamarin kanslia.</i>				
Sihteerit	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 16/12 13.
Asiamies	"	"	—	
Notaari	"	"	—	
Pöytäkirjuri	"	"	—	
Kanslistit	"	"	—	
Vahtimestari ja -apulainen ¹⁾	"	"	—	
<i>Rahatoimikonttori.</i>				
Kaupunginkamreeri	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 28/3 16.
Kaupunginkassanhoitajat	"	"	—	
Kaupunginkirjanpitäjät	"	"	—	
Konttorikirjurit	"	"	—	
Vahtimestarit ²⁾	100 mk	100 mk	—	Kvston p. 19/12 99 ja 4/11 02.

¹⁾ Joulukuun 29 päivänä 1915 käsitellessään 1916 vuoden budjettia merkitsi Kaupunginvaltuusto siihen uuden vahtimestariapulaisen toimen tekemättä päätöstä ikäkorotuksen suomisesta tälle.

²⁾ Vaikka vahtimestarit mainitun päätöksen johdosta ovat oikeutetut saamaan ikäkorotusta, on nykyään virassa vanhemmalle vahtimestarille 1912 vuoden budjetissa myönnetty henkilökohtaista palkanlisäystä 200 mk. Rahatoimikamarin budjettiehdotuksessa *Pain. asiakirj. N:o 48 vuodelta 1911, siv. 96*) esitetyillä perusteilla, koska hän oli „kuusi vuotta uutteruudella ja menestyksellä hoitanut tointaan — — — (ja) koska palvelusmiehille — — — ei ole taattu palkankorotuksia määrävuosien palveluksesta“. Mainittu henkilökohtainen palkanlisäys on 1917 vuoden menosääntöön ilman painetuissa asiakirjoissa esitettyä perustelua merkitty korotetuksi 400 markkaan. — Kvston päätös ^{28/3 16}, että Rahatoimikonttorin kaikki vakinaiset virkamiehet ovat oikeutetut saamaan ikäkorotusta, ei koskene vahtimestareja, koska näitä nähtävästi on katsottava palvelusmiehiksi.

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
<i>Liikennekonttori.</i>				
Kamreeri	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 28/3 16 1).
Kirjurit	"	"	—	
Kassanhoitajat	"	"	—	
Kirjanpitäjä	"	"	—	
Konttorikirjoittajat	"	"	—	
Vaakamestarit	"	"	—	
<i>Satamakonttori.</i>				
Satamakonttorikirjanpitäjä	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 1/10 95.
<i>Tilastokonttori.</i>				
Johtaja	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 24/10 16.
Aktuaarit	"	"	—	
Amanuessi	"	"	—	
Assistentit	"	"	—	
Vakinaiset laskuapulaiset	"	"	—	
<i>Palokunta.</i>				
Palomestari	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 28/3 16.
<i>Terveydenhoitolahtakunta.</i>				
Sihteeri	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 1/3 16.
Ensim. kaupunginlääkäri	1,000 mk	1,000 mk	—	Kvston päät. 24/10 93, Sen. vahvistama 5/2 94.
Toinen "	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 28/3 16.
Terveydenhoidontarkastaja	"	"	—	Kvston päät. 13/5 13.
Kaupungineläinlääkäri	"	"	—	Kvston päät. 13/3 17.
<i>Terveyspoliisi.</i>				
Miespuolinen työtarkastaja	500 mk	500 mk	—	2)

1) „Liikennekonttorin vakinaiseen palveluskuntaan“, joka Kaupunginvaltuuston joulukuun 11 päivänä 1916 vahvistaman menosäännön (*Kunnalliskertomus 1906*) on oikeutettu saamaan ikäkorotusta, lienee lisäksi luettava menosääntöön merkityt neljä vahtimestaria; maaliskuun 28 päivänä 1916 toimeenpantu Liikennekonttorin palkanjärjestely ei koskene vahtimestareja, joita nykyään on 9.

2) Perustaessaan käsityöliikkeiden ja työpaikkain tarkastajanviran päätti Kaupunginvaltuusto joulukuun 13 päivänä 1904 mainitulle toimihenkilölle maksettavaksi 3,000 markan vuosipalkan, jota vastoin Terveydenhoitolahtakunta oli ehdottanut 3,600 markkaa ynnä 500 markan korotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta (*Kunnalliskertomus 1904*). Vaikkei Kaupunginvaltuusto siis suonut tarkastajalle ikäkorotusoikeutta, merkitsi Rahatoimikamari laatimaansa 1911 vuoden (samaten kuin seuraavainkin vuosien) budjettiehdotukseen hänelle ikäkorotuksen luettuna lokakuun 1 päivästä 1910 (painovirhe vuonna 1911) eikä Kaupunginvaltuusto tätä muuttanut. Myöskin *Pain. asiakirjassa N:o 13 vuodelta 1913* mainitaan, että tarkastaja (jota Kvston 28/4 1914 tekemän päätöksen mukaan sanotaan työtarkastajaksi) on oikeutettu saamaan ikäkorotusta 500 mk 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
Naispuolinen työtarkastaja	500 mk	—	—	Kvston päät. ¹¹ / ₃ 13. Kvston p. ³⁰ / ₁₂ 08 ja ¹⁶ / ₃ 09.
Kaitsijat, desinfiointsijat ¹⁾	10 0/0	10 0/0	—	
<i>Asuntotarkastuskonttori.</i>				
Asuntotarkastaja	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. ² / ₃ 15.
Tarkastusapulaiset	”	”	—	
Kanslia-apulainen	”	”	—	
<i>Terveystoimisto.</i>				
Toimistonjohtaja ²⁾	500 mk	500 mk	—	Kvston päät. ⁸ / ₁₀ 07.

¹⁾ Terveyspoliisin kaitsijain anottua m. m. oikeutta palkankorotukseen määrävuosien palveluksesta (*Pain. asiakirj. N:o 43 vuodelta 1908*) sekä Kaupunginvaltuuston lähetettyä asian Budjettivaliokuntaan esitti tämä 1909 vuoden budjettiehdotuksen yhteydessä (*Pain. asiakirj. N:o 54 vuodelta 1908, siv. 10*), että mainittujen toimihenkilöjen pohjapalkka olisi määrättävä 2,500 markaksi 10 0/0:n korotuksin sekä 5 että 10 vuoden palveluksesta. Ja kun valiokunnan mielestä silloistenkin viranpitäjien tuli ikäkorotuksia laskettaessa saada lukea hyväkseen siihenastinen palvelusaikansa, merkittiin menosääntöön ikäkorotus 10 vuoden palveluksesta yhdelle kaitsijalle, minkä toimenpiteen Kaupunginvaltuustokin sittemmin hyväksyi saamatta kuitenkaan tilaisuutta periaatteellisesti lausua mieltänsä mainitusta kaitsijain oikeudesta. Maaliskuun 16 päivänä 1909 myönsi Kaupunginvaltuusto kahdelle kaitsijalle palkankorotusta kumpaisellekin 250 mk 5 vuoden palveluksesta toukokuun 1 ja syyskuun 1 päivästä 1909 lukien, ja 1917 vuoden menosäännössä viitataan juuri tähän sekä vuonna 1908 tehtyyn päätökseen.

Kaitsijoita on sittemmin osin asetettu lisää, osin jaettu eri luokkiin. 1912 vuoden menosäännössä sanotaan yhtä kaitsijaa ylikaitsijaksi, joka saman menosäännön mukaan saa palkkaa 2,800 markkaa ynnä ikäkorotusta 10 vuoden palveluksesta 500 mk (ei siis enää 10 0/0 pohjapalkasta). Asiaa ei ensinkään kosketella Rahatoimikamarin eikä Budjettivaliokunnan mietinnöissä. 1912 vuoden menosääntöön merkittiin kahden nuoremman kaitsijan palkaksi 2,000 mk ja lisäksi perustettiin kolme samanlaista virkaa vuonna 1912 (*Kvston päätös ¹⁴/₅ 12*), mutta näiden oikeudesta ikäkorotukseen ei painetuissa asiakirjoissa mainita mitään. 1917 vuoden menosäännössä on kuitenkin kolmelle heistä myönnetty ikäkorotusta nähtävästi 10 0/0 pohjapalkasta eli 200 mk vuodessa.

Terveydenhoitolautakunnan toimiston asiana olevat desinfiointiset toimitti aikaisemmin terveyspoliisin kaitsija, mutta sittemmin (*Kvston päätös ²²/₁₂ 11*) perustettiin tuberkuloosidesinfiointsijan virka, johon liittyi 2,500 markan vuosipalkka. 1913 vuoden menosäännössä sanotaan tätä virkamiestä desinfiointin esimieheksi ja hänen käytettäväkseen asetettiin kaksi (nyttemmin kolme) desinfiointsijaa, joille viimeksi mainituille vahvistettiin vuosipalkaksi 2,000 mk (*vrt. 1912 vuoden terveyden- ja sairaanhoitotilasto, siv. 18*). Vaikkei Kaupunginvaltuuston päätöstä ole olemassa näidenkään toimihenkilöiden ikäkorotusoikeudesta, on heille 1917 vuoden menosääntöön merkitty ikäkorotusta nähtävästi 10 0/0 pohjapalkasta. Tähän ei ole perustelua tavattavissa painetuissa asiakirjoissa.

²⁾ Vaikka viimeinen, keväällä 1917 kuollut toimistonjohtaja tuli virkaansa jo vuonna 1911, ei hänelle ole 1916 eikä 1917 vuoden menosääntöön merkitty ikäkorotusta.

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
Naistarkastaja	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 2/11 15.
Sairaanhoitajatar	"	"	—	
Naisapulainen	"	"	—	
Kaitsijat 1)	300 mk	300 mk	—	Kvston päät. 8/10 07.
<i>Terveydellisten tutkimusten laboratorio.</i>				
Johtaja	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 28/3 16.
Assistentti	"	"	—	
Laboraattori	"	"	—	
Näytteidenottaja	"	"	—	
<i>Lihantarkastusasema.</i>				
Johtaja	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 7/4 14.
Tarkastuseläinlääkärit	"	"	—	
Kassanhoitaja	"	"	—	
<i>Kaupungin Sairaalaylihallitus.</i>				
Sairaalatarkastaja	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 2/11 15.
<i>Sairaalat.</i>				
Marian salraalan ylilääkäri	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 17/12 08.
" " alilääkäri	"	"	—	
Kulkutautisairaalan ylilääkäri	"	"	—	} Kvston päät. 28/3 16.
" " alilääkäri	"	"	—	
" " assistenttilääkäri	"	"	—	
Nickbyn ylilääkäri	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 8/10 12.
" alilääkäri 2)	"	"	—	Kvston päät. 8/9 14.
" ylihoitajattaret	" 3)	" 3)	—	} Kvston päät. 29/12 14.
" hoitajattaret	" 3)	" 3)	—	
" mieshoitajat	"	"	—	Kvston päät. 8/9 14.
Marian sairaalan oppilaskodin johta- jatar	"	"	—	4).
Marian sairaalan toimitsija	500 mk	500 mk	—	Kvston päät. 17/12 08.

1) Kaupunginvaltuuston lokakuun 8 päivänä 1907 tekemän päätöksen mukaan asetettiin Terveystoimistoon 6 kaitsijaa, joille kullekin taattiin 2,000 markan pohjapalkka sekä 300 markan korotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Toimiston lääkäri esitti 1912 vuoden budjettiehdotuksessa, että kaitsijain luku lisättäisiin kymmeneksi ja että heille kullekin taattaisiin 2,500 markan vuosipalkka sekä 10 0/0:n ikäkorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti 1912 vuoden menosääntöön kuitenkin merkittiin 6 kaitsijaa 2,500 ja 2 kaitsijaa, joita sittemmin sanottiin nuoremiksi kaitsijoiksi) 2,000 markan vuosipalkalla, mutta budjetinjärjestelyn yhteydessä Kaupunginvaltuusto ei tehnyt päätöstä ikäkorotuksista. 1917 vuoden menosäännössä on ikäkorotukset laskettu 10 0/0:ksi pohjapalkasta, jota vanhempi kaitsija saa 2,500 ja nuoremmat kaitsijat 2,000 markkaa.

2) Kaupunginvaltuuston kesäkuun 6 päivänä 1916 tekemän päätöksen mukaan perustettiin Nickbyn mielisairaalaan toisen alilääkärin virka, jolle Valtuusto ei suonut ikäkorotusoikeutta.

3) Ikäkorotus on vähintään 60 mk.

4) Kun Marian sairaalan oppilaskoulun johtajatar on sairaanhoitajatar, lienee hänet katsottava oikeutetuksi ikäkorotukseen samoilla perusteilla kuin muutkin hoitajattaret.

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
Kulikutautisairaalan kaitsija	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 28/3 16. Kvston päät. 8/9 14.
Nickbyn kaitsija	”	”	—	
” työnjohtajattaret	”	”	—	
<i>Vaivahoitohallitus.</i>				
Kanslianjohtaja (ei avustava) 1)	500 mk	500 mk	—	Kvston päät. 20/4 09.
Kaitsijat	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 2/3 15.
<i>Kunnalliskoti.</i>				
Työläitoksen vahtimestari	60 mk 2)	—	—	Kvston päät. 19/10 09.
<i>Poikain ammattikoulu.</i>				
Matematem. aineiden opettaja	600 mk	600 mk	600 mk	Ohjes. 20/11 00. 4)
Käsivaraisspiirustuksen ”	400 ”	400 ”	400 ”	
Vakinaiset työmestarit	300 ”	300 ”	300 ”	
Alityömestarit	200 ”	200 ”	—	
<i>Tyttöjen ammattikoulu.</i>				
Vakinaiset opettajattaret 3)	20 0/0	20 0/0	10 0/0	Kvston päät. 28/3 16.

1) Kaupunginvaltuusto päätti 20/4 1909 m. m. Vaivahoitohallitukseen asetettavaksi kaksi kansliatehtäviin sopivaa kaitsijaa, joille m. m. taattiin 500 markan ikäkorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Nämä toimet järjestettiin sittemmin (*Kvston päät. 29/10 1912*) kanslianjohtajan-viroiksi aikaisemmin vahvistetuin palkkaeduin. Kun näille toimihenkilöille ei ollut myönnetty oikeutta lukea ikäkorotuksiin nähden hyväkseen aikaisempaa (ennen vuotta 1909) virantoimistustaan vaivahoidon palveluksessa, myönsi Kaupunginvaltuusto 28/5 1913 yhdelle kanslianjohtajalle henkilökohtaista palkanlisäystä 500 mk, jota edelleenkin maksetaan, vaikka mainittu toimihenkilö nykyään saa ikäkorotusta 5 vuoden palveluksesta; toiselle Kaupunginvaltuusto sitä vastoin myönsi 21/9 1909 palkkionkorotusta 5 vuoden palveluksesta 500 markkaa, toisin sanoin, hänet oikeutettiin lukemaan hyväkseen aikaisempi palvelusaikansa.

2) „5 mk kuukaudessa 5 vuoden palveluksesta samassa toimessa.“

3) Kun opettajatarten pohjapalkat eivät ole määrältään vakinaisia, vaan jossain määrin vaihtelevat joka toinen vuosi asianomaisten luokkain mukaan ja he siten erilaisen viikkotuntiluvun mukaan saavat joka toisena vuonna pienemmän ja joka toisena vuonna suuremman palkan, luetaan Kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen mukaan ikäkorotukset sen pohjapalkan perusteella, minkä asianomaiset saavat opetuksesta koulun I luokalla.

4) Alityömestarien palkkiot maksettiin aikaisemmin avustavan työmestarin palkkausmäärärahasta (3,600 mk vuonna 1907), mutta 1908 vuoden menosääntöön merkittiin ilman painetuista asiakirjoista näkyvää perustelua näille erikseen luetelluille toimihenkilöille kumpaisellekin 1,800 markan palkka, minkä ohessa puutöiden alityömestarille, joka oli tullut virkaansa 1899, merkittiin 5 vuoden palveluksesta ikäkorotusta 200 mk ja metallitöiden alityömestarille samanlainen ikäkorotus 1/9:stä 08 lukien. Ensimmäisen viran silloinen pitäjä on

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
<i>Kansakoulut.</i>				
Tarkastajat	1,000 mk	1,000 mk	—	Kvston päät. 28/4 08.
Apulaistarkastaja	750 mk	750 mk	—	Kvston päät. 1/12 08.
Lääkärit	900 mk	900 mk	—	Kvston päät. 21/2 11.
Opettajat ¹⁾	20 0/0	20 0/0	10 0/0	Kvston päät. 22/9 91. Kvston päät. 27/11 06. Kvston päät. 15/3 10 ja 29/12 14.
Opettajattaret ¹⁾	+200 mk	+ 200 mk	+ 200 mk	

siinä edelleen ja saa ikäkorotusta 10 vuoden palveluksesta 400 markkaa, mutta saamatta sitä myöskin 15 vuoden palveluksesta, jommoinen korotus maksetaan muille ikäkorotukseen oikeutetuille koulun viranpitäjille, ja taas jälkimäinen alityömestarin toimi täytettiin uudestaan vuonna 1909. Viimeksi mainitun viran pitäjälle myönnettiin 1911 vuoden meuosäännössä 600 markan henkilökohtainen palkanlisäys ja 1915 vuoden menosäännössä sen lisäksi 200 markan ikäkorotus 5 vuoden palveluksesta. Periaatteellista Kaupunginvaltuuston päätöstä alityömestarien ikäkorotusoikeudesta ei sitä vastoin ole tavattu.

¹⁾ 1870 vuoden kansakouluohjesäännön mukaan saivat opettajat pohjapalkkaa 1,000 mk ja vuokrarahoja 500 mk sekä pohjapalkan korotusta 10 0/0 joka viides vuosi, kunnes korotus oli 50 0/0 pohjapalkan määrästä. Opettajatarten palkkaus oli ylempässä kansakoulussa 800 mk ja alemmassa 600 mk pohjapalkkaa, 300 mk kumpaisessakin vuokrarahoja sekä lisäksi samanlainen pohjapalkan korotus kuin opettajillakin. Vuonna 1878 korotettiin opettajain pohjapalkka 2,000 sekä opettajatarten 1,500 ja 1,200 markkaan, mihin lisäksi tuli viisi 10 0/0:n palkankorotusta 5 vuoden väliajoin. Joulukuun 22 päivänä 1891 vahvisti Kaupunginvaltuusto opettajatarten palkan 1,700 ja 1,400 markaksi, minkä ohessa määrättiin opettajille maksettavaksi ikäkorotusta 20, 20 ja 10 0/0 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta (*Pain. asiakirj. N:o 48 vuodelta 1899*). 1892 vuoden kansakouluohjesäännön 40 § on tämän johdosta seuraava:

„Vakinaisten tai apuopettajain palkat tai palkkiot korotetaan, jos viranpitäjä on tointansa moitteettomasti hoitanut, viiden vuoden kuluttua kahdellakymmenellä prosentilla, kymmenen vuoden kuluttua jälleen kahdellakymmenellä prosentilla ja viidentoista vuoden kuluttua kymmenellä prosentilla alkuperäisestä määrästä.

Vakinaisten ja apuopettajatarten palkat ja palkkiot korotetaan, jos viranpitäjä on tointansa moitteettomasti hoitanut, joka viides vuosi kymmenellä prosentilla alkuperäisestä määrästä, kunnes korotus on noussut viiteenkymmeneen prosenttiin siitä — — — —.“

Vuonna 1899 otettiin kysymys opettajatarten ikäkorotusperusteiden määräämisestä jälleen Kaupunginvaltuustossa käsiteltäväksi joulukuun 12 päivänä. Tästä lausutaan mainitun vuoden kunnalliskertomuksessa (*siv. 67*): „ — — — ja ehdotti — — — valiokunta — — —, että kansakoulun opettajattaret asetettaisiin ikäkorotukseen nähden opettajain vertaisiksi, niin että heille myönnettäisiin 20, 20 ja 10 0/0:n palkankorotus 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta — — — sekä että hankittaisiin tästä johtuva muutos voimassa olevan ohjesäännön 40 §:än — — —, ja hyväksyi Kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen muuten, paitsi että Valtuusto kansakoulujohtokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti kansakoulunopettajattarille lisäksi myöntää 300 markan pohjapalkan korotuksen — — —“. 1900 vuoden kunnalliskertomuksessa, siv. 77, mainitaan, että edellä kerrotut kansakouluohjesäännön 35 §:än tehdyt muutokset vahvistettiin tammikuun 12 päivänä 1900, jota vastoin ei mitään mainita

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
<i>Kasvatustalokunta.</i>				
Ammattiholhooja	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 4/11 14, muut. 22/5 17.
Aviottomain lasten tarkastaja	"	"	—	
Kamreeri	"	"	—	
Lääkäri	"	"	—	
Johtaja (ei kansak. opettaja)	"	"	—	
Kansakoulunopettajat ja -opettajattar.	20 0/0	20 0/0	10 0/0	} Kvston 2/3 15. Kvston päät. 22/9 91 ja 27/11 06 ¹⁾ .
<i>Kaupunginkirjasto.</i>				
Kirjastonhoitajat	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 14/11 11.
Haarakirjastojen johtajat	"	"	—	
Amanuenssit	"	"	—	
<i>Kaupungin yleisten töiden Hallitus.</i>				
Sihteeri ..	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 8/11 10.
<i>Rakennuskonttori²⁾</i>				
Kaupungininsinööri	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 8/11 10.

40 §:n muutoksista, ja kunnallisen asetuskokoelman lisävihkossa vuodelta 1902 mainitaan sivulla 23 ainoastaan 35 § muutetuksi, jota vastoin 40 § on samansanainen kuin vuonna 1892. Vuonna 1906 kansakoulunopettajattaret uudelleen anoivat samanlaista ikäkorotusoikeutta kuin oli opettajilla ja Kaupunginvaltuusto myöntyi tähän anomukseen marraskuun 27 päivänä 1906 (*Kunnalliskertomus 1906*).

Nykyään voimassa olevassa 1914 vuoden kansakouluohjesäännössä ei ole määräyksiä opettajiston palkkaeduista, syistä jotka mainitaan asiasta annetussa valiokunnan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 97 vuodelta 1913, siv. 3 ja seur.*).

Kaupunginvaltuuston 15/3 1910 ja 29/12 1914 tekemäin päätösten mukaan saavat kansakoulujen opettajat ja opettajattaret, joilla on palkankorotus 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta kalliinajanlisäystä 200, 400 ja 600 mk, kunnes opettajiston palkkausedut on lopullisesti järjestetty (*Kunnalliskertomus 1910, siv. 100 ja seur.; Pain. asiakirj. N:ot 2 ja 11 vuodelta 1910*).

¹⁾ Niihin opettajiin ja opettajattariin nähden, jotka opettavat kasvatustaloksiin perustetuissa kansakouluissa, on soveltuville kohden noudatettava kansakoulunopettajista ja -opettajattarista voimassa olevia säännöksiä, kuitenkin niin että he eivät ole oikeutettuja saamaan kansakouluopettajistolle myönnettyjä kalliinajanlisäyksiä.

²⁾ Kaikki Rakennuskonttorin palveluksessa olevat virkamiehet ovat oikeutetut saamaan kalliinajankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 0/0 pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla (*Kvston päätös 8/11 1910*).

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
Työpäälliköt	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. ^{8/11} 10, ^{30/12} 12 ja ^{6/6} 16.
Kaupunginarkkitehdit	”	”	—	Kvston päät. ^{8/11} 10.
Kaupunginasemakaava-arkkitehdit ¹⁾ ..	”	”	—	”
Geodeetti	”	”	—	”
Kaupunginpuutarhuri	”	”	—	”
Puhtaanapitolaitoksen johtaja	”	”	—	”
Kamreeri	”	”	—	”
Varastonhoitaja	”	”	—	”
Metsänvartijat	”	”	—	”
<i>Vesijohtolaitos.</i>				
Johtaja	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. ^{1/12} 08.
Assistentti	”	”	—	”
Kemistit	”	”	—	”
Insinöörit	”	”	—	} Kvston päät. ^{28/3} ja ^{12/9} 16.
Kamreeri	”	”	—	
Kirjanpitäjä	”	”	—	
Kassanhoitajatar	”	”	—	
<i>Kaasulaitos.</i>				
Toimitusjohtaja	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. ^{7/12} 09.
Käyttöinsinööri (apulainen)	”	”	—	} Kvston päät. ^{28/3} ja ^{12/9} 16.
Kemisti	”	”	—	
Insinöörit	”	”	—	
Kamreeri	”	”	—	
Kirjanpitäjä	”	”	—	
Kassanhoitajatar	”	”	—	
<i>Sähkölaitos.</i>				
Toimitusjohtaja	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. ^{7/12} 09.
Käyttöinsinöörit	”	”	—	} Kvston päät. ^{28/3} ja ^{12/9} 16.
Muut insinöörit	”	”	—	
Kamreeri	”	”	—	

¹⁾ Perustaessaan avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdin viran ^{30/12} 1911 ei Kaupunginvaltuusto tehnyt mitään päätöstä ikäkorotuksen myöntämisestä mainitulle virkamiehelle. Valtuuston vuonna 1912 asettaman palkkaussääntövaliokunnan antamissa mietinnöissä (*Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914 sekä N:o 18 vuodelta 1916*) kuitenkin Rakennuskonttorin antaman tiedon mukaisesti mainitaan avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti oikeutetuksi saamaan ikäkorotusta määrävuosien palveluksesta. Viimeksi mainittua mietintöä ^{28/3} 1916 käsitellessään ei Kaupunginvaltuusto tehnyt nimenomaista päätöstä tästä seikasta. Avustavaa kaupunginasemakaava-arkkitehtiä varten on ikäkorotusmääräraha 1917 vuoden menosäännössä.

	5 v:n palveluk- sesta.	10 v:n palveluk- sesta.	15 v:n palveluk- sesta.	
Kirjanpitäjä.....	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 28/3 ja 12/9 16.
Kassanhoitajatar	”	”	—	
<i>Revisionikonttori.</i>				
Reviisorit	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 3/10 11. Kvston päät. 30/12 13.
Reistraattori	”	”	—	
<i>Rakennustarkastuskonttori.</i>				
Rakennustarkastajat	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 14/5 12.
Rakennusinsinöörit	”	”	—	
Rakennusvalvoja	”	”	—	
Kanslistit	”	”	—	
<i>Verotusvalmistelukunta.</i>				
Puheenjohtaja.....	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 29/10 12. Kvston päät. 29/10 12 ja 21/11 16.
Sihteerit	”	”	—	
<i>Sosiaalilautakunta.</i>				
Sihteeri	10 0/0	10 0/0	—	Kvston päät. 15/4 13.
<i>Kunnan työväilytoimisto.</i>				
Johtaja	10 0/0	10 0/0	—	} Kvston päät. 24/2 14.
Apulaiset ¹⁾	”	”	—	

Ikäkorotusten laskeminen.

Ikäkorotusten laskemiseen nähden päätti Kaupunginvaltuusto maaliskuun 28 päivänä 1916:

1) että kunnan virkamiehelle taattu palkanlisäys on kultakin budjettivuodelta laskettava asianomaisella vahvistetun vuosirahasäännön mukaan olevain palkkausetujen johdolla; 2) että asianomainen virkamies saa määrävuosien palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden lukea hyväkseen ainoastaan sen ajan, minkä hän on sääntöpalkkaisena vakinaisena viranpitäjänä ollut toimessaan, ellei Kaupunginvaltuusto jossakin tapauksessa ole tästä myöntänyt poikkeusta; sekä 3) että palkankorotusta määrävuosien palveluksesta saa kantaa lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä lukien, jolloin korotuksen nauttimiseen nähden säädetty ehdot on täytetty.

Käytännössä on Kaupunginvaltuusto kuitenkin useassa tapauksessa sallinut ikäkorotusten laskemiseen nähden ottaa lukuun senkin ajan, minkä asianomainen on ollut ylimääräisellä palkkaussäännöllä; samaten on eräät toimihenkilöt heidän virkojaan uudesti järjestettäessä (siihen liittyvine palkankorotuksineen tahi ilman sitä) oikeutettu ikäkorot-

¹⁾ 1917 vuoden menosääntöön merkittiin uusi vakinainen apulainen ilman että Kaupunginvaltuusto nimenomaan oikeutti hänet saamaan ikäkorotusta määrävuosien palveluksesta.

tuksen laskemiseen nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä he ovat olleet virassa ennen sen uudestijärjestämistä. Toiselta puolen on Kaupunginvaltuusto useassa tapauksessa evännyt sellaista etua tarkoittavat hakemukset. Eräissä tapauksissa on Kaupunginvaltuusto myöntäessään virkamiehille ikäkorotusoikeuden sallinut ikäkorotuksen määrää laskettaessa ottaa huomioon asianomaisen koko palveluskauden, toisissa tapauksissa ainoastaan sen ajan, mikä on kulunut vastamainitun edun myöntämisestä lähtien. Puheena olevain ennakkopäätösten luettelemista ei ole pidetty tarpeellisena.

Kansakoulujen opettajiin ja opettajattariin nähden on Kaupunginvaltuusto kuitenkin syyskuun 17 päivänä 1907 päättänyt, että opettaja tai opettajatar, joka vastedes nimitetään vakinaiseen palvelukseen kaupungin kansakouluissa, saa lukea hyväkseen sen ajan, minkä hän täysin virkakelpoisena on toiminut näissä kouluissa viransijaisena, kuitenkin niin että saa enintään lukea viisi viransijaisuusvuotta. Vuonna 1914 vahvistetussa uudessa kansakouluohjesäännössä ei kuitenkaan ole määräystä tästä seikasta.

Kun lokakuun 4 päivänä 1892 annetun kansakouluohjesäännön 40 §:ssä säädettiin, että kansakouluopettajiston palvelusaika on ikäkorotuksia määrättäessä luettava lähinnä sen jälkeisen vuoden tammikuun 1 päivästä, jolloin opettaja tai opettajatar on virkaan otettu, jota vastoin heinäkuun 21 päivänä 1898 annetun julistuksen mukaan opettajan ja opettajattaren virkaantulopäivä ylemmässä kansakoulussa on elokuun 1 päivä, päätti Kaupunginvaltuusto syyskuun 21 päivänä 1909, että ne opettajat ja opettajattaret, jotka ovat tulleet virkoihinsa elokuun 1 päivänä, ovat oikeutetut palkankorotukseen nähden lukemaan palvelusaikansa viimeksi mainitusta päivästä. Tähänkään kohtaan ei 1914 vuoden ohjesääntö ole aikaansaanut muutosta.

Kesälomaoikeus.

Kesälomaoikeudesta on Kaupunginvaltuusto toukokuun 11 päivänä 1909 antanut siihen suuntaan käyvän periaatteellisen lausunnon, että kunnan virkamiehille on, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei kaupunginkassalle koidu erikoista menoa, suotava kuukauden kesäloma.

Sittemmin päätti Kaupunginvaltuusto kesäkuun 5 päivänä 1917 vahvistaa seuraavat säännöt noudatettaviksi kesäloman myöntämisessä kaupungin yleisten töiden, teknillisten laitosten ja sairaalain palveluskunnalle ja työläisille:

- 1) Työ- ja rakennusmestareille sekä I luokan koneenkäyttäjille y. m. myönnetään 1 vuoden palvelusajalta 3 viikon loma.
- 2) Esimiehille, muille koneenkäyttäjille, lämmittäjille, sukeltajille, vuorotyöntekijöille y. m. myönnetään 1 vuoden palvelusajalta 2 viikon loma.
- 3) Muille työntekijöille ja niihin verrattaville henkilöille myönnetään 1 vuoden palvelusajalta viikon ja 3 vuoden palvelusajalta 2 viikon loma.

Muist. Asianomaisten johto- ja lautakuntain asiana on ratkaista, mihin ryhmiin asianomaiset on kussakin eri tapauksessa luettava.

Tämän lisäksi on määräyksiä kesälomaoikeudesta useissa johto- ja ohjesäännöissä, ollen näissä kesäloma määrätty eripituisiksi. Seuraavassa luettelossa mainitaan ne toimihenkilöt, jotka saatujen tietojen mukaan nauttivat kesälomaa, sekä ne Kaupunginvaltuuston päätökset, joihin mainittu etu perustuu.

Kesäloman pituus.

Kaupunginvaltuuston kanslia.

Kaikki toimihenkilöt	1)	Johtos. 27/2 12.
----------------------------	----	------------------

Rahatoimikamarin kanslia.

Sihteeri	1 kuuk.....	} Johtos. 16/12 13 2).
Asiamies	”	
Notaari	”	
Pöytäkirjuri	”	
Kanslistit	”	
Kirjuriapulaiset	”	
Vahtimestarit	”	

Rahatoimikonttori.

Kaupunginkamreeri	1 kuuk.....	} Johtos. 19/3 95 3).
Kaupunginkassanhoitaja	”	
Kaupunginkirjanpitäjät	”	
Konttorikirjurit	”	
Apulaiset	”	
Vahtimestarit	”	Kvston. päättämättä.

Liikennekonttori.

Kamreeri	1 kuuk.....	} Kvston päättämättä.
Kirjurit	”	
Kassanhoitajat	”	
Kirjanpitäjät	”	
Konttorikirjurit	”	
Vaakamestarit	”	
Vahtimestari	”	
Koneenkäyttäjät	1 viikko.....	
Työesimies	1 kuuk.....	
Asiapoijat	2 viikkoa.....	

1) Kanslia pidetään suljettuna kesän aikaan, jolloin Kaupunginvaltuusto ei kokoonnu säännöllisesti.

2) Johtosäännössä määrätään, että „virkamiehet“ ovat oikeutetut saamaan kuukauden kesäloman.

3) Avustavaan kassanhoitajaan ja 3 konttorikirjuriin, jotka on asetettu sen jälkeen kun johtosääntö annettiin, sovelletaan niinkään vastamainittua määräystä.

Kesäloman pituus.

Tilastokonttori.

Johtaja	1 kuuk.....	} Johtos. ²⁵ / ₄ 11, viimeksi muut. ³⁰ / ₁ 17.
Aktuaarit	”	
Amanuenssi	”	
Assistentit	”	
Vakinaiset laskuapulaiset	”	
Ylimääräiset ”	2—4 viikkoa	} Kvston päättämättä.
Vahtimestari	2 ”	

Palokunta.

Palomestari		} Kvston päättämättä.
Ruiskumestarit	14 päivää.....	
Kersantit	14 ”	
Korporaalit (vanhemmat)	10 ”	
Korporaalit (nuoremmat)	8 ”	
Konstaapelit	7 ”	
Konemestari	14 ”	

Terveydenhoitolautakunta.

Ensim. kaupunginlääkäri	6 viikkoa	Johtos. ²¹ / ₁₂ 93.
Toinen ”	4 ”	Johtos. ¹⁴ / ₈ 09.
Terveydenhoidontarkastaja	1 kuuk.....	Johtos. ¹³ / ₅ 13.
Aluelääkärit	”	Johtos. ²¹ / ₆ 12.

Terveyspoliisi.

Kaupungineläinlääkäri	1 kuuk.....	Johtos. ¹³ / ₃ 17.
Työtarkastajat	”	Johtos. ²⁸ / ₄ 14.
Kaitsijat	2 viikkoa	Kvston päät. ²⁶ / ₆ 07.

Asuntotarkastus.

Asuntotarkastaja	1 kuuk.....	} Kvston päättämättä.
Tarkastusapulaiset	”	
Kanslia-apulaiset	”	

Kesäloman pituus.

Terveystoimisto.

Ylilääkäri	4 viikkoa	Johtos. ^{16/5} 07.
Assistentti	”	Kvston päättämättä.
Naistarkastaja	1 kuuk.....	} Kvston päät. ^{2/11} 15.
Sairaanhoidajat	”	
Naisapulainen	2 viikkoa	} Kvston päättämättä.
Kaitsijat	”	
Vahtimestari	”	

Terveydellisten tutkimusten laboratorio.

Kemiallisen osaston johtaja	1 kuuk.....	} Johtos. ^{30/11} 15.
Bakteriolog. ” ”	”	
Assistentti	”	} Kvston päättämättä.
Laboraattori	”	
Näytteidenottaja	3 viikkoa	
Puhtaaksikirjoittaja ja kassanhoitajat	”	
Vahtimestari	”	

Lihantarkastusasema.

Johtaja	1 kuuk.....	} Johtos. ^{13/4} 15.
Tarkastuseläinlääkärit	”	
Kassanhoitaja	”	
Päiväkirjanpitäjä	2 viikkoa	} Johtos. ^{13/4} 15 ¹⁾ .
Trikiinintutkijat	”	
Halliesimies	”	
Leimaajat	”	
Kantajat	”	
Vahtimestari	”	
Näytteidenottajat	”	
Tarkastusapulaiset	”	

Sairaalat.

Marian sairaalan ylilääkäri .....

1 kuuk..... Säännöt ^{13/3} 09.

¹⁾ Johtosäännön mukaan on „muu henkilökunta“ oikeutettu saamaan 2 viikon kesäloman.

	Kesäloman pituus.	
Muiden sairaalain ylilääkärit ¹⁾ (ei Huma-	1 kuuk.....	} Kvston päättämättä.
liston).....		
Alilääkärit	"	
Assistenttilääkärit	"	
Kivelän sair. hoitajattaret	2 viikkoa	
Muiden " "	1 kuuk.....	
Marian sair. toimitsija	2 viikkoa	
S:n toimitsijanapulainen	"	
S:n s:n oppilaskoulun johtajatar	1 kuuk.....	
S:n s:n liinavaatevar. "	2 viikkoa	
Kivelän ja Kulkutautisairaalan liinavaate-		
varaston johtajattaret	1 kuuk.....	
Marian sairaalan ruuanpitäjät	2 viikkoa	
Kivelän ja Kulkutautisairaalan ruuanpi-		
täjät	1 kuuk.....	
Keittiöpalvelijasto	2 viikkoa	
Siivoojattaret	"	
Pesijättäret	"	
Ompelijattaret	"	
Kylvettäjättäret	"	
Vahtimestarit ja portinvartija	"	
Koneenkäyttäjät	3 "	
Lämmittäjät	2 "	
Rengit	"	
Autonkuljettaja	"	
Puhelimenhoitajat	"	
Varastonhoitajat	"	
Työnjohtajatar	"	
Puutarhuri	"	
Puuseppä	"	
Maalari	"	
Suutari	"	
Räätäli	"	
Sianhoitaja	"	

¹⁾ Vaivaistalon houreinhoitolaitoksen tammikuun 21 päivänä 1896 annetun ohjesäännön mukaan oli mainitun laitoksen lääkäri oikeutettu saamaan kuuden viikon kesäloman. Kivelän sairaalan nykyinen ylilääkäri, joka aikaisemmin palveli vaivaistalon lääkäriä ja on eri hakemuksetta määrätty hoitamaan Kivelän sairaalan ylilääkärinvirkaa, on kuitenkin samoin kuin muutkin ylilääkärit katsotut olevansa oikeutettu saamaan ainoastaan kuukauden kesäloman.

Kesäloman pituus.

Vaivaishoitohallitus.

Toimitusjohtaja	1 kuuk.	Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Sihteeri	1 kuuk.	Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Kamreeri	”	Kvston päättämättä.
Lastenhoidontarkastaja	”	Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Tarkastusapulainen	”	Kvston päättämättä.
Apulaisjohtaja	”	Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Kassanhoitaja	”	} Kvston päättämättä.
Kanslianjohtajat	”	
Rekisteritoimiston johtaja	”	
Kirjuriapulaiset	”	
Diakonissat	”	
Kaitsijat	”	
Vahtimestari	”	

Kunnalliskoti.

Johtaja	1 kuuk.	Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Konttoriapulaiset	”	} Kvston päättämättä.
Työlaitoksen konttoriapul.	14 päivää	
Hoitajattaret	1 kuuk.	
Pesunjohtajatar	”	
Emäntä	”	
Siivoojattaret	14 päivää	
Pesijättäret	”	
Keittiöhenkilökunta	”	
Käsityönjohtajatar	1 kuuk.	
Lastenkodin johtajatar	”	
Ompelijattaret	14 päivää	
Lapsenhoitajattaret	”	
Työnjohtaja	”	
Kaitsija	1 kuuk.	
Työesimies	14 päivää	
Koneenkäyttäjä	”	
Lämmittäjät	”	
Vahtimestari, portinvartija	”	
Renki	”	

Kasvatustalokunta ¹⁾.

Ammattiholhooja	1 kuuk.	Kvston päättämättä.
-----------------------	--------------	---------------------

¹⁾ Vrt. Kasvatustalokunnan työjärjestystä joulukuun 19 päivältä 1916, § 18.

	Kesäloman pituus.	
Kamreeri	1 kuuk.	} Kvston päättämättä.
Kanslia-apulainen	”	
Kassanhoitaja	”	

Kaupunginkirjasto.

Kirjastonhoitajat	1 kuuk.	Säännöt ¹⁴ / ₆ 10 ja ²¹ / ₁ 13.
Pääkirjaston amanuenssit	2 ”	Kvston päät. ⁴ / ₂ 13.
Kallion haaraosaston johtaja ja amanuens.	2 ”	Kvston päät. ⁵ / ₆ 17.
Muiden haarakirjastojen johtajat	1 ”	} Kvston päät. ⁴ / ₂ 13.
Vahtimestarit ¹⁾	2 viikkoa	
Siivoojattaret ¹⁾	”	

Rakennuskonttori.

Kaupungininsinööri	1 kuuk.	} Kvston päättämättä.
Työpäälliköt	”	
Kaupunginarkkitehdit	”	
Kaupunginasemakaava-arkkitehdit	”	
Geodeetti	”	
Kaupunginpuutarhuri	”	
Puhtaanapitolaitoksen johtaja	”	
Kamreeri	”	
Varastonhoitaja	”	
Varastoapulainen	2 viikkoa	
Ylimäär. insinööri	1 kuuk.	
Ylimäär. arkkitehdit	”	
Piirustajat	”	
Työnjohtajat	2 viikkoa	
Päällysmiehet	”	
Konttoriapulaiset	1 kuuk.	
Rakennusmestarit	3 viikkoa	
Metsänvartijat	”	
Konemestarit	”	
Vahtimestari	1 kuuk.	
Asiapoika	2 viikkoa	

¹⁾ Kaupunginvaltuusto päätti, että vahtimestareille ja siivoojattarille myönnetään „jokin lyhempi kesäloma“.

Kesäloman pituus.

Vesijohtolaitos.

Toimitusjohtaja	1 kuuk.	} Kvston päättämättä.
Assistentti	”	
Kemistit	”	
Insinöörit	”	
Kamreeri	”	
Kirjanpitäjä	”	
Kassanhoitajatar	”	
Konttoriapulaiset	4 viikkoa	
Ylikoneenkäyttäjä	3 ”	
I luokan koneenkäyttäjät	3 ”	
II ” ” ja koneenkäyt- tääapulaiset ..	2 ”	
Vesimittarinlukijat	2 ”	
Rahainperijät	3 ”	
Putkimestarit	3 ”	
Työmestarit	3 ”	
Varastonhoitaja	3 ”	
Ylimäär. varastonhoitaja	2 ”	
Rakennusmestari	3 ”	
Laboratorin vahtimestari	2 ”	
Asiapoijat	2 ”	

Kaasulaitos.

Toimitusjohtaja	1 kuuk.	} Kvston päättämättä.
Käyttöinsinööri (assistentti)	4 viikkoa	
Insinöörit	” ”	
Kamreeri	” ”	
Kirjanpitäjä	” ”	
Kassanhoitaja	” ”	
Käyttöosaston konttoriapul.	3 ”	
Konttoristit	4 ”	
Piirustajat	” ”	
Esimiehet	3 ”	
Putkimestarit	” ”	
Varastonhoitaja	” ”	
Varastokirjanpitäjä	4 ”	
Myymäläapulaiset	3 ”	
Mittarinlukijat ja rahainperijät	2 ”	
Käyttöosaston konemestari	3 ”	

	Kesäloman pituus.	
Koneenkäyttäjät	2 viikkoa	} Kvston päättämättä.
Kaasumestari	3 ”	
Kaasulaskujen painaja	2 ”	
Autonkuljettaja	” ”	
Asiapojat	” ”	

Sähkölaitos.

Toimitusjohtaja	1 kuuk.	} Kvston päättämättä.
Kamreeri	”	
Kirjanpitäjä	”	
Kassanhoitajatar	”	
Käyttöinsinööri	”	
Eri osastojenjohtajat	”	
Valvojat	4 viikkoa	
Johdontarkastajat	3 ”	
Johtomontööri	2 ”	
Ekspeditööri	3 ”	
Pääkonttorin konttoriapulaiset	4 ”	
Tarkastusosaston konttoristi	3 ”	
Konttoripojat	2 ”	
Tullaaja	4 ”	
Rahainperijä	3 ”	
Konemestari	” ”	
Höyrykattilaesimies	” ”	
Asetelaitteiden ja akkumul. ylimontööri	” ”	
Monttöörin	2 ”	
Työmestarit	3 ”	
Rakennusmestari	” ”	
Tilastonlaatija	” ”	
Koneenkäyttäjät	2 à 3 ”	
Lämmittäjät	1 à 2 ”	
Korjaustyöntekijät	” ” ”	
Piirustajat	3 viikkoa	
Varastonhoitaja	”	
Varastokirjanpitäjä	”	
Näyttelynjohtaja	”	
Näyttelyapulaiset	”	
Laboratooriapulainen	”	
Mittariekspeditööri	”	

	Kesäloman pituus.	
Mittaripajan mestari	3 viikkoa	} Kvston päättämättä.
Talonmies	2 ”	
Portinvartijat	” ”	
Siivoojattaret	” ”	

Revisionikonttori.

Reviisorit	1 kuuk.....	} Johtos. 3/10 11.
Reistraattori	”	
Apulaiset.....	”	
Vahtimestari	2 viikkoa	

Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastajat	1 kuuk.....	} Johtos. 1/6 12 ¹⁾ .
Rakennusinsinöörit.....	”	
Rakennusvalvoja	”	
Kanslistit.....	”	} Kvston päättämättä.
Vahtimestari	”	
Siivoojatar	”	

Verotusvalmistelukunta.

Puheenjohtaja	1 kuuk.....	} Johtos. 30/5 11 ja 21/11 16.
Sihteerit	”	
Apulaiset.....	”	} Kvston päättämättä.
Vahtimestari	1 viikko	

Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajat	1 kuuk.....	Johtos. 7/3 11.
-----------------------	-------------	-----------------

Sosiaalilautakunta.

Sihteeri	1 kuuk.....	Kvston päät. 26/5 14.
----------------	-------------	-----------------------

Kunnan työnvälitystoimisto.

Johtaja	1 kuuk.....	} Kvston päättämättä.
Apulaiset	1 ”	
Vahtimestari	3 viikkoa	

1) Johtosäännössä ei mainita kesäloman pituutta.

Useassa tapauksessa, eritoten semmoisissa laitoksissa ja viranomaisissa palveleviin, johdettava asemassa oleviin henkilöihin tahi virkamiehiin nähden, joissa on ainoastaan harvalukuinen henkilökunta, on säädetty, että eräät virkamiehet eivät saa yhtäaikaa nauttia kesälomaa (esim. Tilastokonttorissa, Rakennustarkastuskonttorissa y. m.).

Kouluista y. m., jotka pidetään avoimena ainoastaan jonkin aikaa vuodesta ja joiden opettaja- ja muu henkilökunta sentähden on muun osan vuotta vapaana virantoimituksesta, on olemassa seuraavat määräykset:

Kansakoulujen lukuajasta säädetään ^{11/5} 1866 annetun kansakouluasetuksen 108 §:ssä, että vuotuisen opetusajan, joka alkaa syksyllä ja jonka joulunpyhät jakavat kahteen lukukauteen, tulee olla yhteensä vähintään 32 viikkoa, kun taas ^{25/11} 1914 annetussa kaupungin kansakouluohjesäännössä määrätään, että koulujen tulee olla toimessa 35 viikkoa.

Valmistava poika-ammattikoulu on ^{20/11} 1900 annetun ohjesäännön mukaan toimessa syyskuun 1 päivästä toukokuun 31 päivään lyhyin joululomin sekä kahtena kesäkuukautena yksinomaan työpajatyötä varten.

Tyttöjen ammattikoulu on Kaupunginvaltuuston ^{13/5} 1913 vahvistaman ohjesäännön mukaan toimessa elokuun 15 päivästä toukokuun 31 päivään joululoman jatkuessa joulukuun 18 päivästä tammikuun 7 päivän loppuun.

Alempain käsityöläiskoulujen opetus jatkuu ^{12/9} 1900 annetun k. julistuksen määräysten mukaan kahdeksan kuukautta vuodessa.

Työväenopiston toiminta jakautuu ^{10/6} 1913 annettujen sääntöjen mukaan syyslukukauteen, joka alkaa syyskuun 15 ja päättyy joulukuun 15 päivänä, sekä kevätlukukauteen, joka ulottuu tammikuun 15 päivästä huhtikuun 30 päivään.

Sota-aikana (vuosina 1915--17) on Kaupunginvaltuusto tehnyt erinäisiä rajoituksia kesälomaoikeuteen (*Kvston esityslista N:o 15 vaodelta 1917, asia N:o 30*).

Viran hoitaminen kesäloman aikana.

Tapa, miten virkoja hoidetaan niiden pitäjään ollessa kesälomalla, vaihtelee tuntuvasti. Lukuisissa tapauksissa ei ole tarpeen minkäänlaisia erikoisia toimenpiteitä asianomaisen tehtävään hoidattamiseksi kesäloman aikana, joko syystä että tehtävät voivat vähentyneen tahi lakanneen toiminnan johdosta jäädä toistaiseksi (koulut, Kaupunginvaltuuston kanslia y. m.) tai että käsiteltävät asiat ovat sen laatuaisia, että ne sietävät lykkäystä (Tilastokonttori ja muut virastot, etusijassa semmoiset, jotka eivät ole välittömässä kosketuksessa yleisön kanssa), osin voivat saman viraston muut virkamiehet hoitaa lomalla olevain tehtäviä omainsa ohessa. Toisissa tapauksissa täytyy asettaa erikoinen viransijainen joko niin, että jokin saman viraston toinen virkamies ottaa huolekseen lomalla olevan tehtävät tahi että jokin vieras palkataan virkaa hoitamaan. Korvauksen suoritustapaankin nähden vallitsee eroavaisuutta, sillä eräissä tapauksissa viranpitäjä itse maksaa viransijaiselle sovitun palkkion, toisissa tapauksissa viransijainen saa koko palkan ja taas toisissa tapauksissa viransijaisen palkkio maksetaan viraston tarverahoista ja muista varoista, ja muutamissa tapauksissa vihdoinkin viransijaisen palkkio maksetaan menosääntöön merkitystä määrärahasta.

Kysymys viimeksi mainitun menettelyn saattamisesta yleiseksi säännöksi oli muutama vuosi takaperin Kaupunginvaltuuston käsiteltävänä. Sen johdosta että Yhteinen Raastuvanoikeus oli vuonna 1910 anonut kaupungin varoista määrärahaa viransijaisten palkkaamiseen Raastuvanoikeuden jäsenten ja notaarien kesäloman ajaksi, asetti nimittäin Kaupunginvaltuusto valiokunnan, joka sai toimekseen selvittää ja ehdottaa, miten kaupungin virka- ja

palvelusmiesten kesäloman aikaiset viransijaiset olisi palkattava. Mietinnössään (*Pain. asia-kirj. N:o 16 vuodelta 1911*) lausuu valiokunta tästä asiasta seuraavaa:

„Vaikka valiokunta on sitä mieltä, että kesälomaa olisi niin laajalti kuin mahdollista myönnettävä kaupungin virkahenkilökunnalle, ei valiokunta kuitenkaan katso seurauksena tästä voitavan hyväksyä lausuntoa siitä, että kaupunki joka tapauksessa olisi velvollinen jonkun lähemmin mainitun perusteen mukaan avustamaan sijaisen palkkaamista. Paitsi että sitä menoa, joka täten tulisi kaupungille koitumaan, täytyy pitää varsin melkoisena, varsinkin jos otetaan huomioon että nykyään päiväjärjestyksessä oleva kysymys eläke-edun varaamisesta kaupungin virkamiehille aiheuttaa melkoisen menon näiden virkaehtojen parantamiseksi, on valiokunnan mielestä sellaista menettelyä vastaan myöskin periaatteellista laatua olevia epäilyksiä. Kesälomavaatimuksen avustuksineen sijaisen palkkaamiseksi ei valiokunnan mielestä, vaikka varmaankin usein on toivottava, voida kuitenkaan katsoa olevan itsestään niin selvä, että Kaupunginvaltuustolla, jonka lähinnä tulee valvoa kaupungin etuja, olisi syytä ryhtyä myöntämään määrärahaa, jota ei oltu pyydetty ja joka ei tarkoittanut yleishyödyllisen tarkoituksen edistämistä. Laillista oikeutta virkaloman saamiseen tai sijaisen palkkiota varten siksi ajaksi ei kaupungin virkamiehillä ole niissä tapauksissa, joista nyt on kysymys, koska sellaista etua ei palvelukseen otettaessa ole myönnetty. Tämän vuoksi on valiokunta, vastoin Rahatoimikamaria, sitä mieltä että kysymys sijaispalkkioiden myöntämisestä kesälomaa varten on tehtävä harkinnasta riippuvaksi kussakin eri tapauksessa, jolloin tällainen hakemus on tehty, minkä menettelyn ei luonnollisesti tarvitse sulkea pois sitä mahdollisuutta, että tällaisten kysymysten valmistaminen voitaisiin tehdä yhtäläiseksi eli että siinä noudatettaisiin tiettyjä yleisiä näkökohtia.“ Tämän johdosta valiokunta muun muassa ehdotti, että lukuun ottamatta mitä aikaisemmin oli tapahtunut, kysymys viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä kaupungin muille virka- ja palvelusmiehille ei tässä yhteydessä aiheuttaisi muuta toimenpidettä, vaan jätettäisiin asianhaaroista riippuvaksi niissä tapauksissa, jolloin tämänlaatuisia hakemuksia Valtuustolle tehdään. Tämän valiokunnan ehdotuksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuun 30 päivänä 1911.

Kun Kaupunginvaltuusto yleensä ei ole käsitellyt kysymystä virkain hoidattamisesta kesäloman aikana, paitsi viimeksi esitetystä taulussa mainittujen, ohje- ja johtosäännöissä kesälomaoikeudesta olevain määräysten yhteydessä tahi kun on ollut kysymys erityisten viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä, sekä kun olot eri laitoksissa näyttävät olevan sangen epämääräiset ja kulloinkin eri tapauksissa järjestetyt, on pidetty tarpeettomana seikkaperäisesti luetella kaikkia niitä eri tapoja, miten kesälomaan oikeutettujen virkamiesten tehtäviä kesäloman aikana hoidetaan, vaan on tässä ainoastaan mainittu ne virat, joiden kesäloman aikaista hoidattamista varten Kaupunginvaltuusto on menosääntöön merkinnyt erityisen määrärahan, minkä ohessa mainitaan se Kaupunginvaltuuston päätös, johon puheena oleva menettely perustuu:

Rakennustarkastuskonttori.

Virkamiehet, Maist:n määr. muk. . . . . 2,000: — Kvston päät. 14/5 12.

Sosiaalilautakunta.

Sihteeri . . . . . 250: — Kvston päät. 26/5 14 ja
1917 v:n menos.

Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajat . . . . . 600: — Kvston päät. 7/3 11.

Terveydenhoitolaitekunta.

Toinen kaupunginlääkäri	375: —	Kvston päät. 11/5 09.
Terveydenhoidontarkastaja	600: —	Kvston päät. 13/5 13.
Aluelääkärit (ei Bölen)	2,400: —	Kvston päät. 19/4 98.

Terveystoimisto.

Ylilääkäri	250: —	} 1916 v:n menos.
Assistentti	250: —	

Terveydellisten tutkimusten laboratorio.

Bakteriolog. os. johtaja	400: —	Kvston päät. 17/11 08.
--------------------------------	--------	------------------------

Lihantarkastusasema.

Kesäloman aikaiset viransijaiset	1,500: —	1917 v:n menos.
--	----------	-----------------

Marian sairaala.

Ylilääkäri (maksetaan sisätautien os. alilääkärille)	400: —	Kvston päät. 30/12 13 ¹⁾ .
Sisätautien os. alilääkäri	300: —	Kvston päät. 17/10 05 ja 17/12 08.
Sisätautien os. assistenttilääkäri	600: —	1913 ja 1914 v:n menos.
Kirurg. os. ylilääkäri	350: —	Kvston päät. 17/12 08.
S:n vanh. asistenttilääkäri	250: —	Kvston päät. 30/12 13 ¹⁾ .
S:n nuor. "	200: —	1913 v:n menos.
Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	4,300: —	Kvston päät. 4/6 07 ja 17/12 08 sekä 1912 v:n menos. (vrt. Pain. asiakirj. n:o 68 vuod. 1911, siv. 11).

Kulkutautisairaala.

Kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle ..	} 3,600: —	} Kvston päät. 28/5 13 ja 400: —

¹⁾ Ks. esitystä *Pain. asiakirj. n:o 95 vuodelta 1913, siv. 10 ja seur.*

Kivelän sairaala.

19 mielisairaalan hoitajatarta	760:—	} Kvston päät. ^{25/5} 15 ja 1917 v:n menos. ¹⁾ .
2 ” siivoojatarta	25:—	
4 ” hoitajaa	240:—	
4 yleis. os. vanh. hoitajatarta	280:—	
1 Greijuksen vanh. hoitajatar	75:—	
1 yleis. os. nuor. hoitajatar	50:—	
18 yleis. os. hoitajatarta	720:—	
6 ” ” siivoojatarta	75:—	
Liinavaatevar. johtajatar	100:—	
” ”	37:50	
2 kylvettäjärttä	30:—	
Emännöitsijä	100:—	
Apulaisemännöitsijä	37:50	
Lyhyen kesäloman hankkimiseksi ruokalan henkilökunnalle	700:—	

Nickbyn mielisairaala.

Ylilääkäri	400:—	} Kvston päät. ^{8/9} 14 ja 1917 v:n menos.
Alilääkäri	800:—	
Hoitohenkilökunnan viransijaiset kesäloman ja satunnaisten taudintapausten aikana	1,500:—	
Kesäloman hankkimiseksi taloushenkilökunnalle (ei ruokalan)	600:—	

Humaliston sairaala.

Alihoitajattaret	400:—	1917 v:n menos. ²⁾ .
Lyhyen kesäloman hankkimiseksi hoito- ja taloushenkilökunnalle	100:—	} 1914 v:n menos.
Lyhyen kesäloman hankkimiseksi ruokalahenkilökunnalle	100:—	

¹⁾ Vahvistetussa budjetissa viitataan Kaupunginvaltuuston ^{8/10} 1912 tekemään päätökseen. Mainituksessa kokouksessa Kaupunginvaltuusto päätti vaivaistaloon kuuluviin, mutta sen poismuuton johdosta joutilaiksi tuleviin huoneistoihin lokakuun 1 päivästä 1912 perustettavaksi Kivelän sairaala nimisen sairaalan. Tästä asiasta tekemänsä ehdotuksen ohien oli Terveydenhoitolautakunta liittännyt sairaalan menosääntöehdotuksen (*Pain. asiakirj. N:o 56 vuodelta 1912*). Tästä Rahatoimikamari lausui, että sitä ei ollut pidettävä lopullisena menosääntönä, vaan ainoastaan kustannusarviona 1912 vuoden loppuosaa varten. Sairaalassa siitä lähtien toimeenpannut lukuisat muutokset, etusijassa mielenvikaisten muuttamisen johdosta Nickbyhyn, ovat vaikuttaneet menosäännön määrin, jota vastoin itse eräin järjestys perustuu edellä mainittuun Kaupunginvaltuuston päätökseen (*Pain. asiakirj. N:o 21 vuodelta 1915*).

²⁾ Aikaisemmin vastasi tätä määrärahaa „ylimääräinen sairaanhoito“ niminen menoerä.

Vaivaihoitohallitus.

Kesäloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille ..... 2,000: — 1913 ja 1917 v:n menos.

Kunnalliskoti.

Kesäloman hankkimiseksi erinäisille kunnalliskodin virkailijoille ..... 1,000: — 1907 ja 1917 v:n menos.
 S:n työlaitoksen s:n ..... 400: — Kvston päät. 19/10 09 ja 1914 v:n menos.
 S:n lastenkodin s:n ..... 500: — 1915 ja 1917 v:n menos.

Kaupunginkirjastoon nähden päätti Kaupunginvaltuusto helmikuun 4 päivänä 1913, että ne viransijaiset, jotka Valtuuston samalla tekemäin, kirjaston amanuenssien y. m. kesälomaa koskevain päätösten johdosta osottautuivat tarpeellisiksi, oli palkkattava osin kirjaston ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahasta, osin sekalaisia ja arvaamattomia menoja varten olevasta määrärahasta.

Virkavapauden myöntäminen.

Menettely virkavapauden myöntämisessä taudintapauksen tahi yksityisten asiain tähden kaupungin virka- ja palvelusmiehille sekä viransijaisen määräämisessä hoitamaan avonaista virkaa ei ole ollut periaatteellisen lausunnon esineenä Kaupunginvaltuuston puolelta eikä myöskään ole olemassa määräystä, joka järjestäisi palkkausoloja virkavapauden ja avonaisuuden sattuessa. Eräissä johto- ja ohjesäännöissä tosin määrätään, kuka on oikeutettu virkavapautta myöntämään, mutta näissäkään tapauksissa ei ole mainittu, millä ehdoilla sen saa tehdä. Muuten on eri laitoksissa ja virastoissa noudatettu vanhaa käytäntöä. Yleensä on virkavapauden myöntänyt ja viransijaisen määrännyt sama viranomainen, joka on oikeutettu viran vakinaisesti täyttämään; lyhytaikaisen virkaloman kuitenkin useissa tapauksissa myöntää alempi viranomainen.

Seuraavassa luetellaan eri ohje- ja johtosäännöissä olevat määräykset virkavapauden myöntämisestä.

Rahatoimikonttori.

Virkamiehet ..... Enint. 14 päivää Rkmri, pitem- Johtos. 19/3 95.
 män Kvsto .....

Tilastokonttori.

Johtaja	Rahatoimikamari	} Johtos. 25/4 11, viimeksi muut. 30/1 17.
Aktuaarit	} Enint. 2 viikkoa johtaja, pitem- män Rkmri	
Amanuenssi		
Assistentti	} Johtaja	
Laskuapulaiset		
Vahtimestari		

Terveydenhoitolautakunta.

Aluelääkärit	Terveydenhoitolautakunta	Johtos. $\frac{21}{6}$ 12.
Terveyspoliisin kaitsijat	„	Johtos. $\frac{1}{12}$ 08.

Terveystoimisto.

Kaitsijat	Enint. 2 viikkoa johtaja, pitemmän Terveydenhoitolautak.	} Johtos. $\frac{16}{5}$ 07.
Muu „henkilökunta“	Terveydenhoitolautakunta	

Sairaalat.

Sairaalatarkastaja	} Enint. 3 kuuk. Sairaalaylihallitus, pitemmän Kvsto	} Ohjes. $\frac{2}{6}$ 16.
Ylilääkärit		
Alilääkärit		
Assistenttilääkärit		
Toimitsijat		
Amanuenssit		
Ylihoitajattaret		
Emännät		
Ruuanpitäjät	} Asianom. sairaalanjohtaja	
Koneenkäyttäjät ¹⁾		
„Palveluskunta“		

Vaivaishoitohallitus.

Toimitusjohtaja	} Enint. 7 päivää Vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja ..	Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Apulaisjohtaja		Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Lastenhoidontarkastaja		Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
Sihteeri		Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.

Kunnalliskoti.

Johtaja	Enint. 7 päivää Vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja ..	} Johtos. $\frac{2}{2}$ 15.
---------------	--	-----------------------------

Kansakoulu.

Lääkärit	Enint. 1 kuuk. Kansakoulujohtokunta, pitemmän Kvsto	} Johtos. $\frac{21}{2}$ 11.
Opettajat ja opettajattaret ..	Kansakoulujohtokunta	As. $\frac{11}{5}$ 66, 132 §.

Kaupunginkirjasto.

Kirjastonhoitaja	Enint. 14 päivää Kirjastohallitus, pitemmän Kvsto, avonaisuuden johdosta Hallitus	} Säännöt. $\frac{14}{6}$ 10, lisäys $\frac{21}{1}$ 13.
------------------------	---	---

¹⁾ „ja heihin verrattavat henkilöt“.

Rakennuskonttori.

„Virkamiehet“ ..... Enint. 1 kuuk. yleisten töiden }
 Hallitus, pitemmän Kvsto .. } Ohjes. ³⁰/₅ 11.

Teknilliset laitokset.

„Virkamiehet ja henkilökunta“ Teknillisten laitosten Hallitus.. Johtos. ³⁰/₄ 12.

Rakennustarkastuskonttori.

„Virkamiehet“ ..... Maistraatti ..... Johtos. ¹/₆ 12.

Viransijaisten palkkaus.

Virkavapauden aikaisille viransijaisille maksettaneen palkkaus useimmissa tapauksissa vakinaisen viranpitäjän kanssa tehdyn sopimuksen mukaan ja viran avonaisena ollessa kantaa viransijainen tavallisesti koko palkkauksen. Ainoastaan kasvatuslaitosten opettajakuntaan nähden on olemassa Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemä päätös että taudin tähden virkavapautta nauttivat opettajat ja opettajattaret voivat lukukausien aikana saada ²/₃ pohjapalkkastaan sekä kesä- ja joululoman aikana täyden palkkansa, ellei Kasvatuslautakunta muuta määrää. Sitä paitsi säättää marraskuun 25 päivänä 1914 annettu kansakouluohjesääntö että, jos kansakoulunopettaja tai-opettajatar on taudin tai muun laillisen esteen takia kykenemätön virkaansa hoitamaan, kansakoulujohtokunnan asiana on määrätä, voidaanko viransijaisen palkkio kokonaan tai osittain maksaa kouluvaroista. Kansakoulujohtokunta on Kaupunginvaltuuston esityksestä (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1910 ja kunnalliskertomus 1910, siv. 4*) tammikuun 18 päivänä 1911 vahvistanut vakinaisten opettajain ja opettajatarten palkkausedot näiden ollessa estyneinä virkojansa hoitamasta sekä viransijaisille ja tuntiopettajille maksettavat palkkiot.

Niihin virkamiehiin, kaupunginkamreeriin ja kaupunginlääkäreihin nähden, jotka ovat osallisia siviiliviraston leski- ja orpokassaan (ks. edellä siv. 25) on Kaupunginvaltuusto sitoutunut noudattamaan mainitulle kassalle annettuja määräyksiä vakanssisäästöstä y. m. (*k. aset. ¹⁶/₁₁ 1892 ja k. julist. ¹⁶/₃ 1844*).

Palkkauksen maksaminen.

Virka- ja palvelusmiehille tulevan palkkauksen maksutavasta päätti Kaupunginvaltuusto huhtikuun 25 päivänä 1911, että kaikki kaupungin palveluksessa olevat virka- ja palvelusmiehet saavat palkkauksensa jäljestäpäin kunkin kuukauden viimeisenä päivänä, kuitenkin siten että ne virkamiehet, jotka siihen aikaan kantoivat palkkansa edeltäpäin, vastedeskin, niin kauan kuin pysyvät kaupungin palveluksessa, saivat nauttia hyväkseen mainitun edun.

Matkakulujen korvaus.

Kun eräiden kaupungin toimihenkilöjen täytyy virka-asioissa liikkua eri osissa kaupunkia sekä käydä kaupungin ulkopuolellakin olevilla paikoilla varsinkin semmoisilla, missä jokin kaupungin laitos sijaitsee, on Kaupunginvaltuusto useassa tapauksessa myöntänyt asianomaisille toimihenkilöille korvausta tästä johtuvista kuluista. Niinpä on menosäännössä määrärahoja raitioteiden vuosilipun hankkimiseksi useille viranpitäjille, minkä ohessa Rahatoimikamari on käyttövaroistaan kustantanut vuosiliput erinäisten laitosten ja viranomaisten vahtimestareille y. m. toimihenkilöille. Toiset taas saavat palkkaansa lisäksi erityiset matkarahat, mikä on laita esimerkiksi useimpain rakennuskonttorin virkamiesten. Toiset vihdoin saavat suoranaisen korvauksen todellisista kuluistaan laskun mukaan. Periaatteellista lausuntoa viimeksi mainitusta seikasta ei Kaupunginvaltuusto mikäli tunnetaan ole antanut, ja erikoistapauksiin nähden on näin laita ainoastaan mikäli erinäisiä kasvatuslaitosten toimihenkilöitä (*Kvston päätös* 25/2 13; *ks. Kunnallinen asetuskokoelma, lisävihko 1916*) sekä kaupungineläinlääkäreitä koskee (*Kvston päätös* 13/3 17).

Oikeus virkavuosien lukemiseen valtionvirkaan tullessa.

Lisäksi täytyy kaupungin virka- ja palvelusmiesten nauttimiin etuihin lukea erälle heistä myönnetty oikeus saada valtionvirkaan tullessaan lukea hyväkseen se aika, minkä he ovat olleet kaupungin palveluksessa. Semmoinen oikeus on eläkkeeseen sekä pitkällisestä palveluksesta annettavaan kunniamerkkiin nähden kaupungin palveluksessa olevilla lääkäreillä (*k. kirje* 18/2 79), ja piirilääkäreiksi tullessaan he niinkään määrävuosien palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden saavat lukea hyväkseen sen ajan, minkä he sitä ennen ovat yhteen jaksoon olleet kaupungin palveluksessa, ei kuitenkaan 10 vuotta enempää (*k. kirje* 15/4 63). Lääketieteenkandidaatitkin saavat, jos lääkintöhallitus on heidät virkaan määrännyt, lukea hyväkseen sen ajan, minkä he ovat hoitaneet jotakin kaupungin lääkärinvirkaa (*k. kirje* 5/12 65) 1).

Edelleen säätää 1/11 1904 kunnan eläinlääkärinviroista annettu k. asetus, että senaatti voi oikeuttaa kaupunkikunnan palveluksessa olevan laillisen eläinlääkärin lukemaan virkavuosia, jos lääkintöhallitus on hänet virkaan hyväksynyt ja määrännyt. Tämän mukaisesti anoi Kaupunginvaltuusto 2/2 1915, että lihantarkastusaseman johtajalle ja tarkastuseläinlääkäreille sekä kaupungin teurastamon johtajalle suotaisiin tuollainen oikeus. Asiaa esiteltäessä (20/10 15) Senaatti vastoin aikaisempia ennakkopäätöksiä oli sitä mieltä, ettei asia ollut semmoinen yleinen asia, jossa kunta saisi käyttää puhevaltaa, vaan oli sitä pidettävä henkilökohtaisena erivapautuskysymyksenä, minkätähden Senaatti myönsi mainittujen virkain silloisille pitäjille oikeuden lukea virkavuosia esittelypäivään asti (*Kvston esityslästä N:o 19 vuodelta 1915, asia N:o 2*). Tästä käsityksestä on Senaatti kuitenkin nyttemmin (14/7 17) luopunut.

1) Ks. K. A. Bergstedt, Medicinalväsendet i Finland, 2 painos 1907, siv. 384 ja seui.

Eläke.

Toukokuun 24 päivänä 1898 annetun k. asetuksen 3 §:n mukaan on kansakoulun opettajalla ja opettajattarella oikeus eläkkeeseen nähden lukea hyväkseen se aika, minkä hän on palvellut toisessa kunnassa.

Eläkekysymystä, jonka Kaupunginvaltuusto on hiljattain järjestänyt ja joka jää nyt asetetulle valiokunnalle annetun tehtävän ulkopuolelle, ei muuten ole otettu huomioon esillä olevassa tutkimuksessa.

Työaika.

Jos kaupungin virka- ja palvelusmiesten oikeuksia ja etuja koskevat määräykset useimmissa tapauksissa on ratkaistu kunakin kertana erikseen siinä noudattamatta johtavia periaatteita, on näin ehkä vieläkin suuremmassa määrässä laita heidän velvollisuksiensa koskevain määräysten.

Nyt toimitetussa tiedustuksessa on myös pyydetty tietoja asianomaisten virkamiesten työajasta sekä siitä ajasta, minkä he oleskelevat virkahuoneessa. Näihin kysymyksiin saadut vastaukset ovat kuitenkin olleet niin epämääräisiä, ettei niiden pohjalla ole ollut mahdollista laatia tilastoa tai taulun muotoon järjestettyä katsausta, josta esiintyvät eroavaisuudet kävisivät kyllin selvästi näkyviin. Suurella osalla kaupungin virka- ja palvelusmiehiä ei nimittäin ole ensinkään määrättyä päivittäistä työaika, ja näin on eritoten laita niiden, jotka eivät ensinkään tai vain joltakin osalta suorittavat työnsä kanslioissa ja virastoissa. Semmoisia toimihenkilöjä ovat esimerkiksi satamapalvelijat, terveystoimihenkilöt ja vaivahoidon kaitsijat, asunto- ja rakennustarkastuksen virkamiehet, lääkärit ja sairaanhoitohenkilöt niin sairaaloissa kuin niiden ulkopuolellakin, eräät opettajat, eritoten ne, joilla on oppilaiden kirjoituksia korjattavana, siivoojattaret, portinvartijat y. m. Toiset taas ovat ilmoittaneet työaikansa vaihtelevan kulloinkin esiintyvään juoksevain asiain määrän mukaan, ilman että he voivat ilmoittaa määrättyä aikaa normaalityöpäiväkseen. Ainoa tieto, minkä näin ollen voi ottaa lukuun, on se aika, jolloin virastot ovat avoinna yleisölle, vaikka tietysti lukuisissa konttoreissa palvelevain työaika on tuntuvasti pitempi toimitusaikaa.

Huhtikuun 17 päivänä 1917 päätti Kaupunginvaltuusto teknillisissä laitoksissa ja kaupungin yleisissä töissä otettavaksi käytäntöön 8-tuntisen työpäivän. Vaikka tämä päätös oli tehty mainittujen laitosten ja töiden työntekijäin vaatimuksesta, on siitä kuitenkin ollut seurauksena, että myöskin useimmat virka- ja palvelusmiehet ovat saaneet tuollaisen edun, ellei heillä jo ennestään ollut lyhempää työaika. Samaten päätti Valtuusto toukokuun 15 päivänä 1917, että kaupungin sairaalain palveluskunnan työaika, kuitenkin lukuun ottamatta niitä, joiden työaika ei voitu sairaanhoitoa haittaamatta rajoittaa, oli oleva 8 tuntia päivässä ja mikäli mahdollista päättyvä klo 7 i. p. Näiden päätösten mukaisesti on Vaivahoidohallitus saattanut 8-tuntisen työpäivän käytäntöön

myöskin kunnalliskodissa ja työlaitoksessa (*Kvston esityslista N:o 21 vuodelta 1917, asia N:o 39*).

Eräät toimihenkilöt (teknillisissä laitoksissa, kaupunginkirjastossa, työväenopistossa y. m.) ovat velvolliset olemaan virantoimituksessa myöskin sunnuntaisin ja juhlapäivinä.

Ajat, jolloin erä virastot ja kansliat ovat yleisölle avoinna sekä asianomaiset virastopäälliköt, sihteerit y. m. tavattavina, mainitaan Helsingin kaupungin 1917 vuoden kunnalliskalenterissa.

Kaupungin ulkopuolella asuvat toimihenkilöt.

Puheena olevan tiedustuksen yhteydessä on vihdoin pyydetty tietoja siitä eri laistosten palveluksessa olevain henkilöjen luvusta, joka asuu kaupungin ulkopuolella. Sittenkun nimittäin Verotusvalmistelukunta oli tehnyt esityksen, että kaupungin palveluksessa olevat, kaupungin ulkopuolella asuvat henkilöt velvoitettaisiin kaupunginkassaan kuukausittain luovuttamaan määräprosentti palkkaeduistaan, ja Rahatoimikamari oli ehdottanut, että Kaupunginvaltuusto muun muassa päättäisi, että kaikkien kaupungin palveluksessa olevain henkilöjen tulee, ellei heidän virkatoimintansa laatu muuta vaadi, asua kaupungin alueella, sekä valtuuttaa Rahatoimikamarin, siinä tapauksessa että viranpitäjän katsotaan voivan saada lupa asettua asumaan kaupungin ulkopuolelle, suomaan heille tällaisen oikeuden sillä ehdolla että 4 % heidän kaikista sääntönäisistä palkkaeduistaan pidätetään kaupunginkassaan (*Pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1916*), on asia lähetetty siihen valiokuntaan, joka asetettiin laatimaan ehdotusta Helsingin kaupungin palkkauslainsäädännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi säännöiksi.

Kajaanin Kaupunginvaltuuston sihteerille antamassaan lausunnossa on Kunnallinen Keskustoimisto lausunut asian lainopillisesta puolesta seuraavaa:

„— — — Täytyy nimittäin Toimiston mielestä epäillä, voiko tuollainen toimenpide kohdata aikaisemmin palvelukseen otettuja kaupungin toimihenkilöitä, jotka ovat virkaa hakeneet toisilla edellytyksillä ja joilla näyttää olevan laillinen valta vaatia palkkaetujensa pysyttämistä vähentämättöminä. Niihin tämän ryhmän virkamiehiin, jotka vastustavat puheenalaista toimenpidettä eivätkä ole viroistaan irtisanottavia, ei tuollainen määräys siis voine ulottua. Mitä sitä vastoin tulee niihin virkamiehiin, jotka on asetettu jonkin irtisanomisajan ehdolla tai voidaan välittömästi irtisanoa, voi kunta pakottaa suomaan itselleen toimintavapauden käyttämällä irtisanomisoikeuttaan.

Toisen kunnallisten viranpitäjien ryhmän, jonka palkkausoloja kunta ei voi muutta mutkitta säännöstellä, muodostavat ne virkamiehet, joiden palkkaussääntö asetusten mukaisesti on Keisarillisen Senaatin vahvistettava. Näitä ovat maistraatin ja raastuvan-oikeuden jäsenet, kaupunginkassanhoitaja y. m. Kaupunginvaltuuston päätös näiden virkamiesten palkkausolojen muuttamisesta vastamainitulta kohden olisi Toimiston mielestä pätevyuden saavuttamiseksi alistettava Keisarillisen Senaatin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Näillä poikkeuksilla näyttää Kaupunginvaltuusto olevan laillisesti esteetön tekemään päätöksen Rahatoimikamarin mietinnössä esitettyyn suuntaan; ja kun tätä sisällystä olevaa määräystä lähinnä on katsottava kunnalliseksi palkanjärjestelykysymykseksi, ei Kaupunginvaltuustolla liene estettä tehdä yleistä ja lopullista päätöstä asiasta, joka päätös asianmukaisella tavalla ilmoitetaan asianomaisten viranomaisten noudatettavaksi.

Epäilyksiä oikeudelliselta kannalta ei sitä vastoin esiintyisi, siinä tapauksessa että kunta ei kytkisi kysymystä palkanpidätysmääräyksen yhteyteen, vaan ainoastaan rajoittuisi määräämään kunkin virkamiehen asemapaikan. Kunta voi nimittäin velvoittaa virkamiehensä asumaan kaupungin alueella, sikäli kuin sitä pidetään viran asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisena. Tämä on tietenkin tehtävä panemalla asiasta määräys asianomaisten virkamiesten johtosääntöihin ja sillä tavoin kuin tuollaisia johtosääntöjä annetaan.“

Seuraavassa luettelossa mainitaan kaikki ne kaupungin palveluksessa olevat henkilöt, jotka tätä tiedustusta toimitettaessa asuivat kaupungin ulkopuolella, lukuun ottamatta kuitenkin kaupungin maaseudulla sijaitsevain laitosten (kasvatuslaitosten, Nickbyn mielisairaalan) toimihenkilöjä.

Kaupungin ulkopuolella asuvat virka- ja palvelusmiehet.

Liikennekonttori:	Kirjanpitäjät	2.
	Vahtimestarit	3.
Tilastokonttori:	Laskuapulainen	1.
Terveystieteiden lautakunta:	Päivystäjä	1.
Terveyspoliisi:	Kaitsija	1.
Lihantarkastusasema:	Leimaaja	1.
Asuntotarkastus:	Tarkastusapulainen	1.
Vaiivahoitohallitus:	Johtajan apulainen	1.
	Kaitsija	1.
Ammattikoulut:	Opettajat, opettajattaret	6.
	Tarveaineiden hoitajat	1.
Käsityöläiskoulut:	Opettajat	1.
Kansakoulut:	Tarkastaja	1.
	Taloudenhoitaja	1.
	Opettajat, opettajattaret	20.
Kansanlastentarhat:	Tarkastaja	1.
Kaupunginkirjasto:	Kirjastonhoitaja	1.
	Haarakirjastonhoitaja	1.
Rakennuskonttori:	Työpäällikkö	1.
	Ylimäär. arkkitehti	1.
	Työnjohtajat	2.

Vesijohtolaitos :	Varastonhoitaja	1.
	Rakennusmestari	1.
Kaasulaitos :	Kirjanpitäjä	1.
	Konttoristit	2.
	Piirustaja	1.
Sähkölaitos :	Piirustaja	1.
Verotusvalmistelu :	Sihteeri	1.
	Apulainen	1.
Kauppahallit :	Kaitsija	1.

Helsingissä, kesäkuun 1 päivänä 1917.

Otto Bruun.

Kaupungin palveluksessa olevat virka- ja palvelusmiehet ynnä heidän
voimassa olevat johtosääntönsä y. m.

Virasto tai viranomainen ja toimi.	Nimittävä viranomainen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lauta-kunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Kaupunginvaltuusto.				
<i>Sihteerit</i>	2	—	—	Johtos. 27/2 1912
<i>Notaari</i>	1	—	—	
<i>Kanslistit</i>	—	—	1) 2	Johtos. 27/2 1912; 30/1 1917
<i>Vahtimestarit</i>	—	—	1) 2	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Rahatoimikamari.				
<i>Sihteerit</i>	3	—	—	Johtos. 16/12 1913
<i>Asiamies</i>	1	—	—	
<i>Notaari</i>	1	—	—	
<i>Pöytäkirjuri</i>	1	—	—	
<i>Kanslistit</i>	—	2	—	
<i>Kirjuriapulainen</i>	—	—	1	
<i>Vahtimestari</i>	—	—	3	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Rahatoimikonttori.				
<i>Kaupunginkamreeri</i>	1	—	—	Johtos. 19/3 1895
<i>Kaupunginkassanhoitajat</i>	2	—	—	
<i>Kaupunginkirjurit</i>	3	—	—	
<i>Konttorikirjurit</i>	4	—	—	
<i>Toimistoapulaiset (ylimäär.)</i>	—	—	7	
<i>Vahtimestarit</i>	—	—	3	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Liikennekonttori.				
<i>Kamreerit</i>	1	—	—	Johtos. 11/12 1906
<i>Kirjurit</i>	4	—	—	
<i>Kassanhoitajat</i>	2	—	—	
<i>Kirjanpitäjät</i>	1	—	—	
<i>Konttorikirjurit</i>	4	—	—	
<i>Ylimäär. ”</i>	—	—	2	
<i>Vaakamestari</i>	3	—	—	
<i>Ylimäär. ”</i>	—	—	3	

1) Kvston puheenjohtaja.

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Vaakamestari tullivapaiden tavarain punnitusta ja luetteloimista varten	—	1	—	Ohjes. 11/5 1909
<i>Vahtimestari</i>	—	9	—	} Johtos. 11/12 1906
Vahtimestariapulainen	—	—	1	
<i>Koneenkäyttäjät</i>	—	5	—	} Tavarav. ohjes. 27/2 1912
<i>Kaupungin tavaravajain kaitsija</i>	—	1 ¹⁾	—	
Työesimies	—	1	—	Kvston päät. 25/4 1911
Asiapojat	—	—	2	} Johtos. 11/12 1906
Siivoojattaret	—	—	2	
Satamakonttori.				
<i>Satamakapteeni</i>	1	—	—	} Satamajärj. 15/1 1879
<i>Sörnäsän satamamestari</i>	1	—	—	
Satamakapteenin apulainen	—	1	—	(1913 v:n menos.)
Satamamestarin apulainen	—	1	—	(1914 v:n menos.)
<i>Satamakonttorin kirjuri</i>	1	—	—	} Satamajärj. 15/1 1879
<i>Satamakonttorin kassanhoitaja</i>	1	—	—	
<i>Satamavahtimestari</i>	—	2	—	} (muut. 23/4 ja 1/11 1887)
<i>Tarkastuskonstaapeli</i>	—	1	—	
<i>Vakin. satamakonstaapeli</i>	—	12	—	} Satamajärj. 15/1 1879
Ylim. s:n	—	16	—	
<i>Pakkaajat ja runsijat</i>	—	—	2	} Kvston päät. 11/4 1893
<i>Satamaviskaalit</i>	—	2 ²⁾	—	
<i>Parmaajainvanhin</i>	—	—	1	} Maist:n päät. 5/2 1908
Parmaajat	—	—	20	
<i>Vartijat</i>	—	—	2	} Satamajärj. 15/1 1879
<i>Yövärtija</i>	—	—	1	
<i>Moottoriveneenhoitaja (7 kuuk.)</i>	—	—	1	} Kalavesisään. 1/2 1890
Siivoojatar	—	—	1	
Kalastuskaittsija	—	2 ²⁾	—	
Tilastokonttori.				
<i>Johtaja</i>	1	—	—	} Johtos. 25/4 1911, viim. muut. 30/1 1917
<i>Aktuaarit</i>	—	2	—	
<i>Amanuenssi</i>	—	1	—	} Kvston päät. 29/1 1913
Kunnalliskertomuksen toimittaja	—	1	—	
<i>Assistentit</i>	—	—	2	} Johtos 25/4 1911, viim. muut. 30/1 1917
<i>Laskuapulaiset</i>	—	—	4	

1) Tullikamari.

2) Maistraatti.

Virasto tai viranomainen ja toimi.	Nimittävä viranomainen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virastopäällikkö.	
Ylimäär. laskuapulaiset	—	—	2	} Johtos. 25/4 1911, viim. muut. 30/1 1917
Vahtimestarit	—	—	1	
Siivoojatar	—	—	1	
Palotoimikunta ja palokunta.				
Palotoimikunnan sihteeri	—	1	1	} Palojärj. 17/11 1882 ynnä myöhemmät muutoks. (vrt. 1917 v:n menos.)
Palomestari	2	—	—	
Palomestarinapulainen	—	1	—	
Ruiskumestarit	—	2	—	} Palojärj. 17/11 1882 ynnä myöhemmät muutoks.
Koneenkäyttäjät	—	2	—	
Kersantit	—	11	—	
Korpraalit	—	—	78	
Konstaapelit	—	—	23	
S:n ylimääräiset	—	—	30	
Terv.hoitolautakunta ja sen toimisto.				
Sihteeri	—	1	—	} Terveystenh. johtos. 10/3 1892 (1913 v:n menos.)
Puhtaaksikirjoittajatar	—	1	—	
Vahtimestari	—	1	—	} (1915 v:n menos.) Kvston päät. 13/5 1913
Päivystäjä	—	1	—	
Toimistoapulainen	—	1	—	} Johtos. 13/5 1913
Kaupunginlääkäri	1) 2	—	—	
Terveystenhoidontarkastaja	1	—	—	} Johtos. 21/6 1912
Aluelääkäri (ynnä naislääkäri)	9	—	—	
Kaupunginkätilö	—	1	—	} Johtos. 29/10 1895
Kunnalliset sairaanhoitajattaret	—	—	2) 9	
Lääkäri kasvattilasten hoitoa varten	—	1	—	} Kasvattilastensääntö 12/5 1916
Apulainen kasv. last. hoidon tarkastamisessa	—	2	—	
Terveyspoliisi.				
Kaupungineläinlääkäri	1	—	—	} Johtos. 13/3 1917
Näytteidenottaja	—	1	—	
Työtarkastajat	—	2	—	} Johtos. 28/4 1914
Käitsijät	—	14	—	
Vakin. desinfiointsijat	—	4	—	} Johtos. 1/12 1908
Ylimäär. "	—	1	—	
Tartuntatautisten asuntojen puhdistajattaret	—	2	—	

1) Valitaan raastuvankokouksessa.

2) Diakonissalaitoksen kanssa tehdyn välipuheen mukaan antaa se sairaanhoitajattaria kaupungin käytettäväksi (Kvston päät. 18/2 1896).

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkimi tai johto- ja lautakunta.	Asjanom. virasto-päällikkö.	
Desinfiointimajalan sairaanhoitajat	—	1	—	
„ siivoojatar	—	1	—	
Asuntotarkastuskonttori.				
<i>Asuntotarkastaja</i>	1	—	—	} Johtos. 2/3 1915
<i>Tarkastusapulaiset</i>	—	2	—	
<i>Kanslia-apulainen</i>	—	1	—	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Terveystoimisto.				
<i>Ylilääkäri</i>	1	—	—	} Johtos. 16/5 1907
<i>Johtaja</i> ¹⁾	—	1	—	
<i>Assistentti</i>	—	1	—	
<i>Naistarkastaja</i>	—	1	—	} (Vrt. Kvston päät. 2/11 1915)
<i>Sairanhoitajat</i>	—	1	—	
<i>Toimistoapulainen</i>	—	1	—	} Johtos. 16/5 1907
<i>Kaitsijat</i>	—	6	—	
<i>Vahtimestari</i>	—	—	1	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Venerinen poliklinikka.				
<i>Johtaja</i>	1	—	—	Kvston päät. 8/5 1917
Terveydellisten tutkimusten laboratorio.				
<i>Johtajat</i>	2	—	—	} Johtos. 30/11 1915
<i>Assistentti</i>	—	1	—	
<i>Laboraattori</i>	—	—	1	
<i>Näytteidenottaja</i>	—	—	1	
<i>Puhtaaksikirj. ja kassanhoit.</i>	—	—	1	
<i>Vahtimestari</i>	—	—	2	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Kaupungin Sairaalaylihallitus.				
<i>Sairaalatarkastaja</i>	1	—	—	Ohjes. 2/6 1916
Sairaalat.				
<i>Ylilääkärit</i>	7	—	—	Ohjes. 2/6 1916
<i>Alilääkärit</i>	—	4	—	
<i>Assistenttilääkärit</i>	—	9	—	

¹⁾ Kvston kesäkuun 5 päivänä 1917 tekemän päätöksen mukaan ei avonaista johtajan virkaa ole toistaiseksi täytettävä, vaan hoidatetaan se viransijaisella; sen sijaan perustettiin väliaikainen konttori-apulaisen toimi Terveystoimistoon.

Virasto tai viranomainen ja toimi.	Nimittävä viranomainen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virastopäällikkö.	
<i>Amanuenssit</i>	—	4	—	Ohjes. ² / ₆ 1916
<i>Ylihoitajattaret</i>	—	6	—	
<i>Hoitajattaret ja hoitajat</i>	—	—	188	
<i>Hierojat</i>	—	—	3	
<i>Oppilaskoulun johtajat</i>	—	—	1	
<i>Toimitsijat</i>	—	4	—	
<i>Konttoriapulaiset</i>	—	4	—	
<i>Emännöitsijät apulaisineen</i>	—	—	7	
<i>Koneenkäyttäjät apulaisineen</i>	—	—	6	
<i>Lämmittäjät</i>	—	—	9	
<i>Liinavaatevaraston johtajatar apulaisineen</i>	—	4	2	
<i>Työnjohtajatar</i>	—	1	—	
<i>Desinfiomislaitoksen esimies</i>	—	—	2	
<i>Desinfiomislaitoksen apulainen</i>	—	—	1	
<i>Telefoniotsijat</i>	—	—	2	
<i>Ompelijattaret</i>	—	—	10	
<i>Keittiöhenkilökunta</i>	—	—	50	
<i>Pesijättäret ja silittäjättäret</i>	—	—	40	
<i>Vahtimest., ovenvart., portinvart., yövart.</i>	—	—	15	
<i>Kylvettäjättäret</i>	—	—	4	
<i>Siivoojattaret, tarjoilijattaret</i>	—	—	55	
<i>Rengit</i>	—	—	29	
<i>Autonkuljettaja</i>	—	—	1	
<i>Siivoojattaret, samalla alihoitajattaria</i>	—	—	5	
<i>Saarnaaja</i>	—	—	1	
<i>Lukkari</i>	—	—	1	
<i>Puutarhuri</i>	—	—	1	
<i>Puuseppä</i>	—	—	2	
<i>Maalari</i>	—	—	1	
<i>Suutari</i>	—	—	1	
<i>Räätäli</i>	—	—	1	
<i>Seppä</i>	—	—	1	
<i>Sianhoitaja</i>	—	—	1	
Lihantarkastusasema.				
<i>Johtaja</i>	1	—	—	} Johtos. ¹³ / ₄ 1915
<i>Vanhempi tarkastuseläinlääkäri</i>	1	—	—	
<i>Nuorempi</i>	—	1	—	
<i>Ylimäär.</i>	—	1	—	
<i>Kassanhoitaja</i>	1	—	—	

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lauta-kunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Ylimäär. avustava kassanhoitaja	—	—	1	} Johtos. 13/4 1915
<i>Päivökirjanpitäjä</i>	—	—	1	
" avustava (ylimäär.)	—	—	1	
<i>Trikinintutkijattaret</i>	—	—	3	
<i>Halliesimies</i>	—	—	1	
<i>Hallivahtimestari</i> (ylimäär.)	—	—	1	
<i>Laboratoorin vahtimestari</i>	—	—	1	
<i>Näytteidenottaja</i>	—	—	1	
" (ylimäär.)	—	—	1	
<i>Tarkastusapulaiset</i>	—	—	1	
" (ylimäär.)	—	—	1	
<i>Leimaajat</i>	—	—	2	
" (ylimäär.)	—	—	2	
<i>Kantajat</i>	—	—	4	
" (ylimäär.)	—	—	4	
Vaivahoitohallitus.				
<i>Toimitusjohtaja</i>	1	—	—	} Ohjes. 30/10 1914
<i>Sihteeri</i>	1	—	—	
<i>Kamreeri</i>	1	—	—	
<i>Lastenhoidontarkastaja</i>	1	—	—	
<i>Johtajanapulainen</i>	1	—	—	
<i>Kassanhoitaja</i>	1	—	—	
<i>Lastenhoidontarkastajan tarkastusapulainen</i>	—	1	—	
<i>Kanslianjohtaja</i>	—	4	—	
<i>Rekisteritoimiston johtajatar</i>	—	1	—	
<i>Kirjuriapulaiset</i>	—	7	—	
<i>Diakonissat</i>	—	1) 4	—	
<i>Kaitsijat</i>	—	12	—	
<i>Vahtimestarit</i>	—	2	—	
<i>Siivoojattaret</i>	—	—	2	
<i>Eteisen päivystäjä</i>	—	—	1	
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.				
<i>Johtaja</i>	1	—	—	} Ohjes. 30/10 1914
<i>Saarnaaja</i>	—	1	—	

1) Diakonissalaitos antaa sovittua korvauksesta sairaanhoitajattaria Vaivahoitohallituksen käytettäväksi.

Virasto tai viranomainen ja toimi.	Nimittävä viranomainen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virastopäällikkö.	
<i>Lääkäri</i>	—	1	—	Kvston päät. 11/11 1913
<i>Konttoristit</i>	—	2	—	
<i>Työtaitoksen konttoriapulainen</i>	—	1	—	
<i>Lastenkodin johtajatar</i>	—	1	—	
<i>Käsitöiden johtajatar</i>	—	1	—	
<i>Työnjohtaja</i>	—	—	1	
<i>Kaitsija</i>	—	1	—	
<i>Ylihoitajattaret</i>	—	2	—	
<i>Sairaanhoitajattaret</i>	—	5	—	
S:n ylimäär.	—	4	—	
<i>Lastenhoitajattaret</i>	—	—	6	
<i>Pesunjohtajatar</i>	—	1	—	
<i>Emäntä</i>	—	1	—	
<i>Siivoojattaret</i>	—	—	5	
<i>Pösjättäret</i>	—	—	6	
<i>Keittäjättäret</i>	—	—	6	
<i>Leipojattaret</i>	—	—	2	
<i>Palvelijattaret</i>	—	—	3	
<i>Ompelijatar</i>	—	—	1	
<i>Työsimiehet</i>	—	—	2	
<i>Koneenkäyttäjä</i>	—	—	1	
<i>Lämmittäjä-mekanikko</i>	—	—	1	
<i>Lämmittäjät</i>	—	—	2	
<i>Sianhoitaja</i>	—	—	1	
<i>Vahtimestari</i>	—	—	4	
<i>Renki</i>	—	—	1	
Valmistava poika-ammattikoulu.				
<i>Vakinaiset opettajat</i>	—	3	—	} Ohjes. 20/11 1900
<i>Tuntiopettajat ja -opettajattaret</i>	—	6	—	
<i>Työmestarit</i>	—	4	—	
<i>Vahtimestari (avustava)</i>	—	1	—	
Tyttöjen ammattikoulu.				
<i>Vakinaiset opettajattaret</i>	—	10	—	} Ohjes. 1/12 1903
<i>Tuntiopettajattaret</i>	—	11	—	
<i>Työaineiden hoitaja</i>	—	1	—	
<i>Varastonhoitaja</i>	—	1	—	
<i>Vahtimestarit</i>	—	1	—	
<i>Palvelijatar</i>	—	1	—	

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lauta-kunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Alemmat käsityöläiskoulut.				
Opettajat, opettajattaret	—	23	—	K. julist. 12/9 1900
Kansakoulukurssien opettajat	—	2	—	
Vahtimestari	—	2	—	
Kansakoulut.				
<i>Tarkastajat</i>	3	—	—	Ohjes. 25/11 1914
<i>Taloudenhoitajat</i>	—	1) 2	—	K. aset. 11/5 1866
<i>Taloudenhoitajan apulainen</i>	—	—	2	
<i>Sihteerit</i>	—	1) 2	—	K. aset. 11/5 1866
<i>Tarkastajakansliain apulaiset</i>	—	—	2	
<i>Lääkärit</i>	2	—	—	Ohjes. 25/11 1914
<i>Opettajat ja opettajattaret</i> 2)	—	328	—	K. julist. 21/7 1898
<i>Veiston, laulun ja voimistelun tuntiopettajat</i> ..	—	5	—	
<i>Vahtimestarit</i>	—	—	3) 17	} Tal. hoit. johtos. 17/5 1904
<i>Lämmittäjät</i>	—	—	3) 4	
<i>Talonrengit</i>	—	—	3) 11	
<i>Siivoojattaret</i>	—	—	3) 37	
Kasvatuslautakunta.				
<i>Ammattitarkastaja, samalla sihteeri</i>	1	—	—	} Johtos. 4/11 1914 ja muut. 22/5 1917
<i>Avoittomien lasten tarkastaja</i>	1	—	—	
<i>Kamreeri</i>	1	—	—	
<i>Lääkäri</i>	1	—	—	
<i>Kassanhoitaja</i>	—	1	—	
<i>Kanslia-apulaiset</i>	—	2	—	
<i>Vahtimestari</i>	—	1	—	
<i>Siivoojatar</i>	—	1	—	
Kasvatuslaitokset.				
<i>Kasvatuslaitosten johtajat, jotka eivät ole kansakoulunopettajia</i>	—	1	—	Ohjes. 27/5 1915
<i>Vastaanottokodin johtaja apulaisineen</i>	—	2	—	
<i>Kansakoulunopettajat, opettajattaret</i>	—	13	—	K. julist. 21/7 1898
<i>Puusepäntöön ja veiston opettajat</i>	—	2	—	} Ohjes. 27/5 1915
<i>Emännät</i>	—	5	—	
<i>Emännänapulaiset</i>	—	—	2	
<i>Päällysmiehet</i>	—	—	9	

1) Valitaan Kaupunginvaltuuston asettamasta kansakoulujohtokunnasta.

2) Johtajat valitsee johtokunta opettajista (Johtos. 28/11 1904).

3) Ottaa toimeen kansakoulujen taloudenhoitaja.

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virastopäällikkö.	
<i>Oppilaskodin kaitsija</i>	—	1	—	} Ohjes. 27/5 1915
<i>Hoitajattaret</i>	—	—	3	
<i>Palvelijattaret</i>	—	—	4	
<i>Talonmies</i>	—	—	1	
<i>Karjakko</i>	—	—	1	
Kansanlastentarhain johtokunta.				
<i>Tarkastaja</i>	1	—	—	Johtos. 25/2 1913
<i>Sihteeri</i>	—	1	—	Johtok. johtos. 25/2 1913
Kaupunginkirjasto.				
<i>Kirjastonhoitajat</i>	2	—	—	} Säännöt 14/6 1910, lisäyksineen 21/1 1913
<i>Haarakirjastojen johtajat</i>	—	4	—	
<i>Amanuenssit</i>	—	25	—	
<i>Vahtimestarit</i>	—	4	—	
<i>Talonmies</i>	—	1	—	
<i>Siivoojattaret</i>	—	5	—	
Työväenopisto 1).				
<i>Johtaja</i>	2	—	—	} Säännöt 10/6 1913
<i>Taloudenhoitaja</i>	—	2) 1	—	
<i>Sihteeri</i>	—	2) 1	—	
<i>Tuntiopettajat</i>	—	15	—	
<i>Vahtimestarit</i>	—	—	7	
Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.				
<i>Sihteeri</i>	—	1	—	Johtos. 30/5 1911, 26/3 1912
<i>Kaupungininsinööri</i>	1	—	—	} Johtos. 30/5 1911, muu- toksineen 26/3 1912 ja 6/6 1916
<i>Työpäällikkö</i>	1	—	—	
<i>Avustavat työpäälliköt</i>	—	3	—	
<i>Kaupunginarkkitehti</i>	1	—	—	
<i>Avustava kaupunginarkkitehti</i>	—	1	—	
<i>Kaupunginasemakaava-arkkitehti</i>	1	—	—	
<i>Avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti</i>	—	1	—	
<i>Geodeetti</i>	1	—	—	
<i>Kaupunginpuutarhuri</i>	1	—	—	
<i>Puhtaanapitolaitoksen johtaja</i>	1	—	—	

1) Luennoitsijat asettaa johtokunta.

2) Taloudenhoitajan ja sihteerin asettaa yhteinen johtokunta.

Virasto tai viranomainen ja toimi.	Nimittävä viranomainen.			Johtosäännöt y. m.	
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virastopäällikkö.		
<i>Kamreeri</i>	1	—	—	Johtos. ^{30/5} 1911, muutoksineen ^{26/3} 1912 ja ^{6/6} 1916	
<i>Varastonhoitaja</i>	—	1	—		
Varastonhoitajan apulainen	—	—	1		
Ylimäär. insinöörit	—	—	2		
Ylimäär. arkkitehdit	—	—	2		
Piirustajat	—	—	13		
Työnjohtajat	—	—	24		
Päällysmiehet (puhtaanapitolaitoksen)	—	—	11		
Puutarha-apulaiset	—	—	8		
Konttoriapulaiset	—	—	8		
Rakennusmestarit	—	—	11		
<i>Metsänvartijat</i>	—	2	—		
Konemestarit	—	—	1		
<i>Vahtimestari</i>	—	—	1		
Asiapoika	—	—	4		
Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus.					
<i>Sihteeri</i>	—	—	—	Ohjes. ^{30/4} 1912 (Vrt. Kvston päät. ^{28/3} 1916 ja esityslistaa n:o 15 vuodelta 1916, asiaa n:o 24).	
Vesijohtolaitos.					
<i>Toimitusjohtaja</i>	1	—	—		
<i>Assistentti</i>	—	1	—		
<i>Kemistit</i>	—	2	—		
<i>Insinöörit</i>	—	2	—		
<i>Kamreeri</i>	—	1	—		
<i>Kirjanpitäjä</i>	—	1	—		
<i>Kassanhoitaja</i>	—	1	—		
Konttoriapulaiset	—	—	8		
<i>Koneenkäyttäjät</i>	—	—	11		
Vesimittarinlukijat	—	—	5		
Rahainperijät	—	—	1		
<i>Putkimestarit</i>	—	—	4		
<i>Säiliönvartija</i>	—	—	1		
<i>Työmestarit</i>	—	—	1		
<i>Varastonhoitaja</i>	—	—	1		
Ylimäär. varastonhoitaja	—	—	1		
Rakennusmestarit	—	—	1		
Laboratorin vahtimestari	—	—	1		
Asiapojat	—	—	3		
Siivoojatar	—	—	1		

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Kaasulaitos.				
<i>Toimitusjohtaja</i>	1	—	—	Ohjes. 30/4 1912 (Vrt. Kuston päät. 28/3 1916 ja esityslistaa n:o 15 vuodelta 1916, asiaa n:o 24)
<i>Käyttöinsinööri (assistentti)</i>	—	1	—	
<i>Kemisti</i>	—	1	—	
<i>Johtotyöosaston insinöörit</i>	—	2	—	
<i>Kamreeri</i>	—	1	—	
<i>Kirjanpitäjä</i>	—	1	—	
<i>Kassanhoitaja</i>	—	1	—	
<i>Konttoriapulaiset</i>	—	—	17	
<i>Piirustajat</i>	—	—	1	
<i>Ajomiehet</i>	—	—	5	
<i>Putkimestarit</i>	—	—	2	
<i>Varastonhoitaja</i>	—	—	1	
<i>Varastokirjanpitäjä</i>	—	—	1	
<i>Kauppa-apulaiset</i>	—	—	2	
<i>Mittarinlukijat ja rahainperijät</i>	—	—	17	
<i>Konemestarit</i>	—	—	1	
<i>Koneenkäyttäjät</i>	—	—	3	
<i>Kaasumestarit</i>	—	—	3	
<i>Kaasulaskujen painajat</i>	—	—	1	
<i>Autonkuljettaja</i>	—	—	1	
<i>Asiapojat</i>	—	—	3	
<i>Siivoojattaret</i>	—	—	2	
Sähkölaitos.				
<i>Toimitusjohtaja</i>	1	—	—	Ohjes. 30/4 1912 (Vrt. Kuston päät. 28/3 1916 ja esityslistaa n:o 15 vuodelta 1916, asiaa n:o 24)
<i>Kamreeri</i>	—	1	—	
<i>Kirjanpitäjä</i>	—	1	—	
<i>Kassanhoitaja</i>	—	1	—	
<i>Käyttöinsinöörit</i>	—	2	—	
<i>Eri osastojen johtajat</i> ¹⁾	—	4	—	
<i>Mittarikonttorin tarkastajat</i>	—	—	2	
<i>Johtotarkastajat</i>	—	—	2	
<i>Johtomontööri</i>	—	—	1	
<i>Ekspeditööri</i>	—	—	1	
<i>Konttoriapulaiset</i>	—	—	23	
<i>Tullaaja</i>	—	—	1	
<i>Rahainperijä</i>	—	—	3	

1) Johtoverkon, mittariosaston ja johtotyöosaston insinöörit sekä mittarikonttorin johtaja.

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Konttoripojat	—	—	2	Ohjes. 30/4 1912 (Vrt. Kvston päät. 28/3 1916 ja esityslistaa n:o 15 vuodelta 1916, asiaa n:o 24)
Konemestari	—	—	2	
Höyrykattilaesimies	—	—	1	
Montöörit	—	—	6	
Johtotöiden johtajat	—	—	1	
Kaapelitöiden johtaja	—	—	1	
Rakennusmestarit	—	—	1	
Tilastonlaatija	—	—	1	
Koneenkäyttäjät ja konetaulun vartijat ..	—	—	23	
Lämmittäjät	—	—	4	
Korjaustyöntekijät	—	—	3	
Piirustaja	—	—	1	
Varastonhoitaja	—	—	1	
Varastokirjanpitäjä	—	—	1	
Näyttelyjohtaja	—	—	1	
Näyttelyapulaiset	—	—	2	
Laboratooriapulainen	—	—	1	
Mittariekspediööri	—	—	1	
Mittariekspediöörin apulainen	—	—	1	
Mittarityöpajan työnjohtaja	—	—	—	
Talonmies	—	—	1	
Portinvartijat	—	—	2	
Siivoojattaret	—	—	6	
Revisionikonttori.				
Kaupunginreviisori	1	—	—	Ohjes. 3/10 1911 Kvston päät. 29/12 1915 Kvston päät. 30/12 1913 Ohjes. 3/10 1911
Reviisori	1	—	—	
Ylimäär. reviisori	1	—	—	
Reistraattori	1	—	—	
Revisioniapulaiset	—	—	4	
Vahtimestari	—	—	1	
Rakennuskonttori.				
Rakennustarkastajat	2	—	—	Johtos. 1/6 1912
Rakennusinsinööri	1	—	—	
Avustava rakennusinsinööri	—	1	—	
Rakennusvalvoja	—	1	—	
Kanslisti	—	1	—	
Avustava kanslisti	—	—	1	
Vahtimestari	—	—	1	
Siivoojatar	—	—	1	

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lautakunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Verotusvalmistelukunta.				
<i>Puheenjohtaja</i>	—	1 ¹⁾	—	} Johtos. 30/5 1911
<i>Sihteeri</i>	—	2	—	
<i>Apulaiset</i>	—	—	9	
<i>Vahtimestari</i>	—	—	1	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Majoituslautakunta.				
<i>Sihteeri</i>	1	—	—	} Johtos. 25/1 1878
<i>Majoitusmestari</i>	1	—	—	
<i>Kielenkääntäjä</i>	—	1	—	
<i>Vahtimestari</i>	—	1	—	
Holhouslautakunta.				
<i>Sihteeri</i>	—	1	—	}
<i>Vahtimestari</i>	—	—	1	
Oikeusaputoimisto.				
<i>Oikeusavustajat</i>	2	—	—	} Johtos. 7/3 1911
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Sosiaalilautakunta.				
<i>Sihteeri</i>	1	—	—	} Johtos. 15/4 1913
<i>Työväenopetuslaitosten miestarkastaja</i>	1	—	—	
” naistarkastaja	—	1	—	} Johtos. 27/3 1917
<i>Kunnan työväenasuntojen isännöitsijä</i>	—	1	—	
<i>Talonmiehet</i>	—	3	—	} Säännöt 25/4 1913
<i>Vahtimestari</i>	—	—	1	
Kunnan työväenliiketoimisto.				
<i>Johtaja</i>	1	—	—	} Johtos. 24/2 1914
<i>Apulaiset</i>	—	5	—	
” (mies-, ylimäär.)	—	1	—	
<i>Vahtimestari</i>	—	—	1	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	
Helsingin kaupungin museo.				
<i>Museonjohtaja</i>	1	—	—	} Johtos. 12/12 1911
<i>Vahtimestari</i>	—	—	1	
<i>Lämmittäjä</i>	—	—	1	
<i>Siivoojatar</i>	—	—	1	

1) Maistraatti ottaa toimeen.

Virasto tai viranomaisen ja toimi.	Nimittävä viranomaisen.			Johtosäännöt y. m.
	Kvsto.	Rkmri tai johto- ja lauta-kunta.	Asianom. virasto-päällikkö.	
Musiikkilautakunta.				
<i>Sihtööri</i>	—	1	—	} Johtos. 28/4 1914
Vahtimestari	—	—	1	
Kaupunginorkesteri.				
Taloudenhoitaja	—	1	—	} Musiikkilautakunnan johtos. 28/4 1914
Kassanhoitajatar	—	1	—	
Vahtimestari	—	2	—	
Johtajat	—	2	—	
Soittajat	—	53	—	
Kauppahallit.				
<i>Päätlysmiehet</i>	—	5	—	
<i>Rengit</i>	—	5	—	
Yövärtija	—	1	—	
Kaupungin kiinteistöt.				
<i>Talonisännöitsijä</i>	—	1	—	} Johtos. 25/5 1914
<i>Talonmiehet</i>	—	—	8	
Oulunkylän kartanon taloudenhoitaja	—	1	—	
<i>Seurahuoneen taloudenhoitaja</i>	—	1	—	
<i>Seurahuoneen koneenkäyttävä</i>	—	1	—	
<i>Raatihuoneenvahtimestari</i>	—	1	—	
<i>Seurahuoneen lämmittäjä</i>	—	1	—	
Virutushuoneet.				
<i>Järjestysmiehet</i>	—	4	—	Kvston päät. 26/3 1912
<i>Kaupunginvaakaaja</i>	1	—	—	K. johtos. 16/7 1886

SISÄLLYSLUETTELO.

Perustelut	Siv. 1—46
Ehdotus uusiksi palkkaussäännöiksi	” 47—64
Tauluja	” 65—68
Ehdotus Helsingin kaupungin Palkkalautakunnan johtosäännöksi	” 69—71
Ehdotus kunnallisten viranpitäjien palvelusehtoja koskevaksi säännöksi	” 71—76
Ehdotus kaupungin viranpitäjien eläkeperusteiksi	” 77—78
Lähteiden luettelo	” 79—83

Selonteko Helsingin kunnan toimihenkilöjen oikeuksia ja velvollisuuksia y. m. koskevasta tiedustuksesta	Siv. 1*—70*
--	-------------

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Lausunto Helsingin kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksen edelleen korottamisesta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetulta Valiokunnalta.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä kuluvan kesäkuun 3 päivältä on Valtuuston asettama Palkanjärjestelykomitea lausunut seuraavaa:

„Komitealla on täten kunnia Kaupunginvaltuustolle ilmoittaa, että sen työt lähiaikoina saataneen loppuun suoritetuiksi ja että Komitean laaja mietintö, jonka painatus jo on aloitettu, voitaneen antaa Kaupunginvaltuustolle kuluvan kuukauden keskivaiheilla.

Ehdotustaan laatiessaan Komitea ei ole katsonut voivansa puoltaa uusien palkkasääntöjen takautuvaa soveltamista, syystä että Komitean mielestä on vakinainen palkanjärjestely toimeenpantava yhtärinnan kalliinajanjärjestelyn perusteiden uudistuksen kanssa, joten ei olisi asianmukaista soveltaa uusia palkkasääntöjä aikana, jolloin kalliinajanlisäyksiä jo on kannettu nykyisten perusteiden mukaan. Kun kuitenkin elantokustannukset marraskuusta 1917 lähtien, jolloin kalliinajanjärjestely viimeksi toimeenpantiin, ovat herkeämättä kohonneet, on Komitea sitä mieltä, että kohtuullisten perusteiden mukaan sovitettu kalliinajanlisäysten tasointi olisi viipymättä toimeenpantava, kuitenkin ainoastaan mikäli koskee vähäpalkkaisia kunnan palkansaajia, joita kallis aika ankarimmin kohtaa ja jotka ovat enimmin avun tarpeessa. Tämä kalliinajanjärjestely olisi kohtuutta noudattaen määrättävä takautuvaksi sekä ulottuvaksi kuluvan vuoden huhtikuun alusta siihen ajankohtaan asti, jolloin vakinainen palkanjärjestely pannaan toimeen ja sen yhteydessä tarkistettuja kalliinajanlisäysten perusteita ryhdytään soveltamaan.

Kun Komitea edellyttää, ettei sen ehdotusta voida loppuun käsitellä

ensi heinäkuun 1 päivänä pidettävässä Kaupunginvaltuuston kokouksessa, mutta toivottava olisi, että kysymys korotettujen kalliinajanlisäysten myöntämisestä tästä huolimatta mahdollisimman pian tulisi harkittavaksi, on Komitea, joka on tehnyt alotteen viimeksi toimitettuun kalliinajanlisäysten uudestijärjestelyyn, katsonut olevan tälläkin kertaa Kaupunginvaltuustolle ehdottaminen

että Kaupunginvaltuusto käskisi Kalliinajanlisäysvaliokunnan mahdollisimman pian ehdottaa soveliasta kalliinajanlisäysten korotusta myönnettäväksi alempiin palkkaluokkiin kuuluville viraanpitäjille, lukien viime huhtikuun 1 päivästä siihen asti kunnes uusi palkkaussääntö tulee voimaan.“

Tätä tehtävää täyttäessään on Valiokunta, jonka mielestä sen tehtävä kohdistuu alempiin palkkaluokkiin, pitänyt sekä palkkaluokkiin että elatusryhmiin nähden pohjana Kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1917 tekemän päätöksen mukaisia kalliinajanlisäysten laskemisen perusteita. Niihin kalliinajanlisäysten korotuksiin nähden, joita Valiokunta on katsonut olevan ehdottaminen, pyytää Valiokunta esittää eräitä seikkoja.

Jäljempänä olevassa taulussa I palkkaluokan kohdalla esitetyt rahamäärät on ainoastaan tarkoitettu olemaan perusteena vertaillessa keskenään eri tapauksissa ehdotettuja avustusmääriä, koska tämän palkkaluokan elatusryhmäin A, B ja C kohdalla merkittävät rahamääriä ei todellisuudessa suoriteta sen ehdotetun rajoituksen johdosta, että kalliinajanlisäyksiä ei maksettaisi enempää kuin 400 % vakinaisten palkkaetujen määrästä. Nykyään suurin kalliinajanlisäys kuukausipalkan ollessa enintään 50 markkaa siis kohoaisi ainoastaan 150 markasta 200 markkaan.

Palkkaluokissa II—IX vaihtelevat ehdotetut korotukset 50:stä 125 markkaan. Ylimmissä palkkaluokissa taas korotukset, mikäli niihin on muutoksia ehdotettu, olisivat 25—55 markkaa ja ainoastaan yhdessä tapauksessa 75 markkaa.

Mitä eri elatusryhmäin keskinäiseen suhteeseen tulee, ovat Valiokunnan mielestä tosiolot vaatineet asettamaan ryhmän D hiukan edullisempaan asemaan kuin mikä sillä on tähän asti ollut. Suurin osa tähän ryhmään kuuluvista toimihenkilöistä lienee nykyään pakotettu nauttimaan ateriansa kodista erillään, minkä johdosta kalliinajan vaikutus heihin on erittäin tuntuva.

Valiokunnan ehdottamat sekä nykyään maksetut kalliinajanlisäykset esitetään seuraavassa taulussa:

	A.		B.		C.		D.	
	Elättää paitsi itseään vähintään 6 henkeä.		Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.		Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.		Elättää paitsi itseään enintään 1 hengen.	
	Ehdotettu kalliinajanlisäys.	Nykyinen kalliinajanlisäys.	Ehdotettu kalliinajanlisäys.	Nykyinen kalliinajanlisäys.	Ehdotettu kalliinajanlisäys.	Nykyinen kalliinajanlisäys.	Ehdotettu kalliinajanlisäys.	Nykyinen kalliinajanlisäys.
Kuukausipalkka								
Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.
I. Enint.	50 325:—	1) 220:—	285:—	1) 205:—	240:—	1) 165:—	200:—	1) 150:—
II.	51—100 350:—	1) 265:—	315:—	1) 245:—	265:—	1) 200:—	225:—	1) 175:—
III.	101—150 375:—	300:—	340:—	275:—	290:—	225:—	245:—	190:—
IV.	151—200 400:—	325:—	365:—	295:—	315:—	240:—	265:—	200:—
V.	201—250 425:—	345:—	385:—	310:—	335:—	250:—	285:—	205:—
VI.	251—300 450:—	360:—	405:—	320:—	355:—	255:—	305:—	200:—
VII.	301—350 475:—	370:—	425:—	325:—	375:—	250:—	325:—	200:—
VIII.	351—400 450:—	375:—	400:—	320:—	350:—	240:—	300:—	200:—
IX.	401—450 425:—	370:—	375:—	310:—	325:—	225:—	275:—	200:—
X.	451—500 400:—	360:—	350:—	295:—	300:—	225:—	250:—	200:—
XI.	501—550 375:—	345:—	325:—	275:—	275:—	225:—	225:—	200:—
XII.	551—600 350:—	325:—	300:—	275:—	250:—	225:—	200:—	200:—
XIII.	601—650 325:—	300:—	275:—	275:—	225:—	225:—	200:—	200:—
XIV. Yli	650 300:—	300:—	275:—	275:—	225:—	225:—	200:—	200:—

1) Kuitenkin niin rajoitettuna, ettei kukaan saa kalliinajanlisäystä enempää kuin 400 % (nykyään 300 %) palkkaetujensa määrästä.

Kaupungin tämänvuotiseen budjettiin on nykyään noudatettavain perusteiden mukaisesti merkitty kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten 6,000,000 markkaa, niistä 1,000,000 markkaa teknillisten laitteiden menosääntöön. Esillä olevan asian kiireellisen laadun johdosta ei Valiokunnan ole ollut mahdollista ehdotustaan laatiessaan tutkia, minkä verran kaupungin menot ehdotettujen korotusten johdosta kuukausittain kohoavat, jos Valiokunnan ehdotus hyväksytään. Valiokunta kuitenkin toivoo voivansa tästä seikasta antaa likimääräisiä tietoja, ennenkuin asia tulee Valtuuston käsiteltäväksi.

Viitaten Palkanjärjestelykomitean mainitsemiin, nykyisten kalliinajanlisäysten korottamista puoltaviin syihin pyytää Valiokunta esittää Kanpunginvaltuuston päätettäväksi:

että kallinajanlisäyksiä kaupungin virka- ja palvelusmiehille huhtikuun 1 päivästä 1918 toistaiseksi maksetaan Valiokunnan tässä mietinnössä ehdottamat määrät näiden lisäysten laskemisessa tähän asti noudatettujen perusteiden mukaan.

Helsingissä, kesäkuun 6 päivänä 1918.

E. W. Walldén.

Georg Estlander.

Gösta Salingre.

Björn Wasastjerna.

Bertel von Fieandt.

*Esitys kaupungin historian julkaisemisen
toistaiseksi lykkäämisestä.*

Helsingin kaupungin historian

TOIMITUSKOMITEA.

*Helsingissä,
toukok. 22 p:nä 1918.*

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Sen komitean esityksestä, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä Helsingin kaupungin historian julkaisemisesta, antoi Kaupunginvaltuusto mainitun komitean toimeksi tehdä halullisten kirjoittajain kanssa sopimuksen kaupungin historian aikaansaamisesta, joka julkaistaisiin kolmessa osassa, joista ensimmäinen käsittelisi aikaa kaupungin perustamisesta vuoteen 1875 asti ja molemmat jälkimäiset osat kaupungin kehitystä kunnallishallinnon uudestijärjestämisen aikana vuodesta 1875 lähtien. Samalla Kaupunginvaltuusto hyväksyi komitean laatiman, 75,000 markkaan päättyvän likimääräisen kustannusarvion, minkä ohessa päätettiin 1913 vuoden budjettiin merkitä 5,000 markkaa työn käyntiin panemiseksi ja järjestämiseksi sekä sitten vuosittain budjetinjärjestelyn yhteydessä osottaa jokin rahamäärä työn julkaisemisesta koituviin kurtannuksiin. Uusi komitea, johon valittiin arkistonhoitaja J. W. Ruuth, varatuomari J. Ugglä ja allekirjoittanut von Bonsdorff, sai sitten toimekseen väliaikaisena valtuuskuntana johtaa työtä, kunnes vakinnainen toimituskomitea voitiin asettaa. Tämä komitea toimi 1917 vuoden alkuun asti, ja sen tehtävänä oli lähinnä seikkaperäisesti määritellä eri kirjoittajain tehtävät sekä täyttää ne aukot, joita kirjoittajain riveihin tuon tuostakin syntyi, sen johdosta että moniaat heistä luopuivat tehtävästään. Tammikuussa 1914 valtuuskunta kiertokirjeellä kehotti asianomaisia kirjoittajia viimeistään ennen 1917 vuoden loppua antamaan käsikirjoituksensa, ja ennen hajaantumistaan valtuuskunta joulukuussa 1916 lähetti kirjoittajille uuden huomautuksen työn suorituksen tarpeellisuudesta. Aikomus oli ennen 1919 vuoden loppua, jolloin sata vuotta tulisi kuluneeksi hallituslaitosten muuttamisesta Helsinkiin, esittää yleisölle ei ainoastaan ensimmäinen osa, jonka kirjoittaminen oli annettu tehtäväksi arkistonhoitaja T. Hartmanille, vaan molemmat jälkinäisetkin ajanjaksoa 1875—1916 käsittelevät osat.

1917 vuoden alussa tuli väliaikaisen valtuuskunnan sijaan aikaisemmin päätetty vakinainen toimituskomitea, jonka jäseniksi Kaupunginvaltuusto suvaitsi valita allekirjoittaneet. Kun meidän oli kuluvan vuoden alussa ryhdyttävä ensimmäiseen työhömmme, tarkastamaan niteiden II ja III käsikirjoituksia, totesimme kuitenkin, että ainoastaan kaksi kirjoitusta oli valmistunut. Sen ohessa arkistonhoitaja Hartman ilmoitti, että hän oli voinut ainoastaan osittain suorittaa työnsä.

Tulos ei ollut odottamaton. Koko sinä aikana, minkä maailmansotaa on jatkunut, ovat olot olleet erittäin epäsuotuisia kirjallisille töille. Eräät julkiset kokoelmat, joiden käyttäminen olisi ollut jossain määrin välttämätön, ovat ajoittain olleet suljettuina yleisöltä, ja mielet ovat olleet liiaksi kiintyneinä koti- ja ulkomaan suuriin tapahtumiin, jotta kirjoittajat olisivat voineet saada sen loman ja työrauhan, jota heidän tehtävänsä ehdottomasti olisi vaatinut. Ja suurimman osan kuluva vuotta on kaikki järjestelmällinen työ ollut vielä mahdottomampaa kuin lähinnä edellisinä vuosina. Käysentähden välttämättömäksi suoda kirjoittajille pitennettyä aikaa tehtävänsä täyttämiseen. Kuinka pitkä lykkäys täytyy määrätä, on tänä hetkenä sangen vaikea sanoa; varsin lyhyt se ei saa olla, ja suunnitellun ajan, toisin sanoen 1919 vuoden kuluessa joka tapauksessa käy mahdottomaksi saada Helsingin kaupungin historiaa valmiiksi niin laajana kuin on ajateltu. Tätä täytyy valittaa, mutta vastamainitut olot antavat siihen riittävän selityksen. Se etu viivytyksestä kuitenkin on, että käy mahdolliseksi ulottaa kahden jälkimäisen niteen esitys siihen asti, kunnes 1875 vuoden kunnallishallinto suo sijaa uudelle järjestykselle, perustuipa se 1917 vuoden eduskunnan hyväksymään lakiin tai johonkin muuhun.

Toimituskomitea ei kuitenkaan ole katsonut voivansa tehdä kirjoittajain kanssa uutta sopimusta käsikirjoitusten antamisajasta, osin syystä että on ollut mahdoton panna uutta määräaikaa, osin myös ja etusijassa syystä että teoksen julkaisukustannukset nyttemmin ovat aivan toiset kuin alkuaan lasketut. Koko teoksesta laskettiin 1913 vuoden alussa (I osa 40 arkkia ja II—III osa 60 arkkia) olevan kustannuksia noin 75,000 markkaa. Nykyhetkellä ja arvatenkin lähivuosinakin ties kuinka monena vuonna tämä summa ei riitä pitkälle. Painatuskulut, jotka kustannusarviossa laskettiin 90 markaksi arkilta (yhteensä 18,000 markaksi), täytynee nyt laskea kolminkertaisiksi, samaten kuvain ja paperin hinta. Käännöspalkkio täytyy korottaa 70 markasta arkilta ainakin 140 markkaan, sekalaisten kustannusten määrä (6,000 markkaa) on niinkään korotettava kaksinkertaiseksi, ja näin ollen on oikein ja kohtuullista, että kirjoittajainkin palkkio korotetaan 220 markasta arkilta 350 markkaan, mikä verrattuna koneellisesta työstä maksettavaan palkkaan on varsin vaatimaton summa. Mikäli on ollut mahdollista nykyisten hintain pohjalla arvioida kustannuksia, nousisivat ne seuraaviin likimääräi-

siin summiin, mihin nähden on huomattava, että meidän on täytynyt lisätä I osan arkkiluku 40:stä 50:en ja II—III osan arkkiluku 60:stä 70 arkkiin eli koko teoksen 100:sta 120 arkkiin:

I osan kustannukset:

Tekijäpalkkio	50 arkilta à 350:—	Smk	17,500:—
Käännöspalkkio	50 ” ” 140:—	”	7,000:—
Painatus	50 ” ” 270:— ruots. laitos....	”	13,500:—
”	50 ” ” 270:— suom. ”	”	13,500:—
Kuvat ja kartat.....		”	7,000:—
Paperi à 135:— riisi, 1,000 ruots. kpl.....		”	6,750:—
” ” 135:— ” 1,000 suom. ”		”	6,750:—
2,000 kpl. nitominen à 1:—		”	2,000:—
2,000 ” päällys ” —: 50		”	1,000:—
		Yhteensä Smk	75,000:—

II—III osa.

Tekijäpalkkio	70 arkilta à 350:—	Smk	24,500:—
Käännöspalkkio	70 ” ” 140:—	”	9,800:—
Painatus	70 ” ” 270:— ruots. kpl.	”	18,900:—
”	70 ” ” 270:— suom. ”	”	18,900:—
Kuvat ja kartat.....		”	15,200:—
Paperi à 135:— riisi, 1,000 ruots. kpl.....		”	9,450:—
” ” 135:— ” 1,000 suom. ”		”	9,450:—
2,000 kpl. nitominen à 1: 40		”	2,800:—
2,000 ” päällys ” —: 50		”	1,000:—
		Yhteensä Smk	110,000:—

Sekalaiset kulut.....	Smk	15,000:—
I—III osan kustannukset yhteensä	”	<u>200,000:—</u>

Kun Kaupunginvaltuuston hyväksymä kustannusmäärä näin ollen miltei kokonaan menee Helsingin kaupungin historian ensimmäisen osan julkaisemiseen ja koko teoksen kustannukset täytyy laskea kaksi, jopa lähes kolme kertaa suuremmiksi alkuaan laskettua määrää, täytyy Toimituskomitean alistaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi, onko sunniteltu hanke toteutettava ja missä määrin. Toimituskomitea saanee pitää luonnollisena, että ensimmäinen osa (vuoteen 1875 asti), jota varten paljon esitöitä jo on suoritettu, on jul-

kaistava mahdollisimman pian. Niinikään puoltavat painavat syyt semmoisen teoksen julkaisemista, jossa Helsingin kaupungin kehitys nykyisen kenties kohdakkoin päättyvän kunnallishallinnon yli 30-vuotisen työkauden kuluessa esitetään. Jos kuitenkin katsotaan tarpeelliseksi lykätä teoksen julkaiseminen toistaiseksi määräämättömään aikaan, on ensimmäisen osan ohjelmaa laajennettava sikäli, että siihen myös sisältyy katsaus Helsingin kaupungin historiaan 1875 vuoden jälkeisenä aikana.

Sen johdosta mitä meillä tässä on ollut kunnia esittää, rohkenemme herrain Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi alistaa:

1) tahtovatko Kaupunginvaltuusmiehet pysyä entisessä päätöksessään julkaista aikaisemmin laaditun suunnitelman mukaisen Helsingin kaupungin historian kaupungin perustamisesta lähtien nykyaikaan asti, jossa tapauksessa tähän asti varattujen määrärahan, kaikkiaan 44,000 markan, lisäksi olisi 156,000 markkaa tarkoitukseen osotettava ja vastaisiin tarpeisiin varattava, minkä ohessa Toimituskomitea olisi valtuutettava panemaan teoksen julkaisemiselle uusi määräraha;

2) vai katsovatko Kaupunginvaltuusmiehet olevan aihetta lykätä koko teoksen julkaisemisen toistaiseksi, kuitenkin niin että I osa julkaistaan niin pian kuin mahdollista ja että siihen liitetään katsaus Helsingin kaupungin historiaan 1875 vuoden jälkeisenä aikana.

Carl v. Bonsdorff.

A. V. Lindberg.

K. Grotenfelt.

Torsten Hartman.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Kesäk. 3 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 223.

Lähetteessä kuluvan kuukauden 1 päivästä on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta vaatinut Rahatoimikamarin lausuntoa Helsingin kaupungin historian julkaisemisen toistaiseksi lykkäämistä ja kohonneita kustannuksia koskevasta asiasta.

Rahatoimikamari on havainnut toimituskomitean esityksen niistä lisäkustannuksista, joita teoksen julkaiseminen aikaisemman suunnitelman mukaan tuottaisi, oikeaksi eikä pidä mahdollisena nykyoloissa niitä huojistaa. Kamarin mielestä ei kuitenkaan ole aihetta luopua aikaisemmasta suunnitelmasta, varsinkin kun kustannukset voidaan jakaa useammalle vuodelle. Teoksen ensimmäisen osan julkaisemista varten ei tarvita lisämäärärahoja, koska komitea laskee siitä olevan kustannuksia Kaupunginvaltuuston koko teosta varten osottaman määrän, 75,000 markkaa. Rahatoimikamarin mielestä on erittäin suotavaa, että tämä ensimmäinen osa, joka käsittelee kaupungin historiaa 1875 vuoden kunnallisuudistukseen asti, ilmestyisi vuonna 1919, jolloin 100 vuotta tulee kuluneeksi hallituslaitosten muttamisesta Helsinkiin.

Teoksen II ja III osan julkaisemista varten lienee niinkuin tähänkin asti budjetinjärjestelyn yhteydessä varattava jokin määräsomma. Näin laajalle ja vaativalle teokselle tarjonnee pitempi julkaisuaika huomattavia etuja, ja joka tapauksessa näyttää epäviisaalta jättää käyttämättä jo suoritettuja esitöitä. Rahatoimikamari kuitenkin lausuu toivomuksen, ettei teoksen ilmestyminen viipyisi ylen kauan, koska maamme useimpain kaupunkien historia jo on valmis viime aikoihin asti ja näyttää olevan paikallaan, että myöskin pääkaupungin aikaisempi kehitys tulee asianmukaisesti kuvatuksi.

Palauttaen lähetekirjan Rahatoimikamari sentähden esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Helsingin kaupungin historian I osan vuoteen 1875 asti julkaistavaksi mikäli mahdollista 1919 vuoden kuluessa; sekä

teoksen loppuosat julkaistaviksi toimituskomitean ehdotuksen mukaisesti varoilla, jotka Kaupunginvaltuusto aikansa myöntää.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Mietintö N:o 7 selvityksineen Turun kasarmialueen sekä sen viereisten, sotalaitoksen käyttämiin Kampinnummen paikkain omistusta ja käyttöoikeudesta.

Helsingin Rahatoimikamarille

erinäisten Helsingin kaupungissa sijaitsevien tonttien ja alueiden omistusoikeutta tutkimaan asetetulta komitealta.

Sen johdosta että venäläiset sotilasviranomaiset olivat herättäneet kysymyksen Kampinnummen kasarmilaitoksen ynnä siihen kuuluvien alueiden luovuttamisesta kaupungille ilmoittamaansa vastiketta vastaan, on Rahatoimikamari käsenyt Komitean antaa selvityksen mainittujen alueiden omistusta ja käyttöoikeudesta sekä muista seikoista, jotka ovat omansa selvittämään Suomen valtion, sotalaitoksen ja kaupungin välistä oikeussuhdetta edellä mainituun suuntaan käyvässä järjestelyssä.

Tehtävänsä täytettyään pyytää Komitea, oheen pannen asiasta hankkimansa asiakirjat ja kartat, täten Rahatoimikamarille antaa seuraavan lausunnon esillä olevasta asiasta.

I. Turun kasarmien alue (pääntontti korttelissa 194 ynnä n. s. talouskartano ynnä harjoituskenttä, jotka molemmat viimeksi mainitut yhteensä vastaavat korttelia N:o 215 voimassa olevassa kaupunginasemakaavassa).

Armollisella määräyksellä marrask. 19/28 p:ltä 1827 käskettiin majoitusrasituksen helpottamiseksi Katajanokalle rakennettu, Suomen valtion omistama kasarmilaitos luovuttaa työ- ja ojenhuoneeksi sekä sen sijaan rakennuttaa venäläiselle sotaväelle uudet kasarmit sopivaan paikkaan kaupungin vierelle. Tämän armollisen käskyn johdosta kehotti Keisarillinen Senaatti Intendenttivirastoa laadittamaan vastaisen kasarmilaitoksen piirustukset ja kustannusarvion. Intendenttiviraston laatimat luonnospirustukset lähetettiin maaliskuussa 1828 kenraalikuvernöörille, mutta niitä ei näy korkeimmassa paikassa vahvistetun sinänsä, sillä tältä ajalta olevista virallisista asiakirjoista käy selville, että insinöörieversti Burmeisterin laatima uusien kasarmien suunnitelma oli saanut Hallitsijan vahvistuksen. Armol-

Armollinen päätös Turun kasarmien rakennuttamisesta.

lisellä käskykirjeellä joulukuun 29 päivältä 1828 (tammikuun 10 päivältä 1829) osotettiin Suomen valtiovaroista 484,779 ruplaa 24 kopeekkaa pankkiosotuksia rakennustyön teettämiseen. Vastaisen kasarmilaitoksen paikaksi valitsivat asianomaiset valtionviranomaiset sen silloisen Espoon tullin vierellä kaupunkiin yhdistetyllä alueella sijaitsevan maa-alueen, joka nykyisessä kaupunginasemakaavassa vastaa kortteliä N:o 194. Mainittu apteekkari Aschanin silloisen istutuksen vierellä sijaitseva paikka oli aikaisemmin ollut suunniteltu evankelis-lutherilaisen seurakunnan hautausmaaksi, mutta siihen tarkoitukseen osotettiin sen sijaan nykyinen n. s. Vanha hautausmaa Lapinlahden viereltä.

Kasarmirakennus.

Kasarmirakennus tarjottiin Senaatin Talousosaston määräyksen mukaan teetettäväksi urakalla, ja sai sen kenraalikuvernöörin määräyksestä suorittaakseen kauppias Nikolai Sinebrychoff, joka huutokaupassa oli tehnyt edullisimman tarjouksen. Urakkahinta oli 538,000 ruplaa, ja armollisella käskykirjeellä tammikuun 8/20 päivältä 1830 myönnettiin Suomen yleisistä varoista lisäystä 53,220 ruplaa 76 kopeekkaa pankkiosotuksia rakennuskustannuksissa siten syntyneen eron tasoitamiseksi.

Kasarmirakennus teetettiin sittemmin vuosina 1830—1833 ja käsitti helmikuun 12 päivänä 1829 tehdyn Keisarillisen Senaatin pöytäkirjan mukaan seuraavat rakennukset ja laitokset:

- 1) kolmikerroksisen päärakennuksen kivistä;
- 2) kolmikerroksisen keittiörakennuksen kivistä;
- 3) kaksi tallirakennusta kivistä;
- 4) kivimuurit linnanpihan aitaamiseksi rakennusten väliltä ynnä kaksi ajoporttia;
- 5) kaksi mukavuuslaitosta puusta aitoineen ja porttineen;
- 6) puurakennuksen käsityöläisiä ja työpajoja varten;
- 7) kuormastovajan puusta;
- 8) pajan kivistä;
- 9) ruiskuhuoneen puusta;
- 10) puurakennuksen kaalivajoineen y. m.;
- 11) saunarakennuksen puusta;
- 12) ruutikellarin kivistä;
- 13) paaluaidalla ympäröidyn harjoituskentän; sekä
- 14) lauta-aidan.

Suurin osa näistä rakennuksista sijoitettiin linnanpihan yhteyteen nykyiseen kortteliin N:o 194; kasarminpihan itäpuolelle laitettiin neliönmuotoinen harjoituskenttä ja sen itälaidan vierelle rakennettiin osa talusrakennuksia. Viimeksi mainittuun paikkaan, jonka rajat sittemmin määrättiin ja johon teetettiin lisärakennuksia, syntyi erityinen rakennustontti, jota erotukseksi päätontista sanottiin talouskartanoksi eli pienemmäksi kasarmitaloksi.

Kasarmirakennusten valmistuttua otti sotalaitos ne haltuunsa ja luovutti sen

sijaan Katajanokan kasarit vuonna 1830 perustetulle Suomen Meriekipaasille. Ajatus käyttää Katajanokan kasarit ojennuslaitokseksi oli nimittäin saanut raueta.

Kasarmien rakennusaikaan ei jaotettu kaupungin alue ulottunut pitemmälle kuin nykyisen Vladimirinkadun tienoille. Tämän linjan luoteispuolella oli n. s. Kampinnummi, jota myös sanottiin Helsinginnummeksi ja joka käsitti osin mäkiä ja kivikkoista maata, osin viljeltyjä vuokratiluksia (niittyä ja istutuksia). Tällä alueella, likimain Simonkadun seuduilla luoteessa, oli laaja, noin 25 tynnyrialaa käsittävä hiekkakangas, jota viereisine ylänneineen ja mäkineen jo Ruotsin vallan aikana oli käytetty tykistön harjoituspaikkana („Campementsplats“, siitä nimi Kamppi), ja myöhemminkin, vielä 1820-luvulla, käytettiin sitä kaupunkiin sijoitettujen joukkojen harjoituspaikkana. Tämän harjoituspaikan eteläosassa (nykyisten korttelien 64 ja 68 alueella) oli vielä tähän aikaan rappeutunut rintavarustus, muisto 1741—1743 vuoden sodan ajoilta.

Kasarmirakennuksen paikaksi määrätyn maa-alueen laatu.

Kampinnummi harjoituskenttineen sijaitsi entisen Töölön maatilan tai kylän alueella Helsingin kaupunkiin yhdistetyllä maalla, joka kaupungin perustamisaikaan oli kuninkaallisella lahjakirjalla marraskuun 20 päivältä 1643 kaupungille annettu *täysin omistusoikeuksin* ja erottamatta siitä mitään osaa kruunun varalle. Vanha harjoituspaikka oli kaupungin kiistämätöntä omaisuutta, ja sitä käytti ruotsalainen ja sittemmin venäläinen sotalaitos kaupungin viranomaisten suostumuksella, ilman että kaupungin puolelta oli siihen minkäänlaisia ehtoja liitetty. Vuonna 1820 oikeuttivat Maistraatti ja Kaupunginvanhimmat sotalaitoksen edelleen käyttämään paikkaa mainittuun tarkoitukseen, „kunnes kaupunki saattoi tätä maata tarvita“, minkä ohessa nimenomaan huomautettiin, että kaupungilla oli omistusoikeus paikkaan. Sikäli kuin kaupunki sittemmin laajeni luoteeseen, otettiin myös harjoituskentän osia jatkuvaan kaupunginjärjestelyyn.

Vanhan harjoituskentän asema ynnä sitä ympäröiväin alueiden laatu kasarmi-ryhmän rakennustyön jälkeisinä lähiaikoina käy täysin selvästi näkyviin silloisen kaupungininsinöörin Pehr Granstedtin vuonna 1820 laatimasta kartasta. Verrattessa nykyiseen kaupunginasemaan osottaa tämä kartta, että osa kasarmitonttia (nykyinen kortteli N:o 194) sijaitsee kaupungin omistaman harjoituskentän koilliskolkassa sekä toinen osa niinkään kaupunginmaahan kuuluvalla vuokraistuksen alueella (oli 1830 vuoden vaiheilla apteekkari Aschanin hallussa).

Harjoituskentän paikaksi oli kasarmilaitosta suunniteltaessa ensin valittu alue, joka sijaitsi kasarmilinnanhänneen lounaaseen, likimain kaupungin nykyisen ainespihan ja Kampinhuvilain seudulla. Tämä paikka osottautui kuitenkin kasarmirakennustyön jatkuessa vähemmän sopivaksi tarkoitukseen suuren viettävyytensä sekä sen johdosta, että sen asema kaupungin järjestettyihin kortteleihin verraten oli säännötön. Venäläiset sotilasviranomaiset sentähden ehdotti-

Maan luovutus harjoituskentäksi.

vat harjoituskentän sijoitettavaksi toiseen kohtaan kasarmitalon länsipuolella sijaitsevaan paikkaan, jota pidettiin sopivampana, ja kenraalikuvernööri, ruhtinas Menschikoff alisti kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä 1832, eikö viimeksi mainittua paikkaa, *sikäli kuin se oli kaupungin oma*, voitaisi maksutta luovuttaa ja aikaisemmin suunniteltu harjoituskenttä antaa kaupungin käytettäväksi.

Asiassa kuultuina ilmoittivat Kaupunginvanhimmat, niinkuin käy selville Maistraatin kirjelmästä Maaherranvirastolle huhtikuun 7 päivältä 1832, että kaikki harjoituskentäksi käytettävä maa oli kaupungin hallusta luovuttamatonta maata sekä että mainitun paikan luovuttamista ei voitu pitää nyt ehdotetun paikan vastikkeena, varsinkin kun se melko suurelta osalta oli viljeltyä peltoa. Kun kuitenkin hallitus oli tämän kaupungin hyväksi tehnyt monasti suuria uhrauksia sekä alamaisen tunnustuksensa ja kiitollisuutensa osotukseksi päättivät Kaupunginvanhimmat empimättä *porvariston puolesta korvauksetta kruunulle luovuttaa puheena olevan apteekkari Aschanin istutukseen kuuluvan peltokappaleen*, sillä ehdolla että vuokraajan sallittiin siitä poistaa ruokamulta. — — — — —
— — — — — Maistraatti yhtyi kaikin puolin Vanhimpain käsitykseen ja ilmoitti edellä mainitussa kirjelmässä huhtikuun 7 päivältä 1832 *kaupungin suostuvan valtiolle luovuttamaan istutusmaan käytettäväksi ilmoitettuun tarkoitukseen*.

Ehdotus harjoituskentän muutosta, joka vaati erinäisiä muutoksia rakennusten sijoitukseen ja eräiden liikenneväyläin suuntaan, vahvistettiin kohdakkoin sen jälkeen korkeimmassa paikassa. Uudella paikallaan käsitti harjoituskenttä noin 31,500 m²:n alan, mistä istutusmaan osalle tuli noin 5,500 m². Loppuosa oli edellä mainittua Kampinkenttää, joten kenttä kauttaaltaan oli kaupungin omistamaa maata.

Maan luovutus
kasarmiraken-
nusten pai-
kaksi.

Itse kasarmirakennuksia varten tarpeellisen kaupunginmaahan kuuluvan alueen otti valtio haltuunsa kaupunginviranomaisia kuulematta ja tekemättä erikoisia sopimuksia maan luovuttamisesta sotilastarkoituksiin. Vasta rakennustyön alettua teki maaherranvirasto alamaisen esityksen korvauksen hankkimisesta kaupungille siitä viljelystä maasta, mikä kaupungilta oli kasarmirakennusten paikaksi otettu. Tämän esityksen Senaatin Talousosasto kuitenkin esittelyssä huhtikuun 14 päivänä 1831 hylkäsi.

Kasarmi-
rakennusten
paikaksi
käytetyn maan
laajuuksien, asema-
ja rajat.
a) Pääntontti.

Kaupungin arkistossa 1830-luvulta ja myöhemmiltä ajoilta olevia karttoja tarkastellessa huomaa, että Kampinnummella olevan kasarmialueen rajoja on tuon tuostakin siirretty ja järjestetty. Niinpä on 1836 vuoden kaupunginasema-kaavaan merkitty pääntontti ilman muita rajoja kuin rakennusryhmän ulkoinen asemaviiva, mikä vastaa noin 11,172 m²:n alaa. Muuan vuonna 1846 laadittu kartta osottaa, että kasarminpihaa on länteenpäin laajennettu jättämällä noin 50 m. leveä kaistale tontin rajan ja sen länsipuolella sijaitsevan harjoituskentän välille.

Viimeksi mainittuna vuonna laajennettiin päätonttia edelleen silloisen kenraalikuvernöörin, ruhtinas Menschikoffin toimesta, joka käski yhdistää vastamainitun kaistaleen kasarminpihaan. Tämän johdosta kasarminpiha ja harjoituskenttä sijaitsivat aivan vierekkäin. Saman muodostuksen osottaa vielä 1875 vuoden asemakartta, jossa päätontti käsittää noin 17,710 m². Seuraavain vuosikymmenien kuluessa läntistä rajaviivaa edelleen siirrettiin teettämällä uutisrakennuksia kasarmiryhmään harjoituskentän alueelle. Asemakartoissa vuodelta 1877 (jotka käsittävät I, III, IV—VI kaupunginosan muutoksia) sekä vuodelta 1900 (tarkoittaa harjoituskentän länsipuolella olevan alueen, korttelin N:o 193, ja Simonkadun viereisen istutusten järjestämistä) on päätontin länsiraja taitteinen, tontin rajalla sijaitsevain rakennusten ja aitain mukaan kulkeva. Vuonna 1900 laadittu asemakaava näyttää liikenneväylän jatkuvan Annankadun jatkokseen päätontin länsipuolisen rajan vieritse. Tämän tienoon nykyiseen asemakaavaan, s. o. Töölön alueen 1906 vuoden asemakaavaan, on päätontti merkitty samanlaiseksi kuin 1900 vuoden karttaan, ollen pinta-ala 18,520 m², minkä ohessa päätontin ja harjoituskentän välitse kulkee katu.

Harjoituskenttä käsitti 1836 vuoden asemakartan mukaan neliönmuotoisen, 31,500 m²:n laajuisen alan ja näyttää pääasiassa pysytetyn sinällään 1875 vuoden asemakartassa. Viimeksi mainitusta ajankohdasta lähtien on harjoituskentän rajoja tuntuvasti muutettu. Teettämällä, niinkuin edellä mainittiin, rakennuksia päätontin länsiosaan liitettiin samalla osa harjoituskenttää mainittuun tonttiin ja tämän rajalinjan vieritse avattiin tie Annankadun jatkoksesta Salomoninkadulle. Sen noin 1,540 m²:n laajuisen katualan vastikkeeksi, mikä 1906 vuoden järjestelyn johdosta erotettiin harjoituskentästä, on sotalaitos saanut sen lisäalueen, mikä syntyi Kampinkadun tasoituksen johdosta ja sijaitsi harjoituskentän ja talouskartanon etelärajan sekä mainitun kadun välillä. Tästä noin 2,950 m²:n laajuisesta alasta oli 2,140 m² Kampinkadun kaiteen viereistä mäkistä ja kaltevaa maata sekä 810 m² talouskartanon eteläpuolella sijaitsevaa aluetta. Nämä molemmat maakappaleet on 1906 vuoden asemakaavaan merkitty kuuluviksi sotalaitoksen alueeseen, ja on niiden rajoiksi etelässä ja lounaassa merkitty Kampin- ja Fredrikinkatu.

Harjoituskentän pohjoisrajalle syntyi vähitellen erinäisiä talousrakennuksia, jotka osittain menivät rajaviivan ulkopuolelle, semmoisena kuin se oli 1836 ja 1875 vuoden kaupunginasemakaavoissa. 1900 vuoden asemakaavaan tämä raja on merkitty taitteiseksi, kulkien pitkin sikäläisten rakennusten ulkoviivoja. 1906 vuoden raja taas kulkee hiukan loitompaa ja suorassa suunnassa pitkin vielä tasoittamattoman Etelä Rautatiekadun eteläistä rajaviivaa.

Harjoituskentän länsirajalla oleva n. s. talouskartano syntyi, niinkuin edellä mainittiin siten, että osa kasarmilaitokseen kuuluvista rakennuksista kasarmia rakennettaessa sijoitettiin tänne. Sittemmin tehtiin paikalle lisärakennuksia, ja

b) Harjoitus-
kenttä.

c) Talouskar-
tano (pienempi
kasarmi).

1870-luvulla on talouskartano kartoissa erotettu harjoituskentästä ja viereisestä kaupunginalueesta. Tontin pinta-ala, joka tähän aikaan oli 5,470 m², laajeni sittemmin edellä mainitun Kampinkadun viereisen alueen lisäksi tulon johdosta. 1900 vuoden kartan ja 1906 vuoden asemakaavan mukaan muodostaa talouskartano kaikkiaan 7,800 m²:n laajuisen suorakaiteen muotoisen alan.

Korttelin N:o
215 luoteis-
kolikka.

Talouskartanon pohjois- ja harjoituskentän länsirajan välillä sijaitseva maakappale oli aikaisempiin asemakaavoihin ja karttoihin merkitty sotalaitoksen alueen ulkopuolella olevaksi kaupunginmaahan kuuluvaksi alueeksi, mutta Töölön kaupunginasemakaavaa laadittaessa tämän maakappaleen rajat poistettiin ja se merkittiin kuuluvaksi kortteliin N:o 215, jonka luoteiskolkkaa asemakaavan mukaan rajoittivat korttelin pohjois- ja länsiraja pitennettyinä Fredrikin- ja Etelä Rautatiekadun risteykseen. Asiakirjoista kuitenkin näkyy, ettei kaupunki ole luopunut tämän alueen omistus- eikä käyttöoikeudesta. Ennen vuotta 1875 käytettiin sitä vuokramaana, ja maaliskuun 15 päivänä 1876 tehdyllä vuokrakirjalla Maistraatti Kaupunginvaltuuston suostumuksella luovutti siitä suurimman osan Suomen valtiolle 30 vuodeksi vuokralle venäläisen sotilassairaalan kuormavaununvajan paikaksi. Vuonna 1882 alue valtiolle tarpeettomana palautui kaupungin käytettäväksi, ja on sitä siitä lähtien käytetty varastopaikkoina vuokrattuina kahdelle yksityishenkilölle lyhyen irtisanomisajan ehdolla.

Tästä näkyy, että kaupungilla kiistämättä on ollut ja edelleen on sekä omistus- että käyttöoikeus puheena olevaan alueeseen ja että valtio aikaisemalla käytötavallaan on tunnustanut kaupungin oikeuden siihen. Sotalaitoksen taholta ei olekaan tehty vaatimusta tämän maakappaleen luovuttamisesta sen käytettäväksi. Sen seikan että kaupunginasemakarttaan ei ole tämän maakappaleen rajoja asianmukaisesti merkitty, saanee sitä vähemmän katsoa tietävän kaupungin ja valtion kesken olevan olemassa sopimusta paikan luovuttamisesta, kun tähän kysymykseen ei ole ensinkään kajottu Töölön kaupunginasemakaavan valmistamisessa ja vahvistamisessa syntyneissä asiakirjoissa. Tämän mukaisesti ei puheena oleva kasarmiryhmän alue käsitä mainittua maata, vaan käyttää kaupunki sitä omanaan, kunnes sotalaitos ehkä vaatii sitä käytettäväkseen ja sopimus tästä saadaan aikaan.

Töölön kau-
punginasema-
kaava ja sen
oikeusvai-
kutus.

Katsomatta vastamainittuun, kaupungin hallussa olevaan makappaleeseen on vuonna 1906 vahvistetulla Töölön alueen kaupunginasemakaavalla laillinen todistusvoima päätontin, harjoituskentän ja talouskartanon rajain järjestelyyn nähden. Tosin on lokakuun 23 (10) päivänä 1906 annettu Töölön kaupunginasemakaavan vahvistus ainoastaan ehdollinen ja voimassa ainoastaan sillä edellytyksellä, että eräät venäläisten sotilasviranomaisten ehdotusta tarkastaessa esittämät ehdot ja vaatimukset järjestelyn toimeenpanossa suosiollisella sopimuksella täytetään tai asianmukaisessa järjestyksessä ratkaistaan. Mutta nämä ehdot ja vaatimukset eivät tarkoita päätonttia, harjoituskenttää eikä talouskartanoa, joiden järjestämisen kaupunginvaltuutuksen esittämän suunnitelman mukaisesti sotilasviranomaiset

ovat ehdoitta hyväksyneet, joten Töölön asemakaavan vahvistusta tältä kohden täytyy pitää lopullisena 1).

Tuohon aikaan voimassa olevan lainsäädännön mukaan ei valtiolla ollut oikeutta yksipuolisesti riistää kaupungilta puheena olevain alueiden omistusoikeutta, vaan olisi siihen vaadittu kaupunginviranomaisten nimenomainen suostumus. Omistusoikeuden luovutusta tai muuta sopimusta maan luovuttamisesta ei tuohon aikaan eikä myöhemminkään ole tehty mikäli koskee kasarmiryhmän päätonttia ja talouskartanoa, joten kaupunkia edelleen on pidettävä näiden tontti-alueiden laillisena omistajana. Huomattava on niinkään, että valtio otti puheena olevan alueen haltuunsa aikana, jolloin Helsingin kaupungin Uutisrakennuskomitea jo oli lakannut toimimasta, eikä siis enää sen käyttöoikeuden nojalla, mikä Uutisrakennuskomitealla olisi johtosääntönsä mukaan voinut olla kaupunginmaahan. Mutta toiselta puolen on huomattava, että kaupungin uudesti järjestämisen aikaan tuskin mitään eroa tehtiin kaupungin ja valtion maan välillä sekä että tuohon aikaan useita kaupungin arvokkaimpia alueita luovutettiin eri tarkoituksiin, jotka eivät ainoastaan tyydyttäneet valtion, vaan kunnan omiakin tarpeita. Näin oli eritoten laita niiden toimenpiteiden, joihin ryhdyttiin majointusrasituksen helpottamiseksi. Kasarmien rakentaminen pääkaupungin varusväkeä varten, jommoista toimenpidettä Maistraatti ja porvaristo olivat useasti anoneet, oli suoranaiseksi hyödyksi kaupungin veroa maksavalle väestölle, minkä-

Maanluovutuksen taloudellinen merkitys. a) Pää-tontti ja talouskartano.

1) Keisarillisen Senaatin marraskuun 5 päivänä 1906 antama määräys Töölön kaupungin asemakaavasta sisältää, että Keisarillinen Majesteetti on alamaisesti esiteltäessä Senaatin esitystä lokakuun 25/10 päivänä mainittua vuotta suvainnut vahvistaa sanotun asemakaavan sillä ehdolla: 1) että alueen järjestämistä asemakartan mukaisesti ei uloteta niihin alueen osiin, jotka on mainittu Keisarillisen Korkeuden, Pietarin piirin kaartinjoukkojen ylipäällikön käskystä mainittua kaupungin asemakaavan ehdotusta tarkastamaan asetetun komitean pöytäkirjassa, ennenkuin mainitun komitean herättämät kysymykset on suosiollisella sopimuksella ratkaistu tahi asianmukaisessa järjestyksessä päätetty; sekä 2) että puheena olevaan uuteen kaupunginosaan ehdotettu viemärijärjestelmä rakennetaan nykyajan terveydellisten vaatimusten mukaisesti. Komitean tekemät huomautukset koskivat korttelia N:o 217 ja erinäisiä Taivallahden partaalla sekä Tykistöpihan läheisyydessä sijaitsevia alueita ynnä eräitä muuttokustanusten korvausvaatimuksia. Kokouksessa tammikuun 15 päivänä 1907 päätti kaupungin valtuusto tätä asiaa käsitellessään antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi neuvotella asianomaisten venäläisten viranomaisten kanssa komitean pöytäkirjassa mainittujen alueiden luovuttamisesta kaupungille sekä sikäläisten rakennusten muuttamisesta toiseen paikkaan, samoin kuin ilmoittaa näiden neuvottelujen tuloksesta Valtuustolle ja samalla antaa kaiken saata-vissa olevan selvityksen Venäjän sotalaitoksen oikeudesta puheena oleviin alueisiin.

Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole toistaiseksi tehnyt aloitetta mainitun suuntaisten neuvottelujen aloittamiseksi, vaan on rajoittunut hankkimaan selvityksen näiden alueiden omistus- ja käyttöoikeudesta (*vrt. Kuston pain. asiakirj. N:o 31 vuod. 1909*). Töölön asemakaavan vahvistukseen liittyvät ehdot eivät kuitenkaan ole jääneet Kamarilta huomaamatta, vaan on Kamari lykkäämällä neuvottelut toistaiseksi ainoastaan tahtonut varata kaupungille mahdollisuuden selvittää sotalaitoksen kanssa kaikki edellä mainitun komitean pöytäkirjassa esitetyt riitakohdat.

tähden täytyy katsoa asiaa siltä kannalta, että mainitut kasarmipaikat, joista eräitä osia oli jo kauan sitä ennen käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin kaupunginviranomaisten hiljaisella suostumuksella, oli maksutta luovutettu majoitettavain sotajoukkojen kasarmirakennusten paikaksi.

Tarkempain määräysten puutteessa näyttää valtiolle olevan tunnustettava käyttöoikeus sanottuun maahan niin kauan kuin sitä tarvitaan ilmoitettuun tarkoitukseensa, eikä kaupunki voine valtiolta kieltää oikeutta käyttää maata, paitsi kasarmitarkoituksiin, myöskin muihin sotilaallisiin laitoksiin ja tarpeisiin. Näyttää muuten niinkään olevan asian luonnossa ja sisältyvän puheena olevan maanluovutuksen tarkoitukseen, että valtiolla on ollut valta luovuttaa, niinkuin onkin tehty, alueen ja siellä olevain laitosten käyttöoikeus Venäjän sotalaitokselle, ei tietysti kuitenkaan paremmalla oikeudella kuin mikä valtiolla itsellään oli.

Kaupungin ja Suomen valtion tai Venäjän sotalaitoksen välinen oikeussuhde on siis päätönttiin ja talouskartanoon nähden aivan samanlainen kuin kysymys Katajanokan kasarmialueen omistus- ja hallintaoikeudesta. (Komitean mietintö N:o 2, siv. 19—21; vrt. myös Komitean lausuntoja samasta asiasta mietinnöissä N:o 1, siv. 11, 12, 26—27 sekä N:o 4, alaviitta siv. 6—8. Nämä mietinnöt ovat Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa N:o 33 vuodelta 1911, N:o 41 vuodelta 1910 ja N:o 5 vuodelta 1912).

b) Harjoitus-
kenttä.

Mitä sitten harjoituskenttään tulee, käy edellä lausutusta selville, että tämä alue on luovutettu valtiolle vuonna 1832 kaupungin kanssa tehdyllä sopimuksella. Tämän sopimuksen mukaan oli kenttään kuuluva istutusmaa annettava valtion käytettäväksi harjoituskenttänä maksutta ja määräämättömäksi ajaksi. Vaikka jäljellä olevaa Kampin harjoituskentän osaa ei nimenomaan mainittu 1832 vuoden sopimuksessa, saanee kuitenkin pitää itsestään selvänä, että kaupunginviranomaiset, jotka aikaisemmin olivat antaneet Kampin sotaväen käytettäväksi ainoastaan väliaikaisesti ja kunnes paikka saattoi käydä kaupungille tarpeelliseksi, olivat tarkoittaneet suoda sotalaitokselle yhtä pysyväisen hallintaoikeuden tässä mainittuun harjoituskentän osaan kuin istutusmaahankin, toisin sanoin maksuttoman pysyväisen hallintaoikeuden tätä määrättyä tarkoitusta varten ¹⁾.

Kasarmirakennusten omistusoikeus.

Suomen yleisillä varoilla rakennetut kasarmirakennukset ovat Suomen valtion omaisuutta ja semmoisina merkityt valtion inventaarioon. Kasarmeja pidettiin pitemmän aikaa kunnossa Suomen sotalaitoksen toimesta vuoteen 1882 saakka, jolloin kysymys niiden käyttämisestä otettiin harkittavaksi majoitusrasituksen järjestämiskysymyksen yhteydessä, jotka kysymykset ratkaistiin tammi-kuun 18 päivänä 1882 annetulla Keisarillisella asetuksella. Samaan aikaan annettussa armollisessa määräyksessä säädettiin m. m., että Espoon tullissa sijaitsevat,

¹⁾ Tämän sopimuksen mukaisesti ei sotalaitos siis ollut oikeutettu sillä tavoin kuin kuitenkin on tehty mielensä mukaan käyttämään suuria osia harjoituskentästä rakennustontiksi.

Suomen sotalaitokselle kuuluvat kasarmirakennukset oli maksutta luovutettava Venäjän sotalaitoksen käytettäväksi „toistaiseksi ja kunnes armossa muuta määräämme“. Samalla määrättiin, että Venäjän sotalaitoksen oli pidettävä kasarmit kunnossa, jota tarkoitusta varten ne oli luovutettava Venäjän insinöörilaitoksen huostaan. Osa kasarmialueella sijaitsevista talousrakennuksista on Venäjän sotilasviranomaisten rakennuttamia Venäjän valtion varoilla, minkätähden niitä on pidettävä Venäjän sotalaitoksen omaisuutena. Näihin kuuluvat m. m. viime aikoina syntyneet, harjoituskentän alueella sijaitsevat puurakennukset. Komitean saatavissa ei ole ollut tarkempaa luetteloa näistä Venäjän valtiovaroilla kustannetuista rakennuksista.

Edellä lausutusta käy selville

että vuonna 1829 annetulla armollisella määräyksellä Suomen valtiovaroja on osotettu uuden kasarmin rakennuttamiseksi Katajanokalla olevan, Suomen valtion omistaman kasarmiryhmän sijaan;

että asianomaiset valtionviranomaiset valitsivat vastaiselle kasarmille paikan silloisen Espoon tullin riereltä n. s. Kampinnummelta;

että kasarmirakennusten pääryhmä, n. s. Turun kasarmi, vuosina 1830—1833 rakennettiin siihen paikkaan, joka nykyään voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan on merkitty kortteliksi N:o 194;

että kasarmilaitokseen kuuluva harjoituskenttä samaan aikaan järjestettiin sille alalle, joka voimassa olevassa kaupunginasemakaavassa vastaa korttelia N:o 215;

että harjoituskentän länsirajalta osotettiin paikka erinäisiä kasarmiin kuuluvia talousrakennuksia varten, joka tonttitila nimikään sijaiten nykyisen korttelin N:o 215 alueella sittemmin erotettiin talouskartanon eli pienemmän kasarmitalon nimiseksi;

että korttelien N:o:jen 194 ja 215 käsittämä maa ennen vuotta 1829 oli kaupunkiin yhdistettyä maa-alueetta, käsittäen viljeltyä vuokramaata ja n. s. Kampin osia, jota jälkimäistä 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa oli kaupunginviranomaisten suostumuksella käytetty sotaväen harjoituskenttänä, mutta joka kuitenkin oli edelleen kaupungin omaisuutta;

ettei kasarmin rakennusaikana eikä myöhemminkään ole kaupungin viranomaisten kanssa tehty sopimusta puheena olevain alueiden luovuttamisesta, jota vastoin Talousosasto on hyljännyt Keisarilliselle Senaatille vuonna 1831 tehdyn esityksen lunastuksen suorittamisesta kaupungille kasarmilaitoksen alaksi otetusta viljelystä maasta;

että kuitenkin Suomen valtio, joka kaupunginviranomaisten hiljaisella suostumuksella on ottanut haltuunsa päätontin ja talouskartanon kaupungin veroa maksavalle väestölle läheisen tarpeen tyydyttämiseksi, on tämän luovutuksen kautta saanut maksuttoman hallintaoikeuden paikkaan niin kauan kuin se on sotilaallisiin tarkoituksiin tarpeellinen;

että harjoituskentän alue, semmoisena kuin sen rajat on merkitty 1836 vuoden kaupunginasemakaavaan, on vuonna 1832 kaupunginviranomaisten kanssa tehdyllä nimenomaisella sopimuksella luovutettu kruunulle määräämättömäksi ajaksi käytettäväksi sotaväen harjoituspaikkana;

että Suomen valtion siten edellä mainittuihin alueisiin saaman hallintaoikeuden täytyy katsoa tuottaneen valtiolle oikeuden luovuttaa paikka Venäjän sotalaitoksen käytettäväksi;

että kasarmialue siihen rakennettuine, Suomen sotalaitokselle kuuluvine rakennuksineen vuonna 1882 annetun armollisen määräyksen mukaan on luovutettu Venäjän sotalaitoksen maksutta käytettäväksi toistaiseksi ja kunnes siitä muuta määrättäneen, sillä ehdolla että kunnossapito on mainitun sotalaitoksen velvollisuutena;

että sotalaitoksella sentähden toistaiseksi ja kunnes tästä asianmukaisessa järjestyksessä muuta määrättäneen, on katsottava kaupunkia kohtaan olevan kiistämätön hallintaoikeus kasarmialueisiin samoin ehdoin ja edellytyksin, mitkä Suomen valtioon nähden ovat voimassa; samoin kuin

että Töölön alueen armollisesti vahvistetulla kaupunginasemakaavalla on laillinen todistusvoima puheena olevain alueiden rajainjärjestelyyn nähden, kuitenkin siten että talouskartanon poh-

joispuolella korttelin N:o 215 luoteiskolkassa sijaitseva noin 2,254 neliömetrin laajuinen alue ei kuulu kasarmialueisiin, vaan kiistämättä on kaupungin käytettävää omaisuutta.

II. Kortteli N:o 217.

Helmikuun 24 päivänä 1899 tekemässään alamaaisessa alistuksessa Kaupunginvaltuusto anoi, että korttelissa N:o 180 sijaitseva, Suomen valtiolle myyty tontti N:o 19, jota käytettiin kaartinpataljoonan halkopihana ja joka ei liittynyt Helsinginniemen vastaiseen huvilakaupunkiin, palautettaisiin kaupungille, sillä ehdolla että valtio sijaan saisi kaupungin ainespihan vierellä sijaitsevan 7,780 m²:n laajuisen kolmionmuotoisen alueen. Sittenkun Senaatin Talousosasto oli seuraavan huhtikuun 25 päivänä myöntynyt mainittuun esitykseen ehdoilla, jotka Valtuustokin puolestaan hyväksyi, toimeenpantiin vaihto, ja edellä mainittu valtiolle luovutettu maa-alue merkittiin vuonna 1900 kaupunginasemakaavaan korttelina N:o 193. Tätä aluetta käytettiin sittemmin kaartinpataljoonan halkopihana, minkä ohessa paikalle rakennettiin kuormastovaja y. m. Pataljoonan hajaannuttua luovutettiin alue vuonna 1904 Venäjän sotalaitoksen käytettäväksi.

Vuonna 1906 armollisimmin vahvistetulla Töölön alueen asemakaavalla järjestettiin puheena oleva paikka uudestaan siten, että Runeberg-, Fredrikin-, ja Etelä Rautatiekadun välisestä alueesta muodostettiin uusi 14,428.2 m²:n laajuinen kortteli N:o 217. Tämä kortteli käsitti entisen korttelin N:o 193, paitsi länsikolkassa olevaa 385 m²:n laajuista maakappaletta, joka erotettiin korttelista ja yhdistettiin viereiseen katumaahan. Edellä mainitusta komitean pöytäkirjasta siihen liittyvine karttoineen käy selville, että venäläiset sotilasviranomaiset puolestaan ovat hyväksyneet paikan järjestämisen edellä kerrotulla tavalla sekä ainoastaan pidättäneet itselleen oikeuden käyttää uuden korttelin N:o 217 alueella olevaa halkopihan osaa.

Halkopiha-alueen rajat eivät kuitenkaan käyneet yhteen korttelin N:o 214 rajain eikä sen tonttijaoituksen kanssa. Näiden haittain poistamiseksi kaupunki vuonna 1907 korvauksetta luovutti eräät lisäalueet, jotka yhdistettiin entisestä halkopihasta muodostettuihin tontteihin. Samana vuonna möi kaupunki tšekäläiselle venäläiselle Aleksanterin-lukiolle korttelin N:o 217 pohjoisosassa olevat viisi tonttia, jotka lukio vaihtoi sotalaitokselle luovutettuihin tontteihin. Näiden toimenpiteiden johdosta (Vrt. lähemmin selontekoa 1907 vuoden kunnalliskertomuksessa I, siv. 25—28) on sotalaitoksella siis hallintaoikeus koko kortteliin N:o 217, jota vastoin omistusoikeus tähän maahan on osin sotalaitoksella (lukiolta lunastettuun alaan) ja osin Suomen valtiolla (entiseen halkopihaan lisäalueineen).

Kaupungin oikeuden kannalta on näin ollen aioastaan todettava

että voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan merkityn korttelin N:o 217 omistusoikeus on laillisessa järjestyksessä siirtynyt pois kaupungilta.

III. Sotalaitoksen käyttämät paikat ja vuokra-alueet Turun kasarin läheisyydessä.

1) *Sauna.* Vuonna 1832 rakennettiin sotaväen käytettäväksi sauna Töölönlahden rannalle nykyiseen Hakaniemen puistoon. Rakennus poistettiin, sittenkun paikka oli luovutettu salaneuvos Wallénille. Sijaan rakennettiin vuonna 1843 uusi sauna puusta harjoituskentän koilliskolkeaan, joka rakennus kuitenkin paloi vuonna 1852 ja sijaan rakennettiin sauna kivistä Suomen valtiovaroilla.

2) *Leipomo.* Keisarillisen Senaatin elokuun 13 päivänä 1844 tekemän päätöksen johdosta rakennettiin Suomen valtion kustannuksella leipomo sotaväen tarpeita varten apteekkari Cargerin vuokramaalle (ent. Aschanin istutusmaa) harjoituskentän pohjoisrajalle edellä mainitun saunan läheisyyteen.

3) *Kampin istutusmaa ja maaliinammuntapaikka.* Toukokuun 27 päivänä 1846 tehdyllä välikirjalla luovutti kaupunki tänne sijoitettujen linjapataljoonan ja invalidikomennuskuntain käytettäväksi istutusmaana ja maaliinammuntapaikkana harjoituskentän luoteiskolkan ja Leppäsuon huvilan sekä Nordenskiöld- ja Lapuankadun välisen, yhteensä 21 tynnörinalan laajuisen alueen Kampilta 30 vuoden ajaksi 100 ruplan vuosivuokrasta. Vuokrakausi päättyi 1875 vuoden lopulla, jolloin alue palautui kaupungin käytettäväksi.

4) *Junkkarikoulun istutusmaa.* Vuonna 1847 luovuttivat kaupunginviranomaiset Helsingin silloiselle sotilaskoululle 10 vuodeksi vuokralle 1 tynnyrin- ja 25 kapanalan laajuisen alueen (likimain nykyisen Fredrikin-, Arkadia- ja Etelä Rautatiekadun väliltä) 10 ruplan vuosivuokrasta. Vuokra pitenettiin osittain muutetuin ehdoin vuonna 1858, mutta lakkasi vuonna 1865, jolloin alue palautui kaupungin käytettäväksi. Sittemmin vuokrattiin n. s. junkkarikoulun istutusmaa yksityisille. Tämän alueen eteläosassa oli 1830-luvulta lähtien kaksi nyttemmin purettua ruutihuonetta.

5) *Arkadian huvila-alueen halkopiha.* Heinäkuun 16 päivänä 1849 tehdyllä välikirjalla luovutti kaupunki valtiolle 9,920 neliökyynärän laajuisen alueen Arkadian huvilan N:o 65 eteläosasta harjoituskentän ja yleisen maantien väliltä käytettäväksi sotaväen halkovarastopaikkana. Vuotuinen vuokra oli 15 ruplaa. Tämä vuokra päättyi 1877 vuoden lopulla.

6) *Korttelin N:o 410 ruutihuone.* Tässä korttelissa on vanhahko rappeutunut kivirakennus, jota aikaisemmin käytettiin Suomen tykistörykmentin ruutikellarina ja myöhemmin rehuvarastona. Töölön alueen kaupunginasemakaavaehdotusta tarkastettaessa esitettiin sotilasviranomaisten puolelta vaatimus,

että kaupunki korvaisi sotalaitoksen kustannukset tämän rakennuksen muutosta ja toiseen paikkaan rakentamisesta yhteensä 2,220 ruplalla. Sen suuntaista sopimusta ei toistaiseksi ole tullut toimeen.

Tässä yhteydessä olivat sotilasviranomaiset vaatineet korvausta ent. Kaartinpataljoonan koleraparakin, puusillan, lautavajan ja desinfioimisuuinin kuljetamisesta ja uudestirakentamisesta, jotka laitokset sotilaskomitean pöytäkirjan ja kartan mukaan sijaitsivat korttelissa N:o 410. Tämä tieto ei kuitenkaan ole oikea, sillä nämä rakennukset sijaitsivat aikanaan korttelissa N:o 419, mutta ei nyt mainitulla paikalla. Nämä rakennukset ovat vuosien kuluessa saaneet rappeutua ja nykyään lienee niistä nähtävänä ainoastaan perustusten jälkiä.

Helsingissä, syyskuun 19 päivänä 1914.

Julius Grotenfelt.

John Uggla.

Alb. Hästesko.

*Esitys tontin luovuttamisesta Ruotsalaiselle
Metodisti-episkopaaliselle seurakunnalle kirkko-
ja seurakuntarakennuksen paikaksi.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Kesäk. 17 p:nä 1918.

N:o 301.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin Ruotsalaisen Metodisti-episkopaalisen seurakunnan Kaupunginvaltuustolta anottua tonttia seurakunnan kirkko- ja seurakuntarakennuksen paikaksi ja Valtuuston vaadittua anomuksen johdosta Rahatoimikamarin lausuntoa on Kamarilla kunnia lausua seuraavaa:

Ehdotettuihin tontteihin nähden on Rahatoimikamari kaupungingeodeetin ja kaupunginasemakaava-arkkitehdin sekä kaupungin yleisten töiden Hallituksen tämän oheisten lausuntojen perusteella ollut sitä mieltä, että Apollokadun tontti N:o 5, jonka julkisivu antaa myöskin Creutzkadulle päin, hyvin soveltuu tarkoitukseen. Tontti on kuitenkin liian suuri ja kallis, ja tarkoitukseen riittänee varsin hyvin se osa, mikä tämän oheiseen karttaan on merkitty N:olla 5 a. Tämän tontinosan pinta-ala on 1,050 m², ja on se merkitty korttelien N:ojen 436 ja 448 järjestelysuunnitelmaan erinäisten julkisten rakennusten paikaksi. Mainittu Apollokadun uusi tontti N:o 5 a luovutettaisiin seurakunnalle sillä ehdolla että tontti järjestetään suunnitelman mukaisesti.

Ostoehdotoihin nähden esitetään, että hinta määrätään 85,000 markaksi, joka summa kuitenkin, samaten kuin aikaisemminkin on samanlaisissa tapauksissa menetelty, saisi olla korottomana lainana niin kauan kuin rakennusta käytetään nyt ehdotettuun tarkoitukseensa, mutta erääntyisi maksettavaksi, jos rakennus luovutetaan muuhun tarkoitukseen. Rahatoimikamari ei ole katsonut tässä tapauksessa olevan vaadittava nykyolojen mukaista hintaa, koska rakennusyritys ei tarkoita taloudellisen hyödyn saavuttamista ja tarkoitus puhuu itse puolestaan.

Kamari sentähden esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Helsingin Ruotsalaiselle Metodisti-episkopaaliselle seurakunnalle 85,000 markan hinnasta myydä Apollokadun tontin N:o 5 a sillä edellytyksellä, että tontti järjestetään tämän oheisessa karttaluonnoksessa osotetulla tavalla; sekä

että kauppahinta saa olla korottomana lainana niin kauan kuin rakennusta käytetään vastamainittuun tarkoitukseen, mutta on muussa tapauksessa erääntynyt maksettavaksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Liite I.

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.*Helsingissä,
tammik. 15 p:nä 1918.*

N:o 7 a.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Rahatoimikamari oli käsenyt Hallituksen antaa lausunnon täkäläisen Ruotsalaisen Metodisti-episkopaalisen seurakunnan anomuksen johdosta saada tontti kirkko- ja seurakuntarakennuksen paikaksi, on Hallituksella täten kunnia lähettää kaupunginasemakaava-arkkitehti Brunilan ja geodeetti Lillen antama lausunto sekä siinä esitetyillä perusteilla puoltaa seurakunnalle lausunnossa esitetyillä ehdoilla luovutettavaksi Apollokadun tontti N:o 5, jonka arvo asuntotonttina on vähempi kuin muiden ehdotettujen tonttien. Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

G. Idström.*Oskar Möller.*

Liite II.

Kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Rahatoimikamarin huhtikuun 23 ja 26 päivänä 1917 lähettämien, tontin luovutusta Metodisti-episkopaaliselle seurakunnalle koskevain kirjelmien johdosta.

Sittenkun Helsingin Ruotsalainen Metodisti-episkopaalinen seurakunta oli anomut, että jokin Apollokadun tonteista N:oista 5, 6 tai 14 ja 16, Museokadun tontti N:o 17 tai Töölönkadun tontti N:o 16 XIII kaupunginosasta luovutettaisiin seurakunnalle kirkko- ja seurakuntarakennuksen paikaksi, on Hallitus käsenyt allekirjoittaneiden valmistella asiaa, ja on meillä sen johdosta kunnia lausua seuraavaa:

Hakijan ehdottamat Töölönkadun tontin N:o 16 ja Apollokadun tontin N:o 6 on kaupunki jo aikaisemmin myynyt, joten niitä ei enää voi ottaa lukuun. Museokadun tontti N:o 17 sijaitsee hyvällä liikepaikalla ja edustaa sentähden verraten suurta myyntiarvoa, minkätähden sitä ei voi pitää täysin sopivana

puheena olevaan tarkoitukseen. Apollokadun tontit N:ot 14 ja 16 sijaitsevat vähemmän edullisella liikepaikalla, mutta ovat kuitenkin kaupungille sangen arvokkaita, sillä niiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 1,750 m², jota vastoin Metodisti-episkopaalinen seurakunta voinee tulla toimeen tuntuvasti pienemmällä tontilla. Hakijan ehdottamista tonteista on näin ollen jäljellä Apollokadun tontti N:o 5, joka nykyään voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan antaa kolmelle kadulle päin ja sentähden on sangen arvokas. Kaupunginasemakaava-osastolla on kuitenkin laadittu suunnitelma korttelien N:ojen 436 ja 448 varaimiseksi erinäisten julkisten rakennusten paikaksi, ja sen mukaan olisi sillä tontilla, joka lähinnä vastaa alkuperäistä tonttia N:o 5, julkisivut ainoastaan Apollo- ja Creutzkatua päin, minkä ohessa pinta-ala olisi ainoastaan 1,050 m² eli noin 615 m² vähempi entistä.

Allekirjoittaneiden mielestä sopisi viimeksi mainittu uusi tontti, jonka hinnan käy arvioiminen 85,000 markaksi, varata kirkko- ja seurakuntarakennuksen paikaksi sekä luovuttaa, kohta kun mainittu kaupunginasemakaavamuutos on vahvistettu. Ellei kuitenkaan Hallitus pitäisi tätä tonttia sopivana, voitaisiin mielestämme tarkoitukseen luovuttaa esimerkiksi korttelissa N:o 432 sijaitseva Ilmarinenkadun tontti N:o 9, joka sijaitsee toisarvoisen liikenneväylän varrella ja välitonttina on vähemmän arvoinen kuin edellä mainitut tontit. Sen pinta-ala on noin 1,280 m² ja myyntiarvo 66,500 markkaa. Katsoen kannatusta ansaitsevaan tarkoitukseen voitaisiin tontin koko kauppahinta pysyttää korottomana lainana niin kauan kuin tonttia käytetään ilmoitettuun tarkoitukseensa. Jos sitä vastoin jokin rakennuksen osa sisustettaisiin vuokrahuoneistoiksi muille kuin seurakunnan toimihenkilöille, esimerkiksi papille ja vahtimestarille, olisi kauppahinta kokonaan maksettava.

Helsingissä, tammikuun 14 päivänä 1918.

W. O. Lille.

Birger Brunila.

**Helsingin Ruotsalainen
Metodisti-episkopaalinen
Seurakunta.**

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Huhtik. 23 p:nä 1917.

Helsingin Ruotsalainen Metodisti-episkopaalinen seurakunta pyytää täten kunnioittaen Herroja Kaupunginvaltuusmiehiä lahjaksi luovuttamaan seurakunnan vastaisen kirkkorakennuksen paikaksi *jonkin* alempana mainituista XIII kaupunginosassa sijaitsevista tonteista, nimittäin:

- 1) Apollokadun tontin N:o 5;
- 2) Töölönkadun tontin N:o 16;
- 3) Museokadun tontin N:o 17;
- 4) Apollokadun tontin N:o 6 tahi
- 5) Apollokadun tontit N:ot 14 ja 16.

Helsingin Ruotsalainen Metodisti-episkopaalinen seurakunta, joka perustettiin 1884, on suurilla uhrauksilla ja uutteralla työllä aina pyrkinyt olemaan henkisen kohotuksen avustajana yhteiskunnassamme. Paitsi suoranaista evankelista toimintaansa harjoittaa seurakunta yhteiskunnallistakin työtä ja hoitaa melko lukuisia yhteiskuntamme turvattomia lapsia Grankullassa sijaitsevassa lastenkodissaan sekä koettaa muullakin tavoin avustaa yhteiskuntamme köyhiä. Tämä seurakunnan toiminnan puoli ei liene Herroille Valtuusmiehille tuntematon.

Seurakunnan toiminta on vuosien kuluessa kehittynyt, ja yhä enemmän on käynyt ilmeiseksi kirkon tarpeellisuus, joka voisi olla kristillisen sosiaalisen toiminnan keskusasteena samaan tapaan kuin seurakunta nyt harjoittaa toimintaansa Emanuelinkirkossa ja sen kautta. Kun kuitenkin seurakunnan varat ovat niin niukat, että tuollainen laajennus ei ole omin avuin mahdollinen, anomme nöyrimmästi ja kunnioittaen Herroilta Kaupunginvaltuusmiehiltä jotakin edellä mainituista tonteista.

Katsomme myös olevan huomauttamisen, ettei seurakunta ole milloinkaan ennen Kaupunginvaltuustolta pyytänyt minkäänlaista avustusta toiminnalleen, vaan on miltei uskomattomia vaivoja nähden harjoittanut toimintaa, jonka yksinomaaisena tarkoituksena on ollut yhteiskuntamme hyödyttäminen evankelisella saarnalla ja kristillisellä rakkaustoiminnalla.

Helsingissä, huhtikuun 23 päivänä 1917.

Seurakuntahallituksen puolesta:

Karl Hurtig.
Pastori.

Hj. Bergqvist.

Rob. Ed. Ekholm.

*Esitys Kasvatustalokunnan henkilökunnan
lisäämisestä.*

KASVATUSLAUTAKUNTA.

*Helsingissä,
lokak. 22 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 372.

Avioliiton ulkopuolella syntyy Helsingissä vuosittain 600—700 lasta eli noin 15 % kaikista kaupungissa elävänä syntyneistä. Avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset näyttävät enemmän kuin muut lapset olevan alttiina huonolle ruumiilliselle ja henkiselle hoidolle. Tähän on syynä se, että avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset kasvuaikanaan, tavallisesti ollen vailla vanhempain hoitoa ja huolenpitoa, jäävät osattomiksi siitä suojeluksesta, jota muut lapset yleensä saavat. Tavallisesti koettaa avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isä päästä täyttämästä velvollisuuksiaan lasta ja sen äitiä kohtaan. Ilman isän apua käy äidille yleensä ylivoimaiseksi yksinään pitää huolta lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Kokemus osottaa, että naimattomat lapsensynnyttäjät Helsingissä enimmältä osalta ovat palvelijattaria ja tehdastyöläisiä, siis naisia, joiden on asemansa johdosta joka tapauksessa mahdoton antaa lapselle tarpeellista hoitoa. Äidin on tavallisesti suoritettava työnsä kodin ulkopuolella, minkä johdosta lapsi jää suurimmaksi osaksi päivää vaille silmälläpitoa ja joutuu alttiiksi laiminlyödyn hoidon ja puutteellisen kasvatuksen kaikille vaaroille. Yhtä synkältä näyttää lapsen kohtalo siinä tapauksessa että äidin täytyy antaa lapsi vieraan henkilön hoidettavaksi. Vähävaraisena täytyy äidin kasvattikotia valitessaan enemmän katsoa hoitomaksun määrään kuin kodin sopivaisuuteen, ja kun häneltä itseltään puuttuu sekä mahdollisuutta että kykyä valvoa lapsen hoitoa ja kasvatusta, pääsevät arvaamattomat sattumat ratkaisemaan sen elämän ja tulevaisuuden.

Avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi elää siis, pitipä äiti sen luonaan tai antoi vieraan hoitoon, koko kasvuaikansa oloissa, jotka, jos se ylipäättään pysyy elossa yli pikkulapsen iän, näyttävät edeltäpäin määräävän sen alttiiksi ei ainoastaan huonolle ruumiilliselle hoidolle, vaan myös laiminlyödyille kasvatukselle, pahatapaisuudelle ja rikollisuudelle.

Seurauksena avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten epäsuotuisista elämänehdosta onkin osottautunut olevan, että kuolleisuus näiden lasten keskuudessa, eritoten ensimmäisenä elinvuotena, on paljon suurempi kuin avioliitossa syntyneiden lasten keskuudessa sekä että suuri osa pikkulapsen iän sivuuttaneista aviottomista lapsista tavalla tai toisella joutuu yhteiskunnan rasitukseksi.

Tilaston mukaan kuoli Helsingissä viisivuotiskautena 1910—1914 ensimmäisenä elinvuotenaan avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista keskimäärin kokonaista 25 %, aviolisten lasten kuolleisuuden ollessa 10 %. Kaikista kaupungin vaivashoidon vuosina 1915—1916 huostaansa ottamista lapsista oli vuonna 1915 avioliiton ulkopuolella syntyneitä 56.7 % ja vuonna 1916 taas 44.3 %, samalla kun avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia kaupungissa oli noin vuosina 15—17 % kaikista elävänä syntyneistä. Kaupungin kasvatuslaitoksiin vuosina 1913—1916 otetuista 760 lapsesta oli 228 eli 30 % avioliiton ulkopuolella syntyneitä.

Suhteellinen pienten lasten kuolleisuus on siis 2 1/2 kertaa, vaivashoidon tarve 3 kertaa ja pahatapaisuus 2 kertaa suurempi aviottomain kuin aviolisten lasten keskuudessa.

Mitä kunnalle merkitsee, että vuosittain 600 aviottomasta lapsesta 150 kuolee pieninä ja lisäksi 55 ennen 15 vuoden ikää, että 125 tarvitsee täyden ja vakituisen elatuksen kunnalta ja 60 otetaan pahatapaisina kaupungin kasvatuslaitoksiin eli että 600 lapsesta kokonaista 380 ennen 15 vuoden ikää joko kuolee tahi tavalla tai toisella joutuu kunnan rasitukseksi, käy täysin selvästi ilmi, kun ajattelee, että kunnalla yksinomaan aviottomain lasten vaivashoito- ja suojeluskasvatuskustannuksista on vuotuisia menoja 80,000 markkaa ja tähän vielä tulee lisäksi, että melko suuri osa niistä 220 lapsesta, jotka saavuttavat 15 vuoden iän olematta sitä ennen tuottaneet kunnalle välittömiä kustannuksia, ovat kasvuaikaisen huonon hoidon ja karsimänsä puutteiden johdosta määrättyt kaiken ikänsä elämään ruumiillisesti ja siveellisesti vajamittaisina. Jos edelleen ottaa huomioon, että kasvatuskulut, joita Helsingin yhteiskunnan täytyy suorittaa kustakin 15 vuotta nuoremasta aviottomain lasten vuosiryhmästä, tunnetun saksalaisen tilastotieteilijän E. Engelin laskelmain mukaan nousevat alhaisesti arvioiden 2 miljoonaan markkaan ja että näitä kasvatuskuluja eivät mikäli kokemus osottaa suinkaan korvaa vastainen työvoiman lisäännys ja kansalaiskunto, vaan että päin vastoin suuresta osasta niitä, jotka ovat sivuuttaneet alaikäisyysrajan, on aviottomissa lapsissa usein ilmenevän rikolliseen ja siveettömään elämään taipuvaisuuden johdosta vain yhä uusia kustannuksia ja menoja, sekä kun kaiken tämän vastakohtana ajattelee, kuinka runsaita aineellisia ja aatteellisia arvoja yhteiskunta voisi saada suuresta osasta avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia, jos heille valmistettaisiin tilaisuus kasvaa kunnan kansalaisiksi,

esiintyy kysymys kunnan velvollisuuksista tätä lasten ryhmää ja heidän äitejään kohtaan laajakantoisena yhteiskunnallisena kysymyksenä. Sekä lasten että yhteiskunnan oman edun kannalta täytyy pitää kunnan velvollisuutena koettaa rajoittaa ja poistaa syyt avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten epäsuotuisiin elämänehtoihin osin auttamalla ja tukemalla naimatonta äitiä, osin käytettävissä olevin keinoin koettamalla ehkäistä suurta pienten lasten kuolleisuutta, valvomalla lasten ruumiillista hoitoa sekä kiinnittämällä kaikkea tarpeellista huomiota heidän siveelliseen hoitoonsa ja kasvatukseensa koko alaikäisyysaikana tai joka tapauksessa kunnes lapset ovat päässeet täysin turvallisiin oloihin.

Helsingin kunta onkin ottanut huolekseen tämän velvollisuuden marraskuun 4 päivänä 1914 annetussa johtosäännössä, antamalla kasvatustalokuntansa velvollisuudeksi:

koettaa hankkia tietoja kunnan kaikista avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista, olivatpa he alttiina huonolle hoidolle tai ei (II : 16 § 2 mom.); naimattomille lapsensynnyttäjille antaa muutakin apua, jota näiden tila ennen ja jälkeen synnytyksen voi vaatia (III : 30 § 3 mom.);

koettaa saada lapsen isä antamaan kohtuullista avustusta lapselle sekä, ellei sopimusta hyvällä saada aikaan, koettaa oikeudenkäynnillä saada lapsen isä siihen velvoitetuksi, niin myös katsoa, että avustus säännöllisesti suoritetaan sekä, ellei tuollaista elatusapua ole vanhemmilta saatavissa, tahi jos avustusta ei suoriteta ja lapsen hoito ja kasvatustalokuntain joutuu varojen puutteessa uhanalaiseksi eikä käytettävänä ole muita keinoja, vaivaishoitohallitukselta hankkia tähän tarpeellisen avustuksen (III : 29 § 2 mom.);

olla naimattomille äideille avullisena tekemässä sopimusta lapsen hoitamisesta kasvatustalokodissa, niin myös avustaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten äitejä sekä varattomia vanhempia yleensä välikirjain laatimisessa, joilla vanhemman oikeus lapseen luovutetaan vieraalle henkilölle (III : 30 § 2 mom.);

joka kerta erikseen ottaa harkittavakseen, käykö äitiä katsominen sopivaksi olemaan lapsen holhoojana vai onko siksi valittava toinen henkilö (II : 19 § 1 mom.); samoin kuin

edistää avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tervettä kehitystä tarkoittavia yrityksiä sekä tehokkaan tarkastuksen avulla ja yhteistoiminnalla yksityisten yhdistysten, kaupungin viranomaisten ja lautakuntain kanssa koettaa hankkia avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille kunnollista hoitoa ja kasvatusta (II : 15, 19—22, 24 §).

Edellä mainittujen säännösten johdonmukainen soveltaminen vaatii lautakuntaa järjestämään toimintansa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hyväksi seuraavaan tapaan:

Helsingin Kasvatuslautakunnan avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia varten olevan osaston työsuunnitelma.

A. I. Naimattomia vastaisia äitejä on tiedusteltava:

- 1): a) kaupungin naistautienlääkäreiltä,
       b)   ”   kättilöiltä,
       c)   ”   synnytyslaitoksista ja klinikoista;
- 2) äidin omalla ja hänen menestyksestään huolehtivien henkilöjen ilmoituksella.

Edellä mainittuja teitä tiedusteltua apua tarvitsevia vastaisia äitejä tarkoittaa seuraava toimenpide:

II. Sopivan hoidon hankkimista äidille lähiaikoina ennen synnytystä:

- 1) koettamalla saada makaaja antamaan vastaiselle äidille tarpeellista elatusapua,
- 2) hankkimalla apua yksityishenkilöiltä sekä erinäisiltä yhdistyksiltä,
- 3) hankkimalla vaivaisapua.

B. I. Avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia tiedustellaan:

- 1): a) yleisen sairaalan lapsenpäästösastosta,
       b) yksityisistä lapsenpäästölaitoksista,
       c) kaupungissa toimivilta naistautien lääkäreiltä,
       d) kaupungin kättilöiltä;
- 2) Tarkastus- ja täydennystietoja hankitaan:
  - a) kaupungin pastorinkanslioista,
  - b) poliklinikoista sekä muista lasten hoitolaitoksista,
  - c) vaivashoitohallitukselta,
  - d) terveydenhoitolautakunnalta,
  - e) terveystoimistosta;
- 3) Äitien ja kasvattiäitien ilmoitusten johdosta.

Sittenkun lautakunta on edellä lueteltuja teitä tiedustellut kaupungista kotoisin olevia, avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia ja saanut niiden täydellisen luettelon, tarkoittaa seuraava toimenpide:

II. Aviottomain lasten *taloudellisia oloja* turvataan:

- 1) velvoittamalla lapsen isä antamaan elatus- ja kasvatusapua,
- 2) hankkimalla äidille sopivaa ansiotyötä,
- 3) hankkimalla raha-avustusta turvattomia lapsia varten olevista rahastoista,
- 4) vetoamalla yksityisten henkilöiden sekä erinäisten yhdistysten apuun,
- 5) anomalla vaivaisapua.

Sen ohessa ryhdytään toimiin:

III. holhoojan hankkimiseksi lapselle sekä

IV. lapsen hoidon, kasvatuksen ja vastaisen toimeentulon turvaamiseksi:

A. 0—3 vuotiaisiin pikkulapsiin nähden hankkimalla:

- 1) äidille tarpeellista opetusta pientenlasten ja yleisessä terveydenhoidossa,
- 2) hoitoa ja silmälläpitoa äidille lapsen elämän 9 ensimmäisen kuukauden ajaksi:
  - a) laitoksessa,
  - b) yksityiskodissa,
  - c) kotonaan;
- 3) tarkasti valvomalla, että lapsi saa sopivaa vaalintaa ja hoitoa:
  - a) äidin luona,
  - b) kasvattiäidin luona,
  - c) laitoksessa;
- 4) hankkimalla lapselle kasvatti- tahi ottovanhemmat.

B. Kansanlastentarhaisässä oleviin 3—7 vuotiaisiin nähden järjestämällä:

- 1) lastentarhavelvollisuus,
- 2) tarkka valvonta että lapsi saa sopivaa vaalintaa ja hoitoa:
  - a) kotonaan,
  - b) kasvattikodissa,
  - c) laitoksessa;
- 3) hankkimalla vapaaehtoisia katsojia ja ystäviä.

C. Kansakouluiässä oleviin 7—13 vuotiaisiin nähden järjestämällä:

- 1) kouluvelvollisuus,
- 2) tarkka valvonta että lapsi saa sopivaa vaalintaa ja hoitoa:
  - a) kotonaan,
  - b) kasvattikodissa,
  - c) laitoksessa.
- 3) hankkimalla vapaaehtoisia katsojia ja ystäviä.
- 4) valvonta että lapsen joutoajat käytetään sen terveyden vahvistamiseen ja sielunelämän kehittämisen.

D. Ammattikouluiässä oleviin 13—15 vuotiaisiin nähden järjestämällä:

- 1) ammattikouluvelvollisuus,
- 2) tarkka valvonta että lapsi saa sopivaa vaalintaa ja hoitoa:
  - a) kotonaan,
  - b) kasvattikodissa,
  - c) laitoksessa;
- 3) lapsen saattaminen jäseneksi sopiviin klubeihin ja yhdistyksiin;
- 4) hankkimalla vapaaehtoisia katsojia ja ystäviä.

E. Ammattikoulukurssin päätyttyä:

hankkimalla sopiva palveluspaikka hyvän isännän luona.

F. Ammattikouluopetuksen sijasta tilaisuus kirjallisten opintojen harjoittamiseen lapsille, jotka osottavat taipumusta ja harrastusta tietopuoliseen työhön.

Edellä esitetyn työsuunnitelman mukaan olisi lautakunnan välittömän huolenpidon alaisia aviottomia lapsia oleva tasaluvuin 10,000, jotka jakautuisivat eri ikäryhmiin siten, että

pienlasten ryhmään	kuuluisi noin	2,000	lasta
kansanlastentarharyhmään	” ”	2,800	”
kansakouluryhmään	” ”	4,200	”
ammattikouluryhmään	” ”	1,000	”

eli kaikkiin ryhmiin yhteensä noin 10,000 lasta

Näistä summista on kuitenkin vähennettävä kuolleet ja paikkakunnalta pois muuttaneet, mutta niihin on toiselta puolen lisättävä kaupunkiin muuttaneet lapset.

Hyvin oivaltaen ne monet ja osittain suuret edut, joita kunnalle ja yhteiskunnalle koituisi työsuunnitelman välittömästä toteuttamisesta koko laajuudessaan ja täysin tietoisena johtosäännönmukaisesta velvollisuudestaan ottaa valvontansa alaisiksi kaikki nämä 10,000 kaupungissa asuvaa alaikäistä, avioliiton ulkopuolella syntyneitä, ei lautakunta kuitenkaan voi havaita mitään mahdollisuutta ohjelman välittömään toteuttamiseen, osin sen johdosta että on vaikea tavata puheenalaisten lasten vanhempia ikäryhmiä, osin ja ennen kaikkea sen johdosta että työn tunnollinen suoritus vaatii suurempia palkkattuja työvoimia kuin kunta heti voi tätä tarkoitusta varten asettaa.

Viimeksi mainitusta syystä on lautakunta arvellut olevansa oikeutettu ainoastaan vähitellen eli asteittain laajentamaan toimintaansa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hyväksi ulottamatta tiedustelujaan taaksepäin ajassa vanhempiin ikäryhmiin ja tyytyen hoitoonsa ottamaan ainoastaan tammikuun 1 päivän 1917 jälkeen syntyneet ikäryhmät, josta ajankohdasta lähtien lautakunnan toiminnan tässä puheena oleva haara alkoi. Jos lautakunta siten rajoittuu tällä tavoin asteittain toteuttamaan työsuunnitelmaansa, on se oleva täydellisesti toteutettu vasta vuonna 1930, jolloin vuonna 1917 syntyneet lapset ovat saavuttaneet 15 ikävuotensa ja kypsyneinä omin voimin pyrkimään eteenpäin elämässä poistetaan lautakunnan luetteloista. Sitä vastoin on 0—3 vuotiaitten pienten lasten ryhmä täysilukuinen 1919 vuoden lopussa ja siihen kuuluu jo vuonna 1918 noin 1,000—1,500 lasta, joiden ohessa lauta-

kunnan vuonna 1916 3—7 vuotiaitten kasvattilasten hyväksi alottaman toiminnan johdosta noin 250 lasta on kansanlastentarhaiässä.

Lautakunnan pyrkimys toiselta puolen poistaa ja rajoittaa näiden lasten hädänalaisen tilan syitä ja toiselta puolen hankkia heille ainakin vähimmän määrääistä kunnollista hoitoa ja kasvatusta vaatii osin laajoja kansliatehtäviä, osin taas valveutunutta opastus- ja valvontatoimintaa.

Kansliatehtävään tarkoituksena on, niinkuin työsuunnitelmasta käy selville, ohjata ja pitää koossa kaupungista kotoisin olevain aviottomain lasten hyväksi suoritettavaa toimintaa; tiedustella näitä lapsia sekä heidän äitejään ja isiään; pitää heistä tarkkoja ja seikkaperäisiä luetteloja; turvata äideille sopiva hoito lähinnä ennen ja jälkeen synnytyksen; saattaa aviottoman lapsen isä suoritamaan lain mukainen osansa lapsen hoito- ja kasvatuskustannuksista; siinä tapauksessa ettei lapsen isää voida velvoittaa antamaan elatus- ja kasvatusapua, hankkia äidille mahdollisuus yksin pitää huolta lapsesta; kaikissa niissä tapauksissa, joissa holhoojan määrääminen on Helsingin Raastuvan-oikeuden asia, ottaa erittäin harkittavaksi, voidaanko äitiä pitää sopivana olemaan lapsen holhoojana sekä, ellei näin ole laita, tehdä holhouslautakunnalle esitys kaupungin ammattiholhoojan tahi muun sopivan henkilön määräämisestä avustamaan häntä lapsen kasvatuksessa; hankkia lapselle kasvatti- ja ottovanhemmat sekä avustaa äitiä sopimuksen laatimisessa, jolla vanhemman-oikeus luovutetaan vieraille henkilöille; hankkia ja pitää luetteloa sopivista kasvattikodeista sekä kodeista, jotka suostuvat vastaanottamaan äidin lapsineen, hankkia äidille mahdollisuus pitää lapsi luonaan ainakin ensimmäiset yhdeksän kuukautta synnytyksen jälkeen, sekä vihdoin tarkoin merkitä muistoon kaikki, millä lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta voi olla erikoista merkitystä.

Kansliatoiminta on siten omansa ilmisaamaan hätää ja osottamaan avustustoimien tarpeen, samoin kuin myös löytämään keinoja hädän poistamiseksi.

Vastoin tätä tarkoittaa opastus- ja valvontatoiminta järkipäisesti käyttämällä näitä keinoja toiselta puolen poistaa lapsen hädänalaisen tilan syyt ja toiselta puolen hankkia sille kunnollista hoitoa. Tähän pyritään, niinkuin työsuunnitelmasta käy selville, antamalla äidille kussakin eri tapauksessa tarpeellista opetusta pientenlasten ja yleisessä terveydenhoidossa, herättämällä hänessä tajuntaa pienen lapsen oikeudesta äidin hoitoon ja huolenpitoon, hankkimalla hänelle myös mahdollisuus imettää ja hoitaa lasta, hankkimalla lapsille sopivia hoitopaikkoja sekä vihdoin pitämällä silmällä että lapsi todella pääsee nauttimaan hyvää vaalintaa ja hoitoa. Edelleen on tarkoin valvottava, että lapselle, kohta kun se on täyttänyt kolme vuotta, hankitaan tilaisuus käydä kansanlastentarhaa ja että sitä, olipa se äidin tai kasvattiäidin hoidossa, huolellisesti ja hellästi kasvatetaan jumalanpelkoon, hyveisiin ja kunniallisuuteen, että se oikein käyttää joutoaikansa, mieluummin semmoisiin leikkeihin ja työskentelyihin, jotka ovat omansa vahvistamaan sen terveyttä ja kehittä-

mään sen sielunelämää, sekä että se ajoissa totutetaan avuliaisuuteen, velvollisuuksien täyttämiseen, järjestykseen ja ahkeruuteen.

Ainoastaan näillä ja näiden tapaisilla toimenpiteillä arvelee lautakunta voivansa poistaa ne vaarat, jotka uhkaavat pienten ja kansanlastentarhaiässä olevain avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten henkeä ja menestystä.

Näiden tehtävain tunnollinen täyttäminen kuitenkin vaatii runsaampaa määrää palkattuja työvoimia kuin lautakunnalla menosääntönsä mukaan on käytettävänä. Kaikkea marraskuun 4 päivänä 1914 vahvistetussa johtosäännössä säädettyä, avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hyväksi suoritettavaa toimintaa varten palkkaa kunta yhden ainoan henkilön, hiljattain asetetun aviottomain lasten tarkastajan. Tämän henkilön voimat kuitenkin kuluvat laajaperäisiin kansliatehtäviin, joiden asianmukaista suoritusta varten olisi suuresti tarpeen pika- ja konekirjoitusta taitava kanslia-apulainen.

Asiain nykyisellään ollessa on lautakunnalla siis kyllä tilaisuus saada selville hätä ja todeta avustustoimien tarpeellisuus samoin kuin myös saada selville keinot hädän poistamiseksi. Sitä vastoin on lautakunta tästä tiedosta huolimatta opastus- ja valvontatoimintaa varten tarpeellisen työvoiman puutteessa aivan voimaton epäkohtia poistamaan.

Vähin vaatimus, minkä lautakunta on katsonut olevan asettaminen valvutuneen opastus- ja valvontatoiminnan aikaansaamiseen nähden, on että lautakunnan välittömän huolenpidon alaisten, avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luona käydään keskimäärin kerta kuukaudessa eli 12 kertaa vuodessa. Kun jo ensi keväänä pienten lasten ryhmään kuuluu, niinkuin edellä osotettiin, 1,000—1,500 ja kansanlastentarharyhmään noin 250 lasta, tulee vuonna 1918 ensinmainitun ryhmän osalle alhaisen arvion mukaan 12,000 ja jälkimäisen osalle vähintään 3,000 käyntiä. Ja kun saavutetun kokemuksen mukaan yksi opastajatar vuoden kuluessa ehtii tehdä enintään 3,000 käyntiä, tarvitaan pientenlasten ryhmää varten välttämättä vähintään neljä ja kansanlastentarharyhmää varten vähintään yksi opastajatar, jos mieli lautakunnan kyetä täyttämään johtosäännön mukaiset velvollisuutensa sen silmälläpidon alaisten aviottomain lasten hoitoon nähden.

Mitä sitten puheena olevain toimihenkilöjen tietomäärään ja kelpoisuusehtoihin tulee, saanee katsoa olevan asian luonnossa, että niiden opastajarten, joiden pääasiallisimpana tehtävänä on johtaa ja valvoa pienten lasten vaahtua ja hoitoa, täytyy olla pientenlasten hoitoon perehtyneitä. Ja sen taas, jonka huolena on kansanlastentarhalasten silmälläpito, täytyy omata yleisivistystä ja lasten sielunelämän ymmärtämystä sekä täysin tajuta näiden ruumiillisen hoidon tarpeet.

Ehdotettujen toimihenkilöjen palkkaehtoihin nähden vihdoon on huomattava, että niin kanslia-apulaisen kuin opastajartenkin, joista viimeksi mainituista yhdelle toisten johtajana on annettava toimeksi opastus- ja valvonta-

toiminnan johto muun työnsä ohessa, täytyy, sen johdosta että heidän lukumääränsä on ehdotettu mahdollisimman vähäiseksi, kokonaan käyttää voimansa työhön lautakunnan palveluksessa, minkätähden heille myös on määrättävä toimeentulon turvaava palkka.

Edellä esitetyillä perusteilla ja kun lautakunnan ei, niinkuin tämän oheisesta kirjelmästä näkyy, ole onnistunut aviottomain lasten hyväksi harjoitettua toimintaansa varten saada käytettäväkseen riittävää määrää vapaaehtoisia voimia, on lautakunnalla täten kunnia anoa, että Valtuusto päättäisi

lautakunnan osastolle avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia varten 1918 vuoden alusta asetettavaksi yhden tarkastajattaren 3,600 markan vuosipalkalla, neljä opastajataria kunkin 2,800 markan sekä yhden kanslia-apulaisen 2,000 markan vuosipalkalla.

Ivar Gordie.

Erik Mandelin.

Kasvattilasten tarkastajan, maisteri E. Mandelinin kehotuksesta pyydän täten tehdä selkoa siitä kokemuksesta, minkä minä Lastenhoitoyhdistyksen kasvattilasten valvonnan monivuotisena johtajana olen saanut vapaaehtoisista valvojista.

On asian luonnossa, että todella hyvä vapaaehtoinen valvoja on ammattimaista valvojaa parempi, osin syystä että vapaaehtoinen valvoja tuskin milloinkaan ottaa valvokseen useampia kuin 3—5 lasta ja sentähden voi omistaa näille enemmän aikaa, suurempaa harrastusta ja hellyyttä kuin henkilö, jolla on satoja lapsia valvottavana, ja osin syystä että vapaaehtoisella valvojalla usein on tilaisuus omista varoistaan antaa hoidoilleen aineellista apua monin tavoin. Ja vihdoin — hän ei tuota valvovalle laitokselle minkäänlaisia kustannuksia.

Valitettavasti ovat nämä todella hyvät valvojat vaikeita saada ja liian harvalukuisia täyttämään suurempaa tarvetta. Lastenhoitoyhdistyksellä on, kaikkien ilmoitettujen kasvattilasten valvonnan ollessa sen huolena, ollut alun kolmattasataa lasta yhtäaikaan valvottavana. Tähän työhön tarvittiin noin 70 valvojaa. Tämä lukumäärä voitiin saada kokoon ainoastaan vaivoin ja alinomaa täydentämällä. Kunkin ylivalvojan johdossa oli 8—10 valvojaa, joita hänen oli opastettava. Ylivalvojat valittivat sangen usein, että useat heidän alaisistaan valvojista olivat vaikeat pitää kurissa, he karttoivat vaatimuksia tai arvosteluja ja laiminlöivät tehtäviään henkilökohtaisten asioittensa, niinkuin matkain ja perhetapahtumain vuoksi tahi tartunnan pelosta taudintapauksen kohdatessa kasvattilasta tai sen ympäristöä. Täytyy muistaa, että armeliaisuustyö ei ole vapaaehtoisten valvojain pääasiallinen tehtävä; he ovat useimmissa tapauksissa halukkaita uhraamaan siihen ainoastaan joitakin joutohetkiä. Lopuksi on huomattava, että he miltei kaikki kesäksi poistuvat kaupungista, minkätähden valvontaa kesäkuun 1 ja lokakuun 1 päivän välisenä aikana täytyy hoidattaa palkatulla henkilöllä.

Tarvittavain 500 vapaaehtoisen valvojan saaminen Kasvatuslautakunnan 1,500:lle kolmea vuotta nuoremmalle hoidokille kohtaisia suuria vaikeuksia. Ei olisi valinnan varaa, vaan täytyisi ottaa kaikki, jotka suinkin ovat halukkaita. Heidän työnsä johtamiseen ja valvomiseen menisi monen henkilön koko aika. Paljon tasaisempaa ja luotettavampaa työtä saavutettaisiin, jos lautakunta asettaisi 6—8 tehtävään valmistunutta ja sopivaa naista. Paitsi varsinaista ammattikasvatusta, toisin sanoen jonkin määräistä tietopuolista ja käytännöllistä lasten terveyden- ja sairaanhoidon sekä taloushoidon tuntemusta on ennen kaikkea tärkeää, että nämä henkilöt omaavat yleissivistystä, hyvän arvostelukyvyn, itsensähillitsemiskyvyn, ystävällisen ja tahdikkaan esiintymistavan sekä hyvän terveyden. On verraten helppo neuvoa, miten lasta on hoidettava, mutta paljon vaikeampaa on saada lapsen hoitajatar näitä neuvoja noudattamaan. Siihen vaaditaan eräitä henkilökohtaisia ominaisuuksia, joita ei suinkaan ole jokaisella. Mitä harvinais-

sempia tällaisia ominaisuuksia omaavat henkilöt ovat, sitä paremmin täytyy heidät palkata. Asetetut valvojat voitaisiin valtuuttaa tuttavapiiristään valitsemaan vapaaehtoisia auttajia, jotka ottaisivat huolekseen helpommat tapaukset.

Tämä järkiperäinen pienten lasten valvonnan järjestämistapa tuottaisi tietysti melko suuria kustannuksia. Mutta olisiko oikein karttaa niitä, kun kysymyksessä on yhteiskunnan tärkein etu? Näinä aikoina ei liene tarpeellista tuhlata monta sanaa osottaakseen, mihin vie, kun katuojassa syntyneet lapset jätetään sinne kasvamaan.

Helsingissä, lokakuun 29 päivänä 1917.

Anna af Schultén.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

Erik Mandelin.

Carin Nyström.

Liite II.

HELSINGIN
KASVATUSLAUTAKUNTA

Toukok. 23 p:nä 1918.

Rahatoimikamarille.

N:o 76.

Vastaukseksi Rahatoimikamarin läheteeseen tammikuun 14 päivältä 1918, jossa Kamari pyytää Kasvatuslautakunnan lausuntoa siitä, miten Lautakunnan suunnittelema toiminta avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hyväksi suhtautuu saman suuntaiseen yksityiseen armeliaisuustoimintaan, sekä tietoja siitä, mitä kustannuksia ohjelman täydellisestä toteuttamisesta koituisi kaupungille, pyytää Kasvatuslautakunta huomauttaa:

1:ksi että Kasvatuslautakunnalla vuonna 1914 vahvistetun ohjesääntönsä 15 §:n johdosta on velvollisuutena edistää lasten ja nuorison hoitoa tarkoitettavia yrityksiä; että Lastenhoidon edistämisyhdistys on ainoa yksityinen liittymä, joka nykyään varsinaisesti työskentelee avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon hyväksi; että Lautakunta nykyään käyttää hyväkseen kaikki ne voimat, joita mainitulla yhdistyksellä on käytettävänä puheena olevaan tarkoitukseen; sekä että Lautakunnan työohjelma tarkoittaa vastedeskin mahdollisimman laajassa mitassa käyttäen yksityistä armeliaisuustoimintaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon hyväksi, jota tarkoitusta varten vastaisuudessa epäilemättä syntyy uusia liittymiä; sekä

2:ksi että tarkkaa laskelmaa niistä kustannuksista, joita ohjelman toteuttaminen kokonaisuudessaan tuottaisi kunnalle, on vaikea laatia, osin syystä että Lautakunnan, joka sen mukaisesti mitä vastikään mainittiin, aikoo toiminnassaan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hyväksi käyttää sopivia vapaaehtoisia voimia, on vaikea arvata, missä määrin tuollaista aputoimintaa vastedes on odotettavana, osin syystä että Lautakunta katsoo vasta jonkin aikaisen kokemuksen jälkeen voivansa määrätä, montako palkattua toimihenkilöä tarvitaan valvonta- ja opastustyöhön, sittenkun laadittu ja Lautakunnan kirjelmässä lokakuun 22 päivältä 1917 selostettu työsuunnitelma on täydellisesti toimeenpantu, toisin sanoen vuonna 1930.

Kuitenkin katsoo Lautakunta olevan olemassa perusteltuja toiveita, että sen mahdollisimman laajassa mitassa käyttäessä vapaaehtoisia voimia ja ollessa tehokkaassa yhteistoiminnassa kaupungin sekä kansanlastentarha- että kansakouluopettajiston kanssa, ei tarvitse silloinkaan mainittavasti käyttää palkattuja voimia, ehkä kuitenkin sikäli, että kaikkien toimihenkilöiden palkkamenot nousevat kahden- ehkäpä kolmenkertaiseenkin määrään nyt pyydetystä, minkä lisäksi tulee lääkärin palkka, noin 4,000 markkaa, sekä pari kanslia-apulaista 2,000 markan vuosipalkalla. Henkilökunnan palkkaamiseen tarvittava määräraha nousisi tämän laskelman mukaan ohjelmaa täydellisesti toteutettaessa 45—60,000 markan vaiheille.

Ivar Gordie.

Henrik Ståhl,
v. t.

Liite III.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Kesäk. 13 p:nä 1918.

N:o 289.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lähetteessä viime marraskuun 1 päivältä on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta vaatinut Rahatoimikamarin lausuntoa Kasvatuslautakunnan esityksestä, joka koskee toimihenkilöiden luvun lisäämistä Lautakunnan osastolla aviottomia lapsia varten, ja pyytää Rahatoimikamari, palauttaen asiakirjat, lausua seuraavaa:

On epäilemättä aivan paikallaan, että kaupungin lukuisille aviottomille lapsille hankitaan huolenpitoa ja hoitoa; tässä on yhteiskunnalla velvollisuuksia, joita se ei voi rankaisematta laiminlyödä. Lautakunnan tätä työtä varten esittämän laajan ohjelman käynee katsominen pääpiirteissään hyväksi, vaikkakin siinä on useassa kohden jouduttu varsin pitkälle menevään säännöstelyyn, esimerkiksi lastentarhapakon voimaan saatta-

miseen, sekä ehkä liian yksityiskohtaiseen valvontaan. Kun ei kuitenkaan vielä ole vuottakaan kulunut siitä, kun aviottomain lasten tarkastajanvirka perustettiin, ja tästäkin ajasta vielä on luettava pois kolme kuukautta eli kapinan aika, ei vielä näy olevan olemassa tarpeellista kokemusta puheenalaisen työn sopivasta järjestämisestä. Lautakunta on maininnut kykenevänsä ainoastaan vähitellen laajentamaan toimintaansa ja on sen rajoittanut tammikuun 1 päivän 1917 jälkeen syntyneisiin ikäryhmiin jommoinen työn rajoitus varmaan onkin toistaiseksi paikallaan. Rahatoimikamari, ei epäile, että työ vuosien kuluessa tuntuvasti kasvaa ja että henkilökuntaa on samassa määrin lisättävä. Mutta Kamari ei voi pitää oikeana, että jo nyt pyydetään kokonaisen 16,800 markan lisäystä vuosimenosääntöön. Kasvatustalutakunnan koko menosääntö on tänä vuonna 32,000 markkaa, joten sen uusi toimiala vaatisi kustannuksia enemmän kuin puolet vuosimäärärahoista.

Rahatoimikamarin mielestä on syytä tässä kohden noudattaa tarpeellista säästävääsyyttä, koska lähimmässä tulevaisuudessa varmaankin tarvitaan runsaita määrärahoja tähän kuuluviin tarkoituksiin, etusijassa punaisten lukuisain kodittomien lasten hoitoon. Kun esillä olevassa kirjelmässä valitetaan, että suuri osa tarkastajan ajasta kuluu kansliatöihin, näyttää olevan paikallaan, että myönnetään määräraha kone- ja pikakirjoitusta taitavan kanslia-apulaisen palkkaamiseksi. Niinkään lienee valvontaa ja opetustoimintaa varten asetettava toinen opastaja. Niinkuin Lautakunta huomauttaa, on tärkeää opastaa äitejä pienten lasten ja yleisessä terveydenhoidossa sekä koettaa hankkia sopivia kasvattikoteja, minkätähden tällä kertaa on syytä asettaa naispuolinen apulaistarkastaja. Sitä vastoin voi ehdotettujen neljän opastajattaren asettaminen Kamarin mielestä jäädä toistaiseksi ja sen sijaan tulisi Lautakunnan ja opastajain koettaa mahdollisimman laajassa mitassa käyttää vapaaehtoisia voimia ja sentähden asettua yhteyden eri yhdistysten, kansanlastentarhain, kansakouluopettajain y. m. kanssa.

Rahatoimikamarilla on edellä lausutun johdosta kunnia ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

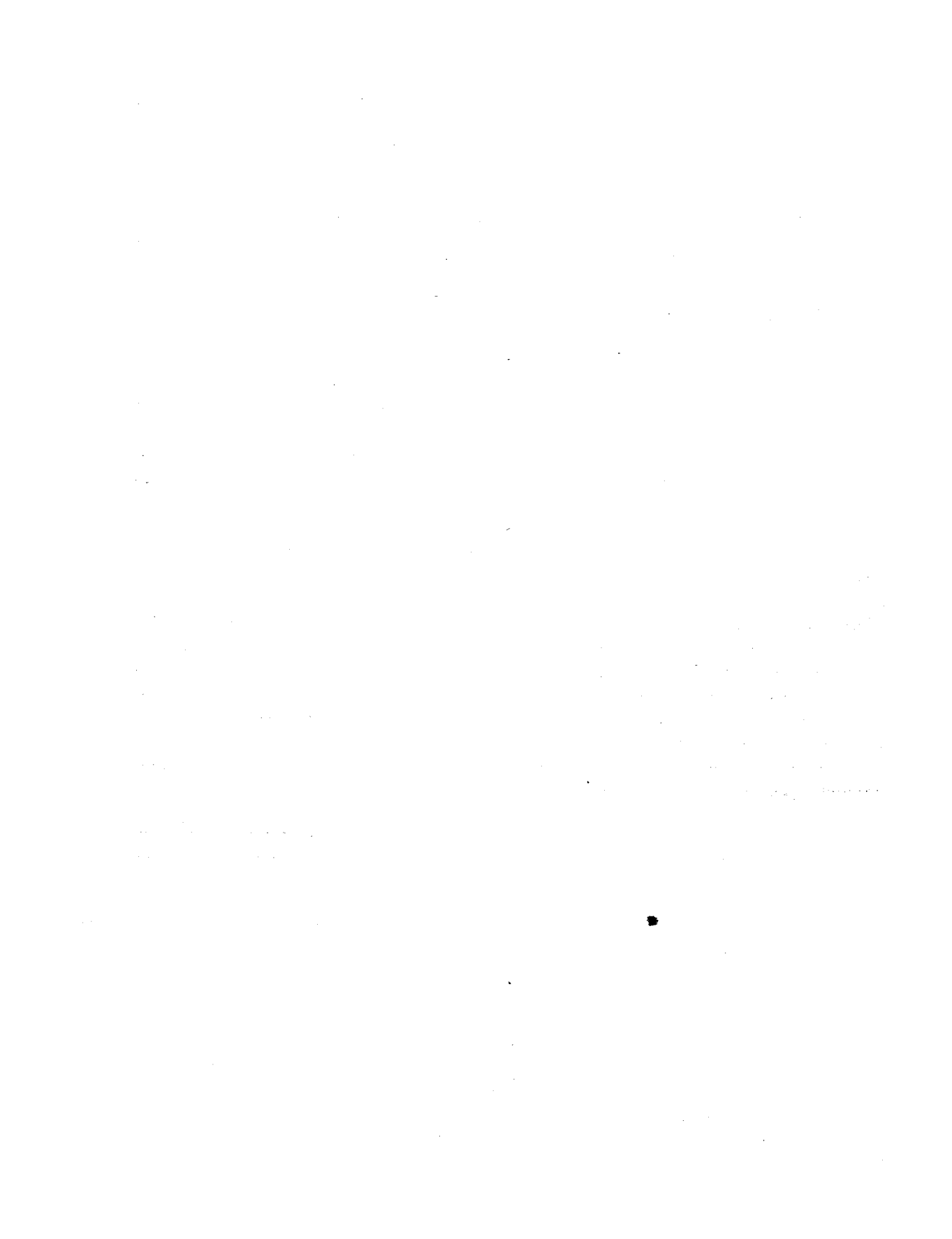
Kasvatustalutakunnan osastolle aviottomia lapsia varten ensintulevan elokuun 1 päivästä asetettavaksi naispuolisen apulaistarkastajan 3,600 ja kanslia-apulaisen 2,000 markan vuosipalkalla; sekä

käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen kuluvaksi vuodeksi osottaa yhteensä 2,350 markan määrärahan.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

A. K. Ottelin,
v. t.

Esitys Malminkadun talon N:o 36 lunastamisesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

*Helsingissä,
kesäk. 20 p:nä 1918.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 322.

Kirjelmässä viime marraskuun 12 päivältä 1917 on talonomistaja W. Ekman tarjonnut omistamansa Malminkadun talon N:o 36 Helsingin kaupungin lunastettavaksi 290,000 markan hinnasta. Rakennuskonttori ja kaupungin yleisten töiden Hallitus ovat antamissaan lausunnoissa puoltaneet tarjouksen hyväksymistä kaupungille edullisena sekä koska se on omansa tuntuvassa määrässä poistamaan puhtaanapitolaitoksen hevosten tallitilan puutetta, minkä ohessa taloon voidaan sijoittaa asumaan laitoksen ajomiehiä. Kun Rahatoimikamarikin on yhtynyt siihen käsitykseen, että kaupungin olisi mainittu talo lunastettava, on se lähinnä johtunut seuraavista syistä:

1. Ostamalla talo saadaan puhtaanapitolaitoksen hevosille, jotka ovat nykyään sijoitettuina neljään eri paikkaan kaupungissa, tallitilaa, jota vielä voidaan tuntuvasti lisätä, jos talossa toimeenpannaan suunniteltu muutosrakennus. Ehdotusta laittaa Nordenskiöldkadun varrella olevat talliparakit puhtaanapitolaitoksen hevosalleiksi ei ole havaittu mahdolliseksi toteuttaa, koska nämä tallit on rakennettu kutakuinkin väliaikaisiksi.

2. Talo sijaitsee mukavasti likellä ainespihaa, ja huoneistotkin ovat sopivat. Nykyisenä kalliina aikana vaatisi uusien tallien teettäminen verraten suuria summia; kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotuksen mukaan olisi 70 pilttuuta käsittävän tallin rakentamisesta kustannuksia noin 200,000 markkaa, kun taas tässä tapauksessa Malminkadun talossa on 42 pilttuuta sekä asuntoja ajomiehille, joka viimeksi mainittu seikka tuottaa huomattavan edun hevosten järkipärisen ruokinnan ja hoidon kannalta katsottuna. Siinäkin tapauksessa että puhtaanapitolaitos järjestetään uudestaan, lienevät talon tallit ja asuinhuoneistot kaupungille tarpeelliset.

3. Hintaa täytyy pitää kohtuullisena ja, niinkuin Rakennuskonttorin laskelmat osottavat, pikemmin alhaisena kuin korkeana. Tontin yksikköhinta olisi

70 markkaa neliömetriltä, rakennusten 90—120 markkaa neliömetriltä kussakin kerroksessa.

Rahatoimikamari on sentähden katsonut olevan puoltaminen kauppaa, jonka tarjous on pitennetty elokuun 1 päivään. Kamarin jäsenistä ovat herrat Estlander ja Hjelmman lausuneet eroavan mielipiteen, ollen sitä mieltä että kaupungilla, jolla on tontteja käytettävänä, ei ole syytä sitoa rahojaan ostamalla mainittu kiinteistö, koska tallitilan tarpeen pitäisi voida tyydyttää muulla tavoin.

Rahatoimikamari esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

*290,000 markan hinnasta ostaa Malminkadun talon
N:o 36 ja osottaa mainitun rahamäärän maksettavaksi
1917 vuoden obligatsioonilainasta.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Ivar Lindfors.

A. K. Ottelin
v. t.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

Liite I.

*Helsingissä,
 marrask. 27 p:nä 1917.*

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 347.

Sittenkun rakennusmestari Wilhelm Ekman oli O. Y. Kivelän puolesta tarjonnut kaupungin puhtaanapitolaitokselle yhtiön omistaman, korttelissa N:o 155 sijaitsevan Malminkadun talon N:o 6 lunastettavaksi 290,000 markasta sekä samalla ilmoittanut tarjouksen olevan voimassa huhtikuun 1 päivään 1918, on Hallitus antanut jäsenensä, arkkitehti Y. Sadeniemen, kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstadin ja puhtaanapito-osaston v. t. johtajan, insinööri Bengt Weckmanin tehtäväksi toimittaa talon katselmuksen sekä antaa lausunnon puheena olevasta myyntitarjouksesta, ja samalla kun Hallitus tämän keralla lähettää mainittujen henkilöjen antaman katselmuskirjan, on Hallituksella kunnia katselmuskirjassa esitetyillä perusteilla ja koska talosta pyydetty hinta näyttää kohtuulliselta ja kauppa kaupungille edulliselta, siihenkin nähden että 70 pilttuuta käsittävän tallin rakennuttamisesta puhtaanapitolaitoksen hevosille on laskettu olevan kustannuksia noin 200,000 markkaa, jättää Kamarin harkittavaksi, eikö kaupungilla olisi syytä ostaa puheena oleva talo, varsinkin kun siihen, toimeenpanemalla vähäinen muutosrakennustyö, voitaisiin sijoittaa noin 60 hevosta ja talossa oleviin asuinhuoneistoihin asettaa asumaan puhtaanapitolaitoksen palveluksessa oleva talli- ja ajomiehistö.

Talon piirustukset pannaan tämän oheen.

G. Idström.

Oskar Möller.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI.

Liite II.

KAUPUNGINARKKITEHTI.

*Helsingissä,
 marrask. 27 p:nä 1917.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Vuonna 1917, marraskuun 26 päivänä, toimittivat allekirjoittaneet Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallituksen määräyksestä tämän Helsingin kaupungin IV kaupungin-osassa ja 155 korttelissa sijaitsevan Malminkadun talon N:o 36 katselmuksen ja arvioinnin, jolloin kävi selville seuraavaa:

Tontin pinta-ala on 1.638 m².

Pihamaa on hyvin tasoitettu, kokonaan asfalttoitu, varustettu hyvillä ojilla ja syöksykaivolla.

Asuinrakennukset, joita on 1) Malminkadun viereinen kaksikerroksinen asuinrakennus, alakerros kivistä ja yläkerros puusta, kellarineen sekä 2) yhdistetty asuin- ja ulkohuone-

rakennus pihalla, osin yksikerroksinen ullakkoineen (kaikki kivistä), osin kaksikerroksinen, ollen alakerros kivistä ja yläkerros puusta, havaittiin kaikki olevan hyvässä kunnossa ja sisältävän:

katurakennuksen: kellarikerroksessa moniaita halko- ja ruokakellareja sekä pesutuvan, *I kerroksessa* neljä 1 huoneen ja keittiöalkoovin käsittävää huoneistoa, 4 keittiöuunilla varustettua huonetta sekä kaksi 2 huonetta ynnä keittiöalkoovin käsittävää huoneistoa; *II kerroksessa* neljä 1 huoneen ynnä keittiöalkoovin käsittävää huoneistoa, 4 keittiöuunilla varustettua huonetta sekä kaksi 2 huonetta ynnä keittiöalkoovin käsittävää huoneistoa;

piharakennuksen: *I kerroksessa* tallin 42 hevoselle, tarpeellisen määrän makkeja ja lantasaäiliön sekä 6 vaunuvajaa; *II kerroksessa* kuusi 1 huoneen ynnä alkoovin ja keittiön käsittävää huoneistoa.

Nykyisillä vuokrilla, joita hyvin voi korottaa varsinkin niistä huoneistoista, joihin kuuluu 7 hevosen talli vajoineen, sekä 1 huone ynnä alkoovi ja keittiö, joiden vuokra nykyään on ainoastaan 130 markkaa kuukaudessa, kertyy talosta vuokria yhteensä 17,200 markkaa vuodessa.

Allekirjoittaneen Weckmanin hankkimain tietojen mukaan on talosta menoja: vedenkulutuksesta 420, puhtaanapidosta 540, valaistuksesta 100, nuohoamisesta 100, isännöitsijän palkkio 600 markkaa eli yhteensä 1,760 markkaa. Jos tähän summaan lisätään korjauskuluja noin 2% rakennusten likimääräisestä arviosta, 200,000 markasta, eli siis noin 4,000 markkaa vuodessa, olisi talosta puhdasta vuokratuloa 11,440 markkaa eli noin 4% vaaditusta 290,000 markan hinnasta.

Mitä vihdoin hintaan tulee, ei sitä suinkaan voi pitää kalliina, vaan päin vastoin erittäin halpana, ei ainoastaan katsoen nykyisiin kaikenlaatuisten rakennusaineiden ja töiden erittäin korkeisiin yksikköhintoihin, vaan siihenkin että tuollaisten töiden ja työaineiden yksikköhinta ei kohdakkoin laskeu läheskään ennen sotaa vallinneisiin määriinsä.

Edellyttäen kiinteistön hinnaksi 290,000 markkaa olisivat yksikköhinnat likimain seuraavat:

Tontti	Smk 70:—	m ² :ltä
Katurakennus I kerros + kellari	” 120:—	”
S:n II ” + ullakko	” 100:—	”
Piharakennus I ”	” 90:—	”
S:n II ” + ullakko	” 100:—	”

Näillä yksikköhinnoilta, joita jo ennen sota-ajan alkua täytyy pitää pikemmin alhaisina kuin korkeina, saadaan seuraava laskelma:

Tontti	1,638 m ² à	Smk 70:—	114,660:—
Katurakennus I kerros	420 ” ” ”	120:—	50,400:—
S:n II ”	420 ” ” ”	100:—	42,000:—
Piharakennus I ”	620 ” ” ”	90:—	55,800:—
S:n II ”	288 ” ” ”	100:—	28,800:—
Yhteensä Smk			291,660:—

Sen nojalla mitä meillä tässä edellä on ollut kunnia esittää, pyydämme kunnioittaen ehdottaa, että Hallitus puoltaisi puheena olevan tarjouksen ehdotonta hyväksymistä.

Y. Sadeniemi.

Bengt Weckman.

Karl Hård af Segerstad.

*Liite III.**Helsingin kaupungin Puhtaanapitolaitokselle.*

O. Y. Kivelän pyynnöstä on minulla täten kunnia tarjota kaupungin lunastettavaksi yhtiön omistama Malminkadun talo N:o 36 korttelissa N:o 155 tätä Helsingin kaupunkia 290,000 markan hinnasta.

Talon katurakennuksessa on asuinhuoneistoja ja piharakennuksessa talli 42 hevoselle, 6 vaunuvajaa sekä kuusi huoneen ja keittiön käsittävää asuinhuoneistoa, niinkuin tämän oheisista piirustuksista lähemmin näkyy.

Siinä tapauksessa että kaupunki ottaa tämän tarjouksen huomioon, on se voimassa huhtikuun 1 päivään 1918

Helsingissä, marraskuun 12 päivänä 1917.

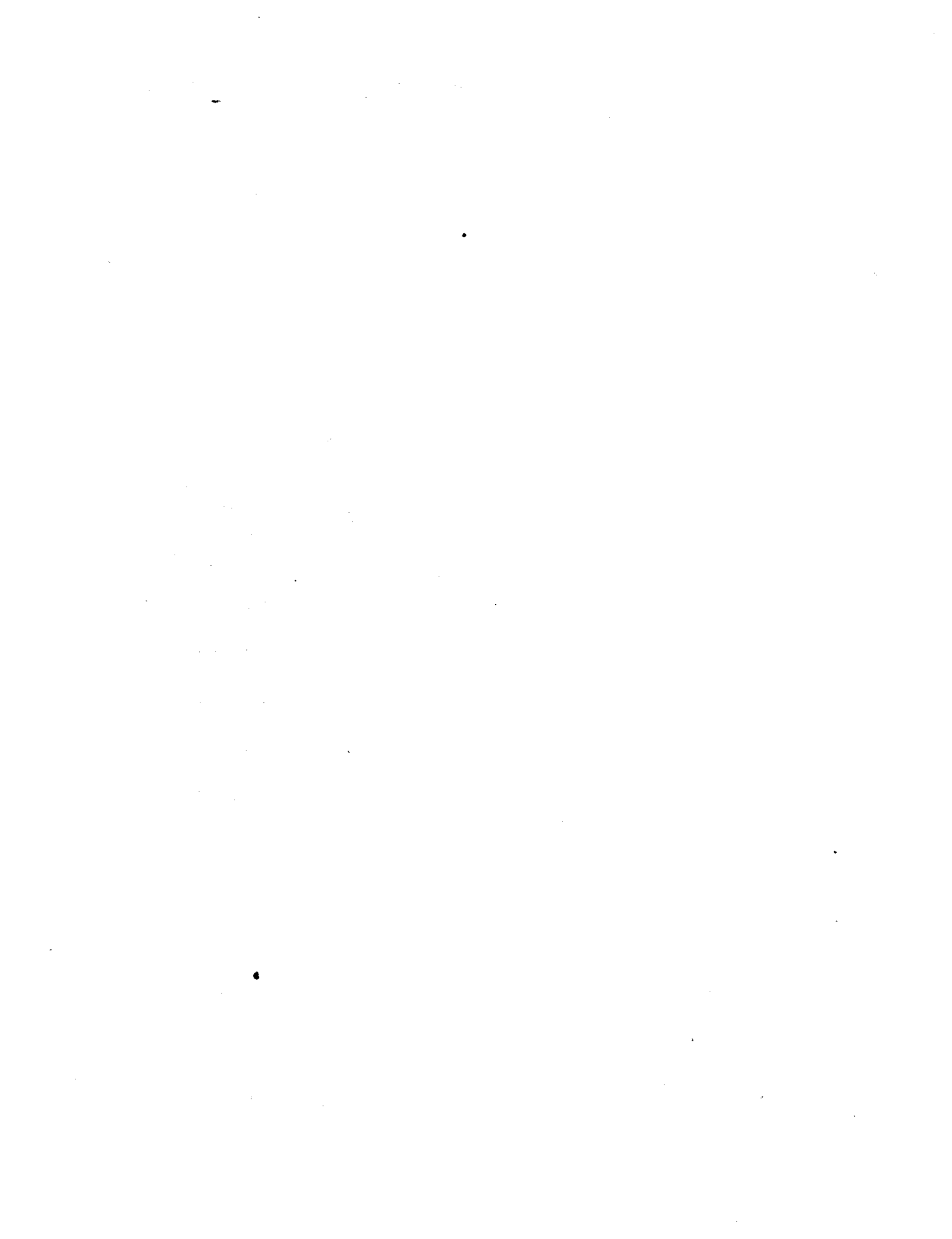
Kunnioittaen

Wilhelm Ekman.

Tarjous pitennetään elokuun 1 päivään 1918.

Helsingissä, toukokuun 17 päivänä 1918.

Wilhelm Ekman.

Komitean mietintö Vanhan kirkon puistikossa olevain sotilashautain koristamisesta muistomerkillä.

Viime huhtikuun 25 päivänä pitämässään kokouksessa päätti Kaupunginvaltuusto pyytää Arkkitehtiklubin lausuntoa niiden kahden Vanhan kirkon puistikossa olevan hautapaikan koristamisesta, mitkä kunnallisten ja kirkollisten viranomaisten päätöksen mukaan oli järjestetty Helsingin vapautustaistelussa kaatuneiden saksalaisten ja suomalaisten soturien viimeiseksi leposijaksi. Vastaukseksi tähän ehdotti Arkkitehtiklubi kirjelmässä viime toukokuun 31 päivältä, että Kaupunginvaltuusto tarkoitusta varten julistaisi yleisen kilpailun ja asettaisi viisimiehisen komitean valmistelemaan kysymystä sekä laatimaan kilpailuohjelmaa. Sen ohessa esitti Klubi, että mainittu komitea samalla toimisi palkintolautakuntana.

Viime kesäkuun 11 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto Arkkitehtiklubin ehdotuksen hyväksyen asettaa allekirjoittaneista kokoonpannun komitean Klubin ehdottamin tehtävin.

Saamansa tehtävää täyttääkseen on Komitea laatinut tämän oheisen kilpailuohjelman ehdotuksen, joka täten alistetaan Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Ehdotuksen mukaan kutsuttaisiin sekä kotimaiset että myöskin tässä maassa oleskelevat saksalaiset taiteilijat ottamaan osaa kilpailuun puheena olevain sotilashautain koristamisesta. Palkintolautakunnan käytettäväksi palkinnoiksi olisi, katsoen rahan alhaiseen arvoon ja niihin runsaisiin kustannuksiin, joita kilpailevilla on osanotosta kilpailuun, osotettava vähintään 10,000 markkaa.

Komitea siis ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä tämän oheisen ehdotuksen Helsingin Vanhan kirkon puistikossa oleville sotilashaudoilte pystytettävän muistomerkin luonnoksen aikaansaamista tarkoittavaksi kilpailuohjelmaksi; sekä

antaa Komitealle, joka niinikään toimii kilpailun palkintolautakuntana, tehtäväksi julistaa kilpailun ja ryhtyä muihin sen yhteydessä oleviin täytäntöönpanotoimiin.

Helsingissä, heinäkuun 11 päivänä 1918.

Alfred Norrmén.

B. Brunila.

E. Sjöström.

Felix Nylund.

O. Tarjanne.

John Uggla.

---

*Ehdotus:***Helsingin Vanhan kirkon puistikossa oleville sotilashaudoille pystytettävän muistomerkin luonnoksen aikaansaamista tarkoittavan kilpailun ohjelma.**

Helsingin Kaupunginvaltuusto julistaa täten kilpailun Vanhan kirkon puistikossa olevan kahden sotilashaudan koristamisesta muistomerkillä.

Kilpailu, joka on avoinna suomalaisille ja Suomessa asuville saksalaisille taiteilijoille, käsittää muistomerkkiluonnoksen laatimisen sekä saksalaisten että suomalaisten hautaa varten. Kilpailevain ohjeeksi ilmoitetaan:

että muistomerkkien tasoalan saa muodostaa aivan katsomatta hautain laajuuteen; että kilpailevilla on täysi vapaus ehdottaa, mistä aineesta muistomerkit valmistetaan; että muistomerkit on suunniteltava niin, että on sopivaa tilaa muistokirjoitukselle, joka m. m. käsittää kaikkien tänne haudattujen eli noin 80 saksalaisen ja 18 suomalaisen soturin nimet.

Toivomuksena lausutaan, että molemmat muistomerkit suunnitellaan niin, että ne käyvät yhteen paikan laajuuden ja luonteen kanssa, ovat rakennustaiteellisessa sopusoinnussa keskenään sekä sijoitetaan niin, ettei kasvavia puita tarpeettomasti täydy poistaa.

Kilpailevain tulee antaa seuraavat piirustukset:

a) mittakaavassa 1 : 500 laadittu asemapiirros, joka osottaa ehdotettujen muistopatsaiden sijoituksen;

b) ja c) mittakaavassa 1 : 25 laadittu kumpaisenkin muistomerkin julkisivu- ja asemapiirros sekä;

d) perspektiivinen kuva kumpaisestakin hautapatsaasta.

Muist. Julkisivupiirustuksen b) voi myös vaihtaa mittakaavassa 1 : 3 laadittuun malliin, ellei muistomerki ole kolmea (3) m. korkeampi ja puoltaviidettä ($4\frac{1}{2}$) m. leveämpi. Tätä suuremman muistomerkin mittakaavan voi sopivasti pienentää, mutta mittakaava on silloin selvästi ilmoitettava. Mallin aineen saa kilpaileva määrätä.

Kilpailu on nimetön, minkätähden annetun ehdotuksen mukana tulee seurata nimi-lippu pantuna suljettuun kuoreen, jossa on sama merkki kuin ehdotuksessa. Palkintolautakunnan käytettävänä on 10,000 markkaa, josta summasta annetaan kolme vähintään 2,000 markan palkintoa ja kaksi vähintään 1,000 markan lisäpalkintoa.

Kaupunginvaltuustolla on täysi valta palkituista ehdotuksista valita valmistettavaksi se luonnos, joka sopivimmaksi havaitaan ja joka silloin jää kaupungin omaksi täysin omistusoikeuksin. Muut luonnokset jäävät kilpailevain omaisuudeksi. Sille kilpailevalle, jonka ehdotus siten pannaan valmistuksen pohjaksi, taataan taiteellinen oikeus lopullisen muistomerkin muovailemiseen.

Kilpailupiirustukset niihin kuuluvine malleineen on viimeistään klo 12 päivällä joulukuun 1 päivänä 1918 annettava Kaupunginvaltuuston kansliaan pörssitalossa. Annetut luonnokset arvostelee palkintolautakunta, johon kuuluvat Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, pankinjohtaja A. Norrmén, kuvanveistäjä Felix Nylund sekä arkkitehdit, professori O. Tarjanne, Einar Sjöström ja Einar Brunila.

Ohjelma ynnä kirkkopuistikon asemapiirros saadaan kaupungin Rakennuskonttorista.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Asiakirjoja esityksineen kotimaisen obligatsioonilainan ottamisesta kaupungille.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

*Heinäk. 16 p:nä 1918.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 377.

Kuluvaksi vuodeksi vahvistetussa kaupungin budjetissa on hiukan yli 20 miljoonan markan erä merkitty hankittavaksi kunnan verovelvollisia jäseniä verottamalla. Verotuslautakuntaa ei kuitenkaan vielä ole valittu ja näyttää tuskin luultavalta, että mainittua edellytettyä tulomäärää saataisiin ennenkuin kuluvan vuoden lopulla tai ensi vuoden alussa. Vaikka verotuslautakunta valittaisiinkin kohta, kun vaali lainmuutoksen johdosta on käynyt mahdolliseksi, menee noin 4 kuukautta ennenkuin veronkannantaan voidaan ryhtyä. Näin ollen täytyy tietenkin kaupungin käytettävänä olevain rahavarain jo kulvana vuonna ennemmin tai myöhemmin loppua ja kaupungin taloudellisen toimintansa jatkamiseksi tavalla tai toisella hankkia varoja noiden myöhästyneiden tulojen sijaan. Aseman selvittämiseksi on Rahatoimikamari Konttorillaan teettänyt tämän oheisen laskelman kaupungin todennäköisistä menoista ja tuloista kuluvan vuoden jäljellä olevana aikana, perustuen tämä laskelma osin vahvistettuun menosääntöön, osin kaupungin rahataloudelliseen toimintaan vuoden alkupuoliskolla, ja on tästä käynyt selville, että menot nousevat tasaluvuin 37 miljoonaan markkaan tulojen ollessa ainoastaan noin 3 miljoonaa ¹⁾. Kun kaupungin käteisvarat, nimittäin jäljellä oleva osa tulosääntöön merkitystä 20 miljoonan tilapäislainasta, nousevat 7 miljoonan markan vaiheille, on luultavaa, että aika, jolloin kaupunginkassan käyttövaroja täytyy lisätä, sattuu jo ensi elokuun lopulla sekä että puheena olevain budjettimenojen suoritukseen on hankittava noin 27 miljoonan markan laina.

¹⁾ Huomattava on, että teknillisistä laitoksista ainoastaan vesijohtolaitoksen edellytetään tänä vuonna tuottavan tappiota.

Se seikka, että tämä summa 7 miljoonalla markalla ylittää verotulojen määrän, johtuneen osittain siitä, että laskelma on laadittu kutakuinkin varovaisesti, mutta pääasiallisesti se johtuu menosäännön ulkopuolella jo olleista tahi odotettavana olevista menoista, niinkuin kaupungin lahjoituksesta sotilasperheiden hyväksi, palkanjärjestelyn tuottamista kustannuksista, poliisilaitoksen uudesta menosäännöstä, jotka kaikki on merkitty maksettaviksi jo miltei tyyten kulutetuista Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, minkä lisäksi tulevat Saksaan suoritettavat aikaisempain vuosien kuoletukset ja korot y. m. Kun edelleen otetaan huomioon, että kaupungin vakinaisen hallinnon ulkopuolella toimivat laitokset, elintarvelautakunta ja halkokonttori, työtään varten ehkä tarvitsevat etuanteja kaupunginkassasta, ja taas varovaisuus kehottaa olemaan ottamatta lukuun sitä mahdollisuutta että kaupunki saisi kuluvana vuonna perityksi $2\frac{2}{3}$ ja 11 miljoonaan nousevia saamisiaan näiltä laitoksilta, ei liene liioiteltua laskea odotettavana oleva vajaus tasaluvuin 30 miljoonaksi markaksi.

Lähinnä tarjona oleva keino vastamainitun vajauksen täyttämiseksi olisi ottaa lyhytaikainen, esimerkiksi kuuden kuukauden laina, jonka saisi uudistaa kolmeksi kuukaudeksi, jonka ajan kuluessa ainakin suurimman osan tarpeellisesta summasta voinee odottaa kertyvän kaupunginkassaan veroista ja muista tulolähteistä. Semmoista menettelyä ei kuitenkaan Rahatoimikamarin mielestä käy puoltaminen. On nimittäin muistettava, että kaupungin kehityksen turvaamiseksi lähiaikoina vaaditaan tuntuvia rahamääriä, jotka täytyy hankkia lainaamalla. Kun sentähden on, niinkuin Kamari on osottava, kutakuinkin välttämätöntä ottaa uusi obligatsioonilaina, olisi toimenpiteisiin sen hankkimiseksi ryhdyttävä viivyttelöttä, koska viivyttely ainoastaan näyttää voivan aikaansaada lainaehtojen huononemisen, jota vastoin ne nykyhetkellä eivät liene epäedulliset. Sittenkun alustava lainasopimus on tehty, voitaneen varmaankin etuanteja kaupunginkassan vahvistamiseksi saada niiltä rahalaitoksilta, jotka lainan ovat myöntäneet.

Niiden tarkoitusten joukossa, jotka Rahatoimikamarin mielestä on otettava huomioon likimääräistä taloussuunnitelmaa laadittaessa lähimmän vastaisuuden varalle, on maan hankinnalla huomattava sija, se kun edustaa noin 18 miljoonan markan määrää. Käynee nimittäin aivan välttämättömäksi kaupungin hankkia omakseen huomattavia maa-alueita meren partaalta, mikä seikka tähän asti on jossain määrin laiminlyöty. Kamarin mielestä ei olisi hyvin harkittua saattaa julkisuuteen niitä laskelmia, mitkä Kamari on näihin ostoihin nähden tehnyt, mutta Kamari on erityisessä Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnalle lähettämässään liitteessä tarkemmin eriteltyt laskelmaansa. Tuontiratain ja liikenneväyläin aikaansaamiseen on Kamari laskenut tarvittavan 11.5 sekä talvilaivaliikenteen aikaansaamiseen 5 miljoonaa markkaa. Satamalaitosten on laskettu vaativan kustannuksia 16 miljoona,

ollen siihen luettu 1 miljoona Katajanokan itäosan kuntoonpanokustannuksia. Teknillisten laitosten, eritoten vesijohtolaitoksen, laajentamiseen lähimpinä viitenä vuonna täytyy hankittujen tietojen mukaan varata 16 miljoonaa. Kaikki edellä luetellut tarkoitukset, joista on kustannuksia yhteensä 66 miljoonaa, saanee lukea tuottaviksi, mutta lainavaroilla lienee tyydytettävä muunkin laatuja tarpeita. Näihin jälkimäisiin kuuluvat rakennusyritykset, joiden kustannukset näyttää olevan jaettava pitemmälle ajalle, niinkuin kaupungintalo, poliisitalo, sairaalat, keskuskirjastotalo sekä teurastamon lisärakennukset, joihin tarkoituksiin tarvitaan yhteensä 21 miljoonaa. Lisäksi lienee puheena olevana varainhoitokautena varattava 2 miljoona viemärirakennuksiin. Lopuksi on ehkä kohdakkoin lunastettava kaupungin Englannista ja Ruotsista ottamat lyhytaikaiset valuuttalainat, yhteensä 4 miljoonaa, joten loppusumma nousee 93 miljoonaan.

Rahatoimikamari on täysin tietoinen siitä, että sen antamaa yleiskat-
sausta ei voi pitää tyhjentyvänä, sillä epäilemättä on tässä mainittujen lisäksi tarpeita, jotka ehkä ovat tärkeämpiäkin kuin eräät edellä luetelluista. Kamarin tarkoitus onkin ainoastaan ollut osottaa välttämättömäksi, että laina piakkoin otetaan. Ja kun varsin luultavasti suuremman lainayrityksen toteuttaminen kohtaa tuntuja vaikeuksia, ja helpotusta siinä kohden tuskin on ylinähtävän tulevaisuuden aikana odotettavana, pyytää Rahatoimikamari yksimielisenä käsityksenään lausua, että kaupungin etu vaatii välittömästi ryhtymään mainitun suuntaiseen toimenpiteeseen. Kamari on kuitenkin havainnut, että rahamarkkinain nykyiseen tilaan katsoen lasketusta kokonaismäärästä käy tinkiminen kolmanneksen ja siis lainasumman määrääminen vähintään 60 miljoonaksi. Tietenkin täytyy nykyoloissa laina hakea kotimaisilta rahalaitoksilta.

Kaupungin rahataloudellisen aseman valaisemiseksi mainittakoon, että kaupungin vakautettu velka oli joulukuun 31 päivänä 1917 yhteensä 103,364,397 markkaa. Tämän lisäksi on kaupunki ottanut 27 miljoonan markan lyhytaikaisen lainan, joten kaupungin velka, siinä tapauksessa että nyt ehdotettu laina otetaan, nousee 190,364,367 markkaan. Toiselta puolen oli kaupungilla joulukuun 31 päivänä 1916 varoja Smk 220,721,823: 44 ja ne ovat siitä lähtien tuntuvasti lisääntyneet.

Lainan ottamistapaan nähden Rahatoimikamari ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto tarkoitusta varten asettaisi toimikunnan, joka on oikeutettu hankimaan tarjouksia ja, edellyttäen Kaupunginvaltuuston hyväksymistä, hyväksymään kaupungille edullisimman tarjouksen. Ehdotuksia korkomääriin ja kuoletusajan pituuteen nähden ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan tekeminen, vaan lienee nämä yksityisseikat jätettävä toimikunnan harkittaviksi.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari pyytää kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

---

asettaa lainatoimikunnan hankkimaan vähintään 60 miljoonan markan suuruisen kotimaisen obligatsioonilainan hankintatarjouksia sekä valtuuttaa toimikunnan tekemään sopimuksen lainan ottamisesta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Ivar Lindfors.

A. K. Ottelin,
v. t.

Lausunto Palkanjärjestelykomitean ehdotuksen johdosta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Heinäk. 25 p:nä 1918.

N:o 399.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun Rahatoimikamarin oli lähetteessä käsketty hyvissä ajoin ennen elokuun 1 päivää antaa lausunto Palkanjärjestelykomitean painetun mietinnön johdosta, pyytää Kamari kunnioittaen esittää seuraavaa:

Kamari on ollut täysin yksimielinen siitä, että kunnallisten palkkausten järjestely on paikallaan. Kallis aika on herättänyt lisääntymistään lisääntyviä palkanparannusvaatimuksia, eritoten kutakuinkin riittävän toimeentulon aikaansaamiseksi vähäpalkkaisille. Tämän johdosta vaikeutuu yhtenäisen ja selvän, pitemmän aikaa voimassa pysyvän palkkausjärjestelmän aikaansaaminen, ja olisi varmaankin ollut paljon helpompi säännöllisempäin olojen valitessa löytää johtavat periaatteet. Todellisuudessa saanee sanoa, että komitea olennaisesti on tyytynyt palkkojen korotuksiin ehdottaen niitä useimmiten määräprosentin nykyisistä palkkausmääristä. Yleistä sääntöä, vielä vähemmän yhdenmukaisuutta ja täyttä suunnitelmanmukaisuutta kunnallisiin palkkauksiin nähden on komitean mietinnössä tuskin saavutettu. Rahatoimikamarissa ovatkin herrat Estlander ja Lavonius lausuneet, että vastamainitut vaikeudet ajanpuutteen yhteydessä ovat painaneet esillä olevaan mietintöön semmoisen kiireen ja puolinaisuuden leiman, että ehdotusten hyväksyminen ei voi tulla kysymykseen. Ainoa oikea menettely olisi palauttaa mietintö Palkanjärjestelykomiteaan täydellisen, todellisen järjestelyn aikaansaamiseksi eritoten virkamiesten palvelusehtoihin nähden. Todellisuudessa merkitsevät palkanparannukset yleensä vähän, sillä kalliinajanlisäykset on ainoastaan muutettu vakinaiseksi palkaksi. Herrat Estlander ja Lavonius olivat sitä mieltä, että olisi viisaampaa valmistella uusia kalliinajanlisäyksiä ja sillä välin tyynesti koettaa suorittaa komitean alottama tärkeä työ loppuun. Rahan laskeutuva arvo saa lisäksi aikaan, että nyt ehdotetut palkanparannukset luultavasti täytyy kohdakkoin uudistaa ja palkkauksia edelleen lisätä, jota paitsi

nykyaika kunnallishallinnon epävakaisuuden johdosta on varsin sopimaton uudistusten toimeenpanoon. Komitean ehdotuksen epäminen tietäisi asian ratkaisun siirtämistä, ei periaatteellista epäystä. — Rahatoimikamarin enemmistö on kuitenkin ollut sitä mieltä, että tämä kauan vireillä ollut kysymys nyt olisi saatettava ratkaisuun. Komitean ehdotus saa joka tapauksessa aikaan tuntuvia tasoituksia, ja virkamiehet ovat kärsimättömästi odottaneet parannuksia. Se seikka ettei nykyhetkellä astuta täyttä askelta on ilmeinen etu, koska aika ei ole sopiva laajalle menevään uudistusten toimeenpanoon.

Niin ylimalkaisesti kuin virkamiesten palvelus-, eläke- y. m. ehtojen perusteet on mietinnössä esitetty, eivät ne ole Rahatoimikamarin puolelta aiheuttaneet erikoisia muistutuksia. Yleensä perustuvat ehdotukset ennestään oleviin päätöksiin.

Sitä vastoin on Kamari katsonut olevan aihetta eräissä erikoiskohdissa esittää osittain vastakkaisen mielipiteensä.

Komitea on sangen lämpimästi puoltanut *kunnallisen palkkalautakunnan* perustamista. Myönnettävä onkin, että semmoinen palkkalautakunta olisi melko suuressa määrässä omansa vähentämään Rahatoimikamarin työtaakkaa, koska lautakunnan tulisi tutkia virkamiesten palvelusehtoja, avustaa budjetinjärjestelyssä, valmistella kunnallisia eläkekysymyksiä j. n. e. Käynee kuitenkin syyllä epäileminen, olisiko tällä uudella kunnallisella, varmaankin kaikkea muuta kuin halvalla elimellä riittävästi työtä, koska lautakunnan käsiteltäviä asioita ei missään tapauksessa olisi ylen monta vuotenaan eivätkä ne myöskään lukumäärän ja laajuuden puolesta ole verrattavissa muiden kunnallisten lautakuntain tehtäviin. On syytä peljätä, että palkkausasioita varten asetettu pysyväinen laitos olisi omansa pitämään näitä kysymyksiä alinomaa vireillä, mistä seuraisi palkkain kohoaminen kaupungille siitä johtuvine lisämenoineen. Huomautettu on niinkään, että lautakunta kenties voi olla haitaksi Rahatoimikamarin yhtenäiselle työlle. Kamari on edellä esitettyjen näkökohtain nojalla katsonut olevan ehdottaminen,

että ehdotus kunnallisen palkkalautakunnan asettamisesta saisi raueta.

Tästä lausunnosta oli herra Hjelmman eri mieltä, katsoen että komitean ehdotus tältä samoin kuin muiltakin kohdin olisi hyväksyttävä.

Virkasivutulojärjestelmään nähden on Kamarissa lausuttu, että jo olisi aika jättää sillensä nämä vaikeasti laskettavat ja vaikeasti tarkastettavat ylimääräiset tulot, varsinkin kun ainoastaan harvalukuiset virkamiehet niitä saavat. Olisi toiselta puolen paremmin kaupungin arvon mukaista, että se maksaisi virkamiehilleen semmoisen palkan, että virkasivutulot jäisivät pois, varsinkin kun useissa eri tapauksissa ainoastaan kunta niistä hyötyy. Jos-

sain määrin eroavan mielipiteen lausui puheenjohtaja, herra Listo, joka oli sitä mieltä, että virkasivutulojärjestelmää ei olisi kaupungin virkamiesten palkkauksesta poistettava, paitsi erityisissä tapauksissa, joissa se tuottaa maksajille vaikeutta tai virkasivutulot asianmukaisesti vahvistettuina maksuina jo menevät kaupunginkassaan. Sitä vastoin olisi herra Liston mielestä tämä järjestelmä muissa tapauksissa edelleen pysytettävä, koska se olisi omansa jossain määrin huojistamaan niiden verotaakkaa, jotka tuloveron perusteella ovat velvolliset ottamaan osaa kaupungin menoihin. Tällainen jako olikin viime aikoina toimeenpantu erinäisissä muiden maiden kunnissa, ja oli tätä järjestelyä pidetty periaatteellisesti oikeana.

Poikkeusasemaan virkasivutuloihin nähden on Rahatoimikamari asettanut kaupungingeodeetin, jonka palkkaus edelleen voitaisiin osittain suorittaa katselmuksista y. m. kertyvillä maksuilla.

Mitä tulee kunnan virkamiesten oikeuteen *asua kaupungin ulkopuolella*, ei Rahatoimikamari ole havainnut olevan aihettä muuttaa aikaisempaa kantansa. Kamari olisi mielellään suonut, että asiaa olisi kaikinpuolisemmin valaistu. Komitea karttaa tässä kohden ehdotuksen tekemistä ja jättää ratkaisun avonaiseksi. Rahatoimikamarissa kuitenkin on pidetty välttämättömänä, että esim. teknillisten laitosten ja Rakennuskonttorin virkamiesten, eritoten työpäällikköjen, ehdottomasti pitää asua kaupungissa. Niihin virkamiehiin nähden, joilla on määrätty kanslia-aika, voipi lievempi menettely olla paikallaan; onhan Kaupunginvaltuustolla täysi valta erinäisissä tapauksissa myöntää asianomaisille virkamiehille oikeus asua kaupungin ulkopuolella. Rahatoimikamari sentähden lausuu mielipiteenään

että kunnallinen virkamies on velvollinen asumaan kaupungissa, ellei hän ole Kaupunginvaltuustolta hankkinut oikeutta asua toisella paikkakunnalla.

Helsingin kunnallishallinnossa on yhä yleisemmäksi käynyt se käsitys, että *teknillisten laitosten päällystö* on erikoisasemassa, koska näiden laitosten kannattavuus suuressa määrin riippuu niiden johtohenkilöistä. Tässä jos missään väärä säästäväisyys rankaisee itsensä, ja kokemus on osottanut, että nykyiset palkat eivät ole kyenneet pysyttämään puheena olevan laatuaisia virkamiehiä kaupungin palveluksessa. Kamari on ollut täysin yksimielinen siitä, että tuntuva palkankorotus tässä olisi paikallaan. Alote korotuksen tekemiseen on tietysti kuitenkin eri laitosten johtokuntain asia.

Helsingin kaupungin kunnallisten viranpitäjien palvelusehtoja koskevan sääntöehdotuksen 8 §:n seitsemännen kohdan ehdottaa Rahatoimikamari muutettavaksi seuraavaksi:

„että palvelusajaksi saatakoon lukea se aika, minkä asianomainen on vakinaisena palvellut samassa virassa, ellei Kaupunginvaltuusto Palkkalautakunnan esityksestä jossakin tapauksessa ole tästä myöntänyt poikkeusta; ja saatakoon hänen hyväkseen silloin myös lukea aikaisempi virantoimituksensa muussa samanlaatuisessa kunnallisessa toimessa.“

Helsingin kaupungin palveluksessa olevain viranpitäjiin eläkeperusteiden ehdotuksen 5 kohdan ehdottaa Rahatoimikamari muutettavaksi seuraavaksi:

„Virkavuosia laskiessa on palvelusajaksi katsottava se aika, minkä hakija vakinaisessa taikka ylimääräisessä toimessa on ollut kaupungin palveluksessa ja muussa kaupungin työssä, ei kuitenkaan kuukautta lyhempää aikaa; j. n. e.“

Erikoispalkkaussääntöihin on Rahatoimikamari ehdottanut seuraavat muutokset:

Rahatoimikonttori:

kaupunginkamreeri	Smk 15,000: — (pro 12,000: —)
kaupunginkassanhoitaja	„ 12,000: — (pro 10,000: —)

Liikennekonttori:

kamreeri	Smk 12,000: — (pro 9,000: —)
vanhempi kassanhoitaja	„ 6,000: — (pro 5,000: —)
nuorempi „	„ 5,000: — (pro 4,000: —)

Satamakonttori:

satamakapteeni	Smk 15,000: — (pro 4,000: — + 4 % kannannasta)
satamakapteenin apulainen	Smk 10,000: — (pro 7,800: —)
satamakonttorin kirjuri	„ 8,000: — (pro 4,500: —)

Verotusvalmistelukunta:

puheenjohtaja	Smk 12,000: — (pro 11,000: —)
-------------------------	-------------------------------

Kunnan työnvälitystoimisto:

miesapulainen	Smk 6,000: — (pro 4,500: —)
-------------------------	-----------------------------

Kaupunginkirjasto:

toinen vahtimestari ..... Smk 3,000: — (pro 2,200: —)

Vesijohtolaitos:

johtotyöinsinööri ..... Smk 9,000: — (pro 7,500: —)
johtoverkkoinsinööri ..... „ 9,000: — (pro 7,500: —)

Kaasulaitos:

ensimmäinen käyttöinsinööri ..... Smk 9,000: — (pro 8,000: —)

Sähkölaitos:

laboraattori-insinööri ..... Smk 9,000: — (pro 7,500: —)

Lääkärit ja sairaanhoitajat:

ensimmäinen kaupunginlääkäri ..... Smk 16,000: — (pro 14,000: —)
terveydenhoidontarkastaja ..... „ 12,000: — (pro 10,000: —)

Useimpiin näihin korotusehdotuksiin nähden on huomattava, että virkoihin liittyvä vastuunalaisuus ja työmäärä vaativat palkkoja korottamaan. Satamakapteenin palkankorotusta puoltaa ehdotettu virkasivutulojen poistuminen. Ensimmäiselle kaupunginlääkärille ja terveydenhoidontarkastajalle perustelevat palkankorotusta näihin virkoihin liittyvät suuret vaatimukset, minkä johdosta virkoja on toteensaatavasti ollut vaikea saada täytetyksi, minkä lisäksi on huomattava, että näiden virkain pitäjät eivät saa harjoittaa yksityistä lääkäritoimintaa. Mitä kirjastoon tulee, on korjattu vahtimestarin palkkaukseen nähden tapahtunut ilmeinen vääryys. Pienempiä muutoksia ei tarvinne erittäin selitellä. Lisättävä on, ettei Rahatoimikamari ajan niukuuden takia ensinkään tahdo väittää voineensa perinpohjaisesti ottaa huomioon kaikkia palkkauksiin nähden vallitsevia epäkohtia ja vääryyksiä. Kaupunginvaltuustossa asian käsittelyssä annetun lausunnon kansakouluopettajain pohjapalkkaa ja ikäkorotuksia koskevasta seikasta on Kamari ottanut huomioon, mutta ei ole sitä voinut hyväksyä, koska ehdotus aiheuttaisi ylen suuria menoja.

Ehdotusta Rahatoimikamarin palkkauksista Kamari ei ole tahtonut tehdä, koska Kamarin uudestijärjestämistä on kauan valmisteltu ja se luultavasti täytyy kohdakkoin toimeenpanna.

Lopuksi täytyy Kamarin huomauttaa, että uuden palkkaussäännön ehdotettu voimaanastumisaika, syyskuun 1 päivä, ei näytä hyvin valitulta. Sitä ennen ei nimittäin ehditä laajoja valmistelutöitä suorittaa, ja vaikka moniaat seikat voikin järjestää jäljestäpäin, on käytännössä mahdotonta jo hiukan enemmän kuin kuukauden kuluttua ruveta palkkaussääntöjä noudattamaan. Siihen nähden että tätä uudistusta on kauan odotettu, on Kamari kuitenkin yhtynyt ehdottamaan,

että uusi palkkaussääntö saatettaisiin voimaan ensi lokakuun 1 päivästä.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

A. K. Ottelin,
v. t.

*Esitys yksityisiä laskujohtoja sekä taloihin
ja tonteille tehtäviä johtoja koskevain määrä-
ysten antamisesta.*

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

Jouluk. 20 p:nä 1917.

N:o 857.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Viime kesäkuun 1 päivänä voimaan astuneen kaupungin uuden rakennusjärjestyksen 98 §:n mukaan on laskujohdot kaupungissa rakennettava tarkoin Vesijohtolaitoksen hyväksymien ohjeiden mukaisesti, minkä ohessa säädetään, että mainitun laitoksen on koetettava tuollaiset johdot sekä annettava todistus niiden hyväksymisestä. Kun laskujohtotöitä varten ei vielä ole olemassa yhdenmukaisia ohjeita ja niitä sentähden olisi annettava, on Vesijohtolaitos laatinut ja Hallitukselle antanut ehdotuksen mainitunlaisiksi säännöksiksi. Tässä kohden on laitos, siihen nähden että rakennusjärjestyksessä osittain on sangen seikkaperäisiä määräyksiä esim. likakaivojen rakentamisesta, mutta ei sitä vastoin minkäänlaisia määräyksiä laskujohtojen y. m. tekemisestä, katsonut sopivimmaksi koota kaikki rakennusjärjestyksessä tästä asiasta olevat säännökset sekä lisäksi eräät tärkeämmät määräykset yhteiseen ohjesääntöön, joka olisi Kaupunginvaltuuston vahvistettava, jota vastoin Hallituksen on katsottu voivan antaa muut tarpeelliset määräykset. Mainittu Vesijohtolaitoksen laatima ehdotus käsittää sentähden ehdotuksen yksityisiä laskujohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskevaksi ohjesäännöksi ynnä ehdotuksen semmoisia johtoja koskeviksi „määräyksiksi“, jotka molemmat ehdotukset rakentuvat sille periaatteelle, että työsuunnitelma on laadittava ja Vesijohtolaitoksen hyväksyttävä, ennenkuin työn saa alottaa, sekä että työ on teetettävä käyttämällä erikoista Hallituksen hyväksymää n. s. urakoitsijaa, jonka työtä laitoksen valitseman katsastajan tulee tarkoin valvoa ja koetella.

Hallitus on tarkastanut tähän liittyvän ohjesääntöehdotuksen ja havainnut sen vastaavan tarkoitustaan. Hallituksella on siitä sanottavana ainoastaan seuraavaa:

Ehdotuksen 2 §:n mukaan on Rakennuskonttorin insinööriosaston asia tarpeen mukaan antaa asianomaisille erinäisiä tietoja ja määräyksiä, minkätähden Rakennuskonttorilta ei liene evättävä tilaisuutta lausunnon antaamiseen näistä. Ehdotuksen 10 §:ssä taas säädetään, että Terveystoimikunnan ei ainoastaan tule hyväksyä paikka, mihin kaivo tahi vesiklosetin säiliö on rakennettava, vaan myös antaa rakentamista koskevia määräyksiä, ja lienee tähän nähden myöskin vastamainitun viranomaisen lausunto hankittava tältä kohden. Hallituksen mielestä olisi eduksi, jos Terveystoimikunnalta voitaisiin sovitaa itse ohjesääntöön.

Rakennusjärjestyksessä ei säädetä, miten on meneteltävä ennestään oleviin laskujohtoihin nähden, mutta saanee pitää itsestään selvänä, että ohjesääntöön määräyksiä on sovellettava niihinkin, minkätähden tämä ajatus on julklausuttu ehdotuksen 13 §:ssä. Vesijohtolaitoksen asiana olisi siis valvoa näitä vanhempiakin laitteita ja katsoa, että ne eräissä kohdin, niinkuin vesilukkoihin ja tuuletukseen nähden, pykälässä määrätyn ajan kuluttua täyttävät asetetut vaatimukset. Edelleen säädetään vastamainitussa pykälässä että, kun vanhempaan johtoon tehdään mainittavampi muutos, on kellarinlattian alaiset johdot rakennettava uudestaan ja tehtävä säädetyistä aineista, sekä että muutkin muutokset on Vesijohtolaitoksen kirjallisesta vaatimuksesta toimeenpantava viimeistään kahden kuukauden kuluessa, ellei ole olemassa terveydellistä haittaa tuottavia puutteellisuuksia, jossa tapauksessa laite on viivyttelämättä pantava semmoiseen kuntoon, että Vesijohtolaitos sen voi hyväksyä.

Mitä sitten tulee Vesijohtolaitoksen laatimaan laskujohtoja koskevain „määräysten“ ehdotukseen, on Hallitus tosin havainnut voivansa sen periaatteessa hyväksyä, mutta kuitenkin katsonut tarpeelliseksi jättää sen lopullisen tarkastuksen ja hyväksymisen siksi, kunnes itse ohjesääntö on asianmukaisesti vahvistettu. Jotta asia sitä Kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä tulisi valaistuksi koko laajuudessaan, panee Hallitus mainitun ehdotuksenkin tämän ohkeen.

Edellä lausutun johdosta Hallitus pyytää kunnioittaen esittää, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet, hankittuaan kaupungin Rakennuskonttorilta ja Terveystoimikunnalta tarpeelliset lausunnot, päättäisivät

---

ehkä tarpeellisiksi havaituin muutoksin ja lisäyksin vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen yksityisiä laskujohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskevaksi ohjesäännöksi.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

K. Axel Ahlfors.

I. Savonius.

---

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin yksityisiä laskujohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskeva ohjesääntö.**

(Kaupunginvaltuuston vahvistettava).

1 §.

Laskujohdon rakennus- tai muutostyötä koskeva hakemus ja piirustukset.
Hakuaika uutisrakennuksissa y. m.

Rakennukseen tai tontille saa laskujohdon rakentaa tai siellä ennestään olevaa laskujohtoa muuttaa ainoastaan, jos Vesijohtolaitos tontinhaltijan annettua hakemuksen tarpeellisine piirustuksineen on siihen myöntynyt.

Hakuaika uutisrakennuksissa y. m.

Jos laskujohto on aikomus teettää uutisrakennukseen, on semmoinen hakemus Vesijohtolaitoksen konttoriin annettava *ennen uutisrakennuksen perustustyön alottamista*, ja tulee tämän hakemuksen mukana olla 2 §:ssä mainitut, Rakennuskonttorin insinööri-osaston antamat tiedot ja määräykset.

Työ tontin rajaviivain ulkopuolella.

Viimeksi mainitut tiedot ja määräykset on niinkään oheenpantava, jos jokin johdon osa on aikomus teettää tontin rajaviivain ulkopuolelle tai jos johto on liitettävä yleiseen kanavaan laskevaan yksityiseen johtoon.

Maistraatin päätös ja naapurin kanssa tehty sopimus.

Jos johdon teettäminen on 5 §:n mukaan Maistraatin harkinnan taikka naapuritontin haltijan kanssa tehtävän sopimuksen varassa, oheenpannaan pöytäkirjanote Maistraatin päätöksestä ja oikeaksi todistettu jäljennös sopimuksesta.

2 §.

Rakennuskonttorin antamat tiedot ja määräykset.

Tontinhaltijan tahi sen, joka häneltä on saanut tehtäväkseen laatia laskujohtojen ehdotuksen, pyynnöstä antaa Rakennuskonttorin insinööri-osasto (painetuille lomakkeille) kirjoitettuna:

- a) tietoja katukanavaan liitettävän putken asemasta ja pohjakorkeudesta kaupungin nollatason yläpuolella sekä saman kanavan pohjan korkeudesta liittymäkohdassa samoin kuin jalkakäytävän reunuskiven korkeudesta lähemmin mainitulla paikalla tontin vierellä tahi, ellei tämä käy päinsä, sopivimman kiintopisteen korkeudesta ja asemasta;
- b) tietoja katukanavan korkeimmasta merkitystä vedentokeamiskorkeudesta liittymäkohdassa tai, ellei tuollaisia merkintöjä ole olemassa, siitä suurimmasta tokeamiskorkeudesta, mikä saadaan toimittamalla laskelmat, joissa tarkoin otetaan huomioon kaikki tulokseen vaikuttavat seikat;

- c) tietoja siitä, leikkaako tontilta lähtevä johto puhelin-, sähkövirta-, kaasu- y. m. johtoja; sekä
- d) määräyksiä, joita on noudatettava johtoa rakennettaessa katuun tahi liitettäessä yleiseen johtoon laskevaan yksityiseen johtoon.

R. J. 25 §
3 mom.

3 §.

1 §:ssä mainittua laskujohtoa älköön otettako käytäntöön, ennenkuin Vesijohtolaitoksen määräämä katselmusmies on sen katsastanut ja hyväksynyt. Hyväksymisestä annetaan kirjallinen todistus. Laitteen hyväksyminen ei anna takeita siitä, että laite on kaikilta kohdin rakennettu vahvistettujen määräysten mukaisesti, eikä myöskään siitä, että Vesijohtolaitos vastaa työn lujudesta.

Johdon
hyväksyminen
(R. J. 98 §).

4 §.

Rakennetun tontin haltija on velvollinen tontilta yleiseen laskujohtoon rakentamaan maanalaisen, siten laitetun johdon, että kaikki käytetty vesi sekä virtsa menee johtoon juoksematta ensin tontin pinnalla tai sen pintaojiin. Jos tarpeelliseksi harkitaan, on myöskin pinta- ja pohjavesi johdettava maan alalle.

Velvollisuus
rakentaa lasku-
johto. Pois
johdettava vesi
ja muut aineet.
(R. J. 24 § 2
mom., 26 § 1
mom., 30 §).

Sama velvollisuus veden ja nestemäisten aineiden pois johtamiseen on myös voimassa, kun rakennusjärjestyksessä mainittu yksityinen laskujohto tehdään liittämättä sitä yleiseen johtoon.

Vahinkoa, joka voi tulla vedenlaskun tilapäisestä keskeytymisestä tahi tokeutumuksesta, ei kaupunki ole velvollinen korvaamaan.

Kaupunki ei
ole korvaus-
velvollinen.

5 §.

Jos yksityistä johtoa ei voida liittää yleiseen laskujohtoon tontin ulkopuolella kadun alla, rakentakoon tontinhaltija, jos Maistraatti Terveystalon lautakuntaa kuultuaan siihen myöntyy, muuanne laskevan johdon tahi tehköön sen, sillä tavoin kuin rakennusjärjestyksessä säädetään, naapuritontin halki. Kuitenkaan ei, jos yleinen laskujohto jo on riittävän syvään sijoitettu, yksityistä, kaupungin laskujohtoon liittymätöntä johtoa enää saa tehdä.

Yleiseen joh-
toon liittämä-
tön yksityinen
johto. Naapu-
ruussuhteet
(R. J. 24 § 2
mom., 25 § 2
mom., 31 §,
loppupuoli.)

Yksityisen laskujohdon suu on sijoitettava sellaiseen paikkaan ja niin laitettava, ettei pois juokseva likavesi eivätkä sen synnyttämät kaasut voi aikaansaada terveydellisiä eikä muita haittoja.

Yksityisen
johdon suu.
(R. J. 26 §
3 mom.)

6 §.

Jos yksityinen johto on tontinhaltijan kustannuksella rakennettu kadun alle tai yleiselle paikalle, on tontinhaltija velvollinen pitämään sen kunnossa ja puhtaana, ja saatakoon semmoiset yleiseen laskujohtoon liittymättömät johdot toistaiseksi pysyttää, jos ne vastaavat tarkoitustaan eivätkä estä yleisen johdon tekemistä.

Yksityisen joh-
don kunnossa-
pito kadun alla
tai yleisellä
paikalla.
(R. J. 25 § 1
mom., 31 §,
alkupuoli.)

7 §.

Johtojen ja johtotarvikkeiden hoito (R. J. 25 § 1 mom., Terveystenhoitojärjestyks 4 § ja 12 § 2 mom.).

Kiinteistön omistaja on velvollinen tarkoin hoitamaan, puhtaanapitämään ja huuhtelemaan kaikkia johtoja niihin kuuluvine tarvikkeineen sekä valvomaan, että vesilukot ovat veden täyttämiä. Jos laskujohdon havaitaan olevan puutteellinen tai tuottavan terveydellisiä haittoja, on kiinteistön omistaja velvollinen Vesijohtolaitoksen käskystä viipymättä ryhtymään toimiin johdon panettamiseksi siihen kuntoon, kuin tässä ohjesäännössä tai sen nojalla annetuissa määräyksissä säädetään.

8 §.

Vesilukko. Tuuletus (R. J. 26 § 5 mom.).

Yksityisen laskujohdon sivujohdon kuhunkin suukohtaan on sijoitettava vesilukko kanavakaasujen estämiseksi tunkeutumasta huoneuksiin, minkä ohessa tuollaisessa sivujohdossa tulee olla sopivat laitteet näiden kaasujen johtamiseksi ulkoilmaan.

9 §.

Likakaivo. (R. J. 30 §).

N. s. likakaivo, tehtynä vedenpitävästä aineesta, yhdistettynä laskujohdoon ja varustettuna vesilukolla sekä sen yläosaan kiinteiden aineksien kookomiseksi sovitetulla laatikolla ja metallisiivilällä, jonka reiät eli silmät ovat enintään 6 mm läpimitaten, tehdään pihamaalle tai ulkokuonerakennukseen. Pihamaalla sijaitsevan likakaivon pitää olla vailla kehärakennusta ja, jos se on seinän vierellä, ei kaivon ja seinän välillä saa olla mitään tilaa.

Pintavesikaivo. (R. J. 27 §).

Pintaveden pois johtamiseksi on tarpeen mukaan laitettava hyväksytyä rakennetta olevia, laskujohtoon laskevia syöksykaivoja. Pintavesikaivon lasakuputken suun alle sijoitetaan murasäiliö, vesilukko ja siivilä.

10 §.

W. C. (R. J. 124 §).

Vesiklosettiin on tehtävä vesilukko ja vesilukon laesta lähtevä, rakennuksen vesikaton yläpuolelle päättyvä vetoputki.

Vesiklosetin huuhtelua älköön toimitettako suorastaan vesijohdosta tulevalla vedellä eikä vesijohdon paineella; kuitenkin on tämä luvallista, kun vesipaine on riittävän suuri ja huuhteluun käytetään Maistraatin hyväksymää rakennetta olevaa laitetta, joka estää takaisin imeytymisen.

W. C:n kaivo. (R. J. 123 §).

Kaikki vesiklosetista tuleva vesi on johdettava rakennusjärjestyksessä mainittuun säiliöön eli seisotuskaivoon, joka rakennetaan Terveystenhoitolautakunnan hyväksymään paikkaan ja Lautakunnan antamain määräysten mukaisesti.

11 §.

Veden poistaminen erinäisistä paikoista.

Veden johtamiseksi pois teollisuuslaitoksista, laboratooreista, isonlaisista keittiöistä y. m. s. laitoksista, joissa on syytä peljätä syntyvän putkijohtoa

vahingoittavaa likavettä, on noudatettava niitä erikoisia määräyksiä, joita on annettu tai Vesijohtolaitos antaa johtojen suojelemisesta ja käyttämisestä.

12 §.

Laskujohto on tehtävä semmoisesta aineesta ja muutenkin sillä tavoin, että veden ja kaasujen tunkeutuminen laskujohdosta maahan estyy, ja ovat rakennusaineista, johtojen tiivistämisestä, asemasta ja kaltevuudesta sekä työn teettämistavasta ja sen tarkastamisesta samoin kuin kaikesta, mitä rakennus- tai korjaustöissä muuten saattaa olla noudatettavana, voimassa Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen antamat erityiset määräykset.

Rakennus-
aineet ja
rakennustapa.
Erityisiä mää-
räyksiä.
(R. J. 26 § 2
mom. ja 98 §).

13 §.

Ennestään olevissa laitteissa, jotka eivät täytä tämän ohjesäännön vaatimuksia taikka sen nojalla vesilukoista ja johtojen tuuletuksesta annettuja määräyksiä, on muutostyöt tehtävä viimeistään kolmen vuoden kuluessa tämän ohjesäännön voimaan astumisesta.

Vanhemman
laitteen muu-
tosrakennus-
aika.

Jos vesiklosetti on tehtävä tai jos jokin muu seikka vaatii laskujohdossa toimeenpanemaan mainittavamman muutoksen tahi uudestirakentamisen, on siihen kuuluva kellarin lattian alainen johto tehtävä säädettyä ainetta olevasta putkesta.

Muiden muutostöiden tulee olla suoritettut viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun Vesijohtolaitos on antanut asiasta kirjallisen ilmoituksen kiinteistön omistajalle tai isännöitsijälle, elleivät puutteellisuudet tuota terveydellisiä haittoja, jossa tapauksessa laite on viipymättä pantava hyväksyttävään kuntoon.

14 §.

Tässä ohjesäännössä tarkoitettuja töitä älköön suorittako muu henkilö tai liike kuin se, joka on kaupungin Vesijohtolaitokselle näyttänyt omaavansa tuollaisissa töissä tarpeellisen tiedon ja taidon ja Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselta saanut oikeuden suorittaa sellaisia töitä. Hallituksen tulee näille urakoitsijoille antaa johtosääntö ja urakoitsijalta ottaa pois edellä mainittu oikeus, jos tämä johtosäännön rikkomisen johdosta tai muusta syystä havaitaan sopimattomaksi toimimaan urakoitsijana.

Urakoitsijan
ottaa kaupun-
gin teknillisten
laitosten
Hallitus.

15 §.

Laskujohdon katsastusta ja koettamista varten tulee sen virkamiehen, jonka Vesijohtolaitos on määrännyt tuollaisia katsastuksia ja koetuksia toimittamaan, milloin tahansa päästä sille tontille tai siihen rakennukseen, mihin laskujohto on tehty tahi on tekeillä.

Katsastajan
pääsy laitok-
siin.

16 §.

Poikkeukset
ohjesäännöstä.

Kun erityiset olot sitä perustelevat, voi Maistraatti sallia poikkeuksia tästä ohjesäännöstä.

Riidat ja
rikkomukset.

Maistraatin asiana on niinkään ratkaista tämän ohjesäännön soveltamista koskevat riidat ja saattaa syytteeseen sen rikkomiset sillä tavoin, kuin kaupungin rakennusjärjestyksessä on säädetty.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin yksityisiä laskujohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskevat määräykset.

(Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen annettava.)

1. Hakemuksessa, joka tontinhaltijan on laskujohtoista annetun ohjesäännön 1 §:n mukaan Vesijohtolaitokselle tehtävä luvan saamiseksi tuollaisien johtojen rakentamiseen tai muuttamiseen, tulee olla ilmoitus sekä siitä korttelista, missä johto sijaitsee, tontin numerosta korttelissa ynnä osotenumerauksesta että myös siitä urakoitsijasta, jolla työ on aikomus teettää. Hakemuksen oheen on pantava puheenalaisen laitteen piirustukset kaksin kappalein sekä, jos on tarpeellista, selitys ja samassa 1 §:ssä mainitut kaupungin Rakennuskonttorin, Maistraatin tai naapuritontin haltijan antamat liitteet.

Hakemus ja piirustukset.

Edellä mainittujen piirustusten, jotka saavat olla valkokopioita, 25 × 30 sm tahi siitä monistettua kokoa ja joihin johdot on piirretty väreillä, tulee käsittää:

1) *tontin asemakaava*, vähintään mittakaavassa 1 : 500, ynnä kaikki siinä sijaitsevat ja siihen hankkeissa olevat rakennukset merkintöineen kunkin rakennuksen tarkoituksesta (asuinrakennus, tehdasrakennus, talli, makki y. m.);

2) *rakennuskaavat*, vähintään mittakaavassa 1 : 100, joista näkyvät kellari- ja muut laskujohtojen koskettamat kerrokset merkintöineen huoneistojen tarkoituksesta (asuinhuoneisto, työhuoneisto, keittiö, pesutupa y. m.); — jos tämä kaava käsittää koko tontin, on erikoinen tontin asemakaava tarpeeton;

3) *läpileikkauspiirustus*, vähintään mittakaavassa 1 : 100, niin laadittuna, että siitä selvästi käyvät näkyviin laskujohtojen epäsuotuisimmat kaltevuudet kiinteistössä; sekä

4) *erikoispiirustukset*, sikäli kuin niitä on tarpeen laitteen arvostelemiseksi.

Jos hakemus tarkoittaa muutoksen tekemistä ennestään oleviin johtoihin, tarvitsee piirustusten käsittää ainoastaan ne tontin ja rakennusten osat, joita muutostyöt koskevat. Kysymyksen ollessa pienemmistä muutostöistä saakoon piirustusten tarpeellisuus jäädä eri harkinnan varaan.

Piirustuksissa on selvästi osotettava:

1) alimman kiinteistössä olevan lattiataason ja kellaripohjan *korkeus* kaupungin nolliatason yläpuolella;

2) *johtojen suunta* ynnä pihakaivojen, lattiakaivojen, puhdistusluukkujen, likavesikulppojen, vesiklosettien, käymäläin y. m. paikat;

3) *johtojen kaltevuus*, osotettuna osin läpileikkauspiirustuksessa, osin asemapiirustuksissa, merkitsemällä kaltevuussuhde (esim. 1 : 50, 1 : 80 j. n. e.);

4) *johtojen rakennusaine ja tarkoitus*, ilmaistuna eri värein, kuitenkin niin että ennestään olevat johdot merkitään mustalla; sekä

5) *johtojen ynnä piha- ja lattiakaivojen* mitat, ilmaistuina kirjoitetuin numeroin, jotka osottavat johtojen sisäpuolisen läpimitan ynnä kaivojen sisäpuoliset läpimitat ja syvyyden vedenpintaan asti, kaikki millimetrein.

Piirustusten merkintä.

Kaikki piirustukset on sen henkilön tai liikkeen allekirjoitettava, joka on suunnitelman laatinut.

Hyväksytty piirustus palautetaan.

2. Jos Vesijohtolaitokselle annettu laskujohtojen ehdotus hyväksytään, palautetaan piirustusten toinen kappale siihen tehtyä merkintä hyväksymisestä ynnä annetut liitteet tontinhaltijalle.

Hyväksymisen edellytys.

Ehdotus hyväksytään sillä edellytyksellä, että kadussa olevat johdot eivät estä työtä suorittamasta piirustuksen mukaan.

Menettely siinä tapauksessa että piirustusta ei hyväksytä. Hyväksytyin piirustuksen voimassaoloaika.

Ellei ehdotusta voida hyväksyä, palautetaan piirustuksen molemmat kappaleet omistajalle ilmoituksineen epäyksen syistä.

Jos työtä ei ole suoritettu tai alotettu vuoden kuluessa siitä, kun lupa on myönnetty, on uudet ehdotukset annettava hyväksyttäviksi.

Vesijohtolaitokselle on ilmoitettava työn aloittamisesta.

3. Kohta ennen työn aloittamista tai jatkamista hyväksytyin ehdotuksen mukaisesti on laitetta rakentavan urakoitsijan siitä annettava kirjallinen ilmoitus Vesijohtolaitoksen konttoriin.

Ilmoituksen tekeminen sähkölaitokselle ja raitiotieyhtiölle.

Jos työ tehdään siinä osassa katuja, mihin sähkökaapeleja on laskettu, ilmoittaa urakoitsija ennen työn aloittamista tästä kaupungin Sähkölaitoksen johtotyöosastolle. Jos työ koskee katuun laskettua raitiotietä, on samanlainen ilmoitus tehtävä Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön konttoriin, ja tulee urakoitsijan noudattaa Sähkölaitoksen ja Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön antamia määräyksiä.

Piirustuksen pitäminen saatavilla.

Työn suoritusaikana tulee hyväksytyin piirustuksen aina olla nähtävänä työmaalla.

Johtojen näkyväisyys katsastuksessa.

4. Valmistuneen työn tai jonkin sen osan katsastus suoritetaan Vesijohtolaitoksen toimesta, ja tulee johdon silloin olla kokonaan näkyvissä. Maahan, parrustoon tahi muurinkouruun sijoitettua johtoa ei sentähden saa peittää, ennenkuin laite on katsastettu ja hyväksytty. Jos käy tarpeelliseksi

poistaa maatyte, on kiinteistön omistajan se toimitettava, ja hänen kieltäytyessään toimittaa kaupunki sen hänen kustannuksellaan.

Rakennusaikana voi asianomainen virkamies vaatia koetettavaksi putki- johdon tiiveyttä, vesilukkojen toimintaa y. m. s. ja työn valmistuttua lepäävään johtojen ja niihin liittyvien syöksyputkien tiiveyttä vesipaineella katu- korkeuteen asti sekä muiden johtojen ja vesilukkojen tiiveyttä savu- tai hajukokeilla.

Johdon koetus.

Edellä mainittuja koetuksia varten tulee kiinteistönomistajan tai hänen käyttämänsä urakoitsijan antaa käytettäväksi tarpeelliset työvoimat, työkalut ja työaineet.

Jos suoritettu työ halutaan katsastettavaksi määröpäivänä, tehdään siitä Vesijohtolaitokselle ilmoitus viimeistään 3 päivää aikaisemmin.

Ilmoitus katsastuksesta.

Sittenkuin laite on valmistunut ja käytettäväksi hyväksytty, antaa Vesijohtolaitos siitä kirjallisen todistuksen, mutta ei kuitenkaan ota vastatakseen siitä, että laite on kaikin puolin valmistettu vahvistettujen määräysten mukaisesti. Myöhemmin ehkä ilmaantuvat viat ja puutteellisuudet on korjattava määräajan kuluessa.

Hyväksymistodistus.
Hyväksymisen ehdot (R. J. 98 §).

5. Laskujohto on sekä rakennukseen että sen ulkopuolelle laitettava jäätymättömäksi; ellei tämä käy päinsä, ei johtoa saa laskea.

Johto on sijoitettava jääty- mättömästi.

Lepäävän johdon tulee olla mahdollisimman lyhyt ja laskettu suora- viivaisesti sekä tasossa että läpileikkauksessa.

Johtojen kaltevuus ja huuhtelu.

Tarjona olevat putouskorkeudet on niin jaettava, että eri johdot saavat mahdollisimman edullisen kaltevuuden.

Vähempi kaltevuus kuin 1:200 voidaan sallia ainoastaan poikkeus- tapauksissa ja edellyttäen johdon olevan helposti käsiin saatavissa sekä varustettuna huuhtelulaitteella.

Putkihauta on täytettävä huolellisesti ja niin, ettei johto vahingoitu eikä täyte mainittavasti painu. Täytteenä ei saa käyttää kiviä, karkeaa soraa, syövyttäviä eikä muita semmoisia aineita, jotka eivät ole omansa ehkäisemään putkien jäätymistä tai jotka voivat vaikuttaa haitallisesti putki- aineeseen.

Putkihaudan täyttäminen.

Syöksyputket on mikäli mahdollista sijoitettava kohtisuoraan, ja on sekä niitä että vesilukkoja kartettava sijoittamasta ulkoseinän viereen.

Syöksyputket.

6. Elleivät olot erikoistapauksissa muita putkimittoja vaadi tai niitä sallita käyttää, on noudatettava seuraavia määräyksiä:

Johtojen läpimitat:

Lepäävän pääjohdon sisäpuolisen läpimitan tulee yleensä olla 150 ja suurenlaista vesimäärää käytettäessä 200 mm. Pienempi läpimita voidaan sallia, jos johdon kaltevuus on erittäin hyvä tai siitä juokseva vesimäärä vähäinen.

a) lepäävän johdon.

Maahan sijoitetun johdon läpimitta ei saa olla 100 mm vähempi.

Muun lepäävän johdon läpimitan tulee olla ainakin sama kuin sen syöksyputken, jonka jatkona se on, kuitenkin vähintään 70 mm, paitsi lyhyillä — enintään 1 metrin pituisilla — matkoilla, missä lepäävän johdon läpimitta saa olla sama kuin syöksyputken, siinäkin tapauksessa että tämä on 70 mm:ä vähempi.

b) syöksyputken.

Yksityisestä kulpostasta, pesuastiasta ja käymälästä lähtevän syöksyputken sisäpuolinen läpimitta saa olla 50 mm, useammasta kulpostasta, pesuastiasta, käymälästä ja kylpyhuoneesta lähtevän 70 mm, vesiklosetista lähtevän yleensä vähintään 100 mm.

Johdon perustus tai kiinnitys. Muurin läpi kulkeva putki.

7. Jos johto on sijoitettu maahan, jonka kantavuus ei ole riittävä, on perustusta lujitettava sorastamalla tai laittamalla varuspohja tai semmoinen, taikka myös on johto kiinnitettävä rakennuksen perusmuuriin. Jos putki johdetaan muurin *läpi*, on se katkeamisen estämiseksi muurin laskeutuessa sijoitettava tilavaan rumpuun.

Maanpäällinen johto on hyvin kiinnitettävä parrustoon tai muuriin.

Pääsy liitoskohtaan. Muuriin tai parrustoon sijoitettu johto.

Rakennukseen tehtävä putkijohto on laitettava niin, että jokaista liitoskohtaa helposti voi tarkastaa ja korjata; kuitenkin sijoitettakoon liitosmuuriin tehtyyn umpinaiseen kouruun, jos kouru laitetaan niin, että putkesta ehkä vuotava neste pääsee kourusta valumaan rakennuksen pohja- tai kellarikerroksen lattiassa olevaan aukkoon sekä kouruun tehdään kunkin kerroksen lattian kohdalle vähintään 100×150 mm:n laajuinen tarkastusaukko. Nämä aukot on suljettava kiinni ruuvatuilla, helposti irroitettavilla luukuilla.

Muurin tahi parruston *läpi* kulkevaan johtoon on mikäli mahdollista kartettava tekemästä liitosta muurissa tahi parrustossa olevaan kohtaan.

Lepäävä johto, jossa on liitoskohtia parrustossa, on lujasti alta tuettava ja valetulla sementtilaastilla ympäritävä.

Vesilukko (R. J. 26 § 5 mom.).

8. Kunkin suuaukon alle on sijoitettava vesilukko, jossa aina on vähintään 50 mm syvä vesi. Lika- ja pintavesikaivossa tahi pohjaveden laskukaivossa tulee mainitun vesisyvyyden olla vähintään 150 mm. Useammalle vierekkäiselle pesutelineelle, pesu- tahi virutuspyödylle saa laittaa yhteisen vesilukon.

Vesilukon tulee olla sopivaa kokoa ja hyväksytyä rakennetta, helposti puhdistettava ja asuinrakennuksissa olevan tavallisesti tehty sisäpuolelta emaljoidusta harkkoraudasta, lyijystä tai muusta sopivasta metallista.

Kielletyt vesilukot.

Niin sanotut kellolukot ja niiden tapaiset lukkorakenteet, joissa itse lukko on irrallisista tai irroitettavista osista — lukuun ottamatta puhdistustulppia — ovat kielletyt.

9. Syöksyputki, johon tulee useampia kuin yksi laskuhaarake, on johdon tuulettamiseksi jatkettava vähentämättömin läpimitoin ylöspäin sekä päättyvä vähintään 600 mm ylempänä rakennuksen vesikattoa ja vähintään metrin ylempänä sitä ikkunaa, joka on 6.0 metrin päässä putken suusta. Putken ylimmässä osassa, alkaen noin metrin päästä katon alapuolelta, tulee sisäpuolisen läpimitan olla vähintään 100 mm. Putken päähän pannaan kiintoinen suojahattu.

Johtojen ja vesilukkojen tuuletus (R. J. 26 § 5 mom.).

Jos tontilla on ainoastaan yksi syöksyputki, on se edellä mainitulla tavalla tuuletettava, siinäkin tapauksessa että on ainoastaan yksi laskuhaarake. Kun syöksyputki, johon tulee useampia laskuhaarakkeita, vastaanottaa suurenlaisia vesimääriä, niinkuin kylpyammeista, vesikloseteista y. m. s., on vesilukkojen yläosista lähtevä tuuletusjohto tehtävä putkesta, jonka sisäpuolinen läpimitta on vähintään 50 mm. Jos on syytä peljätä vesilukon imeytymistä tyhjäksi, tehdään kunkin lukon ylimmästä osasta haarajohto tuuletusjohtoon. Ylimmän laskukohdan yläpuolella yhdistetään tuuletusjohto syöksyputkeen tai jatketaan sitä rakennuksen vesikaton yläpuolelle sillä tavoin kuin syöksyputkesta on säädetty.

Useampain tuuletusjohtojen yhdistäminen yhteiseen johtoon on poikkeustapauksissa kunakin kertana erittäin hankitulla luvalla sallittu, kuitenkin edellyttäen että yhteisen johdon läpimitta tehdään suhteellisesti suurempi.

Jos on välttämätöntä asettaa tuuletusjohto pystösuorasta poikkeavaan asentoon, ei kaltevuus saa olla suurempi kuin 1 : 5.

Jos tuuletusjohto on alttiina vaaralle tukkoutua huurteella, on ulkokaton ja ullakon lattian välinen johto tehokkaasti eristettävä ja eristys suojattava puurummulla.

10. Rakennuksessa on johdon — eritoten lepäävän ja vähän kaltevan johdon — sopiviin paikkoihin ja etusijassa taive- ja haarautumiskohtiin pantava helposti käsiin saatavia puhdistusluukkuja. Tähän tarkoitukseen käytetään erityisiä valurautaisia putkenosia hyväksytyä rakennetta olevin luukuin. Luukku on tiivistettävä kumilla tai hampulla ja mönjäkitillä sekä sitten kiinnitettävä ruuveilla ilmanpitävästi sulkeutuvaksi. Jos putkijohto on maan peittämä, sijoitetaan puhdistusluukun ympärille tilava kaivo, joka tehdään maan pintaan tai kellarin lattiaan asti ja peitetään sopivalla rautapäällyksellä. Puhdistusluukku ei, jos sen voi välttää, ole sijoitettava asuinhuoneeseen.

Rakennukseen sijoitetut puhdistusluukut.

Sopiviin paikkoihin rakennuksen ulkopuolelle, etusijassa useampain johtojen yhtymäkohtaan, tehdään vähintään 700 × 1,000 mm:n laajuisia tahi 900 mm:n läpimittaisia kaivoja, jotka peitetään rautakannella. Nämä kaivot rakennetaan tekemättä niihin kokoomissäiliötä ja vesilukkoa.

Rakennuksen ulkopuoliset tarkastuskai-vot.

- Koetusluukku tai -kaivo. Jotta johtoja kävisi säädetyllä tavalla koettaminen milloin tarpeelliseksi harkitaan, sijoitetaan edellä mainittu puhdistusluukku tai kaivo pääjohdon sopivaan kohtaan mahdollisimman lähelle tontinrajaa.
- Keittiökulpot y. m. 11. Kulpot, pesupöydät, pesuvadit y. m. s. on tehtävä sopivasta aineesta hyväksytyä rakennetta olevin kiintonaisin siivilöin.
- Lattiakaivo. Lattiakaivossa on oleva sopivasti kiinnitetty siivilä. Jos semmoiseen kaivoon tulee poistovettä, jossa on mainittavat määrät kiinteitä aineksia, on siihen tehtävä kokoomiskaivo. Muihin lattiakaivoihin ei saa sijoittaa kokoomiskaivoa.
- Lattiakaivojen y. m. luvallinen paikka. Lattiakaivot, kulpot y. m. s. sijoitettakoon yleensä ainoastaan semmoisiin paikkoihin, missä on käytettävänä vesivoimaa tai muulla tavoin on pidetty huolta siitä, että vesilukko aina on täynnä.
- Likakaivo. Pintavesikaivo. 12. N. s. likakaivot niihin kaadetun veden pois johtamiseksi sekä pintavesikaivot on tehtävä sillä tavoin, kuin yksityisiä laskujohtoja sekä rakennuksissa ja tonteilla olevia johtoja koskevan ohjesäännön 9 §:ssä on säädetty. Erikoisissa tapauksissa voi likakaivoa myös käyttää pintaveden poisjohtamiseen, mutta muuta vettä ei siihen saa johtaa.
- Syöksyputket. Rakennuksen katolta tulevan veden johtamiseksi tehdyn syöksyputken saa asianomaisen talonomistajan tekemästä eri esityksestä yhdistää laskujohtoon, ollen siinä kuitenkin huomioon otettava, että katuun tontin rajalle laskettuja sähkö-, puhelin- ja muita johtoja ei siten häiritä eikä semmoisten johtojen sijoittamista saateta mahdottomaksi, jota paitsi on noudatettava kaikkia Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin insinööriosaston kussakin eri tapauksessa antamia määräyksiä.
- Rakennusaineeseen nähden on laskujohtoon yhdistettyjä syöksyputkia, kun niitä ei sijoiteta muuriin, pidettävä rakennuksen ulkopuolelle, muussa tapauksessa rakennukseen sijoitetun tuuletusjohdon vertaisina.
- Vesiklosetit. 13. Rakennukseen sijoitetun vesiklosetin tulee olla niin laitettu, että itse kulppo on erillisenä. Kulppo on oleva valmistettu fajanssista, laserretusta kiviaineesta tai emaljoidusta harkkoraudasta ja siinä pitää olla vesilukko. Laskuaukon tulee olla näkyvissä sekä sisäpuolelta 70—85 mm läpimitaten. Vesilukon ja laskujohtoon liitosmuhvin välisen yhteyden tulee niinkään olla näkyvissä ja muhvin pakkauksen helposti käsiin saatavissa korjattavaksi sekä tehty ilmanpitäväksi puristamalla muhviin puhtaasta kumista valmistettu sopiva rengas; muhviin kumirenkaan päällä oleva tila on täytettävä semmoisella kitillä, joka ei syö rengasta, vaan muodostaa pysyväisen, tiiviin suojan ulkoilmaa vastaan.
- Vesilukko on tuuletettava sillä tavoin kuin johtojen ja vesilukkojen tuulettamisesta on säädetty.

Joka kerta käyttämisen jälkeen pitää kulpon ja vesilukon voida täydellisesti tyhjentää huuhtomalla vedellä, jota tulee erityisesti, hyväksytyä rakennetta olevasta säiliöstä tai ohjesäännössä edellytetyllä tavalla.

Asuinrakennuksen ulkopuolelle sijoitetut vesiklosetit on soveltuville kohdin tehtävä samalla tavalla kuin asuinrakennuksiin sijoitetut klosetitkin, mutta huomioon ottamalla että ne sopivin keinoin suojellaan jäätymiseltä.

Suurenlaisiin laitoksiin (tehtaisiin, kasarmeihin, kouluihin y. m.) voidaan sallia laitettavan kutakin eri tapausta varten sommiteltuja ja hyväksytyjä klosetteja.

Tuuletusjohdon yhdistäminen itse vesiklosetin kulposta näissä säännöksissä mainittuihin johtoihin ei ole missään tapauksessa sallittu.

14. Laskujohtoon, joka lähtee ravintolan keittiöstä, teurastamosta, makkaratehtaasta, yleisistä pesutuvista ja saunoista tai muista huoneistoista, mistä rasvaa mainittavammin määrin lasketaan, on sijoitettava yksi tahi useampia rasvankokoojia.

Rasvankokoojat.

Laskujohtoon ei saa johtaa vettä, jonka lämpö määrä on 45° C suurempi, ei myöskään vettä eikä nesteitä, jotka voivat vahingoittaa putkijohtoja, vaan on sellainen poistovesi sitä ennen sopivasti käsiteltävä, esimerkiksi jäähdyttämällä, neutralisoimalla tai laimentamalla. Sitä varten johdetaan vesi kaivoon tahi säiliöön, jonka laskujohtoon sijoitetaan vesilukko. Samaa varokeinoa on käytettävä, jos vedessä on paljon liettyneitä aineita sekä kun on tarjona vaara, että tulenarkoja, räjähtäviä tai muita vahingollisia aineita tunkeutuu laskujohtoihin. Vesihöyryäkään ei saa välittömästi johtaa laskujohtoon.

Kaivot erikoistarkoituksia varten. Aineita, joita ei saa laskujohtoon johtaa eikä viskata.

Kiinteitä aineita, niinkuin keittiötähteitä, tuhkaa, rikkoja, hiekkaa y. m., ei saa heittää kaivoihin eikä laskujohtoihin.

Kiinteitä tähteitä varten olevaa säiliötä ei saa yhdistää laskujohtoon.

Rasvankokoojain ja kaivojen yksityiskohtaiset piirustukset on pantava ohkeen laitteen rakennuslupaa haettaessa.

Kielletty yhdistäminen. Yksityiskohtaiset piirustukset.

15. Haarajohdon, jonka purkautumiskohta on alempana pääjohdossa olevan veden edellytettyä tokeamiskorkeutta, saa rakentaa ainoastaan sillä edellytyksellä, että haarajohtoon sen purkautumiskohdan yläpuolelle sijoitetaan sekä itsestään sulkeutuva että käsin suljettava, helposti käsiin saatava ja hyväksytyä rakennetta oleva sulkulaite.

Liittäminen alhaalla sijaitseviin suukohtiin.

Käymälöistä ja vesikloseteista lähtevää laskujohtoa ei saa yhdistää tuollaiseen suljettavaan haarajohtoon.

Jos on suotavaa saada vesi poistetuksi syvällä sijaitsevasta kellarista, mistä ei voi tehdä välitöntä johtoa laskujohtoon, voidaan lupa siihen myöntää, jos vesi johdetaan pois tavallisella tavalla rakennuksen ulkopuolella si-

Poistoveden nostaminen pumppuamalla.

jaitsevaan, tuuletettuun ja sopivan kokoisen kokoomiskaivon yhteydessä olevaan kaivoon sekä sieltä pumputaan laskujohtoon yhdistettyyn kaivoon.

Pohjaveden
poisjohta-
minen.

16. Pohjaveden poisjohtamiseksi lasketaan erikoiset kuivatusjohdot. Näiden johtojen kaltevuus voi poikkeustapauksissa olla vähempi kuin 1 : 300, ja on ne ympäröitävä soralla tai muulla sopivalla täytteellä.

Kellarinlattiain alla, joita ei erikoisesti rakenneta niin, että ne estävät pohjaveden tunkeutumasta kellariin, tulee kuivatusjohdon syvyyden korkeimmalla kohdalla olla vähintään 300 mm, asuinhuoneen alla vähintään 500 mm.

Jos kuivatusjohto laskee välittömästi laskujohtoon, on se johdettava tätä tarkoitusta varten tehtyyn kaivoon sekä päättyväksi ainakin 150 mm kaivon vesipinnan ylimmän tokeamiskorkeuden yläpuolelle. Kaivosta lähtevään laskujohtoon sijoitetaan vähintään 150 mm syvä vesilukko.

Jos kuivatusjohto ei voi laskea välittömästi laskujohtoon, johdetaan vesi erityiseen, rakennuksen ulkopuolella sijaitsevaan kaivoon, jossa johdon suun kohdalla on sopiva tila pohjaveden kokoomiseksi. Kaivosta pumputaan vesi laskujohtoon.

Muuta kuin vesijohdosta tulevaa vettä ei saa johtaa pohjavesikaivoon. Jos kaivo on laskujohtoon yhteydessä, on se asianmukaisella tavalla tuulettava.

Ylävesijohdot.

17. Vesisäiliöistä ja niiden tapaisista paikoista lähteviä ylävesijohtoja sekä semmoisia ylävesi- ja laskujohtoja, joihin nähden ei ole olemassa varmuutta vesilukoissa olevan veden uudistumisesta, ei saa välittömästi yhdistää talon laskujohtoon, vaan johdetaan vesi pois putkella, joka näkyvästi päättyy kulpon tai muun suukohdan yläpuolelle.

Jääkaapeista
y. m. lähtevät
johdot.

Kala-altaita, jääkaappeja ja niiden tapaisia elintarpeiden säilytyspaikkoja ei saa välittömästi yhdistää laskujohtoon.

Läikeveden
poistaminen.

Pesuvadeista, käymälöistä, pesuammeista y. m. s. tuleva läikevesi johdetaan vesilukkoihin vedenpinnan yläpuolelle.

Likaveden
estäminen
tunkentu-
masta vesi-
johtoon.

18. Vesijohtoa ja laskujohtoa tai jotakin niiden osaa ei missään tapauksessa saa sijoittaa eikä toisiinsa yhdistää sillä tavoin, että vesi tai ilma voi laskujohtosta valua tahi imeytyä takaisin vesijohtoon. Jos tätä tarkoitusta varten käytetään erikoista kojetta, tulee sen olla helposti käsiin saatavissa ja vielä pitempiaikaisenkin käytännön jälkeen voida varmasti estää kaikenlaatuisia aineita tunkeutumasta vesijohtoon.

Erikoisten ko-
jeiden ja nii-
den osain
hyväksyminen.

Tuollaiset kojeet sekä semmoiset laskujohtojen osat, joita ei ole yleisesti käytännössä, on ennen paikallepanoa annettava Vesijohtolaitoksen koetettaviksi ja hyväksyttäväksi.

Itsestään kaivoon tyhjenevän n. s. pihajohdon laskujohdon, jonka pihajohdon vesijohtojen rakentamisesta annettujen määräysten mukaan saa laittaa ainoastaan semmoiseen paikkaan, missä on täysi varmuus olemassa siitä, ettei vesi kaivossa nouse tyhjennysaukkoon asti, ja johon joka tapauksessa on laitettava tätä aukkoa itsetoimivasti sulkeva laite, saa tehdä ainoastaan sillä edellytyksellä, että laskujohtoon sijoitetaan vähintään 150 mm syvä vesilukko sekä etteivät vesi ja ilma pääse johdosta tunkeutumaan kaivoon. Kaivon pohja ja alaosa, ainakin siltä osalta, jota vesi koskettaa, tehdään semmoisesta vedenpitävästä aineesta, kuin kaivoihin nähden on säädetty.

Pihajohdon
laskujohto.

Nostojohdon, jolla poisto- tahi pintavesi nostetaan alemmasta ylempään tasoon, tulee vapaasti päättävä kaivon tai kulpon yläpuolelle.

Nostojehto.

19. Johtojen ja laskujohtotarvikkeiden tulee olla hyvää rakennetta ja paraslaatuista ainetta; ainoastaan ensiluokkainen työ saa tulla kysymykseen.

Johtoaineen ja
työn laatu.
Kaivojen ra-
kennusaine
y. m.

Kaiivot, rasvankokoojat ja säiliöt on tehtävä valuraudasta, suolalaserretusta kiviaineesta, betonista, hyvin poltetuista tiilistä sementtillaastiin tai muusta yhtä hyvin vettä läpäisemättömästä aineesta. Jos rakennusaineena käytetään betonia tai tiiliä, on kaivo sitä paitsi sisäpuolelta päällystettävä vedenpitävällä sementtillaastilla.

Rakennuksiin sijoitetut lepäävät johdot tehdään sisältä ja ulkoa asfaltoiduista valurautaputkista — silloinkin kuin putket sijoitetaan kellarinlattian alle. Ulkomuurin ulkopuolella on edellä mainitusta aineesta oleva putki johdettava vähintään 600 mm:n päähän.

Johtojen ja niiden liitoskoh-
tain rakennus-
aineet: a) asuin-
rakennuksissa
olevain lepää-
vään johtojen.

Pystösuorat syöksyputket tehdään valurautaputkista, ja saatakoon näiksi käyttää n. s. ohuita putkia. Poikkeustapauksissa saa lyijyputkia käyttää lyhyihin liitoksiin.

b) syöksy-
putkien.

Rakennuksiin sijoitettavat tuuletusputket tehdään joko valetuista muhvi-putkista tahi saumattomista, galvanoiduista takorautaputkista tai myös juotetuista lyijy- tai kupariputkista.

c) tuuletus-
johtojen.

Kupari- ja lyijyputki yhdistetään rautaputkeen erityisellä tätä tarkoitusta varten laitettulla ja hyväksytyllä muotoputken osalla.

Jos tuuletusjohto sijaitsee rakennuksen ulkopuolella, voidaan johto tehdä hyvin yhteenjuotetusta galvanoidusta tai sinkkilevystä.

Enintään 1.5 m:n korkeudelle maanpinnasta tulee tuuletusjohdon joka tapauksessa olla valurautaputkea.

Rakennuksen ulkopuolella sijaitsevat laskujohdot voidaan myös tehdä laserretuista saviputkista tai n. s. sementtiputkista, joiden muhvit tiivistetään tervatulla täppeellä ja asfaltilla tahi sementtillaastilla, jonka kokoomus on 1 : 3, tahi, kun painumista on peljättävänä, savella. Semmoisten rakennusten alle, joita käytetään pesutupina, talleina y. m. s., sekä erillisiksi rakennettujen ulkokuoneiden alle voi johdot tavallisesti tehdä laserretusta saviputkesta.

d) rakennuk-
sen ulkopuo-
lelle, pesu-
tupain, tallien
y. m. s. alle si-
joitettujen le-
päävään joh-
tojen.

Valurauta-
y. m. putkien
yhdistäminen.

Valetut rautaputket on varustettava muhveilla ja toisiinsa yhdistettävä lyijyliitoksilla, jotka tehdään siten, että muhviin ensin pakotetaan tiivistyslankaa, niin että jää vähintään 2 sm:n tila. Nämä 2 sm muhvitilaa täytetään pehmeällä lyijyllä, joka tiivistetään hyvin.

Putkenosat.

Kun kaksi johtoa yhdistetään, tulee liitoskohdan muodostaa terävä kulma ja on sekä näihin sekä erikokoisten johtojen yhtymäkohtiin tai johdon suunnan käännekohtaan sijoitettava erityinen tarkoitukseen sopiva putkenosa, joka on samasta aineesta kuin itse johtokin. Äkillisiä kulmia tai polvekkeita ei saa olla, vaan on käytettävä suurisäteistä polvekeputkea. Siirryttäessä valurautaputkesta savi- tahi sementtiputkeen on käytettävä erityistä valurautaista muotoputken osaa.

Lepääviin joh-
tojen putket.

Lepääviin johtoihin käytetyillä valurautaputkilla tulee olla alempana mainitut seinäläpimitat ja vähimmät painot, luettuina muhvitomille suorille putkille:

	70 mm sisäp. läpim.,	seinäläpim. 5 mm,	9.0 kg metriltä			
100	”	”	”	6	”	15.0 ” ”
125	”	”	”	6	”	18.7 ” ”
150	”	”	”	6	”	22.2 ” ”
200	”	”	”	6	”	30.0 ” ”

Syöksyjohto-
jen putket.

Muilla valurautaputkilla tulee olla seuraavat seinäläpimitat ja alimmat painot, luettuina muhvitomille suorille putkille:

	50 mm sisäp. läpim.,	seinäläpim. 4 mm,	5.1 kg metriltä			
70	”	”	”	4	”	7.0 ” ”
100	”	”	”	4	”	10.0 ” ”

Jos käytetään avarampia putkia, tulee niillä olla sama seinäläpimitta kuin lepäävissä johdoissa käytetyillä putkilla.

Valurauta-
putkia koske-
via muita
määräyksiä.

Kumpaisenkin laatuksilla putkilla tarkoitetaan tässä saksalaista mallia ja valmistetta olevia putkia. Muotoputkilla tulee olla vastaava seinäläpimitta ja paino.

Putkien muhvien tulee joka tapauksessa olla niin rakennettuja, että muhvin lyijyä hyvin voi tiivistää muhvin halkeamatta.

Lyijyputket.

Lyijyputkilla tulee olla alempana mainitut seinäläpimitat ja alimmat painot:

	25 mm sisäp. läpim.,	seinäläpim.,	3.0 mm,	3.0 kg metriltä		
30	”	”	”	3.5	”	4.2 ” ”
40	”	”	”	4.0	”	6.3 ” ”
50	”	”	”	4.0	”	7.7 ” ”

Jos asianomainen virkamies julistaa jonkin työaineen kelvottomaksi, on se heti poistettava työmaalta.

Kelvoton työaine.

20. Rakennusaineen laatuun nähden voi Vesijohtolaitos myöntää koh-
tuulliseksi katsomiaan huojennuksia ennen näiden määräysten antamista
rakennettujen johtojen korjaus- ja muutostöissä sekä aikaisemmin alote-
tuissa uutistöissä.

Helpotuksia vanhempiin johtoihin nähden.

Johdot, joita ei käytetä, on joko poistettava tahi katkaistava ja molem-
mat päät kunnollisesti tulpittava. Rakennuksissa olevat käyttökelvottomat
kaivot on purettava, rakennuksen ulkopuolella sijaitsevat purettava tai täy-
tettävä maalla.

Johdot ja kaivot, joita ei käytetä.

Katsastusmiehen tarpeellisiksi katsomia laskujohtojen ja niiden tarvik-
keiden katsastuksia ja koetuksia älköön kiinteistön omistaja tai vuokra-
lainen saattako mahdottomiksi älköönkä estäkö, vaan tulee heidän päin vastoin
mikäli mahdollista helpottaa niitä.

Katsastukset ja koetukset.

Jos uudistetussa katsastuksessa havaitaan, että aikaisemmin huomautet-
tua puuteellisuutta ei ole korjattu tai virhettä oikaistu, vaan että tästä ai-
heutuu uusi katsastus jotta hyväksyminen voitaisiin saada, on urakoitsija
velvollinen jokaisesta sellaisen syyn aiheuttamasta katsastuksesta suoritta-
maan Vesijohtolaitokselle kymmenen (10) markkaa.

Jos pyydettyä katsastusta ei voida toimittaa, sen johdosta että huoneis-
toon, jossa katsastus on toimitettava, ei voida urakoitsijan laiminlyönnin joh-
dosta päästä, on seuraamus sama.

Lisämääräyksiä, joita eri tapauksissa harkitaan tarpeellisiksi, antaa Vesi-
johtolaitos myöntäessään luvan laitteen teettämiseen.

Lisämääräykset.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
tammik. 22 p:nä 1918.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 22 a.

Palauttaen Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnan lähetteen kuluva tammi-kuun 3 päivältä ynnä kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ehdotuksen Helsingin yksityisiä laskujohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskevaksi ohjesäännöksi on Hallituksella kunnia pyydetyksi lausunnoksi ilmoittaa, ettei Hallitus ole havainnut olevan syytä muihin huomautuksiin ehdotusta vastaan, kuin että ehdotuksen 2 §:n a) momentissa oleva määräys, että johdon korkeusaseman voisi määrätä suhtauttamalla jalkakäytävän reunuskiveen, olisi poistettava, koska reunuskiven asema ei aina pysy sinällään. Muuten pyytää Hallitus puoltaa ohjesääntöä hyväksyttäväksi.

G. Idström.

Oskar Möller.

Liite II.

HELSINGIN
Terveystoimikunta

Kesäk. 19 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 158.

Sittenkun Terveystoimikunnalta on Valmisteluvaliokunnan lähetteessä viime toukokuun 2 päivältä vaadittu lausuntoa ehdotuksesta Helsingin yksityisiä laskujohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskevaksi ohjesäännöksi, pyytää Toimikunta kunnioittaen ilmoittaa, ettei sillä ole ollut muita huomautuksia tehtävänä mainittua ehdotusta vastaan, kuin että 10 §:n 3 mom. olisi laadittava seuraavaksi:

„Kaikki vesiklosetista tuleva vesi on johdettava rakennusjärjestyksessä mainittuun säiliöön eli seisotuskaivoon, joka on sijoitettava semmoiseen paikkaan, että se voidaan tyhjentää välittömästi pihamaalle, tarvitsematta sitä varten kulkea kellarin, koridoorin tai

muun semmoisen huoneen kautta. Sellainen säiliö on rakennettava riittävän lujasta, vettä läpäisemättömästä aineesta sekä perustettava niin hyvin, että painuminen ja siitä johtuva halkeamat estyvät. Se on varustettava tuuletuslaitteella sekä rakennettava niin suuri, että kuutiosisällys, vedenpinnasta lukien, vastaa vähintään 50 litraa kutakin rakennuksessa asuvaa henkilöä kohti, minkä ohessa syvyyden, laskuputken pohjasta lukien, tulee olla vähintään 1,2 metriä. Laskuputki on niin sovitettava, että yleistä laskujohtoa voi tuulettaa talon laskuverkon kautta. Suuaukkoihin on pantava kaksinkertaiset, tiiviisti sulkeutuvat rautaluukut. Jos kaivoon johdetaan vettä ainoastaan vesikloseteista, voi kuutiosisällys olla 10 litraa kutakin klosetteja käyttävää henkilöä kohti.

Pohjaveden kuivatusjohtoja sekä pintavesikaivoista, teollisuuslaitoksista, yleisistä saunoista ja muista semmoisista paikoista lähteviä johtoja, missä vettä paljon kulutetaan, ei saa johtaa niin, että vesi kulkee seisotuskaivon kautta.“

Terveystoimikunnan puolesta:

O. v. Hellens.

Alfr. Tuominen.

Liite III.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

*Helsingissä,
elokuun 1 p:nä 1918.*

N:o 919.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Tämän mukana palautuvassa Valmisteluvaliokunnan läheteessä viime kesäkuun 27 päiväältä on Hallitukselta vaadittu lausuntoa kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Terveystoimikunnan antamain, Hallituksen tekemää, tämän kaupungin yksityisiä laskujohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja tarkoittavaa ohjesääntöehdotusta koskevain lausuntojen johdosta, ja on Hallituksella kunnia ilmoittaa, ettei Hallituksella ole mitään muistuttamista mainituissa lausunnoissa tehtyjä ehdotuksia vastaan.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

K. Axel Ahlfors.

*Alfr. Tuominen,
v. t.*

307/118

*Asiakirjoja keittiötähteiden käyttämisestä koske-
kevassa asiassa.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Heinäk. 25 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 405.

Lähetekirjelmässä t. k. 2 päivältä on Valmisteluvaliokunta vaatinut Raha-
toimikamarin lausuntoa tämän mukana palautuvasta, kaupungin keittiötäh-
teiden talteenottamista koskevasta komitean mietinnöstä. Asian oltua Terve-
ydenhoitolautakunnan ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen valmistel-
tavana, joiden viranomaisten lausunnot pannaan tämän oheen, on Rahatoimi-
kamari sen käsitellyt ja pyytää kunnioittaen lausua seuraavaa:

Kysymys keittiötähteiden käyttämisestä on, niinkuin komitea osottaa,
ulkomailla saanut osakseen yhä suurempaa huomiota, ja nykyisen elintarve-
puutteen ja kalliinajan johdosta se käy polttavaksi Helsingissäkin. Kamari
on havainnut komitean ehdottamat toimenpiteet hyvin perustelluiksi ja kat-
sonut laajennettujen ja suunniteltujen uusien sikalain olevan hyvin omansa
osaltaan poistamaan lihantarvetta ensi ja seuraavina talvina. Puutteellinen
on ehdotus sikäli, ettei ehdoteta rakennettavaksi tähteiden kuivauslaitosta,
jommoinen kuitenkin luultavasti ilman ylenmääräisiä kustannuksia saataisiin
aikaan käyttämällä apuna uuden teurastamon vierellä sijaitsevista kaupungin
teknillisistä laitoksista saatavaa poistohöyryä. Kamarissa on niinkään
huomautettu, että tähteet tulisivat talteen otettaviksi ainoastaan puolessa
kaikista kaupungin taloista. Kun jo nykyään yksityisten alotteesta kootaan
huomattavia tähdemääriä, olisi kunnan syytä sopivalla tavalla avustaa niitä
poikia ja tyttöjä, jotka kunnalle kokoisivat ja toimittaisivat sopivia tähteitä.
Ylipäättään on kaikin tavoin herätettävä ja vireillä pidettävä yksityisten
harrastusta, jos mieli yrityksen todella kantaa hedelmää.

Kamarin mielestä on aivan paikallaan, että sianhoitoa Kunnalliskodissa
edelleen laajennetaan kuljettamalla osa tähteistä sinne ja samassa määrässä
lisäämällä siellä olevaa sikokarjaa. Sitä vastoin ei Kamari voi yhtyä ehdo-
tukseen, että Oulunkylässä sijaitseva, 38,500 markan hinnasta kaupungille
tarjottu palstatila ostettaisiin Puhtaanpitolaitoksen hoidettavan uuden sikalan

paikaksi. Mainitun laitoksen käytettävänä ei ole tarpeellista kokemusta sianhoidossa eikä tämän asian myöskään saata katsoa mitenkään kuuluvan laitokseen tehtäviin. Paljon luonnollisempaa ja taloudelliselta kannalta järkiperaisempää olisi antaa sikalan perustaminen toimeksi Boxbacka Aktiebolag yhtiölle, joka ei olekaan asettunut ehdotukseen nähden epäavalle kannalle. Semmoinen järjestely ei ainoastaan tuntuvasti vähentäisi kustannuksia, vaan tarjoisi myös suurempia takeita sianhoidon vastaisesta kehityksestä sopivan ammattimiehen silmälläpidon alaisena. Puhtaanapitolaitoksen osalle jäisi ainakin toistaiseksi tähteiden kerääminen.

Kamari pyytää muuten puoltaa komitean ehdottamia toimenpiteitä, pitäen niitä käytännöllisinä, eikä Kamarilla myöskään ole ollut tehtyjä laskelmia vastaan mitään muistuttamista.

Rahatoimikamari pyytää ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

evätä ehdotuksen Puhtaanapitolaitoksen kaatopaikan vierellä Oulunkylässä sijaitsevan palstatilan ostamisesta kunnallisen sikalan paikaksi ja sen sijaan antaa Boxbacka Aktiebolag yhtiön toimeksi perustaa sikalan keittiötähteiden käyttämiseksi, sikäli kuin niitä ei voida käyttää Kunnalliskodin sikalassa;

täällä mahdollisimman pian Puhtaanapitolaitoksen toimesta niissä taloissa, joissa tämä laitos hoitaa tähteiden poistamisen, järjestettäväksi keittiötähteiden keräämisen sianruuaksi;

keittiötähteiden erottamisessa muista rikoista kaksijakojärjestelmän, kuitenkin muutetussa muodossa, toistaiseksi pysytettäväksi, niin että keittiötähteet kerätään muista erikseen;

maksutta pitää yksityisten talouksien saatavana, kun tarpeelliselta näyttää, sankoja keittiötähteiden keräämistä varten;

tähteet toistaiseksi välittömästi käytettäväksi sianruuaksi;

kerätyt keittiötähteet toimitettavaksi 10 pennin hinnasta litra Kunnalliskodin sikalaan, jonka sikain määrä lisättäisiin enintään kahdeksisadaksi, ollen Kunnalliskoti velvolli-

nen kaupungin elintarvelautakunnalle 8 markan hinnasta kilolta luovuttamaan näillä tähteillä tuotetun lihan vastedes toimitettavan laskelman mukaan;

oikeuttaa Puhtaanapitolaitoksen myymään edellä mainitusta hinnasta ne tähteet, joita ehkä ei tarvita kaupungin sikaloissa, yksityisille sikaloille velvoittamalla nämä käypähinnasta luovuttamaan vastaavan lihamäärän kaupungin elintarvelautakunnalle; sekä

tarkoitukseen myöntää seuraavat määrärahat: 12,000 markkaa sankojen ostoon ja julkipanojen painatukseen, 73,000 markkaa Kunnalliskodin sikalan kuntoonpanoon ja tarvittavain porsaiden ostoon, 25,000 markkaa tähteiden keräyskustannuksiin kuluvana vuonna sekä 25,000 markkaa Kunnalliskodin sikalan hoitokuluihin tänä vuonna, sillä edellytyksellä että tähteitä tällä tavoin aletaan kerätä ensi elokuun 1 päivästä, eli siis kaikkiaan 135,000 markkaa.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

A. K. Ottelin,
v. t.

Kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun Terveystaloutakunta oli kirjelmässä marraskuun 1 päivältä 1917 Kaupunginvaltuustolle ehdottanut komitean asetettavaksi selvittämään kysymystä keittiötähteiden talteen ottamisesta, antoi Kaupunginvaltuusto viime joulukuun 7 päivänä Terveystaloutakunnan toimeksi asettaa tuollaisen komitean, jonka oli annettava Kaupunginvaltuustolle ehdotus asiasta, ja oli tähän komiteaan valittava myöskin Rahatoimikamarin ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen sekä asianomaisten talonomistajayhdistysten edustajia. Tämän komitean puheenjohtajaksi valitsi Terveystaloutakunta allekirjoittaneen von Hellensin sekä jäseniksi professorinrouva J. Schybergsonin ja v. t. kaupungineläinlääkäriin A. Munsterhjelm. Rahatoimikamarin edustajaksi valittiin rakennusmestari Edvin Udd ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen edustajaksi kaupungininsinööri G. Idström, minkä ohessa talonomistajayhdistykset olivat edustajikseen valinneet tohtori A. Höijerin, tehtailija C. E. Lindgrenin ja rakennusmestari K. A. Himangan. Kaupunginvaltuuston luvalla otti komitea sihteerikseen insinööri B. Weckmanin.

Elintarvelautakunnan anomukseen saada valita edustajia komiteaan myönnyttiin, minkä jälkeen Lautakunta valitsi komitean jäseniksi tohtori Åke Hällforsin ja johtaja P. Salmion.

Komitea, jonka töihin jäsenillä Himangalla ja Salmiolla ei ole ollut tilaisuutta ottaa osaa, on yksimielisesti katsonut, että mahdollisimman pian ja eritoten nykyään vallitsevan elintarvepuutteen johdosta olisi tehokkaiisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä keittiötähteiden käyttämiseksi mahdollisimman laajassa mitassa sianruuaksi. Kun kuitenkin näiden tähteiden keruu kaupungin toimesta koko kaupungissa toistaiseksi kohtaisi sangen suuria vaikeuksia ja nykyisen kalliin ajan vallitessa sitä paitsi tuottaisi liian suuria kustannuksia, on komitea ollut sitä mieltä, että aluksi olisi kaupungin toimesta ryhdyttävä ottamaan keittiötähteitä talteen ainoastaan niissä taloissa, joissa kaupungin Puhtaanapitolaitos toimittaa puhtaanapidon, toisin sanoen noin puolessa kaupungin kaikista taloista. Keittiötähteiden kerääminen kaupungin kaikista taloista kävisi toistaiseksi mahdottomaksi Puhtaanapitolaitokselle, koska tätä varten tarpeellisia keruuastioita ei nykyään voitaisi hankkia eikä nykyään sitä paitsi liene mahdollista mainittavasti lisätä tähteiden kuljetukseen tarvittavain hevosten lukumäärää. Aluksi olisi sentähden keittiötähteiden keruu kaupungin muista taloista jätettävä yksityisten toimeksi, mutta vähitellen voisi Puhtaanapitolaitoksen toimintaa tässä kohden kehittää, sikäli kuin mahdollisuutta siihen ilmaantuu.

Kun kuitenkin keittiötähteiden erottaminen muista tähteistä edellyttää taloissa tähteiden lajittelussa noudatetun menettelyn muuttamista, pyytää komitea, ennenkuin käy seikkaperäisesti käsittelemään tätä asiaa, lyhyesti mainita, miten nykyään menetellään n. s. rikkoja kootessa taloista. Kootut rikot, joita on melko suuria määriä, käsittävät moninaisia erilaisia aineita, niinkuin paperia, särkyneitä talouskaluja, säilykelaatikkoja, riepuja, vanhoja jalkineita, pulloja y. m., mutta sitä paitsi tavataan niiden joukossa keittiötähteitä, lattia- ja katurikkoja, tuhkaa y. m. Jotta rikkain käsittely täyttäisi tarpeelliset terveyshoidolliset vaatimukset, on koetettu jakaa rikot n. s. lantarikkoihin ja varsinaisiin rikkoihin. Ensimmäisiin on luettu keittiötähteet, muut pian mätänevät tähteet, lattia- ja katurikat sekä muut samantapaiset aineet. Varsinaisiin rikkoihin taas on luettu kaikki muut, s. o. kuivat tähteet. Lantarikat on tarkoitus taloissa koota erityisiin, ilmatiiviisti sulkeutuvalla kannella varustettuihin levyastioihin, jota vastoin kuivat rikot kootaan n. s. rikkalaa-tikkoihin, vaikka tosin katurikkojakin valitettavasti varsin usein pannaan vastamainittuihin laatikkoihin.

Keittiötähteiden erottaminen muista voi käydä päinsä joko siten, että edellä kerrottu kahtiajako muutetaan niin, että ainoastaan keittiötähtet pannaan lantatähteitä varten oleviin astioihin ja muut rikot rikkalaa-tikkoihin, tai myös niin, että rikot muuten erotellaan niinkuin tähänkin asti, mutta varsinaiset keittiötähteet kootaan erityisiin astioihin, toisin sanoen että toimeenpannaan rikkain kolmiajako.

Mitä tulee kysymykseen kaksinaisjaon pysyttämisestä tuollaisessa muutetussa muodossa, on tosin kieltämätöntä, että tämä kohtaa eräitä vaikeuksia. Ensimmäinen täytyy ottaa huomioon ne terveydelliset epäkohdat, joita syntyy siitä, että pian mätänevät lantajätteet sekotettuina varsinaisiin rikkoihin huonontaisivat näiden yleensä vaarattomien jätteiden laatua ja vaikeuttaisivat niiden käsittelyä. Toiselta puolen taas lantarikkain menekkimahdollisuus vähenisi, sen johdosta että niihin on sekotettu aineita, joita ei voi käyttää maanviljelyksessä. Kun kuitenkin rikot taloista eritoten kesäiseen aikaan noudetaan vähintään kahdesti viikossa, ei niiden muuttuneesta kokouksesta liene mainittavaa terveydellistä vaaraa peljättävänä. Muualla saadun kokemuksen mukaan ei myöskään tarvitse peljätä rikkain menekkimahdollisuuden tämän johdosta vähenevän. Tosin täytyy siinä tapauksessa rikot huolellisesti lajitella ennen lannaksi käyttämistä, mutta semmoinen lajittelu on tähänkin asti täytynyt toimittaa.

Kolmiajaon toimeenpano taas tuottaisi melko runsaita kustannuksia, koska sitä varten olisi hankittava joukko kalliita astioita. Kun sitä paitsi pääpaino nykyään olisi pantava siihen, että keittiötähteet mahdollisimman huolellisesti otetaan talteen ja erotetaan muista tähteistä, ei talouksia tai palvelijattaria olisi tässä yhteydessä velvoitettava lajittelemaan muita jätteitä. Komitea on

sentähden ehdottanut, että rikat toistaiseksi jaettaisiin ainoastaan kahteen ryhmään, niin että keittiötähteet koottaisiin erikseen eri astiaan ja kaikki muut jätteet yhteiseen rikkalaatikkoon. Komitea pyytää kuitenkin samalla lausua toivomuksen, että tämä menettelytapa ei jäisi pysyväiseksi, vaan että kolmijakojärjestelmään siirryttäisiin kohta kun olot sallivat.

Vaikka siis kaksijakojärjestelmä, tosin hiukan muutetussa muodossa, tulisi pysytettäväksi, tarvitsisi kuitenkin varmaan ainoastaan poikkeustapauksissa hankkia uusia sankoja keittiötähteiden keräämiseksi talouksissa, mikä sitä vastoin olisi varsin yleisesti laita, jos kolmijakojärjestelmä otettaisiin käytäntöön. Jotta kuitenkin keittiötähteet mahdollisimman tarkoin tulisivat eroteuiksi muista, lienee välttämätöntä eräissä tapauksissa asettaa sopiva sanko perheenäitien käytettäväksi, ja on komitea arvellut niitä tarvittavan noin 1,000 perheeseen. Näiden sankojen hankkimisesta on kaupungille laskettu koituvan kustannuksia noin 10,000 markkaa.

Jotta kodeissa olisi helpompi erottaa sianruuaksi sopivat tähteet muista, olisi niille jaettava lyhyitä, selviä ohjeita siitä, mikä kelpaa sianruuaksi mikä ei. Sitä paitsi on komitea arvellut, että ainakin aluksi asetettaisiin kaksi naisopastajaa tarpeen mukaan käymään kodeissa antamassa tarpeellisia neuvoja ja ohjeita tähteiden lajittelussa ja säilytyksessä.

Keittiötähteiden määrä.

Saadakseen selville, minkä verran keittiötähteitä pääkaupungista kertyisi, on komitea ottanut huomioon tässä kohden sekä Saksassa että Ruotsissa saavutetut kokemukset.

Saksassa on komitean käytettävänä olleiden tietojen mukaan koko sota-aikana laskettu saatavan tähteitä 150 grammaa henkilöä kohti päivässä. Tämä johtunee siitä, että siellä on olemassa pakollinen määräys keittiötähteiden talteenottamisesta. Ruotsissa sitä vastoin on laskettu saatavan ainoastaan 25 grammaa henkilöä kohti päivässä. Komitea on katsonut olevan noudattaminen vieläkin suurempaa varovaisuutta ja sentähden laskenut saatavan tähteitä ainoastaan 20 grammaa henkilöä kohti päivässä. Kun niissä taloissa, joiden puhtaanapidon Puhtaanapitolaitos toimittaa, asuu noin 100,000 henkeä, saataisiin siis keittiötähteitä päivittäin noin 2,000 ja vuodessa noin 720,000 kiloa.

Keittiötähteiden kokoomiskustannukset.

Kustannuksia tähteiden kokoomisesta olisi:

Perustamiskustannuksia:

1,000 vähäistä sankoa tähteiden keräämiseksi keittiöissä	10,000: —
Julkipanojen painatus	2,000: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk 12,000: —

Vuosikustannukset:

5 %:n korko perustamiskuluille	600:—
20 %:n kuoletus sankojen hankintakuluille	2,000:—
3 ajomiestä astiain noutamiseksi taloista à 14,400:—	43,200:—
2 opastajattaren palkkaus à 4,000:—	8,000:—
Kirjanpito y. m. kulut	2,200:—
	Yhteensä Smk 56,000:—

Tähteiden käyttämiseen nähden on komitealla ollut valittavana kaksi vaihtopuolista keinoa, joko Saksassa nyttemmin yleisesti käytännössä oleva kuivatus tai kuivatuksen ohessa valmistaminen tähteistä kuivaa rehua sopivia aineita sekottamalla tai myös tähteiden käyttäminen välittömästi sianruuaksi. Ensinmainitun keinoon käyttäminen ei toistaiseksi voida puoltaa, koska komiteasta on näyttänyt siltä, kuin nykyhetkellä olisi ryhdyttävä yksinomaan sellaisiin toimiin, joiden avulla keittiötähteet mahdollisimman välittömästi saataisiin käytetyiksi elintarvetuotannon hyväksi. Myöhemmin, säännöllisiin oloihin päästyä, tämä kysymys kuitenkin komitean mielestä olisi otettava uudestaan käsiteltäväksi. Sen sijaan on komitea katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että tähteet toistaiseksi edeltäpäin käsittelemättä käytettäisiin välittömästi kaupungin sikaloissa sianruuaksi. Edellyttäen tähteitä saatavan noin 2 tonnia päivässä, voitaneen, kun lasketaan 8 kg sikaa kohti päivässä, ruokkia noin 250 sikaa. Luultavasti voitaisiin täällä kootuilla keittiötähteillä kuitenkin ruokkia jonkin verran useampiakin sikoja, koska edellä on laskettu henkilöä kohti kertyvän varsin vähäinen tähdemäärä ja kun sitä paitsi eräitä lihan-tarkastusasemalta saatavia jätteitäkin voitaneen käyttää sianruuaksi.

Sikalasta, jossa 250—300 sikaa vuoden umpeen voitaisiin pitää sisässä, olisi kuitenkin niin runsaita rakennuskustannuksia, että yrityksen kannattavuus olisi sängen epäedullinen. Komitea on sentähden ajatellut, että suurin osa sioista pidettäisiin taivasalla niin kauan kuin tšekäläinen ilmasto sallii ja sitten liian kylmän vuodenajan tultua teurastettaisiin, lukuunottamatta joitakin siitoseläimiksi tarpeellisia yksilöitä. Tällaista menettelyä on edullisesti käytetty Tukkolmassa, ja siellä saatu kokemus on osottanut, että sikain hoitokustannukset tällä tavoin voidaan huojistaa sängen vähäiseen määrään. Niinpä on osottautunut, että elukoille voidaan edullisesti antaa keittiötähteitä keittämättöminä, kunhan vaan on runsaasti käytettävänä juoksevaa vettä, minkätähden sikain ruokinnasta ei ole ollut muita kustannuksia kuin mitä tähteiden lajittelu ja jakelu on vaatinut. Siihen aikaan, jolloin siten verraten vähälukuisia sikoja elätettäisiin kaupungin sikalassa, voitaisiin keittiötähteiden ylijäämä komitean mielestä sopivasti myydä johonkin kaupungin läheisyydessä sijaitsevaan yksityiseen sikalaan, jonka omistaja olisi velvollinen

Keittiötähteiden käyttäminen.

käypähinnasta luovuttamaan jonkin määrän lihaa kaupungin elintarvelautakunnalle. Samalla tavoin voitaisiin menetellä ehkä ylijääviin keittiötähteisiin nähden kaupungin sikalan saatua tarpeensa tyydytetyksi.

Komitea on etusijassa koettanut hankkia selvyyttä kysymykseen, olisiko tilaisuutta perustaa kunnallinen sikala jollekin kaupungin maatilalle, mutta on havainnut, ettei tämä toistaiseksi olisi sopivaa, osin sen johdosta että keittiötähteiden kuljetus kohtaa vaikeuksia, osin taas, niinkuin esimerkiksi Boxbackassa on laita, riittämättömän vedensaannin johdosta. Mitä viimeksi mainitulla maatilalla olevaan navettarakennukseen tulee, saataneen se kohdakkoin käytettäväksi, mutta kaipaisi niin suuria korjaus- ja muutostöitä, ettei komitea nyt ole katsonut voivansa ehdottaa sikalan sijoittamista sinne, varsinkin kun, niinkuin mainittiin, siellä on puute vedestä.

Ehdotetun suuruisen sikokarjan ruokkiminen ulkosalla vaatii varsin suurta aluetta kuivalla, jyrkänlaisesti viettävällä paikalla. Saadaksean selville, olisiko tällaista sopivaa paikkaa aivan kaupungin läheisyydessä, ovat eräät komitean jäsenet käyneet sekä Forsbyn kunnalliskodissa, missä jo on sikala 300 elukkaa varten, että Malmilla, missä kaupungin lunastettavaksi on tarjottu sopiva paikka Puhtaanapitolaitoksen kaatopaikan viereltä.

Ensinmainitulla paikalla on tilaisuus saada noin 2 tynnyrinalan laajuisen alue Kunnalliskodin koillispuolelta kohta sikäläisen sikalan viereltä. Mainittu alue täyttää kaikki vaatimukset ja tarjoo lisäksi sen edun, että sikokarjan hoitoa siellä voisivat osittain toimittaa Kunnalliskodin hoidokit.

Jos kuitenkin kaupungista kootut keittiötähteet käytettäisiin Kunnalliskodin sikain ruuaksi, olisi kaikki siten saatava silava vastedes toimitettavan laskelman mukaan luovutettava elintarvelautakunnalle jaettavaksi kaupungin asukasten kesken. Muussa tapauksessa ei nimittäin ole odotettavissa, että perheenäidit asianmukaisella harrastuksella kannattaisivat tätä asiaa, jota vastoin tuollainen silavan saannin välitön lisääntyminen kaupungissa aivan varmaan näinä elintarvepuutteen aikoina kehottaisi tarkoin erottamaan keittiötähteet muista tähteistä. Oikeinta tietysti olisi, että saatu silava jaettaisiin ainoastaan keittiötähteitä toimittaneiden talouksien kesken, suhteellisesti toimitettuun tähdemäärään, mutta sellaisen jaon oikeudenmukaisesta toimeenpanosta olisi niin suuria ylimääräisiä kustannuksia sekä vaikeuksia, ettei komitea ole katsonut voivansa semmoista menettelyä puoltaa.

Kunnalliskodin johtajan ilmoituksen mukaan ei siellä nykyään ole käytettävänä tähteitä riittävästi nykyiselle sikokarjalle, minkätähden komitean mielestä etusijassa tämän karjan ravintotarve olisi tyydytettävä. Lienee kuitenkin mahdollista vielä kuluvana vuonna tuntuvasti lisätä Kunnalliskodin sikokarjaa, edellyttäen sitä pidettävän ulkosalla niin kauan kuin sää sallii, minkä jälkeen tarpeellinen määrä elukoita teurastettaisiin talven tullessa, jolloin sianlihan kysyntä aina on suuri.

Mitä taas Malmilla olevaan alueeseen tulee, on sekin sopiva tarkoitukseen, varsinkin kun se sijaitsee aivan Puhtaanapitolaitoksen kaatopaikan läheisyydessä, joten tähteitä ei tarvitse kuljettaa sanottavan pitkää matkaa rautatievaunuista. Mainittu alue on pinta-alaltaan 1.4 ha, mistä noin 0.5 ha on metsäistä mäkeä ja noin 0.9 ha viljeltyä maata. Mainittu palsta on, niin kuin tämän oheisesta sitoumuksesta näkyy, tarjottu lunastettavaksi kaikkiaan 38,500 markan hinnasta, siihen luettuna paikalla sijaitsevan, 60 sikaa varten rakennetun käyttökelpoisen sikalan hinta. Mainittu alue tarjoo paitsi edellä lueteltuja vielä sen edun, että Puhtaanapitolaitoksen höyrykattilasta voidaan vähillä kustannuksilla johtaa höyryä sikalaan sianruuan lämmittämiseksi talvisaikaan sekä että sikalaan voi vähillä kustannuksilla laittaa vesijohdon.

Mainitulla alueella on jo, niinkuin mainittiin, sikala 60 sikaa varten, joten sinne jo kuluvana vuonna voisi sijoittaa mainitun määrän sikoja, mikä olisi tärkeää eritoten siihen nähden, että tarttuvain tautien puhkeamisen varalta on sopivinta pitää siat sijoitettuina eri paikkoihin, koska siten helpommin voidaan pelastaa niistä suurempi määrä. Jos vastedes osottautuisi, että keittiötähteitä voidaan koota enemmän kuin Kunnalliskodin sikalassa kulutetaan, voitaisiin Malmilla elättää ainakin 200 sikaa, edellyttäen että useimmat niistä pidettäisiin ulkosalla niin kauan kuin sää sallii.

Vastamainitusta paikasta vaadittu hinta on kuitenkin niin kallis, ettei komitea ole katsonut voivansa puoltaa palstaa lunastettavaksi yksinomaan sikalan paikaksi. Malmilla sijaitseva Puhtaanapitolaitoksen kaatopaikka on kuitenkin liian ahdas, minkätähden käynee välttämättömäksi sitä kohdakkoin laajentaa. Kun tonttimaan hinta mainitulla paikkakunnalla on tuntuvasti korkeampi puheena olevasta palstatilasta pyydettyä, on luultavaa, ettei tätä palstatilaa vastedes enää saada nyt pyydetystä hinnasta. Tähän katsoen ja kun, niinkuin mainittu, sikala voitaisiin heti edullisesti sijoittaa tälle alueelle, on komitea verraten kalliista hinnasta huolimatta katsonut olevan ehdottaminen, että tämä alue heti ostettaisiin kaupungille.

Kustannukset laajennetun sikalan rakentamisesta ja ylläpitämisestä Kunnalliskodissa käyvät selville alempana olevasta laskelmasta, jossa on oletettu sikokarjaa aluksi lisättäväksi ainoastaan 200 elukalla, koska nykyisen sikokarjan on katsottu tarvitsevan lisäravintoa saman verran kuin tarvittaisiin noin 50 sian elatukseen. Väkirehujen kustannuksiin nähden on mainittava, että niitä on ollut erittäin vaikea varmasti laskea sekä että tätä erää vastedes, jos tarvittavaa väkirehua mainittavammassa määrässä kasvatetaan Kunnalliskodin maalla, voidaan varmaan tuntuvasti huojistaa.

Perustamiskustannukset.

80 m. pitkä puukouru veden hankkimiseksi sioille à 25: —	2,000: —
40 ruokakaukaloa 200 sialle à 50: —	2,000: —
600 m säleaitaa à 20: —	12,000: —
1 puinen lajittelupöytä	200: —
4 katosta à 2,500: —	10,000: —
200 porsaan ostohinta à 200: —	40,000: —
Siitoskarjun ostohinta	3,000: —
Noin 5 % lisää erin. ostoihin y. m.	3,800: —
	Yhteensä Smk 73,000: —

Vuosikustannukset.

5 % korko perustamispääomalle	3,650: —
Kunnossapito ja erinäiset korjaukset	3,000: —
Sianhoitajan palkkaus	6,000: —
Rahdimaksut tähteiden kuljetuksesta rautateitse Helsingistä Oulunkylään	2,500: —
Tähteiden kuljetus Oulunkylän asemalta Kunnalliskotiin	12,000: —
Väkirehujen hinta	20,000: —
Noin 10 % lisäksi lääkärinhoidosta y. m.	4,850: —
	Yhteensä Smk 52,000: —

Sikalan rakentamisesta ja kunnossapidosta Malmilla 200 sikaa varten taas olisi kustannuksia seuraavassa mainittu määrä, ollen huomattava, että tässäkin tapauksessa väkirehujen kustannukset vastedes voidaan huojistaa viljelemällä niitä puheenalaisen alueen viljelyssä osassa.

Perustamiskustannukset.

40 m pitkä puukouru veden hankkimiseksi sioille à 25: —	1,000: —
Tontin lunastus	38,500: —
40 ruokakaukaloa 200 sialle à 50: —	2,000: —
50 m. kanavahautaa kaivettava, täytettävä ja poljettava à 30: —	1,500: —
50 m. pitkä vesijohto sikalaan à 4: —	2,000: —
400 m. säleaitaa à 20: —	8,000: —
4 katosta à 2,500: —	10,000: —
200 porsaan ostohinta à 200: —	40,000: —
Siitoskarjun ostohinta	3,000: —
Noin 5 % lisää erin. ostoihin y. m.	5,000: —
	Yhteensä Smk 111,000: —

Vuosikustannukset.

5 % korko perustamispääomalle	5,550:—
Kunnossapito ja erinäiset korjaukset.....	3,000:—
Sianhoitajan palkkaus.....	6,000:—
Kahden sianhoitaja-apulaisen palkkaus à 4,800:—	9,600:—
Rahtimaksut tähteiden kuljetuksesta rautateitse Helsingistä Malmille	3,000:—
Väkirehujen hinta	16,000:—
Noin 10 % lisäys lääkärinhoidosta y. m.	3,850:—
	Yhteensä Smk 47,000:—

60 sian elatuksesta viimeksi mainitulla alueella olisi kustannuksia seuraavat määrät:

Perustamiskustannukset.

50 m. kanavahautaa kaivettava, täytettävä ja poljettava à 30:—	1,500:—
50 m. pitkä vesijohto sikalaan à 40:—	2,000:—
60 porsaan ostohinta à 200:—	12,000:—
Siitoskarjun ostohinta	7,000:—
Noin 10 % lisää erinäisiin ostoihin y. m.	1,500:—
	Yhteensä Smk 20,000:—

Vuosikustannukset.

5 %:n korko perustamispääomalle	1,000:—
Kunnossapito ja erinäiset korjaukset.....	3,000:—
Sianhoitajan palkkaus.....	6,000:—
Rahtimaksut tähteiden kuljetuksesta rautateitse Malmille	1,000:—
Noin 10 % lisäys lääkärinhoidosta y. m.	2,000:—
	Yhteensä Smk 18,000:—

Jos aluksi komitean ehdotuksen mukaan Kunnalliskodin sikokarjaa lisättäisiin noin 200 elukalla ja sikalaan sitä paitsi toimitettaisiin noin 50 sian ruuaksi tarvittava tähdemäärä, saataisiin alempana esitetty kannattavuuslaskelma. Vastaista lihamäärää arvioidessaan on komitea katsonut olevan edellyttäminen saatavan ainoastaan 60 kg lihaa eläintä kohti, koska eräät elukat täytyy teurastaa verraten nuorina osin kylmien säiden johdosta, osin syystä että kokemus on osottanut eläinten saavan tähteissä olevista lasinpalasista y. m. s. niin pahoja vammoja, että ne täytyy ennen aikojaan lopettaa.

Kannattavaisuuslaskelma:*Menoja:*

Kustannuksia tähteiden keräämisestä kaupungissa	56,000: —
Vuosimenoja Kunnalliskodin sikalan hoidosta.....	52,000: —
	<u>Yhteensä Smk 108,000: —</u>

Tuloja:

250 sian lihan myynnistä à 60 kg à 10: —	150,000: —
250 porsasta à 50: —	12,500: —
	<u>Yhteensä Smk 162,500: —</u>

Säästö Smk 54,500: —

Niinkuin tästä laskelmasta näkyy, voi kaupunki näistä sikaloista saada huomattavaa välitöntä voittoa, jota paitsi keittiötähteitä tällä tavoin käyttämällä voidaan melko paljon hankkia lihaa kaupunkilaisten tarpeisiin.

Jos tämän lisäksi vielä elätettäisiin 60 sikaa Malmilla, lisääntyisivät kaupungin tulot tämän johdosta tuntuvasti, koska Malmin sikalan kustannukset nousisivat ainoastaan 18,000 markkaan vuodessa, mutta tuloja olisi noin 36,000 markkaa.

Puhtaanapitolaitoksen Kunnalliskotiin toimittamista tähteistä olisi viimeksi mainitun laitoksen tietenkin suoritettava korvaus, ja on komitea pitänyt 10 pennin maksua tähdelitralta sopivana. Edellyttäen kaikki tähteet toimitettavan Kunnalliskotiin olisi Puhtaanapitolaitoksella menoja ja tuloja seuraavat määrät:

Menoja:

Kustannuksia tähteiden keräämisestä kaupungissa	56,000: —
---	-----------

Tuloja:

720,000 litraa tähteitä Kunnalliskodille	72,000: —
--	-----------

Voitto Smk 16,000: —

Niinkuin näkyy, tulisivat Puhtaanapitolaitoksen kulut täysin korvatuiksi edellä mainitulla maksulla, joka ei kuitenkaan, niinkuin alempana olevasta

kannattavuuslaskelmasta näkyy, liene Kunnalliskodille liian kallis, siinäkin tapauksessa että sen edellytetään saavan kaupungin elintarvelautakunnalle antamastaan lihasta ainoastaan 8 markkaa kilolta.

Menoja:

Maksu 720,000 litrasta tähteitä	72,000: —
Kunnalliskodin sikalan vuosikustannukset	52,000: —
	<hr/>
Yhteensä Smk	124,000: —

Tuloja:

Liha 250 siasta à 60 kg à 8: —	120,000: —
250 porsaasta à 50: —	12,500: —
	<hr/>
Yhteensä Smk	132,500: —

Voitto Smk 8,500: —

Edellä lausutun johdosta ja kun muissa maissa saavutettu kokemus on osottanut keittiötähteiden käyttämisen tällä tavoin käyvän kunnille taloudellisesti edulliseksi, pyytää komitea kunnioittaen ehdottaa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

täällä mahdollisimman pian Puhtaanapitolaitoksen toimesta niissä taloissa, joissa tämä laitos toimittaa tähteiden poistamisen, järjestettäväksi keittiötähteiden keruun sianruuaksi käytettäväksi;

keittiötähteitä erotettaessa muista rikoista kaksijakojärjestelmän, kuitenkin muutetussa muodossa, toistaiseksi pysytettäväksi, niin että keittiötähteet kootaan erikseen;

yksityisten talouksien käytettäväksi tarpeen mukaan hankittavaksi makсутta sankoja keittiötähteiden kokoomista varten;

tähteet toistaiseksi käytettäväksi välittömästi sianruuaksi;

kootut keittiötähteet 10 pennin hinnasta litra toimitettavaksi Kunnalliskodin sikalaan, jonka sikokarjaa lisättäisiin enintään 200 elukalla, ja Kunnalliskodin velvoitettavaksi kaupungin elintarvelautakunnalle luovuttamaan näillä jätteillä vastedes toimitettavan laskelman mukaan tuotetun lihan 8 markan hinnasta kilon;

oikeuttaa Puhtaanapitolaitoksen edellä mainitusta hinnasta myymään ne tähteet, joita ehkä ei tarvita kaupungin sikain ruuaksi, yksityisille sikaloille, jotka ovat velvolliset käypähinnasta luovuttamaan vastaavan lihamäärän kaupungin elintarvelautakunnalle; sekä

myöntää 12,000 markkaa sankojen oston ja julkipanojen painatukseen, 73,000 markkaa Kunnalliskodin sikalan kuntoonpanettamiseen ja tarvittavain porsaiden oston, 25,000 markkaa tähteiden keräämiseen kuluvana vuonna sekä 25,000 markkaa Kunnalliskodin sikalan tämänvuotisiin hoitokustannuksiin, edellyttäen tähteiden keruun ehdotetulla tavalla alkavan ensi elokuun 1 päivästä, eli siis kaikkiaan 135,000 markkaa.

Edellä lausutun johdosta komitea sitä paitsi ehdottaa:

että Kaupunginvaltuusto 38,500 markan hinnasta lunastaisi edellä mainitun, Puhtaanapitolaitoksen kaatopaikan vierellä Malmilla sijaitsevan palstatiilan, mihin siinä tapauksessa heti perustettaisiin sikala noin 60 sikaa varten ja sitä hoitaisi Puhtaanapitolaitos, joka olisi velvollinen toimittamaan siellä tuotetun lihan kaupungin elintarvelautakunnalle 8 markan hinnasta kilon, sekä että Kaupunginvaltuusto tämän sikalan kuntoonpanettamiseksi osottaisi 20,000 markkaa ja sen hoitokustannuksiin tänä vuonna 8,000 markkaa eli siis kaikkiaan 66,500 markkaa.

Helsingissä, kesäkuun 16 päivänä 1918.

Åke Hällfors.

C. E. Lindgren.

O. v. Hellens.

Allan Höijer.

J. Schybergsson.

A. Munsterhjelm.

G. Idström.

T. H. Edvin Udd.

Bengt Weckman.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
heinäk. 10 p:nä 1918.*

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 120.

Sittenkun Rahatoimikamari oli läheteessä kuluvan heinäkuun 4 päivältä käsenyt Hallituksen antaa lausunnon tarkoitusta varten asetetun komitean antamasta mietinnöstä, joka koskee kysymystä keittiötähteiden talteenottamisesta niiden käyttämiseksi sianruuaksi vastaisessa sikalassa, jota hoitaisi joko kaupungin Kunnalliskoti tahi Puhtaanapitolaitos, on Hallituksella kunnia ilmoittaa, ettei sillä ole ollut mitään muistuttamista komitean ehdotuksia eikä niiden yhteydessä esitettyjä laskelmia vastaan, vaan pyytää Hallitus niitä puoltaa hyväksyttäväksi, varsinkin kun ehdotuksen toteuttamisella saavutettaisiin tarpeellista kokemusta mahdollisuuksista järjestää Helsinkiin laajemmassa mitassa kunnallisia sikaloita, joissa etusijassa keittiötähteitä käytettäisiin elukkain ruokana.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

G. Idström.

Oskar Möller.

HELSINGIN
Terveydehoitolautakunta

Heinäk. 18 p:nä 1918.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 202.

Palauttaen Rahatoimikamarin lähetteen kuluvaan heinäkuun 15 päivältä, jossa pyydetään lausuntoa tarkoitusta varten asetetun komitean antamasta ehdotuksesta keittiötähteiden talteenottamiseksi, on Terveydenhoitolautakunnalla kunnia ilmoittaa, ettei sillä ole terveydelliseltä kannalta mitään muistuttamista mainittua ehdotusta vastaan, ja palautuvat lähetekirjat tämän ohessa.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta :

O. v. Hellens.

Alfr. Tuominen.

Liite II.

Kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Allekirjoittanut tarjoo täten Puhtaanapitolaitoksen kaatopaikan vierellä Malmilla sijaitsevan 1.4 ha laajuisen palstatilansa kaupungin lunastettavaksi 38,500 markan hinnasta. Palstatilalla, joka käsittää noin 5,000 m²:n laajuisen kuivan, metsää kasvavan mäen sekä noin 9,000 m² viljeltyä maata, sijaitsee sikala 60 sikaa varten sekä perunakellari, johon sopii 300 hl. Allekirjoittanut pidättää kuitenkin itselleen oikeuden ensi syksynä itse korjata sadon viljellyltä alueelta. Tarjous on voimassa syyskuun 1 päivään 1918.

Helsingissä, kesäkuun 2 päivänä 1918.

K. Lindberg.

Rahatoimikamarin esitys tontin luovuttamisesta Helsingin Yksityiselle ruotsalaiselle tyttökoululle.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Elok. 1 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 415.

Sittenkun Helsingin Yksityisen ruotsalaisen tyttökoulun johtokunta oli Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä viime tammikuun 7 päivältä anonut sille luovutettavaksi Apollokadun tontin N:o 12 koulutalon paikaksi, on asiaa valmisteltu eri asteissa. Oheenpannen täten syntyneet asiakirjat on Rahatoimikamarilla kunnia ilmoittaa yhtyneensä kaupungin yleisten töiden Hallituksen päätökseen. Koulujohtokunnan pyytämää Apollokadun tonttia N:o 12, jonka pinta-ala on 2,840 m² ja arvo 88 markan mukaan neliömetriltä lukien 250,000 markkaa, täytyy pitää ehdotetuista tonteista sopivimpana, koska se niin valaistukseen kuin tilaan nähden hyvin täyttää koulutalon paikalle asetettavat vaatimukset. Muut alempana sijaitsevat ja verraten varsin ahtaat tontit voitaneen sopivammin käyttää muihin tarkoituksiin, eikä vastamainittua tonttia myöskään saane pitää niin arvokkaana, että se olisi varattava johonkin muuhun yleiseen tarpeeseen. Tontin luovuttamisessa rohkenee Rahatoimikamari ehdottaa noudatettavaksi samaa menettelyä, jota on noudatettu useissa samanlaatuisissa tapauksissa, nimittäin että kauppahinta saa olla maksamatta niin kauan kuin tonttia käytetään ilmoitettuun tarkoitukseen, mutta erääntyy maksettavaksi kohta, kun sitä käytetään muuhun tarkoitukseen. Kun Yksityinen ruotsalainen tyttökoulu on useat vuodet menestyksellä toiminut tällä paikkakunnalla, näyttää oikealta, että kaupunki sille antaa tunnustuksensa maksuttoman tontin muodossa, sitä suuremmalla syyllä kun useille muille kouluille on suotu sama etu.

Rahatoimikamari sentähden kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Privata svenska flickskolan i Helsingfors nimiselle yhdistykselle 250,000 markan kauppahinnasta luovutetaan

korttelissa N:o 436 Töölössä sijaitseva Apollokadun tontti N:o 12; sekä

että kauppahinta saa olla korottomana lainana niin kauan kuin tonttia käytetään yhdistyksen ilmoittamaan tarkoitukseen, mutta on eräänänyt kohta kun se luovutetaan muuhun tarkoitukseen.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

A. K. Ottelin,

v. t.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus*Helsingissä,**kesäk. 26 p:nä 1918.**Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.*

N:o 102.

Lähetteisä tammikuun 9 päivältä 1918 on Rahatoimikamari käskenyt Hallituksen antaa lausunnon Privata svenska flickskolan nimisen yhdistyksen johtokunnan anomuksen johdosta saada rakennuksen teettämiseksi mainitulle koululle käyttöoikeus Apollokadun tonttiin N:o 12.

Sittenkun kaupunginasemakaava-arkkitehti Brunila ja kaupungingeodeetti Lille olivat Hallitukselle antaneet heiltä vaaditun lausunnon edellä mainitusta hakemuksesta, on Hallitus antanut arkkitehti Sadeniemen sekä kaupunginasemakaava-arkkitehti Brunilan ja geodeetti Lillen toimeksi edelleen valmistella asiaa, ja ovat nämä henkilöt Hallitukselle antaneet asiasta kirjallisen esityksen, jossa koulutalon paikaksi ehdotetaan vaihtopuolisesti tämän oheiseen asemakarttaan kirjaimella B merkitty korttelin N:o 448 tontti tai korttelissa N:o 442 olevat Apollokadun tontit N:ot 14 ja 16.

Tänä päivänä lopullisesti käsitellessään asia on Hallitus, siihen nähden ettei kumpikaan esityksessä ehdotetuista tonteista tarjoa koululle sopivia valaistusoloja ja että tontti Litt. B, se kun on pinta-alaltaan liian pieni, voi tulla kysymykseen ainoastaan siinä tapauksessa että sitä laajennetaan sen itäpuolella sijaitsevalla välitontilla, sekä kun tontti-arvo viimeksi mainitussa tapauksessa ei ole mainittavasti vähempi Apollokadun tontin N:o 12 arvoa, päättänyt Rahatoimikamarille kunnioittaen puoltaa viimeksi mainitun tontin luovuttamista puheena olevaan tarkoitukseen.

Lähetekirjat ynnä asiassa tänne saapuneet kirjat pannaan tämän oheen.

G. Idström.*M. A. Hovila,*

v. t.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Privata svenska flickskolan i Helsingfors yhdistyksen johtokunta pyytää nöyrimmästi, että Rahatoimikamari oman lausuntonsa kera Kaupunginvaltuustolle lähettäisi mainitun johtokunnan tekemän esityksen käyttöoikeuden saamisesta Apollokadun tonttiin N:o 12 korttelissa N:o 436 Töölössä.

Helsingissä, tammikuun 7 päivänä 1918.

Privata svenska flickskolan i Helsingfors yhdistyksen johtokunta:

Harald Lindberg,
puheenjohtaja.

C. E. Holmberg.
Mimmi Schybergson.
Evert Wasastjerna.

Bertha Paulig
F. W. Sundwall.
Walborg v. Willebrand.

Ernst Lagus,
sihteeri.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Privata svenska flickskolan i Helsingfors yhdistyksen johtokunta rohkenee nöyrimmästi anoa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet saattaakseen mahdolliseksi talon teettämisen mainitulle koululle luovuttaisivat yhdistykselle Apollokadun tontin N:o 12 korttelissa N:o 436 Töölössä.

Koulu, joka perustettiin 1889 ja siten on työskennellyt lähes 29 vuotta, on, siitä lähtien kun se järjestettiin täydelliseksi 9-luokkaiseksi kouluksi, antanut opetusta keskimäärin 170—180 oppilaalle vuodessa, ollen ehdottomasti useimmat oppilaat tässä kaupungissa asuvain eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvain vanhempain lapsia. Nykyisen huoneiston sopimattomuuden johdosta ei kouluun ole voitu ottaa mainittavasti suurempaa oppilashukua. Oltuaan tähän asti vuokralaisena Vuorikadun talossa N:o 22 uhkaavat koulua nyt suuret vaikeudet mitä huoneistokysymykseen tulee, sen johdosta että talo on siirtynyt uudelle omistajalle, joka on irtisanonut koulun piakkoin muuttamaan. Tukalista ajoista huolimatta on koululle elinehto, että se pian voi hankkia itselleen oman tontin ja oman

huoneiston, joka tilaan ja mukavuuteen nähden täyttää oikeutetut vaatimukset. Sopivaksi paikaksi on johtokunta mielestään havainnut edellä mainitun tontin. Tontti tosin sijaitsee verraten loitolla kaupungin nykyisestä keskustasta, mutta tässäkin kaupungin-osassa näyttää kohdakkoin olevan tarpeen koulu kaupungin lapsille, ja tämän tarpeen näyttävät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet voivan tyydyttää luovuttamalla meidän edustallemme yhdistykselle mainitun tontin sekä, samaten kuin Kaupunginvaltuusmiehet ovat aikaisemmin samanlaisissa tapauksissa menetelleet, antamalla kauppahinnan jäädä korottomaksi lainaksi niin kauan kuin tonttia käytetään mainittuun tarkoitukseensa.

Helsingissä, tammikuun 7 päivänä 1918.

Privata svenska flickskolan i Helsingfors yhdistyksen Johtokunta:

Harald Lindberg,
puheenjohtaja.

C. E. Holmberg.
Mimmi Schybergson.
Evert Wasastjerna.

Bertha Paulig
F. W. Sundwall.
Walborg v. Willebrand.

Ernst Lagus,
sihteeri.

Liite IV.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Sen johdosta että Privata svenska flickskolan i Helsingfors yhdistyksen johtokunta oli kaupunginviranomaisilta anonut saada mainitun koulun tarpeisiin käytettäväkseen Apollokadun asuntotontin N:o 12 korttelissa 436, pyytävät allekirjoittaneet vaadituksi lausunnoksi mainita, että tämän tontin pinta-ala vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaan on 2,840 m², joten sen pääoma-arvo niin alhaisen arvion kuin 88 markan mukaan neliömetriltä on 250,000 markkaa. Tontti on asemansa ja laajuutensa sekä mäkisen pintamuodostuksensa johdosta varattu jonkin vastaisen suuremman kunnallisen rakennusryhmän paikaksi eikä allekirjoittaneen Lillen mielestä ole mitään syytä luovuttaa tonttia yksityisen käytettäväksi, varsinkin kun hakijan aikoma koulutalo varsin kuultavasti ei tulisi niin laaja, että näin suurta tonttia sitä varten tarvittaisiin. Ja kun allekirjoittanut Brunila myöskin tontin suuren pääoma-arvon johdosta yhtyy tähän mielipiteeseen, pyydämme puolestamme ehdottaa, että kaupunginviranomaiset epäisivät tämän tontin luovutusta koskevan anomuksen, mutta että sen sijaan tarkoitukseen luovu-

tettaisiin jokin halvempi, mutta yhtä sopiva rakennuspaikka. Semmoinen rakennuspaikka on allekirjoittaneiden mielestä tämän oheiseen asemapiirroksen kirjaimella B merkitty Apollokadun tonttien N:o:jen 5, 7 ja 9 tonttien osista korttelissa N:o 448 muodostettu tontti, jonka pinta-ala kartan mukaan on ainoastaan 1,530 m² ja arvo edellä mainitun yksikköhinnan mukaan lukien 135,000 markkaa ja joka tontti meidän mielestämme mitä pintamuodostus- ja valoisuusoloihin tulee paljon paremmin sopii koulutalon paikaksi kuin ensiksi mainittu tontti. Allekirjoittaneet sentähden puolestaan ehdottavat, että Hallitus puoltaisi tarkoitukseen myönnettäväksi karttaan kirjaimella B merkityn uuden tontin. Kirjaimella A merkityn viereisen palstan on Hallitus aikaisemmin ehdottanut rukoushuoneen paikaksi.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttori, toukokuun 25 päivänä 1918.

Birger Brunila.

W. O. Lille.

Lähetekirjat pannaan tämän oheen.

Liite V.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria tontin luovuttamista Privata svenska flickskolan yhdistykselle koskevasta asiasta.

Sittenkun Hallitus oli käskenyt allekirjoittaneiden Lillen ja Brunilan valmistella kysymystä tonttipaikan luovuttamisesta Privata svenska flickskolan i Helsingfors yhdistyksen käytettäväksi ja allekirjoittaneet olivat ehdottaneet luovutettavaksi kirjaimella B merkityn tontin korttelista N:o 448, on Hallitus, jonka mielestä puheena olevalla paikalla ehkä olisi liian vähän tilaa tarkoitukseen, antanut allekirjoittaneiden toimeksi edelleen valmistella asiaa, ja on meillä täten kunnia esittää seuraavaa:

Allekirjoittaneet ovat koettaneet saada selville koulun tilantarvetta ja luulleet voitavansa todeta, että koulutalon, jossa on 9 luokkahuonetta paitsi voimistelu- ja piirustussaleja, opettajahuonetta ja muita tarpeellisia huoneistoja, pitää voida sijoittaa tontille Litt. B tarvitsematta valaistusolojen joutua kärsimään tai pihamaan tulla liian ahdas.

Niinkuin tämän oheisista asemapiirroksista käy selville, on tontin muodostamiseen nähdän valittavana kaksi vaihtoehtoa, niin että toisen mukaan erotettaisiin korttelin N:o 448 eteläosa eri kortteliksi istutuksilla varustetun kujan kautta, jossa tapauksessa koulu saisi vapaamman aseman.

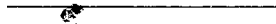
Siinä tapauksessa ettei Hallitus kuitenkaan katso voivansa puoltaa mainittua paikkaa, pyytävät allekirjoittaneet ehdottaa Apollokadun tontteja N:oja 14 ja 16 korttelista 442, jotka allekirjoittaneiden mielestä tarjoovat yhtä suuria mahdollisuuksia kuin edellä mainittu tontti, vaikka koulurakennus tänne sijoitettuna ehkä esiintyisi vähemmän monumenttaalisena. Näiden tonttien yhteenlaskettu pinta-ala on 1,853 m² ja niiden pääoma-arvo, laskettuna saman yksikköhinnan mukaan kuin muiden tässä yhteydessä mainittujen tonttien, tasaluvuin 163,000 markkaa.

Helsingissä, kesäkuun 26 päivänä 1918.

Y. Sadeniemi.

W. O. Lille.

Birger Brunila.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Esitys insinöörinviran perustamisesta Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Helsingissä,
elok. 22 p:nä 1918.

N:o 479.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun Rahatoimikamarissa oli otettu käsiteltäväksi kysymys, eikö olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston vuosi vuodelta lisääntymistään lisääntyvän työn helpottamiseksi ja jouduttamiseksi, on Kamari pohtinut asiaa kokouksessa, johon kaupungin-insinööri ja kaupunginasemakaava-arkkitehti oli kutsuttu, ja tällöin päättänyt antaa asian kaupungin yleisten töiden Hallituksen valmisteltavaksi. Hallitus onkin nyttemmin Kamariin antanut asiasta esityksen (Liite I) ja ehdottaa kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman mietinnön (Liite II) mukaisesti perustettavaksi insinöörinviran mainitulle osastolle. Sittenkin on Kamari saanut vastaanottaa ehdotuksen tämän uuden virkamiehen johtosäännöksi (Liite III).

Mikäli Rahatoimikamari on voinut havaita, on ehdotettu kaupunginasemakaavaosaston työvoimain lisäys suuressa määrin tarpeen vaatima. Niinkuin kaupunginasemakaava-arkkitehti huomauttaa, oli kaupungin yleisten töiden Hallitus jo vuonna 1913 osottanut välttämättömäksi, että osaston käytettävänä olisi tie- ja vesirakennusteknikkaan perehtynyt ammattimies, ja Rahatoimikamarikin puolsi tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan merkitsemistä 1914 vuoden menosääntöön. Kaupunginvaltuuston Budjettivaliokunta kuitenkin sillä kertaa poisti tämän menoeran. Sen jälkeisenä aikana on kaupunginasemakaavaosaston työ herkeämättä lisääntynyt, mikä tuntuvalta osalta on johtunut hiljattain ostetuista suurista maa-alueista, joiden hyödyksi käyttäminen edellyttää hyvään kulkuyhteyksien järjestämistä, samalla kun lisääntymistään lisääntyvä erilaatuisten tonttien — mainittakoon tässä ainoastaan tehdas- ja huvilatontit — tarve vaatisi kiireellistä järjestelytyötä. Jos sentähden kaupunginasemakaavaosaston työvoimain lisäämistä ei enää voida lykätä tuonemmaksi, näyttävät monet syyt puoltavan, että, niinkuin Hallituskin on ehdottanut, tätä tarvetta tyydytetään asettamalla osaston käytettäväksi ammattimies tie- ja vesirakennusteknikan alalla. Niiden perustelmain lisäksi,

joita kaupunginasemakaava-arkkitehti on sellaisen toimenpiteen puolesta esittänyt, sopinee vielä mainita, että uuden kaupunginosan järjestelysuunnitelman laatiminen taloudelliselta kannalta edullisella ja tarkoituksen mukaisella tavalla vaatii teknillisiä tietoja osin arkkitehdin ja osin insinöörin työaloilla.

Mitä uuden virkamiehen asemaan tulee, on Rahatoimikamari voinut yhtyä laadittuun johtosääntöehdotukseen, kuitenkin tekemällä vähäisen selvittäjän lisäyksen, niin että c) kohta saisi seuraavan sanonnan: „tarpeen vaatiessa ja mikäli aika sallii avustaa Rakennuskonttorin muita osastopäälliköitä“. Siihen nähden että asia ehditään loppuun käsitellä ja, edellyttäen Kaupunginvaltuuston suostumusta, virka täyttää vastaa kuluvan vuoden loppupuolella, on Rahatoimikamari arvellut, että virka perustettaisiin vasta vuoden vaihteesta lukien ja Hallitusta kehoitettaisiin budjettiehdotukseensa merkitsemään sitä varten tarpeellinen määräraha. Samoin kuin Hallituksen on Kamarinkin mielestä sopivaa, että virkaan liittyisivät samat palkkaedut kuin avustavain työpäällikköjen virkoihin, joista, jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy Palkanjärjestelykomitean ehdotuksen, maksettaisiin vuosipalkkaa 10,000 markkaa ja matkaravoja 500 markkaa, joka jälkimäinen erä on hyvin tarpeellinen, siihen nähden että aluekatselmukset ovat huomattava osa uuden viranpitäjän tehtävistä.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle tammiukuun 1 päivästä 1919 perustettavaksi insinöörinviran;

vahvistaa tämän oheisen johtosääntöehdotuksen mainittua virkaa varten siten muutettuna, että c) kohta saa seuraavan sanonnan: „tarpeen vaatiessa ja mikäli aika sallii avustaa Rakennuskonttorin muita osastopäälliköitä“; sekä

virkaan liitettäväksi samat palkkaedut kuin Rakennuskonttorin avustavain työpäällikköjen virkoihin, nimittäin 10,000 markkaa vuosipalkkaa ja 500 markkaa vuodessa virkamatkain korvausta.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Liite I.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.

*Helsingissä,
toukok. 28 p:nä 1918.*

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 76.

Tämän oheisessa kirjelmässä on kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunila esittänyt ryhdyttäväksi sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle perustettaisiin insinöörinvirka, jonka pitäjän velvollisuutena olisivat kirjelmässä lähemmin mainitut tehtävät ja joka palkkaetuihin nähden asetettaisiin Rakennuskonttorin avustavain työpäällikköjen vertaiseksi.

Asiaa käsitellessään on Hallitus kaikin puolin yhtynyt kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotukseen ja sen ohessa ollut sitä mieltä, että mainttu insinöörinvirka olisi perustettava ensi tilassa, minkä johdosta Hallituksella on täten kunnia esittää, että Rahatoimikamari ryhtyisi tätä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin ja samalla hankkisi tarpeellisen määrärahan vastaisen viranpitäjän palkkaamiseksi.

G. Idström.

Oskar Möller.

Liite II.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Lokakuussa 1913 huomautti silloinen kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Jung Hallitukselle antamassaan kirjelmässä, että insinööriavun tarve kaupunginasemakaavaosastolla oli käynyt yhä tuntuvammaksi työn laajetessa, minkätähden hän esitti, että Hallitus seuraavan vuoden budjettiehdotukseen merkitsisi 6,000 markan määrärahan kaupunginasemakaava-insinöörin palkkaamiseksi. Hallitus yhtyi kaikin puolin arkkitehti Jungin esittämiin näkökohtiin sekä merkitsi budjettiehdotukseensa mainitun määrärahan, jota Rahatoimikamarikin puolsi. Kaupunginvaltuuston budjettivaliokunta kuitenkin poisti tämän menoeran budjetista, minkätähden asia sai sillä kertaa raueta.

Kun kuitenkin työ kaupunginasemakaavaosastolla on pyrkinyt vuosi vuodelta laajenemaan, eritoten sittenkun kaupunki vuonna 1917 tekemällä suuret maanostot tuntuvasti laajensi alueitaan, ja kun kaupunginasemakaavan nopea laatiminen on kaupungin häiriintymättömän kehityksen välttämätön edellytys, rohkenen Hallitukselle esittää, eikö nyt olisi aika toteuttaa arkkitehti Jungin tekemä ehdotus ja palkata kaupunginasemakaava-arkkitehdin

avuksi erikoisesti tie- ja vesirakennusteknikkaan perehtynyt ammattimies. Allekirjoittaneen täytyy edelleen huomauttaa siitä arvaamattomasta avusta, minkä kaupunginasemakaavainsinööri voisi osastolle antaa uusien katujen vaakitusviivain piirtämisessä sekä vedenlaskujärjestelmän, raidelaitteiden, siltain ja tunnelien suunnittelussa, joka työ toisinaan ensi kädessä on tämän osaston tehtävä. Pienemmissäkin tehtävissä, niinkuin katujen ja kujain uudesti järjestämisessä, joissa vähäpätöinen kadun pintatason aiheuttama muutos suunnitelmaan voi merkitä tuhansien markkain sääntöä, voi tämä ammattimies olla mitä suurimmaksi hyödyksi. Eritoten pyytää allekirjoittanut huomauttaa mitä etua on siitä, että kaupunginasemakaavainsinööri saa toimekseen kanavajärjestelmän suunnittelun ja uusien katujen lopullisten vaakitusviivain piirtämisen, jotka työt oikeastaan ovat huomattava osa kaupunginasemakaavasuunnittelusta, mutta jotka tähän asti on suoritettu työpäällikön osastolla.

Edellä lausutun johdosta rohkenen esittää, että Hallitus, huomauttaen kuinka arvaamatonta apua osastolla voisi olla erikoisesti valmistuneesta teknikosta lähiaikoina suoritettavissa laajaperäisissä töissä, Rahatoimikamarissa puoltaisi Rakennuskonttoriin asetettavaksi kaupunginasemakaavainsinöörin, joka palkkaetuihin nähden asetettaneen avustavan kaupunginasemakaava-arkitehdin vertaiseksi uuden palkanjärjestelyehdotuksen mukaan, mutta jolle sen lisäksi olisi annettava matkarahoja 500 markkaa vuodessa.

Helsingissä, toukokuun 25 päivänä 1918.

Birger Brunila.

Liite III.

Ehdotus kaupunginasemakaavainsinöörin johtosäännöksi.

Kaupunginasemakaavainsinöörin asettaa Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitus kaupunginasemakaava-arkkitehtia kuultuaan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Kaupunginasemakaavainsinöörillä, joka lähinnä on kaupunginasemakaava-arkkitehdin alainen, on velvollisuutena:

a) kaupunginasemakaava-arkkitehdin osotuksen mukaa avustaa kaikkien niiden kaupunginasemakaavan laajentamista, muuttamista ja täydentämistä tarkoittavain ehdotusten laatimisessa, joissa hänen ammattitaitonsa on tarpeellinen;

b) yksissä neuvoin asianomaisen työpäällikön kanssa laatia jaoituksen ja järjestelyn alaisina olevain kaupunginalueiden kanavoimissuunnitelma sekä uusien tahi uudesti järjestäviksi ehdotettujen katujen lopulliset vaakituslinjat ynnä tarpeelliset kustannusarviot;

c) tarpeen vaatiessa ja mikäli aikaa riittää avustaa muita osastopäällikköjä; sekä

d) muuten suorittaa Hallituksen, kaupungininsinöörin tahi kaupunginasemakaava-arkkitehdin hänelle antamat tehtävät.

Esitys erinäisten voimassa olevan poliisijärjestyksen säännösten muuttamisesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Syysk. 5 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 507.

Sittenkun Maistraatti oli lähetekirjelmässä viime elokuun 14 päivältä pyytänyt Kaupunginvaltuuston lausuntoa tämän kaupungin poliisimestarin ehdottamista muutoksista ja lisäyksistä voimassa olevaan poliisijärjestykseen, on Kamarilla kunnia esittää seuraavaa:

1—5 §. Rahatoimikamarin mielestä tuottaa määräys asukasluetteloiden pitämisestä, semmoisena kuin se nyt esiintyy, varsin paljon ja tarpeettomia mutkia, ja käytännössä osottautunevat useat näistä määräyksistä varsin arvottomiksi. Saanee, mainitaksemme vain esimerkin, pitää ylen tarpeettomana vaatia nimenomaista ilmoitusta joka kerta kuin vuokralainen poistuu kaupungista kolmeksi päiväksi. Tunnettua on, kuinka epätäydellisiä talonmiesten ja poliisin pitämät vuokralaisluettelot ovat, ja olisi todellakin niille liika kunnia, että ne läpivedettäisiin, sinetöitäisiin ja säilytettäisiin kymmenen vuotta. Rahatoimikamari on yleensä ollut sitä mieltä, että kaikki nämä tavallisesti meidän laittomuusajaltamme johtuvat poliisimääräykset kohdistuvat yksityis-seikkoihin, joita ajan pitkään ei voida noudattaa. Nykyisen poliisijärjestyksen säännökset näyttävät paljon yksinkertaisemmilta ja selvemmiltä ja, jos poliisijärjestyksestä on näiltä kohdin uudistettava, olisi uudistuksen pohjaksi pantava aivan toinen järjestelmä kuin mitä viime vuosina on noudatettu. Tällä ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole tahtonut sanoa, ettei ehdotetuissa määräyksissä olisi melko paljon käytännöllistä ja hyvää.

54—55 §. Rahatoimikamari ei ole voinut pitää tarpeellisina määräyksiä eri huoneistojen merkitsemisestä kirjaimilla ja numeroilla. Suorastaan mahdottomaksi käynee panna portin yläpuolelle talonomistajan nimeä, kun omistajat usein vaihtuvat, jota paitsi tuollaisen julkipanon tuottama hyöty on epätietoinen.

Ehdotuksen kielellinen ja tyyllinen asu aiheuttaa oikeutettuja muistutuksia.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

A. K. Ottelin,
v. t.

HELSINGIN

MAISTRAATTI

Helsingissä,

Elok. 14 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 5,102.

Tämän oheinen Poliisimestarin kirjelmä elokuun 5 päivältä 1918 N:o 9191 on Maistraatilla kunnia Valtuustolle lähettää lausunnon saamiseksi puheena olevasta Poliisimestarin esityksestä.

Maistraatin puolesta:

Edv. Gottleben.

Paul Johansson,
v. t.

HELSINGIN KAUPUNGIN

POLIISIMESTARI

*Helsingissä,
elok. 5 p:nä 1918.*

Helsingin kaupungin Maistraatille.

N:o 1,919.

Kun määräykset kaupungin poliisijärjestyksen ensimmäisessä luvussa sekä 54 ja 55 §§:ssä ovat vanhentuneet ja vaativat uudistusta, olen laatinut uudistusehdituksen, joka tätä seuraa. Pyydän Maistraattia ryhtymään toimenpiteeseen, että ehdotus tulisi vahvistetuksi mikäli mahdollista tämän kuun aikana. Olisi hyvin suotavaa, että uusia määräyksiä voitaisiin ruveta noudattamaan ja sovelluttamaan syyskuun alusta, jolloin kaupungin asukkaat rupeavat kesälomiltaan saapumaan kaupunkiin ja matkustajaliikenne vilkastuu. Muuten lienee tarpeellista mainita, että ehdotukseen otetut uudet määräykset perustuvat siihen kokemukseen, mikä vuosien kuluessa on saavutettu eri ilmoitustapoja noudattamalla ja asukasosotteiden tarkastusten toimeenpanossa. Asukasten osotteiden ilmoittaminen ja tarkka luetteloiminen vaatii tarkkoja määräyksiä, joiden noudattamista voidaan ehdottomasti ilmoitusvelvollisilta vaatia.

I. Helenius.

K. A. Hellman.

---

*Muutosehdotuksia***Helsingin kaupungin Poliisijärjestykseen.**

(Vahvistettu 30 p:nä lokak. 1908.)

I luku.

Kaupungin asukkaita ja matkustajia koskevista ilmoituksista.

1 §.

1. Talonomistaja, talonisännöitsijä taikka se, joka pitää asukasluetteloa, on velvollinen joka vuosi ennen tammikuun 15 päivää antamaan poliisille tietoja niistä henkilöistä, joilla saman kuukauden 1 päivänä on ollut koti tahi tilapäinen asunto talossa.

2. Samanlaisia tietoja on myöskin vuoden varrella, erityisestä vaatimuksesta, annettava poliisille.

2 §.

1. Jos joku muuttaa kaupunkiin taikka jos se, jolla on kotinsa täällä, muuttaa asuntoa kaupungissa tahi sen ulkopuolella olevalle paikkakunnalle, on siitä ilmoitettava poliisille viimeistäänkin kolmantena päivänä muuttamisen jälkeen.

2. Saman ajan kuluessa on poliisilaitoksen Osoitetoimistoon tehtävä ilmoitus kaikista muistakin asunnoissa tapahtuvista henkilömuutoksista, olkoonpa ne sitte mitä laatua tahansa, esim. syntyneistä, kuolleista, ilmoittamatta poistuneista, nimenmuutoksista, avio-
liitoista, avioeroista j. n. e.

3. Nämät ilmoitukset on talonomistajan tahi talonisännöitsijän tehtävä.

4. Vuokralaisen velvollisuus on edesvastuun uhalla ilmoittaa asukasmuutoksista vuokraamassaan huoneustossa sille, jonka velvollisuus on antaa ilmoitus poliisille.

5. Kussakin talossa on pidettävä tarkkaa luetteloa kaikista talossa asuvista henkilöistä ja huolellisesti merkittävä kaikki muutokset asukkaisiin nähden.

6. Jos joku kaupungin asukas matkustaa pois vähemmäksi aikaa kuin kolmeksi vuorokaudeksi, ei siitä tarvitse ilmoitusta tehdä, mutta on merkintä asukasluetteloon kumminkin tehtävä.

7. Kun vakinainen kaupungin asukas muuttaa kesäksi maalle, on asukasluetteloon merkittävä, milloin ja mihin muutto tapahtui ja milloin asukas palasi kaupunki-asuntoonsa.

3 §.

1. Yksityinen henkilö, joka ottaa luoksensa asumaan matkustajia, on velvollinen jokaisen matkustajan saapumisesta ja lähtemisestä ilmoittamaan asukasluettelon pitä-

jälle, jonka tulee poliisilaitokselle tehdä tavanmukainen ilmoitus ennen kello kahtatoista seuraavana arkipäivänä, sekä merkitä kaavakkeen oikeaan kulmaan sana „matkustaja“.

2. Jos joku pitää ammattinaan matkustajain majoittamista, tulee hänen pitää luetteloa niistä henkilöistä, joita hän majoittajana vastaanottaa.

3. Maalaisista, jotka tulevat kaupunkiin myymään elintarpeita, ei tarvitse ilmoittaa, ellei täälläolo jatku yli kolmen vuorokauden. Samoin saa maaseudulla asuvat, mutta kaupungissa käymässä tahi täällä säännöllisissä toimissa olevat henkilöt jättää ilmoittamatta, ollen heidän velvollisuutenaan kumminkin antaa poliisille kirjallinen ilmoitus siitä, missä he ovat toimessa kaupungissa.

4. Jos maaseutulaisella on vakinainen kaupunkiasunto, on siitä myös annettava kirjallinen tieto poliisille.

4 §.

Jokaisessa hotellissa tahi muussa matkustajien majapaikassa tulee etuhuoneessa riippua taulu, joka osoittaa matkustajahuoneissa kulloinkin majoilevain nimet ja huoneiden numerot.

5 §.

1. Toiselta paikkakunnalta työtä tahi palvelusta hakemaan tahi vastaanottamaan saapuneen työ- ja palvelusväen tulee seuraavana päivänä näyttää poliisille kotipaikkakunnalta saamansa työkirjat ja ottaa ololippu kaupungissa oleskelemista varten; ja älköön sellaisia henkilöitä sitä ennen otettako työhön tahi palvelukseen.

2. Jos joku, joka oleskelee kaupungissa ololipulla, haluaa viipyä yli ololipussa määrätyn ajan on hänen ennen määräajan umpeen kuluttua otettava poliisilta uusi ololippu.

3. Sellaisen henkilön, joka ei ole Suomen kansalainen, on näytettävä poliisille passinsa siitä erityisesti säädetyllä tavalla.

6 §.

1. Tiedot, joista mainitaan 1 §:ssä, ilmoitukset, joista mainitaan 2 §:än 1 ja 2 kohdassa ja 3 §:än 1 kohdassa sekä luettelot, joista mainitaan 2 §:n 5 kohdassa ja 3 §:än 2 kohdassa, ovat tehtävät ja laadittavat poliisin määräämille kaavakkeille.

2. Asukasluettelo on varustettava poliisin todistuksella siitä, montako sivua luettelossa on, sekä läpivedettävä ja sinetöitävä.

3. Asukasluettelo on uusittava joka vuoden alussa. Vanhat luettelot ovat tallettavat kymmenen vuotta ja vaadittaessa jätettävät poliisille. Asukasluetteloa ei tarvitse uudistaa, jos poliisi antaa siihen suostumuksensa, josta on merkintä tehtävä luetteloon.

4. Merkinnät asukasluetteloon ovat tehtävät musteella, niinkään ovat kaikki tiedot ja ilmoitukset poliisille kirjoitettavat musteella.

5. Asukasluetteloon on tehtävä yksinkertaiset rakennusten pohjapiirroksot, joista selviää sisäänkäytävien kirjaimet ja asuntojen numerot.

6. Asukasluettelo on pidettävä poliisin nähtävänä sen luona, joka sitä pitää. Ellei asukasluettelon pitäjä asu samassa talossa, on siitä tehtävä kirjallinen ilmoitus poliisille, jossa myös on mainittava, missä luettelo on saatavana.

7. 1 §:ssä mainitut tiedot, 2 §:än 1, 2 ja 3 kohdassa ja 3 §:än 1 ja 3 kohdassa mainitut ilmoitukset, ovat tehtävät Osoitetoimistolle; 5 §:ssä mainittu ololippu ja passi näytetään Passitoimistolle, joka myös antaa uuden ololipun.

8. Asukasluettelon pidon voi luovuttaa toiselle henkilölle kirjallisella sopimuksella, joka on näytettävä poliisille ollakseen pätevä.

54 §.

1. Talonomistaja on velvollinen, poliisiin lähemmin antaman määräyksen mukaan, näkyvälle paikalle talonsa panemaan sen osoitenumeron ja kulmataloissa, molemmin puolin kulmaa sitäpaitsi levyt taikka maalaukset seinään, jotka osoittavat kadun nimen suomeksi ja ruotsiksi.

2. Sen lisäksi on pääsisäänkäytävä varustettava levyllä, johon on merkitty kirjain, alkaen A:sta, ja jokainen huoneuston ovi numerolaatalla, alkaen 1:stä. Huoneustoja, joissa ei ketään asu, ei ole pakko varustaa merkinnällä.

3. Kuhunkin sisäänkäytävään, näkösalille paikalle, on sitäpaitsi pantava levy, jossa on lueteltu kaikki ne huoneustojen numerot, joista pääsee niillä numeroilla varustettuihin huoneustoihin. Epätietoisissa tapauksissa neuvoo poliisi.

4. Jos samaan huoneustoon vie useampia ovia, ovat kaikki merkittävät samalla numerolla, mutta numeron lisäksi varustettava pienellä kirjaimella, siten, että pääovelle annetaan numeron jälkeen pieni a ja muille b, c, d, j. n. e. tarpeen mukaan.

55 §.

Portin päälle, pieleen tai muuhun näkyvään paikkaan, on kiinnitettävä levy, johon on selvästi merkitty talonomistajan nimi. Talonmiehen asunto on myös osotettava julkipanolla.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Lausunto herra Julius Tallbergin tarjouksesta luovuttaa kaupungille osa Drumsön saarta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 12 p:nä 1918.

N:o 522.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle osotetussa, joulukuussa 1917 annetussa kirjelmässä (Liite I) on Osakeyhtiö Suomen Teollisuuskonttori esittänyt herra Julius Tallbergin kaupungille tekemän tarjouksen, jonka mukaan herra Tallberg suostuu korvauksetta kaupungille luovuttamaan erään Drumsön alueen, sillä ehdolla että kaupunki sillalla ja rautatieraiteilla yhdistää mainitun saaren kaupunkiin. Luovutuksen yksityiskohtiin nähden viittaa yhtiö herra Tallbergin yhtiön johtajalle antamaan kirjelmään (Liite II). Niiden kustannusten valaisemiseksi, joita herra Tallbergin tarjouksen hyväksyminen kaupungille tuottaisi, panee yhtiö kirjelmänsä oheen A. B. Axel Juseliuksen vesirakennustoimiston (Liite III) ja Aktiebolaget Skånska Cementgjuteriet yhtiön (Liite IV) laatimat laskelmat Merholman ja Drumsön välisen silta- ja rautatiepengeryhteyden aikaansaamisesta. Rahatoimikamari on lähettänyt asian kaupungin yleisten töiden Hallituksen valmisteltavaksi, joka viime heinäkuun lopulla antoi lausuntonsa (Liite V).

Asiakirjoista käy selville, että herra Tallbergin tarjous on johtunut Teollisuuskonttorin yrityksestä hankkia käytettäväkseen teollisuustonteiksi sopivan alueen. Kun oli osottautunut turhaksi kaupungin maalta etsiä sopivaa, rannan ja rautatien vierellä sijaitsevaa aluetta, oli konttori ryhtynyt keskusteluihin herra Tallbergin kanssa sen Drumsön kaakkoisosassa olevan alueen ostosta, joka tämän oheiseen asemakarttaan (käyttämällä samaa merkintää, mikä on edellä mainitussa herra Tallbergin kirjelmässä) on merkitty kirjaimella A sekä siihen rajoittuvan vesialueen B. Herra Tallberg pani myynnin ehdoksi, että kaupunki käteistä korvausta suorittamatta ottaisi haltuunsa kohta mainitun alueen koillispuolella sijaitsevan Drumsön osan, joka on karttaan merkitty kirjaimella S ja osotettu punaisella ja jota luoteessa rajoittaa Hästskovikin ja Merholman ylikäytävän väliin suunniteltu katu, lukuun ottamatta kuitenkin kirjaimella C merkittyä aluetta, joka käsittää jo myytyjä huvilapalstoja. Maan keralla seuraisi sen edustalla oleva vesialue

kaupungin vesirajaan asti. Rakennuskonttorin laskelman mukaan olisi kaupungille tarjotun maa-alueen pinta-ala noin 300,000 ja vesialueen pinta-ala 1,100,000 m². Sitä paitsi sitoutuu herra Tallberg Drumsöstä maksutta antamaan sillan tai pengermän täyteainetta, varaamaan kaupungin käytettäväksi tilaa noin 50 metrin levyisen, idästä länteen kulkevan kadun teettämiseksi kaupungille tarjotun alueen pohjoispuolelle sekä maksutta varaamaan paikan kaksoisraiteiselle rautatielle, joka mainituilta Drumsön länsirannan alueilta käsin yhdistäisi satamarataverkon valtiorautateihin esimerkiksi Albergan aseman luona. Luovutukseen liittää herra Tallberg seuraavat ehdot:

1) että kaupunki ennen vuotta 1925 Merholman ja Drumsön välille rakentaa kiintonaisten sillan kaksia rautatie- ja raitiotie-raitteita varten sekä varaamalla riittävästi tilaa ajo- ja jalkamiesliikenteelle ja saman ajan kuluessa johtaa rautatieraitteet siltaa pitkin Teollisuuskonttorille luvatululle alueelle asti;

2) että kaupunki teettää ja pitää kunnossa 50 metrin levyisen kadun Drumsön sillankorvasta Hästskovikin lahteen asti herra Tallbergin tarkoitukseen varaamalla alueella;

3) että, ellei kaupunki tai raitiotieyhtiö ole ennen 1925 vuoden loppua käyttänyt oikeuttaan Drumsöhön rakentaa raitiotietä, myönnetään herra Tallbergille lupa määräämättömän ajan kuluessa rakentaa ja liikenoیدا mainittua raitiotielinjaa siihen raiteeseen liittyen, joka on aikomus johtaa Merholman länsirantaan, ollen kaupunki oikeutettu viiden vuoden kuluessa anomuksen tekemisestä lunastamaan raitiotielaitoksen sen rakennusarvoon perustuvan arvion mukaan;

4) että Drumsön silta, joka pysyy kaupungin omaisuutena, maksutta luovutetaan käytettäväksi Drumsön liikennettä varten; sekä

5) että kaupunki pitää voimassa sille tarjotulla alueella olemassa olevat vuokrasopimukset.

Herra Tallbergin tarjous oli alkuaan voimassa viime maaliskuun 1 päivään, mutta on sittemmin pitennetty ensi lokakuun 1 päivään.

A. B. Axel Juseliuksen vesirakennustoimiston laatima ehdotus Merholman ja Drumsön yhdistämiseksi keskenään tarkaittaa, että rakennettaisiin pengeri, jonka harjaleveys 23.7 m ja johon tulisi nostosilta, jonka vapaa aukko on

15 metriä. Pengermän etelälaitaan voidaan vastedes yhdistää täydellinen laiturilaitos. Paitsi luonnospiirustuksia käsittää suunnitelma kustannuslaskelman, jonka mukaan pengermästä siltoinen ja yksinkertaisine rautatieraiteinen olisi kustannuksia 1,020,000 markkaa sekä vastaisesta rantasillasta, tavara- vajoja lukuunottamatta, 290,000 markkaa kultakin 100 pituusmetriltä. Laskelma perustuu ennen sotaa vallineisiin yksikköhintoihin sekä oletukseen että pengermän kiviaineet saadaan valmiiksi louhittuina Drumsöstä.

Aktiebolaget Skånska Cementgjuteriet on laatinut kustannusarvion pengermää varten, jonka harjaleveys on 26 metriä. Kustannuksia olisi, lukuun otettuina nostosillan maakiinnikkeet, mutta ei itse siltaa, 1,900,000 markkaa, ollen työpalkoiksi luettu 1: — à 1:25 tunnilta ja polltopuiden hinnaksi 10 markkaa kuutiometriltä. Yhtiö mainitsee, että pengermän harjalevyden kaventaminen 23.7 metriin ja nostosillan aukon vähentäminen 14 metriin tuntuvasti huojittaisi ilmoitettua hintaa, jota vastoin oletettua suuremmalla tuntipalkalla on vähemmän merkitystä, siihen nähden että työssä mahdollisimman paljon käytetään konevoimaa.

Myöskin kaupungin yleisten töiden Hallitus on laatinut kustannusarvion puheena olevaa pengeri- ja siltalaitosta sekä muita tarjouksesta johtuvia töitä varten, joita ovat kadun tasoittaminen Hästskovikiin ja rautatieraiteiden johtaminen samaan paikkaan asti. Rakennuskonttorin laatimaa laskelmaa (Liite VI), jossa kustannusten loppusumma on 2,810,000 markkaa, on Hallitus jonkin verran korjannut, joten loppusumma on kohonnut 3,360,000 markkaan. Laskelma käsittää pengermän, jonka harjaleveys on 29 metriä ja johon siis sopii kaksoisraiteet, sekä nostosillan, jossa kaaripituus on sama kuin edellä mainituissa suunnitelmissa, ja on tässäkin käytetty ennen sota vallinneita yksikköhintoja. Tämän laskelman kustannusten suuri eroaminen Teollisuuskonttorin hankkimista kustannusarvioista johtuu Hallituksen mielestä siitä, että viimeksi mainituissa laskelmissa on edellytetty kiinteä pohja olevan noin 10 m:n syvässä vedenpinnan alla, kun taas Hallituksen laskelma perustuu toimitettuihin pohjatutkimuksiin, joiden mukaan kiinteä pohja on 20—25 metrin syvässä. Hallituksen mielestä täytyy, voidakseen niillä kustannuksilla, joilla puheena olevat työt suotuisimmassa tapauksessa voidaan rakennuttaa tarjouksessa pannun määräajan kuluessa eli ennen 1925 vuoden loppua, ottaa lukuun yksikköhinnat, jotka ovat nykyisestään alentuneet enintään 50 % ja siis edelleen ovat 2½ kertaa korkeammat ennen sotaa vallinneita hintoja. Tämän laskuperusteen mukaan koituisi herra Tallbergin tarjouksen hyväksymisestä kaupungille kustannuksia noin 8½ miljoonaa markkaa. Jos kaupungille tuleva vesialue arvataan 50 penniksi neliometriltä ja huomioon otetaan kaduntasoituskustannukset, saadaan arvoksi Smk 44: 18 (pitää oikeastaan olla 48: 10) lopullisesti myytäväksi saatavain tonttien neliometrille, mikä Hallituksen mielestä on kallis hinta, eritoten siihen nähden että yrityksestä ei ole laskettu kaupungille koituvan rahavoittoa.

Samalla kun Hallituksen mielestä puheena oleva maanhankinta ei sinänsä korvaisi siitä johtuvia kustannuksia, esittää Hallitus seikkoja, jotka vähentävät kaupungilla tarjouksesta olevaa välillistä hyötyä. Niinpä huomauttaa Hallitus, että mahdollisuutta alueen vastaiseen laajentamiseen ei ole olemassa ja että eritoten sen eteläraja on epäedullinen, koska Teollisuuskonttorille luvattu maakaistale erottaa kaupungin venäläisen sotaväen aikaisemmin käyttämästä niemekkeestä, joka välttämättä olisi saatava kaupungin haltuun, jos herra Tallbergin tarjous hyväksytään. Maan käyttämistä vaikeuttaa se seikka, että suurin osa Drumsön pohjoisosassa sijaitsevaa niemekettä (karttaan merkitty kirjaimella C) ei sisälly tarjoukseen. Kysymys, voiko kaupunki edullisesti käyttää aluetta satamalaitosten paikkana, on vielä selvittämättä ja riippuu kokonaan siitä kaupungin satamain rakennusohjelmasta, jota Kaupunginvaltuuston asettama komitea paraikaa laatii. Toinen selvittämätön kysymys koskee niiden työntekijäin asutusoloja, joita vastaisilla satama- ja teollisuusalueilla käytettäisiin, ja tähän taas liittyy kysymys Drumsön kylän yhdistämisestä Helsingin kaupungin alueeseen. Näin ollen voi tarjouksen hyväksymistä puoltaa ainoastaan sillä edellytyksellä, että edellä mainitut kysymykset tulevat ratkaistuiksi suotuisaan suuntaan sekä että herra Tallberg oikeuttaa kaupungin m. m. lunastamaan suuremman alueen sekä rakennuttamaan kiintonaisten sillan sijaan toisen, halvemman yhteyden tai joka tapauksessa siirtämään sillan rakentamisen sopivaan aikaan.

Kun Hallituksen esittämät näkökohdat ovat Rahatoimikamarista näyttäneet ansaitsevan huomiota, on Kamari asettamansa komitean välityksellä ryhtynyt herra Tallbergin ja Teollisuuskonttorin kanssa keskusteluihin asiasta. Sittenkun herra Tallberg oli jyrkästi hyljännyt ehdotuksen että tarjouksen voimassaoloaikaa edelleen pitennettäisiin, jotta ehdittäisiin hankkia lausunnot kaupungin vastaisia satama- ja teollisuusalueita käsitteleviltä komiteoilta, on yritetty saada huojennuksia tarjoukseen liittyviin ehtoihin, joihin nähden herra Tallberg on viitannut Teollisuuskonttorin kanssa olleisiin neuvotteluihin, jonka edun kannalta ehdot oli pantu. Teollisuuskonttorin edustaja, johtaja Gunnar Bengelsdorff, onkin ilmoittanut konttorin auliisti suostuvan erinäisiin myönnytyksiin. Niinpä esittää herra Bengelsdorff, että Merholman ja Drumsön välinen silta aluksi rakennettaisiin ainoastaan väliaikainen ja yhtä raidetta varten tai että järjestettäisiin väliaikainen liikenne lauttaa käyttämällä; että Teollisuuskonttori luopuu siitä noin 100 m leveästä maakaistaleesta, joka etelässä erottaa kaupungille tarjotun alueen venäläisen sotaväen aikaisemmin käyttämässä niemekkeessä ja Konttori saisi sen sijaan etuoikeuden käyttää kaupungin sinne rakentamaa lastaussiltaa; että Teollisuuskonttori niinkään luopuu sille herra Tallbergin kanssa tehdyn välipuheen nojalla tulevasta vesialueesta ja sen sijaan saisi täyttämällä hankkia itselleen tontteja, sekä lopuksi että Teollisuuskonttori ei vastusta maa-alueensa yhdistämistä kau-

punktiin, joka siten saisi huomattavavan verotusesineen. Herra Tallberg puolestaan on luvannut, että kaupunki eräillä ehdoilla saisi omakseen edellä mainittuun venäläisen sotaväen käyttämään niemekkeeseen rajoittuvan vesialueen. Näiden myönnytysten johdosta kävisi kaupungin mahdolliseksi laajentaa tarjottua aluetta etelään päin, samalla kun melko suuri osa rakennuskustannuksista siirtyisi aikaan, jolloin niitä vastaisivat kuntoonpannusta alueesta saatavat tulot, minkä ohessa teollisuusalueelta olisi verotuloja odotettava.

Asian lopullisessa käsittelyssä on Rahatoimikamarin ollut määrättävä kantansa kysymyksessä, vastaavatko tehdyn tarjouksen hyväksymisestä johtuvat kustannukset sitä välitöntä tahi välillistä hyötyä, mikä kaupungilla voisi olla puheena olevain maa- ja vesialueiden hankkimisesta omikseen. Mitä ensinnä kustannuksiin tulee, on niitä, niinkuin edellä lausutusta käy selville, erittäin vaikea tarkoin laskea, koska ne riippuvat vastaisista taloudellisista oloista. Hankkiakseen kaupunginviranomaisille kiinteämmän laskupohjan oli herra Bengelsdorff yrittänyt saada A. B. Skånska Cementgjuteriet yhtiöltä sitovaa sillan rakennustarjousta, mutta yhtiö oli ilmoittanut, ettei se voi semmoista tarjousta antaa, syystä että tarpeellisten konevarusteiden saanti on epävarma. Rahatoimikamari on sentähden käsittelynsä pohjaksi pannut kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatiman kustannusarvion, vaikkakin oletus että rakennushinnat alenisivat puoleen nykyisistään tuntuu kutakuinkin lyöhältä ja osottaa kuinka epävarma laskelma todellisuudessa on. Samoin kuin Hallitus on Rahatoimikamari havainnut, että maanhankinnasta olevia kustannuksia luultavasti ei saataisi korvatuiksi yksinomaan tontteja myymällä. Tarjouksen hyväksymistä siis perustelisi osin se etu, mikä kaupungilla voisi olla siitä, että heti kaupungin rajalle syntyy teollisuusalue, joka voitaisiin yhdistää kaupunkiin ja sille tuottaisi verotuloja, osin mahdollisuus voida kaupungin lounaisosaan jo rakennettujen tahi suunniteltujen satamain yhteyteen rakentaa kaukaisessakin vastaisuudessa rittävä satamalaitos. Ensinmainittua perustelua vastaan voidaan Rahatoimikamarin mielestä esittää oikeutettuja väitteitä. Vaikkei otakaan huomioon sitä vähemmän miellyttävää seikkaa, että sijoitettaisiin teollisuusalue Helsinkiin johtavan väylän varrelle paikkaan, joka tulisi tuntuvasti paremmin käytetyksi herra Tallbergin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti eli jaettuna huvilatonteiksi, on jäljellä se haitta, että mainittu alue on aivan liian pieni tyydyttääkseen sitä teollisuustonttien tarvetta, joka jo on jonkin aikaa ollut olemassa ja rauhan tultua edelleen lisääntyy. Tämän tarpeen tyydyttämiseksi ja yhtäjaksoisen, sopivasti sijaitsevan sekä riittävän laajan teollisuusalueen aikaansaamiseksi on Kaupunginvaltuusto jo ryhtynyt toimenpiteisin ja asettanut komitean, jonka työn tulokset ovat kohdakkoin odotettava. Rahatoimikamarista ei sentähden näytä hyvin harkitulta käydä nyt edistämään yhden eristetyn,

vähäisen teollisuusalueen syntymistä niiden monien lisäksi, joita on syntynyt yhtenäistä suunnittelua noudattamatta ja jotka ennemmin tai myöhemmin osottautuvat sopimattomasti sijoitetuiksi. Mitä taas satamakysymykseen tulee, pyytää Rahatoimikamari viitata kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoon. Hallitus ei ole voinut asettua asiassa ratkaisevalla kannalla, vaan katsoo kysymyksen Drumsöhön sijoitetun satamalaitoksen sopivaisuudesta olevan kokonaan sen lausunnon varassa, minkä satamarakennusohjelmaa laatimaan asetettu Kaupunginvaltuuston komitea antaa. Edelleen huomauttaa Hallitus, että Santa- ja Busholman laitokset ynnä niihin luonnollisesti liittyvät Lapinniemen ja Merholman laitokset riittäisivät kaupungin tarpeisiin vuosikymmeniksi, joten laitosten ulottaminen Drumsöhön voisi alkaa vasta epämääräisessä tulevaisuudessa, ellei vapaasatamantarve sitä ennen käy tuntuvaksi ja tämän sataman sijoittamista Santa- ja Busholmaan pidetä sopimattomana. Niin erittäin epävarma kuin nyt käsiteltyjen tarjousta puoltavain perustelujen arvioiminen on, ei Rahatoimikamari ole katsonut voivansa panna mainittavaa huomioita mahdollisiin välillisiin etuihin.

Kun kastannukset epäsuotuisain olojen vallitessa voivat nousta tuntuvasti suurempiin määriin kuin kaupungin yleisten töiden Hallitus on edellyttänyt, täytyy ehdotettujen velvoitusten ottamisen kaupungin täytettäviksi katsoa tuottavan kaupungille melko suurta tappionvaaraa. Kun tämä tappionvaara sitä paitsi liittyy verraten vähäiseen alueeseen, kun taas monin verroin suuremman alueen omistajilla olisi odotettavana pelkkiä etuja, ei Rahatoimikamari ole katsonut voivansa puoltaa herra Tallbergin tarjouksen hyväksymistä, vaikka otettaisiinkin huomioon myöhemmin tehdyt myönnytykset. Kamarin mielestä voidaan ne suuret rahanäärät, joita Drumsön silta ja muiden puheena olevan satamalaitoksen yhteydessä olevat työt vaativat, käyttää kaupungille edullisemmalla tavalla toteuttamalla aikoja sitten suunnitellut toimenpiteet, joiden hyödyllisyydestä kaupungille voi olla ainoastaan yksi mielipide, niinkuin Viikin virkatalon osto, kauan puheena olleen rautatien rakentaminen Sörnäsän niemekkeeltä Vanhankaupungin kautta Malmille sekä suuren, sopivasti sijaitsevan teollisuusalueen järjestäminen kaupungin ennestään omistamalle maalle.

Eroavan mielipiteen on lausunut Rahatoimikamarin jäsen, herra Hoving, jonka mielestä herra Tallbergin tarjous on kaupungille edullinen, pääasiallisesti syystä että siten käy mahdolliseksi osottaa teollisuustontteja, joista kuten tunnettu on jo kauan vallinnut puutetta. Sen seikan että Vanhankaupunginlahden varrelle suunnitellaan suurenlaista teollisuusaluetta, ei tulisi pelottaa, koska teollisuus kylläkin tarvitsee nämä molemmat alueet, joista Drumsössä sijaitseva täyttää kaikki kohtuulliset vaatimukset, se kun sijaitisi syvän veden ja rautatien varrella. Laskettua kustannusmäärää ei herra Hoving pitänyt suurena verraten kaupungille maanhankinnasta koitu-

vaan hyötyyn ja eritoten siihen nähden että kaupunki saattoi varmasti toivoa vastedes saavansa haltuunsa venäläisen sotaväen aikaisemmin käyttämät niemekkeet.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että herra Julius Tallbergin tarjous mainitseminsa ehdoin kaupungille luovuttaa osa Drumsön saarta ei aiheuta toimenpidettä.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Osakeyhtiö
Suomen Teollisuuskonttori

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Alustavasti keskusteltuaan kaupunginviranomaisten kanssa teki Suomen Teollisuuskonttori maaliskuun 14 päivänä 1917 Helsingin Rahatoimikamarille anomuksen saada lunastaa tahi vuokrata yhtiölle tarpeellisen teollisuusalueen, joka sijaitsisi sekä rannan että rautatien vierellä. Tämän anomuksemme johdosta toimitetut kaupunginviranomaisten tutkimukset ovat kuitenkin osottaneet, että semmoisia paikkoja ei ole käytettävänä kaupungin satama-alueella, ja olemmekin anomuksemme nyttemmin saaneet epäävän vastauksen.

Näin ollen ja samalla turvataksemme tonttien saannin teollisuus- ja muihinkin tarkoituksiin oli meidän pakko ryhtyä sopivain kaupungin ulkopuolella sijaitsevain alueitten omistajain kanssa keskusteluihin meille tarpeellisten tonttialueiden ostosta. Nämä keskustelumme ovatkin johtaneet myönteiseen tulokseen, sillä herra Julius Tallberg on suostunut meille myymään noin 400,000 m²:n laajuisen alueen Drumsöstä.

Jotteivät kuitenkaan kaupungin edut, joita mekin lämpimästi harrastamme, mitenkään joutuisi tämän myyntisopimuksen johdosta kärsimään, asettaa herra Tallberg, niinkuin tämän oheisesta sopimuskirjasta käy selville, alueen myynnin sen seikan varaan, mitä kaupungin etu vaatii siihen Drumsön itärannassa sijaitsevaan satama-alueeseen nähden, joka on lähemmin merkitty tämän oheiseen karttaan (Liite A), *) jonka alueen herra Tallberg tarjoo kaupungille *korvausta* vaatimatta, sillä ehdolla että kaupunki omistamastaan Merholman saaresta rakentaa sillan Drumsöhön. Luovutuksen yksityisiseikkoihin nähden viittaamme muuten tämän oheiseen liitteeseen II.

Kun meidän mielestämme herra Tallbergin tarjous tuottaa Helsingin kaupungille erinäisiä etuja, koska kaupunki sen hyväksymällä voi tehokkaasti laajentaa satama-alueitaan, rohkenemme Kaupunginvaltuustolta kunnioittaen tiedustella, suostuuko kaupunki hyväksymään herra Tallbergin tarjouksen. Asiaa ratkaistaessa lienee muuteen otettava huomioon, että puheena oleva alue on miltei aivan tasainen ja että siinä on enimmäkseen kiinteä hiekkapohja, mikä teollisuus- ja makasiinilaitoksille on mahdollisimman paras. Kaupungin ostettua Merholman ja päätettyä teettää kadun Merholman ulkolaitaan on Drumsön-kysymys nyttemmin muutenkin aivan toisessa vaiheessa kuin ennen, sillä nyt tarvittavan yhdistävän pengermän tai sillan pituus olisi ainoastaan noin 350 metriä, josta matkasta sitä paitsi puolet tulee kaupungin omalle vesialueelle.

Tätä asiaa käsiteltäessä olemme teettäneet kaksi laskelmaa Merholman ja Drumsön välisen silta- ja rautatiepengeryhteyden kustannuksista, ollen toisen laskelman laatinut A. B. Axel Juseliuksen vesirakennustoimisto ja toisen Aktiebolaget Skånska Cementgjuteriet, ja jotka laskelmat asian alaisemiseksi liitetään tähän jäljennöksinä (Liitteet III ja IV). Nämäkin laskelmat näyttävät osottavan, että herra Tallbergin tarjous ei ole epäedullinen, varsinkin

*) Painamaton.

jos otetaan huomioon, että suunnitellun pengermän voi vähillä lisäkustannuksilla rakentaa mukavaksi lastaus- ja purkaussillaksi, mistä olisi tuntuva apu kaupungin muille satamalaitoksille (ks lähemmin Liitettä III sekä aikaisempaa rantasillan piirustusta Liitteessä B).

Ruoholahdessa alotettujen kaupungin satamalaitosten ja Drumsöhön suunniteltujen laitosten välistä likeistä yhteyttä valaisee lisäksi tämän oheinen luonnospiirustus (Liite C). Myöhemmin voitaneen myöskin Drumsön uloin niemeke, joka nykyään on venäläisen sotaväen hallussa, hankkia kaupungin tarpeisiin käytettäväksi.

Siihen nähden että edellä kosketellun asian ratkaisu on Teollisuuskonttorin vastaisille toimenpiteille erinomaisen tärkeä, pyydämme kunnioittaen anoa, että Kaupunginvaltuusto ottaisi herra Tallbergin tarjouksen harkittavaksi, ja olisimme kiitolliset tiedosta, katsooko Kaupunginvaltuusto voivansa tehdyn tarjouksen hyväksyä.

Helsingissä, joulukuussa 1917.

G. Bengelsdorff.

Suomennos jäljennöksestä.

Liite II.

K. Herra Johtaja Gunnar H. Bengelsdorff,

Täällä.

Viitaten meidän kesken olleisiin keskusteluihin noin 400,000 neliömetrin laajuisen alueen luovuttamisesta Drumsöstä Suomen Teollisuuskonttorille pyydän täten huomauttaa, että minä vastahakoisesti luovun alkuperäisestä suunnitelmastani luovuttaa Drumsöstä tontteja ainoastaan huvilain ja muiden asuntojen paikaksi, mutta katsoen siihen, että Helsingin kaupungilla voi olla hyötyä Drumsön itärannasta ja siihen rajoittuvista vesialueista vastaisen sataman ja muiden siihen liittyvään laitosten paikkana, voin kuitenkin suostua luovuttamaan puheena olevan alueen teollisuuden tarpeisiin alempana mainituin ehdoin.

Ensinnäkin haluan jättää kysymyksen alueen myymisestä Teille sen seikan varaan, miten kaupunki suhtautuu Drumsön vastaisiin satamalaitoksiin, ja on Teidän sentähden ensin Kaupunginvaltuustolta tiedustelemalla saatava selville, katsooko kaupunki ehkä etunsa mukaiseksi seuraavilla ehdoilla, ilman käteistä rahamaksua, ottaa omakseen tämän oheiseen asemakarttaan (Liite A) vihreällä (kirjaimella S) merkityn ranta- ja vesialueen luettuna kaupungin vesirajaan asti.

1) Helsingin kaupungin täytyisi siinä tapauksessa sitoutua hiljattain päätettyjen Merholman silta- ja satamalaitostöiden yhteydessä ja siis ennen 1925 vuoden loppua rakentamaan Merholman ja Drumsön välille niin leveä kiitonainen silta, että siihen voidaan rajoittaa kaksinkertaiset rauta- ja raitiotieraitteet ja että siinä on riittävästi tilaa ajo- ja jalkamiesliikenteelle, sekä mainitun ajan kuluessa johtamaan rautatieraitteet siltaa pitkin kartassa kirjaimella A osotetulle alueelle. Tarpeellista täyteainetta siltaan tahi rautatie-

penkereeseen, jos jälkimäinen eräissä kohdin havaittaisiin edullisemmaksi, saa minun osotukseni mukaisesti ottaa maksutta Drumsöstä.

2) Paitsi että maksutta luovutan edellä mainitun maa- ja vesialueen kaupungille, sitoudun varaamaan tarpeellisen maan noin 50 metrin levyistä katua varten, joka idästä länteen kulkien olisi yhteinen kaupungille ja muulle Drumsön alueelle sekä veisi Drumsön sillankorvasta Hästskovikiin, mihin kaksinkertaiset rautatieraitteet saisi sijoittaa. Kadun tasoituttaa ja pitää kunnossa kaupunki, ja on rautatieraitteet jaskettava kadun tasoon, jos liikennesyistä pidän sen tarpeellisenä. Samaten olen halukas maksutta varaamaan tarpeellisen tilan kaksoisraiteiselle rautatielinjalle, joka mainitulta Drumsön ranta-alueelta kulkee Drumsön länsirantaan, siltä varalta että kaupunki jonkin verran helpottaakseen satamaradan liikennettä katsoo etunsa mukaiseksi yhdistää satamarataverkon Drumsön kautta esimerkiksi Albergan aseman kanssa.

3) Helsingin kaupunki tahi Raitiotieyhtiö oikeutetaan Drumsöhön rakentamaan raitioiteitä, mutta jos kaupunki tai mainittu yhtiö ei katso etunsa mukaiseksi laajentaa raitiotieverkkoa ennen 1925 vuoden loppua, on minulla oikeus sijoittaa raiteet sillalle sekä saada toimilupa raitiotielinjan teettämiseen ja liikennöitämiseen sen raitiotielinjan yhteydessä, joka vastedes tulee rakennettavaksi Merholman länsirantaan. Toimilupa on voimassa määräämättömän ajan, ollen kuitenkin kaupunki oikeutettu viiden vuoden kuluessa anomuksen tekemisestä lunastamaan raitiotielaitteen sen rakennusarvoon perustuvan arvion mukaan.

4) Silta jää kaupungin omaisuudeksi, mutta on maksutta luovutettava Drumsön liikennettä varten.

5) Kun osa sitä ranta-aluetta, minkä kaupunki ottaisi haltuunsa, on annettu vuokralle, tulee kaupungin pitää voimassa vuokrasopimukset.

Jos kaupunki on halukas tekemään minun kanssani mainittuun suuntaan käyvän sopimuksen *ennen maaliskuun 1 päivää 1918*, sitoudun minä Suomen Teollisuuskonttorille myymään tämän oheiseen karttaan kirjaimella A merkityn, noin 400,000 neliömetrin laajuisen alueen erittäin sovitusta hinnasta. Alueesta erotetaan kuitenkin kolme sieltä aikaisemmin myytyä palstatilaa, ja on Teidän noudatettava mainitulla alueella olevain vuokrapalstain vuokraajain kanssa tehtyjä sopimuksia. Teidän on niinkään varattava tarpeelliset tiet näille alueille. Kirjaimella A merkityn maa-alueen viereinen kirjaimella B merkitty vesialue sekä kolme siinä olevaa saarta kuuluvat kauppaan ilman eri korvausta, mutta maan ja veden välinen raja on semmoisen henkilön määrättävä, jonka molemmat asianosaiset voivat hyväksyä. Samaten kuuluu kauppaan alueeseen A kuuluvan noin 100 metrin levyisen maa-kaistaleen edustalla oleva, Drumsön itärantaan asti ulottuva vesialue.

Helsingissä, lokakuun 25 päivänä 1917.

Julius Tallberg.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

B. Silfvast.

Arthur Englund.

**O. Y. Axel Juseliuksen
vesirakennustoimisto.**

Ehdotus kaduksi rautatieraitteineen Helsingin viereisen Merholman ja Drumsön välisen salmen poikki.

Tämän oheinen ehdotus kadun ja siihen sijoitettavain rautatieraitteiden teettämiseksi Helsingin viereisen Merholman ja Drumsön välille tarkoittaa penkereen rakentamista mainittujen saarten väliseen salmeen, minkä ohessa penger on ehdotettu rakennettavaksi niin, että vastedes voidaan täydellinen rantasilta liittää sen etelälaitaan. Ehdotus käsittää lisäksi sekä kadun että rantasilan likimääräisen kustannusarvion.

Kadulle ynnä rautatieraitteelle on oletettu senraavat päämitat, nimittäin: ajotien leveys 14 m, jalkakäytävän leveys 4 m sekä rautatieraitteen leveys penkereellä 4 m. Penkereen harjaleveys olisi kaikkiaan 23.7 m. Salmesta kulkevaa liikennettä varten tehtäisiin lähemmäksi Merholmaa nostosilta 15 m:n kaaripituudella. Lisäksi on ehdotettu rakennettavaksi betonikaide jalkakäytävän ulkopuolelle sekä rautakaide ajotien ja rautatieraitteiden väliin.

Niinkuin tämän oheisista piirustuksista 1 ja 2 lähemmin näkyy, on penger 350 m pitkä. Katu tehdään maapengerhälle, jonka laitain kaltevuus on 1 : 1.75 ja jota aallokolta suojellaan panemalla 1.5 m paksu kerros louhoskiviä 3 m syvälle 0-vesipinnan alle. Kun penkereen toisen puolen, siltä varalta että siihen myöhemmin rakennetaan rantasilta, täytyy olla sillan sekä tavaravajain perustuksena, on penger ehdotettu tältä puolen tehtäväksi kivistä, joiden kaltevuus ulospäin on 1 : 1.5 ja sisäänpäin 1 : 1. Ulkovierus on 3 m syvään 0-vesipinnan alle varustettu 2.2 m leveällä tukireunuksella, jonka tarkoituksena on suojella pengertä täällä kaakkoistuulen vallitessa käyvältä kiivaalta aallokolta. Kivilohkareet on ehdotettu sijoitettavaksi niin, että ulkoreunan kaltevuus tulee 1 : 3 luettuna harjasta keskivedenkorkeuteen, mistä lähtien vieruksen kaltevuus on 1 : 1. Tällainen keskivedenkorkeuteen sijoitettu jyrkkä reuna on osoittanut voivansa erittäin hyvin murtaa aallokon.

Katu on ehdotettu tehtäväksi 2.5 m ja silta 4 m 0-vesipinnan yläpuolelle, niin että veneet ja pienemmät höyrypurret voivat kulkea sen alitse. Sillalle vievä ajotie kohoaa Merholman puolella 1 : 50 ja Drumsön puolella 1 : 100.

Tästä kadusta on laskettu olevan kustannuksia seuraavat määrät:

Täytekivet 72,000 m ³ à 2: —	Smk	144,000: —
Kivilohkareet 7,500 m ³ à 4: —	”	30,000: —
Maatäyte 88,000 m ³ à 1:50	”	132,000: —
Kiveys, asfaltoiminen 5,600 m ³ à 25: —	”	140,000: —
Betonikaide 335 m à 30: —	”	10,050: —
Rautakaide 335 m à 20: —	”	6,700: —
Rautatieraitteet ja pölkyt 335 m à 30: —	”	10,050: —
Nostosillan maakiinnikkeet ja siipimuurit 4,100 m ³ à 40: —	”	164,000: —
Nostosilta nostolaitteineen, arviolta	”	250,000: —
Työkalut ja telineet 5 %	”	44,000: —
Työnjohto ja valvonta 5 %	”	44,000: —
Arvaamattomia menoja noin 5 %	”	45,200: —
		eli yhteensä Smk 1,020,000: —

Rantasillalle taas on oletettu seuraavat päämitat, nimittäin tasokorkeus 2.5 m 0-vesipinnan yläpuolella, vesisyvyys 7.72 m (26 jalkaa) sekä laituritason leveys kadun ajotiehen asti 43.5 m, joten saadan tilaa 20 m leveille tavaravajoille ynnä laitureille ja kaksoisraiteille molemmin puolin. Tavaravajain kustannuksia ei kuitenkaan ole otettu alempana olevaan kustannusarvioon. Rantasilta on suunniteltu tehtäväksi kiviarkuista, jotka sijoitetaan kivi-pengermälle ja joiden päälle vedenpinnan yläpuolelle rakennetaan kivimuurin sementtillaastilla. Arkkujen takaosaan pannaan täytteeksi louhoskiviä ja taas arkkujen ja katupengermän väli täytetään maalla.

Kustannukset 100 metrin pituisesta rantasillasta on laskettu seuraavasti:

Täytekivet 4,400 m ³ à 2: —	Smk	8,800: —
Maatäyte 26,000 m ³ à 1:50	”	39,000: —
Arkunseinää 6,000 m ³ à 10: —	”	60,000: —
Arkkujen kivitäyte 5,000 m ³ à 3: —	”	15,000: —
Kivimuurin sementtineen ja betonineen 1,100 m ³ à 40: —	”	44,000: —
Rautaiset johtoparrut 100 m à 25: —	”	2,500: —
Kiveys 1,900 m ² à 25: —	”	47,500: —
Rautatieraitteet, vaihteet ja pölkyt 1,050 m à 30: —	”	31,500: —
Valurautaiset pollarit	”	2,000: —
Työkalut ja telineet 5 %	”	13,000: —
Työnjohto ja valvonta 5 %	”	13,000: —
Arvaamattomat menot noin 5 %	”	13,700: —
		eli yhteensä Smk 290,000: —

Kustannusarvioita laadittaessa on kaikki yksikköhinnat laskettu samoiksi kuin ne olivat ennen maailmansotaa eli 1914 vuoden alkupuoliskolla. Niinikään on kivi- ja maatäytteiden

kustannuksia laskettaessa edellytetty kiviaineet saatavan valmiiksi louhittuina Drumsöstä sekä maa-ainetta saatavan korvauksetta ottaa jostakin lähellä sijaitsevasta Drumsön ylänneestä.

Helsingissä, tammikuun 2 päivänä 1918.

Axel Juselius.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

B. Silfvast.

Arthur Englund.

Suomennos jäljennöksestä.

Liite IV.

AKTIEBOLAGET

Skånska Cementgjuteriet.

Suomen Teollisuuskonttori, Helsinki.

Helsingissä,

marrask. 8 p:nä 1917.

Merholman ja Drumsön yhdistäminen keskenään.

Johtaja Bengelsdorffilta olemme saaneet tehtäväksi laatia edellä mainittujen töiden kustannusarvion.

Kustannusarvion olemme laatineet seuraavassa mainittujen määräysten mukaan:

Teidän antamanne pohjamittauskartan ja meidän antamamme piirustuksen mukaan. Penger tehdään laelta 26 m leveä sivujen kaltevuuden ollessa 1 : 2. Lahtea päin antavan sivun olemme ajatelleet peitetyksi kivillä vesirajaan asti ja avomerta päin antavan sivun rakennettavan kivistä. Penkereen poikki kulkee 15 m. leveä aukko, jonka poikki kulkee 26 m leveä yhdistetty katu- ja rautatiesilta rakennettuna nostosillaksi. Hintaan olemme lukeeet tämän sillan 26 m leveät maakiinnikkeet. *Sillan hintaa ei ole otettu lukuun.* Silta on ajateltu rakennettavaksi 4 m yläpuolelle korkeimman vesipinnan. Olemme laskeneet täytteen painuvan mittauskartassa osotettuun syvyyteen, mutta luultavaa on, että täyte todellisuudessa ei painu niin syväälle, joten siis täyteaineen määrä vähenee. Täyteaine on oletettu saatavan Drumsöstä, missä maa on kivistä soraa.

Olemme laskeneet työn teetetäväksi aikana, jolloin tuntipalkat olisivat noin 1: — à 1: 25 ja jolloin koneiden polttopuut maksavat noin 10 markkaa kuutiometriltä.

Edellä mainituista töistä olemme laskeneet olevan kustannuksia noin 1,900,000 markkaa.

Jos maakiinnikkeet tehdään ainoastaan 14 m leveää siltaa varten, toisin sanoen ainoastaan 14 m leveät, vähenee edellä mainittu hinta 200,000 markalla. Työn olemme laskeneet valmistuvan noin 2 1/2 vuodessa.

Jotta kustannukset voitaisiin laskea tarkemmin, on tarpeen lisätutkimuksia, jotka on sopiva toimittaa talvella, ja laadimme mielellämme tarkemman kustannusarvion, sittenkun semmoiset tutkimukset on toimitettu.

Kunnioittaen

A. B. Skånska Cementgjuteriet.

Sittenkun edellä mainitut laskelmat oli laadittu, on tehty päätös penkereen harjan supispistamisesta 23.7 metrin levyiseksi, ja on nostosillan alainen aukko määrätty 14 metrin levyiseksi, mikä seikka tuntuvasti vähentää edellä mainittua 1,900,000 markan loppusummaa. Jos taas tuntipalkka työtä suoritettaessa olisi edellä laskettua jonkin verran suurempi, ei se mainittavia merkitse, siihen nähden että tarkoitus on mahdollisimman laajassa mitassa käyttää työssä konevoimaa.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

B. Silfvast.

Arthur Englund.

Liite V.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Vleisten töiden Hallitus

*Helsingissä,
heinäk. 17 p:nä 1918.*

N:o 131.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Rahatoimikamari oli lähetteessä tammikuun 4 päivältä, 4 §, vaatinut Hallitukselta lausuntoa Osakeyhtiö Suomen Teollisuuskonttorin Kaupunginvaltuustolle antamasta esityksestä, jossa osakeyhtiö mainitsee että, sittenkun se ei ollut voinut kaupungin satama-alueelta saada sekä rannan että rautatien vierellä sopivasti sijaitsevaa teollisuusaluetta, oli yhtiö kauppias Julius Tallbergin kanssa sopinut noin 400,000 neliömetrin laajuisen alueen ostamisesta Drumsöstä, mutta että herra Tallberg oli pannut alueen myynnin sen varaan, suostuisiko kaupunki korvauksetta vastaanottamaan mainitun alueen vierellä Drumsön itärannassa sijaitsevan maa- ja vesialueen m. m. sillä ehdolla, että kaupunki rakennuttaa Merholman ja Drumsön välisen salmen poikki pengermän tai sillan, pyytää Hallitus kunnioittaen esittää seuraavaa:

Mainittu herra Tallbergin tarjous sisältää:

että kaupunki käteistä korvausta suorittamatta saa noin 300,000 m²:n laajuisen alueen Drumsön itärannalta Teollisuuskonttorin lunastettavan alueen viereltä;

että mainitun ranta-alueen ja kaupungin vesirajan välinen, noin 1,100,000 m²:n laajuinen vesialue niinkään siirtyy kaupungin omaksi;

että herra Tallberg sitoutuu varaamaan tarpeellisen maan kaupungille ja Drumsön muulle alueelle yhteistä 50 m leveää katuja varten, joka kulkee idästä länteen Drumsön halki edellä mainittujen alueiden pohjoisrajaa pitkin; sekä

lisäksi varaa maksutta tilaa kaksoisraiteiselle rautatielinjalle puheena olevilta alueilta Drumsön länsirantaan, sillä varalta että kaupunki vastedes haluaa yhdistää satamarataverkon valtionrautateiden kanssa esimerkiksi Albergan aseman luonna.

Edellä mainittuun luovutukseen liittävät herra Tallberg seuraavat ehdot:

että kaupunki ennen vuotta 1925 yhdistää Merholman ja Drumsön keskenään niin leveällä kiintonaisella sillalla tahi pengermällä, että siihen voidaan sijoittaa kahdet rautatie- ja raitiotieraitteet ja siinä on riittävä tilaa ajo- ja jalkamiesliikenteelle;

että yhdistyslaitos, joka pysyy kaupungin omaisuutena, luovutetaan maksutta Drumsön liikenteen käytettäväksi;

että kaupunki määräämättömän ajan kuluessa teettää 50 m leveän kadun sitä varten varatulle alueelle Drumsön sillankorvan ja Hästskovikin välille;

että mainitun kadun kunnossapito on kaupungin asia;

että kaupunki rautatiesillalle sekä edellä mainitulle kadulle ennen vuotta 1925 laskee rautatieraitteet johdettuina Teollisuuskonttorin saamalle alueelle; sekä

että, jos kaupunki tai raitioteyhtiö ei ole ennen 1925 vuoden loppua käyttänyt oikeuttaan Drumsöhön rakentaa raitioiteita, pidättää herra Tallberg itselleen oikeuden määräämättömän ajan kuluessa rakentaa ja

liikennöidä mainittua raitiotietinjaa liittyvänä siihen raiteeseen, joka on aikomus johtaa Merholman länsirantaan.

Niiden kustannusten osottamiseksi, joita edellä mainittujen ehtojen hyväksymisestä koituisi kaupungille, on Teollisuuskonttori A.B. Axel Juseliuksen vesirakennustoimistolla laadittanut alustavan ehdotuksen pengermän rakentamiseksi Merholman ja Drumsön välille sekä kustannusarvion. Tämän mukaan olisi 23.7 m leveästä pengermästä, jossa olisi 15 m leveä aukko ja joka olisi 4 m nollavesipinnan yläpuolella, kustannuksia 1,020,000 markkaa. Laskelman perusteeksi on pautu ennen sotaa vallinneet tarveaineiden ja työpalkkain yksikköhinnat.

Niinikään oheenpannussa Aktiebolaget Skånska Cementgjuteriet yhtiön antamassa lausunnossa mainitaan, että yhtiö on laskenut 26 m leveästä penkereestä, jossa olisi 15 m:n silta-aukko, olevan kustannuksia 1,900,000 markkaa, johon summaan on luettu sillan maakiinnikkeiden, mutta ei itse nostosillan rautarakenteen kustannukset. Laskelmassa on edellytetty työpalkat 1: — à 1: 25 markaksi tunnilta ja koneissa käytettävien polttopuiden hinta 10 markaksi kuutiometriltä sekä oletettu koneita käytettävän työssä mahdollisimman laajassa mitassa.

Edelleen huomauttaa Teollisuuskonttori, että vastaisen rautatiepenkereen voi edullisesti laajentaa mukavaksi purkaussillaksi, joten säästettäisiin kaupungin muita satamalaitoksia, ja esittää Teollisuuskonttori sitä varten A.B. Axel Juseliuksen vesirakennustoimiston laatiman ehdotuksen kustannusarvioineen, jonka mukaan rakennettaisiin rantasilta, jossa olisi tilaa kaksille rautatieraitteille sekä 20 m leveille tavaravajoille ja josta, laiturin sijaitessa 7 m syvän veden vierellä, olisi kustannuksia 290,000 markkaa kultakin 100 metriltä laituripituutta.

Puheena olevaa asiaa käsiteltäessä on edellä mainittujen asiakirjain lisäksi Hallituksen käytettävänä ollut kaupungin Rakennuskouutorin laatima kustannusarvio laskelmineen niistä menoista, joita kaupungille koituisi siinä tapauksessa että herra Tallbergin tarjous siihen liittyvine ehtoineen hyväksyttäisiin, ja käy siitä selville, että Merholman ja Drumsön välisestä pengermästä, jonka harjaleveys olisi 29 m ja jossa olisi 10 m leveä tila kaksoisraiteita sekä 19 m katuja ja katukäytävää varten, sekä 15 m leveästä kadusta Drumsön ja Hästskovikin välillä ynnä kaksoisraiteiden sijoittamisesta Merholman länsirannan ja Drumsön länsirannan välille sekä 15 m:n nostosillasta, olisi kustannuksia seuraavat määrät:

pengermästä ynnä maakiinnikkeistä silta-aukon kohdalla	Smk 2,230,000: —
nostosillasta sijoitettuna 5 m keskivesipinnan yläpuolelle	” 290,000: —
pengermän ja Hästskovikin välisestä 50 m leveästä kadusta	” 700,000: —
Merholman ja Hästskovikin välisistä kaksoisraiteista	” 140,000: —
	<hr/>
eli yhteensä	Smk 3,360,000: —

Edellä oleva kustannusarvio on laadittu kuluvan vuoden tammikuussa toimeenpantujen pohjatutkimusten sekä ennen sotaa vallitsevain yksikköhintain perusteella. Nämä kustannukset ovat osottautuneet sekä A.B. Axel Juseliuksen vesirakennustoimiston että Aktiebolaget

Skånska Cementgjuterietin laskelmia huomattavasti suuremmiksi, riippuen siitä, että nämä molemmat liikkeet olivat edellyttäneet, että kiinteä pohja olisi saavutettavissa noin 10 metrin syvässä vedenpinnan alla, jota vastoin tällainen pohja todellisuudessa on saavutettavissa vasta noin 20 à 25 metrin syvässä.

Rakennuskonttorin näitä rakennuksia varten laatimasta, 3,360,000 markkaan päättyvästä kustannusarviosta ja edellyttäen kaupungin tämän johdosta saavan

omistusoikeuden noin	300,000	m ² :n	laajuiseen	maa-alueeseen	sekä
" "	1,100,000	" "	" "	vesialueeseen	

selviää että, jos vesialueen pinta lasketaan —: 50 markaksi m² kohti eli yhteensä 550,000 markaksi, puheena olevan maa-alueen arvo on 2,810,000 markkaa eli 9: 37 markkaa m² kohti. Huomioon ottaen että maa-alueesta melko suuri osa eli vähintään 30 % on erotettava katualueeksi ja että myytävä alue siten supistuu noin 210,000 m²:iin, tulee tontin hinta, kadunjärjestelykustannuksia lukuun ottamatta, olemaan 13: 38 markkaa m²:ltä. Kadunjärjestelykustannukset, viemärijohdot lukuun otettuina, lasketaan 10 markaksi m² kohti ja siten 90,000 m² suuruisesta katualueesta 900,000 markaksi, joten tonttiarvo kohoaa 4: 29 markalla m² kohti ja siis tonttialueen kokonaishinta 17: 67 markkaan m²:ltä.

Tässä on kuitenkin otettava huomioon, että kustannusarvio on laadittu ennen sotaa voimassa olevain yksikköhintain perusteella, ja nämä ovat nykyään keskimäärin jopa 5 kertaa suuremmat ja tuskin lähivuosina ennen 1925 alenevat entiseen määräänsä, vaan suotuisimmassa tapauksessa puoleen määräänsä ja siten vastaavat noin 2 1/2 kertaa ennen sotaa vallinneita yksikköhintoja, joten menoja laitoksesta kokonaisuudessaan, kaduntasoius lukuun otettuna, olisi Smk 44: 18 tonttialan neliömetriltä, jommoista hintaa täytyy pitää korkeana, varsinkin kun kaupunki ei siinä tapauksessa vielä saisi vähintäkään voittoa. Kaupungin välillinen etu käsittäisi siis edellä mainitun vesialueen omistamisen, joka etu tosin ansaitsee huomiota, jos kaupungin satamalaitokset ulotetaan Drumsön itäiselle ranta-alueelle, mutta muussa tapauksessa on toisarvoinen satamain ja yleisen merenkulun kannalta katsottuna.

Jos kuitenkin kysymys vastamainitusta sataman laajentamisesta toistaiseksi jätetään syrjään ja huomioon otetaan ainoastaan kysymys maan hankinnasta, käy selville, että kaupungille tarjottu alue on liian pieni voidakseen korvata niitä tuntuvia kustannuksia, joita koi-tuisi kulkuyhteyden rakentamisesta Merholman ja Drumsön välille. Jos sitä vastoin olisi kaupungin mahdollista edullisesti lunastamalla lisäalueita, esimerkiksi Teollisuuskonttorille aiottu alue ynnä noin 100,000 m² kirjaimella C merkittyjä, kaupungille tarjotulla alueella sijaitsevia myyjiä huvilapalstoja, voitaisiin tonttien myyntihinta määrätä paljon halvemmaksi. Sillä tavoin kuin kaupungille tarjotun alueen raja nyt kulkee, ei ole ensinkään mahdollista sitä vastedes laajentaa. Eritoten on eteläraja epäedullinen kaupungille, sen johdosta että sen viereltä on Teollisuuskonttorille luvattu Drumsön itärantaan asti ulottuva noin 100 m leveä maakaistale, joka erottaisi kaupungin maan sotaväen käyttämästä Drumsön eteläisestä niemekkeestä, joka ehdottomasti olisi hankittava kaupungin omaksi, siinä tapauksessa että herra Tallbergin tarjous hyväksytään. Jollei kuitenkaan tästä saataisi aikaan sopimusta, olisi

ainakin mainitun maakaistaleen viereinen vesialue saatava kaupungille, joka sen lisäksi olisi oikeutettava mainitulle maakaistaleelle teettämään tarpeelliset kadut kulkuyhteyden aikaansaamiseksi sotaväen käyttämän, yli 200,000 m²:n laajuisen alueen kanssa.

Niinkuin jo huomautettiin, olisi kiinteän kulkuyhteyden aikaansaamisesta Merholman ja Drumsön välille nykyään kustannuksia noin viisi kertaa enemmän kuin edellä on laskettu ja joka tapauksessa 2 1/2 kertaa mainittu summa. Kun kuitenkin on mahdoton arvata, minkä ajan päästä viimeksi mainitut hinnat olisivat voimassa, ei Hallituksesta näytä hyvin harkitulta, että kaupunki sitoutuisi määräajan kuluessa eli ennen 1924 vuoden loppua teettämään niin laajan työn kuin vastamainittu kiinteä siltayhteys on, varsinkin kun kaupunki jo aikaisemmin on sitoutunut saman ajan kuluessa rakennuttamaan kulkuyhteyden Merholmaan, josta työstä ennen sotaa vallinneiden yksikköhintain mukaan laskettiin olevan kustannuksia 520,000 markkaa.

Jos sitä vastoin herra Tallberg luopuisi vaatimasta kiinteän sillan teettämistä Drumsöhön ja tyytyisi esimerkiksi rautatieliikennettä varten sovitettuun lauttaan, voisi semmoisen ehdon suurista käyttökuluista huolimatta hyväksyä, varsinkin kun Hallitus on ollut kahden vaiheella, käykö ensinkään puoltaminen semmoista rajoitusta vapaaseen liikenteeseen tuolla laajalla ja syvällä vesialueella, minkä matala nostosilta saisi aikaan suunnitellun pengermän pohjoispuolella. Niinikään täytyy Hallituksen huomauttaa niistä terveydellisistä vaaroista, joita kiinteän pengermän rakentaminen tuottaisi. Vaikka suunnitellun nostosillan molemmin puolin rakennettaisiinkin pitemmät sillat, huonontuisi kuitenkin vesi Töölön kaupunginosain rakennetuksi tultua tuntuvasti mannerpuolella siltaa, mikä erittäinkin kävisi huomattavaksi Seurasaaren itäpuolisissa lahdissa, joihin ei pääsisi vaikuttamaan Drumsön sillanaukoista kulkeva virta, minkätähden Hallitus puolestaan on sitä mieltä, että suurin osa puheena olevasta yhteydestä olisi rakennettava sillaksi, vaikka siitä olisikin suurempia kustannuksia.

Kysymys, joka Hallituksen mielestä olisi selvitettävä ennen lopullisen sopimuksen tekemistä herra Tallbergin kanssa, on se, miten asunnot vastaisella teollisuusalueella toimiville työntekijöille voidaan järjestää, niin että Drumsöstä saadaan tarvittava tonttiala käytettäväksi. Muussa tapauksessa tulisi tämä asutus lisäksi kaupungin ennestäänkin taajaan asuttuihin vanhoihin kaupunginosiin. Tähän kysymykseen myös liittyy kysymys Drumsön kylän erottamisesta Helsingin pitäjästä tai vastaisesta Hagan—Munkkiniemen—Drumsön kunnasta ja liittämisestä lainkäytöllisessä ja verotussuhteessa Helsingin kaupunkiin.

Mitä vihdoin tulee satamalaitosten ulottamiseen Drumsön itärantaan sekä alueen käyttämiseen teollisuustaloksi tai vapaasatamana, riippuu tämän kysymyksen ratkaisu siitä kaupungin satamain yleisestä rakennusohjelmasta, joka paraikaa on Kaupunginvaltuuston asettaman komitean laadittavana. Jos pääsatama sijoitetaan Sörnäsiin tai Santahaminan vesialueelle, käy sanottavan satamalaitoksen rakentaminen Drumsöhön aivan luonnottomaksi, jota vastoin taas pääsataman sijoittaminen Helsingin lounaisosaan ei ainoastaan kohottaisi Drumsön itärannan omistusoikeuden arvoa, vaan voitaisiin myös, sittenkun Santa- ja Busholma ynnä niiden viereiset saaret ja karit sekä Lapinniemen eteläosa ja Merholma on käytetty, sinne rakentaa kauppasatama ja liittää se viimeksi mainittuun satamalaitokseen. Mutta kun Santa- ja Busholmassa on rantasiltoja 4,775 metriä 9 m syvän veden vierellä ja Lapinniemessä ja

Merholmassa lisäksi 600 m latureja eli kaikkiaan 5,375 metriä, ja kun otetaan huomioon, että Köpenhaminan vapaasatamassa on latureja 4,780 m, riittävät ne Hallituksen mielestä vuosikymmeniksi, joten laitosten ulottaminen Drumsöhön lykkääntyy epämääräiseen tulevaisuuteen. Jos sitä vastoin Santa- ja Busholman laitoksia syystä tai toisesta ei käytettäisi vapaasatamana, mutta semmoisen rakentaminen pidettäisiin kuitenkin tarpeellisena, siihen nähden että Helsinki sijaitsee lähellä Venäjän laajoja kanavateitä, joten laaja uudestilastaus valtamerilaivoista kanavalaivoihin toimitettaisiin kaupungin satamissa, voidaan erillinen satama rakentaa Busholman kauppasataman lisäksi. Suotavaa kuitenkin olisi, että ennen tämän suuntaisen periaatteellisen päätöksen tekemistä toimitettaisiin alustavia pohjatutkimuksia ja niiden perusteella laadittaisiin yleispiirteinen ehdotus.

Lopuksi lienee vielä huomattava, että katu, jolle herra Tallberg tarjoaa tilaa rautatien teettämiseksi mainitulta teollisuusalueelta esimerkiksi Albergan asemalle, ei käy edulliseen suuntaan. Jos nimittäin mainittu yhdysrata rakennetaan, näyttää sen lähtöpaikaksi olevan valittava Drumsön asemakaavaan merkityn ratapiha-alueen lounaispää, mistä rata sitten kulki pääasiassa pitkin Drumsön lounais- ja länsirantaa sekä sieltä edelleen sopivaan kohtaan rannikkoradalla. Näyttää sentähden siltä, kuin olisi tätä tarkoitusta varten saatava semmoinen alue Drumsön länsiosasta, mikä tutkimusten perusteella osottautuu suunnitelluille rautatie-laitteille sopivimmaksi.

Niinkuin edellä lausutusta käy selville, liittyy herra Tallbergin ehdotuksen hyväksymiseen koko joukko muita kaupungin vastaiselle kehitykselle tärkeitä, mutta vielä ratkaisematta olevia kysymyksiä. Sillan rakentaminen rautatieraitteineen, katuineen y. m. lähivuosina Merholman ja Drumsön välille 8—9 miljoonan markan kustannuksilla tuskin voi tulla kysymykseen ainoastaan jotta saavutettaisiin omistusoikeus verraten pieneen Drumsön maa- ja vesialueeseen, niin arvokkaita kuin ne sinänsä lienevätkin, vaan lienee ensin ratkaistava kysymys, miten kaupunki aikoo järjestää satamaolonsa sekä onko mahdollista liittää koko Drumsö kaupungin alueeseen.

Jos kuitenkin edellytetään, että viimeksi mainittu kysymys voidaan järjestää kaupungille edullisella tavalla, ja päätetään varsinainen kauppasatama rakentaa kaupungin läntiselle vesialueelle, voitaneen Hallituksen mielestä huomiota kiinnittää esillä olevaan tarjoukseen, kuitenkin ainoastaan sillä edellytyksellä:

että herra Tallberg kaupungille luovuttaa kohtuullista korvausta vastaan teollisuuslaitosten paikaksi aiotun alueen Drumsön länsirannalta tai myös muun sopivan, vastaavan laajuisen alueen vapaamman käyttöoikeuden saamiseksi kaupungin omistamiin alueisiin;

että kaupunki korvauksetta niinkään saa omakseen kaiken sen myymättä olevan maan, mikä sijaitsee karttaan kirjaimella C merkityllä alueella;

että, jos tyydyttävä kulkuyhteys kaupungin ja Drumsön välille voidaan järjestää muulla keinoin kuin rakentamalla pengeri tahi silta, kaupunki ei ole velvollinen näitä rakentamaan;

että päinvastaisessa tapauksessa siltayhteyden ei tarvitse olla rakennettu ennenkuin 10 vuoden kuluttua maailmansodan päättymisestä;

että herra Tallberg sitoutuu Drumsön vastaisten ratapihalaitosten ja jonkin rannikkoradan aseman välille tarpeellisia rautatieyhteyksiä varten maksutta luovuttamaan saarelta maata, joka toimitetun tutkimuksen nojalla on havaittu tarkoitukseen sopivimmaksi; sekä

että, siinä tapauksessa että herra Tallbergin tarjooma 50 metrin levyinen katutila osottautuu riittämättömäksi liikettä vastaavan ratapihan rakentamiseen, tarpeellinen lisäalue saadaan maksutta.

Lopuksi lienee mainittava, että herra Tallberg on pitentänyt esillä olevan tarjouksen voimassaoloajan kuluvan vuoden lokakuun 1 päivään.

Lähetekirjat ja erinäiset kustannusarviot pannaan tämän ohkeen.

G. Idström.

Oskar Möller.

Laskelma Merholman länsirannasta Drumsön länsirantaan ulottuvan yhdysväylän (kadun ja kaksoisraiteiden) rakennuskustannuksista.

I. Kustannuksia kadusta ja rautatiepenkereestä ynnä 15 m:n nostosillasta.

1. *Katu- ja rautatiepengeri*, leveys 31 m, siitä 10 m kaksoisraiteita varten.

200,000 m ³ kivitäytettä à 4: —	800,000: —	
270,000 „ maatäytettä à 2: —	540,000: —	
3,600 m ² kivireunustusta à 5: —	18,000: —	
4,700 „ katupintaa tasoitettava ja vierrettävä à 4: —	18,800: —	
1,350 „ jalkakäytävää tasoitettava ja kivittävä à 14: —	18,900: —	
335 m jalkakäytävän reunuskiveä à 15: —	5,025: —	
335 „ kaidetta jalkakäytävän puolelle à 30: —	10,050: —	
335 „ rauta-aitaa kadun ja rautatieraitteen välille à 20: —	6,700: —	1,417,475: —

2. *Nostosilta maakiinnikkeineen* 18 m levyistä katua ja kaksoisraiteita varten.

12,000 m ³ ruoppaa nostettava (10—20 m syvästä) à 2: —	24,000: —	
15,000 „ hiekkatäytettä à 4: —	60,000: —	
12,000 m paaluja, 20 m syvään, à 6: —	72,000: —	
38,000 „ hirsiiä 8.3 m korkeis. arkkuihin, à 3: —	114,000: —	
7,000 m ³ kivitäytettä à 5: —	35,000: —	
750 „ betonia paalujen päihin à 30: —	22,500: —	
2,000 „ sillan maakiinnikkeisiin à 40: —	80,000: —	
150,000 kg siltarakennetta à 1: —	150,000: —	
nostolaitos y. m. arviolta	100,000: —	
270 m ² puukuutioita katuun ja jalkakäytävään à 40: —	10,800: —	668,300: —
Noin 10 % lisää työnjohtoa ja sekalaisia menoja vart.		234,225: —
		<u>2,320,000: —</u>
		Siirros 2,320,000: —

Siirros 2,320,000:—

*II. Kustannuksia 50 m leveästä kadusta Drumsön halki
penkereeltä Hästskovikiin.*

70,000 m² katuja tasoitettava à 5:— ..... 350,000:—

*III. Kustannuksia Merholman länsirannan ja Hästskovikin
välisistä kaksoisraiteista.*

3,500 m rautatieraidetta, valmiina à 40:— ..... 140,000:—

Kaupungin kokonaiskustannukset ..... Smk 2,810,000:—

Edellä lasketuilla kustannuksilla saisi kaupunki:

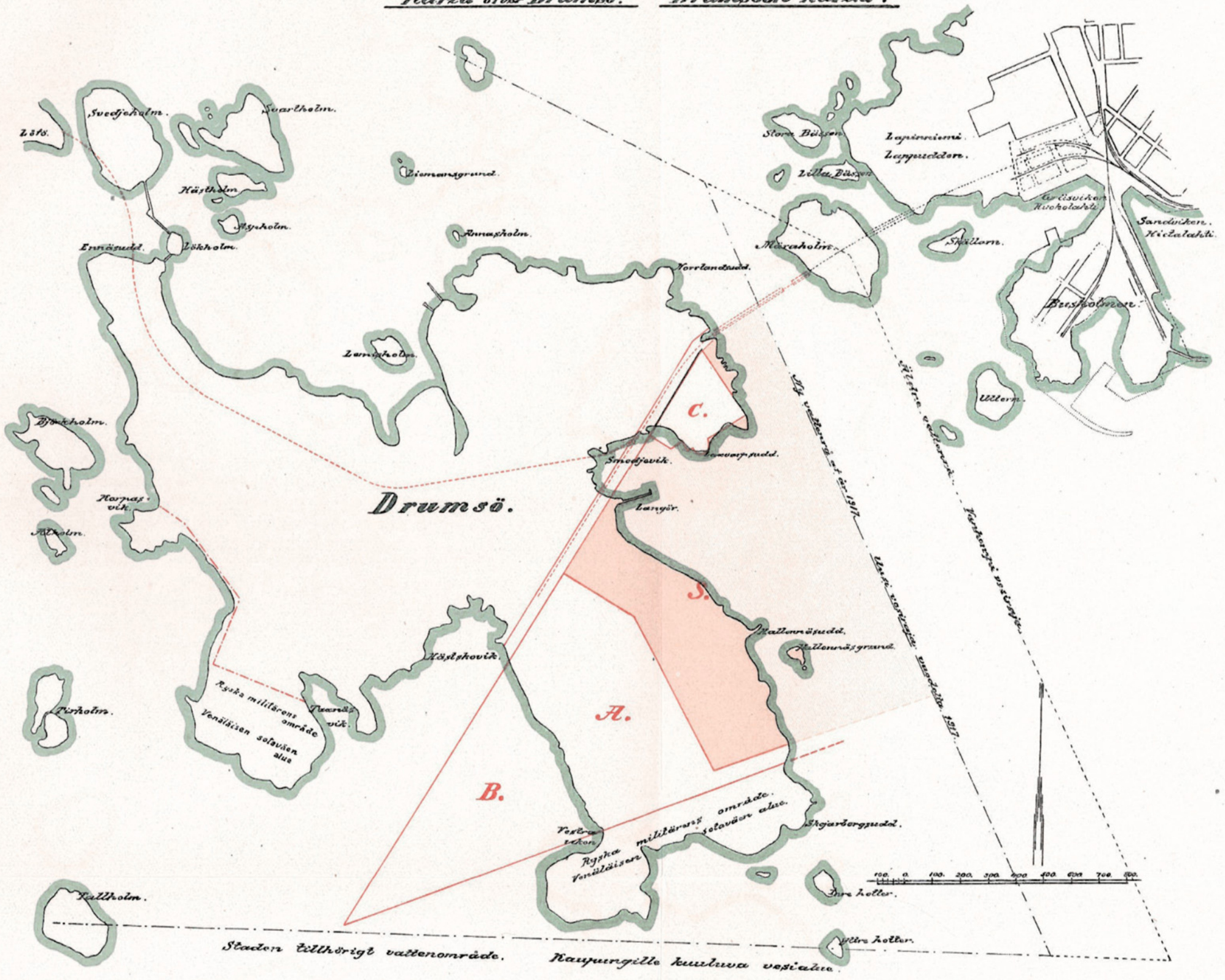
Maa-alueita (paitsi aluetta C) ..... noin 300,000 m²

Vesialuetta kaupungin rajaan asti ..... ” 1,100,000 ”

Helsingin kaupungin Rakennuskonttori, kesäkuun 15 päivänä 1918.

S. Randelin.

Karta öfver Drumsö. Drumsöns karta.

***Palkanjärjestelykomitean mietintö N:o 2
kunnan palkkausolojen uudistusta koskevasta
asiasta.***

Viime elokuun 20 päivänä käsitellessään Palkanjärjestelykomitean mietintöä ehdotuksineen kunnan palkkausolojen järjestämiseksi (*Pain. asiakirj. N:o 8 vuodelta 1918*) ynnä Rahatoimikamarin lausuntoa asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 17 vuodelta 1918*) päätti Kaupunginvaltuusto palauttaa asian komiteaan, jonka tuli sekä antaa lausunto niistä huomautuksista, joita ehdotusta vastaan oli tehty Kaupunginvaltuuston lähetekeskustelussa ja mainitussa Rahatoimikamarin lausunnossa että myös ottaa uudestaan harkittavaksi kysymys, milloin uudistus olisi sopivin toimeenpanna ja mitä toimenpiteitä siinä yhteydessä on tarpeen, minkä ohessa komitean mietintö ynnä Kamarin lausunto lähetettiin kaupungin eri johto- ja lautakunnille lausunnon saamiseksi ennen kuluvan syyskuun 10 päivää. Palkanjärjestelykomitean uuden mietinnön saavuttua ottaisi Kaupunginvaltuusto palkanjärjestelykysymyksen käsiteltäväksi koko laajuudessaan kuluvan syyskuun aikana pidettävässä ylimääräisessä kokouksessa.

Tarkastaessaan komitean ehdotusta vastaan tehtyjä muistutuksia ja huomautuksia (ks. mietinnön liitteitä), semmoisina kuin ne esitetään Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa N:o 8 vuodelta 1918, on komitea etusijassa katsonut voivansa todeta, että miltei kaikki johto- ja lautakunnat pitävät palkanjärjestelyä nykyään ei ainoastaan suotavana, vaan välttämättömänäkin. Vaikka siis johto- ja lautakunnat ovat komitean kanssa yhtä mieltä hankkeissa olevan kunnallisten viranpitäjien palkanjärjestelyn tarpeellisuudesta, ei sitä vastoin yksimielisyyttä ole joka tapauksessa saavutettu ehdotettujen palkanlisäysten määrään nähden.

Komitea oli, niinkuin sen aikaisemmassa mietinnössä on huomautettu, laatinut ehdotuksensa sillä edellytyksellä, että ehdotetut palkat olisivat alimpia palkkoja, joita ei saisi sodan päätyttyä vähentää, ja että kalliinajan vaikutuksia ehkäistäisiin tuon tuostakin uudesti järjestetyillä kalliinajanlisäyksillä, jota vastoin kaupungin johto- ja lautakunnat kukin alallaan vaativat niin pitkälle menevää palkkain korotusta, että siinä epäilemättä ei ole asianmukaisesti noudatettu sitä varovaisuutta palkkain määräämisessä, jota komitea on kunnallistaloudelliselta kannalta koettanut noudattaa, jottei määrättäisi

palkkoja, joita sodan päätyttyä voitaisiin pitää liian suurina. Komitea katsoo olevan vielä kerran huomauttaminen, että ehdotettujen palkkain voimaansaattamisella ei tarkoiteta luoda semmoista taloudellista asemaa, joka saattaa kunnan viranpitäjille mahdolliseksi kokonaan voittaa kalliinajan vaikeudet, vaan ainoastaan tasoittaa nykyisessä palkkaussäännössä vallitsevaa epäoikeudenmukaisuutta ja epätasaisuutta sekä turvata viranpitäjien vastaiset toimeentulomahdollisuudet pysyväisemmin kuin mitä väliaikaisen kalliinajanjärjestelyn avulla olisi laita. Komitean mielestä on Kaupunginvaltuuston jo aloittama menettely tilapäisillä, olojen mukaan sovitetuilla kalliinajanlisäyksillä turvata viranpitäjiä kalliinajan vaikutuksilta, sikäli kuin kunnan varat sallivat, oikea, ja olisi sitä edelleen noudatettava. Valtio on tosin osittain noudattanut toista periaatetta, se kun ei tee eroa palkan ja kalliinajanlisäyksen välillä, vaan maksetaan palkkaus yksinomaan korotettuna palkkana, josta kuitenkin nimenomaan sanotaan, että se maksetaan ainoastaan toistaiseksi. Muistutuksia tehdessään ovat johto- ja lautakunnat sitä paitsi aivan liian vähän panneet huomiota siihen välilliseen palkankorotukseen, mikä tulee kaikkien viranpitäjien hyväksi, osin sen johdosta että palkansaajain suuri enemmistö, joka aikaisemmin ei ollut oikeutettu saamaan palkankorotusta määrävuosien palveluksesta, komitean ehdotuksen mukaan nyt saisi sellaisen oikeuden, ja osin sen johdosta että ikäkorotukset niille viranpitäjille, joilla siihen on aikaisemmin ollut oikeus, nyt kauttaaltaan kohoavat, sen johdosta että palkkoja on korotettu ja ikäkorotuksia ehdotuksen mukaan maksetaan määräprosentti niistä.

Komitea käy nyt esittämään niitä aikaisempaan ehdotukseensa tekemiään muutoksia, joita se on katsonut annettujen lausuntojen johdosta voitavansa ehdottaa.

Rahatoimikamarissa on muuan vähemmistö asettunut epäväälle kannalle mikäli koskee palkkaussääntöjen välitöntä uudestijärjestämistä komitean ehdotuksen mukaisesti. Komitealla ei mielestään kuitenkaan ole aihetta enää kajota tähän kysymykseen, vaan pyytää komitea tässä kohden viitata edellisessä mietinnössään esittämiinsä perusteluihin ja siihen yksimieliseen mieliteeseen, mikä vastamainittuun seikkaan nähden on esitetty eri johto- ja lautakuntain komitealle antamissa lausunnoissa.

Palkka-
lautakunta.

Ne epäilykset, joita Rahatoimikamari on lausunut kunnallisen palkkalautakunnan perustamista vastaan, eivät ole voineet muuttaa komitean edellisessä mietinnössä perusteltua käsitystä että on välttämätöntä aikaansaada vakituinen elin kaupungin palkkaus- ja eläkekysymyksiä käsittelemään. Tässä kohden ovat myöskin useimmat johto- ja lautakunnat kannattaneet komitean käsitystä. Tässä kuitenkin huomautettakoon että, jos ehdotus mainitun kunnallisen elimen asettamisesta raukeaisi, edellyttää tämä sekä komitean ehdottaman viranpitäjien palkkausehtoja koskevan säännön että itse palkkaus-

säännön uudesti laatimista, koska nämä ehdotukset perustuvat juuri tuollaisen lautakunnan olemassaoloon. Erittäin on huomattava, että joukko nykyään voimassa olevassa palkkaussäännössä erikseen lueteltuja toimihenkilöitä on poistettu uuden palkkaussäännön ehdotuksesta ja sen sijaan ehdotettu palkkattaviksi yhteismäärärahasta, ja olisi juuri palkkalautakunnan tärkeimpiä tehtäviä valvoa, että näiden ryhmäin palkkausolot järjestetään yhdenmukaisesti. Komitealla on muuten se varma vakaumus, että palkkalautakunnan tuottama hyöty on vastedes korvaava kaupungille sen ylläpitämisestä koituvat menot, samoin kuin myös, etteivät Rahatoimikamarin tätä ehdotettua laitosta vastaan yleensä esittämät epäilykset toteudu.

Komitean laatimaa palkkalautakunnan johtosääntöehdotusta vastaan on, mikäli komitea on havainnut, ainoastaan kaupungin yleisten töiden Hallitus tehnyt muistutuksen (Liite XXV). Muistustus koskee 2 §:n 4 kohdan määräyksiä, joiden mukaan palkkalautakunnalla on valta valvoa, että yhdenmukaisia perusteita noudatetaan määrättäessä yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjiin palkkauksia. Hallitus pelkää puheena oleva toimivallan aikaansaavan oloja, jotka asettaisivat asianomaiset laitosten päälliköt riippuviksi kahdesta likimain yhdenarvoisesta laitoksesta, „koska jokainen virasto jo on eri hallituksen alainen, jonka lausunto voidaan ja pitää hankkia tuollaisista asioista“. Mainittua kohtaa olisi sentähden Hallituksen mielestä selvennettävä siihen suuntaan, että palkkalautakunnalla ei ole oikeutta välittömästi puuttua asianomaisen hallituksen tahi päällystön toimenpiteisiin tähän kuuluvissa asioissa, vaan ainoastaan Kaupunginvaltuustolle tehdä tarpeelliseksi katsomansa ilmoitus.

Tähän komitea, viitaten edellä antamaansa lausuntoon palkkalautakunnalle kuuluvista tehtävistä, rohkenee huomauttaa, että palkkalautakunnan toiminta olennaisesti tarkoittaa taata suunnitelmanmukaisen palkanjärjestelyn sekä poistaa palkkamäärissä esiintyvät puutteet ja epätasaisuudet. Mainitussa 4 kohdassa lautakunnalle suotu toimivalta ilmaisee tämän periaatteen. Kun lautakunnan velvollisuutena on *valvoa*, että yhdenmukaisuutta noudatetaan yhteismäärärahasta maksettavia palkkauksia määrättäessä, tietää tämä lautakunnan oikeuttamista sekä vahvistamaan yleiset perusteet (säännön 9 §) että myös asianomaisilta johto- ja lautakunnilta vaatimaan tarpeellisia tietoja samoin kuin Kaupunginvaltuustolta hankkimaan asianhaaran vaatimat oikeudet, mutta ei valtaa määrätä palkan suuruutta kussakin eri tapauksessa.

Rahatoimikonttori on lausunnossaan (Liite III) kunnan viranpitäjiin palvelusehtoja koskevaa sääntöehdotusta vastaan muistuttanut, että 3 §:n b, c ja d kohdan määräyksiä oikeutta myöten olisi sovellettava ainoastaan niihin viranpitäjiin, jotka asetetaan sen jälkeen, kuin mainitut määräykset ovat astuneet voimaan, koska eritoten säännös että viranpitäjä, jolla sitä ennen on ollut kunnallinen toimi, on niiden muutettujen eläkemääräysten alainen, joita

Palkkalautakunnan johtosääntö.

Kunnan viranpitäjiin palvelusehtoja koskeva sääntö.

Kaupunginvaltuusto saattaa vahvistaa, tietäisi kohtuuttomuutta kunnallisen viran aikaisempia pitäjiä kohtaan.

Niinkuin komitea on edellisessä mietinnössään huomauttanut, tarkoittavat mainitun 3 §:n määräykset varata kunnan hallinnolle tarpeellisen toimintavapauden eri aloilla ehkä tarpeellisiin uudestijärjestelyihin nähden, ja komitea on edelleen sitä mieltä, että Kaupunginvaltuustolle on varattava oikeus tarpeen mukaan muuttaa eläkeperusteitakin. Ehdotuksen 20 §:n 2 momentin määräys siitä, miten on meneteltävä, kun aikaisempi viranpitäjä ei halua alistua uuteen sääntöön, täyttävät komitean mielestä sen myötämielisyyden määrän, mitä tässä kohden kohtuudella voidaan vaatia kunnalta. Komitea ei sentähden ole havainnut olevan syytä tässä kohden muuttaa ehdotustaan.

Komitean mietinnön aiheuttamassa lähetekeskustelussa huomautti herra V. T. Rosenqvist seikasta, joka on komiteasta näyttänyt ansaitsevan huomiota. Herra Rosenqvist nimittäin huomautti, että se viranpitäjän virka-asemaa koskevain asiain käsittelyn yhdenmukaisuus, johon komitean ehdotus tähtää, joutuisi tuntuvasti kärsimään, jos viranpitäjän oikeuden yhdistää kunnalliseen virkaan muun toimen tutkisi ainoastaan se johto- tahi lautakunta, jonka alainen hän on (4 §). Jotta sentähden tähän kuuluvat asiat tulisivat yhdenmukaisesti arvostelluiksi, olisi ratkaisu keskitettävä Kaupunginvaltuustoon tai palkkalautakuntaan. Komitea on ehdotuksentekijän kanssa yhtä mieltä tässä kohden ja esittää sentähden, että Kaupunginvaltuusto päättäisi hyväksyä 4 §:n 1 momentin seuraavana :

Viranpitäjä, jolla on täysi ja päivittäinen toiminta kaupungin palveluksessa, älköön sellaiseen toimeen yhdistäkö muuta virkaa valtion tahi kunnan palveluksessa, älköön myöskin virkatointa tahi siihen liittyvää tehtävää yksityisessä yrityksessä, ellei eräiden tapausten varalta ole muuta säädetty tahi palkkalautakunta tehdyn esityksen johdosta ja sen johto- tahi lautakunnan puoltosanan nojalla, jonka alainen viranpitäjä on, ole tähän myöntynyt.

Rahatoimikamarin ehdotus viranpitäjän palvelusehtoja koskevan säännön 8 §:n eräiden kohtain muuttamiseksi ei komitean mielestä suinkaan ole onnistunut. Siihen katsomatta että säännös, muodostettuna semmoiseksi kuin Kamarin ponnien alkuosa edellyttää, voisi aiheuttaa väärinkäsitystä, näyttää lisäyksen että viranpitäjä saa hyväkseen lukea *„aikaisemman palvelusajansa toisessa samanlaatuisessa kunnallisessa virassa“*, haitatta käyvän poistaminen. Komitea on nimittäin sitä mieltä, että sen ehdottaman vastaavan määräyksen sanonta (8 § 7 mom.) on parempi juuri siihen nähden, että se on muodoltaan täsmällisempi ja samalla suo Kaupunginvaltuustolle suuremman vapauden, kuin mitä Kamarin ehdotuksen mukaan olisi laita, kussa-

kin eri tapauksessa tutkia, voidaanko säännöstä sallia poikkeus, joten se todellisuudessa paremmin kuin Kamarin ehdotus tyydyttää sitä vaatimusta säännöksen soveltamiseen nähden, jota Kamari on tarkoittanut.

Mainitun säännön 11 §:n määräystä, että viranpitäjällä on oikeus kantaa palkkauksensa siitä päivästä lähtien, jona hän on virkaan tullut, siihen päivään asti, jona hän on eronnut, on Rahatoimikonttori (Liite III) halunnut selvennettäväksi sikäli, että säännöksestä kävisi ilmi, miten palkkaukseen nähden on meneteltävä kuolemantapauksessa, ja on Konttorin mielestä palkka maksettava koko siltä kuukaudesta, jonka kuluessa kuolema on tapahtunut, koska jälkeenenelävän puolison eläke ylipäätään luetaan ja maksetaan seuravan kuukauden alusta.

Vastamainittu muistutus ei kuitenkaan näy vaativan erikoista vastinetta komitean puolelta, koska kaupungin viranpitäjän leskillä ainoastaan poikkeustapauksessa on eläkeoikeus.

Edelleen havaitsee komitea olevan aihetta kajota kahteen palvelusehtoja koskevaa sääntöehdotusta vastaan tehtyyn huomautukseen. Nämä koskevat kesälomaa (15 §), ja on toisen niistä esittänyt Yhteinen Raastuvanoikeus ja toisen kaupungin Kirjastohallitus. Yhteinen Raastuvanoikeus huomauttaa, että oikeuden puheenjohtajilla ja jäsenillä Senaatin erityisen päätöksen nojalla on oikeus saada kahden kuukauden kesäloma, joten heidän ei voi katsoa olevan sidottuja siihen kuukauden kesälomaan, mikä mainitun pykälän mukaan viranpitäjille enintään myönnetään. Tämän johdosta pyytää komitea viitata 21 §:n loppusäännökseen, jonka mukaan säännössä mainitut ehdot ja määräykset ovat voimassa, sikäli kuin ei laissa tai asetuksissa muuta määrätä. On sentähden itsestään selvä, että Raastuvanoikeuden jäsenet mainittuun säännön määräykseen katsomatta edelleen voivat saada nauttia hyväkseen mainitun edun.

Mitä tulee kaupungin Kirjastohallituksen esitykseen, että kirjaston henkilökunta kesälomaan nähden asetettaisiin samaan ryhmään kuin opetuslaitosten henkilökunta (Liite XXI), toisin sanoen että se saisi edelleen nauttia kahden kuukauden kesälomaa, ei komitean mielestä ole syytä tässä kohden säätää poikkeusta, varsinkin kun Kaupunginvaltuusto on erinäisiä kertoja hyljännyt Hallituksen esityksen että haarakirjastojen virkamiesten kesäloma pitennettäisiin kuukaudesta kahdeksi.

Rahatoimikamarin perustelematta tekemä ehdotus kaupungin viranpitäjän eläkeperusteiden 5 kohdan muuttamiseksi sekä kaupungin kansakoulujohtokuntain (Liitteet XVII ja XVIII) esittämät toivomukset eläkeohjesäännön muuttamisesta eivät aiheuta komitean puolelta lausuntoa, koska komitean tehtävä ei käsitä mainittujen perusteiden tarkastusta asialliselta kannalta ja komitean muutosehdotukset johtuvat palkanjärjestelystä sekä ovat yksinomaan muodollista laatua.

Eläkeohjesääntö.

Kunnan viran-
pitäjään asuin-
paikka.

Lausunnossaan Rahatoimikamari palaa aikaisemmin toisessa yhteydessä esittämäänsä ehdotukseen (*Pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1916*), että kaikkien kaupungin palveluksessa olevain henkilöjen tulisi asua kaupungin alueella, ellei heidän toimintansa laatu muuta vaadi tai asianomainen ole Kaupunginvaltuustolta hankkinut oikeutta asua muualla. Tämän kysymyksen on myöskin Kaupunginvaltuuston lähetekeskustelussa herra V. T. Rosenqvist ottanut puheeksi. Komitea on mainittua Rahatoimikamarin esitystä käsitellyt aikaisemman mietintönsä sivulla 45, ja komitealla on tässä yhteydessä aihetta ainoastaan viitata sen ehdotuksensa perusteluihin, että asia olisi nykyään jätettävä lepäämään ja vastedes suotuisan ajankohdan tultua otettava käsiteltäväksi. Eritoten näyttää tässä kohden olevan otettava huomioon asuntokysymyksen kärjistynyt tila.

Virkasivutulot.

Ennenkuin komitea käy käsittelemään asianomaisten johto- ja lautakuntain lausuntoja eri palkkaussääntöehdotuksista, on komitealla aihetta virkasivutulokysymykseen nähden, johon kysymykseen Rahatoimikamari on ohimennen kajonnut, toistaa mitä komitean aikaisemmassa mietinnössä on lausuttu. Se seikka että virkasivutulojärjestelmällä Helsingin kaupungin kunnallishallinnossa ei ole mainittavaa merkitystä ja että asianomaisten on palvelusehdoissa olevan määräyksen mukaan alistuttava virkasivutulojen lakkauttamiseen tahi vähentämiseen, suo kunnallishallinnolle tilaisuuden vastedes järjestää tämän asian, jos pakottavia syitä katsotaan olevan olemassa.

Palkkaussään-
nöt.

Komitea on uudestaan tutkinut eri palkkaussääntöjä huomioon ottaen, kun syytä on katsottu olevan, asiaomaisten johto- ja lautakuntain esittämät toivomukset, ja käsitellään palkkaussäännöt siinä järjestyksessä kuin ne esitetään aikaisemmassa mietinnössä, siv. 47—64.

Silmäänpistävä on, että johto- ja lautakunnat ovat miltei poikkeuksetta pääasiassa kohdistaneet huomionsa eri palkkausryhmäin palkkamääriin, jota vastoin palkanjärjestelykysymyksen siihen puoleen, joka koskee viranpitäjien palvelusehtoja, on kajottu ainoastaan lyhyesti ja usein aivan ohimennen. Tämä seikka osaltaan valaisee sitä mielialaa, mikä nykyään vallitsee eri toimialoilla, ja kehottaa edelleen harkitsemaan palkkamääriä.

Tässä kohden on ollut kohtuuden rajoissa tyydytettävä korotetun palkkauksen vaatimuksia silti järkyttämättä sitä järjestelmää, jonka komitea on koettanut saattaa voimaan tasaisten ja oikeudenmukaisten palkkamääriin saavuttamiseksi. Komitea on pitänyt ratkaisevana sitä tämän mietinnön alussa mainittua seikkaa, että uuden palkkaussäännön ehdotus ei etusijassa tarkoita auttaa viranpitäjiä pääsemään kalliinajan yli, vaan pikemmin olla palkkausolojen pysyväisenä perustuksena, sittenkun yhteiskuntaelämä jälleen on palannut säännölliseen uraansa. Tämän näkökohdan huomioon ottaen on komitea ainoastaan poikkeustapauksissa katsonut olevan tekeminen muutoksia aikaisempaan ehdotukseensa. Komitea pyytää samalla jo edeltäpäin huo-

mauttaa, että tietenkin on ollut mahdotonta tässä mietinnössä käydä vastaan jokaiseen eri lausunnossa tehtyyn muistutukseen, vaan kajotaan niihin ainoastaan sikäli kuin komitea on havainnut asianhaarain sitä vaativan.

Maistraatti pitää lausunnossaan (Liite I) suotavana, että se menetettyjen virkasivutulojen korvaus, mikä Rakennustarkastuskonttorin menosäännössä on ehdotettu Maistraatin kunnallisraatimiehille, poistetaan palkkaussäännöstä ja että vastaava määrä merkitään vakinaiseksi palkaksi.

Maistraatti.

Kun komitean tehtävään ei kuulu lausua mieltänsä kunnallisten virkain uudesti järjestämisestä, jommoista Maistraatin ehdottama toimenpide todellisuudessa tietäisi, ei komitea ole katsonut asiakseen ottaa mainittua ehdotusta tutkittavaksi.

Raastuvanoikeuden esittämistä syistä (Liite II) on komitea arvellut olevan aihetta ehdottaa vanhempain oikeusraatimiesten palkkion korotettavaksi ehdotetusta 3,000 markan määrästä 4,000 markkaan sekä kullekin nuoremmalle raatimiehelle myönnettäväksi 1,000 markan palkkion vuodessa. Tämän johdosta olisi ensinmainittujen pohjapalkka 12,000 ja jälkimäisten, jotka saavat kantaa pöytäkirjalunastusta, kunkin 7,000 markkaa.

Raastuvanoikeus.

Sivilinotaarin palkkaukseen nähden, josta Raastuvanoikeus mainitsee sivulla 5, pitää komitea ehdotettua 3,600 markan palkkausta riittäväenä, siihen katsoen että mainittu virkamies nykyisen väliaikaisen tilan lakattua palaa hoitamaan yksinomaan omaa virkaansa ja samalla vapautuu nykyisestä väliaikaisen järjestelyn tuottamasta lisätyöstä. Huomattava nimittäin on, että palkka ei ole laskettu tätä väliaikaista tilaa silmällä pitäen, vaan on sen tarkoituksena olla mainitun virkamiehen tulojen perustuksena hänen hoitaessa yksinomaan omaa virkaansa. Palkkio on laskettu huomioon ottamalla, että sivilinotaari säännöllisten olojen vallitessa kantaa niin runsaan lunastuksen toimituskirjoista, että hänen yhteenlasketut tulonsa näyttäivät täysin riittävilä. Komiteasta ei kuitenkaan näytä kohtuuttomalta, että sivilinotaarille siltä ajalta, minkä hän toimii Raastuvanoikeuden apujäsenenä ja siten hoitaa raatimiehenvirkaa, myönnetään korotettu palkkio, mutta tätä yleisen palkankorotuksen lisäksi tulevaa määrää ei ole merkittävä uuden palkkaussäännön ehdotukseen, vaan on se myönnettävä Yhteisen Raastuvanoikeuden tekemästä eri esityksestä.

Sen johdosta mitä edellä on Raastuvanoikeuden palkkaussäännöstä lausuttu, esittää komitea

että Raastuvanoikeuden vanhempain oikeusraatimiesten palkkio korotettaisiin ehdotetusta 3,000 markan määrästä 4,000 markkaan ja että nuoremmille oikeusraatimiehille myönnettäisiin 1,000 markan vuosipalkkio.

Ulosottolaitos.

Ensimmäiselle kaupunginvoudille on ehdotettu palkkaa 3,000 ja palkkiota 1,000 markkaa eli yhteensä 4,000 markkaa. Kun kuitenkin mainitulle virkamiehelle on Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta suotu 500 markan ikäkorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta, joten hänen palkkansa ikäkorotuksineen nykyään on 5,000 markkaa, jota vastoin hän komitean ehdotuksen mukaan saisi palkkaa ainoastaan 4,800 markkaa, on komitea korottanut palkkion 1,000 markasta 1,200 markkaan, jottei palkkaus, noudattamalla komitean kannattamaa periaatetta että ikäkorotusta annetaan kahdesti 10 % palkasta, jäisi nykyistä vähemmäksi, ja esittää komitea tähän nähden,

että ensimmäiselle kaupunginvoudille maksetaan palkkiota 1,200 markkaa ehdotettujen 1,000 markan sijasta.

Kaupunginvaltuuston kanslia

Kaupunginvaltuuston kanslian palkkaussäännössä on komitea korottanut vahtimestarin ja vahtimestariapulaisen palkiot 2,800 ja 1,400 markasta 3,000 ja 1,800 markkaan, joten palkat vastaavat Rahatoimikamarin vahtimestarien palkaetuja, minkätähden komitea ehdottaa,

että Kaupunginvaltuuston kanslian vahtimestarin ja vahtimestariapulaisen palkat määrättäisiin, edellisen 3,000 ja jälkimmäisen 1,800 markaksi.

Rahatoimikonttori.

Lausunnossaan (Liite III) on Rahatoimikonttori esittämillään syillä m. m. yhtynyt Rahatoimikamarin komitean ehdotuksesta eroavaan mielipiteeseen kaupunginkamreerin ja kaupunginkassanhoitajan palkkaetuihin nähden. Komitea pyytää tämän johdosta huomauttaa, että, niinkuin tunnettu, kaupungin tililaitoksen uudistus on tekeillä, ja näyttää komiteasta siltä, kuin Rahatoimikonttorin työn järjestämisen työvoimia lisäämällä sekä jakamalla työ virkamiesten kesken samoin kuin heidän palkkainsa lopullisen määräämisen tulisi jäädä siksi, kunnes tämä uudestijärjestely on toimeenpantu.

Komitealla on kuitenkin aihetta tässä yhteydessä huomauttaa, että komitean mielestä melko suuri epäsuhta on olemassa alempiin ja ylempiin palkkaluokkiin kuuluville palkansaajille maksettujen kalliinajanlisäysten määrissä, tätä lisäystä kun jälkimäisille maksetaan verraten vähempi määrä. *Näyttää sentähden olevan järjestettävä kalliinajanlisäysten prosenttimäärät mainitulta kohden uudestaan.*

Liikennekonttori.

Liikennekonttorin palkkaussääntöön nähden pyytää komitea esittää,

että liikennekamreerin palkka korotetaan ehdotetusta 9,000 markan määrästä 10,000 markkaan.

Satamakonttori.

Tässä yhteydessä katsoo komitea olevan aihetta toistaa, mitä edellä on lausuttu virkasivutulojärjestelmän pysyttämisestä toistaiseksi siinä suppeassa

mitassa kuin se nykyään on täällä käytännössä, minkätähden sen mielestä ei ole syytä satamakapteenin palkkaukseen nähden tehdä poikkeusta. Huomautettava on kuitenkin että, jos satamakapteenin palkkaus maksetaan yksinomaan palkkana, on Satamakonttorin lausunnossa (Liite V) ehdotettu 18,000 markan palkka joka tapauksessa suhteettoman suuri kaupungin muiden virkamiesten palkkaukseen verraten. Mitä Satamakonttorin palkaussääntöön muuten tulee, on ehdotus laadittu silloisen satamakapteenin kanssa olleen neuvottelun pohjalla, ja hän piti sitä kaikin puolin tyydyttävänä.

Rahatoimikamarin perustelemat omaan ehdotukseen Verotusvalmistelukunnan puheenjohtajan palkkauksen korottamisesta 11,000 markasta 12,000 markkaan ei komitea ole katsonut olevan syytä yhtyä, koska samanarvoisten virastojen johtajain palkat on ehdotettu ensinmainitun määräisiksi.

Verotusvalmistelukunta.

Jotta ehdotuksessa mikäli mahdollista pysytettäisiin yhdenmukaiset palkkausmäärät, ei komitea ole katsonut olevan syytä myöntyä kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan esitykseen toimiston toimihenkilöjen palkkausten korottamisesta, koska niitä jo on ehdotettu korotettavaksi verraten enemmän kuin useita muita palkkauksia.

Kunnan työnvälitystoimisto.

Palotoimikunnan kannattamaa palomestarin ehdotusta Palolaitoksen päällystön palkkaetujen korottamisesta (Liite XII) on komitea katsonut olevan puoltaminen sikäli, että ensimmäisen alipalomestarin palkka korotettaisiin 7,000 markasta 8,000 markkaan, joten hänen palkkaetunsa, vuokrat rahat lukuun otettuina, nousisivat 10,800 markkaan. Sitä vastoin ei palomestarin eikä toisen alipalomestarin palkkaus näy kaipaavan muutosta, siihen nähden että ensinmainittu on saanut luvan hoitaa toistakin hyväpalkkaista virkaa ja jälkimäisen viran nykyiselle pitäjälle on myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys. Tähän nähden komitea esittää,

Palolaitos.

että ensimmäisen alipalomestarin palkka vahvistettaisiin 8,000 markaksi vuodessa, vuokratrahoja lukuun ottamatta.

Tämän pääluokan kohdalla on Rahatoimikamari ehdottanut palkkamääriä muutettavaksi niin, että ensimmäisen kaupunginlääkärin palkka korotettaisiin komitean ehdottamasta määrästä 14,000 markasta 16,000 markkaan sekä terveydenhoidontarkastajan palkka 10,000 markasta 12,000 markkaan. Näitä korotuksia, jotka Kamari on perusteluja esittämättä ehdottanut, ei komitea voi puoltaa. Ensimmäiseen kaupunginlääkəriin nähden on nimittäin huomattava, että hän paitsi palkkaussääntöön merkittyä palkkaa saa vuodessa 2,500 markkaa palkkiota niistä rakennuskatselmuksista, joihin hän Terveydenhoitolautakunnan määräyksestä ottaa osaa. Syytä oletukseen että ensimmäinen kaupunginlääkäri voisi menettää tämän palkkion, sen johdosta että Terveydenhoitolautakunta määräisi jonkun muun jäsenensä katselmusmieheksi, ei ole

Terveydenhoito.

olemassa. Lisäksi huomautettakoon, että komitean ehdottama palkkaus määrättiin yksissä neuvoin Terveydenhoitolautakunnan kanssa, vaikkakin Lautakunta nyttemmin on yhtynyt Rahatoimikamarin ehdotukseen. Terveydenhoidontarkastajan virkaan nähden huomautettakoon, että Terveydenhoitolautakunta on, mikäli komitealle on tunnettua, Kaupunginvaltuustolle esittänyt, että puheena oleva palkkaus epäilemättä on liian pieni, jos viranpitäjää jyrkästi kielletään, niinkuin johtosäännön 1 §:ssä säädetään, harjoittamasta muuta lääkäritoimintaa, mutta että palkkaus voitaisiin pysyttää nykyisellään, jos johtosääntö muutetaan niin, että terveydenhoitotarkastaja voidaan Terveydenhoitolautakunnan harkinnan nojalla oikeuttaa virkansa ohessa harjoittamaan muuta lääkäritoimintaa, ja ehdottaa Terveydenhoitolautakunta, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi mainitun muutosehdotuksen. Jos tähän ehdotukseen, joka jossakin lähiaikoina pidettävässä kokouksessa esitettäneen Kaupunginvaltuustolle, myönnyttään, olisi siis komitean ehdotukseen merkitty terveydenhoidontarkastajan palkkaus riittävä, mihin nähden komitean mielestä olisi toistaiseksi ennen aikaista käydä tekemään muutosta ehdotettuun palkkaukseen.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotus kaupungineläinlääkäriin palkan korottamisesta Lautakunnan esittämillä syillä (Liite XIII) sitä vastoin voitaisiin hyväksyä, minkätähden komitea ehdottaa,

että kaupungineläinlääkäriin palkka korotetaan ehdotetusta
8,000 markan määräst 9,000 markkaan.

Sairaalat.

Kaupungin Sairaalaylihallitus huomauttaa (Liite XIV a), että sairaalataarkastajan tulisi saada 15,000 markan palkka. Komitea katsoo voivansa puoltaa korotusta 12,000 markkaan, sillä perusteella että taitava viranpitäjä voi taloudelliselta kannalta katsoen olla kaupungille suureksi hyödyksi ja että sentähden näyttää olevan syytä maksamalla riittävä palkka saattaa virka täysin pätevään hakijain haluamaksi. Tähän nähden komitea ehdottaa,

että sairaalataarkastajan palkkaus korotetaan ehdotetusta
10,000 markan määräst 12,000 markkaan.

Vaivaishoito.

Komitea on katsonut olevan syytä ehdottaa sihteerille maksettavaksi 9,000 markkaa, johtajan apulaiselle 7,500 markkaa ja kassanhoitajattarelle 3,600 markkaa aikaisemmassa mietinnössä ehdotettujen määrain 8,000, 6,000 ja 3,000 markan sijasta. Sitä vastoin ei komitea ole havainnut olevan syytä puoltaa Vaivaishoitovaltuustuksen ehdotusta vaivaishoidon muiden viranpitäjien palkankorotuksiin nähden. Komitean ehdotukseen merkityt määrät pitävät nimittäin yhtä niiden määrain kanssa, joita mainittu hallitus oli vaikka turhaan

ehdottanut merkittäviksi kuluvan vuoden menosääntöön, sekä samaten muilla työaloilla vastaavista toimista maksettavain palkkain kanssa, ovatpa eräissä tapauksessa Vaivaishoitohallituksen ehdottamia määriä runsaammatkin.

Komitea sentähden ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

korottaa Vaivaishoitohallituksen sihteerin, johtajanapulaisten ja kassanhoitajan palkkaukset ehdotetuista 8,000, 6,500 ja 3,000 markan määristä 9,000, 7,500 ja 3,600 markkaan.

Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen johdosta on tyttöjen ammattikoulun johtajattarelle sekä talousopettajattarille taattu „oikeus saada vapaasti koulun laittamaa ruokaa“. *Olisi sentähden tarpeen tältä kohden täydentää tätä menoluokkaa.*

Tyttöjen
ammattikoulu.

Tähän menoluokkaan nähden, jossa noudatettua ikäkorotusten laskuperustetta vastaan herra Noponen teki lähetekeskustelussa muistutuksen, pyytää komitea ainoastaan viitata siihen, mitä se on aikaisemman mietintönsä sivuilla 23—25 tästä asiasta lausunut.

Kaupungin
kansakoulu.

Epähuomiosta on komitean ehdottamasta palkkaussäännöstä jäänyt pois johtajattaren apulaisten ruokaraha, 600 markkaa, *joka erä sentähden olisi merkittävä puheena olevaan ehdotukseen.*

Kasvatustalou-
kunta ja kasva-
tuslaitokset.

Komitea on katsonut olevan syytä esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Kansanlasten-
tarhat.

korottaa kansanlastentarhain tarkastajan palkan ehdotetusta 4,500 markan määrästä 5,000 markkaan.

Tähän menoluokkaan nähden komitea ei ole havainnut olevan syytä luopua palkkaussääntöehdotuksestaan, varsinkin kun muun menttelyn puolesta ei ole esitetty sitovia syitä.

Kaupungin-
kirjasto.

Työväenopiston suomenkielisen osaston johtajan palkkaa näyttää olevan syytä korottaa johtokunnan ehdotuksen mukaisesti (Liite XXII), ja pyytää komitea sentähden ehdottaa,

Työväen-
opisto.

että työväenopiston suomenkielisen osaston johtajan palkka vahvistetaan 7,500 markaksi ehdotetun 7,000 markan sijasta.

Musiikkilautakunnan ehdotuksen johdosta (Liite XXIII) on komitea katsonut syytä esittää,

Musiikkilauta-
kunta.

että Musiikkilautakunnan kassanhoitajan palkka määrätään 2,400 markaksi ehdotetun 2,000 markan määrän sijasta.

Teknilliset
laitokset.

Teknillisten laitosten Hallitus on esittämillään syillä (Liite XXIV) ollut sitä mieltä, että olisi laitosten kehitykselle ja järkipäiselle hoidolle onnellisinta, jos Hallitus oikeutettaisiin tähänastista vapaammin sovittamaan palkat kyvyn mukaan, ja saavutettaisiin tämä siten, että teknillisten laitosten erikoisbudjetiteja ei merkittäisi kaupungin yleiseen budjettiin, vaan merkittäisiin siihen ainoastaan laitosten liikkeestä odotettavana oleva puhdas voitto. Jos näin pitkälle menevään muutokseen myönnyttäisiin, tarvitsisi nykyistä vähempi määrä virkamiehiä luetella budjetissa ja useammat palkansaajat merkittäisiin yhteisnimikkeiden kohdalle. Tämän johdosta pyytää komitea käsityksensä lausua, että se pitkälle menevä budjetinjärjestelyn uudistus, jota Hallitus katsoo teknillisten laitosten erikoisaseman kunnallishallinnossa likeyrityksinä perustelevan, vaikkapa vähemmänkin laajassa mitassa, olisi otettava käsiteltäväksi, mutta ehdotus on kuitenkin sitä laatua, ettei sitä voida tässä yhteydessä käsitellä.

Mitä ehdotukseen merkittyihin palkkamääriin tulee, on komitea pitänyt oikeana ehdottaa, että vesijohtolaitoksen kamreerin palkka korotetaan 9,000 ja kaasulaitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörin palkka 10,000 markkaan. Tämän ohessa lienee tehtävä se muutos henkilökohtaista palkanlisäystä saavain virkamiesten luetteloon (aikaisempi mietintö, siv. 32) että vesijohtolaitoksen apulaisjohtaja saa palkanlisäystä saman määrän kuin nykyäänkin eli 3,000 markkaa. Kaupunginvaltuuston kuluvaan syyskuun 10 päivänä tekemän päätöksen johdosta on niinkään sähkölaitoksen toimitusjohtajan palkkaetuihin merkittävä *maksuton sähkövalo*.

Kun sähkölaitoksen toimitusjohtaja, insinööri L. Åberg, ja kaasulaitoksen ensimmäinen käyttöinsinööri H. Sahlberg, ovat eronneet toimistaan, poistuu komitean aikaisemman mietinnön sivulla 32 luetelluista henkilökohtaisista palkanlisäyksistä yhteensä 3,500 markkaa.

Edellä lausutun johdosta pyytää komitea ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

vesijohtolaitoksen kamreerin ja kaasulaitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörin palkat korotettavaksi ehdotetuista 8,500 ja 8,000 markan määristä 9,000 ja 10,000 markkaan; sekä

vesijohtolaitoksen apulaisjohtajan henkilökohtaisen palkanlisäyksen merkittäväksi 3,000 markaksi.

Yleiset työt.

Ehdottamansa yleisen tuntuvan palkankorotuksen perustelemiseksi huomauttaa kaupungin yleisten töiden Hallitus, että kallis aika on edelleen kääristynyt siitä lähtien, kun komitea antoi mietintönsä. Komitea ei kuitenkaan katso tämän seikan perustelevan pohjapalkkain muuttamista, jotka on, niin-

kuin komitea on huomauttanut, laskettu pitäen silmällä vakautuneempia oloja nykyisen pulakauden päätyttyä, vaan on Hallituksen mainitsema seikka tutkittava kalliinajanlisäyksiä määrättäessä. Ainoastaan metsänvartijoille ja vahtimestarille on komitea katsonut olevan ehdottaminen vähäisiä palkan-
korotuksia, minkätähden komitea esittää,

että Rakennuskonttorin vanhemman ja nuoremman metsänvartijan sekä vahtimestarin palkkaukset korotettaisiin 2,500, 2,100 ja 2,100 markasta 3,000, 2,400 ja 2,400 markkaan.

Lopuksi pyytää komitea Majoituslautakunnan kirjelmän johdosta (Liite XXVI) huomauttaa, että komitea pysyy alkaisemman mietintönsä sivulla 12 lausumassaan käsityksessä, että Majoituslautakunta kuuluu niihin kunnallis-
hallinnon laitoksiin, jotka kohdakkoin järjestetään uudestaan, minkätähden Lautakunnan palkkausmääriä ei ole otettava tutkittavaksi tässä yhteydessä, vaan on ne jätettävä uudestijärjestelyn varaan.

Majoitus-
lautakunta.

Komitean nyt ehdottamain korotusten summa on 25,360 markkaa vuodessa, jota vastoin henkilökohtaisia palkanlisäyksiä säästyy 2,500 markkaa
vuodessa. Komitean aikaisemman mietinnön sivulla 31 mainittu Smkan 540,555:33 suuruisen lisämeno muutettujen palkkausmääräin voimaan saattamisesta kuluvana vuonna, sikäli kuin nämä menot sisältyvät mietintöön, lisääntyvät siis 7,620 markalla ja on Smk 548,175:33.

Määräraha.

Mitä tulee uuden palkkaussäännön voimaantumisaikaan, josta asiasta
Kaupunginvaltuusto on erittäin kehottanut komiteaa lausumaan mielensä, pyytää komitea esittää seuraavaa.

Palkanjärjestelyn voimaantumisaika.

Komitea on aikaisemmassa mietinnössään (siv. 41) huomauttanut, että komitean mielestä on oikeinta panna uuden palkkaussäännön soveltaminen sen varaan, suostuuko asianomainen viranpitäjä alistumaan Helsingin kaupungin kunnallisten viranpitäjien palvelusehtoja koskevan säännön määräyksiin. Tämä näyttää komiteasta oikeimmalta, koska Kaupunginvaltuustolla täytyy katsoa olevan sekä oikeus että velvollisuus, samalla kun se myöntää kunnan viranpitäjille tuntuvasti paremmat palkkausedot, myös saattaa käytäntöön yhdenmukaiset ja järjestetyt ohjeet noudatettaviksi viranpitäjien palvelusehtoihin, virantoimitusvelvollisuuteen y. m. tähän kuuluviin kysymyksiin nähden, joiden järjestäminen on miltei mahdoton muuten kuin palkanjärjestelyn yhteydessä. Se arviolta kahden viikon aika, mikä tarvitaan viranpitäjien ilmoitusten saamiseksi siitä, ovatko he halukkaat alistumaan säännön määräyksiin, ei sinänsä vaikuta uuden palkkaussäännön voimaan-

astumisaikaan, koska tämä ajankohta ennen kaikkea riippuu sangen laaja-peräisistä ja osittain varsin paljotöisistä toimenpiteistä, joita on tarpeen, ennenkuin kaupungin viranpitäjille voidaan maksaa palkkaukset niiden perusteiden mukaan, jotka vahvistetaan uuden palkkaussäännön ja siihen liikeisesti liittyvän palvelusehtosäännön hyväksymisellä, mikä kaikki vie aikaa tuntuvasti enemmän kuin kaksi viikkoa. Muun muassa on kaupungin kaikkien laitosten ja hallitusten laadittava ja Kaupunginvaltuustolle annettava esitys sekä niistä muutoksista, joita palkanjärjestelyn johdosta on tehtävä menosäännössä palkkauksia varten ennestään oleviin yhteismäärärahoihin, että myös määrärahoista niiden toimihenkilöjen palkkaukseen, jotka tähän asti on lueteltu menosäännössä erikseen, mutta joita ei enää siihen merkittäisi. Sitten on nämä esitykset, ennenkuin ne jätetään Kaupunginvaltuuston ratkaistaviksi, käsiteltävä palkkalautakunnassa, joka Kaupunginvaltuuston niinkään on sitä ennen asetettava. Samaten on palkkalautakunnan tutkittava ja ratkaistava viranpitäjien oikeus palkankorotukseen määrävuosien palveluksesta, jommainen oikeus nyt suotaisiin sangen lukuisille kunnan viranpitäjille. Niinkään täytyy Maistraatin ja Raastuvanoikeuden palkkaussäännöt sekä kaupunginkamreerin, kaupunginkassanhoitajan ja ensimmäisen kaupunginlääkäriin palkkaukset alistaa Senaatin vahvistettaviksi. Edelleen on kalliinajanlisäysvaliokunnan tehtävä Kaupunginvaltuustolle ehdotus palkanjärjestelyn ehkä vaatimiksi muutoksiksi kalliinajanlisäysten perusteihin.

Komitea oli aikaisemmassa mietinnössään ehdottanut uuden palkkaussäännön astuvaksi voimaan syyskuun 1 päivästä 1918, mikä kuitenkin edellytti, että Kaupunginvaltuusto olisi kesän kuluessa ehtinyt käsitellä asian loppuun, mutta kun näin ei ole käynyt, täytyy komitean myöntää, että erittäin suuret vaikeudet nyttemmin kohtaavat palkanjärjestelyn voimaansaamaa ennen tammikuun 1 päivää 1919. On tosin ajateltavissa, että Kaupunginvaltuusto komitean alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti vahvistaisi uuden palkkaussäännön olevaksi voimassa syyskuun 1 päivästä 1918, mutta ei palkkain suoritus uuden palkkaussäännön mukaan siinäkin tapauksessa voisi alkaa, ennenkuin kaikki alustavat toimenpiteet on loppuun suoritettu. Tuskin erehtynee, jos laskee mainittuihin toimenpiteisiin tarvittavan aikaa ainakin joulukuun alkuun asti, joten viranpitäjien täytyisi siihen asti tyytyä nykyisiin palkkoihin ja kalliinajanlisäyksiin voidakseen vasta sitten, kun kaikki on järjestetty, yhdellä kertaa kantaa ehdotettujen ja nykyään voimassa olevain palkkamääräin välisen erotuksen. Kun luultavasti useat viranpitäjät eivät tänä väliaikana voisi tulla toimeen velkaa tekemättä, pyytää komitea Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi esittää toisen, *vaihtopuolisen* ehdotuksen.

Vaihtopuolinen
ehdotus.

Tämän mukaan pantaisiin uusi palkanjärjestely toimeen vasta ensi budjettivuoden alusta eli tammikuun 1 päivästä 1919, joten uudet palkkamäärät voitaisiin budjetinjärjestelyssä sovittaa yleiseen menosääntöön, jota vastoin

viranpitäjille korvattaisiin palkanjärjestelyn lykkääntymisestä koituva vahinko maksamalla heille nykyisten kalliinajanlisäysten lisäksi kuukausittaista palkanlisäystä sääntönäiseen palkaansa viime heinäkuun 1 päivästä lukien kuluvan vuoden loppuun.

Komitean ehdotus että palkanlisäykset maksettaisiin jo heinäkuun 1 eikä syyskuun 1 päivästä johtuu osaksi siitä, että ehdotetut lisäykset, jos ne maksetaan ensinmainitusta päivästä lukien, paremmin vastaavat niitä korotettuja palkkamääriä, jotka olisivat tulleet viranpitäjien hyväksi, jos palkanjärjestely komitean aikaisemman ehdotuksen mukaisesti olisi voinut astua voimaan syyskuun 1 päivästä, mutta ennen kaikkea siitä, että komitean mielestä nykyinen erittäin ankara pula-aika aivan erikoisen raskaasti kohtaa henkilöitä, joilla on semmoiset tulomäärät kuin useimmilla kaupungin viranpitäjillä on, ja että nyt ehdotetusta menettelytavasta kunnalle koituvat lisämenot runsain määrin korvautuvat välillisesti sen turvallisuudentunteen ja lisääntyneen työhalun kautta, minkä täytyy kunnan viranpitäjissä syntyä heidän nähdessään, että kunta on valmis kalliinajan pakottaessa astumaan auttajana väliin. Tämän lisäyksen on komitea ajatellut laskettavaksi siihen asteikkoon liittyen, minkä komitea on asettanut ehdotetun palkankorotuksen lähtökohdaksi, ja maksettaisiin sitä seuraavan yksinkertaisen ja helposti sovellettavan taulun mukaan:

Ryhmä A.	Kuukausipalkka	400 mk ja enemmän:	palkanlisäys	150 mk	kuukaudessa
Ryhmä B.	”	200—400 mk	”	100 ”	”
Ryhmä C.	”	enint. 200 mk	”	75 ”	”

Muist. Ne viranpitäjät, joilla on vapaa asunto, lämpö ja valo, saavat lisäyksestä 75 %, ne taas, joilla lisäksi on vapaa ruokakin, saavat lisäyksestä ainoastaan 50 %.

Komitea on lasketuttanut tähän tarkoitukseen tarvittavan rahamäärän, ja nousee se kuukausittain tasaluvuin:

Ryhmälle A.	Smk	38,000:—
Ryhmälle B.	”	62,000:—
Ryhmälle C.	”	63,000:—
Yhteensä Smk		163,000:—

joten siis heinäkuun 1 ja joulukuun 31 päivään 1918 välisenä aikana tarvittaisiin 978,000 markan määräraha.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto yhtyy komitean nyt esittämään vaihtopuoliseen ehdotukseen, päättäneen Valtuusto komitean aikaisemman mietinnön sivulla 31 olevain toisen ja kolmannen ponnien sijasta hyväksyä seuraavat kolme pontta:

Kaupunginvaltuuston voimassa oleviin palkkaussääntöihin hyväksymiä muutoksia on noudatettava tammikuun 1 päivästä 1919 lukien sekä Rahatoimikamarin käskettävä merkittä nämä palkkaussäännöt 1919 vuoden budjettiehdotukseen;

heinäkuun 1 päivästä 1918 vuoden loppuun myönnettään viranpitäjille kuukausittaista palkanlisäystä komitean laatiman taulun mukaan; sekä

tarkoitukseen tarvittava rahamäärä, yhteensä 978,000 markkaa, osotetaan maksettavaksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Tästä päätöksestä johtuu, että aikaisemman mietinnön sivulla 44 olevassa ensimmäisessä ponnassa sanain *syyskuun 1 päivästä kuluvaan vuotta* sijaan pannaan sanat *tammikuun 1 päivästä 1919* ja samalla sivulla olevaan kolmanteen ponneseen sanain *elokuun 15 päivää 1918* sijaan sanat *joulukuun 1 päivää 1918*.

Siinä tapauksessa että tämä vaihtopuolinen ehdotus hyväksytään, saataisiin riittävästi aikaa kaikkien palkanjärjestelyn yhteydessä olevain toimenpiteiden suoritukseen, palkkauslautakunnan asettamiseen ja palvelusehtoja koskevan säännön voimaannpanemisen, minkä ohessa viranpitäjät heti saisivat kantaa kalliinajan torjumiseksi ylen tärkeät palkanlisäyksensä.

Helsingissä, syyskuun 30 päivänä 1918.

Artur Tollet.

**Ed. Cedercreutz.
Björn Wasastjerna.**

A. L. Hjelmmann.

Knut Furuhjelm.

OIKAISUJA.

Komitean aikaisempaan mietintöön on tehtävä seuraavat *oikaisut*:

siv. 47 nimikkeen Maistraatti kohdalla on sanain 2 notaaria à 2,400: — jälkeen lisättävä sanat (oikeus pöytäkirjanlunastukseen) sekä sanain 1 rankkuri, paitsi vapaata asuntoa, jälkeen sanat „ja polttopuita“;

siv. 54, riv. 5 ja 7 ylhäältä on oleva „naineille“ ei „naimattomille“; sekä

siv. 55 nimikkeen Kivelän sairaala kohdalla on 1 yöhoitajattaren palkka oleva 840 eikä 480 markkaa.

Lisäys.

Sen johdosta että Rahatoimikamarin perinpohjainen uudistus aivan lähiaikoina on hankkeissa, on komitea, niinkuin sen aikaisemmassa mietinnössä (siv. 12 ja 16) on lausuttu, jättänyt Rahatoimikamarin viranpitäjät, kanslistejä ja vahtimestareja lukuunottamatta, palkanjärjestelyn ulkopuolelle. Nytemmin ovat olot kuitenkin jonkin verran muuttuneet, kun hallitus on äskettäin asettanut komitean laatimaan ehdotusta kaupunkien hallinnon uudestijärjestämiseksi, minkätähden kysymys Rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä luultavasti jää lepäämään mainitun komitean työn tulosta odotellessa. Sitä paitsi on eräät Kamarin virat, jotka on pidetty avoimina, jotta hankkeissa oleva uudistus voitaisiin helpommin toimeenpanna, hiljattain täytetty vakinaisesti. Näin ollen ei enää näy olevan riittäviä syitä asettaa Rahatoimikamaria palkanjärjestelyyn nähden poikkeusasemaan, ja pyytää komitea sentähden esittää Kaupunginvaltuuston päättäväksi,

että alempana luetelluille Rahatoimikamarin virkamiehille määrättäisiin uudessa palkkaussäännössä seuraavat palkkamäärät:

1 sihteeri	Smk 15,000: —
1 apulaissihteeri	„ 10,000: —
1 avustava teknillinen sihteeri ..	„ 12,000: —
1 asiamies	„ 7,500: —
1 notaari	„ 7,500: —
1 pöytäkirjuri	„ 5,400: —

Palkanjärjestelykomitea.

Palkanjärjestelykomitea ehdottaa mientönsä N:o 2 sivulla 16 olevan toisen pöytäkirjan selvennettäväksi seuraavaksi:

että heinäkuun 1 päivästä 1918 kuluvan vuoden loppuun annetaan kaupungin menosäännöstä tahi mainittuun menosääntöön merkitystä yhteismäärärahasta palkatuille kaupungin viranpitäjille kuukausittaista palkanlisäystä 150 markkaa, kun pohjapalkka on kuukaudessa 400 markkaa tai enemmän, 100 markkaa, kun mainittu palkka on vähintään 200 markkaa, mutta ei nouse 400 markkaan, sekä 75 markkaa, kun pohjapalkka on 200 markkaa vähempi, ollen tässä kuitenkin vaarinoitava, että viranpitäjä, jonka palkkaetuihin kuuluu vapaa asunto ja lämpö, saa lisäyksestä 75 % ja viranpitäjä, jolla vielä sen lisäksi on vapaa ruoka, asianomaisen lautai- tai johtokunnan harkinnan mukaan enintään 50 % tästä lisäyksestä, sekä että niissä tapauksissa, joissa yhteismäärärahasta palkatulle viranpitäjälle palkanjärjestelyn voimaan astumista odotellessa jo on annettu palkanlisäystä, ensinmainitusta lisäyksestä maksetaan ainoastaan se osa, millä se ylittää tätä ennen myönnetyn lisäyksen.

Bilagor till Löneregleringskommitténs betänkande N:o 2 (Tr. handl. N:o 24 år 1918) i fråga om revision av det kommunala avlöningsväsendet.

Liitteitä Palkanjärjestelykomitean mietintöön N:o 2 (Pain. asiakirj. N:o 24 v. 1918) kunnan palkkausolojen uudistamisesta.

Bilaga } I.
Liite }

MAGISTRATEN

I

HELSINGFORS

Helsingfors,
den 4 september 1918.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 177.

Medels skrivelse av den 20 sistlidne augusti hava Herrar Stadsfullmäktige anhållit om Magistratens utlåtande — — — — —

Såväl muntligen som i skrivelse till kommittén har Magistraten tidigare framställt en del anmärkningar emot de vid sagda tidpunkt påtänkta förslagen till storleken av lönebeloppen, vilka anmärkningar jämväl av kommittén i dess slutliga förslag delvis uppmärksamrats. Det torde förty knappast leda till någon åtgärd att ytterligare söka åstadkomma någon vidare förändring i det uppgjorda förslaget. Dock har Magistraten icke kunnat undgå att anmärka hursom registratorns i Magistraten biträde föreslagits till en avlöning av endast 3,500 mark om året — 100 mark mindre än stadsbetjante. Följden härav kommer sannolikt att bliva ett ständigt ombyte av innehavare, till stort men för de delvis särdeles viktiga göromål — man må blott erinra om förändret av handelsregistret — biträdande registratorn har sig ombetrodda.

Svårigheten att för framtiden erhålla dugliga och samvetsgranna stadsbetjante mot en avlöning av 3,600 mark om året synes rätt problematisk, då man blott ihågkommer alla de fordringar såväl med avseende å klädedräkt, uppträdande och i övrigt, som på dem ställas.

Med avseende å politierådmännens avlöning synes det Magistraten i alla avseenden påkallat att den dem tillerkända inkomsten för frångångna sportler på byggnadsinspektionskontorets stat engång för alla ur lönestaten försvinner och samma belopp införes såsom deras ordinarie lön.

Vidkommande övriga föreslagna lönebelopp i den allmänna staten har Magistraten ansett sig böra förena sig med Drätselkammaren såvitt rör föreslagen ökning av lönerna inom Drätselkontoret, Trafikkontoret, Taxeringsberedningen, Tekniska verken och Hälsovårdsnämnden, varjämte enligt Magistratens uppfattning lönerna för hamnkaptenen och hans biträde borde fastställas på sätt och till det belopp Kammaren föreslagit.

Hvad beträffar den föreslagna tillämpningen av den nya lönestaten synes kommittén i stort sett lyckligt hava löst sin uppgift.

På sätt jämväl av kommittén framhålles intager bland andra Magistraten en i viss mån annan ställning än övriga kommunala myndigheter. Dess arbetsordning är fastställd så nyligen som den 22 april 1911 och torde knappast tarva någon förändring, som icke av Magistraten själv med lätthet kan regleras.

Vidkommande de av kommittén framställda förslagen i allmänhet har Magistraten ansett sig kunna förorda desamma. En förbättring och rättvisa synes dock Drätselkammarens förslag till ändrad lydelse av § 8 i stadgan angående kommunala befattningshavares anställningsvillkor innebära.

Det synes förty som om löneregleringskommitténs förslag i allmänhet vore affattat i enlighet med vad de förändrade tidsförhållandena kräva och vågar Magistraten uttala den förhoppning att dess genomförande må kunna utan hinder ske senast inom den tid som av Drätselkammaren föreslagits.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Alfr. Tuominen.

Samfällda Rådstuvurätten

I
HELSINGFORS.

Den 4 september 1918.

N:o 95.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

*Bilaga } II.
Lüite }*

Genom remiss av den 20 sistlidne augusti hava Stadsfullmäktige anhållit om Samfällda Rådstuvurättens utlåtande — — — — —

Den skrivelse av den 7 november 1917, vari Samfällda Rådstuvurätten hos Stadsfullmäktige hemställde om förhöjning av löneförmånerna för Rådstuvurättens medlemmar, tjänstemän och betjante och vilken skrivelse Fullmäktige remitterat till Löneregeringskommitténs utlåtande, innehöll en, enligt vad det synes Rådstuvurätten, fullt bindande motivering för den ansökta löneförhöjningen. Då nämnda kommitté sedermera, efter att hava uppgjort ett första projekt till ny lönestat för Rådstuvurätten, vilket projekt upptog en del avlöningsposter med belopp, som avsevärt understego motsvarande poster uti förevarande betänkande, överlämnade detsamma till Samfällda Rådstuvurättens yttrande, framhöll Rådstuvurätten uti skrivelse till kommittén av den 23 maj innevarande år särskilda omständigheter såsom ytterligare skäl för vidhållande av de utav Rådstuvurätten föreslagna avlöningsbeloppen.

Uti det nu gjorda förslaget har kommittén väl med beaktande av den omständigheten att Rådstuvurättens stat under senare tider undergått endast mindre betydande förändringar funnit sig kunna beträffande denna stat lämna å sido den av kommittén eljes följda skalan för de föreslagna löneförhöjningarna och utmäta dessa något drygare. Med allt erkännande härav har Samfällda Rådstuvurätten dock, enär uti detta förslag emellertid endast det för brottmålsnotarierna föreslagna lönebeloppet, 6,000 mark per år, är lika högt som det av Rådstuvurätten för dessa funktionärer förordade, under det däremot alla övriga avlöningsposter icke oväsentligt understiga de av Rådstuvurätten föreslagna, ansett sig böra anmäla att Samfällda Rådstuvurätten i allo vidbliver och till godkännande av Stadsfullmäktige värdsamt föreslår Samfällda Rådstuvurättens uti förberörda skrivelse av den 7 november 1917 framställda förslag beträffande avlöningsbeloppen för Rådstuvurättens ordinarie medlemmar, tjänstemän och betjante, vilka belopp ingalunda kunna anses vara för högt tilltagna. Samfällda Rådstuvurätten utber sig tillika att få i korthet upprepa och i några delar närmare utveckla de skäl, som härvid synts böra beaktas. — Enär kommittén på i betänkandet anförda skäl undandragit sig att i detta sammanhang uttala sig angående den i Rådstuvurättens åberopade skrivelse jämväl föreslagna förhöjningen av arvodena för avdelningsordförandene och av anslagen för upprätthållande av de provisoriska avdelningarna och antytt möjligheten att utverka härutinnan nödiga ändringar vid de årliga budgetregleringarna, förbehåller sig Samfällda Rådstuvurätten att i närmaste framtid få till Stadsfullmäktige inkomma med särskild framställning i dessa avseenden likasom ock rörande den i meranämnda skrivelse förordade förhöjningen av de å stat upptagna semesteranslagen.

Skiljaktigheterna emellan de av Samfällda Rådstuvurätten och av Löneregeringskommittén för resp. funktionärer föreslagna, här ifrågakommande avlöningsbeloppen framgå av nedan gjorda sammanställning:

		Enl. Rådstuvu- rättens förslag	Enl. kommitténs förslag
justitieborgmästaren, lön	.....	12,000: —	10,000: —
	arvode	6,000: —	6,000: —
äldre justitierådman, lön	.....	8,000: —	8,000: —
	arvode	4,000: —	3,000: —
yngre d:o lön	.....	6,000: —	6,000: —
	arvode	2,000: —	— —
civilnotarie	”	6,000: —	3,600: —
brottmålsnotarie	”	6,000: —	6,000: —
stadsbetjänt	”	5,400: —	3,600: —

Därigenom att den nuvarande staten för Rådstuvurätten under vidpass trettio år förblivit i det närmaste oförändrad, te sig de däri för Rådstuvurättens medlemmar och tjänstemän upptagna avlöningsbeloppen oproportionerligt låga, jämförda vare sig med lönerna för funktionärerna vid övriga kommunala verk, med stater av nyare datum eller med avlöningarna för de statstjänstemän, vilka i socialt hänseende och med avseende å beskaffenheten av sin verksamhet äro jämställda med Rådstuvurättens tjänstemän. Några belysande exempel härpå hava av Samfällda Rådstuvurätten tidigare anförts, varvid bland annat nämnts att hovrättsassessorerna, vilka tidigare haft lika stor avlöning som de äldre justitierådsmännen, fått sina löneförmåner höjda till 12,000 mark. Tilläggas kan, att genom nyligen skedd arvodesförhöjning assessorernas löneförmåner ytterligare stigit i Åbo och Wasa hovrätter till 15,000 och i Wiborgs hovrätt till 17,000 mark. I betraktande av de anförda exemplen förefalla även de nu för Rådstuvurättens medlemmar föreslagna avlöningsbeloppen i hög grad anspråkslösa. Det torde nämligen icke kunna förnekas att justitieborgmästaren och justitierådsmännen såsom ordförande och ledamöter i huvudstadens underdomstol intaga en framskjuten social ställning och hava ett synnerligen makt-påliggande värv sig anförtrött, varför deras ekonomiska utkomst bör vara genom tillräckliga avlöningsförmåner fullt tryggad. Borgmästaren och de äldre rådmännen, vilka i regeln före sin utnämning till dessa tjänster hava under en lång följd av år i andra befattningar haft anställning vid domstolen, borde med skäl kunna påräkna avlöningar, motsvarande dem som tillgodokomma cheferna och de högre tjänstemännen vid stadens övriga verk. Det ligger påtagligen i stadens och även i rättsvårdens intresse att insiktsfulla och dugliga män genom utsikten till en anständig bärgning kunde förmås att söka och en längre tid kvarstå i de arbetsdryga och ansvarsfulla befattningarna vid stadens domstol i stället för att övergå till en måhända mindre ansträngande statstjänst, som kunde locka bl. annat genom att vid fyllda antalet tjänsteår erbjuda en betydligt högre pension än staden för närvarande giver sina tjänstemän.

Samfällda Rådstuvurätten har i dess tidigare berörda skrivelse till Löne-regleringskommittén framhållit och vill ytterligare betona, att de yngre justitierådsmännen, vilka hava protokollföringsskyldighet, böra hava högre avlöning än brottmålsnotarien med endast ett veckosammanträde och tillfälle att handhava bisyssla. Yngre rådmannens inkomst av protokollslösen kan nämligen härvid icke anses utgöra tillräcklig ersättning för den större arbetsbördan. Det av Samfällda Rådstuvurätten för de yngre rådmännen utöver lön 6,000 mark föreslagna arvode av 2,000 mark är alltså skäligt.

Beträffande civilnotarien anser sig Samfällda Rådstuvurätten böra rätta en missuppfattning i kommittébetänkandet. Denne sköter nämligen icke rådmans tjänst vid någon av Rådstuvurättens provisoriska avdelningar, utan handhar sin egen tjänst vid Rådstuvurättens 1:sta avdelning, men måste, emedan en ordinarie rådmän överflyttats till den provisoriska 2:dra divisionen, adjungeras såsom ledamot och i följd därav tjänstgöra vid varje sammanträde i stället för tidigare vid vart annat. För denna ökade arbetsbörda, vilken hindrar honom att söka biförtjänst, tillhör honom rättvisligen ersättning utöver den allmänna löneförhöjning, som självfallet bör komma även honom till del. Nämda ersättning innefattas uti det av Samfällda Rådstuvurätten för civilnotarien föreslagna arvodesbeloppet 6,000 mark, vilket därför torde få anses skäligt. Efter genomförandet av Rådstuvurättens omorganisation återgår civilnotarien till att enbart bestrida sin egen tjänst, vilken icke, såsom kommittén antytt, är avsedd att indragas. Den reglering av hans arvode, som då kan befinnas påkallad, kan lämpligen ske i sammanhang med de ändringar i avlöningsstaten för Rådstuvurätten, som i varje fall då måste vidtagas.

Vidkommande slutligen löneförmånerna för de vid Rådstuvurätten anställda stadsbetjante får Samfällda Rådstuvurätten, på sätt tidigare redan skett, erinra om vikten av att till stadsbetjäntsytsslorna erhålla dugande och fullt pålitliga personer. De i hög grad stegrade levnadskostnaderna och de höjda arbetslönerna påkalla med nödvändighet även för dessa funktionärer en högre avlöning än den av kommittén föreslagna, och torde Samfällda Rådstuvurättens förslag i detta avseende icke få anses oskäligt.

I övrigt föranleder kommittébetänkandets innehåll icke till vidare uttalande från Samfällda Rådstuvurättens sida än vad angår semesterledigheten för stadens befattningshavare. I detta avseende vill Samfällda Rådstuvurätten erinra att Rådstuvurättens ordförande och ledamöter, jämlikt K. Senatens beslut av den 18 maj 1906, angående Magistratens och Rådstuvurättens i Helsingfors sammansättning och verksamhet, äga åtnjuta två månaders ledighet under sommaren, samt att Stadsfullmäktige genom beslut av den 30 maj 1911 anslagit vissa belopp för avlöande under en månads sommarsemester av vikarier för Rådstuvurättens ordförande, ledamöter och notarier.

Uti Drätselkammarens till Stadsfullmäktige avgivna utlåtande över kom-

mittébetänkandet ingår ett allmänt hållet uttalande därhän, att sportelsystemet vid avlöningarna för stadens tjänstemän borde avskaffas. Såvitt vid detta uttalande möjligen kunde fästas avseende i sammanhang med förevarande löne-reglering och för såvitt förslaget kunde åsyfta expeditionslösen och ersättning för ämbetsförrättningar vid Rådstuvurätten, måste Samfällda Rådstuvurätten ifrågasätta, huruvida ett sådant avskaffande kan ske utan att den allmänna författning, förordningen av den 15 januari 1883, på grund varav dylika avgifter uppbäras, därförinnn blivit i behörig ordning ändrad eller upphävd. I varje fall skulle den föreslagna åtgärden kräva en mycket längre tid än i betraktande av löne-regleringens brådska beskaftenhet nu står till buds för beräkning av de ersättningar, på vilka vederbörande funktionärer för den dem frångångna sportelinkomsten äga rätt att göra anspråk. Av personalen vid Rådstuvurätten skulle ej blott de protokollförande ledamöterna och notarierna, vilka i denna form erhålla en väsentlig del av sin avlöning, utan även avdelningsordförandena, vilka åtnjuta stämmingslösen, och stadsbetjänarna, som äga uppbära kallelse-arvoden, av en dylik åtgärd mera eller mindre kännbart beröras.

Samfällda Rådstuvurätten tillåter sig slutligen uttala önskningsmålet att den nya avlöningsstaten måtte fastställas att omedelbart tillämpas, men att i betraktande av de för närvarande oerhört stegrade levnadskostnaderna och då även de föreslagna nya avlöningarna äro beräknade för mera normala förhållanden, de härförinnan beviljade dyrtidstilläggen ändock måtte fortfarande och tills vidare utbetalas.

På Samfällda Rådstuvurättens vägnar:

Edvard Loo.

Erik von Bonsdorff.

DRÄTSELKONTORET

I
HELSINGFORS.

Den 10 september 1918.

N:o 158.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

*Bilaga } III.
Låte }*

I skrivelse av den 20 sistförlidne augusti har Drätselkontoret anmodats inkomma med utlåtande — — — — —

Att frågan om reglering av avlöningarna för stadens tjänstemän efter att under en längre tid hava varit på dagordningen, omsider skridit så långt, som

nu föreliggande betänkande innebär, är egnat att verka tillfredsställande. Drätselkontoret kan likväl icke underlåta att uttala sitt beklagande därav att kommittén som offrat en så pass rundlig tid åt sin uppgift icke synes egnat större uppmärksamhet åt frågan om avlöningarna vid Drätselkontoret, som likväl har sig ombetrodd en ogensägligen synnerligen betydelsefull och ansvarstung andel i stadsförvaltningens maskineri. Drätselkontoret har sig bekant att kommittén, innan den formulerat sitt förslag till ny avlöningsstat, meddelat sig med respektive verk och nämnder samt inhämtat upplysningar angående arbetsbördan och övriga förhållanden, varom kommittén icke kunnat äga sådan ingående kännedom, som för en lycklig lösning av frågan varit tillfylles. Beträffande Drätselkontoret har kommittén emellertid icke aktat nödigt iakttaga samma förfarande. Följden har även blivit att stadens intresse i Drätselkontoret enligt kontorets förmenande icke blivit i kommitténs förslag behörigen tillgodosett.

Ehuru behov av en genomgående reglering av Drätselkontorets avlöningsstat redan länge erkänts vara förhanden, blev frågan om en dylik löner reglering icke, såsom känt, upptagen till prövning samtidigt med den försiggångna regleringen av tjänstemännens vid Drätselkammaren avlöning av orsak att frågan såvitt angick Drätselkontoret, ansågs böra uppskjutas till dess den påtänkta reformen av stadens räkenskapsväsende blivit genomförd, något som emellertid alt fortfarande är blott ett önskningsmål. Att fortsättningsvis skjuta undan löner regleringen vid Drätselkontoret, synes icke kunna försvaras i anseende till den starkt ökade arbetsbördan vid kontoret och den stegring av levnadskostnaderna, som under senaste tid ägt rum och som synes komma att fortfarande under för närvarande oberäknelig tid bliva bestående. Till belysande av det arbete, som kräves av Drätselkontorets personal må anföras, att undertecknad, stadskamrerare, sedan år 1908, dagligen (sommarmånaderna dock undantagna) utöver den fastställda kontorstiden arbetat å Drätselkontoret från kl. 6 till kl. 8 å 9 e. m. Under tiden för bokslutet har såväl undertecknad som en del av kontorets övriga personal nödgats offra ännu vida större övertidsarbete för detta ändamål, enär löpande göromål i regel fullkomligt utfylla den fastställda tjänstetiden. I vilken mån arbetet vid Drätselkontoret från nyssnämnda år ökats belyses även därigenom att antalet utgående brev under denna tid fördubblats. Arbetsökningen har i Drätselkammaren föranlett ökning av personalen, likaså vid Stadsfullmäktiges kansli ävensom vid Byggnadskontoret. Sålunda äro vid Drätselkammaren sedan år 1912 anställda tre sekreterare, vid Stadsfullmäktiges kansli sedan samma år två sekreterare, vid Byggnadskontoret sedan år 1913 flere underavdelningschefer. Detta endast för att belysa arbetsbördan för chevskapen vid nämnda verk. Endast i Drätselkontoret har personalen bibehållits vid sitt tidigare bestånd utan att tillskottet i arbete ens motvägts genom närmelsevis motsvarande ökning av avlöningssumman. Huru efterblivna i själva verket avlöningarna vid Drätselkontoret äro belyses av följande jämförelsetablå:

	1906.	1912.	1918.
Drätselkamm. sekret.	8,000: —	10,000: —	12,000: —
Stadsingenjören	8,000: —	12,000: —	15,000: —
Stadskamreraren	9,000: —	10,000: —	10,000: —

En förhöjning av avlöningarna för Drätselkontorets tjänstemän innebure endast en gärd av erkänsla för deras ökade arbetsprestationer, men verkets intresse vore enligt Drätselkontorets åsikt icke enbart genom en sådan åtgärd tillbörligen tillgodosett. Endast en ökning av personalen kan härvid leda till det avsedda målet. Därest Drätselkontoret av kommittén i saken åtsports, skulle kontoret föreslagit tillsättande av en adjoint åt stadskamreraren med en avlöning av Fmk 12,000: — jämte inrättande av ytterligare tvänne yngre bokhållartjänster och en andra expeditörsbefattning. På grund av det som ovan anförts och i betraktande jämväl därav att stadskamreraren icke tillagts någon gottgörelse för den sportelinkomst, om c. 4,000: — mark årligen, som bortfallit från stadskamrerarens avlöningsförmåner sedan tjänsten tillträdde av undertecknad, men vilken omständighet icke beaktats av kommittén, som likväl likasom ock Drätselkammaren tagit hänsyn till ett dylikt faktum vid bestämmandet av hamnkaptenens avlöning, föranlåtes Drätselkontoret omfatta Drätselkammarens från Löneregleringskommitténs förslag avvikande utlåtande beträffande stadskamrerarens och stadskassörens avlöning ävensom ytterligare föreslå följande ökade avlöningar, nämligen för

Äldre stadsbokhållaren	Fmk 10,000: —
Yngre d:o	” 8,000: —
Kontorsskrivarena	” 4,200: —
Expeditörerna	” 5,000: —

och tillåter sig Drätselkontoret härvid framhålla att även kvinnliga kontorister i privata affärer för närvarande åtnjuta en avlöning av 6,000 mark.

Beträffande några övriga detaljer i kommitténs betänkande föranlåtes Drätselkontoret framhålla följande:

§ 3 mom. b, c och d uti „Stadga angående kommunala befattningshavares i Helsingfors stad anställningsvilkor“, synes Drätselkontoret böra äga tillämpning endast på befattningshavare, vilka tillsättes efter det dessa bestämmelser bliva gällande. Ett motsatt förfarande skulle, särskilt vad beträffar mom. d innebära en obillighet gentemot tidigare innehavare av kommunala befattningar.

I § 11 av samma „Stadga“ föreskrives att vid avgång från tjänsten lönen utgår till den dag, då avgången inträffat. Om befattningshavare avlider torde dock avlöningen böra utbetalas för hela den månad, varunder dödsfallet inträffat, i anseende därtill att pension för efterlevande enka och oförsörjda barn, vare

sig denna kommer att utbetalas av Civilstatens enke- och pupillkassa eller annan dylik anstalt eller ock av Helsingfors stad, överhuvud beräknas och betalas från början av påföljande månad.

Slutligen önskar Drätselkontoret framhålla, att enligt kontorets förmenande kommitténs förfarande att befattningshavare, vars avlöning består av lön och arvode, höja lönen, icke varit påkallat i anseende därtill att storleken av den pension, som staden utbetalar åt avgående funktionär, står i relation till hela avlöningen, men ej ensamt till lönen, samt att förhöjning av lönen för de tjänstemän, vilka äro delaktige i Civilstatens enke- och pupillkassa uteslutande medför en rättelös penningeplacering genom att hälften av det belopp, varmed lönen förhöjes, skall till begravningshjälp inbetalas till sagda kassa.

Vad sedan beträffar tiden från vilken ovanberörda nya avlöningsstat skulle tillämpas, ser Drätselkontoret inga oöverstigliga hinder föreligga för detsammas tillämpning från den 1 innevarande september.

Drätselkontoret i Helsingfors:

Ivar Timgren.

HELSINGFORS STADS

TRAFIKKONTOR

Den 6 sept. 1918.

N:o 66.

Till Stadsfullmäktige.

*Bilaga } IV.
Läite }*

I avfordrat yttrande rörande Löneregleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet samt Drätselkammarens i saken avgivna utlåtande får kontoret vördsamt framhålla följande:

Angående anställningsvillkoren för stadens befattningshavare föreslår Löneregleringskommittén i § 1 en ömsesidig uppsägningstid av 3 månader. Detta finner kontoret för sin del vara en väl kort uppsägningstid. Om staden av en eller annan orsak skulle finna anledning uppsäga en befattningshavare torde det bliva ganska svårt för honom att under den korta uppsägningstiden finna en för honom motsvarande inkomst. Det står ju Stadsfullmäktige fritt att som hittills bevilja ansökt avsked inom kortare tid än i anställningsvillkoren upptagits. Kontoret skulle därför för sin del vilja framhålla att tidigare stipu-

lerade 6 månader vore mera lämplig och en större förståelse gentemot befattningsinnehavaren. Däremot anser kontoret bibehållandet av en uppsägningstid av 2 veckor, som även i förslaget upptagits, lämplig för befattningsinnehavare, vilka tidigare upptagits under kategorin arbetare.

Det uti betänkandet föreslagna förbudet för stadens befattningshavare att bosätta sig utom staden samt kommunalbeskattning för personer, vilka lyckats på särskild ansökan få bosätta sig utom staden, finner kontoret att dessa förslag borde helt och hållet förfalla, åtminstone så länge världskriget pågår. De uppskruvade hyrorna i staden har tvingat mången befattningshavare att för sin nödortfuga existens skull söka sig minsta möjliga utgifter för bostadshyran. Det finnes knappast någon stadens befattningsinnehavare med familj som icke mer eller mindre nödgats skuldsätta sig under dessa bistra tider, och i trots av staden beviljade dyrtidstillägg och den här föreslagna löneregleringen, torde den icke i alla avseenden inberäknat därtill hörande dyrtidstillägg motsvara penningens nuvarande låga värde.

Med avseende å föreslagna lönestat finner kontoret att Drätselkammarens förslag borde vinna Fullmäktiges godkännande, men anser kontoret tillika att bokhållarens och äldre kontorsskrivarens löneförmåner borde i likhet med motsvarande befattningshavare inom stadens övriga verk, bringas till samma belopp.

De 2 äldre bokhållarens avlöningar har Lönereglerngskommittén upptagit till 6,000 mark för envar, då däremot yngre bokhållarens vid Drätselkontoret upptagits till 7,000 mark. Emellertid synes kontoret att dessa befattningshavares löneförmåner borde likställas. Arbetsbördan torde i huvudsak vara densamma och kompetensfordringarna likställda. Därtill måste beaktas att äldre bokhållarena äro vid kamrerarens förfall ställföreträdare för honom, vilket icke torde vara fallet med yngre bokhållarena vid Drätselkontoret och dess kamrerare. Då arbetet betydligt varierar under expeditionstiden, blir bokhållarens arbetsbörda synnerligen betungande och enerverande. Det kan ges stunder, då man måste anse deras arbeten överstiga mänsklig förmåga, synnerligast under vår- och höstimporten. Bokhållarens arbeten måste slutföras inom expeditionstiden, vilket icke torde vara fallet för stadsbokhållarena, vilka kunna i regel i lugn och ro verkställa sitt arbete utom fastställd expeditionstid. Kontorets bokhållare måste med synnerlig vakenhet följa med ändringar av debiterings-satserna icke allenast med avseende å trafik- utan jämväl tullavgifterna. I det närmaste hava de 2:ne yngre bokhållarena samma maktpåliggande arbetsbörda som de äldre bokhållarena och borde därför erhålla en avlöning av 6,000 mk.

Drätselkammaren har funnit, glädjande nog, anledning höja kassörernas avlöningar, den äldres till 6,000 och den yngres till 5,000 mark, vilka förhöjningar kontoret får på det varmaste understöda med avseende å kassörernas arbetsbörda, penningansvar, samt avsaknandet av misräkningspenningar.

Bokförarens arbetsdryga post måste föranleda, då nu en lönerogering är ifrågasatt, till en avsevärd påökning av löneförmånerna. Bokförarens kompetens torde vara enahanda som för stadens övriga bokförare, och kan förty kontoret icke finna annat än att avlöningen borde likställas. De vidlyftiga journalerna, de ofta återkommande restlängderna, månatliga boksluten, införandet av de otaliga dagliga kassaposterna, samt årsbokslutet, som är ett vidlyftigt arbete, som måste utföras med synnerlig noggrannhet är en arbetsbörda, som väl tål en sådan avlöning. Kontoret kan gott likställa arbetsbördan och kompetensen med äldre bokhållarens men vill kontoret icke föreslå bokförarens avlöning till högre belopp än äldre kassörens eller 6,000 mark på grund av att tjänsten bestrides av en dam och kommer väl så i framtiden att förbliva. I alla fall är arbetsbördan betydligt större än äldre kassörens och bör redan på den grund avlöningen åtminstone utgå med samma belopp som för äldre kassören, om ock kassörens penningansvar medräknas. Hitintills hava också deras avlöningar varit densamma.

De 2 äldre kontorsskrivarens avlöningar finner kontoret att jämväl borde höjas till samma belopp som för Drätselkontorets kontorsskrivare eller till 3,600 mark. Äldre kontorsskrivarens arbeten äro ett kompletterande av bokhållarens och bokförarens och borde dessa därför erhålla löneförmåner motsvarande deras arbetsbörda.

Uti betänkandet föreslagna omändring av rubriken å anslagsposten „2 maskinister för värmeledningen“ till „anslag för skötande av värmeledningen“ finner kontoret även för sin del mera sakenlig.

Övriga i lönestaten upptagna poster finner kontoret icke föranleda till påminnelser från kontorets sida.

På grund av vad här ovan framhållits får kontoret vördsamt föreslå följande förändringar i lönestaten och hoppas kontoret att Stadsfullmäktige måtte beakta och godkänna dessa:

1 kamrerare	Fmk	12,000: —
2 äldre bokhållare à 7,000: —	”	14,000: —
2 yngre bokhållare à 6,000: —	”	12,000: —
1 äldre kassör	”	6,000: —
1 yngre kassör	”	5,000: —
1 bokförare	”	6,000: —
2 äldre kontorsskrivare à 3,600: —	”	7,200: —

Till slut kan kontoret icke underlåta att framhålla det kontoret hoppas lönerogeringen nu måtte bli slutligt godkänd på det kontorets befattningsinnehavare måtte få en länge efterlängtd och mera tryggad existens än en på så gott som enbart dyrtidstillägg baserad sådan.

Ivar Liljeros,
t. f.

HAMNKONTORET

I

HELSINGFORS

Den 9 september 1918.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 92.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut av den 20 augusti innevarande år, får Hamnkontoret härmed insända utlåtande angående tillämpning av den föreslagna lönestaten, vad Hamnkontorets tjänstemän och betjänte vidkomma.

I jämförelse med de föreslagna lönerna å stadens övriga ämbetsverk och med tanke på den, på alla områden enorma prisstegringen samt i betraktande av de små löner som Hamnkontorets personal tidigare åtnjutit, framgår, att de av Lönerogleringskommittén föreslagna lönerna numera måste anses otillräckliga isynnerhet vad hamnmästare och konstaplar vidkomma.

Enär konstaplarnas arbetstid är cirka 12 timmar per dag oberoende av om söcken eller helgdag, natt eller dag kan något tillfälle till extra förtjänster ej finnas. Ytterligare böra t. ex. hamnmästaren i Sörnäs, hamnkontorsbokhållaren och äldre hamnvaktmästaren, om möjligt, vara examinerade sjökaptener.

Efter mogen överläggning samt hänvisande till ovanstående får Hamnkontoret härmed värdsamt föreslå följande grundlöner:

	Fmk	Per år
1 hamnkaptén	Fmk	18,000: —
1 biträd. hamnkaptén, enl. Drkns utlåtande	”	10,000: —
1 hamnkontorsbokhållare, enl. Drkns utlåtande ..	”	8,000: —
1 äldre kassör Fmk 6,000: —, eventuellt yngre ..	”	5,000: —
1 hamnmästare i Sörnäs	”	5,000: —
1 äldre hamnvaktmästare	”	5,000: —
1 yngre ” och hamnfiskal	”	4,800: —
1 inspektionskonstapel	”	4,800: —
11 hamnkonstaplar à 3,000: —	”	33,000: —
1 hamnkonstapel i Sörnäs	”	3,000: —
2 packare och vräkare à 2,400: —	”	4,800: —
1 parm-mätaråldermand	”	2,000: —
1 dagvakt för båtbyg. i Norra hamnen, 6 mån. à 200: —	”	1,200: —
1 nattvakt för båtbyg. i Norra hamnen, 6 mån. à 200: —	”	1,200: —
1 motorbåtsskötare, 7 mån. à 200: —	”	1,400: —
	Summa Fmk	107,200: —

Vad sist och slutligen lönen för hamnkaptenen vidkommer, har lönen tidigare varit 3,000 mark jänte 4 % av uppbörden, varigenom lönen stigit till cirka 17 à 18,000 mark per år. Avdrages nu procenten av uppbörden, vilket möjligen för en i kommunens tjänst stående tjänsteman är det rätta, synes mig rättvist, att lönen ej minskas utan fastställles till exempelvis 18,000 mark per år.

Ilmari A. Jokinen,
t. f. hamnkapt. en.

HELSINGFORS STADS
STATISTISKA KONTOR

Helsingfors,
den 9 september 1918.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 609.

Bilaga } VI.
Läite }

I cirkulärskrivelse av den 20 sistlidna augusti ha Stadsfullmäktige anmodat Helsingfors stads statistiska kontor att till Fullmäktige inkomma med yttrande angående — — — — —

Frågan huruvida de av löneregleringskommittén föreslagna avlöningsbeloppen i varje enskilt fall kunna anses vara lämpligt avvägda, är givetvis helt och hållet beroende därav, om och till vilka belopp dyrtidstillägg fortfarande komme att tilldelas de kommunala befattningsinnehavarna. Då de föreslagna avlöningsbeloppen, åtminstone vad statistiska kontoret vidkommer, äro mindre än de nuvarande lönebeloppen incl. dyrtidstillägg i lägsta dyrtidsklass, synes det vara kommitténs mening, att därjämte dyrtidstilläggen tills vidare borde bibehållas, om än till minskade belopp. Vid sådant förhållande måste en granskning av den föreslagna nya lönestaten inskränka sig till dess inbördes proportioner, bedömda efter normala förhållandens måttstock. Betraktas de projekterade avlöningarna ur denna synpunkt, torde det icke kunna förnekas, att löneregleringskommitténs förslag över huvud tagit väl starkt intryck av den rådande dyrtiden, i det att, såsom av dess skala i betänkandet sid. 11—12 framgår, en generell, mycket stark nivellering av de ordinarie lönerna föreslagits (de lägsta lönerna — à 100 mark per månad — äro höjda med 50 %, de högre och högsta med endast mellan 10 och 20 %). Det synes dock som om det varit mer sakenligt att låta den nivellering, som under nuvarande förhållanden utan tvivel varit av nöden, i huvudsak ske genom ett lämpligt utmätande av dyrtidstilläggsbeloppen, ej genom en rubbning av proportionerna i själva grundlönerna.

Detta i princip. Vad skalans byggnad och dess tillämpning beträffar, har statistiska kontoret däremot för sin del icke funnit skäl till avsevärda anmärkningar, om än lönerna vid kontoret icke nå upp till de belopp, som för motsvarande tjänster fastslagits i redan år 1917 fastställda nya stater för tvenne av statens statistiska ämbetsverk. Skall en gång en nivellering av grundlönerna ske, är det alldeles riktigt, ja nödvändigt, att den verkställs efter enhetliga principer över hela linjen, och synes detta ha skett i kommitténs förslag. I detta avseende brister däremot i hög grad drätselkammarens utlåtande i den del, som berör föreslagna förändringar i specialstaterna, i det att en del av dessa förändringar, framställda nästan utan motivering, avgjort bära tillfällighetens prägel, vilket kammaren på sätt och vis även själv antytt. Påfallande starkt sticker detta i ögonen beträffande den av kammaren föreslagna avlöningen för trafikamreraren, om denne tjänstemans nuvarande lön jämföres t. ex. med föreståndarens och förste aktuariens vid statistiska kontoret. Den förstnämnde av dessa har ända från statistiska kontorets inrättande ansetts böra åtnjuta och faktiskt åtnjutit högre avlöning än trafikamreraren, och utgjorde föreståndarens och förste aktuariens vid statistiska kontoret löner enligt 1918 års stat Fmk 9,000: — resp. 6,400: —, medan trafikamrerarens utgjorde Fmk 6,000: —. Löneregleringskommittén har i sitt förslag ökat nämnda föreståndares avlöning till 11,000, förste aktuariens till 8,500 och trafikamrerarens till 9,000 mark, varvid den betydligt högre relativa ökningen för trafikamreraren påtagligen — och fullt befogat — motiverats av hans förut proportionsvis alltför låga löneförmåner. Emellertid har drätselkammaren i sitt utlåtande utan närmare motivering till trafikamrerarens avlöning ytterligare tillagt Fmk 3,000: —, varigenom densamma komme att stiga till Fmk 12,000 eller dubbelt så högt som i 1918 års utgiftsstat och tillika bleve 1,000 mark högre än föreståndarens för statistiska kontoret, medan den i detta nu t. o. m. är lägre än förste aktuariens. Till stöd för detta förslag kan icke anföras, att tjänsten skulle blivit mer arbetsdryg; tvärtom har trafikkontorets verksamhet i huvudsak gått i gamla gängor och under krigsåren till och med minskats, medan t. ex. statistiska kontorets arbete år för år stegrats samt under de senaste åren utvidgats med nya arbetsuppgifter och sålunda ställt allt större krav på ledningen. Härmed må icke anses vara sagt, att trafikamreraren, vars befattning ju är ansvarsfull och arbetsdryg nog, ens genom den ökning drätselkammaren föreslagit bleve alltför högt avlönad. Detta vore alls icke fallet, men han bleve i proportionsvis betydligt högre grad befriad från dyrtidens tryck än förut med honom ungefär jämnställda bland stadens tjänstemän, vilket mot dem innebure en obillighet. — Även ett par andra av de utav drätselkammaren föreslagna höjningarna (för ordföranden i taxeringsberedningen och för hamnkontorsbokhållaren) synas vara av den art, att deras eventuella genomförande såsom en konsekvens krävde en höjning av avlöningarna för föreståndaren och förste aktuarien vid statistiska kontoret, måhända även för andra kommunala funktionärer.

En specialfråga, vari statistiska kontoret för sin del ej kan annat än finna löneregleringskommitténs ståndpunkt mindre lycklig, är frågan om grunderna för löneförhöjning efter vissa års tjänst. Kommitténs förslag innebär i denna punkt ett utmönstrande av alla olikheter i uniformitetens intresse, varvid bl. a. ålders- tilläggens antal för folkskolornas och yrkesskolornas lärarpersonal minskats från tre till två. Kontoret håller för sin del före, att en utveckling i motsatt riktning i denna fråga vore i många avseenden att föredraga. Utom lärarpersonalen ges det flere andra kategorier av kommunala funktionärer, vilkas arbete är av ansträngande beskaffenhet och som sakna den sporre möjligheten till befördran innebär; sådana befattningsinnehavare synas såväl i kommunens intresse som ur billighetsynpunkt sett böra i avseende å rätten till ålderstillägg försättas i en gynnsammare ställning än övriga kategorier av tjänstgörande. Till denna grupp ville statistiska kontoret räkna även kontorets assistenter och räknebiträden. Omöjligheten för dessa kvinnliga funktionärer att avancera högre i kommunens tjänst, den stora vikten för kontoret av att så länge som möjligt, utan risk för täta ombyten, i sin tjänst få behålla väl tränade krafter på det statistiska detaljarbetets område och framför allt detta arbetes maktpåliggande, ofta mycket ansträngande och i längden utslitande beskaffenhet synas för dessa arbetskrafter, väl motivera just den form av löneförbättring, som ligger i ofta upprepade, jämförelsevis höga ålderstillägg. Bekant är, att detta system vunnit vidsträckt tillämpning i Stockholm, där ett stort antal lägre kommunala tjänstemän åtnjuter ålderstillägg ända till fem gånger, varje gång efter tre års förlopp och med betydande belopp, och det torde knappt råda mer än en mening därom, att detta exempel är i hög grad efterföljansvärt. Att löneregleringskommittén icke sökt utveckla lönesystemet i Helsingfors i denna riktning, är därför att beklaga, så mycket mer som början till en sådan utveckling redan här förelegat. Utarbetandet av förslag till stadganden angående rättighet till flere och med kortare intervaller återkommande ålderstillägg för flere grupper av kommunala funktionärer, till vilka statistiska kontoret för sin del ville föra även dess assistenter och räknebiträden, synes böra bliva en av den nya lönenämndens första uppgifter.

Beträffande tillsättande av en lönenämnd ber statistiska kontoret särskilt att få förena sig om löneregleringskommitténs förslag såsom i allo välbetänkt. De missförhållanden och inkonsekvenser av olika slag, som kännetecknat de kommunala avlöningsförhållandena i Helsingfors, äro långt ifrån alla berörda i löneregleringskommitténs betänkande, och åtskilliga sådana kräva för visso ännu ingående behandling för att i sinom tid kunna rättas eller avlägsnas. Så t. ex. ha flere förhållanden, som kräva rättelse, framträtt under Stadsfullmäktiges dyrtidstilläggsutskotts arbete. Men såsom envar kommunalman, som haft anledning att syssla med kommunalförvaltningens detaljer, nogsam känner, yppa sig därutöver vid varje, även den minsta utvidgning eller reform av kommunala

verk och institutioner ständigt nya avlöningsfrågor, som kräva en enhetlig lösning. Utan ett särskilt organ för beredning av sådana spörsmål hamnar man med osviklig säkerhet snart åter i det virrvarr lönerogleringskommitténs i detta avseende synnerligen upplysande enquete ådagalägger. Det synes även som om drätselkammaren, vilken har så många större uppgifter att rikta sin verksamhet på, borde vara väl betjänt av att undgå en del arbete, som ur dess synpunkt sett måste te sig som petitesser och även såsom sådana ofta behandlats.

Angående övriga delar av kommitténs betänkande har statistiska kontoret för sin del icke funnit anledning föreligga att särskilt uttala sig. Kontoret ber endast få framhålla, att den föreslagna regleringen är livligt väntad bland stadens tjänsteinnehavare och att varje uppskov med dess verkställande vore ägnat att bland dem framkalla besvikelse och missnöje.

Harald Dalström.

Bilaga } VII.
Löite }

HELSINGFORS STADS
REVISIONSKONTOR.

Helsingfors,
den 7 september 1918.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 10.

Med anledning av den 28/8 erhållen anmodan att till Stadsfullmäktige inkomma med utlåtande rörande Lönerogleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet samt Drätselkammarens i saken avgivna yttrande, får revisionskontoret vördsamt anföra följande:

Såsom huvudfrågor i Lönerogleringskommitténs arbete torde kunna betraktas: A) nya avlöningsstater för de kommunala befattningshavarena och B) dessa befattningshavares anställningsvillkor.

A) Angående de föreslagna nya avlöningsstaterna.

Allmänna synpunkter.

Kommitténs uppgift härvid synes hava bestått ej allenast i ett åstadkommande av en allmän förhöjning av lönesatserna utan även i en enhetlig reglering av desamma i en så vitt möjligt lämplig proportion till de mer eller mindre maktpåliggande och arbetsdryga tjänster, de olika befattningshavarena besitta.

Beroende av att de mångfaldiga kommunala befattningarna inrättats under en mycket lång tidrymd samt föreslagits eller beslutats av olika myndigheter, ha under årens lopp verkligen stora ojämnheter beträffande lönevillkoren uppkommit.

För att med framgång lyckas lösa senast nämnda otvivelaktigt svåra uppgift, erfordras en nog stor sakkännedom om ovanangivna inverkan de faktorer beträffande de skilda befattningarna i kommunens vidlyftiga förvaltningsmaskineri, vilken insikt mer eller mindre utom själva denna förvaltning stående helt naturligt näppeligen kunna besitta. Åtminstone i och för nödiga beredningsarbeten, synes därför önskligt varit, att stadens befattninghavare hade mindre svagt representerats än vad nu varit förhållandet. Det tyckes nämligen icke varit tillfylles, att de skilda verken avgivit sina senaste vår av Kommittén infortrade yttranden beträffande dess preliminära förslag. För den, som längre tider genom sin verksamhet följt med de mycket olikartade verkens och inrättningarnas arbeten, såsom för den permanenta revisionen, har nog samt framstått det sakförhållande, att oftast dessa verk och inrättningar gärna anse just sin verksamhet såsom synnerligen betydelsefull och arbetsdryg, varav också mången gång följer resp. styrelsers och nämnders benägenhet att utfinna skäl för sina egna funktionärers berättigande till så höga avlöningar som möjligt.

Redan vid ett genomgående av verkens eller nämndernas ovanbemälda yttranden i förhandenvarande fråga, jämväl vilka utlåtanden utgjort grundhandlingar för Kommitténs slutliga omprövningar och beslut, påfinnas fall, emot vilka ett och varje med fog kunde anföras. Såsom i sin mån belysande härutinnan må nämnas ett exempel, där vederbörande nämnd framhållit som huvudargument för ett ökande av dess främste tjänstemans grundlön, nämligen, att denne åtnjuter ett personellt lönetilläg av 2,400 mark samt att ifrågavarande befattning är mycket arbetsdryg och att dess innehavare, ehuru sålunda strängt bunden vid tjänsten, „åtnjute mindre löneförmåner än andra kommunala verkchefer *med otvivelaktigt mindre arbetsbörda*“. — Emellertid synas dessa motiv icke hållbara, i ty att resp. befattningshavare alls ej åtnjuter något personellt lönetillägg, samt vidkommande de övriga skälen, att denne verkchef innehar bland annat en härvid nog betydande ordinarie statstjänst med icke ringa arbetsskyldighet. Att uppgiften om lönetillägget har kunnat givas av något slags missuppfattning, såsom nu efteråt förklarats, är väl uppenbart, i synnerhet som endast en kanske nog erforderlig blick i årets budget hade motsagt densamma; men detta förändrar ej själva saken. Härförutom har granskaren i detta fall icke kunnat förbise, att med ännämnda befattning följer fri bostad, värme och lyse, ej heller att för densamma ansökts och beviljats ökning av löneförmånerna såväl år 1914 som år 1916 samt nu senast i förslaget yttermera upptagits löneförhöjning i full proportion enligt den av Löneregleringskommittén uppgjorda skalan.

Andra fall kunde påvisas där rundliga förhöjningar nu föreslagits, oaktat

löneförmånerna såsom icke längesedan förökade redan varit relativt respektabla, särskilt i proportion till det erforderliga arbetskvantum i stadens tjänst. Å andra sidan ha påfunnits arbetsdryga poster, om ock måhända mindre framträdande, vilka även efter den föreslagna löneregleringen förefalla att verkligen bliva otillräckligt avlönade.

I betänkandet synes man dock överhuvud nöjt sig med att förverkliga endast en ganska nog allmän löneförhöjning, vilket jämväl antydes av bland annat den i %-satser upprättade, för övrigt väl och skäligt avvägda löneökningsskalan å sid. 11. — Sålunda betraktat, synes enligt revisionens förmenande ett i varje fall betydande arbete blivit utfört till fromma för kommunens i regel icke högt avlönade befattningshavare, enkannerligen för resp. lägre tjänster.

Ang. löneförhöjningar vid särskilda verk.

Beträffande Kommitténs motiv till att icke föreslå löneförbättringar för befattningarna vid Drättselkammarens kansli (sid. 16), synas dessa icke vara lyckligt funna, och motsägas desamma därjämte av förslagen vidkommande exempelvis Drättselkontoret, Trafikkontoret och Hamnkontoret. I lika måtto som Drättselkammarens kansli är även dess kontor under omorganisation, och jämväl frågan om en grundlig nydaning inom trafik- och hamnkontorens verksamhetsområden synes böra snarligen upptagas till behandling. Medan emellertid dessa tvänne senare kontor tillsvidare reda sig helt väl med sina nuvarande uppgifter, har det redan länge framstått, att drättselkammarens kansli och kontor med största svårighet och ej alltid med framgång förmått omhändervå den mångartade och snart sagt ofantliga arbetsbördan, som vilat på desamma. För att senast nämnda tvänne verk i möjligaste mån må kunna lösa sina tjänsteuppgifter, synas därför bland annat där vakanta platser böra besättas med, så vitt sig göra låter, framstående, sakkunniga och arbetsdugliga personer, vartill särskilt under nuvarande höga konjunkturen större avlöningar vore av nöden. Självfallet bleve vederbörande aspiranter till befattningarna genom ett utfästade av rikligare löneförmåner även bättre kvalificerade personer. — Vad med Kommitténs uttalande å sid. 16 avses, nämligen att tillsvidare reglera avlöningarna vid drättselkammarens kansli genom personella lönetillskott, är svårt att förstå, ty ingalunda kunna vakanta platser tilldelas personella lönetillskott; ej heller kan vid lediganslåendet av desamma utfästas dylika tillskott eller de nyutnämnda och sålunda sannolikt mindre väl kvalificerade omedelbart tilldelas sådana. Yttermera torde härvid beaktas, att en redan visserligen mycket länge påtänkt omorganisation av drättselkammaren i dess helhet synes allt fortfarande såsom enbart en framtidssak, medan för dess arbeten säkerligen alltid kommer att behövas även sådana befattningar, som nu äro eller yttermera möjligen bliva vakanta, såsom sekreterare- och notarieplatser m. fl.

Enär däremot Löneregleringskommittén icke underlåtit att, för nuvarande befattningar vid drättselkammarens kontor, trafik- och hamnkontoren, i motsats till enbart beträffande drättselkammarens kansli, föreslå löneförhöjningar och

dessa i lika fördelaktig proportion som för övriga stadens verk, synes yttermera förhöjningar för en del av dessa tre verks befattningar, vilka föreslås i det av drätselkammaren avgivna utlåtandet, icke, allra minst under ovanangivna förhållanden, vara av behovet påkallade. Hållbarheten av de knapphändiga motiv även för andra av Drätselkammaren särskilt föreslagna förhöjningar, utöver vad Löneregleringskommittén redan observerat, kunde på ett fåtal undantag när med fog ifrågasättas. På av Drätselkammarens överhuvud helt allmänt angivna grunder, „tjänstemannaansvar och arbetsdryghet“, kunde förvisso flera andra kommunala befattningar betinga sig sådana yttermera tillökningar.— Löneregleringskommitténs härvidlag dock enhetliga arbete borde ej rubbas med mindre än att klara och vägande motiv för varje enskilt fall anfördes samt efter en av Kommittén verkställd sakkunnig och jämförande prövning.

Den omständighet, som vid detta spörsmål borde vara av en avgörande betydelse, är, att stadens befattningshavare tillerkändes sådana löneförmåner att desamma, om ock under iakttagande av en den största sparsamhet, finge möjlighet att uppehålla åtminstone sin materiella existens. Oaktat beviljandet av rätt ansenliga dyrtidstillägg, torde det vara ett faktum, att flertalet av kommunens löntagare under de alltjämt pågående nöttiderna med de utan alla gränser uppskruvade förnödenhetsprisen icke kunnat bestrida levnadskostnaderna för sig och de sina med de inkomster, de av kommunen åtnjutit, vadan bland annat en nödtvungen skuldsättning endast för det dagliga livets uppehållande ävenså torde blivit en oavvislig följd. En annan lika svårartad följd har varit och är den, att mången, då något möjligt tillfälle gives, antingen lämnar stadens tjänst eller ock ser sig tvungen att jämsides med sitt kommunala arbete åtaga sig privat sådant. Vardera förfarandet har redan i alltför vidsträckt måtto tillämpats, obestriddligen till stort och ej så lätt reparabelt men för den kommunala alltmera krävande förvaltningen. Även de i tidningspressen ständigt återkommande kungörelserna om lediga befattningar i stadens tjänst, ofta nog med negativt resultat, torde i sin mån bekräfta ovensagda. Det synes därför ofrånkomligt att stadens resp. myndigheter utan varje tidsutdräkt genomför ett realiserande av de redan länge av stadens befattningshavare emotsedda förbättringarna av dessas utkomstmöjligheter. — Vid bedömandet av denna fråga torde uttryckligen särskiljas de båda olika momenten: *förhöjning av grundlönerna*, vilka betingas av penningens säkerligen för alltid nedgångna köpvärde, samt *dyrtidstilläggen*, som nödvändiggöras på grund av de förvisso övergående nu abnormt stegrade prisen på alla förnödenheter.

Under nuvarande förhållanden vore det väl knappast tänkbart att den i kraft varande skalan för dyrtidstilläggen skulle nedsättas, om ock de föreslagna grundlöneförhöjningarna bliva en verklighet. Ty beaktas torde, att det för det stora flertalet, som ju utgöres av de ringare löntagarena, numera synes behövas medel ej allenast för de krävande levnadskostnaderna utan även för ett

Ang. lönereg-
leringens
genomförande
samt om dyrtidstilläggen.

lättande av det betryckta ekonomiska läge, vari de på grund av det hittills otillräckliga otvivelaktigt råkat. Då enligt ovanstående en förändring av skalan för dyrtidstilläggen ej vore av behovet påkallad, kunde även ett omedelbarare avgörande av härberörda spörsmål komma till stånd, varjämte det i betänkandet uppgivna motivet (sid. 29) till svårigheten för ett retroaktivt genomförande av den åstundade löneregleringen bortföle.

Ett vederbörande myndigheters tillmötesgående i hela denna fråga vore, betraktat åtminstone från den iakttagande revisionens synpunkt, önskvärt och nödigt för kommunens resp. dess väldiga förvaltnings egen välfärds skull.

Slutligen må härvid erinras, att en synnerligen väl ägnad tidpunkt för en verklig reglering av lönestaterna, innefattande ett klart och enhetligt kommunalt avlöningssystem, kommer otvivelaktigt att giva sig själv, nämligen vid ett realiserande av de nu efterblivna, stora och viktiga reformer inom stadens förvaltning, som på ett flertal områden redan varit ifrågasatta och yttermera bliva av nöden, sedan en gång normalare samhällsförhållanden inträtt.

B) Angående förslaget till bestämmelser om de kommunala befattningshavarens anställningsvillkor.

Med ändamål att bringa klarhet i frågan, huruvida det förefinnes vägande skäl till det överhuvud ogynsamma omdöme, som Drätselkammaren i sitt visserligen knapphändiga utlåtande om ovanangivna förslag avgivit, synes till en början ett framvisande av de i verkligheten nog många förekommande anställningsvillkoren kunna vara på sin plats. Revisionskontoret finner sålunda att anställningsvillkoren berörde följande frågor:

- Kompetensfordringarna;
- Utnämningssmyndigheterna;
- Förfarandet vid besättandet av resp. platser;
- Anställningstiderna eller uppsägningsterminerna;
- Befattningshavarens dagliga tjänstgörings- eller arbetstider;
- Avlöningarna, inklusive: värdering av naturaförmånerna, sportler och deras i verkligheten utgående belopp samt beräkning av ålderstillägg;
- Resekostnadsersättning;
- Angående rätt att innehava flera än en kommunal befattning eller jämsides stats- eller privat-tjänst;
- Disciplinär bestraffning;
- Semesterledighet;
- Tjänstledighet; samt
- Pensioneringen.

Att i detta revisionskontorets utlåtande söka i detalj uttala sig om eller kritiskt bedöma alla de bestämmelser, som ingå i det uppgjorda „Förslaget till Stadsfullmäktige angående kommunala befattningshavares i Helsingfors stad anställningsvillkor“, ävensom motiveringarna till desamma samt att därvid framvisa, huruvida och i vilka detaljdelar lösningen av de föreslagna uppgifterna utfallit fullständigt eller bristfälligt, synes nu icke vidare av behovet påkallat. Revisionskontoret har endast icke kunnat underlåta att uppmärksamma, det i betänkandet lagts en den största vikt på inrättande av en *Lönenämnd*, åt vilken skulle överlämnas att i sinom tid upptaga till behandling och delvis avgörande en stor del av föreliggande spörsmål, medan åter för andra delar utfärdats i Stadgan dels ganska noggranna, dels ofullständiga eller mycket obestämda föreskrifter. Slutligen finnas icke oviktiga detaljer av resp. anställningsvillkor, som i betänkandet knappast berörts.

Sålunda föreslås att spörsmålen exempelvis om avlöningssystemet (sid. 40), om utnämningssmyndighet (sid. 39), till en del om uppsägningsterminerna (sid. 76, § 1, mom. 3), om semesterledigheten (sid. 79, § 15) och resekostnadsersättning (sid. 14) måtte överlämnas till lönenämnden, och varom således ännu intet positivt åstadkommits. Såsom exempel på ofullständiga eller svävande bestämmelser må nämnas: angående förfarande vid besättandet av resp. befattningar (sid. 77, § 6) samt angående tjänstgöringstiden (§ 7). Även beträffande tjänstledigheten hade närmare bestämmelser varit nödiga. Denna fråga har haft i praktiken sina nog ömtåliga sidor, såsom vikaries ersättning av den tjänstlediga; och detta i de skilda fallen: då t. ex. tjänstledigheten är nödsakad på grund av inträffad sjukdom, som gör befattningshavare urståndsatt att infinna sig till tjänsten, eller då denna ledighet ansökes för s. k. allmän svaghets eller ock för privata angelägenheters skull.

Bland de visserligen i någon mån mindre betydande bestämmelserna märkes exempelvis den i Stadgan § 10 upptagna, vilken naturligt nog ej heller synes hava undgått resp. tjänstemäns uppmärksamhet. Däri stadgas nämligen att, fastän avlöning i regel skall uppbäras i efterhand, må befattningshavare, som härintills uppburit sin avlöning i förskott, fortfarande få göra det, „så länge han kvarstår i *sin befattning*“. I själva verket innebär denna bestämmelse en förändring av ett år 1911 den 25 april av Stadsfullmäktige särskilt i detta löneavseende fattade beslut, vari såsom undantag från regeln beviljas, att förskotts-lön bibehålles för de tjänstemän, vilka intill den tiden uppburit sin avlöning i förhand, så länge densamma kvarstå i *stadens tjänst*. — En sådan förändring i ordalydelsen, som för öfrigt verkställets utan angivande av motiv, skulle medföra att t. ex. vid ett avancemang i stadens tjänst kommunens äldre befattningshavare då omedelbart bleve utan en månads avlöning. Och dock önskade Stadsfullmäktige uppenbarligen just genom sitt tidigare nämnda beslut avvärja en i sådant fall för dessa tjänstemän uppkommen intervall av två månader vid utfå-

endet av sin avlöning. De härav eventuellt berörda, intill år 1911 s. k. *ordinarie* tjänstemännens antal utgjorde redan då det avsevärt mindre talet av stadens befattningshavare och har detsamma därefter genom resp. tjänstemäns avgång under årens lopp minskats i mycket hög mån.

Vad vidkommer stipulationerna om att befattningshavare skall vara underkastad eventuellt förändrade bestämmelser (sid. 76, § 3), framstår särskilt frågan om pensionen (mom. d) såsom icke väl betänkt. Sådant märkligt stadgande om eventuellt rubbade av utfästad förmån kan även verka direkt hämmande på inträden i stadens tjänst. I övrigt synes en del av detaljerna i denna § ganska onödig, då ju stadens myndigheter äga uppsägningsrätt. — Vidare tyckes den omständigheten otillfredsställande, att i Stadgan ofta nog användes uttrycket „vederbörande myndigheter“, utan att angiva *vilken* myndighet, i de fall nämligen, där en tydlig bestämmelse varit behöflig. — Slutligen får Revisionskontoret erinra, att den synbarligen icke lyckade redigeringen av betänkandet inkl. den föreslagna Stadgan för anställningsvillkoren, särskilt beträffande reda, system och avfattningen, tyckes i sin mån minska det värdefulla i det utförda arbetet.

Såsom en fullt färdig och lämplig norm för en i berörda avseenden förestående bearbetning av verkens och inrättningarnas instruktioner och reglementen, torde ännämnda Stadga icke kunna betraktas.

På grund av vad här ovan framhållits under A) och B) anser revisionen:

A) att, efter en utan tidsutdräkt verkställd korrigerings i en mindre del fall, de nya lönestaterna skulle, räknat helst från en tidigare tidpunkt, träda i gällande kraft;

B) att en yttermera beredning av frågan om bestämmelser angående de kommnala befattningshavarens anställningsvillkor vore behöflig; samt

att frågan om inrättande av en Lönenämnd bleve därav beroende.

Åtgärd för
ökande av kom-
munens till-
gångar.

Även i samband med frågan om de nya lönestaterna, vars positiva lösning ställde yttermera anspråk på stadskassan, tyckes den vid senaste budgetsbehandling upptagna frågan om stärkande av kommunens tillgångar träda i förgrunden. — De mycket stora utgifter staden, särskilt under fortgående krigstid,

nödgats och alltjämt synes vara tvungen att bestrida, såsom exempelvis, enligt helt nyligen fattat beslut, resp. del i upprätthållandet av den nya väldiga polisstaten, manar otvivelaktigt att, så snart sig göra låter, söka uppbringa nya inkomstkällor för kommunens behov. — Det framstår därför, att frågan om ökande av stadens ordinarie inkomster, vore av en synnerligen maktpåliggande och brådskande natur.

Gunnar Winter.

Bilaga } VIII.
Läite }

TAXERINGSBEREDNINGEN

I

HELSINGFORS

Helsingfors,
den 9 sept. 1918.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 76.

Avfordrad yttrande rörande Löneregleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet samt Drätselkammarens i saken avgivna utlåtande, särskilt med avseende å tillämpningen av den föreslagna nya lönestaten får Taxeringsberedningen äran framhålla att Beredningen med hänsyn till såväl den korta tid som för yttrandets avgivande förelagts som ock pågående förarbeten för den snart vidtagande kommunaltaxeringen icke varit i tillfälle att fördjupa sig i det vidlyftiga betänkandet. Dock har Beredningen trott sig kunna i huvudsak omfatta de av Drätselkammaren framförda synpunkterna i övrigt utom för såvitt kammaren avböjt förslaget om tillsättandet av en kommunal lönenämnd. Utom att kostnaderna för en dylik institution icke behövde bliva avsevärt betungande, vunnes, såsom kommittén framhåller, enhetlighet och planmässighet vid löneregleringen jämte det brister och ojämnheter i avlöningssatserna bleve avhjälpda. — Vidkommande tillämpningen av den nya lönestaten har Drätselkammaren föreslagit att densamma måtte träda i kraft den 1 nästkommande oktober. Då detta emellertid icke synes möjligt och en framskjutning av tidpunkten härför måste ske, får Taxeringsberedningen för sin del föreslå att den nya lönestaten måtte träda i kraft den 1 januari 1919, men att vederbörande befattningshavare, räknat från den

1 instundande oktober, måtte i lönetillskott för återstoden av innevarande år beviljas ett så stort belopp som motsvarar skillnaden mellan deras nuvarande avlöning och i den blivande nya lönestaten fastställda.

Emil Edv. Eneberg,

t. f.

Oskar Wickström.

HELSINGIN KUNNAN
Työnvälitystoimiston
JOHTOKUNTA

*Helsingissä,
syysk. 5 p:nä 1918.*

N:o 102.

*Liite } IX.
Bilaga }*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Vaadituksi lausunnoksi kaupungin Palkanjärjestelykomitean mietinnöstä ja Rahatoimikamarin siitä antamasta lausunnosta saa Työnvälitystoimiston Johtokunta esittää seuraavaa:

Johtokunta on katsonut tarkoituksenmukaiseksi käsitellä tätä laajaperäistä kysymystä vain sikäli kuin ehdotusten soveltaminen käytännössä koskee työnvälitystoimistoa. Tässä suhteessa pyytää Johtokunta ensiksikin yleisenä lausuntona huomauttaa, että Johtokunta keväällä samasta asiasta tekemässään ehdotuksessa suurinta säästäväisyyttä noudattaen piti ehdottamansa palkkaerät alimpina mahdollisina. Vaikkakin siten palkat tämän vuoden vuosimenosääntöön otetuista eristä melkoisesti poikkeavat, johtuu tämä siitä, että johtokunnan tekemiä ehdotuksia peruspalkkain korottamisesta ei ole aikaisemmin otettu huomioon. Viime vuotena ne ehdotukset tulivat lykätynsä Kalliinajanpalkanlisäkomitealle, eivätkä tulleet huomioon otetuksi. Tähän nähden Johtokunta pitää välttämättömänä, että ne peruspalkkain ehdotukset, jotka Johtokunta keväällä teki ja jotka se tässä alempana uudistaa, pienentämättöminä hyväksyttäisiin. Nykyisten olosuhteiden vallitessa ei toimiston henkilökunta voi tulla nykyisillä palkkoillaan toimeen eikä toimia saa täytetyksi, jos ne joutuvat avonaisiksi. Niinpä nykyään toisen miesapulaisen toimeen, sen avonaiseksi jouduttua, ei ole toimeen sopivaa henkilöä voitu saada nykyisellä palkalla. Kun nykyään tavalliset apuritömieliset saavat

2: —2: 50 p:ää ja ammattityömiehet 3: —3: 50 p:ää tunnilta, ei toimiston henkilökuntaa ole kohtuullista pitää työväen palkkoja alemmilla ehdoilla. Toimiston henkilökunnan työ on varsin rasittava ja sen täytyy miltei säännöllisesti työkennellä ylityössä.

Erityisiin ehdotuksiin nähden pyytää Johtokunta huomauttaa:

Johtajan toimi on toimiston laajentuessa käynyt yhä tärkeämmäksi. Uuden työnvälitystä järjestävän lain voimaan astuttua, kun yksityinen paikanvälitys kaupungissa on lakkautettu kokonaan, asetetaan toimistolle yhä suurempia vaatimuksia. Johtajan on virkansa vuoksi sen ulkopuolella otettava osaa kunnan toimiin työttömien hyväksi, jotka toimet ovat käyneet miltei säännöllisiksi. Tällaisen laitoksen johtajan toimi on verrattava toimiin, joista suoritetaan paljon suurempia palkkoja. Johtokunnan esittämä 9,000 markan peruspalkka on sen mielestä varsin alhainen, mutta se ei ole tahtonut suurempaa korotusta ehdottaa.

Ensimmäisen miesapulaisen toimesta ehdotettua palkkaa on Rahatoimikamarikin kannattanut ja sen mukaan kuin Johtokunta olosuhteita tuntee, ei tällaiseen toimeen voi henkilöä alemmilla palkkaehdoilla saada.

Toisen miesapulaisen toimi on nyt, sen avonaiseksi jouduttua, ollut lähes kaksi kuukautta täyttämättä, kun siihen ei nykyisellä palkalla, joka tosin on ollut kalliinajan lisäyksineen vain 380 mk, ole voitu ketään saada. Yrityksissä paikan täyttämiseksi on havaittu, että siihen sopivaa henkilöä ei voida saada vähemmällä kuin 600—700 markan kuukausipalkalla. Tähän nähden Johtokunta on pakotettu entistäkin ehdotustaan korottamaan nyt ehdottaen tästä toimesta 5,000 markan peruspalkkaa vuodessa. Kun Johtokunnassa on herännyt epäily siitä, että Komitea ehkä tämän takia pitää toimen luonteen siksi muuttuneena, että se ei voi siitä ottaa päättäväkseen, on Johtokunta samalla tehnyt eri esityksen asiasta Kaupunginvaltuustolle.

Naisapulaisille ehdotettuja palkkoja on Palkanjärjestelykomitea korottanut vain niin pienessä määrin, että jos nämät jäävät silleen, tulevat näiden toimien hoitajat huonompaan palkka-asemaan kuin useimmat kaupungin muissa konttoritoimissa olevat henkilöt. Ja kuitenkin näitä toimia, varsinkaan eriosastojen johtajattarentoimia, eivät kykene hoitamaan tavalliset konttorineitokset, vaan pitää niiden hoitajina olla vanhemmat, hyvällä arvostelukyvyllä ja tietopuolisilla edellytyksillä varustetut henkilöt.

Vahtimestarin toimesta on johtokunta ehdottanut mahdollisen alhaisimman palkan, sillä vaikka hän saakin vapaan asunnon, pienen huoneen ja keittiön, lämpöineen ja valoineen, ei hänen ansionsa tulisi sittenkään nousemaan ammattityömiehen palkkaa vastaavaksi.

Ylläesitetyn nojalla ehdottaa Johtokunta, että työnvälitystoimiston henkilökunnan peruspalkat vahvistettaisiin seuraaviksi:

1 johtaja	Smk	9,000: —
1 miesapulainen, vanhempi	”	6,000: —
1 s:n , nuorempi	”	5,000: —
2 naisapulaista, osastojen johtajattaria à 4,000: —	”	8,000: —
2 s:n , nuorempaa à 3,600: —	”	7,200: —
1 vahtimestari, vapaa asunto, lämpö ja valo	”	3,000: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>38,200: —</u>

Yllä esitettyä ehdotusta tehdessään on Johtokunta kylläkin pitänyt silmällä nykyistä tilannetta ja edellyttänyt, että nykyiset kalliinajanlisäykset pysytettäisiin joksikin entisellään, mutta sen käsityksen mukaan normaaliolojen palattuakaan eivät olosuhteet siinä määrin muutu, että ehdotetut palkkaerät kävisivät liian korkeiksi, vaan pikemmin päinvastoin.

Helsingin kunnan Työnvälitystoimiston Johtokunnan puolesta:

Santeri Ivalo.

A. H. Karvonen.

*Bilaga } X.
Liite }*

HELSINGFORS STADS

SOCIALNÄMND

*Helsingfors,
den 6 september 1918.*

Till Stadsfullmäktige.

N:o 57.

Sedan Stadsfullmäktige genom remissresolution av den 20 sistlidna augusti

För behandlingen av kommunala löne- och pensionsfrågor har Löneregleringskommittén i sitt förslag hemställt om tillsättande av en lönenämnd, vilken hemställan av Drätselkammaren avstyrkts. De av Löneregleringskommittén såsom stöd för denna hemställan åberopade motiv kunna enligt Socialnämndens uppfattning ej fränkännas betydelse. Sålunda vore tillkomsten av en lönenämnd

onekligen egnad att medföra större kontinuitet och planmässighet i behandlingen av ifrågavarande spörsmål, varjämte nämnden komme att underlätta arbetet vid Drätselkammaren. Inrättandet av ett specialorgan med de befogenheter ovanberörda hemställen utvisar synes därför vara av behovet påkallat. Därtill kommer att lönenämnden intager en central ställning i det föreliggande förslaget, varför detsamma, därest frågan om lönenämnden förfölle, även i övriga delar måste omarbetas. Detta gäller närmast stadgan angående kommunala befattningshavares anställningsvillkor, men även lönestaten med dess indelning av löntagarna i tvenne klasser, av vilka den ena skulle bliva avlönad med kollektivanslag, förutsätter ett särskilt organ för bestämmande av grunderna för avlöningen åt sådana under olika myndigheter lydande befattningshavare, som uppbära lön ur dylika anslag. Då en omarbetning av det nu ingivna vidlyftiga förslaget medförde tidsförlust och då det är av vikt att lönerformen med det snaraste fås till stånd, främst med hänsyn till svårigheterna att erhålla arbetsduglig personal i sådana befattningshavares ställe, som till följd av den låga avlöningen i allt större utsträckning lämna kommunens tjänst, får Socialnämnden tillstyrka Löneregleringskommitténs förslag såväl beträffande tillsättande av lönenämnden som i övriga delar.

På Socialnämndens vägnar:

V. v. Wright.

Einar Cavonius.

---

*Bilaga } XI.
Liite }*

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Jämte skrivelse av den 20 nyssvikne augusti hava Herrar Stadsfullmäktige till Rättshjälpsnämnden remitterat Löneregleringskommitténs betänkande — — — — —

Vid av ärendet i dag skedd handläggning har Rättshjälpsnämnden tagit detsamma till omprövning såvitt det angår de Rättshjälpsbyråns tjänstemän föreslagna löneförmånerna och har Nämnden därvid icke funnit skäl till annan anmärkning emot förslaget än att rättskonsulentens avlöning icke synes till-

räcklig. Nämnden anser sig icke kunna frångå sitt tidigare i utlåtande av den 24 sistlidne maj framställda förslag att rättskonsulentens avlöning måtte höjas till 9,000 mark, enär icke ens denna avlöning motsvarar vad å privata juridiska byråer betalas åt biträden i samma ställning som rättskonsulenten vid Rättshjälpsbyrån intager, samt emedan han borde mera odelat kunna egna sig åt sin tjänsteverksamhet. — I varje fall förutsätter Nämnden att den nya löne-
staten komme att tillämpas från den 1 nästinstundande oktober.

Remisshandlingarna återgå härjämte.

Helsingfors, den 3 september 1918.

På Rättshjälpsnämndens vägnar:

K. I. Ståhlberg.

Georg Poppius.

*Bilaga } XII.
Liite }*

BRANDKOMMISSIONEN

I

HELSINGFORS.

Helsingfors,

den 6 september 1918.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 7.

Medels skrivelse av den 20 sistlidne augusti har Brandkommissionen anmodats inkomma med utlåtande — — — — —

I sådant avseende får Brandkommissionen äran härjämte till Herrar Stadsfullmäktige insända av brandmästaren Gösta Wasenius avgivet yttrande, (bilaga XII a.) vilket Kommissionen till alla delar enhälligt omfattat, och får Kommissionen tillika framhålla, att därest de av brandmästaren föreslagna ändringarna icke vinna beaktande, den möjligheten icke är utesluten att befälet vid brandverket övergår till andra, ekonomiskt fördelaktigare befattningar, och blir det då med säkerhet omöjligt att återbesätta dessa ansvarsfulla befattningar med fullt kompetenta och väl kvalificerade personer. I varje fall är det i stadens eget intresse av stor vikt att det nuvarande befälet vid brandverket får kvarhållas på sina poster.

Med avseende å den oreda, som för närvarande råder i stadens avlöningsväsende, och på grund av de inkonsekvenser, som beträffande löneförmåner förekomma i stadens lönestat, anser Brandkommissionen i likhet med Drätselkammarens flertal att av behovet påkallad reglering av det kommunala avlöningsväsendet bör ofördröjligen verkställas.

På Brandkommissionens vägnar:

August Lundqvist.

Alfr. Tuominen.

Bilaga } XII a.
Löite }

BRANDMÄSTAREN
I
HELSINGFORS STAD

Helsingfors,
den 6 september 1918.

Till Brandkommissionen i Helsingfors.

Uti en till Brandkommissionen ställd skrivelse av den 20 augusti detta år hava Stadsfullmäktige anmodat Brandkommissionen — — — — —

Uti särskilda skrivelser har undertecknad tidigare hos Brandkommissionen framhållit den prekära ställning, i vilken underbefälet vid brandkåren står beträffande avlöningsförmånerna. Dessa uppenbara missförhållanden hava numera blivit genom stadsfullmäktiges beslut vid sammanträdet den 20 sistlidne augusti avhjälpta, varvid det förslag till stat, som upptagits å sid. 55 i löneregleringskommitténs betänkande, varit normgivande. Om nu åt underbefälet beträffande ålderstillägg å lönen samt pensioneringen beviljas samma förmåner som åt stadens övriga tjänstemän, vilket enligt undertecknads åsigt är alldeles nödvändigt och det enda riktiga samt även synes vara Löneregleringskommitténs åsikt, vilket allt framgår av uttalanden å sid. 77 i dess betänkande, så äro mina önskningsmål beträffande underbefälets löneställning beaktade. Vad manskapet åter beträffar, så har dess ekonomiska ställning korrigerats genom de dyrtidstillägg som blivit beviljade.

Återstår sålunda endast befälet och får jag i detta hänseende anföra följande:

Under min långa tjänstetid har jag aldrig gjort någon framställning om att mina löneförmåner skulle förbättras, utan har initiativet i detta hänseende utgått från Brandkommissionen. Sålunda hade Brandkommissionen senaste höst i sammanhang med förslaget till brandverkets budget för detta år yrkat, att mig måtte beviljas ett personelt lönetillskott om 2,400 mk per år och senare har Brandkommissionen gjort hemställan om att brandchefens grundlön i landets huvudstad skulle fastslås till 12,000 mk. Intetdera önskningsmålet har dock beaktats; ity att Löneregleringskommittén (sid. 18 i betänkandet) uttalat sig som följer: „Vid reglering av lönerna i denna förvaltningsgren har brandmästarens jämte första och andra underbrandmästarens och brandmästareassistentens löner upptagits sådana de synts böra utmätas i förhållande till avlöningen för andra jämförbara befattningar samt i anslutning till de allmänna principer, vilka lagts till grund för löneregleringen.“

Drätselkammaren som i sitt utlåtande korrigerat särskilda befattningsinnehavares löner, har icke berört brandverket, men väl föreslår kammaren bland annat, att hamnkaptens lön bestämmes till Fmk 15,000: — och hamnkaptens biträdes förmåner till 10,000: —.

Nu frågar jag, äro ej de åligganden, den vaksamhet, det ansvar och det arbete som vila på skuldrorna av huvudstadens brandchef vida större och är det förenligt med billighet och rättvisa att denna för samtliga innevånare så viktiga förvaltningsgren skjutes åt sidan.

Jag hoppas att Brandkommissionen, som härutinnan själv varit initiativtagare, ånyo yrkar på att 1:a brandmästarens (Brandchefens) grundlön bestämmes till 12,000 mk, förutom den honom tillkommande tjänstevåningen.

På redan anförda skäl anser jag även att 1:a underbrandmästarens (vice brandchefens ställning bör förbättras till kontant grundlön Fmk 9,000: —, förutom bostad ved och lyse eller motsvarande hyresmedel.

I konformitet härmed står även, att 2:a underbrandmästarens penningelön borde höjas från 5,400 till 7,000 mk, ty någon skillnad bör dock förefinnas i avlöningen mellan 2:a underbrandmästaren och brandmästarassistenten. Godtages detta, kan i stället det personella lönetillskott om 1,600 mk, som för närvarande åtnjutes av nämnda befattningsinnehavare bortlämnas.

Jag dristar förty föreslå, att sådan ändring vidtages i den av Löneregleringskommittén föreslagna staten för brandverket att chefskapets löneförmåner noteras som följer:

1 brandmästare jämte fri bostad, värme och lyse	12,000: —
1 första underbrandmästare lön	9,000: —
hyresmedel	2,800: —
1 andra d:o jämte fri bostad, värme och lyse	7,000: —

HÄLSOVÅRDSNÄMNDEN

I

HELSINGFORS

*Helsingfors,
den 5 sept.. 1918.**Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.*

N:o 758.

Medels skrivelse av den 20 sistlidne augusti hava Herrar Stadsfullmäktige anmodat Hälsovårdsnämnden att före den 10 september innevarande år avgiva utlåtande rörande Löneregleringskommitténs betänkande — — — — —

Såsom underlag för sitt arbete har kommittén haft att tillgå en av aktuarien filos. mag. Otto Bruun utarbetad rodogörelse över de kommunala funktionärernas i Helsingfors rättigheter och skyldigheter m. m., vilken redogörelse är bifogad kommitténs betänkande. Vid genomläsandet av denna rodogörelse får man en klar bild av det kaos, som för närvarande råder på detta område i huvudstaden. Något enhetligt genomfört avlöningssystem har icke kommit till tillämpning, bestämmelserna om lönetillskott efter vissa tjänstgöringsår äro mycket olikartade, likaså gällande bestämmingar angående uppsägningstid, tjänstgöringstid, semester och tjänstledighet, bisysslor, pension m. m. dyl., varjämte organisationen av arbetskrafterna inom flere olika förvaltningsområden äro i behov av omorganisation. Löneregleringskommittén har sökt såvitt det varit möjligt i anseende till den knappa tid densamma haft till sitt förfogande och framför allt med hänsyn till de abnorma tidsförhållandena, uti vilka vi nu leva, skapa något så när likartade förhållanden på alla dessa områden. Det må genast utsägas att kommittén, enligt Hälsovårdsnämndens mening, icke i alla detaljer kunnat lösa sin uppgift, men en så sträng kritik av dess arbete, som Drätselkammaren, erkannerligen en minoritet inom densamma avgivit, skjuter helt säkert över målet. Om också icke alla brister med ett slag enligt kommitténs förslag bliva avhjälpta, äro likväl riktlinjerna för en framtida utveckling däri tydligt uttalade och grunden till enhetlighet och planmässighet beträffande de kommunala lönefrågorna lagd. Att under nuvarande abnorma förhållanden på snart sagt alla samhällsområden gå längre än vad kommittén gjort, torde hållre få räknas densamma till förtjänst än till nackdel. När normala tider åter engång randas, har kommunalförvaltningen säkert en god bas uti kommitténs arbete att bygga på för vidare utveckling i rätt riktning.

Drätselkammaren föreslår att frågan om tillsättande av den av Löneregleringskommittén föreslagna lönenämnden måtte på av Kammaren anförda skäl få förfalla. I detta avseende kan Hälsovårdsnämnden icke förena sig med Drät-

selkammaren. Hälsovårdsnämnden anser i likhet med kommittén att tillsättande av en dylik nämnd utgör kärnpunkten i frågan om de kommunala befattningshavarenes i Helsingfors stad anställningsvillkor. Tillsättes icke en sådan nämnd, reduceras kommitténs förslag i det stora hela blott till ett förslag om förhöjda löner åt så gott som alla i stadens tjänst varande personer jämte smärre förbättringar i enskilda delar av alla de mångskiftande frågor, som varit föremål för kommitténs handläggning. Av alla de vägande skäl, som kommittén anför för sitt förslag till förmån för ifrågavarande lönenämnd, vill Hälsovårdsnämnden särskilt påpeka den omständigheten att kommittén vid uppställningen av sitt förslag till lönestaten avfört från densamma grupper av funktionärer, som hava daglig sysselsättning i stadens tjänst, såsom lägre kontorsbetjäning och andra personer, vid vilkas anställande en viss handlingsfrihet i fråga om antal och avlöning borde tillerkännas chefskapet, och hänfört desamma till kollektivanslag. Angående dylika löntagares avlöning, åligganden m. m. skulle lönenämnden få vissa befogenheter, varigenom enhetlighet i dessa frågor genast skulle skapas. Finnes ett sådant reglerande organ icke, kan man med säkerhet förutsäga att vi inom kort tid på detta område hava samna brokiga mångfald av olika bestämmelser, som nu redan förefinnes inom stadens avlöningssväsende. Detta uttalande gör nämnden dock under förutsättning att den föreslagna lönenämndens verksamhet icke kommer att sträcka sig till sådana detaljer, som hittills ankommit å vederbörande chefskap och ej heller till dettas befogenhet, att med hänsyn till rådande förhållanden vidtaga sådan disposition, som arbetets art och stadens fördel kräva. Att lönenämnden icke skulle sakna arbete, framgår nog samt av kommitténs förslag till instruktion för densamma. Farhågan för att tillvaron av en permanent institution för löneangelägenheter skulle vara egnad att hålla dessa frågor ständigt vid liv är helt säkert obefogad. Dylika frågor, som så nära beröra envar i stadens tjänst anställd person, dö nog icke bort även ifall ingen lönenämnd existerar. Detta kunna protokollena från stadens nämnders och styrelsens sammanträden nog samt vittna om. För dessa institutioner vore det avgjort en lättnad att få hänskjuta dessa ärenden till en specialnämnds avgörande. Några utomordentliga kostnader torde ett dylikt organ icke åsamka staden, då utgifterna naturligtvis böra ställas i överensstämmelse med mängden av dess arbete.

Några andra av de allmänna frågor, som i betänkandet beröras, anser sig Hälsovårdsnämnden i detta sammanhang icke behöva utlåta sig om, men vill dock nämna att Nämnden kan förena sig om Drätselkammarens förslag till lydelse av § 8 i stadgan angående kommunala befattningshavares anställningsvillkor för den händelse Kammararens förslag hänför sig till 7:de och 8:de punkterna av § 8 i kommitténs förslag och icke till paragrafen i dess helhet, vilket icke tydligt framgår ur Kammararens utlåtande. Likaledes förenar sig Hälsovårdsnämnden om det av Drätselkammaren föreslagna tillägget till mom. 5 i förslaget till grunden för pensionering.

Vad slutligen tillämpningen av den nya lönestaten beträffar, finner Hälsovårdsnämnden med tillfredsställelse att Drätselkammaren föreslagit att förste stadsläkarens lön måtte höjas från föreslagna 14,000 mark till 16,000 mark, samt hälsovårdsinspektörens lön från 10,000 till 12,000 mark. Det torde bliva svårt att fylla förste stadsläkarens ansvarsfulla plats med fullt kompetent person, ifall honom icke tillförsäkras tillräcklig lön, alldenstund han icke kan skaffa sig några biinkomster genom privatpraktik eller annan befattning. Det sagda gäller till alla delar även hälsovårdsinspektören, vars tjänsteverksamhet är av det slag, att endast få läkare specialisera sig därpå, och äro aspiranterna till denna och dylika tjänster, i anseende härtill och i avseende till de fordringar, som på innehavaren av hälsovårdsinspektörstjänsten ställas, i allmänhet ytterst få, vartill ännu kommer att möjligheterna till biförtjänst enligt nu gällande instruktion för hälsovårdsinspektören äro mycket begränsade. Hälsovårdsnämnden får därför på grund av vad ovan anförts tillstyrka Drätselkammarens förslag till lönebelopp i dessa fall.

Uti skrivelse till Löneregleringskommittén av den 23 maj innevarande år har Hälsovårdsnämnden föreslagit stadsveterinärens lön till 9,000 mark, motive-
 rande detta därmed att det antagligen bleve mycket svårt att eljest få tjänsten återbesatt, särskilt på grund av den stora brist på veterinärer, som är rådande i landet, vilken brist ytterligare kommer att stegras genom att i en snar framtid vid militären ett antal veterinärtjänster skola inrättas. De av Nämnden uttalade farhågorna hava sedermera besannats. Den lediganslagna stadsveterinärtjänsten har visserligen ansökts av tvenne därtill fullt kompetenta veterinärer, men hava de vardera gjort det förbehåll att dem tillförsäkras en inkomst av 12,000 mark. Hälsovårdsnämnden vill dock icke föreslå lörens höjande till 12,000 mark, utan fasthåller vid sitt tidigare gjorda förslag. Bli-
 r lönen fastställd till 9,000 mark, kan den blivande stadsveterinären med dyrtids-
 tillägg komma upp till en inkomst av ungefär 12,000 mark och stadens utsikt
 att få en kompetent stadsveterinär vore säkerställd.

Angående övriga löneregleringar har Hälsovårdsnämnden icke något att anföra.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

O. von Hellens.

Alfr. Tuominen.

ÖVERSTYRELSEN
för
HELSINGFORS STADS SJUKHUS

*Helsingfors,
den 9 september 1918.*

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 69.

I remiss för den 20 sistlidne augusti hava Stadsfullmäktige anmodat Överstyrelsen att avgiva utlåtanden rörande Löneregleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet samt Drätselkammarens i saken avgivna yttrande.

Med anledning härav får Överstyrelsen vördsamt meddela, att Överstyrelsen vidkommande förenämnda förslag vidhåller den åsikt, som av Överstyrelsen uttalats uti dess till Löneregleringskommittén tidigare avgivna utlåtande i saken, (bilaga XIV a.) varav en bestyrkt avskrift bifogas, samt att Överstyrelsen, som anser de av Drätselkammaren framställda förslagen vara av den beskaffenhet att de icke direkte röra Överstyrelsen, icke har någonting att anmärka mot desamma, men att Överstyrelsen ville föreslå att den nya avlöningsstaten skulle tillämpas senast från den 1 instundande oktober.

På Överstyrelsens vägnar:

Hj. von Bonsdorff.

Ivar Blåfield.

Avskrift.

ÖVERSTYRELSEN
FÖR

HELSINGFORS STADS SJUKHUS

Bilaga } XIV a.
Låite }

Helsingfors, den 25 maj 1918

Till Helsingfors stads Löneregleringskommitté.

N:o 20.

Sedan kommittén i cirkulärskrivelse för den 13 innevarande maj till Överstyrelsen insänt förslag till ny avlöningsstat för Överstyrelsen underlydande funktionärer samt tillika anhållit att senast i dag få emottaga yttrande över sagda

förslag, innefattande de önskningsmål och synpunkter, som enligt Överstyrelsens åsikt vid den nya statens uppgörande borde beaktas, får Överstyrelsen, som först den 21 i denna månad tillställts berörda handlingar, i förenämnt avseende äran anföra följande:

Vidkommande först den Överstyrelsen berörande delen av staten ville Överstyrelsen föreslå, att lönen för sjukhusinspektörstjänsten skulle höjas till Fmk 15,000: — om året, enär det visat sig omöjligt att, ehuru tjänsten redan par gånger varit lediganslagen, få för den nuvarande lönen av Fmk 10,000: — någon lämplig person fästad vid tjänsten och det dessutom vore önskvärt att innehavaren av tjänsten icke skulle, såsom också i gällande reglemente för förvaltningen av stadens sjukhus stadgas, innehava eller förestå annan befattning, utan kunna egna hela sin tid åt skötandet av ifrågavarande, krävande och arbetsdryga syssla.

Rörande förslaget till avlöningsstat i övrigt ville Överstyrelsen såsom generell anmärkning framhålla, att de av kommittén föreslagna löneförhöjningarna vad särskilt vidkommer sköterskorna i samtliga olika kategorier, men även beträffande flere andra funktionärer äro för knappa, varför Överstyrelsen anser, att en något större ökning av lönerna än vad av kommittén föreslagits åtminstone vad en del funktionärer beträffar vore av behovet påkallad. Då de av Överstyrelsen föreslagna löneförhöjningarna emellertid till en viss grad variera för motsvarande funktionärer vid de skilda sjukhusen, beroende på sjukhusens storlek och art och de vid dem anställda funktionärernas arbetsbörda, har Överstyrelsen för förtydligande av saken ansett sig böra framställa sina påminnelser och förslag rörande funktionärernas vid de olika sjukhusen löner sålunda, att varje sjukhus upptagits skilt för sig i nedanstående ordning.

Maria sjukhus.

Beträffande översköterskan föreslås att hennes lön med avseende å hennes utbildning och tjänsteställning samt den med hennes tjänsteverksamhet förenade ansvarigheten måtte höjas, efter beräkning av 200 mark i månaden, till Fmk 2,400: — per år. För samtliga avdelningssköterskor och de med dem likställda sköterskorna vid medicinska och kirurgiska poliklinikerna, dejournattsköterskan och operationssköterskan vid kirurgiska avdelningen, vilkas lön för närvarande är endast 75 mark i månaden, hade Överstyrelsen velat föreslå en betydligt större förhöjning än vad av kommittén föreslagits, helst 50 mark i månaden, men då ett förslag i antydda riktning, vilket förslag, ifall detsamma av Överstyrelsen skulle hava omfattats, naturligtvis också skulle hava avsett avdelningssköterskorna vid de övriga sjukhusen, icke torde vinna kommitténs understöd, får Överstyrelsen föreslå, att lönerna för samtliga förenämnda skö-

terskor måtte fastställas, efter beräkning av 110 mark i månaden, till Fmk 1,320: — om året. För undersköterskorna och de med dem likställda nattsköterskorna föreslås en ytterligare löneförhöjning av 5 mark i månaden, så att deras löner skulle uppgå, efter beräkning av 70 mark i månaden, till Fmk 840: — per år. Föreståndarinnans för linneförrådet lön borde med avseende å det synnerligen maktpåliggande arbete innehavarinnan av berörda tjänst har sig förelagt höjas till Fmk 1,800: — per år. För föreståndarinnan för elevskolan har kommittén föreslagit en löneförhöjning av 360 mark om året. Då skolan, som härintills omfattat en kurs om året, med det snaraste måste betydligt utvidgas så att i densamma, som komme att omfatta två årskurser, kunde beredas plats för ett vida större antal elever än vad hittills varit fallet och skolan, som dessutom på grund av behovet av ökat utrymme komme att, så vitt inöjligt, helt och hållet bortflyttas från sjukhusområdet, såväl därigenom som till följd av sin omorganisation erhöle karaktären av en mera fristående inrättning, borde lönen för föreståndarinnan anpassas i enlighet härmed; och som av föreståndarinnan för skolan komme att fordras att hon skulle äga pedagogisk förmåga och sköterske-utbildning, har Överstyrelsen ansett att lönen för nämnda funktionär, som emellertid skulle befrias från den henne för närvarande åliggande skyldigheten att biträda vid inventeringen, skulle höjas till Fmk 2,000: — om året. För övrigt föreslås, att ordet sängutredning skulle utmönstras ur de ställen, där detsamma förekommer bland de en del läkare vid sjukhuset tillförsäkrade naturaförmånerna, enär det alltid betraktats såsom självfallet att de av sjukhusets funktionärer, vilka på grund av sin tjänst äro tvungna att bo inom sjukhuset, skola vara berättigade till fri bostad, utrustad med nödiga enklare möbler och således också sängutredning. De för sjukhusets maskinister likasom också för maskinisterna vid de övriga sjukhusen, vid vilka sådana finnas anställda, av kommittén föreslagna lönerna hava synts Överstyrelsen så lågt beräknade att dugligt folk för desamma framdeles knappast torde kunna erhållas, men då av maskinistförbundet inlämnade gemensamma ansökningar om löneförbättringar åt maskinisterna vid samtliga sjukhus tillhandahållits kommittén i avseende å prövning, har Överstyrelsen ansett sig icke böra framställa något särskilt förslag beträffande deras löner, utan endast velat uppmärksamma kommittén på förenämnda omständighet.

Epidemisjukhuset.

Den för överläkaren föreslagna löneförhöjningen är enligt Överstyrelsens mening i anseende till överläkarens vid epidemisjukhuset utomordentligt viktiga ställning och önskvärdheten av, att han, såsom med sjukhusets nuvarande överläkare också varit fallet, icke befattade sig med annan än sin tjänsteverksam-

het, för knapp; och ville Överstyrelsen därför föreslå att, jämte det överläkarens vid epidemisjukhusets årslön, såsom av kommittén föreslagits, skulle fastställas till Fmk 10,000:—, honom i egenskap av sjukhusets direktör skulle tillförsäkras ett arvode av Fmk 2,000:— så att hans penningelön uppginge till Fmk 12,000:— per år eller samma belopp, som av kommittén föreslagits för överläkaren vid Nickby sjukhus. För översköterskan föreslås samma lön som åt enahanda funktionärer vid de övriga större sjukhusen eller Fmk 2,400:— per år. Lönerna för avdelningssköterskorna och med dem likställda dejournattsköterskan och sjuktransportsköterskan ävensom för undersköterskorna och de med dem likställda nattsköterskorna, vilka samtliga sköterskor, med anledning därav att deras arbete är av något annan beskaffenhet än motsvarande funktionärers vid de övriga sjukhusen, åtnjutit en något större lön än de sistnämnda, borde i konformitet härmed och med vad av Överstyrelsen beträffande sköterskorna vid de övriga sjukhusen föreslagits höjas, för avdelningssköterskorna, dejournattsköterskan och sjuktransportsköterskan, efter beräkning av 120 mark i månaden, till Fmk 1,440:— om året samt för undersköterskorna och nattsköterskorna à 75 mark per månad till Fmk 900:— per år. Telefonisternas löner borde med avseende därpå att dessa funktionärer också äro skyldiga att i tur tjänstgöra om nätterna höjas, efter beräkning av 100 mark i månaden, till Fmk 1,200:— om året. Åt föreståndarinnan för linneförrådet föreslås samma lön som åt enahanda funktionär vid de övriga sjukhusen eller Fmk 1,800:— om året. Lönerna för desinfektören och chauffören borde höjas till resp. Fmk 2,200:— och 2,000:—, enär vad den förre beträffar hans arbete är av den art att detsamma med nödvändighet betingar en däremot svarande högre lön och vad chauffören vidkommer sådana numera icke kunna erhållas för den lön, som av kommittén föreslagits. Den för hushållerskebitrådet föreslagna lönen är även för låg och borde därför höjas till Fmk 1,500:— per år. Vad den för första maskinisten föreslagna lönen beträffar har Överstyrelsen ingenting att anmärka, enär densamma beräknats till det belopp, som första maskinisten numera tillförsäkrats i lön och varmed han även förklarar sig åtnöjas, men ville Överstyrelsen emellertid påpeka att förhållandet emellan lön och arvode för honom i kommitténs förslag angivits något annorlunda än varit de för närvarande uppgå, ity att desamma i kommitténs förslag upptagits till resp. Fmk 3,500:— och 1,300:—, medan lönen för första maskinisten för närvarande utgör Fmk 2,400:— och det honom av Stadsfullmäktige nyligen beviljade personella arvodet fastställts till enahanda belopp. Bland de naturaförmåner, som vaktmästaren, portiern, desinfektören och chauffören härintills åtnjutit och jämväl tillförsäkrats dem enligt innevarande års stat, ingår även kost, men emedan berörda förmån, troligen av förbiseende, uteslutits ur kommitténs förslag, borde en rättelse i förslaget vidtagas i antytt avseende.

Stengårds sjukhus.

Lönen för sjukhusets båda översköterskor borde i likhet med vad beträffande enahanda funktionärer vid de övriga större sjukhusen föreslagits höjas till Fmk 2,400: — per år. För avdelningssköterskorna å sjukhusets sinnessjukavdelning och tuberkulosavdelning borde lönerna höjas till samma belopp som av Överstyrelsen för avdelningssköterskorna i allmänhet föreslagits eller således till Fmk 1,320: — om året, likasom också för avdelningssköterskorna å sjukhusets allmänna avdelning, vilka alla ävenledes äro kursgångna sköterskor och således lika kvalificerade som avdelningssköterskorna t. ex. vid Maria sjukhus och epidemisjukhuset samt härintills också åtnjutit samma lön som övriga avdelningssköterskor, ehuru lönerna för dem i kommitténs förslag uppenbarligen av förbiseende beräknats efter samma grunder som för undersköterskor. För avdelningssköterskan å Grejus, vilken funktionär tillika är annexets husmoder, men för vilken lönen i kommitténs förslag upptagits till endast samma belopp som för undersköterskor, borde lönen vara något större än för de andra avdelningssköterskorna och förty fastställas, efter beräkning av 120 mark i månaden, till Fmk 1,440: — per år. Lönerna för undersköterskorna å sjukhusets samtliga avdelningar borde höjas till samma belopp som för undersköterskorna vid de övriga sjukhusen med undantag av epidemisjukhuset eller således till Fmk 840: — per år. Föreståndarinnans för linneförrådet lön borde i konformitet med vad beträffande samma funktionärer vid de övriga sjukhusen föreslagits höjas till Fmk 1,800: — per år, varjämte föreslås att lönen för biträdande föreståndarinnan för linneförrådet höjes till Fmk 900: — om året.

Sinnessjukhuset i Nickby.

För översköterskorna vid Nickby sjukhus borde lönerna även höjas till samma belopp som för översköterskorna vid de övriga större sjukhusen eller således till Fmk 2,400: — per år. Arbetsledarinnan borde ställas i samma lönekategori som avdelningssköterskorna samt lönen för henne förty fastställas till Fmk 1,320: — om året. De avdelningssköterskor, som härintills varit anställda vid sjukhuset, hava icke varit utbildade sköterskor, varför lönerna för dem också varit mindre än för avdelningssköterskorna vid de övriga sjukhusen, men emedan framdeles endast kursgångna sköterskor komme att såsom avdelningssköterskor anställas vid sjukhuset, borde i den mån sådana antagas lönerna för dem höjas till samma belopp som för avdelningssköterskorna i allmänhet eller således till Fmk 1,320: — per år. För sjukhusets övriga sköterskor, vilka jämväl komme att, i den mån erforderligt antal utbildade sköterskor till sjukhuset kunna erhållas, ersättas med sådana, borde lönerna därför även höjas till enahanda belopp,

som av Överstyrelsen för undersköterskorna vid flertalet av sjukhusen föreslagits, eller således till Fmk 840: — om året. Emedan förrådsföreståndarinnan tillika är sysslomannabiträde, borde lönen för henne höjas till Fmk 1,800: — om året, sålunda fördelat att hälften därav utgjorde lön för den ena befattningen och andra hälften lön för den andra befattningen. För sjukhusets tredje maskinist, som i innevarande års utgiftsstat benämnes eldare-mekaniker, men vilken funktionär icke upptagits i kommitténs förslag, borde lönen med avseende därå, att sagda funktionär även bör vara mekaniker och så kvalificerade personer icke stå att fås mot en mindre lön än Fmk 2,400: — per år höjas till nämnda belopp.

Humblebergs sjukhus.

Emedan vid sjukhuset icke finnes anställd någon särskild ekonom, har handhavandet av sjukhusets ekonomi varit ombetrott sjukhusets översköterska, vars huvudsakliga göromål även utgjorts av de å henne i egenskap av ekonom ankommande åliggandena. På grund härav och då översköterskan dessutom är sjukhusets hushållsföreståndarinna borde lönen för översköterskan höjas i enlighet härmed, men då sjukhuset emellertid är betydligt mindre än stadens övriga ständiga sjukhus, ville Överstyrelsen föreslå att lönen för översköterskan vid Humlebergs sjukhus skulle fastställas till Fmk 2,000: — per år eller således till 400 mark mindre än för översköterskorna vid de övriga sjukhusen. För avdelnings- och undersköterskorna borde lönerna höjas till samma belopp som för enahanda funktionärer vid Maria, Stengårds och Nickby sjukhus.

Avskriftens riktighet bestyrker: Helsingfors, den 9 september 1918.

Ivar Blåfield.

Bilaga } XV.
Liite }

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

I

HELSINGFORS.

Helsingfors,
den 9 september 1918.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 1,377.

Avfordrad utlåtande rörande Löneregleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet samt Drätselkammarens i saken avgivna utlåtande får Fattigvårdsstyrelsen härmed framföra följande synpunkter:

Löneregleringskommitténs förslag innebär ju icke en slutlig reglering av de kommunala funktionärernas löner, utan kommer fastmer genom fastställandet av den föreslagna lönestaten den verkliga regleringen endast att uppskjutas på obestämd tid. Kommittén har överhuvudtaget tagit hänsyn endast till dyrtidens inverkan på lönerna samt därtill huruvida förhöjning av lönerna nyligen skett eller ej. Huruvida enskilda befattningar under tidens lopp undergått väsentliga förändringar samt om lönen mera står i rimlig proportion till arbetets art och omfång har av Kommittén icke i önskelig grad kunnat beaktas. Någon allmän normering, än mindre enhetlighet och full planmässighet beträffande de kommunala löntagarna har i kommittébetänkandet knappast ernåtts.

Om sålunda Löneregleringskommitténs förslag visserligen icke kan anses fullständigt och fullt träffande anser Fattigvårdsstyrelsen likvisst *att det vore lyckligare att hälst någon löneroglering kommer till stånd.*

I sitt utlåtande till Löneregleringskommittén gjorde Fattigvårdsstyrelsen förslag om flere förhöjningar i synnerhet för den öppna fattigvårdens funktionärer men hava dessa förslag av Kommittén icke beaktats i tillräcklig grad.

Beträffande förslagen till avlöningarna för de särskilda funktionärerna får Fattigvårdsstyrelsen framhålla följande:

Sekreterarens avlöning upptages i förslaget till 8,000 mark. Fattigvårdsstyrelsen föreslog i sitt utlåtande till löneregleringskommittén att sekreterarens avlöning måtte fastställas till 9,000 mark och detta sitt förslag kan Fattigvårdsstyrelsen på inga villkor frångå. Det kan ifrågasättas huruvida ens denna lön kan binda en dugande kraft helt vid fattigvården.

Också har Stadsfullmäktige att döma av beslutet av den 1 sistlidne juli, varigenom räknat från den 1 sistlidne maj avlöningen för sekreteraren i Fattigvårdsstyrelsen från Fmk 500: — höjes till Fmk 750: — per månad redan i likhet med Fattigvårdsstyrelsen ansett sagda funktionärs synnerligen betungande arbete böra motsvaras av en avlöning om Fmk 9,000: —. Avsedda Stadsfullmäktiges beslut avser visserligen endast en kortare tidsperiod framåt, men några som hälst skäl till sänkning av avsedda avlöning kunna icke heller tänkas, utan snarare skäl till förhöjning i anledning av ständigt ökat arbete.

Direktörsassistentens lön har Fattigvårdsstyrelsen föreslagit till Fmk 8,000: —. Löneregleringskommitténs förslag upptager ett belopp av Fmk 6,500: — i enlighet med de prestanda som i detta nu fordras av sagda funktionär. Alldenstund Kommittén har ansett att en partiell ombildning av tjänsten vore ifrågasatt och att fördenskull därav härflytande löneroglering icke borde komma under behandling i detta sammanhang, vill Fattigvårdsstyrelsen framhålla, att det av Fattigvårdsstyrelsen beslutna överförandet av en del av verkställande direktörens arbeten å direktörsassistenten ingalunda innebär en förändring av instruktionen för ifrågavarande tjänsteinnehavare, vilken förändring skulle fordra Stadsfullmäktiges åtgärder i saken, utan har assistenten av Fattigvårdsstyrelsen till-

förordnats att handhava detta ökade arbete, varför Fattigvårdsstyrelsens förslag om Fmk 8,000: — även innebär en *löneförhöjning* från det av Löneredgeringskommittén föreslagna beloppet Fmk 6,500: — till Fmk 8,000: — och sålunda *icke* en löneredgering vidkommande denna differens. Under diskussionen höjdes röster även för Fmk 9,000: —.

Barnavårdsinspektörens lön har Fattigvårdsstyrelsen ansett böra utgå — i betraktande av konformiteten mellan denna funktionärs och direktörsassistentens arbetsbörd — med enahanda belopp som för den sistnämnda — Fmk 8,000: —. Under diskussionen höjdes röster även för Fmk 9,000: —.

Vidkommande *inspektionsbiträdets* avlöning ansåg Fattigvårdsstyrelsen sig icke kunna frångå sitt förslag om Fmk 4,800: —.

Kansliföreståndarens lön har Fattigvårdsstyrelsen föreslagit till Fmk 6,000: —, vilket belopp i betraktande av arbetets betungande och nervslitande art måste anses som det lägsta skälige. Kommitténs förslag upptager för äldre bokhållare vid trafikkontoret Fmk 6,000: — och för yngre bokhållare Fmk 4,800: — och dock torde enligt vårt förmodande kansliföreståndaren stå i en högre kategori än här nämnda funktionärer.

Kassörens lön har Fattigvårdsstyrelsen ansett böra utgå i konformitet med lägsta lön för motsvarande poster vid andra verk och myndigheter i enlighet med förslaget med Fmk 4,200: —. Kassörens vid Fattigvårdsstyrelsen arbete är ingalunda mindre krävande än här refererade andra motsvarande funktionärer.

Fattigvårdsstyrelsens *tillsyningsmän* ha hittills haft en i högsta grad blygsam avlöning och ha därför varit tvungna att samtidigt inneha andra befattningar. Då lönen nu höjes bör den höjas till sådant belopp att tillsyningsmännen kunna eller rättare böra kunna helt ägna sig åt fattigvårdsarbetet. Det kan därför ej vara annat än rättvist att Fattigvårdsstyrelsens tillsyningsmän tillförsäkrades minst samma lön som hälsovårdsnämndens tillsyningsmän, vilkas lön av Kommittén upptagits till Fmk 3,600: —.

Vidkommande *översköterskan på Kommunalhemmet* torde benämningen vara missvisande. Borde vara föreståndarinna, och torde henne förty böra tillfärsäkras enahanda lön som föreståndarinnan för barnhemmet nämligen Fmk 1,600: —.

Arbetsledarens lön, — den som i verkligheten leder alla arbeten, *även jordbruksarbetena* — har Fattigvårdsstyrelsen beslutit föreslå till Fmk 2,400: — samt *ledarens för jordbruksarbetena*, vilken funktionär i verkligheten fungerar som trädgårdsmästare till Fmk 1,500: —.

Slutligen ber Fattigvårdsstyrelsen få påpeka, att kommitténs förslag ej upptager någon lön för *läkaren* vid Kommunalhemmet och därmed förenade inrättningar beroende detta förbiseende måhända på den felaktiga rubriken i utgiftsstaten, som upptager för läkaretillsynen å Kommunalhemmet och arbetsinrättningen samt barnhemmet i Åggelby Fmk 2,400: —, men enär denna post

utgör läkarens avlöning, vilken numera i anseende till anstaltens utvidgning och därav förantlett ökat arbete för läkaren är för låg torde läkarens lön höjas till Fmk 3,600:—.

Av de i Kommitténs förslag upptagna lönerna borde därför höjas för följande funktionärer:

Fattigvårdsstyrelsen:

sekreterare	Fmk 9,000:—	pro	Fmk 8,000:—
direktörsassistent	” 8,000:—	”	” 6,500:—
barnavårdsinspektör	” 8,000:—	”	” 7,500:—
inspektionsbiträde	” 4,800:—	”	” 3,000:—
kassör	” 4,200:—	”	” 3,000:—
kansliföreståndare	” 6,000:—	”	” 4,000:—
förest. för registerbyrå	” 4,800:—	”	” 3,600:—
bitr. kansliföreståndare	” 4,800:—	”	” 3,600:—
kanslibiträde	” 3,000:—	”	” 2,400:—
tillsyningsman	” 3,600:—	”	” 3,000:—
ordningsman	” 3,600:—	”	” 3,000:—
vaktmästare	” 3,600:—	”	” 3,000:—
bitr. d:o	” 2,400:—	”	” 1,600:—

Kommunalhemmet och därmed förenade inrättningar:

Gemensamma kostnader:

arbetsledaren	Fmk 2,400:—	pro	Fmk 1,800:—
anslag för läkartillsyn	” 3,600:—		

Kommunalhemmet:

översköterskan	Fmk 1,600:—	pro	Fmk 1,500:—
----------------------	-------------	-----	-------------

Mot Drätselkammarens förslag att förbjuda stadens befattningsinnehavare att vara bosatta utom staden måste Fattigvårdsstyrelsen med Löneregleringskommittén framhålla, att tiden icke nu kan anses lämplig. En stor mängd kommunala tjänster kunna ju väl skötas även om innehavaren är bosatt utom staden i dess närhet. De kommunala befattningshavare, som av hälsoskäl eller ekonomiska orsaker bosatt sig utom staden bilda tillsvidare ett fåtal, men måste varje åtgärd, som strävar till att under nu rådande dyrtid och bostadsbrist i

staden försvåra de kommunala funktionärernas utkomstmöjligheter, anses mindre välbetänt, då ju kommunen alla dyrtidstillägg till trots icke kan hålla sina funktionärer skadeslösa för dyrtidens inverkan.

Efter den nya lönestatens fastställande komme dock en hel del ojämnheter i lönerna att kvarstå, varför Fattigvårdsstyrelsen uttalar önskvärdheten av att sagda ojämnheter på sätt eller annat framdeles måtte fås reglerade.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

V. Leontjeff.

Edv. Jakobsson,
t. f.

Bilaga } XVI.
Lite }

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige den 20 sistlidne augusti beslutat avfordra utlåtande främst med avseende å tillämpningen av den föreslagna nya kommunala lönestaten i den mån denna berör Yrkesskolan för flickor, får Direktionen härmed vördsamt anföra följande:

Enär de i förslaget upptagna löneförmånerna för skolans föreståndarinna och lärarinnor, utgående för den förstnämnda med Fmk 5,000:— och för de senare med Fmk 4,500:— envar, räknat per år, uppgå till samma belopp, som Drektionen tidigare haft äran föreslå, vill Direktionen uttala sin tillfredsställelse med lönestaten i denna punkt, särdeles som ökade dyrtidstillägg därjämte skulle komma skolans funktionärer till godo. Direktionen ville dock framhålla, att skolans föreståndarinna ävensom hushållslärarynnan allt sedan skolans första verksamhetsår ägt „rätt till fri kost av det, som i skolan tillredes“ den tid skolan är i verksamhet, och anser Direktionen för sin del, att denna förmån fortfarande borde tillkomma dem, särdeles som densamma på visst sätt kan sägas innebära nödig kontroll av en viktig gren av skolans arbete.

Helsingfors, den 6 september 1918.

På Direktionens vägnar:

(i ordförandens och viceordförandens frånvaro)

Alarik Tavaststjerna.

DIREKTIONEN
FÖR
HELSINGFORS STADS
SVENSKSPRÅRIGA FOLKSKOLOR

Helsingfors,
den 4 september 1918.

Till Stadfullmäktige.

N:o 76.

Uti remiss av den 20 sistlidne augusti har Direktionen uppmanats att före den 10 innevarande september till Stadfullmäktige inkomma med yttrande i anledning av Löneregleringskommitténs betänkande och förslag — — — — —

Direktionen har senaste vår satts i tillfälle att taga del av det förslag Löneregleringskommittén i avseende å avlöningarna för funktionärerna vid stadens folkskolor haft för avsikt avgiva samt i ämnet den 22 maj innevarande år till kommittén avlätit ett skriftligt uttalande. Då Direktionen fortfarande omfattar, vad densamma uti berörda skrivelse framhållit, får Direktionen här bilägga en avskrift av denna samt hänvisa därtill (bilaga XVII a).

Uti betänkandet i fråga anföres bland annat å pag. 24: „Folkskolinspektornas avlöning har kommittén upptagit till 10,000 mark, vilket belopp — dock utan dyrtidstillägg — för närvarande uppbäres även av folkskolinspektorn vid landets skolstyrelse.“ Detta anföres såsom motiv, varför kommittén föreslagit enahanda belopp såsom grundlön åt inspektor vid stadens folkskolor. Härtill komme ett personellt lönetillskott för vardera av de nuvarande innehavarna av tjänsterna om 1,000 mark, så att löneförmånerna, oavsett ålders-tillägg, inalles skulle stiga till 11,000 mark. I anledning härav får Direktionen framhålla att skolstyrelsen numera ombildats och att i stället för inspektors-tjänsten för folkskolorna, som indragits, tillsatts ett skolråd, samt att avlöningen för denna tjänsteman utgår med 13,000 mark om året. Direktionen anser sig fortfarande böra vidhålla sitt i dess ovannämnda skrivelse gjorda förslag jämväl beträffande avlöningen för stadens tvenne folkskolinspektorer. Ifall avlöningen i enlighet därmed fastställdes till 12,000 mark, behöfde något personellt lönetillskott icke ifrågakomma.

Frågan om stadens tjänstemäns och betjäntes pensionsförmåner har icke av Kommittén tagits under närmare omprövning. Emellertid kan Direktionen icke underlåta att i detta sammanhang framhålla det lärare och lärarinnor vid folkskolorna vid jämförelsevis tidiga år begynna sin verksamhet såsom sådana och att de i många fall före fyllda 63 år innehava det antal av 30 tjänsteår, som jämte nyssnämnda ålder, enligt gällande normer för pensioneringen av

stadens funktionärer, erfordras för erhållande av full pension. Då lärare- och lärarinnekallet är så slitande att jämförelsevis få med obrutna kropps- och själskrafter nå sextiotre års ålder och det i undervisningens intresse vore fördelaktigt i fall de i regeln avginge tidigare, borde dem tillerkännas rätt att efter trettio års tjänst redan före fyllda sextiotre år erhålla full pension. Det vore därför högeligen önskligt att pensionsföreskrifterna i enlighet härmed underginge ändring. Någon synnerlig ökning av budgeten skulle detta icke medföra, men väl skulle äldre, mer eller mindre avsigkomna lärare och lärarinnor härigenom finna med sin fördel förenligt att tidigare avgå och lämna rum för yngre, mera dugande krafter.

På Direktionens vägnar:

Einar Meinander.

Axel af Forselles.

Avskrift.

Bilaga } XVII a.
Löite }

DIREKTIONEN
FÖR
**HELSINGFORS STADS SVENSK-
SPRÅKIGA FOLKSKOLOR.**

*Helsingfors,
den 22 maj 1918.*

Till Helsingfors stads Löneregleringskommitté.

Uti cirkulärskrivelse av den 13 innevarande maj har Kommittén anhållit om Direktionens yttrande senast den 25 dennes i anledning av ett förslag till ny avlöningsstat för stadens svenskspråkiga folkskolor; och får Direktionen i sådant avseende avgiva följande:

Folkskolinspektorns lön har av Kommittén upptagits till 9,000 mark, vartill såsom i gällande årsstat, för nuvarande innehavaren kommer ett personellt lönetillskott av 2,000 mark. Inspektorstjänstens maktpåliggande beskaffenhet och nödvändigheten att för denna tjänst kunna försäkra sig om kompetenta och framstående förmågor kräva enligt Direktionens uppfattning högre avlöning än enligt Kommitténs förslag. Direktionen föreslår att inspektorns grundlön upptages till 12,000 mark om året. Något personellt lönetillskott därutöver behövde vid sådant förhållande icke ifrågakomma.

Mot avlöningarna för ekonom och läkare har Direktionen intet att anmärka.

Att sekreterarens avlöning skulle utgå ur något gruppanslag, finner Direktionen icke lämpligt, då ju sekreteraren liksom ekonomen äro funktionärer, vilka särskilt omnämnas i § 15 av förordningen om folkskoleväsendet av den 11 maj 1866 och därför bör uti stadens utgiftsstat upptagas. Avlöningen borde från 600 mark, enligt årets stat, höjas till 1,000 mark, varutom sekreteraren torde för förekommande renskrivningsarbeten få anlita biträde, som ersättes ur anslaget för kansliexpenser eller annat lämpligt gruppanslag.

Vidkommande lärare och lärarinneavlöningarna har inspektorskonferensen, som förberedelsevis behandlat frågan, uttalat sig därhän, att de av Kommittén föreslagna grundlönerna vore för låga och att proportionen mellan dem och ålderstilläggen, vilka föreslagits att såsom härtills utgå med 20+20+10 procent av grundlönen, efter respektiva 5, 10 och 15 års tjänst icke vore lämplig, i det ålderstilläggen vore något för höga. Detta skulle enligt konferensens mening icke locka unga dugande krafter från landsorten att söka sig till stadens folkskolor och sålunda verka hindrande på lärarkårens rekrytering med goda förmågor. Konferensen har därför ansett att grundlönen borde ställas högre än i Kommitténs förslag och att ålderstilläggen i stället kunde minskas samt utgå på samma sätt som för stadens tjänstemän överhuvud eller med endast tvenne åldersförhöjningar vardera om 10 procent av grundlönen efter 5 och 10 års tjänst. Härjämte har konferensen framhållit att avlöningen för lärarinna i högre skola av Kommittén föreslagits för låg i förhållande till den för lärarinna i lägre skola. Det är nämligen att märka att de förra äro skyldiga undervisa 28 timmar i veckan, mot att de senares undervisningsskyldighet omfattar endast 24 timmar. För den händelse Kommitténs förslag bleve gällande, skulle sålunda timavlöningen för lärarinnor i högre skola ställa sig i någon mån lägre än för lärarinnor i lägre skola. Detta vore icke skäligt i betraktande ej blott därav, att av lärarinnor i högre skola fordras genomgången kurs vid folkskoleseminarium, medan en sådan fordran icke är ovillkorlig för lärarinnor i lägre skola, utan även med hänsikt därtill att de förra hava mera hemarbete för korrigerering av elevernas skriftliga uppgifter och i regeln även eljes ett mera krävande arbete än de senare.

Ehuru det icke kan förnekas att inspektorskonferensens anmärkning beträffande proportionen mellan grundavlöning och ålderstillägg har ett visst berättigande, synes det Direktionen emellertid att konferensens förslag innefattar en ännu större disproportion i motsatt riktning och har därför stannat vid att förorda vad Kommittén beträffande ålderstilläggen föreslagit. Däremot skulle Direktionen hålla före att grundlönen för lärarinna i högre skola måste något ökas, förslagvis från 3,900 till 4,000 mark, varigenom det antydda missförhållandet beträffande timavlöningen bleve avlägsnat.

För vaktmästare har föreslagits tvenne olika lönebelopp, 2,400 och 2,000

mark samt fri bostad, värme och lyse. Det synes Direktionen icke vara skäl att införa tvenne olika avlöningsbelopp för vaktmästarene, om ock detta kan förefalla påkallat därav, att skolorna äro av väsentligen olika storlek. Genom att vaktmästarene äro skyldiga att verkställa städningsarbete och eldning av skollokalerna i viss omfattning samt de vid de mindre skolorna dessutom kunna hava sig ålagt att sköta om gård och gata, medan vid de större skolorna vaktmästarens göromål underlättas genom att vid dem särskilda eldare eller gårdskarlar (gårdsdrängar) finnas anställda, kunna vaktmästarens åligganden, vid de särskilda skolorna ställas någorlunda lika betungande. Direktionen föreslår därför att samtliga vaktmästares kontanta lön bleve fastställd till 2,400 mark. Härtill borde komma ålderstillägg enligt samma grunder som för stadens övriga tjänstemän och betjante. I sammanhang härmed bör Direktionen framhålla att kansliets vaktmästare icke åtnjuta fria rum med därtill hörande förmåner. Då han är fullt upptagen av sin syssla, borde hans avlöning ökas med ett belopp, motsvarande nyssberörda förmån; och kan detta icke ställas lägre än 900 mark.

Uti förslaget nämnes intet om de tvenne eldare, som finnas anställda vid de svenskspråkiga folkskolorna och vilka vardera kunnat förses med lokaler i skolhusen. Dessas löneförmåner borde, såsom härtills varit fallet, ställas lika med vaktmästarenes, åtminstone icke lägre, enär det eljes icke blir möjligt att för skötseln av värmeapparaterna få pålitliga och kunniga personer.

På Direktionens vägnar:

E. Meinander.

Axel af Forselles.

Avskriftens riktighet bestyrker: Helsingfors å folkskolornas kansli den 4 september 1918.

Axel af Forselles.

HELSINGIN KAUPUNGIN
Suomenkielisten Kansakoulujen
Johtokunta.

Liite } XVIII.
Bilaga }

Helsingissä,
syysk. 6 p:nä 1918.

Helsingin kaupungin Herroille Valtuusmiehille.

N:o 53.

Lähetekirjelmässä viimenkuluneen elokuun 20 p:ltä on Kaupungin Valtuusto kehoittanut Kansakoulujohtokuntaa — — — — —

Tämän johdosta Johtokunta saa kunnian ilmoitta, että Johtokunta — mikäli puheenalainen mietintö kansakoululaitosta koskee — edelleenkin kaikin puolin kannattaa kokouksessaan viime toukokuun 25 päivänä tekemäänsä ja Palkanjärjestelykomitealle lähettämäänsä ehdotusta asiassa, johon Johtokunta nyt ainoastaan pyytää viitata (liite XVIII a).

Kun se aika, mikä Johtokunnalla on ollut käytettävänä puheenalaisen laajaperäisen mietinnön käsittelemiseen, on ollut niin lyhyt, on Johtokunta tällä kertaa pääasiallisesti kohdistanut huomionsa yksinomaan kansakoululaitoksen palkkauskysymykseen, jota vastoin Johtokunnalla puuttuvan ajan takia ei ole ollut tilaisuuta omistaa huomiotansa niille moninlaisille muille kysymyksille, mitkä palkanjärjestelykomitea on mietinnössään kosketellut. Kuitenkin pyytää Johtokunta, mitä ehdotettuihin eläkeperusteisiin tulee, jo nyt ilmoittaa kannattavansa täyden eläkkeen myöntämistä 30 vuotta kaupungin palveluksessa olleille kansakoulunopettajille, huolimatta siitä ovatko he sellaisen palveluksen jälkeen täyttäneet 63 ikävuotta tai ei. Tällaiseen säädökseen on sitä enemmän syytä, kun myöskin Valtio maksaa kansakoulunopettajistolle eläkettä yksin virka-
vuosien lukua silmälläpitäen.

Niinikään luulee Johtokunta olevan harkittavaksi otettava, eikä henkilöille, jotka ovat kaupungin palveluksessa olleina täyttäneet 63 vuotta, voitaisi eläkettä myöntää vastedes vahvistettavain perusteiden mukaan, vaikkakaan he eivät olleet kaupungin palveluksessa olleet sitä vuosimäärää, mikä mietinnössä on edellytetty.

Lopuksi Johtokunta pyytää ehdottaa, että uusi palkkaussääntö otettaisiin noudatettavaksi niin pian kuin se käytännölliseltä kannalta katsoen huomataan mahdolliseksi.

Johtokunnan puolesta:

P. A. Heinricius.

Karl Malin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SUOMENKIELISTEN KANSA-
KOULUJEN JOHTOKUNTA.

Helingsissä,
toukok. 25 p:nä 1918.

Helsingin kaupungin Palkanjärjestelykomitealle.

N:o 25.

Kiertokirjeessä kuluvan toukokuun 13 päivästä, joka kirje saapui Johtokunnalle saman kuukauden 21 päivänä, on Palkanjärjestelykomitea kehoittanut kaupungin kunnallisia laitoksia ja viranomaisia viimeistään tämän toukokuun 25 päivänä Komitealle antamaan asianomaisilta osilta lausuntonsa Komitean laatimasta ja sanotun kiertokirjeen mukana tänne saapuneesta ehdotuksesta Helsingin kaupungin viranpitäjän uusiksi palkkaussäännöiksi.

Tämän johdosta Johtokunta, joka tänä päivänä on asian käsitellyt, saa kunnian vaadituksi lausunnoksi oheenliittää asian käsittelystä laaditun pöytäkirjan ynnä Johtokunnan jäsenen Kansakoulunopettaja K. Ahtialan antaman eriävän lausunnon (liitteet XVIII b ja c).

Kansakoulujohtokunnan puolesta :

P. A. Heinricius.

Karl Malin.

Liite } XVIII b.
Bilaga }

Vuonna 1918 toukokuun 25 päivänä kello 12 1/2 päivällä kokoontui Helsingin kaupungin suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta kansliahuoneustoonsa mainitussa kaupungissa, ja tulivat tällöin saapuville puheenjohtaja tohtori Heinricius sekä jäsenet opettajat Öhrbom ja Ahtiala, sekä allekirjoittanut Malin, jota vastoin arkkitehti Palmqvist, tohtorinrouva Voionmaa ja maisteri Laherma havaittiin poisjääneiksi.

Saapuvilla oli myöskin tarkastaja Pesonen, jota vastoin apulaistarkastaja Aminoff ja koululääkäri tohtori Alho olivat jääneet tulematta, ensinmainittu ilmoitetun laillisen esteen perusteella.

2 §.

Esiteltiin Helsingin kaupungin Palkanjärjestelykomitean kiertokirje kuluvan toukokuun 13 päivästä, jossa kaupungin kunnallisia laitoksia ja viranomaisia kehoitetaan viimeistään tämän toukokuun 25 päivänä mainitulle Komitealle antamaan asianomaisilta osilta lausuntonsa Komitean laatimasta ja sanotun kierto-
kirjeen mukana saapuneesta ehdotuksesta Helsingin kaupungin viranpitäjän uusiksi palkkaussäännöiksi.

Julkiluettiin ja merkittiin pöytäkirjaan, että Tarkastajakonferenssi oli, Johtokunnan antaman määräyksen mukaisesti, alustavasti käsitellyt tämän asian ja Johtokunnalle jättänyt näinkuuluvan lausunnon:

„Asiasta keskusteltuaan asettui Konferenssi, mitä ensiksi kansakoulunopettajiston palkkaukseen tuli, sille periaatteelliselle kannalle, että opettajille ja opettajattarille oli annettava ainoastaan kaksi 10 %:n palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksen jälkeen, kuten kaupungin muillekin virkahenkilöille oli ehdotettu, mutta että sen sijaan heille esitettyjä peruspalkkoja 1) oli vastaavasti korotettava, koska tällainen järjestely oli omansa edistämään kunnollisten opettajain ja opettajattarien saantia virkoihin sekä estämään sitä ikävätä asiantilaa, että virkoihin nimitettyjen on pakko tullakseen toimeen hankkia itselleen sivutoimia; ja päätti Konferenssi sen vuoksi ja kun Konferenssi samalla oli sitä mieltä, että ylemmän kansakoulun opettajattaren palkkauksen tuli viikkotunnittain laskien olla ainakin yhtä hyvän kuin alemman koulun opettajattaren, puolestaan ehdottaa opettajiston palkkauksen seuraavaksi:

yl. kansak. opettajalle peruspalkkaa 5,500 markkaa sekä kaksi 10 %:n palkankorotusta eli 10 vuoden palveluksen jälkeä palkkaa kaikkiaan 6,600 markkaa;

yl. kansak. opettajattarelle peruspalkkaa 5,100 markkaa ynnä kaksi 10 %:n palkankorotusta eli 10 vuoden palveluksen jälkeen palkkaa kaikkiaan 6,120 markkaa;

al. kansak. opettajattarelle peruspalkkaa 4,300 markkaa ynnä kaksi 10 %:n korotusta eli 10 vuoden palveluksen jälkeen palkkaa kaikkiaan 5,160 markkaa.

Kansakoulujen vahtimestareille kannatettiin vain yhdenlaista palkkaa, nim. Komitean ehdottamaa ylemmän ryhmän palkkaa eli vapaan asunnon, lämmön ja valaistuksen ohella 2,400 markkaa rahaa, niin kuitenkin, että sanottujen luonnetujen puuttuessa heille oli siitä suoritettava riittävä rahallinen korvaus. Katsottiin näet kahden eri palkkaryhmän muodostamista tarpeettomaksi, koska pienempienkin koulujen vahtimestareille saatettiin helposti, kuten tähänkin asti on tapahtunut — lisäämällä heille talonmiehen y. m. s. tehtäviä — järjestää täysi työmäärä.

1) Palkanjärjestelykomitean ehdotuksessa: 4,400, 3,900 ja 3,400 ynnä 20 + 20 + 10 % korotukset.

Kansakouluhallinnonkin virkahenkilöiden palkkaehdotuksiin toivottiin erinäisiä muutoksia, mutta kun asia koski mieskohtaisesti Konferenssin jäseniä, niin ei Konferenssi kuitenkaan tahtonut siitä virallista esitystä tehdä, vaan asia oli semmoisenaan jätettävä kansakoulujohtokuntain harkinnan varaan. Siitä kuitenkin oli huomautettava, että Konferenssin mielestä myöskin johtokuntain pöytäkirjurien palkkaus oli määriteltävä sekä palkkaussäännössä mainittava johtokuntain taloudenhoitajain palkkain jälkeen.

Lopuksi päätettiin siitäkin huomauttaa, että ehdotettuihin erikoismenosääntöihin oli otettava myöskin kansliavaroja johtokuntain pöytäkirjureille.

Muuten oli Konferenssi sitä mieltä, että ylempänä esitetyt palkkauskäärät olivat otettavat käytäntöön toistaiseksi, vain niin kauaksi aikaa kuin kaupungin virkahenkilöille katsotaan tarpeelliseksi suorittaa erinäisiä kalliinajanlisäyksiä n. s. perheellisyysperiaatteen mukaan. Niin pian kuin nämät tulevat poistettaviksi, on myöskin kysymys kansakoululaitoksen virkahenkilöiden palkkauksesta saatettava uuden käsittelyn alaiseksi, sekä tällöin harkittavaksi otettava, eikö olisi syytä heidän palkkaukseensa samoin kuin kaupungin virkahenkilöiden yleensäkin sovittaa perheellisyyden periaatetta“.

Kuultuaan tämän ja sittenkuin Johtokunta oli päättänyt pöytäkirjaan merkittäväksi mielipahansa siitä, että Palkanjärjestelykomitean edellämainittu kirje oli saapunut Johtokunnalle vasta tämän kuun 21 päivänä, ja että Johtokunnalta siitä syystä oli puuttunut tilaisuutta kuulustella opettajiston mielipidettä puheenalaisesta tärkeästä uudistuksesta, jonka onnellisesta ratkaisusta kaupungin kansakoululaitoksen vastainen kehitys mitä läheisemmästi riippuu, ryhtyi Johtokunta asiasta neuvottelemaan. Tällöin Johtokuntakin katsoi voivansa yleensä yhtyä niihin palkanjärjestelyä koskeviin periaatteellisiin näkökohtiin, jotka Tarkastajakonferenssi oli lausunnossaan puoltanut. Niinpä Johtokunnan mielestä oli katsottava olevan opetustyölle eduksi, että peruspalkat määrättäisiin suuremmiksi kuin Palkanjärjestelykomitea oli ehdottanut, koska ainoastaan tällä tavoin voitaisiin kaupungin kansakoululaitoksen palvelukseen kiinnittää parhaita saatavina olevia opettajavoimia. Korottamalla peruspalkat kävisi myöskin mahdolliseksi rajoittaa virkavuosien nojalla suoritettavat palkankorotukset kahteen, joten kansakoulunopettajiston ei tarvitsisi, kuten nykyään on laita, olla tässä suhteessa poikkeusasemassa kaupungin muihin virkailijoihin verraten. Etuna palkkojen järjestämisestä ehdotettuun suuntaan oli pidettävä sitäkin, että opettajat niin menetellen todennäköisesti tulisivat palveluksesta eroomaan aikaisemmin kuin nykyään, jolloin he vasta kypsyneemmällä ijällä pääsevät nauttimaan parempia palkkaetuja.

Mitä sitten tuli palkkaetujen järjestämiseen perheellisyysperiaatteen pohjalle, niin Johtokunta tässäkin suhteessa asettui Tarkastajakonferenssin kannalle, samoin kuin Johtokunta jo kirjeessään Kaupunginvaltuustolle 25 päivältä huhtikuuta 1914 oli puoltanut sanottua periaatetta otettavaksi käytäntöön opettajiston

palkkauksen järjestelyssä. Kuitenkaan ei johtokunta nyt, asiassa toimitetun äänestyksen jälkeen, luullut olevan syytä kytkeä vielä mainitun periaatteen soveltamista puheenalaiseen palkanjärjestelyasiaan, koska tämän kysymyksen lopullinen ratkaisu sen kautta todennäköisesti tulisi vieläkin siirtymään etäiseen tulevaisuuteen.

Joskin Johtokunta siis saattoi yhtyä Tarkastajakonferenssin lausunnossa esitettyihin periaatteisiin, ei Johtokunta kuitenkaan voinut puoltaa Konferenssin ehdottamia peruspalkkoja, koska ne olivat niin paljon suuremmat kuin oppikoulujen opettajain peruspalkat, että Johtokunta ei luullut niiden sellaisinaan saavuttavan asianomaista vahvistusta. Johtokunta päätti siis esittää puheenalaiset palkat järjestettäväksi niin, että ylemmän kansakoulun miesopettajalla tulisi olemaan peruspalkkaa 5,000 markkaa, ylemmän kansakoulun naisopettajalla 4,600 ja alemman kansakoulun opettajattarella 3,800 markkaa. Kun kaikilla näillä opettajilla olisi 5 ja 10 vuoden palveluksen jälkeen 10 %:n korotus kummallakin kerralla, tulisivat heidän palkkansa siis lopullisina olemaan 6,000, 5,520 ja 4,560 markkaa.

Ne kustannukset, jotka Palkanjärjestelykomitean ja Johtokunnan tässä edellä esittämät peruspalkat ynnä ehdotetut korotukset aiheuttaisivat kunnalle, tulisivat olemaan likipitäen yhtä suuret. Niinpä kunnan tulisi kutakin edellämainittuihin ryhmiin kuuluvaa opettajaa kohti varata 30 vuoden aikana korkoa korolta kasvamaan summa, joka Komitean ehdottamain peruspalkkain ja korotusten mukaan noille eri opettajaryhmille olisi henkilöä kohti Smk 86,285: 50, 76,480: 34 ja 66,824: 15. Vastaavat luvut Johtokunnan ehdotuksen mukaan taas olisivat 86,208: 84, 79,312: 13 ja 65,518: 71.

Kun siis ero kunnalle aiheutuvista kuluista näiden kahden palkkausjärjestelmän välillä on mitättömän pieni, mutta hyöty opetukselle ja opettajille itselleen Johtokunnan ehdotuksen mukaan melkoisen suuri, on Johtokunta luullut jälkimmäiselle ehdotukselle olevan annettava etusija.

Opettaja *Ahtiala* puolestaan ei voinut yhtyä Johtokunnan edelläolevaan ehdotukseen, vaan ilmoitti kannattavansa opettajiston puolesta Kansakoulujohtokunnalle kirjoituksissa 8 ja 18 päiviltä toukokuuta 1917 tehtyjä anomuksia, jotka Johtokunta kirjoituksessa senjälkeisen kesäkuun 5 päivältä oli Kaupunginvaltuustolle lähettänyt. Näissä kirjoituksissa opettajisto oli anonut palkkaetunsa korotettaviksi 100 %:lla. Kantansa perustelemiseksi lupasi opettaja Ahtiala aikanaan antaa kirjallisen lausunnon, jonka hän pyysi liittämään pöytäkirjan mukaan asianomaiseen paikkaan lähetettäväksi.

Opettaja, neiti *Öhrbom* ilmoitti, että hän, joka yleensä oli sillä kannalla, että katsoi samasta työstä olevan maksettava sama palkka, olisi puoltanut Tarkastajakonferenssin ehdotusta, joka opettajistolle takasi suurimmat palkkaedut. Koska kuitenkin mies- ja naisopettajille ehdotetut palkat Johtokunnan ehdotuksen mukaan enimmäin lähentelivät toisiaan, ilmoitti opettaja Öhrbom tästä syystä yhtyvänsä viimemainittuun ehdotukseen.

Mitä sitten tuli koulujen *vahtimestareihin*, niin Johtokunta päätti heihin nähden kaikin puolin yhtyä Tarkastajakonferenssin lausuntoon. Niinkään päätettiin koulujen *lämmittäjille* ehdottaa samanlaiset palkkaedut kuin vahtimestareillekin, koska lämmittäjien toimet, varsinkin kylmempänä vuodenaikana, jolloin heidän on oltava työssään miltei vuorokauden umpeensa, ovat sangen raskaat. Samoin kuin vahtimestarien toimet olisivat lämmittäjienkin menosäännössä erikseen mainittavat, eivätkä yhdistettävät ryhmämäärärahoista palkattaviksi. Ainoastaan talonrenkejä, filialikoulujen palvelusmiehiä ynnä muita samassa asemassa olevia henkilöitä varten olisi menosääntöön ryhmämäärärahoja otettava sen mukaan kuin kansakoulujohtokunnat vuosittain tehtävissä menosääntöehdotuksissaan lähemmin tulevat ehdottamaan.

Mitä lopuksi tuli *kansakouluhallintoon*, niin voi Johtokunta todeta, että kaikkien kansakouluhallintoon kuuluvien virkahenkilöiden työtaakka on ainakin kymmenen viime vuoden aikana vuosi vuodelta yhä kasvanut. Todistaaksensa asianlaidan tällaiseksi Johtokunta pyytää ainoastaan viitata muutamiin tilastollisiin tietoihin opettajain, oppilaiden ja luokkain lukumäärästä kuluneelta vuosikymmeneltä.

Syksyllä 1908 oli suomenkielisissä kansakouluissa 199 opettajaa (vakinaisia tai avoimen viran hoitajaa), 6,090 oppilasta ja 176 luokkaa. Vastaavat numerot kuluvan lukuvuoden alussa olivat: 271 opettajaa, 9,193 oppilasta ja 254 luokkaa. Pääkaupungin suomalainen kansakoululaitos oli jo syksyllä 1916 laajentunut siinä määrin, että se opettajain ja oppilasten puolesta jo silloin oli yhtä suurilukuinen kuin suomenkielisten ja ruotsinkielisten kansakoulujen opettajain ja oppilaiden yhteinen lukumäärä oli vuonna 1908, niinkuin Johtokunta eräässä Kaupunginvaltuustolle 4 p:nä joulukuuta 1916 lähettämässään virkakirjeessä on todennut.

Kun siis kaupungin suomalainen kansakoululaitos osottaa ripeätä kasvamista — vaikka tosin pari viimeistä vuotta tunnetuista syistä on osottanut pysähdystä tässä kohdin — on Johtokunta luullut oikeuden ja kohtuuden mukaisesti, että kansakouluhallinnon virkahenkilöiden palkat olisivat jossakin määrin korotettavat siitä määrästä, johon Palkanjärjestelykomitea on ne ehdottanut. Johtokunta saa siis ehdottaa peruspalkaksi: tarkastajalle 10,000 markkaa, apulaistarkastajalle 8,000 markkaa, taloudenhoitajalle 7,000 markkaa, sihteerille 1,500 markkaa ja koululääkärille 7,500 markkaa.

Verrattuina kaupungin ruotsalaisen kansakouluhallinnon toimihenkilöiden työtaakkaan ja heille ehdotettuihin palkkoihin Johtokunta luuli, että tässä ylempänä ehdotettuja palkkoja ei voida pitää liiallisina, vaan pikemmin suhteellisesti alhaisina.

Muuten tahtoi Johtokunta pöytäkirjaan merkittäväksi, että nyt esitetty palkkausjärjestelmä oli tehty sillä edellytyksellä, että perheellisuuden nojalla

maksettava kalliinajanlisäys edelleenkin pidettäisiin voimassa ja suoritettaisiin sellaisten perusteiden mukaan kuin sopivaksi katsotaan.

Mitä sihteerin asemaan Johtokunnassa tulee, niin oli huomautettava, että tämä toimi oli edellytetty siinä asetuksessa, joka oli koko maan kansakoulutoimen pohjana, jonkatakäden ja huomioon ottaen yleisesti käytäntöön otetun tavan Johtokunta katsoi, että sihteerin toimi oli menosäännössä erikseen mainittava ja sihteerille palkkaus varattava ulkopuolella ryhmämäärärahaiin.

Kun suomalaisen johtokunnan sihteeri tähän asti oli omalla kustannuksellaan huolehtinut Johtokunnan pöytäkirjain ja lähteväin kirjoitusten puhtaaksi kirjoituksesta, mutta tämä kustannus nyttemmin, kun pöytäkirjat ja muut kirjoitukset yhä olivat lisääntyneet, kävi liian rasittavaksi, päätti Johtokunta, että ryhmämäärärahoissa vastedes oli varattava tähän tarkoitukseen jokin summa.

Lopuksi Johtokunta päätti pöytäkirjaan lausua toivomuksen, että Helsingin kansakoululaitoksen palkkausolot, jotka jo toistakymmentä vuotta olivat olleet väliaikaisella kannalla suureksi haitaksi sekä opetukselle että opettajistolle, vihdoinkin saataisiin järjestetyiksi niin, että uusi palkkausjärjestelmä, jos mahdollista, jo ensi elokuun alussa, jolloin uusi työvuosi alkaa kouluissa, voitaisiin ottaa käytäntöön.

Tästä pöytäkirjasta oli ote lähetettävä Paalkanjärjestelykomitealle ynnä sen mukana asianmukainen kirjelmä.

Yhtäpitäväksi Johtokunnan tänä päivänä tekemän päätöksen kanssa todistaa: Helsingissä 25 p. toukok. 1918.

Viran puolesta:

Karl Malin.

Liite } XVIII c.
Bilaga }

Allekirjoittanut saa täten ilmoittaa seuraavissa kohdin Johtokunnan enemmistön omaksumasta kannasta poikkeavan mielipiteensä.

Onhan tosin myönnettävä, että opettajain anoma 100 %:n lisäys nykyisiin palkkoihinsa on huomattavan suuri ja merkitsee kaupungin menosäännössä melkoista menoerää. Mutta huomattava on, että opettajain palkkojen varsinainen järjestely tapahtui viimeksi jo lähes neljännesvuosisataa sitten, ja että kaikkien elintarpeiden hinnat siitä lähtien ovat - normaaliolojakin silmälläpitäen - niin

suuresti kohonneet, ettei opettajien nyt anomia palkkaetuja mielestäni suinkaan voida pitää kohtuuttoman suurina. Johtokunta puolsikin viime syksynä Valtuustolle tekemässään esityksessä opettajain anomusta sellaisenaan yksimielisesti. Taloudellisten olojen kehitys siitä lähtien ei nähdäkseni tarjoa mitään pätevää perustetta Johtokunnan enemmistön nyt tapahtuneeseen kannan muutokseen. Kaupungin virka- ja palvelusmiehilleen — muiden mukana myöskin opettajille — myöntämät kalliinajanlisät ovat sen jälkeen tosin suurentuneet, mutta se seikka ei voine vaikuttaa palkkauksen vakinaiseen järjestelyyn, koskapa Palkanjärjestelykomitea on nimenomaan ilmottanut kysymyksen kalliinajanlisistä tulevan uudelleen harkittavaksi ja päätettäväksi. Samat perusteet, joilla Johtokunta viime syksynä katsoi velvollisuudekseen puoltaa opettajain anomusta sellaisenaan, ovat siis yhä säilyttäneet täyden pätevyytensä.

Palkanjärjestelykomitea onkin ehdottanut alemman kansakoulun opettajattarille opettajain itsensä anomia palkkaetuja. Ylemmän koulun naisopettajien peruspalkan ehdottaa Komitea 100 markkaa anottua pienemmäksi, mutta miesopettajien peruspalkan jopa 400 markkaa pienemmäksi. Komitea on ymmärtääkseni lähtenyt siitä näkökohdasta, että tähän asti huonommin palkattujen tulisi saada lisäystä suhteellisesti enemmän kuin paremmin palkattujen. Oikeuden ja kohtuuden mukainen palkkajärjestely ei kuitenkaan ole yksistään tältä pohjalta lähtien mahdollinen, vaan on lisäksi otettava lukuun toiselta puolen palkanauttajain työvelvollisuus ja toiselta se oikeutettu ja yhteiskunnan etuja edistävä vaatimus, että myöskin perheenelättäjän tulee saada kohtuulliseen toimeentuloon riittävä palkka. Työvelvollisuuden mukaisesti vastaisi opettajain anoma 4,000 markan peruspalkka ylemmän koulun opettajattarelle jotakuinkin tarkoin alemman koulun opettajattarelle ehdotettua 3,400 markan palkkaa (edellisessä koulussa on opetusvelvollisuus 28 ja jälkimäisessä 24 viikkotuntia). Miesopettajille anottu 4,800 markan peruspalkka tulisi 800 markkaa suuremmaksi kuin ylemmän koulun naisopettajan palkka, mutta ei voitaneakaan tosisyillä väittää, että perheellinen opettaja, jollaisia useimmat miesopettajat ovat, tämän erotuksen kautta tulisi taloudellisesti edullisempaan asemaan kuin yksinäinen työtoverinsa. On tosin myönnettävä, että täysin oikeudenmukainen palkanjako tässä kohden saavutettaisiin ainoastaan perheellisyysperiaatteen soveltamisella palkanjärjestelyyn — allekirjoittanut omasta puolestaan onkin perheellisyysperiaatteen kannalla —, mutta koska Johtokunta, samoin kuin Palkanjärjestelykomiteakin, ei ole käytännöllisistä syistä, kysymyksen jouduttamisen takia, katsonut tällä kertaa voitavan ottaa mainittua periaatetta pohdittavaksi, ei nähdäkseni ole mitään muuta keinoa hankkia myöskin perheellisille opettajille kohtuullinen taloudellinen toimeentulo kuin määräämällä kaikkien miesopettajain palkat tätä näkökohtaa silmälläpitäen.

Tarkastajakonferenssin ehdotuksen pohjana olevaa utta palkanjärjestelyperustetta pidän puolestani sellaisenaan hyväksyttävänä, mutta koska siinä palkkojen keskeinen suhde on tehty perheellisille opettajille vieläkin epäedulli-

semmäksi kuin Palkanjärjestelykomitean ehdotuksessa ja koska siinä palkat yleensäkin ovat kohtuuttoman alhaisiksi ehdotetut, en katso voivani yhtyä sitä kannattamaan.

Johtokunnan enemmistö on, hyväksyen Tarkastajakonferenssin ehdottaman uuden järjestelyperusteen, katsonut oikeaksi lähteä ehdottamaan niin hyvin Komitean kuin myös Konferenssin ehdottamia palkkamääriä tuntuvasti alennettaviksi. Minkäänlaisia vakuuttavia perusteita en tällaisen ehdotuksen tueksi ole kuullut esitettävän, enkä usko niitä voitavankaan esittää. Se tunnetusti ja tunnustetusti perin huono taloudellinen asema, jossa pääkaupungin kansakoulujen opettajiston on vuosikymmeniä täytynyt suorittaa yhteiskunnalle perustavaa merkitystä olevaan kasvatus- ja opetustyönsä, on synnyttänyt heissä oikeutettua tyytymättömyyttä ja katkeruutta, joka ei ole voinut jäädä haitallisesti vaikuttamatta heidän työhönsä, ehkäisemättä sitä työniloa ja -intoa, joka tällä alalla on työn onnistumisen ensimmäinen ehto. Kun heidän sietämätöntä taloudellista asemaansa nyt vihdoinkin ryhdytään pysyvästi korjaamaan, on se mielestäni tehtävä niin, että heille tulee turvatuksi kohtuullisen elämän mahdollisuudet. He eivät ole pyytäneet liikoa, jonka takia heitä kohtaan ei taaskaan tule tehdyksi oikeutta, jos heidän kohtuulliseen pyyntöönsä ei sellaisenaan suostuta. Jos mikä epäkohta meidän yhteiskuntaoloissamme näinä kansamme raskaina koettelemuksen aikoina on räikeästi tullut ilmi, on se kansansivistyksen puutteellisuus ja mataluus. Tätä turmiollista epäkohtaa on nyt käytävä tarmokkaasti, uhrauksia kysymättä, korjaamaan. Lähin tehtävä tässä on hankkia kansanopetuksen työntekijöille täysin tyydyttävä taloudellinen asema.

Edellä sanotun perusteella ehdotan opettajain palkkauksen järjestettäväksi seuraavaisesti:

Miesopettajalle peruspalkkaa	Smk 4,800: —
Yl. koulun naisopettajalle peruspalkkaa	” 4,000: —
Al. ” ” ”	” 3,400: —

ynnä kaikille palkanlisäystä 5 palvelusvuoden kuluttua 20 %, 10 palvelusvuoden kuluttua 20 % ja 15 palvelusvuoden kuluttua 10 % peruspalkasta.

Tämä ehdotus on tehty sillä edellytyksellä, että niinkauan kuin nykyistä poikkeuksellisen kallista aikaa kestää, opettajille maksetaan erityisiä kalliinajanlisä.

Mitä tulee palkkauksen järjestelyyn jatkokoulussa, yhdyn siinä Johtokunnan ehdotukseen kaikissa muissa suhteissa, paitsi siinä, ettei mielestäni ole mitään hyväksyttävää syytä täällä tietopuolisten aineiden opettajiin nähden poiketa siitä periaatteesta, jonka mukaisesti mies- ja naisopettajain palkat ovat ehdotetut ylemmässä koulussa järjestettäväksi. Ehdotan siis, että jatkokoulun tietopuolisten aineiden opettajain peruspalkaksi määrätään 5,000 markkaa ja opettajattaren peruspalkaksi 4,600 markkaa.

Helsingissä, toukokuun 25 päivänä 1918.

Kaarlo Ahtiala.

UPPFOSTRINGSNÄMNDEN

Bilaga } XIX.
Liite }

I

HELSINGFORS

Den 9 sept. 1918.

Till Stadsfullmäktige.

N:o 179.

I avfortrat yttrande över löneregleringskommitténs förslag till revision av det kommunala avlöningssystemet och Drätselkammarens utlåtande över samma förslag har uppfostringsnämnden äran anföra följande:

Den 23 sistlidne maj hade uppfostringsnämnden tillfälle att uttala sig om Löneregleringskommitténs förslag till avlöning för nämnden underlydande funktionärer och kan därför nu inskränka sig till att hänvisa till sitt i skrivelse till Kommittén N:o 67 för nämnda dag avgivna yttrande. Nämnden vidhåller de lönesatser, den då föreslog. Anmärkas bör blott att uti kommitténs tryckta förslag till avlöningsstater för Helsingfors stads verk och myndigheter föreståndarebitrådets vid upptagnings- och iakttagelsehemmet löneförmåner, som av uppfostringsnämnden föreslagits till 1,400 mk i lön och 600 mk i kostpengar utom fri bostad, värme och lyse, kostpengarna synbarligen av förbiseende utelämnats.

Liksom Drätselkammarens minoritet håller även uppfostringsnämnden före, att förhållandena för närvarande icke äro stabila nog, för att tiden skulle vara lämplig för en lönereglering, avsedd att gälla en längre tid framåt. Då emellertid, såsom även kammarens flertal framhåller, stadens löntagare med otålighet vänta, att den länge svävande lönefrågan äntligen skall föras fram till avgörande, och kommitténs förslag i alla händelser komme att medföra avsevärda förbättringar, får uppfostringsnämnden, förenande sig jämväl i övrigt om Drätselkammarens utlåtande, så vitt det är tillämpligt på uppfostringsnämnden underlydande funktionärer, för sin del föreslå att den nya lönestaten måtte fastställas att gälla från den 1 instundande oktober.

Därjämte anser sig uppfostringsnämnden böra påpeka, att nämnden i sin tidigare nämnda framställning av den 23 maj uteslutande tagit i betraktande de beträffande funktionärernas åligganden då och även under nu rådande förhållanden, men torde en delvis omgestaltning av sagda förhållanden med därav följande löneregleringar komma att inträda för den händelse såväl redan föreslagna som ock påtänkta förändringar i detta avseende komme till utförande.

Ivar Gordie.

Henrik Ståhl,
t. f.

DIREKTIONEN
FÖR
FOLKBARNTRÄDGÅRDARNA.

*Helsingfors,
den 6 september 1918.*

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I remisskrivelse av den 20 sistlidne augusti har Direktionen anmodats avgiva utlåtande över Löneregleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet främst med avseende å tillämpningen av den föreslagna lönestaten. Till fullgörande härav föranlättes Direktionen, beträffande den för inspektor för folkbarnträdgårdarna av kommittén föreslagna avlöningen, vördsam upprepa vad Direktionen i skrivelse för den 13 maj (bilaga XX a.) till Löneregleringskommittén framhållit rörande bemälda funktionärs verksamhet, vilken Direktionen ansett betinga en avlöning av 5,000 mark om året. Jämte det en avskrift av anförda skrivelse här närslutes, anser sig Direktionen böra i allo vidhålla sin däri uttalade uppfattning och kan icke underlåta att uttala sin överraskning med anledning därav att Löneregleringskommittén, som för folkskolinspektor föreslagit en avlöning av 10,000 mark och för dennes adjoint 7,800 mark, däremot för barnträdgårdsinspektorn, vilken i anseende till verksamhetens art och arbetskvantiteten är att likställa med folkskolinspektor, velat minska den avlöning av 5,000 mark, som Direktionen föreslagit, till 4,500 mark, eller samma belopp, som kommittén föreslagit för lärarinna vid högre folkskola. Det är ju ändå ogensågligen väsentligen olika kvalifikationer som dessa båda till avlöningen sålunda likställda befattningar förutsätta hos respektive innehavare, och det synes som om Helsingfors stad, vilken för barnträdgårdsverksamheten uppoffrar avsevärda medel, icke borde tveka att med en förhållandevis så liten avlöning, som Direktionen föreslagit för inspektor, söka bereda möjlighet att besätta denna viktiga befattning med därtill fullt kvalificerad person.

På Direktionens vägnar:

B. Estlander.

Axel Th. Möller.

---

*Avskrift.**Bilaga* } *XX a.*
Löite }*Till Helsingfors stads Löneregleringskommitté.*

I cirkulärskrivelse av den 13 maj har Helsingfors stads Löneregleringskommitté anmodat Direktionen att inkomma med utlåtande över Kommitténs förslag till lönestat för Direktionen underlydande funktionärer. I anledning härav ber Direktionen beträffande förslaget till lön åt inspektor för barnträdgårdarna få uttala, att lönen enligt Direktionens åsikt borde utgå med minst 5,000 mark.

Barnträdgårdsinspektorns verksamhet omfattar övervakning av 20 anstalter, av vilka 6 äro öppna hela dagen med dubbel personal och 3 även arbeta sommartid. Denna sommar komma 9 barnträdgårdar att delvis vara öppna och fordra en viss övervakning. Antalet lärarinnor stiger till något över 100. Dessutom står under barnträdgårdsinspektorns uppsikt 2 barnkrubbor, 3 arbetsstugor och 3 till olika orter i södra Finland förlagda sommarkolonier, vilka åtnjuta understöd av Helsingfors stad. Detta övervakningsarbete tager en dryg tid i anspråk, vitt spridda i utkanterna av staden som de flesta barnträdgårdar äro; man räknar minst 150 besök i året. Vidare förekommer: granskning av samtliga dessa anstalters räkenskaper, vilka omfatta ett utgiftsbelopp, som för detta år beräknats till närmare 700,000 mark; uppgörande av årsberättelse och statistik; utbetalning och inkassering av särskilda gemensamma anslag och utgifter såsom lärarinnornas dyrtidstillägg, anslag för beklädnadshjälp åt barnen, läkarearvode, livsmedel etc.; upprättande av listor för pensionsberäkningar, m. m. d. Utöver allt detta åligger det insp. som en huvuduppgift att utöva inflytande på barnträdgårdens utveckling under ofta förekommande föreståndarinne- och lärarinnemöten och därav föranledda kommittésammanträden, varför av platsens innehavare fordras högre fackkunskap både i pedagogiskt hänseende och på det allmänna barnnåddsområdet ävensom organisationsförmåga.

Då för en verksamhet som denna inspektors, så gott som hela tid bör åtgå, så att knappast någon biförtjänst kan påräknas och härtill kommer att arbetet år för år växer, medan den nu skeende löneregleringen skall vara bestående för en längre tid framåt, framgår med all tydlighet, att den föreslagna summan 5,000 mark, utgör den minimilön, som kan tilldelas inspektorn för barnträdgårdarna i Helsingfors.

Det har visat sig att man vid tjänstens inrättande år 1912 alldeles icke

kunnat beräkna det arbete, som densamma medförde. Lönen som sagda år bestämdes till 1,200, höjdes år 1917 till 2,400, och skall, om den nu åter fördubblas, ändå knappast motsvara den arbetsdryga och ansvarsfulla uppgift, som dess utövande innebär.

Åt sekreteraren förordas samma arvode som hittills nämligen 600 mark och för vaktmästaren 300 mark.

På Direktionens vägnar:

B. Estlander.

Axel Th. Möller.

Avskriftens riktighet bestyrker:

Axel Th. Möller.

*Bilaga } XXI.
Läite }*

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS

BIBLIOTEK

*Helsingfors,
den 5 september 1918.*

Till Stadsfullmäktige.

N:o 13.

Med anledning av den till Styrelsen ställda uppmaningen att inkomma till Stadsfullmäktige med utlåtande i frågan om revision av det kommunala avlöningsväsendet, ber Styrelsen med hänsyn till biblioteket få framhålla följande:

Styrelsen har tidigare uppgjort och i skrivelse av den 20 september 1917 till Stadsfullmäktiges prövning insänt ett förslag till ny avlöningsstat för biblioteket. Enligt detta förslag, som Stadsfullmäktige ej ännu upptagit till behandling, bleve grundlönerna för den nuvarande bibliotekspersonalen (även de s.k. extra amanuenserna, vilka lönerogleringskommittén utelämnat från sitt förslag till lönestat) följande:

1 bibliotekarie	Fmk	12,000: —
1 biträdande bibliotekarie	”	7,000: —
10 amanuenser vid huvudbiblioteket à 4,000: —	”	40,000: —
2 ” ” ” ” 3,000: —	”	6,000: —
3 ” ” ” ” 2,500: —	”	7,500: —
3 extra (el. yngre) amanuenser vid huvudbiblioteket à 1,800: —	”	5,400: — *)
1 vaktmästare vid huvudbiblioteket jämte fri bostad, värme och lyse	”	2,600: — **)
1 andra vaktmästare vid huvudbiblioteket	”	3,000: —
1 föreståndare för filialen i Berghäll	”	6,000: —
2 amanuenser vid ” ” ” à 4,000: — ..	”	8,000: —
1 amanuens ” ” ” ”	”	3,000: —
3 amanuenser ” ” ” ” à 2,500: — ..	”	7,500: —
2 extra (el. yngre) amanuenser vid filialen i Berghäll à 1,800: —	”	3,600: — *)
1 vaktmästare vid filialen i Berghäll jämte fri bostad, värme och lyse	”	2,600: —
1 vaktmästarebiträde vid filialen i Berghäll	”	1,600: —
1 föreståndare för filialen i Tölö	”	3,500: —
1 ” ” ” i Hermanstad jämte fri bostad, värme och lyse	”	3,200: —
1 föreståndare för filialen Fabriksgatan 36 jämte fri bostad, värme och lyse	”	800: —
	Summa Fmk	123,300: —

De här upptagna lönerna, som äro något högre än de av löneregleringskommittén föreslagna, skulle åtminstone i kännbar grad förbättra ställningen för befattningshavarna vid biblioteket. De motsvara också helt visst bättre än de av löneregleringskommittén föreslagna lönerna tjänsteförhållandena samt ansvars- och arbetsskyldigheten vid biblioteket. Enligt Styrelsens åsikt stå de även i riktig proportion till lönerna vid andra kommunala inrättningar. Med hänsyn härtill anholder Styrelsen enträget om att Stadsfullmäktige ville i huvudsak godkänna Styrelsens förslag, vilket i den tidigare nämnda skrivelsen blivit i detalj motiverat.

För den händelse att Stadsfullmäktige likväl ställa sig på löneregleringskommitténs ståndpunkt, borde enligt Styrelsens mening åtminstone följande tillägg och ändringar göras i kommitténs förslag till lönestat. Hänvisande till

*) Utelämnat ur löneregleringskommitténs förslag.

**) Styrelsen har i sitt första förslag upptagit i lön 2,400 samt i personellt lönetillskott 180 mark.

och för sin del omfattande den motivering för utdelande av personella lönetillskott, som i kommittébetänkandet (sid. 9) framställles, ber Styrelsen få föreslå ett sådant tillskott åt bibliotekarien till ett belopp av 2,000 mark i året. Åt föreståndaren för filialen i Berghäll och tvänne amanuenser föreslår Styrelsen 600 mark stora samt åt två andra amanuenser 300 mark stora personella lönetillskott. Om lönetillskotten åt amanuenserna beviljas, är det Styrelsens avsikt att giva dem åt fyra bland huvudbibliotekets amanuenser, som genom långvarigt och förtjänstfullt arbete vid biblioteket gjort sig förtjänta av erkännande. — Vidare ber Styrelsen få föreslå, att lönerna åt de extra amanuenserna vid biblioteket icke måtte utgå ur gruppanslag för avlöning av extra biträden, vilket löneregleringskommittén föreslagit, utan att de måtte upptagas särskilt i lönestaten. De extra amanuensernas arbete är regelbundet och stadigvarande, varför deras ställning ingalunda är enahanda med de extra biträdenas vid biblioteket. Styrelsen anhåller om att den årliga grundlönen för envar av dessa amanuenser (3 vid huvudbiblioteket och 2 vid filialen i Berghäll) bestämmes till 1,800 eller hölöst 2,000 mark samt föreslår att benämningen „extra amanuens“ såsom vilseledande utbytes mot „yngre amanuens“. Åt andra vaktmästaren vid huvudbiblioteket borde enligt Styrelsens åsikt medgivas den årslön (3,000 mark), som Styrelsen tidigare föreslagit och som även Drätselkammaren upptagit i sitt ändringsförslag.

Med anledning av att löneregleringskommittén i sitt förslag till stadga angående kommunala befattningshavares anställningsvillkor upptagit bestämmelse om högst en månads semester, anhåller Styrelsen om att Stadsfullmäktige, i händelse denna princip godkännes, ville ställa personalen vid biblioteket i samma kategori som undervisningsanstaltens personal, vars semesterledighet enligt kommitténs förslag till stadga förblir sådan den varit. Det skulle nämligen väcka en synnerligen stark förstämning bland huvudbibliotekets amanuenser, ifall de bleve berövade rätten till två månaders sommarledighet, vilken rätt de redan innehåft i 13 års tid och som även väl motiveras av tjänstgöringen varannan söndag och de flesta helgdagar samt av tjänstgöringstiden, som för de flesta bland dem är delad på olika tider av dagen.

Slutligen ber Styrelsen få göra ett tillägg till den kommittébetänkandet åtföljande „redogörelsen för enquêten angående de kommunala funktionärernas i Helsingfors rättigheter och skyldigheter m. m.“. På grund av Stadsfullmäktiges beslut av den 14 november 1911 hör bibliotekarien till de tjänstemän, som icke utan särskilt tillstånd få innehava annan befattning.

På Styrelsens vägnar:

Richard Sievers.

Uno Therman.

Till Stadsfullmäktige.

Samfällda Styrelsen för Helsingfors stads arbetarinstitut ber härmed att som svar på en i anledning av Stadsfullmäktiges beslut angående löneregleringskommitténs betänkande till Styrelsen inkommen och den 20 sistlidne augusti dat. skrivelse få meddela att Samfällda Styrelsen ansett sig böra vidhålla sin tidigare uppfattning, att lönerna för institutets vardera föreståndare borde höjas med 50 % utöver nuvarande grundlön och förty utgå med 7,500 mark om året för finskspråkiga avdelningens förståndare och 6,000 mark för den svenskspråkiga avdelningens eller samma belopp som i löneregleringskommitténs betänkande föreslagits. På samma gång ber Samfällda Styrelsen att få som sin uppfattning framhålla att de föreslagna lönerna i anseende till de med föreståndarbefattningarna förenade åliggandena och de nuvarande levnadskostnaderna måste anses vara synnerligen moderata.

Helsingfors, den 9 september 1918.

På Samfällda Styrelsens för Helsingfors stads arbetarinstitut vägnar:

V. v. Wright.

J. Qvist.

Bilaga } XXIII.
Läite }

HELSINGFORS STADS

MUSIKNÄMND.

Helsingfors,
den 3 sept. 1913.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 24.

Medels remiss för den 20 sistlidne augusti har Musiknämnden anmodats inkomma med utlåtanden angående Löneregleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet samt Drätselkammarens

i anledning därav avgivna utlåtande, främst med avseende å tillämpningen av den föreslagna nya lönestaten.

I anledning härav får Musiknämnden värdsamt anföra följande:

Nämnden har ansett sig kunna i alla principfrågor omfatta Löneregleringskommitténs förslag och har förty icke haft anledning att i detta avseende uttala sig.

Vidkommande däremot de av Kommittén föreslagna avlöningarna för den vid Stadsorkesterns kansli anställda personalen har nämnden trott sig böra framhålla, att dessa, enligt nämndens förmenande, måste, med hänsyn till rådande förhållanden, anses vara för låga. Vad sålunda ekonomens avlöning vidkommer, tillåter sig nämnden framhålla, hurusom det torde vara svårt, ja omöjligt att för den av Kommitén föreslagna lönen 350 mark i månaden erhålla för befattningen fullt kompetent person. Av innehavaren av ifrågavarande befattning erfordrades sådana kvalifikationer, och hans arbete är av den beskaffenhet, att en förhöjning synes nödvändig. Nämnden föreslår därför, att en grundlön av 500 mark i månaden skulle tillförsäkras ekonomen vid stadsorkestern.

Likaså är Nämnden av den mening, att kassörens lön borde bestämmas till 250 mark i månaden. Kassörens arbete är sådant, att det för denne ställde sig svårt att sköta befattningen såsom en bisyssla, ity att han dagligen en viss tid är upptagen på Orkesterns kansli.

Vad åter vaktmästaren beträffar är han av sin syssla bunden dagen igenom från morgon till sena kvällen, såväl under söcken som helg, varigenom det blir honom omöjligt att jämte vaktmästarsysslan innehava annan befattning; en grundlön av 250 mark i månaden för vaktmästaren synes därför vara erforderlig, ifall en dugande person skall kunna fästas vid denna post.

Nämnden får därhos påpeka, att densamma har anledning att återkomma till saken i sammanhang med frågan därom, vilken inverkan den genomförda löneregleringen komme att hava på de ur kollektivanslag avlönade vid Stadsorkestern anställda personers löneförhållande (Tr. handl. 1918 N:o 8, pag. 33).

På Musiknämndens vägnar:

Hugo Lindberg.

John Ugglå.

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS
TEKNISKA VERK

*Bilaga } XXIV.
Läite }*

*Helsingfors,
den 4 sept. 1918.*

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 937.

Medels skrivelse av den 20 sistlidne augusti hava Herrar Stadsfullmäktige anmodat Styrelsen att inkomma med utlåtande rörande Löneregleringskommitténs betänkande med förslag till revision av det kommunala avlöningsväsendet samt Drätselkammarens i saken avgivna yttrande, främst med avseende å tillämpningen av den föreslagna nya lönestaten. Med anledning härav får Styrelsen äran anföra följande:

I de tekniska verkens budgeter upptages endast en ringa del av verkens tjänstemän och personal under identifierade budgetposter, och har Löneregleringskommittén därför även tagit befattning med lönestaten endast för en del av verkens tjänstepersonal. De i staten identifierade äro, förutom direktörerna, kontorscheferna, bokförare och kassörer, i huvudsak teknisk personal, som erhållit sin huvudsakliga fackutbildning vid de verk, vid vilka de tjäna. I ett övervägande antal fall är en nyanställd funktionär icke ens jämförbart lika kvalificerad för en tjänst vid verken, som den som där utbildats och skolats för sitt värv. Det synes därför icke lyckligt att, vad de tekniska verken beträffar, generellt binda befattningarna vid vissa på förhand fastställda löner, utan torde det vara för verkens utveckling och rationella skötsel lyckligast om verkens styrelse finge större frihet än hittills i rättigheten att avpassa lönerna efter den kompetens, som hos sökanden föreligger för att på ett framgångsrikt sätt handhava en befattning vid verken. Detta kunde ernås på så sätt att de tekniska verkens specialbudgeter icke mera behövde ingå i stadens allmänna budget, utan där upptages endast det vinstöverskott, som från verken vore att påräkna, och om förvaltningen kunde ordnas mera än nu enligt de principer, som följas inom den enskilda affärsverksamheten. Om emellertid Herrar Stadsfullmäktige icke ville frångå sitt tidigare i avseende å budgetuppställningen fattade beslut, vore det önskvärt att färre tjänstemän än hittills skulle i verkens budget identifieras och löntagarena hållre upptagas under kollektivrubriker sådana som „förvaltning“, „teknisk ledning“, „arbetsledning“ o. s. v. samt Styrelsen medgivnas rätt att vid hehov utan Stadsfullmäktiges hörande under året reglera de utgående lönerna inom gränserna för de bestående anslagen. I synnerhet under tider sådana som de nu rådande kan nämligen verkens framgångsrika verksamhet starkt äventyras om erforderliga löneregleringar möta

hinder i en stramt fastställd lönestat eller måste göras beroende av Stadsfullmäktiges i varje fall fattade beslut. I sammanhang härmed må även framhållas att inom de tekniska verken, förutom andra, flertalet av de i Drätselkammarens utlåtande upptagna tekniska funktionärerna under sommaren avgått för att tillträda i ekonomiskt avseende fördelaktigare befattningar, och att vid tjänsternas återbesättande i regeln endast oerfarna krafter kunnat erhållas. En anpassning av lönens storlek efter resp. tjänstemans kompetens och kvalifikation vore även i dylika fall önskvärd.

En omständighet, som härvid tillika vore att beakta, är att verken vid beviljande av dyrtidstillägg icke borde helt bindas vid stadens allmänna normer, utan att även härvid verken borde hava rättighet till de modifikationer, som kunna anses betingade av under mellantider vidtagna löneregleringar, d. v. s. så att, där ett lönetillskott beviljats, detta vid ett utfallande ökat dyrtidstillägg skulle kunna anses till lämplig funnen del utgöra en del av dyrtidsbidraget. En sådan frihet i lönereglering borde, ställd under Styrelsens kontroll, icke medföra några olägenheter för staden.

Så rationellt och önskvärdt det än vore att chefskapet vid de tekniska verken kunde komma i åtnjutande av en andel av den från verksamheten utfallande vinsten, torde denna utväg att förbättra chefskapets lönevillkor vara utesluten, då det ju ankommer på staden att fastslå verkens försäljningstariffer och sålunda begränsa vinstmöjligheterna. Drätselkammarens uppmaning till Styrelsen att taga chefskapets, däri inberäknat kontors- och avdelningschefer, lönevillkor till omprövning torde med säkerhet vara för verken av vitalt intresse.

Vad frågan om rättighet för tjänsteinnehavare att bo utanför staden beträffar, torde under nu rådande svåra bostadsförhållanden intet förbud för bosättning utom staden kunna utfärdas, så vida icke staden ställer för respektive tjänstemän nödiga lokaler till förfogande. En brist på tjänstemannalokaler för såväl gasverkets som för elektricitetsverkets tjänstepersonal i Sörnäs har redan länge gjort sig kännbar och påkallar en möjligast snar byggnadsverksamhet.

De föreslagna modifikationerna i stiliseringen av § 8 och mom. 5 i förslaget till grunder får tjänstemäns pensioner anser sig Styrelsen kunna förordas.

På grund av det anförda får Styrelsen för de tekniska verkens vidkommande hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa, att verkens förvaltningskostnader finge upptagas summariskt så att en under årets lopp nödvändigfunnen reglering kunde inom ramen för de beviljade anslagen vid behov genomföras.

För den händelse att Herrar Stadsfullmäktige icke skulle anse sig kunna bifalla till den ovangjorda framställningen, får Styrelsen äran bifoga av verkställande direktörerna vid gasverket och vid vattenledningsverket ingivna anmärkningar (bilagorna XXIV a och b) rörande de enskilda specialstaterna, vilka anmärkningar Styrelsen till alla delar omfattar. Därjämte får Styrelsen framhålla att den för kamreraren vid vattenledningsverket föreslagna lönen, Fmk 8,500: —, otvivelaktigt är

för låg, och får Styrelsen, med hänsyn till de kvalifikationer, vilka innehavaren av denna befattning bör besitta, hemställa att ifrågavarande funktionärs grundlön måtte fastställas till Fmk 9,000:— om året.

Styrelsen har ytterligare äran meddela att Styrelsens beslut om ändring av formen för de tekniska verkens avlöningsstat fattats efter omröstning samt understötts av undertecknad Ahlfors och herr Alfthan. Av avvikande mening var suppleanten herr Georg Estlander, som i anledning av inträffat förfall för herr Hjelmsman deltog i ärendets handläggning, och medgav herr Estlander väl att större frihet vore för förvaltningen av de tekniska verken behöfelig vid anställandet av tjänstemän och tjänstepersonal, men ansåg herr Estlander att de tekniska verken för närvarande intoge samma ställning som stadens övriga verk och inrättningar, varför budgeten för dessa borde uppställas på samma sätt som stadens budget i övrigt. Lyckligt vore, enligt herr Estlanders mening, om de tekniska verken kunde beredas större handlingsfrihet, men kunde detta lämpligast ske sålunda, att dessa ombildades till en självständig inrättning, t. ex. i form av ett aktiebolag i likhet med spårvägarna härstädes. Beträffande de ovan framställda detaljanmärkningarna förenade sig herr Estlander med Styrelsens övriga ledamöter.

Styrelsen för Helsingfors stads Tekniska verk:

K. Axel Ahlfors.

Alfr. Tuominen,

t. f.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSVÄRK

Helsingfors,
den 3 september 1918.

Till Styrelsen för stadens Tekniska verk.

Bilaga } XXIV a.
Löite }

Assistenten vid vattenledningsverket och kemisten åtnjuta för närvarande en grundavlönning av resp. 9,000 och 8,000 mark, vartill kommer fri bostad jämte värme och upplysning för kemisten. Från den 1 januari 1917 erhöles vardera

ett personellt lönetillägg av 3,000 mark. Enligt löneregleringskommitténs förslag till avlöningar och uppskattning av naturaförmåner komme dessa funktionärens avlöningar under nästa år, då vardera innehavarna av sagda befattningar varit 10 år anställda vid verket, att stiga till följande belopp:

	Assistenten	Kemisten
Grundavlöning	11,000: —	9,000: —
Bostad och värme, 1/4 av avlöningen	— —	2,250: —
Förhöjning för 5 och 10 års tjänst	2,200: —	2,250: —
Personellt tillskott	2,000: —	3,000: —
Fri belysning, förslagsvis	— —	100: —
	<u>Summa 15,200: —</u>	<u>16,600: —</u>

Assistentens avlöning efter 10 års tjänst skulle sålunda uppgå till 15,200: — och kemistens kan beräknas stiga till 16,600 mark. För ett antal år sedan vore dessa funktionärer ungefär likställda beträffande sina avlöningar, men hava förhållandena alltmera utvecklats till förmån för kemisten så att han, om löneregleringskommitténs förslag skulle godkännas, komme att åtnjuta en avlöning som vore 1,400 mark högre än assistentens. Även om man måste förutsätta att skyldigheten för kemisten att vara bosatt i Gammelstaden för honom medför utgifter, vilka kunde inbesparas om han hade sin tjänstgöring och bostad uti staden, måste man dock anse att skillnaden mellan dessa funktionärens löneförmåner är för stor, och, om någon skillnad överhuvudtaget skall förefinnas, borde densamma snarare utgå till förmån för den överordnade tjänstemannen, assistenten vid verket. Emellertid kan den åt kemisten föreslagna avlöningen knappast minskas. Det bliver därför enligt verkets mening nödvändigt att höja assistentens lön. Och då kemistens grundlön är föreslagen till 9,000 mark vartill komma bostad och värme, uppskattade till 2,250 mark eller sålunda tillsammans 11,250 mark, borde assistentens grundlön, nu föreslagen till 11,000 mark utgå med ett högre belopp, eller förslagsvis 12,000 mark, på det att rättvisa måtte utgöra grunden vid utmätandet av lönen åt assistenten i förhållande till kemistens avlöningsförmåner.

Verket får därför vördsamt föreslå, att Styrelsen ville hos Stadsfullmäktige hemställa

att assistentens vid vattenledningsverket grundavlöning måtte höjas till 12,000 mark.

Helsingfors Stads Vattenledningsverk:

Albin Skog.

HELSINGFORS STADS

GASVERK*Helsingfors,
den 5 sept. 1918.**Till Styrelsen för Helsingfors Stads Tekniska Verk.*

Gentemot den av Löneregreringskommittén upptagna grundavlöningen för första driftingeniören vid gasverket föreslagen till Fmk 8,000:— jämte fri bostad värme och fri gas har Drätselkammaren i sitt betänkande föreslagit en grundlön av Fmk 9,000:—.

Att löneregreringskommittén stannat vid en för tjänsten påfallande låg grundavlöning, berodde på att tjänsteinnehavaren jämte grundlönen åtnjöt ett personellt lönetillägg av Fmk 2,000:— och därjämte i egenskap av assistent uppbär ett assistentarvode av Fmk 1,800:— per år.

En förändring sådan den av Drätselkammaren förordats kan godtagas, ehuru väl det från verkets synpunkt sett snarast vore önskvärt, att beträffande lönebeloppets storlek den rörelsefrihet kunde lämnas, som vid tjänstens besättande kan visa sig erforderlig.

Helsingfors, den 5 september 1918.

Ed. Cedercreutz.

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS
ALLMÄNNA ARBETEN

*Helsingfors,
den 6 september 1918.**Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

N:o 158.

Sedan Stadsfullmäktige den 20 sistlidne augusti anmodat Styrelsen att till Fullmäktige inkomma med utlåtande — — — — —

Beträffande de av Kommittén framhållna allmänna synpunkterna i frågan om de föreslagna löne regleringarna har Styrelsen icke något särskilt att påminna, men måste Styrelsen, med avseende å de omständigheter, vilka böra beaktas vid fixerandet av lönebeloppen för de enskilda funktionärerna vid Byggnadskontoret uttala att Kommittén icke fäst tillbörligt avseende dels vid arten av det arbete dessa hava att utföra, dels vid de lönebelopp, som av staten eller privat arbetsgivare för närvarande betalas för motsvarande arbete. Dessutom har tillkommit en omständighet, vilken dock av Kommittén icke vid tiden för betänkandets avgivande kunnat beaktas, nämligen att levnadskostnaderna under senaste veckor stegrats i sådan grad att ej ens de av Styrelsen tidigare föreslagna lönerna för Byggnadskontorets tjänstemän numera kunna anses utgöra skälig ersättning för det presterade arbetet, vadan de av Kommittén föreslagna reducerade beloppen ännu mindre motsvara rådande förhållanden. Och då någon ljusning i fråga om levnadskostnaderna icke kan skönjas, torde nyssnämnda omständighet ej böra lämnas obeaktad. Såsom ytterligare stöd härför vill Styrelsen framhålla hurusom den ena efter den andra av Byggnadskontorets extra biträdande ingenjörer lämnat kontoret för att tillträda befattningar, företrädesvis hos staten, som för närvarande erlägger i lön åt unga ingenjörer utan nämnvärd praktik Fmk 1,000: — till Fmk 1,200: — per månad. Och samma förfarande kommer att följas av de ordinarie ingenjörerna och arkitekterna, hällst de lönebelopp desamma komma att efter löne regleringen upp bära, även om dyrtidstilläggen medräknas, knappast överstiga de summor, som Byggnadskontoret är tvunget att betala åt extra arbetskraft. Under sådant förhållande och då fullgörandet av de tekniska tjänstemännens vid Byggnadskontoret åligganden fordra ej allenast specialutbildning, vilken vad de yngre krafterna beträffar, ernås först efter ganska ingående handledning under längre tids verksamhet vid kontoret, än allmän tjänstemannarutin, kommer det att ställa sig svårt, ja nära nog omöjligt att ersätta de avgående tjänstemännen med andra, vilka besitta nödiga insikter för Byggnadskontorets mångskiftande arbetens utförande på ett för staden förmånligt sätt. Styrelsen är därför tvungen att i fråga om de av Kommittén föreslagna lönerna framhålla att, därest icke dyrtidstilläggen avsevärt ökas utöver nu medgivna belopp, Styrelsen icke kommer att kunna med dugligt folk återbesätta de vakanser, som under närmaste tid komma att uppstå och varom anmälan redan ingått till Styrelsen.

Då emellertid frågan om en ökning av dyrtidstilläggen för enbart tjänstemännen vid Byggnadskontoret knappast kan ifrågasättas och saken tarvar ett snabbt avgörande, har Styrelsen ansett sig böra utarbета nedanintagna förslag till ökad lönestat för en del av Byggnadskontorets tjänstemän:

	Av Kommittén föreslagna belopp.	Av Styrelsen nu föreslagna belopp.
1 arbetschef, lön och resemedel	13,000: —	15,000: —
3 ingenjörer vid gatu-, kloak- och hamnbyggnadsavdelningen, lön och resemedel envar	10,500: —	12,500: —
1 stadsarkitekt, lön och resemedel	13,000: —	15,000: —
1 biträdande stadsarkitekt, lön och resemedel	10,500: —	12,500: —
1 stadsplanarkitekt, lön och resemedel	13,000: —	15,000: —
1 biträdande stadsplanarkitekt, lön	10,000: —	12,000: —
1 geodet, lön och resemedel	7,500: —	9,500: —
1 stadsträdgårdsmästare, lön jämte fri bostad, värme och resemedel	7,500: —	8,500: —
1 föreståndare för renhållningsverket, lön och resemedel	9,000: —	10,500: —
1 kamrerare, lön	8,000: —	10,000: —
1 förrådsförvaltare, lön	5,500: —	7,200: —
1 äldre skogsvakt, lön jämte fri bostad och värme	2,500: —	3,600: —
1 yngre skogsvakt, lön	2,100: —	3,000: —

Huru höga de enskilda lönebeloppen i förestående förslag än synes vara, måste de dock anses vara i knappaste laget för möjliggörande av antingen de nuvarande tjänstemännens kvarstående i tjänsten eller erhållande av kompetenta befattningshavare till de tjänster, vilka bliva lediga. Beaktas bör ock att Byggnadskontorets tjänstemän dels av instruktionen för Byggnadskontoret förhindras att innehava annan befattning, dels att deras tid upptages av tjänstegöromål i så stor utsträckning att någon möjlighet till arbete utom tjänsten icke förefinnes. Befattningshavarna vid Byggnadskontoret äro sålunda för sitt uppehälle hänvisade enbart till den inkomst de uppbära av staden. Skulle Stadsfullmäktige emellertid anse sig icke böra vidtaga en löneroglering i överensstämmelse med Styrelsens förslag, återstår utvägen att, på sätt Lönerogleringskommittén även ansett görligt (sid. 9) i betänkandet utanordna skillnaden emellan de av Styrelsen ifrågasatta beloppen och de av Lönerogleringskommittén föreslagna såsom personella lönetillskott till dess mera stabila förhållanden beträffande levnadskostnaderna inträtt. Ty ehuru väl en del av de befattningshavare, vilka sålunda komme i åtnjutande av personella tillskott icke varit vid Byggnadskontoret anställda under en längre följd av år, kan ett slikt förfarande dock försvaras, enär samtliga här ifrågavarande tjänstemän ej allenast hava en lång praktisk erfarenhet på andra områden att hänvisa till, utan även äro väl

kvalificerade för respektive sysslor och ett ersättande av desamma med nya, oprövade krafter säkerligen skulle för staden medföra direkta förluster. I avseende å jämförelse må nämnas att exempelvis ingenjörer av biträdande arbetschefen S. Randelins åldersklass vid Överstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna, åtnjuta en månadsavlöning av Fmk 1,700: —, medan yngre ingenjörer anställda vid Överstyrelsens järnvägsbyggnader i allmänhet uppbära Fmk 1,500: — per månad.

Sekreterarens vid Styrelsen lön föreslogs i tiden av Styrelsen till Fmk 5,000: — under förutsättning att denna avlöning skulle åtföljas av enahanda dyrtidstillägg, som tjänstemännen vid Byggnadskontoret åtnjuta. Då emellertid dyrtidstillägget för tjänstens innehavare, som innehar även annan befattning, numera utgår med endast 15 % av lönen och då icke förutsättas kan att till tjänsten ens framdeles skall kunna erhållas någon kompetent innehavare, som ej vore nödsakad att vid sidan av sekreterarebefattningen bestrida annan tjänst, har Styrelsen ansett att lönen för sekreteraren, på det lönebeloppet, med beaktande av det nuvarande låga penningvärdet, skall kunna utgöra skälig ersättning för det arbete sekreteraren har att utföra, borde höjas till Fmk 6,000: —. Löneregreringskommittén synes hava i avseende å lön jämställt sekreteraren vid Styrelsen med sekreteraren vid Hälsovårdsnämnden, men då arbetsbördan för sistnämnde tjänsteinnehavare med all sannolikhet är avsevärt mindre än för sekreteraren vid denna Styrelse, synes den föreslagna förhöjningen vara jämväl härav motiverad.

Styrelsen tillåter sig således hemställa:

att antingen en förhöjning av lönebeloppen för Styrelsen underlydande befattningshavare till de av Styrelsen nu föreslagna summor måtte av Stadsfullmäktige godkännas, eller ock att personella tillskott till motsvarande belopp bleve respektive befattningshavare beviljade.

Vidkommande sedan förslaget om inrättande av ett permanent organ, benämnt Helsingfors stads Lönenämnd, anser sig Styrelsen icke kunna avgiva utlåtande därom huruvida ett sådant organ vore behöfligt eller icke. Men för den händelse att Lönenämnden emellertid inrättades, vill Styrelsen dock påpeka att Nämndens under punkt 4, § 2 (sid. 73) närmare preciserade åliggande att övervaka det likformiga grunder tillämpas vid bestämmandet av avlöningsbeloppen för de befattningshavare, vilka åtnjuta avlöning ur kollektivanslag, säkerligen kommer att kräva av nämnden ett betydande mått av takt och smidighet, ävensom kännedom om arbetsförhållandena på vitt skilda områden på det icke ett eventuellt ingripande från Nämndens sida skall försvåra för vederbörande chefskap ordnandet på ett för staden möjligast fördelaktigt sätt av hithörande

förhållanden. Emellertid synes det Styrelsen som om genom Nämndens inrättande skulle tillskapas ett förhållande som ställde respektive verkchefer i beroende av tvänne, ungefär jämnställda institutioner, ity att ju redan varje ämbetsverk underlyder en särskild styrelse, vars utlåtande kan och bör inhämtas i slika frågor. Men därutöver tillkomme, efter Lönenämndens inrättande, ytterligare en instans, vars votum borde införskaffas och varigenom ej allenast frågornas avgörande komme att fördröjas än konflikter av större eller mindre bärvidd att föränledas. På dessa grunder håller Styrelsen före att berörda moment i Lönenämndens instruktion borde förtydligas därhän att ur detsamma klarligen framginge att Nämnden ej hade rätt att direkt ingripa i vederbörande Styrelsers eller chefskaps åtgöranden i hithörande frågor, utan endast att, efter inhämtande av nödiga upplysningar, hos Stadsfullmäktige göra den anmälan Nämnden eventuellt prövade vara påkallad.

Mot förslaget till stadga angående kommunala befattningshavares i Helsingfors stad anställningsvillkor ävensom mot förslaget till grunder för pensionering av befattningshavare har Styrelsen icke något särskilt att påminna. Dock vill styrelsen anmäla att de av Drätselkammaren föreslagna mindre ändringarna i nämnda förslag synts Styrelsen motiverade.

G. Idström.

Oskar Möller.

Bilaga } XXVI.
Liite }

INKVARTERINGSNÄMNDEN

I

HELSINGFORS

Helsingfors,
den 29 augusti 1918.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 129.

Genom remissresolution av den 20 innevarande augusti har Inkvarteringsnämnden anmodats att före den 10 instundande september till Stadsfullmäktige inkomma med utlåtande — — — — —

Då Inkvarteringsnämnden nu går att avgiva det äskade utlåtandet anser sig Nämnden, som fattat uppdraget så att Nämnden ägde avgiva yttrande beträffande de allmänna synpunkterna i kommitténs förslag till nya avlöningsstater ävensom angående de särskilda förslagen till instruktion för en lönenämnd, stadga om kommunala befattningshavares i Helsingfors anställningsvillkor och grunder för pensionering av befattningshavare, anställda i stadens tjänst, men däremot ej om förslagen till nya avlöningsstater för i betänkandet närmare angivna verk och myndigheter, böra främst framhålla att Nämnden visserligen ställer sig något tveksam beträffande lämpligheten av en allmän löneroglering under de abnorma förhållanden, som för närvarande råda, men att Nämnden emellertid på av Kommittén anförda skäl tror sig böra tillstyrka att Kommitténs förslag härutinnan måtte godkännas. Likaså omfattar Nämnden kommitténs å pag. 11—14 gjorda uttalanden beträffande utmätandet av löneförbättringen, om bisysslor och extra personal och kommunala arbetare. Å sid. 12 i betänkandet säger Kommittén att där en genomgående omläggning av resp. kommunala förvaltningsgrenar är omedelbart förestående, såsom fallet exempelvis vore med Inkvarteringsnämnden, har Kommittén i allmänhet bibehållit de nuvarande avlöningsstaterna och lämnat regleringen beroende på den blivande omorganisationen. Huru omedelbart förestående och genomgående en omläggning av Inkvarteringsnämnden må vara kan Nämnden visserligen icke uttala sig om. Men alltsedan Nämnden från innevarande augusti månads början ombetrotts med inkvartering av här förlagd tysk militär har Nämndens verksamhet i betydligt högre grad än förut tagits i anspråk. Nämnden har för den skull även utsträckt sin tjänstetid, som tidigare varit från kl. 10—11, sålunda att den nu sträcker sig från kl. 10—12 och fr. 2— $\frac{1}{2}$ 4, varutom ett tjänstebiträde ställts till Nämndens förfogande. Denna förökade verksamhet förutser Nämnden komma att fortfara så länge tysk militär är här förlagd. Och tror sig Nämnden icke begå ett alltför stort misstag om Nämnden antager att någon ändring härutinnan icke kommer att ske inom de närmaste par, tre åren. Att åter för obestämd tid lämna lönerogleringen för Inkvarteringsnämnden beroende synes Nämnden så mycket mindre kunna ifrågakomma som Nämnden uti sin till Stadsfullmäktige den 20 innevarande augusti avlätna skrivelse om förhöjning av avlöningsförmånerna för Nämndens där upptagne funktionärer till fullo ådagalagt behövligheten av en snar löneroglering. Hänvisande till sagda skrivelse (bilaga XXVI a) emotser Nämnden därför att frågan om Nämndens funktionärers avlöning i närmaste framtid av Stadsfullmäktige upptages till prövning. Inkvarteringsnämnden, som av Kommitténs betänkande ej övertygats om behövligheten av en särskild Lönenämnd utan anser att de åligganden Kommittén velat överföra å sagda Nämnd lämpligen kunna handhavas av Drätselkammaren, får förty hemställa att förslaget om tillsättande av en Lönenämnd finge förfalla. Därest Stadsfullmäktige omfatta denna Inkvarteringsnämndens åsikt böra Löne-

regleringskommitténs förslag till stadga angående kommunala befattningshavares i Helsingfors stad anställningsvillkor och förslag till grunder för deras pensionering underkastas härav betingad omredigering. Vad dessa två förslag i övrigt beträffar, hemställer Nämnden huruvida desamma icke kunde av Stadsfullmäktige godkännas med sådan ändrad lydelse av resp. § 8 och mom. 5 Drätselkammaren föreslagit, och vad 7 § i först oberopade förslag beträffar, enär det synes Nämnden att vederbörande myndighet bör ombetros att själv utan annans hörande bestämma om den dagliga tjänstgöringen m. m. med skyldighet endast att om sitt beslut underrätta Drätselkammaren, med följande förändrade lydelse:

Å vederbörande myndighet ankommer att utfärda bestämmelser angående daglig tjänstgöring, utsträckning och inskränkning av arbetstiden, expeditions-tiden, mottagningstider m. m. dylikt; och skola härvid i den mån sådant utan olägenhet kan ske iakttagas likformighet emellan de olika verken. Härom bör Drätselkammaren underrättas.

På Inkvarteringsnämndens vägnar:

M. af Enehjelm.

Emil Lindroos.

*Bilaga } XXVI a.
Liite }*

INKVARTERINGSNÄMNDEN

I

HELSINGFORS

Helsingfors,

den 20 augusti 1918.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 118.

Såsom envar har sig bekant hava prisen på livsmedel och övriga förnödenhetsartiklar sedan världskrigets början i ett flertal länder icke oväsentligt stigit. I vilken mån sådant skett i Finland och särskilt Helsingfors framgår delvis av den på grundvalen av de s. k. indextalen anställda jämförelse emellan prisstegringen på livsmedel i Finland och utlandet, vilken jämförelse nyligen

ingått i tidningspressen — Huvudstadsbladet för den 14 innevarande augusti N:o 138 — och vilken jämförelse utvisar att prisen på livsmedel i Helsingfors sedan krigets början stigit till augusti 1917 med 255 % och till november samma år med 461%. Efter sistsagda tidpunkt hava livsmedelsprisen överhuvudtaget varit i en oavbruten stegring och torde prisstegring för närvarande kunna beräknas till minst 500 %. Vid sådant förhållande är det icke förvånande om den avlöning som Inkvarteringsnämndens tjänstemän och betjäning åtnjuta, visat sig alldeles otillräcklig. Sagda funktionärer åtnjuta för närvarande i arvode följande för ett antal år tillbaka fastställda belopp, nämligen:

ordföranden	Fmk 3,000: —
sekreteraren	” 2,000: —
kvartermästaren	” 2,000: —
vaktmästaren	” 1,200: —

På grund av det merarbete som världskriget förorsakat Inkvarteringsnämnden hava Stadsfullmäktige för den tid kriget varade genom särskilda beslut av den 22 september 1914, 16 februari 1915, 16 maj 1916 samt 30 januari och 24 april 1917 tillagt Nämndens berörda funktionärer tillskottsarvodet, som för närvarande utgå för

ordföranden med	Fmk 3,000: —
sekreteraren ”	” 2,400: —
kvartermästaren med	” 2,700: —
vaktmästaren med	” 600: —

Härutöver hava sekreteraren, kvartermästaren och vaktmästaren kommit i åtnjutande av dyrtidstillägg, uppgående för närvarande för

sekreteraren till	Fmk 660: — för år
kvartermästaren till	” 2,700: — ” ”
vaktmästaren till	” 2,900: — ” ”

Enär förhoppning icke finnes att prisen å flertalet livsmedel och övriga förnödenhetsartiklar inom närmaste framtid skola nedgå utan antagligt är att nuvarande dyrtid ännu länge kommer att fortfara, ser sig Inkvarteringsnämnden föranlåten att vända sig till Stadsfullmäktige med en vördsam anhållan att Fullmäktige ville snarast möjligt till omprövning upptaga frågan om Nämndens tjänstemäns och och betjänings avlöning. Härtill har Nämnden ansett sig äga så mycket större skäl som Drätselkammaren vid upprättande av förslag till utgifts- och inkomststat för Helsingfors år 1918 icke funnit skäl föreligga att

tillmötesgå Nämndens i skrivelse av den 6 oktober 1917 gjorda framställning om tillskottsavlöning för Nämndens berörda funktionärer enär, enligt Drätselkammarens åsikt härigenom ett undantag skulle gjorts från regeln att löneförhöjningsfrågor icke böra i samband med budgetregleringen upptagas, utan överlämnat frågan till behandling av det av Fullmäktige tillsatta löneregleringsutskottet, som emellertid ej heller torde upptagit ärendet.

För sin del tror sig Nämnden böra, med hänsikt till vad ovan anförts och i betraktande därav att Nämndens tjänstetid, efter det ombesörjandet av inkvartering åt tysk militär anförtrotts Nämnden från den 1 innevarande augusti, numera är från kl. 10—12 och 2— $\frac{1}{2}$ 4, hemställa att Stadsfullmäktige ville besluta att Inkvarteringsnämndens nedannämnda funktionärers avlöningsförmåner från den 1 i denna månad böra utgå med följande belopp, nämligen för

ordföranden med	Fmk 12,000: —	för år
sekreteraren „	„ 6,600: —	„ „
kvartermästaren med	„ 10,800: —	„ „
vaktmästaren med	„ 5,400: —	„ „

På Inkvarteringsnämndens vägnar:

M. af Enehjelm.

Emil Lindroos.

Helsingfors, Tidnings- och Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1918.

Esitys sopimuksen tekemisestä Sydfinska Kraftaktiebolaget nimisen yhtiön ja kaupungin sähkölaitoksen kesken sähkövoiman hankinnasta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Syysk. 18 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 562.

Sen johdossa että vuosi vuodelta käy vaikeammaksi saada polttoaineita kaupungin sähkölaitokselle, ryhtyi laitoksen entinen johtaja, insinööri Lars W. Åberg, keskusteluihin Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön kanssa saadakseen aikaan yhtiön ja laitoksen kesken välipuheen lisävoiman hankkimisesta laitokselle Kymijoen varrelle suunnitelluista yhtiön voimalaitoksista. Näiden keskustelujen tuloksena on olemassa välikirjan ehdotus (Liite VI), jota kaupungin teknillisten laitosten Hallitus Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä (Liite I) puoltaa hyväksyttäväksi, minkä ohessa Hallitus ehdottaa, että kaupunki rupeaisi yhtiön osakkaaksi ostamalla osakkeita 2 miljoonan markan nimellisarvosta. Ehdotettua toimenpidettä on insinööri Åberg seikkaperäisesti perustellut (Liite II), minkä ohessa asiakirjoihin on liitetty kolme asiaa koskevaa edellämäin mainitun yhtiön kirjelmää (Liitteet III—V). Puheena olevassa sopimuksessa sitoutuu Sydfinska Kraftaktiebolaget sähkölaitoksen Sörnäsissä olevalle höyryvoima-asemalle toimittamaan sähkövoimaa säännöllisesti vähintään 8,000,000 kilowattituntia vuodessa tai, jos sähkölaitoksen vuotuinen voimananto on 16,000,000 kilowattituntia vähempi, vähintään puolet kulutusmäärästä. Yhtiö ei sitoudu vastaamaan mahdollisista hankinnan keskeytyksistä, joita aikaansaavat liikehäiriöt, korjaustyöt tai muut ylivoimaiset esteet. Toiselta puolen sitoutuu sähkölaitos pääasiassa ottamaan kaiken kuluttamansa ja jakamansa sähkövoiman yhtiön johtoverkosta, sikäli kuin sitä annetaan laitoksen käytettäväksi, sekä lupaa, sikäli kuin laitoksen konelaitteet ja kuormitusolot sallivat, toimittaa yhtiölle varavoimaa enintään 2,000,000 kilowattituntia vuodessa. Hankinta ja kulutus alkavat kohta yhtiön vesivoimalaitoksen ja voimansiirto johdon valmistuttua ja välikirja on voimassa hankinnan alkamispäivästä lukien kymmenen vuotta sekä sittemmin kolme vuotta kerrallaan

vuoden irtisanomisajoin. Jos yhtiön laitoksia ei ole pantu käyntiin ennen 1923 vuoden loppua, on kumpikin sopimuskumppani oikeutettu purkamaan välipuheen. Yhtiön hankkiman virran hinta määrätään sen mukaan, minkä suuruiset sähkölaitoksen polttoainekustannukset ovat synnytettyä kilowattituntia kohti, lukuun ottamatta lauhdutusta, ja lasketaan 6.5 m³ halkoja tahi 900 kg hiiliä tarvittavan synnyttämään 1,000 kilowattituntia, ollen hinta 20 % vähempi tätä kustannusta, kuitenkin sillä rajoituksella että se välikirjan voimassaoloajan viitenä ensimmäisenä vuonna ei saa olla 15 penniä vähempi eikä 25 penniä suurempi kilowattitunnilta eikä seuraavina viitenä vuonna 5 penniä vähempi eikä 20 penniä suurempi kilowattitunnilta. Sähkölaitoksen yhtiölle toimittamasta varavoimasta maksaa yhtiö kahta vertaa kalliimman hinnan. Muut määräykset koskevat sopimuskumppanien velvollisuuksia koneiden ja johtojen hoitoon nähden, kulutuksen ja hinnoittelun määräämistä sekä erimielisyyksien ratkaisua.

Ajatus että siirryttäisiin höyryllä synnytetystä sähkövoimasta vesivoimalla synnytettyyn ei ole uusi, ja Kaupunginvaltuusto on aikaisemmin periaatteessa sitä kannattanut kesäkuun 20 päivänä 1917 päättäessään ostaa Mankalan kosket rakennuttaakseen niiden varrelle voima-aseman. Tämä osto tarkoitti kaupungin vastaisten tarpeiden turvaamista, lähemmin mainiten vuodesta 1930 lähtien, jolloin kaupungin sähkövoiman kulutus laskelmain mukaan nousisi siihen määrään, että taloudellisesti kannattaisi rakentaa voimalaitos mainittujen koskien partaalle. Mikäli insinööri Åberg nyt on lausunut, lienee mainittu laskelma ollut varsin optimistinen, joten puheena olevain laitosten rakentamisen täytyisi siirtyä jonkin verran myöhemmäksi. Näyttää sentähden olevan hyvin harkittua, että toisella tavoin jo lähemmässä tulevaisuudessa hankitaan kaupungille helpotusta polttoaineiden hankinnassa, ja ehdotettu sopimus tarjoaa tällaisia helpotuksia sangen suuressa määrässä, sillä sähkölaitoksen vuotuinen polttoaineiden kulutus vähenisi ehdotetun voimanhankinnan johdosta arviolta 20,000 sylillä vuodessa. Kaupungille ja sen asukkaille sekä laajemmalla katsoen koko maallemme koitua hyötyä mainitun vuotuisen halkomäärän säästymisestä perustelisi ehdotetun sopimuksen päättämistä, siinäkin tapauksessa ettei kaupungilla siitä olisi suoranaista taloudellista etua. Tulisiko hankinta myöskin viimeksi mainitussa kohden kaupungille edullinen, riippuu tietenkin suurimmaksi osaksi polttoainehintain tasosta vastaisina vuosina, minkätähden siitä tuskin voi edeltäpäin sanoa mitään varmaa. Sähkölaitoksen entisen johtajan selvityksessä olevaan laskelmaan ei ole pantava mainittavaa merkitystä, laskelma kun perustuu enemmän tai vähemmän mielivaltaisiin oletuksiin. Laskelma antaisi kokonaan toisen tuloksen, jos pysyttämällä oletetut halonhinnat siirretään hankinnan alkamisaika vuoteen 1924, minkä välikirja vielä sallii ja mikä näyttää aivan yhtä luultavalta kuin että voimayhtiön laitokset olisivat valmiina 1921 vuoden

alussa. Toiselta puolen lienee, niinkuin insinööri Åberg myöskin on huomauttanut, tuskin luultavaa, että polttoainehinnat laskeutuisivat ennen sotaa vallinneeseen tasoon. Joka tapauksessa näyttää varovaisuus vaativan, ettei yrityksestä edellytetä olevan mainittavaa välitöntä taloudellista voittoa, vaikkei sitä suinkaan ole pidettävä mahdottomana.

Toinen esillä olevan asian puoli, johon Rahatoimikamari on kiinnittänyt erikoista huomiota, on Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön sitoumus vastedes uusia osakkeita antaessaan myydä kaupungille yhtiön osakkeita nimellisarvosta, lisäksi luettuna 6 %:n korko, kaikkiaan kahden miljoonan markan määrään asti. Rahatoimikamarin mielestä on aivan oikein, että suuret kuluttajat vastedes tulevat voimakkaasti edustetuiksi yhtiössä ja saavat tilaisuuden vaikuttaa sen toiminnan vastaiseen kehitykseen. Mitä erikoisesti kaupunkiin tulee, näyttää nyt alotettu sähkölaitoksen ja yhtiön välinen yhteistyö vastedes, kun sekä kaupunki että muut kulutuskeskukset ovat kasvaneet ja yhtiön voimalaitosten laajentaminen käy suotavaksi, voivan johtaa kaupungin Kymi-joessa omistaman vesivoiman käyttämiseen sekä kaupungille että yhtiölle edullisella tavalla. Tähän nähden olisi suotavaa, ettei kaupungin osallisuutta yhtiössä alun pitäen määrättäisi liian vähäiseksi, ja katsoo Kamari yhtiön suostumuksella olevan ehdottaminen, että kaupungin osuus yhtiössä, sen jälkeen kuin yhtiö on uusia osakkeita antanut, määrättäisiin 25 %:si osakepääomasta. Kun yhtiöjärjestys sallii osakepääoman lisäämisen ainoastaan 10,000,000 markkaan, käsittäisi kaupungin osakkeiden osto enintään 2.5 miljoonaa. Sen ohessa olisi sopimukseen pantava ehto, että nykyisen yhtiöjärjestyksen säännöstä osakkaan etuoikeudesta uusia osakkeita merkitessä muutetaan. Yhtiöjärjestyksen 4 §:n 3 momentissa on nimittäin seuraava säännös: „Sittenkun alkuperäinen osakepääoma on maksettu, voidaan osakepääoma yhtiökokouksen päätöksellä korottaa enintään kymmeneen miljoonaan (10,000,000) markkaan antamalla uusia, niinkään kahdensadan (200) markan määräisiä osakkeita, ja on ennestään olevalla osakkeenomistajalla etuoikeus uusien osakkeiden merkitsemiseen, sikäli kuin tätä ei kumota erityisellä sopimuksella uuden omaisuuden hankkimisesta ja sen maksamisesta osakkeilla“. Muutettaessa yhtiöjärjestystä niin, että osakepääoma voidaan korottaa 10 miljoonaa markkaa suuremmaksi, olisi vastamainitusta säännöksestä poistettava loppuosa alkaen sanoista „sikäli kuin tätä j. n. e.“.

Yhtiön osakkeista pyytämää hintaa täytyy pitää alhaisena, koska, mikäli Rahatoimikamarille on tunnettua, niistä jo voi saada korkeamman hinnan. Kun ei uusien osakkeiden määrää eikä niiden antoaikaa ei vielä ole määrätty, ei myöskään voida ilmoittaa osakkeiden ostoon tarvittavan määrärahan suuruutta. Likimäärin laskettaessa määrärahan suurinta määrää sopii edellyttää uusia osakkeita annettavan 6 miljoonan markan arvosta sekä aikaan nähden ottaa huomioon insinööri Åbergin selvityksessä oleva tieto, että rakennustöi-

hin kuulu vähintään kaksi vuotta, joten ne täytyy alottaa viimeistään 1921 vuoden lopussa, jolloin myöskin niitä varten tarvittava pääoma on hankittava, luultavasti osittain osakkeita antamalla. Vastamainittuun aikaan olisi osakkeen hinta, laskettuna yhtiön liitteessä V esittämillä perusteilla, Smk 264:29 ja koko määrärahasumma 3,303,625 markkaa. Nykyään kuitenkin lienee tarpeen ainoastaan periaatteellinen päätös siitä, että puheena olevassa yhtiössä ostetaan osakkeita nimellismäärään, joka on 25 % yhtiön osakepääomasta osakkeiden annon tapahduttua, minkä ohessa Rahatoimikamari saanee toimekseen aikansa tehdä esityksen määrärahan osottamisesta tätä ostoa varten.

Välikirjaehdotusta vastaan ei Rahatoimikamarilla ole ollut muuta muistuttamista kuin että 4 § näyttää suovan sijaa väärintulkinnalle, minkätähden sen viimeistä lausetta: „Voimayhtiö hankkii j. n. e.“ olisi, sittenkun pisteen sijaan on pantu pilkku, täydennettävä seuraavilla sanoilla: „sikäli kuin ne ovat sijoitettuina sähkölaitoksen rakennuksiin“.

Eroavan mielipiteen on lausunut herra Hjelmman, jonka mielestä kaupungin ei nyt tulisi ilman muuta sitoutua puheena olevaan välikirjaan, vaan suunnata ponnistuksensa Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön ja Mankalan osakeyhtiön sekä Helsingin kaupungin, ehkäpä muidenkin sähkövoiman suurtuottajain ja suurkuluttajain keskinäisen liittymän aikaansaamiseen, jotta osakkaat voisivat saada voimaa ja valoa mahdollisimman edullisilla ehdoilla.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

valtuuttaa Rahatoimikamarin Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön kansa tekemään sopimuksen sähkövoiman hankinnasta tämän oheisen välikirjaehdotuksen mukaisesti, 4 § siten muutettuna kuin edellä on mainittu;

välipuhetta tehtäessä kaupungille taattavaksi oikeuden ensinmainitun yhtiön antaessa uusia osakkeita ostaa näitä nimellisarvosta, siihen lisättynä 6 %, 25 %:n nimellismäärään asti korotetun osakepääoman määrästä; sekä

antaa Rahatoimikamarin toimeksi aikansa tehdä esityksen määrärahan osottamisesta osakkeiden ostoa varten.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

*Helsingissä,
syysk. 4 p:nä 1918.*

N:o 940.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun vaikeudet sähkölaitoksen tarvitsemien suurien polttoainemääriin hankinnassa vuosi vuodelta lisääntyvät, samalla kun sähkölaitoksen kuormitusoloissa tapahtuneet muutokset siirtävät yhäkin tuonemmaksi sen ajankohdan, jolloin Mankalan putouksia voidaan ryhtyä esdullisesti käyttämään, ryhtyi sähkölaitoksen entinen johtaja, insinööri Lars W. Åberg, keskusteluihin Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön kanssa saadakseen sähkölaitokselle tarpeellista lisä- ja varavoimaa Kymijoen Strömforsiin ja Ahvenkoskeen rakennettavasta mainitun yhtiön vastaisesta voimalaitoksesta. Näistä keskuisteluista on ollut tuloksena ehdotus mainitun yhtiön ja Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kesken tehtäväksi sopimukseksi lisä- ja varavoiman hankkimisesta, mikä ehdotus Hallituksella täten on kunnia lähettää Herroille Kaupunginvaltuusmiehille oheen pannen insinööri Åbergin laatimat perustelut sekä kolme edellä mainitun yhtiön Hallitukselle tahi sähkölaitokselle lähettämää kirjelmää asiassa.

Siihen suureen merkitykseen nähden, mikä tuollaisen varavoiman saannilla olisi sähkölaitoksen hankintakyvyille sekä polttoainekulutuksen vähenemiselle vesivoiman käytäntöön tulemisen johdosta, on Hallitus puolestaan kannattanut sopimuksen tekemistä laaditun ehdotuksen pohjalla, vaikka sähkölaitos tehtyjen laskelmain mukaan ei näykään saavan tästä mainittavaa taloudellista etua. Erittäinkin näyttää Hallituksesta siltä, kuin olisi ehdotettu alin 15 ja 5 pennin hinta KW:lta korkeanlainen siihen hyötyyn nähden, mikä yhtiölle koituisi siitä, että se tällä tavoin saisi kaupaksi miltei kaiken liikavoimansa. Mitä vihdoin tulee ehdotukseen että Helsingin kaupunki rupeaisi Sydfinska Kraftaktiebolag yhtiön osakkaaksi, pitää Hallitus tätä suotavana, jotta kaupungilla olisi tilaisuus tällä keinoin tulla edustetuksi yhtiössä.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

K. Axel Ahlfors.

Alfr. Tuominen.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS.*Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.*

Kaupunginvaltuusto on kesäkuun 20 päivänä 1917 päättämällä kaupungille ostaa $\frac{3}{5}$ Mankalan koskien vesivoimasta sekä joen molemmilla rannoilla olevat alueet saattanut kysymyksen vastaisesta voimanhankinnasta sähkölaitokselle semmoiseen ratkaisuun, että laitoksen on mahdollista vastaisuudessa synnyttää sähköä mainituista putouksista saadun vesivoiman avulla. Mainitun päätöksen pohjana olleesta Mankalan koskien käyttömahdollisuuksia valaisevasta selvityksestä, joka perustui silloin tunnettuihin sähkölaitoksen kuormitusoloihin ja sen pohjalla laskettuihin vastaisiin kuormitusmääriin, kävi selville, että mainitut kosket vasta 1930 luvun alussa voitaisiin ottaa käytäntöön laitokselle edullisella tavalla. Rakennuskustannusten oli laskettu nousevan noin 70 0/0 suuremmiksi ennen sotaa vallinneita työkuormituksia. Niiden noin puolelta vuoden kuluessa, mitkä ovat kuluneet näiden laskelmien laatimisesta, on käynyt yhä selvemäksi, että edellytykset sekä sähkölaitoksen kuormitusoloihin että hinnannousuun nähden olivat sängen optimistiset. Sähkölaitoksen kuormitus on kaupungin sotateollisuuden lakattua ja sähkövalaistuksen kysynnän sen sijaan tuntuvasti lisääntyneenä saanut aivan toisen luonteen, kuin mikä voitiin panna aikaisempain laskelmien pohjaksi. Niinikään on yhä enemmän vakautunut se käsitys, että aikaisemmissa kustannusarvioissa edellytetty, ennen sotaa vallinneiden hintain prosentittainen korotus on ollut liian alhaiseksi laskettu. Tämän johdosta ja etusijassa syystä että sähkölaitoksen kuormituksen lisäys ainakin lähivuosina johtunee lisääntyvästä valovirran tarpeesta, täytyy se ajankohta, jolloin niin suuren voimalähteen kuin Mankalan koskien käyttäminen voi käydä taloudellisesti kannattavaksi, jos on tyydytettävä *ainoastaan* sähkölaitoksen tarpeita, nähtävästi lykätä aikaisemmin edellytettyä ajankohtaa tuonemmaksi.

Toiselta puolen käy vuosi vuodelta vaikeammaksi hankkia sähkölaitoksen tarvitsemia suuria polttoainemääriä, jos laitoksen vielä täytyy pitemmän aikaa käyttää polttoaineena yksinomaan halkoja. Sähkölaitos onkin sentähden jo pitemmän ajan kuluessa koettanut selvittää, mitä mahdollisuuksia sillä olisi saada laitoksen häiriintymättömälle käytölle tarpeellista voimaa lähiaikoina ja kunnes olot ovat kehittyneet semmoisiksi, että voidaan ryhtyä rakentamaan voimalaitosta Mankalan koskiin. Tässä kohden on otettu huomioon mahdollisuus käyttää muitakin kuin vastamaittuja polttoaineita, esimerkiksi turvetta ja naftaa, mutta katsoen näiden polttoaineiden hankintaa lähiaikoina kohtaviin vaikeuksiin täytyy jättää sillessä kysymys niiden käyttämisestä laitoksen tarpeisiin. Avuksi täytyy laitoksen mielestä edelleen hankkia sopivaa höyryllä synnytetyn voiman korvausta, ja on sentähden huomio kiintynyt voiman hankkimiseen tähän tarkoitukseen erittäin sopivista Kymijoen Strömforsista ja Ahven-

koskesta, jota apukeinoa on aikaisemminkin ajateltu. Näiden koskien omistaja on kuitenkin nyttemmin Sydfinska Kraftaktiebolaget, joka onnistuttuaan saamaan ne haltuunsa A. Ahlström Osakeyhtiöltä, aikoo koskiin rakentaa voimalaitoksen voiman jakamiseksi rannikkokaupunkeihin ja Helsingin lähiseuduille. Tiedusteltaessa, olisiko mahdollista saada sähkölaitokselle voimaa yhtiön ehkä kohdakkoin rakennettavasta voimalaitoksesta, on käynyt selville, että tämä ei ole aivan mahdotonta. Edellyttäen yhtiön keskustelujen eräiden vastaisten suurkuluttajain kanssa johtavan toivottuun tulokseen on yhtiö ilmoittanut ryhtyvänsä heti rakentamaan mainittua laitosta, siinä tapauksessa että Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kanssa saadaan aikaan semmoinen sopimus, että sähkölaitos lähemmin sovitulla ehdoilla käyttää kaiken yhtiön puolelta sen käytettäväksi annetun liikavoiman. Yhtiö sitoutuisi tässä menettelemään niin, että sähkölaitos voisi yhtiön vastaisesta johtoverkosta saada sähkövoimaa säännöllisissä oloissa vähintään 8,000,000 kilowattituntia vuodessa tahi, jos sähkölaitoksen vuotuinen voimananto on 16,000,000 kilowattituntia vähempi, vähintään puolet sähkölaitoksen todellisesta voimanannosta. Jos yhtiön edellyttämät menekkisopimukset voidaan saada aikaan niin hyvässä ajoin, että laitosta voidaan ryhtyä vielä tänä vuonna rakentamaan, on toiveita olemassa, että voimananto voidaan alottaa jo 1921 vuoden alusta.

Sähkölaitoksen mielestä täytyy tätä keinoa laitoksen hankintakyvyn turvaamiseksi nykyään pitää tarkoituksenmukaisimpana, minkätähden laitos onkin jo ryhtynyt yhtiön kanssa lähempiin keskusteluihin sopimuksen aikaansaamisesta sähkövoiman hankkimiseksi sähkölaitokselle, ja on näistä keskusteluista ollut tuloksena tämän oheinen hankintasopimuksen ehdotus. Vaikka yhtiön puolelta sähkölaitoksen käytettäväksi annettava vähin voimamäärä onkin ainoastaan puolet laitoksen nykyään antamasta voimamäärästä, edustaa tämä osa kuitenkin niin suurta polttoainemäärää (noin 20,000 sylvä halkoja vuodessa), että laitos tämän johdosta saa suurempaa mahdollisuutta kohtuulliseen hintaan hankkia muun voimatarpeensa tyydyttämiseen tarvittavan polttoainemäärän. Varsin luultavasti voi sähkölaitos niinikään, jos sopimus yhtiön kanssa saadaan aikaan, yhtiön voimalaitoksesta saada taattua paljon suuremman voimamäärän, joten laitos ei ainoastaan voisi edelleen supistaa polttoainehankintaansa, vaan aivan luultavasti myös pääsisi edelleen laajentamasta höyrylaitoksensa kone-tehoa aikana, jolloin kaikista laajennuksista on tavattoman suuria kustannuksia.

Mitä sitten tulee tämän oheisen hankintasopimusehdotuksen yksityiskohtiin, huomauttakaan ensinnäkin, että sopimusta tuskin voi tehdä kymmentä vuotta lyhemmäksi ajaksi hankinnan alusta lukien, joten sopimus lakkaisi aikana, joka käytännöllisesti katsoen hyvin kävisi yhteen Mankalan putousten hyödyksi käyttämistä tarkoittavain suunnitelmain toteuttamisajan kanssa. Silmällä pitäen polttoainekustannusten vastaista mahdollista huojistumista on sopimuksen voimassaoloaika jaettu kahteen viisivuotiskauteen, ollen vähin maksu jälkimäisellä viisivuotiskaudella ainoastaan kolmannes edellisen aikaan sovitusta maksusta. Voiman hintaa määrättäessä on pantu pohjaksi laitoksen halonkulutus synnytettyä kilowattituntia kohti, joka on hiukan vähempi sitä alinta tulosta, mikä sähkölaitoksessa tähän asti on saavutettu sen uudella Stal-turbinilla. Jotta yhtiö saisi koron ja kuoletuksen perustamis-pääomalleen, on laitoksen mielestä ollut myönnyttävä yhtiön esittämään alimpaan hintaan, joka 5 ensimmäisenä vuonna on 15 penniä ja 5 jälkimäisenä vuonna 5 penniä kilowatti-

tunnilta, vaikka laitos hyvin käsittää, että voi olla mahdollista, että höyryllä synnytetty kilowattitunti sopimuskauden myöhäisempinä vuosina ehkä tulee mainittua arvoa halvemaksi. Jottei maksu voisi ylenmäärin kohota, on se 5 ensimmäisenä vuonna määrätty enintään 25 penniksi ja 5 jälkimäisenä vuonna 20 penniksi kilowattitunnilta. Vertailun vuoksi mainitakoon, että yksistään polttoainekustannukset sähkölaitoksessa nykyään synnytetystä voimasta nousevat 28 penniin kilowattitunnilta, lauhtutusta lukuun ottamatta. Yhtiön antaman voiman hinta on muuten pantu riippumaan sähkölaitoksen omista kustannuksista eri vuosina ja määrätty niin, että se on 20 % alempi näitä kustannuksia, laskettuina tässä edellä mainitun polttoainekulutuksen perusteella, kuitenkin edellä esitettyjen alimpain ja ylimpään maksujen puitteissa.

Jotta voitaisiin arvostella, minkälaisen taloudellisen tuloksen ehdotettu sopimus antaisi sähkölaitokselle, siinä tapauksessa että polttoaineiden hinta kuluvana vuonna olisi kohonnut huippuunsa, on seuraavassa osotettu mitä sähkölaitoksen olisi yhtiölle maksettava, siinä tapauksessa että polttoaineiden hinta vuodesta 1919 lähtien yhtäjaksoisesti alenisi, niin että laitoksen kustannukset kilowattitunnilta höyryllä synnytettyä voimaa 10 vuoden kuluttua sopimuksen voimaan astumisesta olisivat yhtä alhaiset (2.25 penniä kilowattitunnilta) kuin ne olisivat olleet ennen sotaa hiilien hinnan ollessa 25 markkaa tonnilta ja käytettäessä laitoksen nykyistä edullisinta konetta (Stal-turbinia).

Vuonna	Keski- määr. poltto- ainekust. kwt kohti	SL:n poltto- ainekust. 10,000,000 kwt kohti	SL:n kustannukset 10 milj. kwt:lta SFK:n virtaa. Alin hinta 1925 asti 15 ja 1930 asti 5 p:iä			Voitto SFK:n hinnan ollessa 20 % alle SL:n omainsus- tannusten
			10 %	15 %	20 %	
1918	p:iä. 24.25	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.
1919	22.56					
1920	20.87					
1921	19.18	1,918,000	1,726,000	1,630,000	1,532,000	386,000
1922	17.49	1,749,000	1,574,000	1,500,000	1,500,000	249,000
1923	15.80	1,580,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	80,000
1924	14.11	1,411,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	— 89,000
1925	12.42	1,242,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	— 258,000
1926	10.73	1,073,000	966,000	914,000	860,000	213,000
1927	9.04	904,000	814,000	768,000	723,000	181,000
1928	7.35	735,000	662,000	625,000	588,000	147,000
1929	5.65	565,000	509,000	500,000	500,000	65,000
1930	3.95	395,000	500,000	500,000	500,000	— 105,000
1931	2.25					
Yhteensä		11,572,000	11,251,000	10,937,000	10,703,000	
10 vuoden voitto..			321,000	635,000	869,000	

Niinkuin taulusta näkyy, olisi laitos näiden 10 vuoden kuluessa sopimuksessa edellytetyn alennuksen perusteella säästänyt 869,000 markkaa käyttäessään vuodessa 10,000,000 kw yhtiön voimaa. Tällä laskelmalla on tietysti ainoastaan teoreettista arvoa, koska mahdollinen polttoaineiden hinnan huojistuminen ei suinkaan käy niin säännöllisesti kuin tässä on edellytetty. Pikemmin täytynee olettaa että, kun polttoaineiden hinta kerran alkaa huojistua, se ei jakaannu tasaisesti useammalle vuodelle, vaan pikemmin muuttuu tuntuvasti ja ehkä hyvinkin äkkiä, mutta sen sijaan saanee epäillä, onko polttoaineiden hinta ylipäättään vuoteen 1930 asti ehtinyt laskeutua ennen sotaa vallinneelle tasolle.

Vaikka sähkölaitoksen tässä esittämä ehdotus tuottaa jonkin verran taloudellisen tappion vaaraa, aikaansaa sen toteuttaminen kuitenkin laitokselle niin suurta etua turvaamalla sen käyttömahdollisuudet, että laitos katsoo empimättä voivansa ehdottaa,

että Hallitus sähkölaitoksen hankintakyvyn turvaamiseksi odotettavissa olevina polttoaineista köyhinä aikoina hankkisi Kaupunginvaltuustolta luvan tehdä Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön kanssa hankintasopimuksen tämän oheisen, yhtiön ja sähkölaitoksen kesken sovitun ehdotuksen mukaisesti.

Helsingissä, elokuun 24 päivänä 1918.

Lars W. Åberg.

*Helsingin kaupungin sähkölaitokselle.**Täällä.*

Sähkölaitoksen johtajan, insinööri Lars W. Åbergin, kanssa olleisiin suullisiin keskusteluihin viitaten on meillä täten kunnia antaa ehdotus sähkövoiman hankkimiseksi Sähkölaitokselle Kymijoen Ahvenkosken haaraan suunnitellusta voimalaitoksestamme tämän oikeisen välikirjaehdotuksen mukaisesti.

Tarjous on meidän puoleltamme ehdollinen, koska puheena olevan suunnitelman toteuttaminen nykyisissä epävarmoissa ja hankaloissa oloissa näyttää johtokunnastamme mahdolliselta ja suotavalta ainoastaan siinä tapauksessa, että takeita hankittavan voiman kannattavasta menekistä voidaan virranhankintasopimusten muodossa edeltäpäin saada ja niin laajassa mitassa, että yrityksen kannattavuus näyttää kutakuinkin taatulta. Tähän vaaditaan, paitsi että kaupunginviranomaiset hyväksyvät esillä olevan välikirjaehdotuksen, myös sopimus n. s. ensivoiman hankinnasta vähintään 3,500 kilowattin tehomäärään meidän laskemastamme alimmasta hinnasta. Olemme kuitenkin nykyään keskusteluissa eri kuluttajaryhmäin edustajain kanssa ja toivomme muutaman viikon kuluessa saavamme täyden selvän mainituista menekkimahdollisuuksista.

Sitä paitsi riippuu rakennustöiden alottaminen siitä, voiko A. B. Outokumpu Kopperi ottaa hankkiakseen tarkoitukseen tarvittavat melko suuret kuparimäärät, mistä seikasta niinkään saataneen selvitys lähimpäin parin, kolmen viikon kuluessa.

Lopuksi on Herttonäs Gods AB:n ja Botby Gods AB:n puolelta, jotka yhtiöt ovat meidän toiminimemme osakkaita ja ovat siksi ruvenneet pääasiallisesti saadakseen vastaiset sähkövoimatarpeensa tyydytytyiksi, panneet koko käytettävänä olevan vesivoiman luovutuksen ehdoksi — mistä seikasta nyt alotettavassa rakennustyössä on kysymys — että niille varataan tilaisuus saada sähkövoimaa Helsingin kaupungin sähkölaitoksesta samoilla ehdoilla, kuin sitä on annettu tahi annetaan Helsingin kaupungin alueella sijaitseville suurkuluttajille.

Kohteliaasti pyytäen, että Te käsittelisitte esillä olevan ehdotuksen niin joutuisasti, kuin nykyisten olojen epävakaisuus ja puheenalaista laatua olevalle rakennusyriykselle suotuisan matalavesikauden pikainen lähestyminen vaativat, sekä mielellämme antaen tarpeellista tietoa asiasta, olemme

Kunnioittaen
Sydfinska Kraftaktiebolaget:

G. M. Nordensvan.

**SYDFINSKA
KRAFTARTIEBOLAGET***Helsinki.**Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.*

Saamme täten kunnioittaen vakuuttaa, että tämän oheinen, meidän tänä päivänä allekirjoittamamme ehdotus sopimukseksi sähkövoiman antamisesta Helsingin kaupungin sähkölaitokselle on tämän oheen jäljennöksenä pannussa, sähkölaitokselle t. k. 20 päivänä lähetetyssä kirjeessä mainituilla edellytyksillä meitä velvoittava ensi lokakuu 15 päivään.

Samalla sitoudumme puheena olleen uusien osakkeiden annon tapahtuessa suomaan Helsingin kaupungille tilaisuuden nimellisarovosta, siihen lisättynä kasvanut 6 %:n korko, ostaa meidän yhtiössämme osakkeita kahden miljoonan markan nimellisarovosta, siinä tapauksessa että ehdotettu voimanhankinta tulee toimeen esillä olevassa välikirjaehdotuksessa esitetyin ehdoin.

Helsingissä, elokuun 31 päivänä 1918.

Sydfinska Kraftaktiebolaget:

G. M. Nordensvan.

**SYDFINSKA
KRAFTAKTIEBOLAGET**

Helsinki.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.

Johtaja Hj. Pehrmanin suullisesti tiedusteltua meidän Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle viime elokuun 31 päivänä osotetussa kirjelmässämme mainittua osakkeiden nimellisarvon laskutapa, pyydämme täten kunnioittaen ilmoittaa seuraavaa:

Liikkeemme osakepääoma maksettiin kahdessa erässä, nimittäin 20 % helmikuun 8 päivänä 1917 ja 80 % maaliskuun 31 päivänä 1918, ja kertyneet varat talletettiin heti, pääasiallisesti A. Ahlström Osakeyhtiön haltuun. Korkovaroja ei ole jaettu. Osakkeiden nimellisarvo on 200 markkaa.

Näiden tosiasiajn perusteella laskemme osakkeiden hinnan $31/12$ 1917 ja $31/12$ 1918 alempana mainitulla tavalla. Samoilla perusteilla määrätään hinta, jos tulee kysymykseen jokin muu ajankohta.

Osakkeiden hinta $31/12$ 1917:

Nimellisarvo	Smk 200: —
Korko 40 markalle 6 % 322 päivältä	” 2: 15
” 160 ” ” 270 ”	” 7: 20
	<u>Yhteensä Smk 209: 35</u>

Osakkeiden hinta $31/12$ 1918:

Laskettu arvo $31/12$ 1917	Smk 209: 35
Korko Smk:lle 209: 35 à 6 % 1 vuodelta	” 12: 56
	<u>Yhteensä Smk 221: 91</u>

Helsingissä, syyskuun 5 päivänä 1919.

Sydfinska Kraftaktiebolaget:

G. M. Nordensvan.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SÄHKÖLAITOS

Ehdotus välikirjaksi

Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön, tässä alempana sanottu voimayhtiöksi, ja Helsingin kaupungin sähkölaitoksen, tässä alempana sanottu sähkölaitokseksi, kesken liika- tai varavomani hankkimisesta.

1 §.

Voimayhtiö sitoutuu menettelemään niin, että sähkölaitos saa tilaisuuden voimayhtiön vastaisesta sähköjohtoverkosta ottaa ja kuormituksensa tasoittamiseksi käyttää sähkövoimaa säännöllisesti vähintään 8,000,000 kilowattituntia vuodessa tai, jos sähkölaitoksen vuotuinen voimanmenekki on 16,000,000 kilowattituntia vähempi, vähintään puolet todellisesta menekistä. Voimayhtiö ei kuitenkaan vastaa voimanhankinnan keskeytyksen tai vähenemisen aikaansaamasta vahingosta eikä haitasta, kun syynä ovat käyttöhäiriöt, laitosten korjaus- y. m. työt, lakko, sotatoimet tai niihin verrattava tapahtuma tai muu ylivoimainen este, jonka välttäminen ei ole voimayhtiön vallassa. Viimeksi mainitun käsitteen on myös katsottava käsittävän toteensaatavasti tavattomat vedenkorkeussuhteet tai kolmannen henkilön kykenemättömyyden tai kieltäytymisen tekemästä tai täyttämästä ennen tehtyä hankintasopimusta

2 §.

Sähkölaitos sitoutuu pääasiassa ottamaan kaiken kuluttamansa ja jakelemansa sähkövoiman voimayhtiön johtoverkosta, sikäli kuin voimayhtiö antaa sellaista voimaa sen käytettäväksi. Niinikään sitoutuu sähkölaitos, sikäli kuin sen käyttökunnossa olevat koneet sekä valitsevat kuormitusolot ja muut asianhaarat saallivat, voimayhtiölle antamaan sähkövaravoimaa enintään 2,000,000 kilowattituntia vuodessa.

3 §.

Voiman hankinta ja kulutus alkavat kohta, kun voimayhtiön suunniteltu vesivoima- ja voimansiirtolinja on pantu kuntoon ja sähkölaitokselle on tästä asianmukaisesti ilmoitettu, sekä jatkuvat tämän sopimuksen voimassaoloajan loppuun. Jollei edellä mainittuja laitoksia kuitenkaan ole valmiiksi rakennettu ja käyntiin pantu ennen 1923 vuoden loppua, on kumpaisellakin sopimuskumppanilla oikeus purkaa esillä oleva sopimus, ja julistettakoon se siinä tapauksessa heti mitättömäksi, ilman että kumpaisellekaan sopimuskumppanille myönnetään toisen kustannuksella korvausta niistä menoista, joita hänellä ehkä siihen asti on ollut, tai siitä hankaluudesta, minkä sopimuksen määräykset ehkä muuten ovat hänelle tuottaneet.

4 §.

Voima annetaan sähkölaitoksen Sörnäsissä olevaan höyryvoimakeskukseen noin 5,500 voltin jännitteisenä kiertovirtana ja noin 50 jaksolla sekunnissa. Voimayhtiö hankkii ja kustantaa kaikki kojeet ja johdot, mitkä tarvitaan voiman johtamiseksi höyrykeskuksen korkeajännitteiskiskoihin asti, jota vastoin sähkölaitoksen on maksutta annettava käytettäväksi tarpeellinen tila sekä korvauksetta hoidettava ja pidettävä silmällä kojeita ja johtoja.

5 §.

Tämän sopimuksen mukaisesti sähkölaitokselle annetusta voimayhtiön voimasta suorittaa sähkölaitos kultakin kulutetulta kilowattitunnilta hinnan, joka on kaksikymmentä (20) prosenttia alempi sähkölaitoksen laskettua keskimääräistä omaa hintaa kattilahuoneeseen kuljetuista polttoaineista kutakin synnytettyä kilowattituntia kohti, lauhdutusta lukuun ottamatta, puheena olevina vuosina. Tämä laskelma perustuu seuraavaan sovittuun polttoainekulutukseen:

haloilla lämmitettäessä 6.50 m³ halkoja kutakin synnytettyä 1,000 kw^t kohti, lauhdutusta lukuunottamatta, ja
hiilillä lämmitettäessä 900 kg hiiliä s:n s:n

Siinä tapauksessa että sähkölaitos tämän sopimuksen voimassaolon aikana ryhtyy käyttämään muuta kuin tässä edellytettyä polttoainetta, on sen polttoarvo, verrattuna hiiliin polttoaineena, määrättävä sopimuksella sopimuskumppanien kesken ja, siinä tapauksessa että yksimielisyyteen ei päästä, ratkaisu annettava 8 §:n mukaisesti kokoonpannun sovintolautakunnan toimeksi. Voimayhtiölle voiman hankinnasta tuleva maksu rajoitetaan kuitenkin niin, että se tämän sopimuksen voimassaoloajan viitenä (5) ensimmäisenä vuonna ei saa olla 15 penniä vähempi eikä 25 penniä suurempi kilowattitunnilta eikä sopimuksen voimassaoloajan viitenä (5) myöhempänä vuonna 5 penniä vähempi eikä 20 penniä suurempi kilowattitunnilta. Maksun alin raja ei kuitenkaan koske niitä voimayhtiöltä ostettuja voimamääriä, jotka ylittävät puolet sähkölaitoksen koko voimanannosta (yhtiöltä ostetun ja sähkölaitoksen itsensä synnyttämän voiman summasta) puheena olevina vuosina, vaan luetaan tästä voimayhtiön hankinnan osasta hintaa 20 % alle sähkölaitoksen keskimääräisten omaiden kustannusten tässä mainittujen perusteiden mukaan ottamalla huomioon ainoastaan ylä-, mutta ei alarajaa.

Sähkölaitoksen voimayhtiölle antamasta varavoimasta on voimayhtiön maksettava kahta kertaa kalliimpi hinta kuin minkä sähkölaitos kunakin vuonna on voimayhtiölle maksanut sähkölaitoksen kokonaisannon puolta määrää vähemmästä voimasta.

6 §.

Kulutusta ja maksunpanoa määrättäessä on noudatettava seuraavia määräyksiä ja ohjeita:
a) asianomainen hankkija asettaa sovitulle paikalle sopivia koneita annetun voiman mittaamiseksi. Asianomaisella kuluttajalla on oikeus asianomaisen hankkijan silmäläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari;

b) maksu määrätään yleensä asianomaisen hankkijan mittarin osituksen mukaan. Jos hankkijan ja kuluttajan mittarit näyttävät erotusta enemmän kuin 5 0/0, tarkastetaan mittarit ja maksu pannaan siten määrättyjen tehon ja voimankulutuksen todellisten arvojen mukaan;

c) asianomaiset voimantajat ovat oikeutetut antamaan laskun kulutetusta voimasta y. m. kunkin kuukauden lopussa, ja tulee kuluttajan suorittaa laskun määrä kuukauden kuluessa laskun asettamisesta. Tällöin on yleensä alustavasti luettava kilowattitunnin hinnaksi, täysin pennein, sellaista yksikköä lähinnä edellisenä vuonna vastaava keskihinta. Vuoden lopussa, sittenkun kaikki kustannusten lopulliseksi määräämiseksi tarpeelliset tiedot ovat olemassa, järjestetään maksu kunkin vuoden todellisten olojen mukaisesti.

7 §.

Tämä sopimus on voimassa hankinnan alkamispäivästä lukien kymmenen vuotta ja katsotaan sitten uudistetuksi kolmeksi vuodeksi kerrallaan, ellei jompikumpi sopimuskumppani ole sitä kirjallisesti irtisanonut viimeistään vuotta ennen sopimuskauden päättymistä.

8 §.

Jos voimayhtiön ja sähkölaitoksen kesken syntyy erimielisyyttä tämän sopimuksen tulkinnasta, tai jos ilmenee kysymyksiä tahi seikkoja, joita ei ole otettu huomioon tai edellytetty tätä sopimusta laadittaessa ja jotka näyttävät vaativan tätä sopimusta muuttamaan, niin on, ellei yksimielisyyteen päästä, asia kokonaisuudessaan annettava ratkaistavaksi kolmiemiehiselle sovintolautakunnalle, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee jäävittömän sähkötekniikan jäseneksi ja nämä yhteisesti valitsevat puheenjohtajan, jonka tulee olla liikeasioihin perehtynyt lakimies. Jos jompikumpi sopimuskumppani laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen, tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, valitsee nämä Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto tahi, jos se on lakannut, lähinnä vastaava laitos.

Puheenjohtaja kutsuu sovintolautakunnan koolle viimeistään 30 päivän kuluessa vaalin toimittamisesta ja kutsuu jäsenet kokoukseen: näiden pois jääminen ei kuitenkaan estä toimituksen jatkumista. Jos välimies ei, vaikka on toteensaatuksi kutsuttu, tule saapuville, on läsnäolevilla välimiehillä oikeus valita toinen saapumatta jääneen sijaan. Välimiesten tulee antaa lausuntonsa mahdollisimman pian, ja on se kumpaistakin sopimuskumppania lopullisesti velvoittava. Erimielisyyden sattuessa on voimassa se mielipide, jota useimmat välimiehet kannattavat.

Välimiesten asia on myös tutkia ja ratkaista, onko sovintolautakunnan kustannukset kumpaisenkin vai jommankumman sopimuskumppanin suoritettava.

Edellä olevaan sopimukseen, jota kumpikin sopimuskumppani on saanut samansalaisen kappaleen, ilmoitamme tyytyväimme. Helsingissä, elokuun 31 päivänä 1918.

Sydfinska Kraftaktiebolaget:

G. M. Nordensvan.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

*Lausunto niiden perusteiden selvittämisestä,
joiden mukaan kaupungin työntekijäin palkka-
ukset olisi maksettava.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 12 p:nä 1918.

N:o 523.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Uusien hätäaputöiden järjestämistä koskevan kysymyksen yhteydessä päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan elokuun 17 päivänä 1917 käskää Rahatoimikamarin Valtuustolle antaa selvityksen, paitsi muuta, kaupungin työntekijöille maksetuista palkoista. Tämän johdosta Rahatoimikamari seuraavan lokakuun 11 päivänä esitti (*Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1917*) asetettavaksi komitean selvittämään niitä perusteita, joiden mukaan kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten työntekijäin palkat olisi maksettava. Valtuusto hyväksyi ehdotuksen ja antoi marraskuun 13 päivänä Rahatoimikamarin tehtäväksi asettaa mainittua tarkoitusta varten komitean, jossa myöskin Tie- ja vesirakennusten ylihallituksen, Suomen yleisen työnantajaliiton sekä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten työntekijäin tuli olla edustettuina. Kamari asetti komitean heti ja se alotti työnsä. Nytemmin on Kamari saanut vastaanottaa tämän oheisen mietinnön, jossa komitea esittää käsityksensä asiasta. Niinkuin mietinnöstä lähemmin käy selville, on komitea havainnut palkanjärjestelyn suotavaksi ja myös esittänyt ne perusteet, joiden mukaan se olisi toimeenpantava, mutta sen ohessa huomauttanut, että nykyolot estävät toimenpiteen välitöntä toteuttamista. Sen ohessa on komitea osottanut, että nykyisen kalliin ajan vallitessa työntekijöille voitaisiin hankkia tarpeellisia lisätuloja pitentämällä työpäivää. Komitea kokoo mietintönsä neljään ponteen, joiden sisällys on

että nykyolojen johdosta käy mahdottomaksi laskea palkka-asteikon laatimiseksi tarpeellista perustavaa suhdelukua;

että kunnan töissä nykyään maksetut palkat ovat hiukan korkeammat Metalliteollisuuden työnantajaliiton työpajoissa maksettuja, mutta alemmat muissa ammatinhaaroissa maksettuja palkkoja;

että kunnallisten palkkain alentaminen nykyisen kalliin ajan vallitessa ei voi tulla kysymykseen; sekä

että sopivin keino työntekijäin tulojen lisäämiseksi yksityisen teollisuuden etuja loukkaamatta olisi työajan pidentäminen enintään 10 tunniksi päivässä eli 57 tunniksi viikossa.

Näihin komitean lausuntoihin on Rahatoimikamari voinut kaikin puolin yhtyä. Kun komitean ehdottamaa työntekijäin tulojen lisäämiskeinoa jo niinkuin tunnettu on ryhdytty käyttämään kunnan töissä, ei asia Kamarin mielestä vaadi toimenpidettä Kaupunginvaltuuston puolelta.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Rahatoimikamarille.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime marraskuun 13 päivänä oli antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi asettaa alempana mainitulla tavalla kokoonpannun komitean selvittämään niitä perusteita, joiden mukaan palkkaukset kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten työntekijöille olisi maksettava, valitsivat alempana luetellut viranomaiset ja järjestöt komiteaan seuraavat edustajat: Rahatoimikamari esittelijäsihteeri A. Liston, Tie- ja vesirakennusten ylihallitus insinööri J. N. Sipin, Suomen yleinen työnantajaliitto insinööri P. Johanssonin, kaupungin yleisten töiden Hallitus kaupungininsinööri G. Idströmin, kaupungin teknillisten laitosten Hallitus insinööri A. Skogin, vapaaherra E. Cedercreutzin ja insinööri L. Åbergin ja työväenjärjestöt työmies L. Särkän, minkä ohessa kaupungin yleisten töiden työntekijät valitsivat komiteaan työmies A. Hildénin sekä teknillisten laitosten työntekijät työmies A. Wahlbergin, kirvesmies F. Lehtilän ja monttööri M. Kärkkäisen. Edellä mainituista jäsenistä ovat ainoastaan allekirjoittaneet Cedercreutz sekä herrat Skog, Listo, Idström, Johansson ja Sipi kapinan jälkeen ottaneet osaa komitean töihin. Komitean sihteerinä on toiminut lakitieteenkandidaatti E. Cavonius.

Komitean tehtävänä oli asettaa eräät yleiset perusteet noudatettaviksi kunnan työntekijäin palkkain määräämisessä sekä näiden perusteiden pohjalla laatia palkkausjärjestelmä eri ammateissa toimivia kunnan työntekijöitä varten. Alempana lähemmin esitettävistä syistä ei Komitea kuitenkaan ole voinut tätä tehtävää suorittaa. Seuraavan esityksen tarkoituksena on osottaa, miten puheenalainen palkanjärjestely Komitean käsityksen mukaan olisi toimeenpantava, mistä syystä ei sitä nykyään voida toteuttaa ja mitä muutoksia kaupungin olisi työajan pituuteen nähden tehtävä, jotta näiden työntekijäin palvelusehdot saataisiin sen mukaisiksi, mitä työmarkkinoilla nykyään vallitseva tila vaatii.

Yleisenä periaatteena työntekijäin palkkausetujen määräämisessä nykyisen pulakauden vallitessa tulisi olla, että alimman palkan tulee pääasiassa vastata todellisia, jonkin määrätyn elintason mukaan laskettuja elantokustannuksia. Palkkausta ei toisin sanoin ole määrättävä ainoastaan suhteelliseksi suoritetun työn arvoon, vaan se on myös sovitettava niiden välttämättömäin elintarpeiden hinnanvaihtelun mukaan, joita työntekijä tarvitsee omaa ja perheensä toimeentuloa varten. Kunkin talouden todellisten vuosimenojen tutkimus osottaa, että nämä menot nykyään ovat monin verroin suuremmat kuin esimerkiksi sodan puhkeamisen edellisenä aikana, vaikka kulutus nykyhetkellä onkin huomattavasti supis-

tunut ja muuttanut muotoa. Tämän supistuksen ja muuttumisen johdosta on eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvain palkansaajain käynyt mahdolliseksi jossain määrin kestää kalliinajan painostusta. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa kaikkiin nähden. Eräillä palkansaajilla oli nimittäin ennen sotaa niin alhainen palkka, että se tuskin silloinkaan riitti heidän ja heidän perheittensä välttämättömään elatukseen. Kun näillä palkansaajilla ei ole ollut mahdollisuutta sovittautua kalliin ajan mukaan, ovat he, ellei heidän palkkaustaan ole korotettu suhteellisesti elantokustannuksiin, joutuneet köyhyyteen tai olleet pakotetut tavalla tahi toisella turvautumaan toisen apuun.

Edellä esitetyt näkökohdat olisi Komitean käsityksen mukaan palkanjärjestelyssä otettava huomioon sikäli, että ennen sodan puhkeamista kannetut palkkamäärät olisi pantava palkan laskemisen perustukseksi, jolloin niiden työntekijäryhmäin, joiden palkka tuohon aikaan ei noussut yli toimeentulominimin, tulisi saada korotusta kalliinajan suhdeluvun mukaan. Muiden ryhmäin palkat määrättäisiin siten, että tuohon aikaan saadusta palkasta, lisättyinä vastamainitulla tavalla, luettaisiin pois sen suuruisen osa, että palkat tulisivat määrättäviksi verraten suppean asteikon puitteissa. Kun eri ammatinharjoittajain vähimmät menot ravinnosta, vaatteista y. m. ovat erisuuruiset, tulisi tätä järjestelmää noudattamalla palkkamäärä vaihtelevaan ammatin mukaan, minkä ohessa alempipalkkaiseen ammattiluokkaan kuuluva työntekijä voisi suuren elatusvelvollisuuden perusteella saada suuremman palkan kuin parempipalkkaiseen ryhmään kuuluva työntekijä, jolla on pienempi perhe. Suoranaisessa suhteessa suhdelukuun korotetun palkan saisi työläisperhe, jossa on jokin määrätty jäsenluku. Jos palkansaajalla on suurempi tai pienempi perhe tai jos hän on naimaton, kohoaisi tahi vähenisi palkka siinä kohden vahvistetulla määrällä, siihen katsomatta kumpaiseen luokkaan hän kuuluu.

Edellä mainitun suhdeluvun saamiseksi laaditutti Komitea niiden kulutusmääräin pohjalla, mitkä esitettiin Teollisuushallituksen vuosina 1908—1909 toimeenpanemassa Suomen ammattityöläisten elantoehtojen tutkimuksessa sekä kuluvan vuoden tammikuussa käypäin hintain pohjalla laskelman semmoisen perheen elantokustannuksista, jonka vuosimenot vuonna 1909 olivat Smk 1,384: 75. Laskelma osotti menoja olleen Smk 1,494: 68 vuonna 1913 ja Smk 7,656: 69 kuluvana vuonna. Elantokustannusten kohoaminen vuodesta 1913 tammikuuhun 1918 oli siis 100 : 512. Viimeksi mainittu suhdeluku on, niinkuin vastikään mainittiin, laskettu tammikuussa vallinneen hintatason pohjalla, ja on laskelmassa eräiden tavaralajien, etusijassa niiden elintarpeiden sijaan, joita ei silloin ollut saatavissa, pantu toisia, joilla on sama kulutus- tai ravintoarvo. Tammikuusta lähtien ovat olot kuitenkin tuntuvasti muuttuneet, sillä ei ainoastaan hintataso ole edelleen kohonnut, vaan ennen kaikkea elintarpeita ei ole riittävästi saatavissa, minkätähden ravinnon puutetta vallitsee laajoissa väestön piireissä. Edellä mainittua tammikuussa laskettua suhdelukua ei sentähden enää voi käyttää. Toiselta puolen on vastamainittujen

seikkain johdosta nykyoloissa mahdoton laskea suhdelukua. Tämän toimenpiteen täytyy sentähden jäädä siksi, kunnes elintarvehankinnan alalla jälleen on päästy vakiintuneempiin oloihin.

Edellä esitetystä käy selville, että nykyään ei voi toimittaa elantokustannuksiin perustuvaa palkanjärjestelyä. Tähän nähden ja kun on kieltämätöntä, että palkkoja täytyy korottaa, esiintyy tässä vastattavaksi kysymys, miten tämä on tehtävä loukkaamatta yksityisten työnantajain etuja, varsinkin kun kaupunki jo nyt on maksanut jonkin verran korkeampia tuntipalkkoja kuin esim. metalliteollisuudessa maksetaan. Ainoa keino tässä tapauksessa on, että kaupunki pysyttämällä nykyiset tuntipalkat pitentää työajan 9 tai 10 tunniksi. Tämä olisi sitä suotavampaa, kun 10 tunnin työpäivä on otettu käytäntöön esimerkiksi metalliteollisuuden työnantajaliittoon kuuluvissa Helsingin työpajoissa samalla mainittavasti korottamatta tuntipalkkaa. Oikeudelliselta kannalta tämä toimenpide ei kohtaa estettä, sittenkun Senaatti on viime kesäkuun 18 päivänä myöntynyt Kaupunginvaltuuston anomukseen 8 tunnin työaikalain soveltamisen lykkäämisestä toistaiseksi kaupungin kaikissa töissä. Kysymys, olisiko työaika pitennettävä 9 vai 10 tunniksi, on aiheuttanut erimielisyyttä Komiteassa, jossa toiselta puolen on huomautettu, että 10 tunnin päivittäinen työ voisi mennä yli työntekijäin riittämättömän ravinnon johdosta vähentyneen työkyvyn, kun taas toiselta puolen on huomautettu, että pitemmän työajan tuottama runsaampi tulo suo työntekijälle tilaisuuden hankkia tarpeellisen ravintomäärän, vaikka ravinnontarve suuremman työtuotannon johdosta jonkin verran lisääntyikin. Komitean enemmistö on yhtynyt viimeksi mainittuun käsitykseen.

Siinä tapauksessa että Rahatoimikamari Komitean vastamainitun käsityksen mukaisesti päättäisi työajan pitennettäväksi 8:sta 10 tunniksi, ei päätöstä, jotta asianomaisten laitosten päälliköillä olisi tarpeellinen toimintavapaus niiden hoidossa, olisi ehdottomasti sovellettava säännöllisin vuoroin työskenteleviin työntekijöihin.

Edellä lausutun johdosta pyytää Komitea käsityksensä kunnioittaen lausua:

että, siitä lähtien kun kunnallisten työntekijäin palkat viimeksi marraskuussa 1917 järjestettiin, on elintarpeiden hinnannousua herkeämättä jatkunut ja että nykyään kaikkien välttämättömäin elintarpeiden saanti on niin niukka ja hinnat, joita yksityisten niistä täytyy maksaa, niin vaihtelevia, että semmoisen perustavan suhdeluvun laskeminen, jonka johdolla palkkausasteikon kävisi laatiminen, on nykyoloissa mahdoton;

että kunnan töissä nykyään maksetut palkat ovat jonkin verran korkeammat Metalliteollisuuden työnantajaliittoon kuuluvissa työpajoissa maksettuja palkkoja, mutta että sitä vastoin

useissa ammatinhaaroissa maksetaan palkkoja, jotka ovat kunnan tähän asti maksamia suuremmat;

että kunnan työntekijäin tuntipalkkain alentaminen ei voi tulla kysymykseen, koska toimeentulomahdollisuudet nykyhetkellä ovat vaikeammat kuin milloinkaan ennen; sekä

että sopivin keino tarpeellisten lisätulojen hankkimiseksi työntekijöille nykyisen kärjistyneen kalliin ajan vallitessa olisi säännöllisen työpäivän pitentäminen enintään 10 tunniksi eli 57 tunniksi viikossa, sillä ainoastaan tällä keinoin voitaisiin hankkia yksityiselle teollisuudelle mahdollisuus tarjota työtä lukuisammille työntekijöille, lisätä tuotantoa ja huojistaa tuotantokustannuksia, niin että voitaisiin saavuttaa toivottavat huokeammat valmistus- ja myyntihinnat.

Erinäisiä kysymystä valaisevia, katsausten muotoon yhdisteltyjä tietoja pannaan tämän oheen.

Helsingissä, heinäkuun 12 päivänä 1918.

A. Listo.

G. Idström.

Ed. Cedercreutz.

Einar Cavonius.

**Miehen, vaimon ja kolme lasta käsittävän työläisperheen
vuosimenot vuonna 1909.**

Menoryhmät.

<i>Ravinto.</i>	Smk	<i>Nautintoaineet.</i>	Smk
Jauhot, suurimat y. m.	63: 35	Olut, väkijuomat	3: —
Kova leipä	59: 85	Tupakka, nuuska	28: 20
Pehmeä „	118: 65	Yhteensä Smk	31: 20
Pikkuleivät, leivokset	13: 20		
Maito	105: 30		
Kerma	20: 05	<i>Vaatteet.</i>	Smk
Voi	138: 25	Pitovaatteet ja korjaus	34: 45
Juusto	4: 10	Liinavaatteet „ „	61: 90
Munat	17: 20	Jalkineet „ „	67: 40
Liha	28: 60	Sekalaista	11: —
Silava	68: 55	Yhteensä Smk	174: 75
Makkara	19: 95		
Tuore kala	13: 55	<i>Puhtaus.</i>	Smk
Suolattu „	5: 40	Saippua, suuda y. m.	11: 60
Leikkeleet	1: 10	Vaatteidenpesu, kylyt	1: 30
Perunat	37: 60	Yhteensä Smk	12: 90
Muut juurikasvit	0: 30		
Herneet, pavut	1: 70	<i>Taloukalut.</i>	Smk
Kaali, vihannekset	—: —	Makuuvaatteet ja korjaus	5: 50
Hedelmät	21: 05	Huone- ja taloukalut	5: —
Suola	1: 20	Työkälut	—: —
Sokeri	68: 85	Yhteensä Smk	10: 50
Siirappi	1: 10		
Etikka	—: —	<i>Asunto, lämpö ja valo.</i>	Smk
Mausteet	0: 20	Asunnon vuokra	212: 50
Kahvi	26: 75	Polttopuut	46: —
Sikuri	—: —	Kynttilät, petroli	11: 80
Tee, suklaa	3: 20	Yhteensä Smk	270: 30
Kalja, virvokejuomat	18: 30		
Sekalaiset menot	—: —		
Yhteensä Smk	852: 35		

<i>Yhteiskunnalliset ja sivistystarkoitukset.</i>		Siirto Smk	—:—
	Smk	Lääkkeet ja lääkäri	6: 35
		Huvit, matkat	1:—
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>27: 35</u>
Verot valtiolle, kirkolle ja kunnalle	4: 50		
Maksut sairas- ja hautausapukassoihin y. m.	—:—		
Palo- ja henkivakuutus	—:—	Korot ja lainat	0: 50
Maksuja yhdistyksille	4: 50	Muut menot	4: 90
Sanomalehdet, kirjat y. m.	7: 50	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>5: 40</u>
Lasten koulunkäynti	3: 50		
	Siirto Smk	<u>Kaikki menot yhteensä Smk</u>	<u>1,384: 75</u>

Liite III.

Erinäisten ruokatarvarain ja väittämättömän tarvikkeiden hinnannousu vuosina 1913 ja 1918.

T a v a r a l a j i.	Keskihinta vuonna 1913 1 = 100.	Hinta tammi- kuun keski- vaiheilla 1918.
Maito, kuorimatton, kortilla l.	—: 21	—: 35
„ kuorittu, „ „	—: 09	—:—
Kerma „ „	—: 80	3:—
Pöytävoi, „ kg	3: 15	12: 20
Juusto, „ „	2:—	10:—
Munat, suomalaiset tiu	2: 74	—:—
„ venäläiset „	1: 92	—:—
Perunat 5 l.	—: 40	2: 25
Herneet 1 l.	—: 38	5:—
Kupukaali kg	—: 30	1:—
Porkkanat 5 l.	—: 40	5:—
Ruisjauhot „ kg	—: 30	—:—
Perunajauhot „ „	—:—	2: 50
Maissijauhot „ „	—:—	1: 25
Vehnäjauhot „ „	—: 45	1: 80
Kaurasuurimat „ „	—: 48	—:—
Tattarisuurimat „ „	—: 48	—:—
Ohrasuurimat „ „	—: 35	—:—

Riisisuurimat,	kortilla kg	—: 66	3 :50
Mannasuurimat	” ”	—: 48	—: —
Kova ruisleipä	” ”	—: 39	3: 50
Pehmeä ”	” ”	—: 30	2: 30
Tuore naudanliha, paisti	”	1: 23	3: 80
” liemiliha	”	1: 01	2: 80
Suolattu naudanliha	”	—: —	4: 20
” liemiliha	”	—: —	3: 50
Tuore silava	”	1: 66	8: 85
” silakka	”	—: 46	3: —
” ahven	”	—: 97	5: —
” hauki	”	1: 42	6: —
” lahna	”	1: 42	6: —
” turska	”	—: 60	5: —
Suolattu kala: silli	”	—: 87	5: —
silakka	”	—: 47	2: 50
siika	”	2: 11	5: —
Kahvi, paahtamaton	”	3: 06	28: —
Sokeri (pala-),	kortilla ”	1: 18	3: 75
Siirappi	”	—: —	10: —
Kalja	l.	—: 08	—: 55
Sipulit	kg	—: 20	2: 50
Petroli	l.	—: 20	—: 90
Koivuhalat, metrinen syli		30: 10	135: —
Saippua	kg	1: —	5: —
1 miehen puku		45: —	200: —
1 pari miehen kenkiä		18: —	110: —
1 ” naisen ”		13: —	80: —
Puolipohjaus (miehen kenkään)		4: 50	22: —
” (naisen ”)		3: 50	20: —
1 työpuku		7: —	42: —
1 miehen paita		3: 50	18: —
1 pari miehen alushousuja		3: —	15: —
1 ” käsineitä		1: —	10: —
1 ” kintaita		1: 25	10: —
1 ” sukkia		1: 50	12: —

Työläisperheen vuosimenot vuosina 1913 ja 1918.

Ravinto.	Vuonna 1913.			Vuonna 1918 (tammik.)			
	Vuotuinen määrä.	Keski-hinta.	Smk.	Vuotuinen määrä.	Keski-hinta.	Suhde-luku.	Smk.
Jauhot, suurimat							
y. m.	147.3 kg	45.7 p:iä	67: 32				
Kova leipä	162.2 „	39 „	63: 25	—	—		1,847: 10
Pehmeä „	—	—	118: 65				
Vehnäleipä	18.9 „	75 „	14: 17				
Maito	721.2 l.	15 „	108: 10	721.2 l.	85 p:i	—	613: 02
Kerma	25 „	80 „	20: 08	25.1 „	300 „	—	75: 30
Juusto	2.3 kg	200 „	4: 60	2.3 kg	1,000 „	—	23: —
Voi	49.7 „	299 „	148: 60	49.7 „	1,529 „	—	759: 09
Munat	7.5 tiu	233 „	17: 47				27: —
Liha ja silava ..	73 kg	143.6 „	104: 83	73 „	465 „	—	339: 45
Leikkeleet	26.3 „	80 „	21: 04	27 „	100 „	—	108: —
Tuore kala	13.3 „	105.7 „	14: 06	14 „	500 „	—	70: —
Suolattu „	8.8 „	67 „	5: 90	9 „	416 „	—	37: 44
Perunat ja juuri-							
kasvit	105.9 kapp.	40 „	42: 36	106 kapp.	225 „	—	238: 50
Herneet, pavut,							
kaali, vihann.,							
hedelmät y. m.	67 l.	38 „	25: 46	67 l.	500 „	—	335: —
Suola	12 kg	10 „	1: 20	12 kg	100 „	—	12: —
Sokeri, siirappi ..	64.5 „	118 „	76: 11	64.5 „	1,244 „	—	802: 38
Etikka	—	—	—: —	—	—	—	—: —
Mausteet	—	—	—: 20	—	—	—	6: —
Kahvi	13.57 kg	306 „	41: 52	10 „	2,800 „	—	280: —
Tee, suklaa	—	—	3: 20	—	—	600	19: 20
Kalja, virvjuomat	230 l.	8 „	18: 40	230 l.	50 „	—	115: —
Yhteensä :			916: 52				5,708: 30
<i>Nautintoaineet.</i>							
Olut, väkijuomat			—: —				—: —
Tupakka, nuuska			28: 20				28: 20
Yhteensä :			28: 20				28: 20

	1913	1918
<i>Vaatteet.</i>		
Pitovaatteet ja korjaus	34: 45	600 206: 70
Liinavaatteet ja korjaus	61: 90	500 309: 50
Jalkineet ja korjaus	67: 40	600 404: 40
Sekalaista	11: —	40: —
Yhteensä:	174: 75	960: 60

Puhtaus.

Saippua, suuda y.m.	11: 60	500 58: —
Vaatt. pesu, kylyt	1: 35	6: 80
Yhteensä:	12: 65	64: 80

Talouuskalut.

Makuuvaatteet ja korjaus	5: 50	400 22: —
Huone- ja talouk- kalut	5: —	300 15: —
Yhteensä:	10: 50	37: —

Asunto, lämpö ja valo.

Asunnon vuokra 12 k.k.	17: 17	212: 40	140	297: 36	
Polttopuut . . . . . 1.87 m s.	13: 10	56: 29	1.9 m s.	135: —	256: 50
Petroli . . . . . 56.6 l.	—: 20	11: 32	56 l.	90: —	50: 40
Yhteensä:		280: 01			604: 26

Yhteiskunnalliset ja sivistys- tarkoitukset.

Verot valtiolle, kirkolle ja kunnalle	44: 50	168: —
Maksuja yhdistyksille	4: 50	13: 50
Sanomalehdet, kirjat y. m.	7: 50	22: 50

	1913	1918
Lasten koulun- käynti	3: 50	14: —
Lääkkeet ja lääkäri	6: 35	22: 25
Huvit, matkat . .	1: —	2: 50
Yhteensä:	67: 35	242: 75
Korot ja lainat	—: 50	1: —
Muut menot	4: 90	9: 80
Yhteensä:	5: 40	10: 80
Kaikki menot yhteensä:	1,494: 68	7,656: 69

Liite V.

**Tärkeämpäin ravintoaineiden kulutusmäärä kulutusyksikköä kohti
eri varallisuusryhmissä.**

	Alle 1,000 mk.	1,000— 1,300 mk.	1,300— 1,600 mk.	1,600— 2,000 mk.	2,000— 2,500 mk.	2,500— 3,000 mk.	3,000— 4,000 mk.	Yhteen- sä
	8 ta-	39 ta-	68 ta-	57 ta-	27 ta-	8 ta-	3 ta-	210 ta-
	loutta.	loutta.	loutta.	loutta.	loutta.	loutta.	loutta.	loutta.
	8.9	98.8	178.3	169.1	76.8	28.1	10.1	580.1
	yks.	yks.	yks.	yks.	yks.	yks.	yks.	yks.

Vuotuiset kulutusmäärät kulutusyksikköä kohti.

<i>Tavaralaji.</i>								
Leipä kg	108.69	128.23	144.39	144.53	162.09	175.76	174.16	144.90
Jauhot, suurimat kg..	39.37	48.27	49.62	57.57	58.10	53.75	74.00	53.12
Maito, kerma l.	313.28	355.14	390.21	430.35	505.42	447.50	503.85	415.78
Voi kg.	10.50	14.23	17.37	18.01	20.32	22.19	19.97	17.47
Juusto „	2.68	4.23	4.36	5.01	7.30	5.65	11.15	5.05
Munat, tiu	0.99	1.47	1.44	2.45	3.12	3.62	2.24	2.07

Liha, silava kg	27.27	25.16	30.05	29.43	41.41	44.13	43.10	31.37
Makkara, leikkeleet kg	2.03	4.34	5.55	5.44	7.05	10.31	10.18	5.71
Kala kg	8.42	10.23	10.38	12.47	14.92	19.09	16.17	12.02
Perunat 5 l.	36.74	37.97	42.45	44.94	40.90	36.88	51.62	41.91
Herneet l.	2.05	3.47	5.67	4.70	4.70	10.14	2.88	4.94
Sokeri kg	15.36	19.25	21.79	24.59	27.73	29.83	25.94	23.21
Kahvi „	5.19	6.51	7.26	7.66	8.67	9.41	9.62	7.51

Liite VI.

Keskimääräiset menot kulutusyksikköä kohti (vuonna 1909).

<i>Menoryhmät.</i>	<i>Helsinki.</i>	<i>Turku.</i>	<i>Viipuri.</i>	<i>Tampere.</i>
	118 henk. 60.1 kulut. yks. Smk.	247 henk. 128.2 kulut. yks. Smk.	82 henk. 41.0 kulut. yks. Smk.	320 henk. 167.2 kulut. yks. mk.
Ravinto	390.46	316.70	337.05	297.48
Nautintoaineet	15.69	15.94	14.29	7.92
Vaatteet	99.34	80.23	57.26	59.24
Puhtaus	8.53	6.32	5.55	5.86
Talousskalut	25.09	19.93	14.74	8.92
Asunnon vuokra	121.98	69.44	72.58	66.82
Lämpö, valo	30.05	26.88	34.85	18.54
Verot valtiolle, kirkolle ja kunnalle	5.68	10.48	8.10	10.41
Maksut sairas- ja hautausapukassaan	12.44	11.11	5.60	4.26
Palo- ja henkivakuutus	5.19	2.68	5.41	4.32
Yhdistysmaksut	3.33	1.67	1.15	1.40
Sanomalehdet ja kirjat	6.92	5.34	3.54	3.87
Lasten koulunkäynti	5.47	2.63	3.56	3.74
Lääkkeit ja lääkäri	10.10	11.24	6.97	6.89
Huvit	2.86	1.89	3.65	1.55
Lainain ja koron suoritus	13.30	6.37	5.47	1.57
Muut menot	22.54	25.71	21.21	21.43
	Yhteensä	778.97	614.56	600.98
				524.22

*Rahatoimikamarin esitys XIII kaupungin-
osan korttelien N:o:jen 402 ja 403 kaupungin-
asemakaavan muuttamista koskevasta asiasta.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 30 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 597.

Suomalaisen Ooppera Osakeyhtiön anömuksen johdosta päätti Kaupunginvaltuusto huhtikuun 17 päivänä 1917 Musiikkilautakunnan tekemän ja Rahatoimikamarin puoltaman esityksen mukaisesti (*Pain. asiakirj. N:o 7 vuodelta 1917*) oopperatalon tonttipaikaksi varata suurimman osan Töölön korttelia N:o 403 siinä muodossa, minkä mainittu kortteli oli saanut Kaupunginvaltuuston samalla kertaa hyväksymässä kaupunginasemakaavan muutos-ehdotuksessa. Sen ohessa päätti Valtuusto saman korttelin kaakkoisosan ynnä niinkään uudesti järjestetyn korttelin N:o 402 tontin N:o 9 varattavaksi Helsingin Musiikkiopiston käytettäväksi. Kysymys sekä oopperatontin että Musiikkiopiston alueen rajoista ynnä näiden tonttien luovutusehdoista oli jääpä siksi, kunnes vastedes tehtävän ehdotuksen varassa olevan korttelin N:o 403 tonttijaoitus oli vahvistettu. Rahatoimikamarille osotetussa yhteisessä kirjelmässä elokuun 24 päivältä 1917 olivat sittemmin Suomalainen Ooppera O. Y. ja A. B. Helsingfors Musikinstitut O. Y. huomauttaneet, että edellä mainittujen kahden korttelin muodostelu ei ollut täysin onnistunut, vaan että niiden uudesti järjestäminen olisi kumpaisellekin yhtiölle edullinen ja luultavasti kunnankin edun mukainen. Tarkoitettu uusi järjestely käsitti pääasiassa korttelien välitse kulkevan Ainokadun siirtämistä pohjoisemmaksi, niin että korttelin N:o 402 tonttiin N:o 9 tulisi lisäaluetta noin 1,300 m², jota vastoin korttelista N:o 403 poistuisi noin 900 m². Näin menetellen tulisi Musiikkiopiston tonttitilan tarve tyydytetyksi tarvitsematta siihen käyttä mitään osaa korttelista N:o 403, joka kokonaisuudessaan jäisi Suomalaisen Oopperan käytettäväksi. Opiston huoneistot voitaisiin järjestää likeisesti toistensa yhteyteen eikä niitä tarvitsisi hajoittaa kahteen, kadun toisistaan erottamaan rakennukseen. Oopperatalo taas saisi edullisemmat valaistusolot, jos Musiikkiopiston tarpeisiin suunniteltu kylkirakennus jäisi pois. Teoreettiselta ja palotekniseltä kannalta oli ehdottomasti hyljättävää pakottavitta

syittä rakentaa oopperataloa toisen rakennuksen yhteyteen, olipa se mitä laatua tahansa.

Asiassa kuultuna on kaupungin yleisten töiden Hallitus kirjelmässä marraskuun 20 päivältä 1917 puoltanut kaupunginasemakaavan muutosta, jota varten on tämän oheisen ehdotuksen laatinut Hallituksen valiokunta yksissä neuvoin hakijain teknillisen avustajan kanssa. Muutos edellyttää uutta asemakaavaa itse oopperatalolle, joka siirtyy noin 10 m etelämmäksi aikaisemmin suunnitellulta paikalta. Kortteli N:o 403, joka on muutosehdotukseen merkitty kortteliksi 403 a, vähenee tuntuvasti eli noin 12,800 m²:stä 7,600 m²:iin ja liittyy pääasiassa vastaisen oopperatalon rajaviivaan, kun taas kortteli N:o 402 hiukan laajenee ja Ainokatu saa uuden, notkeamman suunnan. Oopperatontin pohjoispuolella, mainitun tontin ja Aurorakadun välillä sijaitseva alue muodostetaan kortteliksi N:o 403 b, jossa on kolme tonttia, yhteensä 3,750 m², ja jota oopperatalosta erottaa Ainokadun kanssa symmetrisesti kulkeva katu. Valiokunta huomauttaa, että tämä järjestely epäilemättä parantaisi kaupunkikuvaa, sen johdosta että oopperataloa ympäröivät ja tukisivat rakennukset, jotka sen ohessa, edellyttäen niiden saavan levolliset, yhdenmukaiset julkisivut, kohottavat oopperatalon monumenttaalista asemaa ja saattavat arkkitehtuurin oikeaan mittakaavaansa. Jotta saataisiin varmoja takeita ympäröiväin rakennusten oikeasta vaikutuksesta, ei tontteja olisi myytävä, ennenkuin oopperatalon lopulliset piirustukset ovat olemassa, minkä ohessa puheena olevain tonttien rakennuttamisesta annettaisiin erikoismääräyksiä. Valiokunnan mielestä tulisi koko uuden korttelin N:o 403 a käsittää ainoastaan yksi tontti, joka annettaisiin Suomalaiselle Oopperalle, jota vastoin korttelin N:o 402 tontin N:o 9 ehkä vielä voisi jakaa, riippuen Musiikkiopiston tilantarpeesta, minkätähden tämän korttelin lopullisen tonttijaoituksen tulisi jäädä siksi, kunnes selvitys tästä on saatu. Valiokunta huomauttaa, että ehdotuksen toteuttaminen vaatii teettämään päällysrakennuksen Läntisen Viertotien viereisen satamaratakaivoksen poikki, mutta että kustannukset tästä työstä ovat sängen vähäpätöiset siihen taloudelliseen voittoon verraten, mikä syntyy siitä, että rakennettavaksi käytettävä ala lisääntyy 3,750 neliömetrillä.

Kaupunginasemakaavamuutoksen ehdotus on rakannusjärjestyksen määräysten mukaisesti ollut julkisesti näytteille pantuna eikä yleisön puolelta ole sitä vastaan muistutusta tehty. Samaten on Terveystaloutakunta hyväksynyt ehdotuksen. Sittemmin on asian käsittely viivästynyt, sen johdosta että eräät siihen kuuluvat asiakirjat olivat kapinan aikana joutuneet syrjään ja vasta hiljattain löydettiin.

Rahatoimikamarin mielestä ovat sekä hakijat että asiassa kuullut ammattiviranomaiset esittäneet hyviä syitä oopperatalon paikan jaoituskaavan muuttamiseksi ehdotettuun suuntaan, jota vastoin ei ole esitetty mitään, mikä pu-

huusi toimenpidettä vastaan. Rahatoimikamari sentähden pyytää kunnioit-
taen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

*hyväksyä ja hankkia kaupunginasemakaavan muutoksen
XIII kaupunginosan kortteleille N:oille 402 ja 403 tämän
oheisen järjestelykaavan mukaisesti;*

*varata uuden korttelin N:o 403 a kokonaisuudessaan
Suomalaisen Ooppera Osakeyhtiön vastaisen oopperatalon pai-
kakksi;*

*antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi esittää ehdotuksen
mainitun paikan luovutusehdoiksi, kohta kun kaupungin-
asemakaavanmuutos on saanut vahvistuksen;*

*Helsingin Musiikkiopistolle varattavaksi tonttitilaa kort-
telissa N:o 402; sekä*

*kysymyksen tämän tonttialueen rajoista ja luovutus-
ehdoista jätettäväksi siksi, kunnes vastaisen ehdotuksen va-
rassa oleva korttelin N:o 402 tonttijaoitus on vahvistettu.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Ivar Lindfors.

Jarl W. Andersin.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

*

Komitean mietintö obligatsioonilainan ottamisesta Helsingin kaupungille.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Rahatoimikamarin kirjelmässä viime heinäkuun 16 päivältä tehtyä esityksen, että Kaupunginvaltuusto päättäisi asettaa lainatoimikunnan hankkimaan tarjouksia vähintään 60 miljoonan markan suuruisen kotimaisen obligatsioonilainan hankkimisesta kaupungille sekä valtuuttaa toimikunnan tekemään sopimuksen lainan ottamisesta, päätti Valtuusto kokouksessaan seuraavan elokuun 20 päivänä lähettää asian koko laajuudessaan valmisteltavaksi lainatoimikuntaan, jonka tuli sekä Valtuustolle antaa ehdotus asiasta että sen ohessa ottaa saapuneet lainatarjoukset lopullisesti tutkittavaksi. Toimikunnan jäseniksi valitsi Valtuusto samassa tilaisuudessa allekirjoittaneet Norrménin, Krogiuksen, Lindforsin, Liston ja Paloheimon, minkä ohessa Valtuusto kokouksessaan viime syyskuun 24 päivänä päätti lisäksi täydentää toimikuntaa allekirjoittaneilla Walldénilla ja Lasseniuksella.

Ehdottamansa uuden obligatsioonilainan perustelemiseksi Rahatoimikamari etusijassa mainitsee, että kaupunginkassa tarvitsee lisää käteisiä liikevaroja osin tämänvuotisten kunnallisverojen taksoituksen ja kannannan lykkääntymisen ja osin sen johdosta, että varsin tuntuvat määrät kaupunginkassan varoja on sidottuina kaupungin tarpeisiin hankittuihin halko- ja elintarvevarastoihin. Mutta paitsi tilapäisen kassatarpeen täyttämiseksi tarvitaan tuntuvat määrät lainavaroja niihin suuriin menoihin, joita kaupungilla lähiaikoina on m. m. uusista maanhankinnoista, suunnitelluista tuontiradoista ja liikenneväylistä, satamalaitoksista ja talvilaivaliikenteen aikaansaamisesta, erinäisistä rakennusyryyksistä, viemärlaitoksista y. m. Kun Rahatoimikamari oli laskenut kaikkien näiden menojen nousevan 93 miljoonan markan vaiheille, näytti hyvin harkitulta, että, huomioon ottamalla rahamarkkinain nykyinen tila, tarvittavan obligatsioonilainan summa määrättiin vähintään 60 miljoonaksi markaksi.

Toimikunta on Rahatoimikamarin kanssa yhtä mieltä siitä että, siihen katsomatta että kaupungin viime vuonna ottamasta obligatsioonilainasta vielä

on osottamatta Smk 17,777,089:11, viisas ja kaukonäköinen rahapolitiikka näyttää vaativan, että kaupunki käyttää hyväkseen nykyään vallitsevaa verraten suurta rahanrunsautta hankkiakseen tarpeelliset varat niihin huomattaviin menoihin, joita rauhan jälkeisinä lähivuosina epäilemättä on odotettavana ja joiden täytyy katsoa olevan sitä laatua, ettei niitä voi eikä oikeutta myöten pidä panna nykyisen sukupolven maksettavaksi, vaan on ne jaettava useammalle vuodelle. Toiselta puolen kuitenkin epävarmat tulevaisuusolot kehottavat, eikä vähimmin katsoen kunnallishallinnon muodostumiseen uusien kunnallislakien vaikutuksen alaisena, noudattamaan velanteossa suurta varovaisuutta sitä suuremmalla syyllä, kun valvonta, jota valtio tässä kohden aikaisemmin toimitti, nykyään voimassa olevan kaupunkien kunnallislain mukaan on kokonaan poistunut. Toimikunta on sentähden sitä mieltä, että lainavaroja on pääasiallisesti hankittava ainoastaan tuottaviin yrityksiin ja semmoisiin suurempiin menoihin, jotka eivät uusiinnu säännöllisesti, vaan tarkoittavat tarpeen tyydyttämistä pitemmäksi ajaksi, mieluummin niin pitkäksi, että se vastaa lainan kuoletusaikaa. Kun toimikunta näitä periaatteellisia näkökohtia seuraten ja sitäpaitsi ottaen huomioon, että nykyiset tavattoman korkeat työpalkat ja tarveainehinnat välttämättä näyttävät vaativan siirtämään suuremmat rakennusyritykset otollisempiin aikoihin, on tarkastanut Raha-toimikamarin laatimaa lainavaroista suoritettavain vastaisten menojen luetteloa, on Toimikunta tullut siihen johtopäätökseen, että 40 miljoonan markan suuruisen lainan pitää, kun siihen lisätään 1917 vuoden obligatsioonilainan vielä käyttämättä oleva osa, riittää tyydyttämään kaupungin lainavaratarpeet lähi-aikoina.

Tämän lisäksi saamaansa tehtävää täyttääkseen on Toimikunta kehoittanut tšekäläisiä pankkilaitoksia tekemään tarjouksen edellä mainitun suuruisen obligatsioonilainan hankkimisesta kaupungille. Tämän johdosta on toimikunnalle annettu yksi ainoa tarjous, jonka Pohjoismaiden Osakepankki kauppa- ja teollisuutta varten on tehnyt erinäisten pankkien puolesta. Tarjouksessa on m. m. seuraavat ehdot:

- 1) obligatsioonit juoksevat 5 1/2 %:n korolla;
- 2) kuoletusaika ei saa olla 50 vuotta pitempi;
- 3) kaupunki vastaa kaikista obligatsioneille sekä emä- ja korkolipuille pantavista veroista ja maksuista;
- 4) kaupungille myönnetään konverttausoikeus kymmenen vuoden kuluttua lainan ottamisesta;
- 5) laina kuoletetaan pakollisilla vuotuisilla arvunnoilla tahi takaisinostolla avonaisilla markkinoilla, kaupungin valinnan mukaan; sekä
- 6) tarjous on liittymää sitova, jos kaupunki antaa myöntävän vastauksen viimeistään ennen pankkiaajan päättymistä lauantaina kuluvan lokakuun 12 päivänä.

Hankintakurssiin nähden on liittymä pannut ehdoksi, että se on toistaiseksi pidettävä salassa, mutta Toimikunta on Kaupunginvaltuuston nimenomaisen valtuutuksen nojalla katsonut olevan hyväksyminen obligatsioneista tarjotun hinnan, sillä edellytyksellä että Kaupunginvaltuusto muuten hyväksyy tarjouksen.

Edellä lausutun johdosta pyytää Toimikunta kunnioittaen esittää:

että Kaupunginvaltuusto valtuuttaisi Rahatoimikamarin Pohjoismaiden Osakepankin kauppaa ja teollisuutta varten edustaman liittymän kanssa tekemään sopimuksen nimellismäärältään 40 miljoonan markan suuruisen obligatsioonilainan hankkimisesta Helsingin kaupungille edellä mainitussa liittymän tarjouksessa olevin ehdoin, minkä ohessa Kamarin toimeksi annetaan vahvistaa muut lainaa koskevat yksityiskohtaiset määräykset.

Tämän oheen pannaan taulu, joka osottaa kaupungin vakautetun velan määrän joulukuun 31 päivänä 1917 (Liite I), sekä 1917 vuoden obligatsioonilainasta tähän asti myönnettyjen määrärahan luettelo (Liite II).

Helsingissä, lokakuun 4 päivänä 1918.

Alfred Norrmén.

Lars Krogius.

Ivar Lindfors.

K. A. Paloheimo,

ei ollut saapuvilla tarkistus-
tilaisuudessa.

A. Listo.

E. W. Walldén.

A. M. Lassenius.

Liite I.

Helsingin kaupungin vakautettu velka.

Joulukuun 31 päivänä 1917.

L a i n a.	Alkuperäinen määrä.	Saldo jouluk. 31 p:nä 1917.	Vuotuismaksu sekä provisionit, kuponkiveron erotukset 1918 v:n menosäännön mukaan.	Kuoletus v. 1918.	‰.	Erään-ty-mis-vuosi.
1876 v:n obligatsioonilaina	1,500,000 —	621,400 —	87,560 —	56,400 —	5.0	1926
1892 ” ”	4,500,000 —	3,807,000 —	231,768 75	46,500 —	4.5	1952
1898 ” ”	3,000,000 —	2,509,500 —	125,832 50	36,000 —	3.5	1953
1900 ” ”	3,000,000 —	2,644,500 —	137,780 —	30,000 —	4.0	1956
1902 ” ”	8,000,000 —	7,199,500 —	444,980 —	72,000 —	4.0	1958
1909 ” ”	16,096,000 —	15,331,440 —	853,032 14	115,690 —	4.5	1961
1911 ” ”	25,150,000 —	24,203,354 —	1,368,605 47	183,595 —	4.5	1961
1913 ” ”	5,025,000 —	4,417,712 —	299,798 20	80,936 —	5.0	1945
1916 ” velkakirjalaina	12,000,000 —	12,000,000 —	600,000 —	— —	5.0	1942
1917 ” obligatsioonilaina	30,000,000 —	30,000,000 —	1,643,000 —	143,000 —	5.0	1967
Nybondaksen talon lunastuslaina	120,000 —	24,000 —	13,200 —	12,000 —	5.0	1919
Smk	108,391,000 —	102,758,406 —	5,805,557 06	776,121 —	—	—

1917 vuoden obligatsioonilainasta osotetut rahamäärät:

Kvsto	20/6. 17	Mankala Fors A. B:n osakkeiden osto..	2,444,109: 45	
”	9/10. 17	Helsingin Makasiini O. Y:n osakkeiden osto	200,000: —	
”	29/12. 17	Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajennus	154,549: —	
”	”	Vesijohdon laajennus.....	682,500: —	
”	”	Viikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden lunastus	220,000: —	
”	”	XX kaupunginosan tasoitus- ja laiturityöt	2,950,000: —	
”	”	Meehelin- ja Caloniuskadun alainen vesijohto	64,450: —	
”	”	Erinäisten Meilansin katujen s:n.....	617,050: —	
”	24/1. 18	Pakaan alueen tasoitus- ja kanavoimistyöt	2,673,500: —	
”	”	Erinäiset vesijohtotyöt Töölössä.....	277,350: —	
”	”	Erinäisten Helsinginpitäjän Kärbölen kylän tilojen osto	1,216,000: —	
”	1/7. 18	Ruokatavarakellarien laittaminen Vallilan kunnallisiin työväenasuntoihin.....	17,753: 94	
”	”	Vesijohdon ulottaminen Forsbyn työ- ja kunnalliskodin sikalaan.....	15,500: —	
”	1/8. 18	Malminkadun talon N:o 36 osto.....	290,000: —	
”	”	Sähkövalaistuksen laittaminen erinäisiin kaupungin osiin petrolivalaistuksen sijaan	45,900: —	
”	”	Sähkövalaistuksen laittaminen kaasuväläistuksen sijaan Pakkahuonetta ympäröivälle alueelle	7,500: —	11,876,162: 39
		Siirto		11,876,162: 39

			Siirto	
				11,876,162: 39
Kvsto	1/s. 18	Lainakulut	9,248: 50	
"	"	Pääomanalennus	<u>337,500: —</u>	346,748: 50
"	"	Osottamatta on		<u>17,777,089: 11</u>
			<u>Smk</u>	<u>30,000,000: —</u>

Helsingin Rahatoimikonttori:

Oscar Paldani,

v. t.

Esitys erään Merholman osan vuokraoikeuden sekä useimpain sikäläisten rakennusten lunastamisesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 3 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 598.

Kokouksesaan lokakuun 9 päivänä 1917 päätettyään kaupungille hankkia omistusoikeuden Drumsön maatilaan kuuluvaan Merholman osaan antoi Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä mainitun saaren vuokraajain kanssa keskusteluihin vuokra-alueiden vapauttamisesta vastaista kaupunginjärjestelyä varten. Tämän johdosta on Kamari tiedustellut, millä ehdoilla vuokraajat suostuisivat luopumaan vuokraoikeuksistaan, sekä saanut tietää, että usempiin kaupungin alkuaan omistamassa Merholman osassa sijaitseviin vuokrapalstoihin nähden, joiden vuokrakausi päättyy toukokuun 31 päivänä 1939, vapauttaminen ei kohdanne vaikeuksia, koska nämä palstat nyttemmin ovat erään yhtiön hallussa, jonka Kaupunginvaltuustolle tekemää anomusta saada tänne perustaa laivaveistämö asiassa kuullut kunnalliset viranomaiset ovat puoltaneet. Ainoastaan palstaa N:o 2 (ks. tämän oheista karttaa) hallitsee yksityinen henkilö, joka on vuokraoikeuden luovutuksen ehdoksi esittänyt Rahatoimikamarin mielestä kohtuuttomia vaatimuksia, minkätähden mainitun palstan käyttöoikeus tulee kaupungille hankittavaksi pakkolunastusta käytämällä.

Mitä taas tulee Drumsön maatilaan aikaisenmin kuuluneeseen Merholman osaan, on kauppias Julius Tallberg sen vuokrannut rouva Sofia Jonssonille 1933 vuoden loppuun tämän oheen jäljennöksenä pannun välikirjan mukaan (Liite I.) Välikirjasta näkyy, että rouva Jonsson vuorostaan on luovuttanut vuokrapalstoja alivuokraajille sekä että herra Tallberg on näitä vuokrasopimuksia hyväksymättä sallinut rouva Jonssonin erinäisillä ehdoilla edelleen luovuttaa maata mainituille henkilöille. Rahatoimikamarin asiamiehelle osotetussa kirjallisessa tiedonannossa rouva Jonssonin lainopillinen neuvonantaja ilmoittaa, että puheena olevia alivuokraajia on ainoastaan kaksi, että toisen vuokra

päättyy jo elokuun 18 päivänä 1920 sekä että toiselle on hankittu lainvoiman voittanut häätopäätös, joten hänet voidaan milloin tahansa häätää. Rahatoimikamarin tekemän tiedustelun johdosta on rouva Jonsson ilmoittanut suostuvansa kaupungille myymään Merholmasaa olevat rakennuksensa ynnä vuokraoikeuden mainittuun alueeseen summasta, jonka hän ensin määräsi 170,000 markaksi, mutta sitten Rahatoimikamarin paljoksuttua tätä hintaa on huojistanut 150,000 markkaan. Tarjous on voimassa ensi marraskuun 1 päivään.

Kun Kaupunginvaltuuston päätöksen perusteella kaupungin ja herra Tallbergin kesken tehdyn Merholman omistusoikeuden luovutus sopimuksen mukaan on herra Tallbergin asia kustantaa hänelle varattujen tonttialueiden vapauttaminen (karttaan merkitty ruskeilla viivoilla) ja kun esillä oleva tarjous koskee maata, josta likimain puolet sijaitsee mainituilla tonttialueilla, on Rahatoimikamari ennen asian ottamista lopullisesti käsiteltäväksi herra Tallbergilta tiedustellut, suostuuko hän maksamaan osansa ehdotetusta hinnasta, ja on herra Tallberg Kamariin antanut kirjallisen sitoumuksen, jossa hän ilmoittaa hyväksyvänsä kaupunginviranomaisten toimenpiteet asiassa.

Kaupungille tekemänsä tarjouksen mukaan luopuisi rouva Jonsson 15 vuoden vuokraoikeudesta 3.3 hehtaarin laajuiseen alueeseen sekä möisi neljä asuinrakennusta, joista kolmessa voi asua ainoastaan kesäiseen aikaan, ynnä eräitä vähäisiä ulkokuonerakennuksia. Rakennusten nykyisen myyntiarvon on Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto arvannut likimain 97,250 markaksi. Arviokirjassa (Liite II) mainitaan paitsi rouva Jonssonin rakennuksia myös hirsistä rakennetta talvihuvila Litt. 5, jonka omistaa se edellä minittu alivuokraaja, jonka vuokrakausi päättyy elokuun 18 päivänä 1920. Tämä rakennus ei sisälly myyntitarjoukseen. Niinkuin arviokirjasta näkyy, ovat useimmat rakennukset huonossa kunnossa.

Rahatoimikamarin on tarjousta arvostellessaan ollut ratkaistava, voitaisiinko alue saada kaupungin haltuun edullisemmilla ehdoilla pakkolunastusta käyttämällä. Kun kaupunki on välikirjan mukaan velvollinen ennen 1925 vuoden loppua teettämään Merholman poikki kulkevan pääkadun ja kaupungin etu vaatineen samaan aikaan pakkolunastamaan koko vuokralle annetun maan, jotta se saataisiin mahdollisimman pian tuloja tuottavaksi, vaikuttavat asiaan ainoastaan lähivuosien arvonvaihtelut. Rahatoimikamarin mielestä ei ole vähintäkään aihetta olettaa kinnteistöjen hinnan kohdakkoin huojistuvan, sillä niiden arvo on, niinkuin tunnettu, viime aikoina herkeämättä kohonnut. Tähän nähden on Kamari, vaikkakin epäröiden, päättänyt puoltaa tarjouksen hyväksymistä, vaikka se tuntuukin edelleen varsin korkealta. Kun herra Tallberg suorittaa osan kauppahinnasta, ei lopullista kustannusmäärää vielä voida mainita, mutta nousee se noin puoleen pyydetystä hinnasta. Jos Kaupunginvaltuusto yhtyy Kamarin ehdotukseen, lienee koko kauppahinta osotettava

etuantina maksettavaksi kaupunginkassasta ja Rahatoimikamarin toimeksi annettava periä herra Tallbergilta hänen kustannusosuutensa sekä sitten Kaupunginvaltuustolle tehdä esitys lopullisen määrärahan osottamisesta tarkoitukseen.

Eroavan mielipiteen ovat lausuneet herrat Listo ja Hjelmman, joiden mielestä pyydetty hinta on liian kallis, minkätähden kaupungille olisi edullisempaa hankkia alue omakseen pakkolunastusta käyttämällä.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi.

hyväksyä rouva S. Jonssonin tarjouksen kaupungille myydä Merholmassa omistamansa rakennukset sekä hallinto-oikeutensa kahteen mainitulta saarelta vuokraamaansa alueeseen;

kauppahinnan, 150,000 markkaa, maksettavaksi etuantina kaupunginkassasta; sekä

antaa Rahatoimikamarin toimeksi herra Julius Tallbergilta kantaa hänen suoritettavansa osan kauppahinnasta ja aikansa Kaupunginvaltuustolle tehdä edotuksen ostoa varten tarpeellisen määrärahan osottamisesta.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Välikirja.

Täten vuokraan Herra Kauppias Otto Strömbergille Helsingin pitäjän Drumsön kylän Heikaksen verotaloon kuuluvan Merholman osan kolmenkymmenen (30) vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1904 lukien, vuotuisesta sadanviiden-toista (115:—) Suomen markan vuokramaksusta, joka on syyskuun 1 päivänä vuosittain minulle tahi määräämälleni suoritettava.

Ellei vuokramaksua suoriteta neljäntoista päivän kuluessa edellä mainitusta erääntymisajasta lukien, katsotaan vuokraajan menettäneen vuokraoikeutensa sekä olevan velvollinen heti käskystä muuttamaan pois lähtöpäivää nauttimatta.

Vuokraajalla on oikeus kesän kuluessa kalastaa talon vesissä kotitarpeikseen.

Vuokraaja ei saa alueella kaataa puita eikä pensaita muuta kuin tasoitusta ja raivausta varten, mutta siten kadetut puut sekä piiruiksi ja hirsiksi sopivat tuulenkaatamat puut kuuluvat maanomistajalle, joka muuten ei saa mitenkään rajoittaa vuokraajan käyttöoikeutta alueeseen.

Vuokraaja on velvollinen noudattamaan kaikkia Drumsön kartanossa voimassa olevia ja hankittuja uhkasakkoja.

Tämän välikirjan saa minua sen enempää kuulematta kiinnityttää Drumsön kartanoon kuuluvaan Heikaksen verotaloon sekä niinkään minua kuulematta toiselle siirtää.

Drumsön kartanossa, syyskuun 8 päivänä 1903.

W. Wavulin.

Edellä olevaan välikirjaan ilmoitan kaikin puolin tyytyväni. Paikka ja aika edellä mainitut.

Otto Strömberg.

Todistavat:

C. A. Fontell,   *J. Grenman.*
kauppias.

Oikein jäljennetyksi todistavat:
Nik. Eskola.   *Viktor Rask.*

Suomennos jäljennöksestä.

Sittenkun rouva Sofia Jonsson on elokuun 25 päivänä 1914 pidetyssä pakohuutokaupassa omakseen huutanut m. m. sen vuokraoikeuden Heikaksen verotaloon kuuluvaan Merholman osaan, jonka talon silloinen omistaja oli syyskuun 8 päivänä 1903 tehdyllä vuokrasopimuksella luovuttanut kauppias Otto Strömbergille, oikeutan minä Julius Tallberg, Drumsön kartanon ja siihen kuuluvan Heikaksen talon nykyisenä omistajana, rouva Jonssonin edelleen nauttimaan hyväkseen sanottua vuokrasopimusta siinä mainittuna aikana seuraavilla ehdoilla:

1) Vuokra-alueelle ei saa teettää muita rakennuksia eikä laitoksia, mitä laatua lienevätkin, kuin mitkä siellä jo ovat olemassa. Kuitenkin on vuokranottajalla oikeus rakentaa ja käyttää höyrylaivalaituri rouva Jonssonin nykyään asuman huvilan alapuolella sijaitsevalle niemekkeelle. Niinikään saa nykyisiä huviloita ja rakennuksia korjata sekä uudet saman laajuiset rakentaa sijaan, jos ne palavat tahi muun sentapaisen onnettomuuden johdosta turmeltuvat. N. s. Hasselströmin huvilan saa vuokranottaja purkaa ja jälleen rakentaa saman laajuiseksi.

2) Vuokranottajan on kielletty toiselle vuokraamasta tahi millään tavoin ja millään ehdolla luovuttamasta mitään vuokra-alueen osaa. Sitä vastoin on vuokranottaja oikeutettu luovuttamaan koko vuokraoikeuden, semmoisena kuin se on syyskuun 8 päivänä 1903 tehdyssä välikirjassa ja tässä vuokrasopimuksessa määrätty, kolmannelle henkilölle maanomistajaa kuulematta. Kuitenkaan ei ole kielletty vuokra-alueella vuokralla asuville kesävieraille luovuttamasta maata puutarhaksi ja muuhun semmoiseen tarkoitukseen kunakin kesänä erikseen.

3) Vuokranottaja ei saa vuokra-aluetta osittaa eikä sieltä kuljettaa pois maata, siellä toimittaa kallionlouhintaa eikä rantain täyttämistä.

4) Vaikka minä Tallberg en hyväksy niitä vuokrasopimuksia, joiden nojalla vuokraoikeuden edellinen haltija on vuokra-alueelta luovuttanut maata muille henkilöille, oikeutetaan rouva Jonsson pysyttämään nykyiset alivuokraajat, kuitenkin sillä nimenomaisella ehdolla, että heidän alueilleen ei saa teettää muita rakennuksia eikä laitoksia, mitä laatua lienevätkin, kuin mitkä alueilla jo ovat; että laivalaituria ei saa rakentaa tälle alueelle ja että nsein mainittua aluetta ei saa osittaa eikä myöskään mitään osaa siitä minkään syyn varjolla toiselle luovuttaa sekä että alivuokraoikeutta ei saa maanomistajan ja vuokranottajan suostumuksetta toiselle luovuttaa. Tämän välikirjan 3 kohdan määräykset koskevat myös mainittuja alivuokraajia.

5) Tämä sopimus on myös kirjoitettava edellä mainittuun syyskuun 8 päivänä 1903 laadittuun alkuperäiseen vuokrakirjaan ja sen saa minua enempää kuulematta kiinnittää minun omistamaani Helsingin pitäjän Drumsön kylän Heikkaksen verotaloon N:o 1.

Helsingissä, maaliskuun 31 päivänä 1915.

Julius Tallberg.

Tähän tyydyn. Paikka ja aika edellä mainitut.

S. Jonsson.

Kauppias Julius Tallbergin ja rouva Sofia Jonssonin omakätiset nimikirjoitukset todistavat:

Eric. J. Serlachius.
Varatuomari.

Risto Ryti.
Varatuomari.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

Nik. Eskola.

Viktor Rask.

Herrain arkkitehti E. Flinckenbergin ja rakennusmestari E. Hanssonin 5/IX
1918 toimittaman mittauksen ja siitä laatiman promemorian
pohjalla toimitettu Merholman saaren länsiosassa
sijaitsevain rakennusten likimääräinen arvio.

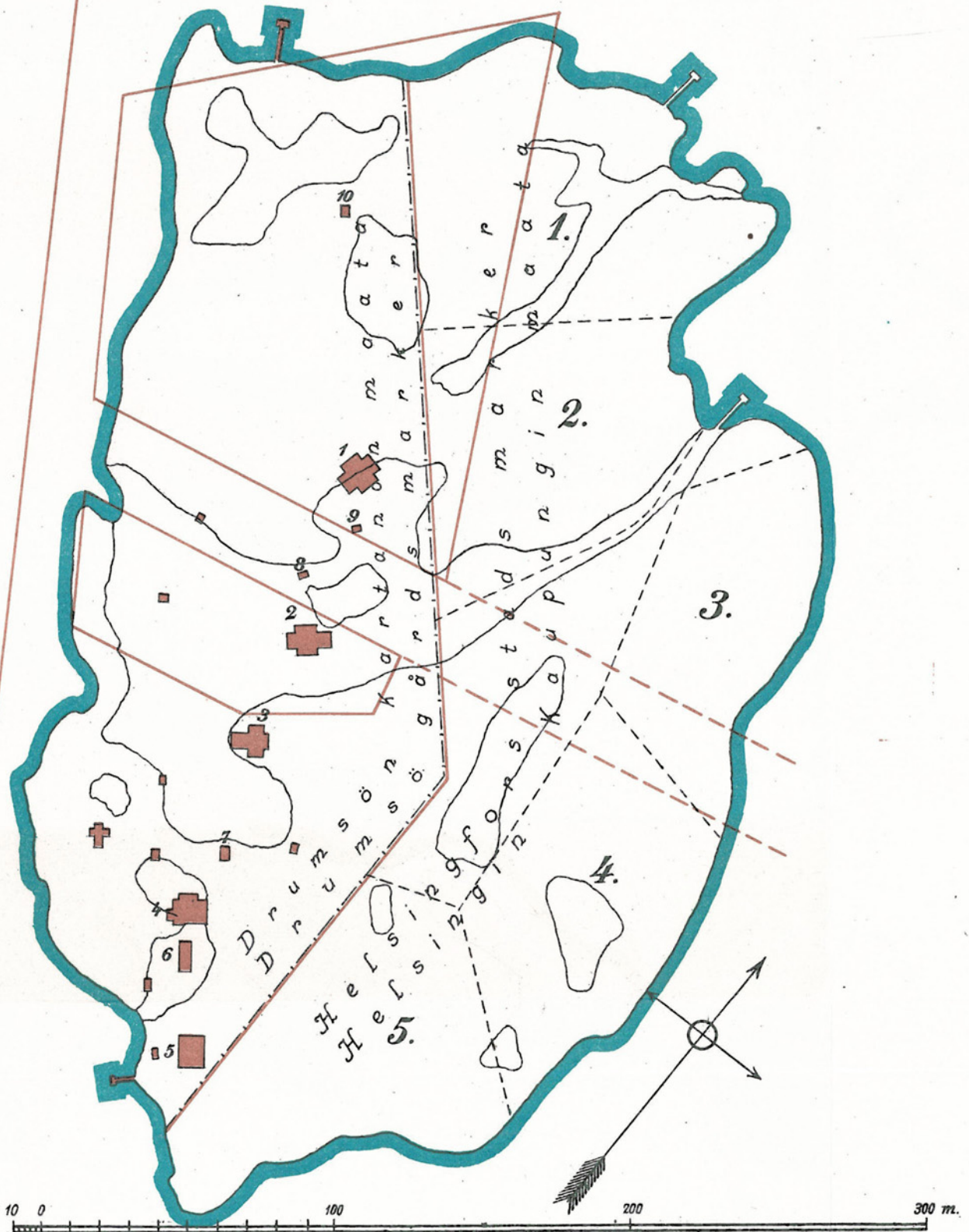
Rakennus	<i>Litt.</i> 1.	Kesähuvila puusta, osin hirsistä, osin yksinkertaisesta laudoista (huonossa kunnossa)	Arvo Smk	22,000: —
”	<i>Litt.</i> 2.	Kesähuvila laudoista (huonossa kunnossa)	” ”	10,000: —
”	<i>Litt.</i> 3.	Kesähuvila laudoista (sangen huonossa kunnossa)	” ”	14,000: —
”	<i>Litt.</i> 4.	Talvihuvila hirsistä (uusi, hyvässä kunnossa)	” ”	48,000: —
”	<i>Litt.</i> 5.	S:n s:n (varsin hyvässä kunnossa) ..	” ”	30,000: —
”	<i>Litt.</i> 6.	Yhden huoneen käsittävä ulkohuonerakennus (huonossa kunnossa) ..	” ”	2,500: —
”	<i>Litt.</i> 7.	Ulkohuone laudoista (huonossa kunnossa)	” ”	200: —
”	<i>Litt.</i> 8.	Leikkitupa (huonossa kunnossa) ..	” ”	150: —
”	<i>Litt.</i> 9.	S:n s:n (huonossa kunnossa)	” ”	150: —
”	<i>Litt.</i> 10.	Lautavaja (huonossa kunnossa)	” ”	250: —
			Yhteensä Smk	127,250: —

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto 5. IX. 1918.

Karl Hård af Segerstad.

Situationsplan af
Märholmen. =====

Märholman
asemapiirros

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

HELSINGIN KAUPUNGIN

MAISTRAATTI.*Jouluk. 9 p:nä 1918.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 1,538.

Täten saa Maistraatti Herroille Kaupunginvaltuusmiehille lähettää Raha-toimikamarin laatiman ehdotuksen Helsingin kaupungin 1919 vuoden meno- ja tulosäännöksi. Pääasiassa yhtyen mainittuun ehdotukseen on Maistraatti kuitenkin havainnut asianhaarain vaativan siihen tekemään erinäisiä muutoksia.

Niinpä on muun muassa epähuomiosta jäänyt 2 P. L. I kohdalle merkitsemättä Maistraatin molemmille notaareille kymmenen vuoden palveluksesta tuleva palkankorotus. Sama on laita oikeuspormestarin 2 P. L. II kohdalla, ylimääräisen kaupunginviskaalin 2 P. L. III kohdalla ja rikostuomioiden toimeenpanijan 2 P. L. IV kohdalla, joista kahdelle ensiksi mainitulle tulee palkankorotus kymmenen ja viimeksi mainitulle viiden vuoden palveluksesta. Maistraatin kuudes kaupunginpalvelija tulee tammikuun 12 päivänä 1919 olleeksi viisi vuotta palveluksessa, joten hänellekin olisi tuleva palkankorotusta. Maistraatin käytettävänä ollut lyhyt aika ei ole sallinut tarkastaa budjettiehdotusta mainituilta kohdin perinpohjaisesti, minkätähden on mahdollista, että se muissakin tuollaisissa tapauksissa kaipaa oikaisuja.

Heinäkuun 1 päivänä kuluva vuotta myönsi Kaupunginvaltuusto 100 markkaa kuukaudessa eli 1,200 markkaa vuodeksi 1918 *notaarin palkkaamiseksi Maistraatin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan avuksi avioliittosioita käsiteltäessä siviiliviranomaisen luona*. Kun mainitun määrärahan lakkauttaminen vastedes tuskin käy mahdolliseksi, esittää Maistraatti että se merkittäisiin menosääntöön.

Virkaloman hankkimiseksi ensimmäiselle ja toiselle kaupunginvoudille on ehdotukseen merkitty sama rahamäärä kuin tähänkin asti eli yhteensä 500 markkaa. Kun nykyoloissa ei ole saatavissa viransijaista 250 markalla kuukaudessa eivätkä mainitut virkamiehet voi toimia toistensa viransijaisina, olisi mainittu palkkio korotettava arviolta 800 markkaan.

Maistraatin puolesta:

J. von Haartman.

Alfr. Tuominen.

Helsingin kaupungin 1919 v:n meno- ja tulosääntöehdotus.

Rahatoimikamarin laatima.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä *.

P.L.	Luku.	Momentti.	Menon laatu 58 §:n mukaan Keis. asetuksista 8 p:llä joulukuuta 1878	Menot.	
				Smk.	7pää.
				Ensimmäinen pääluokka.	
				Kaupungin velat.	
		K. S:in päät. 17/5 1876	a	1876 vuoden vesijohtolaina, joka ³¹ / ₁₂ 1918 on Smk 565,000: — Kuoletusta ¹ / ₅ 1919	59,200
I	1				
I	2			¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 5 0/0:n mukaan	26,770
I	3			Mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginkassassa olevista obligatsioneista . . . . . <i>I Luku. Smk 87,470: —</i>	1,500
		K. S:in päät. 26/3 1892	a	1892 vuoden obligatsioonilaina, joka ³¹ / ₁₂ 1918 on Smk 3,760,500: — Kuoletusta ¹ / ₅ 1919	49,000
II	1				
II	2			¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan	168,120
II	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. . . . . <i>II Luku. Smk 227,120: —</i>	10,000
		K. S:in päät. 4/8 1897 ja 25/1 1898	a	1898 vuoden obligatsioonilaina Smk 7,000,000: —, josta on laskettu liikkeeseen Smk 3,000,000: — ja on ³¹ / ₁₂ 1918 lunastamatta 2,473,500: — Kuoletusta ¹ / ₈ 1919	37,500
III	1				
III	2			¹ / ₂ ja ¹ / ₈ korkoa 3 1/2 0/0:n mukaan	86,572 50
III	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. . . . . <i>III Luku. Smk 125,372: 50</i>	1,300
				Siirros	439,962 50

1 P.L.

				Siirros	439,96250
		K. S:in päät. 25/1 ja 30/1 1900	a	1900 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 2,614,500: —	
IV	1			Kuoletusta 1/8 1919	30,000 —
IV	2			1/2 ja 1/8 korkoa 4 0/0:n mukaan	104,580 —
IV	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. .... <i>IV Luku. Smk 135,880: —</i>	1,300 —
		K. S:in päät. 10/9 1902	a	1902 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 7,127,500: —	
V	1			Kuoletusta 1/12 1919	75,000 —
V	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 0/0:n mukaan	285,100 —
V	3	Kvsto 22/9 1908	b	Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m. .... 25,000: —	
		Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. 40,000: — <i>V Luku. Smk 425,100: —</i>	65,000 —
		K. S:in päät. 9/2 ja 7/5 1909	a	1909 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 15,215,750: —	
VI	1			Kuoletusta 1/5 1919	120,720 —
VI	2			1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan	682,022 68
VI	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. .... <i>VI Luku. Smk 837,742: 68</i>	35,000 —
		K. S:in päät. 9/5 ja 30/6 1911	a	1911 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 24,019,759: —	
VII	1			Kuoletusta 1/6 1919	191,643 —
VII	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan	1,076,567 69
VII	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. .... <i>VII Luku. Smk 1,333,210: 69</i>	65,000 —
		K. S:in päät. 8/5 ja 14/5 1913	a	1913 vuoden obligatsioonilaina, Smk 5,025,000: —, josta 31/12 1918 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,705,008: — ja on lunastamatta Smk 4,336,776: —	
VIII	1			Kuoletusta 2/1 1919	85,224 —
VIII	2			2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan	214,708 20
				<i>VIII Luku. Smk 299,932: 20</i>	
		K. S:in päät. 25/1 1916	a	1916 vuoden velkakirjalaina, joka 31/12 1918 on Smk 12,000,000: —	
IX	1			Kuoletus 1/7 1919	500,000 —
IX	2			2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan	587,500 —
				<i>IX Luku. Smk 1,087,500: —</i>	
				Siirros	4,559,328 07

2 P.L.	I	1			Siirros	27,700: —	27,918,378 07
					1 kunnall.neuv.m., palkkaa	5,000: —	
					palkkiota	3,000: —	
					korotus 10 vuoden palveluksesta	1,600: —	9,600: —
					1 kunnall.neuv.m., palkkaa	5,000: —	
					palkkiota	3,000: —	8,000: —
					2 notaaria oikeutettuina pöytäkirjanlunastukseen à 2,400: —	.....	4,800: —
					1 maistraatinsihteeri ja ensim. julkinen notaari	.....	3,000: —
					1 toinen julkinen notaari	.....	1,000: —
					1 reistraattori	.....	4,500: —
					1 reistraattorinapulainen	.....	3,500: —
		1918 v. palkkas.	b		1 kanslisti	3,000: —	
					korot. 5 v:n palveluks.	300: —	
					korot. 10 vuoden palveluksesta 1/4 1919 ..	225: —	3,525: —
					3 kaupunginpalv. Maistraatissa à	.....	3,600: —
					korotusta 10 vuoden palveluksesta à	720: —	12,960: —
					2 kaupunginpalv. Maistraatin kansliassa à	.....	3,600: —
					korot. 5 v:n palv. à	360: —	7,920: —
					2 kaupunginpalv. Maistraatissa à	.....	3,600: —
					3,600: —	.....	7,200: —
					1 vahtimestari	.....	2,800: —
					1 rankkuri, paitsi vap. asunt. ja polttop.	.....	2,000: —
			c		Virkalomain hankkimiseksi	.....	5,000: —
							103,505
	I	2	c		7 kaupunginpalvelijan ja 1 vahtimestarin raitiotieliiput	.....	2,400
	I	3			Tarverahat	.....	20,000
					<i>I Luku. Smk 125,905: —</i>		
						Siirros	28,044,283 07

L.

II	1			Siiros 11,000: — 250,138: 33	28,044,283 07
		Kvsto 26/11 1918	b*	Varapuheenjoht., palkk. 9,000: — 1 ylimäär. oikeusneuv.m. 4,000: — 2 ylimäär. rikosasiain- notaaria à 6,000: — 12,000: — 2 ylimäär. kaupungin- palvelijaa à 3,600: — 7,200: — 1 ylimäär. kaupungin- viskaali, palkkiota .. 5,500: — 48,700: —	
		1918 v. palkkas.	b	1 kaupunginpalv. Raast. oikeudessa à . . . . . 3,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . . . 720: — 30,240: — 7 kaupunginpalv. Raastuvanoikeud. 3,600: —	
			c	Virkalomain hankkimiseksi . . . . . 17,400: —	350,078 33
II	2	Kvsto 16/11 1886 30/12 1910	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoi- tus sekä syyttäjille	3,200 —
II	3	S:n 11/11 1913	b*	Ylimäär. pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaisella jaostolla	1,200 —
II	4			Määräraha kielenkääntäjätehtäviä varten	2,000 —
II	5		c	11 kaupunginpalvelijan raitiotieliput	3,300 —
II	6			Tarverahat	15,000 —
<i>II Luku. Smk 374,778: 33.</i>					
Syyttäjistä.					
III	1			Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.	b	1 kaup. viskaali, palkk. 5,000: — palkkiota . . . . . 2,800: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta . . . . . 1,560: — taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises-	
				Siiros 9,360: —	28,419,061 40

2 P.L	III	1				
					Siirros 9,360: —	28,419,061 40
					ta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta ..... 600: —	9,960: —
			1918 v. palkkas.	b	2 kaup. viskaalia, palkk. à 5,000: — palkkiota à ..... 2,800: —	
					tautusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juovjuomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta ..... 600: —	16,800: —
				c	1 ylimääräinen kaupunginviskaali .. 5,500: — Viransijaisten palkkiot	
					4 kaupunginviskaalin virkaloman aikana à .. 250: —	1,000: —
	III	2		c	Tarverahat	33,260 — 1,000 —
					<i>III Luku. Smk 34,260: —</i>	
					Ulosottolaitos.	
	IV	1			Palkkaukset:	
			1918 v. palkkas.	b	1 ens. kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota ..... 1,200: — korotusta 10 v:n palveluksesta ..... 840: —	5,040: —
					1 toin. kaup. vouti, palkk. 4,800: — palkkiota ..... 3,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta ..... 1,560: —	9,360: —
				c	Ensim. ja toisen kaupunginvoudin viransijaisten palkkio virkaloman aikana à 250: —	500: —
			1918 v. palkkas.	b	1 avustava toinen kaupunginvouti ..... 3,000: — korotusta 5 vuoden palveluksesta ..... 300: —	3,300: —
					1 rikostuom. toimeenp., kanslia-apul. ja puht. kirjoitusta varten .... 2,400: —	6,400: —
					Siirros 24,600: —	28,453,321 40

P.L.	IV	1							
							Siirros	24,600: —	28,453,321 40
							5 ulosottoapulaista à ..	4,000: —	
							korotusta 10 vuoden		
							palveluksesta à	800: —	24,000: —
							4 ulosottoapulaista à ..	4,000: —	
							korot. 5 v:n palv. à ..	400: —	17,600: —
							1 ulosottoapulainen	4,000: —	
							korotusta 5 v:n pal-		
							veluksesta 1/2:sta 1919	366: 66	4,366: 66
							1 ulosottoapulainen	4,000: —	
							korotusta 5 v:n pal-		
			1918 v. palkkas.	b			peluksesta 1/9:stä 1919	133: 34	4,133: 34
							1 ulosottoapulainen.....	4,000: —	
							7 ulosottoapulaista à ..	2,800: —	
							korotusta 10 v:n pal-		
							veluksesta à	560: —	23,520: —
							8 ulosottoapulaista à ..	2,800: —	
							korotusta 5 v:n palv. à	280: —	24,640: —
							6 ulosottoapulaista à	2,800: —	16,800: —
							1 ulosottoapulainen	3,000: —	
							korotusta 5 v:n palv.	300: —	3,300: —
							1 ulosottoapulainen.....	3,000: —	
			Kvsto 30/12 1909	b			Apumaksu lainopillisen apulaisen		
							palkkaamiseksi kaupunginvoudin-		
							kontt. Maist:n määr. mukaan ..	2,400: —	152,360 —
IV	2	Vuokrakirjan					Huoneiston vuokra		5,100 —
IV	3	mukaan					Lämmitys		2,000 —
IV	4						Valaistus		800 —
IV	5						Siivoaminen		600 —
IV	6						35 ulosottoapulaisen raitiotieliput		10,500 —
IV	7						Tarverahat		1,200 —
							<i>IV Luku. Smk 172,560: —</i>		
							Arkisto.		
V	1						Palkkaukset:		
							1 aktuaari	6,000: —	
							korotusta 10 v:n pal-		
			1918 v. palkkas.	b			veluksesta	1,200: —	7,200: —
							1 arkistoapulainen	3,600: —	10,800 —
V	2			c			Tarverahat		18,000 —
							<i>V Luku. Smk 28,800: —</i>		
							2 P.L. Smk 736,303: 33		
							Siirros	28,654,681 40	

3 P.L.

			Siirros	28,654,681	40		
Kolmas pääluokka.							
Kunnallishallinto.							
Kaupunginvaltuusto.							
I	1	Kvsto ^{24/1} 1918	Palkkaukset: 60 jäsentä à 5 mk kultakin ko- koukselta	10,000: —			
			1 ensim. sihteeri	12,000: —			
			1 toinen sihteeri	10,000: —			
			1 notaari	8,000: —			
		1918 v. palkkas.	korotusta 5 v:n pal- veluksesta	800: —	8,800: —		
			1 kanslisti	3,600: —			
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	720: —	4,320: —		
			1 apulaiskanslisti	2,600: —			
			1 vahtimestari	3,000: —			
			1 vahtimestariapulainen	1,800: —	52,520		
I	2	Vuokrakirjan mukaan	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra ..	15,300: —			
			Valaistus	1,500: —	16,800		
I	3		Tarverahat		85,000		
<i>I Luku. Smk 154,320: —</i>							
Rahatoimikamari.							
II	1	Kvsto ^{8/2} 1916	Palkkaukset: 1 puheenjohtaja	12,000: —			
			1 varapuheenjoht. à 60 mk, 5 jä- sentä ja 3 varajäsentä à 50 mark- kaa kokoukselta	35,000: —			
			1 sihteeri	18,000: —			
			1 apulaissihteeri	10,000: —			
			1 teknillinen apulaissihteeri	12,000: —			
		1918 v. palkkas.	1 asiamies	7,500: —			
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta ^{1/4} :stä 1919	562: 50	8,062: 50		
			1 notaari		7,500: —		
			1 pöytäkirjuri		5,400: —		
			1 kanslisti	3,200: —			
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	640: —	3,840: —		
				Siirros	111,802: 50	28,809,001	40

P.L.	II	1						
								Siirros 111,802: 50 28,809,001 40
			1918 v. palkkas.	b	1 kanslisti	2,600: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta	260: —	2,860: —	
					1 vahtimestari		3,000: —	
					1 esim. vahtimestariapulainen		2,200: —	
					1 toinen s:n		1,800: —	121,662 50
	II	2		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.		35,000 —	
	II	3		d	Arvaamattomiin tarpeisiin		40,000 —	
					<i>II Luku. Smk 196,662: 50</i>			
					Rahatoimikonttori.			
	III	1			Palkkaukset:			
					1 kaup. kamreeri, palkk.	7,000: —		
					palkkiota	5,000: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400: —	14,400: —	
					1 kaup. kassanhoitaja	10,000: —		
					korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,000: —		
			K. Asetus 8/9 1899 K. S:n kirje 9/8 1900	b	Korvausta menetetyistä poissaolosakkojen osuudesta	800: —	12,800: —	
					1 apulaiskassanhoitaja		8,000: —	
					1 kassanhoit. työtilejä varten		6,000: —	
					1 vanh. kaup. kirjanpitäjä	9,000: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta	1,800: —	10,800: —	
			1918 v. palkkas.	b & c	1 nuor. kaup. kirjanpitäjä	7,000: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta	1,400: —	8,400: —	
					3 nuor. kaup. kirjanpitäjää à 7,000: —		21,000: —	
					2 ekspeditööriä à 5,000: —		10,000: —	
					3 konttorikirjuria à	3,600: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta à	720: —	12,960: —	
					1 konttorikirjuri		3,600: —	
					1 vahtimestari	3,200: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta	640: —	3,840: —	
					1 vahtimestari	3,000: —		
					korotusta 5 v:n palv. 1/2:sta 1919	275: —	3,275: —	
					1 vahtimestariapulainen		1,800: —	
					Siirros 116,875: — 29,005,663 90			

3 P.L.				Siiros 116,875: —	29,005,663,90
III	1				
				Ylimääräiset apulaiset.....	65,000: —
III	2	c	}	Palkkiota verolippujen jakelusta.....	12,000
III	3			Tarverahat	35,000
III	4	c		Erin. kust. työväen palkanmaksuista.....	11,000
				<i>III Luku. Smk 239,875: —</i>	
Liikennekonttori.					
IV	1			Palkkaukset:	
				1 kamreeri	10,000: —
				1 vanh. kirjuri	6,000: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,200: —
					7,200: —
				1 vanh. kirjuri	6,000: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	600: —
					6,600: —
				1 nuor. kirjuri	5,000: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —
					5,500: —
				1 nuor. kirjuri.....	5,000: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1919..	375: —
					5,375: —
				1 vanh. kassanhoitaja ..	5,000: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —
					6,000: —
				1 nuor. kassanhoitaja ..	4,000: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	400: —
					4,400: —
				1 kirjanpitäjä	5,000: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —
					6,000: —
				2 vanh. konttorikirjuria à	3,400: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta à.....	340: —
					7,480: —
				1 nuorempi konttorikirjuri	3,000: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	300: —
					3,300: —
				Siiros	61,855: —
					29,245,538,90

P.L.

IV	1			Siirros	61,855:—	29,245,538 90
		1918 v. palkkas.	b	1 nuor. konttorikirjuri	3,000:—	
				1 vaakamestari	4,500:—	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	450:—	
				korotusta 10 v:n palv. 1/5:stä 1919	300:—	5,250:—
				1 avust. vaakamestari	3,600:—	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	270:—	3,870:—
				1 avust. vaakamestari	3,600:—	
				3 vahtimestaria à	2,800:—	
				korotusta 10 v:n palveluksesta à	560:—	10,080:—
				5 vahtimestaria à	2,800:—	
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	280:—	15,400:—
			c	1 vahtimestari	2,800:—	
		Kvsto 6/12 1910	b	Ylimäär. apulaiset	16,500:—	
				Vuokra-apua vaakamestarille, joka punnitsee tavaroita tullikäytystä erillään	900:—	
			c	Määräraha lämpöjohdon hoitoa varten	5,250:—	
		1918 v. palkkas.	b	1 koneenkäyttäjä hissilaitosta varten	2,200:—	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	220:—	2,420:—
				1 s:n s:n	2,200:—	
				1 koneenkäyttäjäapulainen	1,800:—	
		Kvsto 28/10 1895	b & c	Tavaravajain silmälläpitoa varten	1,800:—	136,725—
				Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavaravajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten huoneistojen :		
IV	2			Polttoaineet ja halkojen hakkuu		48,640—
IV	3		c	Valaistus		4,500—
IV	4			Vedenkulutus		600—
IV	5			Kalusto		2,500—
IV	6			4 sähkö-tavarahissin käyttökustannukset		1,000—
IV	7			Siivoaminen		6,960—
IV	8			Tarverahat		5,000—
				IV Luku. Smk 205,925:—		
				Siirros		29,451,463 90

3 P.L.

				Siirros	29,451,463 ⁹⁰
V	1			Satamakonttori.	
		Palkkaukset:			
		1 satamakapteeni	4,000: —		
		4 tai 2 % kannanta-			
		summasta	<u>14,440: —</u>	18,440: —	
		1 avustava satamakapteeni	7,800: —		
		1 Sörnäsän satamamestari	3,600: —		
		1 satamakonttorin kir-			
		juri	4,500: —		
		$\frac{1}{2}$ % kannantasummasta	<u>2,610: —</u>	7,110: —	
		1 kassanhoitaja	3,600: —		
		korotusta 5 v:n palve-			
		luksesta	<u>360: —</u>	3,960: —	
		1 vanhempi satamavahtimestari . .	3,600: —		
		1 nuor. satamavahtimest.	2,800: —		
		korotusta 5 v:n pal-			
		veluksesta	<u>280: —</u>	3,080: —	
		1 tarkastuskonstaapeli	2,800: —		
		korotusta 5 v:n pal-			
		veluksesta	<u>280: —</u>	3,080: —	
		5 satamakonstaapelia à			
		2,400: —	<u>12,000: —</u>		
		korotusta 10 v:n pal-			
		veluksesta	<u>2,400: —</u>	14,400: —	
		1 Sörnäsän satamakontst.	2,400: —		
		korotusta 5 v:n pal-			
		veluksesta	<u>240: —</u>		
		korotusta 10 v:n palv.			
		$\frac{1}{9}$:stä 1919	<u>80: —</u>	2,720: —	
		2 satamakonstaapelia à			
		2,400: —	<u>4,800: —</u>		
		korotusta 5 v:n pal-			
		veluksesta	<u>480: —</u>	5,280: —	
		4 satamakonstaapelia à 2,400: — . .		9,600: —	
		2 pakkaajaa ja runsijaa à 1,500: —		3,000: —	
		1 parmaajainvanhin		1,500: —	
		1 Pohjoissataman venelaiturin var-			
		tija 6 kuuk. à 200: —		1,200: —	
		S:n yövärtija		1,200: —	
					89,570 [—]
				Siirros	29,541,033 ⁹⁰

P.L.

				Siirros	29,541,033 90
V	2	c	Höyrypurren vuokra ja moottori- veneen käyttökustannukset	2,200: —	
			1 moottoriveneenhoitaja, 7 kuukau- delta à 200: —	1,400: —	
			Moottorikoneen talvihoito	200: —	3,800
V	3		Määräraha tavarain poiskuljettamis. rantasilloilta		500
V	4		Nostokranan sähkökäyttökustannukset		2,000
V	5		Valaistus		400
V	6		Polttoaineet		2,000
V	7		Vedenkulutus		200
V	8	Tarverahat		3,500	
				<i>V Luku. Smk 101,970: —</i>	
Tilastokonttori.					
VI	1	b	Palkkaukset:		
			1 konttorinjohtaja	11,000: —	
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta	1,100: —	12,100: —
			1 ensim. aktuaari		8,500: —
			1 toinen aktuaari		7,000: —
			1 amanuenssi		5,400: —
			2 assistenttia à 3,600: —		7,200: —
			5 laskuapulaista à 2,800: —		14,000: —
			1 vahtimestari		1,800: —
			Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen		10,000: —
			Määräraha kunnalliskertomuksen I ja II osan toimittajan palkkaa- miseen		5,000: —
			Määräraha konttorin ulkopuolella teetettyjä tilaston käännös- y. m. toita varten	9,000: —	80,000
VI	2		Painatuskustannukset, siirtomääräraha		97,000
VI	3	Määräraha kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten		1,600	
VI	4	Tarverahat		2,400	
				<i>VI Luku. Smk 181,000: —</i>	
				Siirros	29,734,433 90

3 P.L.

						Siirros		29,734,433.90			
V	1			Rakennustarkastus.							
				Palkkaukset:							
		Kvsto ^{14/5} 1912 ^{28/5} 1913 ^{29/12} 1914	b	1 rakennustarkastaja ..	12,000: —						
				korotusta 10 v:n palve-							
				luksesta	2,400: —						
				matkaravoja	600: —						
				henkilökoht. palkanlis.	1,400: —	16,400: —					
				1 avustava rakennustar-							
				kastaja	9,000: —						
				korotusta 5 v:n palve-							
				luksesta	900: —						
				matkaravoja	600: —	10,500: —					
				1 rakennusinsinööri . . .	9,000: —						
				korotusta 5 v:n palve-							
				luksesta	900: —						
				matkaravoja	400: —	10,300: —					
				1 valvoja	6,500: —						
				korotusta 5 v:n palve-							
				luksesta	650: —						
				matkaravoja	500: —	7,650: —					
				1 kanslisti	2,400: —						
				korotusta 5 v:n palve-							
				luksesta	240: —	2,640: —					
		S:n ^{14/5} 1912	b	1 apulaiskanslisti		1,500: —					
				Määräraha palvelijastoa ja kutsujen							
				tiedoksi saattamista varten . . .		2,800: —					
				Palkkio Terveystalokunnan							
				valtuutetulle osanotosta rakennus-							
				katselmuksiin		2,500: —					
				Määräraha virkaloman hankkimiseksi							
				rakennustarkastuskontt. virkamie-							
				hille, Maist. määräyksen mukaan		2,000: —					
				Menetettyjen sivutulujen korvausta							
				kahdelle nykyään virassa olev.,							
				katselmustoimituksiin osaaottav.							
				neuvosmiehelle à 4,000: — . . .		8,000: —					
								64,290			
							Siirros	29,798,723.90			

P.L.				Siirros	29,798,723.90		
VII	2		c	Siivoaminen	1,600—		
VII	3			Määräraha tarverahoja ja aineenkoetuskustannuksia varten	2,500—		
				<i>VII Luku. Smk 68,390:—</i>			
Revisionilaitos.							
VIII	1			Palkkaukset:			
		Kvsto ^{9/10} 1875 _{30/12} 1910 S:n ^{10/9} 1912 _{29/12} 1916	b	a) Vuositulintarkastajain palkkiot ..	9,000:—		
				b) Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain palkkiot	2,800:—	Matkakulut	300:—
		1918 v. palkkas.	b & c	c) Revisionikonttori:			
				1 kaupunginreviisori	12,000:—		
				1 reviisori	8,000:—		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	800:—	8,800:—	
				2 reviisoria à 8,000:—	16,000:—		
				1 reistraattori	4,000:—		
		1 vahtimestari	2,000:—				
			Ylimäär. apulaiset	14,200:—	69,100—		
VIII	2		c	Tarverahat	2,000—		
VIII	3		c	Matkakulut	1,000—		
				<i>VIII Luku. Smk 72,100:—</i>			
Verotusvalmistelu.							
IX	1			Palkkaukset:			
		Kvsto ^{21/11} 1916 1918 v. palkkas.	b	1 puheenjohtaja	11,000:—		
				2 jäsentä à 30 mk kokoukselta ..	9,000:—		
		Kvsto ^{2/5} 1916	b & c	1 ensim. sihteeri	8,500:—		
				1 toinen sihteeri	6,000:—		
				Asiantuntijain palkkaamiseksi verotusvalmistelukuntaan	5,000:—		
				Siirros	39,500:—		
					29,874,923.90		

3 P.L.

IX	1			Siirros	39,500: —	29,874,923	90	
		Kvsto ^{8/9} 1914	b & c	Verotuslautakunnan molemmat puheenjoht. à 20: — kokoukselta..	1,400: —			
		S:n ^{29/2} 1916		34 verotuslautakunnan jäsentä à 10: — kokoukselta	11,900: —			
				Ylimääräiset apulaiset ..	72,000: —			
				c	Ensitetöjen hankkiminen	1,500: —		
				Palvelijasto	2,500: —	128,800		
IX	2		c	Tarverahat ja siivoaminen		17,000		
				<i>IX Luku. Smk 145,800: —</i>				
X	1			Holhouslautakunta.				
		1918 v. palkkas.	b	Sihteeri	3,600: —			
			c	Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y. m.	1,000: —	4,600		
				<i>X Luku. Smk 4,600: —</i>				
				Kunnan työnvälitystoimisto.				
XI	1			Palkkaukset:				
				1 johtaja	8,000: —			
				korot. 10 v:n palveluksesta	1,600: —	9,600: —		
				1 miesapulainen	4,500: —			
				korot. 10 v:n palveluksesta	900: —	5,400: —		
				1 miesapulainen		3,600: —		
				1 naisapulainen	3,000: —			
				korot. 10 v:n palveluksesta	600: —	3,600: —		
				1 naisapulainen		3,000: —		
				1 naisapulainen	2,600: —			
				korot. 5 v:n palveluksesta ..	260: —	2,860: —		
				1 naisapulainen		2,600: —		
				Vahtimestari, paitsi asuntoa, polttopuita ja valoa	2,400: —			
				Ylimäär. apulaiset	9,000: —	42,060		
		1918 v. palkkas.	b & c					
				Siirros		30,067,383	90	

P.L.

				Siirros	30,067,383 ⁹⁰
XI	2		c	Polttoaineet	3,500
XI	3			Valaistus	400
XI	4			Vedenkulutus	200
XI	5			Siivoaminen	3,500
XI	6			Tarverahat, painatuskulut y. m.	7,500
				<i>XI Luku. Smk 57,160: —</i>	
				Sosiaalilautakunta.	
XII	1		c	Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.		Palkkio lautakunnan puheenjohtajalle ja jäsenille	3,000: —
			b	1 sihteeri	9,000: —
				Virkaloman aikaisen viransijaisen palkkio	250: —
			c	Vahtimestaritehtäviä varten	900: —
				Kaupungin yleishyödyll. rakennuslainarahaston hallintojaosto	1,500: —
		Kvsto 9/10 1917	c	Kunnan työväenasuntojen hallintojaosto	900: —
				Tontinvuokrajaosto	600: —
			c	S:n vuokratonttien rakennust. arviointia varten	600: —
				Opastustoimintaa varten	2,100: —
XII	2			Tarverahat	2,500
				<i>Kaupungin työväenopetuslaitosten tarkastus.</i>	
XII	3		b	Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.		1 miestarkastaja	4,000: —
			c	1 naistarkastaja	900: —
XII	4			Tarverahat	
				<i>XII Luku. Smk 27,650: —</i>	1,400
				Oikeusaputoimisto.	
XIII	1		b	Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.		1 oikeusavustaja	8,400: —
			c	korotusta 5 v:n palveluksesta	840: —
				1 oikeusavustajan apulainen	6,000: —
			c	Viransijaisen palkkaamiseen oikeusavustajain virkaloman aikana ..	1,000: —
XIII	2			Tarverahat, siivoaminen y. m.	
				<i>XIII Luku. Smk 19,240: —</i>	3,000
				Siirros	30,129,373 ⁹⁰

P.L.

				Siirros	53,337: 50	30,180,373:90	
I	1	1918 v. palkkas.	b	1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	950: —	4,750: —	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	475: —	4,275: —	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palv. 1/7:stä 1919	237: 50	4,037: 50	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palv. 1/8:stä 1919	197: 92	3,997: 92	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palv. 1/11:stä 1919	79: 17	3,879: 17	
				4 kersanttia à 3,800: —		15,200: —	
				5 korpraalia à	1,200: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta à	300: —	7,500: —	
				4 korpraalia à	1,200: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	150: —	5,400: —	
				42 korpraalia à 1,200: —		50,400: —	
				29 korpraalia à 900: —		26,100: —	
				Vuokrarahat naineelle alipäällystölle ja miehistölle		6,000: —	
				Lisämääräraha, tarvittaessa annettav. distinktionikorpraaleille		1,000: —	
		14 vanhempaa konstaapelia, kasarmissa, à 720: —		10,080: —			
		10 nuorempaa konstaapelia, kasarmissa, à 600: —		6,000: —	201,957:09		
I	2		c	Vaatetus 104 miehelle à 800: —	83,200: —		
				Vaatetus 13 miehelle alipäällystöä à 800: —	10,400: —	93,600	
I	3		c	104 miehen ruoka à 2,400: —		249,600	
				<p><i>Muist.</i> Palomestari, toinen alipalomestari ja palomestarin apulainen, ruiskumestari, koneenkäyttäjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmissa sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen.</p>			
				<i>I Luku. Smk 545,157: 09</i>			
				Siirros	30,725,530:99		

4 P.L.

				Siirros	30,725,530 ⁹⁹	
Palotalli, 28 hevosta.						
II	1	e	{	63,200 kg heiniä à 1: —	63,200	
II	2			52,400 kg kauroja à 1: 50	78,600	
II	3			Oljet ja turvepehku	5,550	
II	4			Kengitys ja lääkkeet	3,300	
II	5			Silojen y. m. kunnossapito	3,900	
<i>II Luku. Smk 154,550: —</i>						
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja veden-						
kulutus.						
III	1	e	{	2,000 m ³ koivuhalkoja à 30: —	60,000	
III	2			Valaistus	14,000	
III	3			Tallien ja makkien puhtaanapito	5,000	
III	4			Vedenkulutus	3,000	
<i>III Luku. Smk 82,000: —</i>						
Palokalut ja kalusto.						
IV	1	e	{	Palokalujen kunnossapito	25,000	
IV	2			Palolennättimen kunnossapito	3,000	
IV	3			2 hevosen ostoon	14,000	
<i>IV Luku. Smk 42,000: —</i>						
Sekalaista.						
V	1	e	{	Palkkioita palokatselmuksista	2,400	
V	2			Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.	8,000	
V	3			Kvsto 27/9 1904	Sairasvaunun kunnossapito ja sidetarvikkeet	6,000
V	4			Kirjojen ja sanomalehtien ostoon	500	
V	5			Automob. ja mootoriruiskujen käytt. tarv. bensiini (ehdollisesti hevosten ostoon)	15,000	
<i>V Luku. Smk 31,900: —</i>						
4 P.L. Smk 855,607: 09						
				Siirros	31,035,980 ⁹⁹	

P.L.

				Siirros	31,035,980 ⁹⁹
Viides pääluokka.					
Poliisilaitos.					
Käteinen apumaksu.					
I	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Poliisilaitoksen voimassapito	2,460,485
<i>I Luku. Smk 2,460,485: —</i>					
Virkahuoneistojen vuokrat.					
II	1	K. Asetus 20/4 1903 Välikirjan mukaan	b	Poliisikamarin ja keskuspoliisin huoneisto	25,000: —
				Etsivän osaston ja ensimmäinen poliisiaseman huoneistot	100,000: —
				Osetoimiston s:n	5,000: —
				Passitoimiston s:n	5,000: —
				Talli	4,000: —
				2:nen poliisiasema	25,000: —
				3:s s:n	7,200: —
				4:s s:n	40,000: —
				Töölön s:n	1,260: —
				Forsbyn s:n	2,500: —
				Hermannin s:n	2,160: —
				Bölen s:n	2,000: —
				Poliisimaneesi	2,000: —
				Kirjapaino ja varuskamari	6,000: —
		Korjauspajan vuokra	480: —		
		Lääkärin vastaanottohuoneist. vuokr.	960: —		
<i>II Luku. Smk 228,560: —</i>					
Lämmitys ja valaistus.					
III	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Polttopuut	70,000
III	2			Valaistus	35,000
				Vedenkulutus	5,000
<i>III Luku. Smk 110,000: —</i>					
5 P.L. Smk 2,799,045: —					
				Siirros	33,835,025 ⁹⁹

6 P.L.

			Siirros	33,835,025 99	
Kuudes pääluokka.					
Yleiset rasitukset.					
I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 29/5 1918	} b	Kyydinpito.	
				Urakka, 4 hevosta 5,700	
				<i>I Luku. Smk 5,700: —</i>	
II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	} b	Kruununverot.	
				Karjaverot ja kylvömaksu 54 96	
				<i>II Luku. Smk 54: 96</i>	
III	1		} b	Majoitus.	
				Majoituskustannukset 500,000	
III	2	1886 v. palkkas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915 16/5 1916 30/1 ja 24/4 1917	} b	Majoituslautakunta.	
				Palkkaukset:	
				1 puheenjohtaja ..... 3,000: —	
				1 sihteeri ..... 2,000: —	
				1 majoitusmestari ..... 2,000: —	
				1 kielenkääntäjä ..... 1,800: —	
				1 vahtimestari ..... 1,200: —	
				Palkanlisäystä majoituslautakunnan toimihenkilöille ..... 8,000: —	
III	3		} c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot 1,500	
				<i>III Luku. Smk 19,500: —</i>	
IV	1	S:n 29/10 1918		Apurahat.	
				Avustuksia asevelvollisten perheille 100,000	
				<i>IV Luku. Smk 100,000: —</i>	
6 P.L. Smk 625,254: 96				Siirros	34,460,280 95

P.L.

			Siirros	34,460,280 95		
Seitsemäs pääluokka.						
Terveyden- ja sairaanhoito.						
Terveydenhoitolautakunta.						
I	1	Kvsto ^{29/11} 1904 S:n ^{29/9} 1908 1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset:		
				b	Puheenjohtaja	4,000: —
				b	4 jäsentä à 30 mk joka kokouk- selta	4,500: —
				b	1 sihteeri	5,000: —
					1 toimistoapulainen	2,800: —
					korotusta 5 v:n palve- luksesta	280: —
					1 puhtaaksikirjoittajatar.	2,200: —
					korotusta 10 v:n pal- veluksesta	440: —
				b	1 päivystäjä	2,200: —
					1 vahtimestari	2,400: —
korotusta 10 v:n pal- veluksesta	480: —					
			2,880: —	24,300		
I	2		c	Polttoaineet	2,500	
I	3			Valaistus	500	
I	4			Vedenkulutus	150	
I	5			Tarverahat	15,000	
				<i>I Luku. Smk 42,450: —</i>		
Lääkärit ja sairaanhoitajat.						
II	1	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset:		
				b	1 ensim. kaup.lääk., palkk.	8,000: —
					palkkiota	6,000: —
				b	1 toinen kaupunginlääkäri	5,400: —
					korotusta 5 v:n palve- luksesta	540: —
				b	1 terveydenhoidontarkastaja	10,000: —
					2 aluelääkäriä à	4,000: —
				b	korotusta 10 v:n pal- veluksesta	800: —
2 aluelääkäriä à	5,400: —					
b	korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,080: —				
				12,960: —	52,500: —	
			Siirros	34,502,730 95		

7 P.L.	II	1			Siirros	52,500: —	34,502,730 95
					2 aluelääkäriä à	5,400: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta à	540: —	11,880: —
					1 aluelääkäri		5,400: —
		1918 v. palkkas.	b		1 naislääkäri	4,000: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —	4,800: —
					1 aluelääkäri Bölessä . .	2,000: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta	200: —	2,200: —
		Kvsto ^{15/11 1904} _{21/2 1911}	b		2 lääkäriä kaupungin kansakouluissa (ks. 9 P. L. Opetus- ja sivistyslaitokset).		
					1 kaupunginkättilö	1,400: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta	280: —	1,680: —
		1918 v. palkkas.	b		3 kunnan sairaanhoitajatarta à	2,400: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta à	240: —	7,920: —
					6 kunnan sairaanhoitajatarta à 2,400: —		14,400: —
					1 lääkäri kasvattilasten hoitoa vart.		3,000: —
			c		Lääkärin käytettäväksi erinäisiin tarvikkeisiin kasvattilasten hoidossa		3,000: —
					Virkalomain hankkimiseen		5,500: —
		1918 v. palkkas.	b		2 apul. kasvattilasten hoidon tarkastuksessa à	3,000: —	6,000: —
	II	2 Kvsto ^{30/12 1909}	b		Bölessä olevan huoneiston vuokra, siivoaminen, lämmitys, valaistus, puhelin y. m.		1,300
	II	3	c		Toisen kaupunginlääkärin virkahuoneiston vuokra		800
	II	4	c		Sairaanhoitotarvikkeet ja desinfioimisaineet kättilölle		200
	II	5 S:n ^{17/5 1908}	b		Matkakulut ja sairaanhoitotarvikkeet		1,000
						Siirros	34,624,310 95

P.L.

			Siirros	34,624,310 95	
II	6	c	Terveystarkastajan, kunnan 8 sairaanhoitajattaren ja 2 apulaisen raitiotievuosiliput à 300: —	3,300 —	
II	7	b	Lääkäripäivystys sunnuntaisin ja pyhäpäivin	6,500 —	
II	8	b	Palkkiota lääkäreille yökäynneistä	3,000 —	
<i>II Luku. Smk 134,380: —</i>					
Terveyspoliisi.					
III	1		Palkkaukset:		
	1918 v. palkkas.	b	1 kaupungineläinlääkäri	9,000: —	
		c	Hänen viransijaisensa palkkaamiseksi virkaloman aikana	400: —	
			1 näyttöidenottaja maidontark. vart.	3,000: —	
			1 miespuol. työtarkastaja	4,500: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	900: —	
				5,400: —	
			1 naispuolinen työtarkastaja	4,500: —	
			1 ylikaitsija	4,000: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —	
				4,800: —	
			4 kaitsijaa à	3,600: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta à	720: —	
				17,280: —	
	1918 v. palkkas.	b	6 kaitsijaa à	3,600: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta à	360: —	
				23,760: —	
			3 kaitsijaa à 3,600: —	10,800: —	
			1 desinfioimisen johtaja	4,000: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	400: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1919	166: 65	
				4,566: 65	
			1 desinfioitsija	3,600: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	360: —	
				3,960: —	
			2 desinfioitsijaa à 3,600: —	7,200: —	
				94,666 65	
III	2	b	Matkakulujen korvausta kaupungineläinlääkärille	500: —	
	Kvsto 13/3 1917		Raitiotievuosiliput kaupungineläinlääkärille, näyttöidenottajalle, työtarkastajille ja kaitsijoille	5,400: —	
	S:n 29/12 1914	c		5,900 —	
				Siirros	34,737,677 60

7 P.L.

					Siiros	34,737,677	60
III	3		c	Määräraha puhtaanapitoa varten		2,400	—
III	4		c	Määräraha maidontarkastusta varten:			
				kaluston täydennys, kojeiden, aikakauslehtien y. m. hankinta.....	3,000: —		
				maitonäytteiden korvaus	3,600: —		
				tarverahat ja sekalaista	400: —		7,000
				<i>III Luku. Smk 109,966: 65</i>			
				Asuntotarkastus.			
IV	1			Palkkaukset:			
		1918 v. palkkas.	b	1 asuntotarkastaja, avoinna *)	—		
				1 miespuolinen tarkastusapulainen	4,000: —		
				1 naispuolinen tarkastusapulainen ..	3,600: —		
				1 kanslia-apulainen	2,400: —		10,000
IV	2			Siivoaminen		750	—
IV	3		e	Tarkastusapulaisten raitiotievuosiliput		600	—
IV	4			Tarverahat		1,000	—
				<i>IV Luku. Smk 12,350: —</i>			
				Poliklinikat ja muu sairaanhoito.			
V	1			Erinäiset poliklinikat:			
		Kvsto 8/5 1917	b	Venerisiä tauteja sairastavain miesten poliklinikka	12,600: —		
		S:n 29/12 1905 30/12 1910	b	Kallion lastenpoliklinikan määräraha	6,500: —		
		S:n 29/12 1915	b	Eiran sairaalan silmäpoliklinikan määräraha	5,500: —		
				Päivämaksuja varattom. sairaiden puolesta tilitysvelvollisuudella ..	1,000: —		6,500: —
		S:n 30/12 1912	b & e	Määräraha Kallion silmäpoliklinikan voimaspitoon	16,500: —		
		S:n 28/5 1907 30/12 1912	b	Sairassijain varaamiseksi t:ri J. Silfvastin silmäsaaralassa	10,000: —		26,500: —
				Määräraha korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikkaa varten	5,700: —		
				Siiros	57,800: —	34,759,427	60

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi avustava rakennustarkastaja.

P.L.

V	1			Siirros 57,800: —	34,759,427 60	
		Kvsto ^{15/12} 1903 ^{30/12} 1907 ^{30/12} 1908	} b	Määräraha 10 sairassijaa varten t:rien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa	18,540: —	
				} e*	Kallinajanlisäystä	14,810: —
V	2	S:n ^{29/12} 1905 ^{30/12} 1910 ^{30/12} 1912	} b		Määräraha Marian sairaalan tuberkulosipoli-klinikkaa ja huoltolaa varten	45,000
V	3	S:n ^{30/4} 1912		Määräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten	30,000	
V	4	S:n ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1910		Kättilöavun kustantamiseksi varattomille kotonaan	3,000	
				V Luku. Smk 169,150: —		
Terveystoimisto.						
VI	1		} b	Palkkaukset:		
				1 lääkäri	7,000: —	
				1 johtaja (avoinna)	—: —	
				1 assistentti	4,000: —	
				Viransijaisen palkkaamiseksi lääkärin ja assistentin virkaloman aikana	600: —	
				1 naistarkastaja	4,000: —	
				1 sairaanhoitajatar	2,400: —	
				1 naisapulainen	2,400: —	
				1 konttoriapulainen	2,400: —	
		1918 v. palkkas.		2 kaitsijaa à	3,600: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta à	720: —	8,640: —
				3 kaitsijaa à	3,600: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	360: —	11,880: —
				1 kaitsija	3,600: —	
			1 vahtimestari	2,800: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta	280: —	3,080: —	
VI	2		} e	Polttoaineet	1,500	
VI	3			Valaistus	700	
VI	4			Vaatteiden pesu, puhdistus y. m.	550	
VI	5			Siivoaminen	1,500	
				Siirros	34,982,827 60	

7 P.L.

				Siirros	34,982,827 60
VI	6		c	Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito y. m.	4,200
VI	7		c*	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten.....	5,000
VI	8	Kvsto ¹⁴ / ₃ 1916	b	Sukupuolitautisten naisten kuljetus sairaalaan	2,400
				VI Luku. Smk 65,850:—	
Terveydellisten tutkimusten laboratorio.					
VII	1			Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.	b	1 kemiallisen osaston, samalla laboratorin, johtaja	10,000:—
				1 assistentti	6,000:—
			b	1 bakteriologisen osaston johtaja	6,000:—
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,200:—
					7,200:—
			c	Viransijaispalkkio virkaloman aikana	500:—
				1 laboraattori	3,600:—
				korotusta 5 v:n palveluksesta	360:—
					3,960:—
				1 näytteidenottaja	3,000:—
				korotusta 5 v:n palveluksesta	300:—
					3,300:—
		1918 v. palkkas.	b	1 puhtaaksikirj. ja kasanhoitajatar	2,800:—
				korotusta 5 v:n palveluksesta	280:—
					3,080:—
				1 vahtimestari, paitsiasuntoa, lämpöä ja valoa ..	2,400:—
				korotusta 10 v:n palveluksesta	600:—
				näytteiden vastaanotosta öiseen aikaan ..	100:—
				henkilökoht. palkanlis.	300:—
					3,400:—
			c	1 vahtimestariapulainen	1,400:—
				Tilapäisten avustajain palkkaamiseen	3,000:—
					41,840
VII	2			Vedenkulutus	1,200
VII	3		c	Polttoaineet	6,000
VII	4			Valaistus	800
				Siirros	35,044,267 60

P.L.

				Siirros	35,044,267 60	
VII	5	c	Koneiden, kirjojen, näytteiden y. m. osto ja kunnossapito, siirtomääräraha		15,000	
VII	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.		3,000
				<i>VII Luku. Smk 67,840: —</i>		
Lihantarkastusasema.						
VIII	1		Palkkaukset:			
		b	1 johtaja, bakteriologi, ...	10,000: —		
			1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri ..	7,800: —		
			1 nuorempi s:n	6,000: —		
			1 kassanhoitaja	4,500: —		
			1 päiväkirjanpitäjä	3,000: —		
			2 trikinientutkijaa à 3,000: —	6,000: —		
		c	1 halliesimies	3,500: —		
			1 laboratorin vahtimestari	3,000: —		
			Määräraha apuhenkilök. palkkaamis.	15,000: —	58,800	
VIII	2	Välikirjan muk.	Vuokra		18,800	
VIII	3		Valaistus		3,500	
VIII	4		Kaasu ja höyry		2,500	
VIII	5		Vedenkulutus		750	
VIII	6		c	Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset		3,000
VIII	7			Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri		2,000
VIII	8			Kassakuittien, lomakkeiden y. m. painatus		3,500
VIII	9			Hylkylihan poiskuljetus		2,000
VIII	10			Siivoaminen ja vaatteiden pesu		3,500
VIII	11		d	Sekalaiset menot		4,100
				<i>VIII Luku. Smk 102,450: —</i>		
Rokotusainevarasto.						
IX	1	c	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten		400	
IX	2		Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen		1,000	
				<i>IX Luku. Smk 1,400: —</i>		
				Siirros	35,166,117 60	

7 P.L.

			Siirros	35,166,117/60	
Sekalaista.					
X	1	Kvsto ^{10/6} 1913	c { c* { b {	Määräraha kulkutautien vastustamiseksi	50,000
X	2			S:n desinfiomismajalaa varten	8,000
X	3			Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa	2,000
X	4			Kunnan teurastamon johtaja, palkkaa . . . . . 8,000: — vuokrankorvausta . . . . . 2,000: —	10,000
<i>X Luku. Smk 70,000: —</i>					
Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.					
XI	1		b { b { b {	Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.	Puheenjohtajan palkkio . . . . . 4,000: —			
	1918 v. palkkas.	Palkkiota hallituksen jäsenille 30 mk kultakin kokoukselta . . . . . 6,300: —			
	1918 v. palkkas.	Sairaalatarkastaja . . . . . 12,000: —			
		Sihteerintehtävään hoitoa varten . . . . . 4,800: —			
		Kanslia-apulainen . . . . . 2,400: — Vahtimestaritehtäviä varten . . . . . 600: —		30,100	
XI	2		c {	Kansliahuoneiston vuokra	1,300
XI	3			Tarverahat	3,000
<i>XI Luku. Smk 34,400: —</i>					
Marian sairaala.					
XII	1		b {	Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.	1 ylilääkäri sisätautien osastolla, laitoksen johtaja . . . . . 10,000: —			
		korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 2,000: —		12,000: —	
		1 alilääkäri sisätautien osastolla . . . . . 6,000: —			
		korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . . . 1,500: —	7,500: —		
			Siirros	19,500: —	
				35,270,517/60	

P.L.

XII

1

				Siirros	19,500: —	35,270,517 60	
			1918 v. palkkas.	b	1 assistenttilääkäri sisätautien osastolla	4,000: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta 1/6:stä 1919	<u>291: 70</u>	4,791: 70
			1918 v. palkkas.	b	1 assistenttilääkäri s:n	4,000: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta	<u>500: —</u>	4,500: —
			1918 v. palkkas.	c	1 assistenttilääkäri s:n	4,000: —	
					vuokrarahoja	<u>1,000: —</u>	5,000: —
			1918 v. palkkas.	b	Päivystys sisätautien ja lastenosastolla ä 10: — päivässä	3,650: —	
					1 ylilääkäri kirurgisella osastolla		8,000: —
			1918 v. palkkas.	b	1 alilääkäri kirurgisella osastolla	6,000: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta	750: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta 1/6:stä 1919	<u>437: 50</u>	7,187: 50
					1 assistenttilääkäri kirurgisella osastolla	4,000: —	
			1918 v. palkkas.	b	korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta 1/6:stä 1919	<u>291: 70</u>	4,791: 70
			1918 v. palkkas.	b	1 assistenttilääkäri s:n	4,000: —	
					vuokrarahoja	<u>1,000: —</u>	5,000: —
			1918 v. palkkas.	b	2 amanuenssia kirurgisella osastolla ä 2,400: —	4,800: —	
					Siirros	67,220: 90	
						35,270,517 60	

7 P.L.	XII	1			Siirros	67,220: 90	35,270,517 60
			<i>c</i>	Päivystyksestä kirurgisella osastolla 10: — kerralta		3,650: —	
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>	1 lääkäri lastenosastolla		4,500: —	
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>	1 amanuessi lastenosastolla.....		3,000: —	
			<i>c</i>	Lääkärien virkalamon aik. viransij. palkkio		4,000: —	
				Määräraha röntgen-tutkimuksia var- ten		2,400: —	
				1 ylihoitajatar	2,400: —		
				korotusta 5 v:n palve- lukselta	300: —		
				korotusta 10 v:n palve- lukselta 1/6:stä 1919	175: —	2,875: —	
				2 osastohoitajatar sisä- tautien osastolla à ..	1,320: —		
				korotusta 10 v:n palve- lukselta à	330: —	3,300: —	
				2 osastohoitajarta s:n à	1,320: —		
				korotusta 5 v:n palve- lukselta à	165: —		
				korotusta 10 v:n palve- lukselta 1/6:stä 1919 à	96: 25	3,162: 50	
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>	3 osastohoitajarta s:n à	1,320: —		
				korotusta 5 v:n palve- lukselta à	165: —	4,455: —	
				1 osastohoitajatar		1,320: —	
				1 valvova yöhoitajatar		1,320: —	
				1 hoitajatar sisätautien osaston poliklinikalla, samalla velvollinen avustamaan röntgen- osastolla	1,320: —		
				korotusta 10 v:n palve- lukselta	330: —	1,650: —	
				4 alihoitajatar sisätau- tien osastolla à	840: —		
				korotusta 10 v:n palve- lukselta à	210: —	4,200: —	
					Siirros	107,053: 40	35,270,517 60

7 P.L.	XII	1			Siirros	153,909: 65	35,270,517 60
			1918 v. palkkas.	b	1 toimitsijan apulainen 2,400: — vuokrarahoja . . . . . 600: —	3,000: —	
					1 toinen toimitsijan apul.	1,800: —	
					58 hengen ruoka à 1: 60 (lääkärit, hoitajattaret ynnä 3:nnen v:n oppi- laat, imettäjä ja toinen toimitsijan apul.)	33,872: —	
				c*	14 hengen ruoka à 1: 60 (toisen vuoden oppilaat)	8,176: —	
					300 %:n kalliinaj.lisäys ruokaan ..	126,144: —	
			1918 v. palkkas.	b	1 liinavaatevaraston joh- tajatar . . . . . 1,600: — korotusta 10 v:n palve- luksesta . . . . . 400: —	2,000: —	
					1 koneenkäyttäjä	3,500: —	
					1 koneenkäyttäjä . . . . . 2,600: — korotusta 10 v:n palve- luksesta . . . . . 650: —	3,250: —	
					1 vahtimestari . . . . . 1,200: — korotusta 10 v:n palve- luksesta . . . . . 300: —	1,500: —	
					2 ovenvartijaa à 1,200: —	2,400: —	
					65 hengen ruoka à 1: 15	27,283: 75	
					1 " " 6 kuukauden ai- kana à 1: 15	208: 15	
				c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	82,475: 70	
				c	Määräraha apuhenkilökunnan palk- kaamiseksi	38,400: —	
					Lyhyen loman hankkimiseksi hen- kilökunnalle	5,400: —	493,319 25
	XII	2			<i>Ruuanpito:</i>		
			1918 v. palkkas.	b	1 ruuanpidon johtaja- tar . . . . . 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta . . . . . 250: —	2,250: —	
					1 emännöitsijä . . . . . 1,800: — korotusta 5 v:n palve- luksesta . . . . . 225: —	2,025: —	
				c	Määräraha ruokalan apuhenkilökun- nan palkkaamiseksi	8,100: —	
					17 hengen ruoka à 1: 15	7,135: 75	
					24 potilaan ruoka à 1: 60	14,016: —	
					315 " " à 1: 15	132,221: 25	
					Siirros	165,748: —	35,763,836 85

P.L.						
XII	2			Siirros 165,748: —	35,763,836 85	
			<i>c*</i>	300 %:n kalliinanlisäys ruokaan 460,119: —		
			<i>c</i>	Lyhyen loman hankkimiseksi henkilökunnalle . . . . . 465: —	626,332 —	
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XII	3		<i>c</i>	2,525 syltä halkoja à 140: — . . . . . 353,500: —		
				Kaasu . . . . . 7,000: —		
				Öljy ja pyyhkeet . . . . . 650: —	361,150 —	
XII	4			Valo	25,000 —	
				<i>Lääketarpeet:</i>		
XII	5		<i>c</i>	Lääkkeet ja sidetarvikkeet	110,000 —	
XII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto	8,000 —	
XII	7			Desinfioimisaineet, lysoli y. m.	4,500 —	
XII	8			Röntgen-osaston vuosikulut	3,000 —	
XII	9			Seerumitutkimus	1,200 —	
				<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i>		
XII	10		<i>c</i>	Vähäiset rakennusten korjaukset	6,000 —	
XII	11			Kaluston osto ja korjaus	70,000 —	
				<i>Erilaiset menot:</i>		
XII	12		<i>c</i>	Saippua, suopa ja suuda	30,000 —	
XII	13			Vedenkulutus	15,000 —	
XII	14			Puhtaanapito	4,000 —	
XII	15			Hevosen elatus	10,000 —	
XII	16			Määräraha työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	9,000 —	
XII	17			<i>d</i>	Sekalaiset menot	15,000 —
					<i>Desinfioimislaitos:</i>	
XII	18		<i>b</i>	Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.			1 esimies (koneenkäytt.) 2,200: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 550: —	2,750: —
				1 apulainen . . . . . 600: —	3,350 —	
XII	19		<i>c</i>	Desinfioimisaineet	3,500 —	
				Siirros	37,068,868 85	

7 P.L.

			Siiros	37,068,868 ⁸⁵	
XII	20	<i>c</i>	2 hengen ruoka à 1:15 . . . . . 839: 50		
		<i>c*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys 2,518: 50	3,358	
XII	21	<i>c</i>	Lyhyen loman hankkimiseksi henkilökunnalle . .	150	
<i>Oppilaskoulu:</i>					
XII	22		Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>		
			1 johtajatar, samalla velvollinen avustam. inventtauksessa . . . . . 1,500: —		
			Määräraha palveluskunnan palkkaukseen . . . . . 450: —	1,950	
XII	23		Polttopuut ja kaasu	4,000	
XII	24		<i>c</i> Vaatteiden pesu ja silytys	1,800	
XII	25		Kalusto	400	
XII	26		15 hengen ruoka à 1: 60 . . . . . 8,760: —		
			1 hengen ruoka à 1: 15 . . . . . 419: 75		
			<i>c*</i> 300 %:n kalliinajanlisäys 27,539: 25	36,719	
XII	27		<i>c</i> Oppilaiden opetus ja opetusvälineiden osto	1,500	
XII	28		<i>d</i> Sekalaiset menot	300	
XII	29		<i>c</i> Lyhyen loman hankkimiseksi henkilökunnalle . .	125	
<p><i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttia, kirurgisen osaston alilääkäri, 1 assistenttilääkäri ja molemmat amanuenssit saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, vuodelinaset ja ruuan sekä vuodelinasten pesun; ylihoitajatar, oppilaskoulun johtajatar, hoitajattaret, oppilaat, imettäjä, linavaatevaraston johtajatar, ovenvartijat, desinfioimislaitoksen johtaja ja hänen apulaisensa, kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt ja sairaalan koko alempi palveluskunta, paitsi yövartija ja portin yövartija, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi sisätautien ja yksi kirurgisen osaston assistenttilääkäri sekä toinen toimitsijan apulainen, saavat vapaan ruuan, ei asuntoa. Toimitsija ja koneenkäyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulaitosta, mutta eivät saa maksutonta vaatteiden pesua; vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.</p>					
<i>XII Luku. Smk 1,848,653: 25</i>					
				Siiros	37,119,170 ⁸⁵

P.L.

				Siirros	37,119,170 85	
XIII	1	Kulikutautisairaala.				
		Palkkaukset:				
	1918 v. palkkas.	b	1 ylilääkäri	11,000: —		
				korotusta 5 v:n palve-		
				lukselta	1,200: —	12,200: —
				1 alilääkäri	7,000: —	
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta	875: —	7,875: —	
			1 assistenttilääkäri	5,000: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta 1/2:stä 1919	572: 90	5,572: 90	
			1 assistenttilääkäri	5,000: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta 1/9:stä 1919	208: 33	5,208: 33	
		c	Virkaloman hankkimiseksi		1,500: —	
		b	1 ylihoitajatar	2,200: —		
				korotusta 5 v:n palve-		
				lukselta	275: —	2,475: —
				1 osastohoitajatar	1,440: —	
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta	180: —		
			korotusta 10 v:n palve-			
			lukselta 1/6:stä 1919	105: —	1,725: —	
			1 osastohoitajatar	1,440: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta 1/3:stä 1919	150: —	1,590: —	
	1918 v. palkkas.	b	7 osastohoitajartta à	1,440: —	10,080: —	
			1 valvova yöhoitajatar . .	1,440: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta 1/11:stä 1919	30: —	1,470: —	
			1 sairaankuljetushoitajat.	1,440: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta 1/10:stä 1919	45: —	1,485: —	
			1 alihoitajatar	900: —		
			korotusta 10 v:n palve-			
			lukselta	225: —	1,125: —	
			7 alihoitajarta	900: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			lukselta à	112: 50	7,087: 50	
			Siirros	59,393: 73	37,119,170 85	

P.L.					
XIII	1			Siiros	277,941: 48
					37,119,170 ⁸⁵
			c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	6,296: 25
			e	Apuhenkilökunnan ruoka à 1: 15 . . .	18,049: 25
			c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	54,147: 75
			e	Ylimääräinen henkilökunta	5,200: —
			e	Ylimäär. henkilök. ruoka à 1: 15 . . .	2,098: 75
			c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	6,296: 25
					370,029 ⁷³
XIII	2	1918 v. palkkas.		<i>Ruuanpito:</i>	
			b	1 emännöitsijä	1,800: —
			b	1 emännöitsijän apulainen	1,200: —
				Keittiön apuhenkilökunnan palkka-	
				miseen	5,150: —
			c	Loman hankkimiseksi keittiöhenkilö-	
			c	kunnalle	400: —
			c	2 hengen ruoka à 1: 60	1,168: —
			c	Keittiön apuhenkilök. ruoka à 1: 15	4,197: 50
			c	Potilaiden ruoka	72,000: —
			c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	232,096: 50
					318,012
XIII	3			<i>Lämpö ja valo:</i>	
				Lämpö a) halot	208,000: —
				b) hiilet ja kaasu	18,000: —
					226,000
XIII	4			Valo	21,000
XIII	5			<i>Lääketarpeet:</i>	
				Lääkkeet ja sidetarvikkeet	35,000
XIII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto	2,000
XIII	7		c	<i>Rakennukset ja kalusto:</i>	
			c	Vähäiset rakennusten korjaukset	3,000
XIII	8		c	Kaluston osto ja kunnossapito	36,000
XIII	9			<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i>	24,000
XIII	10			<i>Automobiilin kunnossapito</i>	25,000
XIII	11			<i>Erilaiset menot:</i>	
				Saippua, suopa ja suuda	20,000
XIII	12			Vedenkulutus	15,000
				Siiros	38,214,212 ⁵⁸

7 P.L.

				Siirros	38,214,212 ⁵⁸	
XIII	13	c	Desinfiointi	25,000		
XIII	14		Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito	2,000		
XIII	15		Työpukujen kankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	8,000		
XIII	16	d	Sekalaiset menot	20,000		
<p><i>Muist.</i> Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija ja esim. koneenkäyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon; assistenttilääkärit, ylihoitajat, kaikki hoitajattaret, puhelimenhoitajattaret, linavaatevaraston johtajat, vahtimestari, ovenvartija, desinfiointisija, autonohjaaja, emännöitsijä apulaisineen, kaikki yhteismäärärahasta palkatut viranpitäjät ynnä sairaalan ylimäär. palveluskunta saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun sairaalassa.</p> <p style="text-align: center;"><i>XIII Luku. Smk 1,150,041: 73</i></p> <p style="text-align: center;">Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.</p>						
XIV	1	Palkkaukset:				
		b	1 ylilääkäri, sairaalan johtaja	9,000: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta	900: —	9,900: —	
			1 assistenttilääkäri	4,000: —		
			vuokratuloja	1,000: —	5,000: —	
			2 assistenttilääkäriä à 3,600: —	7,200: —		
			3 assistenttilääkäriä à 3,600: —	10,800: —		
			vuokratuloja à 900: —	2,700: —	13,500: —	
		c	Lääkärien virkaloman aikaiset viransijaiset	2,000: —		
			Siirros	37,600: —	38,269,212 ⁵⁸	

P.L.

XIV

1

			Siirros	37,600: —	38,269,212 ⁵⁸
			1 ylihoitajatar mielisai- raalassa	2,200: —	
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	550: —	2,750: —
			1 ylihoitajatar yleisellä osastolla ..		2,200: —
			3 osastohoitajatarta mielisairaalassa à 1,320: —		3,960: —
			6 alihoidajatarta à	840: —	
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta à	105: —	5,670: —
1918 v. palkkas.	b		13 alihoidajatarta à 840: —		10,920: —
			3 mieshoitajaa à 900: —		2,700: —
			3 osastohoitajatarta ylei- sellä osastolla à	1,320: —	
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta à	330: —	4,950: —
			1 osastohoitajatar	1,320: —	
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta	165: —	1,485: —
			5 osastohoitajatarta à 1,320: — ..		6,600: —
			26 alihoidajatarta yleisellä osastolla à 840: —		21,840: —
			1 yöhoitajatar		840: —
		c	Hierontaa varten		2,400: —
			Ylimäär. henkilökunta hoitohenkilök. sairast. varalta sekä sairaanh. vart.		2,320: —
1918 v. palkkas.	b		1 toimitsija	5,000: —	
			Greijuksen toimitsijan tehtävistä	600: —	5,600: —
			1 toimitsijan apulainen	2,400: —	
			vuokrarafoja	600: —	3,000: —
1918 v. palkkas.	b		1 liinavaatevaraston, ompeluosas- ton, pesun ja työn johtaja- tar		1,600: —
			1 apulaisjohtajatar		840: —
1918 v. palkkas.	b		1 vahtimestari		1,200: —
			1 kirvesmies		1,200: —
			Siirros	119,675: —	38,269,212 ⁵⁸

7 P.L.					
XIV	1			Siirros 119,675:—	38,269,212,58
				Apuhenkilökunnan palkkaukseen .. 26,900:—	
			c	Loman hankkimiseksi hoitajattarille ja muulle palveluskunnalle..... 5,000:—	
				66 hengen ruoka à 1: 60 ..... 38,544:—	
				54 ” ” à 1: 15 ..... 22,666: 50	
			c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 183,631: 50	396,417
XIV	2	1918 v. palkkas.		<i>Ruuanpito:</i>	
			b	1 emännöitsijä ..... 1,800:—	
				1 apulaisemännöitsijä ..... 900:—	
				Ruokalan apuhenkilökunnan palkkaukseen ..... 8,500:—	
			c	Lyhyen loman hankkimiseksi palveluskunnalle ..... 1,000:—	
				2 hengen ruoka à 1: 60 ..... 1,168:—	
				16 ” ” à 1: 15 ..... 6,716:—	
				546 potilaan ruoka à 1:— ..... 199,290:—	
			c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 621,522:—	840,896
XIV	3			<i>Lämpö ja valo:</i>	
				Lämpö, 1,500 sylvä halkoja à 140:— 210,000	
XIV	4			Valo 17,000	
XIV	5			<i>Lääketarpeet:</i>	
				Lääkkeet ja sidetarvikkeet 50,000	
XIV	6			<i>Rakennukset ja kalusto:</i>	
				Vähäiset rakennusten korjaukset 10,000	
XIV	7		c	Kaluston osto ja kunnossapito 60,000	
XIV	8			<i>Erilaiset menot:</i>	
				546 hengen vaatteiden pesu kaupungin kunnalliskodissa, noin 8,500 kg kuukaud., à 1: 25 kg 127,500	
XIV	9			Saippua, suopa ja suuda 10,000	
XIV	10			Vedenkulutus 15,000	
XIV	11			3 hevosen elatus 16,000	
XIV	12			Utteruusrahoja mielenvikaisten tekemistä töistä 1,500	
XIV	13			Patjain ja korvallisten oljet 5,500	
				Siirros 40,029,025,58	

P.L.

				Siiros	40,029,025 58	
XIV	14	c	Puhtaanapito ja nuohoominen	5,500	—	
XIV	15		Konttoritarvikkeet, painatuskulut y. m.	2,000	—	
XIV	16		Mielenvikaisten kuljetus Niekbyn ja Pitkaniemen sairaaloihin	3,000	—	
XIV	17		Työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	12,000	—	
XIV	18		d	Sekalaiset menot	12,000	—
<p><i>Muist.</i> Kaksi assistenttilääkärinä saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret ja muut hoitajattaret, mieshoitajat, linavaatevaraston johtajatar apulaisineen, vahtimestari, kirvesmies, emännöitsijä, apulaisemännöitsijä sekä koko alempi palveluskunta saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun. Toimitsija saa vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.</p>						
<i>Uusi sairasosasto.</i>						
XIV	19	b*	Palkkaukset:			
			Määräraha siivousta varten	300	—	
			1 hengen ruoka à 1:15	419	75	
			300 0/o:n kalliinajanlisäys	1,259	25	1,979
XIV	20	e	Ruuanpito:			
			16 potilaan ruoka à 1:—	5,840	—	
			300 0/o:n kalliinajanlisäys	17,520	—	23,360
XIV	21	e	Erilaatuiset menot:			
			Lämmitys	1,500	—	
			Valaistus	200	—	
			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	1,800	—	
			Kalusto	1,500	—	
				Siiros	5,000	—
						40,088,864 58

7 P.L.

XIV	21				Siirros	5,000: —	40,088,864 ⁵⁸
				c	16 potilaan vaatteiden pesu	5,040: —	
					Patjain ja korvallisten oljet	400: —	
					Vedenkulutus	200: —	
					Hevosen elatus	5,400: —	16,040
					<i>Smk 41,379: —</i>		
					<i>XIV Luku. Smk 1,835,692: —</i>		
					Nickbyn mielisairaala.		
XV	1				Palkkaukset:		
				b	1 ylilääkäri, laitoksen johtaja	12,000: —	
		1918 v. palkkas.			1 alilääkäri	8,000: —	
					korotusta 5 v:n palv. 1/10:stä 1919	250: —	8,250: —
				c	1 toinen alilääkäri	6,000: —	
					Viransijaisuuspalkkiot lääkärin vir- kaloman aikana	1,800: —	
					Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —	
				b	2 ylihoitajatarta à 2,200: —	4,400: —	
					1 työnjohtajatar	900: —	
					2 osastohoitajatarta à 900: —	1,800: —	
					19 hoitajaa à 900: —	17,100: —	
					2 hoitajatarta à	600: —	
		1918 v. palkkas.			korotusta 5 v:n palv. 1/11:stä 1919 à	12: 50	1,225: —
					2 hoitajatarta à	600: —	
				korotusta 5 v:n palv. 1/12:stä 1919 à	6: 25	1,212: 50	
				27 hoitajatarta à 600: —	16,200: —		
				Ylimäär. palveluskunnan palkkauks.	6,000: —		
					Siirros	77,387: 50	40,104,904 ⁵⁸

P.L.

XV

1

			Siirros	77,387: 50	40,104,904 58
1918 v. palkkas.	b	7 hengen ruoka à 1: 50	3,832: 50		
		Viransijaisen lääkärin ruoka 92 päivänä à 1: 50	138: —		
		57 hengen ruoka à 1: 10	22,885: 50		
		8 oppilaan ruoka 6 kuuk. aikana à 1: 10	1,606: —		
	c*	300 0/0:n kalliinajanlisäys ruokaan	85,386: —		
	c	Hoitohenkilökunnan viransijaiset lomien ja satunnaisten taudintapausten aikana.....	7,580: —		
		1 toimitsija	5,000: —		
		henkilökoht. palkanlis. 500: —			
		korotusta 5 v:n palv. 1/8:stä 1919	260: 40	5,760: 40	
1918 v. palkkas.	b	1 varastonhoitajatar ..	900: —		
		korotusta 5 v:n palv. 1/10:stä 1919.....	28: 15	928: 15	
		1 pesunjohtajatar.....	900: —		
		korotusta 5 v:n palv. 1/9:stä 1919	37: 50	937: 50	
		1 ylikoneenkäyttäjä	2,600: —		
		korotusta 5 v:n palv. 1/4:stä 1919	243: 10	2,843: 10	
		1 toinen koneenkäyttäjä	2,000: —		
		1 lämmittäjä-mekaanikko	1,500: —		
		vuokratuloja	240: —	1,740: —	
1918 v. palkkas.	b	1 puutarhuri	1,800: —		
		1 puuseppä	1,200: —		
		1 maalari	1,200: —		
		1 suutari	1,000: —		
		1 räätäli	1,000: —		
		1 seppä	1,200: —		
		1 vahtimestari.....	1,200: —		
	c	Apuhenkilökunnan palkkaamiseen	19,100: —		
1918 v. palkkas.	b	3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50		
		38 " " à 1: 10	15,257: —		
		Siirros	257,624: 15	40,104,904 58	

7 P.L.					Siirros 257,624: 15	40,104,904 58
XV	1					
			<i>c*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	50,698: 50	
				Puhelinkeskuksen hoito	900: —	
			<i>c</i>	Loman hankkimiseksi taloushenkilökunnalle ja taudintapausten varalta	2,058: 50	
				Määräraha sielunhoitoa varten	1,100: —	312,381 15
XV	2	1918 v. palkkas.		<i>Ruuanpito:</i>		
			<i>b</i>	1 emännöitsijä	1,800: —	
				1 apulaisemännöitsijä	900: —	
				Ruokalan apuhenkilökunnan palkkaukseen	5,400: —	
			<i>c</i>	2 hengen ruoka à 1: 50	1,095: —	
				10 ” ” à 1: 10	4,015: —	
				30 potilaan ruoka à 1: 10	12,045: —	
				390 s:n s:n à —: 80	113,880: —	
			<i>c*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	393,105: —	
			<i>c</i>	Loman hankkimiseksi henkilökunnalle	890: —	533,130
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XV	3			Polttoaineet, 2,500 syltä halkoja à 110: —		275,000
XV	4			Petroli, kynttilät ja sähkölamput		4,000
XV	5			Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m.		7,000
XV	6			Sähköaseman valvonta		900
XV	7			<i>Lääkkeet ja sidetarvikkeet.</i>		7,500
			<i>c</i>	<i>Rakennukset ja kalusto:</i>		
XV	8			Vähäiset rakennusten korjaukset sekä maalaustarvikkeet, takomatyöt y. m.		7,000
XV	9			Kaluston ja parselien ostto ja korjaus		50,000
				<i>Maanviljelys ja puutarha:</i>		
XV	10			Tasoitustyöt, istutukset, maanviljelyksen ja puutarhan hoito		12,000
XV	11			5 hevosen elatus		20,000
					Siirros	41,333,815 73

P.L.

					Siirros	41,333,815	73
					<i>Erilaiset menot:</i>		
XV	12	c	}	Saippua, suopa, suuda y. m.		15,000	—
XV	13			Oljet		1,000	—
XV	14			Työskenteleväin potilaiden uutteruusrahat		4,500	—
XV	15	d	}	Puhtaanapito, nuohominen y. m.		5,000	—
XV	16			Sekalaiset menot		8,000	—
XV	17	c		<i>Potilaiden elätteelleanto</i>		50,000	—
				<p><i>Muist.</i> Kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimihenkilöillä on oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saavat kuitenkin laitoksen lämmittäjä, mekaniikko, yövartija ja vanhempi renki vuokratuloja 20 markkaa kuukaudessa.</p> <p>Kaikki laitoksen toimihenkilöt, lukuun ottamatta ylläkäriä, ensim. alilääkäreitä ja toimitsijaa, saavat vapaan ruuan ja pesun, toinen alilääkäri ei kuitenkaan saa maksutonta palvelusta.</p>			
				<i>XV Luku. Smk 1,312,411: 15</i>			
				Humaliston sairaala.			
XVI	1			Palkkaukset:			
	1918 v. palkkas.	b	}	1 lääkäri	4,500: —		
				korot. 5 v:n palveluksesta	450: —		
				korotusta 10 v:n palv. 1/6:stä 1919	262: 50	5,212: 50	
		c	}	Lääkärin virkaloman aikainen viransijainen	350: —		
				1 amanuenssi	1,800: —		
				1 ylihoitajatar, samalla taloudenhoitaja	1,800: —		
	1918 v. palkkas.	b	}	korotusta 10 v:n palveluksesta	450: —	2,250: —	
				1 osastohoitajatar	1,320: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	165: —		
				korotusta 10 v:n palv. 1/7:stä 1919	82: 50	1,567: 50	
				Siirros	11,180: —	41,417,315	73

7 P.L.	XVI	1			Siirros	11,180:—	41,417,315 73		
			1918 v. palkkas.	b	1 osastohoitajatar	1,320:—			
							korotusta 5 v:n palve-		
							luksesta	165:—	
							korotusta 10 v:n palve-		
							luksesta $\frac{1}{10}$:stä 1919	41: 25	1,526: 25
							1 osastohoitajatar	1,320:—	
							korotusta 5 v:n palve-		
							luksesta	165:—	1,485:—
							1 alihoitajatar	840:—	
							korotusta 5 v:n palve-		
					luksesta	105:—			
					korotusta 10 v:n palve-				
					luksesta $\frac{1}{3}$:stä 1919	87: 50	1,032: 50		
					2 alihoitajatarta à 840:—		1,680:—		
				c	Hoitajatarten kesäloman aikaiset vi-				
					ransijaiset	1,000:—			
				c*	8 hengen ruoka à 1:60	4,672:—			
					300 0/0:n kalliinanjanlisäys ruokaan.	14,016:—			
					Apuhenkilökunnan palkkaukseen . .	3,900:—			
				c	Lyhyen loman hankkimiseksi palve-				
					luskunnalle	300:—			
					Apuhenkilökunnan, 7 hengen, ruoka				
					à 1:15	2,938: 25			
				c*	300 0/0:n kalliinanjanlisäys	8,814: 75	52,544 75		
	XVI	2			<i>Ruuanpito:</i>				
				c	Keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	2,550:—			
					Lyhyen loman hankkimiseksi keittiö-				
					henkilökunnalle	150:—			
					Keittiöhenkilökunnan, 5 hengen, ruoka				
					à 1:15	2,098: 75			
				c*	50 potilaan ruoka à 1:15	20,987: 50			
					300 0/0:n kalliinanjanlisäys ruokaan.	69,258: 75	95,045—		
					<i>Lämpö ja valo:</i>				
	XVI	3		c	Lämpö, 80 sylvä koivuhalkoja à 160:— ja 140				
					sylvä havup. halkoja à 140:—		32,400—		
	XVI	4			Valo		3,000—		
						Siirros	41,600,305 48		

P.L.

				Siirros	41,600,305 48
				<i>Lääketarpeet:</i>	
XVI	5	Lääkkeet		10,000	—
XVI	6	Sidetarvikkeet ja desinfioimisaineet		4,000	—
XVI	7	Konekalut, kunnossapito ja osto		500	—
XVI	8	<i>Kahuston kunnossapito</i>		10,000	—
				<i>Erilaiset menot:</i>	
XVI	9	c	Saippua, suopa ja suuda	500	—
XVI	10		Vedenkulutus	1,100	—
XVI	11		Puhtaanapito	600	—
XVI	12	d	Sekalaiset menot	5,000	—
XVI	13		Vuokrat	14,880	—
XVI	14		Vaatteiden pesu kunnalliskodissa (ynnä ajopalkka)	17,000	—
XVI	15		Määräraha työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	1,000	—
					<i>Muist.</i> Kaikki sairaalan palveluksessa olevat henkilöt, lukuun ottamatta lääkäriä, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, pesun ja ruuan.
				<i>XVI Luku. Smk 247,569: 75</i>	
				Sekalaista.	
XVII	1	e	Kaupungin varasairaalain vartioiminen	1,200	—
XVII	2		Tilapäisten sairaalain makkien y. m. puhtaanapito	1,000	—
				<i>XVIII. Luku. Smk 2,200: —</i>	
				7 P.L. Smk 7,206,804: 53	
				Siirros	41,667,085 48

8 P.L.

				Siirros	41,667,085 48
I	1	Kvsto ^{5/12} 1895	b & c	Kahdeksas pääluokka.	
				Vaivaishoito.	
				Vaivaishoitohallitus.	
				Palkkaukset:	
				4,000: —	
				12,000: —	
				7,500: —	
				750: —	8,250: —
				9,000: —	
				6,000: —	
				7,500: —	
				750: —	8,250: —
				3,000: —	
				3,600: —	
				4,000: —	
				800: —	4,800: —
				4,000: —	
				400: —	
				200: —	4,600: —
				3,600: —	7,200: —
				3,600: —	
				360: —	3,960: —
				2,400: —	
				240: —	10,560: —
				2,400: —	7,200: —
				2,400: —	
				240: —	7,920: —
				2,400: —	
				3,000: —	
				600: —	3,600: —
				106,340: —	41,667,085 48

1918 v. palkkas.

b

P.L.	I	1						
						Siirros	106,340: —	41,667,085 48
						1 kaitsija	3,000: —	
						korotusta 5 v:n palve-		
						luksesta	300: —	
						korotusta 10 v:n palve-		
						luksesta 1/7:stä 1919	150: —	3,450: —
						4 kaitsijaa à	3,000: —	
						korotusta 5 v:n palve-		
						luksesta à	300: —	13,200: —
			Kvsto ^{21/5} 1918	b		7 kaitsijaa à 3,000: —	21,000: —	
						1 järjestysmies	3,000: —	
						1 vahtimestari	3,000: —	
						korotusta 10 v:n palve-		
						luksesta	600: —	3,600: —
						1 avustava vahtimestari	1,600: —	
			S:n ^{1/7} 1918			1 päivystysvahtimestari	1,500: —	
			S:n ^{30/12} 1912			Palkkiota Vaivashoitohallituksen jä-		
						senille valmistelukouksista	10,000: —	
						Palkkiota vakinaisille maaseutuasia-		
						miehille	7,000: —	
						Korvausta tarkastusmatkoista	5,000: —	
						Ylimäär. apulaisten palkkaukseen ..	20,000: —	
						Määräraha 23 raitotievuosilipun os-		
						toon	6,900: —	
						Virkaloman hankkimiseksi erinäisille		
				c		hallituksen virkailijoille	3,300: —	205,890
I	2					Vuokra		12,500
I	3					Valaistus		800
I	4					Polttoaineet		4,000
I	5					Vedenkulutus		200
I	6					Tarverahat, siivoaminen y. m.		20,000
I	7			d		Arvaamattomat menot		15,000
						<i>I Luku. Smk 258,390: —</i>		
						Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat		
						laitokset.		
						<i>Yhteiset kustannukset:</i>		
II	1					Palkkaukset:		
						1 johtaja	8,000: —	
			1918 v. palkkas.	b		1 konttoristi	4,400: —	
						1 konttoristi	3,600: —	
						Siirros	16,000: —	41,925,475 48

8 P.L.	II	1			Siirros	16,000: —	41,925,475 48
		1918 v. palkkas.	b	1 konttoriapulainen	2,500: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	312: 50		
				korotusta 10 v:n palveluksesta 1/7:stä 1919	156: 25	2,968: 75	
				1 saarnaaja		3,000: —	
				1 sairaanhoitajatar		900: —	
		Kvsto 11/6 1912	b & c	Lääkärinhoitoa varten		3,600: —	
				Palkkio urkujensoitosta ja kirkkoulun johtamisesta		750: —	
				1 työnjohtaja		1,800: —	
		1918 v. palkkas.	b	1 maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja		1,500: —	
				1 koneenkäyttäjä	2,600: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	325: —	2,925: —	
				1 lämmittäjä-mekaanikko		1,200: —	
		1918 v. palkkas.	c	Työvoiman palkkaam. kattilahuonees.		2,008: —	
			b	1 pesulaitoksen johtajatar	1,200: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	150: —	1,350: —	
		1918 v. palkkas.	c	Työvoiman palkkaamiseksi pesulaitokseen		7,900: —	
			b	1 emäntä		1,600: —	
				Työvoiman palkkaamiseksi ruokalaan		7,000: —	
				Yövärtioimista varten		3,600: —	58,101 75
II	2		c	Lääkkeet			18,000 —
II	3			Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt			6,000 —
II	4			Kirjastoa varten			1,000 —
				<i>Kunnalliskoti:</i>			
II	5			Palkkaukset:			
				1 naistöiden johtajatar	900: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	225: —	1,125: —	
		1918 v. palkkas.	b	1 ylihoitajatar		1,500: —	
				1 pientenlastenosaston hoitajatar		1,200: —	
				1 avustava s:n s:n		840: —	
				2 osastohoitajatar	840: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	105: —	1,890: —	
				Siirros	6,555: —		42,008,577 23

P.L.	II	5			Siirros	6,555:—	42,008,577 23
			1918 v. palkkas.	b	2 osastohoitajatarta à 840:—	1,680:—	
					Ylimäär. henkilökunnan palkkaukseen	2,520:—	
					Siivoojatarhen palkkaukseen	10,000:—	
					Ajomiehen ja portinvartijan palkkaukseen	1,700:—	
					Loman hankkimiseksi erinäisille toimihenkilöille	1,100:—	23,555
	II	6		c*	Vaatetus	22,800:—	
	II	7			400 %:n kalliinajanlisäys	91,200:—	114,000
					Ruuanpito:		
					600 hoidokin ruoka à 60 p.	131,400:—	
					Sairaiden ruok. ja tavall. ruuan paran.	6,000:—	
				c	Henkilökun., 16 heng., ruoka à 1:20	7,008:—	
				c*	55 s:n à 90 penniä	18,067: 50	
					350 %:n kalliinajanlisäys	568,664: 25	731,139 75
	II	8			Kalusto		30,000
	II	9			Tarveaineet		15,000
	II	10			Polttoaineet		175,000
	II	11			Valaistus ja voima		12,000
	II	12			Vedenkulutus		15,000
	II	13			8 hev. kaurat ja heinät sekä silain y. m. kunnossapito		50,000
	II	14			Korjaustyöt		6,000
	II	15			Utteruusrahat		10,000
	II	16			Saippua ja suopa		40,000
	II	17		d	Sekalaiset menot		20,000
					<i>Työlaitos:</i>		
	II	18			Palkkaukset:		
					1 kaitsija	3,600:—	
					korot. 10 v:n palv.	900:—	4,500:—
					1 konttoriapulainen		1,200:—
					1 vahtimestari	1,500:—	
					korot. 10 v:n palv.	375:—	1,875:—
			1918 v. palkkas.	b	1 vahtimestari	1,500:—	
					korot. 10 v:n palv.	187: 50	1,687: 50
					3 vahtimestaria à 1,500:—	4,500:—	
					1 vahtimestasi	1,200:—	
					2 työesimiestä à 1,500:—	3,000:—	
					Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400:—	18,362 50
							Siirros 43,268,634 48

8 P.L.

			Siirros	43,268,634 48
II	19		Polttoaineet	25,000
II	20		Valaistus ja voima	1,600
II	21		Vedenkulutus	1,000
II	22		Ruuanpito:	
			170 hoidokin ruoka à 60 penniä .. 37,230: —	
			Sairaanruoka	2,500: —
			Palveluskunn., 1 hengen, ruoka à 1: 20 .. 438: —	
			S:n 8 s:n à 90 p.	2,628: —
		c	350 %:n kalliinajanlisäys	149,786: —
		c*		192,582
II	23		Vaatetuskustannukset	6,800: —
		c*	400 %:n kalliinajanlisäys	27,200: —
				34,000
II	24		Tarveaineet	80,000
II	25		Kalusto ja työkalut	5,000
II	26		Uutteruusrahat	9,000
II	27		Korjaustyöt	2,000
II	28	d	Sekalaiset menot	6,000
<i>Oulunkylän lastenkoti:</i>				
II	29		Palkkaukset:	
			1 johtajatar	1,600: —
			korot. 5 v:n palv. ..	200: —
				1,800: —
			1 vanh. lastenhoitajatar .. 1,100: —	
		b	korot. 5 v:n palv. ..	137: 50
				1,237: 50
			1 lastenhoitajatar	600: —
			korot. 5 v:n palv. ..	75: —
				675: —
		c	10 lastenhoitajarta à 600: —	6,000: —
			Palveluskunnan palkkaukseen	2,200: —
			Sijaisten palkkaamiseen loman ai-	
			kana	600: —
				12,512 50
II	30		Vaatetus	5,600: —
		c*	400 %:n kalliinajanlisäys	22,400: —
				28,000
II	31		Ruuanpito:	
			80 lapsen ruoka à 75 p:iä	21,900: —
			Henkilök., 2 hengen, ruoka à 1: 20 .. 876: —	
			S:n, 15 hengen, à 90 p:iä	4,927: 50
			S:n, 2 hengen, ruoka à 60 p:iä ..	438: —
		c*	350 %:n kalliinajanlisäys	98,495: 25
				126,636 75
Siirros				43,791,965 73

P.L.					Siirros	43,791,965 73	
II	31						
II	32	c*	Polttoaineet			10,000	
II	33		Valaistus			1,200	
II	34	c	Vedenkulutus			300	
II	35		Kalusto			2,000	
II	36	c	Lääkkeet			4,000	
II	37		Korjaustyöt			600	
II	38	d	Vaatteiden pesu			12,000	
II	39		Sekalaiset menot			2,500	
			<i>Kulla torpin lastenhoti:</i>				
II	40		Palkkaukset:				
			1 johtajatar	1,600:—			
			1 vanhempi lastenhoitajatar	840:—			
			1 nuorempi s:n	600:—			
			Palvelijaston palkkaukseen	1,700:—			
			Taloudellista johtoa varten	1,000:—			
			Lääkärinvalvontaa varten	600:—			
			Kesälomia varten	300:—		6,640	
II	41		Vaatetus	4,410:—			
			400 %:n kalliinajanlisäys	17,640:—		22,050	
II	42		Ruuanpito:				
		c	63 lapsen ruoka à 75 p.	17,246: 25			
			3 hengen " à 1: 20	1,314:—			
			3 " " à 90 p.	985: 50			
			2 " " à 60 p.	438:—			
			350 %:n kalliinajanlisäys	69,943: 15		89,926 90	
II	43		Polttoaineet			6,000	
II	44		Valaistus			800	
II	45		Kalusto			2,000	
II	46		Lääkkeet			3,000	
II	47		Korjaustyöt			500	
II	48		Vaatteiden pesu			9,000	
II	49	d	Sekalaiset menot			2,500	
II	50		<i>Menoja maanviljelyksestä:</i>				
		c	300 hl siemenperunoita à 40:—	12,000:—			
			Erinäiset siemenet	2,500:—			
			Päivätöitä varten	14,400:—			
			3 hevosen elatukseen	16,000:—			
				Siirros 44,900:—		43,966,982 63	

8 P.L.	II	50			Siirros	44,900: —	43,966,982 63
					Työkalujan kunnossapito	1,600: —	
					Vedenkulutus	1,000: —	47,500
	II	51			<i>Menoja sianhoidosta:</i>		
					Porsaiden osto	45,500: —	
					720,000 litraa tähteitä à 10 p.	72,000: —	
					Työvoiman palkkaamiseen	7,000: —	
					Tähteiden kuljetuskustannuksiin	14,500: —	
					Väkirehujen osto	20,000: —	
					Eläinlääkärin y. m. kustantamiseen	5,000: —	
					Polttoaineet	7,200: —	
					Valaistus ja vedenkulutus	1,500: —	
					Erinäinen kunnossapito ja korjaus	4,000: —	176,700
					<i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lääkäriä saavat kaikki vaivashoidon eri laitosten toimihenkilöt vapaan asunnon, polttopuut ja valon; työlaitoksen konttoriapulainen, Oulunkylän ja Kulla torpin lastenkotien johtajattaret, hoitajattaret ja palvelijat saavat sen lisäksi vapaan ruuan.		
					<i>II Luku. Smk 2,265,707: 15</i>		
					Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.		
	III	1			Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut		800,000
	III	2			Sairaanhoito		500,000
	III	3			Mielenvikaisten hoitokustannukset		600,000
	III	4			Lääkkeet		35,000
	III	5			<i>Suoranaisia apurahoja:</i>		
					a) vaivashoittoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	600,000: —	
					b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivashoittoon	250,000: —	
					Hoidon kustantamiseksi lapsille päiväsiirtoloissa	400,000: —	1,250,000
					<i>III Luku. Smk 3,185,000: —</i>		
					Sekalaista.		
	IV	1			Hautauskuluja		15,000
	IV	2			<i>Määrärahoja Kaupunkilähetykselle:</i>		
					naisten työlaitoksen voimassapitoo Betaniassa	10,000: —	
					s:n s:n Sörnäsissä	10,000: —	
					Siirros	20,000: —	47,391,182 63

P.L.

IV	2			Siirros	20,000: —	47,391,182 63
			c	Puutteenalaisten avustamiseksi kotityöllä	5,000: —	
IV	3			Pelastusarmeijalle sen pelastustyön hyväksi	15,000: —	40,000
IV	4	Kvsto ^{12/11} 1918		Ryttylän miesten työsiirtolan voimassapitoon ..		12,000
				Pitäjänmäellä sijaitsevan Diakonissalaitoksen las- tenkodin voimassapitoon		30,000
				<i>IV Luku. Smk 97,000: —</i>		
				8 P.L. Smk 5,806,097: 15		

P.L.

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

I	1	S:n ^{9/5} 1900 Välikirj. muk.	b c	Merikoulu.			
					Vuokra	4,000: —	
				Polttopuut	1,000: —	5,000	
				<i>I Luku. Smk 5,000: —</i>			
				Käsityöläiskoulut.			
II	1	K. Julistus ^{12/9} 1900	b & c	Määräraha Taideteollisuuskeskuskoululle		75,000	
II	2		c	S:n alemmille käsityöläiskouluille		61,306	
				<i>II Luku. Smk 136,306: —</i>			
				Valmistava poika-ammattikoulu.			
III	1	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset:			
					1 vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	6,000: —	
					korotusta 5 v:n palve- luksesta	600: —	
					korotusta 10 v:n palve- luksesta ^{1/9} :stä 1919	200: —	6,800: —
					1 vakinainen opettaja suomal. osastolla	6,000: —	
				korotusta 10 v:n palve- luksesta	1,200: —	7,200: —	
				Siirros	14,000: —	47,614,488 63	

9 P.L.	III	1			Siirros	14,000: —	47,614,488 ⁶³
					1 vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa	4,200: —	
					korotus 10 v:n palve- lukselta	840: —	5,040: —
					Johtaja, palkkiota		2,100: —
					1 vakinainen työmestari puutöissä	4,200: —	
					korotus 10 v:n palve- lukselta	840: —	5,040: —
					1 vakinainen työmestari metallitöissä	3,600: —	
			1918 v. palkkas.	b	korotus 10 v:n palve- lukselta	720: —	4,320: —
					1 alityömestari puu- töissä	3,000: —	
					korotus 10 v:n palve- lukselta	600: —	3,600: —
					1 alityömestari metalli- töissä	3,000: —	
					korotus 5 v:n palve- lukselta	300: —	
					henkilökoht. lis.	600: —	3,900: —
					1 vahtimestari		2,400: —
					Palkkioita tuntiopettajille, 114 viikko- tunn. à 200 mk		22,800: —
					Palkkioita opetuksesta rinnakkais- luokilla		5,900: —
			Kvsto ^{3/11} 1908 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	Palkkioita työpajan silmälläpidosta ruotsalaisella ja suomalaisella osast.		1,600: —
			S:n ^{30/12} 1913	b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana	650: —	71,350 —
III	2				Työpajain työaineet		9,000 —
III	3				Työpajain korjaus ja täydennys		2,400 —
III	4				Kirjasto ja aikakauskirjat		750 —
III	5			e	Painatus ja tarverahat		3,000 —
III	6				Oppilaskirjastoa varten		200 —
III	7				Opetusvälineet		1,500 —
III	8		S:n ^{28/11} 1905 Välikirj. muk.	b	Työpajahuoneiston vuokra		11,666 ⁶⁵
					Siirros		47,714,355 ²⁸

P.L.

				Siirros	47,714,355 28	
III	9	c	Lämpö ja liimankeitto	150	—	
III	10		Moottorien sähkövoima	750	—	
III	11		Valaistus: koulun	1,500	—	
			työpajain	1,050	—	2,550
III	12		Puhtaanapito, vaatteiden ja lattiain pesu	375	—	
<i>III Luku. Smk 103,691: 65</i>						
Tyttöjen ammattikoulu.						
IV	1		Palkkaukset:			
		b	1 johtajatar	5,000	—	
			korotus 10 v:n palveluksesta	1,000	—	6,000
			6 opettajatarta à	4,500	—	
			korotus 10 v:n palveluksesta à	900	—	32,400
			4 opettajatarta à	4,500	—	18,000
		c	Tuntiopettajain palkkiot	12,684	—	
			Taloushenkilökunnan palkkaukseen	4,500	—	73,584
IV	2		Ruuanpito	20,000	—	
IV	3		Työaineet	10,000	—	
IV	4		Vuokra	15,000	—	
IV	5	e	Polttoaineet	12,000	—	
IV	6		Valaistus	2,100	—	
IV	7		Kalusto ja korjaukset	6,000	—	
IV	8	d	Sekalaista	5,000	—	
<p><i>Muist.</i> Johtajatar ja taloudenhoidon opettajattaret saavat vapaasti koulun laittamaa ruokaa. Varastonhoitajatar ja palvelijattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan.</p>						
<i>IV Luku. Smk 143,684: —</i>						
				Siirros	47,861,864 28	

9 P.L.

				Siirros	47,861,864 28	
V	1	Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus.				
			Määräraha A. b. Helsingfors Handelskola yhtiölle (22 vapaaoppilassijaa)	12,000: —		
			Määräraha saman osakeyhtiön liikeapulais-iltakursseille (12 vapaaoppilassijaa)	6,000: —		
			Määräraha Suomen Liikemiesten Kauppaopistolle (60 vapaaoppilassijaa)	30,000: —		
			Määräraha Helsingin Kauppiaitten Kauppakoul. (22 vapaaoppilassijaa)	12,000: —		
		c*	Määrär. Högre svenska handelsläroverket korkeakoululle (22 vapaaoppilassijaa)	12,000: —		
			s:n kauppaopistolle (9 vapaaoppilassijaa)	6,000: —		
			Liikemiesyhdistyksen liikeapulais-iltakursseille (24 vapaaoppilassijaa)	12,000: —		
			Tekniska läroverket i H:fors Ab:lle (10 vapaaoppilassijaa)	10,000: —	100,000 —	
			<i>V Luku. Smk 100,000: —</i>			
			Kansakoulut.			
			A) Ruotsinkieliset.			
			<i>Palkat.</i>			
		c	Palkkiota puheenjohtajalle 40 ja 5 jäsenelle kullekin 25 mk kultakin kokoukselta	2,500: —		
			1 tarkastaja	10,000: —		
		b	1918 v. palkkas. korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000: —		
			henkilökoht. palkanlis.	1,000: —	13,000: —	
		c	Kansliatehtäviä varten	3,800: —		
		b	1918 v. palkkas. 1 taloudenhoitaja	4,000: —		
			Sihteerintehtäviä varten	1,200: —		
		b	1918 v. palkkas. 1 lääkäri	5,000: —		
			Siirros	29,500: —	47,961,864 28	

P.L.

VI

1

Siirros 29,500: — 47,961,864 28

Opettajat ja opettajattaret.

27 opettajaa à	5,500: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,100: —	178,200: —
1 opettaja	5,500: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta	550: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta 1/8:stä 1919	229: 15	6,279: 15
3 opettajaa à	5,500: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta à	550: —	18,150: —
1 opettaja	5,500: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta 1/8:stä 1919	229: 15	5,729: 15
1 opettaja	5,500: —	
34 opettajatarta à	5,100: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,020: —	208,080: —
3 opettajatarta à	5,100: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta	510: —	
korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	212: 50	17,467: 50
4 opettajatarta à	5,100: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta à	510: —	22,440: —
3 opettajatarta, vielä virkaan nimitämätöntä, à 5,100: —		15,300: —
24 opettajatarta à	4,300: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta à	860: —	123,840: —
3 opettajatarta à	4,300: —	
korotus 5 v:n palveluksesta à	430: —	
korotusta 10 v:n palv. 1/8:stä 1919 à	179: 15	14,727: 45
5 opettajatarta à	4,300: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta à	430: —	23,650: —

1918 v. palkkas.

b

Siirros 668,863: 25 | 47,961,864 28

9 P.L.

9 P.L.	VI	1			Siirros 668,863: 25	47,961,864: 28
			1918 v. palkkas.	b	1 opettajatar ..... 4,300: —	
					1 opettajatar, vielä virkaan nimittämät. 4,300: —	
				c	1 valmistavan koulun opettajatar.. 5,000: —	
					Tuntiopettajat.	
					Veiston tuntiopettajat ..... 6,440: —	
					Laulun tuntiopettajattaret ..... 5,200: —	
					Voimistelun tuntiopett:ret ..... 5,200: —	
				c	Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella..... 11,000: —	
					Viransijaiset..... 14,000: —	
					Apukoulun ylitunnit ..... 600: —	
					Palvelijat.	
					1 vahtimestari ..... 2,400: —	
					vuokratuloja ..... 800: —	
					korotusta 5 v:n pal- veluksesta à ..... 300: —	3,500: —
					1 vahtimestari ..... 2,400: —	
			1918 v. palkkas.	b	1 vahtimestari ..... 2,000: —	
					korotusta 10 v:n pal- veluksesta à ..... 500: —	2,500: —
					1 vahtimestari ..... 2,000: —	
					korotusta 5 v:n pal- veluksesta à ..... 250: —	2,250: —
				c	3 vahtimestaria à 2,000: — ..... 6,000: —	
					Määräraha lämmittäjään ja talonren- kien palkkaukseen ..... 16,100: —	
					<i>Muist.</i> Kansakoulujen palvelushenki- löt, lukuun ottamatta 2,400 mkan palk- kaista vahtimestaria, saavat vap. asun- non, polttopuut ja valon.	
					Erityiset palkkiot.	
					Määräraha kreikan-katolisen uskon- non opetusta varten ..... 800: —	
			Kvsto ^{15/4} 1913		Johtajain ja johtajattarten viran- sijaiset ..... 6,200: —	
					Palkkiot johtajille ja johtajattarille 8,800: —	
					Palkkiot veiston opettaja-apulaisille 8,800: —	
			S:n ^{28/12} 1906	b & c	Palkkiot opetuksesta jatkoluo- killa ..... 5,800: —	
					Sukupuoliterveysopin opetus..... 125: —	
					Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoi- dosta ..... 1,000: —	
					Siirros 789,178: 25	47,961,864: 28

H.T.

VI	1			Siirros 789,178: 25	47,961,864	28
		Kvsto 30/12 1909	b & c	Palkkio veistonopetuksen johtajalle . . . . . 600: —		
		S:n 30/12 1910		Määräraha Aleksanterinkad. alempan käsiyöläiskouluun perustetun kansakoululuokan voimaspapitoon . . . . . 1,900: —	791,678	25
VI	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettajaseminaarille	9,500	—
				<i>Muut kustannukset.</i>		
VI	3		c	Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat	25,000	—
VI	4			Opetusvälineet	15,000	—
VI	5		b & c	Koulukeittiöiden tarvikkeet	20,000	—
VI	6	S:n 22/12 1917		Kouluvälineet	100,000	—
VI	7		c	Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	20,000	—
VI	8			Polttopuut ja niiden hakkuu	65,000	—
VI	9		c	Valaistus	15,000	—
VI	10			Puhtaanapito	10,000	—
VI	11		c	Vedenkulutusmaksut	3,000	—
VI	12			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville varattomille oppilaille, siirtomääräraha	100,000	—
VI	13		c*	Varattomain oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	60,000	—
VI	14			Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut kevätlukukaudella 1919	2,000	—
VI	15		b & c	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200	—
VI	16	S:n 30/12 1909 30/12 1910	b	Määräraha Suomenlinnassa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupungin kansakoul.	750	—
VI	17	K. Asetus 5/8 1886		b	Apumaksut eläkkeen suorittamiseksi Suomen kansak. opettajistolle: 34 opettajaa à 50 mk . . . . . 1,700: — 79 opettajatarta à 37: 50 . . . . . 2,962: 50	4,662
VI	18		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	10,000	—
VI	19			Määräraha opettajiston opastuskursseja varten	1,600	—
VI	20		d	Sekalaisia arvaamattomia menoja, johtokunnan määräyksen mukaan	8,000	—
				<i>VI Luku. Smk 1,292,390: 75</i>		
				Siirros	49,254,255	03

9 P.L.

				Siirros	49,254,255 03
VII	1		B) Suomenkieliset.		
			<i>Palkat.</i>		
		c	Palkkiota puheenjohtajalle 40 ja 5 jäsenelle kullekin 25 mk kokoukselta	2,500: —	
			1 tarkastaja	10,000: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000: —	
			henkilökoht. palkanlis.	1,000: —	13,000: —
	1918 v. palkkas.	b	1 apulaistarkastaja	8,500: —	
			1 taloudenhoitaja	6,500: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	650: —	7,150: —
			Sihteerintehtäviä varten	1,600: —	
			1 lääkäri	7,000: —	
		c	Kansliatehtäviä varten	5,400: —	
			Opettajat ja opettajattaret.		
			32 opettajaa à	5,500: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,100: —	211,200: —
			5 opettajaa à	5,500: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta à	550: —	
			korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	229: 15	31,395: 75
	1918 v. palkkas.	b	18 opettajaa à	5,500: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta à	550: —	108,900: —
			3 opettajaa à	5,500: —	
			korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	229: 15	17,187: 45
			7 opettajaa à 5,500: —		38,500: —
			2 opettajaa, vielä virkaan nimittämätöntä, à 5,500: —		11,000: —
		e	2 opettajaa jatkoluokan ammattiopetusta varten à 6,000: —	12,000: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta à 1,200: —	2,400: —	14,400: —
			53 opettajatarta à	5,100: —	
	1918 v. palkkas.	b	korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,020: —	324,360: —
				Siirros	802,093: 20
					49,254,255 03

P.L.

VII

1

				Siirros	802,093: 20	49,254,255:03
				7 opettajatarta à	5,100: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	510: —	
				korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	212: 50	40,757: 50
				18 opettajatarta à	5,100: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	510: —	100,980: —
				3 opettajatarta à	5,100: —	
				korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	212: 50	15,937: 50
				4 opettajatarta à	5,100: —	20,400: —
				51 opettajatarta à	4,300: —	
	1918 v. palkkas.	b		korotusta 10 v:n palveluksesta à	860: —	263,160: —
				3 opettajatarta à	4,300: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	430: —	
				korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:stä 1919..	179: 15	14,727: 45
				13 opettajatarta à	4,300: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	430: —	61,490: —
				1 opettajatar	4,300: —	
				korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:stä 1919	179: 15	4,479: 15
				14 opettajatarta à	4,300: —	60,200: —
	Kvsto 30/12 1910	b		Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten opettajattarelle		20: —
				Tuntiopettajat.		
				Veiston tuntiopettajat	8,800: —	
				Laulun tuntiopettajat ja -opett:aret	9,900: —	
				Voimistelun tuntiopett:ret	8,200: —	
				Iltakoulun tuntiopettajat ja -opettajattaret	2,600: —	
				Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	52,000: —	
				Viransijaiset	24,000: —	
				Apukoulun ylitunnit	1,400: —	
				Siirros	1,491,144: 80	49,254,255:03

S:n 28/4 1908
21/9 1909
15/3 1910

b & c

c

9 P.L.		VII	1		Siirros 1,491,144: 80	49,254,255 03	
					Palvelijat.		
			1918 v. palkkas.	b	2 vahtimestaria à . . . . . 2,400: —		
					vuokrarafoja à . . . . . 800: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 600: —	7,600: —	
					2 vahtimestaria . . . . . 2,400: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 600: —	6,000: —	
					1 vahtimestari . . . . . 2,400: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 300: —	2,700: —	
					2 vahtimestaria à . . . . . 2,000: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 250: —	4,500: —	
					3 vahtimestaria à 2,000: — . . . . . 6,000: —		
			c	Määräraha lämmittäjään ja talonmiesten palkkaamiseen . . . . . 28,200: —			
				<i>Muist.</i> Kaikki palvelushenkilöt, lukuunottamatta kahta 2,400 m:kan vahtimestaria, saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.			
				Erityiset palkkiot.			
			Kvsto 15/4 1913	b	Määräraha kreikan-katolisen uskonnon opetusta varten . . . . . 800: —		
					Palkkiot johtajain ja johtajattarien viransijaisille . . . . . 11,600: —		
			S:n 28/12 1906	b & c	Palkkiot 16:lle johtajalle ja johtajattarelle . . . . . 16,000: —		
					Palkkiot veiston opettaja-apulaisille . . . . . 14,600: —		
			S:n 30/12 1909	b & c	Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoluokilla . . . . . 24,000: —		
					Palkkio erityisestä sukupuoliterveystoiminnan opetuksesta . . . . . 175: —		
					Palkkio kokoelmien hoidosta . . . . . 1,200: —		
					Palkkio veistonopetuksen johtajalle . . . . . 600: —	1,615,119 80	
				<i>Muut kustannukset.</i>			
VII	2		c	Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat . . . . . 80,000 —			
VII	3			Opetusvälineet . . . . . 30,000 —			
					Siirros	50,979,374 83	

P.L.

			Siirros	50,979,374,83	
VII	4		Koulutarvikkeet:		
			a) oppi- ja koulukirjat	160,000: —	
			b) vihkot ja kynät y. m.	50,000: —	
			c) veistotarvikkeet	10,000: —	
			d) käsityötarvikkeet	80,000: —	
			e) koulukeittiöiden tarvikkeet . .	20,000: —	
				320,000	
VII	5		Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus . . .	10,000	
VII	6	c	Polttoaineet ja halonhakuu	75,000	
VII	7		Valaistus	17,000	
VII	8		Siivoaminen	28,000	
VII	9		Vedenkulutusmaksut	30,000	
VII	10			6,000	
VII	11		Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville varattomille oppilaille, siirtomääräraha	300,000	
VII	12		Varattomain oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	150,000	
VII	13		e* Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut	3,000	
VII	14		Kvsto 30/12 1907 } S:n 30/12 1909 } 30/12 1910 }	b Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200
VII	15			b Määräraha Suomenlinnassa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakoul.	750
VII	16	K. Asetus 5/8 1886 } b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansak. opettajistolle:		
			65 opettajaa à 50 mk	3,250: —	
			169 opettajatarta à 37: 50	6,337: 50	
VII	17	c		9,587 50	
VII	18		Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	14,000	
VII	19	d	Määräraha opettajiston opastuskursseja varten	1,200	
			Šekalasiin menoihin, johtokunnan määräyksen mukaan	8,000	
<i>VII Luku. Smk 2,698,857: 30</i>					
<i>C. Yhteiset menot.</i>					
VII a	1	Kvsto 22/12 1917 } b	Määräraha tohtori A. Aspelundille kansakoululasten hammaspoliklinikan voimassapitoon . .	13,000	
VII a	2		Terveystoimikunnan käytettäväksi kansakouluhammaspoliklinikan konekaluston täydentämiseen	1,000	
<i>VII a Luku. Smk 14,000: —</i>					
				Siirros	51,967,112,33

P.L.

			Siirros	52,076,212,33
X	2		Vuokra	4,660—
X	3		Polttoaineet	3,500—
X	4		Valaistus	700—
X	5		Enintään 25 oppilaan elatus à 900: —	22,500—
X	6	c	S:n vaatekustannukset à 400: —	10,000—
X	7		Kalusto	500—
X	8		Kirjat y. m.	500—
X	9		Käsityöopetus	400—
X	10		Erinäiset korjaustyöt	500—
X	11	d	Sekalaiset menot	2,500—
b) Oppilaskoti.				
X	12	Kvsto % 1914 b	1 kaitsija, paitsi vapaata 2 huoneen ja keittiön asuntoa sekä lämpöä ja valoa	—
X	13		Vuokra	2,400—
X	14		Polttoaineet	1,800—
X	15		Valaistus	300—
X	16		Enint. 10 oppilaan elatus à 900: —	9,000—
X	17	c	S:n vaatekustannukset à 400: —	4,000—
X	18		Kalusto	200—
X	19		Kirjat y. m.	200—
X	20		Käsityöopetus	250—
X	21		Korjaustyöt	200—
X	22	d	Sekalaiset menot	1,200—
<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos:</i>				
X	23		Palkkaukset:	
			1 johtaja	7,000: —
			korotusta 5 v:n palve- luksesta	875: —
				7,875: —
			1 luokkaopettaja	4,400: —
			korotusta 5 v:n palve- luksesta	550: —
				4,950: —
			Siirros	12,825: —
				52,141,522,33

9 P.L.	X	23			Siirros	12,825: —	52,141,522 33
					1 luokkaopettaja	4,400: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta 1/7:stä 1919	275: —	4,675: —
					1 veistonopettaja		3,000: —
					1 emäntä, samalla opettajatar	2,400: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta	300: —	2,700: —
					2 kaitsijaa à 2,400: —	4,800: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta à 300: — . .	600: —	5,400: —
					1 kaitsija	2,400: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta 1/11:stä 1919	50: —	2,450: —
		1918 v. palkkas.	b		1 kaitsija	1,800: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta	225: —	2,025: —
					1 kaitsija	1,800: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1919	168: 75	1,968: 75
					1 kaitsija	1,800: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta 1/7:stä 1919	112: 50	1,912: 50
					1 kaitsija		1,800: —
					1 emännänapulainen . .	1,500: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta	187: 50	1,687: 50
					1 emännänapulainen . .	1,500: —	
					korotus 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1919	140: 80	1,640: 80
			c		Määräraha keittiöpalveluskunnan palkkaukseen	3,000: —	45,084 55
						Siirros	52,186,606 88

P.L.

			Siirros	52,186,606 ⁸⁸
X	24	c	Vuokraa Bengtsårin maatilalle	27,000
X	25		Polttoaineet	10,000
X	26		Valaistus	3,000
X	27		Enintään 85 oppilaan elatuskustannukset à 900: —	76,500
X	28		S:n vaatetus à 350: —	29,750
X	29		Kalusto	2,000
X	30		Kirjat y. m.	1,500
X	31		Työaineet	2,500
X	32		Oppilaiden uutteruusrahat	500
X	33		d	Sekalaiset menot .....
<i>Sipoon Paipisten kasvatuslaitos:</i>				
X	34	b	Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.		1 johtaja, samalla opettaja	4,400
X	35	c	Vuokra	1,500
X	36		Lämpö ja valo	2,200
X	37		25 oppilaan elatuskulut à 720: —	18,000
X	38		S:n vaatetus à 350: —	8,750
X	39		Kalusto	200
X	40		Kirjat y. m.	350
X	41		Käsityöopetus	800
X	42		Siivoaminen	240
			Siirros	52,383,796 ⁸⁸

9 P.L.

			Siirros	52,383,796 88
X	43	c	Korjaustyöt	500
X	44	d	Sekalaiset menot	800
<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos:</i>				
Palkkaukset:				
X	45	b	1 johtaja, samalla opettaja ..... 4,400:— korotus 5 v:n palveluksesta ..... 550:—	4,950
			1918 v. palkkas.	
X	46	c	Vuokra	500
X	47		Lämpö ja valo	2,200
X	48		Enintään 25 oppilaan elatuskulut à 720:—.....	18,000
X	49		S:n vaatetus à 350:—	8,750
X	50		Kalusto	200
X	51		Kirjat y. m.	500
X	52		Käsiammattiopetus	600
X	53		Jatko-opetus	400
X	54		Siivoaminen	240
X	55		Korjaustyöt	250
X	56	d	Sekalaiset menot	800
<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>				
a) Koulusiirtola:				
Palkkaukset:				
X	57	b	1 johtaja, samalla opettaja ..... 4,400:— korotus 10 vuoden palveluksesta 1,100:—	5,500
			1918 v. palkkas.	
X	58	c	Vuokra	600
X	59		Lämpö ja valo	2,000
X	60		Enintään 25 oppilaan elatuskulut à 720:—.....	18,000
X	61		S:n vaatetus à 350:—	8,750
			Siirros	52,457,336 88

P.L.

					Siirros	52,457,336 88
X	62		c	Kalusto		200
X	63			Kirjat y. m.		400
X	64			Käsiammattiopetus		500
X	65			Siivoaminen		240
X	66			Korjaustyöt		250
X	67		d	Sekalaiset menot		800
b) Työpajaosasto:						
Palkkaukset:						
X	68	1918 v. palkkas.	b	1 puusepän- ja puutöiden opettaja 3,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1919	125: —	3,125
X	69		c	Vuokra		400
X	70			Lämpö ja valo		1,500
X	71			Keskimäärin 12 oppilaan elatuskustannukset à 720: —		8,640
X	72			S:n vaatetuskustannukset à 350: —		4,200
X	73			Kalusto		200
X	74			Kirjat y. m.		200
X	75			Työaineet		2,000
X	76			Oppilaiden uutteusrahast		300
X	77			Siivoaminen		180
X	78			Korjaustyöt		200
X	79		d	Sekalaiset menot		500
<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>						
Palkkaukset:						
X	80	1918 v. palkkas.	b	1 johtaja, samalla opettaja	4,400: — 1,100: —	5,500
X	81		c	Vuokra		700
X	82			Lämpö ja valo		2,000
X	83			Keskimäär. 25 oppilaan elätelleantokustannukset à 720: —		18,000
X	84			S:n vaatetuskustannukset à 350: —		8,750
X	85			Kalusto		200
X	86			Kirjat y. m.		300
					Siirros	52,516,621 88

9 P.L.

			Siirros	52,516,621 88
X	87	c	Käsiammattiopetus	600 —
X	88		Siivoaminen	240 —
X	89		Korjaustyöt	250 —
X	90	d	Sekalaiset menot	800 —
<i>Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos:</i>				
X	91	Palkkaukset:		
		b	1 johtajatar, samalla opettajatar	4,000: —
			oppilasasumalaitoksen hoidosta	800: —
			korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —
				5,300: —
	1918 v. palkkas.	b	1 opettajatar	4,000: —
			korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —
				4,500: —
		b	1 emäntä, samalla opettajatar	1,900: —
			korotusta 5 v:n palveluksesta 1/12:stä 1919	19: 80
		c	1 hoitajatar, samalla opettajatar ..	1,400: —
			Määräraha keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	3,000: —
				16,119 80
X	92	c	Vuokraa Toivoniemen tilalle	8,000 —
X	93		Polttoaineet	8,000 —
X	94		Valo	1,500 —
X	95		Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset à 900: —	36,000 —
X	96		S:n vaatetuskustannukset à 350: —	14,000 —
X	97	d	Kalusto	600 —
X	98		Kirjat y. m.	600 —
X	99		Käsiammattiopetus	400 —
X	100		Korjaustyöt	1,000 —
X	101		Sekalaiset menot	4,000 —
			Siirros	52,608,731 68

P.L.

				Siirros	52,608,731 68
<i>Finbyn Sjötorpin kasvatuslaitos:</i>					
X	102		Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b	1 johtajatar, samalla opettajatar	4,000: —
				oppilasasumalaitoksen hoidosta	800: —
				korot. 10 v:n palv.	1,000: —
					5,800: —
			c	1 opettajatar	4,000: —
				1 emäntä, samalla opettajatar	1,900: —
				1 hoitajatar, samalla opettajatar	1,400: —
			e	Määräraha keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	1,500: —
					14,600 —
X	103			Vuokra	2,700 —
X	104			Polttoaineet	8,000 —
X	105			Valo	1,500 —
X	106		e	Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset à 900: —	40,500 —
X	107			S:n vaatetuskustannukset à 350: —	15,750 —
X	108			Kalusto	1,500 —
X	109			Kirjat y. m.	800 —
X	100			Käsityöopetus	500 —
X	111			Korjaustyöt	800 —
X	112		d	Sekalaiset menot	4,000 —
<i>Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos:</i>					
X	113		Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b	1 johtaja, samalla opettaja	4,400: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,100: —
					5,500: —
				Siirros	5,500: —
					52,699,381 68.

9 P.L.							
X	113				Siirros	5,500: —	52,699,381 68
		1918 v. palkkas.	b	1 apulaisopettajatar	3,400: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	425: —	3,825: —	
				1 emäntä, samalla opettajatar	1,900: —		
				1 hoitajatar, samalla opettajatar	1,400: —		
			c	Määräraha keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	3,000: —		15,625
X	114			Vuokra			1,060
X	115			Polttoaineet			3,000
X	116			Valo			1,000
X	117			Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset à 900: —			40,500
X	118		e	S:n vaatetuskustannukset à 350: —			15,750
X	119			Kalusto			600
X	120			Kirjat y. m.			700
X	121			Käsityöopetus			400
X	122			Korjaustyöt			800
X	123		d	Sekalaiset menot			2,500
<i>Porvoon 'Vekkosken pikkukoulu:</i>							
X	124			Palkkaukset:			
		1918 v. palkkas.	b	1 johtajatar, samalla opettajatar			3,400
X	125			Vuokra			400
X	126			Lämpö ja valo			500
X	127			Enintään 10 oppilaan elätteelleantokulut à 720: —			7,200
X	128		e	S:n vaatetuskustannukset à 350: —			3,500
X	129			Kalusto			100
X	130			Kirjat y. m.			150
						Siirros	52,796,566 68

P.L.

				Siirros	52,796,566 68	
X	131	c	Käsityöopetus	150	—	
X	132		Erinäiset korjaustyöt	150	—	
X	133	d	Sekalaiset menot	350	—	
			<i>Muist.</i> Kaikki kasvatuslaitosten toimihenkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.			
X	134	b & c	Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-			
	Kvsto 29/12 1914		kasvatusta varten		30,000	—
X	135	c	Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:			
			7 opettajaa à 50: —	350: —		
			6 opettajatarta à 37: 50	225: —	575	—
X	136	d	Arvaamattomiin tarpeisiin	4,000	—	
			<i>X Luku. Smk 764,179: 35</i>			
			Kansanlastentarhain johtokunta.			
XI	1		Palkkaukset:			
			Palkkiota puheenjohtajalle 40 ja 4 jä-			
			senelle kullekin 25 mk kokoukselta	1,000: —		
	1918 v. palkkas.	b	1 tarkastaja	5,000: —		
		c	Sihteerintehtäviä varten	1,200: —		
			Vahtimestarintehtäviä varten	1,200: —	8,400	—
XI	2	c	Tarverahat, painatustyöt y. m.	4,000	—	
XI	3		Kansanlastentarhat.			
			<i>a) Ruotsinkieliset:</i>			
		b & c	Kallion kansanlastentarha	42,625: —		
			Tehtaankadun s:n	22,394: —		
			Hermannin s:n	34,240: —		
			Sepänkadun s:n	28,700: —		
			Töölön s:n	46,740: —		
			Vladimirinkadun s:n	28,780: —		
			P. Robertinkadun s:n	21,700: —		
			<i>b) Suomenkieliset:</i>			
		I. Viertotien kansanlastentarha	38,069: 65			
		Alppikadun s:n	36,679: 30			
		Porvoonkadun s:n	38,686: —			
		Kansakoulukadun s:n	28,870: —			
			Siirros	367,483: 95	52,844,191 68	

9 P.L.	XI	3		Siirros 367,483: 95	52,844,191 68	
			} <i>b&c</i>	Hermannin kansanlastentarha	72,712: 50	
				Korkeavuorenkadun s:n	28,140: —	
				Pursimieskadun s:n	44,322: 35	
				Punavuorenkadun s:n	31,280: —	
				Töölön s:n	40,495: —	
				Vallilan s:n	32,956: —	
			<i>e) Kaksikieliset:</i>			
			} <i>b&c</i>	Sörnäsän kansanlastentarha haara-		
				osastoineen ja lastenseimineen . .	141,245: —	
				Fredriksperin kansanlastentarha . .	36,767: —	
			Hermannin s:n	39,596: —	834,997 80	
XI	4	S:n 13/2 1912	<i>b</i>	Apumaksua eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille	8,000 —	
XI	5	S:n 22/12 1917	<i>b</i>	Määräraha tohtori A. Aspelundille kansanlastentar- hain oppilaille annetusta hammashoidosta	1,800 —	
				<i>XI Luku. Smk 857,197: 80</i>		
				Helsingin kaupungin kirjasto.		
XII	1			Palkkaukset:		
				Palkkio hallituksen kokouksista . .	400: —	
				<i>Pääkirjasto:</i>		
			} <i>b</i>	1 kirjastonhoitaja	10,000: —	
				korotusta 10 v:n palve-		
				luksesta	2,000: —	12,000: —
				1 avustava kirjastonhoitaja	6,000: —	
				6 amanuenssia ä	3,400: —	
				korotusta 10 v:n palve-		
				luksesta ä	680: —	24,480: —
				2 amanuenssia ä	3,400: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta ä	340: —	7,480: —
		1918 v. palkkas.		1 amanuenssi	3,400: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta 1/10:stä 1919	85: —	3,485: —
				1 amanuenssi	3,400: —	
			1 amanuenssi	2,600: —		
			korotusta 10 v:n palve-			
			luksesta	520: —	3,120: —	
			1 amanuenssi	2,600: —		
			1 amanuenssi	2,200: —		
			korotusta 10 v:n palve-			
			luksesta	440: —	2,640: —	
				Siirros 65,605: —	53,688,989 48	

P.L.

XII

1

1918 v:n palk-
kas.

b

	Siirros	65,605: —	53,688,989/48
2 amanuenssia à.....	2,200: —		
korotusta 5 v:n pal- veluksesta à.....	220: —	4,840: —	
1 vahtimestari.....	2,400: —		
korotusta 10 v:n pal- veluksesta	600: —	3,000: —	
1 toinen vahtimestari		2,200: —	
<i>Kallion haarakirjasto:</i>			
1 johtaja	5,500: —		
korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,100: —	6,600: —	
1 amanuenssi	3,400: —		
korotusta 10 v:n pal- veluksesta	680: —	4,080: —	
1 amanuenssi	3,400: —		
korotusta 5 v:n pal- veluksesta	340: —	3,740: —	
1 amanuenssi	2,600: —		
korotusta 5 v:n pal- veluksesta	260: —	2,860: —	
3 amanuenssia à 2,200: —		6,600: —	
1 vahtimestari.....	2,000: —		
korotusta 10 v:n pal- veluksesta	500: —	2,500: —	
1 vahtimestariapulainen		1,400: —	
<i>1 Töölön haarakirjas- ton johtaja .....</i>			
korotusta 10 v:n pal- veluksesta	600: —	3,600: —	
<i>1 Hermannin haara- kirjaston johtaja ..</i>			
korotusta 10 v:n pal- veluksesta	650: —	3,250: —	
	Siirros	110,275: —	53,688,989/48

9 P.L.						
XII	1				Siirros 110,275:—	53,688,989 48
		1918 v. palkkas.	b	1 Tehtaankadun N:o 36 haarakirjaston johtaja 600:— korotusta 5 v:n pal- veluksesta . . . . . 75:—	675:—	
			c	Määräraha ylimääräisten apulais- ten palkkaukseen . . . . . 23,700:— Virkaoman hankkimiseksi . . . . . 3,500:— Määräraha siivoojatarten, talonmies- ten y. m. palkkaamiseen . . . . . 7,000:—		145,150—
XII	2			Haarakirjastojen huoneistonvuokrat		5,800—
XII	3			Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen, siirtomääräraha		80,000—
XII	4			Painatuskulut		9,000—
XII	5			Kirjahyllyt ja luettelokaapit		3,500—
XII	6		c	Polttoaineet		35,000—
XII	7			Valaistus		12,000—
XII	8			Palovakuutusmaksut		250—
XII	9			Vedenkulutusmaksut		300—
XII	10			Puhtaanapitomaksut		1,170—
XII	11			Lumenajo		500—
XII	12		d	Sekalaiset sekä arvaamattomat menot		12,000—
				<i>XII Luku. Smk 304,670:—</i>		
				<i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjas- tojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari saavat vapaan asun- non, lämmön ja valon.		
				Työväenopisto.		
XIII	1			<i>Yhteiset menot:</i>		
		Kvsto ¹⁰ / ₆ 1913	c	Puheenjohtajain ja jäsenten palkkio 2,000:—		
			b & c	Taloudenhoitajan palkkio . . . . . 1,500:—		
			c	Sihteerintehtäviä ynnä tarverahoja varten . . . . . 800:—		4,300—
				<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>		
XIII	2	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset: 1 johtaja . . . . . 6,000:— korotusta 5 v:n pal- veluksesta ¹ / ₆ :stä 1919 350:—	6,350:—	
				Siirros 6,350:—		53,997,959 48

P.L.							
XIII	2				Siirros	6,350: —	53,997,959 48
					Palkkioita luennoitsijoille	6,500: —	
					S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	6,000: —	
					Vahtimestaripalkkiot	2,500: —	21,350 —
XIII	3				Vuokrat		10,500 —
XIII	4		e		Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö . .		2,000 —
XIII	5				Painatustyöt ja ilmoitukset		4,000 —
XIII	6				Puhtaaksikirjoitus ja nimikirjan laadinta		500 —
XIII	7		d		Sekalaista		1,500 —
					<i>Suomenkielinen osasto:</i>		
XIII	8				Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b		1 johtaja	7,500: —	
					korotusta 5 v:n pal-		
					veluksesta 1/6:stä 1919	437: 50	7,937: 50
					Palkkioita luennoitsijoille	9,500: —	
					S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	16,000: —	
					Vahtimestaripalkkiot	3,500: —	36,937 50
XIII	9				Vuokrat, lämmitys ja valaistus		20,000 —
XIII	10		e		Opetusvälineet		1,000 —
XIII	11				Painatustyöt ja ilmoitukset		5,000 —
XIII	12				Puhtaaksikirjoitus, nimikirjan laadinta ja tilas-		
					totyö		800 —
XIII	13		d		Sekalaista		3,000 —
					<i>XIII Luku. Smk 110,887: 50</i>		
					Helsingin kaupungin museo.		
XIV	1				Palkkaukset:		
			e		Puheenjohtajan ja jäsenten palkkio	1,000: —	
		1918 v. palkkas.	b		1 museon johtaja	2,600: —	
					Vahtimestarintehtäviä varten	600: —	
			c		Lämmittäjäntehtäviä varten	1,200: —	5,400 —
					Siirros		54,109,946 98

9 P.L.				Sirros	54,109,946 ⁹⁸
XIV	2		c	Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muotokuvain y. m. ostoon, siirtomääräraha	8,000
XIV	3			Määräraha plastillisen mallin laittamiseksi Helsingin kaupungista vuonna 1878, siirtomääräraha	5,000
XIV	4			Polttoaineet	6,000
XIV	5			Valaistus	400
XIV	6			Vedenkulutus	150
XIV	7			Tarverahat, siivoaminen y. m.	2,600
				<i>Muist.</i> Lämmittäjä saa lisäksi vapaan asunnon ja lämmön.	
			<i>XIV Luku. Smk 27,550: —</i>		
			Musiikkilautakunta.		
XV	1		<i>Palkkiot ja tarverahat:</i>		
		1918 v. palkkas.	b	1 puheenjohtaja	1,200: —
				Palkkiot kokouksista	1,500: —
				Sihteerintehtäviä varten	1,200: —
				1 taloudenhoitaja	4,200: —
				1 kassanhoitaja	2,400: —
			c	Tarverahat	1,400: —
					11,900
XV	2		b	<i>Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.</i>	345,000
XV	3			<i>Erinäiset sivistystarkoitukset:</i>	
			c	Ruotsalaisen teatterin määräraha	20,000: —
				Kansallisteatterin s:n	8,000: —
				Kansan Näyttämön s:n	10,000: —
				Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n	12,000: —
					50,000
				<i>XV Luku. Smk 406,900: —</i>	
				9 P.L. Smk 7,065,814: 35	
				Sirros	54,538,996 ⁹⁸

P.L.

				Siirros	54,538,996 98
Kymmenes pääluokka.					
Kauppahallit ja kauppatorit.					
Rantatorin kauppahalli.					
I	1		Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas. Kvsto 13/3 1917	b {	1 tarkastusmies . . . . . 1,700:—	
				Rengintehtäviä varten . . . . . 2,400:—	4,100
I	2		{	Valaistus	6,000
I	3		c {	Polttoaineet	1,500
I	4			Vedenkulutus	25,000
I	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	5,000
I	6		d	Sekalaisia kuluja	500
<i>I Luku. Smk 42,100:—</i>					
Hietalahdentorin kauppahalli.					
II	1		Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas. Kvsto 27/12 1917	b {	1 tarkastusmies . . . . . 1,700:—	
				Rengintehtäviä varten . . . . . 2,400:—	4,100
II	2		{	Valaistus	5,600
II	3		c {	Polttoaineet	1,000
II	4			Vedenkulutus	450
II	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	3,500
II	6		d	Sekalaisia kuluja	300
<i>II Luku. Smk 14,950:—</i>					
				Siirros	54,596,046 98

10 P.L.

			Siirros	54,596,04698
Kasarmintorin kauppahalli.				
III	1	1918 v. palkkas. Kvsto 27/12 1917	Palkkaukset:	
			<i>b</i> {	1 tarkastusmies . . . . .
			Rengintehtäviä varten	2,400: —
				5,200
III	2		Valaistus	4,500
III	3		<i>c</i> {	Polttoaineet . . . . .
III	4		Vedenkulutus	500
III	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	2,500
III	6	<i>d</i>	Sekalaisia kuluja	500
<i>III Luku. Smk 18,200: —</i>				
Harjutorin kauppahalli.				
IV	1	1918 v. palkkas.	Palkkaukset:	
			<i>b</i>	1 tarkastusmies . . . . .
		<i>c</i>	Määräraha yövärtioimista varten	1,440: —
				3,240
IV	2		Valaistus	450
IV	3		<i>c</i> {	Vedenkulutus . . . . .
IV	4		Karikkeiden poisto	500
IV	5	<i>d</i>	Sekalaisia kuluja	400
<i>IV Luku. Smk 4,990: —</i>				
Hakaniementorin kauppahalli.				
V	1	1918 v. palkkas. Kvsto 27/12 1917	Palkkaukset:	
			<i>b</i> {	1 tarkastusmies . . . . .
			Rengintehtäviä varten	4,800: —
				8,100
V	2		Valaistus	7,800
V	3		<i>c</i> {	Polttoaineet . . . . .
V	4		Vedenkulutus	2,500
V	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	4,000
V	6	<i>d</i>	Sekalaisia kuluja	500
<i>V Luku. Smk 37,900: —</i>				
			Siirros	54,657,13698

P.L.				Siirros	54,657,136 98	
Vallilan kauppahalli.						
VI	1	1918 v. palkkas.	Palkkaukset:			
			b {	1 tarkastusmies	2,400: —	
				Rengintettäviä varten	2,400: —	4,800 —
VI	2		c {	Valaistus		3,000 —
VI	3			Polttoaineet		500 —
VI	4	Vedenkulutus			450 —	
VI	5	d {	Karikkeiden poiskuljetus		800 —	
			Sekalaisia kuluja		300 —	
<i>VI Luku. Smk 9,850: —</i>						
VII	1		c	Palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla ..	1,050 —	
<i>VI Luku. Smk 1,050: —</i>						
10 P.L. Smk 129,040: —						
Yhdestoista pääluokka.						
Kaupungin teknilliset laitokset.						
Kaupungin teknillisten laitosten hallitus						
		1918 v. palkkas.	b	Hallituksen jäsenten palkkio	10,000: —	
				1 sihteeri	4,000: —	
				Tarverahat	4,000: —	
				<u>Smk</u>	<u>18,000: —</u>	
Vesijohtolaitos.						
<i>Hallinto.</i>						
I	1	1918 v. palkkas.	c	Palkkaukset:		
			b {	Laitoksen osa Hallituksen menoista	6,000: —	
				1 toimitusjohtaja	16,000: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,400: —	
				matkaravoja	500: —	
				henkilökoht. palkanlis.	1,000: —	19,900: —
				1 assistentti	11,000: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,200: —	
			henkilökoht. palkanlis.	3,000: —	16,200: —	
<u>Siirros</u>						
				42,100: —	54,668,036 98	

II P.L.	I	1	1918 v. palkkas.	b	<p style="text-align: right;">Siirros 42,100: —</p> <p>1 kamreeri . . . . . 9,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 900: — korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1919 750: — 10,650: — 1 kirjanpitäjä . . . . . 5,500: — 1 kassanhoitajatar . . . . . 4,200: — korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 420: — 4,620: — Konttoriapulaiset . . . . . 15,000: — Piirustaja-apulaiset . . . . . 5,000: —</p>	54,668,036 98
	I	2		c	Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus	13,000
	I	3		c	Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen	15,000
					— <i>Smk</i> 110,870: —	
					<i>Käyttö.</i>	
	I	4	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset: 1 kemisti, laboratorioin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja . . . . . 9,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 1,125: — korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1919 937: 50 henkilökoht. palkanlis. 3,000: — 14,062: 50 1 kemistin apulainen . . . . . 6,500: — korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 812: 50 7,312: 50 1 ylikoneenkäyttäjä . . . . . 6,000: — Konehenkilökunta . . . . . 49,000: —	76,375
	I	5			Laboratorin kustannukset	10,000
	I	6			Vedennoston s:n	300,000
	I	7		c	Suodatuksen s:n	10,000
	I	8			Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n . .	750,000
	I	9			Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito	30,000
					Siirros	55,955,281 98

P.L.

			Siirros	55,955,281.98
I	10	c	Vanhankaupungin laitoksen valaistus	8,400
I	11		S:n lämmitys	20,000
I	12	c & d	Yövärtija ja sekalaista	12,000
I	13	c	Tarverahat ja painatuskulut	1,000
			— Smk 1,217,775: —	
<i>Johtoverkko ja vesisäiliö.</i>				
I	14		Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.	b 1 insinööri samalla johtotöiden tar-	
			kastaja	7,500: —
			c Työnjohto	14,000: —
				21,500
I	15	c	Putkiverkon, palovesijohtojen ja venttiilien kor-	
			jaus ja kunnossapito sekä niiden suojelemi-	
			nen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden	
			letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön	
			korjaus ja kunnossapito ynnä vartioimi-	
			nen	110,000
I	16	c*	Vesisäiliön katon uudistus	40,000
I	17	c	Vesisäiliön ja vartijatuvan lämmitys	1,000
I	18	c & d	Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia	
			kuluja	6,000
I	19	c	Tarverahat ja painatuskustannukset	3,000
			— Smk 181,500: —	
<i>Jakelu.</i>				
I	20		Konttoriapulaiset ja satamavesijohtojen veden-	
			annon valvoja	20,000
I	21	c	Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja	
			rahain periminen	28,000
I	22		Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus	50,000
I	23		Tarverahat ja painatuskulut	3,000
			— Smk 101,000: —	
			Siirros	56,279,181.98

11 P.L.

			Siirros	56,279,181 98
<i>Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.</i>				
I	24	1918 v. palkkas.	<i>b</i>	Palkkaukset:
				1 insinööri, samalla mittaripajan johtaja . . . . . 7,500:—
				Työnjohto . . . . . 20,000:—
				Konttori- ja varastoapulaiset . . . . . 20,000:—
				47,500 —
I	25		<i>c</i>	Työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito . . . . . 8,000 —
I	26			Valaistus . . . . . 700 —
I	27			Lämmitys . . . . . 1,600 —
I	28		<i>c & d</i>	Päivystys, yövartija ja sekalaiset kulut . . . . . 7,000 —
I	29		<i>c</i>	Tarverahat ja painatuskustannukset . . . . . 4,000 —
				<i>Muist.</i> Kemisti ja kemistin apulainen saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.
				— Smk 68,800:—
<i>Sekalaiset menot.</i>				
I	30			Veroja Helsinginpitäjän kunnalle . . . . . 5,000 —
I	31			Palovakuutusmaksuja . . . . . 5,000 —
I	32			Maanvuokria:
				Vantaanjoen viereisen suojelusalueen 350:—
				Siltasaaren sekä vesialueen korvausta . . . . . 650:—
				maa-alueiden kaupunginkassaan . . . . . 1,200:—
				s:n Kaasulaitokselle . . . . . 1,350:—
				3,550 —
I	33		<i>c</i>	Tapaturmavakuutusmaksut, lääkärinpalkkiot ja sairaanhoitokulut . . . . . 8,000 —
I	34			Kustannuksia työntekijäin kesälomasta . . . . . 15,000 —
I	35			Puhelinmaksut . . . . . 4,000 —
I	36			Korkoja konttokuranttitililtä kaup.kassassa . . . . . 40,000 —
I	37			Mittaukset ja tutkimukset . . . . . 3,000 —
I	38			
				Vedenkulutusmaksujen y. m. poisto ja palautus . . . . . 1,000 —
I	39		<i>d</i>	Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin . . . . . 30,000 —
			Siirros	56,462,531 98

P.L.

			Siirros	56,462,531 98	
I	40		c*	Kalliinanjanlisäykset ja tilapäiset palkanparannukset virka- ja palvelusmiehille	220,000
— Smk 334,550: —					
<i>Uutistytöt.</i>					
I	41		c	Työkalujen osto	10,000
I	42		c*	Mittarien osto	25,000
I	43			Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan	10,000
I	44	Kvsto 24/1 1918	b*	Vesijohtokanavan louhinta erinäisten Pakaan alueen katujen alle	200,000
I	45		c*	Teollisuuskadun alainen vesijohto	59,000
I	46	S:n 24/1 1918	b*	Vesijohtokanavan louhinta erinäisten Töölön katujen alle	277,350
I	47		c*	Ahlqvistkadun alainen vesijohto	34,000
I	48			Sampokadun s:n Mechelin- ja Runebergkadun välille	17,600
I	49			Imarinenkadun s:n Arkadia- ja Runebergkadun välille	27,300
I	50			Temppelikadun s:n osotenerosta 12 Lutherkadulle	9,200
I	51			Lutherkadun s:n Imarinen- ja Temppelikadun välille	42,000
I	52			Fredrikinkadun s:n osotenerosta 79 Lutherkadulle	3,300
I	53			Viipurinkadun s:n Hangon- ja Karjalankadun välille (lisämääräraha)	23,900
I	54			Loviisankadun s:n Kotkan- ja Hangonkadun sekä Tammisaaren- ja Heinolankadun välille	25,200
I	55			Hangonkadun s:n	13,800
				Siirros	57,460,181 98

11 P.L.

				Siirros	57,460,181 98	
I	56	c*	Tammisaarenkadun alainen vesijohto.....	15,200	—	
I	57		Heinolankadun s:n	16,200	—	
I	58		Mechelin- ja Caloniuskadun s:n, putkijohto	45,600	—	
I	59		Huopalahdenkadun s:n Stenbäck- ja Munkkiniemenkadun välille sekä Munkkiniemenkadun alainen vesijohto Huopalahden- ja Vappuk. välille	86,000	—	
— Smk 940,650: —						
I Luku. Smk 2,955,145: —						
Kaasulaitos.						
<i>Hallinto.</i>						
II	1		Palkkaukset:			
		c	Laitoksen osa Hallituksen menoista	6,000: —		
		}	1 toimitusjohtaja	16,000: —		
			matkarafoja	500: —	16,500: —	
			Assistenttipalkkio	1,800: —		
		b	1 kamreeri ja konttoripäällikkö	10,000: —		
			korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000: —	12,000: —	
			1 kirjanpitäjä	6,500: —		
		}	korotusta 5 v:n palveluksesta	1,300: —	7,800: —	
			1 kassanhoitajatar	4,800: —		
		c	korotusta 10 v:n palveluksesta	960: —	5,760: —	
			Konttoriapulaiset	20,000: —	69,860	—
II	2	c	Pääkonttorin vuokra ja siivoaminen	20,000	—	
II	3		Konttorin tarverahat ynnä kirjasto ja aikakauslehdet	10,000	—	
— Smk 99,860: —						
				Siirros	57,723,041 98	

P.L.

				Siirros	57,723,041 98	
			<i>Käyttö.</i>			
II	4	1918 v. palkkas.	b {	Palkkaukset:		
				1 käyttöinsinööri	10,000: —	
				1 kemisti	7,500: —	
				matkarafoja	400: —	7,900: —
				1 konemestari	6,500: —	
				Sörnäsän tehdaskonttorin konttori- apulaiset	15,000: —	
				Käyttöosaston mestarit	33,000: —	
				Koneenkäyttäjät ja voitelijat	38,000: —	
				Höyrykattilain lämmittäjät	31,500: —	141,900 —
II	5			Kaasutettavaksi muokattua puuta 16,250 tonnia	1,660,000 —	
II	6			Halkoja ja sysiä generaattoreihin	116,500 —	
II	7			Hiihiä kaasutettavaksi	2,460,000 —	
II	8			Puiden ja sysien kuljetus ja pienennys	60,000 —	
II	9			Pelkistysputket ja erinäiset kaasutuksen tarveaineet	60,000 —	
II	10			Retortihuoneen työkustannukset ynnä muurarien ja moottorinhoitajain palkat	230,000 —	
II	11			Öllykarburoidun vesikaasun valmistuksen työ- kustannukset ja aineet, 50,000 m ³ à 30 p:iä	15,000 —	
II	12			Polttoaineet ja erinäiset höyrykattilakäytön tarvikk.	160,000 —	
II	13		c {	Ölly ja erinäiset konekäytön tarvikkeet	18,000 —	
II	14			Kaasunpuhdistuksen työ- ja tarveainekustannukset	12,000 —	
II	15			Rakennusten, uunien, koneiden y. m. korjaus- ja kunnossapito	160,000 —	
II	16			Puukaasun valmistuksesta johtuvat kulut ja ko- keilut	40,000 —	
II	17			Työkustannuksia koksien ja sysien lajittelusta, pie- nentämisestä ja myynnistä	25,000 —	
II	18			Tervan työ- ja myyntikustannukset	14,000 —	
II	19			Erin. sivutuotteiden työ- ja tarveainekustannukset	120,000 —	
II	20			Laitoksen kaasuväläistys	7,000 —	
II	21			Sähkövoima ja -väläistys	25,000 —	
II	22			Vesimaksut	17,000 —	
II	23			Laboratorin kustannukset	1,000 —	
II	24			Työpajan s:n	4,000 —	
				Siirros	63,069,441 98	

II P.L.

			Siirros	63,069,441 98	
II	25	c	Insinöörien ja työmestarien asuinrakennusten kustannukset	15,000	
II	26		Puhtaanapito, siivoaminen, vartioiminen y. m. . .	50,000	
II	27		Tehdaskonttorin tarverahat	6,000	
			<i>Muist.</i> Toimitusjohtaja saa vapaan valaistus- ja keittokaasun. Käyttöinsinööri saa vapaan asunnon, lämmön ja kaasun.		
			— Smk 5,417,400: —		
			<i>Johtoverkko ja jakelukello.</i>		
II	28	b	1 putkimestari ulkopuolisia töitä varten	5,200	
II	29		Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito	35,000	
II	30	c	Jakelujohtojen s:n s:n	500	
II	31		Jakelukellon kustannukset	16,000	
			— Smk 56,700: —		
			<i>Jakelu.</i>		
II	32	c	Konttoriapulaiset	48,000	
II	33		Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen	95,000	
II	34		Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut painatustyöt	12,000	
II	35		Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus	40,000	
II	36		Tilajain hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.	2,000	
II	37		Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito	12,000	
			— Smk 209,000: —		
			<i>Johtotyöosasto, työpaja, varasto ja näyttely.</i>		
II	38	b	Palkkaukset:		
			1 johtotyöinsinööri	8,000: —	
			1 avustava s:n	6,000: —	
			1 putkimestari	5,600: —	
			1 varastonhoitaja	4,200: —	
			1 avustava s:n	3,600: —	
			Konttoriapulaiset	13,000: —	
			40,400	40,400	
			Siirros	63,446,541 98	

P.L.

			Siirros	63,446,541.98
II	39	c	Kustannuksia myynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkat	9,000—
II	40		Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra	13,000—
II	41		Konttorin tarverahat	3,000—
II	42		Työkalujen ja automobiilin kunnossapito	4,000—
II	43	d	Työpajan sekalaiset kustannukset	500—
			— Smk 69,900: —	
			<i>Sekalaiset menot.</i>	
II	44	e	Korkoa konttokuranttitililtä kaupung.kassassa . . .	80,000—
II	45		Tontinvuokra	21,394—
II	46		Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	10,000—
II	47	d	Hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin	20,000—
II	48	e*	Kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanparannuksia virka- ja palvelusmiehille	295,000—
II	49	c	Palovakuutusmaksut	10,500—
II	50		Tapaturmavakuutusmaksut sekä menot lääkärin- ja sairaanhoidosta	10,500—
II	51		Kustannuksia kesäloman hankkimisesta työntekijöille	27,000—
			— Smk 474,394: —	
			<i>Katuvalaistus.</i>	
II	52	c	Miehistö, lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat . . .	209,000—
II	53		Muut katuväläistuksen kustannukset	54,000—
			— Smk 263,000: —	
			<i>Uutistytöt.</i>	
II	54	e*	Uusi kalusto, pääputkiverkon laajentaminen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asettamiseen Hallituksen lähemm. määräyksen mukaan	30,000—
II	55	b*	Kaasulaitoksen uutistytöt Sörnäsissä (uuniryhmä ja ekshausteri)	90,000—
			— Smk 120,000: —	
			<i>II Luku. Smk 6,710,254: —</i>	
			Siirros	64,333,435.98

11 P.L.

				Siirros	64,333,435.98
			Sähkölaitos.		
			<i>Hallinto.</i>		
III	1		Palkkaukset:		
		c	Laitoksen osa Hallituksen menoista	6,000: —	
			1 toimitusjohtaja	18,000: —	
			matkarafoja	500: —	18,500: —
			Assistenttipalkkio	1,800: —	
			1 kamreeri ja konttori- päällikkö	10,000: —	
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,000: —	12,000: —
	1918 v. palkkas.	b	1 kirjanpitäjä	6,500: —	
			korotus 5 v:n palveluk- sesta	650: —	7,150: —
			1 kassanhoitajatar	4,800: —	
			korotusta 5 v:n palve- lukselta 1/10:stä 1919	120: —	4,920: —
			Laskujen tarkastajat ja konttori- apulaiset	96,400: —	
			Toimistonjohtaja ja tarpeelliset apu- laiset	10,200: —	
		c	Konttorihuoneistojen siivoaminen, vahtimestari, asiapojat ja portin- vartijat	30,000: —	186,970
III	2		Konttorin tarverahat, laskulomakkeet, aikakaus- lehdet ynnä kirjaston täydentäminen		40,000
			<i>Muist.</i> Toimitusjohtaja saa vapaan valaistuk- sen.		
			— Smk 226,970: —		
			<i>Käyttö.</i>		
			Palkat ja palkkiot.		
III	3		Palkkaukset:		
		b	1 ensim. käyttöinsinööri, samalla osaston johtaja	10,500: —	
	1918 v. palkkas.		1 avustava käyttöinsinööri	10,000: —	
			Sörnäsinsinööri-voimalaitos.		
		c	Konemestarit ja konehenkilökunta	80,000: —	
			Lämmittäjät	35,400: —	
			Ylim. lämm. haloilla lämmittäm. varten	220,000: —	
			Siirros	355,900: —	64,560,405.98

P.L.	III	3		Siirros 355,900: —	64,560,405 98
			e {	Lämmittäjäpalkkiot . . . . . 4,000: —	
				Ylimääräiset apulaiset ja varastokulut 15,000: —	
				Vuokratrahoja koneenkäyttäjille ja lämmittäjille . . . . . 15,600: —	
				Kasarmintorin asema.	
			e {	Konehenkilökunta . . . . . 55,200: —	
				Ylimääräiset apulaiset . . . . . 3,000: —	
				Kallion asema.	
			e {	Konehenkilökunta . . . . . 29,000: —	
				Ylimäär. apulaiset . . . . . 3,000: —	
				Töölön asema.	
			e {	Konehenkilökunta . . . . . 24,000: —	
				Ylimäär. apulaiset . . . . . 3,000: —	
				Piirustuskonttori.	
			e {	Piirustaja-apulaiset . . . . . 18,000: —	525,700 —
III	4			Piirustustarvikkeet	5,000
				Käyttötarvikkeet.	
III	5			36,000 sylvä halkoja ynnä purkaminen ja pienennys à 145: —	5,220,000 —
III	6			Halkojen kuljetus kattilahuoneeseen	150,000
III	7			Kattilain lisävesi	3,700
III	8		e {	Muihin tarkoit. tarvittava vesijohtovesi	6,000
III	9			Voitelu- ja puhdistustarvikkeet	25,000
III	10			Muut tarvikkeet	25,000
III	11			Akkumulaattorin happi	20,000
				Korjaus ja kunnossapito.	
III	12			Työnjohto	24,000 —
III	13		e {	Kaikkien asemain konelaitteiden korjaukset ja kunnossapito	180,000 —
III	14			Kaikkien asemarakennusten s:n s:n	50,000
				Sekalaiset menot.	
III	15		e {	Käyttöhenkilök. huoneistojen vuokrat	6,100
III	16			S:n lämmitys	10,000
				Siirros	70,810,905 98

11 P.L.

			Siirros	70,810,905 98
III	17		Käyttöhenkilökunnan huoneistojen valaistus	700—
III	18		Asuntojen kunnossapito ja katuosain puhtaana- pito	4,000—
III	19		Kustannuksia kone- ja lämmittäjähenkilökunnan vapaista polttoaineista	12,000—
III	20	e	S:n vapaasta valaistuksesta	2,800—
III	21		Asemain polttoaineet	12,000—
III	22		S:n valaistus	20,000—
III	23		S:n puhtaanapito	35,000—
III	24		Puhelimet, raitiotieliput y. m.	5,000—
III	25		Päiväkirjat, lomakkeet y. m.	5,000—
			<i>Muist.</i> Ensim. käyttöinsinööri saa vapaan asunon, lämmön ja valon, apulaiskäyttöinsinööri vapaan valon.	
			— Smk 6,347,000: —	
			<i>Johtoverkko, johtotyöt ja jakelu.</i>	
III	26	1918 v. palkkas. b	Palkkaukset: 1 insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	11,000—
			<i>Johtoverkko ja johtotyöt.</i>	
III	27	e	Työnjohto	22,000—
III	28		Varastokustannukset	16,000—
III	29		Johtoverkon kunnossapito	60,000—
III	30		Päivystyskustannukset	5,000—
III	31		Korjauspajan s:n	1,000—
			<i>Johtojen tarkastus.</i>	
III	32	e	Johtotöiden tarkastajat	18,000—
III	33		Tarverahat, lomakkeiden y. m. painatus	4,000—
			<i>Mittarityöpaja ja laboratorio.</i>	
III	34	1918 v. palkkas. b	Palkkaukset: 1 laboratorin insinööri, paitsi va- paata valoa	7,500: —
			Siirros 7,500: —	71,044,405 98

P.L.

III	34		Siirros	7,500:—	71,044,405 ⁹⁸
		c	Työmestari ynnä tarpeelliset tarkis- tajat ja mekanikot	65,000:—	
			Laboratooriapulaiset	3,600:—	76,100
III	35		Työkalut ja tarveaineet sekä mittarien varaosat		20,000
III	36		Uusien mittauskoneiden hankinta sekä kulutus- kojeiden tutkiminen		5,000
III	37		Tarverahat		1,000
			Jakelu ja mittarien toimitus.		
III	38		Palkkaukset:		
		c	Ekspediööri ynnä tarpeelliset apulaiset		16,000
III	39		Mittarien asettelu		60,000
III	40		S:n lukeminen		50,000
III	41		Maksujen periminen		60,000
III	42		Tarverahat		1,000
			Näyttely ja myynti.		
III	43	c	Kustannuksia näyttelystä palkkauksineen		16,000
III	44		Erin. kustannuksia tilaajain hankinnasta y.m.		5,000
			<i>Muist.</i> Osastopäällikkö ja laboratorio-insinööri saavat vapaan valaistuksen.		
			— Smk 447,100:—		
			<i>Katuvalaistus.</i>		
III	45	c	Kustannukset ja kunnossapito		60,000
			— Smk 60,000:—		
			<i>Sekalaiset menot.</i>		
III	46	c	Palovakuutusmaksut		6,000
III	47		Tapaturmavakuutukset		16,000
III	48		Lääkäripalkkiot ja sairaanhoito		3,000
			Siirros		71,439,505 ⁹⁸

II P.L.

				Siirros	71,439,505 ⁹⁸
III	49			Työntekijäin kesäloman kustannukset	30,000
III	50			Tontinvuokrat	12,117
III	51			Valmistavat laajennussuunnitelmat ja selvitykset	5,000
III	52			Kaluston hankinta ja kunnossapito	10,000
III	53		<i>c</i>	Hallintorakennuksen kunnossapito	10,000
III	54			S:n lämmitys	30,000
III	55			S:n valaistus	7,000
III	56			S:n puhtaanapito	15,000
III	57			Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	1,500
III	58		<i>d</i>	Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan ar- vaamattomiin menoihin	50,000
III	59		<i>c*</i>	Kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanparan- nuksia virka- ja palvelusmiehille	420,000
				— Smk 615,617: —	
				<i>Uutistyöt.</i>	
III	60		<i>c*</i>	Kaapeli- ja johtotöihin, Hallituksen lähemmän määräyksen mukaan	25,000
III	61			Talojohtotöihin	20,000
III	62			Petrolivalaistuksen vaihtaminen sähkövalaistuk- seen eräissä osissa kaupunkia	45,900
III	63	Kvsto 20/8 1918	<i>b*</i>	Kaasuvalaistuksen vaihtaminen sähkövalaistuk- seen Länsirannassa pakkahuoneen ympärillä	7,500
III	64	S:n 26/11 1918	<i>b*</i>	Korkeajännitteiskaapelin rakentaminen Kataja- nokalle	150,000
III	65	S:n 15/10 1918	<i>b*</i>	Muuntajakoneiston osto raitiotiekäyttöä varten ..	430,000
				— Smk 678,400: —	
				III Luku. Smk 8,375,087: —	
				II P.L. Smk 18,040,486: —	
				Siirros	72,708,522 ⁹⁸

P.L.

				Siirros	72,708,522 98
			Kahdestoista pääluokka.		
			Katu- ja laiturivalaistus.		
I	1		Kaasuvalaistus.		
		c	925,000 m ³ kaasua	536,500: —	
		c	Lyhdynsytytt. ja lampunhoit. palkat	209,000: —	
		c	Muut katuvalaistuksen kustannukset	54,000: —	799,500
			<i>I Luku. Smk 799,500: —</i>		
II	1		Sähkövalaistus.		
		c	500,000 kilowattituntia sähkövoimaa	278,000: —	
		c	Kunnossapito ja kustannukset	60,000: —	338,000
			<i>II Luku. Smk 338,000: —</i>		
III	1		Petrolivalaistus.		
		c	Arvioitu petrolin kulutus ynnä kunnossapito ja hoito sekä lyhtyjien, lamppujen ja kaluston korjaukset		25,000
			<i>III Luku. Smk 25,000: —</i>		
IV	1		Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.		
		c	Sähkövalaistus	7,000: —	
		c	Kaasuvalaistus	6,500: —	13,500
			<i>IV Luku. Smk 13,500: —</i>		
			12 P.L. Smk 1,176,000: —		
				Siirros	73,884,522 98

13 P.L.

				Siirros	73,884,522 98
		Kolmastoista pääluokka.			
		Yleiset työt.			
		Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennus-			
		konttori.			
I	1	Palkkaukset:			
	Kvsto 8/11 1910	b	Hallituksen jäsenten palkkio, 30 mk		
	1918 v. palkkas.		kokoukselta	7,200: —	
		c	1 sihteeri, palkkio	5,000: —	
			Viransijaisen palkkaus sihteerin vir-		
			kaloman aikana	300: —	
			1 kaupungininsinööri . . . 17,000: —		
			korotusta 10 v:n pal-		
			veluksesta . . . . . 2,400: —		
			matkarafoja . . . . . 600: —		
			henkilökoht. palkanlis. 1,600: —	21,600: —	
			1 työpäällikkö . . . . . 12,500: —		
			korotusta 10 vuoden		
			palveluksesta . . . . . 2,400: —		
			matkarafoja . . . . . 500: —	15,400: —	
			3 insinööriä katu-, vie-		
			märi- ja satamaraken-		
			nusosastolla à . . . . . 10,000: —		
			matkarafoja à . . . . . 500: —	31,500: —	
	1918 v. palkkas.	b	1 kaupunginarkkitehti . . . 12,500: —		
			korotusta 10 v:n pal-		
			veluksesta . . . . . 2,400: —		
			matkarafoja . . . . . 500: —	15,400: —	
			1 avustava kaupungin-		
			arkkitehti . . . . . 10,000: —		
			korotusta 5 v:n pal-		
			veluksesta . . . . . 1,000: —		
			matkarafoja . . . . . 500: —	11,500: —	
			1 kaupung. asemakaava-		
			arkkitehti . . . . . 12,500: —		
			matkarafoja . . . . . 500: —	13,000: —	
			1 avustava kaupunginasemakaava-		
			arkkitehti . . . . . 10,000: —		
	Kvsto 24/9 1918	b	1 kaupunginasemakaava-		
			insinööri . . . . . 10,000: —		
			matkarafoja . . . . . 500: —	10,500: —	
				Siirros 141,400: —	73,884,522 98

P.L.

				Siirros 141,400: —		73,884,522 98
I	1					
		1918 v. palkkas.	b	1 geodeetti, paitsi sivu- tuloja	7,000: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,400: —	
				matkaraHOja	500: —	8,900: —
				1 kaupunginpuutarhuri .	7,000: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,750: —	
				matkaraHOja	500: —	9,250: —
				1 puhtaanapitolaitoksen johtaja	8,500: —	
				korotusta 5 v:n palve- lukselta	850: —	
				matkaraHOja	500: —	9,850: —
				1 kamreeri		8,500: —
				1 varastonhoitaja	5,500: —	
				korotusta 5 v:n palve- lukselta	550: —	6,050: —
				1 vanh. metsänvartija . .	3,000: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	750: —	3,750: —
				1 nuor. metsänvartija . .	2,400: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	600: —	3,000: —
				1 vahtimestari	2,400: —	
				korot. 5 v:n palveluk- sesta	300: —	2,700: —
						193,400 —
I	2			Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset		50,000 —
I	3		e	Kaupungin lämmityslaitosten valvonta		15,000 —
I	4			Metsänvartija-apulaiset ja metsänviljelys		6,000 —
I	5			Tarveaineet ja apurien päivätyöt mittauksissa . .		17,000 —
I	6		e*	Kaupungin uuden tonttikirjan laatiminen		3,000 —
I	7		e*	Kaupungille ostettujen uusien maatilain kartalle- pano ja korkeusmittaukset		10,000 —
I	8			Vedenkulutus		450 —
I	9			Puhtaanapito		3,940 —
I	10		e	Valaistus		1,500 —
I	11			Polttoaineet		10,000 —
I	12			Siivoaminen		10,000 —
						Siirros 74,204,812 98

13 P.L.

			Siirros	74,204,812 98	
I	13	c	Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain raitiotievuosiliput	25,400	
I	14	c*	Määräraha ulkomaisia opintomatkoja varten....	5,000	
I	15	b & c	Kesäloman hankkimiseksi eräille Rakennuskonttorin työntekijöille	250,000	
			<i>Muist.</i> Kaupunginpuutarhuri, metsänvartijat ja vahtimestari saavat vapaan asunnon ja lämmön.		
			<i>I Luku. Smk 600,690: —</i>		
Rakennukset ja talot.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
II	1	c	Erinäiset korjaukset	76,000	
II	2		Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	14,000	
II	3		Bengtsårin kasvatuslaitos	31,600	
II	4		Palolaitoksen rakennukset	15,400	
II	5		Kansakoulut	44,100	
II	6		Vuokratut kansakouluhuoneistot	6,500	
II	7		Kunnan työväenasunnot	28,000	
II	8		Forsbyn kunnalliskoti	27,300	
II	9		Kasarminkadun N:o 21 julkisivujen korjaus ..	11,400	
II	10		Poliisilaitoksen rakennukset	29,800	
II	11	Raatihuone	7,100		
II	12	c*	Sairaalat	147,100	
II	13		Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa	16,000	
II	14		Tulli- ja satamarakennukset	16,400	
II	15		Kauppahallit	17,400	
II	16		Vanha seurahuone	9,400	
II	17		Erinäiset Oulunkylän rakennukset	8,600	
II	18		Kulla torp	5,500	
II	19		Erinäiset puumakasiinit	14,500	
II	20		Marian sairaala	48,550	
II	21		Alppilan hiihtomäki	20,770	
II	22	Kvsto ^{26/11} 1918	b*	Rahatoimikonttorin huoneiston laajennus	14,700
			Siirros	75,095,332 98	

P.L.

			Siirros	75,095,332.98
<i>Uutistytöt.</i>				
II	23		Uuden kansakoulutalon alottaminen Punavuorenkadun varrella	100,000—
II	24		Hesperian puiston uudet käymälät	14,200—
II	25		Busholman uimahuoneiden erinäiset lisärakenn.	6,000—
II	26		Humallahden uusi uimahuone	90,000—
II	27		Bölen kauppahalli	50,000—
II	28	Kvsto 29/10 1918	Katosten y. m. teettäminen Kunnalliskodin sikalaan	27,500—
II	29	S:n 1/7 1918	Vesijohto Kunnalliskodin sikalaan	15,500—
II	30	S:n 15/10 1918	Kaksi raudanerityssuodatinta Nickbyn mielisairaalaan	37,000—
<i>II Luku. Smk 950,320:—</i>				
Kadut ja yleiset paikat.				
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
III	1		Erinäiset korjaukset	120,000—
III	2		<i>I. Viertotie</i> Lintulahdenkadun ja Käenkujan väliltä; kaupungin osuuden päällystäminen I noppakivillä	60,700—
III	3		<i>Makasiiniranta</i> ; I noppakivipäällystyksen erään osan uudistus	17,700—
III	4		<i>Eteläinen laiturinsiipi</i> ; kiveyksen uudistus . .	21,700—
III	5		<i>Pohjoinen laiturinsiipi</i> ; I noppakiveyksen uudistus	3,900—
III	6		<i>Virolaisallas</i> ; asfalttijalkakäytävään uudistus . .	8,000—
III	7		<i>Katajanokan silta</i> ; ajotien puupäällystyksen sekä pohjoisen jalkakäytävän asfalttipäällystyksen uudistus	16,200—
III	8		<i>Laivastokatu</i> ; alemm. penker. viereis. sementtijalkakäytäv. kaupungille kuuluvan osan korjaus	3,700—
III	9		<i>Kanavakatu</i> ; puhtaanapitolaitoksen kuormaupaikan päällystys II noppakivillä sementtiin . .	33,100—
III	10		<i>Läntinen Viertotie</i> ; Töölön tavara-aseman viereisen penkereen kaupungille kuuluvan osan uudesti viertäminen	17,500—
			Siirros	75,738,032.98

13 P.L.

				Siirros	75,738,032.98	
III	11		c*	<i>Saunakatu</i> ; itäisen jalkakäytävän ja ajotien päällystyksen osittainen uudistus Laivaveistämön läheisyydessä	7,500	
III	12	<i>Häinen Viertötie</i> ; sementtijalkakäytävän uudistus Vallilan N:o 3 kohdalla		1,800		
III	13	<i>Pohjoissataman T-muotoisen laiturin</i> kytkypuomit ja pilltuut; uudistus		2,100		
III	14	Erinäiset kaupungille kuuluvain katuosain vieriset <i>kaiteet</i> ; uudistus ja korjaus		15,000		
<i>Uutistytöt.</i>						
III	15		c*	<i>Arkadiakatu</i> L. Henrikin- ja E. Rautatiekadun väliltä; sementtijalkakäytävän teettäminen ..	16,100	
III	16			<i>Katajanokan Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	8,100	
III	17			<i>XI kaupunginosan kortteli N:o 306</i> ; sementtijalkakäytävään teettäminen	23,300	
III	18			<i>Lastauspaikka</i> Flemingkadun jatkoksen ja Suvantotien välillä kohta Sörnäsän haararadan pohjoispuolella; viertäminen	19,000	
III	19			<i>Lohjantie</i> Inarintien ja Pakaankadun väliltä; viertäminen	16,400	
III	20			<i>Somerontie</i> Samatkanin- ja Kangasalan tien väliltä; viertäminen	8,600	
III	21			<i>Rajasaarenkatu</i> Seurasaarentien ja Humallahden väliltä; viertäminen	6,400	
III	22			<i>Humalkatu</i> L. Viertotien ja Topeliuskadun väliltä; tasoitus	13,500	
III	23	Kvsto 17/8 1917		b*	<i>Agricolakuja</i> Torkkeli- ja Flemingkadun väliltä; tasoituksen loppuun suorittaminen	19,000
III	24			c*	<i>Kangasalan tie</i> Euran- ja Keiteleentien väliltä; tasoitustyön loppuun saattaminen	9,000
III	25	S:n 17/4 1917	b*	<i>Viipurinkatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoitustyön loppuun saattaminen	24,000	
III	26		c*	<i>Porvoonkatu</i> Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä; tasoitustyön loppuun saattaminen	22,000	
III	27	S:n 24/1 1918	b*	Erinäiset <i>Pakaan alueen kadut</i> ; tasoitus	2,148,000	
III	28		c*	<i>Pengerkatu</i> ; tasoituksen loppuun saattaminen ..	30,000	
III	29			<i>Ensimmäinen linja</i> Castrén- ja Alppikadun väliltä; tasoituksen loppuun saattaminen	34,000	
				Siirros	78,161,832.98	

P.L.

				Siiros	78,161,832,98
III	30	c*	<i>Torkkelikatu</i> Agricola- ja Pengerkadun väliltä; tasoituksen loppuun saattaminen	70,000	
III	31		<i>Loviisankatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoituksen loppuun saattaminen	23,000	
III	32		<i>Hangonkatu</i> ; tasoituksen loppuun saattaminen	7,000	
III	33		<i>Tammisaarenkatu</i> ; " " "	29,000	
III	34		<i>Heinolankatu</i> ; " " "	11,000	
III	35		<i>Kaisaniemenkatu</i> ; " " "	104,700	
III	36		<i>Satamarata</i> ; laajennus kaksoisraiteiseksi tavaraseman ja Ruoholahden sataman väliltä	2,579,000	
<i>III Luku. Smk 5,550,000: —</i>					
Kanavat ja viemärit.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
IV	1	c	Erinäinen kunnossapito	150,000	
IV	2		Täydennystyöt	25,000	
IV	3		Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000	
IV	4		Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	50,000	
<i>Uutistytöt.</i>					
IV	5	c*	<i>Konstantininkatu</i> ; viemärijohto korttelin N:o 7 talojen osotenumerojen 4—6 välisen rajan ja Pohjoissataman välille	9,000	
IV	6	Kvsto 24/1 1918	b*	<i>Erinäiset Pakaan alueen kadut</i> ; viemärijohton teettäminen	325,000
IV	7	c*	<i>Loviisankatu</i> ; viemärijohton teettäminen	15,500	
IV	8		<i>Hangonkatu</i> ; " " "	3,000	
IV	9		<i>Tammisaarenkatu</i> ; " " "	8,000	
IV	10		<i>Heinolankatu</i> ; " " "	8,200	
<i>IV Luku. Smk 598,700: —</i>					
Tiet.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
V	1	c	Erinäiset korjaukset	30,000	
V	2	c*	Kivelän sairaalan ja Seurasaaarentien välinen tie; vierroksen uudistus	4,400	
<i>Uutistytöt.</i>					
V	3	c*	Nordenskjöldin lehtotieltä pohjoiseen kulkeva tie; viertäminen noin 150 metrin pituudelta	6,400	
<i>V Luku. Smk 40,000: —</i>					
				Siiros	81,625,032,98

13 P.L.

				Siirros	81,625,032.98	
Viertotiet.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
VI	1	c	Erinäiset korjaukset	100,000		
<i>VI Luku. Smk 100,000: —</i>						
Satamat.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
VII	1	c	Erinäiset korjaukset	140,000		
VII	2		Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aidat	25,000		
VII	3	c*	Satamain ruoppaus	135,000		
VII	4		Satamain ja kulkuväylän syvyysmittaukset ja pohjatutkimukset	70,000		
VII	5		Taivallahden purkauslaituri; korjaus ja pitentäminen 15 metrillä	26,500		
VII	6		Hietaniemen lantalaituri; korjaus ja pitentäminen 20 metrillä sekä levitys 5.50 metristä 8 metriin	36,000		
VII	7		Ruoholahden itäinen purkauslaituri N:o 1; korjaus sekä sillankurkun levittäminen 5 metriin	8,000		
VII	8		Aleksanterinkadun päässä ja Katajanokan kanavan vierellä oleva venelaituri; korjaus	3,900		
VII	9		Pohjoissataman T-muotoinen laituri; sillankurkun pohjoispuolen korjaus	35,000		
VII	10		Siltasaarenrannassa Pitkäsillan vierellä sijaitseva hiekanpurkauslaituri; korjaus	1,500		
VII	11		Pitkäsillan kaakkoispuolinen väliaikainen rantasilta; korjaus	5,700		
VII	12		Hakaniemenrannan länsipään väliaikainen rantasilta; korjaus	4,000		
VII	13		Eläintarhan viereiset venelaiturit; kahden itäisimmän maakäytävän korjaus	1,550		
VII	14		Haapaniemessä sijaitseva puhtaanapitolaitoksen hiekanpurkauslaituri; korjaus	1,300		
				Siirros	82,218,482.98	

P.L.

				Siirros	82,218,482,98
VII	15		c*	Paraisten Kalkkiyhtiön purkauslaiturin vierellä Sörnäsän Rantatien varrella sijaitseva purkauslaituri; korjaus ja sillankurkun levitys 5 metr.	8,600
VII	16	Sörnäsän niemekkeen läntinen silta; korjaus ja ulkopuolisen arkun korotus		11,500	
VII	17	Sumpparin pohjoispuolella vastapäätä Sörnäsän sataman läntistä siltaa sijaitseva tihtaali; korjaus		2,800	
VII	18	Pitkäsilta; kaupungin valloituksessa 12/4 1918 vahingoittuneiden kaiteiden ja kiviliistain korjaus		45,000	
<i>Uutistytöt.</i>					
VII	19		c*	Venelaituri 52 soutuveneelle Ruoholahden pohjoisrantaan purkauslaiturien länsipuolelle	4,800
VII	20			Venelaituri 65 soutuveneelle Haapaniemeen Kone- ja Siltarakennus O. Y:n alueen pohjoispuolelle	12,000
VII	21	Kvsto 25/1 1916 S:n 17/4 1917 S:n 17/8 1917	b*	XX kaupunginosassa (Busholmassa) teetettävien tasoitus- ja laituriöiden jatkaminen	500,000
<i>VII Luku. Smk 1,078,150: —</i>					
Istutukset.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
VIII	1		c	Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	275,000
VIII	2			Kivelän istutusten s:n, sairaalan toimesta	2,500
VIII	3			Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	3,000
VIII	4			Eläintarhan urheilukentän kunnossapito	2,200
VIII	5			Kaisaniemen tenniskentän s:n	3,100
VIII	6			Punanotkon leikkikentän s:n	1,250
VIII	7			Haapaniemeen urheilukentän s:n	1,750
Siirros					83,091,982,98

13 P.L.

			Siirros	83,091,982 98	
VIII	8	c	Haapaniemen urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,050	
VIII	9		Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineet	39,000	
VIII	10		S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	900	
VIII	11		S:n s:n valaistus	350	
VIII	12		Talvipuutarhan kunnossapito	8,100	
VIII	13		Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	18,000	
VIII	14		Alpin kunnossapito	5,000	
VIII	15		Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus	7,200	
VIII	16		Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten ..	5,600	
VIII	17		Lannan osto taimilavoihin	1,300	
VIII	18		Kaupungin vesilintujen hoito	2,000	
VIII	19		Työkalujen osto ja korjaus	5,200	
VIII	20		Aitain kunnossapito	9,000	
VIII	21		Puistosohvain ostoon	4,800	
VIII	22		Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	10,000	
VIII	23		Neljän puistonvartijan palkkaus	6,400	
VIII	24		Turvikissa oleva H. Borgströmin kansanpuisto	3,400	
VIII	25		Kaatuneiden suojeluskuntalaisten ja soturien hautain hoito	3,600	
<i>Uutistytöt.</i>					
VIII	26		c*	Talvipuutarhan pääkäytävän järjestäminen	20,000
VIII	27			Kaisaniemen tasoitustöiden jatkaminen	10,000
VIII	28			Puistikon laittaminen Pääskylänkadun varrelle ..	15,000
VIII	29			Tasoitustöiden jatkaminen Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolella	11,300
VIII	30			Tasoi- ja istutustöiden jatkaminen Helsingin niemen huvilakaupungissa Ehrensivärd- ja Speranskien välillä	30,000
VIII	31			10 kelkkaradan laittaminen	15,000
<i>VIII Luku. Smk 521,000: —</i>					
			Siirros	83,324,182 98	

P.L.

			Siirros	83,324,182 ⁹⁸
Puhtaanapitolaitos.				
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
IX	1	e {	Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	17,500
IX	2		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	20,000
IX	3		Vartijain palkkaus	52,000
IX	4		Makkien ja käymäläin puhtaanapito	110,000
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	12,000
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfiointi	7,000
IX	7		Kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito	780,000
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapito	84,500
IX	9		X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	100,000
IX	10		XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	70,000
IX	11		Kaupungin katujen, viertoteiden ja teiden kastelu	130,000
IX	12		Katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi	24,000
IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	230,000
IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	18,000
IX	15		Teiden puhtaanapito	104,000
IX	16		Venesatamain ja jäiden s:n	15,000
			<i>IX Luku. Smk 1,774,000: —</i>	
Yleinen makkien puhtaanapito.				
X	1	c {	Miehistön ja ajomiesten palkat	1,350,000
X	2		50 hevosen rehut y. m.	270,000
			Siirros	86,718,182 ⁹⁸

13 P.L.

				Siirros	86,718,182 ⁹⁸
X	3		c	Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	40,000
X	4			Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus	75,000
X	5			Rautatierahdit	150,000
X	6			Rautatievaunujen korjaus	10,000
X	7			300 panosta uusia makkiastioita kansineen	42,000
X	8			1,000 kannellista astiaa kaivojen tyhjentämistä varten	80,000
X	9			300 kannellisen keittiötähdeastian osto	21,000
X	10			Sähkövalo- ja voimajohtojen laittaminen Malmin kaatopaikalle	500
X	11			c* Malmin kaatopaikan höyrypumpun ja putkien korjaus	4,000
X	12	Kvsto 29/10 1918		b	Keittiötähteiden keräystä varten .....
			Keittiötähteiden keräysastiain ostoon		12,000
				<i>X Luku. Smk 2,110,500: —</i>	
				Työkalut.	
XI	1		c	Erinäiset ostot ja korjaukset	50,000
XI	2			Ruoppakoneen N:o 1 korjaus	15,000
XI	3			Ruoppakoneen N:o 2 korjaus	56,000
XI	4			Ruoppaproomun N:o 4 korjaus	12,000
XI	5			Ruoppaproomujen N:ojen 11 ja 12 korjaus	7,000
XI	6			20 paria pyöriä kasteluvaunuihin	12,000
XI	7			3 uutta makkiastiain kuljetusvaunua	12,000
XI	8			3 uutta makkiastiain kuljetusrekeä	4,500
XI	9			c* 300 m. uutta kasteluletkua	15,000
XI	10			3 uutta lumensulatuskonetta	36,000
XI	11			21 kasteluvaunun maalaus	5,000
XI	12			Purgator- ja rikkainkuljetusrattaiden sekä hiekkalaatikkojen maalaus	6,000
XI	13			Hiekkavajain maalaus ja korjaus	6,000
XI	14			Työkaluvajan rakentaminen Lapinlahdenkadun varrelle vastapäätä Marian sairaalaa	2,000
				<i>XI Luku. Smk 238,500: —</i>	
				Siirros	87,447,182 ⁹⁸

P.L.

Siirros 87,447,182 98

XII 1
XII 2**Sekalaista.**

Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	15,000
Pesuhuoneitten ja viruslaturien hoito ja korjaus	20,000

*XII Luku. Smk 35,000: —***13 P.L. Smk 13,597,660: —**

P.L.

Neljästoista pääluokka.**Eläkkeet ja apurahat.***A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.*

Kvsto 17/11 1914	Aminoff, Helena, kansakoulunopett.	1,410: —
S:n 1/7 1918	Andstén, Oscar Vilhelm, satamakapt.	6,000: —
S:n 29/10 1912	Borodkin, Kalista, Marian sairaalan ruuanpitäjä	600: —
21/1 1913	Brotherus, Ina, kansakoulunopettaj.	690: —
S:n 9/9 1913	Byman, Karl Edvard, ruiskumestari	2,160: —
S:n 9/6 1914	Cadenius, Maria Theresia, konttori-kirjuri	1,800: —
S:n 20/12 1912	Eklund, Gustaf, ulosottoapulainen	2,280: —
S:n 4/2 1913	Forsberg, Jakob, johtaja	360: —
S:n 24/1 1918	Forss, Johanna, Maria Minnona, kansakoulunopettajatar	510: —
S:n 10/10 1916	Friberg, Maiikki, kansakoulunopettaj.	690: —
S:n 11/3 1913	Helenius, Helena Maria, leskivaimo	140: —
S:n 10/10 1916	Henriksson, Johan Vilhelm, palolaitoksen kersantti	1,800: —
S:n 13/4 1915	Hohenthal, Fanny, kansakoulunopett.	1,410: —
S:n 13/11 1917	Kallström, Johan Viktor, portinvartija	208: —
S:n 19/1 1915	Keinänen, Gabriel, rakennusmestari	2,700: —
S:n 26/9 1916	Kohonen, Abraham, kansakoulunop.	260: —
S:n 21/1 1913	Lagus, Alexandra, kansakoulunopett.	690: —
S:n 13/5 1913	Lamminen, Frans, kirjanpitäjä	2,520: —
S:n 26/3 1912	Lipsanen, Ina, kansakoulunopettajat.	195: —
S:n 11/8 1913		

Siirros 26,423: — | 87,482,182 98

14 P.L.

			Siirros	26,423: —	87,482,182 98
Kvsto	9/9 1913	b	Lithenius, Sofie, kansakoulunopettaj.	690: —	
S:n	13/4 1915		Ljungdell, Anders Noach, ylikoneen- käyttäjä	840: —	
S:n	23/9 1913		Lucander, Hanna, kansakoulunopett.	1,776: —	
S:n	13/11 1917		Nervander, Flora Helena, kansakou- lunopettajatar	1,410: —	
S:n	30/11 1915		Nyberg, Arvid, vanh. oikeusneuvosm.	6,000: —	
S:n	14/3 1916		Paunu, Fanny Elisabeth, kansakou- lunopettajatar	330: —	
S:n	6/10 1914		Rosberg, Fanny, kansakoulunopettaj.	1,140: —	
S:n	11/6 1912		Sagulin, Rosa Natalia, kansakoulun- opettajatar	510: —	
S:n	12/3 1912		Sundvall, Viktorina, kansakoulun- opettajatar	110: —	
S:n	13/11 1917		Åkerman, Johanna Sofia Kristiina, kansakoulunopettajatar	1,140: —	
			c		
			Eläkkeisiin vuonna 1919	6,000: —	
<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>					
Kvsto	18/9 1917	b	Grönberg, Oskar Edvard, työmies ..	400: —	
S:n	28/4 1914		Gunnar, Erik Johan, työmies	450: —	
S:n	2/2 1915		Hakkarainen, Petter, parmaaja	504: —	
S:n	26/5 1914		Halonen, Arndt Johan, työmies	481: —	
S:n	18/9 1917				
S:n	27/4 1915		Johansson, Benjamin, työmies	684: —	
S:n	8/5 1917		Karlsson, Karl, työmies	930: —	
S:n	2/3 1915		Kiiliäinen, Erik Johan, parmaaja ..	564: —	
S:n	7/12 1917		Kuhlberg, Karl Gustaf, puhtaanapito- työntekijä	990: —	
S:n	23/3 1915		Kyrklund, Henrik Wilhelm par- maaja	474: —	
S:n	25/2 1913		Lindström, Ida, siivoojatar	350: —	
S:n	11/4 1916		Mäkeläinen, Otto, työmies	546: —	
S:n	24/3 1914		Nieminen, Karl Gustaf, työmies	720: —	
S:n	6/6 1916		Nyholm, Karl Edvard, muurari	985: —	
S:n	1/12 1914		Pettersson, Aleksander, kaasulaitok- sentyöntekijä	1,000: —	
S:n	7/9 1915		Salenius, Johan Vihelm, lyhdynsytytt.	660: —	
S:n	15/4 1913		Stamm, Ida Maria, ulkotyöntekijätär	360: —	
S:n	9/6 1914		Suutari, Lovisa, työntekijätär	192: —	
S:n	9/12 1913		Systemin, Gustaf, työmies	572: —	
S:n	17/9 1917	Toivonen, Karolina Vilhelmina, työn- tekijätär	441: —		
			Siirros	57,672: —	87,482,182 98

P.L.

			Siirros	57,672:—	87,482,18298	
Kvsto	11/3 1913	b {	Weckman, Manasse, työmies	600:—		
S:n	22/9 1914		Wikholm, Karl Johan, työmies	360:—		
			c	Eläkkeisiin vuonna 1919	4,000:—	
<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>						
Kvsto	13/2 1917	b {	Aaltonen, Osmo Johan, alaikäinen	156:—		
S:n	1/12 1908		Ahtikoski, Edla, sairaanhoitajatar	600:—		
S:n	12/12 1911		Andersson, Aurora Karolina, ent. vahtimestari	600:—		
S:n	8/6 1915		Andsten, Wilhelmina, koneenkäyttäjän leski	240:—		
S:n	8/6 1916		Björkholm, J. A., hallivahtimestari	600:—		
S:n	1/7 1918		Blomqvist, Hulda Fredrika, satama-vahtimestarin leski	420:—		
S:n	5/9 1911		Brenner, Antoinette Ulrika, leskiv.	360:—		
S:n	13/11 1906		Calonius, Karin leskirouva	2,400:—		
S:n	15/6 1909		Carlsson, Alfred, maistraatinvahtimestari	900:—		
S:n	9/2 1875		Crohns, H. L., neuvosmies, 1 lapsi	200:—		
S:n	21/1 1913		Dahlström, Ida Lucina, sairaanhoitaj.	500:—		
S:n	14/5 1912		Danielson-Sandberg Karl Gustaf, työmies	600:—		
S:n	4/2 1913		Eklund, Edla Johanna, leskivaimo	300:—		
S:n	26/5 1903		Fagerholm, Adolfina Vilhelmina, kaupunginpalvelijanleski	120:—		
S:n	24/1 1918		Forsberg, Jaakko, johtaja	360:—		
S:n	11/6 1912		Gustafsson, Hanna Gustava, satamakonstaapelinleski	180:—		
S:n	21/2 1911		Hakomäki, Mikko, työmies	150:—		
S:n	11/6 1907		Hasselberg, Frans, vahtimestari	600:—		
S:n	25/2 1908		Heinola, Aurora Matilda, varastonhoitajan leski	300:—		
S:n	12/12 1911		Henriksson, Henrik Malakias, ent. työmies	400:—		
S:n	15/10 1918		Hofström, Anni, johtajatar	1,800:—		
S:n	17/9 1907		Jansson, Ingeborg, ylihoitajatar	1,200:—		
S:n	13/11 1917		Johansson, Amalia Adolfina, leskiv.	144:—		
S:n	16/3 1909		Johansson, Emilia Wilhelmina, leskiv.	240:—		
S:n	12/6 1917		Johansson, Karl, työmies	700:—		
S:n	29/10 1912		Jokinen, Kristina, työmiehenleski	240:—		
S:n	8/6 1909		Juslin, Olga, tohtorinna	880:—		
S:n	17/10 1911		Kant, Fredrika, ent. sairaanhoitajatar	300:—		
				Siirros	78,122:—	87,482,18298

14 P.L.

			Siiros	78,122: —	87,482,182 98
Kvsto	13/11 1917		Koskinen, Hulda Ulrika, leskivaimo	300: —	
S:n	13/11 1906		Kullberg, Ida Natalia, leskirouva . .	600: —	
S:n	13/11 1906		Kulmala, Wilhelmina	360: —	
S:n	7/12 1917		Kvarnström, Nelly Maria Charlotta, johtajantytär	300: —	
S:n	5/6 1917		Lahti, Aimo, alaikäinen	300: —	
S:n	22/5 1917		Lehtinen, Karl Torsten Henrik ja Elvi Maria Kristina, alaikäiset . .	600: —	
S:n	13/11 1906		Lindberg, Anna Lovisa, leskirouva	2,400: —	
S:n	13/11 1906		Lindberg Karin, alaikäinen	800: —	
S:n	9/5 1893		Lindberg, Moses, ylimäär. kaup.vouti	400: —	
S:n	20/12 1905		Lindgren, Hedvig Kristina, siivoojatar	230: —	
S:n	15/6 1909		Lindqvist, C. G., maistraatinvahti- mestari	600: —	
S:n	22/12 1917		Lindqvist, Erik Algot, työmiehenpoika	450: —	
S:n	22/12 1917		Lindqvist, Sigrid Elisabet, työmiehen- tytär	450: —	
S:n	16/6 1908		Löfgren, Aimo August, alaikäinen . .	120: —	
S:n	20/8 1918		Löfström, Hildegard Ingegerd, sai- raanhoitajatar	300: —	
S:n	21/2 1911		Malén, Aquilina, siivoojatar	300: —	
S:n	13/11 1906		Nordlin, Karl Torsten, alaikäinen . .	600: —	
S:n	11/5 1915	b	Nordström, Ernst, Taideteollisuus- keskuskoulun johtaja	3,000: —	
S:n	8/10 1907		Nyberg, A. V., kaupunginpalvelija . .	720: —	
S:n	9/5 1905		Nyholm, A. M. rakennusmestarinleski	150: —	
S:n	20/1 1914		Nyström, Sofia, ruiskumestarinleski	400: —	
S:n	20/1 1914		Ohlström, Maria Alexandra, paloker- santinleski ja 3 alaikäistä lasta . .	430: —	
S:n	8/3 1904	}	Olin, A. M. kaupunginpalvelijanleski	200: —	
	13/2 1912				
S:n	22/12 1911		Olin, Karl Oskar, ulosottoapulainen	600: —	
S:n	8/9 1914		Pettersson, Fredrika Wilhelmina, kansakoulunvahtimestari	600: —	
S:n	9/10 1917		Pirttilä, Aksel Lennart ja Toini Emilia, alaikäiset	144: —	
S:n	16/5 1899		Rosenström, Erika Aleksandra, vahti- mestarintytär	120: —	
S:n	13/9 1904		Roskvist, M. E. vahtimestarinleski . .	120: —	
S:n	21/5 1918		Rothman, Hanna, kansanlastentar- hanjohtajatar	1,500: —	
S:n	20/8 1918		Salin, Johanna, työsimiehen leski ja alaikäinen Saga Sofia	900: —	
			Siiros	96,116: —	87,482,182 98

P.L.

Siirros 96,116: — 87,482,182 98

Kvsto 10/9 1918

Salin, Matilda Maria, parmaajan leski
ja alaikäinen Oiva Valter . . . . .

450: —

S:n 12/6 1917

Saxberg, Klaus Henrik, Helga Maria
ja Lyyli Linnea, alaikäiset . . . . .

900: —

S:n 20/8 1918

Sirén, Johan Alfred, kaasutyöläinen

400: —

S:n 21/1 1913

Stenberg, Jakob, kansakoulunopettaja

600: —

S:n 7/9 1915

Strandberg, Josefina, sairaanhoitajat.

480: —

S:n 22/5 1917

Sucksdorff, Wilhelm, ensimmäinen kau-
punginlääkäri . . . . .

5,800: —

S:n 11/2 1908

Sundvall, Viktorina, amanuessi . .

400: —

S:n 13/6 1911

Thomasson, Anders Erland, työmies

300: —

21/1 1913

Timm, Karl Runar, alaikäinen . . . .

300: —

S:n 22/5 1917

Toukka, Isak, työmies . . . . .

400: —

S:n 14/11 1911

Tång, E. J., kaupunginpalvelijan leski

120: —

S:n 3/12 1895

Tähti, Johan Emil, palosotilas . . . .

600: —

S:n 19/6 1917

Törnqvist, Karl Gustaf . . . . .

500: —

S:n 13/11 1906

Törnström, Serafina Vilhelmina,

vahtimestarinleski . . . . .

300: —

S:n 13/5 1913

Valbäck, Frans Johan, kaupungin-
kirjaston hoitaja . . . . .

600: —

S:n 19/10 1915

Walldén, Ina Lydia, johtajatar . . . .

300: —

S:n 13/4 1915

Winqvist, Maria Olivia, leskivaimo

120: —

S:n 21/2 1911

Wirta, Sofia, leskivaimo sekä alai-
käiset Aune Rakel ja Kerttu

Valpuri . . . . .

600: —

S:n 13/11 1917

Wirzenius, M. K., maistraatinsihtee-
rin tytär . . . . .

266: 67

Maist. päätös.

18/2 1863

Kvsto 26/5 1910

S:n 15/12 1908

Åvist, Lovisa, työmiehen leski . . . .

300: —

Öhrnberg, J., raatihuoneen arkiston
aktuaari . . . . .

2,000: —

111,852 67

14 P.L. Smk 111,852: 67

P.L.

Viidestoista pääluokka.**Sekalaiset menot.**

Kaupungin talot ja maatilat.

Aleksanterinkatu 22:

I 1

e

Talonmiehen palkkio . . . . . 900 —

I 2

d

Sekalaista . . . . . 500 —

Siirros 87,595,435 65

15 P.L.				Siirros	87,595,435 65
				<i>Aleksanterinkatu 24:</i>	
I	3		d	Sekalaista	500
				<i>Aleksanterinkatu 26:</i>	
I	4		e	Talonmiehen palkkio	900
I	5			Puhtaanapito	3,000
I	6			Vedenkulutus	700
I	7			Valaistus	1,000
I	8		d	Sekalaista	500
				<i>Työväenasunnnot Kristiinankadun N:ossa 16:</i>	
I	9			Palkkaukset:	
				Isännöitsijän palkkio	750:—
				Talonmiehen tehtäviä varten	1,500:—
I	10	Kvsto ^{28/4} 1908 ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1910	} b&c	Tarverahat, puhtaanapito y. m.	2,000
I	11			Valaistus	250
I	12			Vedenkulutus	900
I	13			Korjauskustannukset	3,000
I	14			Palkkaukset:	
				Isännöitsijä	750:—
				Lämmittäjän ja talonmiehen tehtäviä varten	3,900:—
I	15	S:n ^{28/4} 1908 ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1910	} b&c	Tarverahat, puhtaanapito y. m.	12,150
I	16			Valaistus	550
I	17			Polttoaineet	8,000
I	18			Vedenkulutus	2,700
I	19			Korjauskustannukset	6,000
				<i>Vallilan työväenasunnnot:</i>	
I	20			Palkkaukset:	
		S:n ^{29/12} 1916	} b&c	Isännöitsijän palkkio	1,800:—
				Talonmiehen tehtäviä varten	3,000:—
					4,800
				Siirros	87,649,285 6

P.L.

			Siirros	87,649,285 65
I	21	c {	Tarverahat, puhtaanapito y. m.	8,713 —
I	22		Palovakuutus	2,037 —
I	23		Valaistus	650 —
I	24		Vedenkulutus	2,700 —
I	25		Korjauskulut	5,000 —
<p><i>Muist.</i> Työväenasuntojen isännöitsijä ja talonmiehet saavat vapaan asunnon.</p>				
<p><i>Ratakatu 10:</i></p>				
I	26	c	Talonmiehen palkkio	1,500 —
I	27	d	Sekalaista	500 —
<p><i>Kunnan virutushuoneet:</i></p>				
I	28	c {	Järjestysmiesten palkkaukseen	9,500 —
I	29		Vedenkulutus	18,000 —
I	30		Valo ja lämpö	2,500 —
<p><i>Myllytie 5:</i></p>				
I	31	c {	Puhtaanapito	100 —
I	32		Vedenkulutus	100 —
I	33	d	Sekalaista	300 —
<p><i>Mariankatu 3:</i></p>				
I	34	c {	Puhtaanapito	1,150 —
I	35		Vedenkulutus	150 —
I	36	d	Sekalaista	300 —
<p><i>Raatihuone:</i></p>				
I	37	c {	Palkkaukset:	
			Isännöitsijän palkkio	2,400 —
			Lämmittäjän ja talonmiehen tehtäviä varten	1,680: —
				4,080 —
			Siirio	87,706,565 65

15 P.L.

			Siirros	87,706,565 ⁶⁵
I	38	c	Valaistus	2,800
I	39		Polttoaineet	27,600
I	40		Vedenkulutus	400
I	41		Siivoaminen, lattianpesu ja sekalaista	21,450
<p style="text-align: center;"><i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.</p>				
<p style="text-align: center;"><i>Ent. seurahuone:</i></p>				
I	42	c	Palkkaukset:	
			Isännöitsijän palkkio	1,200: —
			Koneenkäyttäjän ja talonmiehen tehtäviä varten	7,000: —
				8,200
I	43	c	Siivoaminen ja puhtaanapito	7,240
I	44		Valaistus	11,000
I	45		Polttoaineet	85,000
I	46		Vedenkulutus	3,500
I	47	d	Korjaukset	9,450
I	48		Sekalaista	2,500
<p style="text-align: center;"><i>Muist.</i> Koneenkäyttäjä ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.</p>				
<p style="text-align: center;"><i>Pengerkatu 5:</i></p>				
I	49	c	Talonmiehen palkkio	900
I	50	d	Sekalaista	600
<p style="text-align: center;"><i>Puutarhakatu 4:</i></p>				
I	51	c	Talonmiehen palkkio	600
I	52		Puhtaanapito	1,510
I	53		Vedenkulutus	390
I	54	d	Valaistus	300
I	55		Sekalaista	600
<p style="text-align: center;"><i>Hakasalmen huvila:</i></p>				
I	56	c	Puhtaanapito	400
I	57	d	Sekalaista	200
			Siirros	87,891,205 ⁶⁵

P.L.

					Siiros	87,891,205 65
I	58	Kvsto ² / ₂ 1915	b	Sinivuoreenmaan järjestysmiehen palkkio		750
I	59	S:n ²⁷ / ₂ 1906	b	Kustannuksia Gumtähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta		13,000
I	60		c	S:n Bengtsårin maatilasta		20,000
I	61			S:n Toivoniemen tilasta		45,000
I	62	Välikirj. muk. ²⁰ / ₈ 1918	b	Vuokraa valtionrautateille Nickbyn melisairaalan raitiotiealueesta		300
I	63	S:n ¹² / ₄ 1917 1918 v. palkkas.		Korvausta maaliskuun 14 p:ään 1927 asti vuokraaja J. Winqvistille Tuusulan pitäjän Ruotsinkylän Väfvarsin sotilasvirkatalon erään alueen käyttöoikeuden menettämisestä		100
I	64			Talonisännöitsijän palkkio		3,600
<i>I Luku. Smk 379,920: —</i>						
Erityiset määrärahat.						
II	1		c	Erinäisten kaupungin talojen kaluston korjaus ja täydennys		25,000
II	2			Uusien puhelinten ja osuustodistusten osto		2,400
II	3			Puhelinmaksut		40,000
II	4	Kvsto ²¹ / ₁₂ 1897 ¹⁷ / ₁₂ 1907	b	Määräraha henkikirjoittajalle	8,500: —	10,000
				Huoneiston siivoaminen y. m.	1,500: —	
II	5	H:gin Kalast. sääntö ¹ / ₂ 1890 Kvsto ²¹ / ₁₂ 1897	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle	900: —	1,050
				Puutavarain lauttauksen valvonnasta kaupungin alueella	150: —	
II	6	S:n ⁷ / ₆ 1910	b	Tullikamarin postipakettiosaston huoneiston vuokra		12,000
II	7	S:n ²⁸ / ₅ 1913		Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra		1,600
II	8	S:n ²¹ / ₉ 1915 ¹¹ / ₅ 1915	b	Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman huoneiston vuokra		4,580
					Siiros	88,070,585 65

15 P.L.

				Siirros	88,070,585 ⁶⁵	
II	9	Kvsto 2/11 1915	b & c	Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon	30,000: —	
				Suomen Kunnallislehden tilausmaksu	800: —	30,800
II	10	S:n 12/11 1912	b*	Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirto- määräraha		8,000
II	11	S:n 30/12 1907	b	Kustannuksia kunnan asetuskokouksen julkaise- misesta		4,000
II	12		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turva- kodille	1,200: —	
		S:n 26/5 1903	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200: —	2,400
II	13		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen		5,000
		S:n 26/11 1918	b*	Määräraha luistelu-urheilun edistämiseksi koulu- nuorison keskuudessa		12,000
II	14	S:n 22/4 1902	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvam- masta ynnä korvaus lausunnoista sekä vakuu- tuskustannukset		150,000
II	15	S:n 21/12 1897 30/12 1907	b	Koiraveron koskevan asetuksen nou- dattamisen valvontaa varten	1,000: —	
				c	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia	500: —
			S:n 30/12 1912	b	Helsingin Eläinsuojeluyhdistykselle koirain hoitoa ja lopettamista vart.	1,500: —
II	16			Palovakuutusmaksut		28,000
II	17			Polttoaineet, lisämääräraha Rahatoimikamarin käytettäväksi		50,000
II	18			Valaistus, tilapäismenot		4,500
II	19		c	Kaupungin omistamain talojen ja huoneistojen vedenkulutus sekä sekalaiset menot		1,500
II	20			Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.		20,000
II	21			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito		4,000
II	22			Normaalikellojen kunnossapito		1,630
				Siirros	88,395,415 ⁶⁵	

P.L.

				Siirros	88,395,415 65
II	23		c*	Määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon	150,000
II	24	Kvsto 30/5 1916	b	Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatus-avuksi	300,000
II	25	S:n 18/9 1917	b*	Kaupungin virka- ja palvelusmiesten (ei tekn. laitosten) kalliinajanlisäykset tai palkankorotukset	4,000,000
II	26	S:n 22/12 1917			
II	27		b	Kustannuksia kunnallisista vaaleista	35,000
II	28	S:n 9/10 1917	b*	Uusien osakkeiden merkitsemiseksi Helsingin Makasiiniosakeyhtiössä	200,000
II	29	S:n 24/1 1918	b*	Erinäisten Helsingin pitäjän Kärbölen kylän maatilain ostoon	1,216,000
II	30		b*	Iitin pitäjästä ostettujen tiluksien lainhuudatuskirjain kartoitus	29,700
II	31	S:n 17/4 1917	b	Osakkeiden merkitsemiseksi yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisyhtiössä	300,000
II	32		c*	Kansanravintohallituksen toiminnasta 30/6 1918 asti syntyneen vajauksen täyttämiseksi	466,650 91
II	33				
				<i>II Luku. Smk 11,129,894: 63</i>	
III	1		c	Verotettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus	750,000
				<i>III Luku. Smk 750,000: —</i>	
				<i>15 P.L. Smk 12,259,814: 63</i>	
				<i>Kuudestoista pääluokka.</i>	
I			d	Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan	1,000,000
				<i>16 P.L. I Luku. Smk 1,000,000: —</i>	
				Yhteensä Smk	100,853,850 28

P.L.

Luku	Momentti		Kirjain osoittaa tulon laadun Kunn. aset. 38 §:n muk.		Smk.	7/100
Tulot.						
<i>Ensimmäinen osasto.</i>						
Korot.						
1 Os.	I	1	c	Kaupungin lainaobligatsioneista	35,000	—
	I	2	b	Tontinlunastuksista	275,000	—
	I	3	b	Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille	18,000	—
	I	4	c	Osakkeiden osinkoja	300,000	—
	I	5		Erinäisiä korkoja	600,000	—
	I	6		Vallilan lainarahaston korkoja	11,500	—
	I	7		Yleishyödyllisen rakennuslainarahaston s:n	2,000	—
	I	8		Teknillisten laitosten etuantien s:n	120,000	—
1 Os. Smk 1,361,500: —						
<i>Toinen osasto.</i>						
Tontinlunastukset.						
2 Os.	I	1	b	Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahinnan kuoletus	2,500,000	—
2 Os. Smk 2,500,000: —						
<i>Kolmas osasto.</i>						
Kaupungin kiinteä omaisuus.						
Veroja lahjoitetuista tiloista.						
3 Os.	I	1	b	Veroja	1,100	—
I Luku. Smk 1,100: —						
Kaupunkiin yhdistetty alue.						
	II	1	b	Rakennusten ja talojen vuokria	300,000	—
Siiros					4,162,600	—

Os.

				Siirros	4,162,600
II	2			Vuokria Kaivopuiston alueesta	10,000
II	3			Alppipaviljongin vuokra	3,500
II	4	Välikirjan muk.	b	Laivaveistämöalueen vuokra	10,000
II	5			Ent. Seurahuoneen vuokrat ..... 11,800:— Korvaus annetusta höyrystä ..... 39,000:—	50,800
II	6			Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra	4,000
II	7		c	Vuokria poliisin virkahuoneistoista ja talleista kaupungin omissa taloissa	216,500
II	8			Vuokria Penger- ja Ratakadun poliisihuoneistoista	7,380
II	9			S:n erinäisistä laivaveistämöalueen rakennuksista	5,000
II	10	Välikirjan muk.	b	S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	20,000
II	11			S:n Puutarhakadun talosta N:o 4	4,000
II	12			S:n kunnan työväenasunnoista	118,300
II	13			Erinäisiä huoneenvuokria	4,000
II	14			Uimahuonemaksuja	1,500
II	15			Kalavesimaksuja	5,000
II	16		c	Satunnaisia maan sekä kenttien vuokria	300,000
II	17			Tuloja tenniskentistä	2,000
II	18			Kadun erilleen aitaamisesta rakennustarkoituksiin	5,000
II	19	Kvsto 26/3 1912	b	Tuloja kunnan virutushuoneista	3,000
II	20		c	Tuloja kloseteista	13,000
<i>II Luku. Smk 1,082,980:—</i>					
Kauppahallit ja kauppatorit.					
III	1			Vuokraa kauppahallimyymälöistä	300,000
III	2		c	Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä	15,000
III	3			Vuokraa torien myyntipaikoista	100,000
<i>III Luku. Smk 415,000:—</i>					
				Siirros	5,360,580

3 Os.

			Siirros	5,360,580		
Kaupungin maatilat.						
IV	1	Välikirjan muk.	b	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria	20,000	
IV	2		}	Bengtsårin maatila	30,000	
IV	3			Vuokraa Bengtsårin kasvatustaloksesta	27,000	
IV	4			Toivoniemen tila	45,000	
IV	5			c	Vuokraa Toivoniemen kasvatustaloksesta	8,000
IV	6			Tuloja Nickbyn mielisairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta	25,000	
IV	7			Tiloja Domarbyn maatilalta	100,000	
				<i>IV Luku. Smk 255,000: —</i>		
				3 Os. Smk 1,754,080: —		

4 Os.

Neljäs osasto.						
Tuloa tuottavat oikeudet.						
I	1	Maist. päät. ^{26/3} 1862	b	Tenttiverot	4,500	
				<i>I Luku. Smk 4,500: —</i>		
Tuulaaki- ja liikennemaksut.						
II	1	K. Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p. K. julist. ^{1/10} 1881	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyistä tavaroista	400,000	
II	2	K. S:n kirj. ^{17/4} 1883	e	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määrättyistä tavaroista	5,000	
II	3	Liik.et. ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja	1,500,000	
II	4	Kvsto ^{1/6} 1876	e	Makasiinivuokraa	18,000	
II	5		}	Mittausmaksuja	1,500	
II	6			Satamamaksuja	500,000	
II	7			Siltamaksuja	15,000	
II	8	Liik.et. ^{10/4} 1888		c	Nostokranamaksuja	6,000
II	9			Painolastimaksuja	500	
II	10			Punnitsemismaksuja	500	
				<i>II Luku. Smk 2,446,500: —</i>		
Sekalaista.						
III	1	K. Aset. ^{30/3} 1879	e	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta	500	
				Siirros	8,037,080	

Os.

			Siirros	8,067,080	
III	2	Useat K. S:n päät.	b	Biljaardimaksuja	800
III	3	K. Sääntö 21/10 1898	b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhän osuus	50,000
III	4		c	Kolehtirahoja	100
III	5			Erinäisiä sakkoja	100
III	6	K. Asetus 17/3 1879	b	Henkilökohtainen vaivaismaksu	150,000
III	7	K. Asetus 14/12 1894	b	Koiravero	20,000
III	8	Kvsto 11/4 1916 K. Asetus 8/9 1899 K. S:n kirje 9/8 1900.	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus)	8,504
<i>III Luku. Smk 230,004: —</i>					
<i>4 Os. Smk 2,681,004: —</i>					
Viides osasto.					
Maksuja ja tuloja erinäisistä kau- pungin laitoksista.					
Terveysten- ja sairaanhoito.					
I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	70,000
I	2			S:n Kulkutautisairaalassa	24,000
I	3			S:n Kivelän sairaalassa	20,000
I	4			S:n Nickbyn sairaalassa	20,000
I	5			S:n Humaliston sairaalassa	4,000
I	6		c	Vaivaishoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian, Kivelän ja Huma- liston sairaaloissa	345,000
I	7			Vaivaishoidon maksettava korvaus mielenvikais- ten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa	440,000
I	8			Myytyistä ruuantähteistä	1,000
I	9			Tuloja desinfioimislaitoksesta	1,000
I	10			Kotien desinfioimisesta	3,000
				Siirros	9,224,584

Os.

5 Os.

			Siirros	9,224,584
I	11		Sairaanhoitajataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	2,100
I	12		Tuloja Kivelän sairaalan puutarhasta	2,000
I	13	c	Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	10,000
I	14		Lihantarkastusaseman tuloja	60,000
I	15		Erinäisiä tuloja kulkutautisairaala	2,000
<i>I Luku. Smk 1,004,100: —</i>				
Vaivahoito.				
II	1	c	Tuloja kunnalliskodista . . . . . 125,000: — maanviljelyksestä . . . . . 79,000: — sikalasta . . . . . 135,000: —	339,000
II	2	b	Tuloja työlaitoksesta	120,000
II	3		Korvausta köyhäin ylläpidosta	250,000
<i>II Luku. Smk 709,000: —</i>				
Opetus- ja sivistyslaitokset.				
III	1	c	Ammattikoulujen oppilaiden myydyistä teoksista . . . . . 5,000: — Alempain käsityöläiskoulujen oppilasmaksut . . . . . 700: —	6,300
		b	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt . . . . . 600: —	6,300
III	2		Korvausta laitoksissa hoidetuista lapsista	3,000
III	3		Tuloja Bengtsårin y. m. kasvatuslaitoksista	3,500
III	4	c	Tuloja kaupunginorkesterista	228,000
III	5		Tuloja kaupunginkirjastosta	6,000
III	6		Sisäänkirjoitusmaksuja työväenopistosta	1,600
<i>III Luku. Smk 248,400: —</i>				
			Siirros	10,258,084

				Siirros	10,258,084
				Muut laitokset.	
IV	1	K. S:in päät. 20/9 1912	} b	Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja	15,000
				<i>IV Luku. Smk 15,000: —</i>	
				<i>5 Os. Smk 2,001,500: —</i>	
				Kuudes osasto.	
				Valtioavut.	
I	1	K. S:in päät. 11/7 1912	} b & c	Katuvalaistukseen	10,000
I	2	K. S:in kirje 10/5 1898	} b & c	Palolaitokselle	40,000
I	3	Knk kirje 27/8 1779	} b	Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368
I	4			Alemmille käsityöläiskouluille	18,553
I	5	K. S:in päät. 23/5 1901	} b	Valmistavalle poika-ammattikoululle	46,808
I	6	S:n 18/1 1906	b	Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle	57,042
I	7			Kansakouluille	998,292
I	8	S:n 22/8 1907	b	Kasvatuslaitoksille	74,088
I	9			Kansanlastentarhoille	60,000
I	10	K. Aset. 9/6 1892 K. julist. 14/12 1894	} b	Kaupungin osuus paloviinaverosta	100
				<i>6 Os. Smk 1,305,251: —</i>	
				Seitsemäs osasto.	
				Kaupungin teknilliset laitokset.	
				Vesijohtolaitos.	
I	1	H:gin kaup. vesijohdon taksa	} b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaupungin oma vedenkulutus	2,660,000
I	2			Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	8,000
				Siirros	14,246,335

7 Os.

				Siirros	14,246,335
I	3	c	Vesimittarien vuokria	43,000	
I	4		Maksuja vesimittaria väilla olevista palovesiputkista	700	
I	5		Maa-alueiden vuokria y. m.	700	
I	6		Voittoa tehdyistä johtotöistä	20,000	
			<i>I Luku. Smk 2,732,400: —</i>		
			Kaasulaitos.		
II	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	799,500	
II	2		S:n yksityiskulutuksesta	3,987,500	
II	3		Tuloja sivutuotteista	2,362,800	
II	4		Voittoa tehdyistä töistä	10,000	
II	5		Vuokratuloja	6,100	
II	6		Satunnaisia maanvuokratuloja	1,350	
			<i>II Luku. Smk 7,167,250: —</i>		
			Sähkölaitos.		
III	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	338,000	
III	2		S:n yksityiskulutuksesta	8,000,000	
III	3		S:n raitiotiekäytöstä	960,000	
III	4		Voittoa johtotöistä	50,000	
III	5		Vuokratuloja	29,200	
III	6		Korkoa konttokuranttitililtä kaupunginkassassa ..	5,000	
			<i>III Luku. Smk 9,382,200: —</i>		
			7 Os. Smk 19,281,850: —		
			Kahdeksas osasto.		
			Puhtaanapitolaitos.		
I	1	c	Talonomistajain maksut	1,170,000	
I	2		Maksuja kaup. omista taloista	95,000	
I	3		Tuloja myydystä lannasta	120,000	
I	4		Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	200,000	
I	5		Kunnalliskodin sikalaan myydyistä ruuantähteistä	72,000	
			8 Os. Smk 1,657,000: —		
			Siirros	32,517,185	

Os.

			Siirros	32,517,185	
Yhdeksäs osasto.					
Sekalaiset tulot.					
Apumaksut.					
I	1	c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta	4,000	
I	2		Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus	3,000	
I	3		Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	2,100: —	
		b	S:n Säätytaloa ympäröivän istutusten s:n	5,850: —	
			S:n Ateneumia ympäröivän istutusten s:n	1,400: —	
			S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon	11,000: —	
			S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon	5,500: —	
			S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon	7,100: —	
I	4		b	S:n katuvalaistukseen: Suomen Pankilta	275: —
				Säätytalosta	525: —
I	5		Kirkkokonttorin suorittava korvaus verotusluettelon jäljennöksestä	14,000	
			<i>I Luku. Smk 54,750: —</i>		
Majoituksen korvaus.					
II	1	b	Majoituksen korvaus	500,000	
			<i>II Luku. Smk 500,000: —</i>		
			9 Os. Smk 554,750: —		
Kymmenes Osasto.					
Lainat.					
I	1	c	<i>1916 vuoden velkakirjalainasta osotetaan:</i> Osakkeiden merkitsemiseksi yleishyödyllisessä rakennusosakeyhtiössä	300,000: —	
			Kaasulaitoksen uutistytöt	44,543: 15	
			Siirros 344,543: 15	33,071,935	

Os.

10 Os.

I	1			Siirros 344,543: 15 33,071,935	
			<i>1917 vuoden obligatsioonilainasta:</i>		
			Kaasulaitoksen uutistyöt	45,456: 85	
			Vesijohtolaitoksen laajennus	905,650: —	
			Petrolivalaistuksen vaihtaminen Sähkölaitostukseen erinäisillä kaduilla ja paikoilla	45,900: —	
			Kaasuvalaistuksen vaihtaminen sähkövalaistukseen Länsirannassa	7,500: —	
			Muuntajakoneiston hankkimiseksi raitiotiekäyttöä varten	430,000: —	
			Korkeajännitteiskaapelin teettämiseksi Katajanokalla	150,000: —	
			Vesijohdon ulottaminen Forsbyn Työ- ja kunnalliskodin sikalaan	15,500: —	
			Lisämääräraha Kaisaniemenkadun tasoituksen lopettamiseksi	104,700: —	
		c	Kahden raudanerityssuodattimen hankkiminen Nickbyn mielisairaalaan	37,000: —	
			Erinäisten Pakaan alueen katujen tasoitus	2,148,500: —	
			Satamaradan laajentaminen kaksoisraiteiseksi tavararatapihan ja Ruoholahden sataman väliltä	2,579,000: —	
			Pakaan alueen viemärijohdot	325,000: —	
			XX kaupunginosan satamarakennukset	500,000: —	
			Helsingin Makasiiniosakeyhtiön uudet osakkeet	200,000: —	
			Erinäisten Helsingin pitäjän Kärbölen kylän maatilain osto	1,216,000: —	
			Iitin pitäjältä ostettujen tiluksien lainhuudatuskirjain kartoitus	29,700: —	
				9,084,450	
	1	2	c*	Lainaa 2 vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyneen vajauksen täyttämiseksi, enint.	20,000,000
10 Os. Smk 29,084,450: —					
				Siirros 62,156,385	

				<p style="text-align: right;">Siirros 62,156,385</p> <p style="text-align: center;"><i>Yhdestoista osasto.</i></p> <p style="text-align: center;">Verotus.</p> <p><i>d</i> Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettava, on . . . .</p>	<p style="text-align: right;">38,697,465²⁸</p>	
Os.	I	1		<p style="text-align: right;">Yhteensä Smk</p>	<p style="text-align: right;">100,853,850²⁸</p>	

Helsingin kaupungin 1919 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot	Satunnaiset menot	Yhteensä
1	Kaupungin velat	7,305,778 07	20,612,600 —	27,918,378 07
2	Kaupungin virastot	622,123 33	114,180 —	736,303 33
3	Kunnallishallinto	1,486,292 50	39,400 —	1,525,692 50
4	Palolaitos	841,607 09	14,000 —	855,607 09
5	Poliisilaitos	2,799,045 —	—	2,799,045 —
6	Yleiset rasitukset	617,254 96	8,000 —	625,254 96
7	Terveysten- ja sairaanhoito	4,647,541 58	2,559,262 95	7,206,804 53
8	Vaivashoito	4,848,351 65	957,745 50	5,806,097 15
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	7,046,314 35	19,500 —	7,065,814 35
10	Kauppahallit ja kauppatorit	129,040 —	—	129,040 —
11	Kaupungin teknilliset laitokset	15,076,436 —	2,964,050 —	18,040,486 —
12	Katu- ja laiturivalaistus	1,176,000 —	—	1,176,000 —
13	Yleiset työt	5,707,890 —	7,889,770 —	13,597,660 —
14	Eläkkeet ja apurahat	111,852 67	—	111,852 67
15	Sekalaiset menot	1,866,280 —	10,393,534 63	12,259,814 63
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määrä- yksen mukaan	1,000,000 —	—	1,000,000 —
Yhteensä Smk		55,281,807 20	45,572,043 08	100,853,850 28
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot	Tontinlunas- tukset ja satunn. tulot	Yhteensä
1	Korot	1,361,500 —	—	1,361,500 —
2	Tontinlunastukset	—	2,500,000 —	2,500,000 —
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	1,754,080 —	—	1,754,080 —
4	Tuloatuottavat oikeudet	2,681,004 —	—	2,681,004 —
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,976,500 —	—	1,976,500 —
6	Valtioavut	1,305,251 —	—	1,305,251 —
7	Kaupungin teknilliset laitokset	19,280,500 —	1,350 —	19,281,850 —
8	Puhtaanapitolaitos	1,657,000 —	—	1,657,000 —
9	Sekalaiset tulot	554,750 —	—	554,750 —
10	Lainat	—	29,084,450 —	29,084,450 —
11	Verotus	38,697,465 28	—	38,697,465 28
Yhteensä Smk		69,268,050 28	31,585,800 —	100,853,850 28

Säästöarviolaskelma joulukuun 1 päivältä 1918.

Saldo vuodelta 1917 (vajaus)		3,900,000: —
Vajausta lasketuissa tuloissa:		
2 Os. <i>Tontinlunastukset</i>	900,000: —	
4 Os. <i>Tuloa tuottavat oikeudet</i>		
Tuulaaki- ja liikennemaksut	788,000: —	
Satama- y. m. maksut	343,000: —	1,131,000: —
5 Os. <i>Maksuja erinäisistä kaupungin laitoksista</i>		
Korvaus köyhäin ylläpidosta	100,000: —	
7 Os. <i>Kaupungin teknilliset laitokset</i>		
Vesijohtolaitos	332,000: —	
8 Os. <i>Puhtaanapitolaitos</i>	200,000 —	
Määrärahoja ylitetty:		
16 P.L. <i>Kaupunginvaltuuston käyttövarat</i>	8,500,000: —	11,163,000: —
	Smk	15,063,000: —
Ylijäämää tulotileillä:		
1 Os. <i>Korot</i>		
Tontinlunastusten korot	50,000: —	
5 Os. <i>Maksuja erinäisistä kaupungin laitoksista</i>		
Tuloja kaupungin työkunnasta	28,000: —	
7 Os. <i>Kaupungin teknilliset laitokset</i>		
Kaasulaitos	100,000: —	
Määrärahoja säästynyt:		
9 P.L. <i>Opetus- ja sivistyslaitokset</i>		
Kansakoulut	230,000: —	
13 P.L. <i>Yleiset työt</i>	2,300,000: —	2,708,000: —
Laskettu vajaus vuoteen 1919	Smk	12,355,000: —
Lisäksi tulee 1918 vuoden budjettiin merkitty vakinaisten tulojen vajaus sotatilan johdosta		20,000,000: —
	Smk	32,355,000: —

Helsingin Rahatoimikonttori, joulukuun 18 päivänä 1918.

Iwar Timgren.

Teknillisten laitosten taloudellista tulosta valaiseva taulu.

Vesijohtolaitos.

1.	Korko	Smk	348,750: —	
2.	Kuoletus	”	190,000: —	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	35,000: —	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	<u>144,155: —</u>	144,155: —
Bruttovoitto Smk			717,905: —	

Kaasulaitos.

1.	Korko	Smk	248,000: —	
2.	Kuoletus	”	230,000: —	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	30,000: —	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	<u>68,996: —</u>	68,996: —
Bruttovoitto Smk			576,996: —	

Sähkölaitos.

1.	Korko	Smk	450,500: —	
2.	Kuoletus	”	475,000: —	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	45,000: —	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	<u>715,013: —</u>	715,013: —
Bruttovoitto Smk			<u>1,685,513: —</u>	
Käytettävänä oleva säästö Smk			<u>928,164: —</u>	

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
A istiviallisten lasten opetus	70	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsa-	
A mmattikoulu, poikain	59	raala	42
S:n, tyttöjen	61	Korot, tulot	124
A pumaksut	131	Kruununverot	24
A rkisto, Maistraatin	9	Kulkutautisairaala	39
A sevelvollisten avustus	24	Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat	
A suntotarkastus	28	laitokset	54
		Kunnan työnvälitystoimisto	18
		Kunnan vuokralautakunta	20
E läkkeet ja apurahat	113	Kyydinpito	24
E rinäiset määrärahat	121	Käsityöläiskoulu	59
H olhouslautakunta	18	L aboratorio, terveydellisten tutkimusten	30
H umaliston sairaala	49	Lahjoitettujen tilojen verot	124
		Lainat	131
I stutukset	109	Lihantarkastusasema, menot	31
		S:n, tulot	128
K asulaitos, menot	92	Liikennekonttori	12
S:n, tulot	130	Liikennemaksut	126
K adut ja yleiset paikat	105	Lääkärit ja sairaanhoitajat	25
K anavat ja viemärit	107		
K ansakoulut, ruotsinkieliset	62	M aanvuokrat	124
K ansakoulut, suomenkieliset	66	Maatilat, menot	117
K ansanlastentarhat	79	S:n, tulot	126
K asvatuslaitokset	70	Maistraatti	3
K asvatuslautakunta	70	Majoituksen korvaus	131
K atu- ja laiturivalaistus	101	Majoitus	24
K auppahallit ja kauppatorit, menot ..	85	Majoituslautakunta	24
S:n s:n, tulot	125	Marian sairaala	32
K auppaoppilaitokset ja tekn. opetus ..	62	Merikoulu	59
K aupunginkirjasto	80	Museo	83
K aupunginorkesteri	84	Musiikkilautakunta	84
K aupunginvaltuusto	10		
K aupunginvaltuuston käyttövarat	123	N ickbyn mielisairaala	46

	Siv.		Siv.
Oikeusaputoimisto	19	Terveydellisten tutkimusten laboratorio	30
Opetus- ja sivistyslaitokset, menot ..	59	Terveyden- ja sairaanhoito, menot ..	23
S:n s:n, tulot	128	S:n s:n, tulot	127
Palkkalautakunta	20	Terveydenhoitolautakunta	25
Palolaitos	20	Terveyspoliisi	27
Poika-ammattikoulu	59	Terveystoimisto	29
Poisto ja palautus	123	Tiet	107
Poliisilaitos	23	Tilastokonttori	15
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	28	Tontinlunastukset	124
Puhtaanapitolaitos, menot	111	Tonttivero	126
S:n, tulot	130	Tuloa tuottavat oikeudet, sekalaista ..	126
Raastuvanoikeus	5	Tulot	124
Rahatoimikamari	10	Tuulaaki ja liikennemaksut	126
Rahatoimikonttori	11	Tyttöjen ammattikoulu	61
Rakennukset ja talot, menot	104	Työkalut	112
Rakennushallitus	102	Työnvälitystoimisto, menot	18
Rakennuskonttori	102	Työväenopisto	82
Rakennustarkastus, menot	16	Ulosottolaitos	8
S:n, tulot	129	Vaivahoito, menot	52
Revisionilaitos	17	S:n, tulot	128
Rokotusainevarasto	31	Vaivahoitohallitus	52
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin	32	Valmistava poika-ammattikoulu	59
Satamakonttori	14	Valtioavut	129
Satamat	108	Vastaanotto- ja havainto- sekä oppilas-	
Sivistyslaitokset, menot	59	koti	69
S:n, tulot	128	Velat	1
Sosiaalilautakunta	19	Verotus	133
Syyttäjistä	7	Verotusvalmistelu	17
Sähkölaitos, menot	96	Vesijohtolaitos, menot	87
S:n, tulot	130	S:n, tulot	129
Säästöarviolaskelma	135	Viertotiet	108
Talot ja maatilat, menot	117	Vuokralautakunta	20
S:n, tulot	126	Yhteenveto	134
Teknilliset laitokset, hallitus	87	Yleinen makkien puhtaanapito	111
S:n s:n, menot	87	Yleiset rasitukset	24
S:n s:n, tulot	129	Yleiset työt	102

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin 1919 vuoden meno- ja tulosääntöä.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Marrask. 12 p:nä 1918.

Helsingin Maistraatille.

N:o 767.

Täten on Rahatoimikamarilla kunnia Maistraatille lähettää ensintulevaksi vuodeksi 1919 laatimansa Helsingin kaupungin meno- ja tulosäännön ehdotus ynnä kaikki siihen kuuluvat kaupungin hallitusten, lautakuntain ja laitosten antamat erikoisehdotukset, piirustukset ja muut asiakirjat. Sen ohessa pyytää Kamari seuraavassa esittää budjettiehdotuksen laadinnassa huomioon otetut yleiset näkökohdat sekä antaa selitykset niihin poikkeuksiin, joita Kamari on katsonut tarpeelliseksi tehdä kuluva vuodeksi vahvistettuun rahasääntöön tahi vastamainittuihin erikoisehdotuksiin verraten.

Ne tapahtumat, jotka ovat painaneet leimansa kuluvaan vuoteen, ovat tietysti tuntuvassa määrässä vaikuttaneet kaupungin talouteenkin. Kapinan aikana syntyneitten tappioitten määrää ei vielä voida ilmoittaa, mutta ne nousevat tuntuviin summiin. Näistä tappioista voidaan mainita, paitsi kaupungin omaisuuden välittömiä anastuksia, kustannukset kaupungin omaisuuden kärsimän vahingonteon korjaamisesta, väärrien setelien liikkeeseen laskemisesta syntyneet tappiot ynnä useita samanlaisia kapinasta välittömästi johtuneita menoja, samoin kuin kaupungin osuus kapinan kukistamisen tuottamista kustannuksista. Ilmiö, jonka niinkään jossain määrin täytyy katsoa johtuneen yleisestä epävarmuudesta, on miltei kaikkien tarvikkeiden kohoamistaan kohonnut hinta, minkä johdosta on täytynyt osottaa lisämäärärahoja useimmille kaupungin virastoille ja laitoksille sekä antaa kaupungin viranpitäjille kalliinajanlisäyksiä uudestaan ja uudestaan korotetut määrät. Samalla kun kaupungin menot siten ovat tuntuvasti ylittäneet budjetissa lasketut määrät, ovat tulot pikemmin jääneet luskettuja määriä vähemmiksi. Kun tähän tulee lisäksi, että 1917 vuoden tilinpäätös näyttää vajausta lähes 4 miljoonaa, on syytä peljätä, että kaupungin tämänvuotinen tilinpäätös, josta ei vielä voida antaa lähempiä tietoja, osottaa varsin epäedullisen tuloksen.

Kunnan tämänvuotiseen rahahallintoon nähden näyttää olevan huomautettava, että niin edellä mainitut arvaamattomat menot kuin nykyoloista johtunut verotusvarojen kannannan viivästyminenkin ovat pakottaneet Raha-

toimikamarin menoihin käyttämään osin kaupungin 1917 vuoden obligatsiolainaa ja osin uusia lyhytaikaisia lainoja, jotka nuosevat kaikkiaan 32,000,000 markkaan ja erääntyvät vuonna 1919.

Edellä mainitut asianhaarat näyttävät vaativan entistä suuremmassa määrässä noudattamaan säästäväisyyttä budjetin järjestelyssä. Toiselta puolen on kärjistymistään kärjistynyt kallis aika pakottanut kaupungin laitoksia erityisarvioihinsa merkitsemään korotuksia, joita Rahatoimikamarin on täytynyt pitää perusteltuina. Vaikka mainitut erityisarviot näyttävät olevan laaditut nykyisten hintaalojen pohjalla ja tapahtumain viimeaikainen kulku ehkä oikeuttaisi olettamaan, että kallis aika jo on kohonnut huippuunsa ja että laskeutumista ensi vuoden kuluessa olisi odotettavana, on Rahatoimikamari katsonut varovaisuuden vaativan olemaan yleensä vähentämättä anottuja määrärahoja. Ainoastaan sairaalain ja vaivaishoidon menosäännöissä olevia ruoka- ja vaatetuskustannuksia on Kamari hiukan vähentänyt, edellyttäen tuonnin alkamisen johdosta elintarpeiden ja vaatetustavarain hintain laskeutuvan ainakin 1919 vuoden jälkipuoliskolla.

Tuntuvia muutoksia osottavat palkkausmäärärahat, jotka kaikki on merkitty Kaupunginvaltuuston kuluvan vuoden lokakuussa päättämän palkanjärjestelyn mukaisesti. Palkankorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta on merkitty lukuisille palkansaajille, jotka eivät aikaisemmin ole olleet oikeutettuja tähän etuun. Valtuuston päätökseen perustuu sekin muutos, että eräät menosäännöissä aikaisemmin erikseen luetellut palkansaajat on poistettu ja heidän palkkioikseen käytettävät määrärahat yhdistetty ryhmämäärärahoiksi. Asianomaiset laitokset ovat myöhemmin ilmoittaneet palkkiomäärät erityisarvioihin antamissaan täydennyksissä ja ne on tutkinut hiljattain perustettu Palkkalautakunta, jolloin niitä useassa tapauksessa on tarkistettu suuntaan tai toiseen suuremman yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi kunnallishallinnossa. Mitä tulee viransijaisten palkkaamiseen käytettäviin määrärahoihin sen virkaloman aikana, mikä kaupungin viranpitäjille on palkanjärjestelyn yhteydessä myönnetty, on huomautettava, että palkanjärjestelykomitean tekemän ja Kaupunginvaltuuston hyväksymän ehdotuksen mukaan on Palkkalautakunnan asia esittää virkaloman määräämisen perusteet sekä kaupungin eri laitosten ja lautakuntain asia niissä tapauksissa, joissa viran hoitaminen virkaloman aikana vaatii asettamaan palkatun sijaisen, tehdä eri esitys Kaupunginvaltuustolle. *Puheena olevia määrärahoja, jotka on merkitty erityisarvioiden mukaisesti, eivät asianomaiset sentähden voi käyttää, ennenkuin virkaloman perusteet on vahvistettu ja Valtuusto ratkaissut vastamainitut esitykset.* Toinen menosääntöihin tehty muutos koskee luottamustehtävistä maksettavia palkkioita, jotka on merkitty osin korotetuina määrin, osin ensi kerran. Lopuksi lienee tämän yhteydessä mainittava, että ehdotuksia uusien vakinaisten virkain perustamisesta ei Rahatoimikamarin mielestä ole yleensä

ollut tutkittava eikä ratkaistava budjetinkäsittelyn yhteydessä, minkätähden Kamari johdonmukaisesti on poistanut asianomaisiin erityisarvioihin uusia virkoja varten merkityt määrärahat. Jotta kuitenkin uudet virat, siinä tapauksessa että ne eri esityksen johdosta jo ensi vuonna havaitaan tarpeellisiksi, voitaisiin perustaa tarvitsematta siihen käyttää Kaupunginvaltuuston käyttövaroja, on Kamari niissä tapauksissa, joissa uutta virkaa on pidetty tarpeellisena, viran palkkaamiseen ehdotetulla määrällä korottanut kussakin erityisarviossa ennestään olevaa ryhmämäärärahaa tai merkinnyt tarkoitusta varten eri määrärahan.

Sen johdosta että edellä mainitut palkanjärjestelyn yhteydessä olevat kysymykset ovat vaatineet hankkimaan erikoista selvitystä ja niitä ovat tutkineet sekä Rahatoimikamari että Palkkalautakunta, on esillä olevan budjettiehdotuksen laatiminen myöhästynyt. Ajan voittamiseksi on perustelutentähden laadittu mahdollisimman lyhyt, minkätähden seikkaperäisemmän selvityksen saamiseksi viitataan asianomaisten johto- ja lautakuntain erikoisiin budjettiehdotuksiin, joista kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallitusten antamat seuraavat tämän oheisina painettuina liitteinä.

Menot.

Ensimmäinen pääluokka.

Kaupungin velat.

Kuluvana vuonna on kaupunki Kaupunginvaltuuston lokakuun 8 päivänä tekemän päätöksen johdosta tehnyt sopimuksen uuden, nimellismäärältään 40,000,000 markan suuruisen, 5 1/2 %:n korolla juoksevan uuden obligationsilainan ottamisesta. Kun lainasumma nostetaan vasta tammikuun 2 päivänä 1919, ei tämä laina vaikuta joulukuun 31 päivänä 1918 olevaan kaupungin vakautetun velan määrään. Kaupungin velkain kasvu näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

V. 1900 (joulukuun 31 p:nä	).....	Smk 12,655,200: —
„ 1905 („ „ „	).....	„ 19,757,800: —
„ 1910 („ „ „	).....	„ 34,643,420: —
„ 1915 („ „ „	).....	„ 61,944,061: —
„ 1916 („ „ „	).....	„ 73,364,397: —
„ 1917 („ „ „	).....	„ 102,758,400: —
„ 1918 („ „ „ laskettu)	.....	„ 101,994,285: —

Tämän pääluokan kohdalle on merkitty kaupungin obligatsioonilainain määrät joulukuun 31 päivänä 1918 sekä vahvistettujen kuoletussuunnitelmain mukaan vuoden varrella erääntyvät mainittujen lainain kuoletukset ja korot, joita on Smk 1,299,287: — ja Smk 5,824,791: 07, joten kuoletusmäärä on kuluvan vuoden budjettiin verraten lisääntynyt 535,166 markalla ja korkomäärä Smkalla 1,052,055: 01. Samoin kuin lähinnä edellisinä vuosina on niinkään merkitty niiden lainain mahdolliset kurssierotukset, joiden obligatsioneja on jokin määrä sijoitettuna ulkomaille, ja on nämä menot saavutetun kokemuksen johdolla sekä myös huomioon ottamalla muuttuneet olot laskettu jonkin verran vähemmiksi viime budjettiarvion laadinnassa edellytetyjä määriä. Uutena eränä on merkitty jo mainittu 1918 vuoden obligatsioonilaina, jonka kohdalla on osotettu puolen vuoden korko 1,100,000 markkaa sekä provisioineja 1,000 markkaa. Toinen uusi erä on se 20,000,000 markkaa, mikä käytetään kuluvan vuoden menosäännön mukaisesti otetun budjettilainan suoritukseen. Edellyttäen että tämä laina maksetaan erääntymisaikanaan toukokuussa ja että muutkin kaupungin ottamat lyhytaikaiset lainat samaten suoritetaan, on tilapäislainoista laskettu olevan korkoja ja provisioineja ainoastaan 100,000 markkaa yli kuluvan vuoden budjettiin merkityn 500,000 markan määrän.

Tämän pääluokan kohdalla on siis laskettu olevan menoja kaikkiaan Smk 27,918,378: 07. Tämä huomattava lisäannus kuluvan vuoden menosääntöön verraten johtuu pääasiallisesti siitä, että edellä mainittu budjettilaina on ehdotettu kokonaisuudessaan maksettavaksi takaisin. Menojen kasvaminen ensimmäisen pääluokan kohdalla käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	614,012: 08
” 1905 (” ”)	”	1,031,830: 69
” 1910 (” ”)	”	1,996,268: 17
” 1915 (” ”)	”	3,855,256: 49
” 1918 (rahasäännön ”)	”	6,305,557: 06
” 1919 (budjettiehd. ”)	”	27,918,378: 07

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Niinkuin edellä on mainittu, on kaikki palkkaussäännöt merkitty Kaupunginvaltuuston päättämän palkanjärjestelyn mukaisesti. Paitsi niinkään sitä mainittua muutosta, että viransijaisuusmäärärahat on yhdistetty yhdeksi eräksi, tässä tapauksessa Maistraatin ehdotuksen mukaisesti 5,000 markaksi, tarvitsee tässä sentähden *Maistraatin* menosäännöstä mainita ainoastaan, että

määräraha 8 raitiotievuosilipun ostoon on laskettu Rahatoimikamarin ja Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön kesken sovitun 300 markan yksikköhinnan mukaan, sekä että tarverahain määräraha, joka on kuluvana vuonna osottautunut riittämättömäksi, on korotettu 20,000 markkaan. Maistraatin menosääntö päättyy 125,905 markkaan, sen sijaan että kuluvan vuoden menosäännön loppusumma on Smk 87,796: 67.

Raastuvanoikeuden menosääntöön on merkitty määrärahat väliaikaisia viidettä ja kuudetta osastoa sekä ensimmäisen osaston väliaikaista toista jaostoa varten Kaupunginvaltuuston marraskuun 26 päivänä kuluvaa vuotta asiasta tekemän päätöksen mukaisesti. Maistraatin ehdotuksesta, johon Palkkalautakunta on yhtynyt, on osastopuheenjohtajain palkkiot korotettu 2,000 markkaan. Raitiotiekorttien ostoa ja tarverahoja varten on merkitty tarpeelliset korotetut määrärahat. Raastuvanoikeuden menosääntö osottaa huomattavaa kohoamista, ollen loppusumma Smk 374,778: 33 kuluvan vuoden menosäännön määrän 210,325 markan sijasta.

Syyttäjistön menosääntöehdotus ei kaivanne erikoista perustelua. Menosääntö päättyy 34,260 markkaan.

Ulosottolaitoksen menosääntöön on, paitsi palkanjärjestelystä johtuvia muutoksia, lämmitystä ja valaistusta varten merkitty käypäin polttoainehintain pohjalla lasketut korotetut määrärahat, myöskin huomioon ottamalla Kaupunginvaltuuston päättämä ensivuotinen sähkövirran hinnankorotus. Raitiotievuosilippuja varten oleva määräraha on korotettu, sen johdosta että korttien lukumäärä on kohonnut 30:stä 35:en ja yksikköhinta 200 markasta 300 markkaan. Laitoksen menosääntö kohoaa 172,560 markkaan kuluvan vuoden menosäännön loppusumman ollessa Smk 135,933: 29.

Arkistonkin kustannukset on merkitty tuntuvasti korotetuin määrin eli 28,800 markaksi kuluvan vuoden 18,800 markan sijasta, ollen korotus johtunut sekä palkkaeristä että tarverahain määrärahasta, joka on kuluvana vuonna osottautunut riittämättömäksi.

Kokonaismenot tämän pääluokan kohdalla nousevat siis Smkaan 736,303: 33 ja ovat eri vuosina olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 221,240: 54
„ 1905 („ „)	„ 224,256: 07
„ 1910 („ „)	„ 356,688: 02
„ 1915 („ „)	„ 392,487: 72
„ 1918 (rahasäännön „ „)	„ 479,454: 96
„ 1919 (budjettiehd. „ „)	„ 736,303: 33

Kolmas pääluokka.

Kunnallishallinto.

Uutena eränä on menosääntöön *Kaupunginvaltuuston* kohdalle merkitty puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot. Uuden kunnallislain mukaan on Valtuuston määrättävä puheena olevat palkkiot, ja onkin tammikuun 24 päivänä 1918 määrätty 5 markan palkkio kultakin kokoukselta maksettavaksi siltä ajalta, minkä nykyiset Valtuusmiehet tehtäväänsä hoitavat. Tämän laskuperusteen mukaan sekä ottamalla huomioon puheenjohtajalle ehkä maksettava lisäpalkkio on määräraha laskettu 10,000 markaksi. Valaistusmäärärahaa on sähkövirran hinnan korotuksen johdosta korotettu 50 %:lla ja tarverahain määräraha 65,000 markasta 85,000 markkaan, johtuen jälkimäinen korotus pääasiassa korkeiksi kohonneista painatuskuluista. Tämän luvun kohdalla on menot laskettu 154,320 markaksi 1917 vuoden menosäännön 114,260 markan sijasta.

Rahatoimikamarin menosääntöön on, paitsi palkanjärjestelystä johtuvia muutoksia, myös merkitty korotetut palkkiot puheenjohtajalle sekä jäsenille ja varajäsenille. Näitä korotuksia on lähemmin perusteltu viime lokakuun 31 päivänä annetussa eri kirjelmässä, johon tässä sentähden viitataan. Myöskin sihteerin palkan korottamisesta 18,000 markkaan on Kaupunginvaltuustolle tehty esitys. Tarverahain sekä arvaamattomain tarpeiden määrärahoja on Rahatoimikamari niinkään katsonut olevan ehdottaminen korotettavaksi kumpaistakin 10,000 markalla, osin nykyisen kalliin ajan ja osin sen johdosta että, niinkuin jo edellisen vuoden budjettiehdotuksen perusteluissa on huomautettu, on välttämätöntä, että Kamarilla on käytettävänä jonkin verran runsaampi määräraha, eritoten kesäiseen aikaan, jolloin Kaupunginvaltuusto ei kokoonnu. Rahatoimikamarin ja sen kanslian menosääntö kohoaa 1918 vuoden menosäännön määrästä Smkalla 56,942: 50 ja päättyy Smkaan 196,662: 50.

Rahatoimikonttorin menosääntöön on merkitty moniaita uusia virkoja, nimittäin

2 nuorempaa kaupunginkirjanpit. virkaa	7,000	markan vuosipalkoin
2 ekspeditöörinvirkaa	5,000	” ”
1 työkassanhoitajanvirka	6,000	” ”

Nämä virat on merkitty Rahatoimikamarin viime lokakuun 21 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti, jossa on esitetty niiden asettamisen perustelut sekä muut asiaan vaikuttavat seikat. Sen johdosta että Rahatoimikamari on poistanut yhden Rahatoimikonttorin ehdottaman vakinaisen viran, on ylimää-

räisten apulaisten määrärahaa korotettu vastaavalla määrällä. Tämän määrärahan korottaminen 30,000 markalla johtuu muuten siitakin, että kalliin ajan johdosta täytyy korottaa apulaisten palkkoja. Viimeksi mainitusta syystä on niinkään verolippujen jakelusta maksettavaa palkkiota varten oleva määräraha korotettu 8,000 markasta 12,000 markkaan. Tarverahain määrärahan korottaminen 10,000 markalla johtuu paperin ja painatustöiden hinnanoususta. Sitä vastoin on työväen palkanmaksuja varten olevaa määrärahaa voitu vähentää 6,500 markalla, kun näiden maksujen toimittamista varten on ehdotettu asetettavaksi erityinen kassanhoitaja. Jos tämä ehdotus ei saavuta Kaupunginvaltuuston hyväksymistä, on mainittu määräraha sentähden korotettava 17,000 markkaan. Rahatoimikonttorin menosääntö päättyy 239,875 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 154,620 markan sijasta.

Kaupunginvaltuusto siis suvainnee päättää:

että Rahatoimikonttoriin 1919 vuoden alusta perustetaan 2 nuoremman kaupunginkirjanpitäjänvirkaa, kumpikin 7,000 markan vuosipalkoin, ja 2 ekspeditöörinvirkaa, kumpikin 5,000 markan sekä yksi työkassanhoitajan virka 6,000 markan vuosipalkoin;

että kaikkien näiden virkain pitäjille tulee palkanlisäystä 10 % pohjapalkasta sekä 5 että 10 vuoden nuhteettomasta palveluksesta samassa kunnallisessa virassa; sekä

että puheena olevain viranpitäjiin tulee virkatehtäviinsä nähden alistua niihin muutoksiin, joita heille vastedes vahvistettaneen.

Liikennekonttorinkin menosääntö osottaa muuttuneita eriä. Samaten kuin muissa laitoksissa johtuvat tässäkin suurimmat muutokset palkanjärjestelystä. Ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa on konttorin ehdotuksesta vähennetty 640 markalla, osittain sen johdosta että palkkio on laskettu ainoastaan kahdelle ylimääräiselle vaakamestarille kolmen sijasta kuluvana vuonna. Kuluvan vuoden budjettiin kamreerin apulaisen palkkausta varten merkityn määrärahan, jota konttori on puoltanut pysytettäväksi ennallaan, voi Rahatoimikamarin mielestä haitatta poistaa. Puheena oleva määräraha myönnettiin vuonna 1911 ja on käsitettävä silloiselle liikennekamreerille suoduksi henkilökohtaiseksi eduksi, syystä että hän kivulloisuutensa johdosta tarvitsi virka-apulaista. Niinkuin Liikennekonttorin kirjelmästä näkyy, suo-

rittaa apulaiselle kuuluvat tehtävät nyttemmin samoin kuin aikaisemminkin kamreeri, eikä eri korvauksen antaminen tästä näytä tarpeelliselta, sittenkun kamreerin palkkaa on palkanjärjestelyssä tuntuvasti korotettu. Tämän mukaisesti on apulaisen palkka poistettu Rahatoimikamarin budjettiehdotuksesta. Lämpöjohdon ja hissilaitosten hoitamista varten ehdotetut ryhmämäärärahat on Palkkalautakunta tarkastanut ja havainnut kohtuullisiksi. Tavaravajain silmälläpitoa varten oleva määräraha, joka aikaisemmin oli 1,200 markkaa ja jonka Liikennekonttori oli ehdottanut korotettavaksi kaksinkertaiseen määrään, ei näy olevan merkittävä 1,800 markkaa suuremmaksi ollakseen samantaisista töistä muissa kunnan laitoksissa maksetun korvauksen mukainen. — Kuluvan vuoden menosäännössä mittaripalkkioita varten oleva määräraha on esillä olevassa budjettiehdotuksessa siirretty tarverahain määrärahaan. Polttoainemäärärahaan, jonka konttori oli laskenut 43,000 markaksi, on lisätty 5,640 markkaa eli konttorin menosääntöehdotukseen halonhakkuuta ja siivoamista varten merkitystä määrarahasta halonhakkuun osalle laskettu määrä, jota vastoin ehdotetun määrärahan loppuosa, 6,960 markkaa, on merkitty nimikkeen siivoaminen kohdalle. Valaistuskustannuksia on korotettu lähes 40 %:lla, syystä että konttori oli ne laskenut, ennenkuin Kaupunginvaltuusto oli tehnyt päätöksensä sähkövirran hinnan korottamisesta. Samasta syystä on vedenkulutusmaksuja korotettu 50 %:lla. Myöskin tavarahissien käyttömäärärahaa on korotettu 300 markalla. Liikennekonttorin kokonaismenot nousevat tämän johdosta 205,925 markkaan ja ylittävät kuluvan vuoden menosäännön Smkalla 64,509: 18.

Muuttuneet valtiolliset olot ja tämän johdosta parantuneet toiveet merenkulun ja kaupan elpymisestä laajemmassa mitassa ovat aiheuttaneet Rahatoimikamarin edellyttämään satamatulojen lisääntyvän. Tämän mukaisesti on Satamakonttorin menosääntöön satamakapteenin ja satamakonttorin kirjanpitäjän virkasivutulot merkitty korotetuin määrin. Muuten on menosääntö laadittu osin palkanjärjestelyn ja osin Satamakonttorin ehdotuksen mukaisesti, ja ovat sekä Kamari että Palkkalautakunta tarkastaneet viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta ehdotettujen palkankorotusten paikkansa pitävyyden. Budjetin aikaisemmasta järjestyksestä on poikettu sikäli, että kustannukset moottoriveneen hoidosta, jotka tähän asti ovat olleet jaettuina kolmen eri määrärahan kesken, on yhdistetty yhdeksi eräksi. Sähkövoimaa ja vedenkulutusta varten olevia määrärahoja on edellä mainitusta syistä korotettu. Satamakonttorin menosäännön loppusumma on tämän johdosta 101,970 markkaa ja osottaa siten lisäännystä 6,070 markkaa.

Tilastokonttorin laatimaan budjettiehdotukseen, semmoisena kuin se on toisen vaihtopuolisen ehdotuksen mukaisesti (laadittu palkanjärjestelyn perusteella) ja myöhemmin täydennettynä ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa koskevilla tiedoilla, ei Rahatoimikamari ole havainnut olevan aihetta

tehdä muutoksia. Kamarin konttorin johtajalle ja ensimmäiselle aktuaarille ehdottamat 2,000 markan suuriset henkilökohtaiset palkanlisäykset on menosäännöstä poistettu Kaupunginvaltuuston päätöksen tässä asiassa käytyä kielteiseen suuntaan. Ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahan tuntuvaa korotusta perustelee osin konttorin työn lisääntyminen, osin kalliin ajan vaatima palkkain korotus. Kaikkiaan nousevat Tilastokonttorin menot 181,000 markkaan vastaavan määrän ollessa kuluvana vuonna 157,640 markkaa.

Myöskin kaupungin *Rakennustarkastuksen* antamaa menosäännön ehdotusta on Rahatoimikamari voinut puoltaa, tehden siihen ainoastaan palkanjärjetelystä aiheutuneet muutokset. Siivoamismäärärahan korottaminen 700 markasta 1,600 markkaan johtuu siitä, että siivoojattarille aikaisemmin maksetut kalliinajanlisäykset on poistettu. Menosääntö nousee 68,390 markkaan ja on siten lisääntynyt 1,950 markalla.

Revisionilaitoksen menosäännössä on huomattavana erinäisiä korotuksia. Niinpä on vuositilintarkastajain palkkiomääräraha korotettu 6,200 markasta 9,000 markkaan, syystä että tilintarkastajain lukumäärä on lisääntynyt. Vakinaisten virkamiesten palkkoja on korotettu palkanjärjestelyn mukaisesti sekä ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa ja kustannusten määrärahaa samoilla perusteilla kuin muidenkin virastojen kohdalla. Kirjelmässä lokakuun 7 päivältä on Rahatoimikamari puoltanut revisionilaitoksen ehdotusta laitoksen palkkaussäännöksi, jonka mukaan nykyisen yhden menosääntöön merkityn ylimääräisen reviisorinviran sijaan perustettaisiin kaksi reviisorinvirkaa 8,000 markan vuosipalkoin, minkä ohessa kaupunginreviisori saisi palkkaa 12,000 markkaa vuodessa. Revisionilaitoksen menosääntö osottaa kohoamista 25,400 markalla ja päättyy 72,100 markkaan.

Käsitellessään *Verotusvalmistelun* menosääntöä on Rahatoimikamari yhtynyt palkanjärjestelyyn liittyvään ja myöhemmin täydennettyyn vaihtopuolisen ehdotukseen (Ehdotus II). Jäsenten palkkion korottamista 30 markkaan kultakin kokoukselta täytyy pitää kohtuullisena. Asiantuntijain palkkausmäärärahaa on varsin paljon korotettu, mutta kokemus on osottanut asiantuntijain käyttämisestä tällä alalla olevan erittäin suurta hyötyä. Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on laskettu huomioon ottamalla sekä nykyinen kallis aika että valmistelukunnan lisääntymistään lisääntynyt työmäärä, minkä ohessa tähän määrärahaan on luettu 12,000 markkaa sen veroluettelon jäljennöksen laatimiseksi, minkä Verotusvalmistelukunta toimittaa Kirkkokonttorille. Tarverahain määrärahaan on samaa tarkoitusta varten merkitty 2,000 markkaa, jota vastoin tulopuolelle on merkitty 14,000 markan erä.

Verotusvalmistelun menojen kokonaissumma kohoaa 145,800 markkaan vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä Smk 83,866: 67.

Holhouslautakunnan menosääntö kohoaa 1,800 markalla, syystä että sihteerin palkkaa on palkanjärjestelyn johdosta korotettu tuolla määrällä.

Kunnan työnvälitystoimisto on erityisarviossaan korottanut ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahan 4,000 markasta 9,000 markkaan. Todellisuudessa on toimisto kuluvana vuonna lisämäärärahan saatuaan tuntuvasti ylittänyt viimeksi mainitunkin määrän, joten korotus näyttää tarpeen vaativalta. Valaistuksen ja vedenkulutuksen kustannukset on Rahatoimikamari laskenut toimiston ehdotuksen johdolla sekä huomioon ottamalla sähkövoiman ja veden hinnankorotuksen. Tarverahain määrärahaa on korotettu verraten vähän, syystä että siivoamista varten on merkitty eri määräraha, joka 1918 vuoden menosäännössä on luettu tarverahain määrärahaan. Siten syntynyt lisämeno johtuu suurimmaksi osaksi siitä, etteivät siivojattaret enää saa kalliinajanlisäystä, ja on siis tältä kohden ainoastaan näennäinen. Loppusumma nousee 57,160 markkaan ja osottaa siis kuluvan vuoden menosääntöön verraten lisäännystä 19,260 markkaa.

Sosiaalilautakunnan menosääntö osottaa verraten vähäisiä korotuksia, jotka kaikki perustuvat Kaupunginvaltuuston päätöksiin. Niinpä on sihteerin ja naistarkastajan palkat merkitty palkkajärjestelyn mukaisesti sekä vahtimestarin tehtäviä varten oleva määräraha korotettu Valtuuston heinäkuun 1 päivänä kuluvaa vuotta hyväksymään 900 markan määrään. Kaupungin siirtolapuutarhoissa harjoitettavaa opastustoimintaa varten oleva uusi määräraha on merkitty Kaupunginvaltuuston viime heinäkuun 1 päivänä myöntämän määrän mukaisesti. Lautakunnan menosääntö päättyy 27,650 markkaa ja osottaa siis lisäännystä tasan 4,000 markkaa.

Oikeusaputoimiston esittämää perustelua palkankorotuksen myöntämiseksi 10 vuoden palveluksesta oikeusavustajalle ei Rahatoimikamari ole voinut hyväksyä. Vaikka oikeusavustajan tehtävät ovatkin pääasiassa samat, mitkä aikaisemmin kuuluivat köyhäinasianajajalle, näyttää se seikka, että ensinmainittu virka täytettiin hakemuksen perusteella, selvästi osottavan, että on perustettu uusi virka, jonka pitäjä ei ole ilman Kaupunginvaltuuston erikoista lupaa oikeutettu lukemaan hyväkseen toimintaa toisessa virassa. Tämän mukaisesti on oikeusavustajalle merkitty korotus ainoastaan viiden vuoden palveluksesta. Viransijaisuuspalkkioiden ja tarverahain määrärahain korotus johtuu kärjistyneestä kalliista ajasta. Menosääntö päättyy 19,240 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 12,000 markan sijasta.

Vuonna 1917 perustetun *Kunnallisen vuokralautakunnan* toiminta on kuluvana vuonna ollut erittäin vilkasta ja tuottanut sekä puheenjohtajille ja jäsenille että lautakunnan palveluksessa oleville toimihenkilöille sangen runsasta työtä. Kun tätä asiaintilaa jatkunee ainakin tuleva vuosi, on tarpeellista korottaa sekä palkkauksia että tarverahain määrärahaa, minkätähden puheenjohtajain ja jäsenten palkkioiksi on merkitty 50 ja 30 markkaa kultakin kokoukselta niiden palkkioiden mukaisesti mitä muissa samantapaisissa kunnallisissa lautakunnissa maksetaan, kun taas muut palkkaukset on merkitty lau-

takunnan ehdottamin korotetuain määrin, lukuun ottamatta vahtimestarin toimesta maksettavaa palkkaa, jonka nykyistä määrää on pidetty riittävänä tästä sivutoimesta. Lautakunnan menosääntö kohoaa 15,360 markalla ja päättyy 39,400 markkaan.

Kaupunginvaltuuston lokakuun 8 päivänä kuluvaan vuotta tekemän päätöksen mukaan on perustettu uusi kunnallinen lautakunta, *Palkkalautakunta*, jonka menosääntö on laskettu kaikkiaan 11,600 markaksi.

Kolmannen pääluokan menojen kokonaissumma on ehdotuksen mukaan Smk 1,525,692: 50 ja on aikaisemmin ollut:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	216,755: 37
„ 1905 („ „)	„	283,516: 26
„ 1910 („ „)	„	516,829: 69
„ 1915 („ „)	„	960,813: 62
„ 1918 (rahasäännön „)	„	1,100,952: 49
„ 1919 (budjettiehd. „)	„	1,525,692: 50

Neljäs pääluokka.

Palolaitos.

Palolaitoksen menosääntö käy pääasiassa yhteen Palotoimikunnan palkanjärjestelyn mukaisesti laatiman budjettiehdotuksen kanssa. Suuri osa palomiestöä saa palkankorotuksen 5 tai 10 vuoden palveluksesta. Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 21 päivältä kuluvaan vuotta oli puollettu ryhdyttäväksi toimenpiteisiin sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöiden kuljetuksen helpottamiseksi ja tämän johdosta on palomiestöä lisätty kolmella miehellä (vuosipalkkaa kullakin 1,200, 900 ja 720 markkaa), minkä ohessa vaatetus- ja ruokamäärärahoja on korotettu tämän mukaisesti. Palotoimikunnan ehdottamaa 3,000 markan määrärahaa palopäällystön vaatetusapumaksuiksi ei Kamari ole voinut pitää perusteltuna, vaan on mainittu määräraha sentähden poistettu Kamarin menosääntöehdotuksesta. Sitä vastoin on miehistön vaatetusmäärärahan korottamista 600 markasta 800 markkaan pidetty olojen vaatimana.

Palotallin menosäännön käsittelyn yhteydessä viime vuonna edellytettyä hevosten lukumäärän vähentämistä ei ole vielä voitu toimeenpanna, syystä että siirtyminen automobiilien käyttöön edelleen on mahdoton bentsiinin puutteessa. Päin vastoin on menosääntöehdotuksessa edellytetty tallissa olevan 28 hevosta nykyisten 26 sijasta Rahatoimikamarin puollettua ostetta-

vaksi kaksi hevosta sairaankuljetusta varten. Tämän lisäyksen sekä edellytetyn runsaamman kauraruokinnan johdosta kohoavat palotallin kustannukset tämänvuotisesta 102,325 markan määrästä 154,550 markkaan. Kustannukset *lämmityksestä, valaistuksesta, puhtaanapidosta ja vedenkulutuksesta* kohoavat verraten vähän eli 75,500 markasta 82,000 markkaan. *Palokaluista ja kalustosta* on menoja 42,000 markkaa kuluvan vuoden vahvistetun menosäännön 42,500 markan sijasta. Myöskin *sekalaiset* määrärahat vähenevät jonkin verran, sen johdosta että kuluvan vuoden menosääntöön ylimääräistä miehistöä varten merkitty 40,000 markan määräraha on poistettu, jota vastoin palokatselmuksia sekä sairaankuljetusvaunujen kunnossapitoa ja sidetarvikkeita varten olevia määrärahoja on korotettu, jälkimäistä sen johdosta että täytyy hankkia uudet kumirenkaat, minkä ohessa uutena eränä on merkitty 14,000 markkaa edellä mainittua kahden hevosen ostoa varten.

Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa verraten vähäistä kohoamista kuluvan vuoden menosääntöön verraten. Kaupungin menot palolaitoksesta-ovat olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	123,150: 52
„ 1905 („ „)	„	118,055: 99
„ 1910 („ „)	„	154,766: 18
„ 1915 („ „)	„	255,245: 09
„ 1918 (rahassäännön „)	„	765,285: —
„ 1919 (budjettiehd. „)	„	855,607: 09

Viides pääluokka.

Poliisilaitos.

Rahatoimikamarin laatiessa ehdotustaan poliisilaitoksen menosäännöksi on pohjana käytetty poliisimestarin Kamariin lähettämää budjettiehdotusta. Mikäli on ilmoitettu, on viimeksi mainitussa ehdotuksessa kaupungin suoritettavana *käteisenä apurahana* poliisilaitoksen voimassapitoon oleva 2,460,485 markan määrä, jonka Kamarikin on ehdotukseensa merkinnyt, $\frac{2}{7}$ vuodeksi 1919 laaditun poliisilaitoksen menosäännön loppusummasta. — Kamari ei ole saanut tiedokseen mainittua menosääntöä, mutta näyttää se jonkin verran ylittävän Senaatin kuluksi vuodeksi vahvistaman väliaikaisen menosäännön, josta $\frac{2}{7}$ olisi noin 2,300,000 markkaa. Nimikkeen *virka huoneistojen vuokra* kohdalla on kaikki kaupungin omissa taloissa olevista huoneistoista

lasketut vuokrat korotettu paremmin nykyisiä vuokraoloja vastaaviin määriin. — *Polttoaineiden* määrärahaa ei ole korotettu, syystä että se jo nykyään on käytettyihin huoneistoihin verraten sangen runsas ja jonkin verran säästäväisyyttä noudattaen varmaankin riittävä. Sitä vastoin on valaistusmäärärahaa korotettu samassa suhteessa kuin sähkövirran hinta kohoaa. — Uutena eränä on merkitty määräraha vedenkulutusta varten, joka meno kaupungin näyttää olevan suoritettava. Määräraha on laskettu nykyisestä vedenkulutuksesta annettujen tietojen perusteella.

Tämän pääluokan kohdalla kohoavat siis kokonaiskustannukset 2,799,045 markkaan eli enemmän kuin kaksin verroin kuluvan vuoden menosäännön määrästä 1,227,265 markasta. Poliisilaitoksesta on kaupungilla ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	383,178: 86
„ 1905 („ „)	„	246,821: 27
„ 1910 („ „)	„	335,604: 05
„ 1915 („ „)	„	390,889: 92
„ 1918 (rahasäännön „)	„	1,227,265: —
„ 1919 (budjettiehd. „)	„	2,799,045: —

Kuudes pääluokka.

Yleiset rasitukset.

Kyydinpidon kustannukset on merkitty voimassa olevan, kuluvana vuonna laaditun urakkasopimuksen mukaisesti. *Kruununverot* pysyvät entisen määräisenä.

Arvioidessaan *majoituksesta* ensi vuonna olevia todennäköisiä kustannuksia on Rahatoimikamari olettanut olojen vähitellen vakiintuvan ja rauhan vallitsevan enimmän osan vuotta. Majoituslautakunnan ehdottama 1,200,000 markan summa on sentähden vähennetty puolta määräänsä vähemmäksi. Tietenkin on tätä määrärahaa sangen vaikea laskea ja erehtymisen mahdollisuus suuntaan tai toiseen on suuri. Sotavuosina tilille „Kustannuksia vallitsevan sotatilan johdosta“ merkittyjä menoja ei Rahatoimikamari ole voinut ehdottaa järjestettäväksi, kun tämä järjestäminen riippuu siitä, saadaanko Venäjän valtiolta korvausta näistä menoista. — *Majoituslautakunta* on antamassaan erityisarviossa tuntuvasti korottanut kaikkien toimihenkilöjensä palkkoja sekä merkinnyt uusiksi vakinaisiksi viranpitäjiksi ne apulaiset, joiden tilapäiseen asettamiseen Kaupunginvaltuusto oli viime syyskuussa antanut luvan. Rahatoimikamarin mielestä, johon Palkkalautakuntakin on yhtynyt,

ei kuitenkaan nykyhetkellä ole mitään syytä järjestää Majoituslautakunnan palkkaussääntöä uudestaan, varsinkin kun se lisääntynyt työmäärä, jolla lautakunta tuollaista toimenpidettä perustelee, luultavasti kohdakkoin palautuu säännölliseen määräänsä. Kamari on sentähden merkinnyt lautakunnan palkkaussäännön muuttamattomana, mutta lisännyt siihen 8,000 markkaa tilapäisiä, lisääntyneen työn johdosta tarpeellisia palkanlisäyksiä varten sekä majoitusmestarin palkkioksi sinä aikana, kuin hän hoitaa majoitukseen luovutettuja kaupungin kiinteistöjä. Tarverahain määrärahaa niinkään on hiukan korotettu.

Uutena alinimikkeenä tämän pääluokan kohdalle on merkitty *avustukset*, joita Kaupunginvaltuuston viime lokakuun 29 päivänä tekemän päätöksen mukaan annetaan asevelvollisten perheille. Samasta määrärahasta, joka on merkitty arviolta 100,000 markaksi, suoritetaan muutkin vapaussodasta aiheutuneet kustannukset.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	238,251: 33
„ 1905 („ „).....	„	273,765: 04
„ 1910 („ „).....	„	454,376: 06
„ 1915 („ „).....	„	165,291: 30
„ 1918 (rahasäännön „).....	„	138,854: 96
„ 1919 (budjettiehd. „).....	„	625,254: 96

Seitsemäs pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Terveydenhoitolautakunnan menosääntö osottaa tuntuvia korotuksia. Niinpä on puheenjohtajan palkkiota korotettu 1,000 markalla eli 4,000 markkaan samasta syystä, mikä on ollut palkanjärjestelyn perustuksena, eli rahan alenevan arvon johdosta. Jäsenten palkkiomääräraha on korotettu 4,500 markkaan lukien 30 markkaa kokoukselta, niinkuin lautakunta oli ehdottanut. Sääntöpalkkaiset virat on merkitty palkanjärjestelyn mukaisesti tarkastetuina palkankorotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Valaistusta ja vedenkuluusta varten olevia määrärahoja on edellä mainituista syistä lisätty, ja tarverahain määräraha on eritoten korkeiden ilmoitushintain johdosta korotettu 15,000 markkaan. Lautakunnan ehdottamaa 200 markan määrärahaa viransijaisen palkkaamiseksi sihteerin virkaloman ajaksi ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan merkitseminen, koska sihteerinvirka ilmeisesti on sivutoimi, johon ei voi liittyä oikeutta virkaloman saamiseen täysin palkkaeduin. Meno-

sääntö päättyy 42,450 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 27,960 markan sijasta.

Luvun *Lääkärit ja sairaanhoitajat* kohdalla esiintyvät korotukset johtuvat pääasiassa palkanjärjestelystä. Vähäisiä lisäyksiä on merkitty kasvattilasten lääkärinapulaisten palkkausmäärärahaan, joiden matkarahain sijaan on pantu raitiotiekortit, samoin Bölen huoneiston siivousta ja lämmitystä y. m. sekä erinäisten toimihenkilöjen raitiotielippuja varten oleviin määrärahoihin. Ensimmäisen kaupunginlääkärin lukeminen näihin toimihenkilöihin, niinkuin Terveydenhoitolautakunta on ehdottanut, näyttää tuskin perustellulta. Myöskin sunnuntaisin ja pyhäpäivin toimitettavaa lääkäripäivystäystä varten olevaa määrärahaa on korotettu kohonneiden ilmoitushintain johdosta. Tämän luvun loppusumma kohoaa 134,380 markkaan nykyisen menosäännön 97,375 markasta.

Terveyspoliisin menosääntö pitää pääasiassa yhtä Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen kanssa. Ehdotettu uusi desinfioitsijantoimi on kuitenkin poistettu sen periaatteen mukaisesti, että uusien virkain perustaminen on jätettävä eri esityksen varaan. Raitiotievuosikortteja varten oleva määräraha on laskettu 300 markan yksikköhinnan mukaan. Maidontarkastusta varten on merkitty uusia määrärahoja yhteensä 7,000 markkaa tällä alalla laajentuneen toiminnan johdosta. Kotien desinfioimista varten tämän luvun kohdalla aikaisemmin ollut määräraha on Terveydenhoitolautakunnan pyynnöstä yhdistetty Sekalaista nimisen luvun kohdalla kulkutautien vastustamista varten olevaan määrärahaan. Terveyspoliisin menosäännön loppusumma on Smk 109,966: 65 sen sijaan että se kuluvan vuoden menosäännössä on Smk 99,612: 52.

Asuntotarkastuksen menosääntö, joka päättyy 12,350 markkaan, ei kai- vanne erikoista perustelua.

Poliklinikkain ja muun sairanhoidon kustannukset on merkitty terveydenhoitolautakunnan erityisarvioiden mukaisesti erinäisin kalliista ajasta johtuvin korotuksin. Pitäjänmäellä olevalle, Diakonissalaitoksen voimassa pitämälle, Helsingin kaupungista kotoisin olevain tuberkulootisten lasten kodille aikaisempiin menosääntöihin merkitty määräraha on poistettu, syystä että Kaupunginvaltuuston kuluvan marraskuun 12 päivänä samaa tarkoitusta varten myöntämä 30,000 markan määräraha on merkitty kahdeksannen pääluokan kohdalle. Tämän luvun kohdalla kohoavat menot tämänvuotisesta 132,890 markan määrästä 169,150 markkaan.

Terveystoimiston menosääntö on pääasiassa Terveydenhoitolautakunnan antaman erityisarvion mukainen. Määrärahat viransijaisuuspalkkioita varten on edellä mainituista periaatteellisista syistä yhdistetty. Siivoamista varten on Palkkalautakunnan harkinnan mukaan ollut merkittävä uusi 1,500 markan määräraha. Sekalaisten määrarahain korotukset johtuvat nykyisestä kalliista ajasta. Loppusumma kohoaa 65,850 markkaan 48,755 markan määrästä kuluvana vuonna.

Terveydenhoitolautakunnan ehdottama kaupungin *Terveydellisten tutkimusten laboratorin* menosääntö on merkitty ehdotukseen miltei sinänsä. Ainoastaan vedenkulutus- ja valaistusmäärärahoja on jonkin verran korotettu. Kojeiden, kirjain, näytteiden y. m. ostoa ja kunnossapitoa varten olevan määrärahan verraten runsas korotus johtuu siitä, että on havaittu välttämättömäksi täydentää laboratorin varastoja. Menot nousevat kaikkiaan 67,840 markkaan vastaavan määrän ollessa kuluvana vuonna 50,040 markkaa.

Terveydenhoitolautakunnan ehdottamassa *Lihantarkastusaseman* menosäännössä on Rahatoimikamari katsonut olevan syytä vähentää apuhenkilökunnan palkkausta varten merkittyä 24,000 markan määrärahaa. Sitä vähäpätöistä liikettä varten, jota laitos nykyisen lihanpuutteen vallitessa voinee harjoittaa, tarvinnee menosäännössä erikseen luetellun henkilökunnan lisäksi tuskin käyttää apuväkeä enempää kuin mitä saadaan menosääntöön merkityllä 15,000 markalla. Lihantarkastusaseman esittämästä perustelusta näyttää käyvän selville, että tästä määrarahasta palkattaisiin kahdeksan henkilöä, jotka siis saisivat palkkaa keskimäärin 3,000 markkaa, vaikka muissa laitoksissa näihin verrattaville toimihenkilöille maksetaan noin 2,000 markan palkka. Näyttää sentähden olevan paikallaan vähentää sekä henkilölukua että palkkamääriä, ollen lihakonttori kuitenkin esteetön vastedes, jos muuttuneet olot vaativat, anomaan lisämäärärahaa. — Kun kunnan viranpitäjän palvelusehtoja koskevassa säännössä on määrätty, että virkalomat yleensä on järjestettävä käyttämällä hyväksi kunkin laitoksen vakinaisia työvoimia, on virkaloman aikaisen viransijaisten palkkausmääräraha poistettu, koska nykyoloissa semmoisesta virkatehtävään järjestelystä tuskin tarvitsee peljätä koituvan haittaa työn säännölliselle kululle. Muut määrarahat on merkitty Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti, joten lihantarkastusaseman menosääntö päättyy 102,450 markkaan kuluvan vuoden 103,100 markan sijasta.

Rokotusainevaraston menosääntö pysyy ennallaan 1,400 markan määräisenä.

Sekalaista nimisen luvun kohdalla on kulkutautien vastustamismäärärahaa korotettu 30,000 markalla, mikä summa vastaa terveystoimien menosäännöstä tähän siirrettyä kotien desinfiomismäärärahaa. Desinfiomismajalan määräraha on korotettu 5,000 markasta 8,000 markkaan desinfiomisaineiden ja muiden tarvikkeiden hinnannousun johdosta. Menosääntö on siten kohonnut 37,000 markasta 70,000 markkaan.

Kaupungin Sairaalaylihallituksen menosäännössä on puheenjohtajan ja jäsenten palkkiomäärärahoja korotettu muiden menosääntöön merkittyjen samantapaisista luottamustehtävistä maksettavain palkkioiden sekä myös, mikäli jälkimäistä määrärahaa koskee, Ylihallituksen ehdotuksen mukaisesti. Paitsi palkanjärjestelystä johtuneita korotuksia on menosääntöön myös merkitty Kaupunginvaltuuston heinäkuun 1 päivänä kuluvaa vuotta tekemän

päätöksen mukaisesti sihteerintehtävistä maksettava palkkio 400 markaksi kuukaudessa, jota paitsi nykyisen kalliin ajan johdosta on korotettu tarve-
rahain määrärahaa.

Eri sairaalajohtokuntain antamiin menosääntöehdotuksiin on Rahatoimikamari tehnyt ainoastaan jo mainittuja, palkanjärjestelystä johtuvia muutoksia sekä merkinnyt määrärahat valaistusta ja vedenkulutusta varten niinkään edellä mainituista syistä korotetuina määrinä. Siitä samaten edellä mainitusta periaatteesta, että tämän yhteydessä ei ole ehdotettava uusien vakinaisten virkain perustamista, on johtunut, että eräät erityisarvioihin merkityt palkkausmäärärahat on poistettu Kamarin ehdotuksesta. Apuhenkilökunnan — erityisarvioiden mukaan alemman palveluskunnan — palkkaukseen käytettävät ryhmämäärärahat on Palkkalautakunta tarkastanut ja kauttaaltaan korottanut. Sitä vastoin on ruokamäärärahoja edellä mainituista syistä vähennetty niin, että Kamari on sairaalajohtokuntain laskeman 400 %:n sijasta korottanut pohjahintoja ainoastaan 300 %:lla. Ruuan yksikköhinta on siis Kamarin ehdotuksen mukaan nelinkertainen, mutta sairaalajohtokuntain ehdotusten mukaan viisinkertainen ennen sotaa vallinneeseen hintaan verraten.

Marian sairaalan menosääntöön merkityt korotukset johtuvat kaikki kalliista ajasta, sillä mitään laajennusta tässä sairaalassa ole toimeenpantu. Paitsi palkkausmäärärahoja on erinäisiä eri tarkoituksiin varattuja määrärahoja huomattavasti korotettu. Niinpä on halkojen hinnaksi laskettu 140 markkaa syleltä tämänvuotisen menosäännön 130 markan sijasta, joten määräraha on kohonnut 25,250 markalla. Tuntuva korotusta osottavat myöskin lääkkeitä ja sidetarvikkeita (53,000 markasta 110,000 markkaan) sekä kaluston ostoa ja korjausta (38,000 markasta 70,000 markkaan) olevat määrärahat, ollen viimeksi mainittuun myös luettu liinavaatevaraston kunnossapitokustannukset. Sairaalan oppilaskoulun vastaavaa määrärahaa on korotettu samassa suhteessa. Sairaalan menojen loppusumma on Smk 1,849,653: 25, sen sijaan että se kuluvan vuoden vahvistetussa menosäännössä on Smk 1,301,630: 94.

Kulkutautisairaalan menosäännössä on huomattavana samanlaisia, vaikka verraten vähäisempiä korotuksia kuin *Marian* sairaalan menosäännössäkin. Ainoastaan yhtä määrärahaa oli sairaalan johtokunta ehdottanut korotettavaksi varsin paljon, nimittäin automobiilin kunnossapitomäärärahaa, joka oli ehdotettu korotettavaksi 15,000 markasta 40,000 markkaan eli kokonaisella 25,000 markalla. Rahatoimikamari on tämän menoerän merkinnyt 25,000 markan määräisenä. — Se merkillinen seikka, että saippuaa, suopaa ja suudaa varten olevaa määrärahaa on voitu vähentää, johtuu siitä, että näitä tavaroita on kuluvana vuonna ostettu suuret määrät. Sairaalan menosäännön loppusumma on Smk 1,150,041: 73, kuluvan vuoden menosäännön vastaavan määrän ollessa Smk 861,338: 73.

Kivelän sairaalan ja Greijuksen lisäsairaalan menosääntöön ovat, paitsi niitä seikkoja, jotka ovat aiheuttaneet korottamaan edellä käsiteltyjä sairaalain menosääntöjä, vaikuttanut Kaupunginvaltuuston marraskuun 26 päivänä kuluvaan vuotta tekemät päätökset kahden uuden osaston avaamisesta, ensimmäisen 60 ja toisen 48 potilasta varten. Ensinmainitun osaston kustannukset on samoin kuin kuluvan vuoden menosäännössä erikseen esitetyn tuberkulosiosaston kustannuksetkin yhdistetty sairaalan yleiseen menosääntöön, jota vastoin myöhemmin lisäksi tulleen osaston kustannukset on mainittu erikseen. — Sairaalan polttoainemäärärahan on Kamari vähentänyt 210,000 merkkiin, lukien saman yksikköhinnan eli 140 markan mukaan syleltä, jota on pidetty perusteena laskettaessa kaupungin muiden laitosten polttoainemäärärahoja. Nimikkeen „Erilaatuiset menot“ kohdalle merkitty määräraha kaupungin kunnalliskodissa toimitettavaa vaatteidenpesua varten oli laskettu Smkan 1: 75 mukaan kilolta, mutta Kamari on määrärahasummasta vähentänyt 51,000 markkaa, koska ei näy olevan syytä ottaa lukuun nykyistä korkeampaa Smkan 1: 25 yksikköhintaa.

Kivelän sairaalan menosäännön loppusumma on ehdotuksen mukaan 1,835,692 markkaa 1918 vuoden menosäännön päättyessä Smkaan 1,123,549: 13.

Nickbyn mielisairaalan menosäännössä on ainoastaan nykyisestä kalliista ajasta johtuvia korotuksia. Erityistä perustelua ei sentähden liene tarpeen, varsinkin kun tämän samoin kuin muidenkin sairaalain erityisarviot on laadittu säästäväisyyttä ja huolekkuutta noudattaen. Menosäännön loppusumma on Smk 1,312,411: 15 kuluvan vuoden menosäännön Smkan 973,812: 50 sijasta.

Humaliston sairaalan menosääntöön on Rahatoimikamari edellä mainitun laatuisten yleisten muutosten lisäksi tehnyt sen muutoksen, että halkojen yksikköhinta on laskettu samaksi kuin kaupungin muissakin laitoksissa. Muuten on menosääntö Kamarin ehdotukseen merkitty erityisarvion mukaisesti. Palkkauksia, ruokaa, polttoaineita y. m. varten olevain määrärahaain korotusten johdosta ovat menot lisääntyneet Smklla 73,736: 62, kohoten kaikkiaan Smkaan 247,569: 75.

Kuluvan vuoden menosäännössä oleva *Kunnalliskodin väliaikaisen sairaalan* budjetti on 1919 vuoden menosäännön ehdotuksesta poistettu, syystä että Kaupunginvaltuusto marraskuun 26 päivänä kuluvaan vuotta päätti tämän sairaalan lakkautettavaksi.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalla on menoja entinen määrä 2,200 markkaa.

Kuluvan vuoden menosääntöehdotuksen perusteluissa huomautettiin, että kallis aika oli huomattavasti lisännyt sairaalain menoja. Samaa voi vieläkin suuremmalla syyllä sanoa ensi vuoden menosäännöstä. Missä määrin terveyden- ja sairaanhoidon menot rasittavat kaupungin budjettia, siitä saa käsitystä alempana olevasta tämän pääluokan menojen yhdistelmästä eri vuosilta, ollen yhdistelmässä myös osotettu näiden menojen suhteellinen määrä kaupungin kokonaismenoista kunakin vuonna.

	Menoja terveyden- ja sairaanhoidosta.	% koko menosäännöstä.
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 241,426: 39	3.2
” 1905 (” ”)	” 383,523: 86	5.7
” 1910 (” ”)	” 725,793: 96	4.6
” 1915 (” ”)	” 1,871,074: 04	8.4
” 1917 (” ”)	” 3,135,295: 90	9.9
” 1918 (rahasäännön ”)	” 5,177,641: 95	6.4
” 1919 (budjettiehdotuk. ”)	” 7,206,804: 53	7.1

Kahdeksas pääluokka.

Vaivaishoito.

Vallitsevain tavattomain olojen vaikutus ilmenee ehkä räikeimmin vaivashoidon työalalla, minkätähden ei ole omansa herättämään kummastelua, että Vaivaishoitohallituksen menosääntöehdotus kokoaa kuluvan vuoden vahvistetusta menosäännöstä lähes 100 %:lla, Hallituksen erityisarvio kun päättyy 6,523,399 markkaan kuluvan vuoden menosäännön loppusumman ollessa Smk 3,264,044:12. Siihen nähden että on vaikea arvostella, minkälaiseksi asiointi ensi vuonna kehittyy, ei Rahatoimikamari ole rohjennut mainittavasti tinkiä asiantuntemuksella ja huolekkuudella laaditusta erityisarviosta. Ainoastaan edellä perustellun ja sairaalain menosäännössä toimeenpannun 100 %:n alennuksen ruokakulujen pohjahinnan kalliinajanlisäyksestä sekä saman määräisen vähennyksen vaatetuskulujen kalliinajanlisäyksestä on Kamari katsonut parantuneiden tulevaisuudentoiveiden perusteella oikeuteksi sekä niinkään merkinnyt tästä johtuvat vähennykset kunnallisista laitoksista erillään avustettujen köyhäin hoidosta oleviin kustannuksiin. Apuhenkilökunnan palkkausmäärärahaan vähennykset ovat Palkkalautakunnan ehdottamia ja perustuvat siihen seikkaan, että Vaivaishoitohallitus oli laskenut nämä määrärahat sen väärän edellytyksen pohjalla, että puheena olevat viranpitäjät eivät saisi kalliinajanlisäystä. Muita muutoksia käsitellään seuraavassa.

Vaivaishoitohallitus nimisen luvun kohdalle oli Vaivaishoitohallitus merkinnyt määrärahat erinäisiä uusia toimihenkilöjä, nimittäin apulaiskassanhoitajaa, yhtä avustavaa kanslianjohtajaa, neljää kirjuriapulaista sekä yhtä kaitsijaa varten. Ainoastaan viimeksi mainittu määräraha, joka perustuu Kaupunginvaltuuston toukokuun 21 päivänä kuluvaa vuotta tekemään päätökseen, on pysytetty esillä olevassa ehdotuksessa, jota vastoin muut on

poistettu sen Rahatoimikamarin omaksuman käsityksen mukaisesti, että kysymykset uusien virkain perustamisesta on otettava erittäin harkittaviksi. Kun ei kuitenkaan näy olevan epäilystä lisätyn työvoiman tarpeellisuudesta, on mainituista viroista ehdotettuja palkkoja vastaava määrä merkitty ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaan. Vaivahoitohallituksen jäsenille valmistelukokouksista tuleva palkkio on merkitty Hallituksen alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti. Myöhemmin laadittu kirjelmä, jossa puolletaan palkkiomäärärahan korottamista 30,000 markkaan, on saapunut Kamarille liian myöhään, minkätähden tämä asia täytyy jättää Budjettivaliokunnan tutkittavaksi, samoin kuin niinkään liian myöhään saapunut ilmoitus palkankorotuksen myöntämisestä Vaivahoitohallituksen kamreerille 10 vuoden palveluksesta. — Vuokramäärärahan kohoaminen 8,000 markasta 12,500 markkaan johtuu siitä, että Sörnäsiin on tullut lisää uusi kansliahuonesto. Tarverahoja ja arvaamattomia menoja varten olevia määrärahoja on tuntuvasti korotettu, ensinmainittua lähinnä lisääntyneiden painatuskulujen johdosta ja jälkimäistä jotta voitaisiin palkata vuoden varrella luultavasti tarpeellista lisähenkilökuntaa. Tämän luvun kohdalla on laskettu olevan menoja 258,390 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 151,310 markan sijasta.

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset nimisen luvun menosääntö on järjestetty kuluvan vuoden menosäännöstä hiukan poikkeavalla tavalla, niin että *Yhteisten kustannusten* kohdalle aikaisemmin sikalan ja maanviljelyksen työvoimaa varten merkityt määrarahat on tuonnempana merkitty erikoisnimikkeitten kohdalle. *Kunnalliskodin, Työlaitoksen ja Oulunkylän kartanon lastenkodin* menoissa on huomattavana kalliista ajasta johduneita korotuksia. Vaivahoitohallituksen ehdotusta tarkastaessaan on Rahatoimikamari havainnut eräät määrarahat varsin korkeiksi. Näin on m. m. laita 8 hevosen elatusta varten ehdotetun 109,500 markan määrärahan. Kamarin mielestä täytyy Palotoimikunnan laskemia hevosen vuotuisia elatuskustannuksia, 5,400 markkaa, pitää varsin oikeaan osattuina. Huomattava on, että eräiden sairaalain menosäännöissä tavataan vieläkin alempia summia. Määrärahaa on sentähden vähennetty. Saippuaa ja suopaa varten oli Vaivahoitohallitus laskenut määrärahan sillä edellytyksellä, että myöskin Ryttylän lastenkodin vaatteiden pesu suoritettaisiin Kunnalliskodissa, mutta Rahatoimikamarin mielestä ei sellaista menettelyä olisi noudatettava nykyisten kalliiden kuljetuskustannusten vuoksi, minkätähden Kamari on tätäkin määrärahaa vähentänyt. Uusi on *Kulla torpin lastenkoti* niminen osasto, joka on merkitty Rahatoimikamarin kuluvan marraskuun 1 päivänä Kaupunginvaltuustolle lähettämässä kirjelmässä tehdyn ehdotuksen mukaisesti. Uusia ovat samaten nimikkeet *Menoja maanviljelyksestä* ja *Menoja sianhoidosta*, kun nämä työalat ovat nyttemmin saavuttaneet semmoisen laajuuden, että niiden kustannusten erittely näyttää olevan paikallaan. Ensimmäitun nimikkeen kohdalle

merkitty hevosen elatusmääräraha on laskettu edellä esitetyillä perusteilla. Sikalan menosääntö on laadittu huomioon ottamalla Kaupunginvaltuuston päätös keittiötähteiden talteen ottamisesta. Sittenkun oli herätetty kysymys Ryttylän maatilán luovuttamisesta Vaivaishoitohallitukselle koulusiirtolan paikaksi, on mainittua Hallitusta kehotettu antamaan sanotun laitoksen budjettiehdotus, mutta sitä ei, mikäli on mainittu, ole ehditty laatia. — Tämän luvun menojen loppusumma on Smk 2,265,707: 15 vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä Smk 1,081,234: 12.

Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten on Vaivaishoitohallitus laskenut tarvittavan 3,635,000 markkaa, mutta Rahatoimikamari on edellä esitetyillä perusteilla vähentänyt ne 3,185,000 markkaan. Huomattava kohoaminen kuluvan vuoden menosäännön vastaavasta määrästä, 1,960,000 markkaa, johtuu suurelta osalta siitä, että 400,000 markkaa — Vaivaishoitohallituksen ehdotuksen mukaan 500,000 markkaa — on katsottu tarpeelliseksi nykyoloissa osottaa lastenhoidon kustantamiseksi päiväsiirtoloissa, ja on muilta kohdin johtunut tämän luvun kohdalle merkittyjen suurten määrärahan arvioidusta korotuksesta.

Sekalaista nimisen luvun kohdalle merkittyä hautauskulojen määrärahaa on korotettu lisääntyneen kuolleisuuden ja kohonneiden kustannusten johdosta. — Kaupunkilähetyksen anomusta korotettujen määrärahan myöntämisestä on Rahatoimikamari katsonut olevan puoltaminen. Ryttylän työsiirtolan määräraha on laskettu sillä edellytyksellä, että siirtolan toiminta lakkaisi kesäkuun 1 päivänä 1919, niinkuin Kamari on kirjelmässä viime lokakuun 31 päivältä ehdottanut. Tämän luvun kohdalle on merkitty Kaupunginvaltuuston kuluvan marraskuun 12 päivänä Diakonissalaitoksen Pitäjänmäellä sijaitsevalle lastenkodille myöntämä määräraha. Tämän luvun menot nousevat kaikkiaan 97,000 markkaan.

Vaivaishoitomenojen yhtäjaksoinen kohoaminen ja merkitys kaupungin kokonaisbudjettiin verraten käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

		Menoja vai- vaishoidosta.	% koko me- nosäännöstä.
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	288,742: 13	3.9
„ 1905 („ „).....	„	369,074: 86	5.5
„ 1910 („ „).....	„	568,495: 60	3.6
„ 1915 („ „).....	„	1,358,485: 52	6.1
„ 1917 („ „).....	„	1,799,570: 24	5.7
„ 1918 (rahasäännön „).....	„	3,264,044: 12	4.0
„ 1919 (budjettiehdot. „).....	„	5,806,097: 15	5.8

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Tämänkin pääluokan kohdalla osottavat menot tuntuu kohoamista, pääasiallisesti sen johdosta että palkanjärjestelyssä korotettiin tähänastisia erittäin alhaisia opettajapalkkoja. Tuntuu lisäkustannuksia on niinkään laskettu johtuvan kaikenlaatuisten opetuksessa tarpeellisten välineiden nykyisistä korkeista hinnoista.

Merikoulun menosääntö pysyy ennallaan, 5,000 markan määräisenä. Koulu on tosin lopettanut toimintansa tänä syksynä, mutta vuokrasopimus sitoo kaupunkia kesäkuun 1 päivään 1920 ja hankkeissa on uuden merikoulun perustaminen.

Taideteollisuuskeskuskoulun johtokunta on anonut kaupungin apumaksua koulun voimassapitoon korotettavaksi kokonaisella 38,108 markalla, mikä on 54 % kuluvaksi vuodeksi vahvistetusta apumaksusta 69,856 markasta, huomauttaen että opettajapalkkoja on välttämättä korotettava, jottei koulun toiminta joutuisi uhanalaiseksi. Kaupungin osuus voimassapitokustannuksista on laskettu tähänastisilla perusteilla ja käsittää puolet opettajapalkoista ynnä kaikki koulun muut kustannukset, kun taas valtiolta hankittaisiin apurahaa puolet opettajapalkkain määräst. Asiaa on perinpohjin tutkinut sekä Raha-toimikamari, jonka puheenjohtaja herra Listo ja jäsen herra Udd ovat itse paikalla hankkineet tietoja koulun toiminnasta, että Palkkalautakuntakin, ja on Kamari asiaa lopullisesti harkitessaan havainnut johtokunnan vaatimukset liiallisiksi. Osin ovat suunnitellut palkanparannukset tarpeettoman suuret, siihen nähden että opettajavirat miltei kauttaaltaan ovat sivutoimia, osin pitäisi voida hankkia runsaampaa valtioapua. Kamari on ehdottanut kunnan annettavan apumaksun 75,000 markaksi. — Myöskin *Alemman käsityöläiskoulun* johtokunnan laatimaa menosääntöä on Palkkalautakunnan ehdotuksesta vähennetty lasketulla kalliinajanlisäysten määrällä, Smkalla 11,791:80, koska näitä kalliinajanlisäyksiä ei ole merkittävä menosääntöön. — *Valmistavan poika-ammattikoulun* erityisarvioon on tehty ainoastaan palkanjärjestelystä johtuvia muutoksia. Vuokramääräraha on tuntuvasti kohonnut, syystä että talonomistaja on kesäkuun 1 päivästä 1919 lähtien korottanut työpajahuoneiston vuosivuokran 7,000 markasta 15,000 markkaan. Koulun menosäännön kokonaissumma on Smk 103,691:65 kuluvan vuoden menosäännön loppusumman Smkan 70,991:66 sijasta. — *Tyttöjen ammattikoulun* menosääntö on niinkään merkitty koulun johtokunnan laatiman erityisarvion mukaisesti, huomioon ottamalla ne ryhmämäärärahaan korotukset, mitkä johtokunta on myöhemmässä kirjelmässään havainnut palkanjärjestelyn johdosta

tarpeellisiksi. Kuluvan vuoden vastaavista määristä on niinkään korotettu ruuanpitoa, työaineita, polttoaineita ja valaistusta varten olevia määrärahoja. Loppusumma kohoaa 143,684 markkaan 1918 vuoden menosäännön 92,330 markasta.

Kauppaoppilaitosten ja Helsingin teknillisen oppilaitoksen edelleen avustamisesta on Rahatoimikamari lausunut mielensä kirjelmässä marraskuun 18 päivästä kuluvaan vuotta. Niinkuin siinä huomautetaan, olisi Kamarin mielestä mainittujen oppilaitosten taloudellinen avustaminen lähinnä kaupungin kauppiaston ja teollisuusyritysten asia, ne kun pääasiallisesti hyötyvät puhealaisten laitosten toiminnasta. Määrärahat on sentähden merkitty entisiin määrin, paitsi Helsingin kauppakoulun iltakurssien apurahaa, jota on uuden luokan perustamisen johdosta korotettu 6,000 markalla, joten tämän luvun menojen loppusumma on kohonnut 100,000 markkaan.

Kaupungin *kansakoulujen* menosääntö on pääasiassa laadittu kansakoulujohtokuntain ehdotusten mukaisesti palkanjärjestelyn vaatimin muutoksin. Seikka, joka tässä on ollut omansa herättämään huomiota, on se yhtäpitävyyden puute, joka näissä molemmissa erityisarvioissa ilmenee tuntiopettajapalkkoihin ja erinäisiin palkkioihin nähden ja on vaatinut tekemään muutoksia Palkkalautakunnan antaman lausunnon mukaisesti. Toinen seikka, joka Rahatoimikamarin mielestä vaatii erikoista toimenpidettä, on koulu- ja opetusvälineiden määrärahain suuri kohoaminen. Ruotsin- ja suomenkielisten koulujen osalta kohoavat nämä määrärahat yhteensä 295,000 markalla, nousten kaikkiaan 485,000 markkaan. Tosin tätä kohoamista täysin perustelee Kaupunginvaltuuston päätös, jonka mukaan kaikille kansakouluoppilaille on annettava maksuttomat koulutarvikkeet, eikä summan suuruutta vastaan näy olevan mitään muistuttamista. Mutta Kamari haluaisi sen sijaan saada selvitettyksi, onko näiden suurten määrärahain hoito järjestetty mahdollisimman parhaalla tavalla, vai eikö säästöjä voitaisi aikaansaada käyttämällä tässä apuna puheena olevaan alaan erikoisesti perehtyneitä henkilöitä. Ehkäpä voitaisiin toteuttaa joku aika takaperin esitetty ajatus kunnallisen ostokonttorin perustamisesta kaikenlaatuisten tarvikkeiden hankkimista varten. Ei näy voivan vaatia henkilöiltä, joiden täytyy alhaisen palkan johdosta hoitaa kansakoulujen taloudenhoitajan tehtäviä sivutoimena, että he panisivat koulutarvikkeiden hankkimiseen niin paljon työtä kuin tämän liikkeen laajuus nyt jo vaatisi. Tämän johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

kehottaa kansakoulujohtokuntia ottamaan harkittavaksi, eikö kansakoulujen taloudenhoitajatoimien uudesti järjestäminen olisi tarpeen vaatima.

Ruotsinkielisten kansakoulujen kanslian menosääntöön on merkitty 2,500 markan määräraha johtokunnan peheenjohtajan ja jäsenten palkkioita varten, jotka on laskettu 40 ja 25 markaksi kultakin kokoukselta. *Opettajain ja opettajatarten palkat* on merkitty palkanjärjestelyssä vahvistetuin määrin, paitsi valmistavan koulun yhden opettajattaren palkkaa, joka ei ole merkittynä vahvistettuun menosääntöön ja joka Palkkalautakunnan ehdotuksen mukaisesti on korotettu 5,000 markkaan. *Tuntiopettajain* palkkausmääräraha, jonka Palkkalautakunta on havainnut kohtuulliseksi, on merkitty johtokunnan ehdotuksen mukaisesti, samaten kuin *palveluskunnankin* palkkausmäärärahat. Nimikkeen *Erityiset palkkiot* kohdalla, johon nyttemmin myöskin kreikankatolisen uskonnon opetuksesta maksettava palkkio on merkitty, on Palkkalautakunnan ehdotuksesta johtajain ja johtajatarten palkkiomäärärahaa vähennetty suomenkielisten kansakoulujen menosäännössä olevan vastaavan määrärahan mukaisesti. Sama muutos on tehty veiston opetuksen johtajan palkkiomäärärahaan. *Ruotsinkielistä pikkukoulunopettajaseminaaria* varten on seminaarin johtokunnan anomuksen ja kansakoulujohtokunnan puoltosanan mukaisesti merkitty 9,500 markkaa. *Muiden kustannusten* joukossa huomataan jo mainittu koulutarvikkeiden määrärahan korotus sekä niinkään runsaasti korotetut määrärahat varattomain oppilaiden vaatetusta ja ruokintaa varten. Viimeksi mainittujen samoin kuin muidenkin tässä erikseen luettelomattomain määrärahan korotukset ovat johtuneet nykyisestä kalliista ajasta. Menosäännön loppusumma on Smk 1,292,390: 75 kuluvan vuoden menosäännön vastaavan määrän ollessa Smk 730,698: 32.

Suomenkielisten kansakoulujen kanslian menosääntöön on johtokunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiomääräraha merkitty saman määräisenä kuin ruotsinkielistenkin koulujen menosääntöön. Nimikkeen *opettajat ja opettajattaret* kohdalle merkityt menot eivät kaivanne eri perustelua. Nimikkeen *tuntiopettajat* kohdalle on määrärahat merkitty korotetuin määrin, noudattamalla ruotsinkielisen kansakoulujohtokunnan käyttämää laskuperustetta eli 6 markkaa tunnilta jatkoluokalla ja 4 markkaa muilla luokilla, joita määriä Palkkalautakunta on pitänyt kohtuullisina. *Erityisten palkkioiden* kohdalle merkittyjä määrärahoja viransijaisuuspalkkioita, veiston opettaja-apulaisia, jatkoluokkain opetusta ja kokoelmain hoitoa varten on kauttaaltaan korotettu, syystä että Palkkalautakunnan mielestä ruotsinkielisen kansakoulujohtokunnan noudattama korkeampi laskuperuste olisi näihin palkkioihin nähden hyväksyttävä. Nimikkeen *Muut kustannukset* kohdalle merkitty vuokramääräraha on voitu vähentää kuluvan vuoden menosäännön 150,000 markasta 80,000 markkaan, syystä että oppilasluku on vähentynyt lähes 2,000:lla ja vuokrahuoneistoja on voitu irtisanoa. Siitä huolimatta on johtokunnan erityisarviossa muita eriä, niinkuin jo mainittuja kouluvälineiden, vaatetusavun ja ruokinnan määrärahoja sekä ilmoituksia, painatus- ja kansliakuluja

ynnä sekalaisia varten olevia määrärahoja tuntuvasti korotettu eikä Kamari ole katsonut voivansa ehdottaa niistä tingittäväksi. Suomenkielisten kansakoulujen menosääntö päättyy siten Smkaan 2,698,857: 30 vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännön mukaan Smk 1,585,772: 61.

Kansakoulujen *yhteiset menot* pysyvät ennallaan 14,000 markan määräisinä.

Kansakoululaitoksen menosääntö kohoaa Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan Smkaan 4,005,248: 05 ja on aikaisemmin noussut seuraaviin määriin:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	647,035: 53
” 1905 (” ”)	”	833,177: 52
” 1910 (” ”)	”	1,294,261: 07
” 1915 (” ”)	”	1,584,679: 01
” 1918 (rahasäännön ”)	”	2,330,470: 93
” 1919 (budjettiehd. ”)	”	4,005,248: 05

Kasvatustalouden menosäännössä on jäsenten palkkio korotettu 20 markasta 25 markkaan kultakin kokoukselta. Joulukuun 2 päivänä Kaupunginvaltuuston kansliasta Rahatoimikamariin lähetettyä kirjelmää, jossa lautakunta ehdottaa palkkion korotettavaksi 30 markkaan kultakin kokoukselta, ei, liian myöhään saapuneena, ole voitu ottaa huomioon. Aikaisemmin tehdyn, valiokunnan käsiteltävänä olevan esityksen mukaisesti on menosääntöön merkitty määrärahat yhden naistarkastajan ja neljän naisopastajan palkkausta varten. Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on kuluvan vuoden menosäännön 5,200 markasta korotettu 9,600 markkaan, syystä että on havaittu tarpeelliseksi lisätä apulaisten lukua sekä korottaa heidän palkkamääriään. Vähäisiä kalliista ajasta johtuvia korotuksia osottavat valaistusta ja tarverahoja varten olevat määrärahat, kun taas matkakulujen määrärahan tuntuvaa korotusta perustelevat kohonneet rautatiematkain kustannukset. Menosääntö päättyy 75,500 markkaan kuluvan vuoden vahvistetun menosäännön 43,500 markan sijasta. — *Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetusta varten* on merkitty kaikkiaan 25,000 markkaa, syystä että tämänvuotinen 18,000 markan määräraha on osottautunut riittämättömäksi. — *Lai-minlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolain* menosäännöissä ehdotettuja ruuanpito- ja vaatetuskuluja, polttoaineita ja valaistusta, kirjoja, opetusvälineitä ja sekalaisia menoja varten olevain määrärahojen korotuksia ei Rahatoimikamari ole katsonut voivansa alentaa, syystä että ne johtuvat nykyisestä kalliista ajasta ja ovat säästävaisesti laskettuja. — Edellä lausutun lisäksi ei ole mitään mainittavana Helsingin *vastaanotto- ja havainto- sekä oppilaskodin* menosäännöstä. — *Bengtsårin kasvatustalouden* menosääntöön on Kamari merkinnyt maatilalle maksettavan vuokran nykyisten vuokraolujen

mukaisesti korotetuin määrin. Sama rahamäärä on merkitty tulosääntöön kolmannen osaston kohdalle. Samanlainen muutos on tehty *Toivoniemen kasvatuslaitoksen* menosäännön vastaavaan määrärahaan. — Kasvatuslautakunnan erityisarvioon merkittyä *yksityisen elätteelleannon* määrärahan korotusta perustelee nykyinen kallis aika, minkätähden Kamari on sen sinänsä merkinnyt budjettiehdotukseensa. Kamarin ehdotuksen mukaan on tämän luvun kohdalla menoja kaikkiaan Smk 764,179: 35 vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä Smk 497,924: 98, joten korotus on yli 53 %:n.

Kansanlastentarhainjohtokunnan menosääntöön on uutena eränä merkitty puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiksi 1,000 markkaa, lukien 40 ja 25 markkaa kultakin kokoukselta sen mukaisesti, mitä kansakoulujohtokuntain puheenjohtajille ja jäsenille on ehdotettu. Sihteerintehtäviä, vahtimestarintehtäviä ja tarve-rahvoja varten olevia määrärahoja on korotettu johtokunnan ehdotuksen mukaisesti. Menosääntö päättyy 12,400 markkaan. — *Kansanlastentarhain* menosäännön loppusumma on Smk 844,797: 80, josta määrästä eri laitosten osalle tulee kaikkiaan Smk 834,997: 80 ja yhteisten menojen osalle 9,800 markkaa. Ensinmainittu summa ylittää johtokunnan laskeman määrän 14,290 markalla, joka rahamäärä on Rahatoimikamarin kirjelmässä kuluvan marraskuun 4 päivältä puollettu apumaksu Ebeneserkotiin perustetulle lastenseimelle. Jos tämä uusi erä luetaan pois, on apurahain yhteenlaskettu lisäennys Smk 202,426: 90. Tämä lisäennys johtuu pääasiallisesti lasten ruokinnasta sekä apuhenkilökunnan palkkauksista, ja perustelevat sitä osin elintarpeiden ja työvoiman kohonneet hinnat, osin nykyolojen vaatima kansanlastentarhatoiminnan laajentaminen. Opettajatarten palkkain korotusta ei tässä ole otettu lukuun. Myöhemmin on kuitenkin tehty esitys myöskin johtajatarten ja opettajatarten palkkaetujen korottamisesta kansakouluopettajatarten uusien palkkain mukaisesti. Rahatoimikamari on tätä esitystä puoltanut, ja sen hyväksyminen *vaatitsi korottamaan edellä mainittua rahamäärää vieläkin Smkalla 259,873: 58.* — Apumaksua eläke-edun hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille on toiminnan laajenemisen johdosta jonkin verran korotettu.

Kaupunki on antanut kansanlastentarhain avustukseksi:

Vuonna 1915	Smk	246,508: 89
” 1916	”	275,823: 79
” 1917	”	395,007: 64 (+ 67,114: — Kaupunginvaltuuston käyttövaroista.)
” 1918	”	626,505: 90
” 1919 (budjettiehd. muk.)	”	844,797: 80
” 1919 (lukuun otettuna opettajiston palkankorotus)	”	1,004,671: 38

Helsingin kaupungin kirjaston menosääntöön on merkitty 400 markan arviomääräraha, josta maksetaan palkkiot osanotosta hallituksen kokouksiin. Muuten on menosääntö pääasiassa laadittu hallituksen erityisarvion mukaisesti, huomioon ottamalla myöhemmin ilmoitetut muutokset. — Palkkauksia viidelle „nuoremiksi (ent. ylimääräisiksi) amanuensseiksi“ sanotuille toimihenkilöille, joita ei ole erikseen lueteltu vahvistetussa menosäännössä, on entisiin määrin yhteensä 10,200 markkaa luettu ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaan, kun taas menot siivoojatarten palkkaamisesta sekä loman hankkimisesta henkilökunnalle on erotettu mainitusta määrärahasta ja merkitty eri erinä. Kirjoja, aikakaus- ja sanomalehtiä sekä sidottamista, painatuskuluja, kirjahyllyjä ja luettelokaappeja, polttoaineita, lumenkuljetusta ynnä sekalaista varten olevat määrärahat on korotettu hallituksen ehdotuksen mukaisesti, kun taas Rahatoimikamari on päätettyjen hinnankorotusten johdosta korottanut valaistusta ja vedenkulutusta varten olevia määrärahoja. Ehdotuksen mukaan nousevat menot 304,670 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 219,313 markan sijasta.

Työväenopiston menosääntö osottaa yksinomaan kohonneita menoeriä ja kohoaa 81,200 markasta Smkaan 110,887: 50, jommoista lisäännystä muiden opetuslaitosten budjettiehdotukseen verraten täytyy pitää kutakuinkin kohtuullisena. — Tämänkin laitoksen menosääntöön on merkitty 2,000 markan arviomääräraha johtokunnan jäsenten palkkioita varten.

Helsingin kaupungin museon menosääntö kohoaa hallituksen erityisarvion mukaan 37,800 markkaan, mutta Rahatoimikamari on sen vähentänyt 27,550 markkaan, vaikka tähänkin menosääntöön on merkitty määräraha kokouksista maksettavia palkkioita varten sekä korotettu valaistus- ja vedenkulutusmääräraha. Vähennykset koskevat valokuvausta sekä museoesineiden, muotokuvain y. m. ostoa varten olevaa määrärahaa, jonka hallitus oli ehdottanut 12,000 markaksi, mutta Rahatoimikamari on vähentänyt 8,000 markkaan, määrärahaa plastillisen mallin laittamiseksi Helsingin kaupungista, jonka erän Kamari on vuodeksi 1919 merkinnyt mainitun työn alkuperäisen suunnitelman mukaisesti 5,000 markaksi, sekä tarverahain määrärahaa, jonka ehdotettua suurta korotusta on pidetty tarpeettomana.

Musiikkilautakunnan menosääntöön on uutena eränä merkitty lautakunnan jäsenten palkkioiksi arviolta 1,500 markkaa. Katsoen lautakunnan laajentuneesta toiminnasta sen puheenjohtajalle koituvaan lisääntyneeseen työhön ja vastuunalaisuuteen olisi Rahatoimikamarin mielestä puheenjohtajan palkkion korottaminen 2,400 markkaan perusteltu, mutta Kamari ei ole katsonut olevan ehdottaminen muutosta vastikään vahvistettuun kaupungin viranpitäjien palkkaussääntöön, johon puheena olevasta luottamustoimesta on palkkioksi merkitty tähänastinen 1,200 markan määrä. Tarverahain määräraha on, etusijassa kohonneiden painatuskulujen johdosta, korotettu 1,400

markkaan. Koko menosääntö kohoaa 11,900 markkaan. Kaupunginorkesterin budjettiehdotuksen Musiikkilautakunta mainitsee laatineensa siihen katso-matta, päätetäänkö orkesteri lopullisesti ottaa kaupungin omaksi. Puheena olevaan tarkoitukseen on lautakunta laskenut tarvittavan 345,000 markkaa 1918 vuoden menosäännön 261,000 markan sijasta. Tuo huomattava 84,000 markan korotus jakautuu palkkausten ja muiden kulujen kesken, jotka lautakunnan on kalliin ajan johdosta täytyntä merkitä korotetuina määrin. Toiselta puolen on tulolaskelmassakin, joka näyttää laaditun toivottavalla varovaisuudella, kohonneita eriä, niin että kaupungin lisämenot kuluvan vuoden rahasääntöön verraten ovat ainoastaan 17,000 markkaa.

Ne määrärahat, mitkä aikaisemmin on Musiikkilautakunnan valvonnan alaisina annettu erinäisten sivistystarkoitusten kannattamiseksi, on esillä olevaan ehdotukseen merkitty anotuina määrin, paitsi musiikkiopiston orkesterikoulun määrärahaa, joka on merkitty 12,000 markaksi anottujen 15,000 markan sijasta. Siihen nähden että puheena oleva määräraha kuluvan vuoden budjettia vahvistettaessa korotettiin 5,000 markasta 10,000 markkaan, on sen edelleen korottaminen 5,000 markalla tuntunut liialliselta. Helsingin torvisoittokunnalle useana vuonna annettu apuraha on poistettu, syystä että soittokunta on hajaantunut. Apumaksut kohoavat Kamarin ehdotuksen mukaan kaikkiaan 50,000 markalla ja kokonaismenot tämän luvun kohdalla 406,900 markkaan.

Kaupungin menot opetus- ja sivistyslaitoksista ovat nousseet seuraaviin määriin:

			% koko menosäännöstä.
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	798,047: 42	10.7 %
” 1905 (” ”)	”	1,116,592: 64	16.6 ”
” 1910 (” ”)	”	1,674,009: 21	10.6 ”
” 1915 (” ”)	”	2,703,527: 72	12.2 ”
” 1917 (” ”)	”	3,490,685: 65	11.1 ”
” 1918 (rahasäännön ”)	”	4,563,351: 87	5.7 ”
” 1919 (budjettiehd. ”)	”	7,065,814: 35	7.1 ”

Kymmenes pääluokka.

Kauppahallit ja kauppatorit.

Tämänkin pääluokan kohdalla on huomattavana määrärahain kohoamista. Niinpä on tarkastusmiesten palkat merkitty Kaupunginvaltuuston vahvistamassa uudessa palkkaussäännössä mainituina korotetuina määrin. Renkien

palkat maksetaan yhteismäärärahoista, ja on yksissä neuvoin Palkkalautakunnan kanssa vuosipalkaksi laskettu 2,400 markkaa. Valaistus- ja vedenkulutusmäärärahat on laskettu kuluvana vuonna olleiden kustannusten pohjalla ja lisäksi huomioon ottamalla ensi vuonna kohoavat yksikköhinnat. — Muitakin määrärahoja on, sikäli kuin on katsottu tarpeelliseksi, jossain määrin korotettu. Korotukset nousevat seuraaviin määriin:

Hietalahdentorin kauppahalli	Smk	5,150: —
Länsirannan "	"	21,300: —
Kasarmintorin "	"	5,150: —
Hakaniementorin "	"	9,700: —
Harjutorin "	"	1,100: —

Vallilan kauppahallia varten, jonka avaaminen on kapinan johdosta jonkin verran myöhästynyt, on merkitty hiukan korotettu menosääntö, joka osottaa lisäännystä 2,000 markkaa. — Palkkiota myyntipaikkain osottamisesta toreilla on niinkään hiukan korotettu, jotta se paremmin vastaisi muilla aloilla maksettuja kohonneita työpalkkoja.

Kolmannentoista pääluokan, Yleiset työt, kohdalle on Rahatoimikamari merkinnyt määrärahan Böleen rakennettavaa uutta kauppahallia varten. Kun on epätietoista, valmistuisiko tämä hallirakennus, siinäkin tapauksessa että Kaupunginvaltuusto tämän ehdotuksen hyväksyisi, niin hyvissä ajoin, että se jo ensi vuonna voitaisiin luovuttaa yleisölle, ei Kamari ole esillä olevaan budjettiehdotukseen merkinnyt määrärahaa tämän kauppahallin hallintomenoja varten.

Kauppahalleista on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	7,271: 07
" 1905 (" ").....	"	12,850: 05
" 1910 (" ").....	"	20,292: 55
" 1915 (" ").....	"	58,697: 04
" 1918 (rahasäännön ").....	"	84,340: —
" 1919 (budjettiehd. ").....	"	129,040: —

Yhdestoista pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Teknillisten laitosten menosääntö on merkitty pääasiassa eri laitosten antamain erityisarvioiden mukaisesti, ja pyytää Rahatoimikamari viitata tämän

oheisissa liitteissä esitettyihin eri laitosten perusteluihin. Kamarin tekemät muutokset ja lisäykset mainitaan seuraavassa.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen menosäännössä on tarverahain määräraha korotettu 2,800 markasta 4,000 markkaan, joten menosääntö kohoaa 18,000 markkaan.

Vesijohtolaitoksen hallintomenot ovat palkanjärjestelyn johdosta tuntuvasti kohonneet. Kohoamista on niinkään huomattavana vuokraa ynnä siivoamista ja valaistusta sekä tarverahoja varten olevissa määrärahoissa. Rahatoimikamarin mielestä pitää säästäväisyyttä voida noudattaa painatus- töissä, eritoten tarpeettoman kalliiksi käyneiden vuosikertomusten painattamisessa. Hallituksen ehdottama tarverahain määräraha 15,000 markkaa on sentähden vähennetty 5,000 markkaan. Hallintomenoja on laskettu olevan kaikkiaan 110,870 markkaa kuluvan vuoden menosääntöön merkittyjen 84,400 markan sijasta. — *Käyttökustannukset* niinkään kohovat huomattavasti eli 986,580 markasta 1,217,775 markkaan. Korotuksia perustelevat sekä työn että tarveaineiden, eritoten vedenpuhdistuksessa tarpeellisten kemikalioiden, kohonneet hinnat. Verraten suurinta kohoamista osottavat *Johtoverkko ja vesisäiliö* nimisen luvun kohdalle merkityt menot, jotka yhteensä nousevat 181,500 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 107,000 markan sijasta. Kohoamiseen vaikuttaa olennaisesti vesisäiliön katon uudistamista varten merkitty 40,000 markan määräraha. — Kustannukset *jakelusta* kohoavat 76,000 markasta 101,000 markkaan. *Johtotyöosaston, työpajan ja varaston* menot on laskettu 68,800 markaksi tämänvuotisen menosäännön 56,200 markan sijasta. — Jonkin verran suurempaa kohoamista on huomattavana *Sekalaiset menot* nimisen luvun kohdalla, etusijassa sen johdosta että virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäysten määrärahaa on korotettu kokonaisella 70,000 markalla. Puheena oleva korotus, joka tavataan jonkin verran erisuuruisena kaasulaitoksen ja sähkölaitoksen menosääntöjen vastaavain lukujen kohdalla, johtuu siitä, että tästä määrärahasta olisi, paitsi Kaupunginvaltuuston vahvistamia niin sanoaksemme varsinaisia kalliinajanlisäyksiä, myös maksettava ylimääräiset palkanparannukset, joiden avulla koetetaan laitosten palveluksessa pysyttää tai niiden palvelukseen saada eteviä kykyjä. Tämän luvun loppusumma nousee 334,550 markkaan 1918 vuoden menosäännön 245,000 markan sijasta. — Nimikkeen *Utistustyöt* kohdalle on, paitsi laitoksen erityisarvioon merkittyjä vähäisiä eriä työkalujen ja mittarien ostoon sekä uusien johtojen teettämiseksi teknillisten laitosten Hallituksen määräyksen mukaan, hankittujen kustannusarvioiden mukaisesti merkitty määrärahat vesijohdon teettämiseksi niiden katujen alle, joiden tasoitusta varten on ehdotettu osotettavaksi määrärahat. Niinkään on merkitty vesijohtotyöt, joita varten Kaupunginvaltuusto on myöntänyt lainavaroja, koska Kamarin mielestä näidenkin töiden kustannusten pitää tulla näkyviin kaupungin budjetissa. Viimeksi

mainittuun ryhmään kuuluvat määrärahat vesijohtokanavan teettämiseksi erinäisten Pakaan alueen ja samaten erinäisten Töölön katujen, lähemmin mainiten Ahlqvist-, Ilmarinen-, Sampo-, Luther-, Temppeli- ja Fredrikinkadun osain alle, jotka määrärahat, toisen 200,000 ja toisen 277,350 markkaa, Valtuusto myönsi tammikuun 21 päivänä tätä vuotta. Kun samalla tarpeelliset määrät puheena olevain katujen tasoitusta ja viemärijohdoilla varustamista varten myönnettiin, Pakaan katuja varten maksettavaksi lainavaroista ja Töölön katuja varten 1918 vuoden menosääntöön erinäisiä töitä varten merkitystä 3,000,000 markan määrärahasta, ja myönnettyt rahamäärät, sikäli kuin niitä ei ole käytetty, siirtyvät vuoteen 1919 ja mainitut katutyöt olisi myytävain tonttien luvun lisäämiseksi suoritettava loppuun ensi vuonna, on ollut välttämättömiä merkitä määrärahat mainittuihin katuosiin laskettavia putkijohtoja varten. Nykyisten hintain johdosta ovat nämä menot varsin suuret, nousten Pakaan Teollisuuskadun osalta 59,000 markkaan sekä Töölön katujen osalta yhteensä 133,400 markkaan. Samoista syistä on määrärahat merkitty putkijohtojen laskemiseksi Kotkan- ja Hakaniemenkadun sekä Tammisaaren- ja Heinolankadun välisiin Loviisankadun osiin samoin kuin Hangon-, Tammisaaren-, Heinolan-, Mechelin ja Caloniuskatuun pitkin pituuttaan ynnä erikseen mainittuihin Huopalahden- ja Munkkiniemenkadun osiin, joita kaikkia katuja käytiin vuonna 1917 teettämään Kaupunginvaltuuston elokuun 17 päivänä samaa vuotta tekemän päätöksen mukaisesti ja joiden tasoitusta ja kanavoimista varten on määrärahat kuluvan vuoden menosäännössä. Mainittujen katujen vesijohtoja varten tarvitaan nyt kaikkiaan 225,900 markkaa. — Tämän luvun menojen loppusumma on 940,650 markkaa, josta määrästä 905,650 markkaa on ehdotettu maksettavaksi lainavaroista.

Vesijohtolaitoksen kokonaismenot on laskettu 2,955,145 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 5,624,230 markan sijasta.

Kaasulaitoksen menot osottavat tuntuva kohoamista. *Hallintomenot* kohoavat 82,670 markasta 99,860 markkaan palkkain, vuokrain ja tarverahain lisääntymisen johdosta. Suurin kohoaminen on huomattavana *Käyttö* nimisen luvun kohdalla, sillä käyttökustannukset kohoavat kaikkiaan 5,417,400 markkaan kuluvan vuoden budjetin 2,501,800 markasta. Tämä johtuu etusijassa siitä, että hiilien ostoja varten on merkitty 2,460,000 markkaa, jota vastaavaa erää ei ole 1918 vuoden menosäännössä, mutta siitä huolimatta on kaasutuspuiden määrärahaa vain hiukan vähennetty. Kaikkia työpalkkoja ja tarveaineita varten olevia määrärahoja on tuntuvasti kohotettu. — Sen johdosta että on edellytetty saatavan kivihiiliä käytettäväksi, on erinäisten *sivutuotteiden* valmistusta ja myyntiä varten oleva määräraha korotettu 500 markasta 120,000 markkaan. Sitä vastoin on vesikaasun valmistusmääräraha kokonaan poistettu. Määräraha kesäloman hankkimiseksi työntekijöille on poistettu sekä tästä että seuraavasta luvusta ja koko tähän tarkoitukseen tarvittava raha-

määrä merkitty Sekalaista nimisen luvun kohdalle. Nimikkeen *johtoverkko ja jakelukello* kohdalla kohoavat menot 45,600 markasta 56,700 markkaan. Jonkin verran runsaampaa kohoamista osottavat *jakelukustannukset*, jotka kaikkiaan nousevat 209,000 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 152,000 markasta. *Johtotyöosaston, työpajan, varaston ja näyttelyn* menot on laskettu 69,900 markaksi 1918 vuoden menosäännön 59,600 markan sijasta. *Sekalaiset menot* kohoavat 264,894 markasta 474,394 markkaan. Tämän suuren eron aikaansaa etusijassa kolme määrärahaa, nimittäin korko kaupunginkassassa olevalta konttokuranttitililtä, joka odotettavana olevaa toiminnan laajenemista silmällä pitäen on korotettu 20,000 markasta 80,000 markkaan, virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiin ja tilapäisiin palkanparannuksiin varattu määräraha, joka edellä vesijohtolaitoksen menosäännön perusteluissa mainituista syistä on korotettu 200,000 markasta 295,000 markkaan, sekä jo mainittu työntekijäin kesälomaa varten oleva määräraha, joka on aikaisemmin ollut jaettuna eri lukujen kohdalle, mutta nyt merkitty tähän 27,000 markan määräisenä. — *Katuvalaistuksen* kustannukset kohoavat runsaasti, syystä että ne on laskettu edellyttäen täydellistä valaistusta, joten ne nousevat 263,000 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 108,000 markasta. *Utistöiden* nimikkeen kohdalle on merkitty Kaupunginvaltuuston lokakuun 15 päivänä kuluvaan vuoteen uuden uunilaitoksen rakentamista sekä ekshaustorin hankkimista varten myöntämät lisämäärärahat. Nämä kustannukset on Valtuuston päätöksen mukaisesti merkitty maksettaviksi lainavaroista. Tämän luvun kohdalla on menoja kaikkiaan 120,000 markkaa vastaavan määrän ollessa 1918 vuoden menosäännössä 20,000 markkaa.

Kaasulaitoksen kokonaismenot on laskettu 6,710,254 markaksi vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä 3,234,564 markkaa.

Sähkölaitoksenkin menot on vuonna 1919 laskettu tämänvuotisia tuntuvasti suuremmiksi. Niinpä kohoavat *hallintomenot* 178,555 markasta 226,970 markkaan. *Käyttömenot* kohoavat suhteellisesti vieläkin enemmän eli 4,791,450 markasta 6,347,000 markkaan, pääasiallisimmin työpalkkain ja tarveainehintain kohoamisen johdosta. — Menot *johtoverkosta, johtotöistä ja jakelusta* on laskettu 447,100 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 296,800 markan sijasta. *Katuvalaistukseen* on laskettu tarvittavan 60,000 markkaa. — *Sekalaiset menot* kohoavat 512,375 markasta 615,617 markkaan, pääasiallisesti samoista syistä, mitkä on mainittu kaasulaitoksen vastaavain menojen kohdalla. *Utistöiden* joukkoon on merkitty Kaupunginvaltuuston viime elokuun 20 päivänä tekemästä päätöksestä johtuvat kustannukset sähkövalon ottamisesta käytäntöön petrolivalaistuksen sijaan eräissä osissa kaupunkia (Bölen esikaupungissa, erinäisten Eläintarhan ja Kaisaniemen teiden sekä Läntisen Viertotien erään osan varrella) ynnä kaasuvalaistuksen vaihtamisesta sähkövalaistukseen Länsirannassa pakkahuoneen ympärillä. — Niin-

ikään on Valtuuston kuluva marraskuun 26 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti merkitty määräraha korkeajännitteiskaapelin teettämiseksi Katajanokalle sekä viime lokakuun 15 päivänä tehdyn päätöksen mukaisesti määräraha muuntajakoneiston hankkimiseksi raitiotiekäyttöä varten. Kaikki nämä sähkölaitoksen laajentamiseen tarkoitetut määrärahat, yhteensä 633,400 markkaa, pannaan maksettavaksi lainavaroista. Tämän luvun kohdalla nousevat menot yhteensä 678,400 markkaan ja laitoksen menosääntö päättyy kaikkiaan 8,375,087 markkaan vastaavain määräin ollessa kuluva vuoden menosäännössä 70,000 ja 5,884,180 markkaa.

Seuraava yhdistelmä osoittaa kaupungin teknillisten laitosten menojen viimeaikaisen kohoamisen sekä sinänsä että kaupungin koko menosääntöön verraten:

			% koko menosäännöstä
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	303,357: 13	4.1
„ 1905 („ „)	„	836,136: 70	12.4
„ 1910 („ „)	„	3,837,938: 91	24.3
„ 1915 („ „)	„	3,288,226: 93	14.8
„ 1917 („ „)	„	8,281,709: 58	26.2
„ 1918 (rahasäännön „)	„	14,742,974: —	18.3
„ 1919 (budjettiehdot. „)	„	18,040,486: —	17.9

Kahdestoista pääluokka.

Katu- ja laiturivalaistus.

Tarkastaessaan kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen menosääntöehdotukseen katu- ja laiturivalaistusta varten merkittyjä kustannuksia on Rahatoimikamarin huomio kiintynyt siihen, että kaasuvallaistuksen kustannukset ovat huomattavasti kokonneet sekä verraten kuluva vuoden menosäännön vastaavaan menoerään että sähkövalaistuksen kustannuksiin. Kun nyt näytävät olevan poistumassa ne esteet, joita sotatila on aikaansaanut jatkuvalla siirtymiselle kaasuvallaistuksesta sähkövalaistukseen, lienee aika ryhtyä mainitun suuntaisiin toimenpiteisiin. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole katsonut olevan ilman alustavaa selvitystä tekeminen muutoksia ensi vuodeksi ehdotettuun menosääntöön, mutta on aivan kohdakkoin ryhtyvä hankkimaan tarpeellista selvitystä ja laatimaan ehdotusta asiassa.

Katuvallaistuksesta on laskettu olevan menoja 799,500 markkaa kuluva vuoden menosäännön 400,500 markan ja 1917 vuoden menosäännön 199,900 mar-

kan sijasta, joten ne ovat kahden vuoden kuluessa kohonneet nelinkertaisiksi. Tähän tulokseen vaikuttaa osaltaan tietenkin se seikka, että 1917 vuoden laskelma tehtiin sillä edellytyksellä, että katuvalaistusta supistettaisiin, jota vastoin vuonna 1919 on edellytetty käytettävän täyttä valaistusta. Muuten johtuu kohoaminen työpalkkain ja kaasunhinnan noususta. — Katujen *sähkövalaistuksesta* lasketaan olevan kustannuksia 338,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 237,800 markan sijasta. Kilowattituntien luku on sama kuin vuonna 1918, joten menojen kohoaminen johtuu yksinomaan työpalkkain ja sähkövirran hinnan noususta. — *Petrolivalaistuksen* kustannukset ovat vähentyneet 47,010 markasta 25,000 markkaan, syystä että kuluvana vuonna on erinäisissä osissa kaupunkia otettu käytäntöön sähkövalaistus petrolivalaistuksen sijasta. — *Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräisestä valaistuksesta* on kustannusten laskettu kohoavan 9,600 markasta 13,500 markkaan.

Katu- ja laiturivalaistuksen kokonaismenot kohoavat 1,176,000 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 694,910 markasta. Kohoaminen edellisiin vuosiin verraten käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	191,750: 96
” 1905 (” ”)	”	243,045: 78
” 1910 (” ”)	”	223,351: 05
” 1915 (” ”)	”	209,274: 31
” 1918 (rahasäännön ”)	”	694,910: —
” 1919 (budjettiehd. ”)	”	1,176,000: —

Kolmastoista pääluokka.

Yleiset työt.

Kunnallisessa toiminnassa muodostavat yleiset työt sen alan, missä painostavain taloudellisten olojen vallitessa noudatettu säästäväisyys osottaa silmään pistävimmän tuloksen. Että kaupungin yleisten töiden Hallitus on budjettiehdotustaan laatiessaan ollut tietoinen nykyisestä tukalasta tilanteesta, sitä osottaa menosäännön loppusumma, joka on 9,119,390 markkaa, sen sijaan että kuluvan vuoden menosääntö päättyy 22,899,300 markkaan. Vaikka viimeksi mainitusta summasta luetaankin pois menosäännössä erikseen lueteltuja hätäaputoita varten osotettu noin 7,000,000 markan määrä sekä lisäksi osotettu 3,000,000 markan määräraha, jotka rahamäärät johtuivat 1917 vuoden jälkipuoliskolla vallinneista tavattomista oloista, on vähennys kuitenkin lähes 4,000,000 markkaa. Rahatoimikamari ei olekaan havainnut mahdolliseksi mai-

nittavasti supistaa ehdotettuja töitä. Katsomatta kunnossapito- ja korjaustoimintaan, jota ei saa laiminlyödä, täytyy nimittäin uutistöitäkin jatkaa, jottei kaupungin kasvu ja kehitys kärsisi haittaa taikka kokonaan pysähtyisi. Ainoastaan vähäisen osan töistä on Kamari poistanut, kun ei ole pitänyt niitä välttämättömän tarpeellisina, minkä ohessa Kamari on eräiden ehdotettujen töiden sijaan merkinnyt toisia, joiden teettäminen Kamarin mielestä on ollut suotavampi. Nämä mainitaan ja perustellaan lähemmin seuraavassa. Se seikka että Kamarin ehdottamat yleiset työt antavat tulokseksi tuntuvasti kohonneen loppusumman, johtuu siitä, että Kamari on ehdotukseensa merkinnyt erinäiset Kaunginvaltuuston päättämät työt sekä lisäksi katsonut olevan ehdottaminen loppuun suoritettavaksi sekä Kaisaniemenkadun tasoituksen että hätäaputyönä alotetun satamaradan laajentamisen kaksoisraiteiseksi tavararatapihan ja Ruoholahdensataman väliltä. Kaikki nämä työt on ehdotettu teetettäväksi lainavaroilla, joten niiden kustannukset eivät rasita budjettia. Vaikka Kamarin budjettiehdotukseen on yleisiä töitä varten merkitty 13,597,660 markkaa, on niistä todellisuudessa verotusvaroista maksettavia menoja vähemmän kuin hallituksen ehdottamista töistä eli vain 8,713,460 markkaa, koska erotus, 4,884,200 markkaa, ehdotuksen mukaan maksettaisiin 1917 vuoden obligatsioonilainasta.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Rakennuskonttorin menosääntö kohoaa 513,110 markasta 600,690 markkaan. Hallituksen eri kirjelmässä tekemän ehdotuksen mukaisesti on hallituksen jäsenten palkkio luettu 30 markaksi kultakin kokoukselta. Palkkausmäärärahat kohoavat kaikkiaan 51,040 markalla. Uutena eränä on merkitty Kaupunginvaltuuston myöntämä määräraha kaupungin lämmityslaitosten valvontaa varten. Metsänvartija-apulaisia ja metsänviljelystä varten olevaa määrärahaa on jonkin verran korotettu, kun taas kaupungin uuden tonttikirjan laatimista varten on merkitty hiukan pienempi lisämääräraha kuin tätä työtä varten on 1918 vuoden menosäännössä, koska se on osottautunut riittämättömäksi. Kaupungin hiljattain ostamain maatilain kartallepanoa ja korkeusmittausta varten merkittiin kuluvan vuoden menosääntöön 30,000 markkaa. Vaikkei tätä määrärahaa ole kokonaan käytetty ja ylijäämä siirtyy vuoteen 1919, on Rahatoimikamari, jouduttaakseen tätä tärkeää, kaupunginasemakaavan muodostuksen pohjana olevaa työtä, joka kokonaisuudessaan vaatii osotettua tuntuvasti suuremman rahamäärän, ehdotukseensa merkinnyt 10,000 markan lisämäärärahan. Rakennuskonttorin muutettua kaupungin omistamassa talossa sijaitsevaan huoneistoon poistuu vuokramääräraha, mutta lisäksi tulevat määrärahat vedenkulutusta ja puhtaanapitoa varten. Polttoaineita ja siivoamista samoin kuin tarverahojakin varten on merkitty korotetut määrärahat. Ennen sotaa menosäännössä tavallisen määrärahan ulkomaisia opintomatkoja varten on Rahatoimikamari nyt katsonut sopivaksi jälleen merkitä siihen. Kustannukset

kesäloman hankkimisesta eräille rakennuskonttorin työntekijöille ovat nykyisten korkeiden työpalkkain johdosta, joiden huojistumista hallitus ei voi lähiaikoina odottaa, kohonneet kokonaisella 50,000 markalla.

Rakennukset ja talot, korjaus ja kunnossapito nimisen luvun kohdalla on menot hallituksen ehdotuksen mukaan laskettu 520,600 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 345,850 markan sijasta. Tämä tuntuva korotus johtuu osin tarveainehintain ja työpalkkain kohoamisesta, osin siitä että korjaustyöt on menneinä vuosina säästäväisyyssyistä rajoitettu mahdollisimman vähiin, minkätähden niitä nyt täytyy toimittaa laajemmasa mitassa. Menosääntöön on Rahatoimikamari merkinnyt hiljattain ostetun Kulla torpin korjaustöitä varten kaupunginarkkitehdin arvion mukaisesti 5,500 markkaa, erinäisiä Marian sairaalassa teetettäviä ja Kamarin puoltamia töitä varten 48,550 markkaa, Alppilan hiihtomäen korjausta varten 20,770 markkaa sekä Raatihuoneella olevan Rahatomikonttorin huoneiston laajentamista varten 14,700 markkaa. Tämän johdosta kohoavat korjaus- ja kunnossapitokustannukset 610,120 markkaan. — *Utistöihin* on hallitus ehdottanut käytettäväksi kaikkiaan 260,200 markkaa. Tästä summasta on Kamari vähentänyt 50,000 markkaa supistamalla Punavuorenkadun uuden kansakoulutalon rakennustöiden alottamista varten ehdotettua summaa vastamainitulla määrällä. Ei nimittäin näy nykyisen kalliin ajan vallitessa olevan syytä jouduttaa puheena olevaa työtä, kun kansakouluhuoneistot ovat vapautuneet majoituksesta ja oppilasmäärä on vähentynyt. — Muilta kohdin on Kamari yhtynyt hallituksen ehdotukseen. Uutena eränä on Kamari merkinnyt 50,000 markkaa kauppahallin rakennuttamiseksi Böleen. Olisi epäilemättä tuon varsinaisesta kaupungista loitolla sijaitsevan yhdyskunnan 2,800 henkeen nousevalle väestölle suuri helpotus, jos se saisi ostaa tarvikkeensa omassa piirissään sijaitsevasta kauppahallista. Ehdotetulla summalla saataneen rakennetuksi saman laajuisen kauppahalli kuin nykyinen Harjutorin halli on. Uusia ovat niinkään Kaupunginvaltuuston päätöksiin perustuvat määrärahat katoksien y. m. ja vesijohdon teettämiseksi Kunnalliskodin sikalaan sekä kahden raudanerityssuodattimen hankkimiseksi Nickbyn mielisairaalaan. Tämän luvun kohdalla nousevat menot kaikkiaan 340,200 markkaan.

Kadut ja yleiset palkat, korjaus ja kunnossapito nimisen luvun kohdalla on hallituksen ehdotuksessa menoja 463,600 markkaa, mutta Rahatoimikamari on ne vähentänyt 328,900 markkaan. Kamari on nimittäin poistanut Simonkadun ja Läntisen Viertotien välisen Länsi Henrikinkadun sekä Länsi ja Itä Henrikinkadun välisen Simonkadun noppakivipäällystystä varten ehdotetut määrärahat, koska nämä työt näyttää olevan jätettävä siksi, kunnes näiden tienoiden vastainen asemakaava on saatettu lähemmäksi ratkaisuaan. Edelleen on Kamari hallituksen ehdotuksesta poistanut Neitsyt-polun ja Merikadun tonttien N:ojen 7 ja 9 rajan välisen Merikadun osan

uudesti viertämistä varten ehdotetun määrärahan, koska mainittu katuosa vielä voinee jonkin vuoden nykyisessäkin kunnossaan tyydyttää sikäläisen vähäpätöisen liikenteen tarpeita.

Kadut ja yleiset paikat, uutistytöt nimiseen osastoon on hallitus merkinnyt määrärahoja kaikkiaan 255,800 markkaa. Ehdotetuista töistä on Rahatoimikamari katsonut alempana mainittujen voivan jäädä johonkin seuraavaan vuoteen:

Merisatama; Kapteeninkadun—Neitsytpolun kohdalla kulkevan satamaradan lastausraiteen pohjoispuolisen tien viertäminen	Smk	10,500: —
Merisatama; Kapteenin- Laivurikadun kohdalla kulkevan satamaradan eteläpuolisen tien viertäminen	”	28,800: —
Kangasalantien Keitelelen- ja Inarintien välisen osan viertäminen	”	21,100: —
Kalastajatorin tasoitus	”	10,000: —
	Smk	70,400: —

Sitä vastoin on Kamari ehdotukseensa merkinnyt Kaupunginvaltuuston tammikuun 21 päivänä kuluvaan vuoteen erinäisten Pakaan alueen katujen tasoitusta varten lainavaroista myöntämät 2,148,500 markkaa¹⁾. Kun hallitus on perustelussaan maininnut, että useita vuonna 1917 hätäaputöinä alotettuja kaduntasoitustöitä, joita varten on määrärahat 1918 vuoden menosäännössä, ei vielä ole loppuun suoritettu ja kun täytyy pitää huonona taloudenhoitona, että jätetään keskeneräisiksi töitä, joiden loppuun suorittamisen johdosta kaupunki saisi uusia myytäviä tontteja, on Kamari puheena olevia tasoitustöitä varten merkinnyt hallituksen tarpeellisiksi katsomat lisämäärärahat.

Näillä määrärahoilla suoritettaisiin loppuun seuraavain katujen tasoitus:

Pengerkatu	Smk	30,000: —
Ensimmäinen linja Castrén- ja Alppikadun väliltä	”	34,000: —
Torkkelikatu Agricola- ja Pengerkadun väliltä	”	70,000: —
Loviisankatu Kotkan- ja Karjalankadun väliltä	”	23,000: —
Hangonkatu	”	7,000: —
Tammisaarenkatu	”	29,000: —
Heinolankatu	”	11,000: —
	Yhteensä Smk	204,000: —

Myöskin kauan tekeillä ollutta Kaisaniemenkatua varten on hallituksen ehdotuksen mukaisesti merkitty 104,700 markkaa. Lopuksi on budjettiehdot-

¹⁾ Budjettiehdotukseen väärin merkitty 2,148,000 markaksi, mikä täten oikaistaan.

tukseen merkitty se 2,579,000 markan rahamäärä, johon kustannusten on laskettu nousevan Kamarin eri esityksessä (Kvston pain. asiakirj. N:o 45 vuodelta 1918) puoltamasta satamaradan laajentamisesta kaksoisraiteiseksi Töölön tavararatapihan ja Ruoholahden sataman väliltä ynnä sen yhteydessä olevista töistä, joiden kaikkien kustannukset hallitus oli laskenut viime lokakuussa. — Tämän osaston kohdalla nousevat menot kaikkiaan 5,221,100 markkaan, ja luvun loppusumma on 5,550,500 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 8,958,100 markan sijasta.

Kanavat ja viemärit, korjaus ja kunnossapito nimisen luvun kohdalle on menot merkitty hallituksen budjetti-arvion mukaisesti. *Uutistöitä* varten ehdotettuihin määrärahoihin on tehty samat muutokset kuin uusien katujen teettämistä varten ehdotettuihin. Luvun loppusumma on 598,700 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 1,643,600 markan sijasta.

Hallituksen ehdotuksessa *Tiet, korjaus ja kunnossapito* sekä *uutistytöt* kohdalla olevia määrärahoja vastaan ei Rahatoimikamarilla ole ollut mitään muistuttamista. Nämä määrärahat nousevat kaikkiaan 40,800 markkaan ¹⁾.

Vaikka hallituksen ehdotukseen *Satamat, korjaus ja kunnossapito* nimisen luvun kohdalle merkityt menot osottavat kuluvan vuoden menosääntöön verraten huomattavaa kohoamista — 199,000 markasta 561,350 markkaan — ei Rahatoimikamari ole katsonut voivansa niitä supistaa. Viime vuosina on satamalaitosten korjaukset useista syistä täytyneet rajoittaa mahdollisimman vähiin. Tämän johdosta täytyy satamissa sotatilan lakattua odotettavana olevan vilkkaamman liikenteen vuoksi teettää laajaperäisempiä kuntoonpanotöitä. Lisäksi on otettava huomioon työpalkkain ja tarveaineiden hinnan kohoaminen. Satamain ruoppaus käy kalliimmaksi, syystä että satama-alue on sota-ajan kuluessa mataltunut. Vuosittain toimitettavain syvyysmittaus- ja pohjatutkimustöiden lisäksi tulevat vuonna 1919 kaupungin asettaman satamakomissionin vaatimat mittaukset. Kamarissa puheena olleesta ehdotuksesta että syvyysmittauksia varten olevaa määrärahaa korotettaisiin 30,000 markalla Porkkalaan vievän väylän trallauksen kustantamiseksi on luovuttu Kamarin saatua tietää, että aikomus on teettää mainittu työ valtion kustannuksella. Suuri osa rantasiltain ja laiturien korjaustöistä on budjettiehdotukseen merkitty satamaviranomaisten vaatimuksesta. Välittömästi kapinasta johtunut isonlainen työ on Pitkäsillan kuntoonpano, sillan kaiteet ja kiviliistat kun vioittuivat kaupunkia valloittaessa huhtikuun 12 päivänä 1918.

Nimikkeen *Satamat, uutistytöt* kohdalla hallituksen ehdotuksessa olevista töistä on Kamari poistanut Katajanokan pohjoisrantaan entisen luotsipaviljongin itäpuolelle ehdotetun, 75 soutuveneelle varatun laiturin, josta työstä on laskettu olevan kustannuksia 12,500 markkaa, koska venepaikkain sijoitta-

¹⁾ Menosäännössä on painovirheen johdosta 40,000 markkaa, mikä täten oikaistaan.

mista tähän osaan kaupunkia ei ole pidetty sopivana. Ehdotusta lisämäärärahan osottamisesta XX kaupunginosan satamarakennuksia varten on Kamari puoltanut ja pyytää viitata hallituksen perusteluun (Liite IV), johon Kamari on yhtynyt. — Tämän osaston kohdalla kohoavat menot 516,800 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 2,950,000 markasta.

Istutukset, korjaus ja kunnossapito nimisen luvun kohdalla on menot laskettu 419,700 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 393,400 markan sijasta ja osottavat siis verraten vähäistä kohoamista, joka on etusijassa johtunut työpalkkain noususta. Tässä on huomattava, että hallitus oli edellyttäen istutuksiin pantavan huolellisempaa hoitoa kuin kuluneina sota-vuosina, laskenut istutusten ja puutaimistojen kunnossapidosta olevan menoja 306,000 markkaa, mutta Kamari on vähentänyt summan 275,000 markkaan, koska sen mielestä edelleen on mitä suurinta säästäväisyyttä noudatettava tällä alalla. — Uutena eränä on merkitty 3,600 markkaa kaatuneiden suojeluskuntalaisten ja soturien hautain hoitoa varten. — *Uutistytöt* nimisen osaston kohdalla oli hallitus ehdottanut talvipuutarhan pääkäytävän järjestämistä varten merkittäväksi 52,200 markkaa, mutta Kamari on tämän rahamäärän vähentänyt 20,000 markkaan, koska hallituksen oman lausunnon mukaan tämän työn käy haitatta jakaminen kahdelle vuodelle. — Tämän osaston kohdalla kohoavat menot 101,300 markkaan. Menojen loppusumma on 521,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 699,900 markan sijasta.

Puhtaanapitolaitos, korjaus ja kunnossapito nimisen luvun kohdalle on hallituksen ehdotuksen mukaisesti merkitty kaikkiaan 1,774,000 markkaa. Uutistöitä ei ole ehdotettu. Kuluvan vuoden menosäännössä on tämän luvun kohdalla menoja 1,396,700 markkaa. — Puhtaanapitolaitoksen kustannusten kohoaminen vuodesta 1900 lähtien näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

			% koko me- nosäännöstä.
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	107,029: 98	1.4
” 1905 (” ”).....	”	166,855: 18	2.5
” 1910 (” ”).....	”	261,202: 81	1.7
” 1915 (” ”).....	”	318,442: 16	1.4
” 1917 (rahasäännön ”).....	”	684,450: —	2.1
” 1918 (” ”).....	”	1,396,700: —	1.7
” 1919 (budjettiehd. ”).....	”	1,774,000: —	1.7

Hallituksen ehdotus *Yleisen makkien puhtaanapidon* menosäännöksi päättyy 2,152,500 markkaan, ja Rahatoimikamari on sen pääasiassa hyväksynyt. Vähennetty on ainoastaan 50 hevosen elatusmäärärahaa, jota varten palolaitoksen noudattaman yksikköhinnan, 5,400 markan mukaan hevosta kohti,

on merkitty 270,000 markkaa, minkä ohessa ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, kannellisten levyastiatin y. m. korjausmääräraha on hallituksen ehdottamasta 90,000 markan määrästä vähennetty 75,000 markkaan. Kuluvan vuoden menosäännössä on vastaava määrä 35,000 markkaa, joten korotus Kamarinkin ehdotuksen mukaan olisi noin 130 %. Uusina erinä on merkitty Kaupunginvaltuuston viime lokakuun 29 päivänä myöntämät määrärahat ruuantähteiden keräämistä varten 56,000 markkaa sekä keräysastiatin ostoon 12,000 markkaa. — Kamarin ehdotuksen mukaan nousisivat menot makkien puhtaanapidosta 2,110,500 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 1,740,000 markasta.

Kaupungin yleisestä makkien puhtaanapidosta on ollut menoja:

			% koko menosäännöstä.
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	181,491: 33	2.4
„ 1905 („ „ „).....	„	200,233: 32	3.0
„ 1910 („ „ „).....	„	259,297: 55	1.7
„ 1915 („ „ „).....	„	274,320: 34	1.2
„ 1917 (rahasäännön „ „).....	„	491,700: —	1.6
„ 1918 („ „ „).....	„	1,740,000: —	2.2
„ 1919 (budjettiehd. „ „).....	„	2,110,500: —	2.1

Edellä olevassa yhdistelmässä ei ole aivan oikeita numerotietoja vuosilta 1917 ja 1918, syystä että tässä ei ole otettu lukuun noina vuosina myönnettyjä suuria lisämäärärahoja. Yhdistelmästä kuitenkin näkyy, että Rakennuskonttorin tämän osaston toiminta on kehittynyt yhtä rinnan kaupungin muun kehityksen kanssa. Puhtaanapitolaitoksen viime vuosina saavuttama laajuus näyttää perustelevan tämän muutenkin varsin löyhästi kaupungin yleisiin töihin liittyvän osaston erottamista oman johtokuntansa alaiseksi laitokseksi. Tähän suuntaan käyvää ehdotusta ei Rahatoimihamari vielä voi tehdä, mutta asia olisi kuitenkin otettava selviteltäväksi, minkätähden Kamari pyytää esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

antaa Rahatoimikamarin tai tarkoitusta varten asetetun erikoiskomitean tehtäväksi ottaa käsiteltäväksi kysymyksen kaupungin Rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston erottamisesta erityiseksi, oman johtokuntansa alaiseksi laitokseksi.

Työkaluja varten ehdotetut määrärahat, yhteensä 238,500 markkaa, on Kamari sinänsä merkinnyt ehdotukseensa. Kuluvan vuoden menosäännössä on vastaava menoerä 333,000 markkaa.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalle on hallitus, paitsi kahta pienenlaista erää, jotka Kamarikin on hyväksynyt, pannut määrärahoja yhteensä 800,000

markkaa budjettiin merkittyjen yleisten töiden teettämiseksi Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan. Kuluvan vuoden menosääntöön merkittiin mainittua tarkoitusta varten tosin tuntuvasti suurempi rahamäärä, nimittäin 3,000,000 markkaa (Kamarin ehdotuksessa 6,000,000 markkaa), mutta on muistettava, että olot viimeksi mainittua menosääntöä laadittaessa olivat varsin tavattomat ja vaativat sentähden tavattomia toimenpiteitä. Kun nyttemmin jälleen on päästy säännöllisempiin oloihin, ei poikkeustoimenpiteitä enää ole käytettävä, minkätähden kaupungin menosääntöön on merkittävä ainoastaan erikoisesti nimitettyjä määrärahoja. Jos vasten luuloa hätäaputoita tarvitsisi teettää menosääntöön merkittyjen yleisten töiden lisäksi, on aina mahdollisuus niitä järjestää käyttämällä lainavaroja.

Kustannuksia kaupungin yleisistä töistä olisi Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan vuonna 1919 kaikkiaan 13,597,660 markkaa eli noin 9,300,000 markkaa vähemmän kuin niihin oli laskettu käytettävän vuonna 1918. — Yleisistä töistä on ollut kustannuksia:

		% koko menosäännöstä.
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 2,561,816: 76	34.4
” 1905 (” ”)	” 1,607,308: 25	23.9
” 1910 (” ”)	” 6,970,313: 62	44.2
” 1915 (” ”)	” 4,771,626: 87	21.5
” 1917 (” ”)	” 5,607,263: 17	17.8
” 1918 (rahasäännön ”)	” 22,899,300: —	28.4
” 1919 (budjettiehd. ”)	” 13,597,660: —	13.5

Neljästoista pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

Osastoon A. *Kaupungin virka- ja palvelusmiesten voimassa olevan eläkeohjesäännön perusteella maksettavat eläkkeet* on merkitty seuraava vuoden varrella myönnetty eläkke, nimittäin:

ent. satamakapteenille Oscar Wilhelm Andsténille.. Smk 6,000: —

Seuraavat eläkkeensaajat ovat vuoden varrella kuolleet:

1) ent. kansakoulunopettajatar Iida Molander. . . . . Smk 1,140: —

2) ” kamreeri Gustaf Hall. . . . . ” 4,320: —

Yhteensä Smk 5,460: —

Palvelukseen palaamisen johdosta on lakkautettu

putkimestari Juho Äijälän eläke ..... Smk 2,034: —

Vuonna 1919 eroavain virka- ja palvelusmiesten eläkkeitä varten on merkitty 6,000 markkaa eli 4,000 markkaa vähemmän kuin on 1918 vuoden menosäännössä. Menot tämän osaston kohdalla vähenevät siis 5,494 markalla ja nousevat 46,009 markkaan.

Osastossa *B. Kaupungin vakinaisten työntekijäin voimassa olevan eläkeohjesäännön perusteella maksettavia eläkkeitä* ei kuluvana vuonna ole entisten lisäksi myönnetty. Aikaisemmista eläkkeensaaajista on kuollut

kirvesmies Anders Kiisk ..... Smk 642: —

joten menot tämän osaston kohdalla vähenevät vastamainitulla määrällä ja ovat 16,263 markkaa.

Kaupunginvaltuuston erityisten päätösten mukaan on vuoden varrella myönnetty apurahoja:

1) leskivaimo Hulda Fredrika Blomqvistille	Smk 420: —
2) johtaja Jakob Forsbergille	” 360: —
3) johtajatar Anni Hofströmille	” 1,800: —
4) ylihoitajatar Ingeborg Janssonille	” 1,200: —
5) sairaanhoitajatar Hildegard Ingegerd Löfströmille	” 300: —
6) kansanlastentarhanjohtajatar Hanna Rothmanille	” 1,500: —
7) leskivaimo Johanna Salinille ja alaikäiselle Saga Sofia Salinille	” 900: —
8) leskivaimo Matilda Maria Salinille ja alaikäiselle Oiva Valter Salinille	” 450: —
9) työmies Johan Alfred Sirénille	” 400: —

Yhteensä Smk 7,330: —

Alaikäisen Aimo Lahden 1918 vuoden menosääntöön väärin 200 markaksi merkitty eläke on nyt merkitty oikean määränsä mukaisesti 300 markaksi, mikä aiheuttaa menosääntöön 100 markan lisäyksen.

Kuluvana vuonna ovat seuraavat eläkkeensaaajat kuolleet:

työmies Adolf Konstantin Renfors	Smk 600: —
sairaanhoitajatar Eva Fagerholm	” 480: —

Yhteensä Smk 1,080: —

Täysi-ikäiseksi tulon johdosta ovat seuraavain eläkkeensaajain eläkkeet poistuneet:

alaikäisen Karl Axel Robert Lindbergin	Smk 1,200: —
leskivaimo Aurora Matilda Heinolan yhden lapsen ..	„ 33: 35
„ Maria Alexandra Ohlströmin yhden lapsen ..	„ 110: —
alaikäisen Eine Karolina Timmin	„ 300: —
	Yhteensä Smk 1,643: 35

Lisäksi on merkittävä, että

alaikäisen Karin Lindbergin eläke vähenee	Smk 400: —
palvelukseen palaamisen johdosta poistuu insinööri Johan Axel Sjöholmin eläke	„ 1,530: —
	Yhteensä Smk 1,930: —

Edellä mainittujen muutosten johdosta kohoavat menot tämän nimikkeen kohdalla Smkalla 2,776: 65.

Tämän pääluokan kohdalla vähenee siis menojen kokonaissumma Smkalla 3,359: 35 ja on Smk 111,492: 67 ¹⁾. Kaupungin eläkemenot ovat alempana mainittuina vuosina olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 10,486: 68
„ 1905 („ „)	„ 12,914: 61
„ 1910 („ „)	„ 40,039: 69
„ 1915 („ „)	„ 77,594: 44
„ 1918 (rahasäännön „ „)	„ 114,852: 02
„ 1919 (budjettiehdot. „ „)	„ 111,492: 67

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Kaupungin talojen ja maatilain kustannukset on merkitty asianomaisten isännöitsijäin antamain erityisarvioiden mukaisesti sekä korottamalla valaistusta ja vedenkulutusta varten olevia määrärahoja siinä määrin, kuin ensi vuoden

¹⁾ Epähuomiosta on Kaupunginvaltuuston johtaja Jakob Forsbergille myöntämä 300 markan ylimääräinen eläke budjettiehdotukseen merkitty kahdesti, nimittäin sekä osaston C kohdalle, mihin se oikeastaan kuuluu, että myös osaston A kohdalle, mistä se on poistettava. Neljänentoista pääluokan loppusumma on niinkään oikeastaan oleva Smk 111,492: 67, niinkuin edellä on mainittu.

alusta toimeenpantava sähkövirran ja veden hinnankorotus vaatii. Palkkausmäärärahoja on kauttaaltaan korotettu, samaten puhtaanapitoa, tarverahoja ja sekalaisia menoja varten olevia määrärahoja. Kunnan työväenasuntojen osalta ovat korotukset yleensä kohtalaiset. Kristiinankadun työväenasuntojen menot on laskettu 8,400 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 7,175 markan sijasta, Hietaniemenkadun työväenasuntojen 34,050 markaksi 1918 vuoden 26,210 markan sijasta ja Vallilan työväenasuntojen 23,900 markaksi 1918 vuoden menosäännön 16,100 markan sijasta eli kaikkiaan 66,350 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 49,485 markan sijasta. Kunnan virutushuoneiden määrärahat kohoavat 20,300 markasta 30,000 markkaan eli lähes 50 %. *Raatihuoneen* menosääntöön on isännöitsijän palkkioksi merkitty 2,400 markkaa korvaukseksi isännöitsijän tähän asti nauttimasta kahden huoneen ja keittiön käsittevästä asunnosta, jonka hän menettää ensi kesäkuun 1 päivästä lähtien. Menosääntö päättyy 56,330 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 34,000 markan sijasta. Ent. Seurahuoneen menosääntö sitä vastoin on tämänvuotista hiukan vähempi ja päättyy 126,890 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 128,580 markan sijasta. Tämä miltei luonnoton ilmiö johtuu polttoainemäärärahan vähentämisestä, sillä tänä vuodeksi oli se arvattu liian runsaaksi. — Bengtsårin ja Toivoniemen maatilain kustannukset ovat kohonneet 13,000 ja 40,000 markasta 20,000 ja 45,000 markkaan. Huomattava on, että näiden maatilain tulojen on laskettu lisääntyvän suhteellisesti vieläkin enemmän. — Kun kysymys maatilalautakunnan asettamisesta kohdakkoin tullee ratkaistavaksi, on ehdotuksesta poistettu kaupungin maatilain maanviljelysneuvojalle tuleva korvaus. — Suomen Höyrykattilayhdistykselle suoritettava maksu on niinkään poistettu, kun Kaupunginvaltuusto on päättänyt asetettavaksi lämpöteknikon valvomaan kaupungin lämmityslaitoksia. — Talojen isännöitsijän palkkiota on korotettu uuden vahvistetun palkkaussäännön mukaisesti. Menot tämän luvun kohdalla kohoavat 379,920 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 312,935 markasta.

Erityiset määrärahat nimisen luvun kohdalla esiintyy sekä kohonneita että vähentyneitä menoeriä. Kalustomääräraha on nykyisten korkeiden hintain johdosta korotettu 20,000 markasta 25,000 markkaan. Puhelinmaksuja varten on merkitty 40,000 markkaa 1918 vuoden menosäännön 25,000 markan sijasta, jota korotusta perustelee puhelinmaksujen kohoaminen. — Henkikirjoittaja on anonut puhtaaksikirjoitusta varten olevaa määrärahaa korotettavaksi 7,500 markasta 12,000 markkaan, lukien 3 markkaa arkilta. Tätä korotusta on Rahatoimikamari pitänyt liian runsaana ja arvellut 8,500 markkaa riittävän. Siivoamismääräraha on korotettu 1,500 markkaan. — Kun kaupungin työkunta on lakkautettu, on sen voimassapitomääräraha poistettu. — Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon on korotettu 20,000 markasta 30,000 markkaan toimiston ilmoitettua päättäneensä velkoa

korotettuja apumaksuja. — Kustannukset kunnan asetuskokoelman julkaisemisesta on laskettu tämänvuotisia jonkin verran korkeammiksi. — Kun kaupungin työntekijät nyttemmin on vakuutettu tapaturmavakuutusyhtiössä, tulevat edelleen suoritettavain vahingonkorvausten lisäksi vakuutusmaksut, joihin menee verrattomasti suurin osa tästä määrärahasta. Vuodelta 1919 maksettavaa määrää ei vielä voida tarkoin ilmoittaa, mutta kuluvan vuoden vakuutusmaksujen sekä työntekijäluvun likimääräisen arvion perusteella on se laskettu 150,000 markaksi. — Poliisilaitokselle maksettavat määrärahat koiraveroasetuksen noudattamisen valvonnasta sekä koiraveron aiheuttamain kustannusten korvaamiseksi on merkitty entisen määräisinä. Poliisilaitoksen esitystä näiden määrärahaain korottamisesta ei Kamari ole pitänyt perusteltuna. Kustannusten kohoaminen kuluvana vuonna tavallista suuremmiksi on johtunut tilapäisestä vesikauhukulkutaudista. — Palovakuutusmaksut vähenevät 35,000 markasta 28,000 markkaan, syystä että erinäisten vakuutusten maksut, joita suoritetaan ainoastaan määrävuodet, tulevat kuluvana vuonna täysin suoritetuiksi. — Samoin kuin kuluvan vuoden budjettiin on esillä olevaan budjettiehdotukseen merkitty määräraha, josta Rahatoimikamari saa osottaa lisäyksiä kaupungin virastojen ja laitosten polttoainemäärärahoihin. Halkomarkkinoilla nyttemmin vallitsevan vakiintuneemman tilanteen johdosta on määräraha vähennetty kuluvan vuoden menosääntöön merkitystä 100,000 markasta 50,000 markkaan. — Vedenkulutusmäärärahoja on edellä mainitusta syystä korotettu. — Kun Helsingin Anniskeluosakeyhtiön käyttöoikeus Korkeasaareen ja Seurasaa-reen lakkaa kuluvana vuonna, on mainittujen saarten laitosten voimassapittoa varten merkitty 150,000 markkaa, sillä edellytyksellä että Korkeasaaren eläintarha edelleen pidetään voimassa mahdollisimman suppeassa mitassa. — Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustamiseksi on merkitty 300,000 markkaa eli likimittain sama määrä, minkä on käytetty kuluvana vuonna. — Määrärahan, josta annetaan kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkankorotuksia kaupungin virka- ja palvelusmiehille, on Kamari Palkkalautakunnan ehdotuksesta merkinnyt 4,000,000 markaksi kuluvan vuoden menosäännössä olevan 5,000,000 markan sijasta. Laskelma perustuu Rahatoimikonttorin antamaan tietoon kuluvan vuoden määrärahan käyttämisestä. — Eläkkeen- ja apurahansaaajain kalliinajanlisäysten määräraha, joka on kuluvana vuonna osottautunut riittä-mättömäksi, on korotettu 60,000 markasta 100,000 markkaan. — Kaupunginvaltuuston päätösten johdosta on ehdotukseen pantu 200,000 markkaa osakkeiden merkitsemiseksi Helsingin Makasiiniosakeyhtiössä sekä 1,216,000 markkaa erinäisten Kärbölen kylässä sijaitsevain maatilain ostoa varten. Kustannukset Mankalan tiluksien lainhuudatuskirjain kartoituksesta on merkitty Rahatoimikamarin asiasta tekemän esityksen mukaisesti 29,700 markan määräisinä. Kaupunginvaltuuston jo huhtikuun 17 päivänä 1917 tekemän päätöksen mukaisesti on budjettiehdotukseen pantu 300,000 markkaa osakkeiden

merkitsemiseksi suunnitellussa yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisyhtiössä, sillä edellytyksellä että mainittu toiminta alkaa vuonna 1919. — Niinkuin tunnettu, on Kansanravintohallituksen toiminta nykyisenä kalliina aikana tuottanut tappiota. Kaupunginvaltuustolle annetussa kertomuksessa on tappion kesäkuun 30 päivänä 1918 ilmoitettu olevan Smk 466,650: 91. Kun vastaisuudessa tuskin on voittoa odotettavana, on Rahatoimikamarista näytännyt tarkoituksenmukaiselta, että tappio ensi tilassa korvataan verotusvaroista, minkätähden mainitun määräinen summa on merkitty tämän pääluokan kohdalle. — Samaten on Kamari katsonut olevan merkitseminen määrärahan kaupungin 1917 vuoden tilinpäätöksen osottaman vajauksen, Smkan 3,911,083: 72, täyttämiseksi. Samasta syystä kuin aikaisemmissa tilinpäätöksissä todetut ylijäämät on säännöllisesti merkitty kaupungin tuloihin, näyttää puheena oleva vajuus olevan merkittävä menoksi.

Tämän luvun kohdalla on menojen loppusumma Smk 11,129,894: 63 vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä Smk 16,726,469: 44.

Eri luvun kohdalla oleva määräraha *Verotusvarojea ja muiden tulojen poistoa ja palautusta varten* on tietenkin voitu merkitä ainoastaan arviomäärin, ja on Kamari pitänyt 50 %:n korotusta kuluvan vuoden määrärahasta, 500,000 markasta, tarpeellisena, koska nykyinen kallis aika varmaan vaikuttaa haitallisesti monen veronmaksajan veronmaksukykyyn. Tämän mukaisesti on Kamari tätä tarkoitusta varten merkinnyt 750,000 markkaa.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	237,625: 83
” 1905 (” ”).....	”	272,638: 33
” 1910 (” ”).....	”	810,155: 58
” 1915 (” ”).....	”	1,591,482: 79
” 1918 (rahasäännön ”).....	”	17,539,404: 44
” 1919 (budjettiehdot. ”).....	”	12,259,814: 63

Kuudestoista pääluokka.

Kaupunginvaltuuston käyttövarat.

Kuluvaksi vuodeksi laatimansa meno- ja tulosäntöehdotuksen perusteluissa Rahatoimikamari mainitsee, että on vaikea osata oikeaan arvioidessa Kaupunginvaltuuston käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin osotettavan määrärahan suuruutta, sekä huomauttaa, että mainittu määräraha on jo muutamat vuodet säännöllisesti ylitetty, sota-aikana tuntuvin määrin. Kun

budjettiehdotuksen laadinta-aikaan vallitsi epätietoisuutta seuraavan vuoden menoihin vaikuttavista seikoista, ehdotti Kamari Valtuuston käyttövaroja tuntuvasti korotettavaksi, mutta lausui samalla arvelunaan, että korotus pikemmin osottautuisi liian alhaiseksi kuin liian korkeaksi. Tämä arvelu onkin toteutunut, niinkuin esillä olevaan budjettiehdotukseen liittyvästä säästöarviolaskelmasta näkyy, sillä sen mukaan on käyttövarat ylitetty kokonaisella 8,500,000 markalla. Syyt tähän ovat yleisesti tunnetut, joten niihin ei tarvitse tässä kajota. Kamarin käsityksen mukaan on kuitenkin asema nykyään aivan toinen kuin vuosi takaperin. — Nykyistä pitemmälle menevä kalliin ajan kärjistyminen on tuskin ajateltavissa ja hyviä toiveita näyttää olevan siitä, että ainakin muutamilla aloilla jälleen päästään säännöllisempiin hintaoloihin. Kun budjetti tästä huolimatta on, muutamia poikkeuksia, laadittu nykyisten korkeiden hintain pohjalla, ei ensi vuonna enää tarvittane käyttövaroista lisämäärärahoja siinä määrin kuin viime vuosina on ollut laita. Tämän vakaumuksensa mukaisesti on Rahatoimikamari sentähden ehdottanut Kaupunginvaltuuston käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin merkittäväksi 1,000,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä olevan määrän 1,500,000 markan sijasta. Tulevaisuus on osottava, onko tämä käsitys ollut oikea.

Eri pääluokkain kohdalle merkittyjen menojen yhteenlasku osottaa kaupungin menosäännön nyt sivuuttaneen merkkikohdan — sadannen miljoonan. Eritoten viime vuosina on kehitys käynyt nopeasti. Paraiten sitä osottaisi graafillinen esitys, mutta numerojenkin avulla on selvä kuva saatavissa, niinkuin seuraava yhdistelmä osottaa:

	Menot	Lisäennus edell. vuoden menoihin verraten	
		Smk	%
V. 1900	7,457,869: 22		
„ 1905	6,728,586: 11		
„ 1910	15,937,718: 72		
„ 1911	15,781,317: 68	— 156,401: 04	— 1.0
„ 1912	22,001,843: 35	+ 6,220,525: 67	+ 39.4
„ 1913	21,211,270: 07	— 790,573: 28	— 3.6
„ 1914	32,104,675: 47	+ 10,893,405: 40	+ 51.4
„ 1915	22,943,767: 12	— 9,160,908: 35	— 28.5
„ 1916	24,101,249: 41	+ 1,157,482: 29	+ 5.5
„ 1917	39,015,414: 78	+ 14,914,165: 37	+ 61.9
„ 1918	80,598,187: 87	+ 41,582,773: 09	+ 106.6
„ 1919	100,829,771: 94	+ 20,230,584: 07	+ 25.1

Taulusta näkyy, että vaihtelut ovat olleet melko suuret. Pisin hypäys tapahtui vuodesta 1917 vuoteen 1918. Lisäännys vuodesta 1918 vuoteen 1919 ei ole suurempi kuin mitä oli laita lähivuosina ennen sodan alkamista. Jos raha-arvon aleneminen otetaan lukuun ja merkitään suhdeluvulla 400 nykyään, luvulla 300 vuosi takaperin ja luvulla 100 vuonna 1914, on 1919 vuoden budjetti kuluvan vuoden budjettia vähempi ja saman määräinen kuin lähivuosina ennen sota.

Tulot.

Säästöarviolaskelma.

Samoin kuin edellisinä vuosina on esillä olevaankin budjettiehdotukseen liitetty Rahatoimikonttorin laatima säästöarviolaskelma joulukuun 1 päivältä 1918. Käytännöllisistä syistä tehdään sen sisällyksestä selkoa tässä tulopuolen alussa eli siinä paikassa, jossa on käsiteltävä käytettävänä olevaa säästöä, vaikkei semmoista tällä kertaa ole, vaan tilinpäätös ilmeisesti on näyttävä sängen tuntuva vajausta. Huomautettava on, ettei laskelma voi antaa luotettavaa kuvaa taloudellisesta asemasta jo siitäkään syystä, että siitä puuttu selvitys budjetin ulkopuolella toimivain, sota-aikana asetettujen lautakuntain ja konttorien asemasta. Kun Kaupunginvaltuusto nyttemmin on asettanut valiokunnan selvittämään kysymystä puheena olevain lautakuntain toiminnan saattamisesta lähempään kosketukseen kunnan vakituisen keskushallinnon kanssa, saanee toivoa, ettei 1920 vuoden budjettia laadittaessa tätä epätietoisuuden syytä enää ole olemassa. Jos kuitenkin sivuuttaa tuon tuntemattoman seikan, täytyy myöntää, että säästöarviolaskelma, semmoisena kuin se nyt esiintyy, tekee masentavan vaikutuksen. Niinkuin edellä on mainittu, oli vajoaus kuluvan vuoden alussa tasaluvuin 3,900,000 markkaa. Vajausta lasketuissa tuloissa on 2,663,000 markkaa, josta määrästä tontinlunastusten osalle tulee 900,000 sekä tuulaaki-, liikenne- ja satamamaksujen osalle 1,131,000 markkaa. Ylitettäväksi tulisi ainoastaan Kaupunginvaltuuston käyttörahain määräraha, mutta tämä ylitys on laskettu 8,500,000 markaksi. Kaikkiaan on vajauksen laskettu nousevan 15,063,000 markkaan. Tulotileillä edellytetään olevan ylijäämää 178,000 markkaa, minkä ohessa määrärahoja on laskettu säästyvän 2,530,000 markkaa. Tämän johdosta vähenee 1919 vuoden alussa oleva vajoaus 12,355,000 markkaan. Kun tähän lisätään se 20,000,000 markan budjettilaina, minkä kaupunki otti sotatilan johdosta kaupungin vakinaisessa menosäännössä vuonna 1918 edellytetyn vajauksen täyt-

tämiseksi, on kaupungin laskettu tappio tammikuun 1 päivänä 1919 kaikkiaan 32,355,000 markkaa. Lienee itsestään selvä, että tämä tappio täytyy jakaa useammalle vuodelle, samoin kuin myös että sitä voidaan ruveta suorittamaan vasta sitten, kun kaupungin taloudellinen elämä on toipunut sodan ja kapinan tuottamista vaurioista ja jälleen saavuttanut tasapainonsa. Lähimmät ponnistukset näyttää sentähden olevan etusijassa kohdistettava vajauksen lisääntymisen estämiseen, joka sekin jo on tehtävä, joka nykyoloissa voidaan ratkaista ainoastaan runsaasti lisäämällä kunnan jäsenten verotaakkaa, niinkuin tuonnempana „Verotus“ nimisen osaston kohdalla osotetaan. Esillä olevan ehdotuksen menopuolelle on Kamari tosin merkinnyt määrärahat sekä edellä mainitun budjettilainan suorittamiseksi että vuonna 1917 syntyneen vajauksen täyttämiseksi, mutta sen ohessa myös katsonut olevan tulopuolelle Lainat nimiseen osastoon jälleen merkitseminen budjettilainan entisen määräisenä, joten juokseva velka vähenee ainoastaan vuonna 1917 syntyneen vajauksen määrällä eli noin 3,900,000 markalla ja pysyy edelleen, sikäli kuin sitä nykyhetkellä voi arvioida, noin 28 1/2 miljoonan markan määräisenä. Myöntää täytyy, että tämä summa voi tuntua pelottavalta. Huomattava kuitenkin on osin rahan suuresti alentunut arvo, osin se ehkä tarpeettoman pitkälle mennyt varovaisuus, jota on esillä olevan ehdotuksen laadinnassa noudatettu. Jos nimittäin, niinkuin luultavalta näyttää, kallis aika kohdakoin helpottuu, täytyy ehdotetuista määrärahoista jäädä suuria säästöjä ja kaupungin 1919 vuoden tilinpäätöksen osottaa ylijäämää, joka korvaa tuntuvan osan niistä tappioista, joita kaupunki ei ole voinut välttää kuluneen pulakauden aikana.

Seuraava taulu osottaa eri vuosien budjetteihin merkityt säästö määrät sekä tilinpäätöksessä todetun säästön:

V. 1900	Smk	200,000: —	.....	+	580,315: 24
„ 1905	„	750,000: —	.....	+	1,642,841: 35
„ 1910	„	—	.....	+	1,056,100: 43
„ 1915	„	400,000: —	.....	+	994,444: 06
„ 1917	„	700,000: —	.....	—	3,911,083: 72
„ 1918	„	—	.....	—	12,355,000: — (säästöarviolask. mukaan).

Ensimmäinen osasto.

Korot.

Tämän osaston kohdalla on tulot laskettu 1,361,500 markaksi kuluvan vuoden tulosäännön 1,249,500 markan sijasta. Tontinlunastusten korkojen

lasketaan kohoavan 220,000 markasta 275,000 markkaan. Tämän tilin todelliset tulot nousevat kuluvanakin vuonna mainittuun korotettuun määrään, sillä tänä syksynä on tontteja myyty varsin lukuisasti. Kohoamista osottaa niinkään teknillisten laitosten etuantien korko, joka tuloerä on laitosten erityisarvion mukaisesti merkitty 120,000 markaksi.

Kaupungin tulot ovat tämän pääosaston kohdalla olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	119,815: 70
” 1905 (” ”)	”	456,463: 44
” 1910 (” ”)	”	1,068,240: 43
” 1915 (” ”)	”	950,604: 92
” 1917 (” ”)	”	1,577,030: 38
” 1918 (säästölaskelman ”)	”	1,299,500: —
” 1919 (budjettiehdotuksen ”)	”	1,361,500: —

Toinen osasto.

Tontinlunastukset.

Tontinlunastuksista on laskettu olevan tuloja 2,500,000 markkaa kuluvan vuoden 2,400,000 markan sijasta. Viimeksi mainittu määrä on tosin osottautunut liian korkeaksi lasketuksi, sillä säästöarviolaskelmassa on vajausta kokonaista 900,000 markkaa. Jo kuluvan vuoden loppupuolella on kuitenkin ilmaantunut suurempaa ostohalua, ja odotettavissa on, että suuri huoneistojen puute sekä tämän johdosta kohonneet vuokrat kehottavat ryhtymään rakennustoimintaan, kohta kun tarpeellisten rakennusaineiden maahantuonti käy mahdolliseksi ja nykyiset hinnat jonkin verran huojistuvat.

Puheena olevia tuloja on ollut seuraavat määrät:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	145,215: 01
” 1905 (” ”)	”	454,460: 02
” 1910 (” ”)	”	1,466,019: 11
” 1915 (” ”)	”	1,940,977: 94
” 1917 (” ”)	”	3,215,397: 71
” 1918 (säästölaskelman ”)	”	1,500,000: —
” 1919 (budjettiehdotuksen ”)	”	2,500,000: —

Kolmas osasto.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Verot kaupungille *lahjoitetuista tiloista* on budjettiehdotukseen merkitty entisin määrin 1,100 markaksi. Tulojen *kaupunkiin yhdistetystä alueesta* on laskettu kohoavan tämänvuotisen menosäännön 890,560 markasta 1,082,980 markkaan. Edellytetty lisäennys johtuu siitä, että on tuntuvasti korotettu erinäisiä vuokria ja muita maksuja, joiden on havaittu nykyoloissa olevan aivan liian alhaiset. Niinpä on vuokrat kaupungin omistamissa taloissa olevista poliisin virkahuoneistoista korotettu 117,650 markasta 216,500 markkaan, joka korotus kuitenkin on merkitty poliisilaitoksen menosääntöönkin eikä sen tähden tule kaupungin hyväksi. Sitä vastoin lisäävät tuloja erinäisten laivaveistämöalueen rakennusten sekä Aleksanterinkadun talon N:o 26 ja Puutarhakadun talon N:o 4 korotetut vuokrat. Nämä erät kohoavat yhteensä 4,190 markalla. Sosialilautakunnan ehdotuksesta on kunnan työväenasuntojen vuokrat merkitty 118,300 markaksi kuluvan vuoden tulosäännön 99,800 markan sijasta. Santa- ja Busholman makasiineista ei ole merkitty olevan tuloja, syystä että Helsingin Makasiiniosakeyhtiö tammikuun 1 päivästä 1919 ottaa haltuunsa koko tuon kaupunginosan hallinnon. Kaupungille mainitusta hallinnosta välikirjan mukaan kertyvät tulot eivät tule näkyviin esillä olevasta budjettiehdotuksesta, sillä ne saadaan vasta 1920 vuoden alussa. Kalavesimaksut on korotettu 4,000 markasta 5,000 markkaan. Tulot satunnaisista maan ja kenttäin vuokrista on korotettu 200,000 markasta 300,000 markkaan Rahatoimikamarin kuluvana vuonna korottamain yksikköhintain mukaisesti. — Kaupungin tenniskenttäin maksuista on niinkään merkitty saatavan jonkin verran runsaampia tuloja.

Kaupungin *Kauppahalleista ja kauppatoreista* on laskettu olevan tuloja 415,000 markkaa kuluvan vuoden tulosäännön 191,000 markan sijasta. Hallien vuokria ja torimyyntipaikkain maksuja on jo korotettu noin 100 %:lla. Vallilan kauppahalli voitaneen avata muutaman kuukauden kuluttua, joten sekin osaltaan lisää tuloja. Narinkan myymälöitä ja myyntipöytiä koskevat sopimukset on irtisanottu, jotta voidaan niidenkin vuokramaksuja korottaa.

Tulot *kaupungin maatiloista* on laskettu tuntuvasti korkeammiksi tämänvuotisia määriä eli 255,000 markaksi kuluvan vuoden tulosäännön 92,200 markan sijasta. Korotusta perustelevat maataloustuotteiden nykyiset korkeat hinnat, mutta myöskin korotetut huoneenvuokrat sekä vihdoin budjettiin merkityt uudet tuloerät. Bengtsårin ja Toivoniemen maatilain tulot on laskenut Kasvatuslautakunta, mutta kasvatuslaitosten suoritettavat korotetut vuokrat, jotka tavataan näiden laitosten menosäännössä, on Rahatoimikamari laskenut. Tämän luvun kohdalle on merkitty tulot Nickbyn mielisairaalan

maanviljelyksestä ja puutarhasta, koska ne laatunsa vuoksi lähemmin kuuluvat tähän kuin osaston „Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista“ kohdalla olevaan „Terveyden- ja sairaanhoito“ nimiseen lukuun, jonka kohdalle ne on aikaisemmin merkitty. Tätäkin erää on korotettu, niin että se kohoaa 19,000 markasta 25,000 markkaan. Aivan uusi budjettierä on tulot Domarbyn maatilalta, joka erä on Boxbacka Aktiebolag yhtiön johtokunnan ehdotuksen mukaisesti merkitty 100,000 markaksi. Yhtiön taholta on mainittu, että yhtiö oikeastaan oli ajatellut kaikki maatilán tulot vielä jonkin aikaa käytettäväksi tarpeellisiin parannuksiin, mutta tuntien budjetinjärjestelyä kohtaavan vaikeuden on yhtiö katsonut olevan saattaminen maatilán jo nyt tuloa tuottavaksi. Jos suurenlaisten parannustöiden teettäminen osottautuu aivan välttämättömäksi, voidaan ne kustantaa lainavarjoilla. Tähän käsitykseen on Kamari yhtynyt.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	306,355: 33
„ 1905 („ „)	„	439,611: 74
„ 1910 („ „)	„	691,822: 60
„ 1915 („ „)	„	919,632: 41
„ 1917 („ „)	„	1,151,662: 19
„ 1918 (säästölaskelman „)	„	1,174,860: —
„ 1919 (budjettiehd. „)	„	1,754,080: —

Neljäs osasto.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Tämän osaston kohdalle on ensiksi merkitty *tonttiverot*, joiden määrä pysyy ennallaan 4,500 markan suuruisena.

Kysymyksestä, mihin määrään Helsinkiin tulevain tavarain *tuulaaki* ja *liikennemaksut* ensi vuonna voidaan arvioida, lausuu Liikennekonttorin seuraavaa:

Tuulaaki. „Tuulaakimaksua on tammi—elokuulla kertynyt Smk 66,196: 98. Vuoden muilta kuukausilta käy tuulaakitulot arvioiminen 60,000 markaksi. Koko kuluvana vuonna nousisi tuulaakimaksujen velotettu määrä siis 126,100 markkaan viime vuoden vastaavan määrän ollessa täysin sataluvuin 199,500 markkaa.

Konttorin tunnetuista varovaisista laskelmista huolimatta ovat tuulaakitulot kuluvana vuonna tasaluvuin 94,000 markkaa vähemmät budjettiehd-

tukseen merkittävä määrää. Viime budjettiehdotuksessaan konttori huomautti-kin, kuinka vaikea oli laskea tuulaakia vallitsevan sota-ajan ja siitä johtuvain yllätysten vuoksi. Tuollainen yllätys oli jossain määrin maassamme puhjennut kapina, joka parin kuukauden ajaksi kokonaan seisautti maahan-tuonnin. Seurauksena oli siten tuulaakitulojen väheneminen.

Nyttemmin mamme tultua itsenäiseksi valtioksi näyttävät olot jonkin verran toisenlaisilta. Tullinalaisten tavarain tuonti ei kuitenkaan ole tähän asti mainittavasti lisääntynyt. Luultavaa kuitenkin on että, sittenkun kauppasopimukset ulkovaltain kanssa on järjestetty ja mamme viljantuontiaan varten tarvitsee vähemmässä määrässä käyttää vastiketavaroita oman viljantuotan-non lisääntyttä, muiden tullinalaisten tavarain tuonti lisääntyy. Huomattava on niinkään, että on tekeillä uusi tullitaksa, jonka arvellaan tulevan voimaan jo 1919 vuoden kuluessa. Sen johdosta tulee lisäksi moniaita tullimaksuja, esimerkiksi alhainen viljatulli on ehdotettu, ja sen ohessa korotetaan useimpia tullimaksuja. Vaikka sentähden on toiveita tuulaakitulojen lisääntymisestä, ei konttori puolestaan kuitenkaan rohkene laskea niitä kertyvän yli kuluvan vuoden budjettiin merkityn 220,000 markan määrän.

Eduskunnassa ehdotettua tuulaakin poistamista toivottovasti ei panna toimeen ainakaan vuonna 1919.

Tammi—elokuulta kertyi liikennemaksua Smk 160,500: 98. Budjetin laadinnassa⁹ on ylipäätään laskettu tammi—elokuun tulojen vastaavan syys—joulu-kuun tuloja. Sotavuosina ei tämä laskelma ole pitänyt paikkaansa, sillä jälkimäiseltä ajanjaksolta ovat liikennemaksutulot olleet tuntuvasti vähem-mät. Niinpä oli liikennemaksuja noina kuukausina vuonna 1916 ainoastaan 60.7 % ja vuonna 1917 vain 46.5 % tammi—elokuun tulomäärästä. Liikenne-taksaa on Senaatin viime kesäkuun 6 päivänä tekemän päätöksen johdosta korotettu 100 %:lla. Tämä korotus olisi Kaupunginvaltuuston viime heinä-kuun 17 päivänä tekemän päätöksen johdosta ollut pantava toimeen jo ensin-mainitusta päivästä lähtien, mutta kun päätös tuli konttorin tiedoksi vasta heinäkuun 31 päivänä, toimeenpantiin korotus siitä päivästä lähtien, ja on lisämaksua vähitellen kannettu kesäkuun 6 päivästä lähtien tuotetuista tava-roista. Siihen nähden että 100 %:n korotusta ei siis ole kannettu vuoden alusta lähtien, arvelee konttori olevan laskeminen syys—jouluukuun maksut likimain samaan määrään kuin tammi—elokuun maksut eli 160,000 markaksi. Kuluvan vuoden liikennemaksujen velotus osottaisi siis tasaluvuin 320,500 markkaa ja olisi 39,500 markkaa vähempi budjettiin merkittävä 360,000 mar-kan määräraha.

Liikenne-
maksut.

Kun merenkulku nyttemmin on jonkin verran vilkastunut ja tuonti, sit-tenkun kauppasopimukset ulkovaltain kanssa saadaan järjestetyiksi, arvaten-kin käy rusaammaksi ja säännöllisemmäksi, joten liikennemaksutkin lisään-tyvät, arvelee konttori voivansa laskea liikennemaksutulot 400,000 markaksi.

Kun ei konttorin mielestä nyttemmin enää ole syytä olla kantamatta liikennemaksua maasta vietävistä tavaroista, sittenkun maamme suurempain kaupunkien edustajat ovat sopineet siitä, että semmoisen maastaviennin hel-
potuksen ei pidä tulla kysymykseen — ks. yhdenmukaisten liikennemaksu-
taksain laatimista varten asetetun komitean mietintöä, siv. 40 ja 104 — on
konttori esillä olevaan budjettiehdotukseensa merkinnyt liikennemaksuja vien-
titavaroistakin. Sotavuosina olisi konttorin laskelman mukaan maasta vie-
dyistä tavaroista kertynyt liikennemaksuja

vuonna 1915	Smk 45,550: 85
„ 1916	„ 56,413: 37
„ 1917	„ 45,016: 54

Nykyisin 100 %:n korotuksin olisi vientitavaroista vuonna 1919 odotet-
tavana liikennemaksutuloja 80,000 markkaa. Tämä vientitavarain raskaus
ei nykyoloissa varmaankaan aiheuttane Helsingin meriliikenteen vähenemistä,
mutta tuottaa kaupungille hyvin tarpeellisen lisätulon.

Liikennemaksuja laskiessaan on konttori pitänyt luonnollisena, että nykyi-
nen liikennetaksan 100 %:n korotus pysyy voimassa myöskin vuoden 1919.“

Rahatoimikamari puolestaan on havainnut Liikennekonttorin laskemat-
liian varovasti laadituiksi. Kamarin käsityksen mukaan on tulot tämän
luvun kohdalla laskettava ennen sodan puhkeamista vallinneiden olojen poh-
jalla sekä sen ohessa huomioon ottamalla maksujen korotus. Maassamme val-
litseva, sotatilan aikaansaama tuontitavarain puute pakottaa, kohta kun tilai-
suutta ilmaantuu, syntymään vilkkaan meriliikenteen, josta varmaan suuri osa
käy maamme pääkaupunkiin. Tämän vakaumuksensa perusteella Kamari ei
ainoastaan ole ollut vähentämättä kuluvan vuoden tulosääntöön merkittyyjä
määriä, niinkuin Liikennekonttori on puoltanut, vaan onpa tuntuvasti korot-
tanutkin useimpia niistä. Niinpä on tuulaakitulot Helsinkiin määrättyistä tava-
roista merkitty 400,000 markaksi kuluvan vuoden tulosääntöön 300,000 markan
ja 1914 vuoden tulosääntöön 390,000 markan sijasta; liikennemaksut on korotettu
1,500,000 markkaan 1918 vuoden 1,000,000 markan ja 1914 vuoden tulosääntöön
850,000 markan sijasta; mittaussmaksut on edelleen pysytetty ja korotettu
1,500 markkaan; makasiinivuokrat on Liikennekonttorin ehdotuksen mukai-
sesti merkitty 18,000 markaksi. Satamamaksujen on laskettu nousevan 500,000
markkaan eli kuluvan vuoden tulosääntöön merkittyyyn määrään, ja samaten
on silta-, nostokrana-, painolasti- ja punnitusmaksut pysytetty entisen määräi-
sinä. Kamarin ehdotuksen mukaan nousevat tulot tämän luvun kohdalla kaik-
kiaan 2,446,500 markkaan kuluvan vuoden tulosääntöön 1,821,700 markan
sijasta.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalle on useimmat tuloerät merkitty saman

määräisinä kuin ne ovat kuluvan vuoden tulosäännössä. Poikkeus on tehty perunkirjoitusprosentteihin nähden, jotka Kamari on sotavoittojen johdosta katsonut voivansa korottaa 35,000 markasta 50,000 markkaan, henkilökohtaiseen vaivaismaksuun nähden, joka Kaupunginvaltuuston kuluvan kuukauden 26 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on korotettu kaksinkertaiseen määräänsä, sekä koiraveroon nähden, joka on alennettu 30,000 markasta 20,000 markkaan. — Tämän luvun loppusumma kohoaa 230,004 markkaan kuluvan vuoden tulosäännön 150,004 markasta.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 1,062,207: 99
„ 1905 („ „)	„ 1,099,095: 13
„ 1910 („ „)	„ 1,495,047: 32
„ 1915 („ „)	„ 824,414: 61
„ 1917 („ „)	„ 771,713: 77
„ 1918 (säästölaskelman „)	„ 845,200: —
„ 1919 (budjettiehdot. „)	„ 2,681,004: —

Viides osasto.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

Tulot kaupungin *Terveyden- ja sairaanhoitolaitoksista* on pääasiassa merkitty asianomaisten erityisarvioiden mukaisesti. Tulot sairaaloista on kaupungin Sairaalaylihallitus laskenut tämänvuotisia tuntuvasti korkeammiksi, syystä että sairaalamaksutaksaa on huomattavasti korotettu, joten, lukuun otettuna vaivaishoidon suoritettava korvaus, kokonaistulot tämän luvun kohdalla kohoavat 923,000 markkaan 1918 vuoden tulosäännön 634,450 markasta. Tulojen myydyistä ruuantähteistä on laskettu alenevan 3,000 markasta 1,000 markkaan, syystä että kallis aika pakottaa tarkemmin käyttämään hyödyksi kaikki ravintoaineet. Kuluvan vuoden rahasääntöön merkityt tulot kotien desinfiomisesta on poistettu, syystä että kaupungin voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen mukaan nyttemmin miltei kaikki desinfiomiset kodeissa toimitetaan maksutta. Kivelän sairaalan puutarhasta on laskettu olevan tuloja 2,000 markkaa tämänvuotisen tulosäännön 500 markan sijasta, syystä että puutarhatuotteiden hinnat ovat kohonneet. Tulot kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorista on Terveydenhoitolautakunta laskenut entisen määräisiksi. Rahatoimikamarin mielestä olisi sekä kemikalioiden että työn moninkertaisesti kohonneiden kustannusten johdosta

tarpeellista korottaa puheena olevissa tutkimuksissa noudatettua taksaa. Kamari sentähden ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

käskää Terveystoimikunnan antaa ehdotuksen kaupungin laboratorissa toimitettuihin tutkimuksiin nähden noudatettavan taksan korottamiseksi.

Edellyttäen ehdotetun korotuksen tulevan toimeenpantavaksi on Kamari merkinnyt laboratorin tulot 10,000 markaksi kuluvan vuoden tulosäännön 5,000 markan sijasta.

Vaivahoito nimisen luvun kohdalle on tulot merkitty Vaivahoitohallituksen ehdotuksen mukaisesti, lukuun ottamatta työlaitoksen tuloja, jotka Rahatoimikamari on laskenut 120,000 markaksi ehdotettujen 90,000 markan sijasta. Siihen nähden että laitokseen sopii 170 hoidokkia, joilla kaiketi kuitenkin täytyy olettaa olevan jonkin verran työvoimaa ja joiden yhteensä olisi suoritettava noin 50,000 päivätyötä, näyttää Kamarin laskema tulomäärä pikemmin liian alhaiselta kuin liian korkealta.

Tulot kaupungin *Opetus- ja sivistyslaitoksista* on merkitty asianomaisten johtokuntain esittämien ehdotusten mukaisesti. — Ainoastaan yksi erä osottaa mainittavampaa kohoamista, nimittäin tulot kaupunginorkesterista. Musiikkilautakunnan laskelmassa on seuraavat erät:

17 sinfoniakonserttia	Smk	65,000: —
30 helppotajuista konserttia	”	33,000: —
17 kansansinfoniakonserttia	”	12,000: —

Avustuksesta:

ooppera- ja balettinäytännöissä	”	75,000: —
teatteri- ja operettinäytännöissä	”	30,000: —
johtaja- ja oratorikonserteissa	”	3,000: —
Vuokratuloja konserteista	”	5,000: —
Ylimääräisistä konserteista	”	5,000: —

Tämän ohjelman mukaan kohoaisivat tulot 228,000 markkaan kuluvan vuoden tulosäännön 161,000 markasta.

Nimikkeen *Muut laitokset* kohdalle aikaisemmin merkityistä tuloeristä on poistunut kaksi, nimittäin työnvälitystoimiston tulot, syystä että kunnallisen työnvälityksen nyttemmin tulee lain mukaan olla maksuton, ja tulot kaupungin työkunnasta, syystä että työkuunta on lakkautettu. Ainoa jäljellä olevaa erää, rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja, ei ole muutettu.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	337,083: 29
” 1905 (” ”)	”	406,852: 51
” 1910 (” ”)	”	642,275: 95
” 1915 (” ”)	”	1,330,531: 46
” 1917 (” ”)	”	1,244,412: 15
” 1918 (säästölaskelman ”)	”	1,221,950: —
” 1919 (budjettiehd. ”)	”	2,001,500: —

Kuudes osasto.

Valtioavut.

Useat vuodet on *Katuvalaistukseen* suoritettu valtioapu pysynyt määrältään muuttumattomana. Sama on ollut *Palolaitoksen* valtioavun laita. Kun kuitenkin kaupungin kustannukset näillä kunnallistoiminnan aloilla ovat vuosi vuodelta kohonneet, näyttää olevan ainoastaan oikein ja kohtuullista, että valtioapujakin korotetaan. Rahatoimikamarin mielestä on kohtuullista, että katuvalaistuksen apumaksu, joka vahvistettiin vuonna 1912, korotettaisiin 7,700 markasta 10,000 markaan, sekä että palolaitoksen kustannuksiin suoritettava apumaksu, joka on pysynyt ennallaan vuodesta 1898 lähtien, korotettaisiin nykyisestä 21,000 markan määrästä 40,000 markkaan. Mainitut korotukset eivät tosin vastaa kaupungin kustannusten nykyistä kohoamista, mutta siihen nähden että nämä kustannukset nykyään ovat tavattoman suuret, onkin Rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen ainoastaan kaupungin säännöllistä kehitystä vastaavaa korotusta. Jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy tämän käsityksen, päättäneen Valtuusto ensi vuoden menosäännön vahvistettuaan

Valtioneuvostolle tehdä alistuksen katuvalaistukseen ja palolaitokselle tulevain valtioapujen korottamisesta edellä mainittuihin määriin.

Alemmille käsitylöläiskouluille tuleva valtioapu on laskettu hiukan suuremmaksi tämänvuotista määrää. *Ammattikouluille* tulevia valtioapuja sen sijaan on tuntuvasti korotettu, sen johdosta että menot näiden koulujen palkoista, työaineista ja vuokrasta, joista menoeristä valtion on edellytetty suorittavan puolet, ensi vuonna kohoavat entisestään. Siten kohoaisi valmis-

tavalle poika-ammattikoululle tuleva valtioapu Smkasta 30,612: 50 46,808 markkaan ja tyttöjen ammattikoululle tuleva valtioapu kuluvan vuoden tulosäännön määrästä 15,150 markasta 57,042 markkaan. *Kansakoulujen* valtioapu on laskettu seuraavasti:

Kansakoulujen menot:

Palkat	Smk	2,406,798: 05
Kouluhuoneistojen vuokrat	”	105,000: —
Opetus- ja kouluvälineet	”	485,000: —
Uudet kouluhuonekalut ja vanhain korjaus	”	30,000: —
Halot ja halkojen hakkuu	”	140,000: —
Valaistus	”	32,000: —
Vuokrattujen huoneistojen kunnossapito	”	6,500: —

Kansakoulutalojen arvo:

Mariankadun	Smk	30,000: —
Nikolainkadun	”	1,018,000: —
Annankadun	”	1,165,000: —
Lapinlahdenkadun	”	770,000: —
Punavuorenkadun	”	248,000: —
Ratakadun	”	1,180,000: —
Tehtaankadun	”	1,255,000: —
Porthankadun	”	438,000: —
IV linjan	”	1,666,500: —
Eläintarhankadun	”	1,040,000: —
Fjälldalin	”	33,750: —
Töölönkadun	”	899,000: —
Vallilan	”	594,500: —
Toukolan	”	110,400: —
Topeliuskadun	”	900,000: —
	Smk	11,348,150: —
		siitä 7 % 794,370: 50
		<u>Yhteensä Smk 3,999,668: 55</u>

Edellä mainitusta määrästä tulee kaupungin saada valtioapua 25 % eli Smk 999,917: 14. Rahatoimikamarin budjettiehdotukseen on summa merkitty 998,292 markaksi, sen johdosta että epähuomiosta on laskelmasta jäänyt pois vuokrahuoneistojen kunnossapitomääräraha, mikä erehdys täten oikaistaan.

Kasvatustaitoksille tulevan valtioavun on Rahatoimikonttori tähänastisilla perusteilla laskenut 74,088 markaksi.

Siinä tapauksessa että ehdotus näiltä kohdin saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, päättäneen Valtuusto:

Valtioneuvostolta anoa valtiovaroista edellä mainitun määräisiä apumaksuja kaupungin kansakouluille ja kasvatustaloksille.

Kansanlastentarhain valtioapu on merkitty entisen määräisenä 60,000 markaksi, vaikkei kysymys tämän apumaksun laskemisen perusteesta ole aivan selvä. Jos tämä kysymys, joka nykyään lienee päiväjärjestyksessä, lähiaikoina saatetaan ratkaisuunsa, lienee Budjettivaliokunnan toimeksi annettava tehdä tarpeelliseksi havaittu muutos esillä olevaan ehdotukseen.

Tässä käsitellyn osaston kohdalla on ollut tuloja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	461,367: 53
” 1905 (” ”)	”	254,960: 34
” 1910 (” ”)	”	495,814: 67
” 1915 (” ”)	”	92,812: 56
” 1917 (” ”)	”	81,706: —
” 1918 (tulosäännön ”)	”	814,465: 49
” 1919 (budjettiehd. ”)	”	1,305,251: —

Seitsemäs osasto.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Kaupungin teknillisten laitosten lasketut bruttotulot vuodelta 1919 on merkitty tämän osaston kohdalle.

Vesijohtolaitoksen tulot on merkitty kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen laatiman tulosäntöehdotuksen mukaisesti. Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaupungin oma kulutus, on laskettu kertyvän 2,660,000 markkaa kuluvan vuoden tulosääntöön merkityn 2,200,000 markan sijasta, sen johdosta että vesimaksuja on päätetty 1919 vuoden toisen neljänneksen alusta korottaa. — Samasta syystä on korvaus vapaakaivojen vedenkulutuksesta korotettu 6,000 markasta 8,000 markkaan. Kohoamista osottavat niinkään vesimittaria vailla olevista palovesijohdoista lasketut maksut sekä maanvuokratulot, jota vastoin muut tuloerät ovat pysyneet ennallaan. Kaikkiaan olisi vesijohtolaitoksesta tämän mukaan tuloja 2,732,400 markkaa kuluvan vuoden tulosäännön 2,269,900 markan sijasta.

Kaasulaitoksenkin tulot on merkitty hallituksen erityisarvion mukaisesti. Kolmea päätuloerää on tuntuvasti korotettu 1918 vuoden määristä. Niinpä on katuvalaistuksesta, niinkuin jo menosäännön XII pääluokan kohdalla mainittiin, laskettu olevan tuloja 799,500 markkaa kuluvan vuoden tulosääntöön

merkittyjen 400,500 markan sijasta. Yksityiskulutuksesta saatavan korvauksen on laskettu kohoavan 3,225,000 markasta 3,987,500 markkaan. Näiden eräin kohoaminen johtuu korotetuista kaasunhinnoista ja ensinmainitun sitä paitsi runsaamman katuvalaistuksen käytäntöön ottamisesta, kun taas sivutuotteista laskettujen tulojen kohoaminen 50,000 markasta 2,362,800 markkaan johtuu siitä, että on edellytetty kaasunvalmistuksessa käytettävään raaka-aineena kivihiiliä puiden asemesta. Muut erät pysyvät ennallaan, ja kaasulaitoksen tulosääntö päättyy 7,167,250 markkaan kuluvan vuoden tulosäännön 3,692,950 markan sijasta.

Myöskin *Sähkölaitoksen* kohdalle on hallituksen budjettiehdotuksen mukaan merkitty tuntuvasti kohonneita tuloja, sillä perusteella että sähkövirran hinta kohoaa 1919 vuoden alusta. Kun valaistusvirran hinta on laskettu korkeammaksi sitä määrää, minkä mukaan hallitus on laskennut laitoksen tulot, on Rahatoimikamari myös ottanut huomioon lisäkorotuksen johdosta yksityiskulutuksesta lisääntyneen tulomäärän, joka sentähden on budjetti-arvioon merkitty 8,000,000 markaksi kuluvan vuoden 5,600,000 markan sijasta. Kuluvan vuoden tulosääntöön verraten osottavat laitoksen yhteenlasketut tulot lisäännystä 2,636,200 markkaa nousten 9,382,200 markkaan.

Vaikka teknillisiä laitoksia on hoidettu liikeyrityksinä, ei niiden toiminta kuitenkaan ole ollut suunnattu suurten tulojen kankkimiseen kunnalle, vaan on sen tarkoituksena ollut taata kunnan jäsenille vettä, kaasua ja sähkövirtaa mahdollisimman huokeaan hintaan. Tämän mukaisesti on taksat aina pysytetty niin alhaisina, että tulot ainoastaan ovat riittäneet menoihin tai antaneet ylijäämää, jota yksityisten laitosten liikevoittoon verraten täytyy pitää vähäisenä. Laitosten tulojen yhdistelmä eri vuosilta sentähden osottaa numerolukuja, jotka likeisesti liittyvät laitoksen menoista jo esitettyihin suhdelukuihin.

Teknillisistä laitoksista on ollut tuloja:

			% koko tulosäännöstä
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	533,301: 65	7.2
” 1905 (” ”).....	”	840,292: 65	12.5
” 1910 (” ”).....	”	1,676,722: 10	10.6
” 1915 (” ”).....	”	6,306,297: 64	28.4
” 1917 (” ”).....	”	10,393,079: 79	32.9
” 1918 (säästölaskelman ”).....	”	12,476,850: —	15.5
” 1919 (budjettiehdot. ”).....	”	19,281,850: —	19.1

Kahdeksas osasto.

Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen tulot on merkitty kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatiman erityisarvion mukaisesti, minkä ohessa tuloihin on lisätty se 72,000 markan määrä, mikä on Kunnalliskodin menosääntöön merkitty sianruuan keräämiseksi puhtaanapitolaitoksen välityksellä. Talonomistajain laitokselle suoritettavat maksut pysyvät välikirjaan perustuvina nykyisellään, jota vastoin muita tuloeria on korotettu. Varsin huomattavaa kohoamista osottaa katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m. laskettu korvaus, joka on merkitty 200,000 markaksi kuluvan vuoden tulosäännön 140,000 markan sijasta. Hallitus perustelee tätä korotusta sillä, että ajomiehistä luultavasti tulee olemaan puute ja kaupungin lumensulatuskoneita, joita lisäksi on hankittu useita uusia, tullaan sentähden käyttämään tähänastista laajemmassa mitassa.

Tämän osaston kohdalla on tuloja laskettu olevan 1,657,000 markkaa ja niitä on ollut:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	114,044: 18
„ 1905 („ „)	„	132,383: 48
„ 1910 („ „)	„	166,763: 63
„ 1915 („ „)	„	378,257: 49
„ 1917 („ „)	„	519,681: 05
„ 1918 (säästölaskelman „)	„	1,301,000: —
„ 1919 (budjettiehd. „)	„	1,657,000: —

Yhdeksäs osasto.

Sekalaiset tulot.

Nimikkeen *Apumaksut* kohdalla on tulot laskettu tuntuvasti suuremmiksi tämänvuotisia määriä. Niinpä Rahatoimikamari ei ole pitänyt kohtuuttomana korottaa postipakettiosaston sekä henkikirjoittajain huoneiston vuokramääriä 100 %:lla. Mainitut vuokramäärät kohoavat tämän johdosta, edellinen 4,000 ja jälkimäinen 3,000 markkaan. Jos Kaupunginvaltuusto yhtyy tähän käsitykseen, päättäne Valtuusto

*antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi asianomaisilta vi-
ranomaisilta hankkia postilaitoksen suoritettavan postipa-*

kettiosaston vuokramaksun sekä henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston vuokramaksun korotuksen, edellisen 4,000 ja jälkimmäisen 3,000 markkaan.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1917 budjetinkäsittelyn yhteydessä tekemän päätöksen mukaisesti on Rahatoimikamari irtisanonut erinäisten istutusten kunnossapitoa koskevat välikirjat sekä asianomaisille toimittanut uudet välikirjain ehdotukset, joihin kunnossapitokustannukset on Rakennuskonttorin laskelmain mukaisesti merkitty kaupungin omaisen menojen määrään. Vaikka epä tietoista on, tuleeko uusia sopimuksia tehtäväksi vai siirtyykö mainittujen istutusten kunnossapito 1919 vuoden alusta kokonaan tai osittain pois kaupungin hallusta, on ehdotetut uudet määrät merkitty esillä olevaan budjettiehdotukseen, koska jälkimäisessä tapauksessa istutusten kunnossapitomääräraha täytyy säästyä vastaavia määriä. — Suomen Pankin ja Säätytalon puolesta katuvalaistukseen suoritettavat apumaksut on merkitty entisiin määrin, koska nämä ovat verraten vähäpätöisiä eriä. Rahatoimikamari on kuitenkin ryhtynyt toimenpiteisiin näidenkin apumaksujen korottamiseksi. Uutena eränä on merkitty edellä mainittu 14,000 markan korvaus, joka Kirkkokonttorin on maksettava kaupungin verotusluettelon jäljennöksestä.

Majoituksen korvaus nimisen luvun kohdalle on merkitty koko se 500,000 markan määrä, johon kaupungin majoituskustannusten on laskettu nousevan, sillä Majoituslautakunnan ja Rahatoimikamarin käsityksen mukaisesti on valtion suoritettava nämä kustannukset rauhanaikana. Mahdotonta ei tietysti ole, että olot voivat muuttua semmoisiksi, että kaupungin täytyy ottaa osaa majoitustaakan kantamiseen, mutta siinä tapauksessa lienee kustannukset merkittävä budjetista erillään olevalle sotatilille, koska niiden määrää on mahdoton edeltäpäin arvioida.

Tämän pääosaston kohdalla kohoavat tulot 554,750 markkaan kuluvaan vuoden tulosäännön 122,560 markasta.

Kymmenes osasto.

Lainat.

Tämän pääosaston kohdalle on Rahatoimikamari ensiksi merkinnyt ne määrät, mitkä Kaupunginvaltuuston eri tilaisuuksissa tekemäin päätösten mukaisesti on suoritettava lainavaroista. Tällaisia eriä ovat 300,000 markkaa osakkeiden merkitsemiseksi yleishyödyllisessä rakennustoimintayhtiössä, 90,000 markkaa kaasulaitoksen laajennustöitä varten, 477,350 markkaa vesijohdon

laajennusta varten ¹⁾, 53,400 markkaa petroli- ja kaasuväläistuksen vaihtamiseksi sähköväläistukseen erinäisillä kaduilla ja paikoilla, 430,000 markkaa muuntajakoneiston oston, 150,000 markkaa korkeajännitteiskaapelin laittamiseksi Katajanokalle, 37,000 markkaa raudanerityssuodattimien hankkimiseksi Nickbyn mielisairaalaan, 2,473,500 markkaa erinäisten Pakaan alueen katujen tasoitusta ja viemärijohtoja varten, 200,000 markkaa osakkeiden merkitsemiseksi Helsingin Makasiiniosakeyhtiössä sekä 1,216,000 markkaa erinäisten Kärbölen kylän maatilain oston. Nämä rahamäärät nousevat yhteensä 5,442,750 markkaan, josta summasta Smk 344,543:15 pannaan maksettavaksi 1916 vuoden obligatsioonilainasta, joka siten tulee kokonaan käytetyksi, ja loput eli Smk 5,098,206:85 taas 1917 vuoden obligatsioonilainasta.

Näiden lisäksi on merkitty 428,300 markkaa vesijohdon laajentamista, 104,700 markkaa Kaisaniemenkadun tasoitustyön loppuun suorittamista, 2,579,000 markkaa satamaradan laajennustöitä, 500 000 markkaa XX kaupunginosan satamarakennuksia sekä 29,700 markkaa Iitin pitäjältä ostettujen tiluksien lainhuudatuskirjain kartoitusta varten. Nämä ehdotukset eivät kaivanne sekkaperäisempää perustelua. Kaikki edellä mainitut työt ovat semmoisia, jotka tavallisesti kustannetaan lainavaroilla, kun taas lainhuudatuskirjain kartoitusmenot kuuluvat puheenalaisten tilusten kauppahintaan ja ovat sentähden samoin kuin tämäkin maksettavat lainavaroista. Näistä kartoituskuluista samoin kuin satamaradan laajentamisestakin on Rahatoimikamari tehnyt Valtuustolle eri esitykset ja näissä lähemmin määritellyt ehdotuksensa. Muihin tässä lueteltuihin budjettiehdotukseen merkittyihin eriin nähden pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Valtuusto päättäisi:

vesijohdon laajentamiseen 1919 vuoden budjettiehdotuksessa olevan ohjelman mukaisesti osottaa 428,300 markkaa maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta;

Kaisaniemenkadun tasoituksen loppuun suorittamiseksi osottaa 104,700 markkaa 1917 vuoden obligatsioonilainasta; sekä

XX kaupunginosan satamarakennustöitä varten osottaa 500,000 markkaa samasta obligatsioonilainasta.

¹⁾ Budjettiehdotuksessa on tämä erä sekä alempana mainittu 428,300 markan tuloerä, johon nähden Kaupungiuvaltuusto ei vielä ole tehnyt päätöstään, yhdistetty 905,650 markan suuruisiksi eräksi.

Viimeinen tämän pääosaston kohdalle merkitty 20,000,000 markan erä on se budjettilaina, joka Rahatoimikamarin tänäkin vuonna täytyy ehdottaa otettavaksi kaupungin vakinaisissa tuloissa esiintyvän vajauksen täyttämiseksi. Sama perustelu, mikä vuosi takaperin esitettiin tällaisen toimenpiteen puolesta, pitää edelleen täysin määrin paikkansa. Kun, niinkuin edellä on mainittu, kaupungin 1918 vuoden budjettiin merkitty lyhytaikainen laina on esillä olevaan ehdotukseen merkitty takaisin maksettavaksi, täytyy puheena olevaa lainaerää pitää jatkuvan tukalan taloudellisen tilanteen vaatimana 1918 vuoden budjettilainan uudistuksena. Kaupungin velkataakka ei siis tämän johdosta lisääny.

Budjetinjärjestelyssä on kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksujalle otettuja lainavaroja osotettu seuraavat määrät:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	1,814,878: —
” 1905 (” ”).....	”	356,050: —
” 1910 (” ”).....	”	5,350,150: —
” 1915 (” ”).....	”	3,378,197: 30
” 1917 (” ”).....	”	2,283,011: 99
” 1918 (säästölaskelman ”).....	”	16,971,244: 44
” 1919 (budjettiehdotuksen ”).....	”	9,084,450: —

Yhdestoista osasto.

Verotus.

Se määrä, mikä laskettujen tulojen lisäksi tarvitaan esillä olevaan budjettiehdotukseen ensi vuodeksi merkittyjen menojen suoritukseen ja sentähden on kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen mukaan verottamalla hankittava, on Smk 38,697,465: 28 vastaavain määrain ollessa Smk 20,385,553: 94 vuonna 1918 ja Smk 12,667,705: 46 vuonna 1917 ja on siis kahden vuoden kuluessa kohonnut kolminkertaiseksi. Tietystikin vaatii tämä kohoaminen tuntuvasti korottamaan veroäyrimäärääkin. Ettei veroäyri kuitenkaan kohoa suhteellisesti verottamalla otettavaan summaan, johtuu siitä, että veroäyrikin on mainitun ajan kuluessa tuntuvasti kohonnut. Vuonna 1917 oli veroäyriä 647,175 ja vuonna 1918 lasi Rahatoimikamari niitä olevan 665,000, mutta viimeksi mainitulta vuodelta hiljattain toimeenpantu verotus osottaa maksavia veroäyriä olevan 1,239,250. Siinäkin tapauksessa että Tutkijalautakunta vähentää tämän määrän miljoonan vaiheille, on 1918 vuoden veroäyri kuitenkin ainoastaan noin 20 markkaa, jota määrää rahan

alhaiseen arvoon katsoen täytyy pitää aivan liian alhaisena, minkä johdosta veroäyrimäärän tuntuvampi kohoaminen ensi vuonna ei ainoastaan näytä täysin oikeutetulta, vaan myös verraten vähän rasittavalta. — Edellä lausutusta käy selville, kuinka vaikea on laskea veroäyirilukua eritoten tavattomain taloudellisten olojen vallitessa, ja Rahatoimikamarissa onkin ensi vuoden todennäköistä veroäyirilukua laskettaessa lausuttu eri mielipiteitä. Kamarin enemmistö on kuitenkin pitänyt luultavana, että verotettavat tulot, jotka tähän asti ovat vuosi vuodelta lisääntyneet, pysyvät ainakin saman suuruisina kuin vuonna 1917, ja sentähden laskenut veroäyiriluvun 1,200,000:ksi ja veroäyrimäärän Smksi 32: 25. Toiselta puolen on muuan Kamarin vähemmistö, herrat Lindfors ja Nyberg, huomauttaen, että kauppa ja elinkeinot ovat vuonna 1918 vallankumouksen johdosta kärsineet tuntuva vauriota ja että sitä paitsi saman vuoden lopulla säädetty suurten tulojen veron kannanta tuntuvasti vähentää verovelvollisten tulojen määrää, ollut sitä mieltä, että veroäyirilukua puheena olevana vuonna ei käy arvioiminen 1,100,000 suuremmaksi. Tämän laskelman mukaan olisi veroäyrimäärä Smk 35: 11.

Veroäyrien lukumäärän, verotussumman ja veroäyrimäärän viimeaikainen vaihtelu näkyy seuraavasta taulusta:

	Veroäyriä.	Verotussumma Smk.	Veroäyrimäärä:	
			Rahatoimikamarin laskema.	Todellinen määrä.
Vuonna 1900 .	136,575	1,724,761: 19	12: 95	12: 66
„ 1905 ..	159,427	1,914,336: 24	14: —	12: 01
„ 1910 ..	238,808	3,916,156: 05	17: 25	16: 40
„ 1915 ..	340,689	6,847,361: 90	20: 10	20: 10
„ 1917 ..	647,175	12,670,705: 46	18: 45	19: 60
„ 1918 ..	1,239,250	20,385,553: 95	30: —	noin 20: —
„ 1919 ..	1,200,000	38,697,465: 28	32: 25	(budjettiehd. mukaan)

Niinkuin näkyy, kohoaisi veroäyrimäärä Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan kaksinkertaiseksi 1910 vuoden veroäyrimäärästä. Siihen katsoen, että rahan arvo on alentunut tuntuvasti enemmän, olisi voinut odottaa vieläkin korkeampaa veroäyrimäärää. Todellisuudessa ovatkin Suomen muut kunnat — ja Skandinaviankin kunnat — tässä kohden saavuttaneet tuntuvasti korkeamman tuloksen kuin mitä Helsingin kaupungin on laita.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VESIJOHDTOLAITOS.

Helsingissä,
lokak. 16 p:nä 1918.

Vesijohdtolaitoksen 1919 vuoden meno- ja tulosäännön perustelu.

Ensi vuoden rahassääntöä on ollut sangen vaikea laskea, syystä että useimmat erät suuressa määrin ovat ei ainoastaan kärjistymistään kärjistyneen kalliin ajan, vaan myös vedenkulutuksen määrän varassa, ja kun näitä kumpaisiakin on verraten vaikea edeltäpäin arvata, täytyy tämän seikan vaikuttaa koko vuosirahasääntöön. Vedenkulutus on nimittäin 1917 vuoden kulutusmäärään verraten tuntuvasti vähentynyt, minkätähden sen arvioiminen tulevana vuonna on vaikeampi kuin milloinkaan ennen.

Itse vuosirahasäännön järjestys sitä vastoin on sama kuin kuluvanakin vuonna ja yksityiset palkkaerät on merkitty Kaupunginvaltuuston t. k. 8 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti. Samaten on konttoriapulaisten, konehenkilökunnan ja työnohtajain palkkauksiin varatut yhteismäärärahat laskettu palkanjärjestelyssä hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti. Hallituksen myönnettäviä kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanlisäyksiä varten on sitä paitsi merkitty 220,000 markkaa kuluvan vuoden budjetissa olevan määrän 150,000 markan sijasta.

Näiden yleisten huomautusten lisäksi ei ole paljon mainitsemista. Laitos pyytää kuitenkin kajota eräisiin eri päänimikkeiden kohdalla oleviin yksityisiin menoeriin.

Hallinto.

Kamreeri tuli laitoksen palvelukseen maaliskuun 1 päivänä 1909, joten hän maaliskuun alusta saa korotuksen 10 vuoden palveluksesta. — Konttorihuoneiston vuokraa y. m. varten oleva määräraha on tuntuvasti kohonnut, syystä että sähkölaitos on Hallituksen suostumuksella korottanut vuokraa ensi vuoden alusta 1,800 markalla eli 7,400 markasta 9,200 markkaan. Tarverahojen määrärahaa on korotettu ylen kalliiden painatuskulujen johdosta.

Käyttö.

Kemistikin saa ensi maaliskuun alusta korotuksen 10 vuoden palveluksesta, ja on sekä hänelle että hänen apulaiselleen, jotka molemmat saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon, ikäkorotus laskettu Kaupunginvaltuuston tässä kohden vahvistaman laskutavan mukaisesti. Kohonneiden kustannusten johdosta on menot veden nostosta ja kemiallisesta puhdistamisesta nyt merkitty 50,000 ja 150,000 markalla korotetuin määrin.

Johtoverkko ja vesisäiliö.

Mainittavaa korotusta eli 80,000 markasta 110,000 markkaan osottaa korjaus ja kunnossapito niminen erä. Lisäksi tulee 40,000 markkaa vesisäiliön katon uudistuskustannuksia. Tämä katto on vielä suurimmalta osalta tehty puusta sekä peitetty asfalttihuovalla. Laitoksen aikomus oli tehdä katto tulenkestävästä aineesta, rautabetonista ja kaksinkertaisesta ruberoidista, mutta kun tästä olisi ollut kustannuksia noin 350,000 markkaa, täytyy mainittu uudistus jättää siksi, kunnes kustannukset huojistuvat.

Sekalaiset menot.

Sekä Helsingin maalaiskunnalle maksettavat verot että palovakuutusmaksut ja useat muutkin erät ovat kohonneet tämänvuotisista määristään. Kalliinajanlisäysten menoerä niinkään on kohonnut, ja on siinä otettu lukuun ne tilapäiset palkanparannuksetkin, joita Hallitus havainnee olevan aihetta myöntää.

Uutistytöt.

Erikoisia uutistytöitä ei ole merkitty ensi vuonna teetetäviksi, vaan jatketaan kuluvana ja edellisinä vuosina alulle pantuja keskeneräisiä töitä. Tämän nimikkeen kohdalle on sen tähden nyt merkitty määrärahat ainoastaan uusien työkalujen ja uusien mittarien sekä uusien johtojen ostoja varten Hallituksen määräyksen mukaan, kaikkiaan 45,000 markkaa.

Yhdistelmä.

Menot laitoksen käytöstä ja hoidosta on laskettu seuraaviksi:

Hallinto	120,870: —
Käyttö	1,215,375: —
Johtoverkko ja vesisäiliö	181,500: —
Jakelu	101,000: —
Johtotyöosasto, työpaja ja varasto	68,600: —
Sekalaiset menot	334,550: —
	<hr/>
	2,021,895: —

mihin lisäksi tulevat seuraavat lasketut menot:

Perustamispääoman kuoletus	190,000: —
5 0/0:n korko samalle pääomalle	348,750: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk. 2,560,645: —

Tulot.

Jos vedenkulutus arvataan saman määräiseksi kuin kuluvanakin vuonna, mikä on varovaisinta, saadaan myydystä vedestä tuloja 1,900,000 markkaa, jos kuutiometrin yksikköhihtä pysytetään nykyisellään, toisin sanoen, pohjahinta korotettuna 30 0/0:lla. Tämä

tulomäärä ei riitä menoihin, vaan täytyy vedenhintaa edelleen korottaa. Mutta, niinkuin viime vuonna budjettiehdotusta laadittaessa huomautettiin, ei korotusta voida toimeenpanna ennenkuin toisen vuosineljänneksen alusta maaliskuussa toimitetun lukemisen jälkeen. Jotta, menot ja tulot vastaisivat toisiaan, on hintaa silloin korotettava kokonaisella 100 %:lla Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 vahvistamasta pohjahinnasta eli siis 30 pennistä 60 penniin kuutiometriltä. Tämä on erittäin suuri hinnankorotus, kun on kysymys vedestä, ja samalla suurin, mitä laitos ylipäättään voi ajatella.

Jos tämä korotus hyväksytään, voi vedenmyynnistä laskea olevan tuloja 2,660,000 markkaa ja laitoksen tulojen kaikkiaan nousevan 2,732,400 markkaan. Kun menoihin sekä kuoletukseen ja korkoihin on laskettu tarvittavan 2,560,645 markkaa, olisi puhdas voitto 171,755 markkaa.

Helsingin kaupungin Vesijohtolaitos.

Albin Skog.

HELSINGIN KAUPUNGIN

KAASULAITOS.

*Helsingissä,
marrask. 15 p:nä 1918.*

Kaasulaitoksen 1919 vuoden meno- ja tulosäännön perustelu.

Kaasulaitoksen 1919 vuoden budjettiehdotus on laadittu sillä edellytyksellä, että kaasunvalmistus vuoden varrella nousee 8,300,000 kuutiometriin.

Niin suotavaa kuin olisikin, että kaasulaitos, katsoen siihen tuhoon, minkä puukaasun valmistus tuottaa laitoksen koneille ja laitteille, voisi kohdakkoin täydellisesti palata kivihiilikaasun valmistukseen, näyttää tämä nykyisin korkein kivihiilenhinnoin toistaiseksi mahdottomalta. Laitoksen edellytetään sentähden täytyvän edelleen käyttää pääasiassa puuta raaka-aineena valmistuksessaan. Jo päätetyn hiilikaupan johdosta kuitenkin voidaan vuonna 1919 edellyttää voitavan rajoitetuin määrin käydä valmistamaan kivihiilikaasua. Laitoksen käytettävänä nykyään oleva kivihiilimäärä on saatu sillä ehdolla, että kaasunvalmistuksessa saatujen sivutuotteiden myynti alistetaan Kauppa- ja Teollisuuskomissionin valvonnan alaiseksi. Komissionin sivutuotteille panemin hinnoin lasketaan näistä tuotteista saatavain tulojen korvaavan ne lisämenot, joita on kivihiilen käyttämisestä halkojen sijasta raaka-aineena. Kivihiilikaasun valmistuksen ei sentähden, korkeista hiilenhinnoista huolimatta, edellytetä vaikuttavan valmistetun kaasun hintaan.

Sitä vastoin ovat muut kustannukset ja sen johdosta myöskin kaasun valmistuskustannukset tuntuvasti kohonneet. Aivan varmasti täytyy sekä työntekijöille että virkamiehille myöntää uusia palkankorotuksia. Budjettiehdotuksessa on nämä korotukset otettu huomioon sikäli kuin niitä toistaiseksi on voitu arvata. Kuukausipalkalla olevaa henkilökuntaa varten on sentähden merkitty korotetut palkkamäärät, palkanjärjestelykomitean ehdottamain ja Kaupunginvaltuuston hyväksymäin periaatteiden mukaisesti.

On viime aikoina selvästi osottautunut, että korkeampiin palkkaluokkiin kuuluville toimihenkilöille myönnettyt kalliinajanlisäykset ovat aivan liian niukat. Tästä on ollut seurauksena, että kuluvana vuonna miltei kaikki kaasulaitoksen teknillistä ja yliopistosivistystä omaavat virkamiehet ovat joko poistuneet tahi irtisanoutuneet oltuaan monta vuotta laitoksen palveluksessa.

Laitoksen vastaisen kehityksen turvaamiseksi mikäli mahdollista näyttää sentähden olevan aivan välttämätöntä korottaa korkeampiin palkkaluokkiin kuuluvain virkamiesten kalliinajanlisäykset ainakin samoilla määrillä, mitkä maksetaan niille muuten heihin verrattaville toimihenkilöille, joiden kuukausitulot ovat 300—350 markkaa. Sitä paitsi käy tarpeelliseksi sopivasti määrättyillä henkilökohtaisilla tai tilapäisillä palkanlisäyksillä koettaa laitoksessa pysyttää ne henkilöt, joiden jääminen virkoihinsa näyttää välttämättömältä. On luonnollista,

että virkamiehistön vaihtuessa työ ja vastuunalaisuus entistä enemmän kasautuu palvelukseen jäljelle jääneille, ja näille virkamiehille tästä johtuva lisätyö on sopivalla tavalla korvattava. Niinpä näyttää aivan välttämättömältä hankkia laitokselle mahdollisuus antaa laitoksen kunnolliselle ja kokeneelle konttoripäällikölle nykyolojen mukaan sovitettu 2,000 markan palkanlisäys sekä laitoksen taitavalle konemestasrille, joka omaa laitoksen palveluksessa vuosikymmenien kuluessa saavutetun kokemuksen, tilapäinen 1,200 markan palkanlisäys. Nämä lisäykset on käsitettävä korvaukseksi siitä lisääntyneestä työstä ja vastuusta, mikä heille koituu henkilökunnan vaihtumisen johdosta. Nimikkeen „Kalliinajanlisäyksiä sekä tilapäisiä palkanparannuksia virkamiehille ja henkilökunnalle“ kohdalla on varattu varoja edellä mainittuihin tarkoituksiin.

Eräät aikaisemmissa menosäännöissä erikseen luetellut virkamiehet on niiden periaatteiden mukaisesti, joita kaupungin teknillisten laitosten Hallitus on esittänyt palkanjärjestelykomitean mietinnön johdosta hiljattain antamassaan lausunnossa, merkitty yhteisestä ryhmämäärärahasta palkattaviksi.

Budjettiehdotuksen miltei jokainoan menoerän kohoaminen johtuu pääasiassa lisääntyneistä työaine- ja työkustannuksista. Erittäin mainittakoon puukaasun valmistuksen johdosta tuntuvasti kohonneet korjaus- ja kunnossapitokustannukset sekä välttämättömyys käyttää varoja kokeiluihin tislauksessa syntyvän ja kaikkea syövän etikkahapon vaikutusten estämiseksi. Sivutuotteiden kohonneet valmistuskustannukset johtuvat pääasiassa siitä, että on edellytetty ryhdyttävän valmistamaan kivihiilikaasua.

Palovakuutusmaksujen korotus johtuu siitä, että on tarpeellista sovittaa vakuutusarvo uusien laitteiden hankintakustannuksen mukaan.

Kaupunginkassassa olevan laitoksen juoksevan tilin suuri korkomäärä johtuu siitä, että melko suuri pääoma on sidottuna laitoksen raaka-ainevarastoihin, etusijassa kivihiiliin.

Eri päänimikkeiden kohdalla ovat kustannukset budjettiehdotuksen mukaan seuraavat:

Hallinto	Smk	99,860: —
Käyttö	„	5,417,400: —
Johtoverkko ja jakelukello.....	„	57,800: —
Jakelu.....	„	209,000: —
Johtotyöosasto ja varasto	„	74,500: —
Sekalaiset menot	„	474,394: —
Katuvalaistus	„	263,000: —

Yhteensä Smk 6,595,954: —

Jotta tulot riittäisivät tuntuvasti kohonneisiin menoihin, on osottautunut välttämättömäksi edellyttää kaasunhinnan korottamista 60 penniin kuutiometriltä.

Vastamainituin kaasunhinnoin nousisivat edellytetyt tulot seuraaviin määriin:

Tuloja kaasusta ynnä katuvalaistuksen voimassapidosta	Smk	4,787,000: —
Tuloja sivutuotteista	„	2,362,800: —
Tuloja johtotöistä, vuokria ja sekalaista	„	17,450: —

Yhteensä Smk 7,167,250: —

Jos siis lasketusta tulomäärästä	Smk. 7,167,250: —
vähennetään menot	” 6,595,954: —
saadaan bruttoylijäämäksi	Smk. 571,296: —
Jos tästä luetaan pois vuotuismaksu	” 452,300: —
jää puhtaaksi voitoksi	Smk. 118,996: —

Esillä olevan budjettilaskelman mukaan olisi siis edellytetyin kaasunhinnoin laitoksen puhdas voitto 118,996 markkaa. Jos kuitenkin lasketut raaka-aineiden ja työn kustannukset vuoden varrella kohoavat, käy välttämättömäksi korottaa kaasunhintaa.

Helsingissä, lokakuun 12 päivänä 1918.

Ed. Cedercreutz.

Sähkölaitoksen 1919 vuoden meno- ja tulosäännön perustelu.

Sähkölaitoksen 1919 vuoden budjettiehdotus perustuu oletukseen että kaikenlaatuisten tarveaineiden hinnan ja työpalkkain nousua jatkuu samaan tapaan kuin viime vuosinakin. Tämän johdosta ovat menot kohonneet korkeammiksi kuin milloinkaan ennen, vaikka tuotettujen kilowattituntien luvun ei ole laskettu lisääntyvän, vaan päinvastoin vähenevän verrattuna tähän asti suotuisimpaan vuoteen 1916. Jos kuitenkin Hallituksen ehdottama hinnankorotus hyväksytään, kohoavat tulot samassa määrässä ja antavat ehdotuksen mukaan ylijäämää lähes 200,000 markkaa. On kuitenkin vielä kerran huomautettava, että koko laskelma perustuu epävarmoihin edellytyksiin. Voipi yhtä hyvin olettaa hinnannousun olevan suurempi kuin edellisenä vuonna, jossa tapauksessa voitto vähenisi, voisipa kääntyä tappioksi. Näyttää kuitenkin oikeimmalta laatia budjetti sodan aikaisten kokemusten pohjalla.

Suurimpana menoeränä ovat samoin kuin viime vuosinakin polttoainekustannukset. Kuluvana vuonna maksettavaksi hinnaksi arvattiin 110 markkaa syleltä, mikä hinta onkin vuoden varrella osottautunut kutakuinkin paikkansa pitäväksi, ja vuonna 1919 on nousun edellytetty jatkuvan entiseen tapaan, minkä ohessa kohonneet rahtikulutkin on otettu lukuun.

Kunnossapitokulut ovat tuntuvasti kohonneet eritoten viime kuukausina esiintyneen kaikkien tarveaineiden suunnattoman hinnannousun johdosta. Korotetut määrärahat ovat sentähden sitä tarpeellisemmat, kun korjaustyöt aikaisemmin on rajoitettu mahdollisimman vähiin siirtämällä toistaiseksi kaikki työt, joita ei ehdottomasti ole tarvinnut heti teettää. Tämän johdosta on tietysti syntynyt kasaannusta, joka vaatii suurempaa määrärahaa kuin mitä säännöllisissä oloissa olisi laita.

Mitä vihdoin palkkauksiin tulee, on niitäkin korotettu. Yhteismäärärahasta palkattaville palkansaajille on edellytetty maksettavan korotusta jopa noin 25 % nykyisistä palkoista, kun taas muut palkat on merkitty niiksi määräksi, mitkä Kaupunginvaltuusto on vahvistanut palkanjärjestelykomitean ehdotuksen mukaisesti. Mutta sitä paitsi on virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten oleva määräraha, joka viimeksi vahvistetun asteikon mukaan nousi 370,000 markkaan, korotettu 420,000 markkaan. Tästä 50,000 markan lisämäärästä arvelee Hallitus voivansa suorittaa tilapäiset palkanlisäykset niille laitoksen hoitoa ja käyttöä varten tarpeellisille toimihenkilöille, joita ei voida pysyttää virassa menosääntöön merkityillä palkkaeduilla ja joiden sijaan ei voida saada toisia maksamatta tuntuvasti korkeampia palkkoja. Tämän yhteydessä huomautettakoon, että suuri osa henkilökunnasta on korkeampain palkkain houkuttelamana siirtynyt yksityisten yritysten palvelukseen ja että on ollut erittäin vaikea heidän sijaansa saada päteviä henkilöjä. Niinpä ovat kesän ja syksyn kuluessa, paitsi toimitusjohtajaa, seuraavat toimihenkilöt eronneet: toinen käyttöinsinööri, laboratorio-insinööri, yksi apulaisinsinööri, molemmat johtotarkastajat, ensimmäinen laskujen tarkastaja, konttoritoimistonjohtaja, asetetyöpajan työmestari y. m.. On

itsestään selvää, että tuollainen joukkoeroaminen tuottaa laitokselle suurta hankaluutta ja vaikuttaa haitallisesti taloudelliseen tulokseen. Olisi sentähden aivan välttämätöntä, että Hallituksella olisi tilaisuus järjestää menosääntöön merkittyjen virkamiesten palkat kunkin kelpoisuuden mukaan ja huomioon ottamalla kulloinkin yksityisten palveluksessa maksettuja palkkoja. Korottamalla kalliinajanlisäystä 100—200 markalla kuukaudessa ei tietenkään voida saada eräiden toimihenkilöjen palkkaa kohoamaan vastuunalaisessa asemassa olevan virkamiehen kykyä nykyään vastaavaan määrään eli siihen, miksi se arvataan yksityisen palveluksessa. Lopuksi mainittakoon esimerkkinä, että ensimmäisen laskutarkastajan toimeen ei ole voitu saada pätevää henkilöä, syystä että kaikki virkaan sopivat henkilöt vaativat suurempaa palkkaa kuin minkä kamreeri saa uuden palkkaussäännön mukaan. Seurauksena on tietenkin, että virkaa täytyy hoidattaa vähemmän kykenevällä henkilöllä ja että työ tulee sen mukaista.

Mitä budjetin järjestysmuotoon tulee, on se sama kuin kuluvanakin vuonna.

Edellä olevan ylimalkaisen lausunnon lisäksi mainittakoon eri eristä vielä seuraavaa:

Menot.

Hallinto. Palkat on merkitty Kaupunginvaltuuston vahvistamin määrin. Konttori- henkilökunnan yhteismäärärahoja on jonkin verran korotettu, osin syystä että lisääntyneen tilaajamäärän johdosta tarvitaan suurempaa henkilökuntaa ja osin syystä että on välttämätöntä järjestää palkkoja. Siivoamista, vahtimestareja, asiapoikia ja portinvartijoita varten vuodeksi 1919 merkittyyn määrärahaan on myös luettu hissinkuljettajan palkka, ja on kustannukset työpalkkain kohoamisen johdosta laskettu 30,000 markaksi. Konttorin tarverahain määräraha on korotettu 25,000 markasta 40,000 markkaan, syystä että kohonneet painatuskulut sekä konttoritarvikkeiden y. m. hinnannousu vaatii tämän summan.

Käyttö. Konehenkilökunnan ja työntekijäin palkat ovat kuluvana vuonna tuntuvasti kohonneet, ja 1919 vuoden määrärahoissa on otettu lukuun 25 %:n korotus nykyisiin palkkoihin, koska kaikesta päättäen alenemista ei ole odotettavana, vaan sekä ammatti- että ulkotyöläisten suuren kysynnän johdosta palkat voivat edelleenkin kohota.

Kaikkia kunnossapitoa ja käyttöaineita koskevia menoeriä on edellä mainituista syistä korotettu vieläkin runsaammin. Asemain valaistuksesta, jota varten kuluvan vuoden budjetissa on 7,500 markkaa, oli vuonna 1917 kustannuksia 18,862 markkaa ja lasketaan vuonna 1919 olevan 20,000 markkaa. Asemain puhtaanapidosta, jota varten kuluvan vuoden budjetissa on 10,000 markkaa, oli vuonna 1917 kustannuksia 20,585 markkaa ja lasketaan vuonna 1919 olevan 35,000 markkaa.

Muistutuksessa on aikaisemmin lueteltu kaikki luontoisetuja nauttivat toimihenkilöt. Hallituksen mielestä on sellaiset edut kuitenkin erittäin mainittava ainoastaan mikäli budjetissa erikseen lueteltuja toimihenkilöjä koskee. Tämän johdosta on luettelosta poistettu yhteismäärärahoista palkatut toimihenkilöt, niinkuin työmestarit, koneenkäyttäjät, lämmittäjät y. m. Toinen käyttöinsinöörikin on aina saanut vapaan valaistuksen, mutta epähuomiosta on se jäänyt aikaisemmin mainitsematta.

Johtoverkko, johtotyöt ja jakelu. Työ- ja kunnossapitokustannuksia koskevista menoeristä on sanottava samaa kuin edellä mainituistakin menoeristä. Eräitä eriä, niinkuin mittarien paikallepanoa ja lukemista sekä laskujen perimistä y. m. varten on määrärahoja täytynyt korottaa myöskin tilaajamäärän lisääntymisen johdosta. Näyttelykustannukset kohoavat osittain sen johdosta että henkilökuntaa täytyy lisätä. Hehkulamppujen puute on nimittäin aiheuttanut laitoksen saattamaan käytäntöön annostelun, minkä johdosta eräinä aikoina tarvitaan jonkin verran runsaampaa henkilökuntaa.

Katuvalaistus. Kustannuksiin ja kunnossapitoon lasketaan vuonna 1919 tarvittavan 60,000 markkaa kuluvan vuoden määrän 35,000 markan sijasta.

Sekalaiset menot. Palovakuutusmaksuja varten on merkitty 6,000 markkaa 4,000 markan sijasta, syystä että vakuutussummaa täytyy korottaa. Tapaturmavakuutuksista on uuden lain johdosta kustannuksia noin 16,000 markkaa. Hallintorakennuksen lämmitysmääräraha tulee kuluvana vuonna tuntuvasti ylitettäväksi, minkätähden se on korotettu 16,000 markasta 30,000 markkaan. Muut määrärahat on jo edellä esitetyistä syistä merkitty osin entisiin ja osin korotetuin määrin. Kalliinajanlisäysmäärärahan korotusta on edellä perusteltu.

Uutistyyöt. Näitä varten on merkitty samat summat kuin vuodeksi 1918.

Tulot.

Katuvalaistuksesta on laskettu saatavan korvausta 338,000 markkaa, johon summaan sisältyy laitoksen korkoa ja kuoletusta 28,000 markkaa, kunnossapitoa ja kustannuksia 60,000 markkaa sekä 500,000 kwt sähkövirtaa, jonka hinta on korotettu 35 pennistä 50 penniin kilowattitunnilta.

Yksityinen virrankulutus arvataan noin 12,000,000 kwtiksi, josta valaistusvirran hinnan ollessa 90 penniä ja voimavirran hinnan 60 penniä lasketaan olevan tuloja noin 7,500,000 markkaa.

Raitioteille annetusta virrasta, 3,000,000 kw:sta, olisi menosäännössä edellytetyin polttoainehinnoin tuloja 960,000 markkaa.

Johtotöistä ja myynnistä voi aikaisemman kokemuksen perusteella laskea olevan tuloja 50,000 markkaa.

Tulot vuokratuista huoneistoista voi kunnossapidosta, puhtaanapidosta polttoaineista y. m. olevain lisäkustannusten johdosta korottaa tämänvuotisesta määrästänsä 23,600 markasta 29,200 markkaan.

Esillä olevan budjettiehdotuksen mukaan olisi lopputulos seuraava:

<i>Tulot.</i>	<i>Menot.</i>
Budjetin mukaan . . . . . Smk 8,882,200: —	Budjetin mukaan . . . . . Smk 7,760,887: —
	Perustamispääoman
	9,010,000 markan kor-
	ko $\frac{1}{1}$ 1919 5 %:n
	mukaan . . . . . Smk 450,500: —
	Vahvistetun suunnitelman
	mukainen kuoletus . . . . . ” 475,000: —
	Puhdas voitto . . . . . ” 195,813: —
<hr/> <hr/> Yhteensä Smk 8,882,200: —	<hr/> <hr/> Yhteensä Smk 8,882,200: —

Helsingissä, lokakuun 15 päivänä 1918.

Hj. Pehrman.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.*Helsingissä,**lokak. 12 p:nä 1918.**Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.*

N:o 198 a.

Täten on Hallituksella kunnia Rahatoimikamarille lähettää ehdotus „Hallituksen, Rakennuskonttorin ja Hallituksen alaisten yleisten töiden“ 1919 vuoden menosäännöksi, ja pyytää Hallitus ehdotukseen merkityistä eristä lausua seuraavaa:

Ensimmäinen palkkauserä, Hallituksen jäsenten palkkiot, on merkitty saman määräiseksi 1. Kaup kuin kuluvanakin vuonna eli 4,800 markaksi, edellyttäen vuoden varrella pidettävän noin yleisten den Ha ja Rake 60 kokousta. kontri

Hallituksen sihteerin ja Rakennuskonttorin virkamiesten palkkamäärät ja ikäkorotukset sekä kaupungininsinöörin henkilökohtainen palkanlisäys on merkitty Kaupunginvaltuuston kuluvan lokakuun 8 päivänä vahvistaman palkkaussäännön mukaisesti. Kaupunginpuutarhurin, kaupungin kahden metsänvartijan ja Rakennuskonttorin vahtimestarin palkankorotukset, joilla toimihenkilöillä on vapaa asunto lämmityksineen, on laskettu palkanjärjestelykomitean ehdottamain ja Kaupunginvaltuuston palkanjärjestelyn yhteydessä vahvistamain periaatteiden mukaisesti, ollen näistä eduista johtuva lisäys siten laskettu neljännekseksi käteispalkan määrästä. Vanhemman metsänvartijan henkilökohtainen palkanlisäys on palkanjärjestelyn johdosta poistunut.

Niissä virkalomaa koskeissa määräyksissä, jotka Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt palkanjärjestelyn yhteydessä, oikeutetaan kaikki kunnalliset viranpitäjät saamaan virkalomaa, minkä ohessa tämän oikeuden on selitetty tuottavan asianomaisille oikeuden saada virkaloman aikana nauttia hyväkseen täydet palkkaetunsa. Nämä määräykset ovat aiheuttaneet Hallituksen budjettiehdotukseen merkitsemään palkkion sihteerin viransijaisen kustantamiseksi hänen virkalomansa aikana, ja ehdotetaan tämä palkkio 300 markaksi.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli syyskuun 24 päivänä 1918 päättänyt insinöörinviran perustettavaksi Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle, on tämän toimihenkilön palkka merkitty budjettiin saman määräisenä, mikä maksetaan avustaville työpäälliköille.

Sen johdosta että Kaupunginvaltuusto on jälleen asettanut insinööri Joh. Sjöholm in toimeensa kaupungin puhtaanapitolaitoksen johtajana ja Sjöholm ennen eroaan oli saavuttanut oikeuden palkankorotukseen 5 vuoden palveluksesta, on mainittu korotus, jota ei ole kuluvan vuoden budjetissa, jälleen budjettiin merkitty.

Ylimääräisten insinöörien ja piirustaja-apulaisten palkkausmääräraha on merkitty saman määräisenä kuin kuluvanakin vuonna eli 50,000 markaksi. Näiden toimihenkilöjen edellytettyjen palkankorotusten on nimittäin katsottu korvautuvan sillä, että ylimääräisiä insinöörejä ei tarvinne käytää yhtä laajasti kuin kuluvan vuoden budjettia laadittaessa edellytettiin, koska

ensi budjettivuonna tuskin tulee teetettäväksi sanottavampia uusia töitä. Päinvastaisessa tapauksessa taas maksetaan heidän palkkansa välittömästi työmäärärahoista.

Metsänvartija-apulaisia ja metsänviljelystä varten oleva määräraha on palkkain ja työ-kustannusten yleisen kohoamisen johdosta korotettu 4,000 markasta 6,000 markkaan, kun taas työaineita ja mittauksissa tarpeellisia apureja varten on merkitty sama määrä kuin kuluva-sikin vuodeksi eli 17,000 markkaa. Se seikka että viimeksi mainittua määrärahaa ei ole laskettu suuremmaksi, on johtunut siitä, että Hallitus on edellyttänyt kustannukset vuonna 1919 toimitettavista kaupungin ja sen hiljattain hankkimain alueiden mittaamisesta makset-tavaksi tähän tarkoitukseen jo osotetuista eri määrärahoista.

Kuluvan vuoden budjettiin merkittiin 5,000 markan määräraha kaupungin uuden tonttikirjan laatimista varten. Tonttikirjan valmistaminen onkin alotettu noudattamalla n. s. irtolehtijärjestelmää. Nykyisten kalliiden paperinhintain ja painatuskulujen johdosta ei tontti-kirjan kustannuksia kuitenkaan voida kokonaan suorittaa nykyään olemassa olevalla määrä-rahalla, minkätähden Hallitus on katsonut tarpeelliseksi tätä tarkoitusta varten budjettiin merkitä vieläkin 3,000 markkaa.

Niinkuin tunnettu, muutti Rakennuskonttori viime elokuun lopulla kaupungin omis-tamaan Kasarminkadun taloon N:o 21, joka kesän kuluessa oli pantu kuntoon tätä tarkoi-tusta varten. Tämän johdosta poistuu Rakennuskonttorin budjetissa edellisinä vuosina ollut erä „Rakennuskonttorin kaikkien huoneistojen vuokra“, mutta sen sijaan täytyy budjettiin merkitä määräraha vedenkulutusta sekä pihan ja kadun puhtaanapitoa varten. Edellistä tar-koitusta varten on merkitty arviolta 300 ja puhtaanapitoa varten 3,940 markkaa. Valais-tuksesta taas on laskettu olevan kustannuksia 1,500 markkaa ja lämmitysmääräraha on korotettu tämänvuotisesta määrästäään 7,500 markasta 10,000 markkaan. Korotus johtuu etusijassa siitä, että halkojen hakkuusta ja kantamisesta nyttemmin on kustannuksia enemmän kuin vuoden alkupuoliskolla ja ne täytyy nykyään laskea 50 markaksi syleltä. Rakennus-konttorin huoneiston, 29 huoneen, 7 eteisen ja 2 porrashuoneen, siivoamisesta on Halli-tuksen täytynyt laskea olevan kustannuksia 10,000 markkaa. Kaupunginvaltuuston kalliin-ajanlisäysvaliokunnan määräyksen johdosta ei viime toukokuun 1 päivästä lähtien enää an-neta kalliinajanlisäystä siivoojattarille, vaan maksetaan heille sellainen palkka, että työ tulee täysin korvatuksi. Tämän johdosta täytyy siivoamisesta, saippuasta y. m. laskea olevan menoja noin 250 markkaa huonetta kohti, minkätähden tähän tarkoitukseen on täytynyt varata edellä mainittu varsin tuntuva rahamäärä.

Piirustustarvikkeiden, paperin ja kirjoitustarvikkeiden hinta on vuoden varrella tuntu-vasti kohonnut. Tähän nähden ja kun puheenalaisten menojen vähenemistä suurimmasta säästävyydestä huolimatta tuskin on aikaansaataavissa, on Rakennuskonttorin tarverahat arvion perusteella korotettu 18,250 markasta 25,400 markkaan, ollen tähän summaan myös luettu molempain metsänvartijain raitiotievuosilipun hinta.

Kaupunginvaltuuston kesäkuun 5 päivänä 1917 tekemän päätöksen mukaan saavat kaupungin yleisissä töissä olevat työntekijät kesälomaa siten, että työntekijä, joka on kau-pungin töissä ollut vähintään 2 vuotta, saa viikon sekä työntekijä, jonka työaika on vähintään 3 vuotta, 2 viikon loman. Kahden viikon kesälomaan oikeutettuja työntekijöitä on laskettu

vuonna 1919 olevan insinööriosastolla 250, huonerakennusosastolla 50, puhtaanapito-osastolla 200 ja puutarhaosastolla 75 eli yhteensä 575, kun taas viikon lomaan oikeutettuja työntekijöitä on arviolta 190. Yhteenlaskettu loma nousee siis 1,340 viikkoon. Katsoen nykyisiin korkeisiin työpalkkoihin, joita tuskin saataneen huojustetuiksi ensi kesään mennessä, täytyy määräraha kesäloman hankkimiseksi siihen oikeutetuille Rakennuskonttorin työntekijöille merkitä arviolta 250,000 markaksi.

2. Rakennukset ja talot. Nimikkeen „rakennukset ja talot“ kohdalle „korjausta ja kunnossapitoa“ sekä „uutistustyöt“ varten merkittyihin määrärahoihin nähden pyytää Hallitus viitata tämän oheiseen kaupunginarkkitehdin antamaan perusteluun, johon Hallituksella puolestaan ei ole mitään lisättävänä.

3. Kadut ja yleiset paikat. Ensimmäisen vuoden budjettiehdotusta laatiessaan on Hallituksen täytynyt työpalkkain ja tarveaineiden hintain kohoamisen johdosta tuntuvasti korottaa vieressä olevan nimikkeen kohdalle merkittyjä määrärahoja. Tähän nähden on katujen ja yleisten paikkain erinäisiä korjauksia varten laskettu olevan vuodeksi 1919 merkittävä 120,000 markkaa, sen sijaan että vastaava määrä tänä vuonna on 70,000 markkaa.

Itäisen Viertotien päällystämistä I noppakivillä on vuosi vuodelta jatkettu, niin että kiveys nyttemmin ulottuu Viertotien ja Lintulahdenkadun risteykseen. Viertotiellä vallitsevaan vilkkaaseen liikenteeseen nähden lienee sen päällystämistä noppakivillä jatkettava ensi vuonnakin, ja pyytää Hallitus sentähden ehdottaa, että Viertotie mainitusta risteyksestä Käenkujaan asti päällystettäisiin noppakivillä vuonna 1919. Kustannuksia on laskettu olevan 60,700 markkaa, mutta sen ohessa on huomattava, että tämän lisäksi on menoja 56,300 markkaa niiden yksityisille kuuluvain Viertotien osain päällystämisestä, joiden kunnossapidon kaupunki on ottanut huolekseen.

Kaupunginvaltuusto päätti 1914 vuoden budjettiin merkittäväksi 44,000 markkaa Simonkadun ja Läntisen Viertotien välisen Länsi Henrikinkadun päällystämiseksi I noppakivillä. Mainittu työ on kuitenkin jätetty Henrikinesplanaadin uudesti järjestämistä ja sen yhteydessä Länsi Henrikinkadun uudesti tasoitusta koskevan kysymyksen ratkaisun varaan, minkätähden nykyinen ketokiveys on pysytetty toistaiseksi ja ainoastaan välttävästi korjattu. Kiveys on nyttemmin kuitenkin niin kuoppainen, että se on kokonaan uudistettava. Tähän nähden ja kun Henrikinesplanaadin uudesti tasoittaminen jäänee pitemmän ajan päähän, on Hallitus ollut sitä mieltä, että nyt olisi käytettävä aikaisemmin ehdotettua päällystysainetta, I noppakiveä, varsinkin kun se ei mainittavasti kadota arvoaan, siinäkin tapauksessa että katu vastedes järjestetään uudestaan. Kun kuitenkin tarkoitukseen alkuaan myönnetty 44,000 markan määräraha nyttemmin on riittämätön, on Hallitus katsonut sopivimmaksi, että tämä rahamäärä palautuu kaupunginkassaan ja että ensi vuoden budjetissa osotetaan uusi 111,700 markan määräraha.

Vastamainitun työn yhteydessä oli myöskin Itä ja Länsi Henrikinkadun välinen Simonkatu päällystettävä I noppakivillä. Tätä työtä varten merkittiin 1914 vuoden budjettiin 5,550 markkaa, joka rahamäärä on sittemmin siirtynyt kuluvaan vuoteen. Tämä työ on kuitenkin lykkäätynyt samasta syystä kuin Länsi Henrikinkadun päällystykseen uudistuskin. Tämäkään määräraha ei nyttemmin enää riitä tarkoitukseensa, minkätähden Hallitus ehdottaa,

että sekin palautettaisiin kaupunginkassaan ja puheena olevaa työtä varten osotettaisiin ensi vuoden budjetissa 14,500 markkaa, johon määrään työ kustannusten on laskettu nousevan nykyisin työainehinnoin ja työpalkoin.

Makasiinirannan kiveykseen niinkään on syntynyt kuoppia. Kun sikäläiset rautatie-raiteet sitä paitsi tullevat valtionrautateiden toimesta kohdakkoin tarkistettaviksi, ei noppakiveyksen uudistusta enää käy toistaiseksi lykkääminen. Hallitus on sentähden tätä tarkoitusta varten merkinnyt 17,700 markan määrärahan.

Pohjoisen ja Eteläisen laiturisiiven noppakiveys on nykyään ylen huonossa kunnossa. Eteläisellä laiturisiivellä on noin 480 neliömetrin ala päällystetty ketokivillä. Tämä päällystys on erittäin kuoppainen ja kuhmuinen, minkätähden se olisi purettava ja sijaan pantava I noppakiviä, joten aikaansaataisiin paikan yhdenmukainen päällystys. Pohjoisen laiturisiiven päällystys taas on kuntoonpantavissa laskemalla se osittain uudestaan. Eteläisen laiturisiiven päällystämistä on laskettu olevan kustannuksia 21,700 markkaa ja pohjoisen laiturisiiven uudistuksista 3,900 markkaa, jotka rahamäärät Hallitus sentähden on merkinnyt budjettiehdotukseensa.

Virolaisaltaan asfalttikäytävissä on lukuisia kuoppia, joihin sadesäällä kokoontuu vettä suureksi haitaksi liikenteelle. Mainitut jalkakäytävät lienee sentähden päällystettävä uudestaan ja tarpeellinen 8,000 markan määräraha osotettava tarkoitukseen.

Katajanokan sillan puukuutiopäällystys on lopen kulunut, minkätähden sen uudistusta ei enää käy toistaiseksi lykkääminen. Sen ohessa täytyy sillan pohjoispuolisen jalkakäytävän sementtipäällystys laskea uudestaan. Näitä töitä varten on ehdotukseen merkitty 16,200 markkaa, johon määrään kustannusten on laskettu nousevan.

Kun painumisen johdosta on syntynyt kuoppia Laivastokadun alapengermän jalkakäytävän sementtipäällystykseen, täytyy ne poistaa. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 3,700 markkaa.

Kanavakadun itäisimmässä päässä sijaitsevan puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan betonipäällystys on nyttemmin niin kulunut ja kuoppainen, ettei huuhteluvesi juokse pois eikä paikkaa sentähden voi pitää niin puhtaana kuin siellä suoritettun työn laadun johdosta olisi tarpeellista. Kun päällystystä nykyään tuskin voidaan uudistaa samalla aineella, koska paikka olisi, jotta betonipäällystys saisi tarpeellisessa määrässä kovettua, kokonaan suljettava kaikelta liikenteeltä ainakin 2 viikon ajaksi, on Hallitus, osin tämän johdosta ja osin jotta vastainen korjaus voitaisiin helpommin toimittaa, katsonut olevan ehdottaminen lastauspaikan päällystettäväksi noppakivillä. Työn kustannuksia varten on budjettiehdotukseen merkitty 33,100 markkaa.

Läntisen Viertotien alemman penkereen viertopäällystys Töölön tavara-aseman kohdalla on sängen kulunut ja kuoppainen. Penger näyttää sentähden olevan uudestaan vierrettävä ensi kesänä, minkätähden Hallitus ehdottaa tähän tarkoitukseen myönnettäväksi 17,500 markkaa.

Kun on osottautunut välttämättömäksi uudestaan viertää kaupungille kuuluva Merikadun osa Neitsytpolun sekä osotenumerojen 7 ja 9 välisen rajan väliltä, on tätä työtä varten ehdotukseen merkitty 8,500 markkaa.

Saunakadun itäpuolinen, lähinnä laivaveistämöä sijaitseva laita, joka on rakennettu kivitäytteelle, on, sen johdosta että katupäällystyksen alainen hiekka on vähitellen valunut kivitäyteen väliin, tuntuvasti painunut, jota paitsi jalkakäytävän asfalttipinnan alle on syntynyt suuria koloja. Kadun tämän osan päällystys on sentähden välttämättä korjattava, minkätähden Hallitus on tätä tarkoitusta varten merkinnyt 7,500 markkaa.

Painumisen ja kulumisen johdosta on välttämätöntä uudestaan päällystää Itäisen Vierterien talon N:o 3 edustalla Vallilassa oleva sementtijalkakäytävä. Tämän työn teettämiseen tarvitaan 1,800 markkaa.

Pohjoissataman T-muotoisen laiturin kytkypuomit ja pilltuut ovat lahot ja sentähden uudestaan rakennettavat. Tämän työn teettämiseen olisi sentähden myönnettävä 2,100 markkan määrähaha.

Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain vierellä olevain kaiteiden korjausta ja kunnossapitoa varten on merkitty 15,000 markkaa. Tähän summaan ei ole luettu kustannuksia rautakaiteiden hankkimisesta puukaiteiden sijaan, syystä että ensinmainittujen hankkiminen nykyoloissa tuottaisi liian suuria kustannuksia.

Uutistytöt.

Länsi Henrikinkadun ja Pohjois Rautatiekadun välillä Arkadiakadun pohjoislaidassa myymättömän korttelin N:o 198 viereinen jalkakäytävä on ainoastaan tasoitettu ja reunuskivellä varustettu. Siinä vallitsee kuitenkin sangen vilkas liikenne, minkätähden kaupungin täytynee päällystytää se liikenteen määrää ja laatua vastaavaa aineella. Hallitus on sentähden arvellut, että jalkakäytävä olisi päällystettävä sementillä, sekä tätä tarkoitusta varten ehdotukseensa merkinnyt 16,100 markkaa.

Kun satamaradan lastausraiteen pohjoispuoliset tiet Kapteeninkadun ja Neitsytpolun välillä sekä radan eteläpuoliset tiet Laivuri- ja Kapteeninkadun välillä ovat erittäin huonot ja päällystämättömät, on Hallitus, siihen nähden että liikenne mainituilla teillä nyttemmin on varsin vilkas, katsonut olevan ehdottaminen nämä tieosat vierrettäviksi sekä sitä varten merkinnyt 10,500 ja 28,800 markan määrärahat.

Kuluneina sotavuosina on venäläinen sotaväki käyttänyt Katajanokan pohjoisrantaa varasto- ja työpaikkana, minkätähden ei ole ollut mahdollista käyttää Kaupunginvaltuuston 1916 vuoden budjetissa rantasillan lujittamiseen osottamaa 3,850 markan määrärahaa, lukuun ottamatta sitä Smkan 258:06 määrää, mikä on käytetty ajotien pahimpain epätasaisuuksien poistamiseen. Tie voidaan nyttemmin kuitenkin päällystää ketokivillä, mikä onkin aivan välttämätöntä, minkätähden ehdotukseen on merkitty 8,100 markkaa mainitun rannan kaupungille kuuluvan osan päällystämiseksi. Jos tämä rahamäärä myönnetään, voi 1916 vuoden määrärahan jäljellä oleva osa, Smk 3,591:94, palautua kaupunginkassaan.

Sementtijalkakäytävän teettämiseksi korttelin N:o 306 ympärille XI kaupunginosassa on 1916 vuoden budjetissa osotettu 4,400 markkaa. Silloin edellytettiin mainittu jalkakäytävä päällystettäväksi 1,5 metrin leveydeltä sementillä ja muulta kohden ketokivillä. Kuluvana vuonna ei ole tähän tarkoitukseen saatu sementtiä, minkätähden tämä työ on saanut jäädä toistaiseksi. Kun sementtiä nyttemmin on saatavana ja mainitun jalkakäytävän kuntoonpano näyttää toivottavalta, on tätä työtä varten budjettiehdotukseen merkitty 23,300 markkaa. Määrärahan kohoaminen näin tuntuvalta määrällä aikaisemmin osotetusta summasta

johtuu osin kohonneista työpalkoista ja tarveainehinnoista, osin myös siitä, että kaupungin uuden rakennusjärjestyksen mukaan jalkakäytäviä ei enää saa päällystää ketokivillä, minkätähden puheena oleva jalkakäytävä on kauttaaltaan päällystettävä sementillä. Jos viimeksi mainittu summa myönnetään, voi aikaisemmin osotettu määräraha, 4,400 markkaa, palautua kaupunginkassaan.

Sörnäsins haararadan pohjoispuolella Flemingkadun jatkoksen ja Suvantotien välillä sijaitseva lastauspaikka on nykyään päällystämätön. Kun siellä vallitsee sangen vilkas tavara-liikenne, on Hallitus katsonut olevan merkitseminen tarpeellisen määrärahan, 19,000 markkaa, puheena olevan lastauspaikan viertämistä varten.

Lohjantiellä on huomattavia epätasaisuuksia syntynyt ajotien keskikohtaan, sen johdosta että täyte on painunut sen vesijohdon kohdalta, joka tien valmistuttua tehtiin sinne. Siihen nähden että kaikki mainitun tien varrella olevat tontit on rakennettu ja sitä täytyy voida kulkea ajoneuvoilla, täytynee epäkohta poistaa viertämällä ajotie, josta työstä on laskettu olevan kustannuksia 16,400 markkaa.

Kun nyttemmin on rakennettu kauppahalli korttelin N:o 581 kulmaukseen Kangasalantien varrelle, lienee edellytettävä liikenteen mainitulla tiellä tuntuvasti lisääntyvän. Hallitus on sentähden arvellut, että mainittu tie olisi Keiteleen- ja Eurantien väliltä vierrettävä sekä tätä tarkoitusta varten merkinnyt 21,100 markkaa, johon summaan myös on luettu kustannukset jalkakäytävän viereisten katuojain päällystämisestä ketokivillä.

Somerontien varrelle Samatkanin- ja Kangasalantien välille on Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö rakennuttanut suuren työväenasuntoryhmän. Tämän johdosta on välttämätöntä panettaa tie nykyistä parempaan kuntoon, minkätähden lienee sopivinta viertää se. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 8,600 markkaa.

Seurasaarentien ja Humallahden välinen Rajasaarenkatu on erittäin huonossa kunnossa, ja kun siellä liikutaan paljon raskailla ajoneuvoilla on katsottu tarpeelliseksi merkitä 6,400 markkaa mainitun tien viertämistä varten.

Kun Osakeyhtiö Hietalahden konepaja ja laivatokka on teettänyt tehdaslaitoksen korttelin N:o 178 länsiosaan, on Kalastajatorin liikenne lisääntynyt tuntuvasti, minkätähden mainittu tori olisi tasoitettava ja järjestettävä. Tästä työstä on kustannuksia 10,000 markkaa.

Läntisen Viertotien ja Seurasaarentien välistä Humalkatua on korotettu Bjällbon ja Topeliuskadun tasoituksesta saaduilla louhoskivillä ja maalla. Kun katupinta nykyään on mahdoton kulkea, mutta eräät varsinkin kadun pohjoispuolella sijaitsevat tontit on rakennettu ja ne sentähden on saatettava liikenneyhteyteen muun katuverkon kanssa, täytyy puheena olevan katuosan tasoitus suorittaa loppuun, mistä työstä on laskettu olevan kustannuksia 13,500 markkaa.

Torkkeli- ja Flemingkadun välisen Agricolakujan viereltä on kaupunki myynyt erinäisiä tontteja, jotka luultavasti tulevat rakennettaviksi kohta kun rakennustoiminta tällä paikkakunnalla jälleen alkaa. Tästä syystä lienee Agricolakujan tasoitus mainitulta kohden suoritettava loppuun ja olisi sitä varten osotettava 19,000 markkaa.

Ernenuin edellä ehdotettu Euran- ja Keiteleentien välisen Kangasalantien viertäminen voidaan toimittaa, on suoritettava tien tasoitus, jota varten tarvittaisiin 9,000 markkaa.

Osa viime vuonna hätäaputöinä toimeenpannuista tasoitustöistä on vielä loppuun suorittamatta. Hallitus on kuitenkin ollut sitä mieltä, että mainittujen töiden teettämisen tulisi yleensä jäädä siihen aikaan, jolloin työkustannusten voi edellyttää olevan nykyisiä vähemmät. Kaksi näistä töistä on kuitenkin ehdotettu suoritettavaksi loppuun vuonna 1919, nimittäin Viipurinkatu Kotkan- ja Karjalankadun väliltä sekä Porvoonkatu Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä. Ensinmainitusta työstä, jonka tulisi välttämättä olla suoritettu siltä varalta, että Raitiotieyhtiöllä olisi ensi vuonna tilaisuus rakentaa kauan hankkeissa ollut ja erittäin tarpeellinen raitiotieyhteys Eläintarhan pohjoisosan halki, on laskettu olevan kustannuksia 24,000 markkaa, kun taas vastamainitusta Porvoonkadun osasta, joka on vilkasliikenteinen yhdysväylä Kallion luoteisosain ja Fredriksbergin asema-alueen välillä, olisi menoja 22,000 markkaa. Jos kuitenkin kävisi tarpeelliseksi käydä jatkamaan muitakin keskeneräisiä katutöitä, on Hallitus katsonut olevan mainitsemisen, että Rakennuskonttorin insinööriosasto on laskenut alempana mainittujen kaduntasoitustöiden loppuunsaattamisesta olevan kustannuksia seuraavat määrät, nimittäin:

Ensimmäinen linja Castrén- ja Alppikadun väliltä	Smk 34,000: —
Torkkelikatu Agricola- ja Pengerkadun väliltä	„ 70,000: —
Loviisankatu Kotkan- ja Karjalankadun väliltä	„ 23,000: —
Hangonkatu	„ 7,000: —
Tammisaarenkatu	„ 29,000: —
Heinolankatu	„ 11,100: —

Ne rahamäärät, joita Hallitus ei ole katsonut olevan syytä merkitä budjettiehdotukseen, olisi ehkä sopiva osottaa siltä varalta, että talven kuluessa kävisi mahdollisen työttömyyden lieventämiseksi teettää töitä budjettiin merkittyjen lisäksi.

Siinä tapauksessa että edellä ehdotetut rahamäärät merkitään 1919 vuoden budjettiin, palautuisivat seuraavat määrärahat kaupunginkassaan:

Simonkadun ja L. Viertotien välisen L. Henrikinkadun kiveäminen I noppakivillä	Smk 44,000: —
L. ja I. Henrikinkadun välisen Simonkadun kiveäminen I noppakivillä	„ 5,550: —
Kaupungille kuuluvan Katajanokan pohjoisrannan osan päällystäminen kettokivillä; määrärahan loppuosa	„ 3,591: 94
Jalkakäytävään teettäminen kortt. N:o 306 ympärille	„ 4,400: —

4. Kanavat ja viemärit. Korjaus ja kunnossapito. Myöskin vieressä mainitun nimikkeen kohdalla olevia eriä on yleisen hinnannousun johdosta täytynyt korottaa. Niinpä on „erinäistä kunnossapitoa“ varten merkitty 150,000 markkaa, täydennystöitä varten, joiden kustannuksia laskettaessa on erikoisesti täytynyt ottaa huomioon kohonneet tarveainehinnat ja kaivonkansien suuret hankintakustannukset, 25,000 markkaa sekä viemärien huuhteluun käytetyn veden kustannusmääräraha 5,000 markkaa. Eläintarhan viemärivereden puhdistusasemain käytöstä ja hoidosta, lukuun otettuina myöskin

oksidatsiooniväljelineiden pesu, jota ei ole toimitettu kuluvana vuonna, on laskettu olevan kustannuksia 50,000 markkaa.

Uutistytöt on Hallitus katsonut voivansa rajoittaa viemärijohdon laittamiseen Konstantininkadun alle korttelissa N:o 7 olevain talojen N:o:jen 4—6 väliseltä rajalta Pohjoissatamaan. Mainituksa paikassa on tähän asti ollut yksityinen puujohto, joka nyttemmin kuitenkin on niin laho, että sen sijaan välttämättä täytyy tehdä sementtijohto. Tätä työtä varten tarvitaan 9,000 markkaa.

Uutistytöt.

Jos Loviisan-, Hangon-, Tammisaaren- ja Heinolankadun tasointus ensi budjettivuonna suoritetaan loppuun, on, paitsi edellä mainittuja tasointustyöhön tarvittavia rahamääriä, myös merkittävä viemärilaitosten kustannukset, joita on laskettu olevan seuraavat määrät:

Loviisankadun viemärijohdo	.....	Smk 15,500:—
Hangonkadun	”	..... ” 3,000:—
Tammisaarenkadun	”	..... ” 8,000:—
Heinolankadun	”	..... ” 8,200:—

Tarveainehintain kohoamisen johdosta täytyy myös korottaa erinäisiä teiden korjauksia 5. Tiet. Korjaus ja kunnossapito.

Seurasaarentieltä Kivelän sairaalaan vievää tietä ei enää käynte jättäminen siihen kuntoon, missä se nykyään on, vaan on se vierrettävä uudestaan. Tätä tarkoitusta varten on merkitty 4,400 markkaa.

Kun Nordenskjöldin lehtotieltä pohjoiseen lähtevä tie on erittäin tärkeä liikenneväylä Bölen kaupungin eteläosille, on Hallitus katsonut sen olevan vähitellen vierrettävä. Ensi vuonna vierrettäisiin 150 metrin pituinen osa, jota työtä varten tarvittaisiin 6,400 markan määräraha.

Uutistytöt.

Viertoteiden korjauksia varten on ehdotukseen merkitty 100,000 markkaa. Aikomus on ensi vuonna viertää noin 17,000 neliömetrin ala, josta työstä on laskettu olevan kustannuksia 6 markkaa neliömetriltä. Sitä paitsi on määrärahaa laskettaessa otettu huomioon, että höyryjyriin kunnossapitokustannukset ovat tuntuvasti kohonneet.

6. Viertotiet.
Korjaus ja kunnossapito.

Kuluvan vuoden budjettiin on satamain erinäisiä korjauksia varten merkitty 80,000 markan määräraha. Tämä rahamäärä on kuitenkin osottautunut riittämättömäksi, osin sen johdosta että työpalkat ovat siitä lähtien, kun budjettiehdotus viime syksynä laadittiin, kohonneet noin 20 0/0:lla, osin syystä että tarveainesten, eritoten naulain, pulltien ja parrujen hinnat ovat tuntuvasti kohonneet. Tämän johdosta on Hallitus katsonut olevan ensi vuoden budjettiehdotukseen merkitseminen vastaavan erän 140,000 markaksi.

7. Satamat.
Korjaus ja kunnossapito.

Samoista syistä, jotka ovat aiheuttaneet vastamainitun määrärahan korotuksen, on Hallituksen täytynt laskea jälle vieviä siltoja sekä rantasiltain ja jäärailojen viereisiä kaiteita varten 25,000 markkaa, vastaavan rahamäärän kuluvana vuonna ollessa 15,000 markkaa.

Sota-aikana mataloituneiden Pohjois- ja Eteläsataman osain ruoppaukseen on Rakenuskonttori laskenut tarvittavan 125,000 markkaa. Kun kuluvana vuonna kuitenkin on ruopattu erinäisiä lokaviemärien laskukohtia eikä tällaista työtä tarvitse toimittaa yhtä laajasti vuonna 1919, on Hallitus ollut sitä mieltä, että satamain ruoppausta varten ei tarvitsisi

1919 vuoden budjettiin merkitä enempää kuin 135,000 markkaa, jolla summalla siis voitaneen suorittaa sekä erinäisten Pohjois- ja Eteläsataman osain ruoppaus että muutkin vuoden varrella satamissa tarpeelliset ruoppaukset.

Kaupungin satamissa toimitettavia syvyysmittauksia ja pohjatutkimuksia varten merkittiin kuluvan vuoden menosääntöön 10,000 markkaa. Olevien olojen johdosta ei tätä määrärahaa kuitenkaan ole käytetty, ja lienee se sopivin palauttaa kaupunginkassaan, varsinkin kun kaupungin satamatöiden ohjelma täytyy jättää Kaupunginvaltuuston kuluvana vuonna asettaman satamakomissionin töiden varaan. Komissioni on kuitenkin pyytänyt Rakennuskonttoria toimittamaan erinäisiä syvyysmittauksia kaupungin satama-alueilla ja läheisissä väylissä. Näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 30,000 markkaa, sillä edellytyksellä että ne suoritetaan niin laajasti kuin satamarakennusasiain tunti ensimmäisessä ehdotuksessaan mainitsi. Kun ensi vuonna sitä paitsi on kaupungin satamissa, esimerkiksi Töölönlahdella ja Kaisaniemen rannassa, toimitettava vähäisiä tutkimustöitä, on syvyysmittauksia ja pohjatutkimuksia varten merkitty 70,000 markan määräraha.

Kirjelmässä viime syyskuun 19 päivältä on kaupungin Satamakonttori anonut että, kun paikkakunnalla saanee olettaa syntyvän vilkkaampaa rakennustoimintaa, Taivallahden purkausaluetta, joka nykyisessä laajuudessaan ei riitä tyydyttämään lisääntyneen liikenteen tarpeita, pitennettäisiin 15—20 metrillä. Kun laiturin pitentäminen 15 metrillä lienee perusteltu ja nykyisen sillan kansitus joka tapauksessa täytyy rakentaa uudestaan ja laiturin maakäytävää, joka nykyisessä kunnossaan on vaarallinen kulkea raskaanlaisilla ajoneuvoilla, niinkään täytyy korjata, on Hallitus mainittuja töitä varten merkinnyt 26,500 markkaa, josta summasta tulee korjausten osalle noin 17,000 ja ehdotetun jatkokäytön osalle noin 9,500 markkaa,

Hietaniemen lantalaiturin kunnossapitoa varten oli 1917 vuoden budjettiin merkitty 1,200 markan määräraha. Tästä rahamäärästä on suurin osa vuoden varrella käytetty erinäisiin vähäisiin korjauksiin. Satamakonttori on kuitenkin edellä mainitussa kirjelmässään huomauttanut suotavaksi, että tätäkin laituria laajennettaisiin, jotta sen vierellä yhtäaikaan voisi lastata suurempi alusmäärä kuin mihin nykyään on tilaisuutta. Kun nykyinen laituri kuitenkin on niin kapea, ainoastaan 5.5 m leveä, että kaksi kuormaa tuskin voi siinä sivuuttaa toisensa, olisi laituria levitettävä pitentämisen yhteydessä. Jos nykyisen laiturin vieren lyödään neljäs paaluri, voidaan laituri rakentaa 8 metriä leveäksi. Mutta jos näihin toimenpiteisiin ryhdytään, täytyy nykyinen kansitus, jonka sijaan joka tapauksessa olisi kohdakkoin tehtävä uusi, rakentaa uudestaan. Puheena olevista töistä olisi siinä tapauksessa kustannuksia: sillan kansituksen korjauksesta 14,000 markkaa, laiturin pitentämisestä 20 metrillä 10,000 markkaa ja sen rakentamisesta 8 metriä leveäksi 12,000 markkaa. Kun nämä työt Hallituksen mielestä olisi teetettävä, on niitä varten ehdotukseen merkitty 36,000 markkaa.

Satamakonttori on edelleen huomauttanut, että kaikkien Ruoholahden laituriensa maakäytävät ovat liian kapeat. Kun laituria N:o 1, idästä lukien, ensi vuonna täytyy perinpohjaisemmin korjata ja liikenne tällä laiturilla on vilkkaampi kuin Ruoholahden muilla laitureilla, sopisi maakäytävää korjaustyön yhteydessä levittää, ja lienee 5 metrin leveys täysin riittävä. Hallitus on sentähden katsonut tarpeelliseksi laiturin korjausta ja maakäytävän levitystä varten merkitä ehdotukseen 8,000 markan määrärahan.

Aleksanterinkadun päässä ja Katajanokan kanavan vierellä olevan laiturin kansitus ja alusparrut sekä osa paalujakin ovat lahoja. Laiturin korjausta varten on budjettiehdotukseen sentähden merkitty 3,900 markkaa.

Pohjoissataman T-muotoisen laiturin pohjoispuolisen maakäytävän kansitus ja arkunseinät ovat niinikään pahoin lahonneet. Näiden puutteellisuuksien korjaukseen tarvitaan 35,000 markkaa, joka rahamäärä onkin merkitty ehdotukseen.

Kun Pitkäsillan vierellä Siltavuorenrannassa olevan hiekanpurkaussillan N:o 5 kannatusparrut ja kansitus ovat lahonneet, on Hallitus katsonut olevan tämän laiturin korjauksia varten merkitseminen 1,500 markkaa.

Pitkäsillan kaakkoispuolella olevan väliaikaisen laiturin kansitus on niinikään siinä määrin laho ja suoranaisten vahingonteon johdosta vioittunut, ettei sen uudistamista enää käy toistaiseksi lykkääminen. Mainittua tarkoitusta varten on sentähden merkitty 5,700 markkaa.

Hakaniemenrannan länsipäässä olevan väliaikaisen laiturin sijaan on Satamakonttori ehdottanut jatkettavaksi sikäläistä lopullista rantasiltaa voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaisesti. Kun kuitenkin on herätetty kysymys Siltasaaren kaupunginasemakaavan muuttamisesta, ei Satamakonttorin ehdotusta toistaiseksi voitane toteuttaa, minkätähden väliaikainen laituri olisi kuntoon pantava, varsinkin kun sitä käytetään lukuisain erilaatuisten alusten kytkypaikkana. Mainittua korjaustyötä varten on budjettiehdotukseen sentähden merkitty 4,000 markkaa.

Eläintarhantien venelaiturien kaksi itäisintä maakäytävää on niinikään korjattava, syystä että niiden kansitus ja kannatusparrut ovat lahonneet. Tätä työtä varten on ehdotukseen merkitty 1,550 markkaa.

Haapaniemessä oleva puhtaanapitolaitoksen hiekanpurkauslaituri turmeltui kokonaan viime keväänä jäidenlähdön aikaan. Kun kuitenkin sekä puhtaanapitolaitos että Satamakonttori ovat vaatineet sen kuntoon panettamista, on tämän työn teettämistä varten ehdotukseen merkitty 1,300 markan määräraha.

Sörnäsän Rantatien varrella Paraisten Kalkkitehtaan sillan vierellä sijaitsevan purkauslaiturin korjausta varten merkittiin 1917 vuoden budjettiin 2,300 markkaa. Tästä rahamäärästä on 700 markkaa käytetty välttämättömiin korjauksiin. Kun maakäytävän sekä sillan päänkin kansitus noin 16 metrin pituudelta on laho, ei sillan perinpohjaista korjausta käy enää toistaiseksi lykkääminen. Tämän yhteydessä olisi maakäytävä, joka nykyään on ainoastaan 3 metriä leveä, laajennettava 5 metriä leveäksi. Näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 8,600 markkaa. Jos tämä rahamäärä merkitään budjettiin, niinkuin Hallitus on ehdottanut, voi 1917 vuoden määrärahan ylijäämä, 1,600 markkaa, palautua kaupunginkassaan.

Muuan Sörnäsän niemekkeen läntisen sillan arkuista on painunut siinä määrin, että sillalla oleva raide on taipunut 25 metrin pituudelta. Kun tämä seikka estää liikennettä sillalla, on Satamakonttori vaatinut arkun kohottamista. Vaatimus näyttää oikeutetulta, minkätähden Hallitus on ehdottanut tämän työn teetettäväksi ensi vuonna, minkä ohessa sillan kansitus vastaavalta kohdalta samalla laskettaisiin uudestaan. Näitä töitä varten on budjettiehdotukseen merkitty 11,500 markkaa.

Kun ensi vuonna lienee edellytettävä vilkasta laivaliikettä, on Hallitus ollut sitä mieltä

että Sumpparin pohjoispuolella, vastapäätä Sörnäsän sataman läntistä siltaa sijaitseva tihtaali olisi pantava kuntoon. Lahonneen hirsiseinän sekä särkyneen kansituksen korjausta varten on sentähden merkitty 2,800 markan määräraha.

Kaupunkia valloitettaessa viime huhtikuun 12 päivänä pommittivat saksalaiset sotajoukot Pitkääsiltaa sillä seurauksella, että kaide useista kohdin turmeltui. Toimitettuaan paikalla katselmuksen oli Hallitus kuitenkin sitä mieltä, että kaiteen korjaus saattoi jäädä ensi talveen, minkätähden ei Hallitus myöskään ole aikaisemmin ryhtynyt toimiin varain hankkimiseksi mainittujen vaurioiden korjaukseen. Tarkoitusta varten on nyt budjettiin merkitty 45,000 markkaa.

Uutistytöt.

Viime talvena turmeltuivat kaikki Ruoholahden pohjoisrannassa olevat venelaiturit. Läntisintä niistä ei rakennettu uudestaan viime keväänä. Tähän nähden ja kun kohdakkoin Busholman pohjoisrannan venepaikat, joihin sopii satakunta venettä, täytyy sikäläisten satamatoiden johdosta poistaa, on Hallituksesta näytännyt tarpeelliselta panettaa vastamainittu laituri kuntoon ja samalla pitentää sitä 30 metrillä, niin että se ulottuu siihen kivipenkereeseen asti, millä nyttemmin purettu uimahuone sijaisi. Tällä tavoin saataisiin kytkypaikka kaikkiaan 52 soutuveneelle. Tästä työstä olisi kustannuksia 4,800 markkaa, joka rahamäärä on merkitty budjettiehdotukseen.

Katajanokalla ei nykyään ole ainoatakaan soutuveneiden kytkypaikkaa, vaan täytyy sitä varten käyttää Pohjoissatamassa olevaa venelaituria. Hallituksesta on sentähden näytännyt kohtuulliselta, että laitettaisiin venepaikka Katajanokan pohjoisrantaan entisen luotsipaviljongin itäpuolelle, missä se olisi hyvin suojattuna. Paikalle ei myöskään vielä moniin aikoihin rakennettane rantasiltoja, minkätähden laiturin voisi siellä pysyttää usean vuoden. Kustannuksia olisi 12,500 markkaa, joka rahamäärä siis olisi merkittävä budjettiin.

Edelleen olisi Hallituksen mielestä kytkypaikka noin 65 soutuveneelle laitettava Haapamiemenrantaan Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön alueen pohjoispuolelle. Tässä sataman osassa on nimittäin nykyään ainoastan 80 venepaikkaa vuokrattavana. Tästä on ollut seurauksena, että paikalle on syntynyt moniaita yksityisiä puu- ja kivilaitureja, minkä johdosta Sörnäsän Rantatien vierusta näyttää huonosti hoidetulta ja huonossa kunnossa olevalta. Tämä epäkohta korjautuisi tuntuvassa määrässä, jos paikalle rakennettaisiin laituri soutuveneitä varten ja samalla poistettaisiin yksityiset laiturit. Laiturin teettämiseen tarvittaisiin 12,000 markkaa.

XX kaupunginosan satamarakennuksia varten osotettiin kuluvasi vuodeksi 2,000,000 markkaa samaan tarkoitukseen aikaisemmin eri erinä myönnettyjen 950,000 markan lisäksi. Tästä rahamäärästä on kuitenkin tammikuussa puhjenneen kapinan aikaansaamain muuttuneiden olojen johdosta kuluvan lokakuun 1 päivään asti käytetty 1,950,000 markkaa, paitsi kapinan aikana satamarakennukseen käytettyä määrää, josta ei toistaiseksi ole olemassa lopullisia tietoja. Kun kuitenkin Kaupunginvaltuusto kesäkuun 18 päivänä 1918 päätti, että Santa- ja Busholman töitä ei ole ulotettava alueen vahvistettua asemakaavaa ulommaksi, täytyi sikäläisten töiden ohjelma kokonaan muuttua. Niinpä onkin työ kesän kuluessa ollut keskitettynä Laivarannan jatkamiseen sekä korttelien 256 ja 259 louhintatöihin kivien saamiseksi laiturirakennukseen ja valmiin rantasillan takana olevan alueen täyttämiseen. Sen

ohessa on Ruoholahdenrannan jatkamista suoritettu. Kuluvana vuonna mainitun kaupunginosan asemakaavan mukaisesti teetettäväksi suunnitelluista töistä on vielä suorittamatta seuraavat, nimittäin:

Laivarannan jatkaminen 460 metrin pituiseksi	Smk 320,000: —
Ajomieskadun sekä korttelien 256 ja 259 tasoitus ja louhiminen	” 60,000: —
Korttelien 267 ja 269 täyttäminen	” 30,000: —

Näiden töiden suoritukseen tarvittaisiin siis 410,000 markkaa. Lisäksi olisi Hallituksen mielestä vuonna 1919 Ahtikadun ja Utterisalmen välinen Utterikatu tasoitettava alueen uuden asemakaavaehdotuksen mukaisesti, koska tämä ehdotus poikkeaa alkuperäisestä mikäli kadun korkeusasemaa koskee. Tästä työstä olisi kustannuksia 70,000 markkaa.

Lisäksi olisi vuonna 1919 Hallituksen mielestä käytävä toteuttamaan seuraavaa uutta ohjelmaa:

Laivarannan jatkaminen 50 metrillä eli 510 m:n pituiseksi	Smk 350,000: —
” toisen rautatieraiteen sijoittaminen laiturin reunaan	” 95,000: —
” rantasillan päällystäminen 250 m:n pituudelta I noppakivillä	” 98,000: —
Murtaja- ja Tullikadun tasoitus ja viertäminen	” 40,000: —
Ruoholahdenrannan jatkaminen 60 metrillä	” 200,000: —
Kahden karin poistaminen Hietalahden satamasta ja sataman ruoppaus ..	” 120,000: —
Elevaattorin ja siihen kuuluvan proomulaiturin muutto	” 60,000: —
Korttelien 264 ja 266 täyttäminen	” 57,000: —
	<u>Smk 1,020,000: —</u>

Tämän mukaisesti tarvittaisiin vuonna 1919 siis 1,500,000 markkaa, joten, kun jo on käytettävänä 1,000,000 markkaa, lisäksi olisi myönnettävä 500,000 markan määräraha.

Edellä mainittujen XX kaupunginosan töiden perustelemiseksi mainittakoon seuraavaa:

Utterikadun sekä Ajomieskadun ja korttelien 256 ja 259 louhinta ja tasoitus on ehdotettu, jotta siten saataisiin täyteainetta Laivarantaan. Panemalla kuntoon Utterikatu saadaan sitä paitsi Busholman lounaisosaan vievä liikenneväylä, joten mainittua osaa voi käyttää varastopaikkana.

Laivarannan pidentäminen on tarpeellinen liikenteen vaatiman lisätilan hankkimiseksi kaupungin satamissa. Laivaranta on sitä paitsi ainoa tämän kaupunginosan rantasilloista, joka on uusissa ehdotuksissa pysytetty sinällään. Jotta rantasillaa voitaisiin tehokkaasti käyttää, olisi siihen laskettava toinen rautatieraide ja rantasillan pohjoisosa kivettävä.

Murtaja- ja Tullikadun tasoitus ja viertäminen on ehdotettu, koska olisi saatava mahdollisuus Santaholmankadun länsipuolella sijaitsevain tonttien käyttämiseen, ja taas korttelit 267 ja 269 olisi täytettävä uusien makasiini- ja varastopaikkain saamiseksi rantasillan ja rautatieraiteiden läheisyydestä.

Ruoholahdenrannan pidentämisen johdosta käy mahdolliseksi järjestää Busholmaan,

Drumsön lauttapaikkaan ja Ruoholahden pohjoisrantaan kulkeva liikenne, minkä ohessa rantasillan viereinen ranta, joka nykyään on ylen hoitamattomassa kunnossa, muuttuisi toisen näköiseksi. Sitä paitsi voidaan työ nykyään teettää verraten vähäisillä kustannuksilla, syystä että täyteainetta on saatavana viereiseltä Osakeyhtiö Hietalahden Sokeritehtaan tontilta, missä tulee teetetäväksi louhintatöitä.

Elevaattorin ja proomulaiturin muutto on välttämätön, osin sen johdosta, että viereiset alueet jo on täytetty ruopalla, osin jotta saataisiin mahdollisuutta Laivarannan pitentämiseen. Elevaattori on nimittäin nykyään sillä paikalla, johon rantasilta tulee tehtäväksi.

Siihen nähden mitä edellä on lausuttu XX kaupunginosan töistä, ehdottaa Hallitus, että mainitun kaupunginosan satamarakennuksia varten merkittäisiin 1919 vuoden menosääntöön 500,000 markkaa.

Edellä mainitun mukaisesti palautuisivat kaupunginkassaan seuraavat aikaisemmin myönnetyt määrärahat:

Satamain ja kulkuväyläin syvyysmittaukset ja pohjatutkimukset	Smk 10,000: —
Sörnäsän Rantatien varrella Paraisten Kalkkitehtaan sillan vierellä sijaitsevan purkauslaiturin korjaus	„ 1,600: —

8. Istutukset. Budjettiehdotusta laadittaessa viime syksynä ehdotti kaupunginpuutarhuri istutusten kunnossapitoa varten merkittäväksi 280,000 markkaa, mutta budjetinkäsittelyssä vähennettiin tämä rahamäärä 250,000 markkaan. Kaikesta istutusten hoidossa noudatetusta säästäväisyydestä huolimatta ylittävät kustannukset kuitenkin myönnetyn määrärahan noin 38,000 markalla, mikä seikka johtuu kohonneista työpalkoista sekä kaikkien tarvikkeiden korkeista hinnoista ynnä siitä seikasta, että arvaamattomia kustannuksia on ollut puutarhaosaston kuntoonpanettamisesta kapinan jälkeen.

Järjestyneiden olojen nyttemmin jälleen palattua maahamme ei Hallitus ole katsonut enää olevan puoltaminen istutusten hoidossa noudatettavaksi rajoituksia samassa määrässä kuin ennen, vaan on ollut sitä mieltä, että istutukset olisi vähitellen pantava entiseen kuntoon. Tämä koskee etusijassa Ullanlinnanvuorta ja Kaivopuistoa, jotka sotaväen menettelyn johdosta ovat joutuneet huonoon ruokkoon. Mainittuja istutuksia on niinkuin tunnettu käytetty sotaväen harjoituspaikkana sekä sen hevosten laitumena. Suotavaa olisi, että näiden molempain istutusten nurmia ensi vuonna hoidettaisiin paremmin kuin nykyään on ollut laita. Nurmia olisi kasteltava ja koneella leikattava. Tämän johdosta olisi Ullanlinnanvuoren ja Kaivopuiston istutusten kunnossapitomäärärahaa kumpaistakin korotettava 10,000 markalla eli yhteensä 20,000 markalla.

Kun kaupunginpuutarhan kasvitarhavihjelystä on viime vuosina tuntuvasti supistettu, voidaan talvipuutarhan läntinen kylkirakennus talvikuukausiksi haitatta sulkea ja siellä säilytetyt kasvit siirtää suuren kasvihuoneryhmän halliin talvehtimaan. Tämän johdosta voitaisiin jonkin verran vähentää puutarha-apulaisten lukumäärää, ja halkojen kulutuskin vähenisi jossain määrin. Yksi esimiehen toimi niinikään voitaisiin samaksi ajaksi lakkauttaa. Näiden toimenpiteiden johdosta säästyisi 9,000 markkaa, nimittäin 3,000 markkaa apulaisten palkkoja

6 kuukauden aikana (tili: Talvipuutarhan kunnossapito), 2,000 markkaa lämmityskuluja (tili: Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineet) sekä 4,000 markkaa yhden esimiehen palkkaa 6 kuukauden aikana (tili: Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito), joista rahamääristä puolet kohdistuvat kuluvan vuoden tileihin.

Puolet siten säästyvästä summasta eli 4,500 markkaa kohdistuisi ensi vuoden budjettiin ja on otettu huomioon vastaavia määrärahoja laskettaessa.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon anotaan sentähden ensi vuodeksi 306,000 markkaa seuraavan jaoituksen mukaisesti:

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	Smk	288,000: —	
Lisämääräraha Ullanlinnanvuorta ja Kaivopuistoa varten	„	20,000: —	308,000: —
Vähenee 1 esimiehen palkka 3 kuukauden aikana			<u>2,000: —</u>
			Smk 306,000: —

Kuluvan vuoden menosäännössä nimikkeen Korjaus- ja kunnossapito kohdalla oleville muille tileille merkityt määrarahat voidaan pysyttää eräin vähäisin muutoksin. Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus täytyy kalliin ajan johdosta korottaa 400 markasta 500 markkaan kuukaudessa eli 3,000 markkaan kesältä, ja Alpin kunnossapitoon täytyy varata 5,000 markkaa. Viimeksi mainittu korotus johtuu siitä, että tämänvuotinen määräraha, 3,350 markkaa, on osottautunut riittämättömäksi niihin laajoihin ja monipuolisiin töihin, joita on tarpeen istutusten ja lammikkojen pysyttämiseksi täydessä kunnossa. Kun yksi kasvihuone-rakennus on ehdotettu suljettavaksi, voi talvipuutarhan kunnossapitomäärärahaa alentaa 1,500 markalla eli 8,100 markkaan sekä kasvihuoneiden ja kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoainemäärärahaa 1,000 markalla eli 39,000 markkaan.

Talvipuutarhan pääkäytävän järjestämisestä on pitemmin ja lyhemmin keskeytyksin jatkunut kaksi vuotta. Suorittamatta on vielä saven nosto alempana sijaitsevalta nurmelta, kahden vesipostin ja 13 syöksykaivon ynnä niihin tarpeellisten putkijohtojen ja ojain teettäminen, kivimuurien rakentaminen, laitoksen alemman osan salaojitus sekä tasoitus ja istutustyöt.

Uutistytöt.

Kustannuksia on laskettu olevan seuraavat määrät:

300 m ³ savea kaivettava à 6: — ..	1,800: —
12 syöksykaivoa putkijohtoineen à 1,100: —	13,200: —
1 syöksykaivo putkijohtoineen	1,600: —
275 m. reunusojaa à 12: —	3,300: —
56 m ² kivimuuria à 30: —	1,680: —
2 vesipostia à 2,000: —	4,000: —
5,000 m ² :n ala tasoitettava ja istutettava à 4: —	20,000: —
160 m salaojaa à 12: —	1,920: —
Työnjohto y. m. noin 10 %	<u>4,700: —</u>
	Smk 25,200: —

Vastamainitun työn käy haitatta jakaminen kahdelle vuodelle, vaikka Hallitus on budjettiehdotukseensa merkinnyt tarkoitukseen tarvittavan määrän kokonaisuudessaan.

Kaisaniemen tasoitustöiden jatkamista varten on merkitty arviolta 10,000 markkaa. Tämä rahamäärä on aikomus pääasiallisesti käyttää Mikonkadulta puiston keskiosiin ja urheilukentille vievän tien teettämiseen.

Kuluvan vuoden määräraha puistikon laittamiseksi Pääskylänkadun vierelle menee kokonaan kivimuurin teettämiseen tälle paikalle. Kun lienee syytä jatkaa näitä töitä, koska näillä tienoin ole minkäänlaista muuta istutusta, on Hallitus budjettiehdotukseen tätä tarkoitusta varten merkinnyt 15,000 markkaa.

Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisella alueella on vuonna 1917 laskettu ajotien kanssa yhdensuuntaisen kävelytien kiviperustus. Tämän 560 m²:n laajuisen keskeneräisen tien tasoittamisesta on, lukien 10 markkaa neliömetriltä, kustannuksia 5,600 markkaa. Tien laitain täyttämiseen ja tukemiseen tarvitaan 285 m³ savea ja multaa, jonka kuljetuksesta on kustannuksia 5,700 markkaa. Kustannuksia on siis kaikkiaan 11,300 markkaa, joka määrä on sinänsä merkity ehdotukseen.

Tasoitustöiden jatkamista Helsinginniemen huvilakaupungissa on monasti esitetty puutarhaosaston budjettiehdotuksessa, mutta taloudellisista syistä ei sitä varten ole myönnetty määrärahaa. Kun sikäläiset huvila-asukkaat ovat valittaneet, että kaupunki ei paneta Ehrensvärd- ja Speranskittien välistä osaa asianmukaiseen kuntoon, on Hallituksen täytynt esittää kysymys sikäläisen istutuksen kuntoonpanettamisesta. Erinäisiä alustavia töitä, niinkuin kallonlouhintaa ja istutusmaan hankkimista varten, on ehdotukseen merkitty 30,000 markkaa.

Kaupunginpuutarhuri on lisäksi anonut määrärahaa Vuorimieskadun rinteellä sijaitsevan istutuksen järjestämiseen. Suurin osa tätä tarkoitusta varten kuluvaksi vuodeksi myönnetystä määrärahasta on käytetty teiden teettämiseen, mutta istutuksen saattamiseksi täydelliseen kuntoon olisi vielä hankittava istutusmaata, rakennettava tukimuuri Tähtitorninkadun vierelle suunniteltua tasoa varten sekä suoritettava tasoitus- ja istutustöitä. Kustannuksia olisi seuraavat määrät:

500 m ³ täytettä kuljetettava à 25: —	12,500: —
900 m ³ multaa kuljetettava à 36: —	32,400: —
57 m ² tukimuuria rakennettava à 30: —	1,710: —
1,402 m ² :n ala tasoitettava ja istutettava à 6: —	8,412: —
Työnjohto y. m. noin 10 %	5,478: —
	<u>Smk 60,500: —</u>

Kun Hallitus kuitenkin on katsonut tämän työn teettämisen voivan jäädä toistaiseksi, ei sitä varten ole merkitty määrärahaa budjettiehdotukseen.

Nykyisen kalliin ajan johdosta on 10 kelkkaradan laittamista varten merkitty määräraha, joka 50 %:lla ylittää kuluvaksi vuodeksi samaan tarkoitukseen myönnetyn määrärahan.

9. Puhtaana-
pitolaitos.
Korjaus ja
kunnossapito.

Nimikkeiden „Puhtaanapitolaitos“ ja „Yleinen makkien puhtaanapito“ kohdalla olevat määrärahat on merkitty kuluvan vuoden budjetissa oleviin verraten tuntuvasti korotetu-

määrin. Niinkuin jo edellä on huomautettu, ovat työpalkat ja tarveainehinnat viime aikoina yhäkin kohonneet. Viime vuoden syyskuusta lähtien ovat tuntipalkat kohonneet: ajomiesten 5 markasta 6 markkaan eli 20 %, makkiosaston mies- ja naistyöläisten keskimäärin Smkasta 1: 75 Smkaan 2: 25 eli 29 % sekä mies- ja naispuolisten kadunlakaisijain Smkasta 1: 65 Smkaan 2: 15 eli siis 30 %. Tarveaineiden hinnannousua on vaikea tarkoin ilmoittaa, mutta lieene se joka tapauksessa vähintään 100 %. Voisi tosin näyttää siltä, kuin työajan pitentäminen soisi mahdollisuuden vähentää työntekijäin lukua, ja että työpalkkain määrä siten voitaisiin pysyttää kutakuinkin ennallaan. Semmoista menettelyä ei kuitenkaan voi puhtaanapitolaitoksessa noudattaa, syystä että työntekijäin lukumäärä riippuu työalueiden suuruudesta ja siitä työstä, mikä vaaditaan, jotta kaupungin puhtaanapito voisi täyttää suurimmatkin siinä kohden asetetut vaatimukset. Työpäivän pitentäminen tuottaa sentähden ainoastaan mahdollisuuden toimittaa puhtaanapitoa voimaperäisemmin kuin mitä 8-tuntisin työpäivän on laita.

Edellä esitettyjen, puheena olevan osaston kohdalle merkittyihin määrärahoihin tehtyjä muutoksia perustelevain yleisten näkökohtain lisäksi on alempana mainittuihin eriin nähden vielä huomautettava seuraavaa:

Tavaravajain puhtaanapitoa ja trallien tapuloimista rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja Länsirannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapitoa varten oli, siihen nähden että meriliikenteen edellytettiin olevan tänä vuonna lamassa, kuluvan vuoden menosääntöön merkitty ainoastaan 11,700 markkaa. Yleisten puhtaanapitokustannusten kohoamisen johdosta sekä siihen nähden, että vilkkaampaa meriliikennettä täytyy olla odotettavana ensi kesänä, on puheena oleva määräraha korotettu 17,500 markkaan.

Työpäivän ehdollinen pitentäminen ei myöskään vaikuta vartijain palkkaukseen, minkätähden se täytyy työpalkkain kohoamisen johdosta merkitä 52,000 markaksi.

Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapitomäärärahaan nähden pyytää Hallitus lisäksi huomauttaa, että korotus johtuu osittain siitäkin, että luudista, joiden hinta aikaisemmin oli 50 penniä parilta, nyttemmin täytyy maksaa Smk 1: 50 parilta, mikä seikka, siihen nähden että katujen puhtaanapitoon tarvitaan vuosittain noin 40,000 paria luutia, tuntuvasti korottaa kustannuksia. Viertoteiden puhtaanapitoon tarvitaan vuosittain noin 12,000 paria luutia, mikä seikka osaltaan on edistänyt määrärahan kohoamista 230,000 markkaan. Hallituksen täytyy kuitenkin huomauttaa, että puheena olevain määrärahan samoin kuin yleensäkin katujen puhtaanapitokustannusten laskeminen on erittäin vaikea, varsinkin kun menot suuressa määrin riippuvat siitä, kuinka lumirikas talvi tulee, minkätähden näitä eria täytyy pitää etusijassa arviomäärärahoina.

Ainoat määrärahat, joita ei ole korotettu, ovat erät „Makkien ja käymäläin vedenkulutus ja desinfioiminen“ sekä „Katujen, viertoteiden ja teiden kastelu, työ kustannukset“. Ensinmainittu on voitu pysyttää entisen määräisenä, syystä että veden hintaa ei ole korotettu. Katujen, viertoteiden ja teiden kastelusta johtuvat työ kustannukset taas on voitu pysyttää tämänvuotisessa määrässään, sen johdosta että on poistettu n. s. postimies, joten säästyy tuntuvia summia.

10. Yleinen makkien puhtaanapito. „Miehistön ja ajomiesten palkkoja“ varten oleva määräraha on pysytetty entisellään 1,350,000 markan määräisenä, syystä että se laskettiin joulukuussa 1917, jolloin korotetut tuntipalkat jo olivat käytännössä.

Rehujen y. m. ostoon puhtaanapitolaitoksen omille hevosille on laskettu tarvittavan 365,000 markkaa, syystä että kustannukset rehuista ja kengityksestä hevosta ja päivää kohti nousevat vähintään 20 markkaan ja hevosia on 50.

„Sekalaisia menoja desinfiomisaineista y. m.“ varten oleva määräraha on korotettu 40,000 markkaan, syystä että desinfiomisaineiden hinnat ovat huomattavasti kohonneet.

Kun rautatierahdit ovat kuluvan lokakuun 1 päivästä lähtien kohonneet kaksinkertaisiksi, on niitä varten oleva määräraha korotettu 70,000 markasta 150,000 markkaan.

Rautatievaunujen korjausmääräraha on merkitty 10,000 markaksi eli samaksi määräksi, jota rautatiehallitus on kulvana vuonna laskujen nojalla velkonut puhtaanapitolaitoksella vaunujen korjauksesta.

Kulvana vuonna on puhtaanapitolaitos koettanut tulla toimeen vanhoilla makkia-astioilla siinä toivossa että niiden hankintakustannukset vastedes huojistuisivat. Kun tätä huojistumista kuitenkin tuskin on odotettavana lähivuosina eikä puhtaanapitolaitos enää voi tulla toimeen nykyään käytettävänä olevilla astioilla, on Hallituksen täytynyt budjettiehdotukseen merkitä 42,000 markan määräraha 300 makkiaastian oston. Sitä paitsi täytyy ensi vuonna ostaa 1,000 kannellista kaivojen tyhjennysastiaa sekä 300 keittiötähteiden keräysastiaa. Nykyiset nelitahkoiset kaivontyhjennysastiat ovat miltei lopen kuluneet, ja taas nykyään käytännössä oleva keittiötähteiden keräysastain lukumäärä on osottautunut riittämättömäksi, minkätähden vastamainittuja tarkoituksia varten on merkitty 80,000 ja 21,000 markan määrärahat.

Kun nyttemmin on tekeillä sähköjohto Malmin kaatopaikalle, on siellä käytettävää sähkövalaistusta ja sähkövoimaa varten merkitty 500 markkaa. Höyrypumpun ja putkien korjausta varten on merkitty 4,000 markkaa.

Työkalut. „Työkalujen erinäistä ostoa ja korjausta“ varten on 1918 vuoden budjetissa 30,000 markkaa, jonka rahamäärän viime syksynä katsottiin vastaavan kuluneiden työkalujen täydentämisestä ja uusimisesta silloisten hintain mukaan olevia menoja. Vaikkei yleisiä töitä ensi vuonna teetetäkään yhtä laajasti kuin vuonna 1917 ja kuluvan vuoden alussa, täytyy määräraha kuitenkin kulvana vuonna tapahtuneen työkustannusten ja tarveainehintain nousun johdosta laskea 50,000 markaksi, joka summa onkin merkitty budjettiehdotukseen.

Vastamainituista syistä ovat myöskin kaupungin ruoppakoneiden vuotuiset korjausmenot kohonneet. Niinpä on ruoppakoneen N:o 1 korjauksesta kustannusarvion mukaan menoja 15,000 markkaa, jolla summalla kustannettaisiin erinäiset kauhain korjaukset sekä hankittaisiin uudet kauhanvarret ja höyrykattilaan uudet putket. Isommassa ruoppakoneessa N:o 2 taas on korjattava 2 ankkuritouvin reikää ja kitkakytkin, minkä ohessa siihen on hankittava uudet alemmat kousat, 5 uutta kauhanvartta, uusi ruuviratas kehyksen nostokoneistoon, uudet levyt kääntöluukkuun, 15 kauhanterää, 152 uutta kauhantulkkaa ja 152 kauhanpulttia, Hankitun kustannusarvion mukaan olisi kaikista näistä kustannuksia 56,000 markkaa.

Ruoppaproomu N:o 4, joka on rakennuttu vuonna 1904 ja viimeksi korjattu vuonna 1915, oli aikomus korjauttaa kuluvana vuonna, jota tarkoitusta varten tämän vuoden menosäännössä onkin 6,000 markan määräraha. Viimekeväisen kapinan johdosta ei korjausta kuitenkaan voitu toimittaa, ja proomu, joka on kuluvana vuonna ollut käytännössä, täytyy sentähden ensi talvena rakennuttaa uudestaan. Tästä työstä on kuitenkin kustannuksia 12,000 markkaa, minkätähden Hallitus esittää tämän määräisen uuden määrärahan osottamista, jossa tapauksessa tämänvuotinen määräraha voi palautua kaupunginkassaan.

Vuonna 1914 rakennettujen ruoppaproomujen N:ojen 11 ja 12 maihinnostoa ja tivistystä varten tarvitaan kumpaisenkin proomun osalta 3,500 markkaa, minkätähden tätä tarkoitusta varten on merkitty yhteensä 7,000 markkaa.

Kaupungin kastelurattaiden pyörät ovat niin kuluneet, että toisia täytyy korjata ja toisten sijaan hankkia uudet. Rakennuskorttorille saapuneen halvimman tarjouksen mukaan on kuitenkin pyöräparin hinta 600 markkaa, minkätähden ja kun on hankittava 20 paria uusia pyöriä, Hallituksen on täytynyt tätä tarkoitusta varten merkitä 12,000 markkaa.

Uusien makkiaistiain kuljetusvaunujen ja -rekien hankkimiseksi niiden vaunujen ja rekien sijaan, jotka ovat niin kuluneet, ettei niitä enä voi korjaamalla panettaa kuntoon, on Hallituksen täytynyt ehdottaa myönnettäväksi 12,000 ja 4,500 markkaa 3 uusien kuljetusrattaiden ja yhtä monen uuden reen oston.

Kun nykyään käytännössä olevat kasteluletkut ovat kuluneet, on ehdotukseen merkitty 15,000 markkaa, jolla määrällä ostettaisiin 300 metriä kasteluletkua. Edelleen on Hallitus budjettiehdotukseen merkinnyt 36,000 markkaa kolmen uuden lumensulatuskoneen oston, jota toimenpidettä etusijassa perustelee se seikka, että on vaikea saada riittävää määrää hevosia lumenkuljetukseen, jota paitsi tämä meno varmaan korvautuu korkeiden ajopalkkain säästöllä.

Kasteluvaunujen, purgator-rattaiden, rikkainkuljetusrattaiden ja hiekkavajain vuotuista maalausta varten olevat määrärahat on maalaustöiden kustannusten kohoamisen johdosta täytynyt merkitä entisestään korotetuin määrin.

Kun puhtaanapitolaitoksen käytettävänä ei ole kaluvajaa lähinnä Marian sairaalaa sijaitsevassa kaupunginosassa, olisi tarpeellista teettää tuollainen vaja sinne, ja Hallituksen mielestä voidaan se sopivasti sijoittaa Lapinlahdenkadun varrelle vastapäätä sairaalaa. Tätä tarkoitusta varten on merkitty 2,000 markkaa.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapitoa varten oleva määräraha on 12. Sekalaista. korotettu tämänvuotisesta 4,000 markan määrästä 15,000 markkaan, johtuen siitä, että köysitavaran hinta on suunnattomasti kohonnut ja että suuri osa hengenpelastuskaluista täytyy ensi keväänä uusia.

Pesuhuoneiden ja viruslaiturien hoidosta on kustannuksia 300 markkaa viikossa eli noin 15,000 markkaa vuodessa. Tämän johdosta ja kun pesuhuoneissa ja viruslaitureilla niinikään täytyy teettää erinäisiä korjauksia, on puheena oleva erä merkitty 20,000 markaksi.

Siltä varalta että tällä paikkakunnalla ensi vuonna syntyisi työnpuutetta ja kun yleisissä töissä, semmoisina kuin ne on suunniteltu esillä olevassa budjettiehdotuksessa, ei ole tilaisuutta käyttää suurempaa työvoimaa kuin mitä säännöllisissä oloissa pidetään kaupungin

töissä, olisi Hallituksen mielestä tarpeellista budjettiehdotukseen merkitä määräraha „Yleisten töiden teettämiseksi budjettiin merkittyjen lisäksi Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan“, jotta siten helpotettaisiin vuoden varrella ehkä tarpeelliseksi osottautuvain töiden käyntiinpanoa. Puheena olevaa tarkoitusta varten on merkitty 800,000 markkaa.

Tulot. Puh-
taanapito-
laitos.

Kun niiden yksityisten talojen lukumäärä, joiden puhtaanapidon puhtaanapitolaitos toimittaa, on kuluvana vuonna jonkin verran vähentynyt eikä mainittavaa muutosta ole tässä kohden odotettavana, on „talonomistajain maksut“ niminen tuloerä täytynyt pysyttää ennallaan 1,170,000 markan määräisenä. Sitä vastoin on kaupungin omaisten talojen osalta puhtaanapitolaitokselle suoritettava maksu korotettu 95,000 markkaan, sen johdosta että on tullut lisää moniaita tilapäisiä mukavuuslaitoksia.

Nousevatko tulot myydystä lannasta tänä vuonna laskettuun 100,000 markan määrään, on epätietoista, syystä ettei lantaa ensinkään myyty helmi—huhtikuulla. Kun nyttemmin kuitenkin jälleen on päästy järjestyneisiin oloihin ja edellytettävissä on, että lannan kysyntä varsinkin ensi talvena on oleva melko suuri, on Hallitus arvellut voivansa korottaa puheena olevan tuloerän 120,000 markkaan.

Kun ajomiesten saanti ensi talvena luultavasti on oleva varsin rajoitettu ja kaupungin lumensulatuskoneet sen johdosta tulevat runsaaseen käytäntöön myöskin yksityisten talonomistajain töissä, on „korvauksen katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m.“ laskettu kohoavan 200,000 markkaan, varsinkin kun myöskin niiden yksityisten talojen luku, joiden katuosain puhtaanapidon puhtaanapitolaitos hoitaa, on vuoden varrella hiukan lisääntynyt.

Erinäiset kustannusarviot ja piirustukset pannaan tämän ohien.

G. Idström.

Oskar Möller.

Yleiset työt.

Rakennukset ja talot.

Korjaus ja kunnossapito.

Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista niminen erä on ensi vuoden budjettiehdotukseen merkitty saman määräisenä kuin 1918 vuoden menosääntöön eli 14,000 markaksi. On tosin luultavaa, ettei kuluvana vuonna tarvita kaikkea tuota määrärahaa, mutta tämä johtuu osin siitä, että konttorin työt olivat tunnetuista syistä keskeytyneinä tammikuun 28 päivästä huhtikuun 15 päivään, ja osin siitä että viime talvi oli verraten vähäluminen ja leuto. Katsoen nykyisiin kuljetuskustannuksiin, 6 markkaan tunnilta miestä ja hevosta kohti, ei edellä mainittu summa liene liian runsaaksi laskettu.

Maailmansodan puhkeamisesta lähtien on kaupungin rakennusten ja talojen korjauksessa ja kunnossapidossa Kaupunginvaltuuston budjetinjärjestelyn yhteydessä lausuman kehotuksen johdosta noudatettu suurta säästäväisyyttä ja budjettiehdotuksiin merkitty sekä rakennuksissa toimeenpantu pääasiallisesti ainoastaan välttämättömän kunnossapidon vaatimat työt. Tarveaineiden herkeämättömän hinnannousun johdosta on näissä töissä niinkään noudatettu mitä suurinta säästäväisyyttä. Tästä onkin ollut seurauksena, että eräissä kaupungin rakennuksissa ja huoneistoissa nyttemmin on siisteyteen nähden melko paljon toivomisen varaa. Katsoen nykyään vallitsevaan yleiseen tavarainpuutteeseen sekä tavattomasti kohonneisiin tarveainehintoihin (litra vernissaa esim. maksaa nykyään 18—20 mk), on ensi vuodenkin budjettiehdotukseen merkitty ainoastaan ne, joita on pidetty aivan välttämättöminä jotteivät rakennukset saisi korvaamatonta vahinkoa.

Kun 1919 vuoden korjauskustannukset siitä huolimatta kohoavat tuntuvasti suuremmiksi tämänvuotisia, johtuu tämä yksinomaan yleisestä tavarainpuutteesta ja tavattomasti kohonneista tarveainehinnoista sekä korkeista työpalkoista. Kun kuitenkin on varsin epätie-toista, pysyvätkö nykyiset tarveaine- ja työhinnat voimassa vielä ensi vuodenkin, jolloin edellä mainittuun budjettiehdotukseen merkityt työt on teetettävä, täytyy vuodeksi 1919 laadittuja kustannuslaskelmia samoin kuin aikaisempiakin sodanaikaisia laskelmia pitää *arviona, jonka puitteissa rakennusten välttämättömät korjaukset* on toimeenpantava, sittenkun itse toimeenpanossa kukin työ on erikseen tutkittu.

Bengtsårin kasvatuslaitokseen kuuluvat rakennukset ovat koko sota-ajan olleet vailla ammattimaista silmälläpitoa, sen johdosta että oli kielletty kulkemasta pitkin maamme etelärannikkoa vedetyn sotilaallisen rajan poikki. On itsestään selvä, että rakennukset ovat tästä

kärsineet. Sitä paitsi ovat laitoksen hoidokit sen laatuksia, että rakennukset jo tästäkin syystä kuluvat tavattoman paljon. Tämän johdosta on niinkään luonnollista, että korjauskustannukset, vaikka ne onkin rajoitettu kaikkein välttämättömimpään, kuitenkin kohoavat tuntuviin määriin. Ensi vuonna teetettäväksi ehdotetut työt käy jakaminen kahteen eri ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat tavalliset korjaus- ja kunnossapitotyöt, jotka käsittävät vuosittain tarpeellisen vesikattojen ja portaiden välttämättömän vuosikorjauksen, kaikkien tulisijain, ikkunain, ovien ja lattiaiden y. m. kunnossapidon sekä eräitä, pääasiallisesti terveydellisistä syistä aivan välttämättömiksi katsottuja vähäisiä maalaustöitä. Kaikista näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 20,800 markkaa, joka määrä jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: Södergård 2,700, keittiörakennus 1,300, Lillgård 425, Norrgård 2,200, Norrgårdin ulkokuoneet 925, tavarasuojat 700, navetta 900, halko- ja kaluvaja 900, juurikasvikkellari 350, talli 950, Uppgård 850, puutarhurinasunto 475, Östergård 2,875, Östergårdin ulkokuoneet 300, leipomo- ja saunarakennus 1,475, pesutupa 275, paja 300, venehuone 325, Varfsudden 675, Norrverkarin torppa 450, heinäladot 1,450 markkaa. Toiseen ryhmään kuuluvat erinäiset täydennystyöt, joista on kustannuksia yhteensä 10,800 markkaa. Viimeksi mainitut työt käsittävät osin eräitä allekirjoittaneen mielestä aivan välttämättömiä töitä laitoksen toimesta sota-aikana teetetyissä rakennuksissa, osin vähäisiä vuosikatselmuksessa esitettyjä vanhempain rakennusten täydennyksiä. Ensinmainittujen töiden joukossa huomataan kaksi uutta ikkunaa, eteinen ja kellarinovi uuteen puutarhurinasuntoon, jota muussa tapauksessa on talvella sangen vaikea asua, sekä maan kaivaminen pajan ympäriltä, koska tämä rakennus muuten varsin pian pilaantuu, se kun on suorastaan kaivettu mäen rinteeseen, niin että lumi ja vesi alinomaa lahottavat seiniä. Vanhempain rakennusten täydentämistä taas johtaja piti laitokselle erittäin tärkeänä. Kun ei yksikään näistä töistä allekirjoittaneen mielestä ole tarpeeton, vaan päinvastoin useat niistä ovat sangen toivottavia, esimerkiksi ulkokuoneen teettäminen puutarhurinasuntoon, katon teettäminen sekä kaluvajan viereiseen halkosäiliöön että tallin viereiseen lantäsäiliöön ja ullakkokuoneen teettäminen Varfsuddenin rakennukseen, mihin on aikomus sijoittaa vanhempia ja kehittyneempiä oppilaita, on allekirjoittanut merkinnyt kustannukset niitä varten. Edellä mainittu 10,800 markan määrä jakautuu eri töiden kesken seuraavasti: Södergårdin kaluvajan viereisen halkosäiliön katto 1,500, Södergårdin tallin lantäsäiliön katto 1,500, erinäiset maankaivu- y. m. työt hiljattain lisäksi rakennetun pajan osan ympärillä 750, laitoksen toimesta hiljattain rakennetun puutarhurinasunnan täydennystyöt, eteinen y. m. 1,200, saman asunnon uusi ulkokuone 1,450, Östergårdin ulkokuoneen osittainen uusi sisustus 220, uuden kala-aitan laudoitus y. m. 430 sekä Varfsuddenin uuden rakennuksen ullakkokuone 3,750 markkaa.

Palolaitoksen käytettävänä olevain rakennusten kunnossapidosta on vuonna 1919 laskettu olevan menoja 15,400 markkaa. Paitsi vuosittain tarpeellista vesikattojen, syöksyputkien, tulisijain, tallien, ikkunain ja ovien korjausta ja tarkastusta on osottautunut tarpeelliseksi toimittaa lattiaiden maalaus etusijassa Eteläisellä paloasemalla, jonka voimistelun ja majasalien lattiat aina ovat alttiina sangen suurelle kulumiselle. Katselmustilaisuudessa pyydettiin myös kivettäväksi Kallion uuden paloaseman ruiskuvajain edustaa, mutta kun tätä työtä ei pidetty aivan välttämättömänä rakennuksen kunnossa pysymiselle, ei sen kustan-

nuksia, arviolta 2,400 markkaa, ole merkitty budjettiehdotukseen. Edellä mainittu 15,400 markan määräraha jakaantuu eri asemain korjaustöiden kesken seuraavasti: Pohjoinen palo-asema 1,900, Eteläinen s:n 7,350, Kallion s:n 1,900, Hermannin s:n 700, Kampintorin s:n 350, Bölen s:n 1,575, Korkeavuorenkadun talo N:o 39 1,550, Töölön palovaja 75 markkaa.

Kaupungin *kansakoulutalot*, jotka viime vuosina ovat suurimmalta osalta olleet sekä aikaisemmin tänne sijoitetun venäläisen sotaväen että sittemmin kotimaisen sotaväen ja saksalaisen retkikunnan osain hallussa, ovat tänä aikana kärsineet erittäin suuria vaurioita, joita jo tänä vuonna on korjattu, sikäli kuin nykyisissä tavattomissa oloissa on ollut mahdollista. Kustannukset, joita on monta sataatuhatta markkaa, on pantu maksettavaksi asianomaisilta „sotatileilta“ (kustannuksia sotatilan ja vapaussodan johdosta). Ensi vuoden budjettiehdotukseen merkityt kaupungin kansakoulutalojen korjauskustannukset kohdistuvat sentähden pääasiassa vuosittain toimitettavaan vesikattojen, syöksyputkien, ikkunain, ovien, ulkokuoneiden ja lattiain korjauksiin sekä pihamaiden sorastukseen ja istutusten välttämättömään kunnossapitoon. Näiden lisäksi on toimitettava vähäisiä lämpöjohtojen korjauksia sekä korjattava Tehtaankadun kansakoulutalon ullakkokerroksen erinäisiä lahonneita välikattoja. Kun Annankadun ja Vallilan kansakoulutalot kuitenkin edelleen ovat sotaväen hallussa, on näiden rakennusten osalle merkitty määrärahoja ainoastaan ulkopuolisia korjauksia varten, sillä edellytyksellä että näissä rakennuksissa tarpeelliset sisäpuoliset korjaukset toimeenpannaan myöhemmin ja niiden kustannukset pannaan maksettavaksi tililtä „kustannuksia vapaussodan johdosta“. Kuluvana vuonna on tullut lisäksi Topeliuskadun uusi suuri kansakoulutalo, mutta toiselta puolen on Kasarminkadun kansakoulutalo luovutettu kaupungin Rakennuskonttorin käytettäväksi.

Kaupungin kaikkien omain kansakoulutalojen korjauksista on laskettu olevan menoja 44,100 markkaa, joka summa jakautuu eri talojen kesken seuraavasti: Annankatu N:o 30 Smk 750: —, Ratakatu N:o 8 Smk 2,500: —, Kallion IV linja N:o 11 Smk 1,100: —, Kallion IV linja N:ot 13—15 Smk 4,250: —, Eläintarhankadun talo Smk 4,700: —, Tehtaankatu N:ot 15—17 Smk 5,450: —, Fjälldal Smk 600: — Lapinlahdenkatu N:o 6 Smk 1,500: —, Mariankatu N:o 22 Smk 1,450: —, Toukola Smk 1,275: — Nikolainkatu N:o 18 Smk 6,100: —, Topeliuskatu Smk 6,850: —, Porthankatu N:o 8 Smk 2,350: —, Punavuorenkatu N:o 10 Smk 600: —, Töölönkatu N:ot 41—43 Smk 3,350: —, Vallila Smk 750: — ja istutusten kunnossapito 525: —.

Sinä aikana kuin kaupungin kansakoulutalot ovat olleet käytettyinä sotilasmajoitukseen, on kansakouluille ollut vuokrattuina lukuisia huoneistoja. Kun nyttemmin kuitenkin saanee toivoa näiden huoneistojen luvun ensi vuonna vähenevän, on budjettiehdotukseen niitä varten merkitty ainoastaan välttämättöminpäin sisäpuolisten korjaustöiden kustannukset, jotka ruotsinkielisten kansakoulujen osalta nousevat 1,550 ja suomenkielisten koulujen osalta 4,950 eli yhteensä 6,500 markkaan. Tällä summalla olisi teetettävä samanlaatuaisia töitä kuin kaupungin omissakin kansakoulutaloissa. Edellä mainitusta rahamäärästä on eri huoneistojen osalle laskettu seuraavat määrät:

ruotsinkielisissä kansakouluissa: Fredrikinkatu N:o 22 Smk 400: —, Fredrikinkatu

N:o 34 Smk 300: —, Erikssonin huvila Huopalahdessa Smk 150: —, Svenssonin huvila Hermannissa Smk 250: — Eläintarhanhuvila N:o 7 Smk 450: —;

suomenkielisisissä kansakouluissa: Hämeenkatu N:o 8 Smk 600: —, Vladimirinkatu N:o 34 Smk 450: —, Viipurinkatu N:o 18 Smk 400: —, Iso Robertinkatu N:o 11 Smk 550: —, Kasarminkatu N:o 6 Smk 1,850: —, Oikokatu N:o 7 Smk 1,100: —.

Kunnan työväenasuntojen vuotuisten kunnossapitokustannusten on ensi vuonna laskettu nousevan 28,000 markkaan, josta määrästä Hietaniemenkadun rakennusten osalle tulee 10,400, Kristiinankadun rakennusten 2,500 sekä Vallilan rakennusten osalle 15,100 markkaa. Ensinmainitussa rakennusryhmässä olisi toimitettava yksinomaan vesikattojen, syöksyputkien, katuojain ja aitausten korjauksia, erinäisten ikkunain ja ulko-ovien, palotikapuiden y. m. korjauksia ja maalauksia sekä tavanmukainen tulisijain tarkastus. Kristiinankadun rakennusryhmässä on toimitettava vähäisiä vesikattojen ja portaiden sekä tulisijain vuosikorjauksia. Samaten on Vallilan rakennusryhmää varten merkitty määrärahat ainoastaan asfalttikattojen paikkausta ja tervausta, savupiippujen ja kivijalkaliistain vähäisiä ulkopuolisia korjauksia sekä tulisijain tarkastusta varten.

Forsbyn laaja *työ- ja kunnalliskoti* on edelleen erittäin hyvässä kunnossa, sen johdosta että laitoksessa kaikkialla on huomattavana ansiokasta huolekkuutta, järjestystä ja siisteyttä, Mainittu laitos on kuitenkin niin suuri, että sen kunnossapitokustannukset tästä huolimatta nousevat kokonaiseen 27,300 markkaan. Tähän summaan on, paitsi tavallisia vesikattojen, syöksyputkien, eräiden ikkunain ja ovien, linoleumimattojen, kaikkien tulisijain, höyrykattilain, lämpöjohdon, höyrykeittiön ja pesulaitoksen tavanmukaisten vuosikorjausten kustannuksia, myös luettu 5,500 markkaa n. s. vastavirtakoneen hankkimiseksi keittiörakennuksen lämminvesiosastolle. Nykyinen kone on niin ruosteen syövä, että se vuoden kuluttua tuskin enää on korjattavissa. — Niinkuin tavallista, on talousrakennus ollut enimmäin alttiina kulumiselle. minkätähden myös sen kunnossapidosta on runsaimmin kustannuksia. Aivan välttämätöntä on korjata leipomon katto, jota leivinuuneista tuleva lämpö on vahingoittanut, minkä ohessa on rautatiekiskoilla ja parruilla lujitettava erillisiä portaita, jotka ovat katkenneet muurien painumisen johdosta. Muut ehdotetut työt tarkoittavat yksinomaan rakennusten kunnossapitoa ja ovat vuosittain uusiintuvia. Kustannusmäärä, 27,300 markkaa, jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: asuinpaviljonki A. 1,380, s:n B. 1,010, s:n C, 1,080, talousrakennus D. 7,250, pesulaitos E. 650, työlaitos F. 2,200, hallintorakennus H. 1,350, sikala M. 2,180, sauna N. 1,040, kattilahuone P. 3,090, muut rakennukset 570, talousrakennuksen uusi vastavirtakone 5,500 markkaa.

Kaupungin omistaman *Kasarminkadun talon N:o 21* kadunpuoleisia julkisivuja ei ole moneen vuoteen korjattu, syystä ettei rakennuksen vastainen tarkoitus ole ollut määrätty, vaikka jo jonkin aikaa on ollut aikomus lakata sitä käyttämästä koulutalona. Kaupunginvaltuuston kesäkuun 4 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta onkin mainittu rakennus luovutettu toiseen tarkoitukseen. Kun rakennuksen ulkoasu on epätydyttävässä kunnossa, mutta rakennus sijaitsee keskeisellä paikalla, ja tuskin lienee kaupungin arvon mukaista pysyttää sitä nykyisessä huonossa kunnossaan, on budjettiehdotukseen merkitty 11,400 markkaa puheena olevan

talon katurakennuksen ulkoseinän kaapimista ja siistimistä sekä ikkunain puuosain ulkopuolista maalausta varten.

Poliisilaitoksen käytettävänä olevat rakennukset, jotka ovat vuosi vuodelta osottautuneet yhä epämukavammiksi ja ahtaiksi, ovat jo vuosikymmenen olleet alttiina aivan suunnattomalle liikenteelle, minkä johdosta niiden kuluminen on tavattoman suuri. Viimetalvisen kapinan aikana nämä huoneistot sitä paitsi joutuivat alttiiksi aivan erikoiselle hävitykselle. Eräät huoneistot on jo kuluvana vuonna jonkin verran siistitty, mutta suorittamatta on vielä erinäisiä töitä, joita tuskin voinee jättää teettämättä, jos mieli poliisilaitoksen edelleen voida käyttää huoneistojaan. Vaikka tosin kysymys uuden poliisitalon rakennuttamisesta on ensi tilassa otettava uudestaan käsiteltäväksi ja tämä kysymys toivottavasti piämmiten ratkaistaan myönteiseen suuntaan, kestää kuitenkin luultavasti vielä monta vuotta, ennenkuin poliisilaitos voi muuttaa tähän taloon. Sillä välin täytyy poliisilaitoksen tyytyä pääasiassa nykyisiin huoneistoihinsa, minkätähden 1919 vuoden budjettiehdotukseen on niiden välttämättömiä korjauksia varten merkitty kaikkiaan 29,800 markkaa. Tämä rahamäärä jakaantuu eri huoneistojen ja talojen kesken seuraavasti: Aleksanterinkatu N:ot 22—24 Smk 12,200: —, Aleksanterinkatu N:o 26 Smk 1,500: —, Ratakatu N:o 10 Smk 4,500: —, Pengerkatu N:o 5 Smk 4,300: —, Bölen poliisiasema Smk 600: —, Vanhankaupungin s:n Smk 1,500: —, Hermannin s:n Smk 300: —, Töölön s:n Smk 300: —, poliisin hevostalli 4,600: —.

Samoin kuin muutkin ensi vuonna teetetäviksi ehdotetut korjaustyöt tarkoittavat tässä mainitut pääasiallisesti vuosittain uusiintuvia vesikattojen, syöksyputkien, ikkunalevyjen y. m. s. sekä kaikkien tulisijain ja tallipilttuiden korjaamista. Aleksanterinkadun N:oissa 22—24 on sitä paitsi teetetävä erinäisiä verhoilu- ja maalaustöitä, minkä ohessa etsivän osaston huoneistoon on laitettava erikoiskoppi ja pimeä huone sekä keittiö vankiruuan laittoa varten, sillä nykyisen tavattoman työmääränsä rasittamana tämä osasto tuskin voi työskennellä, ellei viimeksi mainittuja korjaustöitä teetetä. Niinkuin tunnettu on Senaatin Sisäasiaintoimituskunta kirjelmässä viime heinäkuun 30 päivältä jo ehdottomasti vaatinut tämän osaston huoneistojen panettamista nykyistä parempaan kuntoon.

Raatihuoneen korjauksista on laskettu ensi vuonna olevan menoja 7,100 markkaa. Paitsi tavanmukaisia kattojen, tulisijain, lattiain y. m. korjauksia on eräissä nykyään epätydyttävässä kunnossa olevissa huoneissa teetetäviä sisäpuolisia maalaus- ja verhoilutöitä. Näistä huoneista mainittakoon Maistraatin eteinen, kaupunginviskaalien huoneet, Raastuvan-oikeuden toisen, kolmannen ja viidennen osaston virkistyshuoneet sekä muuan taloudenhoitajan huoneiston huone.

Kaupungin sairaalat ovat, tavatonta kyllä, viime vuonna pysyneet verraten hyvässä kunnossa, luultavasti syystä että potilaiden luku ravintoaineiden puutteen ja levottomain olojen johdosta on ollut tavallista jonkin verran vähempi. Kalliin ajan, tavattomasti kohonneiden työainehintain ja korkeiden työpalkkain sekä sairaalain konelaitteiden laajuuden johdosta ei kaupungin sairaalarakennusten korjauskustannusten kokonaissummaa kuitenkaan ole voitu entisestään supistaa, vaan kohoaa se 147,100 markkaan. Tässä on kuitenkin huomattava, että tähän summaan on nyt ensi kerran luettu kokonaista 19,500 markkaa Nickbyn asemalta mielisairaalaan vievän kapearaiteisen kuljetusradan kunnossapitokustannuksia. Kat-

soen hevoskuljetuksesta nykyään oleviin tavattomiin kustannuksiin ei tätä erää, vaikka se onkin suuri, liene poistettava budjettiehdotuksesta, koska sen avulla kaupungilta varmaan säästyy sangan suuria menoja.

Eri sairaalaryhmäin korjaus- ja kunnossapitokustannukset nousevat alempana lueteltuihin määriin, jotka jakautuvat vieressä mainittujen eri rakennusten kesken seuraavasti:

Kulikutautisairaala:

Litt. I.	Hallintorakennus	850:—	
” II.	Talourakennus	1,220:—	
” III.	Pesu- ja kattilahuone	5,370:—	
” IV.	Tarkastuspaviljonki	940:—	
” V.	Tulirokkopaviljonki	1,360:—	
” VI.	Varapaviljonki	1,750:—	
” VII.	Tuhkarokkopaviljonki	900:—	
” VIII.	Kurkumätäpaviljonki	700:—	
” IX.	Monilaatuisten tautien paviljonki	320:—	
” X.	Renginasunto, talli y. m.	150:—	
” XI.	Isorokkopaviljonki	190:—	
” XII.	Ruumis- ja ruumiinavaushuone	150:—	
” XIII.	Lääkäriasunto	900:—	
	Sekalaista	500:—	15,300:—
	<i>Greijuksen sairaala</i>		3,700:—
	<i>Hesperian</i>		2,550:—
	<i>Humaliston</i>		2,900:—
	<i>Koleraparakit</i>		5,900:—

Marian sairaala:

Litt. I.	Kirurginen osasto	3,130:—	
” II.	Hallintorakennus	1,800:—	
” III.	Sisätautien osasto	3,050:—	
” IV.	Punainen kivipaviljonki	2,200:—	
” V.	Tuberkulosipaviljonki	1,340:—	
” VI.	Oppilaskoulu	470:—	
” VII.	Talourakennus	9,540:—	
” VIII.	Ruumiinavauspaviljonki	240:—	
” X.	Ent. kulkutautipaviljongit N:ot 1 & 7	870:—	
” XI.	Lastensairaala	1,400:—	
” XII.	Ent. kulkutautipaviljongit N:ot 5—8	580:—	
” XIII.	” tarkastuspaviljonki	480:—	
” XIV.	” majala	400:—	
” XV.	Portit ja aidat	500:—	26,000:—
			<u>56,350:—</u>
	Siirto	—	56,350:—

	Siirto	— — 56,350:—
<i>Sipoon Nickbyn mielisairaala:</i>		
Litt. I. Epäluotettavain miesten osasto	2,050:—	
” II. Levottomain ” ”	2,900:—	
” III. Työskenteleväin ” ”	1,925:—	
” IV. Miesten avonainen huvila	500:—	
” V. Epäluotettavain naisten osasto	2,350:—	
” VI. Levottomain ” ”	1,710:—	
” VII. Työskenteleväin ” ”	2,050:—	
” VIII. Naisten avonainen huvila	480:—	
” IX. Ruumishuone	130:—	
” X. Hallintorakennus	700:—	
” XI. Keittiörakennus	1,880:—	
” XII. Leipomo ja sauna	1,155:—	
” XIII. Jääkellari	625:—	
” XIV. Konehuone	6,600:—	
” XV. Työpajarakennus	530:—	
” XVI. Puutarhurinasunto	800:—	
” XVII. Kasvihuone	60:—	
” XVIII. Talli ja vaunuvaja	600:—	
” XIX. Sikala	2,080:—	
” XX. Heinä- ja olkilato	260:—	
” XXII. Halkovaja	200:—	
” XXIII. Portinvartijantupa	230:—	
” XXIV. Lääkäriasunto	140:—	
” XXV. Pumppuhuone	515:—	
Palveluskunnan asunto (ent. Vikströmin huvila) ..	380:—	
Septic tank	150:—	31,000:—
<i>Nickbyn aseman ja sairaalan välisen kuljetusradan korjaus ..</i>		19,500:—
<i>Kesäpäiväparantola .....</i>		2,000:—
<i>Kivelän sairaala:</i>		
Litt. I. Iso mielisairaala	6,050:—	
” II. Lasarettirakennus	2,650:—	
” III. Talousrakennus	4,025:—	
” IV. Ent. kirkkorakennus	2,100:—	
” V. N. s. Mattila	1,100:—	
” VI. Asuinpaviljonki	1,900:—	
” VII. S:n	1,770:—	
	Siirto 19,595:—	108,850:—

	Siirto 19,595: — 108,850: —
Litt. VIII. Ent. lastenkoti	1,300: —
„ IX. Pesutupa ja sauna	2,330: —
„ X. Tuberkulosipaviljonki N:o 3	2,025: —
„ XI. S:n 1	4,700: —
„ XII. S:n 2	3,750: —
„ XIV. Ent. työlaitos	1,150: —
„ XV. Ruumishuone	300: —
„ XVIII. Tallirakennus	470: —
„ XX. Uimahuone	1,350: —
„ XXI. Jääkellari	480: —
„ XXIII. Halkovaja	270: —
Portit ja aidat	530: — 38,250: —
	Yhteensä 147,100: —

Ehdotetut työt käsittävät kaupungin sairaalarakennuksissakin etusijassa näiden kunnossapysyttämistä eli siis vesikattojen, tulisijain, lattiaain, linoleumimattojen, lämpö- ja vesijohtojen, keittiö- ja pesulaitosten, sähkövalo- y. m. laitteiden, höyrykattilain, hissien ja muiden konevarusteiden, ikkunain, ovien, kylpyhuoneiden ja vesiklosettien korjausta ja tarkastusta. Sitä paitsi vaatii sairaanhoito laatunsa johdosta teettämään erinäisiä vähäisiä maalaus- ja siistimistöitä, joita kalliista ajasta huolimatta ei ole katsottu voivan jättää toistaiseksi, vaan joita varten sentähden on merkitty vähäisiä määrärahoja, niinkuin tämän oheisista kustannusarvioista lähemmin näkyy.

Eläintarhassa olevissa *kaupunginpuutarhan rakennuksissa* oli aikomus kuluvana vuonna m. m. toimittaa talvipuutarhan sisäpuolisten rautaosain täydellinen maalaus. Kapinan ja sen yhteydessä olevain tapahtumain johdosta ei näitä töitä kuitenkaan voitu tänä vuonna toimittaa (työntekijäin puutteessa), minkätähden suurin osa tähän tarkoitukseen myönnetystä määrärahasta, noin 8,000 markkaa, palautuu kaupunginkassaan ja sekä tätä suurta työtä että muita kaupunginpuutarhassa vuosittain uusiintuvia korjaustöitä varten on budjettiehdotukseen merkitty 16,400 markkaa, jaettuna eri rakennusten kesken seuraavasti: kaupunginpuutarhurin asunto 400, oppilasasunto 1,450, pieni asuinrakennus 200, kasvihalli ynnä kasvisuoja 1,850, ulkokuonerakennukset 1,000 ja talvipuutarha 11,500 markkaa. Edellä mainitut kustannukset johtuvat miltei yksinomaan rakennusten kunnossapitoa tarkoittavista töistä, niinkuin vesikattojen, tulisijain, linoleumimattojen, kasvipöytäin, lasikattojen puuosain ja talvipuutarhan suurten rautarakenteiden hoidosta sekä oppilasasunnon kahden huoneen siistimisestä ja verhoilusta.

Kuluvana vuonna on edelleen eräitä kaupungin *tulli- ja satamarakennuksia* käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin (Katajanokan tavaravajoja sekä osaa sikäläistä tulli- ja pakkahuonetta), mutta useimmat niistä on nyttemmin palautettu kaupungin vapaasti käytettäväksi. Näiden rakennusten vuosikorjauksista on laskettu olevan menoja kaikkiaan 16,000 markkaa,

josta määrästä tulee Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen osalle 9,500 markkaa, sikäläisen postiosaston osalle 250 markkaa, Keittihuoneenrannan sekä Pohjoisen ja Eteläisen laituri-siiven tavarakatoksien osalle 800 markkaa, Makasiininrannan tavarakatoksien osalle 3,200 markkaa, tarkastuspaviljongin osalle 1,000 markkaa, odotuspaviljongin osalle 310 markkaa, satamavartiokojujen osalle 590 markkaa, Sörnäsän satamakonttorin osalle 250 markkaa ja Katajanokan satamarata-aseman osalle 100 markkaa. Näillä määrärahoilla toimitettaisiin tarpeelliset vesikattojen korjaukset ja maalaukset, vaakain ja hissien tarkistus, palohälytyslaitoksen, lämpöjohtojen ja tulisijain tarkastus ja korjaus, tullikäsitellyhuoneiden lattian paikkaus ja tervaus sekä työntöovien tarkistus.

Vaikka vallitsevan elintarvepuutteen johdosta osa kaupungin *kauppahallien* myyntikojuista on ollut suljettuna enimmän osan vuotta ja näin luultavasti on edelleenkin oleva laita jonkin aikaa, ovat nämä rakennukset sinänsä kuitenkin asianmukaisen tarkastuksen ja korjauksen tarpeessa. Näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia: Rantatorin kauppahallista 2,500, Hietalahdentorin 4,650, Kasarmintorin 4,500, Hakaniementorin 2,800, Harjutorin 1,300 ja Vallilan 1,650 eli yhteensä 17,400 markkaa.

Rantatorin kauppahallissa tarkoittavat ehdotetut työt pääasiassa ainoastaan ulko-ovien ja lähinnä kivijalkaa olevan rautarakenteen osan sekä kaihtimien, pöytäin, luukkujen, tulisijain y. m. vuosittain uusiintuvaa tarkastusta ja korjausta. Hietalahdentorin hallin vesikatto on ehdottomasti perinpohjin korjattava ja tervattava, minkä ohessa tässäkin hallissa on toimeenpantava samanlaisia töitä kuin Rantatorin hallissa. Kuluvan vuoden menosääntöön oli merkitty määräraha eräiden Kasarmintorin hallin välikaton homehtuneiden ja pilaantuneiden osain siistimistä varten. Samoista syistä, mitkä edellä mainittiin talvipuutarhan maalaustöiden yhteydessä, ei näitäkään töitä voitu teettää sopivaan aikaan kuluvana vuonna, minkätähden tarkoitukseen varattu 1,300 markan määräraha palautuu kaupunginkassaan ja uusi määräraha on merkitty ensi vuoden budjettiehdotukseen. Muut tässä rakennuksessa teetettävät työt tarkoittavat ainoastaan tulisijain, ovien, kattoikkunain, kaihtimien ja myyntipöytäin korjauksia y. m. tuollaisia vähäisiä töitä. Hakaniementorin kauppahallin kohdalle on merkitty määräraha samanlaisia vähäisiä töitä varten. Kalliin ajan johdosta on Harjutorin hiljattain rakennetun pienenlaisen kauppahallin ulkopuolisen maalauksen katsottu voivan jäädä toistaiseksi. Sään vaikutusta alkaa kuitenkin näkyä rakennuksen seinissä, minkätähden niitä on lahoamisen estämiseksi paikoitellen ulkopuolelta vernissattava ja maalattava, joita töitä varten sentähden on merkitty määräraha.

Vanha Seurahuone, missä nykyään kaupungin elintarvetoimikunnan eri osastot ja korttikeskukset sijaitsevat, on nyttemmin, sen johdosta että sitä aikaisemmin käytettiin sotilas-sairaalana, sangen huonossa kunnossa ja kaipaisi oikeastaan perinpohjaista sekä sisä- että ulkopuolista korjausta. Kun tuollaisen korjauksen kustannukset nykyisen kalliin ajan johdosta kohoaisivat huimaaviin määriin, on tässä rakennuksessa ehdotettu teetettäväksi ainoastaan aivan välttämättömät vuosittain uusiintuvat vesikattojen ja tulisijain korjaukset, joita varten on merkitty 9,400 markkaa. Muut ehdotetut työt käsittävät kahden henkikirjoittajan konttorihuoneistoon kuuluvan huoneen verhoilun ja kattojen maalauksen, sillä nämä huoneet ovat nykyään puolustamattoman huonossa kunnossa.

Erinäisistä *Oulunkylän lastenkodissa* välttämättömistä kattojen, tulisijain ja lattaiin korjaustöistä on laskettu ensi vuonna olevan kustannuksia 8,600 markkaa. Näitä töitä täytyy pitää aivan välttämättöminä, siihen nähden että rakennuksia käytetään juuri käymään opettelevien lasten kotina.

Sota-aikana rakennettujen Busholman, Hietaniemen ja Vallilan lukuisten ja suurten *puumakasiinien* asfalttikattojen paikkausta ja osittaista tervausta varten on merkitty kaikkiaan 14,500 markkaa, joka rahamäärä jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: Busholman tavaramakasiini N:o I 1,950, s:n s:n N:o II 2,450, s:n s:n N:o III 2,150, s:n s:n N:o IV 2,400, Vallilan tavaramakasiini 1,000, Nordenskjöldkadun tavarakatos 1,200, E. Rautatiekadun s:n 250, Hietaniementien heinämakasiini 300, Hietakannaksen sotilastalli 2,300 ja Pääskylänkadun s:n 500 markkaa.

Muiden kaupungin omistamain *rakennusten ja talojen erinäisiin korjauksiin* on laskettu ensi vuonna tarvittavan 76,000 markkaa. Tähän summaan on luettu m. m. erinäisten Rikhardinkadun kaupunginkirjastotalon korjausten kustannuksia 5,350, uimahuoneiden 17,950, virutushuoneiden 2,200, n. s. Suvilahden kasarmin 3,700, kaupungin talojen (Mariankatu 22, Puutarhakatu 4, Aleksanterinkatu 26, Kasarminkatu 21 ja Myllytie 5) 7,725, käymäläin 4,725, vuokrahuoneistojen 2,750 sekä Länsirannan entisen tulli- ja pakkahuoneen korjauskustannuksia 2,950 markkaa. Näissäkin rakennuksissa on tarkoitus pääasiallisesti teettää niiden kunnossapysymisen vuoksi tarpeellisia töitä, niinkuin vesikattojen osittaista tervausta ja korjausta sekä syöksyputkien, tulisijain, lattaiin, ikkunain ja ovien y. m. korjausta. Lopuksi on samoin kuin edellistenkin vuosien budjettiehdotuksiin nimikkeen „Sekalaista“ kohdalle merkitty 8,885 markkaa erinäisiä vuoden varrella ehkä tarpeellisiksi osottautuvia korjaustöitä varten.

Uutistyt.

Kun Kaupunginvaltuuston kesäkuun 4 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta Kasarminkadun kansakoulutalo on luovutettu muuhun tarkoitukseen, on kaupungin eteläosassa jo vuosikautia vallinnut suuri kansakouluhuoneistojen puute yhäkin lisääntynyt. Kun sitä paitsi edelleen useita huoneistoja on tästä osasta kaupunkia vuokrattu kansakoulujen tarpeisiin ja niiden sekä vuokrat että korjauskustannukset nousevat huomattaviin määriin, on rakennusteollisuuden vallalla nykyään vallitsevista tukalista oloista huolimatta Kaupunginvaltuuston periaatteessa hyväksymää, mutta lopullisesti vielä päättämätöntä *Punavuorenkadun kansakoulutalon* rakennustyön alottamista varten merkitty 150,000 markkaa.

Rahatoimikamarin ^{13/6} 1918 ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen ^{18/9} 1918 tekemäin päätösten johdosta on merkitty 14,200 markkaa kahden vähäisen *käymälän* teettämiseksi *Hakaniemen puistoon*. Samalla hertaa antoi Kamari Hallituksen toimeksi teettää kioskin puheena olevaan puistoon, mutta kun ei kioskin kokoa ollut lähemmin määrätty eikä myöskään sen paikkaa puiston vastaisiin järjestelysuunnitelmiin nähden voitu lähemmin määrätä, jota paitsi kioski nykyoloissa tuskin näyttää tarpeen vaatimalta, ei sitä varten ole voitu kustannusarviota laatia eikä myöskään budjettiehdotukseen merkitä.

Kuluvan vuoden budjetin vahvistaessaan Kaupunginvaltuusto m. m. päätti että, samalla kun syysmyrskyjen perin pohjin tuhoama korttelin N:o 181 uimahuone oli ainoastaan puoleen määräänsä pantava kuntoon, oli *Bjällbon vierelle rakennettava uusi uimahuone*. Kapinan puhkeamisen johdosta työt kuitenkin lykkääntyivät eikä viimeksi mainitun uimahuoneen rakennustöitä ollut aloitettu laillisten olojen jälleen palautuessa. Sitä vastoin olivat korttelin N:o 181 uimahuoneen korjaustyöt, joita Rakennuskonttorin punaiset komisariukset olivat teettäneet laitoksen aikaisemmassa laajuudessa, miltei valmiit laillisen Rakennuskonttorin jälleen ryhtyessä toimeensa, ja kun oli varsin epätietoista, riittäisikö määräraha näin ollen myöskin Bjällbon uuden uimahuoneen rakennuttamiseen, esitti konttori Hallitukselle, että mainitun uuden uimahuoneen rakennuttaminen saisi jäädä toistaiseksi ja että sen sijaan korttelin N:o 181 uimahuoneen korjaustyöt saataisiin suorittaa loppuun punaisten komisariusten aloittamassa laajuudessa, minkä ehdotuksen Hallitus hyväksyi.

Voidakseen kuitenkin täyttää Kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen *uuden uimahuoneen rakentamisesta* Bjällbon vierelle on konttori 1919 vuoden budjettiehdotukseen merkinnyt (ensimmäistä rakennuskautta varten) 90,000 markkaa. Summan kohoaminen viimevuotista määrää paljon suuremmaksi johtuu sekä työaineiden ja työhintain suunnattomasta noususta että myös nykyisistä tavattoman korkeista puutavarahinnoista.

Helsingissä lokakuussa 1918.

Karl Hård af Segerstad.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Komiteamietintö kunnallisten avustusten jakamisesta sotilashenkilöille ja näiden perheille.

Viime huhtikuun 27 päivätyssä kirjelmässä on Sosialilautakunta huomauttaen, että asevelvollisuuslain mukaan kunnan on velvollisuus turvata vakinaisessa palveluksessa olevain tai kaatuneiden sotilashenkilöiden toimeentulo, ellei näillä ole varoja elatukseensa sekä esittäen, että kun mainitussa laissa edellytettyä avustustoimintaa ei näy olevan annettava tehtäväksi niille elimille, jotka hoitavat lainmukaista köyhäinhoitoa, Kaupunginvaltuusto asettaisi komitean, joka saisi tehtäväkseen laatia ja Kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksen puheenaolevan avustustoiminnan järjestämisestä. Sosialilautakunnan ehdotuksen mukaisesti päätti Kaupunginvaltuustolle kesäkuun 4 p:nä pidetyssä kokouksessa asettaa komitean tätä tarkoitusta varten ja valitsi Kaupunginvaltuusto puolestansa komitean puheenjohtajaksi lääket. lisensiaatti *Eino Suolahden* sekä jäseniksi allekirjoittaneet fil. maisteri *Yrjö Harvian* ja neiti *Eva Somersalon*. Samalla päätti Kaupunginvaltuusto kehoittaa Rahatoimikamaria ja Helsingin jääkäribrigaadin esikuntaa kumpaistakin valitsemaan yhden jäsenen komiteaan. Rahatoimikamari valitsi sittemmin edustajakseen allekirjoittaneen lääket. lisensiaatti *Herman Lavoniuksen* ja Helsingin jääkäribrigaadin esikunta määräsi edustajakseen vänrikki *V. H. Walleniuksen*. Herra Suolahden kieltäytyttyä puuttumasta kunnallisiin toimiin ja hänen jätettyään komitean kokoonkutsumatta, antoi Kaupunginvaltuusto kokouksessaan elokuun 20 p:nä allekirjoittaneen *Harvian* toimeksi kutsua kokoon komitean. Komitean jäsenistä ei herra Walleniuksella, komennettuna valtiorikosoikeuden jäseneksi Turkuun, ole ollut tilaisuutta ottaa osaa komitean töihin.

Tehtävänsä täyttämiseksi saa komitea täten esittää Kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kuntien velvollisuus huolehtia maan sotalaitoksen palvelukseen kutsuttujen ja tässä toimessa kaatuneiden tai siinä palveluksessa olevien henki-

löiden perheiden avustamisesta on säännöstelty joulukuun 27 p:nä 1878 annetussa asevelvollisuuslaissa, jonka 105 §:ssä asiasta säädetään seuraavaa: „Vakinaisessa palveluksessa olevain vaimot sekä alaikäiset ja turvattomat lapset kuin myös niiden, jotka sodan aikana reservistä kutsutaan vakinaiseen palvelukseen, saavat sillä aikaa, jos heiltä puuttuu varoja elatukseensa, apua niiltä kaupunki- ja maalaiskunnilta, joiden henkikirjoissa ovat. Näin annettua apua eivät perheenisät ole velvolliset takaisin maksamaan. Niiden henkilöiden vaimojen sekä alaikäisten ja turvattomien lasten hoitamisesta, jotka ovat kaatuneet tahi kadonneet sodassa taikka haavoistansa kuolleet, tulee erittäin säädettäväksi.“ Tämän kuntien vanhan velvollisuuden elvytti vapaussodan aikana Vaasassa oleskellut Senaatti säätämällä Suomen kansalle helmikuun 18 p:nä osoitetun asevelvollisuuskutsuntajulistuksen 11 kohdassa seuraavaa: „Kunnat ovat velvolliset pitämään hyvää huolta palvelukseen kutsuttujen vähävaraisten suojeluskuntalaisten perheistä, ja tullaan valtion osanotosta kuntain kustannuksiin tässä suhteessa tulevaisuudessa säätämään. Samoin on kuntien asia pitää huolta kaatuneiden suojeluskuntalaisten perheistä, milloin ne eivät kykene omin neuvoin tulemaan toimeen.“ Myöhemmin ovat myöskin läänien maaherrat Senaatin Sota-asiaintoimituskunnan toimesta kiertokirjeillä huomauttaneet kunnille tästä niiden velvollisuudesta kehoittaen samalla maistraatteja kaupungeissa ja kunnallislautakuntia maalla siihen nähden, että kuntien avustuskustannukset saattavat nousta varsin huomattaviin määriin, lääninkansliaan sieltä edelleen Sota-asiaintoimituskunnalle toimitettavaksi lähettämään selvityksen avustettavien henkilöiden lukumäärästä, avustuksen suuruudesta ja kustannuksien kokonaismäärästä.

Ne henkilöt, joihin nähden kunnilla edelläesitettyjen lakien ja asetusten perusteella on avustusvelvollisuus, jakaantuvat tavallaan neljään ryhmään, joihin kuntien velvollisuus on jossain määrin erilainen. Ensimmäiseen ryhmään voidaan lukea niitten vähävaraisten suojeluskuntalaisten ja muitten sotilaitten perheet, jotka heidän laillisten elättäjiensä palvellessa punaisen kapinan aikana maan laillisen hallituksen joukoissa, olivat Senaatin helmikuun 18 p:nä 1918 annetun kuulutuksen nojalla oikeutetut saamaan kunnilta avustusta. Avustusvelvollisuus, mikä kunnilla tämänlaisiin henkilöihin nähden oli yllämainitun kuulutuksen perusteella, on katsottava ainoastaan väliaikaiseksi, kestäen vain sen ajan, minkä kapinan kukistamiseksi järjestetyt joukko-osastot olivat aseissa. Näitten henkilöitten avustamiseen käytettyjen menojen peittämiseen on kunnilla yllämainitun helmikuun 18 p:nä 1918 annetun kuulutuksen sanamuodon mukaan toiveita saada valtiolta ainakin osittaisen korvauksen, jonka suuruudesta vastaisuudessa tullaan lähemmin säätämään. Toiseen ryhmään kuuluvat sellaisten vähävaraisten suojeluskuntalaisten perheet, joitten elättäjät vapaussodan aikana kaatuivat. Mikäli eivät nämä omin neuvoin kykene tulemaan toimeen, on kuntien velvollisuus helmikuun 18 p:nä

1918 annetun kuulutuksen nojalla pitää näistä huolta. Kustannukset tästä avustuksesta jäävät toistaiseksi kuntien kannettaviksi. Kun kuntain velvollisuudet tässä kohden perustuvat vain yllämainittuun Senaatin julistukseen helmikuun 18 p:ltä 1918 ja asevelvollisuuslaissa edellytetään, että tämänlaisesta avustuksesta Eduskunnan myötävaikutuksella lähemmin säädetään, on syytä odottaa, että tämän avustusvelvollisuuden uudestaan järjestämiseen kohdakkoin ryhdytään. Kolmannen ryhmän on katsottava vapaussodassa haavoittuneiden ja tämän vuoksi työkykynsä osittain tai kokonan menettäneiden suojeluskuntalaisten ja heidän omaistensa muodostavan. Tällaisten henkilöiden avustamisesta ei toistaiseksi mitään kuntia velvoittavia säännöksiä ole annettu, mutta asian laatuun nähden on katsottava kuntien siveellisen velvollisuuden olevan siksi, kunnes toisin järjestetään, ottaa kantaakseen vastuun näitten henkilöitten avustamisesta. Neljänteen ryhmään ovat vihdoin niitten asevelvollisten vaimot ja perheet luettavat, jotka sotalaitoksen järjestämisen jälkeen vakinaiselle kannalle ovat kutsutut varsinaiseen sotapalvelukseen. V:n 1878 asevelvollisuuslain mukaan on kuntien velvollisuus avustaa tällaisia henkilöitä ja jäävät kustannukset tästä myöskin kuntien itsensä kannettaviksi.

Edelläesitettyihin ryhmiin ei ole luettu sellaisia henkilöitä, jotka kuulumatta mihinkään aseellisiin järjestöihin sisäisen sodan aikana syystä tai toisesta joutuivat väkivallan alaisiksi ja siten vahingoittuneina ovat kadottaneet ansiokykynsä, eikä sellaisten henkilöitten omaisia, jotka kapinan aikana murhattiin. Tällaiset tapaukset on tässä mietinnössä jätetty kokonaan huomioonottamatta, osin koska kunnat eivät lain mukaan ole velvolliset avustusta näissä tapauksissa jakamaan, osin sen vuoksi, että näitten tapausten käsittely lankeaa komitean tehtävän ulkopuolelle. Komiteassa on kyllä sellainen käsitys ollut vallalla, että kuntain sääältävissä tapauksissa, jollei asianomaisilla ole mahdollisuuksia saada tarvitsemaansa avustusta muualta käsin, olisi joko tarjoamalla omissa virastoissaan tai töissään ansiotilaisuutta taikka suoranaisen avustuksenkin muodossa taloudellisesti tuettava tällaisia henkilöitä, mutta on katsottu, että avustuksen myöntämisen tulisi kussakin erikoistapauksessa jäädä Kaupunginvaltuuston harkinnasta ja päätöksestä riippuvaksi.

Komitea on koettanut hankkia alustavaa selvitystä niitten henkilöitten lukumäärästä, jotka edelläkosketeltuihin ryhmiin luettavina ovat oikeutetut saamaan tai joille muuten olisi annettava avustusta Helsingin kunnan varoista. Tällöin on ensin ollut huomattava, että sen jälkeen kuin suojeluskunnat ja muut kapinan kukistamiseksi järjestetyt sotajoukot ovat hajotetut, on kunnan avustusvelvollisuus ensimmäiseen ylläesitetystä ryhmistä kuuluviin henkilöihin nähden lakannut. Senjohdosta ettei kaupungin avustustoimintaa, komitean asettamista kohdanneitten vaikeuksien vuoksi, oltu sinä

aikana järjestetty, jolloin nämä joukko-osastot täällä olivat olemassa, ei myöskään sellaisia tapauksia ole ilmaantunut, että avustusta olisi kaupungilta pyydetty. Kaupunki on siten säästynyt kustannuksilta tähän ryhmään kuuluneitten henkilöitten avustamiseksi, eikä puheenaolevien joukko-osastojen tultua hajoitetuiksi, liene syytä odottaa, että tämäntapaisia avustusanomuksia enää tullaan esittämään. Mitä toiseen ryhmään kuuluvien avustettavien lukumäärään tulee, niin on komitea erään valtion komitean toimeenpaneman kiertokyselyn tähänastisten tulosten perusteella saanut tietää, että vapaussodassa kaatuneita Helsingissä hengille kirjoitettuja suojeluskuntalaisia, joilla on ollut omaisia elätettävänä, luultavasti on vain 4. Näistä on ensimmäinen jättänyt jälkeensä puolison ja kaksi pientä lasta, toinen hänen elätettävänä olleen äidin ja isoäidin, kolmas äidin ja neljäs isän. Elättäjänsä on siis kadottanut 5 täysi-ikäistä ja 2 lasta. Kolmanteen eli invaliidien ja näiden omaisten ryhmään kuuluvia henkilöitä, jotka mahdollisesti ovat avustuksen tarpeessa, on samojen lähteiden mukaan ilmoitettu olevan 1 henkilö, joka on kadottanut vasemman kätensä ja joka on ilmoittanut elättävänsä isänsä ja äitinsä. Lisäksi on 1 suojeluskuntalainen, jolla ei ole omaisia elättävänä, sotapalveluksessa maaseudulla sairauden kautta menettänyt työkykynsä. Neljänteen eli asevelvollisten ryhmään kuuluvia avustuksen hakijoita on Rahatoimikamariin loka-kuun 15 päivään mennessä ilmoittautunut kaikkiaan 18. Tätä ryhmää koskeva lukumäärä voi kuitenkin huomattavasti lisääntyä, kun avustuksensaantimahdollisuudet tulevat yleisemmin tunnetuiksi.

Ennenkuin komitea on ryhtynyt suunnittelemaan toimenpiteitä kysymyksessäolevan avustustoiminnan järjestämiseksi, on komitea katsonut asiakseen myöskin ottaa selkoa siitä, mitä muilla tahoilla mahdollisesti jo olisi tehty lähinnä kapinan kukistamiseen osaaottaneiden suojeluskuntalaisten ja näiden omaisten avustamiseksi, josta julkisuudessa eräitä tietoja on näkynyt. Komitea on tällöin ensin kääntynyt sen komitean puheenjohtajan puoleen, joka on saanut tehtäväkseen kenraali Mannerheimin käytettäväksi asetettujen avustusvarojen hoidon ja jakamisen, ja on komitealle tällöin ilmoitettu, että mitään avustuksia ei tästä rahastosta vielä ole jaettu. Rahastokomitean toimesta on avustusanomuksia ympäri maata koottu, mutta on näitten anomusten käsittely vielä keskeneräistä, ja samoin on vielä päättämättä, minkä periaatteiden mukaan avustusta tullaan jakamaan. Myöskin on komitea asettunut yhteyteen sen hallituksen asettaman komitean kanssa, joka on saanut toimekseen ehdotuksen laatimisen perusteista, joitten mukaan valtion on suoritettava avustusta vapaussodassa kaatuneiden sotilaiden omaisille ja työkykynsä menettäneille ja näiden omaisille. Tämäkään komitea ei kuitenkaan vielä ole päässyt valmistelutöitä pitemmälle. Kiertokyselyllä on tämäkin komitea koonnut tietoja avustettavien lukumäärästä ynnä muista asiaankuuluvista seikoista, mutta aineisto on vielä käsittelemättä, ja mikäli on ilmoitettu, ei

voitane odottaa tämän komitean töiden ja ehdotusten valmistuvan ennenkuin ensi vuoden alkupuolella. Mitään avustusta ei siis toistaiseksi valtion taholta tai kerättyistä varoista suoriteta invaliideille — lukuunottamatta varsinaisen hoidon alaisia — eikä näitten ynnä katuneiden suojeluskuntalaisten avustusta tarvitsevien omaisille, vaan on näitten avustuksensaanti kokonaan riippuvainen kuntain toimenpiteistä.

Huomautettakoon tässä yhteydessä myöskin kaupunginvaltuuston viime elokuun 20 p:nä tekemästä päätöksestä sotapalvelukseen kutsuttujen asevelvollisten perheiden avustuksen väliaikaisesta järjestämisestä, jonka päätöksen mukaan Rahatoimikamari valtuutettiin siksi, kunnes asiasta muuta määrätään, toistaiseksi avustuksia tällaisiin tarkoituksiin anottaessa kussakin tapauksessa esitettyjä selvityksiä tutkittuaan myöntämään sopivia apurahoja ollen Rahatoimikamari vuoden lopussa velvollinen tekemäää tilin varoista. Tämän valtuutuksen nojalla on Rahatoimikamari myöntänyt etukäteen tämänlaisille avustuksenanojille elokuussa 200 mk perhettä kohti kuussa ja syyskuun 1 päivästä alkaen 250 mk kuussa. Varat on toistaiseksi otettu määrärahasta vapaus sodan aiheuttamien menojen peittämiseksi.

Avustuksen suuruuden määrääminen on, kuten yllä on esitetty, toimittava erikseen kuhunkin avustettavien ryhmään nähden.

Siihen katsoen että kaatuneitten suojeluskuntalaisten omaisten sekä invaliidien ja heidän omaistensa ryhmään kuuluvien avustettavien henkilöiden lukumäärä Helsingissä supistuu varsin vähäiseksi ja myöskin siihen nähden, että näitten henkilöitten avustaminen kunnallisilla varoilla on katsottava ainoastaan väliaikaiseksi järjestelyksi, ei liene tarpeen säätää erikoisia yleisiä perusteita, joitten mukaan avustus määrätään. Tarkoituksenmukaisinta lienee, että Kaupunginvaltuusto ainoastaan päättää, että kaupunki Senaatin helmikuun 18 p:nä 1918 antaman julistuksen velvoituksen täyttämiseksi myöntää siksi, kunnes avustuksen jako valtion tai julkisesti koottujen rahastojen varoista järjestetään, omista varoistaan avustusta vapautussodassa kaatuneiden suojeluskuntalaisten ja hallituksen joukoissa palvelleiden sotilaiden omaisille sekä samoissa joukoissa palvelleille ja taisteluissa haavoittuneille ja sen kautta työkykynsä menettäneille sotilaille ja näiden omaisille, mikäli nämä kaikki todistettavasti ovat tällaisen avustuksen tarpeessa ja samoin, mitä omaisiin tulee, todistettavasti ovat olleet pääasiallisesti kaatuneen tai työkykynsä menettäneen elätettävänä. Samoin olisi päätettävä, että omaisten avustuksensaantioikeus ulottuu paitsi asianomaisen puolisoon ja lapsiin myöskin hänen vanhempjiinsa ja näitten vanhempiin. Päätöksen tekeminen kunkin avustuksen hakijan oikeudesta saada kunnalta avustusta sekä avustuksen suuruuden määrääminen kussakin tapauksessa, voitane jättää sen kunnallisen viranomaisen toimeksi, joka saa huolehtimisen avustuksen jaosta yleensä tehtäväkseen. Komiteassa on kyllä katsottu, että avustuksen suuruutta määrät-

täessä lähtökohtana voitaisiin pitää niitä avustusmääriä, jotka alempana ehdotetaan vakinaisessa sotapalveluksessa olevien omaisten avustuksessa huomioon otettavaksi, jolloin kuitenkin avustuksen suuruutta siihen nähden ehkä voitaisiin jonkun verran korottaa, että asianomaiset ovat kaatuneet tai haavoittuneet vapaaehtoisessa taistelussa laillisen yhteiskuntajärjestyksen palauttamiseksi, mutta mitään lopullisia avustusmääriä ei komitea kuten sanottu ole tahtonut näissä tapauksissa esittää.

Koska vakinaiseen sotapalvelukseen kutsuttujen sotilaiden perheiden avustaminen päinvastoin kuin edellä puheenaolleissa tapauksissa on vakinaisesti jäävä kunnan asiaksi, on komitea sensijaan katsonut välttämättömäksi esittää eräitä yleisiä perusteita, joitten mukaan avustus näille olisi jaettava.

Komitean on ensin ollut määriteltävä, mihin asevelvollisten omaisiin kuntain avustusvelvollisuuden on katsottava ulottuvan. Nykyään voimassa olevan joulukuun 27 p:nä 1878 annetun asevelvollisuuslain mukaan ovat oikeutetut avustusta saamaan vain asevelvollisten vaimot sekä alaikäiset ja turvattomat lapset. Kun komiteassa kuitenkin on ollut tunnettua, että uudenaikaisemman lainsäädännön mukaan tämä velvollisuus useimmissa maissa on uloitettu myöskin muihin asevelvollisen omaisiin, jotka pääasiallisesti ovat häneltä saaneet elatuksensa, eli tavallisimmin asevelvollisen työ- ja ansiokyvyttömiin vanhempiin ja näitten vanhempiin sekä alaikäisiin siskoihin ynnä hänen aviottomiin lapsiinsa. Ja koska, mikäli komitealle on ilmoitettu, sangen luultavaa on, että ehdotuksessa uudeksi asevelvollisuuslaiksi samat periaatteet omaksutaan, on komitea asettunut sille kannalle, että avustuksesta oikeutetuiksi katsottaisiin paitsi sotapalvelukseen kutsutun vaimoa ja lapsia myöskin hänen ansiokyvyttöntä isäänsä, isoisäänsä ja kasvatusisäänsä, hänen leskeksi jäänyttä tai naimatonta äitiään, isoäitiään ja kasvatusäitiään, sekä hänen alaikäisiä tai muuten ansiokyvyttömiä siskojaan, jos hän on ainoa ansiokykyinen veli. Jos sotapalvelukseen kutsutulla on aviottomia lapsia elätettävänä, olisivat nämä asetettavat samaan asemaan kuin avioliitossa syntyneet lapset.

Edellytyksenä avustuksen saamiseen kunnan varoista on asevelvollisuuslainkin mukaan, että asianomainen on avustuksen tarpeessa. Lähempiä määräyksiä siitä, milloin on katsottava avustuksen hakijan olevan avustuksen tarpeessa ei voitane antaa, vaan täytynee tämän seikan arvostelemisen jättää riippuvaiseksi avustusta jakavan kunnallisen viranomaisen harkinnasta.

Annettavan avustuksen suuruudesta ei asevelvollisuuslaissa mitään määräyksiä säädetä eikä valtion taholta muillakaan tavoin ole annettu tässä kohden kuntia velvoittavia säännöksiä. Niissä ylläkosketelluissa kiertokirjeissä, joilla maaherrat Sota-asiain toimituskunnan toimesta ovat kehoittaneet kuntia puheenaolevan avustusvelvollisuutensa täyttämiseen, on kuitenkin mainittu, että sotilasperheiden avustuksia ei ole rinnastettava köyhäinhuoltoavustusten kanssa vaan on katsottava, että avustukset ovat riittävät. Tätä vaatimusta huomioon-

otettaessa on kuitenkin komitean käsityksen mukaan toiselta puolen lähdeittävä siitä, että avustus on tarkoitettu ainoastaan apua suorastaan tarvitseville, minkä vuoksi avustus ei ole määrättävä ainakaan sanottavasti suuremmaksi kuin, että se juuri turvaa avustettavalle toimeentulomahdollisuuden. Tätä periaatetta noudattaen on avustus yleensä ulkomailla määrätty sangen pieneksi, niin vähäiseksi, että komitea ei meidän maassamme yleensä ja varsinkin nykyään vallitsevia kalliita elantosuhteita huomioonottaen lainkaan ole katsonut voivansa asettaa ulkomailla tavattavia avustumääriä ehdotustensa pohjaksi. Voidakseen esittää ne avustumäärät, jotka ylläesitettyjä näkökohtia silmälläpitäen vastaavat nykyisiä elantokustannuksia paikkakunnalla, on komitea noudattanut samaa menettelytapaa, jota Helsingin kaupungin hätäapukomitea viime aikoina on käyttänyt määrätessään jaettavien avustusten suuruuden. On laskettu tarkoitusta varten laaditun talousarvion mukaan, paljonko eri ikäisten ja eri perheasemassa olevien henkilöiden ylläpito nykyään voimassa olevien hintojen mukaan tulee vähintään maksamaan. Niinpä esim. on laskettu, että yksinäisen naisen vähimmät elantokustannukset viikossa jakaantuvat seuraavalla tavalla: leipään (1,050 gr) Smk 4: 60, perunaan ja juurikasveihin 4: 50, lihaan, makkaraan 5: —, kalaan (2 kiloa suolasilakkaa) 7: —, voihiin ja rasvaan 2: —, sekalaisiin elintarpeisiin 3: —, vuokraan 10: —, lämpöön ja valoon 5: — sekä vaatteisiin ja pesuun 7: —, mikä on yhteensä Smk 48: 10 eli pyörein luvuin Smk 50: — viikossa. Samalla tavoin on laskettu lasten vähimmät ylläpito-kustannukset, vastaavat kustannukset sellaisissa tapauksissa, jolloin useampia täysi-ikäisiä tai lapsia samasta perheestä on avustettava ja vuokra-, lämpö- ja valomenot voidaan laskea yhteisiksi y. m. Näitten laskelmien mukaan on tultu siihen tulokseen, että avustus olisi määrättävä sotapalvelukseen kutsutun: ansiokyvyyttömälle vaimolle ilman lapsia, isälle, äidille tai

muulle täysi-ikäiselle yksinäiselle avustettavalle	50 mk.	viikossa
vaimolle, jolla on 1 lapsi	75	” ”
” ” ” 2 lasta	100	” ”
” ” ” 3 ”	125	” ”
lapselle, kun asevelvollinen on leski tai eronnut; aviottomalle lapselle ja avustettavalle siskolle, jollei samasta perheestä ole muita avustettavia	40	” ”
2 lapselle kun asevelvollinen on leski tai eronnut, ja 2 avustettavalle siskolle samoin kuin edellä	65	” ”
täysi-ikäiselle omaiselle perheessä, jossa vaimo saa avustusta	35	” ”
2 täysi-ikäiselle samassa tapauksessa	70	” ”
avustettavalle alaikäiselle siskolle, jos samasta perheestä on avustettava täysi-ikäinen	25	” ”
2 avustettavalle alaikäiselle siskolle samassa tapauksessa	50	” ”

Komitea saa ehdottaa, että avustuksia toistaiseksi, siksi kunnes elantosuhteiden muuttumisen vuoksi tai muista syistä ehkä käy tarpeelliseksi tehdä edellä esitettyihin avustusmääriin muutoksia, myönnettäisiin näitten perusteiden mukaan. Siinä tapauksessa, että se aika, jolta asianomainen on oikeutettu avustusta nauttimaan ei ole täysissä viikoissa laskettavissa määrätköön avustusta jakava viranomaisen esitettyjä viikkoavustusmääriä vastaavan päiväavustuksen kultakin päivältä, jonka asevelvollinen on ehjien viikkomäärien lisäksi sotapalveluksessa. Ylläesitetyt avustusmäärät ovat ehdotetut lähinnä nykyistä tilannetta silmälläpitäen, jolloin maan sotalaitos on sotakannalle asetettuna. Komitea ei ole katsonut olevan aihetta esittää toisia alempia perusteita käytäntöön otettavaksi sen tapauksen varalta, että sotalaitos asetetaan jälleen rauhanaikaiselle kannalle, koska tällainen muutos ei meidän oloissamme aiheuttaisi sanottavaa muutosta sotapalveluksessa olevan henkilön perheen taloudellisessa asemassa ja koska ei myöskään lainsäätäjä avustusevelvollisuuteen nähden tee mitään eroitusta tässä kohden. Siihen nähden että kunnan avustettavien henkilöitten lukumäärä ei toistaiseksi ole sanottavan huomattava, ei komitea myöskään ole katsonut olevan syytä ryhtyä suunnittelemaan ja esittämään ansiotyön hankkimista avustettaville kunnan välityksellä suoranaisen avustuksen sijasta, mikä avustusmuoto ajanmukaisena ja kunnan varoja säästävänä ehkä aikanaan avustustoiminnan tultua vakinaiselle pohjalle järjestetyksi voi käydä tarpeelliseksi.

Avustusten myöntämistä ja jakamista koskevien asiain käsittely voitaneen parhaiten jättää Rahatoimikamarin tehtäväksi. Tosin on komitea Rahatoimikamarin nykyiseen suureen työtaakkaan katsoen jonkun verran epäroinyt tämän ehdotuksen esittämistä, mutta kun muuta tämän tehtävän hoitamiseen sopivaa kunnallista viranomaista ei ole olemassa ja erikoisen toimikunnan asettaminen tätä tarkoitusta varten aiheuttaisi kunnalle lisäkuluja, jotka ennestään olemassa olevan viranomaisen saadessa tämän tehtävän suorittaakseen voidaan välttää, on komitea kuitenkin lopulta katsonut ehdotetun järjestelyn tarkoituksenmukaisimmaksi.

Avustuksen myöntämisen ja jakamisen käytännöllisessä järjestelyssä olisi muuten pääkohdissaan seuraavaa menettelyä noudatettava:

Avustusta annetaan ainoastaan hakemuksen perusteella, mikä on osoitettava Rahatoimikamarille.

Jotta avustuksensaantioikeus tulisi kaikille asianomaisille tunnetuksi, olisi pyydyttävä kunkin sellaisen joukko-osaston päällystää, johon Helsingin kaupunkikunnan henkikirjoitettuja sotilaita on komennettu, päiväkäskyllä ilmoittamaan asianomaisille joukko-osastoille avustuksen saantimahdollisuudesta ja menettelytavasta tämän avustuksen hakemisessa.

Hakemuksessa, jonka joko sotapalvelukseen kutsuttu itse tai joku avustusta tarvitsevistä omaisista voi tehdä ja jättää Rahatoimikamariin, olisi

mainittava sotapalvelukseen kutsutun täydellinen nimi, syntymäpäivä, seurakunta, johon hän kuuluu, kutsuntanumero, ilmoitus joukko-osastosta, johon hän on sijoitettu, päivämäärä, jolloin hän on astunut sotapalvelukseen, avustettavien täydelliset nimet ja syntymävuodet, seurakunta, johon he kuuluvat, asunto ja mikäli mahdollista tiedot perheen tuloista ennen elättäjän joutumista sotapalvelukseen. Hakemuksia varten käynee tarpeelliseksi laadituttaa erikoiset kaavakkeet, jotta tarvittavat tiedot saataisiin avustuksen hakijoilta mahdollisimman täydellisinä.

Avustushakemuksiin olisi liitettävä asianomaisen sotilaspäällystön todistus sotilaan kuulumisesta joukko-osastoon ja päivästä, jolloin hän on astunut sotapalvelukseen. Samoin olisi hakemukseen liitettävä kahden luotettavan ja asuntonsa ilmoittavan henkilön perusteltu todistus siitä, että avustuksenhakija todella on avustuksen tarpeessa.

Rahatoimikamariin jätetyn hakemuksen perusteella olisi Rahatoimikamarin viipymättä hankittava tarpeelliseksi katsottavaa selvitystä ilmoitettujen tietojen todenperäisyydestä ja hakijain taloudellisesta asemasta. Viimeksimainitussa suhteessa olisivat kaupungin muut viranomaiset katsottavat olevan velvolliset antamaan Rahatoimikamarille sen haluamaa apua.

Kun avustus on myönnetty, olisi päätöksestä avustuksen saajalle tieto annettava todistuksella, joka olisi näytettävä avustusta nostettaessa.

Avustus olisi nostettava viikottain Rahatoimikontorista Rahatoimikamarin viikottain maksettavaksi hyväksymän luettelon perusteella. Avustus olisi jaettava aina sitä viikkoa seuraavan viikon lopulla, jolta avustus suoritetaan.

Jotta asevelvollisen sotapalvelusajan päättyessä voitaisiin saada luotettava tieto avustuksen lakkauttamisesta, olisi Rahatoimikamarin laadittava kussakin joukko-osastossa palvelevista sotilaista luettelo, joitten perheet nauttivat kunnalta avustusta, mikä luettelo, lähetetään asianomaiselle sotilasviranomaiselle pyynnöllä, että Rahatoimikamarille aikanaan ilmoitettaisiin, milloin asianomaisen sotilaan palvelusaika syystä tai toisesta päättyy tai hänet siirretään toiseen joukko-osastoon.

Koska komitealle myöskin on annettu tehtäväksi ehdottaa, mistä varoista kysymyksessä oleviin niin hyvin kaatuneitten suojeluskuntalaisten omaisille ja invaliideille ynnä näiden omaisille suoritettavat avustukset kuin myöskin avustukset vakinaisessa sotapalveluksessa olevien omaisille ovat suoritettavat, saa komitea ehdottaa, että menot tästä avustustoiminnasta kuluvana vuotena, niin kuin Rahatoimikamari ilmoittaa tähän asti väliaikaisesti tehdyn, vietäisiin vapaussodan aiheuttamien menojen tilille, mutta että tarkoitusta varten ensi vuodesta alkaen otettaisiin kunnan yleiseen vuosirahasääntöön VI Pääluokkaan „Yleiset rasitukset“ erikoinen määräraha. Määräraha lienee tarkoituksenmukaisimmin eriteltävä vapaussodan aiheuttamiin avustusmenoihin ja vakinaisen

sotilasavustuksen aiheuttamiin menoihin. Määrärahojen suuruudesta ei komitea katso voivansa tehdä mitään ehdotusta, koska vielä ei ole lopullista tai edes likimääräistä selvitystä avustuksesta osalliseksi pääsevien lukumäärästä. Tämän seikan tultua avustustoiminnan järjestämisen jälkeen selvityksi, voinee Rahatoimikamari ensi vuoden rahansääntöä varten helposti tehdä laskelmat tarvittavien määrärahojen suuruudesta.

Komitea on katsonut olevan syytä tehtävänsä suorittamisen yhteydessä huomauttaa siitä, että kysymyksessä olevan, kunnille asevelvollisuuslain mukaan kuuluvan avustustoiminnan tehokasta ja pikaista järjestämistä Helsingissä ja varmaan yleensäkin maan kunnissa suuresti vaikeuttaa se seikka, ettei hallituksen aloitteesta mitään lähempiä määräyksiä asiassa ole toistaiseksi annettu. Muun muassa siihen nähden, että tämän avustustoiminnan tyydyttävä järjestely edellyttää yhteistoimintaa sotilasviranomaisten ja kunnallisten viranomaisten kesken, olisivat tällaiset lähemmät määräykset, jotka kaikissa muissakin maissa ovat voimassa, aivan tarpeelliset. Kun tämän vuoksi on toivottavaa, että sotilasviranomaisten ja hallituksen aloitteesta ryhdytään valmistamaan ja julkaisemaan kysymyksessä olevia lähempiä määräyksiä, ei komitea ole laatinut yllä esittämiään ehdotuksia säännösten muotoon eikä yleensäkin tehnyt ehdotuksiaan aivan yksityiskohtaisiksi.

Myöskin on se käsitys komiteassa ollut vallalla, että joulukuun 27 p:nä 1878 annetussa asevelvollisuuslaissa julkilausuttua periaatetta, että sotapalvelukseen kutsuttujen henkilöiden omaisten avustamisvelvollisuus kokonaan kuuluu kunnille, ei ole katsottava tarkoituksenmukaiseksi. Paitsi sitä, että kuntien talous nykyään muutenkin on siihen määrin räsitetty, että valtion ei olisi asetettava uudenlaisia menoja kuntien kannettavaksi, ovat nimenomaan kysymyksessä olevat avustusmenot sotalaitoksesta johtuvina senlaatuiset, että valtion nykyaikaisia finanssiperiaatteita noudattaen olisi ainakin suurimmaksi osaksi otettava ne itse suoritettavakseen, nykyään kun yleensä pyritään siihen, että valtio vastaa niistä menoista, mitkä ovat sen tehtävien aiheuttamat, ja kunnat kantavat menot omien tehtäviensä täyttämistä. Uuden asevelvollisuuslain säätämisen yhteydessä olisi sopiva tilaisuus ajanmukaisen uudistuksen aikaansaamiseen tässä kohden. Kun komitealla ei kuitenkaan ole valtuuksia ehdotusten tekemiseen mahdollisista toimenpiteistä uudistuksen aikaansaamiseen, on komitea tässä ainoastaan tahtonut viitata tähän sen työn ohessa ilmenneeseen epäkohtaan asiaa koskevassa lainsäädännössä.

Sen nojalla, mitä edellä on esitetty, saa komitea Kaupunginvaltuustolle päätettäväksi ehdottaa,

että kaupunki Senaatin helmikuun 18 p:nä 1918 antaman julistuksen velvoituksen täyttämiseksi myöntää siksi,

kunnes avustuksen jako valtion tai julkisesti koottujen rahastojen varoista järjestetään, omista varoistaan Rahatoimikamarin harkinnan mukaan avustusta vapaussodassa kaatuneiden Helsingin kunnassa hengille kirjoitettujen suojeluskuntalaisten ja hallituksen joukossa palvelleiden sotilaiden omaisille sekä myöskin samoissa joukoissa palvelleille ja taisleluissa haavoittuneille ja siten tai rintamalla muuten sairastumisen vuoksi työkykynsä osittain tai kokonaan menettäneille ja näiden omaisille, mikäli nämä todistettavasti ovat tällaisen avustuksen tarpeessa ja samoin, mitä omaisiin tulee, todistettavasti ovat olleet kaatuneelta tai haavoittuneelta saamastaan elatuksesta pääasiallisesti riippuvaiset;

että kaupunki joulukuun 27 p:nä 1878 annetun asevelvollisuuslain 105 §:n ja Senaatin helmikuun 18 p:nä 1918 antaman julistuksen 11 kohdan nojalla ryhtyy ylläesitettyjä perusteita noudattaen jakamaan avustusta vähävaraisten sotapalvelukseen kutsuttujen henkilöiden omaisille;

että avustusten myöntäminen ja jakaminen jätetään Rahatoimikamarin tehtäväksi, joka on oikeutettu hankkimaan muitten kunnallisten viranomaisten välityksellä asiassa mahdollisesti tarpeelliseksi katsomaansa selvitystä; sekä

että avustusten jakamisesta kuluvana vuotena aiheutuvat menot vietäisiin vapaussodan aiheuttamien menojen tilille, ja että ensi vuodesta alkaen otettaisiin kunnan yleiseen vuosirahasääntöön VI pääluokkaan erikoinen määräraha tätä tarkoitusta varten, minkä määrärahan suuruuden ehdottaminen jää Rahatoimikamarin tehtäväksi.

Helsingissä, lokakuun 16 p:nä 1918.

Yrjö Harvia.

Herman Lavonius.

Eva Somersalo.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Valiokunnan mietintö sähkövoiman hankintasopimuksen tekemisestä Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön ja Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kesken.

Kuluvan lokakuun 15 päivänä esiteltäessä Rahatoimikamarin esitystä sähkövoiman hankkimisesta sähkölaitokselle Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiöltä lähetti Kaupunginvaltuusto asian edelleen käsiteltäväksi allekirjoittaneista muodostettuun valiokuntaan. Käsiteltyään asiaa sähkölaitoksen johtajan, insinööri Hj. Pehrmanin, läsnäollessa pyytää valiokunta lausua seuraavaa:

Asiaa Kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä huomautettiin lisätietoja olevan tarpeen, ennenkuin asia voitiin lopullisesti ratkaista. Niinpä puuttui tietoja Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön taloudellisesta tilasta, osakepääomasta, yhtiön voimalaitoksen lasketuista kustannuksista y. m. Valiokunnan pyynnöstä on yhtiön johtokunta antanut näistä seikoista seuraavat tiedot:

Yhtiön osakepääoma on nykyään 4,000,000 markkaa, joka summa on täysiksi maksettu. Yhtiöjärjestyksen mukaan voi osakepääoman korottaa 10,000,000 markkaan, mutta laitoksen rakentamista varten pidetään tarpeellisenä ainakin 12,000,000 markan osakepääomaa, minkätähden lienee aikomus hankkia tästä johtuva muutos yhtiöjärjestykseen.

Yhtiön laitoksista on laskettu olevan kustannuksia 30,000,000 markkaa, mistä summasta voimalaitoksen osalle tulee 17,000,000 markkaa. Koko perustamispääoman kuoletusprosentiksi on laskettu 4.33.

Yhtiön taholta on huomautettu, että laitokseen tarvittavat rakennusaineet voidaan saada kotimaasta, mikä seikka jossain määrin antaa takeita tavarahankintain täyttämistä, koska nämä eivät ole mahdollisten ulkomaisien vientikieltojen y. m. s. varassa.

Tietoja yhtiön taloudellisesta asemasta, laitosten kannattavuuslaskelmista, voimalaitoksen voimanantokyvystä ja yksityisistä voimanhankinnoista y. m. s. on valiokunnalle annettu, mutta yhtiön puolelta nimenomaan lausutun toivomuksen johdosta ei niitä voida julkaista.

Edelleen on yhtiön puolelta huomautettu, että yhtiö ei vaadi kaupunkia rupeamaan osakkaaksi, vaan on yhtiö ainoastaan sitoutunut kaupungille luo-

vuttamaan osakkeita 2,000,000 markan määrään nimellisarvosta, siihen lisätynä 6 %:n korko, sekä ettei kaupungin nyt tarvitse tehdä päätöstä osakemerkinnästä, vaan voi sen tehdä virranhankinnan alettua, jolloin ehkä varmemmin voi arvostella osakemerkinnän tuottamia etuja.

Mitä sitten tulee kysymykseen, olisiko kaupungin hyväksyttävä itse ehdotettu voimanhankintatarjous, pyytää valiokunta käsityksensä lausua seuraavaa:

Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön ja kaupungin sähkölaitoksen välistä sopimusehdotusta on tosin eri asteissa puollettu hyväksyttäväksi, mutta sen ohessa on niinkään kerta toisensa jälkeen huomautettu, että hintalaskelmain perusteet nykyään ovat sangen epävarmat ja epämääräisten seikkain varassa. Eritoten huomauttaa insinööri Åberg, että on vaikea määrätä laskuperusteita puheena olevain 10—15 vuoden ajaksi. Mitä enemmän tähän seikkaan syventyy, sitä selvemältä näyttää, että tässä täytyisi antautua aivan tuntemattomalle alalle. Välikirja edellyttää sähkövoiman antamisen kaupungille voivan alkaa jo vuonna 1921, mutta yhtä mahdollista on, että Voimayhtiö kykenee sitä antamaan vasta paljon myöhemmin, sillä mahdollisuudet saada koneita hankituksi ja töitä teetetyksi kohtuullisen ajan kuluessa ovat nykyään pienemmät kuin milloinkaan ennen. Välikirja satoi kaupunkia 1923 vuoden loppuun asti, siis vielä viiden vuoden kuluttua. Tarvitaan melko paljon uskallusta, jos mieli lausua varmaa käsitystä hintasuhteista tuon ajan jälkeen. Varovaisessa laskelmassaan insinööri Åberg edellyttää kaupungin vuonna 1924 maksavan polttoaineista 14.11 penniä kwt:lta. Alin raja olisi siis jo silloin saavutettu, ja seuraavain viiden vuoden kuluessa edellytetään polttoaineiden hinnan saman taulun mukaan vähitellen laskeutuvan 7.35 penniin kwt:lta, samalla kun kaupungin edelleen täytyisi Voimayhtiölle maksaa 15 penniä kwt:lta. Polttoaineiden keskihinta vuosina 1924—1928 olisi taulun mukaan 10.73 penniä alimman virranhinnan ollessa 15 penniä kwt:lta, toisin sanoen tappio olisi 4.27 penniä kwt:lta. Vuotuisen kulutusmäärän ollessa 8,000,000 kwt syntyisi täten vuotuista tappiota 341,600 markkaan eli koko viisivuotiskaudelta 1,708,000 markkaa. Tässä on tosin oletettu Voimayhtiön alottavan hankintansa vasta sopimuksessa edellytettynä viimeisenä määräaikana, mutta toiselta puolen on sangen herkkämielistä edellyttää sen alkavan jo vuonna 1921. Todellisuus on kaiketi lähempänä jälkimäistä kuin edellistä määräaikaa. Mutta minkälaiseksi suhde muuttuisi, jos polttoaineiden hinta viiden vuoden kuluttua tästä lukien, jolloin sopimus edelleen en voimassa, olisi laskeutunut ennen sotaa vallinneelle tasolle eli 2.25 penniin kwt:lta. Tämä ei ole ensinkään mahdotonta. Mutta olettaen sen silloin vielä olevan kahta vertaa korkeampi ja vastaavan 50 markan hintaa hiilitonnilta ennen sotaa maksetun 25 markan sijasta, täytyy kaupungin tappio laskea 10.5 penniksi kwt:lta eli 840,000 markaksi vuodessa ja viideltä vuodelta 4,200,000 markaksi. Hankintasopimuksessa edellytettynä myöhempänä viisi-

vuotiskautena liikutaan niin paljon pienemmillä numeroluvuilla, että ne tässä esityksessä vaikuttavat vähemmän asiaan ja sentähden nyt sivuutetaan. Sitä vastoin lienee oikeutettua tämänlaatuisen asian käsittelyssä luoda jälkikatsaus teknikan viimeaikaiseen kehitykseen. Vielä aivan äskettäin, kymmenkunta vuotta takaperin, pidettiin edullisena tuloksena, jos yksi kwt voitiin synnyttää 14—15 höyrykilolla, ja nyttemmin lasketaan siihen menevän ainoastaan 4 höyrykiloa. Tämä seikka antaa mielenkiintoisen kuvan teknikan nopeasta kehityksestä, eikä tämä kehityskulku suinkaan vielä ole päättynyt, vaan jatkuu edelleen. Uudet polttoaineet, niinkuin nafta ja kaasu, niinkään tarjoavat suuria kehitysmahdollisuuksia. Sitä paitsi on sotakin monessa kohden edistänyt teknikan kehitystä, minkätähden on syytä olettaa näin käyneen sähkövoiman synnytyksenkin alalla. Edellä lausutusta käy selville, kuinka vaikea on nykyisen korkeakonjuktuurin aikana sitoutua korkealle kohonneisiin arvoihin, vieläpä pitkiksi ajoiksi. Semmoinen menettely näyttää miltei uhkapeliltä enemmän tai vähemmän näennäisillä arvoilla.

Kaupunki ei sitä paitsi nykyään olekaan lisäsähkövoiman tarpeessa. Uusi Stalturbiini, sekin huomattava todistus teknikan kehityksestä, antaa kaiken kaupungin tarvitseman voiman. Se ottaa tuskin enempää tilaa kuin vanha 1,000 hvsv. höyryturbiini, mutta kykenee tyydyttämään kaupungin kaiken nykyisen voimatarpeen, vastaapa miltei yksinään koko Mankalan koskista odotettua voimanlisäystä ja antaa tämän voiman polttoainehintain jälleen laskeuduttua samasta hinnasta kuin vesiputoukset voivat sen antaa. Mutta paitsi tätä suurta höyryturbiinia on kaupungilla vielä varalla 4 pienempää vanhempaa höyryturbiinia, jos voi puhuakaa vanhemmista koneista, kun sähkölaitos kokonaisuudessaan on aivan uusi. Näiden neljän varakoneen teho on yhteensä hiukan suurempi Stalturbiinin tehoa. On siis olemassa sekä ensi- että varavoimaa täysin riittävät määrät joksikin aikaa, eikä sentähden ole tältäkkään kannalta katsoen mitään syytä pakottaa esiin kaupungille ehkä hyvinkin epäedullista ratkaisua, vaan näyttää paremmin harkitulta, että kysymys sopimuksen tekemisestä Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön kanssa saa nyt raueta ja otetaan uudestaan käsiteltäväksi, kun kustannusarvioiden perusteet ovat nykyistään vähemmän häilyviä. Liittyminen Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiöön vastedes näyttää sekä suotavalta että edulliselta, ja voitaneen kyllä järjestää niin, että siitä on etua kumpaisellekin asialliselle, mutta nykyään ei näytä suositeltavalta, että kaupunki sidotaan niihin ehtoihin, joita mainittu yhtiö katsoo kaiken varmuuden varalta olevansa pakotettu vaatimaan. Tehdyn tarjouksen hyväksyminen sitä paitsi olisi esteenä kaupungille sen harkitessa muita sähkövoiman hankintatarjouksia, joita ehkä tehdään käyttämällä Kymijokea voimalähteenä ja jotka ehkä ovat kaupungille edullisemmat.

Jollei tämä käsitys kuitenkaan saavuttaisi Kaupunginvaltuuston hyväk-

symistä, vaan sopimus Sydfinska Kraftaktiekolaget yhtiön kanssa tehtäisiin heti, saanee kuitenkin epäillä, onko kaupungilla syytä nyt merkitä niin suurta osakemäärää kuin 2,000,000 markkaa. Ratkaisevaa vaikutusvaltaa yhtiön johtoon ei kaupunki kuitenkaan saavuta hankkimatta itselleen osake-enemistöstä yhtiössä. Pienempikin osakemäärä oikeuttaa kaupungin valitsemaan edustajan puolestaan, eikä varmaan olisi liikaa vaadittua, että Voimayhtiö soisi tälle edustajalle paikan johtokunnassa. Niin suurella kuluttajalla kuin kaupunki on, lienee varmaan oikeutettu syy esittää sellainen vaatimus. Lisäksi lienee tässä otettava huomioon se mahdollisuus, että kaupungin ehkä täytyy asianhaaran pakosta kulkea omaa tietään Mankalan koskista saatavan voiman käyttämiseksi, vaikkei tällainen mahdollisuus nykyään näytä varsin suotavalta. Jos kuitenkin niin kävisi, ei kaupungilla olisi mitään etua Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiöön sijoittamastaan suuresta pääomasta. Mankalaan nykyään sidottu suuri koroton pääoma näyttää kehottavan saattamaan tämän vesivoimakysymyksen mahdollisimman pian ratkaisuun ja näin ennenkuin uusia tuntuvia pääomia käytetään lisätyn vesivoiman hankkimiseen.

Eroavan käsityksen on lausunut allekirjoittanut Söderholm, joka, yhtyen Rahatoimikamarin esittämään mielipiteeseen, on ollut sitä mieltä, että vesivoimalla olisi edullisempi synnyttää sähkövoimaa kuin höyryllä, joka kuluttaa maamme metsävaroja, jotka nykyaikaisia jalostusmenettelyjä käyttämällä voitaisiin saattaa paljon paremmin kansantaloudellista hyötyä tuottaviksi. Epäilemätöntä on, että kaupunki tarvitsee kaiken nyt tarjotun voiman. Toiveita ei myöskään ole siitä, että Mankalan koskista saataisiin voimaa Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen voimassaoloaikana. Ensimmäisen viisivuotiskauden kuluessa kw:lta maksettavan korkean hinnan korvaisi myöhenpäni viisivuotiskautena maksettava sangen kohtuullinen hinta. Jos yhtiö siten hyötyisi kaupungin kustannuksella, tulisi kaupunki toiselta puolen osakkaana osalliseksi tästä voitosta. Katsoen valiokunnalle ilmoitettuihin, varovasti laadittuihin yrityksen kannattavaisuuslaskelmiin näyttää kaupungilla, jos se sopimuksen hyväksyy, olevan varsin vähän tappionvaaraa verrattuna sopimuksen tarjoomiin etuihin ja voiton mahdollisuuteen, siinä tapauksessa että sopimuksen hyväksymiseen kytketään osakemerkintä. Hankintasopimuksen hyväksymisen yhteydessä olisi sentähden ostettava osakkeita. Jos kuitenkin kaupunki käyttämällä sen omissa koskissa olevaa vesivoimaa voisi hankkia itselleen halvempaa voimaa kuin mitä yhtiö nyt tarjoaa, saataneen varmaan menekkiä tälle kalliimmallekin voimalle, jota paitsi kaupunki saisi hyväkseen yhtiössä omistamainsa osakkeiden arvonnousun. Huomattava on myöskin, että elävän työvoiman ja tonniston puute sangen kauan tulevat ehkäisemään halkojen hinnan huojistumista. Hankintatarjouksen hyväksyminen edellä mainituilla edellytyksillä tietäisi myös, että kaupungin sähkölaitos tulisi riippumattomaksi polttoaineiden tuonnista ulko-

mailta, jommainen etu on arvattava sangen suureksi. Allekirjoittanut Söderholm olisi kuitenkin mieluummin nähnyt, että esillä olevan asian ratkaisu olisi voinut jäädä jonkin ajan päähän, kunnes nykyään häilyvät suuret, maamme valtiolliselle asemalle ja liike-elämälle tärkeät kysymykset olisivat saaneet ratkaisunsa.

Valiokunta ei sentähden ole katsonut voivansa puoltaa esillä olevan hankintajouksen hyväksymistä, vaan pyytää esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

hyljätä nyt esillä olevan ehdotuksen sähkövoiman ottamisesta Sydfinska Kraftaktiebolaget yhtiöltä kaupungin sähkölaitokselle.

Siltä varalta että Kaupunginvaltuusto kuitenkin pitäisi kaupungin edun mukaisena hyväksyä tarjouksen, on valiokunta katsonut olevan ottaminen tarkastettavaksi hankintasopimusehdotuksen ja pitänyt puolestaan seuraavia muutoksia ja selvennyksiä siihen tarpeellisinä:

1 §:ssä on valiokunnan mielestä viimeinen lause laadittava seuraavaan täsmällisempään muotoon: „Viimeksi mainitun käsitteen on myös katsottava — — — vedenkorkeussuhteet sekä *mahdottomuuden hankkia tarpeellisia aineita liikkeen voimassaapitoon.*“

3 §:n viimeinen lause on valiokunnan mielestä muutettava seuraavaksi: „— — — ilman että kumpaisellekaan sopimuskumppanille — — — joita hänellä ehkä siihen asti on ollut, tai *siitä tappiosta, minkä sopimus muuten ehkä on hänelle tuottanut.*“

Rahatoimikamarin 4 §:än ehdottamaa lisäystä vastaan ei valiokunnalla ole ollut mitään muistuttamista.

5 §:n ensimmäiseen kaappaleeseen on valiokunta katsonut olevan ehdottaminen seuraavan muodollisen muutoksen: „— — — Tämä laskelma perustuu seuraavaan sovittuun polttoainekulutukseen:

haloilla lämmitettäessä 6.50 m³ halkoja ja hiilillä lämmitettäessä 900 kg hiiliä kumpaisiakin kutakin synnytettyä 1,000 kw^t kohti, lauhdutusta lukuunottamatta.“

Kun saman pykälän toisen kappaleen viimeinen lause on valiokunnasta näyttänyt jossain määrin epäselvältä, ehdottaa valiokunta sen laadittavaksi seuraavaan muotoon: „— — — vaan luetaan tästä voimayhtiön hankinnan osasta — — — tässä mainittujen perusteiden mukaan. *Tässä ei kuitenkaan saa ylittää ylärajaa.*“

6 §:n c) kohdan on valiokunta katsonut olevan selvennettävä ja täydennettävä seuraavaksi: „— — — Tällöin on yleensä alustavasti luettava kilowattitunnin hinnaksi, täysin pennein, sellaista yksikköä lähinnä edellisenä vuonna vastaava keskihinta. *Ensimmäisenä hankintavuonna on alustava hinnoitus lasket-*

tava huomioonottamalla sähkölaitoksen keskikustannus kilowattituntia kohti, täysin pennein, lähinnä ennen sopimuksen voimaan tulemista kuluneena vuonna.“

7 §:n on katsottu kaipaavan seuraavaa muodollista muutosta ja täydennystä: „Tämä sopimus on voimassa — — — ja katsotaan sitten *viimeksi voimassa olein ehdoin* uudistetuksi kolmeksi vuodeksi — — — päättymistä.“

Siihen nähden että 8 §:ssä ehdotetun sovintolautakunnan kokoonpanon ei kenties voi katsoa tarjoovan riittäviä takeita siitä, että lautakunnan ratkaistavaksi annetut kysymykset tulevat kaikin puolin harkituiksi, on valiokunta ehdottanut välimiesten luvun lisättäväksi viideksi. Tämän johdosta ja kun valiokunnan mielestä on pykälään ollut tehtävä eräitä muodollisia muutoksia sekä sovintolautakunnan häiriintymättömän työn turvaamista tarkoittava lisäys samoin kuin poistettava eräs valiokunnan käsityksen mukaan tarpeeton säännös, ehdottaa valiokunta tälle pykälälle seuraavan sanonnan: „Jos voimayhtiön — — — niin on, *elleivät sopimuskumppanit pääse yksimielisyyteen*, asia — — — ratkaistavaksi *viisimiehiselle* sovintolautakunnalle, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee jäseniksi *kaksi jäävitöntä sähköteknikka* ja nämä yhteisesti — — — lakimies. Jos jompikumpi — — — valita *jäsenet*, tahi jos — — — laitos.

— — — „Jos välimies ei — — — tule saapuville, *tai jos välimies kieltäytyy ottamasta osaa keskusteluihin ja päätöksiin*, on läsnäolevilla välimiehillä oikeus valita toinen saapumatta jääneen *tahi niskoittelevan* sijaan — — —“.

Helsingissä, lokakuun 19 päivänä 1918.

Arthur Söderholm.

Ossian Aschan.

Gustaf Zitting.

K. Rein,
v.t.

Palkanjärjestelykomitean esitys Kasvatustalautakunnan alaisten laitosten palkkaussääntöjen uudesti järjestämistä.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kuluva lokakuun 8 päivänä käsitellessään Palkanjärjestelykomitean mietintöä oli päättänyt korottaa kaupungin kansakoulujen opettajain ja opettajatarten palkkoja Komitean ehdottamista määristä sekä tämän johdosta Komiteaan uudestaan harkittavaksi palauttanut sen ehdotukset Kasvatustalautakunnan alaisten laitosten palkkaussäännöiksi, pyytää Komitea Kasvatustalautakunnan ehdotuksen hankittuaan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Aikaisemman ehdotuksensa mukaisesti, johon kasvatustalaitosten kansakoulunopettajille ja -opettajattarille oli merkitty likimain samat palkkaedut kuin kaupungin kansakoulujen vastaavalle opettajakunnalle, on Komitea sitä mieltä että, sittenkun viimeksi mainitulle henkilökunnalle on myönnetty sikäli korotetut palkat, että opettaja saa pohjapalkkaa 5,500 markkaa, ylemmän kansakoulun opettajatar 5,100 markkaa ja alemman kansakoulun opettajatar 4,300 markkaa, olisi palkat kasvatustalaitoksissakin korotettava vastaavissa tapauksissa 4,400, 4,000 ja 3,400 markkaan, mihin lisäksi tulisi vapaa asunto, lämpö ja valo. Menosäännössä noudatettuun mainittujen luontoisetujen arviointiin katsoen olisivat kokonaispalkkaedut siten likimain samat kuin kaupungin kansakouluissa, mutta tuntuvasti runsaammat maaseudun kansakouluopettajain palkkoja. Toivoniemen ja Finbyn oppilasasumalaitosten johtajattarille myönnettäisiin lisäksi siihen työhön katsoen, mikä heillä on koulusiirtolain johtajain tehtäviin verraten, 800 markan palkkio.

Kasvatustalaitosten tähänastiseen menosääntöön on useille toimihenkilöille merkitty ruokarahat eri eränä. Kasvatustalautakunnan kanssa neuvoteltua ja sen mukaisesti mitä Lautakunta on pitänyt sopivimpana, on nämä ruokarahat nyt luettu pohjapalkkaan, ja on niiden viranpitäjäin, jotka haluavat käyttää laitosten ruokaa, siitä maksettava se määrä, minkä Lautakunta elintarpeiden käypähintoihin nähden katsoo kohtuulliseksi.

Komitea sentähden ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi Kasvatustalautakunnan alaisille laitoksille seuraavan palkkaussäännön, johon merkityt palkkamäärät ovat Kasvatustalautakunnan ehdottamain määrain mukaiset, lukuun ottamatta kahta erää, jotka on tasoitettu lähimmäksi täydeksi sataluvuksi.

Helsingin vastaanotto- ja havainto- sekä oppilaskoti.

1 johtajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	3,600: —
1 johtajattaren apulainen, paitsi s:n	„	2,000: —

Bromarvin Bengtsärin kasvatuslaitos.

1 johtaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa..	Smk	7,000: —
2 luokkaopettajaa, paitsi s:n, à 4,400:—	„	8,800: —
1 veistonopettaja, paitsi s:n	„	3,000: —
1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n	„	2,400: —
3 kaitsijaa, paitsi s:n, palkkaa à 2,400:—	„	7,200: —
4 kaitsijaa, paitsi s:n, palkkaa à 1,800:—	„	7,200: —
2 kaitsijaa, paitsi s:n, palkkaa à 1,500:—	„	3,000: —
2 emännänapulaista, paitsi s:n, palkkaa à 1,500:—	„	3,000: —

Sipoon Paipisten kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	4,400: —
---	-----	----------

Nummen Tavolan kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	4,400: —
---	-----	----------

Lohjan Karstun kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	4,400: —
1 puusepän- ja puutöiden opettaja, paitsi s:n	„	3,000: —

Porvoon Laversin kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	4,400: —
---	-----	----------

Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos.

1 johtajatar, samalla opettajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 4,000:— oppilasasumalaitoksen hoidosta	800:—	Smk	4,800: —
--	-------	-----	----------

1 opettajatar, paitsi s:n	Smk	4,000: —
1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n	”	1,900: —
1 hoitajatar, samalla opettajatar, paitsi s:n	”	1,400: —

Finbyn Sjötorpin kasvatustuloslaitos.

1 johtajatar, samalla opettajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 4,000: — oppilasasumalaitoksen hoidosta	800: —	Smk	4,800: —
1 opettajatar, paitsi s:n	”	4,000: —	
1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n	”	1,900: —	
1 hoitajatar, samalla opettajatar, paitsi s:n	”	1,400: —	

Vihdin Vanjoen kasvatustuloslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	4,400: —
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n	”	3,400: —
1 emäntä, samalla opettajatar, paitsi s:n	”	1,900: —
1 hoitajatar, samalla opettajatar, paitsi s:n	”	1,400: —

Porvoon Vekkosken pikkukoulu.

1 johtajatar, samalla opettajatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	3,400: —
---	-----	----------

Helsingissä, lokakuun 19 päivänä 1918.

Artur Tollet.

Björn Wasastjerna.

A. L. Hjelmman.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Lausunto Helsingin Anniskeluosakeyhtiön hallinnosta vuonna 1917, juovutusjuoma-asioita käsittelemään asetetun Kaupunginvaltuuston valiokunnan antama.

Paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain myymisestä, kuljetuksesta sekä varastossa pitämisestä kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 9 §:n 5 momentissa säädetään, että sanotussa lainpaikassa tarkoitettun yhtiön tilien ja hallinnon tarkastuksen tulee toimittaa joka vuosi edelliseltä vuodelta seuraavassa kelmikuussa kolme tilitarkastajaa, joista yhtiö valitsee yhden, kaupunginvaltuusmiehet tahi raastuvankokous toisen ja lääninhallitus kolmannen. Kertomus tilintarkastuksesta on ennen maaliskuun loppua annettava maistraatille, joka jättä sen kaupunginvaltuusmiehille tahi raastuvankokoukselle. Jos kaupunginvaltuusto tahi raastuvankokous kieltävät tilinpäästön yhtiön hallinnosta, lykätään kysymys siitä lopullisesti päätettäväksi sovintomiesten kautta, joiksi yhtiö valitsee kaksi, kaupunginvaltuusmiehet tahi raastuvankokous kaksi ja lääninhallitus yhden puheenjohtajaksi.

Puheena olevasta kertomuksesta siihen liittyvine otteineen yhtiön tasaus- sekä voitto- ja tappiotilistä joulukuun 31 päivältä 1917 käy, paitsi muuta, selville,

että yhtiö tosin on vähittäismyyntiliikkeestään tilivuonna saanut puhdasta voittoa 233,204 markkaa 30 penniä, mutta että tämä voitto ei riitä täyttämään kahden lähinnä edellisen vuoden vajausta, 237,392 markkaa 51 penniä, vaan että edelleen jää vajausta 4,188 markkaa 21 penniä;

ettei tästä syystä tänäkään vuonna voida jakaa voittoa kaupungille eikä kulkulaitosrahastolle;

että n. s. „yhtiö ennen vuotta 1893“, jota varten erinäisistä taloudellisista syistä on katsottu erityinen kirjanpito tarpeelliseksi, osottaa puhdasta voittoa 23,250 markkaa 92 penniä;

että yhtiön koko liike siis on antanut puhdasta voittoa vuodelta 1917 kaikkiaan 19,062 markkaa 71 penniä;

että yhtiön johtokunta tämän johdosta ei ole voinut havaita muuta, kuin että yhtiö on täysin oikeutettu osakkailleen jakamaan laissa edellytetyn osingon eli kuusi prosenttia maksetulle osakepääomalle, joka osinko kuitenkin johtokunnan mielestä täytyy puheena olevalta tilivuodelta panna mak-

settavaksi „yhtiön ennen vuotta 1893“ titiltä, jonka liike, vaikkei se käsittänyt varsinaista väkiviinatavarakauppaa ahtaammassa mielessä, kuitenkin kieltämättä on osa yhtiön liikkeestä;

että Kaupunginvaltuuston asettama tarkastaja, oikeusneuvosmies Gustaf Björkman, on johtokunnan pöytäkirjaan tekemässään huomautuksessa lausunut vastamainitusta johtokunnan käsityksestä eroavan mielipiteen, ollen syistä, jotka lähemmin mainitaan huomautuksessa, sitä mieltä, että yhtiön 1917 vuoden voittovaroja ei voida käyttää osingon maksamiseen yhtiön osakkaille ja sentähden toivoen varsinaisen yhtiökokouksen vastoin johtokunnan ehdotusta päättävän, että vuodelta 1917 ei jaeta osinkoa osakkaille;

että yhtiön tilintarkastajista Kaupunginvaltuuston ja lääninhallituksen valitsemat ovat yhtyneet oikeusneuvosmies Björkmanin käsitykseen, ollen sitä mieltä, että osingon maksaminen osakkaille viime vuodelta ei voi tulla kysymykseen, mutta että sitä vastoin yhtiön valitsema kolmas tilintarkastaja on kannattanut johtokunnan ehdotusta osingon jakamisesta. Johtokunnan käsityksen lähemmäksi perustelemiseksi on sen puolesta esitetty seuraavaa:

„Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä lokakuun 11 päivältä 1916 yhtiö nimenomaan ilmoitti siltä puuttuvan varoja Korkeasaaren ja Seuraasaaren laitosten kunnossapitoon, mutta mainitsi kuitenkin, siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto halusi mainittuja laitoksia pidettävän voimassa myöskin vuonna 1917, suostuvansa tarkoitukseen osotetuilla varoilla, joiden määrä aluksi laskettiin 122,000 markaksi, ja vastaisen tilityksen ehdolla, jatkamaan mainittujen laitosten hoitoa.

Tämän ohessa on todettava, että yhtiökokous, jolla on yksinoikeus lain säätämässä laajuudessa päättää sen yhtiön omaisuusosan tuotosta, mikä on peräisin 1893 vuoden edelliseltä ajalta, piti kohtuuttomana, että osakkaat kolmannen vuoden yhteen jaksoon jäisivät vaille korkoa liikkeeseen panemastaan pääomasta, varsinkin siihen nähden että yhtiön yhteenlasketut tilit osottivat voittoa Smk 19,062:71 yli väkiviinatavarain kaupassa vuosina 1915—1917 syntyneen vajauksen. Syyskuun 3 päivänä 1887 vahvistetun yhtiöjärjestyksen 13 §, jonka täytyy katsoa edelleen olevan tässä kohden voimassa, säätääkin, että kuuden prosentien koron maksetulle osakepääomalle saa osakkaille jakaa. Se seikka että samanlaista menettelyä ei ole tätä ennen noudatettu, on lähinnä edellisinä vuosina johtunut siitä, että yhteenlasketut tilinpäätökset eivät ole osottaneet voittoa vaan tappiota, sekä aikaisemmin siitä, että kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen mukaan on lupa lukea maksetun osakepääoman korko pois väkiviinatavaraliikkeen tuottamasta voitosta, minkätähden yhtiön vanhempaa omaisuusosaa ei ole tarvinnut rasittaa tällä menolla. Viimeksi mainitun omaisuuden tuottamalla verraten vähäisellä voitolla, joka tavallisissa oloissa lähinnä tarvitaan yhtiön

kiinteistöjen kunnossapitoon, ei yhtiötä missään tapauksessa voida pitää velvollisena kunnossapitämään Helsingin kaupungin kansanpuistoja. Lopuksi on huomautettava, että, niinkuin myöskin käy selville entisen senaattorin, vapaaherra G. Langenskiöldin helmikuun 10 päivänä 1908 antamasta lausunnosta, Kaupunginvaltuustolla ei liene määräys- eikä tarkastusoikeutta mainitun vanhemman omaisuusosan hoitoon nähden, ja tästä syystä käy paneminen kyseeseen, eikö jo Kaupunginvaltuuston valitsema tilintarkastaja ole mennyt toimivaltansa ulkopuolelle, ottaessaan itselleen puhevallan edellä mainitussa asiassa.“

Helmikuun 10 päivänä 1908 Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunnalle antamassaan lausunnossa esittää entinen senaattori, vapaaherra G. Langenskiöld seuraavia tietoja yhtiön synnystä ja kehityksestä:

„Anniskeluosakeyhtiö juontaa juurensa marraskuun 27 päivältä 1872, jolloin sen säännöt ensi kerran saivat hallituksen vahvistuksen. Näissä säännöissä ilmoitettiin yhtiön tarkoituksena olevan laittaa työväenluokalle tarkoitettuja ravintopaikkoja, missä ruokaa ynnä väki- ja mallasjuomia sekä kahvia y. m. pidettäisiin kaupan. Yritys tarkoitti yksinomaan kaupungin työläisväestön hyötyä sekä siveellisessä että taloudellisessa suhteessa. Yhtiön pohja- eli osakepääoma oli 30,000 markkaa. Yhtiön voitosta oli, sittenkun hoitokulut ja muut tarpeelliset menot sekä 6 prosentin vuosikorko maksetulle osakepääomalle oli pois luettu, erotettava 2 prosenttia vararahastoksi arvaamattomiin tarpeisiin. Ylijäämän käyttämisestä yhtiön edellä mainitun tehtävän mukaisiin tarkoituksiin tuli varsinaisen yhtiökokouksen päättää.

Sittenkun paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain myymisen y. m. ehdoista heinäkuun 16 päivänä 1886 vahvistetussa K. Asetuksessa oli lainsäädäntötietä annettu lähempiä määräyksiä kaiken väkiviinajuomain vähittäismyyntin ja anniskelun luovuttamisesta kaupungeissa semmoisen liikkeen harjoittamista varten siveellisyyden edistämiseksi perustetuille yhtiöille, joiden liikkeen tuottama voitto oli, pois luettua 6 prosentin korko yhtiön pääomalle sekä hoitokulut, käytettävä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, ei kuitenkaan semmoisiin, joista kaupunkikunnan itsensä tulee jäseniään verottamalla pitää huolta, vahvasti Keisarillinen Senaatti syyskuun 3 päivänä 1887 Helsingin Anniskeluosakeyhtiön uudet säännöt, jotka oli sovitettu vastamainitun K. A:n määräysten mukaan ja joissa yhtiön tarkoituksena mainittiin olevan sekä väkiviinajuomain vähittäismyynti että työväenluokalle tarkoitettujen ravintopaikkain laittaminen, joissa paikalla nautittavaksi pidettäisiin kaupan ruokaa, väki- ja mallasjuomia sekä kahvia y. m., minkä ohessa säännöissä, paitsi asetuksen säännöstä 6 prosentin koron maksamisesta osakepääomalle (30,000 markalle), myös oli aikaisempi määräys 2 prosentin erottamisesta vararahastoon sekä säännös että vuosivoiton ylijäämästä sekä, yhtiön purkautuessa, vararahaston ja muun

säästön käyttämisestä yhtiön edellä mainitun tehtävän mukaisiin tarkoituksiin oli päätettävä yhtiökokouksessa.

Tämän mukaisesti jatkoi yhtiö saamainsa, joka toinen vuosi uudistettujen vähittäismyynti- ja anniskeluosakeyhtiön nojalla toimintaansa 1893 vuoden alkuun, jolloin kesäkuun 9 päivänä 1892 asiasta annettu K. A. tuli voimaan.“

Edellä kerrotun lausunnon mukaan oli Helsingin Anniskeluosakeyhtiöllä 1892 vuoden lopussa, paitsi maksettua 30,000 markan osakepääomaa, muita aikaisemmin säästyneitä varoja Smk 263,327: 42 eli kaikkiaan Smk 293,327: 42 sijoitettuina kolmeen tšekäläiseen taloon sekä Korkeasaarella ja Seurasaarella oleviin rakennuksiin, ja on yhtiö 1893 vuoden alusta pitänyt eri tilejä:

A) ennen vuotta 1893 syntyneistä varoistaan sekä niiden sittemmin antamasta tuotosta erikseen, samoin kuin

B) yhtiön vähittäismyynti- ja anniskeluliikkeestä vuodesta 1893 alkaen erikseen,

„ilman että silti kuitenkaan voi puhua mistään Helsingin nykyisen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rinnalla edelleen toimivasta eri „yhtiöstä ennen vuotta 1893“, sillä olemassa on ainoastaan Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, vaikka sen kirjanpidossa erotetaan toisistaan kaksi eri omaisuusryhmää“.

Edelleen lausuu vapaaherra Langenskiöld ennen 1893 vuoden alkua syntyneen yhtiön omaisuuden tuottaman voiton käyttämisestä seuraavaa:

„Kun edellä mainittuja vuokria ei voida lukea „yhtiön liikkeestä syntyvään voittoon“, jolla 1892 vuoden asetuksessa ei voida tarkoittaa muuta kuin asianomaisen yhtiön harjoittamaa varsinaista vähittäismyynti- tai anniskeluliikettä, mutta nämä vuokrat kuitenkin, ollen tuottoa yhtiön liikkeen voitosta, vaikka ennen vuotta 1893 säästyneistä, kiinteään omaisuuteen sijoitetuista varoista, on käytettävä yhtiön tarkoituksen mukaisesti, on mielestäni

oikein, että edellä mainittuja vuokria ei 1892 vuoden jälkeen siirretä yhtiön liikkeen tuottamaan voittoon, joka jaetaan kaupungin ja kulkulaitosrahaston kesken, vaan käytetään yhtiön talojen sekä Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten kustannuksiin.“

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön nykyään voimassa olevan, helmikuun 16 päivänä 1907 vahvistetun yhtiöjärjestyksen mukaan on yhtiön pääoma 60,000 markkaa (2 §), oltuaan sitä ennen 30,000 markkaa.

Vuosivoiton jakamisesta säädetään 9 §:ssä, että yhtiön puhtaasta voitosta luetaan pois sekä 6 prosentin korko maksetulle osakepääomalle jaettavaksi osakkaille että myös 2 prosenttia arvaamattomia tarpeita varten olevan yhtiön vararahaston kartuttamiseksi, jotka vähennykset on suhteellisin osin otettava sekä paloviinan ja muiden väkiviinatavarain vähittäismyyntiin ja anniskelun

että miedompain juovutusjuomain ja mallasjuomain anniskelun tuottamasta voitosta. Viimeksi mainitusta yhtiöjärjestyksen säännöksestä siis näkyy, että puheena oleva vähennys, muun muassa osinko, on jaettava suhteellisesti palo-
viinan ja muiden väkiviinatavarain vähittäismyynnin ja anniskelun sekä miedompain juovutusjuomain ja mallasjuomain anniskelun tuottaman voiton osalle. Sitä vastoin ei mainita mitään siitä, pitääkö tai saako yhtiöllä 1892 vuoden lopussa olleen omaisuuden osan tuottaman voiton käyttää osakkaille jaettavaksi osingoksi. Tätä voittoa ei olekaan tätä ennen sillä tavoin käytetty, vaan on se aina merkitty eri tilille, jolla aikaisemmin oli nimenä „Käyttämättömän voittovarain tili“, mutta 1915 vuoden alusta lähtien „Pääomatili“. Vaikka ennen vuotta 1893 toimineella yhtiöllä oli vuodelta 1916 voittoa Smk 151,477: 03, lausui johtokunta silloin käsityksensä, että yhtiön osakkaille ei voitu vuodelta 1916 jakaa osinkoa, koska liike ei ollut tuottanut voittoa. Yhtiön liike kokonaisuudessaan oli nimittäin mainittuna vuonna tuottanut tappiota.

Niinkuin edellä on huomautettu, oli Helsingin Anniskeluosakeyhtiön osakepääoma 1892 vuoden lopussa 30,000 markkaa ja korotettiin vasta vuonna 1907 nykyiseen määräänsä, 60,000 markkaan. Jos onkin jokin ero tehtävä yhtiön ennen vuotta 1893 hankkiman ja sen jälkeen saaman omaisuuden sekä näiden molempain eri omaisuusryhmäin tuottaman voiton välillä, on kuitenkin voittoa jaettaessa otettava huomioon osakepääoman määrä 1892 vuoden lopussa.

Jo edellä lausutusta käy selville, että suuria epäilyksiä täytyy vallita siitä, onko Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunnan ehdotus osingon jakamisesta osakkeenomistajille vuodelta 1917, jonka ehdotuksen yhtiökokous nyttemmin lienee hyväksynyt, lain ja yhtiön yhtiöjärjestyksen mukainen.

Lähemmin tarkastellessa tilinpäätöstä esiintyy sitä paitsi seikkoja, jotka Valiokunnan mielestä antavat lisätukea mainitulle epäilykselle.

„Yhtiön ennen vuotta 1893“ voitto- ja tappiotilillä on tulopuolella „Saarien vuokratili“ 14,000 markkaa sekä „Kaupunginvaltuuston määrärahatili“ 172,000 markkaa. Vahvistaessaan 1917 vuoden budjetin myönsi nimittäin Kaupunginvaltuusto Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten kunnossapitoon 122,000 markan määrärahan sekä vapautti sitä paitsi yhtiön toistaiseksi suorittamasta mainittujen saarien sopimuksen mukaista vuokraa, yhteensä 3,430 markkaa, ja myöntyi kesäkuun 5 päivänä yhtiön anomukseen 50,000 markan lisämäärärahan osottamisesta edellä mainittuun tarkoitukseen. Tilinpäätöksestä käy selville, että Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten sekä Korkeasaaren eläintarhan voimassapidosta on ollut kustannuksia yhteensä Smk 171,614: 94. Voiton syntyminen on siis käynyt mahdolliseksi sen johdosta, että kaupunki ei ainoastaan ole kokonaan kustantanut Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten sekä Korkeasaaren eläintarhan voimassapidosta, vaan myös vapauttanut yhtiön suorittamasta saarien vuokraa, jota vastoin yhtiöllä on saarista ollut vuokratuloja 14,000 markkaa.

Näin ollen Valiokunnasta näyttää siltä, kuin Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunnalla ei olisi ollut aihetta ehdottaa eikä yhtiökokouksella päättää jakaa osakkaille osinkoa vuodelta 1917.

Kun edellä esitetyillä perusteilla ja niillä syillä, mitkä Kaupunginvaltuuston tarkastaja pöytäkirjaan tekemässään huomautuksessa on esiintunut, täytyy pitää epäilyksen alaisena, ovatko Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunnan ehdotus ja mainitun yhtiön yhtiökokouksen päätös maksaa vuodelta 1917 kuuden prosentin osinko yhtiön osakkaille lain ja yhtiöjärjestyksen mukaiset, ei Valiokunta voi havaita muuta kuin että oikeinta olisi, että Kaupunginvaltuusto epäisi tilinpäästön Helsingin Anniskeluosakeyhtiön hallinnosta vuonna 1917 ja että kysymys tästä sentähden annettaisiin sovintomiesten lopullisesti ratkaistavaksi siinä järjestyksessä kuin 1892 vuoden asetuksen 9 §:n 5 momentissa säädetään.

Jos tämä ehdotus saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, lienee sekä Anniskeluosakeyhtiölle, jonka on valittava kaksi sovintomiestä, että Maaherralle, jonka asiana on valita sovintomiesten puheenjohtaja, ilmoitettava Kaupunginvaltuuston päätöksestä sekä Valtuuston valittava kaksi sovintomiestä.

Valiokunta sentähden kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto

epäisi tilinpäästön Helsingin Anniskeluosakeyhtiön hallinnosta vuonna 1917 ja tästä ilmoittaisi sekä läänin maaherralle että yhtiölle; samoinkuin

omasta puolestaan valitsisi kaksi sovintomiestä ratkaisemaan tätä asiaa.

A. M. Lassenius.

Santeri Ivalo.

Eino Suolahti.

Knut Furuhjelm.

Muist. Herra Huber paikkakunnalta pois matkustaneena ja herra Salin-gre esteellisenä Anniskeluyhtiön johtokunnan jäsenyyden johdosta eivät ole ottaneet osaa Valiokunnan työhön.

Lausunto Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen sekä tilintarkastuksen uudestijärjestämistä tarkoittavasta ehdotuksesta

(Kvoston Pain. asiakirjoihin N:oon 42 vuodelta 1915 sekä N:oihin 42 ja 50 vuodelta 1917 liittyen).

HELSINGIN KAUPUNGIN

Revisionikonttori

Syysk. 29 p:nä 1917.

N:o 10.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Ennenkuin revisionikonttorin oli lähetteessä t. k. 5 päivältä käsketty Kaupunginvaltuustolle antaa lausunto edellä mainitusta tärkeästä asiasta, on konttori, osaltaan asian vireille panijana, mielenkiinnolla seurannut sen jatkuvaa kehitystä. Revisionikonttori on kyllä tietoinen siitä ansiokkaasta ja pitkällisestä työstä, mikä tässä on suoritettu, jotta kaupungille lopullisesti aikaansaataisiin ajanmukainen kassa- ja tililaitosjärjestelmä sekä koko rahoituksen tehokkaampi tarkastus. Revisionikonttori, joka jo monivuotisella toiminnallaan on saavuttanut seikkaperäisen perehtymisen kaupungin monilukuisten eri virastojen ja laitosten järjestysmuotoon ja runsaaseen työmäärään, on todella jonkinlaista kunnioitusta tuntien käynyt viran puolesta tarkastamaan sitä uudistusehdotusta, joka kohdakkoin esitettäneen Herrain Valtuusmiesten lopullisesti tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Konttori on koettanut mahdollisimman joutuisasti laatia tämän lausuntonsa, siinä mielessä että täydelliseen lisävalmisteluun vieläkin on tilaisuutta. Kun kuitenkin nämä kysymykset, jotka varmaan moniksi ajoiksi perinpohjaisesti ratkaisevat pääkaupungin koko taloushallinnon, ovat tavattoman tärkeät, täytyy revisionikonttorinkin velvollisuutensa mukaisesti empimättä julkilausua mielensä sekä suuremmista että pienemmistä yksityisseikoista, kun se konttorin vakaumuksen mukaan, jota osittain on lisäksi vahvistanut neuvottelu asianomaisten laitosten taitavain johtajain ja toimihenkilöjen kanssa, on näyttänyt tarpeelliselta.

Konttori on tässä kohden etusijassa pyrkinyt arvostelemaan monilukuisten pykäläin sekä muotoa että sisällystä siltä kannalta, ettei ainoastaan tyydytetä välttämättömiä vaatimuksia, vaan myös otetaan huomioon nimittysten ja lausetapain tarkkuus amatillisessa suhteessa, sekä eritoten, että kaikki nämä määräykset todellisuudessa ovat mahdolliset noudattaa. Ei varmaankaan olisi onnellista eikä asian edun kannalta myöskään näy saavan olla niin, että jotkin uudet laajaa toimialaa koskevat säännökset ja määräykset, vaikka ovatkin teoreettisesti hyvin harkittuja, joko eivät käytännössä täyttäisi mittaa tai ehkä olisivat mahdottomia noudattaa. Siinä tapauksessa olisi nimittäin piankin tehtävä lukuisia ja huomattavia muutoksia johtosäntöihin, jommoista tietenkin olisi mikäli mahdollista vältettävä. Revisionikonttorillekin, jonka tulee kaikissa yksityiskohdissa valvoa, että asianmukaisia sääntöjä ja määräyksiä täydellisesti noudatetaan, koituisi tästä melko suuria vaikeuksia toiminnassaan.

Tuonnempana esitetyistä syistä ei *kaupungin kassa- ja tililaitoksen uutta johtosäntöä*, joka voi astua voimaan ainoastaan vuoden vaihteessa, näy ehtivän saattaa voimaan ensi vuoden alusta. Ovathan monet seikat, joista Rahatoimikamari nyt viimeksi ja aikaisemminkin on maininnut, viivyttäneet tämän asian kulkua. Sitä vastoin ei mikään näy estävän noudattamasta *muuta nyt ehdotettuja johtosäntöjä* jo 1918 vuoden alusta. Revisionikonttorin mielestä olisi kuitenkin hyvä, jos myöskin kassa- ja tililaitoksen johtosäntö mahdollisimman pian saisi vahvistuksen, jotta kaupungin laitoksilla sekä johto- ja lautakunnilla olisi hyvää aikaa ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin uuden kassa- ja tililaitosjärjestelmän lopulliseksi soveltamiseksi koko laajuudessaan 1919 vuoden alusta.

Esillä olevia molempia ehdotuksia vertaillen käy selville *pääasiassa*, että Rahatoimikamari ja sen valiokunta ovat esittämillään syillä vastoin aikaisempaa komiteaa olleet sitä mieltä:

1) että kaupungin kehitys eräillä valiokunnan ehdotuksessa mainituilla hallintoaloilla ei vielä ole saavuttanut sitä laajuutta, ettei rahatoimikonttori edelleen voisi pysyä näiden hallintohaarain osin kassa- ja osin sekä kassa- että tilinvirastona;

2) että revisionikonttorin ei ole tarpeellista tarkastaa laskuja ja muita maksuasiakirjoja *ennen* maksun suorittamista;

3) että revisionikonttorin virkamiehiä ei ole kaupungin muihin hallintovirkamiehiin nähden asetettava erikoisasemaan valitsemalla heidät virkoihinsa elinkaudeksi; sekä

4) että revisionikonttorille ei olisi annettava ensimmäisen ehdotuksen mu-

kaista kylläkin suurta toimivaltaa kaupungin muiden virastojen ja laitosten sisäiseen toimintaan nähden.

Kolmeen viimeksi mainittuun, vakituisen revisionin asemaa ja toimintaa koskevaan kohtaan nähden on revisionikonttori nyttemmin useista syistä yhtynyt niissä esitettyyn käsitykseen. Mitä taas tulee Rahatoimikamarin ehdottamaan itsenäisten kassa- ja tilivirastojen lukumäärän vähentämiseen, on keskitys revisionikonttorin mielestä mennyt jonkin verran liian pitkälle. *Opetustoiminta*, joka käsittää ammattikoulut, kansakoulut, kasvatuslaitokset, kansanlastentarhat, kaupunginkirjaston, työväenopistot, kaupunginorkesterin y. m. laitokset, on kyllä jo saavuttanut sen laajuuden, että sille olisi *erikoinen tilivirasto* tarpeellinen. Kaikkien näiden laitosten yhteenlaskettu rahaliike nousee paljon suuremmaksi esimerkiksi vaivaishoidon rahaliikettä, eikä ainakaan ole vähempi sairaalain kassaliikettä. Omaa kassavirastoa opetustoiminta ei tarvitsisi, mutta kyllä, samaten kuin Rahatoimikamarin mielestä on rakennuskonttorin ja sairaalain laita, itsenäisen kassaviraston.

Lisäksi näyttää Terveystoimikunnan tilit, jotka käsittävät lautakunnan toimiston, asuntotarkastuksen, lihantarkastusaseman, terveystoimiston ja kaupungin laboratorin y. m. tuollaiset pienemmät laitokset, varsin hyvin voivan keskittää sairaalain tilivirastoon. Siinä tapauksessa olisi tätä virastoa sanottava „Terveystoimikunnan ja sairaanhoidon tilivirastoksi“.

Revisionikonttori ei voi olla kiinnittämättä Herrain Kaupunginvaltuusmiesten huomiota näihin yksityisseikkoihin, mutta ei kuitenkaan katso olevan aihetta tehdä suoranaista ehdotusta puheena olevassa periaatteellisessa kysymyksessä Asia olisi kuitenkin varsin helposti järjestettävissä.

Edellä lausuttuun viitaten revisionikonttori kuitenkin pyytää vakauksenaan lausua, että ehdotuksen toteuttaminen silläkin tavoin kuin Rahatoimikamarin Kaupunginvaltuustolle tekemässä esityksessä tarkoitetaan, on suurin piirtein nähtynä olennaisesti poistava ja täyttävä ne varsin tuntuvat puutteet ja tarpeet, joita mainitussa kohden jo kauan on sangen ilmeisesti esiintynyt suuren kuntamme hallinnossa. Konttori sentähden pitää itse perustusta, jolle on edelleen rakennettava, sekä pohjaltaan oikeana että lujana.

Seuraavassa niiden muutosehdotusten perusteluissa, joita revisionikonttori on katsonut olevan tekeminen, viittaavat vierustaan merkityt pykälänumerot Rahatoimikamarin valiokunnan mietinnön vastaaviin pykälänumeroihin (*Kvston pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1917*).

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotus.

Yleismuistutuksena esitettäköön, että useihin kohtiin, joissa käytetään sanontaa „johto- ja lautakunta“ olisi lisäksi pantava sanat „eri virastot“. Määräykset koskevat nimittäin semmoisiakin virastoja kuin Maistraattia, Raastuvanoikeutta, Rakennustarkastusta, Revisionikonttoria y. m., jotka eivät ole johto- ja lautakuntia siinä mielessä kuin tässä tarkoitetaan eivätkä toimi semmoisten laitosten alaisina.

I. Vuosirahasääntö.

- 1 §. Voimassa olevan kunnallisasetuksen 58 §:n viimeisen momentin mukaisesti pantaneen sanain „yksityiskohtaiset luettelot“ sijaan sana „erityisarviot“.
- 3 ja 4 §. Näiden pykäläin perusteluissa käsitellään teknillisten laitosten oikeutta tai oikeudettomuutta ylittää budjettimäärärahojaan hankkimatta siihen joka kerta Kaupunginvaltuuston lupaa sekä kysymystä arviomäärärahoista. Revisionikonttori pyytää tässä huomauttaa, että edellinen näistä kysymyksistä on vuosien varrella ollut moniaita kertoja päiväjärjestyksessä, vaikkei sitä ole lopullisesti ratkaistu. 1915 vuoden vuositilintarkastajain tästä asiasta tekemäin muistutusten johdosta esitti allekirjoittanut v. t. kaupunginreviisori Kaupunginvaltuuston käskystä antamassaan lausunnossa, että revisionikonttorissa on tässä kohden vallinnut jonkin verran vaihtelevia käsityksiä kulloinkin sen mukaan, kuka on hoitanut kaupunginreviisorinvirkaa, mutta että tässä olisi vältettävä liian pitkälle menevää muodollisuutta, joka vaikuttaa ehkäisevästi ja kaikkein vähimmin on hyödyksi semmoisten teollisuuslaitosten käytössä, jommoisia teknilliset laitoksemme tahtovat olla ja jommoisia niiden kohtuullisin kunnallisin rajoituksin pitääkin olla. Edelleen lausuttiin, ettei tällä tarkoitettu suoda teknillisille laitoksille ylimalkaista oikeutta ylittää määrärahojaan lupaa hankkimatta, koska niille myönnetään melko paljon semmoisiakin määrärahoja, joiden ylitys ei ole puolustettavissa. Budjettivaliokunta, joka sittemmin käsitteli tätä kysymystä, lausui huhtikuun 28 päivänä 1917 antamassaan mietinnössä: „Teknillisiin laitoksiin nähden ei valiokunta kuitenkaan voi olla huomauttamatta että, vaikka tosin nämä yhtä vähän kuin kaupungin muutkin viranomaiset saavat luvatta ylittää menosäännössä vahvistettuja rahanmääriä, voi kuitenkin sattua tapauksia, jolloin, sen johdosta että näitä laitoksia hoidetaan liikeperiaatteiden mukaisesti, tuskin on vältettävissä, että määrärahoja ylitetään hankkimatta joka kerta Kaupunginvaltuuston lupaa.“ Puheena oleva vuositilintarkastajain muistutus ei aiheuttanutkaan toimenpidettä Kaupunginvaltuuston puolelta.

Revisionikonttorin mielipide on edelleen sama, mikä edellä mainittiin sekä, kun kokemus osottaa, että teknillisten laitosten on sangen vaikea eräi-

siin määrärahoihinsa nähden noudattaa annettua ankaraa määräystä lisämäärärahan hankkimisesta, katsoo konttori olevan yhtymisen siihen Raha-toimikamarin valiokunnan vähemmistön esittämään mielipiteeseen, että eräitä poikkeustapauksia, eikä ehdottomasti ainoastaan teknillisiä laitoksia, varten olisi vuosirahasääntöön merkittävä n. s. *arviomäärärahoja*. Vaikka tuollais-
takaan määrärahaa ei tavallisesti olisi ylitettävä ainakaan mainittavan suu-
rella määrällä, saisivat kuitenkin ne laitokset, joiden käytettävänä tuollaisia
arviomäärärahoja on, jonkin verran liikkumatilaa rahaliikkeessään, ilman että
niiden aivan heti tarvitsisi rikkoa voimassa olevaa säännöstä. Näin ollen
revisionikonttori ehdottaa, että 4 §:n ensimmäinen momentti hyväksyttäisiin
komitean ehdotuksen mukaisesti sekä että lisäksi pantaisiin uusi momentti.

Jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy viimeisen momentin perusteluissa esi-
tetyt riidanalaiset käsitykset, että momentissa lähemmin mainitut varat
on varattava teknillisten laitosten tarpeisiin, johon mielipiteeseen revisioni-
konttori ei voi ehdottomasti yhtyä, ei itse pykälä kuitenkaan näy olevan
laadittu muotoon, joka ilmeisesti johtuisi perustelusta. Jos sanonta saa pysyä
ennallaan, antaa se väärän ohjeen. Koko poistomäärä on kyllä merkittävä
menoksi, mutta vuosirahasäännön tulopuolelle on merkittävä se määrä, jolla
teknillisten laitosten tulee ottaa osaa kaupungin lainain vuotuisen kuoletuk-
seen, joten laitosten uutistöihin on varattava *näiden rahamääräin väli-
nen ero*.

5 §.

II. Kassa ja tilivirastot.

Sekaannuksen tai väärinkäsityksen välttämiseksi nimityksiä „kassavi-
rasto“, „tilivirasto“, „kassa- ja tilivirasto“ taikka „kassa- tai tilivirasto“ käytettä-
essä useissa johtosäännön pykälissä näyttää niille eri luokille, joihin johto- ja
lautakunnat tai yksityiset laitokset luetaan, olevan annettava täsmällisemmät
nimitykset. Samalla voitaneen määräykset virastojen ja laitosten lähinnä ylem-
mistä viranomaisista itsestään selvinä poistaa.

7—9 §.

III. Kassahallinto.

Veloitusta toimittavat useat muutkin virastot ja laitokset kuin kassavi-
rastot, esimerkiksi sairaalat, kaupungin laboratorio y. m., joten sana „*kassavi-
rasto*“ lienee poistettava. Ulosotettavaksi eräntyneen maksun käsittävän
verolipun tai laskun lähettäminen *välittömästi* kaupunginvoudinkonttoriin ei
useimmissa tapauksissa johtane toivottuun tulokseen, syystä että kysymys
oikeasta asiallisesta tässä aina niinkuin tähän asti on ollut laita kaippaa selvi-

17 § 1 mom.

tystä ja myönteistä vastausta, ennenkuin kaupunginvoudinkonttori, kuveröörinvirasto y. m. s. viranomaiset ryhtyvät toimenpiteeseen. Rahatoimikamari tai sen konttori on joka tapauksessa kaupungin saamisiin nähden oikea asiallinen, minkätähden säännökseen tehtäen vähäinen lisäys.

2 mom. Kun puheena oleva tarkastus useimmissa tapauksissa toimitetaan asianomaisissa virastoissa eikä revisionikonttorissa, lienee ruotsinkielisessä tekstissä sanan *å* sijaan pantavaa sana *av*. Lisäksi näyttää pari muuta vähäistä muutosta olevan pykälään tehtävä.

19 ja 20 §. Näiden pykäläin lienee vaihdettava paikkaa keskenään, koska etuantivarain käyttäminen, josta 19 §:ssä puhutaan, on poikkeus säännöstä, jonka mukaan kassavirastojen on välittömästi selvitettävä välinsä.

19 § 1 mom. Kun tämän momentin määräys ei oikeastaan liity pykälän muuhun sisällykseen ja etuantivarajoja voidaan maksaa muistakin kassavirastoista kuin rahatoimikonttorista, lienee mainittu momentti poistettava, mutta hiukan yleisempään muotoon laadittuna siirrettävä revisionikonttorin ehdotuksen 19 §:n 1 momentiksi.

20 § 1 mom. Kun jokaisessa maksun suorituksessa olisi meneteltävä tässä momentissa mainitulla tavalla, siihen katsomatta tehdäänkö suoritus „vuosirahasääntöön kuuluvasta määrärahasta“ vai erityisestä, seuraavan vuoden budjettiin merkittävästä etuantimäärärahasta tahi nostamattomasta, edellisenä vuonna myönnetystä määrärahasta taikka aivan ylimääräisestä, vuosirahasääntöön merkitsemättömästä määrärahasta, lienee sanat „*vuosirahasääntöön kuuluva*“ poistettava.

20 § kokonaisuudessaan. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti on tämän §:n tarkoituksena osottaa, miten eri tapauksissa tilimerkintä, tarkastus, hyväksyminen ja maksu määräys on toimitettava laskun tai muun senlaatuisten asiakirjan sisällyksen suorittamiseksi. Ehdotettujen määräysten sanonnan mukaan: 1 momentissa „johto- tai lautakunnan hyväksyttävä ja tilimerkinnällä varustettava“, 2 momentissa „asianomaisen hallituksen osotettava rahamäärä maksettavaksi“ j. n. e. asianomaiset johto- ja lautakunnat siis kokoontuisivat joka kerta, kuin tuollaisia maksuasiakirjoja on jokin määrä saapunut virastoon tai laitokseen. Tosin sanotaan pykälän viimeisessä momentissa, että asianomaiseen kassavirastoon ja revisionikonttoriin on annettava luettelot niistä henkilöistä, jotka kaupungin laitosten ja lautakuntain puolesta ovat oikeutetut hyväksymään laskut ja muut asiakirjat, joihin maksu määräys perustuu. Mutta tällä määräyksellä ei voida tarkoittaa muuta kuin tiedon antamista siitä tai niistä henkilöistä, jotka, johto- tai lautakunnan käsiteltä ja hyväksytyä laskun tai määrättyä sen maksettavaksi, ovat oikeutetut johto- tai lautakunnan puolesta allekirjoittamaan asiakirjan. Tuskin kuitenkaan voidaan vaatia, että johto- tai lautakunnan kaikki muut jäsenet, jotka eivät ole olleet missään tekemisissä laskujen tai asiakirjain kanssa, olisivat tai haluaisivat olla vastuussa niiden hyväksymisestä, maksettavaksi määräämisestä ja maksamisesta.

Käytännössä taas näyttää miltei mahdottomalta, että johto- ja lautakunnat kokoontuisivat joka kerta, kuin laskuja on maksettava, sillä jo eri hallinto-haaroissa sattuu semmoista alinomaa, joten maksunsaajat, joita kaupungin-hallinnossa on tuhansia, joutuisivat liian kauan odottamaan saamisiaan. Kun sitä paitsi useat etuantivaroista tehdyt suoritukset, joita useimmat kaupungin toimihenkilöt tähän asti ovat toimittaneet hyväksymistä tahi maksumääräystä saamatta, uuden järjestelmän mukaan osin lakkaisivat, osin tuntuvasti supistuisivat, lisääntyy hyväksymisten ja maksumääräysten luku tästälähin moninkertaiseksi. Lisäksi on huomattava että, vaikka menettely ajateltai-siinkin semmoiseksi, että johto- tahi lautakunnan puheenjohtajalle tahi jol-lekin muulle jäsenelle annettaisiin toimeksi hyväksyminen ja maksumää-räysten antaminen, koituisi tästä näille henkilöille niin paljon työtä, että sitä tuskin kävisi paneminen heidän velvollisuudekseen.

Perusteluissa huomautetaan, että pykälässä säädetyllä menettelyllä saa-taisiin aikaan revisionikonttorin *ennakkotarkastusta* vastaava tarkastus. Edellä olevan mukaan ei sellaista tarkastusta näy voitavan ehdotetun määrä-yksen avulla saada aikaan. Monesta syystä ei tuollainen ennakkotarkastus näy olevan sopiva eikä tarpeellinenkaan. Todellisuudessa on tähän asti joukottain laskuja maksettu, ennenkuin Rahatoimikamari taikka johto- ja lautakunnat ovat niitä hyväksyneet tahi määränneet maksettaviksi. Revi-sionikonttori ei olekaan voinut vaatia otettavaksi käytäntöön tuollaista hanka-laa menettelyä. Mutta revisionikonttori on alinomaa koettanut, vaikka usein-kin tuloksetta, aikaansaada että virastojen ja laitosten vastuunalaiset johto-henkilöt hyväksyisivät maksuasiakirjat ennen suorituksen toimittamista. Näi-den pyrkimysten tuloksettomuus on johtunut siitä, ettei asiasta tähän asti ole ollut virastojen ja laitosten johtosäännöissä minkäänlaisia määräyksiä tai ovat ne olleet vain sangen puutteellisia. Tässä lienee lisäksi otettava hu-mioon, että puheena olevat hyväksymiset ja maksumääräykset ovat aino-astaan *täytäntöönpanotoimenpiteitä*, jotka nojaavat joko vahvistettuun bud-jettiin tai muuhun asianmukaiseen päätökseen ja näyttävät kuuluvan asian-omaisten virkamiesten tehtäviin.

Mitä sitten tulee *maksumääräykseen*, jommoisen saisivat antaa ainoas-taan kaupungin itsenäiset tilvirastot, voi tällä menettelyllä, sittenkun asian-omainen päällikkö on laskut hyväksynyt, olla jotakin merkittystä lisätark-kailun kannalta ainoastaan siinä tapauksessa, että laskut maksaa se tilivi-rasto, johon ne oikeastaan eivät kuulu. Näin olisi asianlaita toistaiseksi oleva ainoastaan rahatoimikonttorissa, koska muut neljä kassavirastoa: vaivaishoi-don kanslia ja eri teknilliset laitokset, joissa jälkimäisissä sitä paitsi nopea liiketoimitus useinkin on välttämätön, maksavat anoastaan omat laskunsa, joten siis maksettavaksi hyväksyminen samalla on maksumääräyksen anta-minen.

Voimassa olevassa kunnallisasetuksessa ei ole mitään sanottu puheena olevasta hyväksymisestä tai maksumääräysten antamisesta, edellyttäpä voimassa oleva Rahatoimikamarin ohjesääntökin (14 §), että maksun suorituksia voivat päättää ja toimittaa „erityisiä tarkoituksia varten asetetut hallitukset tai henkilöt“. Kun vihdoin esimerkiksi nyt esillä olevassa Rahatoimikamarin ehdotuksen 22, 24 ja 27 §:ssä puhutaan „virkamiehestä, jonka asiana menojen maksettavaksi määrääminen on tai joka on oikeutettu maksumääräykset allekirjoittamaan“, toisin sanoen todellisuudessa määräämään varat maksettavaksi, ja lisäksi otetaan huomioon uudesti järjestetyn vakituisen tilintarkastuksen tehokas ja jatkuva toiminta, lienee revisionikottorin mielestä tämä kauan pohdittavana ollut asia ratkaistava seuraavasti: mainittujen hyväksymisten ja maksumääräysten toimeenpano pannaan ensi sijassa virastojen tai laitosten johtajain tai toimitusjohtajain tai heidän sijaistensa eikä johtotahi lautakuntain velvollisuudeksi, eikä erikoisen maksumääräystoimituksen tarvitse tulla kysymykseen muulloin, kuin maksun suorituksen tapahtuessa rahatoimikonttorissa.

Edellä mainittua tarkastuksessa, tilimerkinnässä, hyväksymisessä ja maksumääräyksen antamisessa noudatettava menettely ei estäisi asianomaisia johto- ja lautakuntia ennen maksun suorittamista tai sen jälkeen toimittamasta, jos sopivaksi tai tarpeelliseksi katsovat, puheenalaisten liiketoimitusten tarkastusta.

Kun tämän 20 §:n määräykset ovat varsin yhtäläiset sekä tilinmerkinnässä ja hyväksymisessä annetun yleisen säännön tulee olla noudatettavana myöskin etuantivarain käyttämisessä sekä, kun sen ohessa otetaan huomioon, että sängen erilaatuisissa virastoissa ja laitoksissa, esimerkiksi Raastuvan-oikeudessa toisella ja teknillisissä laitoksissa toiselta puolen, täytyy ilmaantua jonkinlaista erilaisuutta, lienee määräykset tästä asiasta laadittava jonkin verran yleisempään, vaikkakin samalla täysin velvoittavaan muotoon. Näistä syistä on puheenalaisten pykäläin säännökset yhdistetty.

21 §. „Maksumääräyksen“ ja „laskun tai muun maksun suorituksen perustuksena olevan asiakirjan“ merkitystä ei ole keskenään sekotettava.

22 §. Erikoisesti silmällä pitäen teknillisiä laitoksia ja mitä edellä on selvitetty sekä selvyiden vuoksi puolustanee pari vähäistä muutosta paikkaansa. Viimeinen momentti näyttää olevan poistettava, koska tuskin milloinkaan on arvattavissa, käyvätkö palkansaajat todella samana päivänä nostamassa palkkojaan. Kaikkein vähemmän voi tätä arvata muutamaa päivää aikaisemmin, jolloin palkkauslistat on laadittava.

Puuttuu määräystä, onko palkkoja *etuantivaroista* maksettaessa menettävä tässä pykälässä säädetyllä tavalla vai ei. Tällaisia palkansuorituksia toimitetaan kuitenkin huomattava määrä, esimerkiksi palolaitoksessa, sairaaloissa ainakin kaikille monilukuisille sairaanhoito-, kone-, ruokala- ja

puhtaanapitohenkilöille, kunnalliskodissa ja työlaitoksessa, kasvatuslaitoksissa y. m., sanalla sanoen kaikille niille vuosirahasääntöön merkityille henkilöille, joilla todellisuudessa ei ole tilaisuutta nostaa palkkaansa mistään kaupungin tilivirastosta. Revisionikonttorin mielestä ei tässä pykälässä olevia varsin vaativia määräyksiä kuittilomakkeiden kirjoittamisesta y. m. tarvitsisi soveltaa viimeksi mainituissa tapauksissa, varsinkin kun tuollaisen laitoksen henkilökunta tavallisesti aina on koolla, joten ainoastaan jokin vähäinen määrä käteistä jää kassaan, sen johdosta ettei joku palkansaaja ole tavalliseen aikaan nostanut palkkaansa. Tästä seikasta olisi sentähden pykälässä erittäin säädettyvä, mikä onkin tehty lisäämällä uusi momentti.

Jotta määräyksellä tässä pykälässä mainittujen määrain ylittävään varain tallettamisesta pankkiin tahi konttokuranttitilille rahatoimikonttoriin olisi todellista merkitystä, näyttää tuo tallettaminen olevan tehtävä, ei seuraavana, vaan vielä samana päivänä kassaliikkeen päätyttyä, niinkuin komitea on ehdottanut. Sillä edellisessä tapauksessa ehtii kassa seuraavan päivän rahaliikkeen johdosta suuressa määrin muuttua, ja tämä seikka voi uudistua joka päivä. Syntyisi siten epämääräinen jakso päiviä, jonka kuluessa kassaa voitaisiin eri päivän virka-ajan välillä pitää säädettyä määrää suurempana. Tuskin myöskään lienee tarkoitus, että *juuri se määrä*, jolla kassa jonakin päivänä ylittää ylärajan, on pantava pankkiin tahi konttokuranttitilille seuraavana päivänä, sillä sisältyyhän tämäkin määrä silloin jo yleiseen kassaliikkeeseen. Ylittävän määrän paneminen pankkiin tahi konttokuranttitilille samana päivänä kohdanee taas estettä käytännössä, sillä kaupungin kassavirastothan suljetaan kaikki likimain yhtäaikaan ja samaan aikaan kuin pankitkin. Teknilliset laitokset suljetaan myöhemmin päivällä kuin kaupunginkassa.

Rahatoimikonttoriin nähden ehdotettu määräys että kassa voi olla säädettyä määrää suurempi sen virkamiehen suostumuksella, jonka asiana kassan valvonta on, näyttää voivan tehdä tyhjäksi koko määräyksen.

Kun siis ensimmäinen säännös tuskin voi olla asianmukainen ja koska kassaylijäämän määrää koskevan toisen säännöksen soveltaminen jäisi riippumaan edellä mainitusta virkamiehestä ja kun sen ohessa ehdotetun ylärajan puolesta ei ole esitettävissä sen painavampia syitä kuin jonkin ehdotettua suuremman tai vähemmän määrän puolesta, lienee sopivaa laatia tätä asiaa koskevat määräykset toiseen muotoon. Tämän käsityksen perustelemiseksi mainittakoon lisäksi, että kassavarat epäilemättä tulevat asianmukaisella tavalla järjestetyiksi niiden taajain kassatarkastusten johdosta, joita sekä revisionikonttori että 27 §:n mukaan myöskin oman viraston ylemmät virkamiehet toimittaisivat.

Muita tähän pykälään ehdotettuja muutoksia, niinkuin esimerkiksi selvyden vuoksi tehtyjä lauseiden yhdistelyjä, ei tarvinne lähemmin perustella.

Edelleen on tähän pykälään siirretty 26 §:n 4 mom., koska se paremmin kuuluu tähän.

25 ja 33 §.

Rahatoimikamarin ehdotuksessa käytetty nimitys „kassa- ja tilivirasto“ ei näytä oikealta, koska saman ehdotuksen 8 §:n mukaan „kaupungin kassa- ja tilivirastoina“ ovat ainoastaan rahatoimikonttori sekä vaivashoidon ja eri teknillisten laitosten kassavirastot. Rahatoimikonttoriin on kuitenkin 25 §:ssä mainitut raportit lähetettävä myöskin sairaaloista ja rakennuskonttorin tilivirastosta. Tämä seikka lisäksi osottanee suotavaksi, että 7—9 §:ssä mainittujen eri luokkain nimityksiä jonkin verran muutetaan, niinkuin revisionikonttori on edellä ehdottanut.

25 §.

Tämän §:n määräykset aiheuttavat suurta erimielisyyttä. Pääkysymys koskee sitä, pitääkö puheena olevissa raporteissa olla, niinkuin esimerkiksi kaasu- ja sähkölaitoksen mielestä edelleen näyttää olevan laita, kaikkien eri hyödykkeiden kulutuksesta lähinnä edellisenä kuukautena sekä ehdollisesti saman ajan kuluessa suoritetuista johtotöistä veloitetut määrät. Siinä tapauksessa estävät pätevät syyt näitä raportteja antamasta *lähinnä edelliseltä kuukaudesta* ja vesijohtolaitoksessa *viimeksi päättyneeltä vuosineljännekseltä* kaasu- ja sähkölaitoksesta ennen seuraavan kuukauden loppua ja vesijohtolaitoksesta ennenkuin noin 2 kuukautta myöhemmin. Tämän johdosta keskusviraston, rahatoimikonttorin, kirjanpito siis joutuisi olemaan tuntuvasti jäljessä. Sen ohessa ei teknillisten laitosten menoja ja tuloja viimeksi kuluneilta määrääjoilta ensinkään voitaisi merkitä niihin neljännesvuosiraportteihin, joita rahatoimikonttori kaupungin kaikista menoista ja tuloista antaa Kaupunginvaltuustolle y. m. viranomaisille ja jotka 33 §:n mukaan on annettava jo seuraavan kuukauden kuluessa. Tähän asti ovat kaasu- ja sähkölaitos pitäneet kirjanpitoaan „avoinna“ sangen kauan juuri voidakseen saada kaikki nämä veloitukset kirjoihinsa kultakin kuukaudesta, ja on näiden laitosten rahatoimikonttoriin antamissa raporteissa ollut menoja ja tuloja vuosineljänneksiltä, jotka ovat olleet kalenterineljänneksistä kuukauden jäljessä. Komitean tarkoitus on ilmeisesti ollut, että kunkin kuukauden kaikki tilit täytyy päättää kuukauden viimeisenä päivänä tai sangen pian sen jälkeen ja että usein mainitut raportit käsittäisivät ainoastaan kunakin ajankohtana todellisesti tilitettyt menot ja tulot eivätkä paljon myöhemmin tileihin merkityjä veloituksia y. m. On kerta kaikkiaan tahdottu poistaa se väärä kirjanpitojärjestelmä, että tilejä on pidetty avonaisina jotta niihin on voitu tehdä merkintöjä jopa viikkomääräin kuluttua asianomaisen kuukauden päättymisestä. Revisionikonttori kaikin puolin kannattaa tällaista tarkoitusta siitä johtuvine tarpeellisine säännöksineen.

Asianomaisen valiokunnan tähän pykälään tekemä lisäys, että Rahatoimikamarin luvalla saa lykätä raportin antamisen toistaiseksi, lienee johtunut juuri edellä kerrotusta seikasta. Mutta kun paitsi teknillisiä laitoksia muutaan itsenäiset tilivirastot eivät varsin helposti voi saada näitä raporttitietoja, joita esimerkiksi sairaalain tiliviraston on saatava lukuisilta laitoksilta, val-

miiksi laadittuina toimitetuiksi rahatoimikonttoriin ennen seuraavan kuukauden 10 päivää, joka määräaika on pykälässä säädetty, tulisi luultavasti käymään niin, että sääntö muuttuisi poikkeukseksi ja poikkeus säännöksi.

Edellä esitetyistä syistä näyttää raporttien lähettäminen rahatoimikonttoriin olevan siirrettävä hiukan myöhemmäksi, nimittäin enintään kuukauden 15 päivään. Rahatoimikonttori saisi siinäkin tapauksessa riittävästi aikaa, likimain puoli kuukautta, kirjanpitoa yhdistelemiseen. Tämän johdosta olisi mainittu poikkeussäännös poistettava.

Esillä olevan 25 §:n säännös ja tarkoitus ovat pääasiassa samat kuin 33 §:n 1 momentin, siihen katsomatta että edellisessä puhutaan „raporteista“ ja jälkimmäisessä „bilansseista“. Sekä raporttien että bilanssien täytyy olla otteita samoista tileistä ja perustua niihin. Nämä molemmat asiakirjat kävisi edullisesti yhdistäminen „bilanssiraportiksi“. Tällä tavoin päästäisiin tekemästä kaksinkertaista työtä joka kuukausi. Rahatoimikonttori tarvitsee kuukausittain kirjanpitoaan varten oikeastaan vain semmoiset raportit, joissa on tietoja menoista ja tuloista yksinomaan luvuttain eikä välittömästi tarvitse 33 §:ssä mainittuja kuukausibilansseja. Rahatoimikonttorin yleispääkirjassa ovat nimittäin 31 §:n 1 momentin mukaan ainoastaan vuosirahasäännön luvut ynnä muut tarpeelliset ylimääräiset tilit. Rahatoimikonttori tarvitsee ainoastaan neljännesvuosittain tilivirastoista semmoisia tietoja, jotka myös kohdistuvat vuosirahasäännön momentteihin, nimittäin voidakseen laatia 33 §:n 2 momentissa määrätyt, Maistraattiin, Kaupunginvaltuustolle y. m. annettavat seikkaperäiset neljännesvuosibilanssit. Itsenäisillä tilivirastoilla olisi tästälähin täydellinen kirjanpito kullakin eri alallaan, joten rahatoimikonttori hoitaa yksityiskohtaisen kirjanpidon ainoastaan niiden laitosten puolesta, joilla ei ole omaa tilivirastoa.

Kun joka tapauksessa tilivirastojen on laadittava tuollaiset seikkaperäiset kuukausibilanssit revisionikonttorille, näyttää erittäin sopivalta, että rahatoimikonttorikin saa edellä mainittujen kuukausiraporttien sijasta nämä täydellisemmät bilanssiraportit.

Edellä mainittu molempain säädettyjen tietojen yhdistäminen toimitetaan aivan yksinkertaisesti siten, että kuukausiraportteihin, joissa sen ohessa olisivat kaikki momentit, lisättäisiin ainoastaan sarakkeet budjettieriä sekä vuoden kulloinkin kuluneeseen osaan kohdistuvien menojen ja tulojen summia varten. Yhtenäinen ja jakamaton bilanssiraportti olisi siten valmis ja käytettävissä sekä 25 että 33 §:ssä mainittuihin tarpeisiin.

Vaikka 25 § kokonaisuudessaan käsittelee kirjanpitoa, on se ehdotuksessa pantu nimikkeen III Kassahallinto kohdalle, minkä johdosta näyttää sopivalta panna ehdotetulla tavalla yhdistetty pykälä nimikkeen IV Kirjanpito kohdalle täydentävän 33 §:n sijaan.

- 26 §. Tämän pykälän 2 ja 3 momenttiin ehdotetut muutokset eivät kaivanne lähempää perustelua, kun muun muassa näyttää selvältä, ettei alitilitittäjä, mutta ei myöskään kassanhoitaja saa sekottaa kaupungin varoja omiin taikka muiden yksityisiin varoihin.
- 27 §. Ensimmäiseen momenttiin ehdotettu lisäys johtuu edellä rahatoimikamarin ehdotuksen 20 §:n kohdalla esitetystä perustelusta.

IV. Kirjanpito.

- 28 § 1 mom. Kun kaupungin eri kassavirastoista ainoastaan rahatoimikonttorille on hallussaan kruunun ja ylimääräisiä varoja, lienee paikallaan muodostaa säännös tämän mukaisesti.
- 30 § 1 mom. Tähän on lisätty sana „*laitos*“, jotta selvästi kävisi ilmi, että yleismääräys ei koske ainoastaan itsenäisiä tilivirastoja, vaan kaikkea kaupunginhallintoa, missä tilinpito on tarpeen.
- 3 mom. Määräystä että kirjanpito on päivälleen toimitettava tuskin voidaan noudattaa, minkätähden tähän on lisätty sana „*sikäli*“. Revisionikonttorin tähän momenttiin ehdottama lisäys kirjanpidon päättämisestä kultakin kuluneelta kuukaudelta näyttää olevan erittäin tärkeä, niinkuin näkyy Rahatoimikamarin ehdotuksen 25 §:n kohdalla esitetystä perustelusta.
- 31 § 1 mom. Tähän momenttiin ehdotettu muutos johtuu siitä, että kaupungin liike-toimitukset käsittävät muutakin kuin *rahaliikettä*.
- 33 §. Tämä pykälä on käsitelty 25 §:n yhteydessä.
- 39 § 3 mom. Osa 41 §:ä on 25 ja 33 §:än ehdotettujen muutosten johdosta siirretty tähän; 41 §:n ensimmäinen säännös kuuluu sen johdosta 39 §:än. Kun 41 §:ssä sitä paitsi ei ole käytetty aivan täsmällistä sanontaa, vaan esimerkiksi puhutaan „ylitetystä menosta“ vaikka ehkä „määräraha on ylitetty“, on samalla sanontaan tehty eräitä muutoksia.

V. Inventtaus ja omaisuusluettelot.

- 45 § 2 mom. Tähän on Rahatoimikamarin valiokunta tehnyt huomattavan muutoksen. Komitean ehdotuksessa säädetään, että kunkin tilivaraston on pidettävä tarkkaa kontrolliluetteloa hankitusta uudesta irtaimistosta. Tämä tehtävä on valiokunnan ehdotuksessa pantu revisionikonttorin velvollisuudeksi, vieläpä ilman minkäänlaista perustelua. Olkoon heti sanottu, että revisionikonttori tuskin vastaisuudessakaan, vaikka sen henkilökuntaa jonkin verran lisätään, voi suorittaa tätä työtä. Semmoisen luettelon laatiminen, jonka avulla tehokkaasti voitaisiin toimittaa kaikkien virastojen ja laitosten omaisuusluet-

telojen sekä varasto- ja tarveainekirjain tarkkailu, vaatisi tietenkin vähintään yhtä paljon asiantuntemusta ja työtä kuin virastot ja laitokset itse käyttävät saadakseen kaikki uudet erät merkityiksi kaikkiin näihin luetteloihin ja kirjoihin. Tässähän ei tule olla kysymys ainoastaan konttoritarvikkeista, huonekaluista ynnä muista semmoisesta, vaan myös ja etusijassa niistä monista ja monenlaatuista työ- ja konekaluista, koneista, tarveaineista, parseleista ja kaikenlaatuista varastoista, joita kaupungilla on ja joita se alinomaan tarpeitaan varten hankkii. Kysymyksessä on tuhansia tavaralaskuja ja lukuisia suuria rahamääriä. Perinpohjaisia ammattitietoja lukuisilla toisilleen vieraila aloilla tarvittaisiin, jotta useistakin näistä tavaralaskuista voisi poimia ja nimittää kaikki ne moninaiset erät, jotka useinkin ovat merkittynä tai osotettuina ainoastaan numeroilla, sovinnaisilla merkeillä, ammattisanoilla y. m. osin monenlaatuisten laajain sekä koti- että ulkomaisten tehdashinnastojen mukaisesti. Jos olisi ajateltavissa mahdolliseksi virastoista ja laitoksista erillään saada aikaan tuollainen jättiläisluettelo, joka olisi siinä määrin täydellinen, että sitä todella voisi käyttää ohjeena, tarvittaisiin siihen varmaankin melko suuren virkailijajoukon asiantuntemus ja uuttera työ. Tuollaisia ammattitietoja tuskin kuitenkaan voi vaatia revisionikonttorilta. Sitä varten olisi samalla revisionikonttorin henkilökuntaa edelleen lisättävä. Joka tapauksessa syntyisi runsaita menoja ja runsasta työtä *kaksin kerroin*.

Jos tuollaisia täydellisiä kontrolliluetteloja pidetään tarpeellisina, ei ole muuta keinoa, kuin jättää niiden laatiminen virastoille ja laitoksille itselleen, Mutta edellä esitetyistä syistä näyttää revisionikonttorista siltä, kuin ei niiden avulla kaupungille saatava etu ja hyöty vastaisi tuollaisen kaksinkertaisen menettelyn vaatimia vuotuisia kustannuksia ja suurta työtä. Skandinavian maiden suurimmissa kaupungeissa tyydytään inventtaukseen, jonka yksinomaan virastot ja laitokset toimittavat. Revisionikonttoria ei ole katsottu ensinkään voivan rasittaa inventtauksen tarkastamisella. Useimmissa kaupungeissa ei edes ole kaupunginvaltuuston valitsemia erityisiä inventtaajia.

Esillä olevain säännösten mukaan toimittaisivat inventtauksen meillä laitokset ja lautakunnat, mutta sitä valvoisivat ei ainoastaan revisionikonttori, vaan myös tästälähin vuoden umpeen toimessa olevat kaupungin erityiset inventtaajat. Täytyy edellyttää näiden molempain tarkastuslaitosten täyttävän velvollisuutensa asiallisella ja tyydyttävällä tavalla. Revisionikonttorin mielestä olisi määräys näiden kontrolliluetteloiden laatimisesta poistettava.

Näihin pykäliin on tehty eräitä vähäitä muodollisia muutoksia, jotka 45 ja 46 §. osittain ovat johtuneet valiokunnan omastakin, näiden pykäläin kohdalla esitetystä perustelusta.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotus.

- 1 §. Kun komitea ehdotuksensa siv. 104 olevan perustelun mukaan on tarkoittanut, että inventtaajat olisivat toimessa vuoden umpeen, näyttää tämä seikka olevan asiaa koskevassa säännöksessä selvemmin lausuttava.
- 3 §. Tarpeetonta lienee tässä määrätä, että „yhden tai useampain“ revisionikonttorin virkamiesten tulee toimittaa ylvontaa, minkätähden tähän on tehty asianmukainen muutos. Sitä paitsi näyttää tässä jääneen huomaamatta muuan kaupungin tililaitosjohtosäännön 45 §:n mukaan inventtaajille ilmeisesti kuuluva tehtävä, minkätähden siitä on pantu määräys tähän.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntöehdotus.

- 3 §. Määräys että revisionikonttorin tulee *vähintään neljästi* vuodessa laskea kassavirastojen sekä näiden alitilittäjain huostassa olevat rahavarat näyttää liian vaativalta eikä ole asiallinen. Kokemuksesta konttori tietää, että tuollaiset inventtaukset useinkin vievät melko paljon aikaa. Jos edellyttää olevan tarkastettava ainoastaan kolmisenkymmentä kassaa, joista melko monet ovat maaseudulla, tulee siten toimitettavaksi vähintään 120 inventtausta vuodessa. Tämä lukumäärä on jo sinänsä sangen suuri, mutta voitaisiin saavuttaa revisionikonttorin muun toiminnan siitä kärsimättä sanottavaa haittaa, varsinkin kun ehdotuksen mukaan konttoriin asetettaisiin lisäksi yksi revisori. Mutta tämä seikka ei muuta asian periaatteellista puolta. Revisionikonttorin käsityksen mukaan saavutettaisiin tarkoitus eikä tehokkuuskaan joutuisi kärsimään, jos konttori niinkuin tähänkin asti saisi kunakin kertana ratkaista, onko syytä taajemmin tai harvemmin toimittaa inventtaus jonkun asianomaisen luona. Eräissä tapauksessa ehkä tarvitsisi inventtaus toimittaa useammin kuin neljästi vuotenaan, mutta se kävisi vaikeaksi, jos jokaisen kassanhoitajan luona olisi pakko toimittaa vähintään neljä inventtausta. Jos tuollainen vähin määrä on ehdottomasti säädettävä, näyttää luku *kolme* olevan lähellä ylärajaa. Tässä on myöskin huomattava, että kassa- ja tililaitosjohtosäännön 27 §:n mukaan kassavirastojen ylempäin virkamiesten tulee vähintään kerran kuukaudessa laskea virastonsa kassa.

Lisäys „edeltäpäin ilmoittamatta“ on tehty sen mukaisesti mitä kassa- ja tililaitosjohtosäännön 27 §:n 1 momentissa säädetään inventtauksesta.

Kumpaisessakin ehdotuksessa näytettävät säännökset jonkin verran epäselviltä ja epätäydellisiltä. Sanalla „määräyksiä“ voidaan käsittää ainoastaan ohjesäännöissä olevia määräyksiä. Sen ohessa tarvitsee revisionikonttori ehdottomasti kaikki taloudellista liikettä ja hallintoasioita koskevat pää-

tökset. Määräys „hyvissä ajoin“ näyttää liian epämääräiseltä tai revisionikonttoriin kuulumattomasta varsin tuntemattomalta. Lisäksi lienee huomattava, että laajan kirjoittelun välttämiseksi täydellinen jäljennös, esimerkiksi pöytäkirjanote, sinänsä jo on täysin tyydyttävä „tieto“. Näistä seikoista johtuvat pykälään ehdotetut muutokset.

Revisionikonttorin kokemuksen ja vakaumuksen mukaan on jonkin verran 8 § 1 mom. liian varhaista antaa kertomus revisionikonttorin toiminnasta vuositilintarkastajille viimeistään huhtikuun 1 päivänä. Sittenkun keskustilivirasto, rahoituskonttori, on helmikuun 1 päivään asti saanut muiden virastojen tilinpäätökset ja muut asiakirjat, täytyy mainitun konttorin saada häiritsemättä pitää niitä hallussaan ja käsitellä niitä laajassa kirjanpidossaan laatiessaan yleistilinpäätöstä, jonka ynnä kaikkien asiakirjan järjestelyn ja nidottamisen tulee olla suoritettu maaliskuun 1 päivään mennessä. Muiden tilivirastojen tilinpäätösaikana tammikuussa ei revisionikonttorilla ole myöskään voinut olla tilaisuutta tarkastaa kaikkia joulukuun tilejä eikä vuoden lopputoimintuksia, syystä että virastot tuona kiireisenä aikana itse yhtämittaa tarvitsevat tilikirjojaan. Kun revisionikonttori siis varhaisintaan maaliskuun alussa saa käytettäväkseen kaikki nämä laajat tili- ja asiakirjat monilukuisine tilitodisteineen, tarvitsee konttori vähintään kolme viikkoa ehtiäkseen tarkastaa ne ynnä itse tilinpäätöksen. Revisionikonttori voi siis vasta huhtikuun alussa käydä laatimaan vuosikertomustaan, johon työhön, huomioon ottaen lukuisat tarvittavat yhdistelmät ja laskelmat, hyvinkin menee lähes kaksi viikkoa. Vuositilintarkastajilla on ennen huhtikuun 15 päivää riittävästi työtä, nimitäin kaikki edellisenä vuonna laaditut revisionipäiväkirjat y. m. Mainitusta ajankohdasta lähtien on heillä vielä jäljellä kokonainen kuukausi revisionikonttorin vuosikertomuksen tarkastamista ja oman kertomuksensa laatimista varten. Nykyisen puutteellisen ja epäajanmukaisen tilitysjärjestelmän johdosta on revisionikonttorin kertomuksen laatiminen tähän asti kestänyt kapaleen matkaa toukokuuhun ja sentähden valmistunut liian myöhään. Mutta jos se valmistuu, niinkuin nyt ehdotetaan, noin kolme viikkoa aikaisemmin, on tämä täysin riittävä.

Revisionikonttorin vakinaisten virkamiesten luvun vähentämistä komi-9 § 1 mom. tean ehdottamasta määrästä yhdellä pitää konttori kaikin puolin pätevästi perusteltuna. Rahatoimikamarin valiokunnan ehdotuksen johdosta vähenevät nimittäin samalla revisionikonttorin työtehtävät verraten suuressa määrässä. Mutta revisionikonttori on joka tapauksessa sitä mieltä, että yhden reviisoreista tulisi nauttia jonkin verran korkeampaa palkkaa kuin muiden, ja sopisi häntä sanoa, ei „ylireviisoriksi“, sillä kaupungin ylireviisorinahan on juuri kaupunginreviisori, mutta kyllä „ensimmäiseksi reviisoriksi“. Revisionikonttorin mielipide tässä kohden perustuu pääasiassa siihen, että näin menetellen olisi jonkin verran mahdollisuutta virkaylennykseen tässä varsin

rasittavassa toimessa sekä että, sen mukaisesti mitä Rahatoimikamarin vähemmistö on pöytäkirjaan lausunut käsityksensä ehdotetusta palkkaussäännöstä kokonaisuudessaan, olisi tärkeää ainakin johonkin reviisorinvirkaan saada tavallista kyvykkäämpi henkilö. Tämä olisi varmaan helpommin saavutettavissa, jos yhdelle reviisorille vahvistettaisiin jonkin verran runsaampi palkka. Ensimmäisen reviisorin tehtävät olisivat samat kuin muidenkin, mutta tietysti revisionikonttori sijoittaisi hänet siihen tilivirastoon, missä verraten parhaita tietoja ja suurinta kokemusta revisionitöissä tarvitaan. Mainittu ensimmäinen revisori hoitaisi kaupunginreviisorin estettynä ollessa hänen tehtäviään.

„Vakinaisilla apulaisilla“, joita ei vuosirahasäännössä kuitenkaan luetella kutakin erikseen, käsitettäisiin semmoisia apulaisia, jotka kaupunginreviisori johtosääntönsä mukaan on ottanut konttorin palvelukseen, ei tilapäistyöhön, vaan vakinaisiksi, kun taas tilapäisiä apulaisia sopisi sanoa „ylimääräisiksi apulaisiksi“.

Mitä tulee nimityksiin *notaari* tai *kanslisti*, ei revisionikonttori, sittenkun esitetyistä syistä on luovuttu vaatimasta lainopillista tutkintoa, voi puoltaa kumpaistakaan. Samaten kuin konttoristi näyttää kuuluvan konttoriin, lienee kanslistin palveluspaikka lähinnä kanslia, jommainen revisionikonttori ei ole. Mainitun virkamiehen pääasiallisimpana työtehtävänä on Kaupunginvaltuuston ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten rekisteröiminen sekä muu luettelointityö, joten tähänastinen *reistraattori* nimitys lienee sopivin.

2 mom.

Revisionikonttorin vakinaisten virkamiesten kelpoisuusehtoihin nähden pyytää konttori yhtyä Rahatoimikamarin valiokunnan mietinnön sivulla 16 esitettyyn lausuntoon, varsinkin kun tietävästi ei ole olemassa montakaan revisionialaan perehtynyttä henkilöä, jotka sen ohessa olisivat erityisesti perehtyneet kunnallisiin tehtäviin, jotka kaikki kelpoisuusvaatimukset alkuperäisessä ehdotuksessa määrättiin ehdottomiksi.

Niinkuin aivan luonnollista näyttää olevan, asetetaan kaupungin virkamiehet ylipäätään voimassa olevain johtosääntöjen mukaan *asianomaista päällikköä tai johtajaa kuultua*. Revisionikonttoriin nähden, jonka palvelushenkilöinä tulee olla erikoisia ammattimiehiä, ei olisi hyvin harkittua poiketa tästä säännöstä. Tutkiessaan hakijain ammattitietoja ja sopivaisuutta revisionityöhön saisi Maistraatti varmaan arvokasta tukea kuulemalla kaupunginreviisorin mieltä.

11 §.

Kun revisionikonttorin ehdotuksen mukaan olisi olemassa ensimmäinen revisori, lienee komitean ehdotuksesta poistettu kaupunginreviisorin ja hänen sijaistensa yhtäaikaista virkalamoa koskeva määräys palautettava johtosääntöön.

12 § 1 mom.

Tässä käytetystä sanonnasta saa sen käsityksen, että virkavapautta on

anottava kirjallisesti, siinäkin tapauksessa että kaupunginreviisori tarvitsee ainoastaan parin päivän loman. Tästä syystä ehdotetaan sanontaa muutettavaksi.

Kun määräys viransijaisen kustantamisesta, siinä tapauksessa että virkavapaus kestää neljäätoista päivää kauemmin, ei osota, onko viransijainen kustannettava myöskin neljältätoista ensimmäiseltä päivältä, mutta se oikeutta myöten ei liene ollut tarkoitus, näyttää tämä asianlaita olevan selvästi julki-lausuttava.

4 mom.

Kun muuten viransijaisen palkkaaminen, eritoten taudintapauksessa, on kaupungin kaikkia virastoja ja laitoksia koskeva kysymys ja epätietoisuutta aina on ollut olemassa siitä, miten tässä kohden on meneteltävä, sekä kun eri virastoissa kuuluu noudatetun eri menettelyä, lienee paikallaan muuttamalla sanalla kajota tähän seikkaan mikäli mahdollista täyden selvän saamiseksi asiaan esillä olevassa uudessa johtosäännössä. Virkamiehen tarvittaessa virkavapautta olisi ero tehtävä toiselta puolen yksityisasiain tai myös n. s. yleisen heikkouden tai kivulloisuuden vuoksi haetun virkavapauden välillä, näissä tapauksissa kun virkamies kykenee ratkaisevasti tahi ainakin jossain määrin arvioimaan tarvitsemansa virkavapauden pitkäkkisyyttä, ja toiselta puolen taudintapauksen johdosta pakollisen virkavapauden välillä, kun virkamies on kykenemätön saapumaan virkaansa eikä tietysti taudin pitkäkkisyyttä voi edeltäpäin arvata. Jälkimmäisessä tapauksessa ei virkamiehen näy olevan menetettävä palkkaansa yhtä pian kuin edellisissä tapauksissa, varsinkin kun hän ei ennen taudin alkamista ole tiennyt eikä voinut järjestää asioitaan ja hän sitä paitsi yhtä arvaamatta joutuu suorittamaan menoja terveytensä palauttamiseksi. Mainittujen asianhaaran perusteella lienee virkamiehelle taudintapauksessa maksettava täydet palkkaetunsa ainakin yhdeltä kuukaudelta.

Kun virkamies on saatettava oikeudessa vastaamaan Kaupunginvaltuuston eikä Maistraatin päätöksen mukaan ja siis Kaupunginvaltuusto käsittelee asian, näyttää kysymys, tuleeko syytteenalaisen saada palkkansa vai ei, joka asia sen ohessa on taloudellista laatua, olevan Kaupunginvaltuuston eikä Maistraatin ratkaistava. Maistraatti kaupungin hallituksena ainoastaan pidättää hänet virantoimituksesta. Voipi sattua semmoisiakin tapauksia, joissa ei ole syytä riistää syytetyltä hänen palkkaansa, minkätähden on asiasta ehdotettu lisäsäännös. — Määräyksen sisällyksen selvennykseksi näyttää olevan syytä sijoittaa Rahatoimikamarin lopullisessa ehdotuksessa olevat (*Pain. asiakirj. N:o 50*) lauseet toiseen järjestykseen.

Kun revisionikonttorin lausuntoja on pyydetty ja luultavasti vastedeskin pyydetään muistakin taloudellisista asioista kuin kassahallintoa, kirjanpitoa ja tarkkailua koskevista, näyttää säännökseen olevan tehtävä asiallinen muutos.

- Viim. mom. Sen johdosta mitä edellä on lausuttu ensimmäisestä reviisorista on tähän momenttiin tehty muutos.
- 16 §
4 mom. 11). Kun vuoden varrella esiintyy menoja, joita ei ole merkitty vuosiraha-sääntöön, lienee sanat „sen vuoden rahasäännön mukaisesti“ poistettava. — Kun tarkastukseen ehdottomasti kuuluu senkin seikan tarkkaaminen, että menot ovat asianmukaisilla tilitodisteilla vahvistetut ja oikein tileihin merkityt, näyttää tämän mukainen säännös olevan pantava ehdotetun sijaan.
- 7 mom. Kun kassa- ja tililaitosjohtosäännön 44 §:n mukaan on pidettävä luetteloja ei ainoastaan kalustosta, vaan myöskin kaupungin kiinteästä omaisuudesta, on tätä koskeva lisäys tehty.
- Viim. mom. Kun reviisoriin pitämistä revisionipäiväkirjoista käy selville sekä tarkastustyön kulku että siinä tehdyt huomiot, ei kuukausittainen kirjallinen selonteko enää liene tarpeellinen, minkätähden momentti ehdotetaan poistettavaksi.
- 18 § 2 mom. Edellä esitetyn perustelun mukaan eivät kaikki laskut ja tilitodisteet sisältyisi erityisiin maksumääräsyhteenvetoihin, minkätähden sanonta on muutettu komitean ehdotuksen vastaavan kohdan mukaisesti.
- 3 mom. Niinkään viimeksi mainitun ehdotuksen mukaisesti on sanan „maksumääräysten“ sijaan pantu sana „tilitodisteiden“, koska kirjanpitoa useimmissa tapauksissa ei toimiteta maksumääräyksistä, vaan välittömästi laskuista ja reversaaleista.

Revisionikonttorin *palkkaussääntöön* nähden olisi 9 §:n kohdalla esitetyssä perustelussa mainituista syistä ensimmäisen reviisorin vuosipalkka *9,000 markkaa*, joten palkkaussäännön loppusumma kohoaisi 1,500 markalla. Jollei Kaupunginvaltuusto kuitenkaan haluaisi myöntää tätä lisäystä Rahatoimikamarin valiokunnan varsin paljon supistamaan palkkaussääntöön, olisi jäljellä se keino, että kaupunginreviisorin palkka vähennettäisiin 12,000 markasta 11,000 markkaan ja erotuksella korotettaisiin ensimmäisen reviisorin palkkaa, joka siten kohoaisi *8,500 markkaan*. Verraten niihin palkkauksiin, joita lukuun ottamatta henkilöllisiä palkanlisäyksiä, vastaavissa toimissa olevilla kaupungin virastojen päälliköillä nykyään on, ei 11,000 markan pohjapalkka kaupunginreviisorille ainakaan olisi mainittuja palkkoja alempi. Tosin pitää Rahatoimikamari lausunnossaan (*Pain. asiakirj. N:o 50, siv. 2*) revisionikonttorin palkkaussääntöä „liian niukkana nykyiseen kalliseen aikaan nähden“. Mutta, niinkuin Rahatoimikamari sen ohessa huomauttaa, revisionikonttorinkin palkkaussääntö tulee vastaisessa palkanjärjestelyssä otettavaksi asianmukaisen vertailevan tarkastuksen alaiseksi.

Mitä vihdoin tulee ponsiin, joita Rahatoimikamari ehdottaa Herrain Kaupunginvaltuusmiesten hyväksyttäväksi, pyytää revisionikonttori lausua seuraavaa:

Ei näytä mahdolliselta, että kaupungin kassa- ja tililaitoksen hyväksytyt 1 ja 7 ponsi. johtosääntöehdotus voisi tulla noudatettavaksi 1918 vuoden alusta, sillä sitä ennen on useita välttämättömiä ja vaikeanlaisia toimenpiteitä tarpeen. Ensimmäinen toimenpide olisi, niinkuin 7. ponnassa ehdotetaan, että kaupungin kaikkia johto- ja lautakuntia kehoitettaisiin laatimaan ja Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähettämään ehdotuksensa tästä johtuviksi nykyisten johtosääntöjensä muutoksiksi ja lisäyksiksi. Tämä työ vie melko paljon aikaa. Vaikka olisikin ajateltavissa, että kaupungin johto- ja lautakunnat kukin erikseen ja kaikki alastensa virastojen ja laitosten avulla voisivat yleisen johtosäännön lukuisista pykälistä ottaa kullekin tarpeelliset ja sopivat määräykset sekä niiden perusteella laatia uudet johtosääntönsä, joutuisi kuitenkin eri johtosääntöjen yhdenmukaisuus ja yhtäpitävyisyys näissä ammattikysymyksissä varmaankin uhanalaiseksi. Joka tapauksessa on varsin runsasta eikä aivan helppoa ammattityötä kaikkien näiden elinten saattamisesta yleisen johtosäännön perusteella säännölliseen ja yhtäpitävään toimintaan siten hyväksytyen uuden järjestelmän mukaisesti. Sitten täytyy erinäisiä uusia virkoja perustaa, julistaa avonaisiksi ja täyttää, ja vihdoin on selvitettävä ja määrättävä tarpeellisten tili- ja asiakirjain laatu. Kaiken tämän tulisi olla suoritettu ennen uuden johtosäännön voimaan astumista. Ja tähän tarvitaan epäilemättä aikaa paljon enemmän kuin ne enintään pari kuukautta, mitkä Kaupunginvaltuuston tehty päätöksensä olisivat jäljellä kuluva vuodesta. Kun lisäksi otetaan huomioon, että tililaitos- ja kassauudistuksen käytännöllinen toimeenpano välittömästi riippuu ainakin rahatoimikonttorin uudesti järjestämisestä, jota varten ei vielä ole ehdotusta valmiina, näyttää selvältä, että kaupungin kassa- ja tililaitoksen uusi johtosääntö ei voi tulla noudatettavaksi 1918 vuoden alusta.

1916 vuoden vuositilintarkastajat lausuiivat viime keväänä antamassaan kertomuksessa: „Pääasia on, että se tai ne henkilöt, joille sitten uskotaan uudistuksen käytännöllinen toteuttaminen, omaavat riittävää ammattitietoa, alotekykyä ja auktoriteettia“. Tähän lausuntoon yhtyen revisionikonttori pitää tarpeellisena, että tähän tehtävään valitaan yksi tai pari hyvin sopivaa henkilöä.

Sitä vastoin eivät mitkään tuollaiset seikat estä vahvistamasta invent-1 ja 2 ponsi. taajain johtosääntöä sekä revisionikonttorin johto- ja menosääntöä noudatettavaksi ensi vuoden alusta. Sen sijaan että kassa- ja tililaitoksen uuden johtosäännön soveltaminen voi alkaa ainoastaan kalenterivuoden alusta, voi revisionikonttorin uudesti järjestämisen toimeenpanna vuodenaikaan katsomatta. Sopivinta kuitenkin olisi, että uudistus toimeenpantaisiin vuoden alku-

puolella. Ja hyvä olisi, jos niin tehtäisiin. Ainakin on nykyinen revisionikonttori vähäisine henkilökuntineen jo sangen kauan ollut lisätöyvoimain tarpeessa, minkä ohessa kokemus on osottanut, että uudet reviisorit, vaikka ovatkin taitavia tilimiehiä, tarvitsevat melko pitkän ajan voidakseen virastojen ja laitosten jo taitavain toimihenkilöjen työn tarkastajina ehtiä erikokoisesti tutustumaan voimassa oleviin asetuksiin sekä Kaupunginvaltuuston ja muiden kaupunginviranomaisten vuosien varrella tekemiin ja antamiin monilukuisiin päätöksiin sekä muuten perehtymään vaativaan työalaansa.

Revisionikonttorin johtosäännön 9 §:n 2 momentin perusteluissa on konttori lausunut suotavaksi, että Maistraatti laatiessaan ehdotusta revisorinvirkain täyttämiseksi kuulisi kaupunginrevisorin mieltä. Olisi sentähden varmaankin sopivaa ensin täyttää kaupunginrevisorinvirka, minkä jälkeen revisorinvirat heti julistettaisiin avonaisiksi ja täytettäisiin.

Edellä esitetyn johdosta esittää revisionikonttori kunnioittaen, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä ehdotuksen Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännöksi, välittömästi tiedoksi saatettavaksi, mutta noudatettavaksi ja sovellettavaksi viimeistään 1919 vuoden alusta;

käskää Rahatoimikamarin hyvissä ajoin puhutella ja valita yhden tai kaksi asiantuntijaa, jotka asianomaisten virastojen ja laitosten myötävaikutuksella laatisivat ehdotukset tarpeellisiksi havaituiksi voimassa olevain johtosääntöjen muutoksiksi ja lisäyksiksi sekä olisivat muutenkin apuna uuden järjestelmän käytäntöön saattamisessa;

käskää kaikkien johto- ja lautakuntain, tutkittuaan ja hyväksytyttyään edellisessä ponnassa tarkoitettut ehdotukset, hyvissä ajoin antaa ne Kaupunginvaltuuston vahvistettaviksi;

vahvistaa Helsingin kaupungin revisionikonttorin johto- ja palkkaussäännön ehdotukset noudatettaviksi 1918 vuoden alusta;

revisionikonttorin uudesti järjestämisen johdosta irtisanoa konttorin nykyisen vakinaisen virkamiehen — revisorin — virastaan;

kehottaa Maisrtaattia hyvissä ajoin julistamaan kaupunginreviisorinviran avonaisena haettavaksi sekä Kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotuksen viran täyttämiseksi, ja tämän viran tultua täytetyksi menettelemään samaten revisorinvirkoihin nähden; samoin kuin

hyväksyä Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotuksen sekä määrätä vuosipalkkioksi 500 markkaa inventtaajain puheenjohtajalle ja 400 markkaa kullekin inventtaajalle.

Gunnar Winter.

HELSINGIN KAUPUNGIN
REVISIONIKONTTORI.

*Helsingissä,
lokak. 19 p:nä 1918. Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunalle.*

N:o 18.

Kun revisionikonttorille on tunnettua, että Valmisteluvaliokunta on käsiteltäväksi ottanut kysymyksen kaupungin kassa- ja tililaitoksen sekä vakituisten revisionin uudesta järjestämisestä ja kun revisionikonttorin syyskuun 29 päivänä 1917 antamassa lausunnossa oleva ehdotus konttorin menosäänöksi perusteluineen ei nyttemmin eräiltä kohdin enää voi pitää paikkaansa, pyytää revisionikonttori kunnioittavimmin esittää seuraavaa:

Palkanjärjestelykomitean ehdotuksen mukaisesti on Kaupunginvaltuusto jo vahvistanut vakinaisen revisorin palkaksi 8,000, reistraattorin palkaksi 4,000 ja vahtimestarin palkaksi 2,000 markkaa, jotka palkat siis ovat konttorin lausunnossa esittyjä määriä korkeammat. Tästä näyttää luonnollisesti johtuvan, että myöskin mainitussa lausunnossa ehdotetun ensimmäisen revisorin palkkaa olisi jonkin verran korotettava ja näin sitä suuremalla syyllä, kun on olemassa aniharvoja henkilöjä, jotka ehdotetun johtosäännön vaatimusten mukaan todella ovat perehtyneet sekä tililaitokseen että kunnalliseen alaan, ja nämä kykenevät henkilöt mieluummin antautuvat taloudellisesti edullisempaan toimintaan kuin mitä kunta tarjoaa. Mainittuja ominaisuuksia jonkin verran surremmassa määrässä tulisi kaiketi ainakin kaupunginrevii-

sionin kahdella ensimmäisellä virkamiehellä olla. — Näin ollen ja kun esimerkiksi kaupungin laitosten vakinaisilla kamreereilla nyttemmin on jopa 10,000 markan pohjapalkka, ei tässä ensimmäiselle revisorille ehdotettu 9,500 markan vuosipalkka näytä liialliselta. Revisionikonttori katsoo sen ohessa olevan toistaminen konttorin johtosäännön 9 §:n 1 momentin kodalla (tämän lausunnon siv. 15—16) esitetyn lausunnon että olisi toivottavaa, että yksi Rahatoimikamarin ehdottamista revisoreista olisi *ensimmäinen* revisori. — Eräät perustelun kohdat sekä revisionikonttorin lausunnossa esitetyt vaihtopuoliset palkkaehdotukset ovat nyttemmin epäajanmukaisina kadottaneet merkityksensä.

Edellä lausutun pyytää revisionikonttori kunnioittaen esittää Valmisteluvaliokunnan huomioon otettavaksi.

Gunnar Winter.

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotus.

I. Vuosirahasääntö.

1 (1) §.

Helsingin kaupungin vuosirahasääntö laaditaan kalenterivuodelta. Sitä varten tulee kaupungin (poist.) johto- ja lautakuntien *sekä eri laitosten* ennen syyskuun loppua kunakin vuotena rahatoimikamariin antaa yksityiskohtaiset *erityisarviot* seuraavana vuonna olevista menoistaan ja tuloistaan.

Rahatoimikamari on velvollinen täten saamiensa tietojen perusteella laatimaan täydellisen vuosirahasääntöehdotuksen ja antamaan sen ennen marraskuun 15 päivää maistraattiin sellaista jatkuvaa käsittelyä varten, kuin joulukuun 8 päivänä 1873 kunnallishallituksesta kaupungissa annetun arm. asetuksen 59 §:ssä säädetään.

2 (2) §.

(Rkmin ehdotuksen mukaisesti.)

3 (3) §.

(Rkmin ehdotuksen mukaisesti.)

4 (4) §.

Vuosirahasääntöön on merkittävä, mitkä määrärahat ovat *arvio- ja mitkä* siirtomäärärahoina pidettävät.

Jos määräraha on siirtomäärärahaksi merkitty, voidaan siitä jäänyt säästö varata vastedes käytettäväksi siihen tarpeeseen, mihin määräraha on aiottu. Muun määrärahan ylijäämä on kaupunginkassan säästönä pidettävä, eikä sitä saa seuraavana vuotena käytettäväksi siirtää.

Määrärahaa ei saa ylittää, vaan on kaupunginvaltuustolta kussakin eri tapauksessa lisämäärärahaa anottava. Kiireellisissä tapauksissa, kun asiaa ei ennätetä kaupunginvaltuuston päätettäväksi alistaa, olkoon rahatoimikamari oikeutettu sallimaan maksun suorittamisen, jota varten määrärahaa ei ole käytettävänä. Kuitenkin on ilmoitus tästä viipymättä kaupunginvaltuustolle tehtävä.

Poikkeuksena tästä on arviomääräraha, jonka, vaikkakin suhteellisesti vähemmässä määrässä ja kunakin kertana asianomaisen lauta- tahi johtokunnan harjinnan mukaan, saa ylittää asianmukaista lisämäärärahaa hankkimatta.

5 (5) §.

Rahassa suoritettavien menojen ja tulojen ohessa on vuosirahasääntöön otettava sellaiset rahaksi arvioidut menot ja tulot, jotka johtuvat kaupungin vi-

rastojen ja laitosten keskinäisistä tavarantoimituksista ja työnsuorituksista, ollen arvio toimitettava sen alimman hinnan mukaan, minkä kaupungin laitokset veloittavat yksityisiltä kuluttajilta.

Vuosirahasääntöön merkitään niinkään kaupungin laitosten, lautakuntain ja virastojen käytettäväksi kaupungin omista kiinteistöistä annettujen huoneistojen vuokra, jos se kaupungille korvataan osittain tai kokonaan. Niinkään on vuosirahasääntöön merkittävä teknillisten laitosten konttokuranttileillä raha-toimikonttorissa kasvanut korko.

Menoksi merkitään se poistomäärä, mikä kaupunginvaltuuston vahvistaman kuoletuussuunnitelman mukaan on kaupungin teknillisten laitosten kiinteän omaisuuden ja koneiston arvosta vuosittain vähennettävä. *Tuloksi on merkittävä se kuoletusmäärä, minkä kaupunki suorittaa niistä lainainsa osista, joilla teknillisiin laitoksiin kuuluvan omaisuuden kustannukset on suoritettu. Näiden kahden määrän välinen ero on varattava teknillisten laitosten uutistöihin.*

II. Kassa- ja tilivirastot.

6 (6) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti.)

7 (7) §.

Kaupungin hallinnolliset johto- ja lautakunnat sekä eri laitokset luetaan kolmeen ryhmään:

1) ne, joilla on sekä oma tilivirasto (poist.) maksumääräysoikeuksin että oma kassavirasto ja joita sanotaan „kassallisiksi itsenäisiksi tilivirastoiksi“ eli „tilivirastoiksi“;

2) ne, joilla on oma tilivirasto (poist.) maksumääräysoikeuksin, mutta ei omaa kassavirastoa ja joita sanotaan „kassattomiksi itsenäisiksi tilivirastoiksi“; sekä

3) ne, joilla ei ole omaa tilivirastoa (poist.) maksumääräysoikeuksin eikä omaa kassavirastoa.

8 (8) §.

Kassallisia tilivirastoja ovat:

Rahatoimikonttori, joka on kaupungin keskuskassa ja keskustilivirasto;

Vaivaishoidon kanslia;

Sähkölaitos (poist.);

Kaasulaitos (poist.);

Vesijohtolaitos (poist.).

(Poist.)

9 (9) §.

Kassattomia tilivirastoja ovat:

Sairaalan tilivirasto; sekä

Rakennuskonttori (poist.).

(Poist.)

Näiden tilivirastojen kassavirastona on rahatoimikonttori.

10 (10) §.

Kaikkien muiden kuin 8 ja 9 §:ssä lueteltujen johto- ja lautakuntain *sekä eri laitosten* puolesta antaa maksumääräykset rahatoimikonttori, joka on niiden kassa- ja tilivirastona.

11, 12, 13 (11, 12, 13) §.

(Rkmin ehdotuksen mukaisesti.)

III. Kassahallinto.

14, 15, 16 (14, 15, 16) §.

(Rkmin ehdotuksen mukaisesti.)

17 (17) §.

Jos (poist.) veloitettu tulo ei tule määräajalla suoritetuksi eikä *virasto tai kannantamies* saa siitä mielisuosioin perityksi, on verolippu tai lasku, jonka käsittelemä maksu voimassa olevan asetuksen mukaan on heti ulosotettavaksi eräännytynyt, *rahatoimikonttorin toimesta* lähetettävä kaupunginvoudinkonttoriin. Muut veroliput ja laskut toimitetaan perittäviksi rahatoimikonttoriin, joka määrää asiamiehensä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin. Mitä asiamiehen toimesta siten saadaan perityksi, on rahatoimikonttorin kassaan maksettava *vastaavan viraston tai laitoksen* tilille merkittäväksi, ja on tästä *mahdollisimman pian* ilmoitettava *asianomaiselle virastolle tai laitokselle*.

Veroliput ja laskut, joiden määrää varattomuuden tai olemattomuuden tähden tai muista syistä ei voida periä, lähettää kassavirasto, revisionikonttorin toimitettua tarkastuksen, rahatoimikamariin varustettavaksi poistomääräyksellä, siinä tapauksessa että kamari katsoo syytä siihen olevan, *ja on tästä myös ilmoitettava virastolle tai laitokselle*.

18 (18) §.

(Rkmin ehdotuksen mukaisesti.)

19 (20) §.

Kaupungin lautakuntain, virastojen ja laitosten tulee suorittaa menonsa sen kassaviraston kautta, johon ne 8—10 §:n mukaan kuuluvat.

Ennen maksun suorittamista on lasku tai muu asiakirja, johon maksun suoritus perustuu, siinä virastossa tai laitoksessa, johon se kuuluu, asianomaisen virkamiehen tarkastettava ja kirjanpitoa varten varustettava tilimerkinnällä sekä laitoksen päällikön tai johtajan hyväksyttävä maksettavaksi. Ne laskut ja niiden tapaiset asiakirjat, joiden suoritus tapahtuu kassavirastossa, jossa maksuja suoritetaan kaupungin muidenkin virastojen ja laitosten puolesta, on sitä paitsi erittäin osotettava maksettaviksi, ja on maksumääräys tapahtuva sillä tavoin kuin maksumääräyksiä antamaan oikeutetun laitoksen johtosäännössä määrätään.

Maksun suorituksen tapahduttua jäävät laskut tai muut maksuasiakirjat asianomaiseen kassavirastoon, paitsi kun mainitut asiakirjat kuuluvat kassattomalle kaupungin tilivirastolle, jossa tapauksessa ne palautetaan viimeksi mainittuun virastoon.

Niistä henkilöistä, jotka kaupungin laitosten ja lautakuntain puolesta ovat oikeutetut hyväksymään laskut ja muut asiakirjat, joihin maksumääräys perustuu, on luettelot vuosittain annettava sille kassavirastolle, joka suorittaa maksut kysymyksessä olevan laitoksen tahi lautakunnan puolesta; samoin myös revisiionkonttorille.

20 (19) §.

(1 mom. poistettu ja hiukan muutettuna siirretty 19 (20) §:ään.

(Poist.) Ne laitokset ja lautakunnat, joiden toiminnan laadun harkitaan sitä vaativan, ovat oikeutetut rahatoimikamarin päättämässä rajoissa asianomaisesta kassavirastosta tilitystä vastaan saamaan ennakkovaroja käteisostosten y. m. tilapäisten pienempien menojensa suorittamiseksi sekä palkkainkin maksamiseksi, ellei se ole vältettävissä.

Viimeistään kunkin kuukauden viidentenä päivänä on edelliseltä kuukaudelta annettava *ensimmäisessä* kohdassa mainittujen ennakkovarojen käyttämisestä asianomaisen kassaviraston määräämään muotoon laadittu tili, johon on liitettävä asianmukaisesti maksettaviksi hyväksytyt ja kuitatut laskut, kuitit tai muut asiakirjat, ja tulee tilin olla tilittäjän ja hänen lähimmän esimiehensä allekirjoittama,

Jos ennakkovarojen hoitaja samalla toimittaa kaupunginvarojen kannantaa, riippukoon rahatoimikamarin harkinnasta, saako kannantavaroja poikkeustapauksessa menojen suorittamiseksi käyttää vai ovatko ne vähentämättä asianomaiseen kassavirastoon maksettavat.

Ellei *toisessa* kohdassa mainittua tiliä ole määrääjällä annettu, ryhtyköön asianomainen kassavirasto laiminlyönnistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

21 (21) §.

Maksu kassasta suoritetaan ainoastaan kuitattua *laskua tahi muuta kuitattua maksuasiakirjaa* vastaan. Kuitenkin on kassanhoitaja, kysymyksen ollessa kaupungin töissä käytettyjen työntekijäin palkkain maksamisesta, oikeutettu asianmukaisesti kirjoitetun maksumääräyksen perusteella väliaikaista kuittia vastaan maksamaan palkkauslistan osottaman rahamäärän sille henkilölle, jonka toimena palkkain maksaminen on, ja on palkkauslista, varustettuna työnjohtajan todistuksella palkkain maksamisesta, kuittina maksun suorittamisesta pantava maksumääräyksen oheen.

Vakuutetussa kirjeessä tai postiosotuksena lähetetty maksu katsottakoon määrälleen oikeaksi todistetuksi kuittilla, jonka asianomainen postitoimisto on kirjeen vastaanottamisesta antanut. Jos lähetys on toimitettu postilaitoksen kirjoihin merkityssä kirjeessä, on postilaitoksen kuittiin liitettävä vastaanottajan lähettämä tunnustuskirje heti sen saavuttua.

Rahoja maksettaessa pankkilaitokseen kaupungille avatulle tilille taikka rahatoimikonttoriin kassaviraston konttokuranttitilille on pankkilaitoksen tai rahatoimikonttorin antama kuitti tilitodisteena käytettävä. Tällaisia maksuja saadaan ilman eri määräystä toimittaa.

Erääntyneet obligatsioonit ja kupongit ynnä muut velkasitoumukset saatarkoon niinkään ilman maksumääräystä suorittaa ja ovat sopivalla tavalla mitätömiksi tehtävät sekä kassatodisteina säilytettävät.

22 (22) §.

Kaupungin virka- ja palvelusmiesten sekä eläkkeen- ja apurahansaajain vahvistettuun menosääntöön otetut tai kassavirastolle asianmukaisessa järjestyksessä maksettaviksi ilmoitetut palkat, eläkkeet ja apurahat maksetaan siten että, sittenkun määräpäivänä erääntyväin palkkain, eläkkeiden tai apurahain täydellinen luettelo on laadittu, sen mukaisesti kutakin palkan- tai eläkkeensaajaa varten täytetään kuittilomake, jossa on hänen nimensä ynnä palkan, eläkkeen tai apurahan määrä, jotka kuittilomakkeet sen virkamiehen varustamina sopivalla kontrollimerkillä, jonka asiana menojen *hyväksyminen tahi* maksettavaksi määrääminen on, annetaan kassanhoitajalle, jonka tulee maksaa rahamäärät kuittien allekirjoittamista vastaan. Kassaliikkeen *päivänään päätyttyä laaditaan päivän kuluessa suoritettujen kuittien asianmukaiset yhteenvedot, jotka tilitodisteina oheenpantuine kuitteineen hyväksytään tahi määrätään maksettavaksi.* (Poist.)

Etuantivaroista maksettavat palkat voidaan suorittaa sitä varten laadittujen palkkauslistain mukaan, jotka kuitenkin ennen maksun suorittamista on hyväksyttävä 19 §:n 2 mom:n mukaisesti.

23 (23) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti.)

24 (24) §.

(1) ja 2) mom:n yhdistelmä). *Kassaa älköön pidettävä suurempana kuin noudattamalla 23 §:ä on tarpeellista. Ylijäämävarat tallettaa niin pian kuin mahdollista: rahatoimikonttori Helsingin kaupungille avatulle pankkitilille, muu kassavirasto rahatoimikonttorissa niille kullekin avatulle konttokuranttitilille tai rahatoimikonttorin määräyksen mukaan pankkiin Helsingin kaupungin tilille. Viimeksi mainitussa tapauksessa on ilmoitus suorituksesta viipymättä rahatoimikonttoriin toimitettava.*

(1) ja 3) mom:n yhdistelmä). *Otot pankkitililtä tai konttokuranttitililtä tehdään shekeillä, jotka rahatoimikonttorin puolesta se virkamies, joka on oikeutettu maksumääräykset allekirjoittamaan, ja kaupunginkassanhoitaja yhdessä sekä muiden kassavirastojen puolesta asianomainen kamreeri kassahoitajan kera allekirjoittavat.*

(Siiretty 26 §:stä). Alitilittäjä tallettakoon huostassaan olevat varat, sikäli kuin niitä ei tarvita juoksevien menojen suorittamiseen, pankkilaitokseen tilille, joka avataan asianomaisen laitoksen tai lautakunnan nimelle. Otot tältä tililtä toimitetaan shekeillä, jotka ovat allekirjoitetut sillä tavoin kuin tilittäjän lähin esimies määrää. Korke, jonka pankki sellaiselta tililtä maksaa, on kaupungin hyväksi luettava.

(25 § yhdistetty 32 (33) §:än).

25 (26) §.

Rahatoimikonttorin ja muiden kassavirastojen huostassa olevat arvopaperit, velkakirjat ja muut tärkeämmät asiakirjat ovat säilytettävät tulenkestävässä, tiirikattomassa holvissa tai kassakaapissa kahden lukon takana. Toisen avaimen säilyttää kamreeri, toisen kassanhoitaja.

(2) ja 3) mom:n yhdistelmä). *Kaikki kassat, joissa on kaupungin varoja, on säilytettävä tiirikattomassa holvissa tai kassakaapissa lukon takana, jonka avain on kassanhoitajan hallussa, eikä kaupungin varoja missään tapauksessa saa sekottaa yksityisiin eikä muihin varoihin.*

(Siirretty 24 §:än).

26 (27) §.

Revisionikonttorin toimittamista kassatarkastuksista riippumatta ovat 8 §:ssä lueteltujen kassavirastojen rahavarat vähintään kerran kuukaudessa laskettavat. Laskemisen toimittaa se virkamies, joka allekirjoittaa maksumääräykset tai hyväksyy maksunsuoritukset, ja tulee tilaisuudessa olla saapuvilla kassaviraston kassanhoitajan ja kamreerin. Samalla on katsottava, onko kassan tila yhtäpitävä sen säästön kanssa, jonka kassakirjan mukaan olisi toimituksen tapahtuessa pitänyt olla olemassa. Kassatarkastuksesta ei saa kassanhoitajalle edeltäkään antaa tietoa.

Jos tässä määrätty kassatarkastus jää toimittamatta, on se henkilö, jonka olisi pitänyt se toimittaa, jos kassavajausta huomataan, yhdessä kassanhoitajan kanssa kaupungille vastuunalainen vajauksen täyttämistä.

Alitilittäjän huostassa olevat rahavarat tulee sen virkamiehen lähimmän esimiehen, jonka hoidossa rahat ovat, niinkään tarkastaa vähintään kerran kuukaudessa samalla uhalla kuin 2 kohdassa on säädetty.

Ensimmäisessä ja kolmannessa kohdassa säädettyistä kassatarkastuksista on pöytäkirja joka kerta laadittava ja *asianmukainen jäljennös siitä* revisionikonttoriin lähetettävä.

IV. Kirjanpito.

27 (28) §.

Kussakin kassavirastossa on kassanhoitajan pidettävä kassakirjaa, johon tulot ja menot merkitään. *Jos on olemassa erilaatuisia varoja*, on kirjassa oleva eri sarakkeet kaupungin varoja, erinäisrahastojen varoja sekä kruunun y. m. varoja varten.

Jokaiselta päivältä on kassanhoitajan päivän kassaliikkeen päätyttyä ja sittenkun hän on kassan tarkastanut, annettava viraston kamreerille laskelma, joka sisältää kassasäästön kassa-ajan alussa, tulojen ja menojen summat sekä kassasäästön kassa-ajan päättyessä, ynnä kaikki sen päivän kassaerien todisteet.

28 (29) §.

(Rkmin ehdotuksen mukaisesti).

29 (30) §.

Kaupungin kirjanpito on (poist.) pidettävä kameraalista kirjanpitojärjestelmää seuraten käyttämällä kaikkia niitä kirjoja, jotka kukin virasto *ja laitos* revisionikonttorin kanssa ueuvoteltuaan saattaa kirjanpidon laatuun ja laajuuteen nähden katsoa tarpeelliseksi.

Kirjoihin on avattava tili kullekin vuosirahasääntöön merkitylle meno- ja tulomomentille siten järjestettynä, että siitä nähdään, paljonko vuosirahasäännössä olevasta määrärahasta on osotettu *tai hyväksytty* maksettavaksi tai kertynyt. Näiden tilien lisäksi avataan kirjoihin tilit vuosirahasäännön ulkopuolella olevia tuloja ja menoja, kaupungin laitosten keskisiä välityksiä y. m. tarpeita varten, siinä määrin kuin tämä kussakin virastossa saattaa käydä tarpeelliseksi.

Kirjanpito on *sikäli* päivälleen toimitettava, *että* maksumääräyksiä annettaessa aina voidaan nähdä, onko tarkoitukseen myönnettyjä määrärahoja käytettävänä, *ja päätettäköön kuluneen kuukauden tilit viivyttelemättä ja yksistään silloin olemassa olevan kirjanpitoaineiston perusteella.*

30 (31) §.

Siinä kaupungin yleispääkirjassa, jonka rahatoimikonttori tämän johtosäännön 11 §:ssä olevan säännöksen mukaan on velvollinen pitämään, on oleva tilit kutakin vuosirahasäännön meno- ja tuloluokkaa varten siten järjestettyinä, että voidaan nähdä, paljonko luokkaa kohti vahvistetusta määrärahasta on käytetty tai kertynyt, sekä ne muut tilit, jotka saattavat olla tarpeellisia kaupungin *kokonaisliikkeen* osottamiseksi.

Tämä pääkirja laaditaan kuukausittain rahatoimikonttorin kirjanpidon sekä niiden tiliraporttien nojalla, mitkä eri virastot 32 §:n mukaan ovat velvolliset rahatoimikonttoriin antamaan.

31 (32) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

32 (33) §.

(Yhdistetty 25 §:än). *Kaupungin itsenäisten tilivirastojen tulee 29 §:n viimeisen mom:n säännöstä noudattamalla ennen kunkin kuukauden viidettätoista päivää rahatoimikonttoriin ja revisionikonttoriin antaa asianomaisten laitosten pääkirjain ja muuten rahatoimikonttorin antamain ohejiden mukaisesti laaditut bilanssiraportit lähinnä edellisenä kuukautena kirjaanpannuista menoista ja tuloista; ja tulee näiden bilanssiraporttien sen ohessa osottaa ei ainoastaan kutakin vuosirahasääntömomenttia kohti vahvistettu määräraha, vaan myös, paljonko niistä on vuoden varrella kuukauden loppuun asti käytetty tai kertynyt, sekä pääkirjan muilla tileillä ollut rahaliike.*

Rahatoimikonttori on velvollinen vuoden kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä seuraavan kuukauden kuluessa antamaan maistraatille, kaupunginvaltuustolle, rahatoimikamarille ja revisionikonttorille kaikkia kaupungin tuloja ja menoja osottavan bilanssiraportin siihen kuuluvine selityksineen.

33—37 (34—38) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

38 (39) §.

Kalenterivuoden umpeen kuluttua on jokaisen *itsenäisen* tiliviraston laadittava tilinpäätös, jonka tulee valmistua niin ajoissa, että tilit joutuvat voimassa olevan kunnallisasetuksen 67 §:n määräämässä järjestyksessä yleisen raastuvankokouksen valitsemien tilintarkastajien tarkastettaviksi.

Tilinpäätöstä varten on kaikkien laitosten ja lautakuntien sille kassa- tai tilivirastolle, jonka alaisia ne tilintekoon nähden ovat, annettava ennen tammi-kuun 15 päivää tilivuoden jälkeisenä vuonna maksamatta olevien laskujen ja perimättä olevien saamisten luettelo sekä kaikki muut tiedot ja ilmoitukset, jotka tilinpäätöstä tehtäessä voivat olla tarpeellisia.

(Yhdistetty osaan 41 §:ä). *Itsenäiset tilivirastot ovat niinkään velvolliset hyvissä ajoin ja viimeistään ennen helmikuun 1 päivää rahatoimikonttoriin ja revisionikonttoriin antamaan joulukuulta tai koko vuodelta 32 §:ssä mainitut bilanssiraportit, joissa lisäksi tulee olla sarekkeet, jotka osottavat kunkin momentin kohdalla kuhunkin eri määrärahaan verraten: menopuolella ylitetyn tai säästyneen määrän, tulopuolella vajauksen tai ylijäämän. Sen ohessa on rahatoimikonttoriin annettava kaikki tiedot ja ilmoitukset, jotka saattavat olla konttorille tarpeelliset kaupungin yleistilinpäätöksen laatimisessa.*

39 (40) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

40 (41) §.

(Osittain siirretty 38 §:än). *Tilinpäätöksen valmistuttua tulee itsenäisen tiliviraston rahatoimikonttoriin antaa kaikki tiedot, jotka tarvitaan sitä kertomusta varten, minkä konttori on johtosääntönsä mukaan velvollinen antamaan kaupunginvaltuustolle ja vuositilintarkastajille.*

41 (42) §.

Kaupungin teknillisissä laitoksissa on 29 §:ssä säädetyn kirjanpidon ohessa pidettävä tavallinen liikekirjanpito. Vuoden lopussa on laadittava yksityiskohtainen voitto- ja tappiotili, joka näyttää laitoksen voiton taikka tappion tilivuodelta.

Voitto- ja tappiotiliä laadittaessa on otettava varteen, mitä kaupunginvaltuusto laitosten knolettamisesta ja koron laskemisesta on erittäin määrännyt.

42 (43) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

V. Inventtaus ja omaisuusluettelot.

43 (44) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

44 (45) §.

Laitokset ja lautakunnat, joiden huostassa on kaupungille kuuluvaa irtaimistoa, ovat velvolliset pitämään tarkkaa irtaimistoluetteloä, joka sisältää esineen nimen, kappalemäärän, hankinta-arvon ja säilytyspaikan, ja on irtaimistoluetteloä vuoden kuluessa täydennettävä sitä myöten kuin uutta irtaimistoa hankitaan. (Poist.)

Kalenterivuoden lopulla on irtain omaisuus asianomaisen laitoksen tai lautakunnan toimesta inventattava ja irtaimistoluettelo tarkistettava, jolloin samalla on merkittävä, mitkä esineet iän ja kulumisen johdosta ovat siinä määrin menettäneet arvoaan, että ne olisivat luettelosta poistettavat. Tällainen poistaminen ei kuitenkaan saa tapahtua, ennenkuin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat revisionikonttorin ehdotuksesta ovat toimenpiteen hyväksyneet.

Inventtauksen tapahduttua on irtaimistoluettelosta asianomaiselle *itsenäiselle* kassa- tai tilivirastolle annettava jäljennös, jonka tulee olla niiden henkilöiden allekirjoittama, jotka 19 §:n 4 kohdan mukaan ovat oikeutetut laitoksen tai lautakunnan puolesta hyväksymään maksettaviksi esitetyt laskut tai muut asiakirjat.

Sittenkun revisionikonttori ja kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat ovat irtaimistoluettelot tarkastaneet, (poist.) ovat *niiden osottamat eri arvot* ennen helmikuun 15 päivää saatettavat rahatoimikonttorin tiedoksi huomioon otettaviksi kaupungin yleisinventtaariota laadittaessa.

45 (46) §.

Laitokset, jotka tarvettaan varten hankkivat raaka-aineita, rakennustarpeita tai muita tarveaineita, ovat velvolliset näistä tavaroista pitämään kirjaa, joka osottaa, paljonko ja mihin hintaan kutakin tavaraa on hankittu sekä mihin ja minkä verran sitä on käytetty, jotta joka aika voidaan kirjasta nähdä, paljonko eri tavaroita on varastossa.

Samanaista kirjaa on pidettävä myytäväksi hankitusta tai valmistetusta tavarasta.

Jäljellä olevia varastoja vuoden lopussa inventatessa ovat raaka-aineet, rakennustarpeet, tarveaineet ja myytäväksi ostetut tavarat arvioitavat viimeiseen hankintahintaansa, mutta myytäväksi valmistettu tavara valmistushintaansa.

Jäljellä olevain varastojen luettelot ovat niiden henkilöiden allekirjoittamina, jotka 19 §:n 4 kohdan mukaan ovat oikeutetut hyväksymään maksettaviksi esitetyt laskut tai muut asiakirjat, hyvissä ajoin lähetettävät asianomaisille kassatai tilivirastoille, *minkä jälkeen luettelojen osottamat eri arvot ovat* revisionikonttorin ja kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain tarkastamina ennen helmikuun 15 päivää saatettavat rahatoimikonttorin tiedoksi yleisinventtaarioon ottamista varten.

46 (47) §.

Rahatoimikonttorin tulee pitää tarkat tilit ynnä erääntymiskirjaa kaupungin obligatsioneista sekä velkakirjoista ja muista saamisista ynnä veloista. Obligationit ovat kirjaan pantavat niiden hintojen mukaan, joista ne on ostettu.

Näiden tilien sekä 43, 44 ja 45 §:ssä mainittujen luettelojen perusteella tulee rahatoimikonttorin laatia vuositilintarkastajille kaupungin tilien keralla

annettavaksi yksityiskohtainen yleisinventtaario sekä omaisuusbilanssi, joka osoittaa kaupungin taloudellisen tilan vuoden vaihteessa, sisältäen pääryhmin toisella puolella kaikki kaupungin varat ja toisella puolella kaikki kaupungin velat ja netto-omaisuuden.

Sekä yleisinventtaario että omaisuusbilanssi ovat kaupunginkamreerin allekirjoitettavat.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotus.

1 (1) §.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat, lukuaan viisi, sekä kolme varamiestä näille, valitsee kaupunginvaltuusto joulukuun varsinaisessa kokouksessa seuraavaa *kuluvaa* kalenterivuotta varten.

2 (2) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

3 (3) §.

Inventtaajain on velvollisuus (poist.) kaupungin revisionikonttorin (poist.) avustamana valvoa, että kaupungin virastot, lautakunnat ja laitokset pitävät säädettyjä kalusto- ja tavaraluetteloita, (poist.) aika-ajoin toimittaa kaluston säilytyspaikoissa ja varastoissa tarkastuksia ja inventtauksia todetakseen, että luettelot ovat oikeat, *sekä hankkia varmuus siitä, että asianomaiset lautakunnat ja laitokset asianmukaisesti toimittavat säädetyn yleisen inventtauksen kunkin kalenterivuoden lopussa.*

Inventtaarioluetteloista inventtaajat revisionikonttorin ehdotuksesta määrätkööt poistettavaksi sellaisen omaisuuden, joka tarkastettaessa havaitaan arvottomaksi.

4, 5, 6 (4, 5, 6) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntöehdotus.

1. Revisionikonttorin yleinen tehtävä.

1, 2 (1, 2) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

3 (3) §.

Revisionikonttorin tulee, milloin sen tarpeellisenä pitää, toimittaa kaupungin rahavarojen, arvopaperien ja muun omaisuuden inventtauksia. Kassavirastojen sekä näiden alitilittäjain huostassa olevat rahavarat ovat *milloin tahansa tarpeelliseksi harkitaan ja edeltäpäin ilmoittamatta* laskettavat, ollen revisionikonttori jokaisesta tällaisesta toimituksesta velvollinen laatimaan pöytäkirjan ja antamaan siitä jäljennöksen rahatoimikamariin.

4 (4) §.

Kaupungin *itsenäiset* tilivirastot sekä muut tilittäjät ovat velvolliset revisionikonttorin vaatimuksesta antamaan sen tarkastettaviksi kaikki kaupungin tilinpitoon kuuluvat tilikirjat liitteineen ja muine asiakirjoineen sekä muuten antamaan revisionikonttorille kaikkea sitä avustusta, mikä saattaa olla omiaan revisionikonttorin työtä helpottamaan.

Niinikään on revisionikonttori tarkastustyön toimittamista varten oikeutettu kaikilta kaupungin johto- ja lautakunnilta saamaan kaikki pöytäkirjat, saapuneet ja lähetetyt kirjelmät, kartat, kustannusarviot, piirustukset ja muut asiakirjat, jotka tarkastusta toimitettaessa huomataan tarpeellisiksi.

5 (5) §.

Kun kaupunginvaltuusto, rahatoimikamari tai muu virasto antaa määräyksiä *tai tekee päätöksiä, jotka koskevat kaupungin talousliikettä tai hallintoasioita* on revisionikonttorille *mahdollisimman pian* niistä annettava täydellinen jäljennös. (Poist.)

6, 7 (6, 7) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

8 (8) §.

Revisionikonttori on velvollinen raastuvankokouksen valitsemain vuositilintarkastajain saatavina pitämään kaikki tilivuoden aikana syntyneet revisionipäiväkirjat, muistutuskirjelmät ja muun kirjeenvaihtonsa, minkä ohessa revisionikonttorin tulee viimeistään huhtikuun 15 päivänä vuositilintarkastajille antaa kertomus toiminnastaan edellisenä tilivuonna.

Kertomukseen tulee sisältyä:

- 1) tiedonanto siitä, onko tehty tilinpäätös oikea;
- 2) tieto siitä, ovatko tilittäjäviranomaiset ja missä kohdin kaupungin tulojen ja menojen suhteen tahi sen varain ja velkain hoidossa ilman asianmukaista lupaa poikenneet vuosirahasäännön tahi muista kaupungin taloudenhoidosta annetuista määräyksistä;
- 3) ne *muistutus- ja muut* asiat, mitkä revisionikonttori tahtoo alistaa vuositilintarkastajain harkittaviksi; sekä

4) ehdotukset revisionikonttorin tarpeellisina pitämiksi muutoksiksi kaupungin kassa- ja tililaitoksesta tahi hallinnosta muuten voimassa oleviin määräyksiin.

Jos vuositilintarkastajat pitävät sen tarpeellisena, tulee revisionikonttorin määrätä joku virkamiehistään olemaan vuositilintarkastuksessa saapuvilla antamassa niitä revisionikonttorin toimialaan kuuluvia tietoja, joita vuositilintarkastajat saattavat tarkastustyössään tarvita.

II. Revisionikonttorin virkamiehet ja heidän velvollisuutensa.

9 (9) §.

Revisionikonttorin virkamiehet ovat: yksi kaupunginreviisori, neljä revisoria, *joista jälkimmäisistä yksi on toimitaan ja nimeltään ensimmäinen revisoori, sekä yksi reistraattori.* Näiden lisäksi otetaan revisionikonttorin palvelukseen tarpeellinen määrä (poist.) ylimääräisiä apulaisia sekä vahtimestari.

Kaupunginreviisorin ja reviisorit, joiden tulee omata perusteelliset tietopuoliset ja käytännölliset tiedot kirjanpito- ja revisioniteknikassa sekä mieluummin olla kunnallishallintoon ja liikealaan perehtyneitä, asettaa kaupunginvaltuusto virkaan, sittenkun virat ovat maistraatin toimesta olleet julistetut avonaisina haettaviksi 30 päivän kuluessa, viimeksi mainitun viranomaisen ehdotuksesta, *reviisorit kaupunginreviisoria kuultuaan.*

Reistraattorin, jonka tulee olla kirjanpito- ja revisioniteknikkaan perehtynyt, asettaa kaupunginvaltuusto revisionikonttorin esityksestä viran oltua konttorin toimesta julistettu avonaisena haettavaksi 14 päivän kuluessa.

Apulaiset ja vahtimestarin ottaa ja erottaa kaupunginreviisori, joka myös määrää heidän palkkansa vuosirahasääntöön otetun määrärahan puitteissa.

10 (10) §.

Virkamatkoista saavat revisionikonttorin virkamiehet laskea korvausta yhden hevosen kyydistä, toisen luokan rautatielipusta tai ensimmäisen luokan laivalipusta, sekä päivärahaa, kaupunginreviisori viisitoista markkaa, reviisorit ja *reistraattori* kaksitoista markkaa sekä apulaiset kymmenen markkaa päivältä.

11 (11) §.

Kesäkuun 1:sen ja syyskuun 1:sen päivän välisenä aikana joka vuosi saakoon kukin revisionikonttorin virkamies ja apulainen, ellei siitä ole toille haittaa ja edellyttäen ettei tästä aiheudu kaupungille lisäkustannuksia, yhden kuukauden kesäloman kaupunginreviisorin laatiman jaon mukaan. *Tätä jakoa tehtäessä on vaarinotettava, että kaupunginreviisori ja ensimmäinen revisori eivät yhtäikää nauti lomaa.*

12 (12) §.

Jos kaupunginreviisori tarvitsee virkavapautta enintään kuukaudeksi, *hankkioon siihen maistraatin luvan*. Hänen tarvitessaan pitempää tai pitennettyä vapautta on maistraatin jätettävä asia kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi.

Muille revisionikonttorin virkamiehille kaupunginreviisori saa myöntää virkavapautta enintään neljäksitoista päiväksi, jolla aikaa revisionikonttorin virassa oleva henkilökunta suorittakoon vapautta nauttivan työt kaupunginreviisorin määräyksen mukaan. Jos pitempää tai pitennettyä virkavapautta tarvitaan, on sitä koskeva hakemus kaupunginreviisorin välityksellä lähetettävä maistraattiin, joka, jos hakemukseen suostutaan, samalla kaupunginreviisorin esityksestä määrätköön viransijaisen.

Revisionikonttorin apulaisille ja vahtimestareille myöntää kaupunginreviisori virkavapautta harkinnan mukaan.

Milloin virkamies, apulainen tai vahtimestari nauttii virkavapautta päälle neljäntoista päivän, kustantakoon *yliajalta* itse viransijaisensa.

Lääkärintodistuksella näytetyssä taudintapauksessa, jonka johdosta virkamies, apulainen tai vahtimestari on kykenemätön virantoimitukseen saapumaan, nauttii hän palkkaetunsa vähentämättöminä enintään kuukauden, jonka ajan kuluttua hän on velvollinen palkkaamaan viransijaisensa, ellei kaupunginvaltuusto anomuksen johdosta ole sitä varten myöntänyt erityistä määrärahaa.

13 (13) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

14 (14) §.

(Lauseet vaihtaneet paikkaa). Jos kaupunginreviisori, reviisori tahi *reistraattori* tavataan virkarikoksesta tahi virkansa laiminlyömisestä, on syyte häntä vastaan kaupunginvaltuuston päätöksestä tuomioistuimessa nostettava. Kunnes *lopullinen tuomio on annettu tai tuomioistuin muuta määrää, voi maistraatti syytteeseen pannun virkamiehen pidättää virantoimituksesta, jossa tapauksessa hänen palkkansa on pidätettävä, ellei kaupunginvaltuusto katso kohtuulliseksi antaa syytetyn kantaa sitä tahi jotakin osaa siitä.*

Apulaisten ja vahtimestarin virkarikokset ja laiminlyömiset tutkii kaupunginreviisori, joka asianhaaran mukaan antakoon rikolliselle varoituksen tai erottakoon hänet toimestaan.

15 (15) §.

(Muuten kuten ehdotuksessa, paitsi että alempana olevat mom:t saisivat seuraavan sanonnan):

(8 mom.). tarkastamaan, että kaupungin *itsenäisissä* tilivirastoissa vuoden vaihteessa tehdyt tilinpäätökset ovat vahvistettujen perusteitten mukaan laaditut ja muuten oikeat;

(10 mom.). antamaan kaupunginvaltuuston tai rahatoimikamarin pyytämiä lausuntoja kaikista *kaupungin taloutta tai sen hoitoa* koskevista kysymyksistä;

(viim. mom.). Kaupunginreviisorin ollessa estettynä virkaansa hoitamasta tai virasta vapaana tai viran ollessa avonaisena hoitaa hänen tehtäviään *ensimäinen revisori*.

16 (16) §.

(Muuten kuten ehdotuksessa, paitsi että alempana mainitut mom:t saisivat seuraavan sanonnan):

(4 mom., 11 kohta). että kaikki menoerät ovat *asianmukaisilla tilitodisteilla vahvistetut ja oikein tileihin merkityt*;

(6 mom.). tarkastamaan, että kaupungin *itsenäisten* tilivirastojen antamat *bilanssiraportit* ovat kirjanpidon kanssa yhtäpitävät;

(7 mom.). katsomaan, että kaupungin laitoksissa ja lautakunnissa pidetään *asianmukaisia* kalustoluetteloja *sekä asiasta annetun määräyksen mukaisia kaupungin kiinteän omaisuuden luetteloja*.

(viimeinen mom. poistetaan).

17 (17) §.

(Muuten kuten ehdotuksessa, paitsi että alempana mainitut mom:t saisivat seuraavan sanonnan):

Reistraattori on velvollinen:

(3 mom.). pitämään tarkkoja erikoisluetteloja 5 §:ssä mainituista määräyksistä *ja päätöksistä* sekä tarpeen mukaan antamaan niistä tietoja revisionikonttorin muille virkamiehille ja apulaisille.

18 (18) §.

(Muuten kuten ehdotuksessa, paitsi että alempana mainitut mom:t saisivat seuraavan sanonnan):

(2 mom.). tarkastaa *maksettaviksi määrättyt* (poist.) laskut ja muut tilitodisteet, jolloin on kiinnitettävä huomiota siihen:

(3 mom.). tarkastaa, että kirjanpitokirjat ovat *tilitodisteiden* kanssa yhtäpitävät sekä muuten numerolleen oikeat ja oikein pidetyt;

(viimeinen mom.) hoitaa kaupunginreviisorin määräyksestä reviisorin tai *reistraattorin* tehtäviä näiden estettyinä ollessa.

19, 20, 21 (19, 20, 21) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

22 (22) §.

Revisionikonttorista lähetettävät toimituskirjat allekirjoittaa sen puolesta kaupunginreviisori ja varmentaa *reistraattori*.

23 (23) §.

Kaupunginreviisori, reviisorit ja *reistraattori* asetetaan kaupungin ja näiden välillä voimassa olevan molemminpuolisen kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla.

24 (24) §.

(Rkmrin ehdotuksen mukaisesti).

Helsingin kaupungin revisionikonttorin palkkaussääntöehdotus.*I vaihtopuolinen ehdotus.*

1 kaupunginreviisori, palkkaa	Smk	12,000: —
<i>1 ensimmäinen reviisori, palkkaa</i>	”	<i>9,000: —</i>
<i>3 revisoria, palkkaa kukin 7,500: —</i>	”	<i>22,500: —</i>
1 reistraattori, palkkaa	”	3,600: —
Apulaisten palkkaamiseksi	”	17,000: —
1 vahtimestari, palkkaa	”	1,800: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>65,900: —</u>

II vaihtopuolinen ehdotus.

1 kaupunginreviisori, palkkaa	Smk	11,000: —
<i>1 ensimmäinen reviisori, palkkaa</i>	”	<i>8,500: —</i>
<i>3 revisoria, palkkaa kukin 7,500: —</i>	”	<i>22,500: —</i>
<i>1 reistraattori, palkkaa</i>	”	<i>3,600: —</i>
Apulaisten palkkaamiseksi	”	17,000: —
1 vahtimestari, palkkaa	”	1,800: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>64,400: —</u>

Muist. Kaupunginreviisori, revisorit ja *reistraattori* saavat, palveltuaan viisi ja kymmenen vuotta samassa virassa, palkankorotusta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Ehdotus lausunnoksi erinäisten voimassa olevan poliisijärjestyksen säännösten muutosehdotuksesta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Viime syyskuun 24 päivänä pitämässään kokouksessa antoi Kaupunginvaltuusto allekirjoittaneiden toimeksi laatia ehdotuksen lausunnoksi erinäisten kaupungin poliisimestarin voimassa olevaan poliisijärjestykseen ehdottamain muutosten ja lisäysten johdosta.

Valiokunta on Kunnallisen Keskustoimiston välityksellä hankkinut selvityksen Ruotsissa voimassa olevista, vuokralaisten ja matkustajain ilmoitusta koskevista määräyksistä sekä havainnut, että järjestysmääräykset valtakunnan suuremmissa kaupungeissa eivät yleensä sisällä sen seikkaperäisempiä määräyksiä tästä asiasta kuin Helsingin kaupungin voimassa oleva poliisijärjestyskään. Vielä vähemmän näyttää uutta järjestelmää otetun käytäntöön.

Poliisimestarin ehdottamiin toimenpiteisiin nähden on Valiokunta pääasiassa yhtä mieltä Rahatoimikamarin kanssa. Ehdotuksessa on moniaita tarpeettomia ja epäkäytännöllisiä yksityiskohtia. Määräys sisäänkäytävään merkitsemisestä kirjaimilla ja huoneistojen merkitsemisestä numeroilla näyttää Valiokunnan mielestä kuitenkin olevan pysytettävä, koska siitä on menneinä vuosina havaittu olevan käytännöllistä hyötyä ei ainoastaan poliisille, vaan suuressa määrin yleisöllekin eikä suinkaan vähimmin talonomistajille itselleen. Määräys huoneistojen pakollisesta numeroimisesta on sentähden paikallaan poliisijärjestyksessä.

Kun Valiokunta on käsittänyt Kaupunginvaltuuston antaman tehtävän niin, että olisi laadittava ehdotus puheena olevain pykäläin muuttamiseksi, on Valiokunta tämän tehnyt ja pyytää ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto lausuisi

haluavansa poliisijärjestyksen 1—6 sekä 54 ja 55 §:n laadittavaksi tämän oheisessa ehdotuksessa esitettyyn muotoon.

Helsingissä, lokakuun 21 päivänä 1918.

Arthur Söderholm.

Arvid Sourander.

C. A. Öhman.

*Muutosehdotus:***Helsingin kaupungin poliisijärjestys.**

(Vahvistettu lokakuun 30 päivänä 1908).

I Luku.

Kaupungin asukkaita ja matkustajia koskevista ilmoituksista.

1 §.

Talonomistaja tai talonisännöitsijä on velvollinen vuosittain ennen tammiukuun 15 päivää antamaan poliisille tietoja henkilöistä, joilla saman kuukauden 1 päivänä on ollut koti tahi tilapäinen asunto talossa.

Samanlaisia tietoja on vuoden varrellakin, erityisestä vaatimuksesta, annettava poliisille.

2 §.

Jos joku muuttaa kaupunkiin taikka jos se, jolla on kotinsa täällä, muuttaa toiseen asuntoon kaupungissa tahi sen ulkopuolella olevalle paikkakunnalle, on siitä ilmoitettava poliisille viimeistään kolmantena päivänä muuton tapahtumisesta.

Saman ajan kuluessa on niinkään ilmoitus tehtävä muista asunnoissa tapahtuneista henkilömuutoksista, nimenmuutoksista, kuolemantapauksista y. m. s.

Nämä ilmoitukset on talonomistajan tahi talonisännöitsijän tehtävä.

Vuokralaisen taas on ilmoitettava vuokraamassaan huoneistossa tapahtuneista muutoksista sille, joka on velvollinen tekemään ilmoituksen poliisille.

3 §.

Yksityisen henkilön, joka ottaa luoksensa asumaan matkustajia, on jokaisen matkustajan tulosta ja lähdöstä ilmoitettava talonomistajalle tahi talonisännöitsijälle, joka on velvollinen poliisille antamaan ilmoituksen ennen kello kahtatoista seuraava arkipäivänä.

Semmoista ilmoitusta ei kuitenkaan vaadita maalaisista, jotka ovat tulleet kaupunkiin myymään tavaroitaan, kun oleskelu täällä ei kestä kolmea vuorokautta kauempaa.

Maalla asuvain, mutta kaupungissa säännöllisesti toimessa olevain henkilöjen tulee poliisille antaa kirjallinen ilmoitus siitä, missä he kaupungissa toimivat.

4 §.

Sen joka ammattina harjoittaa matkustajain majoitusta, on pidettävä kirjaa henkilöistä, jotka hän majoittajana vastaanottaa.

Kussakin hotellissa tai muussa matkustajain majapaikassa pitää sitä paitsi olla taulu, joka osottaa matkustajain nimet ja heidän huoneittensa numeron.

5 §.

Toiselta paikkakunnalta työtä tahi palvelusta hakemaan tahi vastaanottamaan saapuneen työ- ja palvelusväen tulee seuraavana päivänä poliisille näyttää kotipaikkakunnalta saamansa työkirjat ja ottaa lippu kaupungissa oleskelemista varten; älköönkään sellaisia henkilöitä sitä ennen otettako työhön eikä palvelukseen.

Jos ololipun nojalla kaupungissa oleskeleva haluaa siellä viipyä ololipussa määrättyä aikaa kauemmin, on hänen poliisilta otettava uusi ololippu.

Ulkomaan kansalaisen passi on poliisille näytettävä sillä tavoin kuin siitä on erityisesti säädetty.

6 §.

Jokaisessa talossa on pidettävä tarkkaa luetteloa kaikista talossa asuvista henkilöistä ja siihen merkittävät tapahtuneet muutokset. Luettelon pitäminen on talonomistajan tai talonisännöitsijän asia, mutta voidaan kirjallisella, poliisin tiedoksi saatettavalla sopimuksella luovuttaa toisen henkilön tehtäväksi. Semmoinen henkilö on niinkään velvollinen täyttämään talon omistajalle tahi isännöitsijälle kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden.

Ilmoitus, josta 1, 2 ja 3 §:ssä puhutaan, on tehtävä poliisin vahvistaman kaavakkeen mukaan, ja on poliisin asia niinkään vahvistaa edellä 1 kohdassa ja 4 §:ssä määrättyjen vuokryälaisluetteloiden ja matkustajakirjain kaavakkeet.

54 §.

Talonomistaja on velvollinen poliisin lähemmän määräyksen mukaan yleisesti näkyvälle paikalle taloonsa panemaan sen osotumeron sekä kulmatalossa kulmauksen molemmin puolin sitä paitsi laatat, joissa on kadun nimi suomeksi ja ruotsiksi.

Sitä paitsi on sisäänkäytävä merkittävä kirjaimella ja huonesto numerolla.

55 §.

Jokaisessa talossa tulee näkyvällä paikalla olla talonomistajan, talonisännöitsijän tahi talonmiehen asunnon osottava julkipano.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Esitys majoitusrasituksen jakamisesta Suomen valtion ja Helsingin kaupunkikunnan kesken.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 24 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 677.

Viime kesäkuun 4 päivänä on Kaupunginvaltuusto käsenyt Rahatoimikamarin ottaa tarkoin ja kaikinpuolisesti tutkittavaksi kysymyksen majoitusrasituksen jakamisesta valtion ja kunnan kesken niin mitä tulee saksalaisen ja kotimaisen sotaväen majoituskustannuksiin kuin niihin samanlaisiin menoihin, joita kaupungille on sota-ajan aikaisemmissa vaiheissa koitunut sekä aikansa Kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen mainitusta asiasta. Tämän johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen lausua seuraavaa:

Sotilasmajoituksen suorituksen perusteista Suomessa säädetään tammikuun 18 päivänä 1882 annetun asetuksen 1, 5 ja 6 §:ssä, semmoisina kuin ne ovat heinäkuun 22 päivänä 1897 annetun asetuksen mukaan.

Tammikuun 18 päivänä 1882 annetun asetuksen mukaan on toisistaan erotettava kysymykset, mitkä sotajoukot nauttivat Suomessa majoitusta sekä kenen on majoitus kustannettava. Sen ohessa on ero tehtävä rauhanaikaisen ja sodan aikaisen majoituksen välillä.

Rauhanaikana ovat Suomen kunnat ja asukkaat velvolliset luovuttamaan asunnon ja hankkimaan majan: a) majoitukseen oikeutetuille maahan sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluville sotilashenkilöille ja sotilaallisille laitoksille, kun nämä henkilöt ja laitokset haluavat niille tulevain vuokratrahain sijasta nauttia kunnan osottamaa majoitusta; b) majoitukseen oikeutetuille venäläisille sotilashenkilöille, jotka tilapäisen komennuksen johdosta tarvitsevat asuntoa; c) sekä suomalaisille että venäläisille sotajoukoille, kun se asianhaarain johdosta välttämättä ja poikkeustapauksissa on tarpeen; sekä d) kauttakulkeville sotajoukoille ja leirikouksia pidettäessä.

Sodan aikana taas ovat maan kunnat ja asukkaat velvolliset toimittamaan majoituksen maan puolustukseksi kootuille suomalaisille ja venäläisille sotajoukoille.

Edellä mainitut säännökset koskevat ainoastaan suomalaista ja venäläistä sotaväkeä. Itsestään selvää kuitenkin lienee että, sittenkun Suomi viime joulu-

kuun 6 päivänä julistettiin itsenäiseksi, säännös on lakannut olemasta soveltuva viimeksi mainittuun sotaväkeen. Sitä vastoin eivät mainitut säännökset koske maahan sijoitettua saksalaista sotaväkeä.

Saksalaiseen sotaväkeen nähden voidaan tehdä ero niiden saksalaiseen sotaväkeen kuuluvain henkilöjen välillä, jotka on komennettu virantoimitukseen suomalaisissa sotajoukoissa, sekä muun maahan sijoitetun saksalaisen sotaväen välillä. Kiistämätöntä lienee, että ensinmainittujen tulee majoitukseen nähden saada nauttia samoja etuja kuin suomalaiseen sotaväkeen kuuluvain henkilöjen. Muut maahamme sijoitetut saksalaiset sotajoukot ovat saksalaisen eikä suomalaisen päällystön alaiset eikä niitä siis käy katsominen suomalaisiksi sotajoukoiksi. Kun saksalaista sotaväkeä ei myöskään mitenkään voi asettaa sen venäläisen sotaväen vertaiseksi, joka oli tänne sijoitettu ennen Suomen julistautumista itsenäiseksi, ei siis tarkkaa muodollista tulkintaa noudattaen ensinmainittua sotaväkeä tarvitse 1882 vuoden asetuksen sanonnan mukaan majoittaa. On kuitenkin muistettava, että saksalaiset sotajoukot tulivat Suomeen tämän maan hallituksen pyynnöstä ollakseen, niinkuin Suomen Senaatin viime huhtikuun 5 päivänä Suomen kansalle antamassa kehotuksessa sanotaan „apuna karkoittamassa venäläistä sotaväkeä ja bolshevikkejä maasta“. Nämäkin joukot ovat olleet „koottuina maan puolustukseksi“ sekä puolustaneet maamme uhanalaista vapautta, minkätähden täytyy pitää luonnollisena, että saksalaisenkin sotaväen toistaiseksi täytyy saada nauttia majoitusta tässä maassa. Kun näitä joukkoja ei käy asettaminen venäläisten joukkojen vartaiseksi, pitänee niiden saada nauttia samanlaista majoitusta kuin kotimaisenkin sotaväen.

Mitä sitten tulee kysymykseen, kenen on majoitus kustannettava, on, niinkuin edellä huomautettiin, ero tehtävä sodanaikaisen ja rauhanaikaisen majoituksen välillä. Tähän nähden on noudatettavana, että valtio ei korvaa sodanaikaisen majoituksen kustannuksia. Rauhanaikana taas on valtio velvollinen korvaamaan kaiken muun majoituksen paitsi semmoisen, mikä annetaan kauttakulkeville joukoille tahi leirikokouksia pidettäessä.

Harkittaessa kysymystä, miten kaupunkiin sijoitetun suomalaisen sotaväen majoituksen tuottama rasitus on jaettava Suomen valtion ja Helsingin kaupunkikunnan kesken, on huomattava, että Suomella kaartinpataljoonan hajoittamisen jälkeen vuonna 1905 ei ole ollut omaa sotaväkeä, ennenkuin Suomen sotaväki jälleen asetettiin Suomen Senaatin viime helmikuun 18 päivänä antamalla määräyksellä, joten joulukuun 27 päivänä 1878 annettu asevelvollisuuslaki jälleen tuli voimaan. Eritoten katsoen siihen osaan, jota Venäjän vallankumouksellinen hallitus ja Suomen sijoitettu venäläinen sotaväki viimekeväisen kapinan aikana näyttelivät, täytyy silloista tilaa epäilemättä pitää sotatilana. Venäjän kanssa ei toistaiseksi ole muodollisesti tehty rauhansopimusta, mutta toiselta puolen on kuitenkin todettava että, siitä lähtien kun kapina kukistettiin ja venäläinen sotaväki karkoitettiin maasta, ei sotatoimia ole maassamme tapahtunut viime toukokuun keskivaiheilta alkaen. Tähän nähden on Rahatoimikamari sitä mieltä, että

niiden kustannusten, joita kaupungilla on ollut kaupunkiin sijoitetun suomalaisen sotaväen majoituksesta ennen viime toukokuun 16 päivää täytyy jäädä kaupungin suoritettaviksi, jota vastoin mainitusta päivästä lähtien olleet samanlaiset kustannukset on Suomen valtion korvattava, paitsi mitä tulee kustannuksiin kauttakulkevasta sotaväestä ja leirikokouksista, joissa viimeksi mainituissa tapauksissa valtio ei ole korvausvelvollinen.

Ennen maailmansodan puhkeamista toimitettu maahan sijoitettujen venäläisten sotajoukkojen majoitus on Suomen valtion korvattava, ja se puolestaan saa näiden kustannusten osittaisen korvauksen Venäjän valtiolta. Sodan puhjettua Saksan ja Venäjän välillä elokuun 1 päivänä 1914 joutui Suomikin osalliseksi sotaan Venäjän kanssa yhteisen ulkopoliittikkansa johdosta. Tästä syystä täytyy myöskin niiden venäläisten sotajoukkojen, jotka sittemmin olivat sijoitettuina maahan, katsoa olleen „koottuja maan puolustukseksi“, minkätähden niiden majoitus olisi tammikuun 18 päivänä 1882 annetun asetuksen mukaan maamme kuntain ja asukasten kustannettava korvausta saamatta. Keskusvaltain kanssa solmi Venäjä rauhan viime maaliskuun 6 päivänä Brest-Litowskissa. Kun kuitenkin Suomen eduskunta jo sitä ennen joulukuun 6 päivänä 1917 oli julistanut Suomen itsenäiseksi, täytyy maan velvollisuuden majoittaa venäläistä sotaväkeä katsoa lakanneen viimeksi mainittuna päivänä. On sentähden luonnollisinta, että kustannukset venäläisen sotaväen majoituksesta joulukuun 6 päivästä 1917 lähtien korvaa Suomen valtio, jonka asiana on vaatia korvausta kuluistaan Venäjän hallitukselta.

Mitä vihdoin tulee saksalaisen sotaväen majoituskustannuksiin, on Suomen Senaatti edellä mainitussa julistuksessa Suomen kansalle viime huhtikuun 5 päivältä ilmoittanut, että Suomen valtio korvaa kaikki saksalaisen sotaväen tarpeiksi tehdyt tilaukset, muun muassa majoituksen. Tässä huomautettakoon, että mikäli Majoituslautakunta on Kamarille ilmoittanut saksalainen sotilashallinto on kieltäytynyt ottamasta osaa kaupunkiin sijoitetun saksalaisen sotaväen majoituskustannuksiin.

Kun toiselta puolen usein on vaikea ratkaista, mitkä kustannukset on luetava majoituskustannuksiin, sekä kun, sen johdosta että majoitukseen on käytetty kaupungin rakennuksia, olisi tarpeen laajaperäisiä arvioimisia puheena olevain kustannusten selville saamiseksi eikä Kamari toiselta puolen nykyhetkellä myöskään voi tietää, hyväksyykö Kaupunginvaltuusto edellä esitetyt majoitusrasituksen jakoperusteet, ei Kamari ole katsonut olevan esittäminen tarkkoja numerotietoja siitä, kuinka paljon kaupungilla on Suomen valtiolta saamista majoituskustannuksista sekä mihin määrään kunnan osalle jäävät majoituskustannukset nousevat. Kamarin mielestä on sopivinta laatia nämä laskut vasta sitten, kun Kaupunginvaltuusto on vahvistanut ne pääperiaatteet, joiden mukaan majoituskustannukset on Suomen valtion ja kaupungin kesken jaettava, minkä jälkeen olisi annettava Kamarin toimeksi kaupungin puolesta vaatia valtiolta korvausta sekä

kotimaisen että saksalaisen tai venäläisen sotaväen majoituksen tuottamista kustannuksista.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

1) *kustannusten, joita Helsingin kaupungille on koitunut suomalaisten sotaväen majoituksesta viime keväänä ennen toukokuun 16 päivää, jäävän kaupungin rasitukseksi, mutta mainitun päivän jälkeen olleista samanlaisista kustannuksista vaadittavaksi korvausta Suomen valtiolta, sikäli kuin kustannukset eivät ole johtuneet kauttakulkevista sotajoukoista eikä leirikokouksista, joissa tapauksissa mainitut kustannukset niinkään jäävät kaupungin suoritettaviksi;*

2) *kustannuksista, joita kaupungilla on ollut venäläisen sotaväen rauhanaikaisesta majoituksesta ennen elokuun 1 päivää 1914 ja jotka eivät ole johtuneet kauttakulkevasta sotaväestä eivätkä leirikokouksista, sekä kaikesta mainitun sotaväen hyväksi joulukuun 6 päivän 1917 jälkeen annetusta majoituksesta korvausta vaadittavaksi Suomen valtiolta, jota vastoin kaupungin toimittama, kauttakulkevain sotajoukkojen ja leirikousten ennen elokuun 1 päivää 1914 aiheuttama majoitus sekä maahan sijoitetun venäläisen sotaväen majoitus viimeksi mainitusta päivästä lähtien joulukuun 6 päivään 1917 asti jää kaupungin rasitukseksi;*

3) *kaupungille saksalaisen sotaväen majoituksesta koituneista kustannuksista vaadittavaksi korvausta valtiolta ;sekä*

4) *valtuuttaa Rahatoimikamarin kaupungin puolesta valtiolta vaatimaan Helsingin kaupungille majoituksesta koituneiden kustannusten korvausta edellä 1—3 ponnassa esitettyjen perusteiden mukaan.*

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

U. J. Castrén.

*Lausunto Ryttylän maatilan käyttämisestä.*HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 31 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 740.

Tämän mukana palautuvassa lähetteessä viime elokuun 26 päivältä on Valmisteluvaliokunta Kamariin lausunnon saamiseksi lähettänyt Ryttylän maatilaa ja siellä toimitettavia korjaustöitä koskevan, Kaupunkilähetyksen antaman kantelukirjan. Kamari rohkenee tämän johdosta esittää seuraavaa:

Vuonna 1914 ostaessaan mainitun maatilan teki kaupunki sen sillä nimenomaisella edellytyksellä, että sitä käytettäisiin miesten työsiirtolan paikana, jommoisen siirtolan Kaupunkilähetyksen oli sitoutunut sinne järjestämään ja siellä pitämään voimassa. Maatilan rakennusten katsottiin voivan, eräät muutostyöt toimeenpantua, suoda tilaa 50 hoidokille, ja edellytettiin erinäisiä rakennuksia järjestettävän työsiirtolan käytettäväksi, joten kävisi mahdolliseksi toimeenpanna sen tarpeelliseksi katsottu laajennus. Jo kauppaa päättäessä kuitenkin huomautettiin että, ellei paikka olisi mainitulle siirtolalle sopiva tai jos siirtola vasten luuloa ei osottautuisi elinvoimaiseksi, saattoi kunta käyttää huoneistot muuhun yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Tämä mahdollisuus onkin täytynyt varsin pian ottaa lukuun. Kamarilla ei ole aihetta kajota miesten työsiirtolan toimintaan, koska se todellisuudessa on lakannut, kun hoidokkeja ei enää ole olemassa ja maatilaa kapinan ajan alusta lähtien on käytetty lastenkotina. Käy tosin huomauttaminen, että asiat ovat näin kehittyneet Kaupunkilähetyksen olematta siihen syynä, mutta ilmeisenä saanee pitää, että maatila nykyään tarvitaan muuhun tarkoitukseen, niinkuin vuonna 1914 ehdollisesti edellytettiin. Kapinan kukistamisen jälkeen oli lastenkodeiksi ja lastenseimiksi sopivain paikkain kysyntä sangen suuri, ja tämän johdosta Rahatoimikamari puolsi Kaupunginvaltuuston myöntymistä Kaupunkilähetyksen ehdotukseen saada edelleen käyttää maatilaa siellä sijaitsevan lastenkodin tarpeisiin. Valtuusto päätti viime kesäkuun 11 päivänä oikeuttaa Kaupunkilähetyksen käyttämään sille työsiirtolan voimassapitämiseksi luovutettuja Ryttylän huoneuksia lastenkotina seuraavilla ehdoilla:

1) Kaupunkilähetys oikeutetaan nostamaan kuluvan vuoden menosääntöön Ryttylän työsiirtolaa varten merkitty 25,000 markan määräraha;

2) lastenkoti asetetaan Vaivaishoitohallituksen tarkastuksen ja silmälläpidon alaiseksi, joka Hallitus yksin saa sinne lähettää lapsia; lasten hoidosta ja ravitsemisesta pitää huolta Kaupunkilähetys, joka siitä saa Vaivaishoitohallitukselta korvauksen todellisten kustannustensa määrän, siitä pois luettuna kunnan apuraha.

Sen ohessa päätettiin Valtuuston käyttövaroista Vaivaishoitohallitukselle osottaa 15,000 markan määräraha puheena olevassa lastenkodissa tarvittavain kaluston ja vaatteiden ostoon.

Sittemmin käytiin Ryttylässä toimeenpanemaan erinäisiä korjaus- ja sisustustöitä, jotta lastenkotiin voitaisiin ottaa 100 lasta, minkä ohessa ryhdyttiin toimenpiteisiin heidän koulunkäyntiään y. m. varten.

Nämä järjestelyt, joihin täytyi ryhtyä olinpaikan hankkimiseksi lukuisille turvattomille lapsille, näyttävät nyt herättäneen tyytymättömyyttä Kaupunkilähetyksen johtohenkilöissä, jotka edellä mainitussa Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä ilmoittavat, että Ryttylässä toimeenpannut muutokset saattavat uhanalaiseksi niiden tuntuvain kustannusten hyödyn, joita Lähetys on maatilaaan käyttänyt. Kaupunkilähetys pyytää saada olla osaltaan määräämässä mitä korjaustöitä on teetettävä sekä lausuu käsityksensä, että maatilaa ei saisi muuta kuin väliaikaisesti käyttää lastenkotina, koska semmoista käyttämistä ei voi pitää edullisena. Yhdistys ilmoittaa aikovansa Valtuustolle tehdä esityksen laitoksen perustamisesta Ryttylään pääkaupungin köyhistä kodeista olevia poikia varten, joita kansakoulun käyttyään olisi varjeltava katuelämän houkutusilta. Tämä epäitsekäistä syistä johtunut ehdotus ansaitsee epäilemättä huomiota. Kysymys on ainoastaan, eikö sitä voitaisi toteuttaa muulla tavoin kuin Kaupunkilähetyksen välityksellä.

Rahatoimikamarin toimesta sai Vaivaishoitohallitus tilaisuuden lausua mielensä mainitusta kirjelmästä. Kamari ei halua seikkaperäisesti selostaa tätä viime syyskuun 18:tenä päivättyä ja tämän oheen pantua polemista lausuntoa, vaan pyytää ainoastaan huomauttaa, että kirjelmä päättyy käytännölliseen alotteeseen, saman tapaiseen, mikä pilkistää esiin Kaupunkilähetyksen kirjelmän lopusta: Ryttylään olisi sijoitettava ammattikoulu semmoisia pääkaupunkilaisnuorison aineksia varten, jotka olisi ajoissa pelastettava hyödylliseen ja kunnolliseen työhön. Kamarin mielestä on Hallitus osannut oikeaan anoessaan, että Kaupunkilähetyksen kanssa tehty sopimus irtisanotaisiin, koska tarkoitus, jota varten maatila on luovutettu Kaupunkilähetykselle, on lakannut olemasta. Lastenkodin voimassapito ja valvonta kuulunee paljon sopivammin Vaivaishoitohallitukselle, mihin nähden on erikoisesti huomattava, että Hallitus on kunnallinen lautakunta. Vielä vähemmän voi

Kaupunkilähetystä pitää oikeana viranomaisena johtamaan käytännöllistä ammattikoulua; Vaivaishoitohallituksen avuksi täytynee tässä tapauksessa asettaa voimia muista kaupungin lautakunnista (kansakoulujohtokunnista tahi ehkä mieluummin alempain käsityöläiskolujen johtokunnasta). Epäilemättä on ajankohta nyt erittäin sopiva ammattikouluhankkeen toteuttamiseen.

T. k. 28 päivänä Kamariin saapuneessa ja tähän liitettyssä kirjelmässä on Kaupunkilähetys, saafuaan tietää että kysymys sopimuksen irtisanomisesta on ollut Rahatoimikamarissa käsiteltävänä, luopunut ajattelemasta käytännöllisen ammattikoulun perustamista ja uudelleen esittänyt entisen suunnitelmansa työsiirtolan voimassa pitämisestä kerjuun ja irtolaisuuden vastustamiseksi, jommoisen siirtolan tarpeellisuus arvellaan käyvän tuntuvaksi säännöllisten olojen jälleen palauduttua. Rahatoimikamarin mielestä on varmasti näin laita, mutta lienee asianmukaisempaa antaa jonkin kunnallisen viranomaisen, esimerkiksi Sosialilautakunnan toimeksi johtaa työtä ja sijoittaa laitos loitommaksi rautatiestä, esimerkiksi Lohjalle. Varmaankin voisi kaupunki siirtolan hoidokkien valinnassa ja sen toiminnan järjestämisessä runsain määrin käyttää hyväkseen Kaupunkilähetyksen henkilötuntemusta ja kokemusta, mutta näyttää oikeammalta, että siirtola tällä kertaa alun pitäen suunnitellaan pääasiassa kunnalliseksi laitokseksi. Kun Kaupunkilähetys nyt Ryttylän maanviljelystä varten pyytää 10,000 markan lisämäärärahaa, on Kamari ainoastaan tahtonut huomauttaa, että maanviljelys on näinä aikoina ollut erittäin tuottavaa ja ettei Kaupunkilähetyksen anomukseen missään tapauksessa voida myöntyä, ennenkuin tarvittavat tilit ja laskelmat on esitetty. Nähtävästi voi Vaivaishoitohallitus selvittää asian Rahatoimikamarin myötävaikutuksella, ilman että Kaupunginvaltuuston ainakaan toistaiseksi tarvitsee puuttua asiaan.

Voidakseen itse paikalla lähemmin tarkastaa, miten olot Ryttylässä olivat luontuneet, matkusti Kamarin puheenjohtaja Kamarin antaman tehtävän mukaisesti mainitulle tilalle. Kertomus tästä tarkastuksesta seuraa liitteenä tätä esitystä. Rahatoimikamarin puheenjohtaja tulee samaan tulokseen kuin Vaivaishoitohallituskin: Ryttylän maatila tulee ehdottomasti paraiten käytetyksi, jos sinne perustetaan käytännöllinen ammattikoulu 14—17 vuotiaita pääkaupunkilaispoikia varten. Kamari on kaikin puolin voinut yhtyä muihinkin kertomuksessa oleviin lausuntoihin ja ehdotuksiin.

Ehdottaessaan siis, että Kaupunkilähetyksen kanssa tehty sopimus Ryttylän maatilain hoidosta olisi nyt kaupungin puolelta irtisanottava, tekee Rahatoimikamari tämän sillä edellytyksellä, että Kaupunkilähetys saa kohatuullisen korvauksen maatilain käyttämistään kustannuksista ja, kun Kaupunkilähetys on saanut runsasta avustusta kunnan varoista, eivät nämä kustannukset nousse sanottavaan määrään, mutta Kamari rohkenee kuitenkin esittää, että asian selvitys annettaisiin toimeksi Kamarille, joka on siitä aikansa tekevä esityksen.

Mitä maatilain vastaiseen käyttämiseen tulee, jätettäneen lastenkoti ainakin toistaiseksi Ryttylään. Sen ohessa aloittaisi uusi koulu siellä toimintansa ensi tilassa. Mainittavia kustannuksia koulun toimeen saamisesta ei koidu, koska sisustukseen on tarpeen verraten vähäisiä muutoksia ja valtio antaa huomattavan apurahan sekä opetusvälineiden hankkimiseen että opettajain palkkaukseen.

Asian nykyisessä vaiheessa ei liene tarpeellista esittää numerotietoja lastenkodista ja ammattikoulusta kaupungille koituvista kustannuksista, koska asia kokonaisuudessaan olennaisesti riippuu siitä, että Kaupunkilähetysten kanssa tehty sopimus saadaan puretuksi. Kohta kun siihen suuntaan menevä Kaupunginvaltuuston päätös on olemassa, on Kamari antava täydellemmän esityksen.

Kaupunkilähetysten mainitsemat korjaustyöt on keskeytetty ainoastaan muutamaksi päiväksi eikä Kamarin mielestä ole vähintäkään syytä supistaa taikka muuttaa niitä.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

tammikuun 1 päivästä 1919 lähtien irtisanoa Kaupunkilähetysten kanssa tehdyn sopimuksen Ryttylän kartanon käyttämisestä työsiirtolan tarpeisiin, minkä ohessa Kaupunkilähetys oikeutetaan, ehdollisesti Rahatoimikamarin arvion mukaan, saamaan korvaus maatalaan käyttämistään kustannuksista;

Ryttylän kartanon rakennukset toistaiseksi annettavaksi Vainhoitohallituksen käytettäväksi lastenkodin voimassapitoon; ja

maatilalle, esimerkiksi ensi syyskuun 1 päivästä, järjestettäväksi köyhistä kodeista lähteneitä, kansakoulukurssin suorittaneita oppilaita varten käytännöllisen ammattikoulun, joka asetetaan Vainhoitohallituksen ja alempain käsityöläiskoulujen Johtokunnan alaiseksi; sekä

mainittua tarkoitusta varten tarvittavat varat merkittäväksi 1919 vuoden rahasääntöön.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

A. K. Ottelin,
v. t.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sen johdosta, että johtajallamme hänen käydessään tavanmukaisella tarkastusmatkallaan Kaupunkilähetykselle vuokratulla Ryttylän tilalla ilmoitettiin Köyhäinhoidon lastentarkastajan toimesta siellä ryhdyttävän suuriin korjaustöihin, ilman että Kaupunkilähetyksen johtokunnalle on mitään ilmoitettu, katsomme itsemme pakoitetuksi kääntymään arv. herrojen Valtuusmiesten puoleen asiassa, josta siis pyydämme esiintuoda seuraavaa:

Kun Kaupunkilähetytys viime keväänä anoi, vuokrasopimuksensa voimassapysymiseksi, lupaa saada väliaikaisesti käyttää Ryttylän työsiirtolan, jonka toiminta punaisten vallan aikana lakkasi, huoneustoja ja määrärahaa siellä samojen punaisten ajoilta jo alkaneen lastenkodin tarpeisiin, suostui Kaupunginvaltuusto tähän ehdotukseen „*oikeuttaen Kaupunkilähetyksen kulvana vuonna käyttämään yhdistykselle työsiirtolan voimassapitoa varten luovutetut Ryttylän huoneustot lastenkotina*“. Tätä lastenkotiaan varten saisi Kaupunkilähetytys nostaa Ryttylän työsiirtolan 25,000 markan määrärahan, mutta asetettaisiin lastenkoti Vaivaishoitohallituksen „*valvonnan ja silmälläpidon*“ alaiseksi. Lasten hoito ja ravitseminen taas jäisi Kaupunkilähetyksen huoleksi, joka saisi Vaivaishoitohallitukselta korvausta siitä määrästä, mikä menisi yli määrärahan.

Näin ymmärrettiin asia siinä neuvottelukokouksessakin, joka Kaupunkilähetyksellä oli Köyhäinhoidon lastenhoidontarkastajan kanssa kesäk. 6 p:nä ja jossa m. m. tehtiin seuraava päätös:

„*Tarvittavien johtajattarien ja opettajattarien palkan hyväksyy Kaupunkilähetyksen johtokunta.* — Lasten ravintoon y. m. ylläpitoon, kuten valoon, lämpöön j. n. e. menevät kulut tasataan suhteellisesti heidän sekä Ryttylän työsiirtolan asukasten luvun mukaan.“

Nyt näyttää Vaivaishoitohallitus kuitenkin ymmärtävän asian niin, että kyseessä oleva lastenkoti kokonaan olisikin heidän laitoksensa, ja ovat he m. m. määränneet, vastoin aikaisemmin mainittua sopimusta Kaupunkilähetyksen palveluksessa olevien lastenkodin opettajien palkoista. Voimme hyvin ymmärtää, että tällainen erehdys on voinut tapahtua siitä syystä, että Valtuuston päätöksen mukaisesti Vaivaishoitohallituksen asiaksi jäi ostaa puheena olevan lastenkodin kalusto sekä tarvittavat vaatteet. Tämä yhdessä heille kuuluvan valvonta- ja tarkastusoikeuden kanssa näyttää heissä herättäneen käsityksen, että määräämisvalta Ryttylässä kokonaan heille kuuluisi, jota selvästi todistavat ne korjaustyöt, — 45,000 markkaan nousevat — jotka he tilalla nyt tämän lastenkodin talvikuntoon saattamiseksi alkoivat panna täytäntöön.

Jo siitäkin syystä, että kyseessä oleva toimenpide tapahtuu meidän tiedottamme, vaikka vuokraajina olemme vastuussa Ryttylän rakennuksista; ja että se mahdollisesti on tarkoitettu siihen johtavaksi, mistä meille jo on viitattu, että Ryttylä, johon jo olemme, 25-vuotisen vuokrasopimuksemme turvin, sangen suuria summia kiinnittäneet, mahdollisesti otettaisiin Kaupunkilähetykseltä pois, mitä emme voi katsoa oikeaksi emmekä suotavaksi, mutta erittäinkin siitä syystä, että kyseessäolevat korjaukset suuresti tulisivat haittaamaan Ryttylän käytäntöä työsiirtolana, joksi sillä 180 ha:n maanviljelyksineen, sähkölaitoksineen, pajoineen ja verstaineen on aivan erinomaiset edellytykset, mitkä kaikkien lasten kasarmina ollen jäisivät käyttämättömiksi, olemme katsoneet välttämättömäksi kääntyä asiassa arv. Valtuuston puoleen. Vaivashoitohallituksen tarkoituksena on näet ollut ainoastaan työsiirtolan johtajalle soveliaasta huoneustosta muodostaa keittiö, josta sen lisäksi vielä tulisi läpikäyntihuone, vaikka keittiötä mahdollisesti voitaisiin laajentaa.

Kaupunkilähetykselle ei suinkaan millään muotoa haluaisi vaikeuttaa Vaivashoidon kylläkin vaikeasti järjestettävää lastensijoituskysymystä, mutta meidän on samalla pidettävä silmällä Ryttylän vastaistakin käytäntöä, mistä aikanaan tulemme perustellun ehdotuksemme arv. Valtuustolle esittämään. Aikomuksemme on ollut ehdottaa Ryttylän käyttämistä kunnollisista, varattomista kodeista lähteneille pojille, jotka kansakoulukurssinsa päättäneinä joutuvat, ennenkuin mihinkään varsinaiseen ammattiin voivat ryhtyä, katu-kaupan ja -elämän kaikille turmollisille vaikutuksille alttiiksi. Kun Kaupunginvaltuusto tähän epäkohtaan jo on kiinnittänyt huomiotansa, oletamme, että tämäkin ehdotus sen poistamiseksi tulee saamaan riittävää kannatusta osakseen.

Edellä olevan perustuksella anomme sentähden, että Kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen mukaan, edelleenkin saisimme hallussamme pitää Ryttylän työsiirtolan siellä nyt toimivine väliaikaisine lastenkoteinemme ja toivoisimme saavamme, korjaustöihin siellä ryhdyttäessä, Vaivashoitohallituksen kanssa neuvotellen päättää, mitä korjauksia siellä olisi tehtävä voidaksemme pitää silmällä tämän työsiirtolan vastaista käytäntöä muodossa tai toisessa; sillä, kuten edellisestä käynee selville, lienee katsottava, että tällä maatilalla muuhun kuin pelkästään lastenkodiksi käytettynä on paremmat edellytykset.

Helsingissä, 24 p:nä elokuuta 1918.

Helsingin Kaupunkilähetyksen puolesta:

Julius Engström,

Kullervo Ilmonen.

HELSINGIN
VAIVAISHOITOHALLITUS

*Helsingissä,
syysk. 18 p:nä 1918.*

N:o 1,464.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Palauttaen viime elokuun 29:ntenä päivätyt lähetekirjat, jotka kohdistuvat Helsingin Kaupunkilähetyksen Kaupunginvaltuustolle antamaan, Ryttylän kartanoa koskevaan kirjelmään, pyytää Vaivaishoitohallitus, kaikki puolin yhtyen lastenhoidontarkastajan asiasta antamaan, tämän oheiseen lausuntoon sekä yksimielisesti puoltaen mainitussa lausunnossa tehtyjä ehdotuksia Ryttylän kartanon vastaisesta käyttämisestä, antaa asiasta pyydetyn lausunnon.

Vaivaishoitohallituksen puolesta:

V. Leontjeff.

E. B. Jakobsson,
v. t.

Vaivaishoitohallitukselle.

Sittenkun Vaivaishoitohallitus oli kokouksessaan t. k. 2 päivänä minulle lausunnon saamiseksi antanut Helsingin Kaupunkilähetyksen Kaupunginvaltuustolle osottaman ja lähetetietä Rahatoimikamarista Vaivaishoitohallitukselle saapuneen kirjelmän, jossa Kaupunkilähetys mainitsee, että osin minä ja osin Vaivaishoitohallitus olisimme Ryttylän kartanossa, mihin Kaupunginvaltuuston kesäkuun 11 päivänä kuluvaan vuotta tekemän päätöksen johdosta oli perustettu lastenkoti vaivaishoidon käytettäväksi, ryhtyneet erinäisiin omavaltaisiin toimenpiteisiin Kaupunkilähetystä kuulematta ja ilmeisesti haitaksi niille tarkoituksille, joihin Kaupunkilähetys ajatteli kartanoa vastedes käytettävän, pyydän aluksi asian valaisemiseksi mainita seuraavaa.

Niinkuin tunnettu, oli n. s. punainen Vaivaishoitohallitus kapinan aikana ottanut hoitoonsa suuren joukon lapsia ja sijoittanut ne sekä ennestään oleviin, kaupungin vaivaishoidon alaisiin lastenhoitolaitoksiin, niin että nämä olivat täpösen täynnä, että myös m. m. Ryttylän kartanoon, mihin oli sijoitettu 38 lasta. Kun näistä viimeksi mainituista lapsista ja heidän vanhemmistaan ei ollut olemassa minkäänlaisia tietoja, katsoi Vaivaishoitohallitus kapinan kukistuttua olevansa velvollinen ottamaan nämäkin lapset hoitoonsa. Pidettiin silloin sopivimpana antaa niiden edelleen jäädä Ryttylän kartanoon, jonka aikaisemman työsiirtolan hoidokit olivat poistuneet, ja sinne järjestää väliaikainen lastenkoti. Asiasta Kaupunkilähetyksen kanssa neuvoteltua teki Kaupunkilähetys mainittuun suuntaan menevän ja Vaivaishoitohallituksen puoltaman anomuksen, johon, niinkuin edellä mainittiin, Kaupunginvaltuusto myöntyykin.

Tämän johdosta ja saadakseen Kaupunkilähetyksen kanssa aikaan Kaupunginvaltuuston päätöksen pohjalla sopimuksen lastenkodin lähemmästä järjestämisestä ja hoidosta matkusti allekirjoittanut tarkastusapulainen, neiti Sulinin kera Ryttylään, jonne Kaupunkilähetyksen puolesta olivat saapuneet kirkkoherra Hannes Sjöblom, pastori Kullervo Ilmonen ja rakennusmestari Vilho Lekman.

Tässä kokouksessa päätettiin, että lapsia, sekä Ryttylässä silloin jo olevia että niitä, mitkä Vaivaishoitohallitus vastedes sinne lähettäisi, sikäli kuin tila salli, pidettäisiin Vaivaishoitohallituksen antamina elätteelle Kaupunkilähetykselle, joten Kaupunkilähetys Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti Vaivaishoitohallituksen johdon ja silmälläpidon alaisena pitäisi huolta lasten hoidosta ja ravitsemisesta kokouksessa tehdyn pöytäkirjan mukaisesti, jonka jäljennös pannaan tämän oheen.

Kun edellä mainitussa kokouksessa kävi selville, että eräät lasten majoittamiseen käytettävänä olevista rakennuksista osin olivat siinä kunnossa, ettei niitä ajan pitkään

voinut sisäisiä korjauksia tekemättä tähän tarkoitukseen käyttää, osin taas olivat kylmänä vuodenaikana asuttavaksi mahdottomia, oltiin sitä mieltä, että tarpeelliset korjaukset olisi pikimmiten tehtävä, ja olivat sen ohessa kaikki yhtä mieltä siitä, ettei korjauskustannuksia oikeutta myöten käynyt paneminen Kaupunkilähetyksen maksettaviksi, vaan että Vaivahoitohallituksen tuli niitä varten hankkia eri määräraha. Pyysin silloin rakennusmestari V. Lekmania, joka oli saapuvilla Kaupunkilähetyksen puolesta ja joka aikaisemmin Kaupunkilähetyksen asettaman Ryttylän kartanon hoitokomitean jäsenenä oli johtanut samanlaisia kartanossa toimeenpantuja korjaustöitä, Vaivahoitohallitukselle antamaan lausunnon puheena olevista töistä kustannusarvioineen.

Tämän pyyntöni mukaisesti sainkin herra Lekmanilta sen kustannusarvion, jonka Vaivahoitohallitus asiaa koskevan kirjelmän keralla lähetti Rahatoimikamariin ja jonka Kamari hyväksyi, minkä ohessa Rahatoimikamari oikeutti Vaivahoitohallituksen, myöhäiseen vuodenaikaan katsoen, viipymättä ryhtymään teettämään töitä, joita varten oli etuantina myönnetty kustannusarvion mukaan tarvittavat 45,000 markkaa. Niinikään hyväksyi Rahatoimikamari ehdotuksen että herra Lekman, joka oli ilmoittanut suostuvansa ottamaan tehtävän vastaan, saisi korjaustöiden teettämisen toimekseen.

Näillä perusteilla herra Lekmanin kanssa lähemmin sovittuani töiden panemisesta alulle ja suorittamisesta viivyttämättä lähdin elokuun 16 päivänä kesälomalleni ja kävin sillä matkalla Ryttylässäkin tarkastaakseni korjaustöitä ja näistä neuvottelakseni sekä työsiirtolan johtajattaren, diakonissa Maria Sumellesin, että lastenkodin johtajattaren, diakonissa Anna Hyyrysen kanssa. Minun saapuessani Ryttylään oli pastori Ilmonen siellä kauttamatkalla ja sai silloin tiedokseen korjaustöiden yksityiskohdat, joita vastaan hänellä ei ollut mitään muistuttamista.

Jälleen ryhtyessäni virantoimitukseen elokuun 30 päivänä sain kuitenkin tiedon, että Kaupunkilähetyksen oli asiassa kääntynyt Kaupunginvaltuuston puoleen, minkä johdosta herra Lekman oli katsonut olevan keskeyttäminen kaikki valmistelut töiden aloittamiseksi.

Selvän kuvan antamiseksi asian kulusta näin kerrottua mitä asiassa on tapahtunut käyn vastaamaan Kaupunginvaltuustolle annettuun Kaupunkilähetyksen kirjelmään.

Pyydän ensinnäkin saada lausua, että kirjelmän sisällys on minussa herättänyt mitä suurinta kummastusta sen lievimminkin sanoen kieron esityksen johdosta, minkä Kaupunkilähetyksen on katsonut sopivaksi antaa asioista.

Aluksi sanotaan mainituksessa, että Kaupunkilähetyksen, oli, sen johdosta että lähetyksen johtajalle hänen ollessaan „tavanmukaisella tarkastusmatkallaan“ Ryttylässä oli ilmoitettu, että Vaivahoitohallituksen lastenhoidontarkastajan toimesta tulisi siellä toimeenpantavaksi laajaperäisiä korjaustöitä olematta niistä ilmoitettu Kaupunkilähetyksen johtokunnalle, täytynyt kääntyä Kaupunginvaltuuston puoleen asiassa.

Niinkuin edellä olevasta selonteosta kuitenkin näkyy, keskusteltiin kysymystä korjaustöiden tarpeellisuudesta jo siinä Ryttylässä pidetyssä kokouksessa, jossa Kaupunkilähetyksen edusti kolme henkilöä (m. m. sen johtaja, pastori Ilmonen itse), joten tietysti olisi ollut *heidän* tai ainakin herra Ilmosen — eikä suinkaan Vaivahoitohallituksen asia

ilmoittaa johtokunnalle sekä päätöksistä että muistakin asian yhteydessä puheena olleista seikoista. Yhtä perusteeton kuin siis on Vaivahoitohallitusta vastaan tehty syytös laiminlyönnistä mainitussa kohden, on niinkään väite, että lastenhoidontarkastaja olisi ryhtynyt puheena olevaan toimenpiteeseen. Että mainittu vaivahoidon toimihenkilö oli tehnyt *alotteen* korjaustoihin, oli enemmän kuin luonnollista, koska lasten hoidon valvonta lähinnä oli hänen velvollisuutenaan ja määräraha työtä varten oli sopimuksen mukaan Vaivahoitohallituksen hankittava.

Edelleen lausutaan että, vaikka oli sovittu että Kaupunkilähetys ottaisi ja harkintansa mukaan palkkaksi tarpeellisen hoitohenkilökunnan, oli Vaivahoitohallitus omavaltaisesti määrännyt sen palkoista. Tämä väite ei ole tosiolojen mukainen. Sopimuksessa määrättiin, että Kaupunkilähetys ottaisi hoitohenkilökunnan ja määräisi palkkauksen sillä minun tekemälläni lisäyksellä, että palkat eivät saisi olla suuremmat Oulunkylän lastenkodin hoitohenkilökunnan palkkoja, jota lisäystä ei tosin ole merkitty neuvottelussa tehtyyn pöytäkirjaan, mutta jota läsnä olleet Kaupunkilähetyksen edustajat eivät voine kieltää. Lastenkodin johtajatar Anni Hyyrynen tiedusteli minulta käydessään luonani, estikö mikään myöntämästä Ryttylän hoitohenkilökunnalle saman suuruisia *kalliinajanlisäyksiä* kuin maksettiin vastaaville Oulunkylän toimihenkilöille. Vastasin tähän, että mielestäni tehty sopimus ei tuottanut siihen estettä Vaivahoitohallituksen puolelta. Sitä että, niinkuin pastori Ilmonen on minulle ilmoittanut, johtajatar sittemmin on Kaupunkilähetykseltä tilannut korotetun palkan henkilökunnalle, mikä oli Kaupunkilähetyksen ehdonvallassa myöntää tai evätä, ei kaikei voitane leimata „omavaltaiseksi toimeenpiteeksi“ Vaivahoitohallituksen puolelta.

Lopuksi mainitaan, että Ryttylän kartanon rakennukset puheena olevain korjausten johdosta käyvät kelvottomiksi Kaupunkilähetyksen vastaisiin tarkoituksiin, m. m. sen johdosta että „Vaivahoitohallituksen tarkoituksena on ollut ainoastaan työsiirtolan johtajalle soveliaasta huoneesta muodostaa keittiö, josta sen lisäksi vielä tulisi läpikäyntihuone, vaikka työsiirtolan keittiötä mahdollisesti voitaisiin laajentaa“.

Sen painavampaa syytä korjaustöitä vastaan ei ole voitu löytää, koska tuskin olisi voitu havaita vähintäkään aihetta väitteeseen että asuntorakennusten tunnustetusti välttämättömät korjaukset mitenkään olisivat haitaksi (ja sentähden estettäviä) rakennusten käyttämiselle mihin tarkoitukseen tahansa.

Tämän asian laita on seuraavaa:

Kesän kuluessa, kun suuren lapsitulvan johdosta yhä useampia lapsia täytyi lähettää Ryttylään, missä oli tarjona hyvää tilaa, ilmoitti laitoksen johtajatar Sumelles, että keittiö oli riittämätön ruuan laittamiseen aiotulle lapsimäärälle (100 lapselle) ynnä tarpeelliselle hoitohenkilökunnalle. Asiasta neuvoteltaessa rakennusmestari Lekmanin kanssa pidettiin parhaana ratkaisuna että, *siinä tapauksessa ettei siirtolan nykyistä keittiötä voitaisi laajentaa*, mitä herra Lekman epäili, voitaisiin saman rakennuksen toisessa päässä oleva keittiö verraten vähäisillä muutoksilla laittaa varakeittiöksi. Siltä varalta että tämä toimenpide osottautuisi tarpeelliseksi, pantiin kustannusarvioon tarpeellinen määräraha, joka olisi tarvittu siinäkin tapauksessa että nykyistä keittiötä olisi laajennettu. Tässä ei siis niin-

kuin näkyy suinkaan ollut kysymys *huoneiston* (2 huoneen ja keittiön) muuttamisesta keittiöksi, vaan ainoastaan keittiölieden uudesti rakentamisesta.

Esillä olevasta kirjelmästä käy edelleen täysin selvästi ilmi — minkä Kaupunkilähetyksen nykyinen johtaja, pastori Ilmonenkin myönsi käydessään myöhemmin luonani — että Kaupunkilähetyksen kääntyminen tässä asiassa Kaupunginvaltuuston puoleen johtui yksinomaan halusta saada edelleen pitää lähetyksen hallussa Ryttylän kartano, vaikka alkuperäiset edellytykset olivat lakanneet olemasta, ja on Lähetys sentähden saanut tästä aiheesta, huomauttamalla Vaivahoitohallituksen luulotellusta omavaltaisuudesta ja virheelisistä toimenpiteistä, mainita aikovansa sinne perustaa lasten työsiirtolan, koska muka maatilalla tätä varten olemassa olevat edellytykset eivät tulisi asianmukaisesti käytetyiksi, jos se luovutettaisiin Vaivahoitohallituksen „lastenkasarmiksi“.

Kaupunkilähetys näyttää siis haluavan uskotella, ettei Vaivahoitohallitus, siinä tapauksessa että se saa Ryttylän haltuunsa, osaisi käyttää hyödyksi sikäläisiä kehitysmahdollisuuksia. Näin ei kuitenkaan ole läheskään laita, niinkuin seuraavasta käy selville.

Lopuksi pyydän tässä yhteydessä mainita, että sopimusta ehdotettujen korjaustöiden lopullisesta kustannusarviosta ei ole voitu Kaupunkilähetyksen kanssa saada aikaan, syystä että, mikäli minulle on ilmoitettu, rakennusmestari Lekman, joka kyllä olisi halunnut siitä neuvotella Kaupunkilähetyksen puheenjohtajan, kirkkoherra Engströmin, ja johtajan, pastori Ilmosen kanssa, ei ole saanut siihen tilaisuutta, kun nämä molemmat herrat siihen aikaan, jolloin korjauksia lopullisesti suunniteltiin ja kustannusarviota laadittiin, olivat poissa paikkakunnalta, joten heitä ei voitu tavata. Töiden teettäminen täytyi kuitenkin, niinkuin edellä mainittiin, aloittaa mahdollisimman pian, jotta ne voitaisiin suorittaa ennen syksyn tuloa, eivätkä ne sentähden sietäneet pitempää lykkäystä.

Tämmöinen sängen valitettava lykkäys on nyt kuitenkin aiheutunut Kaupunkilähetyksen — mielestäni ja, niinkuin luulen tässä edellä täysin osottaneeni — perustelemattomasta ja asialle suorastaan vahingollisesta kääntymisestä Kaupunginvaltuuston puoleen, sillä puheena olevat työt, jotka nyt olisivat voineet olla loppuun suoritettut, ovat tuskin alkaneet ja täytyy sentähden suorittaa nykyisten epäsuotuisain säiden vallitessa.

Rahatoimikamarin lähetekirjelmässä esiintyvä välitön kehoitus antaa minulle esimmättömän aiheen lausua ajatukseni asiasta, joka on kauan kiinnittänyt mieltäni ja ollut huomion esineenä Vaivahoitohallituksessa, nimittäin Ryttylän kartanon vastaisesta käytämisestä.

Jo lähes kolme vuotta takaperin käydessäni Ryttylässä Vaivahoitohallituksen silloisen toimitusjohtajan, ylitirehtööri Breitholtzin seurassa, saatoin täysin vakuuttua siitä, etteivät ainoastaan ne epäilykset, joita Vaivahoitohallituksella oli kartanon antamisesta Kaupunkilähetyksen haltuun miesten työsiirtolan paikaksi, olleet toteutuneet, vaan että mainitun toimenpiteen tarkoitus oli jäänyt kokonaan saavuttamatta sekä ettei kartano ainoastaan ollut vähän tuottava kaupungille, vaan pikemmin päin vastoin, ja että kartanoa

maanviljelyksineen, lukuisine rakennuksineen ja huomattavine laitoksineen voitaisiin käyttää kaupungille paljon edullisemmalla tavalla.

Sekä ylitirehtööri Breitholtzille että minulle oli heti selvänä, että Ryttylän kartano aivan silmäänpistävässä määrässä soveltui *ammattikoulun* paikaksi Vaivashoitohallituksen huostaan otetuille, menestyksellä kansakoulukurssin päättäneille lapsille, joten vaivashoidon kauan tuntema pakottava tarve voisi tulla tyydytetyksi. Kartanossa on tähän tarkoitukseen tarjona mitä suurimpia mahdollisuuksia verraten sangen vähäisillä kustannuksilla. Lukuisat ja verraten hyvässä kunnossa olevat rakennukset avaroine huoneistoineen tarjoavat hyvää tilaa sekä suurelle oppilasjoukolle että tarpeelliselle opettaja- ja palveluskunnalle, suuri navetta ja valmis meijeri tarjoavat tilaisuutta karjanhoidon ja meijeritoiminnan opetukseen, paja sekä tako- että hienosepän töiden opetuksen, erityinen rakennus puutöiden, oivallisessa kunnossa oleva maanviljelys maatalouden ja suuri puutarha puutarhahoidon opetukseen, minkä ohessa oppilaat laitoksen omassa sähkölaitoksessa voivat jonkin verran perehtyä sähkötekniikkaan j. n. e. Kaikki tämä on nyt valmiina käytettäväksi sanottavitta kustannuksitta, mutta on nykyään aivan käyttämättä alttiina vähitellen alkavalla rappeutumiselle — lukuun ottamatta maanviljelystä, joka enimmäkseen palkatuilla voimilla hoidettuna antaa runsaan tuotonsa Kaupunkilähtetykselle ja, ilman että vastikkeeksi saadaan tehokasta työtä, elatuksen moniaille harhaanjoutuneille yksilöille, joiden oikea paikka olisi kunnan työlaitoksessa, kunnalliskodissa tai valtion ojenuslaitoksissa.

Edellä olevan lausunnon paikkansa pitäväisyys käynee selville seuraavasta:

Sittenkun Helsingin kaupunki oli ostanut Ryttylän kartanon, luovutettiin se vuonna 1914 Kaupunkilähtetykselle vuokravapaasti 25 vuoden ajaksi, velvoittamalla Kaupunkilähtetyksellä pitämään voimassa työsiirtolaa *vähintään 50 kulkuria varten*, minkä ohessa Kaupunkilähtetykselle taattiin runsas vuotuinen määräraha siirtolan voimassa pitoon. Saman vuoden syksyllä siirtola avattiin ja on siis ollut toimessa 4 vuotta. Kun sota puhkesi samana vuonna, jona siirtola avattiin, ja työansion tilaisuutta valli- ja patteritöissä tarjoutui suurimmillekin laiskureille, on tämä seikka voinut vaikuttaa jossain määrin ehkäisevästi siirtolan toimintaan sikäli, että pyrkijöitä ehkä on ollut vähemmän kuin mitä säännöllisten olojen vallitessa olisi voinut olla laita. Siirtolan hoidokkeja, jotka enimmäkseen ovat olleet vanhoja, raihnaisia, mikä missäkin määrin työkyvyttömiä ja työhön haluttomia henkilöitä, on tuskin milloinkaan ollut 50, ja esimerkiksi vuosina 1916 ja 1917 Vaivashoitohallitukselle annettujen raporttien mukaan keskimäärin tuntuvasti alle 50. Raporteista käy niinkään selville, että hoidokit ovat saaneet tulla ja mennä mielensä mukaan, ilman että tässä kohden on mitään sääntöä noudatettu. Seurauksena on sentähden ollut, että monikin on tullut siirtolaan ainoastaan joksikin päiväksi tai viikoksi virkistäytymään ja sitten jälleen hyvin ravittuna ja puettuna lähtenyt seikkailemaan. Tästä on m. m. johtunut, että maatilaa ei ole, niinkuin aikomus oli, voitu hoitaa sillä työvoimalla, mikä olisi ollut saatava hoidokeilta, vaan on varsinkin kesäiseen aikaan täytynyt käyttää palkattua työvoimaa. Siirtolan aate — sinne otettujen hoidokkien pelastaminen takaisin yhteiskunnalle kunnan työntekijöinä —

ei siis nähtävästi ole toteutunut, koska tuskin lienee osotettavissa, että mainittavan lukuisia — jos ainoatakaan — siirtolan hoidokkeja olisi sieltä palannut kunnollisena työmiehenä. Mitä taas asian taloudelliseen puoleen tulee, ei sekään liene antanut edullista tulosta. Maatilaan käytetylle pääomalle tuskin lienee saatu vastaavaa korkoa, vaan on päin vastoin laitoksen voimassapitoon annettu vuotuisia apumaksuja. Sitä paitsi lienee (vuonna 1914) määräraha myönnetty erinäisiin kartanon kunnossapitokustannuksiin, ilman että Kaupunkilähetys on, niinkuin sen Kaupunginvaltuustolle osottamassa kirjelmässä mainitaan, tiettävästi siihen käyttänyt sanottavia summia.

Edellä lausutusta käynee selville:

1) että Kaupunkilähetyksen Kaupunginvaltuustolle tekemä esitys, josta muuten tuntuvasti purkautuu loukattua itsetuntoa, on, mikäli koskee Vaivaishoitohallituksen luuloteltuja virheitä ja omavaltaisuutta, aivan aiheeton, varsinkin kun epäsuotuisain sätumain johdosta syntynyt väärinkäsitys olisi mitä helpoimmin ollut selvitettävissä käännyksellä välittömästi Vaivaishoitohallituksen tai sen asianomaisten toimihenkilöjen puoleen;

2) että korjaustyöt ovat olleet tarpeen vaatimat ja lasten majoitukselle ehdottomasti välttämättömät;

3) että asiallisesti ei ole voitu osottaa niiden aikaansaaneen vaikeuksia rakennusten käyttämiselle siihen tai tähän tarkoitukseen;

4) että lastenkodin sijoittaminen, vaikkapa vain väliaikaisesti, toisen viranomaisen johdossa olevaan laitokseen on osottautunut epätarkoituksenmukaiseksi hoitavan ja valvovan viranomaisen sekä näiden viranomaisten asettamain toimihenkilöjen välille syntyneiden hankausten johdosta, mikä varmaankaan ei voi olla haitallisesti vaikuttamatta lastenhoitoon, minkätähden näyttää olevan aivan välttämätöntä järjestää laitokseen yhtenäisen johto; sekä

5) että Ryttylän kartanon nykyinen käyttämistapa on osottautunut tarkoitustaan vastaamattomaksi, koska kartano, sen sijaan että olisi tuottanut kunnalle sitä hyötyä tai tuloa, mikä sen oikein hoidettuna olisi tullut tuottaa, päin vastoin on aikaansaanut kunnalle tuntuvaa välitöntä menoa.

Toivoen Vaivaishoitohallituksen voivan hyväksyä edellä tekemäni esityksen rohkenen kunnioittavimmin esittää, että Vaivaishoitohallitus Kaupunginvaltuustolle ehdottaisi:

että Kaupunkilähetyksen Kaupunginvaltuustolle antamaa kirjelmää aiheettomana ei otettaisi huomioon;

että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi sille tehdyn, Rahatoimikamarin puoltaman anomuksen korjaustöiden teettämisestä ja myöntäisi niitä varten pyydetyn määrärahan;

että, kun niitä ehtoja, joilla Ryttylän kartano aikansa luovutettiin Kaupunkilähetykselle, ei enää täytetä ja maatilan jääminen Kaupunkilähetyksen hoitoon ei ole osottautunut kunnalle edulliseksi, Kaupun-

kilähetyksen kanssa asiasta tehty sopimus irtisanottaisiin ensintulevan tammikuun 1 päivästä lähtien;

että, koska maaseudulle sijoitettu ammattikoulu vaivashoidon huostaan otetuille lapsille on osottautunut yhä tarpeellisemmaksi ja Ryttylän kartano siihen tarkoitukseen tarjoo laajoja mahdollisuuksia, kartanon hoito mainittua tarkoitusta varten luovutettaisiin Vaivaishoitohallitukselle ensintulevan kalenterivuoden alusta, jota ennen Vaivaishoitohallituksen tulisi Kaupunginvaltuustolle antaa seikkaperäinen ehdotus maatilan hoitamisesta ja koulun ohjelmasta sekä muista tässä yhteydessä olevista seikoista; samoin kuin

että Ryttylän kartanoa toistaiseksi ja niin kauan kuin tarve vaatii saisi käyttää siellä väliaikaisesti sijaitsevan lastenkodin tarpeisiin.

Ivar Gordie.

Matkakertomus.

Rahatoimikamarin määräyksestä kävin kuluvan lokakuun 19 päivänä kaupungin omistamalla Hausjärven pitäjän Ryttylän maatilalla sekä siellä sijaitsevassa Kaupunki-lähetysten huonohoitosten lasten kodissa.

Rautatienasemalta vievän maantien molemmin puolin on omille palstatiloille rakennettu useita vähäisiä asuntoja tarpeellisine talousrakennuksineen. Asunnot olivat uusia ja näyttivät tarkoituksenmukaisilta. Tätä lukuisaa asutusta, jota varten paikalla on kansakoulu, erottaa männikkö kantatilasta.

Laitosta näytteli auliisti ja perinpohjaisesti johtajatar, diakonissa Maria Sumelles, joka ylinnä hoitaa sekä lapsia että kartanon töitä. Hoidokkeja on nykyään 86 (3—13 vuotiaita), joista alun neljäntäkymmentä oli kouluiässä ja kävi kartanon alemmaa ja ylempää kansakoulua. Opettajina on yksi mies- ja yksi naisopettaja, joita molempia pidetään sopivina toimeensa. Eritoten annettiin miesopettajasta — nuori ja vaatimattoman näköinen mies — se arvostelu, että hän lyhyenä toimiaikanaan jo oli onnistunut aikaansaamaan järjestystä siinä kohden epäkiitollisessa oppilasjoukossa. Koulusalina käytetään päärakennuksen isoa salia, jonka ilmoitettiin hyvin pitävän lämpimän ja joka muutenkin näytti varsin hyvältä kouluhuoneelta. Osa oppilaista oli nykyään tarttuviin tauteihin sairastuneina sijoitettu laitoksen sairaalaosastolle, joka voidaan eristää. Lasten tila on vallitsevan kylmän ja kostean sään aikana tuntuvasti vaikeutunut, sen johdosta että ainoastaan noin puolella heistä on jalkineet, jota vastoin muiden täytyy käydä avojaloin. Laitoksen Helsingin kunnalliskodista tilaamia jalkineita ei ole voitu toimittaa, mikäli ilmoitettiin syystä että kunnalliskodin hoidokkien joukossa nykyään on ainoastaan kaksi suutaria. Milloin Ryttylän lapsille voidaan saada tarpeelliset jalkineet, on sangen epä-tietoista. Talven lähestymisen johdosta on sentähden Ryttylän laitoksen asema tässä kohden erittäin arveluttava. Varmasti on edellytettävissä, että lasten vaatetuksen puutteellisuus lisää kivulloisuutta. Hoidokkien keskuudessa, joista usealla laitokseen tullessaan oli tuberkulosi ja venerisiä tauteja, raivosivat vaikealaatuiset kulkutaudit (espanjantauti, kaularöhkä, kurkkumätä ja kuristustauti sekä mahataudit). Laitokseen tullessaan viime keväänä olivat hoidokit erittäin huonosti ravittuja ja nälkäisiä. Vaikka ravinto on ollut voimakasta, käsittäen m. m. liharuokaa neljästi viikossa, makeaa ja hapanta maitoa runsaasti joka päivä, hyvää, tuoretta, puoleksi ruis- ja puoleksi kaurajahoista leivottua leipää, voita joka päivä, kaksi päivällisruokalajia arkipäivin, kolme sunnuntaisin ja pyhäpäivin sekä kolme aterialla päivässä, varastivat hoidokit alkukesästä sianruuaksi kootut ruuantähteet sekä karjan väkirehun astioista, mutta nämä väärinkäytökset ovat nyttemmin lakanneet, kun mainittuja varastoja on alettu säilyttää lukon takana. Useimmilla

hoidokeilla oli laitokseen tullessaan keripukki, mutta tämä hankala tauti on nyttemmin alkanut vähetä. Tuoretta lihaa on riittävästi saatavissa paikkakunnalta, mutta hinta on varsin kallis, 7 markkaa kilolta. Vihanneksia on saatu laitoksen omasta laajasta keittiökasvitarhasta. Viljavaroja on laitoksen tarpeisiin ensi kevätkesään asti ja säästäväisesti käyttämällä arvellaan niiden riittävän ensi satoon asti. Lapset näyttivät kauttaaltaan vähäverisiltä ja herättivät sentähden katsojassa alakuloisuutta.

Kartanossa on 12 lypsylehmää, joista nykyään 8 antoi maitoa. Lisäksi on sonni ja tarpeellinen määrä nuorta karjaa. Ostamalla voidaan, vaikka tosin vaikeanlaisesti, saada riittävästi maitoa koko henkilökunnalle (kaikkiaan noin 115 hengelle). Hevosia on 5. Lisäksi on muutamia sikoja ja porsaita.

Työväkeä on 7 henkeä, paitsi koneenkäyttäjää ja tarpeellisia ammattityöläisiä, niinkuin kirvesmiehiä y. m. Tarkoitus on, että hoidokit loma-aikoinaan olisivat apuna kartanon maataloustöissä, mutta lasten nuoruuden johdosta jäänee heidän työnsä tulos varsin vähäiseksi.

Viime talvena, jolloin laitoksen hoidokkeina oli alhaisella siveellisellä kannalla olevia aikuisia henkilöjä, ottivat punaiset kapinoitsijat Ryttylän maatilan yhdeksi päämajakseen. Laitos säilyi tämän johdosta ryöstöltä, mutta hoidokit saatiin astumaan punaisten riveihin ja laitos jäi sentähden aivan tyhjäksi. Estettä laitoksen muuttamiselle lastenhoitolaksi viime keväänä ei sentähden ollut olemassa.

Rakennusmestari Lekmanin aloittamat korjaustyöt, joita varten Kaupunginvaltuusto oli käyttövaroistaan osottanut määrärahan, olivat keskeytettyinä ainoastaan 2 päivää. Keittiötä oli aikomus laajentaa purkamalla sen ja ullakkokerrokseen vievän käytävän välinen seinä, joten säästyisi sekä aikaa että työtä.

Korjauksen alaisena oli muuten kartanon kivistä tehdyn maitotalousrakennuksen yläkerros, johon arveltiin voivan laittaa makuupaikat 35 hoidokille.

Kartanon sähköasemaa katseltiin. Entinen omistaja oli sieltä myynyt isonlaisen voimamoottorin, joka kykeni käyttämään, paitsi valaistuslaitteita, myöskin puimakoneen ja halkosahan. Nyttemmin laitoksen lokomobiili tuskin kykenee syöttämään kartanon omaa sähkövalaistusta varten tarvittavia akkumolaattoreja. Tila sähköasastolla on sangen niukka. Sitä vastoin on tiilistä rakennettu paja varsin tilava, ja sinne voidaan tarpeen mukaan sijoittaa useita työpöytiä. Maitotalousosaston alakerrokseen voidaan sijoittaa veistokoulu.

Minun käydessäni laitoksessa toimitettiin huoneistoissa ja pihalla tavanmukaista lauantaisiivousta. Tämän työn suorittivat pääasiassa hoidokit. Muuten näytti laitoksessa kauttaaltaan vallitsevan puhtaus ja hyvä järjestys.

Kokonaisvaikutelma käynnistäni oli, että kartano tilavine ja tarkoituksenmukaisine huoneistoineen hyvin soveltuisi Vaivashoitohallituksen suunnittelemaa tyyppiä olevaksi ammattikouluksi. Ainoastaan sähköasastoa olisi tarpeen mukaan laajennettava, ja siihen on riittävää tilaa tarjona heti konehuoneen yhteydessä, jota sentähden olisi laajennettava. Talon suuren navetan voisi tarvittaessa kokonaan sisustaa työpajoiksi ja karjan sieltä siirtää kahteen tiilistä rakennettuun tyhjiin talliin, joita nykyään ei tarvita alkuperäi-

seen tarkoitukseensa. Tuollaisesta muutosrakennustyöstä lienee verraten vähän menoja, jota vastoin opetusvälineistön ensimmäisestä hankinnasta ammattikouluun nykyisin hinnoin luultavasti olisi tuntuvia kustannuksia. Ammattikoulu näyttää kuitenkin olevan asetettava asiantuntevan valvonnan, esimerkiksi Helsingin valmistavan ammattikoulun johtokunnan alaiseksi. Tämä seikka ei kuitenkaan estäne Vaivaihoitohallitusta suorittamasta koulun menoja ja hoidattamasta kartanon maataloutta tarpeellisen maanviljelys- ja metsähoidollisen johdon alaisena, mikä viljelmäin ja metsän huonoon ruokkoon nähden on tarpeellista. Kun ammattikoulun oppilaat on aikomus koota nuorukaisista, jotka jo ovat käyneet ylempään kansakoulun, kävisi heitä loma-aikoinaan edullisesti käyttäminen kartanon ulkotöissä.

Johtajatar ja opettajatar lausuiivat, minun tiedusteluni johdosta, suotavaksi, *että laitos saisi jäädä kartanoon kevättukukauden loppuun, jottei opetusta tarvitsisi keskeyttää, ja olisi nimikään suotavaa, että hoidokit, saadakseen edelleen tarpeellista ravintoa, saisivat jäädä kartanoon vielä ensi kesäloman yli. Kartanon taloushoito sitä vastoin voitaisiin sopivasti luovuttaa laitoksen hallusta ensi tammikuun 1 päivänä, jolloin laitoksen inventtaario uudelleen laaditaan, tai myös viimeistään seuraavan maaliskuun 1 päivänä.*

Sittenkun tämä merkintä oli kirjoitettu, luettiin se kaiken väärinkäsityksen välttämiseksi julki johtajattaren kuullen, ja hyväksyi hän sen.

Laitoksessa oletettiin, ettei kansakouluille vielä ollut hankittu valtioapua. Tämän johdosta kehotti allekirjoittanut opettajistoa ryhtymään toimiin semmoisen apurahan saamiseksi, mistä myös olisi seurauksena, että opettajat saisivat ikäkorotukseen ja eläkkeeseen nähden lukea hyväkseen palvelusaikansa laitoksessa.

Yleisesti valitettiin, että elintarveviranomaiset, jotka itse olivat osottautuneet kykenemättömiksi mitään aikaansaamaan, toimenpiteillään ainoastaan vaikeuttivat elintarpeiden hankintaa, joita sentähden täytyi ostella salaa ja ylittämällä vahvistetut rajahinnat.

Riihimäellä, lokakuun 21 päivänä 1918.

A. Listo.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lisäykseksi Ryttylän työsiirtolaa koskevaan kirjelmäämme pyydämme kaikkein kohteliaimmin saada esiintuoda seuraavaa:

Viimetalvinen punainen kapinaliike ei luonnollisestikaan jättänyt koskemattomaksi sellaista sosialista laitosta kuin Ryttylässä aloitettu kulkurikoti oli. Kun Kaupunkilähetys viime keväänä ehdotti, että kyseessä olevaa työsiirtolaa, jonka hoidokeista suurin osa oli lähtenyt pois, käytettäisiin väliaikaisesti lastenkotina, ei tarkoituksemme, kuten mainittiin, ollut ehdottaa tämän suurilla ponnistuksilla ja kustannuksilla käyntiin saadun, kerjuuta ja irtolaisuutta vastustavan työsiirtolan lakkauttamista tarpeettomana. Päinvastoin olemme olleet selvillä siitä, että normaaliolojen palattua kyseessä oleva laitos jälleen tulee osottautumaan yhä enemmän tarpeen vaatimaksi. Kaupunkilähetys on kuitenkin joutunut omista varoistaan sangen huomattavia määriä antamaan Ryttylän maanviljelyksen sekä työsiirtolan hoidokkien ylläpitoon, ilman että olisimme tilaisuudessa näitten 10 henkilön hyväksi mitään laskemaan arvoisan Valtuuston myöntämästä määrärahasta, joka Valtuuston päätöksen mukaan menee lastenkodin ylläpitoon, joten uskalamme ehdottaa, että meille myönnettäisiin lisämäärärahana kyseessäolevan työsiirtolan jatkamista varten kymmentuhatta (10,000: —) markkaa, mikä summa on saatu laske-
malla $\frac{1}{2}$ vuoden kulutus à 5: 30 päivältä siellä olevaa henkeä kohti.

Helsingissä, lokakuun 25 päivänä 1918.

Helsingin Kaupunkilähetyksen puolesta:

Julius Engström.

Puheenjohtaja.

Kullervo Ilmonen.

Esitys kaupungin lämmityslaitosten yhteisen valvonnan järjestämisestä.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 31 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 723.

Kaupungin taloudellisessa elämässä esiintynyt ilmiö, joka jo jonkin aikaa on ollut omansa vetämään puoleensa huomiota, on budjettiin merkittyjen kaupungin eri virastojen ja laitosten polttoainemäärärahaan vuosi vuodelta lisääntyvä kohoaminen. Vaikka tällaiseen kohoamiseen onkin luonnollinen selityksensä osin kaupungin kehityksen johdosta lisääntyvässä kunnallisten lämmityslaitosten laajenemisessa, osin, eritoten mitä viime vuosiin tulee, nopeasti kohonneissa polttoainehinnoissa, näyttää se kuitenkin nyttemmin nousseen siihen määrään, että se oikeuttaa esittämään kysymyksen, onko kaupungin polttoaineiden käyttö järjestetty mahdollisimman parhaalla tavalla vai olisiko tässä kohden parannuksia tarpeen. Tämän laatuksia kysymyksiä on esitetty Kaupunginvaltuustossakin, ja ne ovat aiheuttaneet tarkastamaan tähän kuuluvia oloja. Selvityksen asiasta on antanut Suomen Teknillisen yhdistyksen terveysteknillinen ammattiklubi Rahatoimikamarille osotetussa, lokakuun 27:nä 1916 päivätyssä kirjelmässä (Liite I), jossa ammattiklubi ehdottaa toimeenpantavaksi lämmitystyön yhtäjaksoisen tarkastuksen kaupungin kaikissa lämmityslaitoksissa sekä perustettavaksi kunnallisen lämpöteknikonviran. Sittenkun Rahatoimikamari oli ehdotuksen lähettänyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen tutkittavaksi ja Hallitus vuorostaan oli asiaa valmistelemaan asetettanut valiokunnan, jossa Terveysklubikin oli edustettuna, on valmistelutyö antanut tulokseksi mainitun valiokunnan laatiman mietinnön (Liite II), jossa valiokunta käsittelee Terveysklubin tekemää alotetta hiukan toisessa muodossa ja esittää ehdotuksen kunnallisen lämpöteknikon johtosäännöksi. Tähän on Hallitus liittänyt oman lausuntonsa (Liite III), jossa Hallitus puoltaa sekä uuden viran perustamista että johtosääntöehdotuksen hyväksymistä.

Ennenkuin Rahatoimikamari käy lausumaan mieltään ehdotetun toimihenkilön tarpeellisuudesta, lienee paikallaan selvittää, miten kunnallisten lämmityslaitosten hoito nykyään on järjestettynä. Vuodesta 1912 lähtien on kaupunki

ollut Voima- ja polttoainetalousyhdistyksen — aikaisemmin Suomen Höyrykattilayhdistyksen — jäsen ja siten saanut kaikki keskuslämmityslaitoksensa ammattimaisesti tarkastetuiksi. Yhdistyksen toimihenkilöt antavat laitoksissa käydessään ohjeita lämmittäjille ja hankkivat tarkastuskäynneillään varmuutta siitä, että ohjeita noudatetaan. Laitoksissa havaitut puutteet taas ilmoitetaan Rahatoimikamarille, joka ne korjauttaa Rakennuskonttorin toimesta. Eri laitosten tilasta ja neuvontatoiminnan tuloksista vuosittain saapuneet raportit ovat osottaneet lämmitystehon tämän valvonnan johdosta tuntuvasti lisääntyneen. Talvella 1916—17 toimitti yhdistys Rahatoimikamarin toimenannosta kaikissa kaupungin omissa rakennuksissa olevain tavallisten uunien tutkimuksen ja antoi samalla niiden lämmitystä hoitaville henkilöille tarpeellista opetusta järkiperaisessä lämmityksessä. Mitä taas tulee uusien suurenlaisten laitosten rakentamiseen, on niiden tarkastuksessa ja katselmuksessa tavallisesti käytetty apuna valtion lämpöteknikkoja.

Vaikka, niinkuin edellä laususta käy selville, kaupungin lämmityslaitokset eivät suinkaan ole olleet vailla asiantuntevaa ylivalvontaa, ei Rahatoimikamari tällä tahdo sanoa, ettei sijaa lisäparannuksille mainitussa kohden olisi olemassa ja etteivät sen suuntaiset toimenpiteet voisi aikaansaada polttoaineiden kulutuksen vähenemistä, joka monin verroin korvaisi toimenpiteistä johtuvat kustannukset. Valiokunnan esittämiin numerotietoihin täytyy panna mitä suurinta merkitystä, ja huomattava on, että polttoainekustannukset nykyään nousevat paljon suurempaan määrään kuin valiokunta on maininnut. Tähän nähden olisi Rahatoimikamarinkin mielestä esillä oleva asia ratkaistava mahdollisimman pian, niin että valiokunnan mietinnössä vaadittu tehokkaampi valvonta ja tarkastus voitaisiin ottaa käytäntöön jo nyt tulevan kylmän vuodenajan alusta. Epäilemättömtä näyttää olevan, että semmoista valvontaa voi paremmalla menestyksellä toimittaa tarkoitusta varten asetettu ammattimies, joka on läheisemmässä kosketuksessa kaupunginhallinnon kanssa, kuin yhdistys, jonka monessa tapauksessa täytyy tarpeelliseksi havaittuja muutoksia aikaansaadakseen kääntyä kunnallisten viranomaisten puoleen. Rahatoimikamarin mielestä ei kuitenkaan nykyään, erikoisesti kaikilla teknillisillä aloilla vallitseviin korkeisiin palkkoihin katsoen ehkä olisi aivan sopivaa heti perustaa uutta kunnallista virkaa vahvistettuine menosääntöineen ja seikkaperäisine johtosääntöineen, koska varsin luultavasti kävisi tarpeelliseksi täysin pätevän hakijan saamiseksi, mikä olisi aivan välttämättömät viran perustamisella tarkoitettun hyödyn saavuttamiseksi, määrätä palkka niin korkeaksi, ettei se nykyäänkään olisi asianmukaisesti suhteellinen muista kunnan viroista maksettuihin palkkoihin ja sen ohessa palkkain ehkä vastedes alentuessa olisi tarpeettoman korkea myöskin verrattuna yksityisten palveluksessa maksettuihin palkkoihin. Rahatoimikamari sentähden ehdottaa ryhdyttäväksi hiukan toisenlaiseen toimenpiteeseen eli että kaupungin yleisten töiden Hallitus oikeutettaisiin toistaiseksi asettamaan tunnustetusti kykenevä yksityinen lämpötek-

nikko valvomaan kaupungin lämmityslaitoksia ja että Hallituksen käytettäväksi tähän tarkoitukseen ensi vuonna annettaisiin esimerkiksi 15,000 markan määräraha. Tämä tehtävä ei estäisi siten asetettua ammattimiestä hoitamasta muuta virkaa tai ottamasta suorittaakseen muuta työtä, sikäli kuin hänen aikansa sallii, joten hänen pitäisi voida antaa työvoimaansa kaupungin käytettäväksi verraten alhaisesta korvauksesta, ja taas määrärahan loppuosa käytettäisiin toimituksissa tarpeellisen apulaisen, kansliatyön y. m. kustantamiseen. Näin menetellen saavutettaisiin kokemusta kunnallisen lämpöteknikonviran hyödyllisyydestä ja tarpeellisuudesta ja kaupungilla olisi tilaisuus vastedes, jos suotavaksi havaitsee, siirtyä mainittuun järjestelmään. Sen ohessa saavutettaisiin nykyiseen järjestelmään verraten se etu, että valvoja ja Rakennuskonttori olisivat yhtämittäisessä kosketuksessa keskenään, eli juuri se mitä asiassa kuullut ammattiviranomaiset ovat ehdotuksellaan tarkoittaneet. Seikkaperäistä ehdotusta asetettavan teknikon tehtäviä koskevaksi sopimukseksi ei Rahatoimikamari ole katsonut asiakseen laatia, vaan jätettäneen Hallitukselle tässä kohden vapaat kädet.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

*valtuuttaa kaupungin yleisten töiden Hallituksen tammi-
kuun 1 päivästä 1919 toistaiseksi asettamaan lämpöteknikon
toimittamaan kaupungin lämmityslaitosten yhtäjaksoista tar-
kastusta; sekä*

*Hallituksen käytettäväksi mainittuun tarkoitukseen 1919
vuoden menosääntöön merkittäväksi 15,000 markkaa.*

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Kunnan lämmityslaitosten lämmityksen tarkastusta sekä kunnallisen lämpötekniikonviran perustamista koskevasta asiasta.

Kun kysymys kunnan lämmityslaitosten lämmityksen tarkastamisesta sekä kunnallisen lämpötekniikonviran perustamisesta nykyään on tärkeä ja Kaupunginvaltuustossa käsiteltävänä sekä kun Teknillisen yhdistyksen Terveysteknillisen ammattiklubin päätehtäviä on edistää yleisten asiain järjestämistä lämpötekniillisellä alalla, katsoo klubi asiakseen lausua seuraavaa.

Mitä tulee lämmitystyön tarkastukseen kunnan lämmityslaitoksissa, on kieltämätöntä, että tuollainen *jatkuva* tarkastus on välttämätön taloudellisesti edullisen lämmitystuloksen saavuttamiseksi. Ei kuitenkaan riitä tarkastuksen ulottaminen ainoastaan keskuslämmityslaitoksiin, vaan tulisi sen käsittää kaikenlaatuiset lämmityslaitokset, varsinkin kun tämä on toimitettavissa yksinkertaisella tavalla ja mainittavia erikoiskustannuksia syntymättä. Sitä vastoin tuottaisi tämä tarkastus tuntuva säästöä kunnalle sekä edistäisi savu- ja nokihaitan vähenemistä. Tarkastukseen kuuluvia tehtäviä voisi sopivasti hoitaa kaupungin lämpötekniikko, jolla päin vastoin kuin mitä on laita kaupungin käyttämään yksityisten laitosten, olisi valta ryhtyä järkipärisen käytön vaatimiin toimenpiteisiin.

Nykyisten korkeiden polttoainekustannusten johdosta on kysymys lämmitystyön tarkastamisesta tärkeämpi kuin *milloinkaan ennen*. Mutta Helsingin kaupungin suuruuden ja lämpötekniikan kehityksen johdosta on myöskin mainitun asian yhteydessä esiintyvä kysymys kunnallisen lämpötekniikon asettamisesta muitakin tehtäviä varten tärkeä. Mainitunlaisen viran perustamista käy, paitsi sanotun tarkastuksen vuoksi, myöskin yhteisen ja yksityisen edun kannalta puoltaminen. Tärkeänä tehtävänä viranpitäjällä olisi johtosääntönsä mukaisesti tutkia, tarkastaa ja hyväksyä kaupungin alueella rakennetut uudet lämmityslaitokset. Tuollaisen tutkimuksen perusteella hyljättäisiin epätarkoituksenmukaiset rakenteet ja poistettaisiin puutteelliset laitokset käytännöstä, joten estettäisiin lämmityslaitoksia tuottamasta vaaraa hengelle ja omaisuudelle. Sopivia rakenteita käyttämällä voitaisiin myös helposti vastustaa savu- ja nokihaittaa, minkä ohessa laitosten omistajille helpotettaisiin taloudellisesti edullisen polttotuloksen saavuttamista. Vastaisen kunnallisen lämpötekniikon päätehtäviä olisi myös edellä mainittu kaupungin yleisen rakennusten lämmityksen yhtäjaksoinen tarkastus, mikä tehtävä jo sinänsä perustelisi puheena olevan viran perustamista. Säästöt, joita kunta lämmitystarkastuksen

johdosta saavuttaisi, varmaan monin verroin korvaisivat virasta johtuvat kustannukset. Muilla teknillisillä erikoisaloilla on jo edustajia kunnallishallinnossa — mainitsemme rakennustarkastuksen, hissitarkastuksen, palokatselmukset, vesijohtolaitoksen, sähkölaitoksen, kaasulaitoksen, terveydenhoitolautakunnan, puhtaanapitolaitoksen ja muut, joiden edustajilla on tarkoin määriteltyjen johtosääntöjensä mukaan jonkinlainen määräysvalta yleisiä etuja koskevilla erikoiskysymyksissä. Kaupungin lämpöteknillisiä asioita ei ole tähän asti joko ensinkään otettu huomioon tai ovat niitä hoitaneet henkilöt, jotka eivät ole omanneet tarpeellista ammattisivistystä. Kaikissa huomattavissa ulkomaiden kaupungeissa on jo monet ajat olleet kunnallisia lämpötekniikonvirkoja, ovatpa kaupungit, joiden asukasluku on ainoastaan kymmenesosa Helsingin asukasluvusta, havainneet edulliseksi asettaa kaupunginlämpöinsinöörejä.

Edellä lausutusta käynee täysin selville kunnallisen lämpötekniikonviran perustamisen suotavuus ja tarpeellisuus täälläkin. Teknillisen yhdistyksen Terveysteknillinen ammattiklubi sentähden rohkenee ehdottaa asetettavaksi kunnallisen lämpötekniikon, jonka tehtävänä olisi johtosääntönsä mukaisesti sekä yksissä neuvoin rakennustarkastuksen ja Terveystekniikkalautakunnan kanssa, ehdollisesti neuvoja antamalla näille, ottaa huomioon kunnan ja yksityisten edut lämpöteknillisiä kysymyksiä ratkaistaessa. Samalla pyytää klubi tarjoutua antamaan lähemmän selvityksen kunnallista lämpötekniikonvirkaa koskevasta kysymyksestä sekä pyytää saada tilaisuuden laatia seikkaperäisen ehdotuksen Helsingin kaupungin vastaisen lämpötekniikon *teknilliseksi johtosäännöksi*.

Helsingissä, syyskuun 27 päivänä 1916.

Teknillisen yhdistyksen Terveysteknillinen ammattiklubi

Georg Huber,
puheenjohtaja.

Gunnar Andersson,
sihteeri.

Helsingin kaupungin Yleisten töiden Hallitukselle.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä lokakuun 27 päivältä 1917 ehdottaa Teknillisen yhdistyksen Terveysteknillinen ammattiklubi erinäisillä syillä kunnallisen lämpötekniikan asettamista Helsinkiin sekä pyytää saada tilaisuuden laatia tälle johtosäännön. Asia lähetettiin kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, joka taas antoi sen valmisteltavaksi valiokunnalle, johon kuuluivat arkkitehti Armas Lindgren, kaupungin arkkitehti Karl Hård af Segerstad sekä insinööri Georg Huber, Terveysteknillisen ammattiklubin valitsemana, minkä ohessa professori Onni Tarjannetta pyydetäisiin asiantuntijana avustamaan valiokuntaa. Kun kaupunginarkkitehti sairastumisensa johdosta estyi ottamasta osaa komitean työhön, valittiin hänen sijaansa valiokunnan jäseneksi v. t. kaupunginarkkitehti Runar Eklund, mutta arkkitehti Hård on sittemmin terveydyttyään voinut ottaa osaa komitean työhön.

Terveysteknillinen ammattiklubi on erinäisiltä ulkomaisilta kaupunginviranomaisilta pyytänyt tietoja siitä, miten lämpöteknikkokysymys on eri kaupungeissa järjestetty, mutta syystä ettei näihin tiedusteluihin vielä ole saapunut vastausta, on asian käsittely viivästynyt. Valiokunta on siitä huolimatta nyt ottanut käsiteltäväksi kysymyksen, jotta se mikäli mahdollista voitaisiin ratkaista tämän vuoden kuluessa sekä virka ehkä täyttää ensi vuoden alusta.

Valiokunta on katsonut yksimielisesti voivansa yhtyä ehdotukseen kunnallisen lämpötekniikan asettamisesta, mutta kun Terveysteknillisen klubin mielestä lämpötekniikan tulisi kaupungin omaan lämmityslaitosten ylivalvonnan ja tarkastuksen ohessa myös tutkia, tarkastaa ja hyväksyä kaikki kaupungin alueella olevat yksityiset laitokset, olisi sitä vastoin valiokunnan mielestä hänen toimintansa rajoitettava kunnan omiin lämmityslaitoksiin. Näiden lukumäärä lisääntyy vuosi vuodelta ja ne ovat jo nykyäänkin niin lukuisat ja laajat, että ne yksinään vaativat osakseen tarmokkaan henkilön koko työkyvyn, joten niiden tehokas valvonta ehkä kärsisi siitä, että lämpötekniikan tehtävä määrättäisiin niin laajaksi kuin Terveysteknillinen klubi ehdottaa.

Kaupungin suurimmat lämmityslaitokset ovat Marian sairaalan, Kulkutautisairaalan, Oulunkylän kunnalliskodin sekä Nickbyn mielisairaalan laajat laitokset, jotka kalliine kone-laitteineen jo perustelisivat kunnallisen lämpötekniikan asettamista. Lisäksi on kaupungin konluissa, kirjastoissa y. m. moniaita pienempiä alhaispainehöyry- tai lämminvesilaitoksia. Kaikkiaan on kunnan lämmityslaitoksissa nykyään 17 höyrykattilaa pelkistettyä korkeapainehöyryä ja 28 kattilaa alhaispainehöyryä varten sekä 20 lämminvesikattilaa ja 7 kaloriferiunua ynnä noin 2,400 tavallista tulisijaa, kuten kaakeliuuneja, keittiöliesiä y. m., olematta näihin luettu kaupungin vuokraamissa huoneistoissa olevia tulisijoja.

Kaupungin halkokonttorin ilmoituksen mukaan oli kaupungin kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen polttoaineista vuonna 1917 kustannuksia noin 2,340,000 markkaa, lukuun ottamatta teknillisten laitosten kuluttamia polttoaineita. Säännöllisten olojen palauduttua nämä kustannukset tietenkin tuntuvasti huojistuvat, mutta joka tapauksessa saanee vuotuisen polttoainekulutuksen arvata noin miljoonan markan arvoiseksi. Toimeenpanemalla tehokkaampi lämmitystapa ja parempi tarkastus pitäisi näitä kustannuksia voida huojistaa alhaisesti arvioiden 10—15 %, mikä vastaisi 100,000—150,000 markan vuotuista säästöä säännöllisinä aikoina ja lähivuosina luultavasti melko paljon enemmän. Myöskin konelaitteiden ja lämpöjohtojen kunnossapitokustannuksia voitaisiin tehokkaamman tarkastuksen avulla tuntuvasti vähentää, mistä samaten olisi suurta vuotuista säästöä. Lisäksi sopii mainita, mikä jo edellä lausutustakin käynee riittävästi selville, että kaupungilla olisi suurta etua kunnallisen lämpötekniikonviran perustamisesta, mutta riippuu tämä etu tietenkin suuressa määrin viranpitäjän kunnokkuudesta ja tarmokkuudesta, minkätähden palkkaa ei olisi määrättävä niin alhaiseksi, ettei todella kelvollista hakijaa saada. Lämpötekniikka varten, joka lienee sopivimmin asetettava Rakennuskonttorin huonerekennusosaston rinnalle ja yhteistoimintaan sen kanssa, pyytää valiokunta tämän ohessa esittää seuraavan ehdotuksen

Helsingin kaupungin lämpötekniikon johtosäännöksi.

Kaupunginlämpötekniikon asettaa Kaupunginvaltuusto Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallituksen esityksestä. Hänen ei ole lupa harjoittaa yksityistä lämmitys- y. m. s. laitoksia koskevaa neuvontatoimintaa paikkakunnalla, lukuun ottamatta vastausten antamista yksityisten tekemiin, polttoaineiden ostoa ja lämmityksen tarkastusta koskeviin tiedusteluihin, eikä känen myöskään ole lupa pitää muuta virkaa eikä ottaa hoitaakseen tointa, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Kaupunginlämpötekniikon velvollisuutena on:

- a) hoitaa kaupungin lämmitys-, tuuletus- y. m. s. laitoksia, teettää niissä pienemmät, tarpeelliseksi havaitut korjaukset ja muutostyöt sekä pitää laitosten piirustusten ja asiakirjain luetteloja;
- b) laatia ohjelma kaupungin untislaitoksia varten, tarkastaa ja tutkia saapuneet ehdotukset ja piirustukset sekä valvoa laitosten paikallepanoa ja tarkastaa valmistuneet laitokset;
- c) neuvojana antaa halkokonttorille tietoja ja neuvoja polttoainekysymyksissä;
- d) ohjata ja tarkastaa kaupungin omain lämmityslaitosten lämmitystapaa;
- e) kerran vuodessa Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle antaa toiminnastaan edellisenä vuonna, heinäkuun 1 päivästä lukien, kertomus, jossa muun muassa on tietoja kulutetusta polttoainemäärästä ja edellisen talven keskilämpö määrän taikka muiden teoreettisten laskelmain perustuksella arvioidusta polttoaineiden säästöstä; sekä

f) Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle ehdottaa toimenpiteitä, jotka voivat edistää hänen toimintaansa, esimerkiksi palkintojen antamista lämmittäjille ja lämmitysopastajille, tarkastuskojeiden ja koneiden hankkimista y. m. s. Sen ohessa tulee lämpötekniikan kiinnittää huomiota lämpötekniikan kehitykseen yleensä sekä Hallitukselle tehdä siitä johtuvat tarpeelliset ehdotukset yleisiksi määräyksiksi ja toimenpiteiksi. Helsingissä, marraskuun 19 päivänä 1917.

Armas Lindgren.
Georg Huber.

Onni Tarjanne.
Runar Eklund.

Liite III.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus

Helsingissä,
jouluk. 11 p:nä 1917.

N:o 370.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Rahatoimikamari oli lähetteessä marraskuun 9 päivältä 1916, 18 §, Hallitukselle lausunnon saamiseksi lähettänyt Teknillisen yhdistyksen Terveysteknillisen ammattiklubin kirjelmän kunnallisen lämpötekniikonviran perustamisesta tänne, on Hallitus antanut asian valmistelun toimeksi valiokunnalle, johon ovat kuuluneet arkkitehti Armas Lindgren, ylitirehtööri Onni Tarjanne, insinööri Georg Huber ja avustava kaupunginarkkitehti Runar Eklund, minkä jälkeen valiokunta on Hallitukselle antanut tämän oheisen mietinnön, jossa mainittua ammattiklubin ehdotusta puolletaan ja esitetään ehdotus puheena olevan toimihenkilön johtosäännöksi.

Hallitus on kaikin puolin yhtynyt valiokunnan mietintöön ja pyytää sentähden ehdottaa, että kaupungin Rakennuskonttoriin heti perustettaisiin lämpötekniikonvirka, että vastaiselle viranpitäjälle vahvistettaisiin valiokunnan ehdottama johtosääntö ja että virasta maksettava vuosipalkka määrättäisiin 10,000 markaksi.

Lähetekirjat palautuvat tämän keralla.

G. Idström.

Runar Eklund.

Oskar Möller.

Komitean mietintö Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen Kaupunginvaltuustolle tekemän, elintarpeiden hankintaa kaupungin sairaaloihin koskevan esityksen johdosta.

Viime lokakuun 15 päivänä esiteltäessä kaupungin Sairaalaylihallituksen Kaupunginvaltuustolle tekemää esitystä sen suuntaiseen toimenpiteeseen ryhtymisestä, että Ylihallitus oikeutettaisiin elintarveviranomaisia käyttämättä omasta toimestaan maassa vapaasti ostamaan ja kaupunkiin tuottamaan elintarpeita ynnä karjanrehua sairaalain tarpeisiin, josta asiasta myöskin Helsingin Elintarvetoimikunta oli antanut lausunnon, päätti Valtuusto asiaa lähemmin valmistelemaan asettaa komitean, jonka tuli joutuisasti antaa ehdotus toimenpiteiksi asiassa. Komitean jäseniksi valittiin allekirjoittaneet.

Sittemmin ja Komitean jo käsiteltyä asian loppuun, ilmoitti Valmisteluvaiokunta, että Komitean tehtävä todellisuudessa käsitti lausunnon antamisen elintarpeiden hankkimisesta koko kaupungin väestölle. Kun tämä kysymys kuitenkin vaatii perinpohjaista selvitystä, on Komitea, jottei viivyyttäisi sairaalain elintarvehankintaa koskevan kysymyksen ratkaisua, katsonut olevan antaminen eri lausunnon vastamainitusta asiasta.

Niinkuin Sairaalaylihallituksen Kaupunginvaltuustolle lähettämästä kirjelmästä käy selville, johtui Ylihallituksen esitys lähinnä niistä vaikeuksista, joihin kaupungin sairaalat olivat joutuneet välttämättömimpäin elintarpeiden puutteen johdosta. Saadaksean varmoja tietoja sairaalain tarpeista ja elintarvevaroista on Komitea kokoukseensa kutsunut v. t. sairaalatarkastajan, toimitsija W. Erikssonin. Tämä on ilmoittanut sairaalain elintarvekysymyksen saaneen, sen jälkeen kuin Ylihallitus oli esityksensä tehnyt, tuntuvasti suotuisamman käänteän. Niinpä saattoi, paitsi Nickbyn mielisairaala, joka maaseudulla sijaitsevana paremmin voi saada kaikenlaisia elintarpeita, kysymyksen tärkeimpäin elintarpeiden, jauhojen, lihan, maidon ja perunain hankkimisesta kaupungin kolmeen suureen sairaalaan, nimittäin Marian sairaalaan, Kulkutautisairaalaan ja Kivelän sairaalaan, pitää ainakin joksikin aikaa ratkaistuna niin tyydyttävästi kuin nykyoloissa yleensä oli mahdollista. Mitä *leipäravintoon* tulee, saa vat sekä potilaat että sairaanhoitohenkilökunta päiväänoksena 240 grammaa eli 50 % enemmän kuin kaupungin muu väestö. *Voita* saavat potilaat ja sairaanhoitohenkilökunta 20 grammaa päivässä, jota

vastoin *maidon* saanti on niukkaa, vaikka on sitäkin viime viikkoina saatu 0.80—0.90 litraa päivässä potilasta kohti. Sairaalan *perunatarpeen* niinikään voi nykyään katsoa tyydytetyksi, sillä sairaalan on onnistunut ostaa suurehkoja perunamääriä, jotka osin on jo tuotu kaupunkiin, osin säilytetään myyjäin luona kaupungin lähistössä. Nämä varastot riittävät yli talven. Edelleen on tilaisuus käyttää Boxbacka Aktiebolag yhtiön hallussa olevaa perunavarastoa. Yhtiön johtokunnan ilmoituksen mukaan voidaan sairaaloille toimittaa perunoita jopa 6,800 hehta.

Näihin tiedonantoihin liittyen ilmoitti herra Ramsay Elintarvetoimikunnan puheenjohtajana, että sairaalat vastedeskin, mikäli toimikunnasta riippui, saisivat elintarpeita yksityishenkilöjen ja muiden laitosten edellä. Samalla lausui herra Ramsay käsityksensä, että lihantuontikin korotettujen rajahintain ja säädetyn karjan pakko-oton johdosta lisääntyy.

Näiden tietojen perusteella on Komitea havainnut, ettei nykyhetkellä ole erikoisia toimenpiteitä tarpeen elintarpeiden hankkimiseksi sairaaloille. Komitealla ei sentähden ole ollut aihetta tässä yhteydessä käydä tutkimaan kysymystä, olisiko sairaalan sallittava yleisen annostelun sivuitse välittömästi tuottajilta ostaa elintarpeita. Komitea on rajoittanut tehtävänsä seuraavan toimenpiteen ehdottamiseen:

Kun on syytä peljätä, että lihansaanti talvella jälleen käy niukaksi ja maitomäärä yhäkin vähenee, olisi isonlainen joukko elukoita, mieluummin semmoisia, joita mikäli Komitea on saanut tietää nykyään olisi ostettavissa kohtuulliseen hintaan, ostettava ja sijoitettava kaupungin maataloille käytettäväksi lypsylehminä tai myös talven mittaan teurastettavaksi sairaalain tarpeisiin. On aivan epäilemätöntä, että lupa ostojen tekemiseen sekä maidon ja lihan hankkimiseen sairaaloille saataisiin. Komitea on Boxbacka Aktiebolag yhtiön johtokunnalta tiedustellut, olisiko mahdollista kaupungin maataloille sijoittaa isonlaista määrää nautaeläimiä, ja saanut tietää, että Domarbyn ja Viikin navettoihin sopii nykyisten lisäksi, edelliseen 30 ja jälkimäiseen 20 lehmää. Elukat voidaan maataloilla hoitaa, mutta niille ei voida antaa rehuja, koska näitä ei ole yli oman tarpeen. Rehujakin olisi sentähden ostettava. Komitea on laskenut mainitun elukkamäärän sekä rehujen ostoon tarvittavan noin 130,000 markkaa. Lukien lehmän hinnaksi 1,500 markkaa, kun tarkoitus ei ole ostaa rotueläimiä, tarvittaisiin 75,000 markkaa sekä koko talven rehujen ostoon 700 markkaa elukkaa kohti eli yhteensä 35,000 markkaa, minkä lisäksi arvaamattoman hinnannousun y. m. varalle olisi laskettava 20,000 markkaa. Puheena olevat ostot voisi Komitean mielestä Boxbacka Aktiebolag sopivasti toimittaa.

Edellä lausutun johdosta Komitea esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

nykyään evätä kaupungin Sairaalaylihallituksen esityksen sen suuntaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä, että Ylihallitus oikeutettaisiin elintarveviranomaisten sivuitse ostamaan ja kaupunkiin tuottamaan elintarpeita;

kehottaa Boxbacka Aktiebolag yhtiötä yksissä neuvoin sairaalatarkastajan kanssa ostamaan enintään 50 lehmää ja ottamaan ne hoidettaviksi kaupungin maatiloille; sekä

käyttövaroistaan osottaa 130,000 markkaa ja antaa tämän rahamäärän Boxbacka Aktiebolag yhtiön käytettäväksi edellä mainittujen elukkain ja niille tarpeellisten rehujen ostoon.

Helsingissä, marraskuun 7 päivänä 1918.

Axel Carpentier.

Bruno Breitholtz.

Henrik Ramsay.

Ossian Aschan.

Mauri Honkajuuri.

Otto Walmari.

K. Rein,
v. t.

1918

1918

1918

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjapain-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

1918

1918

1918

1918

Komitean mietintö herra V. von Wrightin tekemän, käsityöläiskoulu-päiväopetuksen käytäntöön ottamista koskevan esitysehdotuksen johdosta.

Huhtikuun 24 päivänä 1917 esiteltäessä herra V. von Wrightin tekemää esitysehdotusta käsityöläiskoulu-päiväopetuksen käytäntöön ottamisesta (Liite I) päätti Kaupunginvaltuusto asiaa valmistelemaan asettaa komitean, jonka jäseniksi valittiin allekirjoittaneet.

Sittenkun Komitean jäsen, allekirjoittanut Reuter, oli Komitean toimenannosta laatinut mietintöluonnoksen asiasta, katsoi Komitea siinä tehtyihin ehdotuksiin nähden olevan ennen asian lopullista käsittelyä alistaminen tämän luonnoksen Suomen Graafillisen Teollisuuden Työnantajaliiton Johtokunnan tarkastettavaksi. Siinä tarkoituksessa pyysi Komitea Johtokunnalta lausuntoa eritoten seuraavista kohdista, nimittäin:

1) pidettiinkö sen mallista yksipäiväistä latojain ja painajain ammattikoulua, jota luonnoksessa edellytettiin, tarpeellisena ja niin ollen, olisiko koulu järjestettävä erilliseksi vai taideteollisuuskeskuskoulun yhteyteen, missä latoja- ja painajakursseja jo oli koetteeksi toimeenpantu:

2) suostuisiko liitto suomaan tuollaisen koulun oppilaille yhden vapaa-päivän viikossa, ja niin ollen päiväpalkoin vai päiväpalkatta; sekä

3) suostuisiko liitto ja missä määrin kannattamaan tuollaista oppilaitosta antamalla sille koneita, työkaluja ja opetusvälineistöä tahi raha-apua.

Nytemmin saatuaan Johtokunnalta vastauksen (Liite II) on Komitea ottanut asian lopullisesti käsiteltäväksi ja saa täten Herroille Kaupunginvaltuusmiehille antaa miefintönsä.

Siinä komiteassa, jonka Helsingin Kaupunginvaltuusto huhtikuun 28 päivänä 1914 asetti laatimaan ehdotusta pääkaupungin käsityöläiskoululaitoksen uudesti järjestämiseksi, jos komitea sitä piti tarpeellisena, herätettiin kysymys muutetun lukuajan käytäntöön ottamisesta sekä eritoten päiväopetuksen järjestämisestä ja n. s. yhdenpäivänsäntien perustamisesta. Tätä asiaa ei kuitenkaan otettu komiteassa käsiteltäväksi, syystä että sen esitysehdotuksen sanonta, jonka perusteella komitea oli asetettu, ei eräiden komitean jäsenten mielestä

näyttänyt oikeuttavan siihen. Kun kuitenkin päiväopetuksen käytäntöön ottamista käsityöläiskouluissa täytyy pitää sangen tärkeänä näiden koulujen vastaiselle kehitykselle, teki allekirjoittanut von Wright sen maaliskuun 19:ntenä 1917 päivätyn esitysehdotuksen, joka nyt on ollut Komitean käsiteltävänä.

Kysymystä käsityöläiskoulun päiväopetuksesta on aikaisemmin käsitellyt Ammattikasvatuskomitea, jonka mietintöön N:o 2 nykyään hankkeissa olevat käsityöläiskouluopetuksen uudistukset perustuvat. Mietinnössä lähemmin esitetyillä syillä on Ammattikasvatuskomitea, yhtyen periaatteeseen päiväopetuksen ottamisesta iltaopetuksen sijaan, kuitenkin ollut sitä mieltä, ettei tähän asti tavallista koulunkäyntiaikaa voi yhtäkkiä jyrkästi muuttaa, vaan täytyy siitä neuvotella työnantajain, koulujohtokuntain ja käsityöläiskoulujen tarkastajan kesken. Tämän mukaisesti on Ammattikasvatuskomitea käsityöläiskouluja koskevaan esitysehdotukseensa pannut määräyksen, että opetus on mikäli mahdollista asetettava päivätunneiksi.

On huomattava, että Ammattikasvatuskomitean ehdotus koskee maata kokonaisuudessaan, minkätähden varmaankin oli hyvin harkittua laatia säännös edellä mainittuun ylimalkaiseen muotoon. Opetusaika, joka ehkä ei ole sopiva jokaisessa maamme koulussa, voitaneen kuitenkin kenties jo nyt ottaa käytäntöön suuremmissa laitoksissa ja suuremmissa kaupungeissa, etusijassa Helsingissä. Joka tapauksessa on sen mahdollisuutta tutkittava, varsinkin kun tuollaista päiväopetusta on, sen jälkeen kuin Ammattikasvatuskomitean mietintö ilmestyi, suurella menestyksellä käytetty Tukholmassa.

Kysymys käsityöläiskoulujen päiväopetuksesta ei ole uusi. Opetusta on aikaisemmin kaikkialla tavallisesti annettu iltatunteina, klo 7—9, osittain myös sunnuntaiamuin. Tätä iltaopetusta vastaan on huomautettu, ettei se ole tehokas, syystä että oppilaat ovat päivän työstä väsyneitä. Kasvuijässä olevalla nuorella henkilöilä, joka kaiken päivää on ollut ruumiillisessa työssä, on ainoastaan poikkeustapauksissa niin paljon voimaa ja kestävyyttä, että hän kykenee käyttämään opetusta hyväkseen. Tähän käytetyt kustannukset eivät sentähden anna toivottua tulosta. Sunnuntaiopetusta vastaan taas tavallisesti huomautetaan, että se estää käymästä kirkossa. Näistä syistä halutaan opetus asettaa päivätunneiksi, joilla tarkoitetaan aikaa ennen klo 7 i. p. Tämän periaatteen soveltamisessa on menetelty osin siten, että opetusta on annettu useana iltapäivänä viikossa, osin taas ainoastaan kahtena iltapäivänä tai yhtenä aamu- ja yhtenä iltapäivänä viikossa tai myös yhtenä ainoana viikonpäivänä.

Päiväopetus kuitenkin edellyttää, että oppilaat ovat vapaat työnantajansa työstä. Tästä seikasta johtuu se vastarinta, jota päiväopetus on eräillä tahoilla kohdannut. Tämä vastarinta on esim. Itävallassa ollut niin voimakas, että vuonna 1907 annettu laki, jolla tyydytettiin vaatimusta päiväopetuksen käytäntöön ottamisesta ja sunnuntaiopetuksen rajoittamisesta, jo vuonna 1909 täytyi muuttaa. Päiväopetusta on kuitenkin käytetty Münchenin ammatti-

jatkokouluissa (käsityöläiskouluissa), sen jälkeen kuin nämä vuonna 1906 järjestettiin uudestaan, vieläpä niin laajassa mitassa, että nyttemmin tuskin ensinkään annetaan iltaopetusta mestariopissa olevalle nuorisolle. Päiväopetusta on muuallakin Europassa sovellettu eri määrin eri paikkakunnilla.

Kun Münchenin ammattijatkokoulut Komitean käsityksen mukaan voisivat sopia samanlaatuisten laitosten malliksi meillä, on Komitean mielestä hiukan laajemmin tehtävä selkoa näiden koulujen järjestysmuodosta ja työtavasta. Mainitut koulut on järjestetty niin, että saman ammatin oppilaita opetetaan yhdessä eri kouluissa. Niinpä oli vuonna 1908—09 toimissa alun kuudettakymmentä ammattijatkokoulua, joista useimmat olivat sijoitettuina omiin rakennuksiinsa. Ne jakautuivat eri ammattialain kesken seuraavasti: metallityöt 17, puutyöt 7, rakennusteollisuus 7, graafilliset ammatit 3 j. n. e. Tavallisesti opetetaan kussakin koulussa ainoastaan yksi kokonainen päivä viikossa, ja yleensä on kaikki opetus päättynyt klo 7 i. p., minkätähden näitä kouluja sanotaankin *yhdenpäivänkouluiksi*.

Näiden koulujen aikaansaaminen on tuottanut järjestäjälleen, tri G. Kerschensteinerille ja hänen avustajilleen paljon työtä. Eritoten ovat neuvottelut mestarijärjestöjen kanssa kysyneet aikaa, tarmoa ja diplomaattista taitoa. Vähitellen kuitenkin on kouluja kohdannut vastarinta voitettu. Huomautettava kuitenkin on, että hyvän tuloksen saavuttamista ei ainoastaan ole edistänyt päiväopetus, vaan muukin järjestely, niinkuin työpajain johdonmukainen järjestäminen kouluihin y. m.

Esimerkkinä Münchenin koulujen lukukaavoista esitetään seuraava kirjanpainajain ammatillisen jatkokoulun lukukaava (1907—08):

Oppiaine	1 l.	2 l.	3 l.	4 l.	
Uskontoa	1	1	—	—	<i>Muist.</i> Koulu on sekä latoja että painajia varten, joille eräät oppiaineet ovat yhteisiä, jota vastoin käytännöllistä työtä opetetaan erikseen. Lukukaavassa merkitsee L latoja- ja P painajia-oppilaita. Tässä koulussa on 4 luokkaa, jota vastoin useimmissa kouluissa on vain 3 vuosiluokkaa ja tässä esitettyä yksinkertaisempi opetusohjelma.
Liikekirjeitä ja lukemista....	1	1	—	—	
Saksankielen harjoituksia....	L. 2	L. 1	—	—	
Vieraita kieliä	—	—	L. 1	L. 1	
Laskentaa ja kirjanpitoa	1	1	1	1	
Kansalaistietoa ynnä ammatin-historiaa	1	1	1	1	
Tavara-, työkalu- ja koneoppia.....	1	1	1	1	
Käytännöllistä opetusta.....	P. 2	L. 1 P. 2	L. 2 P. 3	L. 2 P. 3	
Ammattiopetusta	2	2	2	2	
Yhteensä	9	9	8	8	

Kysymystä päiväopetuksen käytäntöön ottamisesta Skandinaviankin teknillisissä kouluissa (käsityöläiskouluissa) on pohdittu, ja eräillä paikkakun-

nilla onkin otettu käytäntöön päiväopetus muutamissa ammateissa, etusijassa koristemaalarinammatissa. Mutta varsinaisia yhdenpäivänkouluja, samanlaatuista kuin Münchenissä, perusti vasta vuonna 1912 Tukholman kaupunki, ja nämä koulut ovat verraten vähäisestä alusta nopeasti kehittyneet.

Tukholmaan perustettiin jo vuonna 1844 n. s. Teknillinen koulu, jonka opetus vähitellen haarautui eri tahoille ja kävi yhä laajemmaksi. Tämä laitos ei kuitenkaan voinut ajan pitkään tyydyttää käsiammattien ja teollisuuden vaatiman perinpohjaisen ammattiopetuksen tarvetta; toiset laitoksen osat kehittyivät voimakkaasti ja varsinkin sen taideteollisuusosasto saavutti mainetta loitolla maan rajain ulkopuolella. Kysymys ammattikoulujen perustamisesta on sentähden jo kauan ollut keskusteltavana Tukholmassa, ja paljon työtä on pantu kysymyksen täydellisen selvityksen ja tarkoituksenmukaisten ehdotusten aikaansaamiseen. Ennenkuin laaditut ehdotukset kuitenkaan olivat ehtineet Tukholman kaupunginvaltuuston käsiteltäviksi, oli puheenalaisten koulujen kehitys ulkomailla edistynyt huomattavasti, ja varsinkin oli näin laita Münchenin uudestaan järjestettyjen ammattikoulujen. Eräiden asiaa harrastavain henkilöjen aloitteesta piti edellä mainittu saksalainen koulujen järjestäjä Kerschensteiner Tukholmassa muutamia esitelmiä koulujärjestelmästään, mistä oli seurauksena, että sikäläinen kaupunginvaltuusto vihdoin vuonna 1911 päätti perustaa Kerschensteinerin järjestelmän mukaisia yhdenpäivänkouluja kolmea ammattia, nimittäin, konepaja-, puusepän-, ja atelieeompelijatar-ammattia varten. Seuraavana vuonna pantiin nämä kolme koulua käyntiin. Sen jälkeisenä vuonna perustettiin lisäksi yhdenpäivänkoulut sähkömonttöörejä ja sepänammattia varten. Sittemmin ovat tulleet lisäksi lakki- ja levyseppäin sekä putkenlaskijain ammattikoulut.

Koulun ylin johto on toistaiseksi Tukholman kaupungin kansakoulujohdotokunnalla, joka on keskuudestaan valinnut erityisen ammattikoululautakunnan. Kansakoulujohdotokunnan asettaminen johtamaan puheena olevia kouluja johtui siitä, että se, joka enimmin oli harrastanut näitä kouluja ja saanut aikaan niiden perustamisen, oli Tukholman kansakoulujohdotokunnan ensimmäinen kansakoulutarkastaja, professori F. v. Schéele.

Kullakin koululla on eri johtokuntansa, jossa on neljä jäsentä, nimittäin kansakoulujohdotokunnan valitsema puheenjohtaja, asianomaisen mestarijärjestön valitsema jäsen, vastaavan työväenjärjestön valitsema jäsen sekä koulujen yhteinen johtaja.

Koulujen oppikausi on kolmivuotinen ja opetusta annetaan 9 tuntia kunakin koulupäivänä 40 viikon aikana. Kullekin koululuokalle otetaan 20 oppilasta.

Näiden koulujen oppilaaksi päästäkseen tulee pyrkijän täyttää 14 vuotta viimeistään lukuvuoden ensimmäisen lukukauden kuluessa, olla käynyt vähintään 7 vuotinen kansakoulu tai omata sitä vastaava tietomäärä sekä palvella oppi-

laana ammatissa. Ansaitsee mainita, että johtaja useinkin itse hankkii vastaisille oppilaille todellisen oppilaspaikan mestarin luona tai tehtaassa, minkä johdosta oppilasjärjestelmä jälleen on saavuttanut jonkin verran alaa Tukholmassa, missä välikirjan nojalla otetut oppilaat viime aikoina ovat samoin kuin muuallakin pohjoismaissa olleet jokseenkin harvinaisia.

Oppiaineiden jakautumisesta kutakin koulupäivää kohti saa käsitystä seuraavasta konepajakoulussa noudatettavasta tuntikaavasta:

O p p i a i n e	I luokka	II luokka	III luokka
Ammattiopirustusta	2	1	1
Fysikkaa	—	1	1
Koneoppia	—	1	2
Työpajatyötä ynnä työaine- ja työkaluoppia	3	3	3
(Päivällisloma 2 tuntia)			
Yhteiskuntaoppia	1	1	1
Kirjoitusta ja lukemista	1	—	—
Laskentaa	1	1	—
Terveysoppia ja sen soveltamista	1	1	1
Yhteensä	9	9	9

Opetusta hoitavat eri alain ammattimiehet.

Edellä mainittiin, että koulujen johtajat useassa tapauksessa ovat hankineet oppilaspaikan vastaisille oppilaille. Tämän voi useinkin sanoa merkitsevän samaa, kuin että johtaja on hankkinut oppilaita kouluun. Koulutyön alussa on todella ollut laita niin, että johtajain on ollut pakko saattaa uudet koulut tunnetuiksi, jotta ne saisivat tarpeellisen oppilasmäärän. Tämä alkuvaihe on kuitenkin jo sivuutettu, sillä mestarit ja tehtailijat ovat ruvenneet luottamaan kouluun ja sen työhön eikä oppilaiden ole enää yhtä vaikea kuin ennen saada yhtä vapaapäivää työpajatyöstä.

Vuonna 1903 perusti Allmänna Svenska boktryckareföreningen Tukholmaan ammattikoulun kirjatyöalaa varten, aluksi iltakouluna, jossa annettiin opetusta parina iltatuntina. Vuonna 1909 anoi koulu Tukholman kaupunginvaltuustolta vuotuista apurahaa kunnan varoista. Valtuusto myönsi vuonna 1913 apurahan, sittenkun hakemusta oli kehotuksen johdosta täydennetty ehdotuksella yhdenpäivänsäntikoulun järjestämisestä iltakurssin rinnalle. Tuollainen koulu pantiinkin sittemmin käyntiin ja on tuottanut hyviä tuloksia. Opetus alkaa klo 8 a. p. ja päättyy klo 7 i. p., keskeytyen aamiais- ja päivällisajaksi, joten oppilaat työskentelevät koulussa 9 tuntia. Kurssi on kolmi-vuotinen. Kouluun pääsemiseksi vaaditaan vähintään seitsenvuotisen kansakoulukurssin suoritus tai vastaava tietomäärä sekä palveluspaikka kirjapainossa. Opetusta annetaan seuraavaa kaavaa noudattaen (1915):

O p p i a i n e	I luokka	II luokka	III luokka
Latamista ja painamista	2	3	3
Tietopuolista typografiaa ja ammatinhistoriaa	—	1	1
Viivaanto- ja käsivaraisspiirustusta	2	—	—
Koristepiirustusta ja kielioppia	—	1	1
Äidinkieltä (lukemista ja kirjoitusta) sekä yhteiskuntaoppia ..	2	2	2
Laskentaa	1	1	—
Käsittekirjoitusten lukemista ja kaunokirjoitusta	2	—	—
Tekstausta	—	1	2
Yhteensä	9	9	9

Kirjatyöammattikoulusta antoi sen tarkastaja kaupunginvaltuustolle jo yhdenpäivänkoulun oltua ainoastaan vuoden toiminnassa kertomuksen, jossa sanotaan: „Tulos on aivan selvästi osottanut, että tämä koulutyyppi (yhdenpäivänkoulu) iltakouluun verraten tarjoaa tuntevia etuja opetukselle ja oppilaille — — — —.

Tämä koulumuoto tarjoaa kuitenkin, niinkuin sanottu, niin kieltämättömiä etuja opetukseen nähden, että täytyy toivoa, että sen tiellä olevat vaikeudet (vaikeus saada isännät suomaan oppilailleen yhden vapaan viikonpäivän, vaikeus saada kelpollisia opettajia yhtä päivää varten viikossa) voitetaan. Merkkejä on olemassa siitäkin, että halu käydä iltakursseilla on vähenemään päin. Yhtäjaksoisen, klo 5 i. p. päättyvän työajan yleisempi käytäntöön saattaminen näyttää vähentävän halua käydä iltakursseilla. Johtuuko tämä lisääntyneestä halusta saada vapaailtoja vai muista, etäällä asuviin nähden ruokakysymyksen yhteydessä olevista syistä, on vaikea ratkaista.“

Se kiistämätön menestys, minkä päiväopetuksen käytäntöön ottaminen Tukholman yhdenpäivänkouluissa on osottanut, on herättänyt huomiota mainitun kaupungin ulkopuolellakin. Kun Upsalassa päätettiin valmistaa ehdotus kaupungin teknillisen koulun (iltakoulu, käsityöläiskoulu) uudestijärjestämiseksi, laati Teknillisen koulun uudestimuodostamista varten asetetun kaupunginvaltuuston komitean työvaliokunta suunnitelman koulun muuttamiseksi kokonaan yhdenpäivänkouluksi, joka ehdotus on syksystä 1916 lähtien ollut pohdittavana. Tämän ehdotuksen mukaan muodostettaisiin Teknillinen koulu Kerschensteinerin—Tukholmanjärjestelmän mukaiseksi yksipäiväiseksi ammattikouluksi, minkä ohessa annettaisiin iltaopetusta niinkuin tähänkin asti, vaikka tuntuvasti suppeammassa mitassa.

Kaupunginvaltuuston komitean laatimassa mietinnössä selostetaan lyhyesti sen seikan syitä, että ainoastaan vähäinen luku eli noin 5 % varsinaisessa kouluiässä (14—18 vuotta) olevista nuorista työntekijöistä käyttää hyväkseen alempain teknillisten koulujen opetusta. Suurimpana syynä tähän huomau-

tetaan olevan, että mainitut koulut eivät olleet riittävässä määrässä kohdistaneet työtään varsinaisen ammattitaidon kohottamiseksi, vaan olivat pääasiassa pyrkineet jossain määrin täydentämään kansakoulua kertaamalla eräitä kansakoulun oppiaineita. Yleisiä kouluaineita ja perustavia teknillisiä aineita oli teknillisissä kouluissa suosittu varsinaisten ammattiaineiden kustannuksella. Niinpä oli matematiikan opetus tavallisesti samaa sisällystä kuin yleissivistystä varten perustetuissa oppilaitoksissa. Käsivaraispiirustusta harjoitettiin samoja metoodeja noudattaen kuin yleisissä oppilaitoksissa soveltamatta niitä välittömästi oppilaiden ammatteihin. Edelleen huomautettiin, että opetusta annettiin ylen monessa oppiaineessa, eritoten jossain määrin taiteelliseen tai taide-teolliseen suuntaan käyvissä, niinkuin vesiväri- ja pastellimaalauksessa, kuosi-piirustuksessa, metallinpakotuksessa, nahkaplastiikassa, puunkaiverruksessa y. m. s., vaikei tämä ollut ensinkään paikkakunnan teollisuusolojen eikä oppilaiden ammattien vaatimaa. Erityisesti koetettiin tällä keinoin tyydyttää sitä naispuolisten oppilaiden osaa, joka tavoittelematta todellista ammattikasvatusta otti opetukseen osaa ainoastaan saadakseen sopivaa työskentelyä tai laajentaakseen yleissivistystään. Yleinen käsivaraispiirustuksen ja taideteollisten oppiaineiden opetus oli kuitenkin syrjässä alempain teknillisten koulujen varsinaisesta tehtävästä ja pyrki useassa tapauksessa sitä syrjäyttämään.

Mietinnössä huomautetaan edelleen, että entistä paljon suurempia ponnistuksia täytyy tehdä teknillisen opetustoiminnan ja sen yhteydessä ammattitaidon kohottamiseksi. Niiden periaatteiden — sanotaan edelleen — joita Upsalassa on noudatettava Teknillisen koulun parantamisessa ja uudestijärjestämisessä, tulisi olla samat, mitkä valtionkomitea oli esittänyt. Tämän komitean ehdotusta täydentävään oppilaskoulujen järjestämisestä vastaa kansakouluopetuskomitean ehdotus ammattijatkokoulujen järjestämisestä, jotka ehdotukset likimmittäin käyvät yhteen, ollen pääasiallinen erotus ylijohdon järjestämisessä.

Näiden mietelmän jälkeen lausutaan, että Upsalan Teknillisen koulun tulisi vapautua erillisten ainekurssien järjestelmästä ja sen sijaan jakaa laitos kaksi, vastedes ehkä kolme vuosiluokkaa käsittäviin ammattikouluihin tai ammattikursseihin. Sikäli kuin on mahdollista, olisi opetusta annettava työpajatyön yhteydessä. Kun iltaopetusta yleensä pidetään liian vähän hedelmällisenä, on opetusta ammattikursseilla annettava tavallisena työaikana, samoin kuin on laita Münchenissä ja Tukholmassa. Asiaa harkittuaan on komitea päättänyt ehdottaa aluksi järjestettäväksi *kauppa-ammattikurssin* (yhteiskoulun), *maalarinammattikurssin*, *metallityöammattikurssin*, *kirjatyöammattikurssin* ja *puutyöammattikurssin*, kaikki kaksivuotisia. Maalarinammattikurssilla annettaisiin opetusta, siihen nähden että tämä ammatti on sesonkityötä, 13 viikkona kevätlukukauden alussa ja kaikkina viikonpäivinä, mutta liiallisten kustannusten välttämiseksi ottaisivat kuitenkin tämän kurssin

oppilaat koko lukukauden aikana osaa yleisellä kurssilla annettavaan käsi-varaispiirustuksen opetukseen. Muilla ammattikursseilla annettaisiin opetusta 38 viikkona yksi koko tahi kaksi puolta päivää viikossa. Päivittäisiä oppitunteja olisi kauppakurssilla 6 ja muilla kursseilla 8—9 tuntia.

Kirjatyöammattikurssille oli ehdotettu seuraava opetuskaava:

	I luokka	II luokka
Tietopuolista typografiaa ja ammatinhistoriaa....	3	3
Piirustusta ja typografista luonnostelua	2	2
Laskentoa ynnä ammattitalousoppia	1	1
Äidinkieltä	1	1
Kansalaistietoa	1	1

Yhteensä 8 t. viikossa 8 t. viikossa

Kirjatyöoppilaiden kasvatuksessa tarpeellisia ladonnan ja painatuksen työharjoituksia varten oli tyydyttäviä laitteita paikkakunnan kirjapainoissa, minkätähden tuollaisia työharjoituksia ei ollut otettu ehdotettuun opetuskaavaan. Tällä keinoin saatiin kustannukset melko paljon huojistumaan.

Pääsyvaatimukset ovat samat kuin Tukholmassa. Opetus on maksuton. Teknillistä koulua valvoo johtokunta, jota paitsi kutakin ammattikurssia erikokoisesti pitää silmällä kolmeksi vuodeksi asetettu opetuslautakunta, jossa on neljä henkilöä ynnä koulun rehtori. Vastamainituista neljästä jäsenestä valitsee koulun johtokunta puheenjohtajan sekä kansakoulujohtokunta, Upsalan käsi-työ- ja tehdasyhdistys ynnä asianomainen ammattiyhdistys kukin yhden jäsenen. Opetuslautakunnan asiana on lausua mielensä eritoten opetuskaavasta, toimenpiteistä riittävän oppilasmäärän saamiseksi kursseille ja säännöllisen koulunkäynnin aikaansaamiseksi.

Seuraavassa esitetään se opetuskaava, joka aluksi laadittiin kirjatyöammattikursseilla noudatettavaksi. Kaavaa on sittemmin tuntuvasti yksinkertaistutettu, suureksi osaksi luultavasti taloudellisista syistä, koska työpajaopetus on kokonaan poistettu.

O p p i a i n e	I luokka	II luokka
Ladontaa ja painamista	2	2
Teoreettista typografiaa ja ammatinhistoriaa	—	1
Piirustusta	2	—
Piirustusta ja tyylioppia	—	1
Tekstausta	1	1
Laskentoa	1	1
Äidinkieltä	2	1
Kansalaistietoa	—	1
Voimistelua ja terveysoppia.....	1	1

Yhteensä 9 t. viikossa 9 t. viikossa

Väitettäneen, että Kerschensteinerin järjestelmän mukaisten koulujen perustaminen yleensä on käynyt kalliinlaiseksi, syystä että niihin periaatteen mukaisesti hankitaan hyvin varustetut työpajat ja täydelliset opetusvälinekokonemat. Koulun toiminnan aikana on työaineista kustannuksia milloin minkin verran, kulloinkin ammatin laadun mukaan. Opettajat ovat osin vakinaisia ja osin tuntiopettajia. Tukholmassa saa tuntiopettaja palkkaa Kr. 3: 50—5: — ja Upsalassa on tuntipalkaksi ehdotettu Kr. 2: 50—3: —. Upsalan kirjatyöammattikoulun kustannusarvio nousee 3,600 kruunuun.

Paikkakunnilla, missä päiväopetusta annetaan noudattamatta Kerschensteinerin järjestelmää, nousevat kustannukset samaan määrään kuin iltapetuksesta.

Mitä sitten Helsingissä annettuun käsityöläisopetukseen tulee, on huomattava, että päiväopetus on ollut käytännössä ainoastaan sangen vähäisessä määrässä. Niinpä on alemmassa käsityöläiskoulussa opetettu, paitsi iltasin, myöskin sunnuntaiamupäivin klo 9—11. Ylemmässä käsityöläiskoulussa on opetusta annettu, paitsi iltasin klo 5—9, myöskin päiväsaikaan klo 10—12 ja 1—4 koristemaalareille.

Kahdeksantuntisen työpäivän käytäntöön tultua vapautuisivat työntekijät säännöllisestä työstään tehtaissa ja työpajoissa jo klo 4—5 i. p., joten olisi mahdollista asettaa nykyinen opetus aika iltasin klo 7—9 tai 6—8, eräissä tapauksissa 5—7 väliseksi ajaksi. Olisihan tälläkin jotain voitettu, vaikka edelleen olisi jäljellä tuntuja haittoja. Väsymys päivätyön jälkeen on epäilemättä pääasiassa ennallaan, eikä haluttomuus lähteä kouluun ole vähempi, vaikka työ onkin päättynyt jonkin verran aikaisemmin. Se etu on kuitenkin olemassa, että koulutyö voi alkaa ja päättyä aikaisemmin, joten oppilaat voivat aikaisemmin päästä levolle. *Komitea sentähden lausuu mielipiteenään, että opetuksen kaupungin käsityöläiskouluissa tulisi alkaa klo 6 i. p. tai, jos käy päinsä, klo 5 i. p. sekä tavallisesti jatkua kaksi tuntia.*

Allekirjoittaneen Reuterin antamassa matkakertomuksessa, joka tulee Herroille Kaupunginvaltuusmiehille jaettavaksi kansakoulujen jatko-opetusta koskevan komiteamietinnön keralla, mainitaan erinäisiä eri tahoilta annettuja arvosteluja Tukholman yhdenpäivänkoulujen toiminnan tuloksista. Näistä on Komitean huomio kiintynyt — paitsi edellä siv. 6 mainittuun lausuntoon kirjatyöammattikoulusta — seuraavaan: että mainittujen koulujen oppilailla „yleensä on ryhtiä ja reippautta, että he varsin pian vakautuvat ja että he pysyvät kauemmin saman mestarin palveluksessa“. Tämä erittäin huomiota ansaitseva seikka johtunee koulun järjestysmuodosta ja työtavasta. Sen johdosta että oppilasluku kullakin luokalla ei saa olla suuri, käy opettajan ja oppilaan välinen henkilökohtainen kosketus läheisemmäksi kuin mitä on laita iltakouluissa suurine luokkineen. Tähän tulee lisäksi, että samat oppilaat

aina kulkevat yksissä, minkätähden tavallisesti vallitsee hyvä toveruus. Tukholmassa on ajateltu mahdolliseksi mainituissa kouluissa kasvattaa eri ammatteihin ikäänkuin valiojoukkoja, joilla ei ainoastaan itsellään olisi hyvä tulevaisuus, vaan jotka myös voisivat omissa piireissään vaikuttaa toisiin.

Kun tämä seikka lisätään yhdenpäivänkoulun tarjoomiin muihin ilmeisiin etuihin ja kun niiden haitta oikeastaan näyttää olevan siinä, että työnantajat menettävät yhden työpäivän viikossa kutakin oppilasta kohti, mutta tämä taas korvautuu monessa tapauksessa suoritetulla paremmalla työllä y. m., *on Komitea havainnut erittäin toivottavaksi, että täällä järjestettäisiin yhdenpäivänkoulu, aluksi yhtä ainoata ammattia varten.* Tämä yhdenpäivänkoulu olisi sen käsityöläiskoulun erityisenä osastona, jota varten eräs toinen Kaupunginvaltuuston komitea hiljattain on laatinut ja Valtuustolle lähettänyt ehdotuksen, taikka myös voisi se olla eri järjestönä sinänsä, jota jälkimäistä järjestelyä Komitea pitää parempana, koska tähän kouluun luultavasti sangen pian tulisi liitettäväksi useampia samanlaisia.

Ammatti, jolle yhdenpäivänkoulu kenties olisi tarpeellisin, on *latojan- ja painajanammatti*, syystä että tämä ammatti sinänsä on tärkeä ja siihen kuuluu lukuisia harjoittajia. Lisäksi tulee, ettei käsityöläiskoulujen ole tähän asti onnistunut oppilaille saada mainittavaa osaa kirjaltajakunnasta. Edelleen on Komitealle tunnettua, minkä myös vahvistaa tämän oheinen Graafilisen Teollisuuden Työnantajaliiton vastauskirjelmä, että tämän ammatin työnantajat ovat suostuvaisia antamaan oppilailleen yhden vapaapäivän viikossa koulunkäyntiä varten. Komitea on sentähden katsonut olevan ehdottaminen, *että Helsinkiin koetteeksi perustettaisiin yhdenpäivänkoulu latojia ja painajia varten.* Tämän kokeen tuloksesta riippuen voitaisiin kirjaltajakouluun vähitellen liittää yhdenpäivänkouluja muita ammatteja varten. Lähinnä voisivat silloin tulla kysymykseen *konepajain oppilaiden ja nuorten työntekijäin sekä ompeluummatissa toimivain nuorten tyttöjen koulut.*

Se kirjaltajain yhdenpäivänkoulu, jota Komitea siis — toistaiseksi koetteeksi — ehdottaa perustettavaksi, olisi järjestettävä pääasiassa samojen periaatteiden mukaan kuin vastaavat Münchenin ja Tukholman ammattikoulut. Opetus olisi sentähden järjestettävä siten, että oppilaista kasvatetaan kunnan kansalaisia ja ammattimiehiä, ollen ammatti, jossa oppilaat palvelevat, ydin, jonka ympärille elämä koulussa keskittyy. Koululla tulisi sentähden olla työpaja.

Kouluun järjestetty työpajaopetus vaatii hankkimaan tätä varten tarpeellisen välineistön, minkä ohessa työpaja on sijoitettava sopivaan huoneistoon. Siten on yleensä menetelty tämän laatuissa ulkomaisissa kouluissa, minkätähden niiden perustaminen, varsinkin eräissä ammateissa, on käynyt kalliiksi. On kuitenkin ajateltavissa toinenkin niinikään käytetty menettelytapa, nimittäin että nimenomainen käytännöllinen opetus sijoitetaan johonkin

käynnissä olevaan yksityiseen tai kunnalliseen työpajaan. Tämän johdosta ehkä menetettäisiin jotakin kasvatustieteellisessä suhteessa, koska tuollaisen työpajan sisustamisessa ja käytössä ei voida noudattaa eräitä tärkeitä kasvatustieteellisiä periaatteita, mutta toiselta puolen saavutettaisiin se etu, että koulu ja ammattityö, semmoisena kuin sitä käytännössä harjoitetaan, tulisivat mitä läheisimpään kosketukseen keskenään. Ehdotetun kirjaltajakoulun yhteyteen järjestettyä työpajaa luultavasti käytettäisiin aluksi ainoastaan kahtena päivänä viikossa, yhtenä kumpaistakin kieliryhmää varten, joten se ei tulisi läheskään täysin käytetyksi. Vasta sittenkun koulu on saanut enemmän oppilaita, olisi syytä perustaa oma koulutyöpaja, varsinkin kun työnantajain on nykyoloissa vaikea luovuttaa työpajojaan opetustarkoituksiin. Eduksi opetukselle kuitenkin olisi, jos koululla jo käyntiin pantaessa olisi käytettävänä pieni latomo.

Komitean mielestä olisi koulu nykyisten käsityöläiskoulujen tapaan pidettävä käynnissä 32 viikkoa vuodessa. Jos opetusta annettaisiin 8 tuntia päivässä, olisi oppitunteja vuoden varrella 256. Käsityöläiskouluissa on oppituntien luku yleensä 12 viikossa 32 viikkona eli yhteensä 384, ja kun näiden koulujen oppikurssi Kaupunginvaltuuston näiden koulujen uudesti järjestämistä varten asettaman komitean antaman samoin kuin Ammattikasvatuskomiteankin ehdotuksen mukaan käsittäisi kaksi vuotta, on oppitunteja kaikkiaan 768. Sama kokonaistuntiluku saavutetaan yhdenpäivän koulussa, jos sen täydellinen kurssi käsittää kolme vuotta. On tosin osottautunut, että oppilaat ja nuoret työntekijät vastahakoisesti käyvät koulua säännöllisesti kolme vuotta, mikä myös on ollut yhtenä syynä siihen, että Ammattikasvatuskomitea on ehdottanut käsityöläiskoulukurssin ainoastaan kaksivuotiseksi, mutta kun yhdenpäivänkoulut rasittavat oppilaita paljon vähemmän kuin käsityöläiskoulujen illopetus, voinee edellisille puoltaa *kolmivuotista oppikurssia*.

Kun kirjatyöammatti käsittää kaksi eri työalaa, nimittäin latojan- ja painajanammatin, lienee syytä täällä samoin kuin muuallakin, missä kirjatyöammattikouluja on perustettu, jakaa koulu kahteen osastoon, toiseen latoja ja toiseen painajaoppilaita varten. Jos jommankumman osaston oppilasluku alussa olisi liian vähäinen, voitaisiin eräissä aineissa järjestää yhteinen opetus, esimerkiksi äidinkielessä ja kansalaistiedossa sekä teoreettisessa typografiassa ja ammatinhistoriassa.

Kouluun pääsemiseksi olisi vaadittava, että hakija on täyttänyt 15 vuotta, käynyt kansakoulun tai omaa kansakoulukurssia vastaavan tietomäärän sekä palvelee kirjapainossa latoja- tai painajaoppilaana. Kullakin luokalla saisi olla enintään 20 oppilasta.

Oppiaineiden sopinee olla samat kuin Tukholman yhdenpäivänkoulussa, ja samaten voinee olla pääasiassa sama tuntijako ja oppikurssi niihin kuuluvine toineen, kuitenkin sillä poikkeuksella, mikä johtuu siitä että oppitunteja

on yksi vähempi viikossa. Eri oppiaineiden tuntijako olisi tämän mukaisesti seuraava:

O p p i a i n e	I luokka	II luokka	III luokka
Latamista ja painamista	2	l. 3 p. 2	l. 4 p. 3
Teoreettista typografiaa ja ammatinhistoriaa	—	1	1
Kuvaantoa ja piirustusta	l. 2	—	—
Koristepiirustusta ja tyylioppia	—	1	1
Äidinkieltä ja kansalaistietoa	2	1	1
Laskentaa	1	1	—
Käsikirjoitusten lukemista	l. 1	—	—
Kaunokirjoitusta ja tekstausta	—	l. 1	l. 1
Koneoppia ja konepiirustusta	p. 3	p. 2	p. 2
Yhteensä viikkotunteja	8	8	8

Sovellettaessa tuntijakokaavaa, joka molemmilla osastoilla olisi ulkonaisesti miltei yhtäläinen, olisivat eri ammattien oppitunnit erilaatuisia. Niinpä opetettaisiin ladonta- ja painatustunneilla latojia ja painajia kumpaistakin omassa ammatissaan, kuitenkin niin että toisen ammatin oppilaat perehtyisivät toiseen sen verran kuin käytännöllinen tarve vaatii. Muissakin oppiaineissa pantaisiin tarpeellista huomiota molempain ammattien eroavaisuuksiin.

Oppikurssien pohjaksi voitaneen pääasiassa panna sama ohjelma, jota noudatetaan Tukholman kirjatyöammattikoulussa, kuitenkin tärkeitä jonkin verran erilaisista oloista johtuvien muutoksien. Komitea on tähän nähden laatinut seuraavan ehdotuksen.

Opetusohjelmaksi.

Käytännöllisen opetuksen tarkoituksena on osin kehittää oppilaita semmoisissa töissä, joita tulee heidän suoritettavakseen työpaikoissaan, osin myös täydentää heidän tietojaan ja taitojaan teknillisiin ja työmenettelyihin nähden ja siten käytännöllisessä työssä useinkin vallitsevan yksipuolisuuden poistamiseksi aikaansaada kaikinpuolisempaa ammattikasvatusta.

Lataminen.

Latojaoppilaat suorittavat peräkkäisillä luokilla seuraavat harjoitukset: oikeat käsiotteet; tasainen ja tarkka sulkeminen sekä lataminen sulukkeita käyttämällä; alkusivun lataminen nimikkein ja alkukirjaimin sekä loppusivun lataminen; vieraiden kielten lato-

minen painetusta ja kirjoitetusta käsikirjoituksesta; kliseiden asettelu; yksinkertainen taululadelmä; kiertokirjeitä nimikkeineen ja kehyksineen; kirjasivujen latominen kaikki-neen mitä siihen kuuluu, ollen oppilaiden itsensä valittava koko ja vierusta, kirjakelajit y. m.; hinnastojen ja luettelojen latominen; purkamisharjoituksia; sivujen asemoiminen; vaativampain tehtävään, niinkuin runojen, pienten taulujen, matemaattisen ladelman y. m. latomisen harjoittelua.

Latojaoppilaita on sopivana aikana harjoitettava painatustöissä suorittamalla kehilöiden sulkemista, tarkistusta ja yksinkertaisempaa painatusta.

Painaminen.

Käytännöllistä opetusta annetaan painimien rakenteessa ja hoidossa; peitteen (deckel) laatu ja käyttäminen; telat; erilaatuiset tekstikehilöt; kehistäminen ja tarkistaminen; digel- ja pikapainimen käyttäminen; sivujen asemoiminen; vierustat; tekstikehilön painaminen yhdellä ja useammalla värillä; telain puhdistus uutta väriä varten; kliseiden tarkistus; sekaladelmä käsittävät kehilöt; kuvakehilöiden käyttäminen; eri paperilajit; kolmiväriautotypian painatus; värisekotukset.

Painajaoppilaita on sopivana aikana harjoitettava latomatöissä, jotta he perehtyvät työaineisiin, kastijaoitukseen, latomiseen ja sulkemiseen.

Teoreettinen typografia ja ammatin historia.

Opetuksen tulee käsittää yleinen esitys kirjan merkityksestä sekä sen synnyn ja valmistuksen periaatteista; latomisessa esiintyvään moninaisten toimitusten merkitys ja tarkoitus, niiden käytännölliset ja esteettiset edellytykset; eri jäljentämismenettelyt; latomakoneen ja kirjapainimen kehitys sekä kirjapainon yleinen historia ennen ja jälkeen Gutenbergin ajan; Suomen kirjapainotaidon historia.

Kuvaanto ja piirustus.

Kuvaannon ja piirustuksen opetuksessa käytetään yksinkertaisempia viivakoristeita sekä tasannesmittausopillisia, ammattiin sopivia tehtäviä, niinkuin kaavain käyttämistä suhteellisen pienennyksen ja suurennuksen aikaansaamiseksi sekä projektionipiirustuksen alkeita.

Koristepiirustus ja tyylipiiri.

Opetus siirtyy siten eri koristetyyleihin niihin kuuluvine sovitelmineen, kirjakkeihin ja typografisiin tehtäviin, myöskin väriä käyttämällä.

Äidinkieli ja kansalaistieto.

Luku- ja kirjoitusharjoituksia tarpeellisine selityksineen ja sääntöineen. Kansalaistietoa opettaessa tutustutetaan oppilaita painovapausasetukseen.

Laskento.

Laskennon opetuksessa on tosin otettava huomioon käytännöllisessä elämässä esiintyvät tehtävät, mutta etusijassa se kuitenkin on sovitettava ammattiin, niinkuin kirjake-tarpeen ynnä käsikirjoituksen ja pinta-alan laskemiseen, pienentämiseen ja suurentamiseen, paperin painon ja koon laskemiseen y. m. Painajaoppilaita on myös harjoitettava las-kemaan eri moottorien ja erikokoisten vetopyöräin nopeuksia.

Käsikirjoitusten lukeminen.

Opetus tarkoittaa sekä helpompien että vaikeampain käsikirjoitusten lukemista ynnä tapoja käsikirjoituksissa ilmaista toivomuksia latomiseen nähden, niinkuin uuden kappa-leen alkamista, kursiveerausta y. m. Tällöin käsitellään molemmilla kotimaisilla kielillä laadittuja käsikirjoituksia. Oppilaita harjoitetaan myös suorittamaan korjauslukua.

Kaunokirjoitus ja tekstaus.

Kaunokirjoitus- ja tekstausharjoitusten tarkoituksena on harjoittaa oppilaita kir-jainten ja tekstialain suhteelliseen jakamiseen, niin että kirjoitus esiintyy tasaisena näyt-tämättä aukkoja tahi tummia kohtia.

Koneoppi ja konepiirustus.

Koneopissa annetaan tarpeellinen fysikallinen johdatus, minkä jälkeen painaja-oppilaille opetetaan käsi- ja martinpainimien eri järjestelmät, niiden edut ja haitat sekä sähkömoottorin käsittely, minkä ohessa tehdään selkoa erikoiskoneista, paperinleikkuu-koneista y. m. Tärkeimmät yksityiskohdat ja rakenteet piirretään.

Latojain ja painajain ammattikoulua varten on asetettava johtokunta, johon kuuluu Kaupunginvaltuuston valitsema puheenjohtaja ja jäsen, työn-antajain valitsema jäsen sekä puheenalaisen ammatin työntekijäin valitsema jäsen, joiden lisäksi johtaja on itseoikeutettu jäsen. Nykyoloissa, kun tunne-tuista syistä ei ole olemassa työväenjärjestöä puheena olevan ammatin alalla, lienee molempain viimeksi mainittujen jäsenten vaali sopivin antaa toimeksi Graafillisen Teollisuuden Työnantajaliitolle, jolle sentähden olisi osotettava tämän suuntainen kehoitus.

Siltä varalta että kaupunki ajan oloon perustaisi kirjaltajakoulun yh-teyteen useampia yhdenpäiväkouluja, asetetaan kukin niistä samanlaisen johtokunnan ja taas kaikki nämä johtokunnat kaikkia yhdenpäivän-koulu-osastoja varten asetetun yhteisen johtokunnan alaisiksi.

Johtajalle ja opettajille ei olisi asetettava muita pätevyyssehtoja kuin että kaikkia varsinaisia ammattiaineita tahi niihin lähinnä liittyviä aineita

varten on opettajina käytettävä ammattimiehiä. Johtajan, jonka on etusijassa katsottava, että koulu työskentelee menestyksellä, tulee myös olla velvollinen eri korvauksesta opettamaan jossakin tai joissakin aineissa. Jos laitokseen vastedes liitetään useampia yhdenpäivänkouluja ja johtajan tehtävät lisääntyvät, voitaisiin hänet vapauttaa opetusvelvollisuudesta. Sopivain opettajain saaminen ei kohdanne vaikeuksia, koska heidän on opetettava ainoastaan muutama tunti viikossa.

Kirjaltajakoulu voisi aluksi työskennellä niissä huoneissa, joita säännöllisinä aikoina toistaiseksi päivisin on käytettävänä alemman käsityöläiskoulun huoneistoissa. Jos alemmat ja ylempät käsityöläiskoulut yhdistetään yhdeksi ainoaksi käsityöläiskouluksi, mistä seikasta on ehdotus tehty, lienee tämänkin koulun huoneistossa huoneita käytettävänä.

Kirjaltajain yhdenpäivänkoulun kustannuksista on Komitea laatinut seuraavan laskelman:

I vuonna.

Toinen kieliosasto:

8 oppituntia 1 päivänä viikossa 32 viikkona à keskimäärin 7: 50 Smk 1,920: —

Toinen kieliryhmä:

8 oppituntia 1 päivänä viikossa 32 viikkona à 7: 50 ..... „ 1,920: —

Yhteiset kustannukset:

Johtajan palkkio	Smk	1,000: —
Opetusvälineet	„	10,000: —
Kirjat, kuvateokset, aikakauslehdet	„	1,500: —
Vahtimestari	„	200: —
Sekalaista	„	960: —
		<hr/>
	Smk	17,500: —

2 vuonna.

Toinen kieliosasto:

2 luokkaa 8 tuntia 1 päivänä viikossa 32 viikkona à 7: 50 .. Smk 3,840: —

Toinen kieliosasto:

2 luokkaa 8 tuntia 1 päivänä viikossa 32 viikkona à 7: 50 .. „ 3,840: —

Yhteiset kustannukset:

Johtajan palkkio 1,000: — + 800: —	Smk	1,800: —
Opetusvälineet	”	5,000: —
Kirjat, kuvateokset, aikakauslehdet	”	500: —
Vahtimestari	”	400: —
Sekalaista	”	1,520: —
		<u>Smk 16,900: —</u>

III vuonna.*Toinen kieliosasto:*

3 luokkaa 8 tuntia 1 päivänä viikossa 32 viikkona à 7: 50 .. Smk 5,760: —

Toinen kieliosasto:

3 luokkaa 8 tuntia 1 päivänä viikossa 32 viikkona à 7: 50 .. ” 5,760: —

Yhteiset kustannukset:

Johtajan palkkio 1,000: — + 800: — + 600: —	Smk	2,400: —
Opetusvälineet	”	2,000: —
Kirjat, kuvateokset, aikakauslehdet	”	300: —
Vahtimestari	”	600: —
Sekalaista	”	1,880: —
		<u>Smk 18,700: —</u>

Mainituista kustannuksista suorittaa valtio käsityöläiskouluista voimassa olevan asetuksen mukaan puolet opettajain ja johtajan palkoista, minkä lisäksi yleisistä varoista voidaan harkinnan mukaan myöntää apumaksua käytännöllisen ammattityön opetuksesta olleisiin kustannuksiin. Kustannusarvioon ei ole merkitty menoja huoneenvuokrasta, lämmityksestä eikä valaistuksesta vaan on nämä ajateltu merkityiksi käsityöläiskoulun budjettiin.

Mitä taas tulee asianomaisten työnantajain taholta oppilaitokselle odotettavaan olevaan kannatusapuun, pyytää Komitea viitata Graafillisen Teollisuuden Työnantajaliiton edellä mainittuun vastauskirjelmään, josta käy selville, että helsinkiläiset kirjapainonmistajat ovat luvanneet lainata koulun käytettäväksi osan opetusvälineistöä sekä että kukin työnantaja sitoutuu kunkin kirjapainossaan palvelevan, koulua käyvän oppilaan puolesta suorittamaan 100 markkaa vuodessa, minkä ohessa luvataan apumaksua vielä tämän lisäksikin.

Lopuksi on Komitea, edellyttäen puheena olevan ammatin alalla vastedes jälleen syntyvän työläisjärjestön, jonka toimeksi voidaan antaa yhden jäsenen

valitseminen koulujohtokuntaan, laatinut tämän oheisen ehdotuksen kirjaltajakoulun säännöiksi; ja lienee senkin johtokunnan, joka edellä ehdotetulla tavalla väliaikaisesti asetettaneen, soveltuvilta kohdin noudatettava näitä sääntöjä.

Edellä lausutun johdosta on Komitealla kunnia esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

tänne koetteeksi perustettavaksi kunnallisen yhdenpäivänkoulun latoja ja painajia varten edellä esitetyn ohjelman mukaan, ollen koulun aloitettava toimintansa mikäli mahdollista kevätlukukauden 1919 alusta;

vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen koulun säännöiksi;

valita puheenjohtajan ja yhden jäsenen koulun johtokuntaan sekä pyytää Graafillisen Teollisuuden Työnantajaliittoa valitsemaan kaksi jäsentä johtokuntaan;

käskeä tämän johtokunnan antaa ehdotuksen koulun menosäännöksi sekä hankkia tarpeelliset määrärahat koulun perustamiseksi ja voimassa pitämiseksi samoin kuin ryhtyä muihin koulun aikaansaamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin; sekä vihdoin

antaa johtokunnan tehtäväksi asianmukaisessa järjestyksessä hankkia valtioavun koululle.

Helsingissä, marraskuun 27 päivänä 1918.

A. L. Hjelmman.	V. von Wright.	J. Reuter.
W. von Essen.	G. Lindberg.	E. A. Törnvall.
K. Soidinsalo.		T. Condu.

K. Rein.

Helsingin kaupungin yksipäiväisen kirjaltajakoulun säännöt.

§ 1.

Koulun tarkoituksena on etusijassa kirjaltajanammattissa jo palveleville nuorille henkilöille antaa tarpeellista tietopuolista ja käytännöllistä kasvatusta sekä yleisiä kansalaistietoja.

§ 2.

Koulu on toiminnassa syyskuun 15 päivästä toukokuun 15 päivään joululomin eli kaikkiaan 32 viikkoa lukuvuoden kuluessa. Opetusta annetaan tavallisesti 8—9 tuntia yhtenä päivänä viikossa tai myös jaetaan tämä tuntimäärä kahdelle päivälle, kuitenkin niin että opetusta ei anneta klo 7 jälkeen iltapäivällä.

§ 3.

Koulun oppilaaksi päästäkseen tulee hakijan olla täyttänyt 15 vuotta, käynyt kansakoulun tai omata kansakoulukurssia vastaavat tiedot sekä palvelella kirjaltajanammattissa. Kahdeksaatoista vuotta vanhempia henkilöjä ei yleensä oteta kouluun. Opetus on maksuton.

Kullekin luokalle ei tavallisesti oteta 20 oppilasta enempää.

Jos tilaa on, saatakoon poikkeustapauksessa oppilaaksi ottaa myöskin henkilö, joka ei ole ammattiin ruvennut, kunhan hän täyttää muut pääsyyvaatimukset.

§ 4.

Oppilas, joka on säännöllisesti ottanut osaa koulutyöhön, saa kunkin lukukauden lopussa todistuksen ahkeruudesta, käytöksestä sekä saavuttamastaan taidosta ja tiedosta niissä aineissa, joissa hän on opetusta käyttänyt, sekä kurssin päätyttyä päästötodistuksen.

§ 5.

Ammattiaineiden opettajiksi ottaa koulun johtokunta kelvollisia ammattimiehiä. Muita oppiaineita varten asetetaan opettajat, jotka omaavat tarpeellisen taidon ja tuntemuksen siitä, mitä vastaisten ammattimiesten kasvatus vaatii.

§ 6.

Koulu on valtion käsityöläiskoulutarkastajan sekä Helsingin kaupungin työväenopetuksen tarkastajan silmälläpidon alainen.

§ 7.

Koulun toimintaa ja hallintoa pitää silmällä ja johtaa viisijäseninen johtokunta, johon Kaupunginvaltuusto valitsee puheenjohtajan ja yhden jäsenen, Grafillisen Teollisuuden Työnantajaliitto yhden ja asianomainen työväenjärjestö yhden jäsenen, minkä ohessa kouluu johtajalla on johtokunnassa istunto- ja puhevalta.

§ 8.

Johtokunnan tulee tarkkaavaisesti seurata opetusta sekä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen tarkoituksenmukaiseksi toimittamiseksi ja kehittämiseksi, tyydyttävän oppilasmäärän saamiseksi kouluun ja oppilaiden säännöllisen koulunkäynnin ylläpitämiseksi.

§ 9.

Esillä olevat säännöt ovat maamme käsityöläiskouluille vahvistetun asetuksen mukaiset, jonka määräyksiä sentähden on noudatettava niihin seikkoihin nähden, joita ei säännöissä erittäin mainita.

Handwritten notes:
Luvut...
...
...

Herroille Kaupunginvaltuusmiehille.

Valtion ammattikasvatuskomitean mietinnössä, mainitun mietinnön liitteissä, mietinnöstä annetuissa lausunnoissa ja Helsingin Kaupunginvaltuustolle annettavassa mietinnössä Helsingin käsityöläiskouluopetuksen uudestijärjestämistä koskevan kysymyksen johdosta on kysymystä tämän opetuksen erottamisesta ylemmästä taideteollisuuskoulusta ja ensinmainitun opetuksen järjestämisestä iltaopetukseksi monipuolisesti valaistu, mutta kysymystä *päiväopetuksen käytäntöön ottamista käsityöläiskoulun alalla* ei ole meillä lähemmin selvitetty. Komitea, jonka Kaupunginvaltuusto huhtikuun 28 päivänä 1914 asetti käsittelemään edellä mainittua käsityöläiskouluopetusta koskevaa kysymystä, ei ole tätä asiaa ottanut selviteltäväksi, syystä että komiteassa syntyi erimielisyyttä komitean tehtävän laajuudesta.

Kysymys käsityöläiskouluopetuksen uudistamisesta siihen suuntaan, että sitä eräille oppilaille annettaisiin päiväsaikaan, on kuitenkin niin tärkeä ja sitä käy pitäminen niin erottamattomana käsityöläiskouluopetuksen uudistusohjelman osana, että katson velvollisuudekseni koettaa saada asian meilläkin harkittavaksi.

N. s. yksipäiväinen ammattikoulu on järjestetty niin, että sen oppilaat käyttävät yhden päivän viikossa kokonaan koulunkäyntiin ja silloin saavat sekä tietopuolista että käytännöllistä opetusta *erikoiskouluissa*, mutta 5 päivänä viikossa työskentelevät tavallisina oppilaina yksityisissä työpajoissa. Tällä keinoin saavutetaan:

että oppilaat pääsevät osallisiksi päiväopetuksen eduista ¹⁾;

että tietopuolinen opetus tulee verrattomasti hedelmällisempää kuin mitä iltaopetuksen on laita;

---

¹⁾ Havaintojen pohjalla, joita olen usean vuosikymmenen kuluessa tehnyt kouluopetuksen vaikutuksesta käsiammateissa ja pienteollisuudessa toimivain työntekijäin ja työnantajain sivistyskantaan, sekä sen johdolla mitä olen kokenut toimiessani valtion ammattikasvatuskomitean puheenjohtajana ja mainitun komitean toimesta Skandinaviaan tekemälläni opintomatalla, olen „Käsityön ja teollisuuden hyväksi järjestetyn ammattikasvatuksen alalla tehtyjä havaintoja Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa“ nimisessä julkaisussa esittänyt mielipiteeni esillä olevasta asiasta siihen tapaan, että päiväopetuksen sopivammuuden puolustukseksi on esitettävissä:

1) että melkoinen osa kouluikässä olevista henkilöistä laiminlyö teknillisessä ilta-koulussa käymisen, vaikkakin vanhemmat, holhoojat ja työnantajat heitä siihen kehottavat, ja puolustavat menettelyänsä sillä, ettei rasittavan verstastyön jälkeen riitä voimia siihen;

2) että monet nuoremmat työntekijät, jotka jonkun aikaa ovat teknillisessä ilta-koulussa käyneet ja jo sen verran tietoja hankkineet, että heidän pitäisi ymmärtää, kuinka välttämätöntä heille koulunkäynnin jatkaminen on, kuitenkin lopettavat sen liian aikai-

että kouluissa annettu käytännöllinen opetus täyttää yksityisessä työpajaopetuksessa olevat aukot ja hyödyllinen yhteistoiminta koulun ja työpajan välillä pysyy voimassa; sekä

että voidaan vähentää semmoisten opettajain käyttämistä, jotka hoitavat käsityöläiskouluopetusta ainoastaan sivutoimena.

Ammattikasvatuskomitea lausuu tästä, että päiväopetusta annettaessa saman tai lähisukuisten ammattien oppilaille nämä voidaan yhdistää ryhmiksi, joita opetetaan eri aikoina päivästä. Jos semmoinen päiväopetus pannaan toimeen, voidaan kouluihin asettaa opettajia, joilla niissä on pääasiallinen toimintansa — kasvatusopilliselta kannalta erittäin suuri etu — minkä ohessa koulutalot tulevat täysin määrin käytetyiksi.

Nämä edut ovat niin suuret, että tuntuu omituiselta, ettei päiväopetusjärjestelmää ole yleisesti toimeenpantu. Tämä asianlaita johtuu siitä, että työnantajat ovat pitäneet tätä järjestystä itselleen epäedullisena ²⁾. Mutta tästä johtuneet epäilykset eivät kuitenkaan ole olleet voittamattomia, vaan on päiväopetukseen perustuva käsityöläis- tai ammattikoulutyppi saavuttanut melko suurta jalansijaa.

sin ja syyksi hekin mainitsevat, että he ruumiillisen työn jälkeen tuntevat itsensä niin väsyneiksi, että tarvitsevat lepoa iltaisin;

3) että etevien ruotsalaisten, norjalaisten ja tanskalaisten koulumiesten antamien yksimiellisten ja persoonallisiin havaintoihin perustuvien lausuntojen mukaan osa oppilaita iltaopetuksen aikana osottautuu huomattavasti väsyneeksi, ja oppilasten opetuksen vastaanottamiskyky on paljon suurempi päivä- kuin iltaluennoilla;

4) että siis tulos päiväopetuksesta on paljon parempi kuin iltaopetuksesta;

5) että johtavassa asemassa olevat koulumiehet kaikissa Skandinavian maissa lämpimästi kannattavat ajatusta iltaopetuksen muuttamisesta päiväopetukseksi; ja

6) että sekä useat koulumiehet että monet muutkin asianharrastajat ovat sitä mieltä, että uudistus kyseessä olevassa suhteessa on saatava aikaan.

Käsityöammattien ja teollisuuden alalla työskentelevän nuorison sivistyksen kohottaminen on niin erittäin tärkeä koko yhteiskunnalle, että tarmokkaiisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä sen hyväksi, että mahdollisimman suuri osa tätä nuorisoa saisi hyvää tehokasta opetusta tarpeeksi pitkän ajan kuluessa.

Se, että valtio, kunnat, työnantajat ja nuoret työntekijät itse saavat asian hyväksi tehdä uhrauksia, ei saa olla esteenä uudistuksen toimeenpanemiselle, sillä yhteiskunnan hyvinvointi vaatii, että työväestöllä on tarpeellinen sivistysmäärä.

Niinä kuutena vuonna, mitkä ovat kuluneet siitä lähtien, kun edellä oleva kirjoitettu, on käsityöläisopetuksen uudistamisen tarpeellisuudesta yhäkin vahvistunut, sillä olen entistä enemmän vakuuttunut siitä, että opetusjärjestelmä on ollut epä-tarkoituksenmukainen ja että tämä on vaikuttanut ehkäisevästi tiedonhaluun, mikä taas on osaltaan saanut aikaan, että meikäläiset ammattimiehet yleensä ovat takapajulla sekä kirjallisissa tiedoissa että kyvyssä kirjallisesti esittää ajatuksensa.

2) Uudistus ei, niin sanotaan, aikaansaisi ainoastaan jo nykyäänkin liian lyhyen työajan lyhenemistä, vaan tuottaisi lisäksi vaikeuksia, sen johdosta että nuoria työntekijöitä usein käytetään vanhempain apulaisina, minkätähden nämä jäisivät vaille apulaisia sinä aikana, kun kouluopetusta annetaan. Nämä epäilykset ovat varmaankin oikeutettuja, mutta niiden merkitys vähenee, kun ottaa huomioon

Alun teki Münchenissä tohtori Kerschensteiner, joka 1895 ryhtyi johtamaan mainitun kaupungin opetuslaitosta ja on toimeenpannut käsityöläiskoulujen perinpohjaisen uudistuksen ³⁾.

Uudistuksen toimeenpano vaati paljon työtä, mutta menestys oli niin suuri, että se merkitsee murroskautta ammattikasvatuksen alalla ja on aiheuttanut perin pohjin uudesti järjestämään käsityöläiskoululaitoksen kaupungissa toisensa jälkeen.

Siihen aikaan, jolloin Suomen valtion ammattikasvatuskomitea laati mietintönsä, ryhdyttiin Ruotsissa kokeilemaan yksipäiväisillä kouluilla, ja komiteakin kiinnitti tähän koulutyyppiin huomiotaan, mutta kun se Tukholmassa saatettiin käytäntöön vasta 1912, oli komitean mielestä kokemus yksipäiväisen koulun tarkoituksenmukaisuudesta tärkeitä *verrattavissa* oloissa toistaiseksi liian lyhytaikainen, jotta sen varaan olisi käynyt perustaminen vaatimusta Münchenin järjestelmän käytäntöön ottamisesta meillä.

Siitä lähtien on kuitenkin Tukholman kaupungin yksipäiväisten koulujen luku, joka vuonna 1912 oli 3, lisääntynyt seitsemäksi, joten niitä on: koneellinen työpajakoulu, puuseppäin ammattikoulu, sähkömonttöörikkoulu, seppäkoulu, ateliecompelijatarten ammattikoulu, putkenlaskijakoulu sekä lakki- ja levyseppäkoulu, jota paitsi erään yhdis-

a) että kouluikäisten työntekijäin luku ei, niinkuin teollisuustilastosta näkyy, ole niin suuri, että heidän lyhytaikainen poissaolonsa työstä tuottaisi semmoisia vaikeuksia, ettei niiden merkitystä hyvällä tahdolla ja sopivalla järjestelyllä voisi vähentää; ja

b) että se seikka, että kouluvelvolliset työntekijät, siinä tapauksessa että iltaopetus poistettaisiin, pääsisivät aikaisin levolle ja sentähden voisivat täysin levänneinä saapua työhön, jossain määrin korvaa työajan lyhennyksen tuottamaa haittaa.

³⁾ Uudelle järjestelmälle ominaisinta oli, sanoo tohtori *Leo Ehnrooth* mielenkiintoisessa teoksessaan „Oppilasjärjestelmä ja alempi ammattiopetus ulkomailla“, kuitenkin se huomattava sija, joka opetuksessa annettiin käytännölliselle työskentelylle, perustamalla kaikkiin jatkokouluihin opetustyöpajat. Kerschensteiner johtui tähän lähinnä melkeinpä jokapäiväisen kokemuksensa kautta, minkä hän oli saanut mestariopin riittämättömyydestä. Todella hyvää mestarioppia oli enää saatavissa vain poikkeustapauksissa, ja useiden ammattien alalla se oli muuttuneiden tuotanto- ja menekki-suhteiden takia mahdotonkin. „Ei ole mahdollista“, Kerschensteiner itse huomauttaa eräässä v. 1908 pitämässään esitelmässä, joka käsitteli kouluverstasta jatkokoulujärjestelmän perustana, „että kouluverstas voisi korvata hyvän mestariopetuksen kautta saatavissa olevaa käytännöllistä harjaantumista. Mutta sen se kuitenkin ennen kaikkea tekee, että se tarjoaa järjestelmällistä, yhtenäisesti eteenpäinpyrkivää, alituisen valvonnan suojassa tapahtuvaa ja, tarpeen vaatiessa, tieteelliselle pohjalle rakentuvaa harjoittelua. Parhaimmankin mestariopetuksen täytyy tehdä hyppäyksiä oppilaskasvatuksessa, parhaimmassakaan mestariopetuksessa ei ole aikaa kokeiluihin, ei ainakaan oppilaaseen nähden. Paraskin mestariopetus työskentelee enemmän vanhojen tottumuksien pohjalla kuin hakien uusia teitä. Vain tieteellisen koulun käyneet teollisuudenharjoittajat ottavat perustaakseen koululaitoksia, joissa oppilaat eivät kuitenkaan käy muuten kuin korkeintaan tavallisia apurintöitä suorittamassa. Tätä kaikkea voi kuitenkin kouluverstas tarjota. Ja sen se tekeekin“.

Opetusaikaa määrätessä kiinnitettiin mahdollisimman suurta huomiota työoloihin eri ammattien alalla sikäli, että koetettiin keskittää opetus niille vuodenaajoille, jolloin

tyksen perustamaan kirjäkäsityökouluun on hiljattain järjestetty yksipäiväinen koulu kirjaltajia varten. Nytemmin näyttää yksipäiväinen koulu jo työskentelevän suotuisissa oloissa, sillä ammattiyhdistys toisensa jälkeen on anonut perustettavaksi kouluja niiden ammatteja varten. Koulujen kullekin luokalle otetaan 20 oppilasta ja kurssit ovat kolmivuotisia.

Mikäli lehtori *Jonatan Reuter*, joka Helsingin Kaupunginvaltuuston toimenannosta vuonna 1912 matkusti Tukholmaan m. m. tutustuakseen yksipäiväisiin kouluihin, on ilmoittanut, työskentelevät nämä koulut tunnustetulla menestyksellä ja tämän koulu-tyypin edelleen kehittymistä arvellaan olevan odotettavana.

Upsalan kaupunginvaltuusto on asettanut valiokunnan, joka on laatinut ehdotuksen sikäläisen teknillisen iltakoulun (käsityöläiskoulun) perinpohjaiseksi uudesti järjestämiseksi ja jakamiseksi neljään yksipäiväiseen kouluun, nimittäin metallityöntekijäin, puutyöntekijäin, kirjatyöläisten ja kauppa-ammattilaisten kouluun, minkä ohessa edelleen pidettäisiin voimassa pienenlaista iltakoulua yleisten aineiden opettamista varten.

Tanskassa on päiväopetuskurssit useissa ammattikouluissa, ja päiväopetus näyttää eräiden ammattimiesten vastustelusta huolimatta saavuttavan jalansijaa sielläkin. Tammi-kuun 9 päivänä annetussa ilmoituksessa hallituksen suunnittelemasta oppilaslain uudistuksesta lausui nimittäin sisäministeriön toimitussihteeri *S. Neumann* että, koska ulkomailla voidaan oppilaille antaa yksi vapaapäivä viikossa teknillisessä oppilaitoksessa käyntiä varten, täytyy Tanskassakin päästä siihen.

Edellä kerrottuihin oloihin katsoen näyttää olevan syytä ottaa harkittavaksi, eikä Helsingissä kävisi koetteeksi järjestäminen päiväopetuskurseja jonkin ammatin oppilaita ja nuorempia työntekijöitä varten. Tässä voitaisiin ottaa huomioon metallityöntekijät (1914 vuoden koulutilaston mukaan 214 kouluikäistä), graafillisen teollisuuden

töitä on vähimmin ja työnantajat sen kautta voivat helpommin suoriutua ilman kouluvelvollisia oppilaitaankin.

Siitä huolimatta Kerschensteinerin on onnistunut saada mestarit mieluosiolla myöntämään oppilailleen vapautta kokonaiseksi työpäiväksi ja suuressa määrin innostuttamaan heitä opetukseen siinä muodossa, kuin jatkokoulut sitä esittävät. Kerschensteiner huomauttaa, kuinka monet niistä, jotka alussa olivat osottaneet vastahakoisuutta, vähitellen saivat asiasta toiset ajatukset, tulivat käännytyiksi omien oppilaittensa kautta, jotka koulusta palasivat verstaahinsa innostuneina, työhaluisina ja omistaen tietoja, jotka töiden suorituksessa olivat hyvään tarpeeseen.

Uudestijärjestetty jatkokoulu on saanut osakseen vuosi vuodelta kasvavaa innostusta sekä oppilasten että ammatinharjoittajain puolelta. Kokonaiset oppilasluokat, jotka olivat jo koulukurssinsa päättäneet, ilmoittautuvat seuraavana vuonna uudelleen koulua käymään, toisen ammatin alalla toisensa jälkeen yhtyvät sällit pyytämään itselleenkin tällaisia jatkokursseja ja mestarit myöntävät pakollista jatkokouluopetusta varten oppilailleen sellaiset opetusajat, joita ei missään muualla ole tavattu, ja sen lisäksi lähettävät oppilaisensa seuraamaan koulun vapaaehtoistakin opetusta. Kaiken tämän Kerschensteiner laskee ennen kaikkea kouluverstaiden ansioksi, „sillä muuten en ymmärrä“, hän lisää, „miksi ei sama asiantila olisi havaittavissa muissakin Saksan kaupungeissa“.

työntekijät (188 kouluikäistä 1914) sekä atelieeompelijattaret (121 työpaikkaa 1914). Kaikilla näillä työaloilla on ammattikasvatuksen tarve suuri, ja toivoa saanee, että isännät suostuvat tekemään uhrauksia suomalla työntekijöilleen aikaa käydä ammattikurseissa.

Tiedän, että päiväopetuksen käytäntöön ottaminen käsityöläiskoulun alalla on meillä kohtaava vaikeuksia, niinkuin muuallakin on ollut laita, mutta tässä kysymykseen tulevat edut ovat niin tärkeät, että asian ansaitsee ottaa harkittavaksi. Samalla olisi niinkään pantava huomiota päiväopetuksen järjestämiseen, ehdollisesti puolena päivänä kahdesti viikossa n. s. sesonkityöntekijöille, jos tämä järjestely olisi jollekin ammatille sopivampi.

Edellä lausutun johdosta rohkenen kunnioittaen ehdottaa:

että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät antaa komitean tehtäväksi harkita, eikö käsityöläiskoulu-päiväopetusta kävisi meillä jossakin muodossa koetteeksi käytäntöön saattaminen jossakin tai joisakin ammateissa, joissa mainittavampi luku kouluikäisiä työntekijöitä toimii, ja Herroille Kaupunginvaltuusmiehille antaa mietinnön asiasta.

Helsingissä, maaliskuun 19 päivänä 1917.

V. von Wright.

Liite II.

Päiväopetuskysymystä valmistelemaan asetetulle Kaupunginvaltuuston valiokunnalle.

Töällä.

Kirjelmässä joulukuun 13 päivältä 1917 oli Suomen Graafillisen Teollisuuden Työnantajaliiton johtokunnalla kunnia Teiltä vastaanottaa lehtori J. Reuterin laatima luonnos valiokunnan mietinnöksi, joka koski yksipäiväisen ammattikoulun perustamista Helsinkiin latojia ja painajia varten. Sittenkun mietintöluonnos oli saatettu Graafillisen Työnantajaliiton jäsenten tiedoksi, piti mainittu liitto kuluvan lokakuun 12 päivänä ylimääräisen kokouksen, joka yksimielisesti hyväksyi mietintöluonnoksen ja hartaasti kannatti puheenalaisen koulun perustamista sekä antoi sen ohessa liiton helsinkiläisjäsenten toimeksi ajaa asiaa edelleen. Graafillisen Työnantajaliiton johtokunnan toimesta pidettiin sittemmin t. k. 23 päivänä kokous, jossa liiton helsinkiläisjäsenet tekivät seuraavat päätökset:

- 1) Graafillisen Teollisuuden Työnantajaliitto kannattaa lämpimästi komitean ehdottaman vapaan päiväammattikoulun perustamista;
- 2) liiton helsinkiläisjäsenet suostuvat palkkaa vähentämättä myöntämään oppilailleen yhden arkipäivän viikossa ammattikoulussa käyntiä varten; ja
- 3) helsinkiläiset kirjapainonmistajat sitoutuvat koululle lainaksi antamaan ammattiopetuksessa välttämättömän tarpeellisen opetusvälineistön, minkä ohessa kukin työnantaja sitoutuu vuosittain maksamaan 100 markkaa jokaisen kirjapainossaan palvelevan, koulua käyvän oppilaan puolesta;

mikä allekirjoittaneilla täten on kunnia ilmoittaa vastaukseksi Teidän arvoisaan kirjelmäänne joulukuun 13 päivältä 1917.

Edelleen päätti kokous ilmoittaa että, jos sekä kunta että valtio ryhtyvät kiireellisiin toimenpiteisiin kouluaatteen toteuttamiseksi, suostuvat Helsingin kirjanpainajat saadakseen koulun käyntiin vieläkin suurempiin uhrauksiin kuin mitä edellä mainittu päätös edellyttää. Toivomuksena lausuttiin, että koulu alottaisi toimintansa jo ensi kevätlukukauden alusta.

Sama kokous valitsi allekirjoittaneet Koskin ja Lyytikäisen Helsingin graafillisen teollisuuden harjoittajain puolesta ajamaan asiaa edelleen, antaen heille täyden valtuuden päättää asiassa.

Helsingissä, lokakuun 28 päivänä 1918.

Suomen Graafillisen Teollisuuden Työnantajaliiton Helsinginosaston valtuutetut ammattikoulun aikaansaamiseksi:

Lauri Lyytikäinen.

Albert Kosk.

*Esitys sopimuksen tekemisestä kaupungin
sähkölaitoksen ja A. B. Gottfr. Strömberg O. Y:n
kanssa sähkövoiman antamisesta.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 31 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 725.

Kaupunginvaltuustolle on Rahatoimikamarilla täten kunnia lähettää kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselta saapunut kirjelmä (Liite I), jossa mainittu Hallitus anoo sähkölaitokselle valtuutusta saada Aktiebolaget Gottfr. Strömberg O. Y:n kanssa tehdä tämän oheisen ehdotuksen (Liite III) mukaisen sopimuksen sähkövoiman antamisesta yhtiölle jaeltavaksi Pitäjänmäen, Albergan, Kilon, Grankullan, Espoon ja muille näiden paikkakuntain välillä sijaitseville yhdyskunnille.

Hallituksen esitys perustuu sähkölaitoksen toimitusjohtajan antamaan mietintöön (Liite II). Siinä huomautetaan, että edellä mainituilla on paikkakunnilla on esiintynyt suurta sähkövoiman kysyntää sekä että sähkölaitokselle, jota hiljattain on laajennettu ja jonka kuormitus on vähentynyt sotateollisuuden voimatarpeen vähenemisen johdosta, olisi edullista lisätä tilaajamääräänsä. Virran antaminen puheena oleviin seutuihin kävisi sopivimmin päinsä käyttämällä niitä korkeajännitteisjohtoja, joita A. B. Gottfr. Strömberg osin jo on rakentanut ja osin aikoo rakentaa, sekä lisäksi käyttämällä asianomaisten kuluttajaliittymäin kustantamia jakelujohtoja. Sähkölaitos antaisi näin ollen virtansa oman korkeajännitteisjohtonsa päätekohtassa Munkkiniemen keskusaseman luona, ja kun edellä manittu yhtiö on ilmoittanut suostuvansa hankimaan ja voimassa pitämään liittymäkohtassa tarpeelliset kojeet ja johdot sekä rakennuttamaan tarpeellisen kytkyhuoneen, ei kaupungille koituisi liittämistä minkäänlaisia kustannuksia. Virranhankintasopimuksen ehdotus, jonka A. B. Gottfr. Strömberg on hyväksynyt, on laadittu pääasiassa saman mukaisesti kuin kaupungin aikaisemmin Brändön, Oulunkylän y. m. yhdyskuntain kanssa tekemät virranhankintasopimukset. Niinpä on sähkövoiman hinta pantu riippuvaksi polttoaineiden hinnasta ja laskettu 25 penniksi kilowattitunnilta polttoainehintain ollessa säännölliset eli 25 markkaa kivihiihiltä, mikä vastaa Smk 8:50 metriseltä syleltä halkoja, ollen korotus 1 penni jokaista 4 markkaa kohti, millä halonhinta, tai jokaista 5 markkaa

kohti, millä hiilenhinta ylittää edellä mainitun perushinnan. Välikirjassa on yhtiö velvoitettu vaadittaessa toimittamaan kulutusta vastaavan polttoainemäärän.

Sopimus on ehdotettu olemaan voimassa viisi vuotta eli 1923 vuoden loppuun, mistä lähtien se, ellei sitä ole 1922 vuoden kuluessa irtisanottu, on edelleen voimassa viisivuotisin ajanjaksoin, kunnes jompikumpi sopimus-kumppani sen irtisanoo vähintään vuotta ennen sopimuskauden päättymistä.

Sähkölaitoksen virranantoalueen laajentamisen puolesta esitetyt perustelut ovat Rahatoimikamarista näyttäneet huomiota ansaitsevilta. Kamari on sen ohessa sitä suuremmalla luottamuksella voinut nojautua ammattiviranomaisten arvostelukykyyn puheena olevassa asiassa ja sen yhteydessä oleviin yksityiskohtaisiin määräyksiin nähden, kun monivuotinen kokemus jo on olemassa tuollaisista Kaupunginvaltuuston aikaisemmin päättämistä virranhankinnoista. Selvitystä puheena olevan hankinnan laajuudesta ei ole olemassa, mutta näyttää se ainakin aluksi olevan pienempi edellä mainittuja erinäisille etukaupungeille myönnettyjä virranhankintoja.

Vastoin Rahatoimikamarin enemmistöä on Kamarin puheenjohtaja, herra Listo, ollut sitä mieltä, että hankintasopimuksen 9 §:än olisi tehtävä sen suuntainen lisäys että, jos sähkövoiman kulutus kaupungin asuksten omiin tarpeisiin lisääntyy sovitun hankintakauden kuluessa niin suureksi, että sähkölaitos ei kykene tyydyttämään A. B. Gottfr. Strömbergin virtatarvetta, olisi tämä käsitettävä ylivoimaiseksi hankintaesteeksi, minkätähden hankinta voitaisiin keskeyttää kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

Edellä esitetyn johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

valtuuttaa kaupungin sähkölaitoksen Aktiebolaget Gottfr. Strömbergin kanssa tekemään sopimuksen sähkövoiman antamisesta pääasiassa tämän oheisen välikirjaehdotuksen mukaisesti.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Liite I.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

*Helsingissä,
syysk. 25 p:nä 1918.*

N:o 951.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sähkölaitokselta Hallitukselle saapunut esitys sähkövoiman antamisesta Aktiebolaget Gottfr. Strömbergille jaettavaksi Pitäjänmäen, Albergan, Kilon, Grankullan, Espoon ja niihin muihin näiden paikkakuntain välillä sijaitseviin yhdyskuntiin, jotka lähemmin näkyvät tämän oheisesta kartasta, ynnä mainittua virranhankintaa koskevan välikirjan ehdotus on Hallituksella kunnia lähettää Herroille Valtuusmiehille sekä samalla puoltaa mainitun välikirjan hyväksymistä.

Sen ohessa pyytää Hallitus ilmoittaa, että Hallitus ei ole voinut kokoontua täysilukuisena Hallituksen kirjelmässä kuluvan kuukauden 24 päivältä N:o 947 mainituista syistä.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

K. Axel Ahlfors.

Alfr. Tuominen.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS

*Helsingissä,
syysk. 23 p:nä 1918.*

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitukselle.

Tammikuun 24 päivänä 1917 myöntyi Hallitus A. B. Gottfr. Strömbergin anomukseen saada kaupungin sähkölaitoksesta sähkövoimaa Pitäjänmäellä oleviin tehtaisiinsa. Tämän johdosta laadittiin helmikuun 28 päivänä samaa vuotta välikirja, jonka mukaan sähkölaitos antaa sähkövoimaa mitattuna laitoksen korkeajänniteisjohdon päätekohtassa Munkkiniemen raitiotiekeskuksen luona, ja alkoi virrananto yhtiön korkeajänniteisjohdon Pitäjänmäelle valmistuttua kesällä 1917. Välikirjassa huomautettiin nimenomaan, että hankinta koski ainoastaan yhtiön omaa tarvetta, jota seikkaa silmällä pitäen hintakin määrättiin, joten yhtiöllä ei ollut mahdollisuutta antaa virtaa muille kuluttajille.

Kevään ja kesän kuluessa on kuitenkin sähkövirran kysyntä Pitäjänmäellä ja Helsingin länsipuolisilla seuduilla käynyt erittäin suureksi, ja sähkölaitokselta on tuon tuostakin tiedusteltu virransaannin mahdollisuutta. Kun sähkölaitoksella on suurta etua tilaajamääränsä lisäämisestä, jotta saadaan korvatuksi poistunut sotateollisuuden aikaansaama kuormitus ja voidaan paremmin käyttää hyödyksi laitoksen laajennettua voimakeskusta, on laitos ajatellut virranhankinnan järjestämistä puheena oleville yhdyskunnille samalla tavoin kuin sitä annetaan Brändöhön, Oulunkylään ja Malmille. Tässä on läheltä tarjoutunut käytettäväksi A. B. Gottfr. Strömbergin Pitäjänmäelle johtava linja, niin että mainittu yhtiö tekisi sähkölaitoksen kanssa uuden sopimuksen ja ottaisi jakaakseen virtaa Pitäjänmäen läheisyydessä sijaitseviin eri yhdyskuntiin. Sähkölaitoksen tiedusteltua, olisiko yhtiö halukas ottamaan virranjakelun toimekseen, osotti yhtiö harrastusta asiaan ja anoo kirjelmässä elokuun 29 päivältä sähkövirtaa jaettavaksi erinäisille Pitäjänmäellä, Albergassa, Kilossa, Grankullassa ja Espoossa muodostuneille uusille virrankulutussyhtiöille. Sen ohessa ilmoittaa yhtiö aikovansa Munkkiniemen keskusasemalta lähteväksi Espoon kirkonkylään asti rakentaa korkeajänniteisjohdon, josta edellä mainitut kuluttajaliittymät saisivat virtaa. Paikalliset jakelujohtot sekä vähittäisjakelun kustantaisivat ja hoitaisivat asianomaiset kuluttajaliittymät.

Sähkölaitos antaisi siis virran Munkkiniemen keskuksen luona olevaan korkeajänniteisjohtonsa päätekohtaan, ja kun yhtiö on ilmoittanut suostuvansa hankkimaan ja voimassa pitämään liitoskohtassa tarpeelliset kojeet ja yhdysjohtot sekä rakentamaan tarpeellisen kytkyhuoneen, ei sähkölaitokselle koituisi liittämistä minkäänlaisia kustannuksia. Munkkiniemeen vievän sähkölaitoksen korkeajänniteisjohdon lasketaan kykenevän siirtämään puheena olevilla alueilla tarvittavan voiman. Kaupunginvaltuusto on jo kysymyksen ollessa voiman antamisesta Brändöhön ja Oulunkylään periaatteessa hyväksynyt, että kaupungin sähkölaitos antaa virtaa lähiseudun yhdyskunnille, ja on viimeksi käsitellessään kysymystä virran antamisesta Malmille pysynyt tässä periaatteessaan. Tässä

kohden ei sentähden liene esillä olevassakaan tapauksessa esteitä olemassa, varsinkin kun nykyisinä tukalina aikoina valaistuskysymyksen järjestäminen koko maassa vaatii mahdollisimman tarkoin käyttämään hyväksi tarjona olevina keinoja.

Edellä esitetyistä syistä sähkölaitos sentähden anoo lupaa saada A. B. Gottfr. Strömbergin kanssa tehdä sopimuksen virranannosta tämän oheisen välikirjan mukaisesti.

Mitä ehdotettuun hintaan tulee, on pohjahinnaksi pantu sama määrä, mikä aikaisemmin on sovittu Brändön ja Oulunkylän yhdyskuntain kanssa, eli 25 penniä kilowattitunnilta polttoainehintain ollessa säännölliset eli kivihiilien 25 markkaa tonnilta ja hal-kojen Smk 8: 50 syleltä. Tämä hinta kohoaa 1 penillä kutakin 4 markkaa kohti, minkä halonhinta ylittää Smk 8: 50, tai jokaista 5 markkaa kohti, jolla hiilenhinta nousee yli 25 markan tonnilta.

Lopuksi huomautettakoon, että yhtiö on välikirjassa velvoitettu antamaan virran-kulutusta vastaavan polttoainemäärän, jos sähkölaitos sitä vaatii.

Helsingissä, syyskuu 23 päivänä 1918.

Helsingin kaupungin Sähkölaitos:

Hj. Pehrman.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS.*Ehdotus:*

Helsingin kaupungin Sähkölaitoksen, alempana sanottu Sähkölaitokseksi, hankkijana ja A. B. Gottfr. Strömberg O. Y:n, alempana sanottu kuluttajaksi, kesken tehty sähkövirran hankintavälikirja.

1 §.

Sähkölaitos sitoutuu antamaan ja kuluttaja ottamaan kaiken sähkövoiman, minkä kuluttaja voimaa, valaistusta ja muita tarkoituksia varten jakaa Pitäjänmäellä, Alber-gassa, Kilossa, Grankullassa, Espoossa ja muualla näiden paikkakuntain läheisyydessä sijaitseviin, tämän oheisessa kartassa lähemmin määrättyihin yhdyskuntiin. Jos kuluttaja haluaa laajentaa jakelualueetta, on siitä erittäin sovittava Sähkölaitoksen kanssa.

2 §.

Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, jonka nimellisjännitys on $3 \times 5,000$ voltia 50 jaksoin, ja mitataan Sähkölaitoksen korkeajännitteisjohdon päätekohtassa Snellmankadun varella sijaitsevan Munkkiniemen raitiotiekeskuksen luona.

Sähkölaitos sitoutuu säännöllisissä oloissa antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytymisen tuottamasta vahingosta, jos tämä keskeytys johtuu laitoksen jonkin osan tarpeelliseksi havaitusta korjauksesta, käyttöhäiri-östä, työnseisauksesta tai muusta ylivoimaisesta tapahtumasta.

3 §.

Kuluttaja hankkii, kustantaa ja pitää kunnossa Sähkölaitoksen valvonnan alaisena Munkkiniemen raitiotiekeskuksen luona olevassa liittymäkohtassa tarpeelliset kojeet ja yhdistysjohdot sekä tarpeellisen kytkyhuoneen, jossa varataan tilaa mittareille ja mittarinmuuntajille.

Samaten kuluttaja Sähkölaitoksen valvonnan alaisena panee paikalleen ja pitää kunnossa korkeajännitteisjohdot liittymäkohtasta kuhunkin kulutuskeskukseen samoin kuin kaikki voimanjakelua varten tarpeelliset johdot ja muuntajat sekä tekee tilaajainsa kanssa sopimuksen kustannusten suorittamisesta.

4 §.

Sähkölaitos hankkii, panee paikalleen ja pitää kunnossa edellä mainittuun Munkki-

niemen raitiotiekeskuksen vierellä sijaitsevaan liittymiskohtaan maksutta sähkömittarin. Kuluttajalla on valta omalla kustannuksellaan Sähkölaitoksen sillmälläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari.

Maksu luetaan yleensä Sähkölaitoksen mittarin osottamain arvojen mukaan. Jos kuluttajan ja Sähkölaitoksen mittarit poikkeavat toisistaan enemmän kuin $\pm 5\%$, tarkastetaan mittarit ja maksu luetaan siten määrättyjen tehon ja kulutuksen todellisten arvojen mukaan. Se, jonka mittari näyttää väärin, maksaa tarkastuskulut.

5 §.

Kulutetusta sähkövoimasta suorittaa kuluttaja kuukausittain Sähkölaitoksen antaman laskun mukaan hinnan, joka lasketaan Sähkölaitoksen kunakin kuukautena polttoaineistaan maksaman keskihinnan mukaan seuraavasti:

Halkojen keskihinnan ollessa Smk 8:50 syleltä (4 m^3) ja hiilien keskihinnan 25 markkaa tonnilta suorittaa kuluttaja 25 penniä kilowattitunnilta. Kultakin 4 markalta tai sen osalta, jolla halkojen hinta, ja kultakin 5 markalta tai sen osalta, jolla hiilien hinta ylittää edellä mainitut hinnat, kohoa kulutusmaksu 1 pennillä kutakin kilowattituntia kohti.

6 §.

Kuluttaja sitoutuu, siinä tapauksessa että Sähkölaitos sitä vaatii, edeltäpäin Sähkölaitoksen Sörnäsissä olevalle voima-asemalle toimittamaan kuluttajan virrankulutusta vastaavan halkomäärän, lukien sylen (4 m^3) koivuhalkoja kutakin 500 kilowattituntia tai sylen sekahalkoja kutakin 450 kilowattituntia kohti.

Siten toimitetuista haloista maksaa Sähkölaitos saman tariffin mukaan, jota Helsingin kaupungin Halkokonttori samaan aikaan noudattaa myydessään halkoja kaupungin teknillisille laitoksille.

7 §.

Kuluttaja sitoutuu olemaan itse tahi jakelijainsa kautta vähittäin myymättä sähkövirtaa halvemmasta hinnasta, kuin minkä sähkölaitos samaan aikaan kantaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

8 §.

Kuluttaja sitoutuu valvomaan, että voiman jakelujohdot ynnä muuntaja-asemat rakennetaan voimassa olevain määräysten ja Sähkölaitoksen antamain ohjeiden mukaisesti, jotta mikäli mahdollista vältetään vahingollinen vastavaikutus Sähkölaitoksen johtoihin ja voimalaitokseen. Niinikään sitoutuu kuluttaja talo- ja moottorijohtoja teettäessään alueellaan noudattamaan Sähkölaitoksen kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

9 §.

Tämä välikirja on voimassa 1923 vuoden loppuun ja pysyy sen jälkeen, ellei jom-

pikumpi sopimuskumppani ole viimeistään 1922 vuoden kuluessa sitä irtisanonut, voimassa viisivuotisin ajanjaksoin, kunnes jompikumpi ainakin vuotta ennen sopimusajan umpeen menemistä sen irtisanoo.

10. §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan määräysten tulkinnasta tahi jos muita riitaisuuksia sopimuskumppanien kesken ilmaantuu, ratkaisee nämä asiat lopullisesti kolmihenkilöinen sovintolautakunta, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee jäseneksi sähkötekniikon ja nämä yhteisesti liikeasioihin perehtyneen lakimiehen puheenjohtajaksi. Jos jompikumpi asianosainen laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta sannut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen tahi jos jäsenet evät sovi puheenjohtajan vaalista, on Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston ensimmäisen jaoston asia valita edellisessä tapauksessa jäsen ja jälkimmäisessä puheenjohtaja.

11 §.

Edellä olevaan välikirjaan, joka on kirjoitettu ja allekirjoitettu kaksin yhtäpitävin kappalein, ilmoitamme tyytyvämmme.

Valmisteluvaliokunnan lausunto Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudesti järjestämistä tarkoittavasta ehdotuksesta.

Sittenkun Rahatoimikamari oli kirjelmässä elokuun 23 päivältä 1917 (*Pain. asiakirj. N:o 50 vuodelta 1917*) Kaupunginvaltuustolle lähettänyt sen ehdotuksen kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudesti järjestämiseksi (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1917*), jonka Kamarin asettama komitea oli laatinut herrain Norrménin ja Wideniuksen aikaisemmin laatiman ehdotuksen pohjalla (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1915*), sekä Kaupunginvaltuusto lisäksi oli saanut Revisionikonttorilta kirjelmässä syyskuun 29 päivältä 1917 vastaanottaa muutosehdotuksen (*Pain. asiakirj. N:o 35 vuodelta 1918*), näytti esillä oleva, kauan päiväjärjestyksessä ollut kysymys olevan kypsä alistettavaksi Kaupunginvaltuuston lopullisesti tutkittavaksi ja ratkaistavaksi. Viime vuoden lopulla ja kuluvan vuoden alkupuoliskolla sattuneet tapahtumat, jotka saattoivat kaiken laajaperäisemmän uudistustyön kunnallishallinnon alalla mahdottomaksi, ovat aikaansaaneet myöskin puheena olevan asian käsittelyn lykkääntymisen, mistä, koska kaupungin uusi kassa- ja tililaitosjärjestelmä tietenkin on otettava käytäntöön kalenterivuoden alusta, on, siihen nähden että tarpeellinen valmistelu-aika nyttemmin on liian lyhyt, välttämättömänä seurauksena, että uudistuksen toimeenpano täytyy lykätä tammikuun 1 päivään 1920. Kun kunnan eduskunta tulee, siinä tapauksessa että uudet kunnallislait pysyvät voimassa kuluvan vuoden umpeenmentyä, kokonaisuudessaan valittavaksi uudestaan, on Valmisteluvaliokunnasta näyttänyt oikeimmalta, että nykyinen Kaupunginvaltuusto, jonka aloitteesta uudistusehdotus on laadittu, myös saattaa asian lopulliseen ratkaisuun. Siinä mielessä on Valmisteluvaliokunta ottanut tarkastettavaksi Rahatoimikamarin hyväksymän ehdotuksen, joka Valiokunnankin mielestä on pantava uudistuksen pohjaksi, ja on Valiokunta tällöin katsonut eräissä kohdin olevan antaminen etusijan herrain Norrménin ja Wideniuksen tekemille ehdotuksille sekä v. t. kaupunginreviisorin Winterin muistutusten johdosta tehnyt eräitä, enimmäkseen muodollista laatua olevia muutoksia.

Valiokunta sentähden esittää, että *Kaupunginvaltuusto hyväksyisi edellä mainitut ehdotukset Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännöksi, Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosään-*

nöksi ja Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosäännöksi alempana mainituin muutoksin ja lisäyksin:

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntö.

I. Vuosirahasääntö.

1 §. Tämän pykälän 1. mom.:ssa olevain sanain „*yksityiskohtaiset luettelot*“ sijaan näyttää olevan pantava sana „*erityisarviot*“, niinkuin puheena olevia luetteloja nimitetään kunnallisasetuksessa.

2. mom.:ssa lienee herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdottama määräaika, jonka kuluessa Rahatoimikamarin tulee antaa budjettiehdotuksensa Maistraatille, pysytettävä Rahatoimikamarille asianmukaisesti vahvistetun ohjesäännön 19 §:n määräyksen mukaisena sekä sentähden sanain „*ennen marraskuun 15 päivää*“ sijaan pantava sanat „*ennen lokakuun loppua*“.

3 §. Valiokunta ei voi havaita, että ne seikkaperäiset määräykset eräiden vähennysten tekemisestä säästöarviolaskelmaa laadittaessa, jotka herrat Norrmén ja Widenius ovat panneet eri pykälään (6 §), olisivat tarpeettomat tahi, niinkuin Rahatoimikamarin komitea lausuu, väärin esitetyt, sillä se seikka, ettei ole pidetty tarpeellisena luetella niitä varoja, jotka säästöä arviotaessa on otettava lukuun, ei poista välttämättömyyttä nimenomaan mainita niitä vähennyksiä, jotka on tehtävä, osin jotta arviointi tulisi kyllin luotettava, ja osin jottei käytettävänä olevaan säästöön luettaisi varoja, joita ei ole tarkoitus muuttaa rahaksi.

Tämän johdosta valiokunta esittää *2 mom.:n poistettavaksi* sekä sen sijaan 6 §:ksi pantavaksi seuraavan säännöksen:

6 §.

Vuosirahasääntöön on merkittävä tuloksi myöskin se säästö, mikä laskeaan vuoden alussa olevan edelliseltä vuodelta käytettävänä. Tätä säästöarviolaskelmaa laadittaessa on otettava huomioon seuraavat vähennykset:

a) niiden kaupunginkassassa olevain obligatsioonien arvo, jotka eivät ole myytäviksi tarkoitetut;

b) sellaisiin tarveaineisiin sidottu rahamäärä, jotka eivät tule vuoden varrella käytäntöön ja josta seikasta rakennuskonttorin ja teknillisten laitosten on annettava ilmoitus;

c) se rästien määrä, joka arvioidaan vuoden kuluessa jäävän suorittamatta; sekä

d) muut mahdolliset satunnaiset vähennykset, joiden voidaan katsoa vaikuttavan käytettävänä olevaan säästöön.

Tämän pykälän viimeisessä kohdassa säädetään teknillisten laitosten hallintoon nähden uusi taloudellinen periaate, se nimittäin, että menoksi on vuosirahasääntöön merkittävä vahvistetun kuoletuusuunitelman mukaiset teknillisten laitosten vuotuiset arvonvähennykset sekä vastaava määrä siirrettävä laitosten uudistusrahastoon.

Siihen katsomatta, että ehdotettu määräys on vastoin sitä mitä Kaupunginvaltuusto asiaa kaikin puolin harkittuaan on määrännyt noudatettavaksi, ei Valiokunta voi havaita, että sen oikea ja asianmukainen paikka olisi esillä olevassa kaupungin tililaitoksen johtosäännössä, jonka tarkoituksena ei suinkaan ole säätää kaupungin talouspolitiikan suuntaviivoja yleensä eikä myöskään teknillisten laitosten edustamalla erikoisalalla. Jos Kaupunginvaltuusto, poikkeamalla aikaisemmasta käsityksestään tässä kohden, katsoo olevan aihetta omaksua uuden suunnan teknillisten laitosten tulojen käyttämiseen nähden, on asiasta tehtävä eri päätös, sittenkun sen taloudellinen merkitys ja raha-asialliset seuraukset on asianmukaisesti selvitetty ja vastakain punnittu. Ei liene tarpeetonta tässä yhteydessä huomauttaa, että siinä esityksessä erinäisistä muutoksista marraskuun 27 päivänä 1917 annettuihin kunnallislakeihin, jonka hallitus antoi viime kesänä kokoontuneelle eduskunnalle, mutta jota eduskunta ei ehtinyt käsitellä, oli määräys että lainvoimaisen päätöksen tekemiseen kaupunginvaltuustossa vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannelta saapuvilla olevista valtuusmiehistä siihen yhtyy, kun päätös koskee m. m. kunnan omista vakinaisista tai ylimääräisistä tuloista perustettavia pysyviä rahastoja tai varain osottamista tuollaisista rahastoista.

Esitys siis selvästi viittaa siihen, että päätöksen tuollaisen rahaston perustamisesta samoin kuin myös rahastoon pantujen varain käyttämisestä täytyy, nähtävästi sen johdosta että toimenpide voi tuntuvasti vaikuttaa kunnan talouteen ja eritoten verotusmäärään, olla voimakkaan enemmistön kannattama.

Esittämillään syillä Valiokunta ehdottaa 5 §:n viimeisen mom.:n poistettavaksi.

II. Kassahallinto.

Kun v. t. kaupunginreviisorin tälle pykälälle ehdottama sanonta näyttää olevan komitean ehdottamaa sanontaa parempi, esittää Valiokunta, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän pykälän seuraavana:

17 §.

Jos veloitettu tulo ei tule määräajalla suoritetuksi eikä virasto tai kannantamies saa sitä melisuosioin perityksi, on verolippu tai lasku, jonka käsittämä maksu voimassa olevan asetuksen mu-

kaan on heti ulosotettavaksi eräntynyt, rahatoimikonttorin toimesta lähetettävä kaupunginvuodinkonttoriin. Muut veroliput ja laskut toimitetaan perittäviksi rahatoimikonttoriin, joka määrää asiamiehensä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin. Mitä asiamiehen toimesta siten saadaan perityksi, on rahatoimikonttorin kassaan maksettava vastaavan viraston tai laitoksen tilille merkittäväksi, ja on tästä mahdollisimman pian ilmoitettava asianomaiselle virastolle tai laitokselle.

Veroliput ja laskut, joiden määrää varattomuuden tai ole mattomuuden tähden tai muista syistä ei voida perä, lähettää kassavirasto, revisiovikonttorin toimitettua tarkastuksen, rahatoimikamariin varustettavaksi poistomääräyksellä, siinä tapauksessa että kamari katsoo syytä siihen olevan, ja on tästä myös ilmoitettava virastolle tai laitokselle.

20 §. *1. mom.:sta näyttää olevan poistettava sanat „vuosirahasääntöön kuuluva“, koska säädettyä maksun suoritusmenettelyä on noudatettava kaikkia eikä ainoastaan vuosirahasääntöön kuuluvia määrärahoja maksettaessa.*

24 §. *V. t. kaupunginrevisiorin muistutuksen hyväksyen on Valiokuntakin sitä mieltä, että 1. ja 2. mom.:sta on poistettava sanat „viimeistään seuraavana arkipäivänä“.*

25 §. *Valiokunta katsoo v. t. kaupunginrevisiorin esittäneen päteviä syitä tässä mainittujen raporttien lähetysajan siirtämiseen kunkin kuukauden 15 päivään, jota vastoin Rahatoimikamarille suotu oikeus myöntää lupa niiden lykkäämiseen lähinnä seuraavan kuukauden loppuun olisi poistettava, koska muussa tapauksessa poikkeus nähtävästi muuttuisi säännöksi.*

26 §. *Niinkuin herrat Norrmén ja Widenius ovat ehdottaneet, on säännöksi, josta mukavuussyistä ei saa missään tapauksessa poikkeuksia myöntää, säädettyä, että kassa on säilytettävä kahden lukon takana, joiden avaimet ovat kunkin asianomaisen toimihenkilön hallussa.*

Tämä sääntö, jota tarkoin noudatetaan yksityisissä rahalaitoksissa, on tehokas keino kassankavalluksen estämiseksi. Sitä vastoin näyttää sen komitean ehdottaman määräyksen soveltaminen, että kassa aina on säilytettävä tiirikattomassa holvissa, voivan kohdata vaikeuksia, koska holvin laittaminen kaikkiin kassakonttoreihin toisinaan voi osottautua mahdottomaksi. Semmoisessa tapauksessa voidaan käyttää lujaa kassakaappia. Valiokunta sentähden ehdottaa, että komitean ehdotuksen 1. ja 2. mom.:n sijasta hyväksyttäisiin seuraava herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdottama määräys:

Rahatoimikonttorin ja kassakonttorien kassa ynnä näiden virastojen huostassa olevat arvopaperit, velkakirjat ja muut tärkeimmät asiakirjat on säilytettävä tulenkestävässä, tiirikattomassa holvissa tai kassakaapissa kahden lukon takana. Toisen avaimen säilyttää kamreeri, toisen kassanhoitaja.

Herrain Norménin ja Wideniuksen ehdotuksen 25 §:ssä oleva, mutta komitean poistama määräys, että kassanhoitaja ei saa pitää hallussaan maksettavaksi hyväksytyjä laskuja eikä muita maksumääräyksiä, ennenkuin se henkilö, jonka on rahat nostettava, on sitä varten virastoon saapunut, tarkoittaa vaikeuttaa kassavaillingin syntymistä ja salaamista ja on Valiokunnan mielestä hyvin paikallaan.

Valiokunta sentähden esittää, että säännös palautettaisiin johtosääntöön seuraavana eri pykälänä:

Maksettavaksi hyväksytyjä laskuja tai muita maksumääräyksiä, joitten määrät on kassasta maksettava, älköön kassaviraston kassanhoitajalle annettako, ennenkuin se henkilö, jonka on rahat nostettava, sitä varten on virastoon saapunut.

IV. Kirjanpito.

V. t. kaupunginreviisorin tekemän muistutuksen johdosta pyytää Valiokunta esittää, että 1 mom.:n toinen lause alotetaan sanoilla: *Jos on olemassa erilaatuisia varoja, on kirjassa oleva j. n. e.*

28 §.

Valiokunnan mielestä on komitea pätevittä syittä poistanut herrain Norménin ja Wideniuksen ehdotuksessa olevan määräyksen kassakirjan päättämisestä päivittäin, jommoinen määräys on jokaisessa isommassa liikekonttorissa noudatetun tavan ja hyvän järjestyksen mukainen. Valiokunta sentähden ehdottaa, että 2 mom.:ksi pannaan seuraava säännös:

Kassakirja on päivittäin kassatunnin päätyttyä päätettävä ja rahasäästö merkittävä, jolloin kassanhoitajan samalla on katsottava, onko kassassa sanottua säästöä vastaava käteinen rahamäärä.

Jos tämä ehdotus hyväksytään, on seuraavasta mom.:sta poistettava sanat: *„ja sittenkun hän on kassan tarkastanut“.*

Kontrollikirjan pitäminen kassakonttorissa näyttää Valiokunnasta niin tärkeältä, että tästä säännöstä ei olisi sallittava mitään poikkeusta. Valiokunta sentähden esittää tämän pykälän viimeisen lauseen poistettavaksi.

29 §.

- 37 §. *Pykälän alkusanan „Ne“ sijaan ehdotetaan pantavaksi sanat „Laitokset ja lautakunnat“.*
- 39 §. *Kun viittaus voimassa olevan kunnallisasetuksen 67 §:än nyttemmin on erehdyttävä, sittenkun uusi kunnallislaki on erinäisiltä kohdin muuttanut aikaisempaa lakia, lienee sanain „voimassa olevan kunnallisasetuksen“ sijaan pantava sanat „joulukuun 8 päivänä 1873 annetun kunnallisasetuksen“.*

V. Inventtaus ja omaisuusluettelot.

- 44 §. *Edellä mainituista syistä lienee viittausta kunnallisasetuksen 72 §:än täydennettävä lisäämällä sanat „joulukuun 28 päivänä 1873 annetun“.*
- 45 §. *Valiokunta on v. t. kaupunginreviisorin kanssa yhtä mieltä siitä, ettei revisionikonttoria sovi velvoittaa pitämään kaupungin laitoksiin ja virastoihin hankitun uuden irtaimiston tarkastusluetteloja, vaan että tämä tehtävä on, niinkuin herrat Norrmén ja Widenius ovat ehdottaneet, kuuluva asianomaisille tilivirastoille itselleen. Valiokunta sentähden ehdottaa 2 mom.:n muutettavaksi seuraavaksi:*

Irtaimistoluettelo on vuoden kuluessa täydennettävä sitä myöten kuin uutta irtaimistoa hankitaan. Jokainen tilivirasto on sitä paitsi velvollinen pitämään vuoden kuluessa maksamiensa laskujen perusteella tarkkaa kontrolliluetteloita hankitusta uudesta irtaimistosta.

Kun näyttää olevan mitä tärkeintä ei ainoastaan asianomaisille virkamiehille, vaan yleisöllekin, että säännökset, joita edellä olevan johtosäännön mukaan on noudatettava yleisön ja kaupungin virastojen ja laitosten välisessä rahaliikkeessä, saatetaan yleisesti tiedoksi, esittää Valiokunta, että nimikkeen „Yleinen säännös“ kohdalle pannaan seuraava lisäpykälä:

Edellä oleva johtosääntö on, painettuna molemmilla kotimaisilla kielillä, ainn oleva saatavana kaikissa kaupungin kassa- ja tilivirastoissa.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntö.

- 6 §. *Nykyisiin hintaoloihin katsoen näyttää inventtaajille virka-asioissa tekemistään matkoista tuleva päiväraha olevan korotettava 15 markasta 25 markkaan päivältä.*

Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntö.

Komitea on tästä pykälästä poistanut herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdottaman säännöksen, että kaikki laitokset ja lautakunnat ovat velvolliset revisionikonttorille antamaan jäljennökset kaikista kaupungin puolesta laadituista kauppa-, hankinta- y. m. välikirjoista, koska komitean mielestä tämän johdosta tulisi asianomaisille laitoksille ja lautakunnille melko paljon työtä, josta ei olisi vastaava hyötyä, ja koska revisionikonttori voi asianomaisissa laitoksissa tarkastaa mainitun laatuiset asiakirjat. 5 §.

Valiokunta puolestaan ei voi yhtyä komitean käsitykseen. Jotta mainitun säännöksen tarkoittama tarkastus tulisi todella tehokas, pitää revisionikonttorin saada ja sen käytettävänä aina olla kaikki edellä mainitun laatuiset välikirjat; tämä on aivan välttämätöntä, jotta revisionikonttori saisi tiedon kunkin tuollaisen asiakirjan olemassaolosta.

Tämän johdosta Valiokunta esittää, *että 2 mom.:ksi hyväksyttäisiin seuraava säännös:*

Samoin tulee kaikkien laitosten ja lautakuntien revisionikonttorille antaa jäljennökset kaikista kaupungin puolesta laadituista kauppa-, hankinta- y. m. välikirjoista.

V. t. kaupunginreviisorin esittämistä syistä näyttää määrääjän, jonka kuluessa revisionikonttorin on vuositilintarkastajille annettava kertomus toiminnastaan edellisenä tilivuonna, *käyvän siirtäminen huhtikuun 15 päivään.* 8 §.

Valiokunta on v. t. kaupunginreviisorin kanssa yhtä mieltä siitä, että nimitys „kanslisti“ muutetaan „reistraattoriksi,“ *joka muutos on huomattava seuraavissakin pykälissä, joissa tämä toimihenkilö mainitaan.* 9 §.

Kun on asianmukaista, että kaupunginreviisori saa tilaisuuden antaa lausuntonsa reviisorinviran hakijoista, *lienee 2. mom.:iin sanain „mainitun viranomaisen ehdotuksesta“ jälkeen lisättävä sanat „reviisorit kaupunginreviisoria kuultuaan“.*

Valiokunta esittää, *että kaikille revisionikonttorin virkamiehille annetaan sama päiväraha virkamatkoista sekä että se nykyään vallitseviin hintaoloihin nähden määrätään 20 markaksi päivältä.* 10 §.

11, 12, 13 ja 14 § lienee poistettava, koska niissä on säännöksiä, jotka sisältyvät Kaupunginvaltuuston nyttemmin hyväksymään Helsingin kaupungin kunnallisten viranpitäjien palvelusehtoja koskevan yleiseen sääntöön. 11, 12, 13 ja 14 §.

V. t. kaupunginreviisorin tekemän muistutuksen johdosta *muutettaneen 11 kohta seuraavaksi:* 16 §.

11) että kaikki menoerät ovat asianmukaisilla tilitodisteilla vahvistetut ja oikein tileihin merkityt;

minkä ohessa säännökseen kaupunginreviisorin velvollisuudesta valvoa, että kaupungin laitoksissa ja lautakunnassa pidetään asiasta annettujen määräysten mukaisia kalustoluetteloja, *liitettäneen sanat „sekä säädettyjä kaupungin kiinteän omaisuuden luetteloja“.*

21—23 §.

21, 22 ja 23 § näyttää olevan poistettava, koska niissä mainitut seikat nyttemmin järjestetään kaupungin viranpitäjän palvelusehtoja koskevalla yleisellä säännöllä.

Ehdotuksen Helsingin kaupungin revisionikonttorin uudeksi palkkaus-säännöksi on Valmisteluvaliokunta lähettänyt nyttemmin asetettuun Palkka-lautakuntaan alustavasti tarkastettavaksi, ja tehnee Lautakunta Kaupungin-
valtuustolle esityksen asiasta.

Sen johdosta mitä Valmisteluvaliokunta edellä on lausunut, pyytää Valio-
kunta esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

*Kaupunginvaltuuston vahvistaman Helsingin kaupungin
kassa- ja tililaitoksen johtosäännön olevan noudatettavana
1920 vuoden alusta.*

Rahatoimikamarin tässä yhteydessä tekemään esitykseen myöntyen
päättäneen Kaupunginvaltuusto lisäksi

*vahvistaa kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain
vuosipalkkiot 500 markaksi inventtaajain puheenjohtajalle ja 400
markaksi kullekin inventtaajalle;*

*kehottaa Maistraattia hyvissä ajoin julistamaan kaupungin-
reviisorin ja reviisorien virat avonaisina haettaviksi sekä Kaupungin-
valtuustolle antamaan ehdotuksen virkain täyttämiseksi;*

*käskää Revisionikonttorin julistaa reistraattorinviran haetta-
vaksi ja Valtuustolle lähettää ehdotuksen viran täyttämiseksi; sekä*

*käskää kaupungin kaikkien johto- ja lautakuntain laatia ja
Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotukset edellä
olevasta johtuviksi muutoksiksi ja lisäyksiksi voimassa oleviin johto-
sääntöihinsä.*

Valiokunta on vihdoin voinut kaikin puolin yhtyä herrain Norrménin ja Wideniuksen laatiman mietinnön sivulla 77 tehtyihin ehdotuksiin ja pyytää sentähden esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että kaikkien kaupungin asettamien laitosten ja lautakuntien, Rahatoimikamaria, oppilaitoksia, Musiikkilautakuntaa ja yleisten töiden Hallitusta lukuun ottamatta, tulee antaa vuosikertomuksensa edelliseltä vuodelta ennen huhtikuun 15 päivää; sekä

että näille laitoksille ja lautakunnille annetaan toimeksi laatia ja Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi esittää sellaisia muutoksia asianomaisiin ohje- ja johtosääntöihin, joita tästä päätöksestä voi aiheutua.

Helsingissä, marraskuulla 1918.

Alfred Norrmén.

E. W. Walldén.

Artur Tollet.

A. M. Lassenius.

Santeri Ivalo.

V. T. Rosenqvist.

Arthur af Forselles.

Esitys kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevan säännön muuttamisesta.

HELSINGIN
Terveydenhoitolautakunta.

Syysk. 19 p:nä 1918.

N:o 284.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kasvattilasten hoidon valvonnasta saadun kokemuksen johdosta on Terveydenhoitolautakunnassa herätetty kysymys toukokuun 12 päivänä 1916 vahvistetun kasvattilasten hoitoa koskevan säännön muuttamisesta siihen suuntaan, että näiden lasten hoito kokonaan siirtyisi Kasvatuslautakunnalle. Lautakunta antoi asian valmisteltavaksi valiokunnalle, johon valittiin allekirjoittanut v. t. ensimmäinen kaupunginlääkäri ja kasvattilasten lääkäri, tohtori Ragnhild Granholm, sekä Kasvatuslautakunnan edustajana lakitieteenkandidaatti Erik Mandelin, ja on valiokunta asiasta antanut mietinnön ehdotuksineen, joista Kasvatuslautakunta on sittemmin lausunut mielensä.

Asiaa tänä päivänä esiteltäessä on Terveydenhoitolautakunta yhtynyt edellä mainittuun valiokunnan mietintöön ja ehdotuksiin (Liite I) ja pyytää sentähden kunnioittaen esittää, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisivät mainitut ehdotukset ja että Kasvatuslautakunta saisi toimekseen laatia ja herroille Valtuusmiehille antaa yksityiskohtaisen ehdotuksen asianhaaran vaatimiksi määräyksiksi asiasta.

Mitä tulee Kasvatuslautakunnan tekemään, ehdotetuille kasvattilasten hoidon valvonta-apulaisille myönnettäviä matkaravoja koskevaan muistukseen, katsoo Lautakunta olevan huomauttaminen, että matkarahoilla mietinnössä tarkoitetaan raitioteiden vuosilippuja, joiden hinta nyttemmin on 200 markkaa; ja pyytää Lautakunta tämän oheen panna mainitun valiokunnan mietinnön sekä Kasvatuslautakunnan siitä antaman lausunnon.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

O. von Hellens.

Alfr. Tuominen.

Terveydenhoitolautakunnalle.

Terveydenhoitolautakunnan valitsemina antamaan lausuntoa toukokuun 12 päivänä 1916 vahvistetun kasvattilasten hoitoa koskevan säännön muuttamista tarkoittavasta ehdotuksesta pyydämme kunnioittaen esittää seuraavaa:

Avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset näyttävät muita lapsia enemmän olevan alttiina ruumiillisen ja siveellisen huonon hoidon vaaralle. Niinpä on kuolleisuus heidän keskuudessaan, eritoten ensimmäisenä elinvuonna, osottautunut olevan lähes kolme kertaa, vaivashoidon tarve enemmän kuin kolme kertaa ja pahatapaisuus kaksi kertaa suurempi kuin avioliitossa syntyneiden lasten keskuudessa. Edes jossain määrin poistaakseen syyt avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten epäsuotuisiin elinehtoihin ja etusijassa turvatakseen heille tyydyttävän ruumiillisen hoidon on Terveydenhoitolautakunta jo useana vuonna valvonut niiden lasten hoitoa, jotka Helsingin kaupunkikunnassa ovat muiden kuin vanhempainsa tai laillisen holhoojan kasvatettavina. Toukokuun 12 päivänä 1916 kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta annetun säännön mukaan rajoittuu kuitenkin Terveydenhoitolautakunnan toiminta avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hyväksi nyttemmin kolmea vuotta nuorempain lasten ruumiillisen hoidon valvomiseen. Tätä valvontaa toimittaa lääkäri, apunaan kaksi lastenhoidon opastajatarta. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten siveellistä hoitoa sitä vastoin toimittaa Kasvatuslautakunta.

Kohta kuin on tullut kysymys lasten muidenkin etujen valvomisesta, niinkuin lapsen isän saattamisesta täyttämään elatusvelvollisuutensa, lapsen poistamisesta sopimattomasta kasvattikodista sekä sopivan kasvattikodin hankkimisesta, on Terveydenhoitolautakunnan kuitenkin täytynyt pyytää apua Kasvatuslautakunnalta, jonka tehtävänä marraskuun 4 päivänä 1914 annetun johtosäännön mukaan on hankkia tieto kaikista kaupungista kotoisin olevista aviottomista lapsista sekä heille turvata kunnollinen hoito ja kasvat. Kokemus on kuitenkin osottanut, että avioliiton ulkopuolella syntyneitä lasten henkeä ja menestystä koko heidän alaikäisyytensä aikana uhkaava vaara on torjuttavissa ainoastaan yhteiskunnan puolelta järjestetyllä yhdenmukaisella valvonnalla. Tämän vaatimuksen täyttämiseksi ja mikäli mahdollista kaikkien julkiseen lastenhoitoon kuuluvain yhteiskuntatehtävain keskittämiseksi samaan elimeen on Helsingin kunta velvoittanut Kasvatuslautakunnan hankkimaan tiedon myöskin kaikista kaupungista kotoisin olevista aviottomista lapsista sekä heille turvaamaan kunnollisen hoidon ja kasvatuksen. Kun Kasvatuslautakunnan palveluksessa nyttemmin on erityinen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastaja ja lautakunta koettaa valvoa näiden lasten etuja osin turvaamalla heidän taloudelliset ehtonsa, osin hankkimalla heille holhoojan, osin vihdoin ryhtymällä toimenpiteisiin heidän ruumiillisen hoitonsa ja siveellisen kasvatuksensa huoltamiseksi, ja kun Terveydenhoitolautakunta ainoastaan katsoo, etteivät sen valvonnan alaiset kasvattilapset joudu alttiiksi huonolle ruumiilliselle hoidolle, mutta sen, kohta kuin on kysymys lasten taloudellisten ehtojen turvaamisesta, isäin velvoittamisesta antamaan elatusapua, sopivain kasvattikotien hankkimisesta ja muihin toimenpiteisiin ryhtymisestä

lasten hyväksi, täytyy pyytää Kasvatustalautakunnan apua, ja kun tähän vielä tulee lisäksi, että Terveydenhoitolautakunnan silmälläpidon alaiset lapset, kohta kuin äidit ottavat ne jälleen haltuunsa, jäävät lautakunnan valvonnan ulkopuolelle, jota vastoin Kasvatustalautakunta pitää lapsia silmällä koko niiden alaikäisyysajan, siihen katsomatta ovatko ne äidin vai kasvattiäidin huostassa, on meillä syytä olettaa, että Kasvatustalautakunta on, kunhan se vain saa tarpeelliset työvoimat käytettäväkseen, kykenevä yhtä tehokkaasti kuin Terveydenhoitolautakuntakin valvomaan viimeksi mainitun lautakunnan silmälläpidon alaisia kolmea vuotta nuorempia kasvattilapsia.

Kasvattilasten hoitoa valvomaan asetettaville apulaisille olemme ehdottaneet saman palkan, minkä palkanjärjestelykomitea on katsonut olevan heille maksettava. Sitä vastoin olisi lääkärin vuosipalkka mielestämme korotettava 5,000 markkaan, koska on tarkoitus, että hän vastedes hoitaisi kaikkia kaupungissa asuvia kolmea vuotta nuorempia aviottomia lapsia eikä, niinkuin nykyään, ainoastaan toisen hoitoon annettuja n. s. kasvattilapsia, minkä johdosta lääkärin työ tietenkin paljon lisääntyy.

Edellä esitetyn johdosta on meillä kunnia tarpeellisen muutoksen aikaansaamiseksi kasvattilasten hoidon kunnalliseen valvontaan ehdottaa:

että yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi yhteiskunnan asiana olevassa kunnallisessa lastenhoidossa kasvattilasten ruumiillisen hoidon silmälläpito annetaan Kasvatustalautakunnan toimeksi;

että kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta toukokuun 12 päivänä 1916 annettuun sääntöön tehdään ne muutokset, joita johtuu valvontatehtävään siirtämisestä Terveydenhoitolautakunnalta Kasvatustalautakunnalle;

että Terveydenhoitolautakuntaan kasvattilasten hoidon valvontaa toimittamaan asetettujen toimihenkilöiden tehtävä lakkautetaan; sekä

että vastamainitut toimihenkilöt asetetaan Kasvatustalautakunnan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten osastolle, lääkäri 5,000 markan ja apulaiset kukin 3,000 markan vuosipalkoin, minkä ohessa viimeksi mainituille myönnetään matkarahoja 125 markkaa.

Helsingissä, kesäkuun 10 päivänä 1918.

O. von Hellens.

Ragnhild Granholm.

Erik Mandelin.

HELSINGIN
KASVATUSLAUTAKUNTA.

Heinäk. 18 p:nä 1918.

Terveydenhoitolautakunnalle.

N:o 119.

Vaadituksi lausunnoksi ehdotuksesta kasvattilasten hoidosta toukokuun 12 päivänä 1916 annetun säännön muuttamiseksi pyytää Kasvatuslautakunta esittää seuraavaa:

Kasvatuslautakunta, joka tänä päivänä pitämässään kokouksessa on käsitellyt edellä mainitun ehdotuksen, on pääasiassa voinut siihen yhtyä. Kun siinä syystä ehdotetaan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten lääkärin palkkio 5,000 markaksi, mutta palkanjärjestelykomitea on samalle toimihenkilölle ehdottanut ainoastaan 3,000 markkaa, lienee tätä ehdotusta laajemmin perusteltava, ja voitaisiin Kasvatuslautakunnan mielestä ehdotuksessa esitettyjen perustelujen lisäksi mainita, että puheena oleva lääkäri ei saa sääntönäispalkkansa lisäksi palkkiota käynneistään kodeissa, jotka käynnit sitä paitsi, mikäli jo nyt voi päätellä, ovat sekä lukuisat että aikaa vievät.

Sitä vastoin ei Kasvatuslautakunta pidä aivan sopivana, että ehdotetuille apulaisille annetaan matkarahoja, koska semmoista palkkausmuotoa ei ole käytetty kaupungin kunnallishallinnossa. Sen sijaan voitaisiin heille myöntää vuosikortti käytettäväksi raitioteillä sekä kaupungin ulkopuolelle tehtävistä matkoista matkustussäännön mukainen korvaus.

Lähetekirjat palautuvat.

Ivar Gordie.

Carin Nyström,
 v. t.

Liite III.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 10 p:nä 1918.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 625.

Lähetteessä kuluvan lokakuun 8 päivältä on Valmisteluvaliokunta pyytänyt Raha-toimikamarin lausuntoa Terveydenhoitolautakunnan ja Kasvatuslautakunnan esityksestä että kasvattilasten silmälläpito siirrettäisiin kokonaan Kasvatuslautakunnalle.

Kamarilla ei ole ollut mitään muistuttamista esitystä vastaan. Ilmeisesti kuuluu puheena oleva asia paljon lähemmin Kasvatus- kuin Terveydenhoitolautakunnalle, varsinkin kun Kasvatuslautakunnassa nyttemmin on erikoinen osasto yksinomaan kasvattilasten hoitoa varten. Kasvatuslautakunnan apulaisten matkarahoihin nähden ehdottaa Kamari semmoista selvennystä, että sanain „matkarahoja 125 markkaa“ sijaan pannaan sanat „vapaat raitiotiematkat“.

Lautakunnan ehdottamaa lääkärin palkkion korotusta 5,000 markkaan pitää Kamari sangen kohtuullisena, kun hänen toimintansa käsittäisi kaikki kolmea vuotta nuoremmat avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset eikä, niinkuin nykyään, ainoastaan toisen hoitoon annettuja kasvattilapsia. Muuten on palkat ehdotettu palkanjärjestelykomitean ehdotuksen mukaisesti.

Kamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi edellä mainituin selvennyksin hyväksyä ehdotetut ponnet eli:

että yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi yhteiskunnan asiana olevassa kunnallisessa lastenhoidossa kasvattilasten ruumiillisen hoidon silmäiläpito annetaan Kasvatuslautakunnan toimeksi;

että kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta toukokuun 12 päivänä 1916 annettuun sääntöön tehdään ne muutokset, joita johtuu valvontatehtävään siirtämisestä Terveydenhoitolautakunnalta Kasvatuslautakunnalle;

että Terveydenhoitolautakuntaan kasvattilasten hoidon valvontaa toimittamaan asetettujen toimihenkilöjen tehtävä lakkautetaan; sekä

että vastamainitut toimihenkilöt asetetaan Kasvatuslautakunnan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten osastolle, lääkäri 5,000 markan ja apulaiset kukin 3,000 markan vuosipalkoin, minkä ohessa viimeksi mainituille myönnetään vapaat raitiotiematkat.

Rahatoimikamarin puolesta:

Ivar Lindfors.

A. K. Ottelin,
v. t.

HELSINGIN KAUPUNGIN

PALKKALAUTAKUNTA.

*Helsingissä,
lokak. 25 p:nä 1918.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 7.

Sittenkuin oli tehty ehdotus niiden avioliiton ulkopuolella olevain lasten, joita Helsingin kaupunkikunnassa kasvatetaan muiden kuin vanhempiensa tai laillisen holhoojan luona, eli n. s. kasvattilasten hoidon valvonnan siirtämisestä kokonaan Terveystenhoitolautakunnalta Kasvatustalautakunnalle, on Terveystenhoitolautakunnan asettama komitea viime kesäkuun 10 päivänä antanut lausunnon kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta toukokuun 12 päivänä 1916 annetun säännön muuttamisesta. Rahatoimikamari on kuluvan lokakuun 10 päivänä antanut asiasta lausunnon, pääasiassa yhtyen Terveystenhoitolautakunnan esitykseen, minkä jälkeen Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta on vaatinut Palkkalautakunnan lausuntoa lääkärille sekä Terveystenhoitolautakunnasta Kasvatustalautakuntaan siirrettäville apulaisille ehdotetuista palkoista. Tämän johdosta on Palkkalautakunnalla kunnia lausua seuraavaa.

Terveystenhoitolautakunnassa kolmea vuotta nuorempain kasvattilasten hoitoa varten olevan lääkärin vuosipalkka on nykyään voimassa olevan menosäännön mukaan 1,200 markkaa, mutta kohoaa ensi vuoden alusta 3,000 markkaan. Sittenkuin kasvattilasten valvonta on kokonaan siirtynyt Kasvatustalautakunnalle, tulisi tämän lääkärin hoitaa kaikkia viimeksi mainitun Lautakunnan silmälläpidon alaisia avioliiton ulkopuolella olevia lapsia, ja on palkka tämän lisätyön johdosta ehdotettu korotettavaksi 5,000 markkaan. Kasvatustalautakunnan palveluksessa tätä ennen olleella lääkärillä on kuitenkin kuluvana vuonna ollut 3,000 markan vuosipalkka, ja saisi hän palkanjärjestelykomitean ehdotuksen mukaisesti ensintulevan tammikuun 1 päivästä 4,000 markan vuosipalkan. Tästä ehdotuksesta ei kuitenkaan Terveystenhoitolautakunnan asettamalla komitealla, joka edellä mainitussa mietinnössään on ehdottanut puheena olevan palkan 5,000 markaksi, silloin ollut tietoa. Vertaillen näiden molempain Kasvatustalautakunnan palveluksessa yhtäaikaan olevain lääkärin tehtäviä keskenään ei Palkkalautakunta ole katsonut olevan syytä korottaa Terveystenhoitolautakunnasta siirretyn lääkärin palkkaa suuremmaksi sitä, minkä Kasvatustalautakunnan palveluksessa aikaisemmin oleva lääkäri saa, minkätähden Palkkalautakunta kunnioittaen ehdottaa, *että mainitun lääkärin vuosipalkka määrättäisiin 4,000 markaksi.*

Kasvatilasten hoitoa valvomaan asetettavain apulaisten palkka on ehdotettu 3,000 markaksi eli samaksi, mikä jo on vahvistettu maksettavaksi ensi vuoden alusta, minkätähden Lautakunnalla ei ole mitään muistuttamista näitä palkkamääriä vastaan.

Palkkalautakunnan puolesta:

A. L. Hjelmmann.

Bertel v. Fieandt.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1919.

Valiokunnan mietintö Helsingin Kasvatuslautakunnan tekemän, lautakunnan henkilökunnan lisäämistä koskevan esityksen johdosta (Pain. asiakirj. N:ot 13 ja 33 vuodelta 1918).

Viime elokuun 20 päivänä esiteltäessä Kasvatuslautakunnan esitetystä henkilökuntansa lisäämisestä, josta asiasta Rahatoimikamarikin oli antanut lausunnon, päätti Valtuusto asiaa lähemmin valmistelemaan asettaa valiokunnan, joksi allekirjoittaneet valittiin.

Maailmansodan päätyttyä odottavat suuret yhteiskunnalliset, taloudelliset ja kulttuurikysymykset ratkaisuaan. Näihin kysymyksiin kuuluu aivan etusijassa kysymys täysin tyydyttävän hoidon ja kasvatuksen hankkimisesta lapsille yhteiskunnan kalliimpana omaisuutena sekä tämän yhteydessä turvan ja avun toimittamisesta heidän äideilleen.

On asian luonnossa, että lastenhoitoon, jonka järjestäminen on kaiken muun edistyksen perustuksena, kaikkialla maailmassa täytyy kiinnittää aivan erikoista huomiota. Sodassa tapahtunutta ihmisten joukkoteurastusta on välttämättä seuraava käänne. Yhtä häikäilemättä kuin sodassa on uhrattu nuorukaisia, yhtä huolellisesti rauhan tultua otetaan talteen versova ihmisvoima. Tapahtunutta suurta väentuhlausta koetetaan mikäli mahdollista korvata, ellei muista syistä niin siksi, että sodan tuhoaminen arvojen jälleen aikaansaaminen etusijassa vaatii ihmisvoimaa. Mutta lasten vaalimisella on syvällisempikin merkitys. Yksi sodan seurauksia on epäilemättä, että tähän asti syrjäytetyt kansanluokat tulevat näyttämään ratkaisevaa osaa kansain kehityksessä. Entistä tärkeämpää on sentähden, että jokainen yhteiskunnan yksilö varhaisimmasta lapsuudestaan lähtien kasvatetaan yhteiskuntakelpoiseksi ja vastuuntuntoiseksi.

Näiden yleisten näkökohtain täytyy myös olla ratkaisevina niihin toimenpiteisiin nähden, joihin puheena olevassa kohden meillä ryhdytään. Suomi ei tosin ole välittömästi ottanut osaa maailmansotaan, mutta sodan vaikutukset ovat kuitenkin meilläkin tuntuvia. Mielettömän kapinan joh-

dosta on monta ihmishenkeä ja paljon omaisuutta mennyt hukkaan. Lukuisat lapset ja nuorukaiset ovat kadottaneet elättäjänsä. Pahatapaisuus ja rikollisuus on nuorten keskuudessa lisääntymään päin. Yksin ajoin kutsuvat uudet kunnallislait ja viime vuosien muikin yhteiskunnallinen lainsäädäntö miltei jokaista kansalaista yhteiskunnalliseen toimintaan.

Puutteet Helsingin kaupungin lastenhoidossa ovat suuret. Kuluneina sotavuosina on sängen vähän voitu tehdä hädän poistamiseksi lasten maailmasta. On sentähden kaupungin välttämätön velvollisuus, sittenkun maamme itsenäisyys on turvattu ja rauhallisempiin oloihin päästy, voimakkaasti käydä poistamaan epäkohtia puheena olevalla alalla.

Eritoten tarpeellisen hoidon ja kasvatuksen turvaamiseksi avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille näyttää olevan ryhdyttävä mitä joutuisimpiin toimenpiteisiin odottamatta asiasta laaditun lainsäädäntöehdotuksen tulemistä laiksi.

Niinkuin Kasvatuslautakunta on Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä huomauttanut, ovat avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset muita enemmän alttiina huonon ruumiillisen ja henkisen hoidon vaaralle. Niinpä on pienten lasten kuolleisuus puolikolmatta kertaa, vaivaishoidon tarve kolme kertaa sekä pahatapaisuus ja rikollisuus kaksi kertaa suurempi avioliiton ulkopuolella kuin avioliitossa syntyneiden lasten keskuudessa. Lukuisain isäin joko kapinassa kaaduttua tai sittemmin tultua tuomituiksi vapausrangaistukseen on hätä puheena olevassa lapsiryhmässä yhäkin lisääntynyt. Että naimattomain äitien elämänehdot ovat yhäkin vaikeutuneet, ei tarvitse tässä erittäin huomauttaa.

Tarkastessaan Kasvatuslautakunnan laatimaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoitosuunnitelmaa on Valiokunta havainnut, että se oikein sovellettuna pääasiassa on omansa poistamaan tahi ainakin vähentämään sen hädänalaisen tilan syitä, missä avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset ovat. Tämän yhteydessä kuitenkin lausuttakoon seuraavaa:

Kun äitien turvakotien, lastensairaalan ja lastenkotien puute Helsingin kaupungissa on silmäänpistävän suuri, katsoo Valiokunta työsuunnitelman IV. A. 2 a) ja 3 c) momenttiin liittyen olevan huomauttaminen, että menestyksen perusedellytyksenä puheena olevalla alalla on, että kunta mitä pikimmin perustaa uusia ajanmukaisia mainitun laatuksia laitoksia.

Nimikkeen „Naimattomia vastaisia äitejä on tiedusteltava“ kohdalla olisi 1 mom. poistettava, koska se sisältää välillisen kehotuksen lääkäreille, sairaanhoitajattarille ja kätilöille rikkoa vaitiolovelvollisuutensa ja on lisäksi omansa heikontamaan lääkärin ja potilaiden välistä luottamusta. Tämän momentin poistaminen näyttää sitä enemmän perustellulta, kun saman nimikkeen kohdalla oleva 2 mom. suo 1 momentissa mainituille henkilöille tilai-

suuden kiinnittää Kasvatuslautakunnan huomiota vastaisen äidin hädänalaiseen tilaan.

Valiokunnan mielestä tulisi edelleen Lautakunnan huolenpidon siitä, että ammattikouluiässä olevat lapset hyvin käyttävät joutoaikansa, tarkoittaa ei ainoastaan niiden saattamista jäseniksi sopiviin yhdistyksiin ja klubeihin, vaan myös lasten ja nuorukaisten joutoaikain käyttämistä terveyden vahvistamiseen ja sielunelämän kehittämiseen.

Lopuksi pyytää Valiokunta erinäisiin työsuunnitelmassa käytettyihin nimityksiin nähden huomauttaa, että pikkulapsenikä tavallisesti käsittää vain ensimmäisen elinvuoden, minkätähden IV osaston kohdalla olevain sanain „0—3 vuotiaisiin pikkulapsiin“ sijaan olisi pantava sanat „0—3 vuotiaisiin“ sekä että kansanlastentarha-, kansakoulu- ja ammattikouluvelvollisuudesta puhuttaessa sanaan velvollisuus olisi käsitettävä sisältyväksi kaikki se, minkä hyvä puhe ja kehotukset, ehkäpä etujen menetyksen uhkakin voivat aikaansaada.

Esillä olevassa esityksessään Kasvatuslautakunta ehdottaa, että työsuunnitelman asteettaista toteuttamista varten aluksi asetettaisiin yksi naistarkastaja, neljä naisopastajaa ja yksi kanslia-apulainen. Kun tämän, lokakuun 22:ntena 1917 päivätyyn esityksen tekemisestä kuitenkin on kulunut pitkä aika ja Lautakunnan huostaan otettujen lasten lukumäärä on sillä välin tuntuvasti lisääntynyt, tarvitaan tähän työhön nyttemmin tuntuvasti enemmän palkattuja voimia kuin esityksessä edellytettiin. Työ, jota puheena olevalla alalla tähän asti on Lautakunnassa suoritettu osin yksityisten ja osin kunnan palkkaamalla voimilla, antaa tässä kohden tarpeellista kokemusta. Jo toista vuotta takaperin on kolmea vuotta nuorempain sekä lastentarhaiässä olevain lasten osaston kumpaisenkin johtajana erikoistehtäviinsä täysin perehtynyt naistarkastaja opastajatarten avustamana.

Lautakunnalta edellä mainituista seikoista saamainsa tietojen mukaisesti on Valiokunta havainnut, että opastus- ja valvontatyön asianmukaista täyttämistä varten, mikäli 7 vuotta nuorempia lapsia koskee, on, siihen nähden että lapset ovat erittäin vaarallisessa iässä, jolloin kuolema pahimmin rai-voaa ja pitkälliset taudit saavat alkunsa, vähintään kerran kuukaudessa ja siis kaksitoista kertaa vuodessa käytävä kunkin lapsen luona, kun taas kansakoulu- ja ammattikouluiässä olevain lasten luona olisi tarpeellista käydä kerta joka toinen kuukausi eli kuudesti vuodessa. Kun Kasvatuslautakunnan silmälläpidon alaisina nykyään on 1,715 seitsemää vuotta nuorempaa ja 168 seitsemää vuotta vanhempaa lasta, tarvitsee edellinen ryhmä vähintään 20,400 ja jälkimäinen vähintään 1,000 käyntiä vuodessa. Vuoden 1918 lopulla Lautakunnan silmälläpidon alaisina olevain lasten luona olisi siis tehtävä kaikkiaan 21,400 käyntiä. Kun saadun kokemuksen mukaan yksi opastajatar vuoden kuluessa keskimäärin 10 käyntiä päivässä tehden ehtii tehdä enintään 3,000 käyntiä, tarvitaan siis puheenalaisen tehtävän asianmukaiseen täyttämiseen

vähintään 7 uutta toimihenkilöä. Mutta on huomattava, että vuonna 1919 tulee lisäksi noin 600 lasta, jota vastoin Lautakunnan hoidosta poistuvain lasten lukumäärä on verraten vähäinen. Opastajatarten luvun tulisi sentähden olla vieläkin suurempi, mutta Valiokunta on, toivoen lisäksi saatavan käytettäväksi vapaaehtoisia voimia, arvellut nykyään riittävän, jos Lautakunnan palvelukseen asetetaan kaksi naispuolista tarkastajanapulaista ja viisi opastajatarta sekä yksi ylimääräinen kanslia-apulainen.

Palkka-asiasta on Valiokunta hankkinut kaupungin Palkkalautakunnan lausunnon, jonka mielestä tarkastajatarten tulee saada vuosipalkkaa 3,600 markkaa sekä opastajatarten ja kanslia-apulaisen 3,000 markkaa kunkin. Tämän mukaisesti nousisivat palkkamenot yhteensä 25,200 markkaan ja siis tuntuvasti enemmän Kasvatuslautakunnan pyytämää määrää, jota Rahatoimikamari puolestaan jo on pitänyt liiallisena. Rahatoimikamari, jonka mielestä toiselta puolen lähiaikoina tarvitaan runsaita määrärahoja tähän kuuluviin tarkoituksiin, etusijassa punaisten lasten hoitoon, sivuuttaa sen seikan, että melko suuri osa Kasvatuslautakunnan anomista varoista tulee juuri näiden lasten hyväksi.

Tässä yhteydessä on Valiokunta ottanut harkittavaksi, eikö olisi aihetta asettaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastaja niiden lasten holhoojaksi, joiden kasvatus muuten on uhanalainen, varsinkin kun hänellä Lautakunnan johtosäännön 13 §:n 2 momentin mukaan on velvollisuutena pitää huolta siitä, että Lautakunnan silmälläpidon alaisille lapsille hankitaan tarpeellinen hoito ja kasvatus. Onhan ammattiholhooja johtosääntönsä 29 §:n mukaan yleensä velvollinen toimimaan Lautakunnan huostaan otettujen lasten holhoojana, mutta tehtävän nyättää hyvin käyvän jakaminen mainittujen virkamiesten kesken. Erikoista palkkiota tehtävästä ei kuitenkaan liene myönnettävä tarkastajalle, siihen nähden että hänellä on työssään suurta apua ehdotetuista toimihenkilöistä.

Edellä lausutun johdosta ja siihen katsoen että Valtuusto jo on osotanut varoja puheena olevaan tarkoitukseen, vaikkakin ainoastaan kuluvan vuoden loppuun asti, pyytää Valiokunta ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

tammikuun 1 päivästä 1919 lähtien Kasvatuslautakunnan osastolle avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia varten asetettavaksi kaksi naispuolista tarkastajaa, kumpaisenkin 3,600 markan vuosipalkalla, ynnä viisi naispuolista opastajaa, kunkin 3,000 markan vuosipalkalla, sekä tarve-rahoja korotettavaksi niin, että lisäksi voidaan asettaa yksi kanslia-apulainen 3,000 markan vuosipalkalla;

tarkastajan velvoitettavaksi sallimaan määrätä itsensä niiden avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten holhoojaksi, joiden tutkitaan olevan holhoojan tarpeessa; sekä

tämän johdosta alempana mainitut Lautakunnan johtosäännön pykälät muutettavaksi seuraaviksi:

11 §.

Kasvatyslautakunnassa tulee olla ammattihoilooja, joka samalla toimii lautakunnan sihteerinä, lautakunnan silmälläpidon alaisten, avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastaja, kamreeri, lääkäri, kaksi apulaistarkastajaa, joiden tulee olla naisia, tarpeellinen määrä naispuolisia opastajia, varainhoitaja — —.

12 § 5 mom.

Apulaistarkastajat, opastajattaret, varainhoitajan ja muut apulaiset sekä vahtimestarin ottaa ja erottaa lautakunta.

13 § 2 mom.

Tarkastajan tulee pitää huolta siitä, että lautakunnan silmälläpidon alaisille, avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille hankitaan tarpeellinen hoito ja kasvatustarpeeseen myöskin velvollinen tarpeen vaatiessa sallimaan määrätä itsensä mainittujen lasten holhoojaksi.

Helsingissä, joulukuun 9 päivänä 1918.

Axel Charpentier.

Albert de la Chapelle.

Martti Ruuth.

Erik Mandelin.

Esitys Helsingin satamaradan laajentamisesta kaksoisraiteiseksi Töölön tavararatapihan ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Marrask. 18 p:nä 1918.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 794.

Kaupungissa asuvain työntekijäin keskuudessa elokuussa 1917 yhtäkkiä esiintynyt työnpuute pakotti, niinkuin tunnettu, kaupunginviranomaisia suunnittelemaan ja käyntiin panemaan hätäaputoita laajassa mitassa. Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli mainitun kuukauden 17 päivänä kehottanut Rahatoimikamaria antamaan ehdotuksen tuollaisiksi töiksi, teki Kamari asiasta esityksen seuraavan syyskuun 17 päivänä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 57 vuodelta 1917*) ja puolsi muiden töiden ohessa satamarataa laajennettavaksi kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman väliseltä osalta. Selvityksen saamiseksi siitä hyödystä, jota tuollainen kaupungin satamarataverkon kehitys, katsomatta sopivain hätäaputöiden tilapäistarpeeseen, voisi tuottaa, oli Kamari kääntynyt Helsingin Kauppavaltuutettujen ja Rautatiehallituksen puoleen sekä näiltä saanut puoltavat lausunnot (Liitteet I ja II). Lokakuun 9 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto laajennuksen teetettäväksi hätäaputyönä, kärkeä Rahatoimikamarin ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen antaa työn kustannusarvion, mutta panna työn heti käyntiin, sekä aikansa anoa Senaatilta apurahaa tarkoitukseen. Rautatiehallituksen ilmoitettua, ettei työn välitön alottaminen kohdannut estettä (Liite III), aloitettiin maankaivuutyöt jo lokakuun lopulla ja jatkuivat punaisen vallankumouksen puhkeamiseen asti. Joulukuun lopulla lähetti kaupungin yleisten töiden Hallitus Rahatoimikamariin lausunnon asiasta (Liite IV), jota vastoin kustannusarviot ja piirustukset, joiden laatimiseen kului koko tammikuu ja jonka työn kapina keskeytti, ynnä uusi lausunto (Liite V) saapuivat Kamariin vasta toukokuun alussa kuluvana vuonna. Sittenmin on asia levännyt odotellessa erinäisten työoloihin vaikuttavain kysymysten (m. m. työnjohdon, sotavankien käyttämisen ja palkkamäärän) ratkaisua, ja on tähän osaltaan

vaikuttanut sekin seikka, että työn käyntiinpanon alkuperäinen syy oli poistunut. Tämän asianlaidan johdosta on Kamarin mielestä tarpeellista ottaa uudelleen harkittavaksi kysymys alotetun työn jatkamisajasta, varsinkin kun kustannukset kuluvan vuoden lokakuussa toimitetun arvion mukaan nousevat kokonaiseen 2,579,000 markkaan (Liite VI), johon summaan kuitenkin myös on luettu niiden katutöiden kustannukset, jotka Hallituksen esityksen mukaan olisi teetettävä satamaradan laajennuksen yhteydessä, sekä samaten kustannukset pistoraitteen laskemisesta kaupungin ainespihan vierelle.

Itse pääkysymyksessä näyttää melko suurta merkitystä olevan pantava Kauppavaltuutettujen ja Rautatiehallituksen antamiin lausunnoihin, joissa osotetaan liikenteen välttämättä vaativan kaksoisraiteen laskemista Santa- ja Busholman satama-alueille asti. Vaikkei sitä mainitun satama-alueen laajennusta, jonka kaupungin yleisten töiden Hallitus on ehdottanut ja joka on annettu kaupungin satamakysymyksiä pohtimaan asetetun valiokunnan harkittavaksi, pantaisikaan toimeen ja laitokset rajoitettaisiin Kaupunginvaltuuston jo vahvistamaan suunnitelmaan, on Santa- ja Busholman uusi kaupunginosa täydellisesti rakennetuksi tultuaan oleva niin laaja liikennekeskus, että sen yhteyttä maamme rautatieverkon kanssa ei voi tyydyttävästi välittää yksi ainoa raide, jota pitkin sitä paitsi kaikki kaupungin eteläisten ja itäisten satama-alueiden liikenne kulkee, ja kun nyttemmin muuttuneet valtiolliset olot näyttävät oikeuttavan oletamaan, että lähitulevaisuudessa on odotettavana meriliikenteen lisääntymistä sekä kaupungin sentähden käy välttämättömäksi katsoa, että tämä liikenne mukavain satamalaitosten avulla tulee johdetuksi Helsinkiin mahdollisimman laajassa mitassa, lienee satamalaitosten edelleen kehittämistä nykyisenä kalliinakin aikana suositeltava. Rahatoimikamari on sentähden menosääntöehdotukseensa merkinnyt määrärahoja Santa- ja Busholman satamarakennusten jatkamista varten, mutta tämän johdosta käy myös välttämättömäksi ryhtyä toimiin sataman saattamiseksi parempaan yhteyteen rautatieverkon kanssa. Tässä kohden olisi, niinkuin kaupungin yleisten töiden Hallitus huomauttaa, ensiksi toimeenpantava varsinainen radan laajennus ja viimeiseksi rakennettava tästä johtuvat katujen ylikäytävät sekä työaikaisten että työn hintain vakiintumista odotellessa. Tämän mukaisesti on viimeksi mainittujen töiden kustannukset arvioitu jonkin verran huojistettujen yksikköhintain mukaan. Eri töiden kustannukset on laskettu seuraavasti:

Kallionlouhinta ja maankaivuu ynnä tukimuurit	Smk 1,127,500: —
Päällystys ynnä pengerrys, ratapölkkyt, vaihteet, puhelin- ja merkinantojohdot, mutta ei raiteita	” 136,100: —
L. Viertotien uudesti rakentaminen nykyiseen leveyteensä ”	141,230: —
Fredrikinkadun ylikäytävän uudesti rakentaminen	” 89,470: —
Lapinlahdenkadun ” ” ” ”	” 79,040: —

Santa- ja Busholman ylikäytävän nousun tasoitus	Smk	63,475:—
Viemäri-, vesi- ja kaasujohtojen uudistus	„	134,620:—
Työnjohto ja sekalaista	„	188,565:—
<u>Yhteensä Smk</u>		<u>1,960,000:—</u>

Niinkuin edellä mainittiin on kaupungin yleisten töiden Hallitus ehdotanut, että puheena olevan ratarakennustyön yhteydessä teetetäisiin satamaradalta vaihderaide kaupungin ainespihan vierelle. Raide, jonka rakentamista vastaan Rautatiehallituksen edustajalla, ratatirehtöörinapulaisella O. A. Orrmanilla ei ole ollut mitään muistuttamista, vähentäisi tuntuvassa määrässä niitä 30,000 markkaan nousevia kustannuksia, joita kaupungille vuosittain koituu rautatienaseman ja ainespihan välisestä tavarankuljetuksesta. Tämän työn kustannusarvio päättyy 43,000 markkaan. Rahatoimikamarin mielestä on Hallituksen ehdotus hyvin harkittu, sillä sodan seisauttaman rakennustöinnän elpymistä on jälleen odotettavana, jossa tapauksessa ainespihan kulkulaitosten parantamiseen käytetyt kustannukset piankin kuoleutuvat.

Edelleen on Hallitus esittänyt, että satamaradan laajennuksen yhteydessä teetetäisiin erinäisiä katutöitä, nimittäin Arkadia- ja Aurorakadun välisen Läntisen Viertotien laajentaminen kaupunginasemakaavan osottamaan leveyteen sekä Etelä Rautatiekadun tasoitus korttelien N:o 215 ja 179 ynnä Työmieskadun tasoitus korttelin N:o 167 viereltä, niinkuin tämän oheinen kartta osottaa. Tämä ehdotus on johtunut halusta hankkia työtä niin monelle työntekijälle kuin mahdollista, mutta myös silmällä pitäen sitä edullisempaa taloudellista tulosta, mikä saavutettaisiin käyttämällä satamaradan leikkauksesta saatua täyteainetta heti radan vierellä, sen sijaan että se kuljetettaisiin verraten loitolla sijaitsevalle Santa- ja Busholman satama-alueelle, jommoimen kuljetus sitä paitsi häiritsisi satamaradan säännöllistä liikennettä. Mitä eritoten Läntisen Viertotien laajentamiseen tulee, helpottaisi tämä työ suuressa määrin liikennehäiriöiden välttämistä tässä vilkasliikenteisessä kulkuväylässä sinä aikana, kun satamaradan levityksen johdosta tarpeellista uudestirakentamista toimitetaan, koska Viertotien uutta osaa ensiksi teetettynä voitaisiin käyttää liikenneväylänä sinä aikana, kun vanhaa osaa rakennetaan uudestaan. Mainituista töistä on laskettu olevan kustannuksia seuraavat määrät:

Läntisen Viertoten laajennus ynnä satamaradan ylikäytävä	Smk	410,000:—
E. Rautatiekadun tasoitus korttelien N:o 215 ja 179 viereltä	„	125,000:—
Työmieskadun tasoitus korttelin N:o 167 viereltä	„	41,000:—
<u>Yhteensä Smk</u>		<u>576,000:—</u>

Vaikka puheena olevat työt hyvin soveltuvat hätäaputöiksi, näyttävät hyvät syyt puoltavan niiden teettämistä satamarakennustyön yhteydessä.

Kaupungininsinöörin ilmoituksen mukaan ovat jo teetetyt työt käsittäneet maankaivuuta Läntisen Viertotien ja Työmieskadun välisellä osalla sekä satamaradan pohjoispuolella sijaitsevan, laajennettavaksi ehdotetun Läntisen Viertotien osan tasoitusta ynnä Työmieskadun täyttämistä, ja on näistä töistä ollut kustannuksia yhteensä 177,900 markkaa.

Samalla kun Rahatoimikamari esitetyillä syillä puoltaa kaikkia edellä lueteltuja Hallituksen ehdottamia töitä teetettäväksi ja tämän mukaisesti on merkinnyt tarpeelliset määrärahat ensivuotiseen budjettiehdotukseensa, pyytää Kamari ehdottaa, että koko määräraha maksettaisiin lainavaroista, vaikka siitä myös suoritetaan eräitä kaduntasoituskustannuksia, joihin tavallisesti käytetään verotusvaroja. Kamarin mielestä ovat nimittäin puheena olevat tasoitustyöt niin likeisessä yhteydessä koko rakennustyön kanssa, että tämä seikka puolustaa Kamarin ehdottamaa menettelyä. Kun uusi rautatieraide samoin kuin satamarata kokonaisuudessaankin jää valtion omaisuudeksi, on Kamarin mielestä ainoastaan oikein ja kohtuullista, että Rautatiehallitus maksutta antaa kaikki raidetarpeet kaupungin käytettäväksi tarkoitukseen sekä että valtio kohtuullisella rahamäärällä ottaa osaa työn kustantamiseen samoilla perusteilla kuin se aikanaan otti osaa satamaradan kustannuksiin, jolloin valtioapu oli 1,800,000 markkaa ja kaupungilla oli sekä radasta että sitä varten tarpeellisista laiturirakennuksista kustannuksia noin 1,750,000 markkaa. Esillä olevassa tapauksessa sopisi Kaupunginvaltuuston laskea valtioapu esimerkiksi 50 %:ksi itse laajennustyön ja siitä välittömästi johtuneiden töiden todellisista kustannuksista, jotka Hallitus on laskenut 1,960,000 markaksi, tahi joksikin määräsommaksi, esimerkiksi 1,000,000 markaksi.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä tämän oheisen suunnitelman 1) satamaradan laajentamiseksi kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta sekä 2) pistoraitteen rakentamiseksi satamaradalta kaupungin ainespihan vierelle;

*teetettäväksi sekä mainitut työt että Läntisen Viertotien laajentamisen Arkadia- ja Aurorakadun väliltä kaupungin-
asemakaavan mukaiseen leveyteen samoin kuin Etelä Rautatiekadun tasoituksen korttelien N:o:jen 215 ja 179 ynnä Työmieskadun tasoituksen korttelin N:o 167 viereltä;*

---

mainittujen töiden kustannukset, yhteensä 2,579,000 markkaa, maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta sekä merkittäväksi ensi vuoden budjettiin; samoin kuin

Suomen Senaatille tehdä alistuksen sekä maksuttomain raidetarpeiden saamisesta suunnitellulle satamaraiteelle että valtioavun myöntämisestä puheena olevaa työtä varten 50 % todellisista kustannuksista tai kerta kaikkiaan 1,000,000 markkaa.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN
KAUPPAVALTUUTETUT.

Syysk. 6 p:nä 1917.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Rahatoimikamarin kirjelmässä viime elokuun 30 päivältä N:o 719 pyydettyä Helsingin Kauppavaltuutettujen lausuntoa ehdotuksesta että täkäläinen satamarata laajennettaisiin kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta on Kauppavaltuutetuilla kunnia ilmoittaa että, kun liikemiespiireissä jo kauan on pidetty suotavana koko satamaradan laajentamista kaksoisraiteiseksi radalla vallitsevan tungoksen vähentämiseksi, odottavat Valtuutetut mielihyvällä mainitun työn vähäisemmänkin osan suoritusta ja sentähden puolestaan kannattavat ehdotusta.

Kauppavaltuutettujen puolesta:

Hj. Schildt.

A. V. Lindberg.

SUOMEN VALTIONRAUTATIET.
RAUTATIEHALLITUS.

Helsingissä, syysk. 14 p:nä 1917.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 3532/12412495.

Rahatoimikamarin kirjelmässä viime elokuun 30 päivältä N:o 720 pyydettyä Rautatiehallituksen lausuntoa tehdyn ehdotuksen johdosta, joka koskee Helsingin satamaradan laajentamista kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Santa- ja Busholman satama-alueen väliseltä osalta, pyytää Rautatiehallitus lausua seuraavaa:

Sota-aikana on Helsingin satamaradalla päivittäin kuljetettu noin 300 vaunua kumpaiseenkin suuntaan, mihin on tarvittu 20—30 vaunuparia vaunujen painon ja veturi- vetokyvyn mukaan. Satamaradan nykyään ollessa yksiraiteinen voi vuorokausittainen liikenne siinä nousta enintään 500—550 vaunuun. Jos edellyttää satamaradalla nykyään vallitsevan liikenteen rauhan tultua jatkuvan tai ainakin jonkin vuoden kuluttua rauhanteosta saavutettavan sekä sen liikenteen, minkä Santa- ja Busholman laitokset valmistuttuaan aiheuttavat, tulevan satamaradan aikaisemman liikenteen lisäksi, tarvitaan ainoastaan 250 vaunua vuorokaudessa, jotta edellä mainittu liikenteen yläraja on saavu-

tettu. Jos siis uusissa satamissa yhtäaikaa 5 höyrylaivaa purkaa 50 vaunullista vuorokaudessa, on liikenne saavuttanut mainitun ylärajan ja kaikki muu liikenne on satamaraiteilla käynyt mahdottomaksi.

Arvostellessa toisen raiteen tarpeellisuutta puheena olevalla rataosalla täytyy kuitenkin myös ottaa huomioon satamaliikenteen laatu. Tämä liikenne ei nimittäin ole tasaista, vaan ajoittaista: toisinaan vallitsee mitä vilkkain liikenne, toisinaan miltei täydellinen seisahdustila. Ja liikenteen ollessa vilkkaimmillaan lukuisain laivain oleskellessa satamassa täytyy satamaradan voida tyydyttää oikeutettuja vaatimuksia, jos mieli välttää laivain makauspäivistä koituvia runsaita kustannuksia. Kun Busholman satamalaitokset lisäksi ovat erittäin tärkeät Helsingin kaupungin vienti- ja tuontiliikkeelle, ei kaupungin pitäisi karttaa mitään kustannuksia saattaakseen kulkuyhteyden uuden sataman raiteiden ja Helsingin ratapihan kesken mahdollisimman parhaaseen kuntoon, minkätähden Rautatiehallitus empimättä puoltaa ehdotetun kaksoisraiteen rakentamista, joten radan kuljetuskyky lisääntyisi kolmin- nelinkertaiseksi nykyisestäään.

Suotavaa kuitenkin olisi, että laitettaessa Lapinlahdenkadun ja Ruoholahden välisiä kallioleikkauksia tilaa, paitsi toiselle pääraiteelle, mikäli mahdollista laitettaisiin myös ainakin yhdelle Santa- ja Busholmasta lähtevälle sivuraiteelle, jotta mainituilla saarilla voitaisiin suorittaa vaihtoa ja järjestelyä tarvitsematta käyttää satamaradan pääraiteita. Vaihtotyön helpottamiseksi olisi niinkään tasoitettava Ruoholahdentorin ja Santa- ja Busholmaan vievän sillan välistä vaikeaa nousua.

Lopuksi pyytää Rautatiehallitus huomauttaa, että satamaradan nykyisten liikenneolojen johdosta on toinen pääraide myöskin Merisataman ja Hietalahden välillä osottautunut erittäin suotavaksi, jotta siellä kävisi voimassa pitäminen häiriintymätöntä liikennettä. Raidelaitteiden nykyisellään ollessa täytyy tuntikausia odottaa radan tulemistä selväksi mainittujen paikkain välillä. Jos esimerkiksi monivaunuinen juna on Ruoholahdesta matkalla Eteläsatamaan, ei toinen juna voi lähteä Merisatamasta, ennenkuin Ruoholahdesta tuleva juna on kulkenut Meritorin vaihteesta, mihin voi kulua pitkä aika, koska vaihtamista on toimitettava kaikilla tšekäläisillä liikennepaikoilla. Rakentamalla puheena oleva osa kaksoisraiteiseksi voitettaisiin paljon aikaa ja saataisiin siten mahdollisuutta voimaperäisempään liikenteeseen sekä liikkuvan kaluston tehokkaampaan käyttämiseen.

Jos kaupunki sentähden tässä esitettyjen näkökohtain johdosta katsoisi edulliseksi rakennuttaa Helsingin satamaradan edellä mainituilta kohdin kaksoisraiteiseksi, olisi Rautatiehallituksen mielestä niinkään suotavaa, että tässä eritoten katusiltoja ja tunneleja rakennettaessa sovellettaisiin Suomen valtionrautateiden uutta suurempaa vapaan tilan normaalileikkausta.

Wilhelm Jansson.

A. Grunér.

E. E. Majorin,
v. t.

SUOMEN VALTIONRAUTATIIET.

RAUTATIEHALLITUS*Helsingissä,
lokak. 12 p:nä 1917.**Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.*

N:o 3532/13929.

Hallituksen kirjelmässään kuluva lokakuun 5 päivältä N:o 275 ilmoitettua Rautatiehallitukselle, että kaupunginhallinnossa oli herätetty kysymys Töölön tavararatapihan ja Ruoholahdenrannan välisen, ehdollisesti myös viimeksi mainitun rannan ja Meritorin välisen satamaradan leikkauksen laajentamisesta niin, että mainittuihin osiin voitaisiin sijoittaa kaksoisraiteet, sekä pyydettyä tietoa, kohtaako töiden välitön alottaminen estettä ja onko Rautatiehallituksella mitään määräyksiä annettavana työn teettämiseen nähden, pyytää Rautatiehallitus vastaukseksi tähän ilmoittaa, ettei Rautatiehallituksella ole mitään muita toivomuksia kuin että Hallituksen tulee liikenneturvallisuuden järjestämistä koskevissa kysymyksissä työn jatkuessa kääntyä ratatirehtöörinapulaisen O. Orrmanin puoleen tšekäläisessä Piirihallituksessa.

Wilhelm Jansson.**A. Grunér.***J. A. G. Heinricius.*

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS*Helsingissä,
jouluk. 20 p:nä 1917.**Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.*

N:o 375 a.

Sittenkun oli nostettu kysymys valtionrautateiden Töölön tavararatapihan ja Ruoholahden sataman välisen satamarataleikkauksen laajentamisesta niin leveäksi, että siihen voidaan sijoittaa kaksoisraiteet, ja Rautatiehallitus antamassaan lausunnossa ei ainoastaan

ollut puoltanut edellä mainittua laajennustyötä, vaan myös esittänyt, että sen yhteydessä tasoitettaisiin Ruoholahdentorin ja Busholmaan vievän sillan välinen nousu sekä että satamarataa laajennettaisiin myöskin Hietalahden ja Merisataman väliseltä osalta, on Rakennuskonttori Hallitukselle antanut puheena olevain töiden teettämistä varten tarpeelliset piirustukset kustannusarvioineen, jotka Hallituksella täten on kunnia lähettää Raha-toimikamarille, minkä ohessa Hallitus kunnioittaen pyytää asiasta lausua seuraavaa:

Niinkuin edellä kerrotusta Rautatiehallituksen lausunnosta näkyy, jakaantuu kysymys kahteen osaan, joista toinen koskee tavarapihan ja Ruoholahden, toinen taas Hietalahden ja Merisataman välisen osan laajentamista. Ensinmainitulla rataosalla on etusijassa laajennettava sikäläistä kallioleikkausta, mutta laajennus koskee myös sekä satamarataa leikkaavia että niitäkin katuja, jotka kaupunginasemakaavan mukaan joko jo on tehty tai vastedes tehdään kulkeviksi satamaradan suuntaan sen kumpaisellakin puolella tai sen välittömässä läheisyydessä. Työn ensinmainitun osan kustannuksia laskettaessa ei ole voitu erottaa toisistaan varsinaisesta pengerrystyöstä ja katuristeysten järjestelystä johtuvia kustannuksia, syystä että nämä työt on teetettävä toistensa yhteydessä, vaikkakin jälkimäisten käyntiinpanon voi siirtää siksi, kunnes pengerrystyöt on pääasiassa suoritettu. Kustannusarvio on kuitenkin laadittu siten, että siitä käyvät näkyviin erinäisistä rata-rakennuksen yhteydessä olevista erikoistöistä aiheutuvat menot, mihin nähden lienee mainittava, että varsinaisista kallionlouhinta- ja maankaivuutöistä on kustannuksia 1,127,500 markkaa. Näihin kustannuksiin on luettu sekä Busholmasta lähtevän sivuraiteen sijoittamiseksi tarpeellinen laajennustyö että myös radan kumpaisellakin puolella kulkevia katuja vasten tehtävät tukimuurit. Kustannuksia sepelikivistä, ratapölkkyistä, uusista raidevaihteista, entisen raiteen siirtämisestä sekä tarpeellisesta puhelin- ja merkinantojohdoista on 136,100 markkaa sekä Läntisen Viertotien uudestirakentamisesta ja nykyisen sillan laajentamisesta Läntisen Viertotien suuntaan 141,230 markkaa, käsittäen mainittu uudesti rakentaminen kuitenkin ainoastaan nykyään käytännössä olevan viertotiealan eikä voimassa olevan kaupunginasemakaavan osottamaa laajennusta. Fredrikin- ja Lapinlahdenkadun ylikäytävään uudestirakentamisesta on kustannuksia, edellisestä 89,470 ja jälkimäisestä 79,040 markkaa, kun taas Rautatiehallituksen vaatimasta Santa- ja Busholman ylikäytävän nousun tasoituksesta on kustannuksia 63,475 markkaa. Kaikista näistä töistä sekä erinäisten vesi-, viemäri- ja kaasujohtojen uudesti sijoituksesta ynnä erinäisistä muista ratarakennuksen yhteydessä olevista töistä on siten kustannuksia kaikkiaan 1,960,000 markkaa. Tässä on kuitenkin huomattavaa, että, niinkuin jo edellä mainittiin, katujen ylikäytävät on aikomus rakennuttaa viimeiseksi eli vasta sittenkun varsinainen radan laajennus on toimeenpantu ja että, kun täytyy edellyttää sekä tarveaineiden että työn hintain jo silloin vakiintuneen, kaikkien näiden siltatöiden kustannukset on laskettu nykyisiä tuntuvasti alempain yksikköhintain perusteella jota vastoin nykyisiä yksikköhintoja on noudatettu laskettaessa välittömästi käyntiin pantavien töiden kustannuksia. Edellä mainittuun kustannusten summaan ei myöskään ole luettu tarvittavain uusien raiteiden hintaa, koska on oletettu Rautatiehallituksen antavan ne maksutta.

Rakennustöiden yhteydessä on Hallitus katsonut sitä paitsi voivansa puoltaa Ra-

kennuskonttorin ehdotusta vaihderaitteen teettämisestä satamaradalta kaupungin ainespihan viereiselle alueelle. Tämä raide, jonka rakentamista vastaan Rautatiehallituksen edustajalla, ratatirehtöörinapulaisella O. A. Orrmanilla ei ole ollut mitään mnistuttamista, olisi nimittäin erittäin tarpeellinen niiden kustannusten huojoistamiseksi, joita kaupungilla vuosittain on tavarain kuljettamisesta ajoneuvoilla rautatienaseman ja ainespihan välillä ja jotka kustannukset, keskimäärin 30,000 markkaa vuodessa, poistuisivat, jos mainittu raide rakennettaisiin ja sitä saisi tähän tarkoitukseen käyttää. Sen muistutuksen varalta, että pistoraitteen johdosta satamaradalle sijoitettava vaihde tuottaisi vaaraa kauttakulkevalle liikenteelle, llenee huomautettava, että puheenalaisen paikkaan joka tapauksessa täytyy asettaa ratavartija hoitamaan viereistä ylikäytävää samoin kuin sitä vaihdettakin, joka varsin luultavasti vastedes sijoitetaan radan pohjoispuolista pistoraidetta varten, jotta Hallituksen aikaisemmin Rahatoimikamariin antaman ehdotuksen mukaisesti voitaisiin käyttää hyödyksi nykyistä Leppäsuon aluetta. Tästä vaihderaitteesta on laskettu olevan kustannuksia 43,000 markkaa.

Niinkuin edellä on mainittu, ei varsinainen satamaradan laajennus koskisi ainoastaan sitä Läntisen Viertotien osaa, jonka alitse rata kulkee, vaan myös radan molemmilla sivuilla sijaitsevia katuja, sikäli kuin nämä vielä ovat tasoittamatta. Satamaradan leikkauksesta saadaan nimittäin tuntuvat määrät täyteainetta, joka etusijassa tulee käytettäväksi Santa- ja Busholman täytetöissä, mutta jota myös erittäin edullisesti voitaisiin käyttää osin sen alueen tasoitukseen, jolla Läntinen Viertotie kaupunginasemakaavan mukaan tulee laajennettavaksi, osin myös Etelä Rautatie- ja Työmieskadun tasoitukseen. Kun paikkakunnalla nykyään vallitseva suuri työttömyys pakottaa kaupunkia osottamaan hätäaputöitä eri osista kaupunkia, on Hallituksesta näytännyt sopivalta ehdottaa myöskin mainitut katuosat tasoitettaviksi, varsinkin kun siten ei saavutettaisi ainoastaan sitä etua, että voitaisiin antaa työtä mainittavalle työmiesjoukolle, vaan myös että louhitun aineen poistaminen kävisi halvemmaksi, jos sitä saataisiin käyttää kohta radan vierellä, sen sijaan että se olisi kuijetettava verraten loitolla sijaitsevalle Santa- ja Busholman satama-alueelle, minkä ohessa liikenne satamaradalla voisi edellisessä tapauksessa esteettömämmin jatkua. Mitä eritoten Läntiseen Viertotiehen tulee, jonka osittainen uudesti rakentaminen on ehdotettu toimitettavaksi varsinaisen satamarakennustyön yhteydessä, huomautettakoon, että tässä työssä voitaisiin liikennemahdollisuuksiin nähden saavuttaa suuria etuja ja välttää liikennehäiriöitä, jos kaupunginasemakaavassa edellytetyn laajennuksen saisi toimittaa satamarakennustyön yhteydessä. Siinä tapauksessa voitaisiin nimittäin se Viertotien osa, jolla sitä on aikomus laajentaa länteen päin, tasoittaa valmiiksi ja rakentaa siihen kohtaan silta satamaradan poikki, minkä jälkeen ja sittenkun liikenne on ohjattu kulkemaan pitkin tätä uutta osaa, voidaan ryhtyä uudesti rakentamaan viertotien nykyisen osan kohdalla satamaradan poikki kulkevaa siltaa liikenteen häiriintymättä. Kustannukset nousevat tosin melko suureen määrään, arviolta 410,000 markkaan, mutta ne eivät luultavasti olisi mainittavasti vähemmät, vaikka työ siirrettäisiinkin jonkin vuoden päähän, koska aina olisi välttämätöntä pitää satamarataa avoimna keskeytymättömälle liikenteelle eikä tarpeellista täyteainetta vastedes ehkä olisi saatavissa yhtä helposti kuin nyt.

Samat syyt, jotka perustelevat Läntisen Viertotien laajentamista satamaradan levitystyön yhteydessä, puoltavat myös Annan- ja Fredrikinkadun sekä Runeberg- ja Malminkadun välisen Etelä Rautatiekadun ynnä Lastenkodin- ja Köydenpunojakadun välisen Työmieskadun tasoitusta. Ensimmäisestä työstä on laskettu olevan kustannuksia 125,000 ja jälkimäisestä 41,000 markkaa.

Mitä vihdoinkin tulee kysymyksen jälkimäiseen puoleen eli satamaradan laajentamiseen Hietalahden ja Meritorin väliltä, huomautettakoon, että Hallitus, jonka mielestä tosin tämänkin työn pikainen teettäminen on suotava, ei kuitenkaan ole jouduttanut tarpeellisten piirustusten ja kustannusarvioiden laatimista, koska tämä työ, vaikka siitä on melko suuria kustannuksia, ei kuitenkaan soisi tilaisuutta siinä käyttää mainittavaa työmiesjoukkoa eikä sentähden olisi erittäin edullinen teettää nykyisen kalliin ajan valitessa. Näin ollen ja kuitenkin viivyttämättä mainitun työn teettämistä enempiä kuin on tarpeellista, on Hallitus katsonut, odottamatta kustannusarvioiden ja piirustusten valmistumista, olevan jo nyt antaminen halutun selvityksen asian pääosasta eli satamaradan laajentamisesta tavararata- ja Ruoholahden väliltä, ja on Hallitus aikansa antava samanlaisen selvityksen satamaradan laajentamisesta myöskin Hietalahden ja Meritorin väliltä.

Edellä esitettyyn viitaten sekä mainiten, että kaikissa edellä luetelluissa töissä voidaan käyttää noin 300 työntekijää 6—7 kuukauden aikana, on Hallituksella kunnia esittää:

että tehtäisiin päätös satamaradan laajentamisesta Töölön tavararata- ja Ruoholahden väliltä; pistoraiteen rakentamisesta satamaradalta kaupungin ainespihan vierelle; Läntisen Viertotien laajentamisesta siihen leveyteen, mikä sillä kaupunginasemakaavan mukaan tulee olla; sekä Etelä Rautatiekadun ja Työmieskadun tasoittamisesta edellä mainituilta kohdilta:

että näiden töiden teettämiseen osotettaisiin yhteensä 2,579,000 markkaa; sekä

että Rautatiehallitukselta anottaisiin maksutta saatavaksi ne raideaineet, mitkä tarvitaan satamaradan rakennuttamiseen kaksoisraiteiseksi.

Lopuksi pyytää Hallitus ilmoittaa, että se Rahatoimikamarilta saamansa määräyksen mukaisesti jo on alottanut työt tavararata- ja Ruoholahden välisellä satamaradan osalla sekä ettei Rautatiehallitus ole asiaa tiedusteltaessa ilmoittanut sillä olevan työn välitöntä aloittamista vastaan muuta muistuttamista, kuin että Hallituksen tulee työn jatkuessa järjestäessään liikenneturvallisuutta koskevia kysymyksiä kääntäjä ratatiirehtöörin-apulaisen O. A. Orrmanin puoleen tšekäläisessä Piirihallituksessa.

G. Idström.

Sigurd Randelin.

Oskar Möller.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.

Helsingissä,
huhtik. 23 p:nä 1918.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 44.

Joulukuun 20 päivänä 1917 päätti Hallitus Rahatoimikamarille antaa tämän oheisen lausunnon, sen johdosta että oli tehty ehdotus satamaradan laajentamisesta kaksiraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Ruoholahden sekä Hietalahden ja Merisataman väliseltä osalta. Kun kuitenkin lausunnossa lähemmin mainittujen kustannusarvioiden ja piirustusten laatimiseen meni koko viime tammikuu, ei Hallituksen lausuntoa voitu Kammarille toimittaa ennen nyttemmin tukahutetun kapinaliikkeen alkamista täällä, vaan on Hallituksella nyt vasta tilaisuus Kamariin lähettää asiassa syntyneet kirjat. Samalla Hallitus pyytää ilmoittaa, että Hallitus, koska puheena oleva työ sen mielestä olisi nykyoloissakin teetettävä, edelleen pysyy puheena olevassa lausunnossa esittämissään ehdotuksissa.

G. Idström.

Oskar Möller.

Kustannusarvio.

1) Satamaradan laajentaminen kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Ruoholahden väliseltä osalta sekä siitä johtuva ylikäytävään, vesijohtojen ja viemärien uudesti rakentaminen.

Pengerrys (uudesti laskettu).

6,500 m ³	maata kaivettava ja kuljetettava à 12: 50	81,250: —	
16,000 „	kalliota louhittava „ „ à 50: —	800,000: —	
950 „	tukimuuria vasten E. Rautatiekatua N:o:jen 15—24 kohdalla à 125: —	118,750: —	
200 „	s:n vasten E. Rautatiekatua N:o:jen 30—34 kohdalla à 125: —	25,000: —	
600 „	s:n oikealla N:o:jen 44—47 kohdalla + 10 m à 75: —	45,000: —	
360 „	s:n vasten Työmieskatua N:o:jen 55—63 kohdalla à 125: —	45,000: —	
100 „	s:n oikealla N:o:jen 54—56 kohdalla à 125: —	<u>12,500: —</u>	1,127,500: —

Päällystys (raiteen pituus 1,350 m).

4,000 m ³	sepelikiveä penkereeseen à 15: —	60,000: —	
2,000	ratapölkkyä, 2,75 m pitkää, à 9: —	18,000: —	
1,350 m	raidetta laskettava à 6: —	8,100: —	
2	vaihdetta valmiina à 3,000: —	6,000: —	
1,250 m	raidetta muutettava ja tarkistettava à 4: —	5,000: —	
2,000 „	penkereen tukimuuria muutettava ja korotettava à 15: —	<u>30,000: —</u>	127,100: —

Puhelin- ja merkinantojohtot.

250 m	semafoori johtoa kahdesti muutettava à 10: —	2,500: —	
1,300 „	puhelinjohtoa „ „ à 5: —	<u>6,500: —</u>	9,000: —
	Siirto —		<u>1,263,600: —</u>

	Siirto	—	1,263,600: —
Läntisen Viertotien ylikäytävän uudesti rakentaminen.			
550 m ³ maata kaivettava à 5: —		2,750: —	
250 „ kalliota louhittava à 25: —		6,250: —	
300 „ tukimuuria sementistä à 70: —		21,000: —	
90 „ betonia sillan kansituksiin à 80: —		7,200: —	
200 m ² työtelineitä à 40: —		8,000: —	
40,000 kg differdinger-parruja à 1: —		40,000: —	
230 m ² asfalttieroistystä à 6: —		1,380: —	
250 m itäistä tukimuuria korotettava à 15: —		3,750: —	
4,200 m ² ajotietä vierrettävä à 2: 50		10,500: —	
1,800 „ jalkakäytävää kivittävä à 12: —		21,600: —	
320 m reunuskiveä à 15: —		4,800: —	
1,400 m ³ täytettä Viertotien korotukseen à 5: —		7,000: —	
Erinäisten johtojen muutto		1,000: —	
400 „ vanhaa muuria ja betoniholvia purettava à 15: —		<u>6,000: —</u>	141,230: —
Arkadiakadun väliaikainen jalkamiesten puusilta		6,000: —	6,000:
Fredrikinkadun ylikäytävän uudesti rakentaminen.			
350 m ³ maata kaivettava à 5: —		1,750: —	
350 „ kalliota louhittava à 25: —		8,750: —	
420 „ sementtimuuria maakiinnikkeisiin à 70: —		29,400: —	
200 m ² rautabetonirakennetta à 150: —		30,000: —	
220 „ asfalttieroistystä à 6: —		1,320: —	
250 „ ajotietä kivittävä ja tasoitettava à 12: —		3,000: —	
100 „ jalkakäytävää asfalttoitava à 15: —		1,500: —	
250 m ³ vanhaa muuria ja betoniholvia purettava à 15: —		3,750: —	
Väliaikainen silta rakennusaikana		<u>10,000: —</u>	89,470: —
Lapinlahdenkadun ylikäytävän uudesti rakentaminen.			
400 m ³ maata kaivettava ja kuljetettava à 5: —		2,000: —	
400 „ kalliota louhittava à 25: —		10,000: —	
350 „ sementtimuuria maakiinnikkeisiin à 70: —		24,500: —	
150 m ² rautabetonirakennetta à 150: —		22,500: —	
165 „ asfalttieroistystä à 6: —		990: —	
	Siirto	59,990: —	1,500,300: —

	Siirto	59,990: —	1,500,300: —
150 m ²	ajotietä tasoitettava ja kivettävä à 12: —	1,800: —	
100 „	jalkakäytävää asfalttoitava à 15: —	1,500: —	
	Vesijohtoputkien uudistus ja eristys	4,000: —	
250 m ³	vanhaa muuria ja betoniholvia purettava à 15: —	3,750: —	
	Väliaikainen silta rakennusaikana; sen muutto Fredrikinkadulta ja paikallepano	<u>8,000: —</u>	79,040: —

**Radan alainen vesijohto Runebergkadun N:o 31
kohdalla.**

200 m ³	kalliota louhittava à 40: —	8,000: —	
100 „	betonimuuria à 70: —	7,000: —	
	Vesijohtoputket sijoituksineen	<u>90,000: —</u>	105,000: —

**Radan alainen kaasujohto Runebergkadun N:o 31
kohdalla.**

	Kaasujohdon uudestisijoitus	<u>1,000: —</u>	1,000: —
--	---------------------------------------	-----------------	----------

**18'' viemäritäytteen lujitus Leppäsuon N:o 37
kohdalla.**

50 m ³	maata kaivettava ja jälleen täytettävä à 10: —	500: —	
8 „	betonia putkien ympärille à 120: —	960: —	
2	tarkastuskaivoa à 1,600: —	<u>3,200: —</u>	4,660: —

**Viemäri Malminkadulta radan alle N:o 39
kohdalla.**

150 m ³	maata kaivettava à 12: 50	1,875: —	
50 m	12'' sementtiputkea à 20: —	1,000: —	
8 m ³	betonilujitusta radan alle à 120: —	960: —	
2	tarkastuskaivoa à 1,600: —	3,200: —	
1 „	syöksykaivo à 1,100: —	<u>1,100: —</u>	8,135: —

**Viemärijohdon lujitus N:o 58 (Marian sairaalan)
kohdalla.**

50 m ³	maata kaivettava ja jälleen täytettävä à 10: —	500: —	
5 „	betonilujitusta radan alle à 125: —	625: —	
2	syöksykaivoa à 1,100: —	<u>2,200: —</u>	3,325: —
	Siirto	—	<u>1,701,460: —</u>

	Siirto	—	1,701,460: —
Santa- ja Busholman ylikäytävän nousun tasoitus.			
2,500 m ³	täytettä vastaanotettava à 6: 50	16,250: —	
600 „	pengerrystä à 15: —	9,000: —	
500 m	raidetta korotettava à 6: 25	3,125: —	
4,000 m ²	Ruoholahdentorin ketokiveystä ja vierrosta uudistettava à 7: —	28,000: —	
400 „	Ruoholahdenkadun ketokiveystä uudistettava à 7: —	2,800: —	
100 m	s:n reunuskiveä uudesti sijoitettava à 7: —	700: —	
300 m ³	s:n jalkakäytävää kivittävä kortt. N:o 173 edustalla à 12: —	3,600: —	63,475: —
Marian sairaalan vesijohdon yhdistäminen Lapinlahdenkadun johtoon			12,500: —
			1,777,435: —
Noin 10 % lisää työnjohtoa y. m. varten			182,565: —
Yhteensä Smk			1,960,000: —

2) Pistoraide Malminkadun varrella sijaitsevalle ainespihalle.

330 m ³	kalliota louhittava à 50: —	16,500: —	
100 „	maata kaivettava à 12: 50	1,250: —	
80 m	ojaputkea pistoraitteen ja pääraiteen välille à 24: —	1,920: —	
50 m ³	kalliota louhittava ojaputkea varten à 100: —	5,000: —	
60 „	maata kaivettava s:n à 12: 50	750: —	25,420: —
Päällystys.			
300 m ³	sepelikiveä alustaksi à 15: —	4,500: —	
170	ratapölkkyä, 2.75 m pitkä, à 9: —	1,530: —	
1	vaihe valmiina à 3,000: —	3,000: —	
115 m	raidetta laskettava à 6: —	690: —	
8,000 kg	raidetta valmiina (115 m) à —: 50	4,000: —	13,720: —
			39,140: —
Noin 10 % lisää työnjohtoa y. m. varten			3,860: —
Yhteensä Smk			43,000: —

3) Läntisen viertotien levittäminen Arkadia- ja Aurora-kadun väliltä ynnä satamaradan ylikäytävä.

Kadun tasoitus.

200 m ³ maata kaivettava à 12: 50	2,500: —	
1,300 „ kalliota louhittava à 40: —	52,000: —	
1,000 „ tukimuuria kortt. vasten à 20: —	20,000: —	
550 m ² s:n viemäriä vasten à 15: —	8,250: —	
600 m ³ maata kaivettava muureja varten à 12: 50 ..	7,500: —	
9,000 „ täytettä vastaanotettava à 2: 50	22,500: —	
7,200 m ² katupintaa tasoitettava à 6: —	<u>43,200: —</u>	155,950: —

Kadun päällystys.

5,300 m ² katua vierrettävä à 7: —	37,100: —	
1,900 „ jalkakäytävää kivittävä II noppakivillä à 25: —	47,500: —	
320 m uutta reunuskiveä laskettava à 18: —	<u>5,760: —</u>	90,360: —

Satamaradan holvin ynnä siihen kuuluvain maakiinnikkeiden jatkaminen 24 metriä länteen.

70 m ³ entistä muuria poistettava à 15: —	1,050: —	
100 „ maata kaivettava à 5: —	500: —	
40 „ kalliota louhittava à 25: —	1,000: —	
600 „ maakiinnikkeitä muurattava sementtilaastilla à 70: —	42,000: —	
120 „ betonia poljettava differd. parrujen väliin à 80: —	9,600: —	
50,000 kg differdingeparruja paikalle pantuina à 1: —	50,000: —	
250 m ² työtelineitä à 40: —	10,000: —	
300 „ asfalttieristystä à 6: —	1,800: —	
30 m 0.60 m sementtiputkea viemäriä varten à 50: —	1,500: —	
60 m ³ kalliota louhittava à 100: —	6,000: —	
12 „ betonia rumpuihin à 80: —	960: —	
Vanhan rumpukannen ja kaivojen purkaminen	<u>200: —</u>	124,610: —
		370,920: —
Noin 10 % lisää työnjohtoa ja sekalaista varten		39,080: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>410,000: —</u>

4) Etelä Rautatiekadun tasoitus Annan- ja Fredrikin- kadun sekä Runeberg- ja Malminkadun väliltä.

450 m ³ kalliota louhittava ja kuljetettava à 50: —	22,500: —	
800 „ tukimuuria kortteleja vasten à 20: —	16,000: —	
360 m ² s:n viemäriä vasten à 15: — ..	5,400: —	
500 m ³ maata kaivettava muureja varten à 12: 50	6,250: —	
6,000 „ täytettä vastaanotettava à 2: 50 ..	15,000: —	
7,900 m ² katupintaa tasoitettava ja sorastet- tava à 6: —	<u>47,400: —</u>	112,550: —
Noin 10 0/0 lisää työnjohtoa ja sekalaista varten	<u>12,450: —</u>	125,000: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>125,000: —</u>

5) Työmieskadun tasoitus Lastenkodin- ja Köydenpunoja- kadun väliltä.

3,100 m ³ täytettä vastaanotettava à 2: 50	7,750: —	
300 „ kalliota louhittava ja kuljetettava à 50: —	15,000: —	
2,400 m ² katupintaa tasoitettava ja sorastet- tava à 6: —	<u>14,400: —</u>	37,150: —
Noin 10 0/0 lisää työnjohtoa ja sekalaista varten	<u>3,850: —</u>	41,000: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>41,000: —</u>

6) Töölön tavara-aseman ja Ruoholahden välisen satamaradan osan kaksoisraiteiseksi laajentamisesta ja sen yhteydessä olevista töistä laskettujen kustannusten yhdistelmä.

Satamaradan laajennus.

Pengerrys	1,127,500: —	
Päällystys (paitsi raiteita), merkinantojohdot y. m.	136,100: —	
L. Viertotien ylikäytävän uudesti rakentaminen sen nykyisessä laajuudessa ..	141,230: —	
Arkadiakadun väliaikainen puusilta jalkamiehiä varten	6,000: —	
Fredrikinkadun ylikäytävän uudesti rakentaminen	89,470: —	
Lapinlahdenkadun s:n s:n	79,040: —	
Santa- ja Busholman ylikäytävän nousun tasoitus	63,475: —	
Erinäiset vesi-, kaasu- ja viemärijohdot..	<u>134,620: —</u>	1,777,435: —
Noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	<u>182,565: —</u>	1,960,000: —
<i>Pistoraide kaupungin ainespihalle .....</i>		43,000: —
<i>Läntisen Viertotien levitys ynnä satamaradan ylikäytävä.....</i>		410,000: —
<i>Etelä Rautatiekadun tasoitus .....</i>		125,000: —
<i>Työmieskadun s:n .....</i>		<u>41,000: —</u>
		<u><u>Yhteensä Smk 2,579,000: —</u></u>

Kustannusarviot on pengerrystä, viemärijohtoja sekä osittain päällystystä koskevilta osilta laadittu vuonna 1919 edellytettyjen työpalkkain sekä nykyisten tarveainehintain pohjalla. Kaikkien ylikäytävien sekä raidetarpeiden y. m. kustannusten laskemisessa on noudatettu tuntuvasti alempia yksikköhintoja.

Helsingissä, lokakuun 21 päivänä 1918.

S. Randelin.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Selonteko sen toimikunnan toiminnasta, joka on asetettu tutkimaan kaupungin virka- ja palvelusmiesten suhtautumista vallankumoukseen ja sen elimiin.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kokouksessaan viime huhtikuun 25 päivänä asetti Kaupunginvaltuusto allekirjoittaneista muodostetun erikoistoimikunnan tutkimaan kaupungin virka- ja palvelusmiesten suhtautumista vallankumousliikkeeseen ja sen elimiin. Tehtävänsä täytettyään saa Toimikunta täten Kaupunginvaltuustolle lähettää tutkimuksissa syntyneen pöytäkirjan sekä kunnioittaen antaa seuraavan katsauksen toimintaansa.

Toimikunta, joka aloitti työnsä viime huhtikuun 27 päivänä, on pitänyt 13 kokousta ja niissä 79 §:n kohdalla käsitellyt kaikkiaan 67 eri asiaa, jotka ovat käsittäneet kaikki ne kaupungin virkailijat, jotka ovat olleet toimissaan kapinan aikana tahi samana aikana kantaneet palkkaa kaupungin laittomalta rahatoimelta. Asiat on otettu käsiteltäviksi, sikäli kuin asianomaiset kunnan laitokset ja viranomaiset niitä ovat ilmoittaneet, tai myös niiden yksityisten virkailijain vaatimuksesta, joiden palkat Rahatoimikamari on pidättänyt odotellessaan ohjeita heidän suhteensa noudatettavaan menettelyyn nähden.

Tutkittuaan erikseen kunkin yksityisen virkailijan suhtautumista kapinaliikkeeseen on Toimikunta määrännyt seuraamuksen hänen menettelystään katsoen hänen asemaansa kaupungin palveluksessa sekä julistanut

1) 24 henkilöä kelvottomiksi edelleen olemaan toimissaan;

2) 13 virkailijaa, jotka on lieventävään asianhaarain vuoksi katsottu voitavan pysyttää toimissaan, velvollisiksi maksamaan kaupunginkassaan takaisin mitä he kapinanelimiltä olivat laittomasti saaneet palkkaa heille oikeastaan tulevain palkkaetujen lisäksi; sekä

3) yhden henkilön tosin osottaneen myöntyväisyyttä kapinanelimiä kohtaan kaupunginhallinnossa, mutta hairahduksen ei kuitenkaan olevan sitä laatua, että se tuottaisi toimen menetyksen.

4) Sen ohessa on yhden kaupungin virkamiehen käsketty määräajan kuluessa jättää erohakemus Maistraattiin.

5) Edelleen on kahdeksan kaupungin palvelusmiehen viaksi luettu sopimaton kapinanelinten antamain määräysten noudattaminen, mutta nuoruutensa ja ymmärtämättömyytensä vuoksi ovat he päässeet pelkällä varotuksella.

Kaikista virka- ja palvelusmiehistä, joiden palkat asianomainen viranomainen on pidättänyt, on 65 julistettu oikeutetuiksi saamaan palkkionsa vähentämättömänä, koska heidän suhtautumisensa kapinaan ei ole aiheuttanut toimenpidettä Toimikunnan puolelta.

Niiden viranpitäjain, jotka ovat palvelleet laitoksissa, joiden säännöllinen toiminta on terveydelliseltä kannalta tahi kaupungin koko väestön menestystä silmällä pitäen ollut aivan välttämätön, on Toimikunta katsonut menetelleen oikein suorittaessaan tehtävänsä kapinan ajanakin. Tähän laitosten ryhmään on luettu vesijohtolaitos, kaasulaitos, sähkölaitos, terveydenhoitolautakunnan alaiset laitokset ja puhtaanapitolaitos.

Sitä paitsi on erinäisiä kaupungin kansakoulujen palvelusmiehiä asianomaisten kansakoulujohtokuntain välityksellä käsketty suorittamaan takaisin ne lisäpalkat, joita he kapinan aikana olivat vääryydellä nauttineet.

Kaikkiaan on Toimikunnassa henkilöllisesti kuulusteltu 111 virka- ja palvelusmiestä. Pelkän kirjallisen selvityksen nojalla on ainoastaan yksi virkailija julistettu toimensa menettäneeksi, koska ei näyttänyt suotavalta kutsua mainittua henkilöä tänne maaseudulta, missä hän oleskeli, ja lisäksi koska asiasta annetun kirjallisen selityksen havaittiin täysin todistavan asianomaisen likeisesti toimineen kapinoitsijain hallintoperiaatteiden mukaisesti.

Kaupungin teknillisten laitosten ja Rakennuskonttorin palveluksessa oleviin työntekijöihin ja työnjohtajiin nähden on Toimikunta jo näiden toimihenkilöjen monilukuisuudenkin johdosta sekä myös ollakseen häiritsevästi puuttumatta asianomaisten työpäällikköjen toimivaltaan katsonut oikeimmaksi ottaa tähän kuuluvat asiat käsiteltäviksi päällystön esityksestä eikä henkilökohtaisesti kuulustelemalla työntekijöitä. Tällöin on ohjeita annettu pääasiallisesti Teollisuudenharjoittajain Työnantajaliiton hyväksymäin periaatteiden mukaisesti.

Toimikunnan työ on ylipäätään ollut sekä aikaavievää että arkaluontoista, joten me nyt suurta kevennystä tuntien ilmoitamme sen päättyneeksi.

Helsingissä, marraskuun 20 päivänä 1918.

Arthur Söderholm.

Arthur af Forselles.

K. J. Rousti.

Bruno Waselius.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kokouksessaan viime huhtikuun 25 päivänä lähetti Kaupunginvaltuusto Toimikunnan selvitettäväksi m. m. kysymyksen, voitiinko Elintarvelautakunnan katsoa menetelleen oikein maksaessaan neljäntoista päivän palkan eräille Korttikeskuksen ja Leipäkonttorin palveluksessa oleville henkilöille, jotka olivat jääneet toimiinsa kapinoitsijain elintarvejärjestön määräyksestä ja jotka sittemmin oli irtisanottu.

Tämän johdosta on Toimikunnalla kunnia lähettää ote asiassa syntyneestä pöytäkirjasta (on eri liitteenä), josta käy selville, että Toimikunta on päätöksessä esitetyillä perusteilla havainnut Elintarvelautakunnan puheena olevan menettelyn kaikin puolin oikeaksi.

Toimikunnan puolesta:

Arthur Söderholm.

Bruno Waselius.

Liite Pain. asiakirj. N:o 47 vuodelta 1918.

Utdrag ur protokollet, fört vid Kommissionen för undersökning av Helsingfors stads tjänstemäns och betjäntes förhållande till revolutionen och dess organ.

§ 3.

Föredrogs nedanintagna transsumt ur protokollet, fört vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 innevarande april:

„§ 4.

Föredrogs Livsmedelsnämndens och Nödhjälpskommitténs skrivelser angående dessa myndigheters sammansättning och verksamhet ävensom i sammanhang härmed Socialnämndens förslag angående understödsverksamhetens organisation:

— — — — —

— — — — —

Friherre *de la Chapelle* anhöll att i samband härmed få föreslå, att Stadsfullmäktige skulle inforra Livsmedelsnämndens förklaring i anledning av det, enligt friherrens mening, oriktiga förfarande, som Nämnden låtit komma sig till last genom utbetalande av lön för 14 dagar framåt åt en del av den vid Kortcentralen och Brödkontoret anställda personal, som funktionserat under revolutionsdagarna på uppdrag av de revolutionära livsmedelsorganisationerna.

Förslaget understöddes av herrar *Paloheimo* och *F. von Wright*, vilka ansågo det önskvärt, att Livsmedelsnämndens anmärkta förfarande bleve behörigen belyst.

Stadsfullmäktige beslöto härå hänskjuta nyssberörda fråga till den specialkommission, som komme att tillsättas för utredning av de kommunala funktionärernas förhållande till revolutionsrörelsen och dess organ.

In fidem:

John Ugglä.“

vilket upplästes, därå Kommissionen, som ansåg Livsmedelsnämnden böra beredas tillfälle att avgiva förklaring i saken, beslöt uppskjuta ärendet till framdeles utsättande sammanträde; och skulle Livsmedelsnämnden emellertid anmodas att till Kommissionen inkomma med den förklaring omständigheterna kunde påkalla.

§ 27.

Företogs till fortsatt åtgärd det vid Undersökningskommissionens sammanträden den 27 april under § 3 av protokollet förevordna ärendet, men av förekommen anledning uppskjutet, rörande stadens Livsmedelsnämnds förfarande att utbetala lön för fjorton dagar framåt åt en del av den vid Kortcentralen och Brödkontoret anställda personal, som under upprorsdagarna funktionserat på uppdrag av de upprorskas livsmedelsorganisationer och vilka av Livsmedelsnämnden efter upprorsrets kuvande uppsagts ur tjänsten.

Härå upplystes att Livsmedelsnämndens ordförande, filosofiedoktorn Henrik Ramsay tillstådeskommit, för att å Nämndens vägnar avgiva dess, av Kommissionen äskade förklaring i saken.

Doktorn Ramsay företrädde och avgav inför Kommissionen muntligen sagda förklaring, vilken sedermera av honom skriftligen avfattats och lydde som följer:

„Livsmedelsnämnden tillsattes av Stadsfullmäktige den 12 juni 1917, varvid jämlikt bestämningarna i livsmedelslagens 17 § hälften av dess medlemmar utgjordes av representanter för de organiserade arbetarna. Vid upprorets utbrott var nämnden fortfarande sammansatt enl. denna princip och utgjordes arbetarnes representanter fortfarande av de fem härtill av Stadsfullmäktige ursprungligen utsedda, (Gylling, Järvisalo, Lehtinen, Puro, Vatanen), varjämte då antalet medlemmar i nämnden under hösten ökades, ytterligare en tillkommit (Salmio).

Nämnden ansåg det vara sin oavvisliga skyldighet att även efter upprorets utbrott söka trygga en ordnad livsmedelsfördelning i staden och fortsatte under februari i oförändrad sammansättning sin verksamhet följande av Finlands Senat utfärdade förordningar.

Den 23 februari sågo emellertid de borgerliga medlemmarna av nämnden (Ramsay, Ehrstedt och Valmari) sig tvungna anmäla att de icke längre kunde deltaga i nämndens förhandlingar (Bilaga I). Frågans avgörande uppsköts till följande dag, varvid de borgerliga medlemmarna vidblevo sin anmälan. De socialdemokratiska medlemmarna förklarade att de ämnade kvarstå på sina platser och fortfarande handhava livsmedelsangelägenheterna (Bilaga II).

Av den sålunda av enbart socialdemokratiska medlemmar sammansatta nämndens protokoll framgår att livsmedelsfrågorna ordnats i huvudsak enligt de linjer, som under det tidigare gemensamma arbetet fastslagits, att inblandning från obehörigt håll icke tolererats. Som belysande härför bifogas utdrag ur protokollet av den 2 april, där nämnden fastslagit, att den är redovisningskyldig enbart inför Helsingfors Stadsfullmäktige, som utsett dess medlemmar (Bilaga III). Vidare må framhållas, att den 9 april av nämndens medlemmar hr Salmio ensam infunnit sig till utlyst sammanträde, varför han kallade de tillfälliga kontorsföreståndarna att biträda vid livsmedelsfrågornas behandling för att avbrott och oordning vid fördelningen under de för huvudstadens befolkning kritiska dagarna skulle kunna undvikas (Bilaga IV). De tillfälliga kontorsföreståndarna och personalen förblevo jämväl på sina platser och upprätthöllo fördelningssystemet till dess trafiken genom striderna under stadens intagning avbröts. Den 13 april anmälde hr Salmio för nämndens ordförande, att kassa samt böcker funnos bevarade och konstaterades det vid senare undersökningar att nämndens angelägenheter befunno sig i förhållandevis god ordning.

Den 15 april sammankommo i staden varande medlemmar av nämnden (Ramsay, Valmari och Salmio), varvid beslöts uppsäga den tillfälliga personalen med utbetalande av 14 dagars lön (Bilaga V). Kortcentralens personal utgjordes av 87 personer och de utbetalade lönerna uppgingo till Fmk 16,412:50.

Då medlemmarna av den nämnd, som funktionerade under mars och förra hälften av april, voro i vederbörlig ordning utsedda av Stadsfullmäktige,

då nämnden enligt vad de förda protokollen utvisa sökt fördela livsmedlen enligt tidigare fastslagna principer

och då personalen, även efter det de flesta av nämndens socialdemokratiska medlemmar avvikit orten, fortfor att handha sina åligganden, bevarande kassa, böcker och papper samt sålunda sökte hindra varje avbrott i livsmedelsfördelningen, kunde denna personal med fullt skäl beviljas laglig uppsägnings-tid med därav betingande förmåner.

Helsingfors, den 25 maj 1918.

*Henrik Ramsay.*⁴

Därhos ingav doktorn Ramsay de i ovanstående förklaring omnämnda fem bilagorna, utgörande utdrag ur Livsmedelsnämndens protokoll för den 23 och 24 februari samt den 2, 3 och 9 april, vilka här intagas sålydande:

„Pöytäkirja tehty Helsingin kaupungin Elintarvelautakunnan kokouksessa 23 p. helmik. 1918 kello 2 päivällä, Korttikokouksessa entisellä Seurahuoneella. Läsnä olivat: Ramsay, puheenjohtajana, Valmari, Puro ja Järvisalo, varsinaisia jäseniä sekä Vatanen, Ehrstedt ja Salmio, varajäseniä. Läsnä olivat sitäpaitsi johtajat Granlund, Neovius ja von Knorring. Pöytäkirjaa piti allekirjoittanut.

1 §.

Siihen nähden, että porvarillisten jäsenten toiminta Lautakunnassa viime aikoina oli tullut yhä vaikeammaksi kun yhä uusiutuvia ristiriitoja Lautakunnan ja nykyisten hallitusorgaanien välillä ei voitu välttää ja kun nyt suunniteltua yleistä elintarpeiden tarkastusta ei näytä voitavan toimeenpanna Elintarvelain säätämässä rajoissa ei puheenjohtaja katsonut voivansa enää edelleen olla vastuunalainen elintarveasiain järjestelystä kaupungissa, vaan ilmoitti eroavansa Lautakunnan jäsenyydestä, haluten samalla jälestäpäin tehdä kirjallisen, lähemmin perustellun eroilmoituksen.

Herra Valmari ja Rouva Ehrstedt yhtyivät puheenjohtajan esittämiin perusteluihin ja niiden nojalla ilmoittivat niinkään eroavansa Lautakunnasta.

Herra Puro katsoi selväksi, että Lautakunnalta puuttuu toimintaedellytykset niin kauan kuin vieraat ainekset omavaltaisesti sekaantuvat Lautakunnan toimintaan, mutta tästäkin huolimatta olisi Lautakunnan, huomioonottaen nykyisen erikoisen vaikean tilanteen, kuitenkin jatkettava toimintaansa jakaantumatt-

tomana ainakin niin kauan kunnes nyt alulle pantu luetteloiminen olisi loppuun suoritettu.

Herra Vatanen piti Lautakunnan nykyisen kokoonpanon välttämättömänä töiden tasaista ja keskeytymätöntä kulkua varten sekä ehdotti, että vaikka puheenjohtaja sekä jäsenet Herra Valmari ja Rouva Ehrstedt nyt ovatkin tehneet eroilmoituksensa ehdottomassa muodossa, asian suureen tärkeyteen katsoen sen päättäminen siirrettäisiin maanantaiksi.

Herra Salmio, joka periaatteellisesti oli samaa mieltä kuin Herrat Puro ja Vatanen, ehdotti että kun luetteloimisen toimeenpano oli mitä kiireellisimmin toimenpide ja riippuva juuri siitä, minkä ratkaisun esillä oleva kysymys saa, asia olisi viimeistään huomispäivänä päätettävä.

Herra Järvisalo katsoi Lautakunnan puheenjohtajan kyllä tehneen kaikkensa, mitä häneltä nykyisissä olosuhteissa voidaan vaatia, mutta piti toivottavana, että hän edelleenkin tahtois jatkua toimintaansa ja huomautti siitä suuresta selkkauksesta, joka olisi seurauksena siitä, että Lautakunta hajaantuisi.

Lautakunta päätti yksimielisesti siirtää esillä olevan kysymyksen ratkaisun huomenna t. k. 24 p. kello 3 i. p. pidettävään ylimääräiseen kokoukseen.

Vakuudeksi:

Aarne Anerio.“

„Pöytäkirja tehty Helsingin kaupungin Elintarvelautakunnan kokouksessa 24 p. helmik. 1918 kello 3 i. p. Viljakonttorissa entisellä Seurahuoneella. Läsnä olivat: Ramsay, puheenjohtajana, Valmari, Puro, Lehtinen ja Järvisalo, varsinaisia jäseniä sekä Vatanen, Ehrstedt ja Salmio, varajäseniä. Saapuvilla olivat sitäpaitsi johtajat Granlund ja Neovius. Pöytäkirjaa piti allekirjoittanut.

1 §.

Otettiin käsiteltäväksi täksi päiväksi pöydälle pantu ilmoitus Lautakunnan jäsenten Tohtori Ramsayn, Maisteri Valmarin ja Rouva Ehrstedtin eroamisesta.

Puheenjohtaja Ramsay viittasi edellisessä kokouksessa antamaansa lausuntoon eroamisensa syistä ja ilmoitti vakaasti pysyvän päätöksessään.

Maisteri Valmari ja Rouva Ehrstedt ilmoittivat aivan samaa kuin puheenjohtaja Ramsay.

Herra Lehtinen lausui, että koska edellämainitut Lautakunnan porvarilliset jäsenet nyt ovat lopullisesti eronneet, ei Lautakunnan sosialidemokraattisten jäsenten puolelta enää voida tätä eroamista estää eikä myöskään välttää sitä vaikeata tilannetta, mihin tämän kautta on jouduttu, mutta tulevat Lautakunnan jällelle jääneet jäsenet kuitenkin jatkamaan toimintaansa kuten tähänkin asti.

Herra Salmio jätti Lautakunnalle seuraavansisältöisen elintarvelautakunnan konttorien johtajille ja henkilökunnalle osotetun kirjelmän, jonka olivat allekirjoittaneet Herrat Lehtinen, Puro, Järvisalo, Vatanen ja Salmio:

„Sen johdosta, että Elintarvelautakunnan puheenjohtaja tri Ramsay ja jäsenet maisteri Valmari ja rouva Ehrstedt ovat ilmoittaneet eroavansa Lautakunnan jäsenyydestä, mainiten nykyisten olosuhteiden tuomat vaikeudet eronsa syyksi, ovat allekirjoittaneet työväen edustajat Lautakunnassa katsoneet ehdottomaksi velvollisuudekseen pysyä paikallaan ja hoitaa Lautakunnan asioita — vaikka — ja sen me myönnämme avoimesti — vaikeudet elintarpeiden hankinnassa ovat entistä suuremmat ja jakeluakin haittaavat monet esteet.

Saattaen edelläolevan tiedoksi, käännyimme samalla avoimesti Elintarvelautakunnan kaikkien konttorien arvoisain johtajain ja henkilökunnan puoleen vilpittömällä toivomuksella, että johtajat ja henkilökunta edelleen jatkaisivat työskentelyään tällä väestölle välttämättömällä toimialalla, koska hetkenkin häiriö saattaa vakavasti vahingoittaa elintarveasiain hoitoa juuri silloin, kun jatkuva toiminta on mitä tarpeellisinta kaupungin väestön etuja silmällä pitäen.

Niille, jotka ovat toista mieltä asiain tilasta kuin me, ja kaikesta huolimatta tahtovat toimensa jättää, ilmoitamme, ettemme halua heidän toimintavapauttaan rajoittaa. Mutta siltä varalta, että näin kävisi, pidämme tarpeellisena ilmituoda ehdottoman vaatimuksemme, että kenenkään eroaminen ei saa tapahtua ilman tämän päivän (25. 2. 1918) aikana tehtyä henkilökohtaista ilmoitusta siitä ja ennen kuluva helmikuun loppua, johon asti useammat Lautakunnan palveluksessa olevat henkilöt ovat palkankin nostaneet. Tämän vaatimuksemme katsoimme siksi kohtuulliseksi, ettei sen pitäisi ketään oikein ajattelevaa henkilökuntaan kuuluvaa yksilöä vähintäkään loukata eikä vahingoittaa.

Mutta, kuten jo mainitsimme, näkisimme mieluummin, että konttorien johtajat ja henkilökunta avustaisivat edelleen Lautakuntaa vaikeasti järjestettävissä olevassa elintarveasiassa jäämällä kukin toimeensa.“

„Helsingin kaupungin Elintarvelautakunnan kokouksen pöytäkirja huhtikuun 2 p. 1918 klo 3 i. p. Vanhalla Seurahuoneella. Saapuvilla olivat: Puro, puheenjohtajana, Lehtinen, Vatanen, Järvisalo, Viljakonttorin joht. Trygg ja sihteerinä Itkonen.

1 §.

Paitsi Lautakunnan varsinaisia jäseniä, oli kokoukseen saapunut Helsingin Punaisen Kaartin Muonituskomitean edustaja J. Nisula, jonka valinnasta oli Lautakunnalle jätetty kirjelmä maaliskuun 27 p. Nisula jätti vielä seuraavan valtakirjan:

Helsinki, huhtikuun 2 p. 1918.

Valtakirja.

Suomen Punaisen Kaartin Helsingin Muonituskomitean puolesta ja nimessä, valtuutetaan toimimaan Helsingin Elintarvelautakunnassa toveri J. Nisula.

Vakuudeksi:

Kaarle Mänty.

S. Punaisen Kaartin Helsingin Muonituskomitea.

Salmio oli lähettänyt tätä asiaa koskevan seuraavan kirjelmän:

Helsingin kaupungin Elintarvelautakunta,

Täällä.

Estettynä saapumasta lautakunnan tämpäpäiväiseen kokoukseen pyydän saada pöytäkirjaan merkittäväksi antaa seuraavan lausunnon, koskeva lautakunnan pöytäkirjan 28/3 7 §:ssä mainittua Suomen Punaisen Kaartin Helsingin Muonitustoimikunnan ilmotusta jäsenen valitsemisesta lautakuntaan:

Asianomaisen päätöksen 8/6 17 „erinäisten elintarvejärjestöjen perustamisesta ja niiden tehtävistä“ 7 §:ssä säädetään „että Elintarvelautakunnan valitsee maalla kunnan valtuusto tai missä semmoista ei ole kuntakokous ja kaupungeissa kaupungin valtuusto ja tulee jäseniä valittaessa ottaa huomioon mitä elintarvelain 17 §:ssä säädetään“.

Tätä päätöstä ei mielestäni ole kumottu, eikä Kansanvaltuuskunnan Elintarveasiain Osaston ja Punaisen Kaartin Intendenttilaitoksen julistuksella 20/3, johon Suomen Punaisen Kaartin Helsingin Muonituskomitea kirjelmässä viittaa, tahdottanee riistää kaupungin valtuustolta oikeutta valita elintarvelautakunnan

Tämän jälkeen ilmottivat kaikki johtajat, että konttorien henkilökunta on ilmottanut pysyvänsä paikoissaan.

Kun oli vielä sovittu siitä, että Salmio toimii puheenjohtajana näissä kokouksissa, niin ryhdyttiin käsittelemään päiväjärjestyksessä olevia asioita.

Vakuudeksi:
Rieti Itkonen.“

„Helsingin kaupungin Elintarvelautakunnan kokouksen pöytäkirja huhtikuun 15 p. 1918 klo 1 i. p. Vanhalla Seurahuoneella. Saapuvilla olivat: Ramsay, puheenjohtajana, jäsenet Valmari ja Salmio ja johtajat Granlund, Holmsten, von Knorring ja Neovius sekä sihteerinä Itkonen.

1 §.

Merkittiin, että laillisten olojen palattua Lautakunta nyt kokoontui taas entisessä kokoonpanossaan. Samoin oli entinen henkilökunta suurimmaksi osaksi palannut toimiinsa.

Tämän johdosta päätettiin, että tällä välin toimineelle henkilökunnalle maksetaan palkka tämän kuun loppuun ja ovat he velvolliset, jos tarvitaan, siihen saakka olemaan toimissaan.

Vakuudeksi:
Rieti Itkonen.“

Doktorn Ramsay anförde ytterligare, att han, då han den 14 april ånyo övertog sin befattning, funnit livsmedelslagren i allmänhet vara i ordning liksom kassorna, utom möjligen köttkontorets kassa, vilken doktorn Ramsay förmodade befinna sig i otillfredsställande skick. När han emellertid ännu icke haft tillfälle att granska sagda kassa, kunde han icke med säkerhet uppgiva, huruvida oegentligheter förekommit. Ytterligare ville doktorn Ramsay hava framhållet, hurusom ovannämnda Salmio, då doktorn Ramsay efter upprorrets kuvande vid återinträdandet i sin befattning med förväning frågat, huru Salmio lyckats rädda Nämndens kassa, svarat, att de upproriskas regering flere gånger velat över-

föra Nämndens kassa till Finlands Bank, vartill Salmio likväl icke givit sitt bifall, enär kassan varit behöflig för livsmedelsanskaffningen.

Doktorn Ramsay avträdde och Kommissionen beslöt efter överläggning avgiva följande

UTLÅTANDE:

Kommissionen har efter prövning av vad i ärendet förelupit funnit, att Livsmedelsnämnden i berört avseende förfarit fullt riktigt och i överensstämmelse med gällande lag, då den beviljat laga uppsägningstid med därav betingade förmåner åt de vid Kortcentralen och Brödkontoret anställda personer, vilka efter upprorets kuvande avskedats från sina befattningar. Avsades och meddelades tillika, att Kommissionens utlåtande jämte förebragt utredning skulle till Stadsfullmäktige överlämnas för vidare behandling.

Avskriftens riktighet bestyrkes. Helsingfors, å Stadsfullmäktiges kansli, den 18 november 1918.

Bruno Waselius.

Valiokunnan mietintö niistä suuntaviivoista, joita olisi noudatettava tutkittaessa Suomen kansalaisoikeuden hakemuksia.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Viime marraskuun 26 päivänä käsitellessään erinäisiä Hallitukselle annettuja Suomen kansalaisoikeuden hakemuksia, jotka oli Valtuustolle lähetetty lausunnon saamiseksi, on Kaupunginvaltuusto päättänyt antaa allekirjoittaneista muodostetun valiokunnan toimeksi lähemmin valmistella kysymystä niistä suuntaviivoista, joita vastedes olisi noudatettava edellä mainitun laatuksia hakemuksia tutkittaessa. Saamaansa tehtävää täyttääkseen Valiokunta pyytää esittää seuraavaa:

Ulkomaalaisten ottamisesta Suomen kansalaisiksi eli n. s. kansalaistuttamisesta voimassa olevissa säännöksissä säädetty ehdot ovat lyhyesti esitetyinä seuraavat:

1) Kristitty uskontunnustus tai nyttemmin, mooseksenuskolaisista tammi-kuun 12 päivänä 1918 annetun lain 1 §:n mukaan, viimeksi mainittu uskontunnustus;

2) asianmukainen selvitys siitä, että hakija ei ole toisen valtion alainen;

3) todistus iästä ja hyvämaineisuudesta;

4) vähintään kolmivuotinen yhtäjaksoinen oleskelu tässä maassa (maaliskuun 30 päivänä 1858 annetun K. Kirjeen mukaan).

Kansalaistuminen on voimassa siitä päivästä lähtien, jona ulkomaalainen on tehnyt säädetyn uskollisuus- ja kuuliaisuusvalan. Saavatko siten kansalaistutetun ulkomaalaisen vaimo ja alaikäiset lapset ilman muuta miehen tai isän kansalaistumisen johdosta Suomen kansalaisoikeuden, näyttää epäilyksen alaiselta. Heidän nimenomainen mainitsemisensä Hallituksen päätöksessä tai asianomaisessa hakemuksessa näyttää sentähden olevan pidettävä tarpeellisenä.

Ne poikkeukset edellä mainituista säännöksistä, mitkä ovat olleet voimassa Venäjän alamaisiin ja Venäjällä asuviin ulkomaalaisiin nähden, voidaan tässä sivuuttaa, koska niillä nyttemmin on ainoastaan historiallista mielenkiintoa.

Käydessään tehtävänsä suorittamaan pyytää Valiokunta ensinnäkin huomauttaa, että Hallitus kesäkuun 28 päivänä kuluvaan vuotta antoi 1917

vuoden jälkimäisille valtiopäiville esityksen lakiehdotuksineen asiasta, mutta, niinkuin Eduskunnan antamasta vastauksesta näkyy, ei lakivaliokunta, johon asia lähetettiin, ollut ehtinyt siitä antaa mietintöä. Kun esitys kuitenkin osottaa Hallituksen kannan asiassa, on Valiokunta katsonut olevan tekeminen selkoa ehdotuksen pääkohdista.

Ehdotuksen 1 §:n mukaan voidaan ulkomaalainen hakemuksesta ottaa Suomen kansalaiseksi, sillä edellytyksellä

- 1) että hän on hyvämaineinen;
- 2) että hän on lähinnä edelliset viisi vuotta yhteen jaksoon asunut tässä maassa;
- 3) että hän voi elättää itsensä ja perheensä; sekä
- 4) että hän on vapaa tahi tulemalla Suomen kansalaiseksi vapautuu velvollisuuksistaan toisen maan kansalaisena.

Kun erikoisia syitä on olemassa, voidaan kansalaisoikeus ulkomaalaiselle myöntää katsomatta 2 ja 4 kohdassa mainittuihin ehtoihin.

2 §:ssä säädetään, että ulkomaalaisen vaimo ja alaikäiset lapset, jotka hänen kerallaan ovat muttaneet valtakuntaan, tulevat osallisiksi hänen hankimastaan Suomen kansalaisuudesta.

3 §:ssä säädetään, että kansalaisoikeutta tarkoittavan hakemuksen ohessa tulee olla selvitys sekä hakijan aikaisemmasta kansalaisuudesta että hänen ja hakemuksessa tarkoitettujen muiden henkilöiden iästä, maineesta, uskonnustuksesta ja terveydentilasta samoinkuin ajasta, milloin hakija on valtakuntaan tullut, ja siitä tai niistä paikkakunnista, missä hän sittemmin on asunut.

Ennenkuin tässä maassa asuvan ulkomaalaisen hakemus Suomen kansalaisoikeuden saamisesta ratkaistaan, on, 4 §:n mukaan, *asianomaiselta kunnalta tai kunnilta vaadittava lausunto hakijan käytöksestä sekä hänen kyvystään elättää itsensä ja perheensä.*

Kun Suomen kansalaisoikeuden hakemukseen myönnyttään ilman että hakemuksen ohessa on ollut 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittu selvitys, on 5 §:n mukaan pantava ehdoksi, että hakijan on asianomaiselle maaherralle määräjän kuluessa näytettävä semmoinen selvitys, ennenkuin hän saa tehdä 6 §:ssä säädetyn uskollisuusvalan, jonka tekemisestä lähtien kansalaisuus katsotaan olevan voimassa.

Tämän lakiehdotuksen säännökset on Valiokunta katsonut olevan paneminen pohjaksi ehdottaessaan niitä suuntaviivoja, joita olisi seurattava annettaessa lausuntoja Suomen kansalaisoikeutta tarkoittavista hakemuksista. On nimittäin edellytettävä, että lainsäädäntö, jonka tulosta ei enää kauan tarvinne odottaa, pääasiassa käynee edellä mainitussa Hallituksen esityksessä osotettuun suuntaan,

Kun kansalaisoikeutta koskevain hakemusten tutkimisella kaiketi etu-

sijassa on katsottava olevan tarkoituksena, etteivät ala-arvoiset ainekset pääse puheenalaisia oikeuksia nauttimaan, on Valiokunnan mielestä jossain määrin kovennettava puheenalaista tutkintaa lakiehdotuksen säännösten puitteissa, eritoten huomioon ottaen, että rauhaa itäisen naapurimaamme kanssa ei vielä ole saatu aikaan. Tämän kovennetun tutkinnan tarkoituksena olisi takeiden saaminen siitä, että kansalaisoikeutta hakevat ulkomaalaiset sen tekevät vakavasti aikoen täysikelpoisina Suomen kansalaisina lopullisesti asettua tähän maahan eikä ainoastaan saadaksesen milloin minkin verran tilapäisen olinpaikan, josta he taas olojen muututtua voivat poistua. On huomautettava, ettei voi pitää vääränä eikä inhimillisyyden vaatimusten vastaisena kovennetun tutkinnan käytäntöön ottamista, koska se ensinnäkin pääasiassa kohdistuu semmoisista maista, etusijassa Venäjältä kotoisin oleviin kansalaisiin — Venäjältä useimmat hakijat ovat kotoisin — jotka itse eivät ole halunneet solmia kansainvälisiä yhteyksiä Suomen kanssa ja joita sentähden ei voi pitää oikeutettuina vaatimaan suurempaa myötämielisyyttä kuin mitä inhimillisyyys vaatii. Myöskään ei voi pitää kohtuuttomana, että Venäjältä saapuneilta pakolaisilta, jotka täällä etsivät ainoastaan tilapäistä olinpaikkaa, tai muilta ulkomaalaisilta, jotka sodan aikana ovat tulleet maahan eivätkä nykyisen tilanteen johdosta katso voivansa palata kotimaahansa, evättään kansalaisoikeus, koska he Suomen kansalaisiksi tulemattakin voivat täällä saada turvapaikan. Ja vihdoin on olemassa mahdollisuus erittäin hellittävissä tapauksissa tai kun jonkun ulkomaalaisen ottaminen Suomen kansalaiseksi voi tuottaa valtakunnalle erinomaista hyötyä, soveltaa lakiehdotuksen 1 §:n viimeisessä momentissa olevaa poikkeussäännöstä.

Puheena olevia lausuntoja annettaessa on Valiokunnan mielestä erikoista huomiota pantava, paitsi siihen, miten hakija on käyttäytynyt sekä kykeneekö hän vastedes elättämään itsensä ja perheensä, joista seikoista lakiehdotuksen mukaan asianomaisen kunnan on annettava lausunto, myös siihen, kuinka kauan hakija on tässä maassa asunut.

Viimeksi mainittuun seikkaan nähden on Valiokunta, vaikka nykyään voimassa olevan asetuksen mukaan kansalaistumista varten vaaditaan ainoastaan kolmen vuoden oleskelu maassa, katsonut olevan ehdottaminen, että Kaupunginvaltuusto jo nyt soveltaisi lakiehdotuksessa säädettyä viiden vuoden aikaa, koska Valiokunnan mielestä kolmivuotinen oleskelu maassa ei tarjoo niille viranomaisille, joitten on annettava lausunto hakijan käytöksestä, riittävää pohjaa lausunnonle. Lakiehdotuksessa säädetty viiden vuoden aika olisi sovellettaessa lähemmin määrättävä siten, että sillä on tarkoitettava viittä lähinnä edellistä täyttä kalenterivuotta. Tästä johtuisi nykyään, että niiden henkilöjen hakemukset, jotka ovat sodan aikana tänne saapuneet Venäjältä aikomatta jäädä tänne vakinaisesti asumaan, evättäisiin.

Hakijan käytökseen nähden on huomautettava, että tämän täytynee

katsoa koskevan hänen käyttäytymistään koko sinä aikana, minkä hän on Suomessa oleskellut. Hänen käytöksensä entisessä kotimaassaan pitää käydä selville siitä mainetodistuksesta, mikä hänen on lakiehdotuksen mukaan esitettävä. Lienee tosin, mikäli Valiokunnalle on tunnettua, varsinkin Venäjän kansalaisten vaikea Venäjällä nykyään vallitsevain olojen johdosta saada asianmukaisia todistuksia, mutta kun tutkinta tässä kohden ei ole etusijassa kunnallisviranomaisten asia, ei Valiokunnalla ole ollut aihetta syventyä tähän yksityisseikkaan. Sitä vastoin tulee mainituilla viranomaisilla olla täysi selvyys siitä, miten kukin hakija on käyttäytynyt tässä maassa oleskellessaan. Siinä kohden Valiokunta ehdottaa, että hakijan tulee asianomaisten viranomaisten, lähinnä järjestysvallan elimien, antamalla todistuksella näyttää, missä maamme paikkakunnissa ja kuinka kauan kussakin hän on viitenä viime vuonna pysyväisesti oleskellut sekä onko hänet tuomittu tai pantu syytteeseen rikoksesta yleistä lakia tai elintarve- y. m. s. asetuksia vastaan, eli toisin sanoen, onko järjestysvallalla hakijasta tiedossaan mitään epäedullista vai ei. Jos semmoinen todistus on kaupungin poliisilaitoksen antama, tulee siinä olla sekä etsivän osaston että, jos semmoinen on olemassa, siveellisyydosastonkin lausunto. Ja lopuksi on Valiokunnan mielestä tarpeellista, että asianomainen poliisimestari nimenomaan antaa puoltavan tai epäävän lausunnon hakemuksesta.

Edellä tarkoitettujen järjestysvallan todistusten kaikilta niiltä paikkakunnilta, missä hakija on oleskellut ennen asettumistaan tähän kaupunkiin, pitäisi Valiokunnan mielestä olla olemassa, ennenkuin tšekäläinen Kaupunginvaltuusto käy antamaan lausuntoa asiasta.

Mitä sitten hakijan toimeentulomahdollisuuksiin tulee, ehdottaa Valiokunta että, koska ei voi pitää riittävänä, että hakija, niinkuin tähän asti usein on ollut laita, todistaa tulojensa nousevan siihen tai siihen määrään kuukaudessa, koska esimerkiksi tulo voi olla jokseenkin tilapäistä laatua, hakija on velvoitettava näyttämään työnantajansa antaman todistuksen ei ainoastaan nykyisistä, vaan myös kahden viime vuoden tuloista, tai, jollei hakija ole ollut toisen palveluksessa, kahden hyvin tunnetun Suomen kansalaisen antaman todistuksen hänen varallisuusoloistaan ja toimeentulomahdollisuuksistaan.

Ja lopuksi olisi Valiokunnan mielestä otettava käytäntöön se menettely, että kaikkien niiden asiakirjain, joiden edellä mainitun lakiehdotuksen 3 §:n mukaan pitää seurata hakukirjain mukana, tulee olla olemassa, ennenkuin Kaupunginvaltuusto käy hakemuksia tutkimaan.

Edellä lausutun kooten on Valiokunnalla kunnia ehdottaa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät Suomen kansalaisoikeuden hakemuksia tutkiessaan noudattaa seuraavia sääntöjä:

1) että kaikkien niiden asiakirjain, joiden edellä mainitun ehdotuksen Laiksi ulkomaalaisen ottamisesta Suomen kansalaiseksi 3 §:n mukaan pitää seurata hakukirjan mukana, tulee olla olemassa, ennenkuin asia otetaan tutkittavaksi;

2) että, jos hakija ei ole yhteen jaksoon asunut valtakunnassa viittä viimeksi kulunutta täyttä kalenterivuotta, hakemusta tavallisesti ei puolleta;

3) että hakijan tulee esittää täysi selvitys siitä, missä valtakunnan paikkakunnissa hän on viimeksi kuluneina viitenä vuonna asunut ja miten hän sinä aikana on käyttäytynyt, ollen tiedot vahvistettava todeksi sillä tavoin, kuin edellä on ehdotettu; sekä

4) että hakijan on esitettävä semmoinen selvitys kyvystään elättää itsensä ja perheensä, kuin edellä on ehdotettu.

Helsingissä, joulukuun 3 päivänä 1918.

Einar Böök.

C. A. Öhman.

E. von Frenckell.

K. Rein.

*Esitys Fredriksperin ampumarataan kuulu-
van vuokra-alueen takaisin hankkimisesta.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Marrask. 14 p:nä 1918.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 784.

Syyskuun 4 päivänä 1896 (ks. liitettä) on Helsingin kaupunki Suomen valtiolle kaikkiaan Smk:n 732:05 vuosivuokrasta viidenkolmatta vuoden ajaksi vuokrannut erinäiset kaupungin omistamat, Fredriksperin pohjoispuolella sijaitsevat paikat sikäläisen sotaväenampuradan laajentamiseksi. Kun tämä ampumarata sijaitsee keskellä kaupungin maata, tunkeutuen pohjoisessa ja etelässä epämukavana ja ympäristölle sangen hankalana kiilana kaupungille kuuluvien alueiden väliin, on Rahatoimikamari, eritoten siihen nähden että vuokrasopimus kohdakkoin menee umpeen, katsonut olevan Kaupunginvaltuustolle ehdottaminen ryhdyttäväksi toimenpiteisiin koko alueen hankkimiseksi Helsingin kaupungin haltuun. Kun asia on kaupungin kehitykselle erinomaisen tärkeä, rohkenee Rahatoimikamari esittää seuraavaa:

Sotaväelle on mainittu alue edullinen sen johdosta, että se sijaitsee lähellä kaupunkia ja käsittää riittävän pitkän alan rakentamatonta maata. Syyllä saanee huomauttaa, että tähän tarkoitukseen on käytetty asemansa johdosta arvokasta ja varsin laajaa aluetta. Kamari on hankkinut tietoja erinäisistä ulkomaiden suurkaupungeissa ja niiden vierellä sijaitsevista sotaväen ampumaradoista, ja osottaa tämä selvitys, että niin keskeisiä ja avaroita aloja tuskin missään on luovutettu käytettäväksi yksinomaan ampumaratoina. Niinpä ovat Berlinissä, Breslaussa ja Münchenissä sotaväen ampumaradat 300—700 metrin pituisia, minkä alueen on katsottu riittävän, siinäkin tapauksessa että paikkoja käytetään harjoituskenttinä. Saanee sentähden pitää varsin tarpeettomana, että meillä miltei pääkaupungin piiristä luovutetaan noin 3 km pitkä maakaistale sotaväen ampumaradaksi.

Panematta kuitenkaan tähän muistutukseen ratkaisevaa painoa rohkenee Kamari kunnioittaen esittää eräitä muita seikkoja, jotka puhuvat sen puolesta, että paikka olisi ensi tilassa luovutettava Helsingin kaupungille. Niinpä on

ilmeistä, että ampumarata suuressa määrin estää kulkuyhteyttä; muun muassa käy yhteyden aikaansaaminen Munkkiniemen nopeasti kasvavan esikaupunkiyhdyskunnan ja sen itäpuolisen tienoon välille aivan mahdottomaksi, ellei luovuteta maata ampuradan alueelta, joka siten jakautuisi kahteen lohkoon.

Ratkaisevana seikkana tässä tapauksessa on, että kaupungin kehitys sekä teollisuuteen että asutukseen nähden pyrkii etusijassa suuntautumaan pohjoiseen. Ampumarata on jo nyt tuntuvana esteenä, mikä käy selville siitä, että sen itä- ja länsilaidoilla on asutus ja tonttimaiden käyttäminen ollut erittäin vähäinen, luultavasti ampumaradan läheisyyden tuottamain vaarain johdosta; ainoastaan Oulunkylän puolella pohjoisessa on jonkin vertaista asutusta. Rahatoimikamarin mielestä on tämä lievimminkin sanoen tämän kalliin maan tuhlausta. Tehdastonttien aikaansaaminen on Helsingissä nykyään pulmallisimpia kysymyksiä, ja Rahatoimikamari rohkenee huomauttaa, että ampumarata tarjoaa oivallisen paikan teollisuuslaitoksille, se kun sijaitsee rautatien varrella, missä on tilaisuutta laskea tehtaisiin johtavia raiteita tasaiselle ja sopivalle maalle. Työväenasunnoille on niinikään runsaasti tilaa käytettävänä.

Ampumaradan alue on tosin sangen alavaa maata ja osittain myöhäiseen kesään asti veden peitossa, joten se ei voi saada mainittavaa merkitystä viljelysalueena. Niinikään saanee paikkaa tämän johdosta pitää huonosti sopivana nykyiseen tarkoitukseensa. Paitsi tehtaita ja asumuksia voitaisiin Kamarin mielestä nykyisen ampumaradan alueelle laittaa urheilukenttiä ja tilavia näyttely-alueita, joita varten sopivia paikkoja nykyään on sangen vähän käytettävänä.

Ilmeistä on siis, että ampumaradasta on suurta haittaa kaupungin vastaiselle kehitykselle, se kun muodostaa laajan kuolleen ja tuottamattoman alueen keskellä seutua, missä tärkeälle edistystoiminnalle on tarjona mahdollisuuksia. Täytyy sentähden pitää erittäin suotavana, että valtio luovuttaisi ampumarata-osansa hallustaan.

Kun Kamari nyt ehdottaa, että Kaupunginvaltuuston olisi ensi tilassa tehtävä anomus saada lunastaa valtiolle kuuluva ampumaraden osa, lienee kaupungin sen sijaan tarjottava käytettäväksi kaupungin alueelta tonttimaata, jommoista valtio lähiaikoina luultavasti tarvitsee varsin paljon. Niinikään olisi ilmoitettava, että alue voitaisiin lunastaa käteisellä, ja on Rahatoimikamari sitä mieltä, että tämä melko suuri meno olisi sangen hyvin käytetty ja tuottaisi varmasti korkonsa. Vaihtopuolisesti voitaisiin esittää, että luovutetaan toinen ampumaratatarkoituksiin sopiva alue. Tosin kohtaa semmoisen sopivan alueen luovuttamineu kaupungin nykyään omistamalta maalta vaikeuksia, mutta mahdollonta ei liene saada muualta ostetuksi sopivaa alaa asianomaisten toivomusten ja ohjeitten mukaisesti. Joka tapauksessa olisi uusi alue valittava niin, ettei se sijaitse liian lähellä kaupungin rajaa.

Oheen pannen valtion kanssa tehtyn sopimuksen jäljennöksen sekä alueen kartan, mihin kaupungin ja valtion omistamat ampumaradan osat on merkitty, rohkenee Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa,

että Kaupunginvaltuusto päättäisi ryhtyä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että Fredrikserin vierellä sijaitsevan sotaväenampumaradan valtiolle kuuluvat osat voitaisiin sopivaa vastiketta vastaan saada Helsingin kaupunkikunnan omiksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

Georg Estlander.

A. K. Ottelin,
v. t.

Liite.

Vuokrasopimus.

Helsingin Kaupunginvaltuuston maaliskuun 31 päivänä 1896 tekemän päätöksen nojalla luovuttaa Rahatoimikamari täten Suomen Valtiolle vuokralle Fredrikserin vierisen sotaväenampumaradan laajentamiseksi tämän oheiseen karttaan N:oilla 14, 15 ja 18 merkityt alueet, nimittäin:

- a) 3.240 hehtaaria kaupungille kuuluvan, Helsingin pitäjässä sijaitsevan Gumtähden säterin kanssa yhdysviljelyksessä olevasta Kottbyn verotalosta;
- b) 8.811 hehtaaria kaupungille kuuluvan Träskin huvilan alueesta; ja
- c) 6.880 hehtaaria Helsingin pitäjässä sijaitsevasta kaupungin omistamasta Greijuksen verotalosta;

ja ovat vuokraan nähden voimassa seuraavat ehdot, nimittäin:

1) Vuokrakausi on viisikolmatta (25) vuotta, luettuna ensintulevan lokakuun 1 päivästä, ja päättyy siis lokakuun 1 päivänä 1921.

2) Puheena olevain alueiden vuosivuokrana saa kaupunki Kottbyn alueesta 125 markkaa, Träskin alueesta 207 markkaa 5 penniä ja Greijuksen alueesta 400 markkaa eli siis yhteensä seitsemänsataa kolmekymmentäkaksi (732) markkaa 5 penniä, jotka varat on vuosittain siihen aikaan, jolloin kaupungin muiden maanvuokrain kannanta toimitetaan, maksettava Suomen Sotakomisariatissa.

3) Lisäksi tulee Valtion kerta kaikkiaan kahdeksallasadalla (800) markalla hyvittää kaupungille se korvaus, mikä toimitetun arvion mukaan tulee Träskin huvilan vuokraajalle, puutarhuri E. J. Johanssonille hänen panemastaan työstä Valtiolle nyt luovutet-

tavan tilusosan viljelemiseen, ja on mainittu korvaus kaupungille maksettava kohta, kun alue on haltuun otettu.

4) Ampumarata on niiltä kohdin, missä se rajoittuu kaupungin omistamaan maahan, Valtion kustannuksella aidattava.

Tämä sopimus on laadittu kaksin kappalein.

Helsingin Rahatoimikamarissa, syyskuun 24 päivänä 1896.

Rahatoimikamarin puolesta:

Carl Numelin.

Edvard Loo.

Keisarillisen Senaatin Sota-asiaintoimituskunnan kirjelmässä toukokuun 30 päivältä 1896 minulle annetun valtuuden nojalla hyväksyn edellä olevan sopimuksen Suomen Valtiota velvoittavaksi. Helsingissä, Uudenmaan läänin lääninkansliassa, lokakuun 3 päivänä 1896.

Hjalmar Palin.

(Sinetti).

Carl Lagermarck.

Rahatoimikamarin esitys kulkuväylän teettämisestä pitkin Kaisaniemenlahden ja Siltavuoren rantaa Pohjoissatamaan.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Syysk. 5 p:nä 1918.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 511.

Kirjelmässä viime huhtikuun 30 päivältä (Liitteet I ja II) teki kaupungin yleisten töiden Hallitus Rahatoimikamarille sen suuntaisen esityksen, että I kaupunginosan kortteli N:o 132 a järjestettäisiin uudestaan siten, että Unioninkadun ja Siltavuorenrannan kulmauksesta noin 105 m²:n laajuinen ala yhdistettäisiin mainittuun kortteliin esityksen oheisen karttaluonnoksen mukaisesti sekä että hankittaisiin tarkoitusta varten tarpeellinen kaupunginasemakaavanmuutos. Samalla ilmoitettiin, että korttelin omistaja, J. C. Mæxmontans Spritaktiebolag, oli ilmoittanut suostuvansa 200 markasta neliömetriltä lunastamaan mainitun lisäalueen ja tonttia täyteen rakentaessaan uudistamaan tontin edustalla olevan katupäälylystyksen (Liite III).

Asiaa uudestaan Rahatoimikamarissa esiteltäessä oli puheena oleva J. C. Mæxmontans Spritaktiebolag yhtiön rakennus kapinan aikana sattuneen tulipalon johdosta tuntuvasti vahingoittunut, minkätähden ja kun tontin hankkiminen kaupungin omaksi näytti sekä taloudelliselta että esteettiseltä kannalta erittäin suotavalta, Kamari kehotti kaupungin yleisten töiden Hallitusta ryhtymään yhtiön kanssa keskusteluihin Siltavuorenrannassa sijaitsevan yhtiön tontin kokonaan tai osittain lunastamisesta kaupungille. Kirjelmässä heinäkuun 10 päivältä (Liitteet IV ja V) mainittu hallitus kuitenkin ilmoitti yhtiön aikovan luovuttaa tontin yksityiselle ostajalle eikä haluavan keskustella kaupungin kanssa. Näin ollen näytti oikeammalta, että myöskin kysymys kaupungin omistaman kadunkulmauksen luovuttamisesta sai raueta. Tätä käsitystä tuki edelleen ammattiviranomaisten antama lausunto että, vaikkei kadunristeyksessä olevaa kiilanmuotoista aluetta otettukaan lukuun, kaikki mahdollisuudet kuitenkin olivat olemassa kaupunginasemakaavan järjestämiseen korttelin läheisyydessä sekä liikennettä että kauneusaistia tyydyttävällä tavalla. Huomattava on nimittäin, että Siltasaarenrannassa ei ole odotettavana raitio-

tieliikennettä, vaan ainoastaan etusijassa henkilö- ja hevosliikennettä. Epäillä niinkään saanee, olisiko tuollainen Unioninkadulle pistävä rakennuksen kulma ylipäätään kaupunkikuvalle eduksi ja voittaisiko Siltavuorenrantaa päin antava julkisivu siitä mainittavasti. Ainakin asian nykyisessä vaiheessa on Raha-toimikamarin mielestä parasta evätä ehdotus mainitun kulmauksen myymisestä, minkätähden Kamari kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

toistaiseksi evätä ehdotuksen Unioninkadun ja Siltavuorenrannan välisen lisäalueen myymisestä mainitun rannan tontin N:o 16 omistajalle.

Semmoiseen päätökseen olisi sitä enemmän syytä, kun Kamari on asiaa käsitellessään uudelleen laajemmassa muodossa ottanut tutkittavakseen vuonna 1908 herätetyn kysymyksen uuden kulkuväylän aikaansaamisesta pitkin Pohjoisrantaa ja Siltavuorenrantaa (*Kvston pain. asiakirj. N:o 48 vuodelta 1908*) ja ollut sitä mieltä, että mainittua kulkuväylää olisi jatkettava myöskin pitkin Kaisaniemenlahden rantaa. Olisi aikaansaatava siten järjestetty yhtäjaksoinen ja yhdenmukainen rantaviiva, että se hyvin täyttäisi liikenteen ja kauneusaistin vaatimukset. Kamarin pyynnöstä antoi kaupungin yleisten töiden Hallitus tämän oheiset kolme karttaluonnosta A, B ja C, joista näkyy, miten tämän tienoon voisi vastedes järjestää. Ilmeistä on, että kukin näistä vaihtopuolisista ehdotuksista on omansa varsin edullisesti muuttamaan tätä nykyään kaikkea muuta kuin miellyttävän näköistä kaupunkikuvan osaa. Kun kysymys koski satama-aluettakin, hankki Kamari Satamakonttorin lausunnon, joka tässä seuraa liitteenä (Liite VI). Viime elokuun 14 päivänä antamassaan lausunnossa Satamakonttori huomauttaa, että kulkuväylän laittaminen Siltavuorenrantaan vähentäisi purkaustarkoituksiin sangen tarpeellista satamatilaa. Konttori ei vastusta kävelytien laittamista, jos se sijoitetaan ylemmäksi ja purkaussillat saavat jäädä paikoilleen. Vesialueen ruoppausta pidetään tarpeellisena, ja se on helppo toimittaa, syystä että pohja on pehmeää savea. Rakennuskonttori on elokuun 23 päivänä antamassaan, niinkään tämän oheisessa lausunnossa (Liite VII) pitänyt Satamakonttorin pelkoa liioiteltuna, siltä laaditun suunnitelman mukaan tehtäisiin korttelien 132 a ja 132 b vierelle noin 150 m pitkä rantasilta siihen kuuluvine melko laajoine purkaus- ja kuorma-uspaikkoineen, jota vastedes voi pitentää itäänpäin.

Huomauttaen että asia vuonna 1908 sai raueta sotilaalliselta taholta kohdanneiden vaikeuksien johdosta, rohkenee Kamari olla sitä mieltä, että nyt on aika ottaa asia uudelleen käsiteltäväksi ja että toiveet sen ratkaisemisesta ovat aivan toiset kuin ennen. Vuonna 1908 kiellettiin m. m. Uudenmaan kasarmin viereistä rantakaistaletta täyttämästä. Kaupunginviranomais-

ten puolelta kuitenkin nimenomaan huomautettiin, että kaupungilla on kiistämätön oikeus mainittuun ranta-alueeseen ja tätä oikeutta voitaneen nyt epäillä vähemmän kuin milloinkaan ennen.

Ehdotus uuden rantaviivan järjestämisestä herättää etusijassa epäilyksiä taloudelliselta kannalta, koska laitos nähtävästi käy varsin kalliiksi. Kamari on kuitenkin sitä mieltä, että työtä ei tarvitsisi suorittaa heti, vaan voi sen hyvin jakaa useammalle vuodelle panemalla budjettiin sopivat määrärahat. Pääasia on, että aikaansaadaan periaatteellinen lausunto rantaviivan järjestämisestä ja että hyväksytään alueen lopullinen järjestämisuunnitelma. Näin ollen ei Kamari myöskään ole pitänyt tarpeellisena antaa kustannusarviota.

Ilmeisesti voitaisi puheena oleva tienoo paljon uuden rantakävelytien teettämisestä, joka välittömästi liittyisi Liisanpuistikon ja Pohjoissataman istutuksiin. Se muodostaisi meren puolella kauniin päätekohtan Kruunuhaan levolliselle ja rauhalliselle kaupunginosalle; eritoten kesäiseen aikaan sitä arvatenkin runsain määrin käytettäisiin kävelypaikkana.

Unioninkadun puoleisiin tontteihin nähden pyytää Rahatoimikamari huomauttaa, että niihin luultavasti tulee kohdakkoin tehtäväksi tuntuvia muutoksia. Tonttia N:o 132 b, joka aikaisemmin kuului Venäjän valtiolle ja käytettiin sotaväen makasiinina, ei enää voitane pitää valtion omaisuutena, ja voinee kaupunki sen saada omakseen, varsinkin kun kaupunki voi vaatia saadakseen sen haltuunsa, ellei sitä käytetä sotilaallisiin tarkoituksiin. Jos kaupunki lisäksi voisi kohtuulliseen hintaan ostaa tontin N:o 132 c ja ehkä myös Unioninkadun tontin N:o 45, voitaisiin tänne sijoittaa ryhmä monumenttaalisia rakennuksia. Joka tapauksessa voi pitää varmana, että yksityishenkilöt varsin pian rakennuttavat nämä tontit arvokkaalla tavalla, sittenkuin Kaisaniemenkatu on avattu liikenteelle. Rahatoimikamari pyytää huomauttaa, että nämä tontit ovat arvokkaita ja että ehdotettu rantatie edelleen kohottaisi niiden arvoa.

Sen johdosta mitä Rahatoimikamarilla on ollut kunnia esittää, ehdottaa Kamari kunnioittaen Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että istutuksilla varustettu kulkuväylä teetetään pitkin Kaisaniemenlahden rantaa ja Siltasaarenrantaa Pohjoissatamaan;

että kaupunginasemakaava-arkkitehti saa toimekseen laatia ja Valtuustolle antaa lopullisen ehdotuksen tästä johtuvaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi.

Niin pian kuin ehditään, haettaneen asianmukainen vahvistus kaupungin asemakaavan muutokselle sekä myönnettäneen määräraha uuden liikenneväylän teettämiseen, mihin nähden Rahatoimikamari varaa itselleen oikeuden tehdä eri esityksen.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

A. K. Ottelin.

---

*Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.*Promemoria I kaupunginosan korttelin N:o
132 a järjestämistä koskevasta asiasta.

Sittenkuin allekirjoittaneen tietoon oli tullut, että I kaupunginosan korttelin N:o 132 a tontti N:o 18, joka on Siltavuorenrannan ja Unioninkadun kulmauksessa ja jolla nykyään sijaitsee kaksikerroksinen tehdas- ja asuinrakennus, aiotaan lähiaikoina myydä, rohkenen täten kunnioittaen esittää Hallituksen harkittavaksi, eikä alempana esitetyistä syistä olisi kaupungille aiheutta koettaa aikaansaada korttelin rajalinjain uudesti järjestämistä, niin kauan kuin siihen vielä on mahdollisuutta.

Korttelilla N:o 132 a, joka käsittää ainoastaan puheena olevan tontin, on erittäin epä-säännöllinen ja rakennettavaksi sopimaton muoto, sen julkisivu Unioninkatua päin kun on ainoastaan 5.5 m pitkä. Kun tontille avonaisen paikan vierelle sijaitsevana saa rakentaa kuusikerroksisen talon ja epäilemättä on, että vastainen omistaja haluaa käyttää kalliin rakennuspohjan äärimmäisiin ja sentähden rakentaa tontin Unioninkadulle asti, joka on tärkeä liikenneväylä, on talossa siis varsin luultavasti oleva 23 m korkea ja ainoastaan 5.5 m leveä päätyjulkisivu, jota ei voi rakennustaiteelliselta kannalta pitää onnellisena ja joka varmaan vaikuttaisi sängen häiritsevästi kaupunkikuvaan, jonka sopusuhtaiseen muodostamiseen eritoten tällä tärkeällä paikalla, pohjoisesta kaupungin keskuksen kulkevan pääväylän varrella, olisi pantava mitä suurinta huomiota.

Allekirjoittanut on, huomioon ottaen tämän seikan, laatinut ehdotuksen mainitun korttelin järjestämiseksi niin, että tontti, sen johdosta että siihen lunastettaisiin kaupungilta noin 105 m²:n laajuinen lisäalue, saisi Unionikatua päin 16 m pitkän julkisivun, joten sen kävisi muodostaminen sopusuhtaisemmin, minkä ohessa Siltasaarenrannan puoleinen julkisivu, joka nyt osittain suuntautuisi kohtisuoraan Unioninkatua vasten, tulisi kauniimmin ja luonnollisemmin sovitetuksi kaupunkikuvaan. Mikäli allekirjoittanut on saanut tietää, lieneekin tontin nykyinen omistaja halukas tekemään sopimuksen asiasta kaupungin kanssa. Tähän käy tosin väittäminen, että tontinrajan ja Pitkäsillan sekä Siltavuorenrannan kaiteen välinen tila tuntuvasti supistuisi, mutta tähän seikkaan ei liene pantava ratkaisevaa merkitystä, koska Siltavuorenrannan liikenne ei saavuttane mainittavaa laajuutta.

Siinä tapauksessa että allekirjoittaneen tekemää ehdotusta pidetään harkitsemisen arvoisena, lienee luovutusehdoksi pantava, että tontinomistaja on kauppahinnan lisäksi vellollinen kustantamaan tontin viereisen katupäällystyksen uudistamisen.

Helsingissä, joulukuun 15 päivänä 1917.

Birger Brunila.

Liite II.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.

*Helsingissä,
huhtik, 30 p:nä 1918.*

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 47.

Tämän oheisessa promemoriassa on kaupunginasemakaava-arkkitehti esittänyt että, kun on aikomus ryhtyä teettämään uutisrakennusta tämän kaupungin ensimmäisen kaupunginosan kortteliin N:o 132 a, mutta korttelin nykyisen muodon johdosta käy mahdottomaksi teettää rakennustaiteelliselta kannalta tyydyttävää julkisivua Unioninkadun puolelle, korttelin saisi järjestää uudestaan niin, että noin 105 m²:n laajuinen ala Siltasaarenrannan ja Unioninkadun kulmauksesta liitettäisiin kortteliin, niinkuin promemorian oheinen pohjapiirros osottaa, minkä ohessa kaupunginasemakaava-arkkitehti on ilmoittanut, että korttelin nykyinen omistaja, J. C. Mæxmontans Spritaktiebolag, on sitoutunut 200 markan hinnasta neliömetriltä lunastamaan mainitun lisäalueen ja korttelia rakentaessaan uudistamaan sitä ympäröivän kadun päällystyksen.

Asiaa käsitellessään on Hallitus havainnut, että mainitun korttelin uudestijärjestäminen olisi kaupunginasemakaava-arkkitehdin esittämistä syistä erittäin suotava, ja myöskin hinta, minkä J. C. Mæxmontans Spritaktiebolag on ilmoittanut suostuvansa kortteliin liitettävästä lisäalueesta maksamaan, kohtuullinen, minkätähden Hallitus täten lähettää Rahatoimikamariin asiassa syntyneet kirjat ynnä tarpeellisen kaupunginasemakaavanmuutoksen piirustukset sekä pyytää samalla esittää, että Kamari, kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotuksen hyväksyen, ryhtyisi toimenpiteisiin vahvistuksen hankkimiseksi uudestijärjestelystä johtuvalle voimassa olevan kaupunginasemakaavan muutokselle.

G. Idström.

Oskar Möller.

Liite III.

J. C. Maexmontans Spritaktiebolag yhtiön johtokunnan puheenjohtajana sitoutuu allekirjoittanut täten, siinä tapauksessa että kaupunki järjestää uudestaan Siltavuorenrannan tontin N:o 16 kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotuksen mukaisesti, kahdensadan markan hinnasta neliömetriltä kaupungilta lunastamaan 105 neliömetrin alan sekä tonttia rakenettaessa uudistamaan sen viereisen kadun päällystyksen.

Helsingissä, tammikuun 22 päivänä 1918.

Georg Ehrnrooth,
(Sinetti).

Liite IV.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Rahatoimikamarin lähetteeseen
kesäkuun 3 päivältä 1918, 11 §.

Sittenkun Hallitus oli Rahatoimikamarille tehnyt ehdotuksen I kaupunginosan korttelin N:o 132 a uudesti järjestämisestä allekirjoittaneen laatiman suunnitelman mukaisesti, on Kamari palauttanut asiakirjat Hallitukseen, jotta Hallitus laatisi uuden asemakaavan Pitkänsillan, Siltavuorenrannan sekä Kasvitieteellisen puutarhan pohjoisrannan tienoota varten ja ryhtyisi J. C. Mæxmontans Spritaktiebolag yhtiön kanssa keskusteluihin yhtiön omistaman Siltavuorenrannan tontin N:o 18, toisin sanoin korttelin N:o 132 a lunastamisesta osittain tai kokonaan.

Saatuani Hallitukselta määräyksen ryhtyä tästä johtuviin toimenpiteisiin on minulla täten kunnia esittää tämän oheiset kolme vaihtopuolista asemakaavaluonnosta, liitteet A, B ja C, puheena olevaa aluetta varten, joihin luonnoksiin on merkitty Kaisaniemenlahden etelärantaan ja Siltavuorenrantaan ehdotettu rantakävelytie. Liitteessä A on kortteli 132 a suunniteltu uudestaan järjestettäväksi allekirjoittaneen tekemän ja Hallituksen viimeksi kannattaman ehdotuksen mukaisesti, eikä allekirjoittanut voi havaita, että tällainen järjestely tuottaisi haittaa Siltavuorenrannan liikenteelle, koska tämä varsin luultavasti osin on oleva aivan paikallista laatua, osin käsittävä ainoastaan hidasta henkilöliiken-

nettä, jolle syntynyt nurkka ei mitään merkitse. Ei myöskään tarvinne edellyttää Unioninkadulta vastedes tehtävän Siltavuorenrantaan raitiotietä, jolle nurkka tosin tuotaisi jonkin verran hankaluutta, mutta ei silti saattaisi raidelaitteen rakentamista mahdottomaksi. Ehdotus että lunastamalla osa yhtiön tonttia lyhennettäisiin Unioninkatua päin pistävää kärkeä, jommainen ehdotus on tehty luonnoksessa B, tarjoo sen edun, että mainittua liikenneväylää päin antava julkisivu pitenisi ja tarjoiisi tilaisuuden sen muovailemiseen kauniimmaksi. Sitä vastoin on allekirjoittanut epäroivällä kannalla siihen kysymykseen nähden, olisiko tämä ratkaisu eduksi kokonaiskuvulle, vai eikö pikemmin Unioninkadun suun tienoo kävisi hajanaisemmaksi täten syntyväin lukuisain mutkain johdosta. Suotuisinta kaupunkikuvulle ehkä olisi, jos kaupunki voisi lunastaa yhtiön tontin kokonaisuudessaan, ja paikalle laittaa istutuksen luonnoksen C mukaisesti, joten kulkuväylän suuta vallitsisivat korttelin N:o 45 rakennukset ja tälle puolen katua saataisiin Kasvitieteellistä puutarhaa vastaava vihreä alue. Saanee kuitenkin epäillä perustelisiko tuollainen esteettinen etu niin suuren pääoman uhraamista kuin tontin lunastaminen tietäisi. Olisi myös ajateltavissa, että tontille teetetäisiin joku kaupungin rakennus, mutta allekirjoittanut katsoo olevan huomauttaminen, että mahdollisuudet nykyisen kapean tontin tehokkaaseen käyttämiseen ovat sangen vähäiset.

Mitä tontin lunastusmahdollisuuksiin tulee, on allekirjoittanut saamansa tehtävän mukaisesti tiedustellut asiaa J. C. Mæxmontans Spritaktiebolag yhtiöltä, mutta yhtiön johtokunnan puheenjohtaja on ilmoittanut, ettei hän nykyään halua antautua keskusteluihin kaupungin kanssa, koska yhtiö aikoo luovuttaa tontin yksityiselle yhtiölle, jonka kanssa kauppa kohdakkoin päätetään. Näin ollen ei allekirjoittanut ole asian nykyisessä vaiheessa voinut ryhtyä muihin toimenpiteisiin.

Siltä varalta että kaupunki ei saa tilaisuutta lunastaa puheena olevaa tonttia kokonaisuudessaan, rohkenee allekirjoittanut kunnioittaen esittää, eikö ole syytä luopua aikaisemman päätöksen mukaisesti puoltamasta korttelin N:o 132 a järjestämistä allekirjoittaneen luonnoksessa tekemän ehdotuksen mukaisesti, ellei sopimusta tästä aikaansaada vastaisten omistajain kanssa. Kuitenkin lienee Hallituksen ilmoitettava Rahatoimikamarille, että J. C. Mæxmontans Spritaktiebolag yhtiön lisäalueesta tarjoomaa 200 markan hintaa neliömetriltä nyttemmin täytyy pitää liian alhaisena.

Helsingissä, heinäkuun 9 päivänä 1918.

Birger Brunila.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

Liite V.

*Helsingissä,
heinäk. 10 p:nä 1918.*

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 123.

Lähetteessä viime kesäkuun 3 päivästä on Rahatoimikamari kehottanut Hallitusta ryhtymään keskusteluihin toiminimi J. C. Maexmontans Spritfabriksaktiebolagin kanssa toiminimen omistaman ensimmäisen kaupunginosan korttelin N:o 132 a lunastamisesta kokonaan tai osittain kaupungin omaksi ja laatimaan uuden ehdotuksen Pitkäsillan tie-noon, Siltasaarenrannan sekä Kaisaniemen pohjoisrannan ja Kasvitieteellisen puutarhan kaupunginasemakaavaksi.

Tämän tehtävän täyttämiseksi on Hallitus antanut kaupunginasemakaava-arkkitehdin toimeksi ryhtyä Kamarin mainitsemiin toimenpiteisiin, minkä jälkeen kaupungin- asemakaava-arkkitehti on Hallitukselle antanut tämän oheiset kolme vaihtopuolista ehdotusta puheena olevan alueen kaupunginasemakaavaksi ynnä asiasta laatimansa tämän oheisen promemorian. Lähettäen siten syntyneet asiakirjat Rahatoimikamarille pyytää Hallitus puolestaan kaikilta kohdin yhtyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin antamaan lausuntoon, huomauttaen että, vaikka eivät korttelin N:o 132 a omistajat haluaisikaan lunastaa puheena olevan korttelin lisäaluetta, on kuitenkin mahdollisuutta korttelin ympäristön järjestämiseen tyydyttävällä tavalla. Jos mainitun korttelin omistajat haluavat sanotun lisäalueen lunastaa, lienee alueen hinta käypiin tontinhintoihin nähden määrättävä vähintään 500 markaksi neliömetriltä.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

G. Idström.

Oskar Möller.

HELSINGIN
SATAMAKONTTORI.

Elok. 14 p:nä 1918.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 74.

Lähetepäätöksellä kuluvan elokuun 1 päivältä on Rahatoimikamari vaatinut Satamakonttorin lausuntoa siitä, missä määrin ensimmäisen kaupunginosan korttelin N:o 132 a suunniteltu tasoitus koskisi Pohjoissataman liikennettä, ja pyytää Satamakonttori tämän johdosta mainita, että puheena olevan korttelin järjestäminen kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdottamalla tavalla ei vaikeuttane liikennettä niillä purkauspaikoilla, mistä liikenne kulkee mainitun paikan sivuitse, minkätähden Satamakonttorilla ei ole mitään muistuttamista ehdotusta vastaan tältä kohden.

Tämän yhteydessä ja jos ehdotus myös tarkoittaa rantakävelytien teettämistä Siltavuorenrantaan ja mainitussa rannassa olevain purkauslaiturien poistamista, pyytää Satamakonttori kunnioittaen huomauttaa, että semmoinen toimenpide olisi liikennekannalta katsottuna erittäin valitettava, sillä kun tila Pohjoissataman puulaiturin vierellä on sangen rajoitettu eikä myöskään Sörnäsän ranta voi tulla kysymykseen, koska suuri osa siitä on yksityisten liikkeiden hallussa, on Siltavuorenranta erittäin tärkeä pienemmillä aluksilla tuotujen hiekan, tiilien, halkojen y. m. s. tavarain purkauspaikka sekä lisäksi sangen keskeinen ja voi siten parhaiten tyydyttää purkauspaikan tarvetta sekä rautatien aseman seuduilla että Pitkäsillan pohjoispuolisissa kaupunginosissa. Tämän johdosta onkin Helsingin Laivanpäällikköyhdistys kaupungin satamaolojen uudesti järjestämisestä Kaupunginvaltuustolle antamassaan lausunnossa puoltanut Siltavuorenrannan edelleen käyttämistä mainittuihin tarkoituksiin. Jos kuitenkin rantakävelytie tästä huolimatta laitetaan, ei se estäne edelleen pysyttämästä purkauslaitureja ja sijoittamasta tietä ylemmäksi, joten jää tilaa tarpeellisille varstopaikoille ja huvi yhdistyy liikenteen ja hyödyn vaatimuksiin, mutta jollei tätä pidetä mahdollisena, lienee liikenneakökohdat asetettava ensi sijaan ja kävelytien laittaminen jätettävä sikseen. Asiaan vaikuttavana seikkana mainittakoon edelleen, että pohja laiturien vierellä on pehmeää savea, joten ruoppaamisen voi helposti toimittaa, jos tarpeelliseksi katsotaan.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Carl Nygrén,
v. t.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
elok. 23 p:nä 1918.*

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 149.

Lähetteessä kuluvan elokuun 15 päivältä, 50 §, on Rahatoimikamari kehottanut Hallitusta antamaan lausunnon sen lausunnon johdosta, jonka kaupungin Satamakonttori on saman kuukauden 14 päivänä antanut kysymyksestä, missä määrin ensimmäisen kaupunginosan korttelin N:o 132 a suunniteltu tasoitus koskisi Pohjoissataman liikennettä ja tämän yhteydessä ehdotuksesta että Siltavuorenrantaan teetettäisiin rantakävelytie. Hallitus pyytää lausua, ettei Hallituksella puolestaan ole ollut mitään huomauttamista Satamakonttorin lausuntoa vastaan, koska laaditun suunnitelman mukaan korttelien 132 a ja 132 b vierelle on aikomus teettää noin 150 metriä pitkä laiturii siihen kuuluvine melko laajoine purkaus- ja kuormausaloineen, joka laitos Hallituksen käsityksen mukaan olennaisesti vastaa Satamakonttorin mainitsemia paikallisia tarpeita, tarjoopa tuntuvasti runsaampaakin tilaa kuin siellä nykyään on käytettävänä. Jos tämä purkausala kuitenkin vastedes osottautuu riittämättömäksi, ei mikään estä sitä pitentämästä itäänpäin, joten siis Satamakonttorin esittämät näkökohdat on suunnitelmassa otettu huomioon.

Lähetekirjat palautuvat tämän keralla.

G. Idström.

M. A. Hovila,
v. t.

HELSINGIN
Terveydenhoitolaikunta

Toukok. 23 p:nä 1918.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 98.

Palauttaen Rahatoimikamarin lähetteen kuluvaan toukokuun 17 päivästä, jossa pyydetään lausuntoa ensimmäisen kaupunginosan korttelin N:o 132 a järjestämistä tarkoittavasta ehdotuksesta lähetteen oheisen asemapiirroksen mukaan, on Terveydenhoitolaikunnalla kunnia ilmoittaa, ettei ehdotusta vastaan ole terveydellisestä kannalta mitään muistuttamista.

Terveydenhoitolaikunnan puolesta:

O. v. Hellens.

Alfr. Tuominen.

Komiteanmietintö, koskeva elintarpeiden hankintaa Helsinkiin.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kaupunginvaltuusmiesten annettua kokouksessa viimekuluneen lokakuun 15 p:nä allekirjoittaneista muodostetun komitean tehtäväksi ehdottaa toimenpiteitä elintarvehankinnan helpottamiseksi kaupungin sairaaloille, minkä tehtävän Komitea jo on suorittanut (*Katso Kaup.valt. pain. asiakirj. N:o 40 v:lta 1918*), kuin myös lausunnon antamisen elintarpeiden hankkimisesta kaupungin väestölle, saa Komitea, huomauttaen jo aikaisemmin, kirjelmässä Valtuustolle kuluneen marraskuun 23 p:ltä, ehdottaneensa Helsingin kaupungin puolesta lähetettäväksi asiamiehen ulkomaille avustamaan elintarpeiden tuontia kaupunkiin, minkä esityksen Valtuusto on hyväksynyt, täten kunnioittaen antaa mietinnön tehtävänsä jälkimäisestä osasta.

Saadakseen yleiskuvan niistä tarpeista, joiden tyydyttäminen on kyseessä, on Komitea Helsingin kaupungin Elintarvetoimistolta hankkinut tietoja niistä määristä tärkeämpiä ravintoaineita, joiden on laskettu tarvittavan kaupungin väestölle nykyisen kulutuskauden aikana, sekä Toimiston hallussa olevista tämänlaatuisten tavaroiden varastoista. Katsoen edelleen Kansanravintohallituksen ylläpitämien kansankeittiöiden suureen merkitykseen vähävaraisen väestöosan ruokintaan nähden, on Komitea tältäkin hallitukselta hankkinut tietoja sen ravintoainetarpeista puheenalaisena kulutuskautena sekä sen elintarvevarastoista, verrattuina varastoihin vuosi sitten.

Hankitut tiedot osottavat seuraavia määriä:

**Tärkeämpäin elintarpeiden arvioitu kulutus ^{15/11} 1918—^{15/9} 1919
välisenä kautena (= 300 päivää).**

Luvut tarkoittavat nykyään annettavia määriä, jotka eivät tyydytä todellista ravintotarvetta.

Jauhoja, viljaa, ryynejä. Kortinhaltijain luku noin 150,000. Päiväannos: 160 gr. henkeä kohti; lisäleipäkorttien haltijoita 30 % koko väestöstä; lisäannos 50 % normaaliannoksesta.

	Normaali- korteille.	Lisäleipä- korteille.	Sairaaloille.	Yhteensä
päivää kohti.....	24,000	3,600	500	28,100 kg
koko kulutuskautena.....	7,200,000	1,080,000	150,000	8,430,000 „

Voita. Kortinhaltijoita 155,000. Annos 150 gr. henkeä kohti viikossa.

	Korteille.	Sairaaloille, sairas- korteille y. m.	Yhteensä.
viikkoa kohti	23,250	1,750	25,000 kg
koko kulutuskautena.....	999,750	70,000	1,069,750 „

Lihaa. Kortinhaltijoita 155,000. Annos 250 gr. henkeä kohti viikossa.

	Normaali- korteille.	Sairaaloille, kansan- keittiöille y. m.	Yhteensä, vähintään.
viikkoa kohti	38,000	12,000	50,000 kg
koko kulutuskautena.....	1,634,000	516,000	2,150,000 „

Perunia. Annos 30 litraa henkeä kohti kuukaudessa.

kuukautta kohti	45,000 hl.
koko kulutuskautena	450,000 „

Huom. Suuri osa väestöstä on passituksilla tuottanut perunia omiksi tarpeikseen, joten todellinen välttämätön tarve voitaneen arvioida n. 150,000 hl:ksi.

Sokeria. Annos 500 gr. henkeä kohti kuukaudessa.

	Korteille.	Yleisille laitoksille, sai- raaloille, kahviloille y. m.	Yhteensä.
kuukautta kohti	75,000	—	—
koko kulutuskautena.....	750,000	7,500	757,500 kg

Maitoa.

Päivittäinen tarve:

Pienet lapset.....	14,509 ltr.	
6—16 vuot. lapset	8,413 "	
vanhukset	881 "	
sairaskortit	5,086 "	
ryhmäkortit	<u>3,572 "</u>	32,461 ltr.

Muut asukkaat

0.1 ltr. päiv.	15,000 ltr.
0.3 " "	45,000 "
0.5 " "	75,000 "

eli yhteensä, 5 % lisättynä maidonhukan korvaamiseksi, eri vaihtoehtojen mukaan, tasaluvuin

päivää kohti.....	50,000 ltr. (0.1 ltr.)
" "	80,000 " (0.3 ")
" "	113,000 " (0.5 ")

Elintarvetoimiston varastot.

	31/10 1917	31/10 1918
Jauhoja	278,120 kg	—
Perunajauhoja	147,212 "	—
Ryynejä	85,192 "	—
Silliä	1,000 tynnyriä	800 tynnyriä à 110 kg
Silakkaa	2,000 "	700 " " 120 "
Perunia	30,000 hl	—
Lihaa	700,000 kg	n. 200,000 kg
Sokeria	40,000 "	25,000 "
Kuivattuja vihanneksia	—	80,000 "
Hapankaalia	—	400 tynnyriä à 65 kg
Leikkopapuja	—	350 " " 240 "
Valkokaalia	—	100,000 kg
Nauriita	—	800,000 "

Kansanravintohallituksen arviolaskelma tarvitsemistaan tärkeimmistä elintarpeista kulutuskautena $1/12$ 1918— $1/7$ 1919.

Perunia	18,000	hl
Herneitä	110,000	kg
Kauraryynejä	100,000	”
Ruisjauhoja	50,000	”
Ohrajauhoja	20,000	”
Lihaa	10,000	”
Keittorasvaa	2,000	”

Ylläolevat määrät kauraryynejä ja ruisjauhoja annetaan leipäkortteja vastaan ja sisältyvät niin muodoin Elintarvetoimiston ylläesitettyihin laskelmiin leipäainesten tarpeesta, jota vastoin ohrajauhot, 20,000 kg, jotka tarvitaan ruuan valmistukseen, eivät sisälly Toimiston laskelmiin.

Kansanravintohallituksen varastot vuosina 1917 ja 1918.

	Syys—marraskuulla 1917 ostettiin varastoon.	Marraskuussa 1918 varas- tossa.
Perunia	12,000 hl	3,500 hl
Lanttuja	5,000 ”	—
Nauriita	680 ”	—
Porkkanoita	12,000 kg	suurehkoja mää- riä säännöstelystä
Punajuurikkaita	1,350 ”	vapaita juurikas- veja on varas- tossa.
Sokerijuuria	2,000 ”	16,000: —
Kuivattuja juurikasveja	20,000 ”	—
Herneitä	40,000 ”	—
Perunajauhoja	20,000 ”	—
Kaurajauhoja	40,000 ”	—
Ohraryynejä	2,600 ”	—
Hapankaalia	30,000 ”	—
Sianlihaa	4,000 ”	—
Keittorasvaa	3,000 ”	—
Silakkaa 244 tynnyriä	(30,000 ”)	—

Kulutuskeskuksissa, eritoten Helsingissä, vallitsevasta elintarpeiden puutteesta on paljo kirjoitettu, samoin myös tämän puutteen syistä. Epäilemättä johtuu vallitseva elintarpeiden puute suureksi osaksi kotimaisten tuottajain haluttomuudesta asianomaisille elintarpeiden jaosta huolehtiville elimille luovuttaa säännöstelyn alaisia elintarpeita, kuten viljaa, lihaa, perunia y. m. ja kuluttajille myydä säännöstelystä vapaita elintarpeita. Mutta ei myöskään voi kieltää, että paljon on puutteellista virallisessakin elintarpeiden hankinnassa. Välinpitämättömyys ja puuttuva käsitys tilanteen vakavuudesta ovat viime aikoihin asti olleet ominaisia maaseudun elintarvelautakunnille, joille viljan kokoaminen ensi sijassa on ollut uskottuna. Mitään erikoista intoa niskottelevain kuluttajain saattamisessa rangaistukseen rikkomuksista elintarvelakeja vastaan ei liioin ole ollut havaittavissa. Mutta ei Elintarvetuontikuntakaan ole kyllin pontevasti käyttänyt sitä suurta valtaa ja oikeutta, minkä valtio kotimaiseen elintarpeiden hankintaan nähden on antanut Tuontikunnalle.

Ne moninaiset rajoitukset, jotka rasittavat yksityistä tuontia ulkomailta, lisäävät myös Komitean käsityksen mukaan osaltaan elintarvepulaa. Se tuontijärjestelmä, jota nykyään noudatetaan, on lyhyesti seuraava: Hankinta on keskitetty Elintarvetuontikuntaan, joka aikoinaan perustettiin huolehtimaan viljan tuonnista Venäjältä. Tuontikunnalle tällöin myönnetty yksinoikeus ulotettiin sittemmin useimpien elintarpeiden tuontiin muistakin maista. Joskin tuontikunnan yksinoikeus tuontiin nähden alkujaan on ollut oikeutettu, on sen nykyään katsottava olevan omiaan vaikeuttamaan elintarpeiden hankintaa maahan. Tämän väitteen tueksi mainittakoon, että ulkomailta tuotaessa säännöstelystä vapaita tavaroita yleensä menetellään niin, että kaupungin Elintarvetuontikunnalle ja muille järjestöille sallitaan siirtää tavaramääriä, jota vastoin Tuontikunta, takaamatta tavarahan hyvyyttä tai sitoutumatta vastaamaan kuljetusvaaroista, ostajalta kantaa täyden maksun. Edelleen mainittakoon, että Tuontikunnan maahan tuottamia tavaroita on tarjottu kaupan korkeampiin hintoihin, kuin mitä ostajan suoranaisen tarjouksen nojalla olisi tarvinnut maksaa, jos hänellä olisi ollut oikeus itse tuottaa tavarahan maahan. Usein on niin ikään tapahtunut, että Tuontikunnan eri jäsenet ovat samanlaisesta tavarasta vaatineet eri, varsin vaihtelevia hintoja.

Harkitessaan niitä toimenpiteitä, joihin olisi ryhdyttävä mainitun ja muiden tuontia rasittavien epäkohtien poistamiseksi, on Komitea tullut siihen käsitykseen, että Elintarvetuontikunnan monopoliasema olisi tuntuvasti muutettava. Tuontikunnan monopoliasema olisi säilytettävä ainoastaan sellaisten elintarpeiden, ensi sijassa viljan, tuontiin nähden, jotka vientimaassa ovat säännöstelyn alaisia, jota vastoin muiden tavarain, kuten sokerin, kahvin, juurikasten ja vihannesten, makkaran y. m. tuonti olisi tehtävä vapaaksi, mikäli säännöstely asianomaisissa maissa sen sallii. Ellei tämä voisi tulla kysymykseen, olisi ainakin suurempain kulutuskeskusten elintarveviranomaisen sallittava Tuonti-

kunnan sivutse itse suoraan tuottaa tarpeelliset määrät. Joka tapauksessa näyttää kohtuudenmukaiselta, että Tuontikunta, joka ei suinkaan työskentele korvauksetta, velvoitettaisiin kantamaan vastuun niistä ostoista, jotka ovat syntyneet sen välityksellä.

Kuten yllä huomautettiin, on Komitea sitä mieltä, että Tuontikunnan monopolioikeuteen viljakauppaan nähden ei olisi kajottava. Kuitenkin näyttää tarpeen vaatimalta, että valtion puolesta järjestetään Tuontikunnan ja sen jäsenten toiminnan valvonta.

Mitä sitten tulee kotimaiseen elintarpeiden hankintaan, on sekin viime aikoihin asti ollut uskottuna Tuontikunnalle, joka tästä on kantanut korvausta Smk 0:30 kg:lta hankittua viljaa. Tuontikunnan tavasta suorittaa tämän tehtävänsä olisi tosin erinäistä muistutettavaa, mutta kun kotimainen hankinta nyttemmin on siirretty Hallituksen perustamaan viljakonttoriin, joka toimittaa leipäviljaa Helsingin Elintarvetoimistollekin, jääköön asia sen varaan. Komitea toivoo, että Viljakonttorin on onnistuva vihdoin tuottajilta koota tarpeelliset viljamäärät ja rajoittuu tässä yhteydessä huomauttamaan vain seuraavasta seikasta: Kuten tunnettua on hernesato takavarikoitu ja tuottajat ovat oikeutetut erottamaan sadosta osan omiksi tarpeikseen. Mutta ylijäämän käytöstä ei ole mitään määräyksiä annettu. Komitea pelkää, että tästä on tuloksena se, että kun mainittu ylijäämä on otettava käytettäväksi, se useimmissa tapauksissa on hävinnyt. Asian valaisemiseksi huomauttatakoon, että Tuontikunnan tähän asti ei ole onnistunut vuoden sadosta hankkia enempää kuin kaikkiaan 12,000 kg herneitä.

Hallituksen viljakonttorin perustamista tarkoittava toimenpide, jonka konttorin tehtävänä olisi viljavarain kokoaminen kotimaassa, osottaa, että viljanhankinta edelleenkin on jäävä monopolisoiduksi. Kaikki yritykset hankkia Elintarvetoimistolle ja yksityisille yhtymille mainitun tavaran ostolupia torjuttaneen niin muodoin epäilemättä vastedeskin. Näin ollen ei Komiteakaan ole katsonut syytä olevan tehdä mitään ehdotusta asiassa.

Harkitessaan keinoja elintarpeiden saannin lisäämiseksi kaupungissa on Komitea tullut siihen käsitykseen, että perunakauppa olisi tehtävä vapaaksi tai että perunain kuljetuskielto rautateitse viimekuluneen marraskuun 26 p:ltä olisi kumottava. Tämän tueksi huomauttatakoon, että perunain vähäinen säilymiskyky ja mainitun tavaran pilaantumisvaara eritoten tänä vuonna ovat omiaan edistämään tämän tavaran esillesaamista kohtuullisiin hintoihin.

Lihan hankintaan nähden ei Komitea ole katsonut syytä olevan esittää mitään lausuntoa, koska tämä hankinta äskettäin toimeenpannun teuraseläinten pakko-oton johdosta näyttää toimivan jotenkin tyydyttävästi.

Mitä lopuksi tulee maidon hankintaan, ei tämän ravintoaineen tuonti kaupunkiin sen pahempi täytä edes vähintäkään tarvetta, päivittäinen tarve kun, niin yllä mainittiin, Elintarvetoimiston laskelmien mukaan on 113,000

litraa (0.5 litr. henkeä kohti, lukuunottamatta lapsia, vanhuksia ja sairaita), kun taas tuonti voidaan arvioida 20,000—25,000 litraksi. Onko odotettavissa parannusta tähän olotilaan Hallituksen näinä päivinä päättämistä erinäisistä toimenpiteistä voi- ja maitotalouden alalla, on vaikeata arvata.

Yleisenä toivomuksena katsoo Komitea lopuksi olevan lausuttava, että kulutuskeskuksille, katsoen niiden maaseudun rinnalla verrattomasti epäedullisempaan asemaan, myönnettäisiin etusija erinäisiä maahan tuotuja elintarpeita jaettaessa, kuten sokeria, kahvia, riisirynejä, marmelaadia y. m., jotka jonkin verran korvaavat leipäviljan puutteen.

Edellä lausutun kooten on Komitealla kunnia ehdottaa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät tehdä Hallitukselle esityksen siitä

että Elintarvetuontikunnalle myönnetty yksinoikeus ulkomailla säännöstelystä vapaiden elintarpeiden maahantuontiin lakkautettaisiin, tai että, jollei tähän voitaisi suostua, Helsingin Elintarvetoimistolle myönnettäisiin oikeus Tuontikunnan ohella itse tuoda maahan sellaisia tavaroita;

että Elintarvetuontikunnan toiminta asetettaisiin valtion valvonnan alaiseksi;

että Hallitus ottaisi harkittavakseen, eikö perunain kauppaa voitaisi tehdä vapaaksi tai perunain kuljetusta rautateitse koskevaa kieltoa kumota; sekä

että kulutuskeskuksille myönnettäisiin maahan tuotuja elintarpeita, kuten sokeria, kahvia, marmelaadia y. m. s. jaettaessa etusija maaseutuun verraten.

Helsingissä, joulukuun 11 p:nä 1918.

Axel Charpentier.

Ossian Aschan.

Mauri Honkajuuri ¹⁾.

Henrik Ramsay.

Bruno Breitholtz ¹⁾.

Otto Walmari ¹⁾.

K. Rein.

¹⁾ Poissa tarkistuksesta.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Valiokunnan mietintö siitä, miten kaupungin vakinaisia tuloja voitaisiin tuntuvasti lisätä.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin kaupungin viime vuoden meno- ja tulosääntöehdotuksen perusteluissa huomautti Rahatoimikamari, että kaupunginviranomaisten tulisi hyvissä ajoin kiinnittää huomionsa kaupungin raha-asiaan tilaan ja suunnitella, miten luotto-olot olisi vastedes järjestettävä. Ei kuitenkaan olisi mahdollista eikä oikein suunnata kaupungin rahahallintoa etusijassa lisätyn luoton käyttämiseen, vaan olisi huomio kiinnitettävä toiseen suuntaan. Olisi koetettava lisätä kaupungin tuloja eikä velkoja. Verotuskin on keino, jota olisi käytettävä erittäin varovasti, sillä kokemus on osottanut, kuinka helposti tätä keinoa väärinkäytetään ja mitä taloudelliselta kannalta vaarallisia seurauksia liiallisesta verotuksesta voi koitua. Rahatoimikamari oli sentähden ajatellut, että kysymys, miten kaupungin niin sanoaksemme vakinaisia tuloja voitaisiin tuntuvasti lisätä, olisi otettava kaikin puolin ja perin pohjin tutkittavaksi, sekä esitti tähän nähden, että Kaupunginvaltuusto päättäisi asettaa komitean kysymystä selvittämään ja Valtuustolle antamaan ehdotusta siitä.

Rahatoimikamarin esityksen johdosta päätti Kaupunginvaltuusto asettaa valiokunnan, johon valittiin herrat Ferd. von Wright puheenjohtajaksi, J. K. Paasikivi sekä allekirjoittaneet Gunnar Bengelsdorff ja Yrjö Harvia, minkä ohessa Rahatoimikamari edustajakseen valitsi allekirjoittaneen Ivar Lindforsin. Kuluvana syksynä on herrat von Wright ja Paasikivi vapautettu mainitusta tehtävästä ja heidän sijaansa valittu allekirjoittaneet Julius Tallberg ja Georg^s Estlander, joista valiokunta on jälkimäisen valinnut puheenjohtajakseen.

Valiokunta on alustavasti käsitelleessään esillä olevaa kysymystä havainnut sen erittäin laajaksi. Sen ratkaiseminen myönteiseen suuntaan voisi epäilemättä tuntuvasti lisätä kaupungin tuloja ja siten helpottaa budjetinjärjestelyä ja kaupungin raha-asiaan hoitoa. Tämä kysymys on kuitenkin, niinkuin sanottu, laaja sekä laadultaan niin monivivahteinen ja vaikea ratkaista että, jos valiokunta kävisi perin pohjin tutkimaan ja asiallisesti pun-

nitsemaan kaikkia tässä kohden kysymykseen tulevia tulolähteitä sekä selvittämään kaikkia tähän kuuluvia seikkoja, kuluisi melko pitkä aika, ennenkuin tehtävä voitaisiin ratkaista ja saavutetut tulokset esittää. Näihin seikkoihin nähden on valiokunnassa esiintynyt eri mielipiteitä sen työohjelmasta.

Toiselta puolen on huomautettu, että valiokunnan tulisi noudattaa Kaupunginvaltuuston antamaa ohjetta ja käydä seikkaperäisesti tarkastamaan kysymystä koko laajuudessaan, tarkoin tutkia olemassa olevia tulolähteitä sekä ottaa käsiteltäväksi kysymyksiä, jotka voisivat johtaa uusien tuloryhmäin osottamiseen. Eritoten olisi, niin on huomautettu, perin pohjin tutkittavaksi otettava kysymys, eikö kunnallisen verojärjestelmän uudistus olisi olojen vaatima, koska kaupungin hallinto siten ehkä saisi tilaisuuden tuntuvasti lisätä kertyvään verotusvarain määrää.

Toiselta puolen on huomautettu, että ei ainoastaan kaupungin tuloja voitaisi tuntuvasti lisätä, vaan myös sen menoja melko paljon vähentää ottamalla tähänastista enemmän kunnallisten asiain hoidossa käytäntöön liikeperiaatteet. Kunnallishallinto olisi sentähden tarpeen mukaisesti uudistettava mainittuun suuntaan. Tällä keinoin luultavasti päästäisiin turvautumasta uusiin vero- ja muihin niiden tapaisiin tulolähteisiin, mikä olisi kaupungin asukkailla suotuisaa, koska tuollaiset korotetut kaupungin välilliset tulot rasittavat kunnan jäseniä ja heidän veronmaksukykyään. Valiokunnan jäsenten enemmistö onkin yhtynyt viimeksi mainittuun käsitykseen.

Valiokunnan mielestä ei sentähden ole vältettävissä, että esillä oleva kysymys tärkeiltä kohdin koskettaa kunnallishallinnon nykyistä järjestystä ja sen uudistamisessa noudatettavia periaatteita. Valiokunnalta ei tosin ole tässä jäänyt huomaamatta, että hallituksen asettamassa komiteassa nykyään lienee tekeillä ehdotus maamme kaupunkien kunnallishallinnon uudesti järjestämiseksi. Mutta osin saanee olettaa pitkänlaisen ajan kuluvan, ennenkuin mainittu komitea saa työnsä suoritetuksi ja mietintönsä valmiiksi, osin voi hyvillä syillä edellyttää, että mainittu mietintö tulee laadittavaksi laajemmalla pohjalla ja enemmän kiinnittämällä huomiota yleisiin kunnallispoliittisiin näkökohtiin, kuin mitä esillä oleva asia pääkaupungin osalta vaatii. Valiokunta ei sentähden myöskään ole katsonut vastamainittujen seikkain perustelevan tämän erikoiskysymyksen käsittelyn lykkäämistä epämääräiseen aikaan.

Huomioon ottaen edellä lausutun on valiokunta, mitä tähän kuuluvain seikkain perinpohjaisen tutkimuksen muotoon tulee, ollut sitä mieltä, että sellainen tutkimus olisi toimitettava, mutta ettei olisi asialle hyödyksi eikä eduksi, jos tämän työn suorittaisi monijäseninen valiokunta, vaan olisi se mieluummin annettava toimeksi yhdelle ainoalle henkilölle, joka muodostaisi „yhdenmiehenkomitean“. Tämän henkilön, jolle mainittu tehtävä siten annettaisiin, tulisi käyttää aikansa ja työnsä tämän suuren työohjelman suorituk-

seen ja hänen tulisi saada sama toimivalta, mikä on Valtuuston valiokunnilla, toisin sanoen oikeus tarpeen vaatiessa kääntyä kaupunginviranomaisten, hallitusten ja yksityisten toimihenkilöjen puoleen sekä, jos tarve vaati, käyttää asiantuntijoita ja avukseen asettaa tarpeellisen henkilökunnan sekä käyttää siihen tarpeellista määrärahaa. Tätä tietä saavutettaisiin selväpiirteisempi suunnitelma ja työ saataisiin nopeammin ja varmaankin onnellisemmin loppuun suoritetuksi, kuin jos kysymyksen valmistelun toimittaisi monijäseninen valiokunta, jolta tuskin voisi vaatia näin aikaavievää, kuukausia, ehkäpä vuosiakin kestäväää voimaperäistä työtä. Tällä ei valiokunta ole tahtonut lausua, ettei tuonnempana, kun selvitys asiasta ja ehdotuksia myönteisiksi toimenpiteiksi on olemassa, olisi asetettava valiokuntaa edelleen tarkastamaan asiantuntijan esittämiä ehdotuksia. Samaan tapaan on alustavat työt suoritettu esimerkiksi kun oli käytävä uudesti järjestämään Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitosta.

Tietystikin koituisi asian järjestämisestä edellä mainitulla tavalla kaupungille kustannuksia, mutta tähän seikkaan ei valiokunnan mielestä olisi pantava ratkaisevaa merkitystä, koska työn tuloksesta epäilemättä on odotettavana Helsingin kaupunkikunnalle huomattavia sekä taloudellisia että hallinnollisia etuja. Vaikka tarvittaisiinkin niin tuntuva määräraha kuin 75,000 markkaa, jonka summan valiokunta on likimäärin laskenut käyvän tarpeelliseksi ja joka sentähden olisi annettava puheena olevaan tarkoitukseen käytettäväksi, ei kaupunginhallinnon näy olevan tätä kartettava, koska tuo rahamäärä voitaisiin saada monin kerroin takaisin, jos esillä olevan kysymyksen onnellinen ratkaisu saavutettaisiin valiokunnan ehdottamaa tietä.

Kysymyksen keskeinen ja ehkä vaikein osa koskee sopivan ja halukkaan henkilön saamista tähän pulmalliseen ja paljotoiseen tehtävään. Kaupungin virkamiesten keskuudesta ei valiokunnan käsityksen mukaan ole tähän tehtävään sopivaa henkilöä etsittävä jo siitäkään syystä, että tämän toimihenkilön suhtautuminen kaupungin viranpitäjiin vaatisi etusijassa valitsemaan tähän tehtävään henkilön kunnallisten virkamiesten piirin ulkopuolelta. Valiokunta rohkeneekin toivoa, että niiden henkilöjen joukossa, joilla on käytännöllistä kokemusta taloudellisella alalla ja avoin silmä kunnallistaloudellisissa ja kunnallishallintoa koskevissa kysymyksissä, voidaan tähän tehtävään saada joku, joka olisi sopiva ja samalla halukas edellä mainitulla tavalla avustamaan kaupungin taloushallinnon uudesti järjestämistä siihen suuntaan, että kunnaan tuloja voitaisiin tuntuvasti lisätä ja sen menoja mikäli mahdollista supistaa.

Edellä esitetyillä perusteilla on valiokunnalla kunnia ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

antaa asiantuntevan henkilön toimeksi Valtuustolle laatia ehdotuksen Helsingin kaupungin taloushallinnon uudesti jär-

jestämiseksi siihen suuntaan, että kaupungin tuloja voidaan tuntuvasti lisätä ja sen menoja mikäli mahdollista supistaa; sekä

antaa Valmisteluvaliokunnan toimeksi tehdä sopivan henkilön kanssa sopimuksen mainitun työn suorittamisesta sekä Kaupunginvaltuustolta kankkia tähän tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan.

Helsingissä, joulukuun 11 päivänä 1918.

Georg Estlander.

Gunnar Bengelsdorff.

Yrjö Harvia.

Ivar Lindfors.

Julius Tallberg.

Esitys kaupungin viranpitäjille maksettujen kalliinajanlisäysten perusteiden muuttamisesta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

Palkkalautakunnalta.

Kokouksessaan viime lokakuun 8 päivänä on Kaupunginvaltuusto päättänyt käskeä Palkkalautakunnan ennen kuluvan vuoden loppua Valtuustolle antaa ehdotuksen niiksi kalliinajanlisäysten muutetuiksi perusteiksi, joita kenties johtuu edellä mainitussa kokouksessa vahvistetusta yleisestä palkanjärjestelystä. Tämän johdosta on Lautakunnalla kunnia esittää seuraavaa:

Hiljattain vahvistetun palkanjärjestelyn johdosta ovat kaupungin miltei kaikkien viranpitäjien palkat kohonneet, joten olisi ajateltavissa nykyisten kalliinajanlisäysten vähentäminen. Mutta kun toiselta puolen kaikkien tarvikkeiden hinnannousua on miltei herkeämättä jatkunut, siitä lähtien kun nykyään maksetut kalliinajanlisäykset viime kesäkuussa hyväksyttiin, ei mainittava kalliinajanlisäysten vähentäminen vielä näytä mahdolliselta. Lautakunnan täytyy päin vastoin tuonempana esitettävillä syillä ehdottaa kalliinajanlisäyksen korottamista eräissä palkkaluokissa, joita kalliinajanlisäysten viime järjestelyssä ei otettu huomioon. Kohta kun olot sallivat keventää kaupungin kannettavaa kalliinajan rasitusta, on Lautakunta Valtuustolle tekevä tästä johtuvan esityksen.

Kalliinajanlisäysten laskemisessa nykyään noudatetut perusteet (*Pain. asiakirj. N:o 9 vuodelta 1918*) rakentuvat niinkuin tunnettu siihen, että kaupungin viranpitäjät on kuukausipalkkainsa määrän mukaan jaettu 14 palkkaryhmään, niin että enintään 650 markkaan kohoavat palkkamäärät luetaan 13 eri ryhmään 50 markan askelin sekä 650 markkaa suuremmat palkat yhteen ainoaan ryhmään. Kussakin palkkaryhmässä jaetaan viranpitäjät edelleen elatusvelvollisuutensa mukaan 4 eri elatusryhmään, niin että eri ryhmiin luetaan viranpitäjät, joilla paitsi itseään on elätettävänä enintään 1 henki, 2—3 henkeä, 4—5 henkeä tai vähintään 6 henkeä. Tällä tavoin saadaan kaikkiaan kokonaista $14 \times 4 = 56$ eri ryhmää. Kalliinajanlisäys kussakin näissä ryhmissä on vakainainen, mutta vaihtelee ryhmästä toiseen. Nämä vaihtelut taas perustuvat olennaisesti siihen prosenttilaskelmaan, jota aikaisemmin on noudatettu laadittaessa kalliinajanlisäystauluja (*Pain. asiakirj. N:o 52 vuodelta 1917*), jota prosenttilaskelmaa kuitenkin myöhemmin (*Pain. asiakirj. N:o 55 vuodelta 1917*) on muutettu sikäli, että

kullekin ryhmälle on merkitty määräraimen kalliinajanlisäys, jota menettelyä on, niin kuin edellä mainittiin, noudatettu myöskin nykyään voimassa olevain taulujen laadinnassa.

Tarkoin soveltaessa aikaisempain perusteiden pohjana olevaa prosenttilaskelmaa kiintyy huomio eritoten eräitten huippukohtain esiintymiseen. Niinpä antavat esimerkiksi lokakuun 1 päivästä 1916 lähtien noudatettaviksi hyväksytyt perusteet (*Pain. asiakirj. N:o 55 vuodelta 1916*) tulokseksi, että ne ensimmäisen elatusryhmän viranpitäjät (elätettävänä, paitsi itseä, enintään 1 henki), joilla on 225 markan kuukausipalkka, saavat suuremman kalliinajanlisäyksen kuin kaikki muut parempi- tai huonompipalkkaiset, joilla on samanlainen elatusvelvollisuus. Toisessa elatusryhmässä antaa 275 markan palkka suurimman kalliinajanlisäyksen, kolmannessa ja neljännessä ryhmässä taas 325 ja 375 markan kuukausipalkka. Nämä tosiasiat ovat välittömiä matemaattisia seurauksia perusoletuksista, mutta käytännöllisen elämän kannalta katsottuina eivät ne ilman muuta esiinny täysin selvinä. Nykyään noudatettavissa kalliinajanlisäystauluissa on kaikki neljä huippukohtaa sovittamalla sijoitettu samaan paikkaan, nimittäin 301—350 markan palkkaryhmään. Toinen silmäänpiستävä seikka on, että elatusapumaksu tuntuvasti kohoaa kuukausipalkan kohotessa määrärajaan asti. Tätäkin apumaksujen määrän erilaisuutta on myöhemmin jossain määrin tasoitettu, ja nykyään noudatettavissa tauluissa on elatusapumaksu vähemmän kuin 600 markan kuukausipalkkaa nauttiville miltei sama kaikissa palkkaluokissa, mutta vähenee sitten korkeammissa palkkaluokissa.

Lopuksi on merkittävänä tuntuva haitta tai »vääräisy», jommoinen aina ilmenee asteikoissa tai tauluissa, joiden laadinnassa on perusteina käytetty palkkaryhmiä vakinaisin prosenttimäärin tai vakinaisin summin kussakin eri ryhmässä, se nimittäin että kahden ryhmän rajalla syntyy äkillisiä hyppäyksiä kalliinajanlisäysmäärästä toiseen. Aikaisemmin käytetyissä asteikoissa esiintyy kokonaisen 45 markan määräinen kalliinajanlisäyksen vähennys tai lisäännys pohjapalkan muuttuessa ainoastaan markan; nykyisessä asteikossa ei kuitenkaan ole 25 markkaa suurempia erotuksia.

Siihen nähden mitä edellä on lausuttu nykyään voimassa olevista perusteista, ja kun sekä hiljattain toimeenpannun palkanjärjestelyn johdosta on tarpeellista laskea uudestaan kaikki kalliinajanlisäykset että myös kaupungin viranpitäjien keskuudessa erinäisistä syistä toimeenpanna uusi tiedustus sekä kun sitä paitsi, Palkkalautakunnan mielestä, kalliinajanlisäyksiin olisi tehtävä oleellinen muutos, jotta nekin palkkaryhmät, jotka kalliinajanlisäyksiä viimeksi korotettaessa sivuutettiin, pääsisivät parempaan asemaan, on Lautakunta halunnut Kaupunginvaltuuston tukeutuvaksi antaa ehdotuksen nykyään voimassa olevain perusteiden muuttamiseksi.

Ensinnä otetaan huomioon palkkaussäännössä luetellut ja pitäjänsä päätoimena olevat virat.

Edellä on jo huomautettu, että kalliinajanlisäysasteikkojen kehitys on käynyt siihen suuntaan, että eri palkkaryhmät saisivat yhtäläisen elatusavun. Lautakunnan mielestä on syytä ottaa tämä huomioon, ja ehdottaa Lautakunta tässä kohden nouda-

tettavaksi täydellistä yhtäläisyyttä eli että apumaksu määrätään viranpitäjälle vuosirahasäännön mukaan tulevaan palkkamäärään katsomatta.

Nykyään kohoaa elatusapumaksu samalla määrällä, olipa palkansaajan elätettävänä yksi tai kaksi henkeä. Lautakunnan mielestä olisi oikeampaa määrätä apumaksu erisuuruiseksi näissä kumpaisessakin tapauksessa.

Kun apumaksu nykyisten perusteiden mukaan kohoaa ensimmäisestä toiseen elatusryhmään siirtyessä miltei aivan samalla määrällä kuin toisesta kolmanteen ryhmään siirtyessä — jos erottaa luvusta 600 markkaa suuremman kuukausipalkan saajat — on syytä tässäkin kohden saattaa käytäntöön täydellinen yhtäläisyys. Tämän johdosta olisi elatusapumaksu saman määräinen kutakin henkeä kohti, siihen katsomatta onko viranpitäjällä, paitsi itseään, elätettävänä 2, 3, 4 tai vielä useampia henkiä. Tämä määräsomma on sopiva vahvistaa likimittäin nykyään maksettavain apumaksujen mukaisesti. Silmäys nykyään noudatettavaan asteikkoon osottaakin, että vähintään 5 hengen lisä elatuksensaajain lukuun antaa useimmissa ja kokoonsa nähden huomattavimmissa palkkaluokissa tulokseksi 135—150 markkaa; ainoastaan korkeampaa palkkaa nauttivat, joiden lukumäärä kuitenkin on verraten vähäinen, saavat 100 markan apumaksun. Lautakunta on sentähden päättänyt ehdottaa sanotun apumaksun 30 markaksi kutakin henkeä kohti.

Elatusvelvollisuus olisi Valtuuston nimenomaisella päätöksellä vahvistettava käsittämään laissa säädetyn elatusvelvollisuuden, kuitenkin niin että elatusapumaksua annettaisiin lapsille, jotka eivät vielä ole täyttäneet 18 vuotta. Sen ohessa olisi Palkkalautakunnalle varattava mahdollisuus hellittävässä poikkeustapauksissa harkintansa mukaan myöntää elatusapumaksua muullekin perheenjäsenelle, jonka toimeentulo miltei kokonaan riippuu viranpitäjän työstä.

Elatusapumaksua ei annettaisi siinä tapauksessa, että viranpitäjällä, paitsi itseään, on elätettävänä vain yksi henki, vaan käsittäisi ensimmäinen elatusluokka samoinkuin tähänkin asti viranpitäjän yksinään tai sen lisäksi vielä vaimon tai jonkin muun henkilön, jota viranpitäjä on velvollinen elättämään. Tämän ryhmän kokoonpanon pysyttäminen emallaan saattaa mahdolliseksi vertailun nykyään noudatettavan ja uuden asteikon kesken, mihin vielä tulee lisäksi se seikka, että tämä ryhmä käsittää tuntuvasti enemmän kuin puolet kaikista viranpitäjistä — vuonna 1916 toimitetun tutkimuksen mukaan noin 64 % koko lukumäärästä — ja että siinä maksetut kalliinajanlisäykset ovat koko kalliinajanasteikon perustuksena.

Näitä perustavia kalliinajanlisäyksiä määrätessään on Palkkalautakunta ottanut huomioon sen ohjeen, mikä kalliinajanlisäyksiin nähden on saatavissa eri aikoina noudatetuista asteikoista. Kalliin ajan kärjistymisen vaatima ja saavutettuun kokemukseen perustuva näiden asteikkojen uudesti muodostelu on nimittäin johtanut siihen, että lisäys yhdistetään vakinaisesta, kaikissa palkkaryhmissä samansuuruisesta määrästä sekä palkan mukaan vaihtelevasta kalliinajan apumaksusta, joka kuitenkin ylemissä palkkaluokissa pysyy samana. Tuollaisen vakinaisen määrän ehdottaa Lautakunta edelleenkin pysytettäväksi asteikossa.

Vaihtelevaan apumaksuun nähden käy asteikoista selville seuraavaa. Huhtikuun 1 päivään 1917 asti eivät tässä puheena olevaan elatusvelvollisten ryhmään kuuluvat, yli 400 markan kuukausipalkkaa nauttivat viranpitäjät saaneet ensinkään kalliinajanlisäystä, mutta mainitusta päivästä lähtien ovat kaupungin kaikki palkansaajat tulleet semmoisesta lisäyksestä osallisiksi. Sen määrä on huhtikuun 1 päivän 1917 ja huhtikuun 1 päivän 1918 välisenä aikana käytettyjen kolmen asteikon mukaan ollut ainoastaan hiukan vähempi sitä korkeinta määrää, mihin kalliinajanlisäys on noussut alemmissa palkkaluokissa kohoavine pohjapalkkoineen. Huhtikuun 1 päivänä kuluu vuotta kalliinajanlisäyksiä korotettaessa korkeampipalkkaiset virkamiehet sivuutettiin ja saivat tyytyä aikaisempaan 200 markan määrään, samalla kun alemmpipalkkaisten lisäystä korotettiin, niin että se eräissä tapauksissa nousi 325 markkaan kuukaudessa. Tähän on, Palkkalautakunnan käsityksen mukaan, aikaansaattava muutos. Kaupungin oman edun vuoksi on nimittäin niille viranpitäjille, jotka hoitavat vaativampia tehtäviä, taattava semmoinen kalliinajanlisäys, että kaupunki voi pysyttää heidät palevluksessaan, sillä heidän suorittamansa työ on mitä tärkein säännölliselle ja menestykselliselle toiminnalle kaupungin lukuisissa hallintoaaroissa. Sitä paitsi on muistettava, että kalliinajanlisäyksen korottaminen korkeampipalkkaisille ei tuota ylen suurta lisämenoa, sillä heidän lukumääränsä on verraten pieni. Lautakunta sentähden pyytää ehdottaa, että sitä suurinta määrää, mihin kalliinajanlisäyksen katsotaan saavan kohoavan pohjapalkan keralla nousta, ei vähennettäisi korkeampipalkkaisten osalta, vaan maksettaisiin entisen määrällisenä, mikä, niinkuin edellä mainittiin, on likimmittään ollut laita ennen huhtikuuta 1918 noudatettujen asteikkojen mukaan. Tämä korkein määrä on nykyään 325 markkaa ja alkaa pohjapalkan ollessa 301—350 markkaa. Suurin määrä on Lautakunnan mielestä edelleenkin oleva 325 markkaa, mutta kun pohjapalkat viime palkanjärjestelyn johdosta ovat tuntuvasti kohonneet, on sen sijaan palkka-asteikon yläraja korotettava, esimerkiksi 500 markan kuukausipalkkaan. Kalliinajanlisäyksen korotuksen vakinaisesta kalliinajanavusta, 200 markasta, korkeimpaan lisäykseen, 325 markkaan, ei tule nyt käydä porrasmaisina askelin, vaan suoraviivaisesti, mikä aikaansaadaan siten, että vaihteleva kalliinajanapumaksu määrätään vakioprosentiksi, 25 %:ksi pohjapalkasta, kunnes prosentittainen lisäys 500 markan pohjapalkan kohdalla nousee 125 markkaan ja kalliinajanlisäyksen kokonaismäärä samalla kohdalla $200 + 125 = 325$ markkaan, minkä jälkeen kalliinajanlisäystä on korkeammillekin pohjapalkkoille maksettava tämä vakinainen määrä. Kalliinajanlisäyksen laskeminen tiettyyn pohjapalkkaan käy siis päänsä yksinkertaisesti: lisätään 200 markkaan 25 % eli neljännes pohjapalkasta; kalliinajanlisäyksen kokonaismäärä ei kuitenkaan saa olla 325 markkaa suurempi.

Vertailun vuoksi pannaan tähän seuraava laskelma:

Pohjapalkka kuukaudessa	Kalliinajanlisäys	
	nykyinen	ehdotettu
Smk.	Smk.	Smk.
100: —	225: —	225: —
150: —	245: —	237: 50
200: —	265: —	250: —
250: —	285: —	262: 50
300: —	305: —	275: —
350: —	325: —	287: 50
400: —	300: —	300: —
450: —	275: —	312: 50
500: —	250: —	325: —
550: —	225: —	325: —
yli 550: —	200: —	325: —

Tästä taulusta näkyy, että ehdotuksen mukainen kalliinajanlisäys on eräissä tapkauksissa hiukan vähempi nykyisten perusteiden mukaista kalliinajanlisäystä. Tässä on kuitenkin huomattava, että viranpitäjien palkat ensi vuoden alusta kohoavat kahdella tavalla, nimittäin sekä välittömästi, hiljattain hyväksytyyn palkanjärjestelyn johdosta, että myös välillisesti, sen johdosta että korkeampi palkka myös tuottaa korkeamman kalliinajanlisäyksen, minkätähden palkkaedut kokonaisuudessaan ovat tammikuun 1 päivästä lähtien korkeammat kuin ennen palkanjärjestelyä maksettu palkka ynnä nykyisen asteikon mukaan annettu kalliinajanlisäys yhteensä.

Näidenkin seikkain valaisemiseksi esitetään alempana olevassa taulussa kuukausittainen pohjapalkka ennen palkanjärjestelyä, esim. kuluvan vuoden kesäkuulta, sille nykyisen asteikon mukaan maksettu kalliinajanlisäys sekä molempain näiden määrän summa, samoin kuin palkanjärjestelyssä korotettu pohjapalkka normaaliasteikon mukaan, tälle korotetulle pohjapalkalle tuleva kalliinajanlisäys ehdotetun asteikon mukaan sekä näiden molempain määrän summa eli kokonaispalkka.

Kuukausipalkka Smk.		Kalliinajanlisäys Smk.		Kokonaispalkka Smk.	
kesäk.	tammik.	kesäk.	tammik.	kesäk.	tammik.
100: —	150: —	225: —	237: 50	325: —	387: 50
150: —	220: —	245: —	255: —	395: —	475: —
200: —	290: —	265: —	272: 50	465: —	562: 50
250: —	355: —	285: —	288: 75	535: —	643: 75
300: —	420: —	305: —	305: —	605: —	725: —
350: —	480: —	325: —	320: —	675: —	800: —
400: —	540: —	300: —	325: —	700: —	865: —
450: —	595: —	275: —	325: —	725: —	920: —
500: —	650: —	250: —	325: —	750: —	975: —
600: —	760: —	200: —	325: —	800: —	1085: —

700: —	865: —	200: —	325: —	900: —	1185: —
800: —	970: —	200: —	325: —	1000: —	1295: —

Se palkka, jonka mukaan kalliinajanlisäys on laskettava, olisi selvän ja varman pohjan saamiseksi määrättävä palkkaussäämän osottamaksi alkupalkaksi, siihen lisäämättä enempää 5 ja 10 vuoden palveluksesta tulevia lisäkorotuksia kuin henkilökohtaisia etuja tai virkasivutulojakaan.

Jos palkkaukseen sisältyy luontoisetuja, on ne arvioitava suhtauttamalla rahapalkkaan, minkä jälkeen kalliinajanlisäys lasketaan kokonaispalkan mukaan ja siitä maksetaan ainoastaan se määrä, mikä tulee rahapalkan osalle. Asunto lämmityksineen voitaisiin siinä tapauksessa arvioida samoin kuin ikäkorotuksiakin laskettaessa 20 %:ksi, ja taas asunto lämmityksineen ynnä ruoka 66—70 %:ksi kokonaispalkasta. Ei kuitenkaan liene syytä nimenomaisella Kaupunginvaltuuston päätöksellä määrätä, millä tavoin ja mitä prosenttimääriä noudattamalla nämä laskelmat on tehtävä, sillä, kun rahapalkka asuntoon, lämpöön, valoon ja ruokaan liittyvänä useimmissa tapauksissa on saugen pieni, täytyy kalliinajanlisäystä määrätessä olla jonkin verran harkinnan varaa, jottei tulokseksi saataisi kohtuuttomalta tuntuvia määriä. Palkkalautakunnan olisi sentähden sallittava, niinkuin entisen kalliinajanlisäysvaliokunnankin oli laita, tässä kohden tehdä päätöksensä asianhaaran mukaan.

Mitä sitten tulee yhteismäärärahoista palkattuihin viranpitäjiin, täytyy pitää periaatteen vastaisena, että Kaupunginvaltuuston vahvistamia perusteita, jotka on laadittu silmällä pitäen palkkoja, jotka Valtuusto myös on vahvistanut maksettavaksi menosääntöön merkityistä viroista, sinänsä sovellettaisiin niihinkin viranpitäjiin, joiden palkkauksen muut viranomaiset määräävät. Tästä syystä tulisi Palkkalautakunnan, jonka johtosääntönsä mukaan tulee valvoa, että yhdenmukaisuutta noudatetaan yhteismäärärahoista maksettavia palkkoja määrätessä, olla oikeutettu näissäkin tapauksissa asianomaisen viranomaisen esityksestä määräämään kalliinajanlisäyksen. Kuitenkin lienee Valtuuston annettava Lautakunnalle yleinen ohje, joka velvoittaa Lautakunnan tässä kohden katsomaan, että kokonaispalkka oikein suhtautuu menosääntöön merkityistä viroista maksettuihin palkkoihin ja kalliinajanlisäyksiin.

Lopuksi on lyhyesti kajottava niihinkin virkoihin, joita hoidetaan sivutoimena. Näistä maksettava kalliinajanlisäys on tähän asti ollut määräprosentti itse palkasta, ja samaa menettelyä lienee vastedeskin noudatettava. Tämä prosenttimäärä oli huhitikuuhun 1917 asti 10 % ja on siitä lähtien ollut 15 %. Maimituista toimituksista maksettavia palkkioita on tosin, harvalukuisin poikkeuksin, palkanjärjestelyssä korotettu, mutta siihen nähden että rahan ostokyky on tuntuvasti vähentynyt siitä lähtien, kuin mainittua prosenttimäärää viimeksi korotettiin, ehdottaa Lautakunta, että tässä puheena olevia kalliinajanlisäyksiä maksettaisiin saman perusteen mukaan kuin edellä on ehdotettu päätöksiin nähden eli 25 %.

Lautakunta on nimikään saatavanaan olleiden tietojen pohjalla laskenut, mihin määrään tässä esitettyjen perusteiden mukaan maksettavat kalliinajanlisäykset kaik-

kiaan nousevat, ja saanut tulokseksi 510,000 markkaa kuukaudessa. Tästä määrästä tulee 73,000 markkaa niiden viranpitäjien osalle, joiden pohjapalkka on 500 markkaa tai enemmän kuukaudessa, ja 383,000 markkaa muiden viranpitäjien osalle; loput, 54,000 markkaa, on perheenelatusapumaksuja.

Edellä lausutun kooten on Palkkalautakunnalla kunnia ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi seuraavat

Helsingin kaupungin viranpitäjille maksettavia kalliinajanlisäyksiä koskerat määräykset.

1) Kaupungin menosääntöön merkityn, päätoimena olevan viran pitäjällä on oikeus 1919 vuoden alusta toistaiseksi saada *kalliinajanlisäystä*, jota maksetaan osin *vakinainen määrä*, osin *prosentittainen lisäys*, osin myös *perheenelatusapumaksuna* sillä tavoin kuin alempana sanotaan.

a) *Vakinainen määrä*, saman suuruinen kaikille, on 200 markkaa kuukaudessa, kuitenkin niin että, jos palkkaan sisältyy luontoisetujakin. Palkkalautakunnan asia on määrätä, minkä verran vakinaisesta määrästä on niiden osalta vähennettävä.

b) *Prosentittainen lisäys* luetaan 25 prosentiksi virasta kaupungin menosääntöön numerolleen merkityn käteisen alkupalkan määrästä, kuitenkin sillä rajoituksella että tämä lisäys ei saa olla 125 markkaa suurempi kuukaudessa.

c) *Perheenelatusapumaksua* annetaan siinä tapauksessa, että viranpitäjällä, paitsi itseään, on elätettävänä useampia kuin yksi henki, ja luetaan kunkin lisäksi olevan hengen osalle 30 markkaa kuukaudessa. Elatusvelvollisuuden laajuuteen nähden sovelletaan yleisen lain säännöksiä, kuitenkin siten että elatusvelvollisuus lapsiin nähden lakkaa vasta näiden täytettyä 18 vuotta ja että Palkkalautakunnalla on oikeus hellyttävissä tapauksissa harkinnan mukaan myöntää elatusapumaksua muunkin viranpitäjälle läheisen henkilön osalta.

2) Virka, jota on pidettävä sivutoimena, tuottaa oikeuden ainoastaan prosentittaiseen kalliinajanlisäykseen 1 kohdan b) momentissa mainitun laskuperusteen mukaan.

3) Yhteismäärärahoista palkatuille viranpitäjille määrää kalliinajanlisäyksen Palkkalautakunta asianomaisen viranomaisen esityksestä, ollen Lautakunnan siinä katsottava, että semmoiselle viranpitäjälle tuleva palkka ja kalliinajanlisäys yhteensä ovat kohtuullisessa suhteessa kaupungin menosääntöön merkityistä viroista maksettaviin palkkaetuihin.

Helsingissä, joulukuun 21 päivänä 1918.

Palkkalautakunnan puolesta:

A. L. Hjelmman.

Bertel v. Fieandt.

HELSINKI 1918,
SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJAPAINO OY.

Budjettivaliokunnan ehdotus kaupungin 1919 vuoden meno- ja tulosäntöä koskevasta asiasta.

Menot.

Valiokunta esittää,

että ensimmäiseksi eräksi ensimmäisen pääluokan eteen merkitään:

„Laskettu vajeus edelliseltä vuodelta Smk 13,500,000:—“, jota vastoin 15. P.L. II luvun kohdalle merkitty erä „Kaupungin 1917 vuoden tilinpäätöksen osottaman vajauksen täyttämiseen Smk 3,911,083:72“ poistetaan.

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Maistraatti.

Valiokunta esittää,

että Kaupunginvaltuuston joulukuun 10 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta kunnallispuormestarille merkitään palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 1,200 markkaa;

että palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta merkitään Maistraatin kumpaisellekin notaarille 480 markkaa eli yhteensä 960 markkaa;

että „Notaarin palkkaamiseksi Maistraatin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajain avuksi avioliittoasioita käsiteltäessä siviiliviranomaisen luona“ merkitään 1,200 markkaa;

että palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta merkitään yhdelle kaupunginpalvelijalle 348 markkaa; sekä

että virkalomain kustantamista varten olevaa määrärahaa korotetaan 300 markalla eli 5,300 markkaan.

Raastuvanoikeus.

Valiokunta esittää,

että oikeuspormestarille merkitään palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta 2,400 markkaa.

Erän „Palkkio 3 osastopuheenjohtajalle“ kohdalla on mainittava Kaupunginvaltuuston päätös marraskuun 26 päivältä 1918.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta on merkittävä:

„Viransijaisuuspalkkio 3 kuukaudelta yhdelle nuoremmalle oikeusneuvosmiehelle, 2,250 markkaa“; sekä

„Lisäpalkkio vanhemman oikeusneuvosmiehen W. F. Heimbürgerin viransijaiselle 4 kuukaudelta, 1,400 markkaa.“

Syyttäjistö.

Valiokunta esittää,

että 1 ylimäär. kaupunginviskaalille merkitään palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta 1,100 markkaa.

Ulosottolaitos.

Valiokunta esittää,

että määräraha virkaloman hankkimiseksi ensimmäiselle ja toiselle kaupunginvoudille korotetaan heidän kumpaisenkin osalta 400 markkaan ja sentähden merkitään yhteensä 800 markaksi;

että 1 rikostuomioiden toimeenpanijalle merkitään palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 400 markkaa; sekä

että uutena eränä merkitään „1 kassanhoitajatar, palkkaa 3,600 markkaa.“

Kolmas pääluokka.***Kunnallishallinto.*****Rahatoimikamari.**

Valiokunta esittää,

että palkkioksi 1 varapuheenjohtajalle, 5 jäsenelle ja 3 varajäsenelle merkitään, ensinmainitulle 50 ja jälkimmäisille kullekin 40 mk kultakin kokoukselta.

Jos tämä ehdotus hyväksytään,

vähennettäneen puheena olevaa menoerää 5,000 markalla.

Rahatoimikonttori.

Eräin „1 kassanhoitaja työväen palkanmaksuja varten“ ja „2 ekspeditööriä à 5,000: —“ kohdalla mainitaan Kaupunginvaltuuston päätös 17/12 1918.

Valiokunta esittää,

että Rahatoimikonttoriin perustetaan yksi uusi vanhemman kaupunginkirjanpitäjänvirka 9,000 markan vuosipalkoin.

Tilastokonttori.

Valiokunta esittää,

että „Toisen aktuaarin viransijaisen palkkaamiseksi 5 1/2 kuukauden aikana“ merkitään 3,850 markkaa.

Revisionilaitos.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1918 tekemän päätöksen mukaan tulee kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain puheenjohtajalle 500 markan ja neljälle inventtaajalle kullekin 400 markan palkkio, minkä johdosta

erää „Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat“ on vähennettävä 700 markalla.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta Valiokunta esittää,

että erä „2 reviisoria à 8,000: —“ muutetaan eräksi „3 reviisoria à 8,000: —“, joten määräraha kohoaa 8,000 markalla; sekä

että erää „Ylimääräiset apulaiset“ korotetaan 2,800 markalla.

Kunnan työnvälitystoimisto.

Erän „1 miesapulainen, 3,600: —“ kohdalla on mainittava Kaupunginvaltuuston päätös 26/11 1918.

Kunnan vuokralautakunta.

Valiokunta esittää,

että 2 puheenjohtajan palkkioksi merkitään 40 markkaa kultakin kokoukselta ja että erää siis vähennetään 1,500 markalla.

Suomen Senaatin marraskuun 26 päivänä 1918 tekemän päätöksen mukaan tulee kussakin vuokralautakunnassa olla 4 jäsentä. Tämän johdosta ja kun 25 markan palkkio kullekin jäsenelle kultakin kokoukselta on Lautakunnan oman ehdotuksen mukainen, esittää Valiokunta,

että palkkioiksi kumpaisenkin osaston 4 jäsenelle, lukien 25 markkaa kultakin kokoukselta, merkitään 15,000 markkaa.

Palkkalautakunta.

Näiden määrärahain kohdalla mainittaneen Kaupunginvaltuuston päätös
10/12 1918.

Neljäs pääluokka.***Palolaitos.***

Kaupunginvaltuuston joulukuun 10 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta

on nimikkeen „Palokalut ja kalusto“ kohdalla olevaa erää „2 hevosen ostoon“ vähennettävä 4,000 markalla.

Edellä mainitun Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti on

nimikkeen „Sekalaista“ kohdalle uutena eränä merkitävä: „Sairasvaunujen korjaukseen 2,000 markkaa“.

Viides pääluokka.***Poliisilaitos.***

Kun Rahatoimikamarin ehdotuksen pohjana ollut poliisimestarin laatimaa Poliisilaitoksen menosääntöehdotusta ei vielä ole ehditty esittää Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, esittää Valiokunta,

että kaupungin käteismaksu Poliisilaitoksen voimassa-pitöön merkitään Rahatoimikamarin ehdottamin määrin, sillä edellytyksellä että Valtuusto lähemmin tutkii ehdotuksen.

Kuudes pääluokka.

Yleiset rasitukset.

Majoituslautakunta.

Valiokunta esittää,

että sihteerille merkitään palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 200 markkaa ja vahtimestarille 10 vuoden palveluksesta 240 markkaa.

Seitsemäs pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Lihantarkastusasema.

Valiokunta esittää,

että palkankorotuksia merkitään kassanhoitajalle 5 vuoden palveluksesta $\frac{1}{9}$:stä 1919 lukien 150 markkaa, yhdelle triikiinientutkijalle 5 vuoden palveluksesta $\frac{1}{8}$:stä 1919 lukien 125 markkaa, 1 päiväkirjanpitäjälle 5 vuoden palveluksesta $\frac{1}{9}$:stä 1919 lukien 100 markkaa sekä 1 vahtimestarille 5 vuoden palveluksesta $\frac{1}{8}$:stä 1919 lukien 125 markkaa.

Edelleen päättäneen Kaupunginvaltuusto

kehottaa Terveydenhoitolaetakuntaa ottamaan harkittavaksi, eikö nykyään, lihantarkastusaseman toiminnan ollessa supistettuna, henkilökuntaa, eritoten triikiinientutkijain lukumäärää, kävisi vähentäminen.

Marian sairaala.

Tämän nimikkeen kohdalle

on portinvartijalle ja 1 desinfiomislaitoksen apulaiselle merkittävä palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta, edelliselle 150 ja jälkimäiselle 75 markkaa.

Kivelän sairaala.

Valiokunta esittää,

että erän „1 assistenstilääkäri, palkkaa 4,000 markkaa ja vuokratuloja 1,000 markkaa“ sijaan merkitään 1 alilääkäri samoin palkkaeduin; ja

että mainitun viran pitäjälle merkitään palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 500 markkaa;

että 1 osastohoitajattaren palkankorotus 5 vuoden palveluksesta, 165 markkaa, muutetaan palkankorotukseksi 10 vuoden palveluksesta, 330 markkaa; sekä

että 1 toimitsijan apulaiselle ja 1 vahtimestarille merkitään palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta, edelliselle 300 ja jälkimäiselle 150 markkaa.

Kahdeksas pääluokka.***Vaivaishoito.*****Vaivaishoitohallitus.**

Tämän luvun kohdalla

on 1 kamreerille merkittävä palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta 1,200 markkaa.

Kun Valiokunnan mielestä on maksettava palkkiota kultakin kokoukselta osastohallitusten 4 puheenjohtajalle kullekin 50 mk, 11 piirihoitajalle

kullekin 30 mk ja 9 muulle jäsenelle kullekin 25 mk sekä suljetun vaivaishoidon lautakunnan puheenjohtajalle 30 mk, 3 jäsenelle kullekin 25 mk ja keskuhallituksen 10 jäsenelle kullekin 25 mk ja kullakin näillä toimihenkilöillä on laskettu olevan 21 kokousta, esittää Valiokunta

että erää „Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jäsenille valmistelukokouksista“ korotetaan 15,000 markalla eli siis 25,000 markkaan.

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.

Nimikkeen „Kulla torpin lastenkoti“ kohdalla on mainittava Kaupunginvaltuuston päätös ^{17/12} 1918.

Sekalaista.

Valiokunta esittää,

että uusina Erinä merkitään „Pelastusarmeijalle köyhäin lasten ruokintaan 35,000 markkaa“ sekä „Köyhäin lasten työkotiyhdistykselle sen työkotien voimassapitoon kevääseen 1919 asti 41,000 markkaa“.

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Kansakoulut.

Valiokunta puoltaa Rahatoimikamarin budjettiehdotuksen siv. 161 tehtyä esitystä, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

kehottaa Kansakoulujohtokuntaa ottamaan harkittavaksi, eikä kansakoulujen taloudenhoitajatointen uudesti järjestäminen olisi tarpeen vaatima.

Kasvatuslautakunta.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta

on eräin „1 naistarkastaja, 3,600:—“ ja „4 naisopastajaa à 2,800:—“ sijaan merkittävä: „2 naistarkastajaa à 3,600:—“ ja „5 naisopastajaa à 3,000:—“, joten edellistä erää on korotettava 3,600 ja jälkimäistä 3,800 markalla.

Vastamainitun päätöksen johdosta on edelleen

„Ylimääräisten apulaisten“ palkkausmäärärahaa korotettava 3,000 markalla.

Kansanlastentarhat.

Kun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 17 päivänä 1918 vakuutti kansanlastentarhoille vuodeksi 1919 semmoisen apurahan, että niiden opettajattarille voidaan maksaa 3,400 markan pohjapalkka 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jota lisämäärärahaa Rahatoimikamari ei ole merkinnyt ehdotukseensa,

lienee 9 P. L. XI. 3. kohdalla olevaa määrärahaa korotettava Smklla 155,076: 45, joka lisäys on kansanlastentarhain kesken jaettava Rahatoimikamarin laatiman erityisluettelon mukaisesti.

Yhdestoista pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Kaasulaitos.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta

lienee lisäksi merkittävä „Vuokrarahoja v. t. toimitusjohtajalle 2,000 markkaa“.

Kolmastoista pääluokka.

Yleiset työt.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.

Erän „Kaupungin lämmityslaitosten valvonta 15,000 markkaa“ kohdalla mainittaneen Kaupunginvaltuuston päätös 26/11 1918.

Rakennukset ja talot.

Korjaus ja kunnossapito.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 10 päivänä 1918 tekemäin päätösten johdosta on lisäksi merkittävä seuraavat menoerät

N. s. sapöörikasarmien korjaukset 97,000 markkaa;

Ratsupoliisin huoneiston muutostyöt 1,050 markkaa;

Kivelän sairaalan lääkärienasunnon lisä- ja muutostyöt 41,550 markkaa;

Tien teettäminen Kivelän sairaalan tuberkulosipaviljonkiin 600 markkaa; sekä

Vesiklosettien ja kylpyhuoneen teettäminen Kivelän sairaalan hoitajatarrakennuksiin 28,000 markkaa.

Eräin „Kulla torp“, „Marian sairaala“ ja „Alppilan hiihtomäki“ kohdalla mainittaneen Kaupunginvaltuuston päätös 10/12 1918.

Uutistytöt.

Valiokunta esittää,

että erä „Punavuorenkadun uuden kansakoulutalon alottaminen, 100,000 markkaa“ poistetaan.

Kadut ja yleiset paikat.

Uutistytöt.

Menoerä „Erinäiset Pakaan alueen kadut, tasoitus“ on oikeastaan oleva 2,148,500 markkaa.

Valiokunta esittää,

että määrärahat sementtikäytävän teettämiseksi L. Henrikin- ja E. Rautatiekadun väliselle Arkadiakadulle, 16,100 markkaa, sekä VI kaupunginosan korttelin N:o 306 ympärille, 23,000 markkaa, poistetaan.

Kokouksessaan joulukuun 17 päivänä 1918 päätti Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä 1919 vuoden menosääntöön merkittäväksi määrärahoja yhteensä 2,169,000 markkaa satamaradan laajentamiseksi kaksoisraiteiseksi tavararata- ja Ruoholahden sataman väliltä, Työmieskadun tasoittamiseksi korttelin N:o 167 viereltä, Etelä Rautatiekadun tasoittamiseksi korttelien N:ojen 215 ja 179 viereltä sekä vaihderaitteen teettämiseksi kaupungin ainespihalle, jota vastoin Kamarin tämän yhteydessä tekemä ehdotus Läntisen Viertotien ja satamaradan ylikäytävän laajentamisesta lähetettiin Budjettivaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi.

Asiaa tutkittuaan on Valiokunta ollut sitä mieltä, että viimeksi mainittu työ, josta on laskettu olevan kustannuksia 410,000 markkaa, voi jäädä toistaiseksi, minkätähden Valiokunta esittää,

että satamaradan laajennustöitä varten merkitty määräraha, johon viimeksi mainittu määrä sisältyy, merkitään 2,169,000 markaksi; sekä

että tämän päätöksen kohdalla mainitaan Kaupunginvaltuuston päätös joulukuun 17 päivästä 1918.

Satamat.

Uutistytöt.

Rahatoimikamarilta saapuneen eri esityksen johdosta Valiokunta esittää,

että uutena eränä merkitään „Uusi kytkylaituri Katajanokan pohjoisrantaan, 16,000 markkaa“.

Istutukset.

Uutistytöt.

Valiokunta esittää,

että erä, „Puistikon laittaminen Pääskylänkadun varrelle, 15,000 markkaa“ poistetaan.

Puhtaanapitolaitos.

Rahatoimikamarin ehdotuksen siv. 178 esitettyyn perusteluun liittyen Valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa käsitettäväksi kysymyksen kaupungin Rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston erottamisesta erityiseksi, oman johtokuntansa alaiseksi laitokseksi.

Neljästoista pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

A. Joulukuun 22 päivänä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.

Kun johtaja Jakob Forsbergin eläke, 360 markkaa, on merkitty kahdesti, nimittäin sekä C osaston kohdalle, mihin se oikeastaan kuuluu, että myös A osaston kohdalle,

on erä „Jakob Forsberg, 360 markkaa“ poistettava osastosta A.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta

on lisäksi merkittävä eläkettä kansakoulunopettajatar Maria Teofilia Joutsenelle 690 markkaa.

B. Huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 10 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta on tähän osastoon merkittävä

eläkettä kadunlakaisija Johan Lindforsille 516 markkaa;

sekä Valtuuston saman kuukauden 17 päivänä tekemän päätöksen johdosta

eläkettä työmies Johan Erik Kansaselle 1,188 markkaa.

C. Kaupunginvaltuuston erityisten päätösten mukaan.

Kaupunginvaltuuston elokuun 20 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta on tähän merkittävä

ylimääräistä eläkettä sairaanhoitajatar Gurli Tyttö Maria Sandelinille 900 markkaa.

Viidestoista pääluokka.***Sekalaiset menot.*****Kaupungin talot ja maatilat.**

Kahden Sosialilautakunnalta saapuneen eri esityksen johdosta ehdottaa Valiokunta tähän merkittäväksi seuraavat kaksi uutta erää:

„Lisämäärärahaa siirtolapuutarhan laittamiseksi Greijukseen, 6,000 markkaa“ sekä „Juomavesikaivon laittamiseksi Korpaksen—Brunakärren siirtolapuutarhaan, 1,600 markkaa“.

Erityiset määrärahat.

Rahatoimikamarilta saapuneen esityksen johdosta ehdottaa Valiokunta,

että henkikirjoittajan määrärahaa korotetaan 4,250 markalla.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 10 päivänä 1918 tekemän päätöksen johdosta

on tähän merkittävä „Määräraha Helsingin suojeluskunnan avustamiseksi, 200,000 markkaa“.

Samaten on Kaupunginvaltuuston saman kuukauden 17 päivänä tekemän päätöksen johdosta

lisäksi merkittävä „Lisämääräraha Helsingin pitäjän Kärbölen kylän Grankullan uutistilan ja Löfkullan palstailan ostoon, 45,000 markkaa“.

Uutena menoeränä esittää Valiokunta Rahatoimikamarin tekemän eriesityksen mukaisesti merkittäväksi

„Määrärahan hinnanalennuksen myöntämiseksi vähävaraisille maidon, leivän ja voin jakelussa, 350,000 markkaa“.

Tulot.

Viides osasto.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

Terveysten- ja sairaanhoito.

Valiokunta puoltaa Rahatoimikamarin ehdotusta, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

käskää Terveystoimikunnan antaa ehdotuksen kaupungin laboratorissa toimitettuihin tutkimuksiin nähden noudatettavan taksan korottamiseksi.

Kuudes osasto.

Valtioavut.

Valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päättäisi

tehdä Valtioneuvostolle alistuksen katuväläistukseen tukevan valtioavun korottamisesta 10,000 markkaan ja palolaitokselle tulevan valtioavun korottamisesta 40,000 markkaan.

Valiokunta esittää,

että kansakoulujen valtioapu, joka erhelaskun johdosta on merkitty ainoastaan 998,292 markaksi, merkittäisiin Smkaksi 999,917: 14; sekä

että Kaupunginvaltuusto Valtioneuvostolta anois valtiovaroista apurahaa kaupungin kansakouluille ja kasvatustaitoksille budjettiehdotuksessa mainitut määrät.

Yhdeksäs osasto.

Sekalaiset tulot.

Apumaksut.

Valiokunta puoltaa Rahatoimikamarin ehdotusta, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi asianomaisilta viranomaisilta hankkia postilaitoksen suoritettavan postipakettiosaston vuokra-apumaksun korotuksen 4,000 markkaan sekä henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston vuokra-apumaksun korotuksen 3,000 markkaan.

Kymmenes osasto.

Lainat.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1918 tekemän päätöksen mukaan on *„Lisämääräraha Helsingin pitäjän Kärbölen kylän Grankullan uutistilan ja Löfkullan palstatilan oston, 45,000 markkaa“, pantava maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta.*

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy Valiokunnan ehdotuksen että Läntisen Viertotien suunniteltu laajennus saa jäädä toistaiseksi,

vähennettäneen erä „Satamaradan laajentaminen kaksoisraiteiseksi tavararatapihan ja Ruoholahden sataman väliltä“ 2,169,000 markkaan.

Edelleen esittää Valiokunta Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että erä „Lainaa 2 vuotta lyhemmälle takaisinmaksujalle kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyneen vajauksen täyttämiseksi, enintään 20,000,000 markkaa“ poistetaan, mutta sijaan pannaan erä „1918 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan 1917 ja 1918 vuoden budjeteissa olevain vajausten sekä sodasta ja kalliista ajasta johduneiden tavattomain lisämenojen ja tappion suoritukseen 30,000,000 markkaa“.

Yhdestoista osasto.***Verotus.***

Valiokunnan edellä tekemät muutosehdotukset vaativat korottamaan Rahatoimikamarin ehdottamaa verotussummaa Smkalla 480,239: 59.

Valiokunta esittää,

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi esillä olevan menojen tuloarvion Valiokunnan puoltamin muutoksin sekä samalta määräisi, että vuonna 1919 on Smk 39,177,704: 87 verotettavalla otettava vuonna 1918 veroäyrien perusteella verovelvollisilta kunnan jäseniltä.

Helsingissä, joulukuun 23 päivänä 1918.

Alfred Norrmén.

Arthur af Forselles.

A. E. Alfthan.

O. Mantere.

Karl Stockmann.

P. J. Hynninen.

K. J. Rousti.

Knut Furuhjelm.

Helsingin kaupungin 1919 v:n meno- ja tulosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama jouluk. 30 p:nä 1918.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä *.

Luku.	Momentti.	Menon laatu 58 §:n mukaan Keis. asetuksen 8 p:n joulukuuta 1878	Menot.	Smg.	744.
		Kvsto ^{30/12} 1918	<i>b*</i> Laskettu vajeus edell. vuodelta	13,500,000	
			Ensimmäinen pääluokka.		
			Kaupungin velat.		
		K. S:in päät. ^{17/5} 1876	<i>a</i> 1876 vuoden vesijohtolaina, joka ^{31/12} 1918 on Smk 565,000:—		
I	1		Kuuletusta ^{1/5} 1919	59,200	
I	2		^{1/5} ja ^{1/11} korkoa 5 %:n mukaan	26,770	
I	3		Mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginkassassa olevista obligatsioneista	1,500	
			<i>I Luku. Smk 87,470:—</i>		
		K. S:in päät. ^{26/3} 1892	<i>a</i> 1892 vuoden obligatsioonilaina, joka ^{31/12} 1918 on Smk 3,760,500:—		
II	1		Kuuletusta ^{1/5} 1919	49,000	
II	2		^{1/5} ja ^{1/11} korkoa 4 ^{1/2} %:n mukaan	168,120	
II	3	Lainakontrahd. mukaan	Provisioineja, kurssierotuksia y. m.	10,000	
			<i>II Luku. Smk 227,120:—</i>		
		K. S:in päät. ^{4/8} 1897 ja ^{25/1} 1898	<i>a</i> 1898 vuoden obligatsioonilaina Smk 7,000,000:—, josta on laskettu liikkeeseen Smk 3,000,000:— ja on ^{31/12} 1918 lunastamatta 2,473,500:—		
III	1		Kuuletusta ^{1/8} 1919	37,500	
III	2		^{1/2} ja ^{1/8} korkoa 3 ^{1/2} %:n mukaan	86,572 50	
III	3	Lainakontrahd. mukaan	Provisioineja, kurssierotuksia y. m.	1,300	
			<i>III Luku. Smk 125,372: 50</i>		
			Siirros	13,939,962 50	

1 P.L.

			Siirros	13,939,962 50
		K. S:in päät. 25/1 ja 30/1 1900	a	1900 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 2,614,500: —
IV	1			Kuoleetusta 1/8 1919 . . . . . 30,000 —
IV	2			1/2 ja 1/8 korkoa 4 0/0:n mukaan . . . . . 104,580 —
IV	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisiioneja, kurssierotuksia y. m. . . . . 1,300 —
				<i>IV Luku. Smk 135,880: —</i>
		K. S:in päät. 10/9 1902	a	1902 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 7,127,500: —
V	1			Kuoleetusta 1/12 1919 . . . . . 75,000 —
V	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 0/0:n mukaan . . . . . 285,100 —
V	3	Kvsto 22/9 1908	b	Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m. . . . . 25,000: —
		Lainakontrahd. mukaan	a	Provisiioneja, kurssierotuksia y. m. . . . . 40,000: —
				<i>V Luku. Smk 425,100: —</i>
		K. S:in päät. 9/2 ja 7/5 1909	a	1909 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 15,215,750: —
VI	1			Kuoleetusta 1/5 1919 . . . . . 120,720 —
VI	2			1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan 682,022 68
VI	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisiioneja, kurssierotuksia y. m. . . . . 35,000 —
				<i>VI Luku. Smk 837,742: 68</i>
		K. S:in päät. 9/5 ja 30/6 1911	a	1911 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 24,019,759: —
VII	1			Kuoleetusta 1/6 1919 . . . . . 191,643 —
VII	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan 1,076,567 69
VII	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisiioneja, kurssierotuksia y. m. . . . . 65,000 —
				<i>VII Luku. Smk 1,333,210: 69</i>
		K. S:in päät. 8/5 ja 14/5 1913	a	1913 vuoden obligatsioonilaina, Smk 5,025,000: —, josta 31/12 1918 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,705,008: — ja on lunastamatta Smk 4,336,776: —
VIII	1			Kuoleetusta 2/1 1919 . . . . . 85,224 —
VIII	2			2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan 214,708 20
				<i>VIII Luku. Smk 299,932: 20</i>
		K. S:in päät. 23/1 1916	a	1916 vuoden velkakirjalaina, joka 31/12 1918 on Smk 12,000,000: —
IX	1			Kuoleetus 1/7 1919 . . . . . 500,000 —
IX	2			2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan . . . . . 587,500 —
				<i>IX Luku. Smk 1,087,500: —</i>
			Siirros	18,059,328 07

P.L.

				Siirros	18,059,328 07
		K. S:in päät. 19/6 1917	a	1917 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1918 on Smk 29,857,000: — Kuoletus 1/12 1919	151,000 —
X	1			1/6 ja 1/12 korkoa 5 % mukaan	1,492,850 —
X	2			Provisioneja	1,600 —
X	3			<i>X Luku. Smk 1,645,450: —</i>	
		Kvsto 8/10 1918	a	1919 vuoden obligatsioonilaina, Smk 40,000,000: — 1/7 korkoa 5 1/2 %:n mukaan	1,100,000 —
XI	1			Provisioneja	1,000 —
XI	2			<i>XI Luku. Smk 1,101,000: —</i>	
		K. S:in päät. 10/6 1910 Kvsto 14/4 1910 Kauppakirj. mukaan	a*	Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otettu laina, joka 31/12 1918 on Smk 12,000: — Kuoletusta 1/11 1919	12,000 —
XII	1			1/11 korkoa 5 %:n mukaan	600 —
XII	2			<i>XII Luku. Smk 12,600: —</i>	
XIII	1		c*	Sotatilán johdosta otetun 1918 vuoden lainan suoritus	20,000,000 —
XIII	2		c*	Tilapäislainat. Korkoja ja provisioneja y. m.	600,000 —
				<i>XIII Luku. Smk 20,600,000: —</i> 1 P.L. Smk 41,418,378: 07	
Toinen pääluokka.					
Kaupungin virastot.					
Maistraatti.					
Palkkaukset:					
				1 kunnall. pormest., palkk. 10,000: — palkkiota	6,000: —
				korotusta 5 vuoden palveluksesta	1,200: —
				edustusrahoja	2,000: —
					19,200: —
		1918 v. palkkas.	b	1 oikeusneuv.m., palkkaa korotusta 5 vuoden palveluksesta	700: —
				tautusta bruttosivutulosta 5,000 markasta merkitään arviolta	2,000: —
					9,700: —
				Siirros	28,900: —
					41,418,378 07

P.L.

I

1

2 P.L.	I	1			Siirros	28,900: —	41,418,378 07
					1 kunnall.neuv.m., palkkaa	5,000: —	
					palkkiota	3,000: —	
					korotus 10 vuoden palveluksesta	1,600: —	9,600: —
					1 kunnall.neuv.m., palkkaa	5,000: —	
					palkkiota	3,000: —	8,000: —
					2 notaaria oikeutettuina pöytäkirj. lunastuks. à	2,400: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta à	480: —	5,760: —
			Kvsto ^{30/12} 1918		1 notaari Maist:n puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan avuksi avioliittoaasioita käsiteltäessä siviiliviranomaisen luona		1,200: —
					1 maistraatinsihteeri ja esim. julkinen notaari		3,000: —
					1 toinen julkinen notaari		1,000: —
					1 reistraattori		4,500: —
			1918 v. palkkas.	b	1 reistraattorinapulainen		3,500: —
					1 kanslisti	3,000: —	
					korot. 5 v:n palveluks.	300: —	
					korot. 10 vuoden palveluksesta 1/4 1919	225: —	3,525: —
					3 kaupunginpalv. Maistraatissa à	3,600: —	
					korotusta 10 vuoden palveluksesta à	720: —	12,960: —
					2 kaupunginpalv. Maistraatin kansliassa à	3,600: —	
					korot. 5 v:n palv. à	360: —	7,920: —
					1 kaupunginpalv. Maistraatissa	3,600: —	
					korotusta 5 v:n palv. 1/2:stä 1919	330: —	3,930: —
					1 kaupunginpalv. Maistraatissa	3,600: —	
					1 vahtimestari		2,800: —
					1 rankkuri, paitsi vap. asunt. ja polttop. Virkalomain hankkimiseksi	2,000: —	
				c		5,300: —	107,495
	I	2		c	7 kaupunginpalvelijan ja 1 vahtimestarin raitiotieliput		2,400
	I	3			Tarverahat		20,000
					<i>I Luku. Smk 129,895: —</i>		
					Siirros		41,548,273 07

2 P.L.

II

1

		Siirros 191,908: 33		41,548,273 07
		Lisämäärärahoja Raastuvanoikeuden I osaston väliaikaista toista jaosta varten:		
		Puheenjohtaja, palkkiota	2,000: —	
		Varapuheenj., palkkiota	7,000: —	
		1 ylimäär. oikeusneuv.m.	5,000: —	
		1 ylim. kaup. palvelija . .	3,600: —	
		korot. 5 v:n palveluks.	360: —	3,960: —
		I jaoston sivilinotaari, palkkiota Oikeuden jäsenyydestä	2,400: —	20,360: —
		Lisämäärärahoja Raastuvanoikeuden väliaikaista viidettä osastoa varten:		
		Puheenjohtaja, palkkiota	2,000: —	
		Puheenjoht. viransijainen, palkk. hänen viransijais. palkkio . .	4,000: —	9,000: —
		Varapuheenj. viransijais. palkkio . .	5,000: —	
		hänzen viransijais. palkkio . .	4,000: —	9,000: —
		1 ylim. oikeusneuvosmies	4,000: —	
		2 ylim. rikosasiainnotaaria à 6,000: —	12,000: —	
		2 ylim. kaupung.palv. à 3,600: —	7,200: —	
		korot. 5 v:n palveluks. à 360: —	720: —	7,920: —
				43,920: —
		Lisämäärärahoja Raastuvanoikeuden väliaikaista VI osastoa varten:		
		Puheenjohtaja, palkkiota	2,000: —	
		Puheenjohtajan viransijainen, palkkiota	9,000: —	
		Siirros 11,000: — 256,188: 33		
		41,548,273 07		

Kvsto 26/11 1918

b*

S:n 26/11 1918

b*

S:n 26/11 1918

b*

Siirros 11,000: — 256,188: 33

41,548,273 07

P.L.						
II	1			Siirros 11,000: —	256,188: 33	41,548,273 07
		Kvsto ^{26/11} 1918	b*	Varapuheenjoht., palkk. 9,000: — 1 ylimäär. oikeusneuv.m. 4,000: — 2 ylimäär. rikosasiain- notaaria à 6,000: — 12,000: — 2 ylimäär. kaupungin- palvelijaa à 3,600: — 7,200: — 1 ylimäär. kaupungin- viskaali, palkkiota . . . 5,500: —	48,700: —	
		1918 v. palkkas.	b	7 kaupunginpalv. Raast. oikeudessa à . . . . . 3,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . . . 720: —	30,240: —	
			c	7 kaupunginpalv. Raastuvanoikeud.	3,600: —	
			c	Virkalomain hankkimiseksi	17,400: —	356,128 33
II	2	Kvsto ^{16/11} 1886 ^{30/12} 1910	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoi- tus sekä syyttäjille		3,200 —
II	3	S:n ^{11/11} 1913	b*	Ylimäär. pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaisella jaostolla		1,200 —
II	4			Määräraha kielenkääntäjätehtäviä varten		2,000 —
II	5		c	11 kaupunginpalvelijan raitiotieliput		3,300 —
II	6			Tarverahat		15,000 —
<i>II Luku. Smk 380,828: 33.</i>						
Syyttäjistö.						
III	1			Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b	1 kaup. viskaali, palkk. 5,000: — palkkiota . . . . . 2,800: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta . . . . . 1,560: — taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises-		
					Siirros 9,360: —	41,929,101 40

2 P.L.	III	1			Siirros	9,360: —		41,929,101	40
					ta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta	600: —	9,960: —		
			1918 v. palkkas.	b	2 kaup. viskaalia, palkk. à palkkiota à taatusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta	5,000: — 2,800: —			
					1 ylimääräinen kaupunginviskaali	600: —	16,800: —		
				c	korotusta 10 v:n palv.	5,500: — 1,100: —	6,600: —		
				e	Viransijaisten palkkiot 4 kaupunginviskaalin virkaloman aikana à . . .	250: —	1,000: —	34,360	—
	III	2		e	Tarverahat			1,000	—
					<i>III Luku. Smk 35,360: —</i>				
	IV	1			Ulosottolaitos.				
					Palkkaukset:				
			1918 v. palkkas.	b	1 ens. kaup. vouti, palkk. palkkiota korotusta 10 v:n palv.	3,000: — 1,200: — 840: —	5,040: —		
				c	1 toin. kaup. vouti, palkk. palkkiota korotusta 10 v:n palv.	4,800: — 3,000: — 1,560: —	9,360: —		
				e	Ensim. ja toisen kaupunginvoudin viransijaisten palkkio virkaloman aikana à 400: —		800: —		
			1918 v. palkkas.	b	1 avustava toinen kaupunginvouti korotusta 5 v:n palv.	3,000: — 300: —	3,300: —		
					1 rikostuom. toimeenp. kanslia-apul. ja puht. kirjoitusta varten . . .	4,000: — 400: — 2,400: —	6,800: —		
					Siirros	25,300: —		41,964,461	40

P.L.	IV	1			Siirros	25,300: —	41,964,461 40
			Kvsto ^{30/12} 1918	b	1 kassanhoitajatar	3,600: —	
					5 ulosottoapulaista à ..	4,000: —	
					korot. 10 v:n palv. à ..	800: —	24,000: —
					4 ulosottoapulaista à ..	4,000: —	
					korot. 5 v:n palv. à ..	400: —	17,600: —
					1 ulosottoapulainen	4,000: —	
					korotusta 5 v:n pal-		
					veluksesta 1/2:sta 1919	366: 66	4,366: 66
					1 ulosottoapulainen	4,000: —	
					korotusta 5 v:n pal-		
					peluksesta 1/9:stä 1919	133: 34	4,133: 34
			1918 v. palkkas.	b	1 ulosottoapulainen	4,000: —	
					7 ulosottoapulaista à ..	2,800: —	
					korotusta 10 v:n pal-		
					veluksesta à	560: —	23,520: —
					8 ulosottoapulaista à ..	2,800: —	
					korotusta 5 v:n palv. à ..	280: —	24,640: —
					6 ulosottoapulaista à ..	2,800: —	16,800: —
					1 ulosottoapulainen	3,000: —	
					korotusta 5 v:n palv.	300: —	3,300: —
					1 ulosottoapulainen	3,000: —	
			Kvsto ^{30/12} 1909	b	Apumaksu lainopillisen apulaisen		
					palkkaamiseksi kaupunginvoudin-		
					kontt. Maist.:n määr. mukaan ..	2,400: —	156,660 —
IV	2	Vuokrakirjan			Huoneiston vuokra		5,100
IV	3	mukaan			Lämmitys		2,000
IV	4			c	Valaistus		800
IV	5				Siivoaminen		600
IV	6				35 ulosottoapulaisen raitiotieliput		10,500
IV	7				Tarverahat		1,200
					<i>IV Luku. Smk 176,860: —</i>		
					Arkisto.		
V	1				Palkkaukset:		
					1 aktuaari	6,000: —	
					korotusta 10 v:n pal-		
					veluksesta	1,200: —	7,200: —
			1918 v. palkkas.	b	1 arkistoapulainen	3,600: —	10,800 —
V	2			c	Tarverahat		18,000 —
					<i>V Luku. Smk 28,800: —</i>		
					2 P.L. Smk 751,743: 33		
					Siirros		42,170,121 40

3 P.L.

			Siirros	42,170,121 40
Kolmas pääluokka.				
Kunnallishallinto.				
Kaupunginvaltuusto.				
I	1	Kvsto ^{24/1} 1918	Palkkaukset: 60 jäsentä à 5 mk kultakin kokoukselta	10,000: —
			1 ensim. sihteeri	12,000: —
			1 toinen sihteeri	10,000: —
			1 notaari . . . . . 8,000: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —
		1918 v. palkkas. } b	1 kanslisti . . . . . 3,600: —	8,800: —
			korotusta 10 v:n palveluksesta	720: —
			1 apulaiskanslisti	4,320: —
			1 vahtimestari	2,600: —
			1 vahtimestariapulainen	3,000: —
			1 vahtimestariapulainen	1,800: —
				52,520 —
I	2	Vuokrakirjan mukaan	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra	15,300: —
			Valaistus	1,500: —
				16,800 —
I	3		Tarverahat	85,000 —
<i>I Luku. Smk 154,320: —</i>				
Rahatoimikamari.				
II	1	Kvsto ^{30/12} 1918	Palkkaukset: 1 puheenjohtaja	12,000: —
			1 varapuheenjoht. à 50 mk, 5 jäsentä ja 3 varajäsentä à 40 markkaa kokoukselta	30,000: —
			1 sihteeri	18,000: —
			1 apulaissihteeri	10,000: —
			1 teknillinen apulaissihteeri	12,000: —
			1 asiamies . . . . . 7,500: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1919	562: 50
		1918 v. palkkas. } b & c		8,062: 50
			1 notaari	7,500: —
			1 pöytäkirjuri	5,400: —
			1 kanslisti . . . . . 3,200: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	640: —
				3,840: —
			Siirros	106,802: 50
				42,324,441 40

3 P.L.

III	1			Siirros 125,875: —	42,516,103 90
				Ylimääräiset apulaiset . . . . . 65,000: —	190,875 —
III	2	c	}	Palkkiota verolippujen jakelusta	12,000 —
III	3			Tarverahat	35,000 —
III	4	c		Erin. kust. työväen palkanmaksuista	11,000 —
				<i>III Luku. Smk 248,875: —</i>	
				Liikennekonttori.	
IV	1			Palkkaukset:	
			}	1 kamreeri	10,000: —
				1 vanh. kirjuri . . . . . 6,000: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 1,200: —	7,200: —
				1 vanh. kirjuri . . . . . 6,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 600: —	6,600: —
				1 nuor. kirjuri . . . . . 5,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 500: —	5,500: —
				1 nuor. kirjuri . . . . . 5,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1919. . . . . 375: —	5,375: —
				1 vanh. kassanhoitaja . . 5,000: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 1,000: —	6,000: —
				1 nuor. kassanhoitaja . . 4,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 400: —	4,400: —
				1 kirjanpitäjä . . . . . 5,000: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 1,000: —	6,000: —	
			2 vanh. konttorikirjuria à 3,400: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 340: —	7,480: —	
			1 nuorempi konttorikirjuri . . . . . 3,000: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 300: —	3,300: —	
				Siirros 61,855: —	42,764,978 90

1918 v. palkkas.

P.L.

P.L.	IV	1						
						Siirros	61,855: —	42,764,978 90
							3,000: —	
						1 nuor. konttorikirjuri		
						1 vaakamestari	4,500: —	
						korotusta 5 v:n palveluksesta	450: —	
						korotusta 10 v:n palveluksesta 1/5:stä 1919	300: —	5,250: —
						1 avust. vaakamestari ..	3,600: —	
			1918 v. palkkas.	b		korotusta 5 v:n palveluksesta	270: —	3,870: —
						1 avust. vaakamestari ..		3,600: —
						3 vahtimestaria à	2,800: —	
						korotusta 10 v:n palveluksesta à	560: —	10,080: —
						5 vahtimestaria à	2,800: —	
						korotusta 5 v:n palveluksesta à	280: —	15,400: —
						1 vahtimestari		2,800: —
			Kvsto 6/12 1910	c		Ylimäär. apulaiset		16,500: —
				b		Vuokra-apua vaakamestarille, joka punnitsee tavaroita tullikäyttelystä erillään		900: —
				c		Määräraha lämpöjohdon hoitoa varten		5,250: —
						1 koneenkäyttäjä hissilaitosta varten	2,200: —	
			1918 v. palkkas.	b		korotusta 5 v:n palveluksesta	220: —	2,420: —
						1 s:n s:n		2,200: —
						1 koneenkäyttäjäapulainen		1,800: —
			Kvsto 28/10 1895	b & c		Tavaravajain silmälläpitoa varten ..	1,800: —	136,725 —
						Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavaravajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten huoneistojen :		
IV		2				Polttoaineet ja halkojen hakkuu		48,640 —
IV		3		c		Valaistus		4,500 —
IV		4				Vedenkulutus		600 —
IV		5				Kalusto		2,500 —
IV		6				4 sähkö-tavarahissin käyttökustannukset		1,000 —
IV		7				Siivoaminen		6,960 —
IV		8				Tarverahat		5,000 —
						IV Luku. Smk 205,925: —		
						Siirros		42,970,903 90

P.L.

			Siirros	43,060,473 ⁹⁰
V	2		Höyrypurren vuokra ja moottori- veneen käyttökustannukset	2,200:—
			1 moottoriveneenhoitaja, 7 kuukau- delta à 200:—	1,400:—
			Moottorikoneen talvihoito	200:—
V	3	c	Määräraha tavarain poiskuljettamis. rantasilloilta	500
V	4		Nostokranan sähkökäyttökustannukset	2,000
V	5		Valaistus	400
V	6		Polttoaineet	2,000
V	7		Vedenkulutus	200
V	8		Tarverahat	3,500
				<i>V Luku. Smk 101,970:—</i>
Tilastokonttori.				
VI	1		Palkkaukset:	
		b	1 konttorinjohtaja	11,000:—
			korotusta 5 v:n palv. 1,100:—	12,100:—
			1 ensim. aktuaari	8,500:—
			1 toinen aktuaari	7,000:—
			Palkkio toisen aktuaarin viransijai- selle 5 1/2 kuukaudelta	3,850:—
			1 amanuenssi	5,400:—
			2 assistenttia à 3,600:—	7,200:—
			5 laskuapulaista à 2,800:—	14,000:—
			1 vahtimestari	1,800:—
			Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen	10,000:—
			Määräraha kunnalliskertomuksen I ja II osan toimittajan palkkaa- miseen	5,000:—
			Määräraha konttorin ulkopuolella teetettyjä tilaston käänös- y. m. töitä varten	9,000:—
				83,850
VI	2			Painatuskustannukset, siirtomääräraha . . . . .
VI	3		Määräraha kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten	1,600
VI	4		Tarverahat	2,400
			<i>VI Luku. Smk 184,850:—</i>	
			Siirros	43,257,723 ⁹⁰

P.L.

			Siirros	43,322,013 ⁹⁰
VII	2		Siivoaminen	1,600
VII	3	c	Määräraha tarverahoja ja aineenkoetuskustannuk- sia varten	2,500
<i>VII Luku. Smk 68,390: —</i>				
Revisionilaitos.				
VIII	1		Palkkaukset:	
			Kvsto ^{9/10} 1875 _{30/12} 1910	
		b	a) Vuositilintarkastajain palkkiot ..	9,000: —
			S:n ^{10/9} 1912 _{29/12} 1916	
		b	b) Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain palkkiot	2,800: —
			Matkakulut	300: —
			c) Revisionikonttori:	
			1 kaupunginreviisori	12,000: —
			1 revisori	8,000: —
			korotusta 5 v:n palve- luksesta	800: —
		b	1918 v. palkkas. Kvsto ^{17/12} 1918	8,800: —
			3 revisoria à 8,000: —	24,000: —
			1 reistraattori	4,000: —
			1 vahtimestari	2,000: —
		c	Ylimäär. apulaiset	17,000: —
VIII	2	e	Tarverahat	2,000
VIII	3	c	Matkakulut	1,000
<i>VIII Luku. Smk 82,900: —</i>				
Verotusvalmistelu.				
IX	1		Palkkaukset:	
			Kvsto ^{21/11} 1916	
		b	1918 v. palkkas.	
			1 puheenjohtaja	11,000: —
			2 jäsentä à 30 mk kokoukselta ..	9,000: —
			1 esim. sihteeri	8,500: —
			1 toinen sihteeri	6,000: —
		b & c	Kvsto ^{2/5} 1916	
			Asiantuntijain palkkaamiseksi vero- tusvalmistelukuntaan	5,000: —
			Siirros 39,500: —	43,409,013 ⁹⁰

3 P.L.								
IX	1	Kvsto ^{8/9} 1914			Siirros	39,500: —	43,409,013 90	
		S:n ^{29/2} 1916	b & c	Verotuslautakunnan molemmat puheenjoht. à 20: — kokoukselta..		1,400: —		
				34 verotuslautakunnan jäsentä à 10: — kokoukselta.....		11,900: —		
				Ylimääräiset apulaiset.....		72,000: —		
			c	Ensitietojen hankkiminen.....		1,500: —		
				Palvelijasto.....		2,500: —	128,800 —	
IX	2		c	Tarverahat ja siivoaminen.....			17,000 —	
				<i>IX Luku. Smk 145,800: —</i>				
X	1	1918 v. palkkas.	b c	Holhouslautakunta.				
				Sihteeri.....		3,600: —		
				Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y. m.....		1,000: —	4,600 —	
				<i>X Luku. Smk 4,600: —</i>				
XI	1	Kvsto ^{26/11} 1918	b & c	Kunnan työvälistötoimisto.				
		1918 v. palkkas.		Palkkaukset:				
				1 johtaja.....		8,000: —		
				korot. 10 v:n palveluksesta.....		1,600: —	9,600: —	
				1 miesapulainen.....		4,500: —		
				korot. 10 v:n palveluksesta.....		900: —	5,400: —	
				1 miesapulainen.....			3,600: —	
				1 naisapulainen.....		3,000: —		
				korot. 10 v:n palveluksesta.....		600: —	3,600: —	
				1 naisapulainen.....			3,000: —	
				1 naisapulainen.....		2,600: —		
				korot. 5 v:n palveluksesta.....		260: —	2,860: —	
				1 naisapulainen.....			2,600: —	
				Vahtimestari, paitsi asuntoa, polttopuita ja valoa.....			2,400: —	
				Ylimäär. apulaiset.....		9,000: —	42,060 —	
				Siirros				43,601,473 90

P.L.								
						Siirros	43,601,473,90	
XI	2	c		Polttoaineet			3,500	
XI	3			Valaistus				400
XI	4			Vedenkulutus				200
XI	5			Siivoaminen				3,500
XI	6			Tarverahat, painatuskulut y. m.				7,500
				<i>XI Luku. Smk 57,160: —</i>				
				Sosiaalilautakunta.				
XII	1	c		Palkkaukset:				
				Palkkio lautakunnan puheenjohtajalle ja jäsenille	3,000: —			
		b		1918 v. palkkas.				
				1 sihteeri	9,000: —			
		c		Virkaloman aikaisen viransijaisen palkkio			250: —	
				Vahtimestaritehtäviä varten	900: —			
				Kaupungin yleishyödyll. rakennuslainarahaston hallintojaosto	1,500: —			
		c		Kunnan työväenasuntojen hallintojaosto			900: —	
				Tontinvuokrajaosto	600: —			
				S:n vuokratonttien rakennust. arviointia varten	600: —	1,200: —		
				Opastustoimintaa varten	2,100: —		18,850	
XII	2			Tarverahat			2,500	
				<i>Kaupungin työväenopetuslaitosten tarkastus.</i>				
XII	3	b		Palkkaukset:				
				1 miestarkastaja	4,000: —			
		c		1918 v. palkkas.				
				1 naistarkastaja	900: —			4,900
XII	4			Tarverahat			1,400	
				<i>XII Luku. Smk 27,650: —</i>				
				Oikeusaputoimisto.				
XIII	1	b		Palkkaukset:				
				1 oikeusavustaja	8,400: —			
		c		1918 v. palkkas.				
				korotusta 5 v:n palveluksesta	840: —	9,240: —		
		c		1 oikeusavustajan apulainen			6,000: —	
				Viransijaisen palkkaamiseen oikeusavustajain virkaloman aikana ..	1,000: —			16,240
XIII	2			Tarverahat, siivoaminen y. m.			3,000	
				<i>XIII Luku. Smk 19,240: —</i>				
						Siirros	43,663,463,90	

3 P.L.

				Siirros	43,663,463 ⁹⁰	
			Kunnan vuokralautakunta.			
XIV	1	Kvsto ^{22/12} 1917	b & c	Palkkaukset:		
				2 puheenjohtajaa, 40 markkaa kokoukselta	6,000:—	
				4 jäsentä kumpaisellakin osastolla, 25 markkaa kokoukselta	15,000:—	
				2 sihteeriä à 6,000:—	12,000:—	
				1 kanslisti	6,000:—	
				1 kanslia-apulainen 6 kuuk. aikana	1,200:—	
		1 vahtimestari	2,400:—	42,600		
XIV	2			Tarverahat	2,500	
				<i>XIV Luku. Smk 45,100:—</i>		
				Palkkalautakunta.		
XV	1	Kvsto ^{10/12} 1918	b	Palkkaukset:		
				1 puheenjohtaja	3,000:—	
				4 jäsentä à 30 mk kokoukselta	4,000:—	
				1 sihteeri	3,600:—	
XV	2			Tarverahat	10,600	
				<i>XV Luku. Smk 11,600:—</i>	1,000	
				3 P.L. Smk 1,550,042: 50		
				Neljäs pääluokka.		
				Palolaitos.		
				Palkkaukset ja muut edut.		
I	1	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset:		
				Palotoimikunnan jäsenten palkkioiksi sekä sihteerintehtäviä varten	3,000:—	
				1 palomestari, palkkaa 10,500:— korot. 10 v:n palveluksesta	2,400:—	12,900:—
				1 ensim. alipalomestari, palkkaa	8,000:—	
				vuokrarahoja	2,800:—	10,800:—
				1 toinen alipalomestari, palkkaa	5,400:—	
				henkilökoht. palkanlis.	1,600:—	7,000:—
				1 palomestarin apulainen	5,400:—	
				1 ruiskumestari	4,500:—	
				1 koneenkäyttäjää	4,100:—	
				korotusta 10 v:n palv.	1,025:—	5,125:—
				1 koneenkäyttäjää	4,100:—	
				korot. 5 v:n palv.	512: 50	4,612: 50
						Siirros
					43,720,163 ⁹⁰	

P.L.				Siirros	53,337: 50	43,720,163 90	
I	1	1918 v. palkkas.	b	1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	950: —	4,750: —	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	475: —	4,275: —	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palv. 1/7:stä 1919	237: 50	4,037: 50	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palv. 1/8:stä 1919	197: 92	3,997: 92	
				1 kersantti	3,800: —		
				korotusta 5 v:n palv. 1/11:stä 1919	79: 17	3,879: 17	
				4 kersanttia à 3,800: —		15,200: —	
				5 korpraalia à	1,200: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta à	300: —	7,500: —	
				4 korpraalia à	1,200: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	150: —	5,400: —	
				42 korpraalia à 1,200: —		50,400: —	
				29 korpraalia à 900: —		26,100: —	
				Vuokrat rahat naineelle alipäällystölle ja miehistölle		6,000: —	
				Lisämääräraha, tarvittaessa annettav. distinktionikorpraaleille		1,000: —	
				14 vanhempaa konstaapelia, kasarmissa, à 720: —		10,080: —	
		10 nuorempaa konstaapelia, kasarmissa, à 600: —		6,000: —	201,957 09		
I	2		c	Vaatetus 104 miehelle à 800: —	83,200: —		
				Vaatetus 13 miehelle alipäällystää à 800: —	10,400: —	93,600	
I	3		c	104 miehen ruoka à 2,400: —		249,600	
				<p><i>Muist.</i> Palomestari, toinen alipalomestari ja palomestarin apulainen, ruiskumestari, koneenkäyttäjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmissa sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen.</p>			
				<p><i>I Luku. Smk 545,157: 09</i></p>			
				Siirros	44,265,320 99		

4 P.L.

			Siirros	44,265,320 99
Palotalli, 28 hevosta.				
II	1	c {	63,200 kg heiniä à 1:—	63,200
II	2		52,400 kg kauroja à 1:50	78,600
II	3		Oljet ja turvepehku	5,550
II	4		Kengitys ja lääkkeet	3,300
II	5		Silojen y. m. kunnossapito	3,900
<i>II Luku. Smk 154,550:—</i>				
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus.				
III	1	c {	2,000 m ³ koivuhalkoja à 30:—	60,000
III	2		Valaistus	14,000
III	3		Tallien ja makkien puhtaanapito	5,000
III	4		Vedenkulutus	3,000
<i>III Luku. Smk 82,000:—</i>				
Palokalut ja kalusto.				
IV	1	c {	Palokalujen kunnossapito	25,000
IV	2		Palolennättimen kunnossapito	3,000
IV	3		2 hevosen ostoon	10,000
<i>IV Luku. Smk 38,000:—</i>				
Sekalaista.				
V	1	c {	Palkkioita palokatselmuksista	2,400
V	2		Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.	8,000
V	3		Sairasvaunun kunnossapito ja sidetarvikkeet ..	6,000
V	4		Kirjojen ja sanomalehtien ostoon	500
V	5		Automob. ja mootoriruiskujen käytt. tarv. bentsiini (ehdollisesti hevosten ostoon)	15,000
V	6		Sairasvaunujen korjaus	2,000
<i>V Luku. Smk 33,900:—</i>				
4 P.L. Smk 853,607:09				
Siirros				44,573,770 99

P.L.

				Siirros	44,573,770 ⁹⁹
				Viides pääluokka.	
				Poliisilaitos.	
				Käteinen apumaksu.	
I	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Poliisilaitoksen voimassapito	2,460,485
				<i>I Luku. Smk 2,460,485: —</i>	
II	1			Virkahuoneistojen vuokrat.	
				Poliisikamarin ja keskuspoliisin huoneisto	25,000: —
				Etsivän osaston ja ensimmäinen poliisiaseman huoneistot	100,000: —
				Osotetoimiston s:n	5,000: —
				Passitoimiston s:n	5,000: —
				Talli	4,000: —
				2:nen poliisiasema	25,000: —
				3:s s:n	7,200: —
				4:s s:n	40,000: —
				Töölön s:n	1,260: —
				Forsbyn s:n	2,500: —
				Hermannin s:n	2,160: —
				Bölen s:n	2,000: —
				Poliisimaneesi	2,000: —
				Kirjapaino ja varuskamari	6,000: —
				Korjauspajan vuokra	480: —
				Lääkärin vastaanottohuoneist. vuokr.	960: —
					228,560
				<i>II Luku. Smk 228,560: —</i>	
				Lämmitys ja valaistus.	
III	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Polttopuut	70,000
III	2			Valaistus	35,000
				Vedenkulutus	5,000
				<i>III Luku. Smk 110,000: —</i>	
				5 P.L. Smk 2,799,045: —	
				Siirros	47,372,815 ⁹⁹

6 P.L.

				Siirros	47,372,815 ⁹⁹
Kuudes pääluokka.					
Yleiset rasitukset.					
Kyydinpito.					
I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 29/5 1918	b	Urakka, 4 hevosta	5,700
				<i>I Luku. Smk 5,700:—</i>	
Kruununverot.					
II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	b	Karjaverot ja kylvömaksu	54 ⁹⁶
				<i>II Luku. Smk 54: 96</i>	
Majoitus.					
III	1		b	Majoituskustannukset	500,000
Majoituslautakunta.					
Palkkaukset:					
III	2	1886 v. palkkas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915 16/5 1916 30/1 ja 24/4 1917	b	1 puheenjohtaja	3,000:—
				1 sihteeri	2,000:—
				korot. 5 v:n palv. ...	200:—
				1 majoitusmestari	2,200:—
				1 kielenkääntäjä	2,000:—
				1 vahtimestari	1,800:—
				1,200:—	
				240:—	1,440:—
Palkanlisäystä majoituslautakunnan toimihenkilöille				8,000:—	18,440
III	3		c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot	1,500
				<i>III Luku. Smk 519,940:—</i>	
Apurahat.					
IV	1	S:n 29/10 1918		Avustuksia asevelvollisten perheille	100,000
				<i>IV Luku. Smk 100,000:—</i>	
				6 P.L. Smk 625,694: 96	
				Siirros	47,998,510 ⁹⁵

7 P.L.

II	1				Siirros	52,500: —	48,040,960	95
		1918 v. palkkas.	b	2 aluelääkäriä à	5,400: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	540: —	11,880: —		
				1 aluelääkäri		5,400: —		
				1 naislääkäri	4,000: —			
				korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —	4,800: —		
				1 aluelääkäri Bölessä	2,000: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta	200: —	2,200: —		
		Kvsto ^{15/11} 1904 _{21/2} 1911	b	2 lääkäriä kaupungin kansakouluissa (ks. 9 P. L. Opetus- ja sivistyslaitokset).				
				1 kaupunginkätilö	1,400: —			
				korotusta 10 v:n palveluksesta	280: —	1,680: —		
		1918 v. palkkas.	b	3 kunnan sairaanhoitajatarta à	2,400: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	240: —	7,920: —		
				6 kunnan sairaanhoitajatarta à 2,400: —		14,400: —		
				1 lääkäri kasvattilasten hoitoa vart.		3,000: —		
			e	Lääkärin käytettäväksi erinäisiin tarvikkeisiin kasvattilasten hoidossa		3,000: —		
				Virkalomain hankkimiseen		5,500: —		
		1918 v. palkkas.	b	2 apul. kasvattilasten hoidon tarkastuksessa à	3,000: —	6,000: —	118,280	
II	2	Kvsto ^{30/12} 1909	b	Bölessä olevan huoneiston vuokra, siivoaminen, lämmitys, valaistus, puhelin y. m.			1,300	
II	3		e	Toisen kaupunginlääkärin virkahuoneiston vuokra			800	
II	4		e	Sairaanhoitotarvikkeet ja desinfioimisaineet kätilölle			200	
II	5	S:n ^{17/5} 1908	b	Matkakulut ja sairaanhoitotarvikkeet			1,000	
						Siirros	48,162,540	95

			Siirros	48,162,540 95
II	6	c	Terveystarkastajan, kunnan 8 sairaanhoitajattaren ja 2 apulaisen raitiotievuosiliput à 300: —	3,300 —
II	7	b	Lääkäripäivystys sunnuntaisin ja pyhäpäivin	6,500 —
II	8	b	Palkkiota lääkäreille yökäynneistä	3,000 —
<i>II Luku. Smk 134,380: —</i>				
Terveyspoliisi.				
III	1		Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.	b	1 kaupungineläinlääkäri	9,000: —
		c	Hänen viransijaisensa palkkaamiseksi virkaloman aikana	400: —
			1 näytteidenottaja maidontark. vart.	3,000: —
			1 miespuol. työtarkastaja	4,500: —
			korotusta 10 v:n palv.	900: —
				5,400: —
			1 naispuolinen työtarkastaja	4,500: —
			1 työtarkastaja	4,500: —
			1 ylläpitäjä	4,000: —
			korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —
				4,800: —
			4 kaitsijaa à	3,600: —
			korotusta 10 v:n palveluksesta à	720: —
				17,280: —
	1918 v. palkkas.	b	6 kaitsijaa à	3,600: —
			korotusta 5 v:n palveluksesta à	360: —
				23,760: —
			3 kaitsijaa à 3,600: —	10,800: —
			1 desinfiomisen johtaja	4,000: —
			korotusta 5 v:n palveluksesta	400: —
			korotusta 10 v:n palveluksesta 1/s:stä 1919	166: 65
				4,566: 65
			1 desinfiointisija	3,600: —
			korotusta 5 v:n palveluksesta	360: —
				3,960: —
			2 desinfiointisijaa à 3,600: —	7,200: —
III	2	b	Matkakulujen korvausta kaupungineläinlääkärille	500: —
		c	Raitiotievuosiliput kaupungineläinlääkärille, näytteidenottajalle, työtarkastajille ja kaitsijoille	5,400: —
				5,900 —
			Siirros	48,280,407 60

7 P.L.

			Siirros	48,280,407 60
III	3	c	Määräraha puhtaanapitoa varten	2,400
III	4	c	Määräraha maidontarkastusta varten:	
			kaluston täydennys, kojeiden, aikauslehtien y. m. hankinta	3,000: —
			maitonäytteiden korvaus	3,600: —
			tarverahat ja sekalaisia	400: —
			<u>7,000</u>	7,000
			<i>III Luku. Smk 114,466: 65</i>	
			Asuntotarkastus.	
IV	1		Palkkaukset:	
			1 asuntotarkastaja, avoinna *)	—
			1 miespuolinen tarkastusapulainen	4,000: —
			1 naispuolinen tarkastusapulainen	3,600: —
			1 kanslia-apulainen	2,400: —
			<u>10,000</u>	10,000
IV	2		Siivoaminen	750
IV	3		Tarkastusapulaisten raitiotievuosiliput	600
IV	4		Tarverahat	1,000
			<u>12,350</u>	12,350
			<i>IV Luku. Smk 12,350: —</i>	
			Poliklinikat ja muu sairaanhoito.	
V	1		Erinäiset poliklinikat:	
			Venerisiä tauteja sairastavain miesten poliklinikka	12,600: —
			Kallion lastenpoliklinikan määräraha	6,500: —
			Eiran sairaalan silmäpoliklinikan määräraha	5,500: —
			Päivämaksuja varattom. sairaiden puolesta tilitysvelvollisuudella	1,000: —
			<u>6,500</u>	6,500
			Määräraha Kallion silmäpoliklinikan voimassapitoon	16,500: —
			Sairassijain varaamiseksi t:ri J. Silfvastin silmäsaaralassa	10,000: —
			<u>26,500</u>	26,500
			Määräraha korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikkaa varten	5,700: —
			<u>57,800</u>	57,800
			Siirros	57,800: —
				48,302,157 60

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi avustava rakennustarkastaja.

P.L.						
V	1				Siirros	57,800: — 48,302,157 60
		Kvsto	15/12 1903 30/12 1907 30/12 1908	b	Määräraha 10 sairassijaa varten t:rien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa	18,540: —
				c*	Kalliinajanlisäystä	14,810: — 33,350: —
V	2	S:n	29/12 1905 30/12 1910	b	Määräraha Marian sairaalan tuberkulosipoli-klinikkaa ja huoltolaa varten	45,000 —
V	3	S:n	30/4 1912	b	Määräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten	30,000 —
V	4	S:n	30/12 1908 30/12 1910	b	Kätilöavun kustantamiseksi varattomille koto-naan	3,000 —
					<i>V Luku. Smk 169,150: —</i>	
					Terveystoimisto.	
VI	1				Palkkaukset:	
					1 lääkäri	7,000: —
					1 johtaja (avoinna)	—: —
					1 assistentti	4,000: —
					Viransijaisen palkkaamiseksi lääkäriin ja assistentin virkaloman aikana	600: —
					1 naistarkastaja	4,000: —
					1 sairaanhoitajatar	2,400: —
					1 naisapulainen	2,400: —
					1 konttoriapulainen	2,400: —
		1918 v. palkkas.		b	2 kaitsijaa à . . . . . 3,600: — korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 720: —	8,640: —
					3 kaitsijaa à . . . . . 3,600: — korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 360: —	11,880: —
					1 kaitsija	3,600: —
					1 vahtimestari . . . . . 2,800: — korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 280: —	3,080: —
						50,000 —
VI	2				Polttoaineet	1,500 —
VI	3			c	Valaistus	700 —
VI	4				Vaatteiden pesu, puhdistus y. m.	550 —
VI	5				Siivoaminen	1,500 —
					Siirros	48,525,557 60

7 P.L.

			Siirros	48,525,557 60	
VI	6		<i>c</i>	Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito y. m.	4,200
VI	7		<i>c*</i>	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten	5,000
VI	8	Kvsto ¹⁴ / ₃ 1916	<i>b</i>	Sukupuolitautisten naisten kuljetus sairaalaan	2,400
				<i>VI Luku. Smk 65,850: —</i>	
Terveydellisten tutkimusten laboratorio.					
VII	1			Palkkaukset:	
				1 kemiallisen osaston, samalla laboratoriin, johtaja	10,000: —
				1 assistentti	6,000: —
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>	1 bakteriologisen osaston johtaja	6,000: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,200: —
					7,200: —
			<i>c</i>	Viransijaispalkkio virkaloman aikana	500: —
				1 laboraattori	3,600: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	360: —
					3,960: —
				1 näytteidenottaja	3,000: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	300: —
					3,300: —
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>	1 puhtaaksikirj. ja kasanhoitajatar	2,800: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	280: —
					3,080: —
				1 vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa	2,400: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	600: —
				näytteiden vastaanotosta öiseen aikaan	100: —
				henkilökoht. palkanlis.	300: —
					3,400: —
				1 vahtimestariapulainen	1,400: —
			<i>c</i>	Tilapäisten avustajain palkkaamiseen	3,000: —
					41,840
VII	2			Vedenkulutus	1,200
VII	3		<i>c</i>	Polttoaineet	6,000
VII	4			Valaistus	800
				Siirros	48,586,997 60

P.L.

				Siiros	48,586,997 60	
VII	5		c	Koneiden, kirjojen, näytteiden y. m. osto ja kunnossapito, siirtomääräraha	15,000 —	
VII	6			Tarverahat, siivoaminen y. m. .... <i>VII Luku. Smk 67,840: —</i>	3,000 —	
				Lihantarkastusasema.		
VIII	1		b	Palkkaukset:		
				1 johtaja, bakteriologi, ...	10,000: —	
				1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri ..	7,800: —	
				1 nuorempi s:n	6,000: —	
				1 kassanhoitaja	4,500: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1919	150: —	4,650: —
				1 päiväkirjanpitäjä	3,000: —	
				korotusta 5 v:n palv. 1/9:stä 1919	100: —	3,100: —
				1 trikinientutkija	3,000: —	
				korotusta 5 v:n palv. 1/8:stä 1919	125: —	3,125: —
				1 trikinientutkija	3,000: —	
				1 halliesimies	3,500: —	
			1 laboratorin vahtimest. korotusta 5 v:n palv. 1/8:stä 1919	125: —	3,125: —	
			c	Määräraha apuhenkilök. palkkaamis.	15,000: —	
VIII	2	Välikirjan muk.			59,300 —	
				Vuokra	18,800 —	
VIII	3			Valaistus	3,500 —	
VIII	4			Kaasu ja höyry	2,500 —	
VIII	5			Vedenkulutus	750 —	
VIII	6		c	Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset	3,000 —	
VIII	7			Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri	2,000 —	
VIII	8			Kassakuittien, lomakkeiden y. m. painatus	3,500 —	
VIII	9			Hylkylihan poiskuljetus	2,000 —	
VIII	10			Siivoaminen ja vaatteiden pesu	3,500 —	
VIII	11		d	Sekalaiset menot	4,100 —	
				<i>VIII Luku. Smk 102,950: —</i>		
				Rokotusainevarasto.		
IX	1		c	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten	400 —	
IX	2			Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen	1,000 —	
				<i>IX Luku. Smk 1,400: —</i>		
				Siiros	48,709,347 60	

7 P.L.

				Siirros	48,709,347 60
Sekalaista.					
X	1		c	Määräraha kulkutautien vastustamiseksi	50,000
X	2			S:n desinfiomismajalaa varten	8,000
X	3		c*	Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa	2,000
X	4	Kvsto ¹⁰ / ₆ 1913	b	Kunnan teurastamon johtaja, palk- kaa	8,000: —
				vuokrankorvausta	2,000: —
				<u>10,000</u>	
<i>X Luku. Smk 70,000: —</i>					
Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.					
XI	1			Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.	b	Puheenjohtajan palkkio	4,000: —
		1918 v. palkkas.	b	Palkkiota hallituksen jäsenille 30 mk kultakin kokoukselta	6,300: —
		1918 v. palkkas.	b	Sairaalatarkastaja	12,000: —
				Sihteerintehtävään hoitoa varten ..	4,800: —
			b	Kanslia-apulainen	2,400: —
				Vahtimestaritehtäviä varten	600: —
				<u>30,100</u>	
XI	2		c	Kansliahuoneiston vuokra	1,300
XI	3			Tarverahat	3,000
<i>XI Luku. Smk 34,400: —</i>					
Marian sairaala.					
XII	1			Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.	b	1 yllääkäri sisätautien osastolla, laitoksen joh- taja	10,000: —
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,000: —
				<u>12,000: —</u>	
			b	1 alilääkäri sisätautien osastolla	6,000: —
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,500: —
				<u>7,500: —</u>	
				Siirros	19,500: —
					48,813,747 60

P.L.

XII

1

		Siirros 107,053: 40		48,813,747	60
		3 alihoitajarta sisätautien osastolla à	840: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	105: —	2,835: —	
		2 alihoitajarta s:n à 840: —		1,680: —	
		8 yöhoitajarta s:n à 840: —		6,720: —	
		1 leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla . .	1,320: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta 1/10:stä 1919	41: 25	1,361: 25	
1918 v. palkkas.	b	1 osastohoitajatar s:n	1,320: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta	165: —	1,485: —	
		2 osastohoitajarta s:n à 1,320: —		2,640: —	
		1 hoitajatar kirurgisessa poliklinikassa . .	1,320: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta	165: —	1,485: —	
		6 alihoitajarta kirurgisella osastolla à 840: —		5,040: —	
		2 yöhoitajarta s:n à 840: —		1,680: —	
		1 osastohoitajatar lastenosastolla . .	1,320: —		
		3 alihoitajarta s:n à 840: —		2,520: —	
		2 yöhoitajarta s:n à 840: —		1,680: —	
		Määräraha imettäjän palkkaamiseksi		720: —	
	c	Palkoiksi enintään 14:lle alihoitajattarina toimivalle 3-vuoden sairaanhoitajaroppilaalla 1/10:stä 1919 . .		2,940: —	
		Määräraha hierontaa varten		2,200: —	
Kvsto 23/11 1909	b	Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunnan sairastuessa		3,000: —	
1918 v. palkkas.	b	1 toimitsija	5,000: —		
		korotusta 10 v:n palveluksesta	1,250: —		
		henkilökoht. palkanlis.	1,000: —	7,250: —	
	c	Toimitsijan virkaloman aikainen viransijainen		300: —	
		Siirros 153,909: 65		48,813,747	60

7 P.L.

				Siirros	153,909: 65	48,813,747 60
XII	1					
		1918 v. palkkas.	b	1 toimitsijan apulainen	2,400: —	
				vuokrarahoja	600: —	3,000: —
				1 toinen toimitsijan apul.		1,800: —
				58 hengen ruoka à 1: 60 (lääkärit, hoitajattaret ynnä 3:nnen v:n oppilaat, imettäjä ja toinen toimitsijan apul.)		33,872: —
			c*	14 hengen ruoka à 1: 60 (toisen vuoden oppilaat)		8,176: —
				300 %:n kalliinaj.lisäys ruokaan		126,144: —
				1 liinavaatevaraston johtajatar	1,600: —	
				korotusta 10 v:n palvel.	400: —	2,000: —
				1 koneenkäyttjä		3,500: —
				1 koneenkäyttjä	2,600: —	
				korotusta 10 v:n palvel.	650: —	3,250: —
		1918 v. palkkas.	b	1 vahtimestari	1,200: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta	300: —	1,500: —
				1 ovenvartija	1,200: —	
				korot. 5 v:n palveluks.	150: —	1,350: —
				1 ovenvartija		1,200: —
				65 hengen ruoka à 1: 15		27,283: 75
				1 " " 6 kuukauden aikana à 1: 15		208: 15
			c*	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan		82,475: 70
			c	Määräraha apuhenkilökunnan palkkaamiseksi		38,400: —
				Lyhyen loman hankkimiseksi henkilökunnalle		5,400: —
						493,469 25
XII	2			<i>Ruuanpito:</i>		
		1918 v. palkkas.	b	1 ruuanpidon johtajatar	2,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	250: —	2,250: —
				1 emännöitsijä	1,800: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	225: —	2,025: —
			c	Määräraha ruokalan apuhenkilökunnan palkkaamiseksi		8,100: —
				17 hengen ruoka à 1: 15		7,135: 75
				24 potilaan ruoka à 1: 60		14,016: —
				315 " " à 1: 15		132,221: 25
				Siirros	165,748: —	49,307,216 85

P.L.						
XII	2				Siirros 165,748: —	49,307,216 ⁸⁵
			<i>e*</i>	300 %:n kalliinanjanlisäys ruokaan	460,119: —	
			<i>c</i>	Lyhyen loman hankkimiseksi hen-		
				kilökunnalle	465: —	626,332
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XII	3		<i>c</i>	2,525 syltä halkoja à 140: —	353,500: —	
				Kaasu	7,000: —	
				Öljy ja pyyhkeet	650: —	361,150
XII	4			Valo		25,000
				<i>Lääketarpeet:</i>		
XII	5		<i>c</i>	Lääkkeet ja sidetarvikkeet		110,000
XII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto		8,000
XII	7			Desinfioimisaineet, lysoli y. m.		4,500
XII	8			Röntgen-osaston vuosikulut		3,000
XII	9			Seerumitutkimus		1,200
				<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i>		
XII	10		<i>c</i>	Vähäiset rakennusten korjaukset		6,000
XII	11			Kaluston osto ja korjaus		70,000
				<i>Erilaatuiset menot:</i>		
XII	12		<i>c</i>	Saippua, suopa ja suuda		30,000
XII	13			Vedenkulutus		15,000
XII	14			Puhtaanapito		4,000
XII	15			Hevosen elatus		10,000
XII	16			Määräraha työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilö-		
				kunnalle		9,000
XII	17		<i>d</i>	Sekalaiset menot		15,000
				<i>Desinfioimislaitos:</i>		
XII	18		<i>b</i>	Palkkaukset:		
				1 esimies (koneenkäytt.)	2,200: —	
		1918 v. palkkas.		korotusta 10 v:n palve-		
				luksesta	550: —	2,750: —
			1 apulainen	600: —		
			korotusta 5 v:n palv.	75: —	675: —	
XII	19		<i>c</i>	Desinfioimisaineet		3,425
						3,500
				Siirros		50,612,323 ⁸⁵

7 P.L.

				Siirros	50,612,323 85
XII	20	c	2 hengen ruoka à 1:15.....	839: 50	
		c*	300 0/0:n kalliinanajalisäys	2,518: 50	3,358
XII	21	c	Lyhyen loman hankkimiseksi henkilökunnalle ..		150
			<i>Oppilaskoulu:</i>		
XII	22		Palkkaukset:		
			1918 v. palkkas.		
		b	1 johtajatar, samalla velvollinen avustam. inventauksessa	1,500: —	
			Määräraha palveluskunnan palkkaukseen	450: —	1,950
XII	23		Polttopuut ja kaasuu		4,000
XII	24	c	Vaatteiden pesu ja silitys		1,800
XII	25		Kalusto		400
XII	26		15 hengen ruoka à 1: 60	8,760: —	
			1 hengen ruoka à 1: 15	419: 75	
		c*	300 0/0:n kalliinanajalisäys	27,539: 25	36,719
XII	27	c	Oppilaiden opetus ja opetusvälineiden osto		1,500
XII	28	d	Sekalaiset menot		300
XII	29	c	Lyhyen loman hankkimiseksi henkilökunnalle ..		125
			<i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttia, kirurgisen osaston alilääkäri, 1 assistenttilääkäri ja molemmat amanuenssit saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, vuodeliinaset ja ruuan sekä vuodeliinasten pesun; ylihoitajatar, oppilaskoulun johtajatar, hoitajattaret, oppilaat, imettäjä, linna-vaatevaraston johtajatar, ovenvartijat, desinfiointilaitoksen johtaja ja hänen apulaisensa, kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt ja sairaalan koko alempi palveluskunta, paitsi yövartija ja portin yövartija, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi sisätautien ja yksi kirurgisen osaston assistenttilääkäri sekä toinen toimitsijan apulainen, saavat vapaan ruuan, ei asuntoa. Toimitsija ja koneenkäyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulaitosta, mutta eivät saa maksutonta vaatteiden pesua; vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.		
			<i>XII Luku. Smk 1,848,878: 25</i>		
				Siirros	50,662,625 85

P.L.

				Siirros	50,662,62585	
XIII	1	Kulikutautisairaala.				
		Palkkaukset:				
	1918 v. palkkas.	b	1 ylilääkäri	11,000: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta	1,200: —	12,200: —	
			1 alilääkäri	7,000: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta	875: —	7,875: —	
			1 assistenttilääkäri	5,000: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta 1/2:stä 1919	572: 90	5,572: 90	
			1 assistenttilääkäri	5,000: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta 1/9:stä 1919	208: 33	5,208: 33	
		c	Virkaloman hankkimiseksi		1,500: —	
		b	1 ylihoitajatar	2,200: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta	275: —	2,475: —	
			1 osastohoitajatar	1,440: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta	180: —		
			korotusta 10 v:n palve-			
			luksesta 1/6:stä 1919	105: —	1,725: —	
			1 osastohoitajatar	1,440: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta 1/3:stä 1919	150: —	1,590: —	
	1918 v. palkkas.	b	7 osastohoitajatar	à 1,440: —	10,080: —	
			1 valvova yöhoitajatar	1,440: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta 1/11:stä 1919	30: —	1,470: —	
			1 sairaankuljetushoitajat.	1,440: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta 1/10:stä 1919	45: —	1,485: —	
			1 aliohitajatar	900: —		
			korotusta 10 v:n palve-			
			luksesta	225: —	1,125: —	
			7 aliohitajarta	900: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta à	112: 50	7,087: 50	
				Siirros	59,393: 73	
					50,662,62585	

7 P.L.

XIII

1

				Siirros	59,393: 73	50,662,625 85		
1918 v. palkkas.	b	1 alihoitajatar	900: —					
		korotusta 5 v:n palve-						
		luksesta 1/5:stä 1919	75: —	975: —				
		13 alihoitajatarta à 900: —		11,700: —				
		13 yöhoitajatarta à 900: —		11,700: —				
		1 toimitsija	5,000: —					
		korotusta 5 v:n palve-						
		luksesta	625: —					
		henkilökoht. palkanlis.	500: —	6,125: —				
		1 konttoriapulainen	2,400: —					
		korotusta 5 v:n palve-						
		luksesta 1/2:stä 1919	220: —	2,620: —				
		2 puhelimenhoitajaa à	1,200: —					
		korotusta 5 v:n palve-						
		luksesta à	150: —	2,700: —				
1918 v. palkkas.	b	1 liinavaatevaraston joh-						
		tajatar	1,600: —					
		korotusta 5 v:n palve-						
		luksesta	200: —	1,800: —				
		Ylimääräinen sairaanhoito, opetus-						
		kurssit sekä ylimäär. henkilökun-						
		nan palkkaus		8,160: —				
		54 hengen ruoka à 1: 60		31,536: —				
		300 0/0:n kalliinajanlisäys ruokaan . .		94,608: —				
		1 esim. koneenkäyttäjä	3,500: —					
		korotusta 5 v:n palve-						
		luksesta	437: 50					
		henkilökoht. palkanlis.	1,300: —	5,237: 50				
		1 toinen koneenkäyttäjä		2,600: —				
		1 vahtimestari	1,200: —					
1918 v. palkkas.	b	palkkiota laboratoori-						
		töistä	600: —	1,800: —				
		1 ovenvartija		1,200: —				
		1 desinfiointsija	1,500: —					
		korotusta 5 v:n palve-						
		luksesta	187: 50	1,687: 50				
		1 autonkuljettaja		1,500: —				
		1 huonekalupuuseppä		2,000: —				
		Apuhenkilökunnan palkkaamiseksi . .		24,900: —				
		1918 v. palkkas.	b	Loman hankkimiseksi palveluskun-				
				nalle		3,600: —		
				5 hengen ruoka à 1: 15		2,098: 75		
						Siirros	277,941: 48	50,662,625 85

P.L.					
XIII	1			Siirros 277,941: 48	50,662,625 85
			<i>e*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 6,296: 25	
			<i>e</i>	Apuhenkilökunnan ruoka à 1: 15 .. 18,049: 25	
			<i>e*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 54,147: 75	
			<i>e</i>	Ylimääräinen henkilökunta ..... 5,200: —	
			<i>e</i>	Ylimäär. henkilök. ruoka à 1: 15 .. 2,098: 75	
			<i>e*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 6,296: 25	370,029 73
XIII	2			<i>Ruuanpito:</i>	
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>	1 emännöitsijä ..... 1,800: —	
			<i>b</i>	1 emännöitsijän apulainen ..... 1,200: —	
			<i>b</i>	Keittiön apuhenkilökunnan palkkaamiseen ..... 5,150: —	
			<i>e</i>	Loman hankkimiseksi keittiöhenkilökunnalle ..... 400: —	
			<i>e</i>	2 hengen ruoka à 1: 60 ..... 1,168: —	
			<i>e</i>	Keittiön apuhenkilök. ruoka à 1: 15 4,197: 50	
			<i>e</i>	Potilaiden ruoka ..... 72,000: —	
			<i>e*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 232,096: 50	318,012 —
				<i>Lämpö ja valo:</i>	
XIII	3			Lämpö <i>a)</i> halot ..... 208,000: —	
				<i>b)</i> hiilet ja kaasut ..... 18,000: —	226,000 —
XIII	4			Valo 21,000	21,000 —
				<i>Lääketarpeet:</i>	
XIII	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet 35,000	35,000 —
XIII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto 2,000	2,000 —
			<i>c</i>	<i>Rakennukset ja kalusto:</i>	
XIII	7			Vähäiset rakennusten korjaukset 3,000	3,000 —
XIII	8			Kaluston osto ja kunnossapito 36,000	36,000 —
XIII	9			<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i> ! 24,000	24,000 —
XIII	10			<i>Automobiilin kunnossapito</i> 25,000	25,000 —
				<i>Erilaiset menot:</i>	
XIII	11			Saippua, suopa ja suuda 20,000	20,000 —
XIII	12			Vedenkulutus 15,000	15,000 —
				Siirros	51,757,667 58

7 P.L.

				Siiros	51,757,667 58
XIII	13	c	Desinfioiminen	25,000	—
XIII	14		Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito	2,000	—
XIII	15		Työpukujen kankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	8,000	—
XIII	16	d	Sekalaiset menot	20,000	—
<p><i>Muist.</i> Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija ja ensim. koneenkäyttaja saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon; assistenttilääkärit, ylihoitajat, kaikki hoitajattaret, puhelimenhoitajattaret, liinavaatevaraston johtajat, vahtimestari, ovenvartija, desinfioitsija, autonohjaaja, emännöitsijä apulaisineen, kaikki yhteismäärärahasta palkatut viranpitäjät ynnä sairaalan ylimäär. palveluskunta saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun sairaalassa.</p>					
<p><i>XIII Luku. Smk 1,150,041: 73</i></p>					
<p>Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.</p>					
XIV	1		Palkkaukset:		
		b	1 ylilääkäri, sairaalan johtaja	9,000: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	900: —	9,900: —
			1 alilääkäri	4,000: —	
			korotusta 5 v:n palvel. vuokratrahoja	500: — 1,000: —	5,500: —
			2 assistenttilääkäreä à 3,600: — ..		7,200: —
		c	3 assistenttilääkäreä à 3,600: —	10,800: —	
			vuokratrahoja à 900: —	2,700: —	13,500: —
			Lääkärien virkalamon aikaiset viransijaiset	2,000: —	
			Siiros	38,100: —	51,812,667 58

P.L.

XIV

1

			Siirros	38,100: —	51,812,667 58
			1 ylihoitajatar mielisai- raalassa	2,200: —	
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	550: —	2,750: —
			1 ylihoitajatar yleisellä osastolla ..		2,200: —
			3 osastohoitajatarta mielisairaalassa à 1,320: —		3,960: —
			6 alihoitajatarta à	840: —	
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta à	105: —	5,670: —
1918 v. palkkas.	b		13 alihoitajatarta à 840: —		10,920: —
			3 mieshoitajaa à 900: —		2,700: —
			3 osastohoitajatarta ylei- sellä osastolla à	1,320: —	
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta à	330: —	4,950: —
			1 osastohoitajatar	1,320: —	
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	330: —	1,650: —
			5 osastohoitajatarta à 1,320: — . . .		6,600: —
			26 alihoitajatarta yleisellä osastolla à 840: —		21,840: —
			1 yöhoitajatar		840: —
	c		Hierontaa varten		2,400: —
			Ylimäär. henkilökunta hoitohenkilök. sairast. varalta sekä sairaanh. vart.		2,320: —
1918 v. palkkas.	b		1 toimitsija	5,000: —	
			Greijuksen toimitsijan tehtävistä	600: —	5,600: —
			1 toimitsijan apulainen	2,400: —	
			korotusta 5 v:n palvel. vuokratuhoja	300: — 600: —	3,300: —
1918 v. palkkas.	b		1 liinavaatevaraston, ompeluosast- on, pesun ja työn johtaja- tar		1,600: —
			1 apulaisjohtajatar		840: —
1918 v. palkkas.	b		1 vahtimestari	1,200: —	
			korotusta 5 v:n palvel. 150: —		1,350: —
			1 kirvesmies		1,200: —
			Siirros	120,790: —	51,812,667 58

7 P.L.

XIV	1			Siirros 120,790:—	51,812,667 ⁵⁸
				Apuhenki unnan palkkaukseen .. 26,900:—	
			<i>c</i>	Loman hankkimiseksi hoitajattarille ja muulle palveluskunnalle..... 5,000:—	
				66 hengen ruoka à 1: 60 ..... 38,544:—	
				54 ” ” à 1: 15 ..... 22,666: 50	
			<i>c*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 183,631: 50	397,532
XIV	2	1918 v. palkkas.		<i>Ruuanpito:</i>	
			<i>b</i>	1 emännöitsijä ..... 1,800:—	
				1 apulaisemännöitsijä ..... 900:—	
				Ruokalan apuhenkilökunnan palkkaukseen ..... 8,500:—	
			<i>c</i>	Lyhyen loman hankkimiseksi palveluskunnalle ..... 1,000:—	
				2 hengen ruoka à 1: 60 ..... 1,168:—	
				16 ” ” à 1: 15 ..... 6,716:—	
				546 potilaan ruoka à 1:— ..... 199,290:—	
			<i>c*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 621,522:—	840,896
				<i>Lämpö ja valo:</i>	
XIV	3			Lämpö, 1,500 syltä halkoja à 140:— 210,000	
XIV	4			Valo 17,000	
				<i>Lääketarpeet:</i>	
XIV	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet 50,000	
				<i>Rakennukset ja kalusto:</i>	
XIV	6			Vähäiset rakennusten korjaukset 10,000	
XIV	7		<i>c</i>	Kaluston osto ja kunnossapito 60,000	
				<i>Erilaiset menot:</i>	
XIV	8			546 hengen vaatteiden pesu kaupungin kunnalliskodissa, noin 8,500 kg kuukaud., à 1: 25 kg 127,500	
XIV	9			Saippua, suopa ja suuda 10,000	
XIV	10			Vedenkulutus 15,000	
XIV	11			3 hevosen elatus 16,000	
XIV	12			Uutterusrahoja mielenvikaisten tekemistä töistä 1,500	
XIV	13			Patjain ja korvallisten oljet 5,500	
				Siirros	53,573,595 ⁵⁸

P.L.

			Siirros	53,573,595 58		
XIV	14	c	Puhtaanapito ja nuohoominen	5,500	—	
XIV	15		Konttoritarvikkeet, painatuskulut y. m.	2,000	—	
XIV	16		Mielenvikaisten kuljetus Nickbyn ja Pitkäniemen sairaaloihin	3,000	—	
XIV	17		Työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	12,000	—	
XIV	18		d	Sekalaiset menot	12,000	—
<p><i>Muist.</i> Kaksi assistenttilääkärinä saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret ja muut hoitajattaret, mieshoitajat, linavaatevaraston johtajatar apulaisineen, vahtimestari, kirvesmies, emännöitsijä, apulaisemännöitsijä sekä koko alempi palveluskunta saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun. Toimituksia saa vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.</p>						
<i>Uusi sairasosasto.</i>						
XIV	19	b*	Palkkaukset:			
			Määräraha siivousta varten	300:—		
			1 hengen ruoka à 1:15	419:75		
			300 %:n kalliinajanlisäys	1,259:25	1,979	
XIV	20	c	Ruuanpito:			
			16 potilaan ruoka à 1:—	5,840:—		
			300 %:n kalliinajanlisäys	17,520:—	23,360	
XIV	21	c	Erilaiset menot:			
			Lämmitys	1,500:—		
			Valaistus	200:—		
			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	1,800:—		
			Kalusto	1,500:—		
			Siirros	5,000:—	53,633,434 58	

7 P.L.

XIV	21				Siirros	5,000: —	53,633,434 58
				c	16 potilaan vaatteiden pesu	5,040: —	
					Patjain ja korvallisten oljet	400: —	
					Vedenkulutus	200: —	
					Hevosen elatus	5,400: —	16,040
					<i>Smk 41,379: —</i>		
					<i>XIV Luku. Smk 1,836,807: —</i>		
					Nickbyn mielisairaala.		
					Palkkaukset:		
				b	1 yllääkäri, laitoksen johtaja	12,000: —	
		1918 v. palkkas.			1 alilääkäri	8,000: —	
					korotusta 5 v:n palv. 1/10:stä 1919	250: —	8,250: —
					1 toinen alilääkäri	6,000: —	
				c	Viransijaisuuspalkkiot lääkärien vir- kaloman aikana	1,800: —	
					Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —	
				b	2 ylihoitajatarta à 2,200: —	4,400: —	
					1 työnjohtajatar	900: —	
					2 osastohoitajatarta à 900: —	1,800: —	
					19 hoitajaa à 900: —	17,100: —	
					2 hoitajatarta à	600: —	
		1918 v. palkkas.			korotusta 5 v:n palv. 1/11:stä 1919 à	12: 50	1,225: —
					2 hoitajatarta à	600: —	
					korotusta 5 v:n palv. 1/12:stä 1919 à	6: 25	1,212: 50
					27 hoitajatarta à 600: —	16,200: —	
					Ylimäär. palveluskunnan palkkaukset	6,000: —	
					Siirros	77,387: 50	53,649,474 58

P.L.	XV	1		Siirros	77,387: 50	53,649,474:58
		1918 v. palkkas.	b	7 hengen ruoka à 1: 50	3,832: 50	
				Viransijaisen lääkärin ruoka 92 päivänä à 1: 50	138: —	
				57 hengen ruoka à 1: 10	22,885: 50	
				8 oppilaan ruoka 6 kuuk. aikana à 1: 10	1,606: —	
			c*	300 0/0:n kalliinajanlisäys ruokaan	85,386: —	
			c	Hoitohenkilökunnan viransijaiset lomain ja satunnaisten taudintapausten aikana	7,580: —	
				1 toimitsija	5,000: —	
				henkilökoht. palkanlis.	500: —	
				korotusta 5 v:n palv. 1/8:stä 1919	260: 40	5,760: 40
		1918 v. palkkas.	b	1 varastonhoitajatar ..	900: —	
				korotusta 5 v:n palv. 1/10:stä 1919	28: 15	928: 15
				1 pesunjohtajatar	900: —	
				korotusta 5 v:n palv. 1/9:stä 1919	37: 50	937: 50
				1 ylikoneenkäyttäjä	2,600: —	
				korotusta 5 v:n palv. 1/4:stä 1919	243: 10	2,843: 10
				1 toinen koneenkäyttäjä	2,000: —	
				1 lämmittäjä-mekanikko	1,500: —	
				vuokrarahoja	240: —	1,740: —
				1 puutarhuri	1,800: —	
				1 puuseppä	1,200: —	
		1918 v. palkkas.	b	1 maalari	1,200: —	
				1 suutari	1,000: —	
				1 räätäli	1,000: —	
				1 seppä	1,200: —	
				1 vahtimestari	1,200: —	
			c	Apuhenkilökunnan palkkaamiseen	19,100: —	
		1918 v. palkkas.	b	3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50	
				38 " " à 1: 10	15,257: —	
				Siirros	257,624: 15	53,649,474:58

7 P.L.						
XV	1				Siirros 257,624: 15	53,649,474 58
			<i>c*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	50,698: 50	
			<i>c</i>	Puhelinkeskuksen hoito	900: —	
			<i>c</i>	Loman hankkimiseksi taloushenkilökunnalle ja taudintapausten varalta	2,058: 50	
			<i>c</i>	Määräraha sielunhoitoa varten	1,100: —	312,381 15
XV	2	1918 v. palkkas.		<i>Ruuanpito:</i>		
			<i>b</i>	1 emännöitsijä	1,800: —	
			<i>b</i>	1 apulaisemännöitsijä	900: —	
			<i>c</i>	Ruokalan apuhenkilökunnan palkkaukseen	5,400: —	
			<i>c</i>	2 hengen ruoka à 1: 50	1,095: —	
			<i>c</i>	10 ” ” à 1: 10	4,015: —	
			<i>c</i>	30 potilaan ruoka à 1: 10	12,045: —	
			<i>c</i>	390 s:n s:n à —: 80	113,880: —	
			<i>c*</i>	300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan	393,105: —	
			<i>c</i>	Loman hankkimiseksi henkilökunnalle	890: —	533,130
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XV	3			Polttoaineet, 2,500 sylvä halkoja à 110: —		275,000
XV	4			Petrolit, kynttilät ja sähkölamput		4,000
XV	5			Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m.		7,000
XV	6			Sähköaseman valvonta		900
XV	7			<i>Lääkkeet ja sidetarvikkeet.</i>		7,500
			<i>c</i>	<i>Rakennukset ja kalusto:</i>		
XV	8			Vähäiset rakennusten korjaukset sekä maalaustarvikkeet, takomatyöt y. m.		7,000
XV	9			Kaluston ja parselien ostot ja korjaukset		50,000
				<i>Maanviljelys ja puutarha:</i>		
XV	10			Tasoitustyöt, istutukset, maanviljelyksen ja puutarhan hoito		12,000
XV	11			5 hevosen elatus		20,000
					Siirros	54,878,385 73

P.L.

					Siirros	54,878,385 73
					<i>Erilaatuiset menot:</i>	
XV	12	c	Saippua, suopa, suuda y. m.			15,000 —
XV	13		Oljet			1,000 —
XV	14		Työskenteleväin potilaiden uutteruusrahat			4,500 —
XV	15	d	Puhtaanapito, nuuhominen y. m.			5,000 —
XV	16		Sekalaiset menot			8,000 —
XV	17	c	<i>Potilaiden elätteelleanto</i>			50,000 —
			<p><i>Muist.</i> Kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimihenkilöillä on oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saavat kuitenkin laitoksen lämmittäjä, mekaniikko, yövartija ja vanhempi renki vuokratuloja 20 markkaa kuukaudessa.</p> <p>Kaikki laitoksen toimihenkilöt, lukuun ottamatta yövartijaa, ensim. alilääkäreitä ja toimitsijaa, saavat vapaan ruuan ja pesun, toinen alilääkäri ei kuitenkaan saa maksutonta palvelusta.</p>			
			<i>XV Luku. Smk 1,312,411: 15</i>			
			Humaliston sairaala.			
XVI	1		Palkkaukset:			
	1918 v. palkkas.	b	1 lääkäri	4,500: —		
			korot. 5 v:n palveluksesta	450: —		
			korotusta 10 v:n palv.			
			1/6:stä 1919	262: 50	5,212: 50	
		c	Lääkärin virkaloman aikainen viransijainen	350: —		
		b	1 amanuenssi	1,800: —		
			1 ylihoitajatar, samalla taloudenhoitaja	1,800: —		
			korotusta 10 v:n palveluksesta	450: —	2,250: —	
	1918 v. palkkas.		1 osastohoitajatar	1,320: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta	165: —		
			korotusta 10 v:n palv.			
			1/7:stä 1919	82: 50	1,567: 50	
			Siirros	11,180: —		54,961,885 73

7 P.L.	XVI	1						
					Siirros 11,180: —	54,961,885 73		
			1918 v. palkkas.	b	1 osastohoitajatar . . . . . 1,320: —			
							korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 165: —	
							korotusta 10 v:n palveluksesta 1/10:stä 1919 41: 25	1,526: 25
							1 osastohoitajatar . . . . . 1,320: —	
							korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 165: —	1,485: —
							1 alihoitajatar . . . . . 840: —	
							korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 105: —	
							korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1919 87: 50	1,032: 50
							2 alihoitajatarta à 840: —	1,680: —
						c	Hoitajatarten kesäloman aikaiset vi-	
				ransijaiset	1,000: —			
				c*	8 hengen ruoka à 1: 60	4,672: —		
					300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan.	14,016: —		
				c	Apuhenkilökunnan palkkaukseen . .	3,900: —		
					Lyhyen loman hankkimiseksi palveluskunnalle	300: —		
				c*	Apuhenkilökunnan, 7 hengen, ruoka à 1: 15	2,938: 25		
					300 %:n kalliinajanlisäys	8,814: 75		
						52,544 75		
	XVI	2			<i>Ruuanpito:</i>			
				c	Keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	2,550: —		
					Lyhyen loman hankkimiseksi keittiöhenkilökunnalle	150: —		
					Keittiöhenkilökunnan, 5 hengen, ruoka à 1: 15	2,098: 75		
				c*	50 potilaan ruoka à 1: 15	20,987: 50		
					300 %:n kalliinajanlisäys ruokaan.	69,258: 75		
						95,045 —		
					<i>Lämpö ja valo:</i>			
	XVI	3		c	Lämpö, 80 syltä koivuhalkoja à 160: — ja 140 syltä havup. halkoja à 140: —	32,400 —		
	XVI	4				Valo	3,000 —	
					Siirros	55,144,875 48		

8 P.L.

					Siirros	55,211,655	48	
				Kahdeksas pääluokka.				
				Vaivaishoito.				
				Vaivaishoitohallitus.				
I	1	Kvsto 5/12 1895	<i>b & c</i>	Palkkaukset:				
				1 puheenjohtaja	4,000: —			
				1 toimitusjohtaja	12,000: —			
				1 johtajan apulainen	7,500: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta	750: —	8,250: —		
				1 sihteeri		9,000: —		
				1 kamreeri	6,000: —			
				korotusta 10 v:n palv.	1,200: —	7,200: —		
				1 lastenhoidontarkastaja	7,500: —			
				korotusta 5 v:n palv.	750: —	8,250: —		
				1 tarkastusapulainen		3,000: —		
				1 kassanhoitaja		3,600: —		
				1 kanslianjohtaja	4,000: —			
				korotusta 10 v:n pal-				
				veluksesta	800: —	4,800: —		
				1 kanslianjohtaja	4,000: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta	400: —			
		1918 v. palkkas.	<i>b</i>	korotusta 10 v:n palve-				
				luksesta 1/7:stä 1917	200: —	4,600: —		
				2 avustavaa kanslianjohtajaa à				
				3,600: —		7,200: —		
				1 rekisteritoimiston joh-				
				tajatar	3,600: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta	360: —	3,960: —		
				4 kirjuriapulaista à	2,400: —			
				korotusta 5 v:n palvo-				
				luksesta à	240: —	10,560: —		
				3 kirjuriapulaista à 2,400: —		7,200: —		
				3 diakonissaa à	2,400: —			
				korotusta 5 v:o palve-				
				luksesta à	240: —	7,920: —		
				1 diakonissa		2,400: —		
				1 kaitsija	3,000: —			
				korotusta 10 v:n palve-				
				luksesta	600: —	3,600: —		
					Siirros	107,540: —	55,211,655	48

P.L.

	I	1			Siirros 107,540: —	55,211,655 48		
			Kvsto ^{21/5} 1918	b	1 kaitsija . . . . . 3,000: —			
							korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 300: —	
							korotusta 10 v:n palveluksesta ^{1/7} :stä 1919 . . . . . 150: —	3,450: —
							4 kaitsijaa ä . . . . . 3,000: —	
							korotusta 5 v:n palveluksesta ä . . . . . 300: —	13,200: —
							7 kaitsijaa ä 3,000: —	21,000: —
							1 järjestysmies	3,000: —
							1 vahtimestari . . . . . 3,000: —	
							korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 600: —	3,600: —
							1 avustava vahtimestari	1,600: —
							1 päivystysvahtimestari	1,500: —
		S:n ^{1/7} 1918					Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jäsenille valmistelukokouksista	25,000: —
		S:n ^{30/12} 1918					Palkkioita vakinaisille maaseutuasiamiehille	7,000: —
							Korvausta tarkastusmatkoista	5,000: —
							Ylimäär. apulaisten palkkaukseen	20,000: —
					Määräraha 23 raitiotievuosilipun ostoon	6,900: —		
				c	Virkaloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille	3,300: —		
						222,090 —		
I	2				Vuokra	12,500		
I	3				Valaistus	800		
I	4				Polttoaineet	4,000		
I	5				Vedenkulutus	200		
I	6				Tarverahat, siivoaminen y. m.	20,000		
I	7			d	Arvaamattomat menot	15,000		
					<i>I Luku. Smk 274,590: —</i>			
					Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.			
					<i>Yhteiset kustannukset:</i>			
II	1		1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset:			
							1 johtaja	8,000: —
							1 konttoristi	4,400: —
							1 konttoristi	3,600: —
					Siirros 16,000: —	55,486,245 48		

8 P.L.

II	1			Siirros	16,000:—	55,486,245 48
		1918 v. palkkas.	b	1 konttoriapulainen	2,500:—	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta	312: 50	
				korotusta 10 v:n palve-		
				luksesta 1/7:stä 1919	156: 25	2,968: 75
				1 saarnaaja	3,000:—	
				1 sairaanhoitajatar	900:—	
		Kvsto 11/6 1912	b & c	Lääkärinhoitoa varten	3,600:—	
				Palkkio urkujensoitosta ja kirkko-		
				laulun johtamisesta	750:—	
				1 työnjohtaja	1,800:—	
				1 maanviljelys- ja puutarhatöiden		
				johtaja	1,500:—	
		1918 v. palkkas.	b	1 koneenkäyttäjä	2,600:—	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta	325:—	2,925:—
				1 lämmittäjä-mekaanikko	1,200:—	
			c	Työvoiman palkkaam. kattilahuonees.	2,008:—	
				1 pesulaitoksen johtaja-		
				tar	1,200:—	
		1918 v. palkkas.	b	korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta	150:—	1,350:—
			c	Työvoiman palkkaamiseksi pesulai-		
				tokseen	7,900:—	
		1918 v. palkkas.	b	1 emäntä	1,600:—	
				Työvoiman palkkaamiseksi ruokalaan	7,000:—	
				Yövartioimista varten	3,600:—	58,101 75
II	2		c	Lääkkeet		18,000—
II	3			Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt		6,000—
II	4			Kirjastoa varten		1,000—
				<i>Kunnalliskoti:</i>		
II	5			Palkkaukset:		
				1 naistenjohtajatar	900:—	
				korotusta 10 v:n palve-		
				luksesta	225:—	1,125:—
				1 ylihoitajatar	1,500:—	
		1918 v. palkkas.	b	1 pientenlastenosaston hoitajatar	1,200:—	
				1 avustava s:n s:n	840:—	
				2 osastohoitajatar	840:—	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta	105:—	1,890:—
				Siirros	6,555:—	55,569,347 23

P.L.

II	5	1918 v. palkkas.	b	Siirros	6,555:—	55,569,347 ²³
				2 osastohoitajatarta à 840:—	1,680:—	
				Ylimäär. henkilökunnan palkkaukseen	2,520:—	
				Siiivoijatarten palkkaukseen	10,000:—	
				Ajomiehen ja portinvartijan palkkaukseen	1,700:—	
				Loman hankkimiseksi erinäisille toimihenkilöille	1,100:—	23,555
II	6		c*	Vaatetus	22,800:—	
II	7			400 %:n kalliinajanlisäys	91,200:—	114,000
				Ruuanpito:		
				600 hoidokin ruoka à 60 p.	131,400:—	
				Sairaiden ruok. ja tavall. ruuan paran.	6,000:—	
			c	Henkilökun., 16 heng., ruoka à 1:20	7,008:—	
			c*	55 s:n à 90 penniä	18,067: 50	
				350 %:n kalliinajanlisäys	568,664: 25	731,139 ⁷⁵
II	8			Kalusto		30,000
II	9			Tarveaineet		15,000
II	10			Polttoaineet		175,000
II	11			Valaistus ja voima		12,000
II	12			Vedenkulutus		15,000
II	13			8 hev. kaurat ja heinät sekä silain y. m. kunnossapito		50,000
II	14			Korjaustyöt		6,000
II	15			Utteruusrahat		10,000
II	16			Saippua ja suopa		40,000
II	17		d	Sekalaiset menot		20,000
II	18			<i>Työlaitos:</i>		
				Palkkaukset:		
				1 kaitsija	3,600:—	
				korot. 10 v:n palv.	900:—	4,500:—
				1 konttoriapulainen		1,200:—
				1 vahtimestari	1,500:—	
				korot. 10 v:n palv.	375:—	1,875:—
		1918 v. palkkas.	b	1 vahtimestari	1,500:—	
				korot. 10 v:n palv.	187: 50	1,687: 50
				3 vahtimestaria à 1,500:—	4,500:—	
				1 vahtimestasi	1,200:—	
				2 työesimiestä à 1,500:—	3,000:—	
				Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400:—	18,362 ⁵⁰
				Siirros		56,829,404 ⁴⁸

8 P.L.

				Siirros	56,829,404 48
II	19		Polttoaineet	25,000	—
II	20		Valaistus ja voima	1,600	—
II	21		Vedenkulutus	1,000	—
II	22		Ruuanpito:		
			170 hoidokin ruoka à 60 penniä ..	37,230: —	
			Sairaanruoka	2,500: —	
			Palveluskunn., 1 hengen, ruoka à 1:20	438: —	
			S:n 8 s:n à 90 p.	2,628: —	
		<i>c</i>	350 %:n kalliinajanlisäys	149,786: —	192,582
II	23	<i>c*</i>	Vaatetuskustannukset	6,800: —	
		<i>c*</i>	400 %:n kalliinajanlisäys	27,200: —	34,000
II	24		Tarveaineet	80,000	
II	25		Kalusto ja työkalut	5,000	
II	26		Uutteruusrahat	9,000	
II	27		Korjaustyöt	2,000	
II	28	<i>d</i>	Sekalaiset menot	6,000	
<i>Oulunkylän lastenkoti:</i>					
II	29		Palkkaukset:		
			1 johtajatar	1,600: —	
			korot. 5 v:n palv. ..	200: —	1,800: —
			1 vanh. lastenhoitajatar	1,100: —	
		<i>b</i>	korot. 5 v:n palv. ..	137: 50	1,237: 50
			1 lastenhoitajatar	600: —	
			korot. 5 v:n palv. ..	75: —	675: —
			10 lastenhoitajarta à 600: —	6,000: —	
		<i>c</i>	Palveluskunnan palkkaukseen	2,200: —	
			Sijaisten palkkaamiseen loman ai-		
			kana	600: —	12,512 50
II	30	<i>c*</i>	Vaatetus	5,600: —	
		<i>c*</i>	400 %:n kalliinajanlisäys	22,400: —	28,000
II	31	<i>c</i>	Ruuanpito:		
			80 lapsen ruoka à 75 p:ää	21,900: —	
			Henkilök., 2 hengen, ruoka à 1:20	876: —	
			S:n, 15 hengen, à 90 p:ää	4,927: 50	
			S:n, 2 hengen, ruoka à 60 p:ää ..	438: —	
		<i>c*</i>	350 %:n kalliinajanlisäys	98,495: 25	126,636 75
				Siirros	57,352,735 73

P.L.					Siirros	57,352,735 73
II	31					
II	32		c*	Polttoaineet		10,000
II	33			Valaistus		1,200
II	34			Vedenkulutus		300
II	35			Kalusto		2,000
II	36		c	Lääkkeet		4,000
II	37			Korjaustyöt		600
II	38			Vaatteiden pesu		12,000
II	39		d	Sekalaiset menot		2,500
<i>Kulla torpin lastenkoti:</i>						
II	40			Palkkaukset:		
	.			1 johtajatar	1,600:—	
				1 vanhempi lastenhoitajatar	840:—	
				1 nuorempi s:n	600:—	
				Palvelijaston palkkaukseen	1,700:—	
				Taloudellista johtoa varten	1,000:—	
				Lääkärinvalvontaa varten	600:—	
				Kesälomia varten	300:—	6,640
II	41			Vaatetus	4,410:—	
				400 %:n kalliinajanlisäys	17,640:—	22,050
II	42			Ruuanpito:		
		Kvsto 17/12 1918	b	63 lapsen ruoka à 75 p.	17,246: 25	
				3 hengen " à 1: 20	1,314:—	
				3 " " à 90 p.	985: 50	
				2 " " à 60 p.	438:—	
				350 %:n kalliinajanlisäys	69,943: 15	89,926 90
II	43			Polttoaineet		6,000
II	44			Valaistus		800
II	45			Kalusto		2,000
II	46			Lääkkeet		3,000
II	47			Korjaustyöt		500
II	48			Vaatteiden pesu		9,000
II	49		d	Sekalaiset menot		2,500
II	50			<i>Menoja maanviljelyksestä:</i>		
			c	300 hl siemenperunoita à 40:— ..	12,000:—	
				Erinäiset siemenet	2,500:—	
				Päivätöitä varten	14,400:—	
				3 hevosen elatukseen	16,000:—	
					Siirros	44,900:—
						57,527,752 63

P.L.	IV	2			Siirros 20,000: —	60,951,952	63
					Puutteenalaisten avustamiseksi kotityöllä . . . . . 5,000: —		
					Pelastusarmeijalle: sen pelastustyön hyväksi . . . . . 15,000: — köyhäin lasten ruokintaa varten 35,000: —		
			c		Köyhäin lasten Työkotiyhdistykselle sen työkotien voimassapitämiseksi kevääseen 1919 . . . . . 41,000: —	116,000	
	IV	3			Ryhtylän miesten työsiirtolan voimassapitoon	12,000	
	IV	4	Kvsto 12/11 1918		Pitäjänmäellä sijaitsevan Diakonissalaitoksen lastenkodin voimassapitoon	30,000	
					<i>IV Luku. Smk 173,000: —</i> 8 P.L. Smk 5,898,297: 15		
					<i>Yhdeksäs pääluokka.</i>		
					Opetus- ja sivistyslaitokset.		
					Merikoulu.		
	I	1	S:n 9/5 1900 Välikirj. muk. }	b	Vuokra . . . . . 4,000: —		
				c	Polttopuut . . . . . 1,000: —	5,000	
					<i>I Luku. Smk 5,000: —</i>		
					Käsityöläiskoulut.		
	II	1	K. Julistus 12/9 1900	b & c	Määräraha Taideteollisuuskeskuskoululle	75,000	
	II	2		c	S:n alemmille käsityöläiskouluille	61,306	
					<i>II Luku. Smk 136,306: —</i>		
					Valmistava poika-ammattikoulu.		
	III	1	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset: 1 vakinainen opettaja ruotsal. osastolla . . . . . 6,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 600: — korotusta 10 v:n palveluksesta 1/9:stä 1919 . . . . . 200: —	6,800: —	
					1 vakinainen opettaja suomal. osastolla . . . . . 6,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 1,200: —	7,200: —	
					Siirros 14,000: —	61,251,258	63

9 P.L.

				Siirros	14,000: —	61,251,258 63
III	1					
		1918 v. palkkas.	b	1 vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa	4,200: — 840: —	5,040: —
				Johtaja, palkkiota		2,100: —
				1 vakinainen työmestari puutöissä	4,200: — 840: —	5,040: —
				1 vakinainen työmestari metallitöissä	3,600: — 720: —	4,320: —
				1 alityömestari puu- töissä	3,000: — 600: —	3,600: —
				1 alityömestari metalli- töissä	3,000: — 300: — 600: —	3,900: —
				1 vahtimestari		2,400: —
			c	Palkkioita tuntiopettajille, 114 viikko- tunn. à 200 mk		22,800: —
				Palkkioita opetuksesta rinnakkais- luokilla		5,900: —
		Kvsto ^{3/11} 1908 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	Palkkioita työpajan silmälläpidosta ruotsalaisella ja suomalaisella osast.		1,600: —
		S:n ^{30/12} 1913	b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana		650: —
III	2			Työpajain työaineet		9,000
III	3			Työpajain korjaus ja täydennys		2,400
III	4		c	Kirjasto ja aikakauskirjat		750
III	5			Painatus ja tarverahat		3,000
III	6			Oppilaskirjastoa varten		200
III	7			Opetusvälineet		1,500
III	8	S:n ^{28/11} 1905 Välikirj. muk.	b	Työpajahuoneiston vuokra		11,666 65
				Siirros	61,351,125 28	

P.L.

				Siirros	61,351,125 28
III	9	c	Lämpö ja liimankeitto	150	—
III	10		Moottorien sähkövoima	750	—
III	11		Valaistus: koulun	1,500	—
			työpajain	1,050	—
III	12		Puhtaanapito, vaatteiden ja lattian pesu	375	—
<i>III Luku. Smk 103,691: 65</i>					
Tyttöjen ammattikoulu.					
IV	1		Palkkaukset:		
		b	1 johtajatar	5,000	—
			korotus 10 v:n palveluksesta	1,000	—
				6,000	—
	1918 v. palkkas.	b	6 opettajatarta à	4,500	—
			korotus 10 v:n palveluksesta à	900	—
			32,400	—	
		c	4 opettajatarta à	4,500	—
				18,000	—
		c	Tuntiopettajain palkkiot	12,684	—
			Taloushenkilökunnan palkkaukseen	4,500	—
				73,584	—
IV	2	c	Ruuanpito	20,000	—
IV	3		Työaineet	10,000	—
IV	4		Vuokra	15,000	—
IV	5		Polttoaineet	12,000	—
IV	6		Valaistus	2,100	—
IV	7		Kalusto ja korjaukset	6,000	—
IV	8		d	Sekalaista	5,000
<p><i>Muist.</i> Johtajatar ja taloudenhoidon opettajattaret saavat vapaasti koulun laittamaa ruokaa. Varastonhoitajatar ja palvelijattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan.</p>					
<i>IV Luku. Smk 143,684: —</i>					
				Siirros	61,498,634 28

9 P.L.

				Siirros	61,498,634 28	
V	1	Kauppaooppilaitokset ja teknillinen opetus.				
			Määräraha A. b. Helsingfors Handels- skola yhtiölle (22 vapaaoppilassijaa)	12,000: —		
			Määräraha saman osakeyhtiön liike- apulais-iltakursseille (12 vapaaop- pilassijaa)	6,000: —		
			Määräraha Suomen Liikemiesten Kauppaopistolle (60 vapaaoppilas- sijaa)	30,000: —		
		<i>c*</i>	Määräraha Helsingin Kauppiaitten Kauppakoul. (22 vapaaoppilassijaa)	12,000: —		
			Määrär. Högre svenska handelsläro- verket korkeakoululle (22 vapaa- oppilassijaa)	12,000: —		
			s:n kauppaopistolle (9 vapaaoppi- lassijaa)	6,000: —		
			Liikemiesyhdistyksen liikeapulais- iltakursseille (24 vapaaoppilas- sijaa)	12,000: —		
			Tekniska läroverket i H:fors Ab:lle (10 vapaaoppilassijaa)	10,000: —		
			<i>V Luku. Smk 100,000: —</i>		100,000 —	
		Kansakoulut.				
		A) Ruotsinkieliset.				
		<i>Palkat.</i>				
		<i>c</i>	Palkkiota puheenjohtajalle 40 ja 5 jäsenelle kullekin 25 mk kultakin kokoukselta	2,500: —		
			<i>b</i>	1 tarkastaja . . . . . 10,000: — korotusta 10 v:n palve- luksesta . . . . . 2,000: — henkilökoht. palkanlis. 1,000: —	13,000: —	
	1918 v. palkkas.	<i>c</i>		Kansliatehtäviä varten	3,800: —	
				<i>b</i>	1 taloudenhoitaja	4,000: —
	1918 v. palkkas.	<i>b</i>	Sihteerintehtäviä varten		1,200: —	
	1918 v. palkkas.			1 lääkäri	5,000: —	
			Siirros	29,500: —	61,598,634 28	

P.L.

VI

1

1918 v. palkkas.

b

Siirros 29,500: — 61,598,634 28

Opettajat ja opettajattaret.

27 opettajaa à	5,500: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,100: —	178,200: —
1 opettaja	5,500: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta	550: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta 1/8:stä 1919	229: 15	6,279: 15
3 opettajaa à	5,500: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta à	550: —	18,150: —
1 opettaja	5,500: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta 1/8:stä 1919	229: 15	5,729: 15
1 opettaja	5,500: —	
34 opettajatarta à	5,100: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,020: —	208,080: —
3 opettajatarta à	5,100: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta	510: —	
korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	212: 50	17,467: 50
4 opettajatarta à	5,100: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta à	510: —	22,440: —
3 opettajatarta, vielä virkaan nimitämätöntä, à 5,100: —		15,300: —
24 opettajatarta à	4,300: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta à	860: —	123,840: —
3 opettajatarta à	4,300: —	
korotus 5 v:n palveluksesta à	430: —	
korotusta 10 v:n palv. 1/8:stä 1919 à	179: 15	14,727: 45
5 opettajatarta à	4,300: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta à	430: —	23,650: —

Siirros 668,863: 25 | 61,598,634 28

9 P.L.

VI

1

				Siirros 668,863: 25	61,598,634:28
1918 v. palkkas.	b	1 opettajatar	4,300: —		
		1 opettajatar, vielä virkaan nimittämät.	4,300: —		
	c	1 valmistavan koulun opettajatar..	5,000: —		
Tuntiopettajat.					
		Veiston tuntiopettajat	6,440: —		
		Laulun tuntiopettajattaret	5,200: —		
		Voimistelun tuntiopettajattaret	5,200: —		
	c	Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	11,000: —		
		Viransijaiset	14,000: —		
		Apukoulun ylitunnit	600: —		
Palvelijat.					
		1 vahtimestari	2,400: —		
		vuokrarahoja	800: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	300: —	3,500: —	
		1 vahtimestari	2,400: —		
1918 v. palkkas.	b	1 vahtimestari	2,000: —		
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	500: —	2,500: —	
		1 vahtimestari	2,000: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	250: —	2,250: —	
		3 vahtimestaria à 2,000: —	6,000: —		
	c	Määräraha lämmittäjään ja talonrenkien palkkaukseen	16,100: —		
<p><i>Muist.</i> Kansakoulujen palvelushenkilöt, lukuun ottamatta 2,400 mkan palkkaista vahtimestaria, saavat vap. asunon, polttopuut ja valon.</p>					
Erityiset palkkiot.					
		Määräraha kreikan-katolisen uskonnon opetusta varten	800: —		
Kvsto ¹⁵ / ₄ 1913		Johtajain ja johtajattarten viransijaiset	6,200: —		
		Palkkiot johtajille ja johtajattarille	8,800: —		
		Palkkiot veiston opettaja-apulaisille	8,800: —		
S:n ²⁸ / ₁₂ 1906	b & c	Palkkiot opetuksesta jatkoloukilla	5,800: —		
		Sukupuoliterveysopin opetus	125: —		
		Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoidosta	1,000: —		
				Siirros 789,178: 25	61,598,634:28

H.T.

VI	1			Siirros 789,178: 25	61,598,634	28
		Kvsto 30/12 1909	b & c	Palkkio veistonopetuksen johtajalle . . . . . 600: —		
		S:n 30/12 1910		Määräraha Aleksanterinkad. alempan käsiyöläiskouluun perustetun kansakoululuokan voimaspitöön . . . . . 1,900: —	791,678	25
VI	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettajaseminaarille	9,500	—
				<i>Muut kustannukset.</i>		
VI	3		c	Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat	25,000	—
VI	4			Opetusvälineet	15,000	—
VI	5		b & c	Koulukeittiöiden tarvikkeet	20,000	—
VI	6	S:n 22/12 1917		Kouluvälineet	100,000	—
VI	7		c	Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	20,000	—
VI	8			Polttopuut ja niiden hakkuu	65,000	—
VI	9		c	Valaistus	15,000	—
VI	10			Siivoaminen	10,000	—
VI	11		c	Puhtaanapito	30,000	—
VI	12			Vedenkulutusmaksut	3,000	—
VI	13		c*	Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville varattomille oppilaille, siirtomääräraha	100,000	—
VI	14			Varattomain oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	60,000	—
VI	15		c*	Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut kevätlukukaudella 1919	2,000	—
VI	16		b & c	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200	—
VI	17	S:n 30/12 1909 30/12 1910	b	Määräraha Suomenlinnassa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupungin kansakoul.	750	—
VI	18	K. Asetus 5/8 1886		b	Apumaksut eläkkeen suorittamiseksi Suomen kansak. opettajistolle: 34 opettajaa à 50 mk . . . . . 1,700: — 79 opettajatarta à 37: 50 . . . . . 2,962: 50	4,662
VI	19		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	10,000	—
VI	20			Määräraha opettajiston opastuskursseja varten	1,600	—
VI	21		d	Sekalaisia arvaamattomia menoja, johtokunnan määräyksen mukaan	8,000	—
				<i>VI Luku. Smk 1,292,390: 75</i>		
				Siirros	62,891,025	03

9 P.L.

				Siirros	62,891,025 03
VII	1	B) Suomenkieliset.			
		<i>Palkat.</i>			
		c	Palkkiota puheenjohtajalle 40 ja 5 jäsenelle kullekin 25 mk kokoukselta	2,500: —	
		b	1 tarkastaja	10,000: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000: —	
			henkilökoht. palkanlis.	1,000: —	13,000: —
	1918 v. palkkas.	b	1 apulaistarkastaja	8,500: —	
		b	1 taloudenhoitaja	6,500: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	650: —	7,150: —
			Sihteerintehtäviä varten	1,600: —	
			1 lääkäri	7,000: —	
		c	Kansliatehtäviä varten	5,400: —	
Opettajat ja opettajattaret.					
		b	32 opettajaa à	5,500: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,100: —	211,200: —
		b	5 opettajaa à	5,500: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta à	550: —	
			korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	229: 15	31,395: 75
	1918 v. palkkas.	b	18 opettajaa à	5,500: —	
		b	korotusta 5 v:n palveluksesta à	550: —	108,900: —
			3 opettajaa à	5,500: —	
		b	korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:stä 1919 à	229: 15	17,187: 45
			7 opettajaa à 5,500: —		38,500: —
		c	2 opettajaa, vielä virkaan nimittämätöntä, à 5,500: —		11,000: —
			2 opettajaa jatkoluokan ammattiopetusta varten à 6,000: —	12,000: —	
		b	korotusta 10 v:n palveluksesta à 1,200: — ..	2,400: —	14,400: —
	1918 v. palkkas.		53 opettajatarta à	5,100: —	
		b	korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,020: —	324,360: —
				Siirros	802,093: 20
					62,891,025 03

P.L.

VII

1

1918 v. palkkas.

Kvsto ³⁰/₁₂ 1910

S:n ²⁸/₄ 1908
²¹/₉ 1909
¹⁵/₃ 1910

b

b

b & c

c

	Siirros	802,093: 20	62,891,025 03
7 opettajatarta à	5,100: —		
korotusta 5 v:n palveluksesta à	510: —		
korotusta 10 v:n palveluks. ¹ / ₈ :stä 1919 à	212: 50	40,757: 50	
18 opettajatarta à	5,100: —		
korotusta 5 v:n palveluksesta à	510: —	100,980: —	
3 opettajatarta à	5,100: —		
korotusta 5 v:n palveluks. ¹ / ₈ :stä 1919 à	212: 50	15,937: 50	
4 opettajatarta à	5,100: —	20,400: —	
51 opettajatarta à	4,300: —		
korotusta 10 v:n palveluksesta à	860: —	263,160: —	
3 opettajatarta à	4,300: —		
korotusta 5 v:n palveluksesta	430: —		
korotusta 10 v:n palveluks. ¹ / ₈ :stä 1919	179: 15	14,727: 45	
13 opettajatarta à	4,300: —		
korotusta 5 v:n palveluksesta à	430: —	61,490: —	
1 opettajatar	4,300: —		
korotusta 5 v:n palveluks. ¹ / ₈ :stä 1919	179: 15	4,479: 15	
14 opettajatarta à	4,300: —	60,200: —	
Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten opettajattarelle		20: —	
Tuntiopettajat.			
Veiston tuntiopettajat	8,800: —		
Laulun tuntiopettajat ja -opettaret	9,900: —		
Voimistelun tuntiopettaret	8,200: —		
Itäkoulun tuntiopettajat ja -opettajattaret	2,600: —		
Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	52,000: —		
Viransijaiset	24,000: —		
Apukoulun ylitunnit	1,400: —		

Siirros 1,491,144: 80 | 62,891,025 03

9 P.L.		VII	1		Siirros 1,491,144: 80	62,891,025 03	
					Palvelijat.		
				1918 v. palkkas. <i>b</i>	2 vahtimestaria à . . . . . 2,400: —		
					vuokrarahoja à . . . . . 800: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 600: —	7,600: —	
					2 vahtimestaria . . . . . 2,400: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 600: —	6,000: —	
					1 vahtimestari . . . . . 2,400: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 300: —	2,700: —	
					2 vahtimestaria à . . . . . 2,000: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta . . . . . 250: —	4,500: —	
					3 vahtimestaria à 2,000: —	6,000: —	
				<i>c</i> Määräraha lämmittäjain ja talonmiesten palkkaamiseen	28,200: —		
				<i>Muist.</i> Kaikki palvelushenkilöt, lukuunottamatta kahta 2,400 m:kan vahtimestaria, saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.			
				Erityiset palkkiot.			
				Määräraha kreikan-katolisen uskonnon opetusta varten	800: —		
				Kvsto 15/4 1913 Palkkiot johtajain ja johtajattarien viransijaisille	11,600: —		
				Palkkiot 16:lle johtajalle ja johtajattarelle	16,000: —		
				S:n 28/12 1906 <i>b & c</i> Palkkiot veiston opettaja-apulaisille	14,600: —		
				Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoloukilla	24,000: —		
				Palkkio erityisestä sukupuoliterveysopin opetuksesta	175: —		
				Palkkio kokoelmien hoidosta	1,200: —		
				S:n 30/12 1909 <i>b & c</i> Palkkio veistonopetuksen johtajalle	600: —	1,615,119 80	
				<i>Muut kustannukset.</i>			
VII	2			<i>c</i> Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat	80,000	—	
VII	3			Opetusvälineet	30,000	—	
					Siirros	64,616,144 83	

P.L.

			Siirros	64,616,144 83	
VII	4		Koulutarvikkeet:		
			a) oppi- ja koulukirjat	160,000:—	
			b) vihkot ja kynät y. m.	50,000:—	
			c) veistotarvikkeet	10,000:—	
			d) käsityötarvikkeet	80,000:—	
			e) koulukeittiöiden tarvikkeet ..	20,000:—	
				320,000—	
VII	5		Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	10,000—	
VII	6	c	Polttoaineet ja halonhakkuu	75,000—	
VII	7		Valaistus	17,000—	
VII	8		Siivoaminen	28,000—	
VII	9		Vedenkulutusmaksut	30,000—	
VII	10			6,000—	
VII	11		Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville varattomille oppilaille, siirtomääräraha	300,000—	
VII	12		Varattomain oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	150,000—	
VII	13	e*	Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut	3,000—	
VII	14	Kvsto 30/12 1907	b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200—
VII	15	S:n 30/12 1909 30/12 1910	b	Määräraha Suomenlinnassa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakoul.	750—
VII	16	K. Asetus 5/8 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansakopettajistolle: 65 opettajaa à 50 mk . . . . . 3,250:— 169 opettajatarta à 37: 50 . . . . . 6,337: 50	9,587 50
VII	17		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	14,000—
VII	18			1,200—	
VII	19		d	Määräraha opettajiston opastuskursseja varten Sekalaisiin menoihin, johtokunnan määräyksen mukaan	8,000—
<i>VII Luku. Smk 2,698,857: 30</i>					
<i>C. Yhteiset menot.</i>					
VII a	1		b	Määräraha tohtori A. Aspelundille kansakoululasten hammaspoliklinikan voimassapitoon ..	13,000—
VII a	2	Kvsto 22/12 1917		Terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi kansakouluhammaspoliklinikan konekaluston täydentämiseen	1,000—
<i>VII a Luku. Smk 14,000:—</i>					
				Siirros	65,603,882 33

9 P.L.

			Siirros	65,603,882 ³³	
Kasvatuslautakunta.					
VIII	1		Palkkaukset:		
	1915 v. palkkas.	b & c	1 puheenjohtaja	3,600: —	
			5 jäsentä, kukin 25 mk kultakin kokoukselta	3,000: —	
			1 ammattihoilooja	10,000: —	
			1 lastenhoidontarkastaja	5,000: —	
	1918 v. palkkas.	b	1 kamreeri	5,000: —	
			1 lääkäri	4,000: —	
			1 kassanhoitaja	1,800: —	
			1 vahtimestari	1,500: —	
			Ylimääräiset apulaiset	12,600: —	
	Kvsto 17/12 1918	b	2 naistarkastajaa à 3,600: —	7,200: —	
			5 naisopastajaa à 3,000: —	15,000: —	
				68,700 —	
VIII	2		Vuokra	3,000 —	
VIII	3		Polttoaineet	500 —	
VIII	4	c	Valo	700 —	
VIII	5		Matkakulut	5,000 —	
VIII	6		Tarverahat, siivoaminen y. m.	8,000 —	
<i>VIII Luku. Smk 85,900: —</i>					
IX	1		Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus.		
	Kvsto 11/10 1898	b & c	Määräraha Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä otettujen vapaaoppilaiden puolesta	10,000: —	
	S:n 30/12 1910		Raajarikkoisten varattomien lasten ammattiopetusta varten	15,000: —	
				25,000 —	
<i>IX Luku. Smk 25,000: —</i>					
Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat.					
<i>Helsingin vastaanotto- ja havaintosekä oppilaskoti:</i>					
a) Vastaanotto- ja havaintokoti.					
X	1		Palkkaukset:		
	1918 v. palkkas.	b	1 johtajatar	3,600: —	
			1 s:n apulainen	2,000: —	
		c	Määräraha keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	3,000: —	
				8,600 —	
				Siirros	65,723,382 ³³

P.L.

				Siirros	65,723,382 ³³	
X	2		c	Vuokra	4,660—	
X	3			Polttoaineet	3,500—	
X	4			Valaistus	700—	
X	5			Enintään 25 oppilaan elatus à 900:—	22,500—	
X	6			S:n vaatekustannukset à 400:—	10,000—	
X	7			Kalusto	500—	
X	8			Kirjat y. m.	500—	
X	9			Käsityöopetus	400—	
X	10			Erinäiset korjaustyöt	500—	
X	11			d Sekalaiset menot	2,500—	
				b) Oppilaskoti.		
X	12	Kvsto 9/6 1914	b	1 kaitsija, paitsi vapaata 2 huoneen ja keittiön asuntoa sekä lämpöä ja valoa	—	
X	13		c	Vuokra	2,400—	
X	14			Polttoaineet	1,800—	
X	15			Valaistus	300—	
X	16			Enint. 10 oppilaan elatus à 900:—	9,000—	
X	17			S:n vaatekustannukset à 400:—	4,000—	
X	18			Kalusto	200—	
X	19			Kirjat y. m.	200—	
X	20			Käsityöopetus	250—	
X	21			Korjaustyöt	200—	
X	22			d Sekalaiset menot	1,200—	
				<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos:</i>		
X	23		b	Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.		1 johtaja	7,000:—	
				korotusta 5 v:n palve- luksesta	875:—	7,875:—
				1 luokkaopettaja	4,400:—	
				korotusta 5 v:n palve- luksesta	550:—	4,950:—
				Siirros	12,825:—	65,788,692 ³³

9 P.L.

X

23

1918 v. palkkas.

b

c

		Siirros	12,825: —	65,788,692 33
1 luokkaopettaja	4,400: —			
korotus 5 v:n palveluksesta 1/7:stä 1919	<u>275: —</u>	4,675: —		
1 veistonopettaja		3,000: —		
1 emäntä, samalla opettajatar	2,400: —			
korotus 5 v:n palveluksesta	<u>300: —</u>	2,700: —		
2 kaitsijaa à 2,400: —	4,800: —			
korotus 5 v:n palveluksesta à 300: — ..	<u>600: —</u>	5,400: —		
1 kaitsija	2,400: —			
korotus 5 v:n palveluksesta 1/11:stä 1919	<u>50: —</u>	2,450: —		
1 kaitsija	1,800: —			
korotus 5 v:n palveluksesta	<u>225: —</u>	2,025: —		
1 kaitsija	1,800: —			
korotus 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1919	<u>168: 75</u>	1,968: 75		
1 kaitsija	1,800: —			
korotus 5 v:n palveluksesta 1/7:stä 1919	<u>112: 50</u>	1,912: 50		
1 kaitsija		1,800: —		
1 emännänapulainen ..	1,500: —			
korotus 5 v:n palveluksesta	<u>187: 50</u>	1,687: 50		
1 emännänapulainen ..	1,500: —			
korotus 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1919	<u>140: 80</u>	1,640: 80		
Määräraha keittiöpalveluskunnan palkkaukseen		3,000: —		45,084 55
		Siirros	65,833,776 88	

P.L.

				Siirros	65,833,776 88
X	24		e	Vuokra Bengtsårin maatilalle	27,000
X	25			Polttoaineet	10,000
X	26			Valaistus	3,000
X	27			Enintään 85 oppilaan elatuskustannukset à 900: —	76,500
X	28			S:n vaatetus à 350: —	29,750
X	29			Kalusto	2,000
X	30			Kirjat y. m.	1,500
X	31			Työaineet	2,500
X	32			Oppilaiden uutтеруusrahat	500
X	33			d	Sekalaiset menot .....
<i>Sipoon Paipisten kasvatuslaitos:</i>					
X	34			Palkkaukset:	
		1918 v. palkkas.	b	1 johtaja, samalla opettaja	4,400
X	35		c	Vuokra	1,500
X	36			Lämpö ja valo	2,200
X	37			25 oppilaan elatuskulut à 720: —	18,000
X	38			S:n vaatetus à 350: —	8,750
X	39			Kalusto	200
X	40			Kirjat y. m.	350
X	41			Käsityöopetus	800
X	42			Siivoaminen	240
				Siirros	66,030,966 88

9 P.L.

			Siirros	66,030,966 88
X	43	<i>c</i>	Korjaustyöt	500
X	44	<i>d</i>	Sekalaiset menot	800
<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos:</i>				
X	45		Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.	<i>b</i>	1 johtaja, samalla opettaja ..... 4,400: — korotus 5 v:n palveluksesta ..... 550: —	4,950
X	46	}	Vuokra	500
X	47		Lämpö ja valo	2,200
X	48		Enintään 25 oppilaan elatuskulut à 720:—.....	18,000
X	49		S:n vaatetus à 350:—	8,750
X	50		<i>c</i> } Kalusto	200
X	51		} Kirjat y. m.	500
X	52		Käsiammattiopetus	600
X	53		Jatko-opetus	400
X	54		Siivoaminen	240
X	55		Korjaustyöt	250
X	56	<i>d</i>	Sekalaiset menot	800
<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>				
a) Koulusiirtola:				
X	57		Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.	<i>b</i>	1 johtaja, samalla opettaja ..... 4,400: — korotus 10 vuoden palveluksesta 1,100: —	5,500
X	58	}	Vuokra	600
X	59		Lämpö ja valo	2,000
X	60		<i>c</i> } Enintään 25 oppilaan elatuskulut à 720:—.....	18,000
X	61		} S:n vaatetus à 350:—	8,750
			Siirros	66,104,506 88

P.L.

			Siirros	66,104,506 88
X	62	c	Kalusto	200
X	63		Kirjat y. m.	400
X	64		Käsiammattiopetus	500
X	65		Siivoaminen	240
X	66		Korjaustyöt	250
X	67		d	Sekalaiset menot .....
b) Työpajaosasto:				
X	68	b	Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.		1 puusepän- ja puutöiden opettaja 3,000:— korotusta 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1919..... 125:—	3,125
X	69	c	Vuokra	400
X	70		Lämpö ja valo	1,500
X	71		Keskimäärin 12 oppilaan elatuskustannukset à 720:—	8,640
X	72		S:n vaatetuskustannukset à 350:—	4,200
X	73		Kalusto	200
X	74		Kirjat y. m.	200
X	75	d	Työaineet	2,000
X	76		Oppilaiden uutteruusrahat	300
X	77		Siivoaminen	180
X	78		Korjaustyöt	200
X	79		Sekalaiset menot	500
<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>				
X	80	b	Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.		1 johtaja, samalla opettaja ..... 4,400:— korotusta 10 v:n palveluksesta .. 1,100:—	5,500
X	81	c	Vuokra	700
X	82		Lämpö ja valo	2,000
X	83		Keskimäär. 25 oppilaan elätteelleantokustannukset à 720:—	18,000
X	84		S:n vaatetuskustannukset à 350:—	8,750
X	85		Kalusto	200
X	86		Kirjat y. m.	300
			Siirros	66,163,791 88

9 P.L.

					Siirros	66,163,791 88	
X	87		c	Käsiammattiopetus		600 —	
X	88			Siivoaminen		240 —	
X	89		d	Korjaustyöt		250 —	
X	90			Sekalaiset menot		800 —	
				<i>Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos:</i>			
X	91			Palkkaukset:			
			b	1 johtajatar, samalla opettajatar	4,000: —		
				oppilasasumalaitoksen hoidosta	800: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —	5,300: —	
				1 opettajatar	4,000: —		
		1918 v. palkkas.		korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —	4,500: —	
			c	1 emäntä, samalla opettajatar	1,900: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta 1/12:stä 1919	19: 80	1,919: 80	
				1 hoitajatar, samalla opettajatar ..	1,400: —		
				Määräraha keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	3,000: —	16,119 80	
X	92		c	Vuokraa Toivoniemen tilalle		8,000 —	
X	93			Polttoaineet		8,000 —	
X	94			Valo		1,500 —	
X	95			Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset à 900: —		36,000 —	
X	96			S:n vaatetuskustannukset à 350: —		14,000 —	
X	97			Kalusto		600 —	
X	98			Kirjat y. m.		600 —	
X	99			Käsiammattiopetus		400 —	
X	100			Korjaustyöt		1,000 —	
X	101			d	Sekalaiset menot		4,000 —
					Siirros	66,255,901 68	

P.L.

				Siirros	66,255,901 68
				<i>Finbyn Sjötorpin kasvatustuloslaitos:</i>	
X	102		Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b {	1 johtajatar, samalla opettajatar	4,000: —
				oppilasasumalaitoksen hoidosta	800: —
				korot. 10 v:n palv.	1,000: —
					5,800: —
			c {	1 opettajatar	4,000: —
				1 emäntä, samalla opettajatar	1,900: —
				1 hoitajatar, samalla opettajatar	1,400: —
				Määräraha keittiöhenkilökunnan palkkaukseen	1,500: —
					14,600 —
X	103		e {	Vuokra	2,700 —
X	104			Polttoaineet	8,000 —
X	105			Valo	1,500 —
X	106			Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset à 900: —	40,500 —
X	107			S:n vaatetuskustannukset à 350: —	15,750 —
X	108			Kalusto	1,500 —
X	109			Kirjat y. m.	800 —
X	110			Käsityöopetus	500 —
X	111			Korjaustyöt	800 —
X	112			d	Sekalaiset menot . . . . .
				<i>Vihdin Vanjoen kasvatustuloslaitos:</i>	
X	113		Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b {	1 johtaja, samalla opettaja	4,400: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,100: —
					5,500: —
				Siirros	5,500: —
					66,346,551 68

9 P.L.

X	113			Siirros	5,500: —	66,346,551 68
		1918 v. palkkas.	b	1 apulaisopettajatar	3,400: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta	425: —	3,825: —
			c	1 emäntä, samalla opettajatar	1,900: —	
				1 hoitajatar, samalla opettajatar	1,400: —	
				Määräraha keittiöhenkilökunnan palk-		
				kaukseen	3,000: —	15,625 —
X	114			Vuokra		1,060 —
X	115			Polttoaineet		3,000 —
X	116			Valo		1,000 —
X	117			Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset à		
				900: —		40,500 —
X	118		c	S:n vaatetuskustannukset à 350: —		15,750 —
X	119			Kalusto		600 —
X	120			Kirjat y. m.		700 —
X	121			Käsityöopetus		400 —
X	122			Korjaustyöt		800 —
X	123		d	Sekalaiset menot		2,500 —
<i>Porvoon Vekkosken pikkukoulu:</i>						
X	124			Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b	1 johtajatar, samalla opettajatar		3,400 —
X	125			Vuokra		400 —
X	126			Lämpö ja valo		500 —
X	127			Enintään 10 oppilaan elätteleantokulut à		
			c	720: —		7,200 —
X	128			S:n vaatetuskustannukset à 350: —		3,500 —
X	129			Kalusto		100 —
X	130			Kirjat y. m.		150 —
					Siirros	66,443,736 68

P.L.

				Siirros	66,443,736 68	
X	131	c	Käsityöopetus		150	
X	132		Erinäiset korjaustyöt		150	
X	133		d	Sekalaiset menot		350
			<i>Muist.</i> Kaikki kasvatustilojen toimihenkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.			
X	134	Kvsto 29/12 1914	b & e	Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-kasvatusta varten	30,000	
X	135	c	Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:			
			7 opettajaa à 50: —	350: —		
			6 opettajatarta à 37: 50	225: —		575
X	136	d	Arvaamattomiin tarpeisiin		4,000	
			<i>X Luku. Smk 764,179: 35</i>			
			Kansanlastentarhain johtokunta.			
XI	1	1918 v. palkkas.	Palkkaukset:			
			Palkkiota puheenjohtajalle 40 ja 4 jäsenelle kullekin 25 mk kokouksesta	1,000: —		
			b	1 tarkastaja	5,000: —	
			c	Sihteerintehtäviä varten	1,200: —	
			Vahtimestarintehtäviä varten	1,200: —	8,400	
XI	2	c	Tarverahat, painatustyöt y. m.		4,000	
XI	3		Kansanlastentarhat.			
			<i>a) Ruotsinkieliset:</i>			
		Kvsto 13/2 1912 24/4 1914	b & c	Kallion kansanlastentarha	49,915: —	
				Tehtaankadun s:n	26,894: —	
				Hermannin s:n	41,340: —	
				Sepänkadun s:n	34,366: 60	
				Töölön s:n	54,430: —	
				Vladimirinkadun s:n	34,010: —	
				P. Robertinkadun s:n	26,400: —	
			<i>b) Suomenkieliset:</i>			
			I. Viertotien kansanlastentarha	45,286: 30		
			Alppikadun s:n	45,012: 60		
			Porvoonkadun s:n	47,186: —		
			Kansakoulukadun s:n	34,470: —		
			Siirros	439,310: 50	66,491,361 68	

9 P.L.						
	XI	3			Siirros 439,310: 50	66,491,361 68
			Kvsto ^{13/2} 1912 ^{24/4} 1914	b & c	Hermannin kansanlastentarha . . . . . 83,042: 50 Korkeavuorenkadun s:n . . . . . 33,770: — Pursimieskadun s:n . . . . . 54,272: 30 Punavuorenkadun s:n . . . . . 36,110: — Töölön s:n . . . . . 47,595: — Vallilan s:n . . . . . 39,756: —	
					<i>e) Kaksikieliset:</i>	
			S:n ^{13/2} 1912	b & c	Sörnäsän kansanlastentarha haara- osastoineen ja lastenseimineen . . 164,538: 30 Fredriksperin kansanlastentarha . . 44,383: 65 Hermannin s:n . . . . . 47,296: —	990,074 25
	XI	4	S:n ^{13/2} 1912	b	Apumaksua eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille	8,000 —
	XI	5	S:n ^{22/12} 1917	b	Määräraha tohtori A. Aspelundille kansanlastentar- hain oppilaille annetusta hammashoidosta . . . . . <i>XI Luku. Smk 1,012,274: 25</i>	1,800 —
	XII	1			Helsingin kaupungin kirjasto. Palkkaukset: Palkkio hallituksen kokouksista . . . . . 400: — <i>Pääkirjasto:</i> 1 kirjastonhoitaja . . . . . 10,000: — korotusta 10 v:n palve- luksesta . . . . . 2,000: — 12,000: — 1 avustava kirjastonhoitaja . . . . . 6,000: — 6 amanuenssia à . . . . . 3,400: — korotusta 10 v:n palve- luksesta à . . . . . 680: — 24,480: — 2 amanuenssia à . . . . . 3,400: — korotusta 5 v:n palve- luksesta à . . . . . 340: — 7,480: — 1918 v. palkkas. b } 1 amanuenssi . . . . . 3,400: — korotusta 5 v:n palve- luksesta ^{1/10} :stä 1919 85: — 3,485: — 1 amanuenssi . . . . . 3,400: — 1 amanuenssi . . . . . 2,600: — korotusta 10 v:n palve- luksesta . . . . . 520: — 3,120: — 1 amanuenssi . . . . . 2,600: — 1 amanuenssi . . . . . 2,200: — korotusta 10 v:n palve- luksesta . . . . . 440: — 2,640: —	
					Siirros 65,605: —	67,491,235 93

9 P.L.

	XII	1			Siirros 110,275: —	67,491,235 93
			1918 v. palkkas.	b	1 <i>Tehtaankadun N:o 36 haarakirjaston johtaja</i> 600: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta ..... 75: —	675: —
				c	Määräraha ylimääräisten apulais- ten palkkaukseen ..... 23,700: — Virkaoman hankkimiseksi ..... 3,500: — Määräraha siivoojatarten, talonmies- ten y. m. palkkaamiseen ..... 7,000: —	145,150
	XII	2			Haarakirjastojen huoneistonvuokrat	5,800
	XII	3			Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen, siirtomääräraha	80,000
	XII	4			Painatuskulut	9,000
	XII	5			Kirjahyllyt ja luettelokaapit	3,500
	XII	6		c	Polttoaineet	35,000
	XII	7			Valaistus	12,000
	XII	8			Palovakuutusmaksut	250
	XII	9			Vedenkulutusmaksut	300
	XII	10			Puhtaanapitomaksut	1,170
	XII	11			Lumenajo	500
	XII	12		d	Sekalaiset sekä arvaamattomat menot	12,000
					<i>XII Luku. Smk 304,670: —</i>	
					<i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjas- tojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari saavat vapaan asun- non, lämmön ja valon.	
					Työväenopisto.	
	XIII	1			<i>Yhteiset menot:</i>	
			Kvsto 10/6 1913	c	Puheenjohtajain ja jäsenten palkkio 2,000: —	
				b & c	Taloudenhoitajan palkkio ..... 1,500: —	
				c	Sihteerintehtäviä ynnä tarverahoja varten ..... 800: —	4,300
					<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>	
	XIII	2	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset: 1 johtaja ..... 6,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 1/6:stä 1919 350: —	6,350: —
					Siirros 6,350: —	67,800,205 93

P.L.						
XIII	2			Siirros	6,350: —	67,800,205 93
				Palkkioita luennoitsijoille	6,500: —	
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	6,000: —	
				Vahtimestaripalkkiot	2,500: —	21,350
XIII	3		c	Vuokrat		10,500
XIII	4			Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö ..		2,000
XIII	5			Painatustyöt ja ilmoitukset		4,000
XIII	6			Puhtaaksikirjoitus ja nimikirjan laadinta		500
XIII	7		d	Sekalaista		1,500
				<i>Suomenkielinen osasto:</i>		
XIII	8			Palkkaukset:		
		1918 v. palkkas.	b	1 johtaja	7,500: —	
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta 1/6:stä 1919	437: 50	7,937: 50
				Palkkioita luennoitsijoille	9,500: —	
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	16,000: —	
				Vahtimestaripalkkiot	3,500: —	36,937 50
XIII	9		c	Vuokrat, lämmitys ja valaistus		20,000
XIII	10			Opetusvälineet		1,000
XIII	11			Painatustyöt ja ilmoitukset		5,000
XIII	12			Puhtaaksikirjoitus, nimikirjan laadinta ja tilas- totyö		800
XIII	13		d	Sekalaista		3,000
				<i>XIII Luku. Smk 110,887: 50</i>		
				Helsingin kaupungin museo.		
XIV	1			Palkkaukset:		
			c	Puheenjohtajan ja jäsenten palkkio	1,000: —	
		1918 v. palkkas.	b	1 museon johtaja	2,600: —	
				Vahtimestarintehtäviä varten	600: —	
			c	Lämmittäjäntehtäviä varten	1,200: —	5,400
				Siirros		67,912,193 43

9 P.L.

			Siirros	67,912,193 43
XIV	2		Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muotokuvain y. m. ostoon, siirtomääräraha	8,000 —
XIV	3		Määräraha plastillisen mallin laittamiseksi Helsingin kaupungista vuonna 1878, siirtomääräraha	5,000 —
XIV	4	c	Polttoaineet	6,000 —
XIV	5		Valaistus	400 —
XIV	6		Vedenkulutus	150 —
XIV	7		Tarverahat, siivoaminen y. m.	2,600 —
			<i>Muist.</i> Lämmittäjä saa lisäksi vapaan asunnon ja lämmön.	
			<i>XIV Luku. Smk 27,550: —</i>	
			Musiikkilautakunta.	
XV	1		<i>Palkkiot ja tarverahat:</i>	
		b	1 puheenjohtaja	1,200: —
			Palkkiot kokouksista	1,500: —
			Sihteerintehtäviä varten	1,200: —
			1 taloudenhoitaja	4,200: —
			1 kassanhoitaja	2,400: —
		c	Tarverahat	1,400: —
				11,900 —
XV	2	b	<i>Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.</i>	345,000 —
XV	3		<i>Erinäiset sivistystarkoitukset:</i>	
		c	Ruotsalaisen teatterin määräraha	20,000: —
			Kansallisteatterin s:n	8,000: —
			Kansan Näyttämön s:n	10,000: —
			Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n	12,000: —
				50,000 —
			<i>XV Luku. Smk 406,900: —</i>	
			9 P.L. Smk 7,231,290: 80	
			Siirros	68,341,243 43

P.L.

				Siirros	68,341,243.43	
Kymmenes pääluokka.						
Kauppahallit ja kauppatorit.						
Rantatorin kauppahalli.						
I	1	1918 v. palkkas. Kvsto ^{13/3} 1917	b {	Palkkaukset:		
				1 tarkastusmies	1,700: —	
				Rengintehtäviä varten	2,400: —	
					4,100 —	
I	2	1918 v. palkkas. Kvsto ^{27/12} 1917	c {	Valaistus	6,000 —	
I	3			Polttoaineet	1,500 —	
I	4			Vedenkulutus	25,000 —	
I	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	5,000 —	
I	6			d	Sekalaisia kuluja	500 —
						<i>I Luku. Smk 42,100: —</i>
Hietalahdentorin kauppahalli.						
II	1	1918 v. palkkas. Kvsto ^{27/12} 1917	b {	Palkkaukset:		
				1 tarkastusmies	1,700: —	
				Rengintehtäviä varten	2,400: —	
					4,100 —	
II	2	1918 v. palkkas. Kvsto ^{27/12} 1917	c {	Valaistus	5,600 —	
II	3			Polttoaineet	1,000 —	
II	4			Vedenkulutus	450 —	
II	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	3,500 —	
II	6			d	Sekalaisia kuluja	300 —
						<i>II Luku. Smk 14,950: —</i>
				Siirros	68,398,293.43	

10 P.L.

					Siirros	68,398,293 ⁴³	
Kasarmintorin kauppahalli.							
III	1	1918 v. palkkas. Kvsto ^{27/12} 1917	Palkkaukset:				
			b	1 tarkastusmies	2,800:—		
				Rengintehtäviä varten	2,400:—	5,200—	
III	2		c	Valaistus		4,500—	
III	3			Polttoaineet		5,000—	
III	4			Vedenkulutus		500—	
III	5	Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			2,500—		
III	6	d	Sekalaisia kuluja		500—		
<i>III Luku. Smk 18,200:—</i>							
Harjutorin kauppahalli.							
IV	1	1918 v. palkkas.	Palkkaukset:				
			b	1 tarkastusmies	1,800:—		
				c	Määräraha yövartioimista varten ..	1,440:—	3,240—
IV	2		c	Valaistus		450—	
IV	3			Vedenkulutus		400—	
IV	4			Karikkeiden poisto		500—	
IV	5	d	Sekalaisia kuluja		400—		
<i>IV Luku. Smk 4,990:—</i>							
Hakaniementorin kauppahalli.							
V	1	1918 v. palkkas. Kvsto ^{27/12} 1917	Palkkaukset:				
			b	1 tarkastusmies	3,300:—		
				Rengintehtäviä varten	4,800:—	8,100—	
V	2		c	Valaistus		7,800—	
V	3			Polttoaineet		15,000—	
V	4			Vedenkulutus		2,500—	
V	5	Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			4,000—		
V	6	d	Sekalaisia kuluja		500—		
<i>V Luku. Smk 37,900:—</i>							
					Siirros	68,459,383 ⁴³	

P.L.

			Siirros	68,459,383 43						
Vallilan kauppahalli.										
VI	1	1918 v. palkkas.	Palkkaukset:							
			<table border="0"> <tr> <td>b</td> <td>1 tarkastusmies .....</td> <td>2,400: —</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Rengintehtäviä varten .....</td> <td>2,400: —</td> <td>4,800 —</td> </tr> </table>	b	1 tarkastusmies	2,400: —			Rengintehtäviä varten	2,400: —
b	1 tarkastusmies	2,400: —								
	Rengintehtäviä varten	2,400: —	4,800 —							
VI	2	1918 v. palkkas.	Valaistus	3,000 —						
VI	3		c	Polttoaineet	500 —					
VI	4			Vedenkulutus	450 —					
VI	5	1918 v. palkkas.	Karikkeiden poiskuljetus	800 —						
VI	6		d	Sekalaisia kuluja	300 —					
<i>VI Luku. Smk 9,850: —</i>										
VII	1		c	Palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla ..	1,050 —					
<i>VI Luku. Smk 1,050: —</i>										
10 P.L. Smk 129,040: —										
Yhdestoista pääluokka.										
Kaupungin teknilliset laitokset.										
Kaupungin teknillisten laitosten hallitus										
1918 v. palkkas.										
		1918 v. palkkas.	b	Hallituksen jäsenten palkkio	10,000: —					
				1 sihteeri	4,000: —					
				Tarverahat	4,000: —					
				<u>Smk 18,000: —</u>						
Vesijohtolaitos.										
<i>Hallinto.</i>										
I	1	1918 v. palkkas.	c	Palkkaukset:						
				Laitoksen osa Hallituksen menoista	6,000: —					
		1918 v. palkkas.	b	1 toimitusjohtaja	16,000: —					
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,400: —					
				matkaravoja	500: —					
				henkilökoht. palkanlis.	1,000: —	19,900: —				
			-	1 assistentti	11,000: —					
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,200: —					
				henkilökoht. palkanlis.	3,000: —	16,200: —				
				<u>Smk 42,100: —</u>						
				Siirros	42,100: —	68,470,283 43				

P.L.

11 P.L.

I	1				Siirros	42,100: —	68,470,283 43
		1918 v. palkkas.	b	1 kamreeri	9,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	900: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1919	750: —	10,650: —	
				1 kirjanpitäjä		5,500: —	
				1 kassanhoitajatar	4,200: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	420: —	4,620: —	
			c	Konttoriapulaiset		15,000: —	
				Piirustaja-apulaiset		5,000: —	82,870
I	2		c	Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus			13,000
I	3			Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen			15,000
				— <i>Smk</i> 110,870: —			
				<i>Käyttö.</i>			
I	4			Palkkaukset:			
		1918 v. palkkas.	b	1 kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja	9,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	1,125: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1919	937: 50		
				henkilökoht. palkanlis.	3,000: —	14,062: 50	
				1 kemistin apulainen	6,500: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	812: 50	7,312: 50	
			c	1 ylikoneenkäyttäjä		6,000: —	
				Konehenkilökunta		49,000: —	76,375
I	5			Laboratorin kustannukset			10,000
I	6			Vedennoston s:n			300,000
I	7		c	Suodatuksen s:n			10,000
I	8			Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n			750,000
I	9			Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito			30,000
						Siirros	69,757,528 43

P.L.

			Siirros	69,757,528 43
I	10	c { c & d c	Vanhankaupungin laitoksen valaistus	8,400 —
I	11		S:n lämmitys	20,000 —
I	12		Yövärtija ja sekalaisia	12,000 —
I	13		Tarverahat ja painatuskulut	1,000 —
— Smk 1,217,775: —				
<i>Johtoverkko ja vesisäiliö.</i>				
I	14	1918 v. palkkas. b	Palkkaukset:	
			1 insinööri samalla johtotöiden tarkastaja	7,500: —
		c	Työnjohto	14,000: —
				21,500 —
I	15	c	Putkiverkon, palovesijohtojen ja venttiilien korjaus ja kunnossapito sekä niiden suojeleminen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön korjaus ja kunnossapito ynnä vartioiminen	110,000 —
I	16	c*	Vesisäiliön katon uudistus	40,000 —
I	17	c	Vesisäiliön ja värtijatuvan lämmitys	1,000 —
I	18	c & d	Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia kuluja	6,000 —
I	19	c	Tarverahat ja painatuskustannukset	3,000 —
— Smk 181,500: —				
<i>Jakelu.</i>				
I	20	c {	Konttoriapulaiset ja satamavesijohtojen vedenannon valvoja	20,000 —
I	21		Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja rahain periminen	28,000 —
I	22		Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus	50,000 —
I	23		Tarverahat ja painatuskulut	3,000 —
— Smk 101,000: —				
			Siirros	70,081,428 43

P.L.

			Siirros	70,264,778 43
I	40	<i>c*</i>	Kalliinajanlisäykset ja tilapäiset palkanparannukset virka- ja palvelusmiehille	220,000 —
			— Smk 334,550: —	
			<i>Utistyst.</i>	
I	41	<i>c</i>	Työkalujen osto	10,000 —
I	42	<i>c*</i>	Mittarien osto	25,000 —
I	43		Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan	10,000 —
I	44	<i>b*</i>	Vesijohtokanavan louhinta erinäisten Pakaan alueen katujen alle	200,000 —
I	45	Kvsto 24/1 1918 <i>c*</i>	Teollisuuskadun alainen vesijohto	59,000 —
I	46	<i>b*</i>	Vesijohtokanavan louhinta erinäisten Töölön katujen alle	277,350 —
I	47	S:n 24/1 1918	Ahlqvistkadun alainen vesijohto	34,000 —
I	48		Sampokadun s:n Meehelin- ja Runebergkadun välille	17,600 —
I	49		Ilmarinenkadun s:n Arkadia- ja Runebergkadun välille	27,300 —
I	50		Temppelikadun s:n osotenumerosta 12 Lutherkadulle	9,200 —
I	51		Lutherkadun s:n Ilmarinen- ja Temppelikadun välille	42,000 —
I	52	<i>c*</i>	Fredrikinkadun s:n osotenumerosta 79 Lutherkadulle	3,300 —
I	53		Viipurinkadun s:n Hangon- ja Karjalankadun välille (lisämääräraha)	23,900 —
I	54		Korttelia N:o 280 ympäröiväin Lautatarha- ja Työpajakadun osain s:n	6,000 —
I	55		Loviisankadun s:n Kotkan- ja Hangonkadun sekä Tammisäären- ja Heinolankadun välille	25,200 —
I	56		Hangonkadun s:n	13,800 —
			Siirros	71,268,428 43

11 P.L.					Siirros	71,268,428 ⁴³
I	57				Tammisaarenkadun alainen vesijohto.....	15,200
I	58				Heinolankadun s:n	16,200
I	59			c*	Mechelin- ja Caloniuskadun s:n, putkijohto	45,600
I	60				Huopalahdenkadun s:n Stenbäck- ja Munkkiniemenkadun välille sekä Munkkiniemenkadun alainen vesijohto Huopalahden- ja Vappuk. välille	86,000
					— Smk 946,650: —	
					I Luku. Smk 2,961,145: —	
					Kaasulaitos.	
					<i>Hallinto.</i>	
II	1				Palkkaukset:	
				c	Laitoksen osa Hallituksen menoista	6,000: —
					1 toimitusjohtaja	16,000: —
					matkaravoja	500: —
					<u>16,500: —</u>	
		Kvsto 17/12 1918			Vuokraravoja v. t. toimitusjohtajalle	2,000: —
					Assistenttipalkkio	1,800: —
				b	1 kamreeri ja konttoripäällikkö	10,000: —
		1918 v. palkkas.			korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000: —
					<u>12,000: —</u>	
				b	1 kirjanpitäjä	6,500: —
					korotusta 5 v:n palveluksesta	1,300: —
					<u>7,800: —</u>	
				b	1 kassanhoitajatar	4,800: —
					korotusta 10 v:n palveluksesta	960: —
					<u>5,760: —</u>	
				c	Konttoriapulaiset	20,000: —
II	2			c	Pääkonttorin vuokra ja siivoaminen	20,000
II	3				Konttorin tarverahat ynnä kirjasto ja aikakauslehdet.....	10,000
					— Smk 101,860: —	
					Siirros	71,533,288⁴³

L.

				Siirros	71,533,288 43	
			<i>Käyttö.</i>			
II	4	1918 v. palkkas.	b	Palkkaukset:		
				1 käyttöinsinööri	10,000: —	
				1 kemisti	7,500: —	
				matkaraajoja	400: —	7,900: —
				1 konemestari	6,500: —	
				Sörnäsän tehdaskonttorin konttori- apulaiset	15,000: —	
				Käyttöosaston mestarit	33,000: —	
				Koneenkäyttäjät ja voitelijat	38,000: —	
				Höyrykattilain lämmittäjät	31,500: —	141,900
II	5					Kaasutettavaksi muokattua puuta 16,250 tonnia
II	6			Halkoja ja sysiä generaattoreihin	116,500	
II	7			Hiiliä kaasutettavaksi	2,460,000	
II	8			Puiden ja sysien kuljetus ja pienennys	60,000	
II	9			Pelkistysputket ja erinäiset kaasutuksen tarveaineet	60,000	
II	10			Retortihuoneen työkustannukset ynnä muurarien ja moottorinhoitajain palkat	230,000	
II	11			Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työ- kustannukset ja aineet, 50,000 m ³ à 30 p:iä	15,000	
II	12			Polttoaineet ja erinäiset höyrykattilakäytön tarvikk.	160,000	
II	13		c	Öljy ja erinäiset konekäytön tarvikkeet	18,000	
II	14			Kaasunpuhdistuksen työ- ja tarveainekustannukset	12,000	
II	15			Rakennusten, uunien, koneiden y. m. korjaus- ja kunnossapito	160,000	
II	16			Puukaasun valmistuksesta johtuvat kulut ja ko- keilut	40,000	
II	17			Työkustannuksia koksien ja sysien lajittelusta, pien- entämisestä ja myynnistä	25,000	
II	18			Tervan työ- ja myyntikustannukset	14,000	
II	19			Erin. sivutuotteiden työ- ja tarveainekustannukset	120,000	
II	20			Laitoksen kaasuväläistus	7,000	
II	21			Sähkövoima ja -valaistus	25,000	
II	22			Vesimaksut	17,000	
II	23			Laboratorion kustannukset	1,000	
II	24			Työpajan s:n	4,000	
				Siirros	76,879,688 43	

II P.L.

			Siirros	76,879,688 43
II	25	c	Insinöörien ja työmestarien asuinrakennusten kustannukset	15,000 —
II	26		Puhtaanapito, siivoaminen, vartioiminen y. m. . .	50,000 —
II	27		Tehdaskonttorin tarverahat	6,000 —
<p><i>Muist.</i> Toimitusjohtaja saa vapaan valaistus- ja keittokaasun. Käyttöinsinööri saa vapaan asunnon, lämmön ja kaasun.</p> <p>— Smk 5,417,400: —</p>				
<i>Johtoverkko ja jakelukello.</i>				
II	28	b	1 putkimestari ulkopuolisia töitä varten	5,200 —
II	29		Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito	35,000 —
II	30	c	Jakelujohtojen s:n s:n	500 —
II	31		Jakelukellon kustannukset	16,000 —
— Smk 56,700: —				
<i>Jakelu.</i>				
II	32	c	Konttoriapulaiset	48,000 —
II	33		Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen	95,000 —
II	34		Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut painatustyöt	12,000 —
II	35		Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus.	40,000 —
II	36		Tilajain hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.	2,000 —
II	37		Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito	12,000 —
— Smk 209,000: —				
<i>Johtotyöosasto, työpaja, varasto ja näyttely.</i>				
II	38	b	Palkkaukset:	
			1 johtotyöinsinööri	8,000: —
			1 avustava s:n	6,000: —
			1 putkimestari	5,600: —
			1 varastonhoitaja	4,200: —
			1 avustava s:n	3,600: —
		Konttoriapulaiset	13,000: —	
				40,400 —
Siirros				77,256,788 43

P.L.					Siirros	77,256,788 43
II	39		c	Kustannuksia myynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkat	9,000	—
II	40			Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra	13,000	—
II	41			Konttorin tarverahat	3,000	—
II	42			Työkalujen ja automobiilin kunnossapito	4,000	—
II	43			d Työpajan sekalaiset kustannukset	500	—
				— Smk 69,900: —		
				<i>Sekalaiset menot.</i>		
II	44		c	Korkoa konttokuranttililta kaupung.kassassa	80,000	—
II	45			Tontinvuokra	21,394	—
II	46			Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	10,000	—
II	47		d	Hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin	20,000	—
II	48		e*	Kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanparannuksia virka- ja palvelusmiehille	295,000	—
II	49		e	Palovakuutusmaksut	10,500	—
II	50			Tapaturmavakuutusmaksut sekä menot lääkärin- ja sairaanhoidosta	10,500	—
II	51			Kustannuksia kesäloman hankkimisesta työntekijöille	27,000	—
				— Smk 474,394: —		
				<i>Katuvalaistus.</i>		
II	52		c	Miehistö, lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat	209,000	—
II	53			Muut katuvalaistuksen kustannukset	54,000	—
				— Smk 263,000: —		
				<i>Uutistytöt.</i>		
II	54		e*	Uusi kalusto, pääputkiverkon laajentaminen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asettamiseen Hallituksen lähemm. määräyksen mukaan	30,000	—
II	55	Kvsto ^{15/10} 1918	b*	Kaasulaitoksen uutistytöt Sörnäsissä (uuniryhmä ja ekshausteri)	90,000	—
				— Smk 120,000: —		
				<i>II Luku. Smk 6,712,254: —</i>		
					Siirros	78,143,682 43

11 P.L.

			Siirros	78,143,682	43	
			Sähkölaitos.			
			<i>Hallinto.</i>			
III	1		Palkkaukset:			
		<i>c</i>	Laitoksen osa Hallituksen menoista	6,000: —		
		}	1 toimitusjohtaja	18,000: —		
			matkarahoja	500: —	18,500: —	
			Assistenttipalkkio	1,800: —		
		}	1 kamreeri ja konttori- päällikkö	10,000: —		
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,000: —	12,000: —	
		<i>b</i>	1 kirjanpitäjä	6,500: —		
		}	korotus 5 v:n palveluk- sesta	650: —	7,150: —	
			1 kassanhoitajatar	4,800: —		
		}	korotusta 5 v:n palve- lukselta 1/10:stä 1919	120: —	4,920: —	
			Laskujen tarkastajat ja konttori- apulaiset	96,400: —		
		}	Toimistonjohtaja ja tarpeelliset apu- laiset	10,200: —		
			<i>c</i>	Konttorihuoneistojen siivoaminen, vahtimestari, asiapojat ja portin- vartijat	30,000: —	186,970
III	2		Konttorin tarverahat, laskulomakkeet, aikakaus- lehdet ynnä kirjaston täydentäminen		40,000	
			<i>Muist.</i> Toimitusjohtaja saa vapaan valaistuk- sen.			
			— <i>Smk</i> 226,970: —			
			<i>Käyttö.</i>			
			Palkat ja palkkiot.			
III	3		Palkkaukset:			
		}	1 esim. käyttöinsinööri, samalla osaston johtaja	10,500: —		
			1 avustava käyttöinsinööri	10,000: —		
			Sörnäsän höyryvoimalaitos.			
		}	Konemestarit ja konehenkilökunta	80,000: —		
			Lämmittäjät	35,400: —		
			Ylim. lämm. haloilla lämmittäm. varten	220,000: —		
			Siirros	355,900: —	78,370,652	43

P.L.

III	3		Siirros 355,900: —	78,370,652 43	
		c {	Lämmittäjäpalkkiot	4,000: —	
			Ylimääräiset apulaiset ja varastokulut	15,000: —	
			Vuokrarahoja koneenkäyttäjille ja lämmittäjille	15,600: —	
			Kasarmintorin asema.		
		c {	Konehenkilökunta	55,200: —	
			Ylimääräiset apulaiset	3,000: —	
			Kallion asema.		
		c {	Konehenkilökunta	29,000: —	
			Ylimäär. apulaiset	3,000: —	
			Töölön asema.		
		c {	Konehenkilökunta	24,000: —	
			Ylimäär. apulaiset	3,000: —	
			Piirustuskonttori.		
		c {	Piirustaja-apulaiset	18,000: —	
				525,700	
III	4		Piirustustarvikkeet	5,000	
			Käyttötarvikkeet.		
III	5	c {	36,000 sylvä halkoja ynnä purkamisen ja pienennys à 145: —	5,220,000	
III	6		Halkojen kuljetus kattilahuoneeseen	150,000	
III	7		Kattilain lisävesi	3,700	
III	8		Muihin tarkoit. tarvittava vesijohtovesi	6,000	
III	9		Voitelu- ja puhdistustarvikkeet	25,000	
III	10		Muut tarvikkeet	25,000	
III	11		Akkumulaattorin happi	20,000	
				Korjaus ja kunnossapito.	
III	12		c {	Työnjohto	24,000
III	13			Kaikkien asemain konelaitteiden korjaukset ja kunnossapito	180,000
III	14			Kaikkien asemarakennusten s:n s:n	50,000
				Sekalaiset menot.	
III	15	c {	Käyttöhenkilök. huoneistojen vuokrat	6,100	
III	16		S:n lämmitys	10,000	
			Siirros	84,621,152 43	

II P.L.

				Siirros	84,621,152.43
III	17	c	}	Käyttöhenkilökunnan huoneistojen valaistus	700
III	18			Asuntojen kunnossapito ja katuosain puhtaanapito	4,000
III	19			Kustannuksia kone- ja lämmittäjähenkilökunnan vapaista polttoaineista	12,000
III	20			S:n vapaasta valaistuksesta	2,800
III	21			Asemain polttoaineet	12,000
III	22			S:n valaistus	20,000
III	23			S:n puhtaanapito	35,000
III	24			Puhelimet, raitiotieliput y. m.	5,000
III	25			Päiväkirjat, lomakkeet y. m.	5,000
				<i>Muist.</i> Ensim. käyttöinsinööri saa vapaan asunon, lämmön ja valon, apulaiskäyttöinsinööri vapaan valon.	
				— Smk 6,347,000: —	
				<i>Johtoverkko, johtotyöt ja jakelu.</i>	
III	26	b	}	Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.			1 insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	11,000
				<i>Johtoverkko ja johtotyöt.</i>	
III	27	c	}	Työnjohto	22,000
III	28			Varastokustannukset	16,000
III	29			Johtoverkon kunnossapito	60,000
III	30			Päivystyskustannukset	5,000
III	31			Korjauspajan s:n	1,000
				<i>Johtojen tarkastus.</i>	
III	32	c	}	Johtotöiden tarkastajat	18,000
III	33			Tarverahat, lomakkeiden y. m. painatus	4,000
				<i>Mittarityöpaja ja laboratorio.</i>	
III	34	b	}	Palkkaukset:	
	1918 v. palkkas.			1 laboratorin insinööri, paitsi vapaata valoa	7,500: —
				Siirros	7,500: —
					84,854,652.43

P.L.

III	34		Siirros 7,500: --	84,854,652 43
		c	Työmestari ynnä tarpeelliset tarkis- tajat ja mekanikot ..... 65,000: --	
			Laboratoriapulaiset ..... 3,600: --	76,100
III	35		Työkalut ja tarveaineet sekä mittarien varaosat	20,000
III	36		Uusien mittauskoneiden hankinta sekä kulutus- kojeiden tutkiminen	5,000
III	37		Tarverahat	1,000
			Jakelu ja mittarien toimitus.	
III	38		Palkkaukset:	
		c	Ekspeditööri ynnä tarpeelliset apulaiset	16,000
III	39		Mittarien asettelu	60,000
III	40		S:n lukeminen	50,000
III	41		Maksujen periminen	60,000
III	42		Tarverahat	1,000
			Näyttely ja myynti.	
III	43	c	Kustannuksia näyttelystä palkkauksineen	16,000
III	44		Erin. kustannuksia tilaajain hankinnasta y.m. . .	5,000
			<i>Muist.</i> Osastopäällikkö ja laboratorio-insinööri saavat vapaan valaistuksen.	
			— Smk 447,100: —	
			<i>Katuvalaistus.</i>	
III	45	c	Kustannukset ja kunnossapito	60,000
			— Smk 60,000: —	
			<i>Sekalaiset menot.</i>	
III	46	c	Palovakuutusmaksut	6,000
III	47		Tapaturmavakuutukset	16,000
III	48		Lääkäripalkkiot ja sairaanhoito	3,000
			Siirros	85,249,752 43

11_P.L.

			Siirros	85,249,752/43	
III	49		Työntekijäin kesäloman kustannukset	30,000—	
III	50		Tontinvuokrat	12,117—	
III	51		Valmistavat laajennussuunnitelmat ja selvitykset	5,000—	
III	52		Kaluston hankinta ja kunnossapito	10,000—	
III	53	c	Hallintorakennuksen kunnossapito	10,000—	
III	54		S:n lämmitys	30,000—	
III	55		S:n valaistus	7,000—	
III	56		S:n puhtaanapito	15,000—	
III	57		Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	1,500—	
III	58	d	Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan ar- vaamattomiin menoihin	50,000—	
III	59	e*	Kallinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanparan- nuksia virka- ja palvelusmiehille	420,000—	
— Smk 615,617:—					
<i>Uutistytöt.</i>					
III	60	e*	Kaapeli- ja johtotöihin, Hallituksen lähemmän määräyksen mukaan	25,000—	
III	61		Talojohtotöihin	20,000—	
III	62		Petrolivalaistuksen vaihtaminen sähkövalaistuk- seen eräissä osissa kaupunkia	45,900—	
III	63	Kvsto 20/8 1918	b*	Kaasuvalaistuksen vaihtaminen sähkövalaistuk- seen Länsirannassa pakkahuoneen ympärillä	7,500—
III	64	S:n 26/11 1918	b*	Korkeajännitteiskaapelin rakentaminen Kataja- nokalle	150,000—
III	65	S:n 15/10 1918	b*	Muuntajakoneiston osto raitiotiekäyttöä varten..	430,000—
— Smk 678,400:—					
III Luku. Smk 8,375,087:—					
11 P.L. Smk 18,040,486:—					
			Siirros	86,518,769/43	

P.L.

				Siirros	86,518,769 ⁴³
			Kahdestoista pääluokka.		
			Katu- ja laituri- valaistus.		
			Kaasuvalaistus.		
I	1	c	925,000 m ³ kaasua	536,500: —	
		c	Lyhdynsytytt. ja lampunhoit. palkat	209,000: —	
		c	Muut katuväläistuksen kustannuk- set	54,000: —	799,500 —
			<i>I Luku. Smk 799,500: —</i>		
			Sähkövalaistus.		
II	1	c	500,000 kilowattituntia sähkövoi- maa	278,000: —	
		c	Kunnossapito ja kustannukset	60,000: —	338,000 —
			<i>II Luku. Smk 338,000: —</i>		
			Petrolivalaistus.		
III	1	c	Arvioitu petrolin kulutus ynnä kunnossapito ja hoito sekä lyhtyjien, lamppujen ja kaluston korjaukset		25,000 —
			<i>III Luku. Smk 25,000: —</i>		
			Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.		
IV	1	c	Sähkövalaistus	7,000: —	
		c	Kaasuvalaistus	6,500: —	13,500 —
			<i>IV Luku. Smk 13,500: —</i>		
			12 P.L. Smk 1,176,000: —		
				Siirros	87,694,769 ⁴³

13 P.L.

			Siirros	87,694,769 43	
Kolmastoista pääluokka.					
Yleiset työt.					
Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennus-					
konttori.					
Palkkaukset:					
I	1	Kvsto 8/11 1910	b	Hallituksen jäsenten palkkio, 30 mk	
				kokouksesta	7,200: —
		1918 v. palkkas.	c	1 sihteeri, palkkio	5,000: —
				Viransijaisen palkkaus sihteerin vir-	
				kaloman aikana	300: —
				1 kaupungininsinööri	17,000: —
				korotusta 10 v:n pal-	
				veluksesta	2,400: —
				matkarafoja	600: —
				henkilökoht. palkanlis.	1,600: —
					21,600: —
				1 työpäällikkö	12,500: —
				korotusta 10 vuoden	
				palveluksesta	2,400: —
				matkarafoja	500: —
					15,400: —
				3 insinööriä katu-, vie-	
				märi- ja satamaraken-	
				nusosastolla ä	10,000: —
				matkarafoja ä	500: —
					31,500: —
		1918 v. palkkas.	b	1 kaupunginarkkitehti	12,500: —
				korotusta 10 v:n pal-	
				veluksesta	2,400: —
				matkarafoja	500: —
					15,400: —
				1 avustava kaupungin-	
				arkkitehti	10,000: —
				korotusta 5 v:n pal-	
				veluksesta	1,000: —
				matkarafoja	500: —
					11,500: —
				1 kaupung. asemakaava-	
				arkkitehti	12,500: —
				matkarafoja	500: —
					13,000: —
				1 avustava kaupunginasemakaava-	
				arkkitehti	10,000: —
		Kvsto 24/9 1918	b	1 kaupunginasemakaava-	
				insinööri	10,000: —
				matkarafoja	500: —
					10,500: —
				Siirros 141,400: —	87,694,769 43

P.L.	I	1			Siirros 141,400: —	87,694,769 43
			1918 v. palkkas.	b	1 geodeetti, paitsi sivutul. korotusta 10 v:n palv. matkaraHOja	7,000: — 1,400: — 500: — 8,900: —
					1 kaupunginpuutarhuri . korotusta 10 v:n palv. matkaraHOja	7,000: — 1,750: — 500: — 9,250: —
					1 puhtaanapitol. johtaja korotusta 5 v:n palv. matkaraHOja	8,500: — 850: — 500: — 9,850: —
					1 kamreeri	8,500: —
					1 varastonhoitaja . . . . . korotusta 5 v:n palv.	5,500: — 550: — 6,050: —
					1 vanh. metsänvartija . . korotusta 10 v:n palv.	3,000: — 750: — 3,750: —
					1 nuor. metsänvartija . . korotusta 10 v:n palv.	2,400: — 600: — 3,000: —
					1 vahtimestari . . . . . korotusta 5 v:n palv.	2,400: — 300: — 2,700: —
						193,400 —
I	2			c	Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset	50,000 —
I	3	Kvsto 26/11 1918		b	Kaupungin lämmityslaitosten valvonta	15,000 —
I	4			c	Metsänvartija-apulaiset ja metsänviljelys	6,000 —
I	5			c	Tarveaineet ja apurien päivätyöt mittauksissa	17,000 —
I	6			c*	Kaupungin uuden tonttikirjan laatiminen	3,000 —
I	7			c*	Kaupungille ostettujen uusien maatilain kartallepano ja korkeusmittaukset	10,000 —
I	8				Vedenkulutus	450 —
I	9				Puhtaanapito	3,940 —
I	10				Valaistus	1,500 —
I	11			c	Polttoaineet	10,000 —
I	12				Siivoaminen	10,000 —
I	13				Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain raitiotievuosiliput	25,400 —
I	14			c*	Määräraha ulkomaisia opintomatkoja varten	5,000 —
I	15			b & c	Kesäloman hankkimiseksi erälle Rakennuskonttorin työntekijöille . . . . . <i>Muist.</i> Kaupunginpuutarhuri, metsänvartijat ja vahtimestari saavat vapaan asunnon ja lämmön.	250,000 —
					<i>I Luku. Smk 600,690: —</i>	
					Siirros	88,295,459 43

13 P.L.

			Siirros	88,295,459 43	
Rakennukset ja talot.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
II	1	c	Erinäiset korjaukset	76,000	
II	2		Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	14,000	
II	3		Bengtsårin kasvatuslaitos	31,600	
II	4		Palolaitoksen rakennukset	15,400	
II	5		Kansakoulut	44,100	
II	6		Vuokratut kansakouluhuoneistot	6,500	
II	7		Kunnan työväenasunnot	28,000	
II	8		Forsbyn kunnalliskoti	27,300	
II	9		Kasarminkadun N:o 21 julkisivujen korjaus . .	11,400	
II	10		c*	Poliisilaitoksen rakennukset	29,800
II	11			Raatihuone	7,100
II	12			Sairaalat	147,100
II	13			Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa	16,000
II	14			Tulli- ja satamarakennukset	16,400
II	15	Kauppahallit		17,400	
II	16	Vanha seurahuone		9,400	
II	17	Erinäiset Oulunkylän rakennukset		8,600	
II	18	b*		Kulla torp	5,500
II	19			c*	Erinäiset puumakasiinit . . . . .
II	20	b*	Marian sairaala		48,550
II	21		Alppilan hiihtomäki	20,770	
II	22	b*	Rahatoimikonttorin huoneiston laajennus	14,700	
II	23		N. s. sapöörikasarmien korjaus	97,000	
II	24		Ratsupoliisin huoneiston korjaukset	1,050	
II	25		Kivelän sairaalan lääkärinasunnon lisä- ja muutos- rakennus	41,550	
II	26		Tien teettäminen Kivelän sairaalan tuberkulosi- paviljonkiin	600	
II	27		Vesiklosettien ja kylpyhuoneen laittaminen Kive- län sairaalan hoitajatarrakennukseen	28,000	
			Siirros	89,073,779 43	

P.L.

				Siirros	89,073,779 43	
<i>Utistytöt.</i>						
II	28		}	Hesperian puiston uudet käymälät	14,200	
II	29			Busholman uimahuoneiden erinäiset lisärakenn.	6,000	
II	30			Humallahden uusi uimahuone	90,000	
II	31			Bölen kauppahalli	50,000	
II	32	Kvsto 29/10 1918		Katosten y. m. teettäminen Kunnalliskodin sikalaan	27,500	
II	33	S:n 1/7 1918	}	Vesijohto Kunnalliskodin sikalaan	15,500	
II	34	S:n 15/10 1918		Kaksi raudanerityssuodatinta Nickbyn mielisairaalaan	37,000	
<i>II Luku. Smk 1,018,520: —</i>						
Kadut ja yleiset paikat.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
III	1		}	Erinäiset korjaukset	120,000	
III	2			<i>I. Viertotie</i> Lintulahdenkadun ja Käenkujan väliltä; kaupungin osuuden päällystäminen I noppakivillä	60,700	
III	3			<i>Makasiiniranta</i> ; I noppakivipäällystyksen erään osan uudistus	17,700	
III	4			<i>Eteläinen laiturinsiipi</i> ; kiveyksen uudistus ..	21,700	
III	5			<i>Pohjoinen laiturinsiipi</i> ; I noppakiveyksen uudistus	3,900	
III	6			}	<i>Virolaisallas</i> ; asfalttijalkakäytävän uudistus ..	8,000
III	7				<i>Katajanokan silta</i> ; ajotien puupäällystyksen sekä pohjoisen jalkakäytävän asfalttipäällystyksen uudistus	16,200
III	8			<i>Laivastokatu</i> ; alemm. penker. viereis. sementtijalkakäytäv. kaupungille kuuluvan osan korjaus	3,700	
III	9			<i>Kanavakatu</i> ; puhtaanapitolaitoksen kuormaupaikan päällystys II noppakivillä sementtiin ..	33,100	
III	10			<i>Läntinen Viertotie</i> ; Töölön tavara-aseman viereisen penkereen kaupungille kuuluvan osan uudesti viertäminen	17,500	
				Siirros	89,616,479 43	

13 P.L.

				Siiros	89,616,479 43
III	11		c*	<i>Saunakatu</i> ; itäisen jalkakäytävän ja ajotien päällystyksen osittainen uudistus Laivaveistämön läheisyydessä	7,500
III	12	<i>Itäinen Viertötie</i> ; sementtijalkakäytävän uudistus Vallilan N:o 3 kohdalla		1,800	
III	13	<i>Pohjoissataman T-muotoisen laiturin</i> kytkypuomit ja pilttuut; uudistus		2,100	
III	14	Erinäiset kaupungille kuuluvain katuosain vieriset <i>kaiteet</i> ; uudistus ja korjaus		15,000	
<i>Uutistytöt.</i>					
III	15		c*	<i>Katajanokan Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	8,100
III	16			<i>Lastauspaikka</i> Flemingkadun jatkoksen ja Suvantotien välillä kohta Sörnäsän haararadan pohjoispuolella; viertäminen	19,000
III	17			<i>Lohjantie</i> Inarintien ja Pakaankadun väliltä; viertäminen	16,400
III	18			<i>Somerontie</i> Sammatin- ja Kangasalantien väliltä; viertäminen	8,600
III	19			<i>Rajasaarenkatu</i> Seurasaarentien ja Humallahden väliltä; viertäminen	6,400
III	20			<i>Humalkatu</i> L. Viertotien ja Topeliuskadun väliltä; tasoitus	13,500
III	21	Kvsto 17/8 1917		b*	<i>Agricolakuja</i> Torkkeli- ja Flemingkadun väliltä; tasoituksen loppuun suorittaminen . . . . .
III	22		c*	<i>Kangasalantie</i> Euran- ja Keiteleentien väliltä; tasoitustyön loppuun saattaminen	9,000
III	23	S:n 17/4 1917	b*	<i>Viipurinkatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoitustyön loppuun saattaminen	24,000
III	24		c*	<i>Porvoonkatu</i> Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä; tasoitustyön loppuun saattaminen	22,000
III	25	S:n 24/1 1918	b*	Erinäiset <i>Pakaan alueen kadut</i> ; tasoitus	2,148,500
III	26		c*	<i>Pengerkatu</i> ; tasoituksen loppuun saattaminen	30,000
III	27			<i>Ensimmäinen linja</i> Castrén- ja Alppikadun väliltä; tasoituksen loppuun saattaminen	34,000
III	28	S:n 30/12 1918		<i>Lautatarha- ja Työpajakadun</i> tasoitus kortt. N:o 280 ympäriltä	300,000
				Siiros	92,301,379 43

P.L.

				Siiros	92,301,379 43
III	29			<i>Torkkelikatu</i> Agricola- ja Pengerkadun väliltä; tasoituksen loppuun saattaminen	70,000 —
III	30			<i>Loviisankatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoituksen loppuun saattaminen	23,000 —
III	31	c*	}	<i>Hangonkatu</i> ; tasoituksen loppuun saattaminen	7,000 —
III	32			<i>Tammisaarenkatu</i> ; „ „ „	29,000 —
III	33			<i>Heinolankatu</i> ; „ „ „	11,000 —
III	34			<i>Kaisaniemenkatu</i> ; „ „ „	104,700 —
III	35	Kvsto 17/12 1918		b*	<i>Satamarata</i> ; laajennus kaksoisraiteiseksi tavara-aseman ja Ruoholahden sataman väliltä . . . . . <i>III Luku. Smk 5,401,100: —</i>
Kanavat ja viemärit.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
IV	1		}	Erinäinen kunnossapito	150,000 —
IV	2			Täydennystyöt	25,000 —
IV	3	c		Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000 —
IV	4			Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	50,000 —
<i>Utistyt.</i>					
IV	5	c*	}	<i>Konstantininkatu</i> ; viemärijohto korttelin N:o 7 talojen osotenumerojen 4—6 välisen rajan ja Pohjoissataman välille	9,000 —
IV	6	S:n 24/1 1918		b*	<i>Erinäiset Pakaan alueen kadut</i> ; viemärijohton teettäminen . . . . .
IV	7		}	<i>Lautatarha- ja Työpajakatu</i> , viemärijohto niiden eräiden osain alle	43,000 —
IV	8			<i>Loviisankatu</i> ; viemärijohton teettäminen	15,500 —
IV	9	c*		<i>Hangonkatu</i> ; „ „ „	3,000 —
IV	10			<i>Tammisaarenkatu</i> ; „ „ „	8,000 —
IV	11			<i>Heinolankatu</i> ; „ „ „	8,200 —
<i>IV Luku. Smk 641,700: —</i>					
Tiet.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
V	1	c		Erinäiset korjaukset	30,000 —
V	2	c*		Kivelän sairaalan ja Seurasarentien välinen tie; vierroksen uudistus	4,400 —
<i>Utistyt.</i>					
V	3	c*		Nordenskjöldin lehtotieltä pohjoiseen kulkeva tie; viertäminen noin 150 metrin pituudelta	6,400 —
<i>V Luku. Smk 40,800: —</i>					
				Siiros	95,397,579 43

13 P.L.

			Siirros	95,397,579 43	
Viertotiet.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
VI	1	c	Erinäiset korjaukset	100,000	
<i>VI Luku. Smk 100,000: —</i>					
Satamat.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
VII	1	c	Erinäiset korjaukset	140,000	
VII	2		Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aidat	25,000	
VII	3	c*	Satamain ruoppaus	135,000	
VII	4		Satamain ja kulkuväylän syvyysmittaukset ja pohjatutkimukset	70,000	
VII	5		Taivallahden purkauslaituri; korjaus ja pitentäminen 15 metrillä	26,500	
VII	6		Hietaniemen lantalaituri; korjaus ja pitentäminen 20 metrillä sekä levitys 5.50 metristä 8 metriin	36,000	
VII	7		Ruoholahden itäinen purkauslaituri N:o 1; korjaus sekä sillankurkun levittäminen 5 metriin	8,000	
VII	8		Aleksanterinkadun päässä ja Katajanokan kanavan vierellä oleva venelaituri; korjaus	3,900	
VII	9		Pohjoissataman T-muotoinen laituri; sillankurkun pohjoispuolen korjaus	35,000	
VII	10		Siltasaarenrannassa Pitkäsillan vierellä sijaitseva hiekanpurkauslaituri; korjaus	1,500	
VII	11		Pitkäsillan kaakkoispuolinen väliaikainen rantasilta; korjaus	5,700	
VII	12		Hakaniemenrannan länsipään väliaikainen rantasilta; korjaus	4,000	
VII	13		Eläintarhan viereiset venelaiturit; kahden itäisimmän maakäytävän korjaus	1,550	
VII	14		Haapaniemessä sijaitseva puhtaanapitolaitoksen hiekanpurkauslaituri; korjaus	1,300	
			Siirros	95,991,029 43	

P.L.

				Siirros	95,991,029 43
VII	15		c*	Paraisten Kalkkiyhtiön purkauslaiturin vierellä Sörnäsän Rantatien varrella sijaitseva purkauslaituri; korjaus ja sillankurkun levitys 5 metr.	8,600
VII	16			Sörnäsän niemekkeen läntinen silta; korjaus ja ulkopuolisen arkun korotus	11,500
VII	17			Sumpparin pohjoispuolella vastapäätä Sörnäsän sataman läntistä siltaa sijaitseva tihtaali; korjaus	2,800
VII	18			Pitkäsilta; kaupungin valloituksessa 12/4 1918 vahingoittuneiden kaiteiden ja kiviliistain korjaus	45,000
				<i>Uutistytöt.</i>	
VII	19		c*	Venelaituri 52 soutuveneelle Ruoholahden pohjoisrantaan purkauslaiturien länsipuolelle	4,800
VII	20			Venelaituri 65 soutuveneelle Haapaniemeen Kone- ja Siltarakennus O. Y:n alueen pohjoispuolelle	12,000
VII	21	Kvsto 25/1 1916 S:n 17/4 1917 S:n 17/8 1917	b*	XX kaupunginosassa (Busholmassa) teetettävään tasoitus- ja laituritöiden jatkaminen	500,000
VII	22			c*	Uusi kytkylaituri Katajanokan pohjoisrantaan ..
				<i>VII Luku. Smk 1,094,150: —</i>	
				Istutukset.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
VIII	1		c	Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	275,000
VIII	2			Kivelän istutusten s:n, sairaalan toimesta	2,500
VIII	3			Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	3,000
VIII	4			Eläintarhan urheilukentän kunnossapito	2,200
VIII	5			Kaisaniemen tenniskentän s:n	3,100
VIII	6			Punanotkon leikkikentän s:n	1,250
VIII	7			Haapaniemen urheilukentän s:n	1,750
				Siirros	96,880,529 43

13 P.L.

				Suurros	96,880,529 43
VIII	8		Haapaniemen urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,050	—
VIII	9		Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineet	39,000	—
VIII	10		S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	900	—
VIII	11		S:n s:n valaistus	350	—
VIII	12		Talvipuutarhan kunnossapito	8,100	—
VIII	13		Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	18,000	—
VIII	14		Alpin kunnossapito	5,000	—
VIII	15		Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus	7,200	—
VIII	16	c	Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten ..	5,600	—
VIII	17		Lannan osto taimilavoihin	1,300	—
VIII	18		Kaupungin vesilintujen hoito	2,000	—
VIII	19		Työkalujen osto ja korjaus	5,200	—
VIII	20		Aitain kunnossapito	9,000	—
VIII	21		Puistosohvain ostoon	4,800	—
VIII	22		Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	10,000	—
VIII	23		Neljän puistonvartijan palkkaus	6,400	—
VIII	24		Turvikissa oleva H. Borgströmin kansanpuisto	3,400	—
VIII	25		Kaatuneiden suojeluskuntalaisten ja soturien hautain hoito	3,600	—
<i>Uutistytöt.</i>					
VIII	26		Talvipuutarhan pääkäytävän järjestäminen	20,000	—
VIII	27		Kaisaniemen tasoitustöiden jatkaminen	10,000	—
VIII	28		Tasoitustöiden jatkaminen Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolella	11,300	—
VIII	29	c*	Tasoi- ja istutustöiden jatkaminen Helsingin niemen huvilakaupungissa Ehrensivärd- ja Speranskien välillä	30,000	—
VIII	30		10 kelkkaradan laittaminen	15,000	—
<i>VIII Luku. Smk 506,000:—</i>					
				Suurros	97,097,729 43

P.L.

				Siirros	97,097,729 ⁴³
		Puhtaanapitolaitos.			
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
IX	1	c	Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	17,500	—
IX	2		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	20,000	—
IX	3		Vartijain palkkaus	52,000	—
IX	4		Makkien ja käymäläin puhtaanapito	110,000	—
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	12,000	—
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfiointi	7,000	—
IX	7		Kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito	780,000	—
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapito	84,500	—
IX	9		X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	100,000	—
IX	10		XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	70,000	—
IX	11		Kaupungin katujen, viertoteiden ja teiden kastelu	130,000	—
IX	12		Katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi	24,000	—
IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	230,000	—
IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	18,000	—
IX	15		Teiden puhtaanapito	104,000	—
IX	16		Venesatamain ja jäiden s:n	15,000	—
		<i>IX Luku. Smk 1,774,000: —</i>			
		Yleinen makkien puhtaanapito.			
X	1	e	Miehistön ja ajomiesten palkat	1,350,000	—
X	2		50 hevosen rehut y. m.	270,000	—
				Siirros	100,491,129 ⁴³

13 P.L.

					Siirros	100,491,729 43	
X	3		c	Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.		40,000	
X	4			Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus		75,000	
X	5			Rautatierahdit		150,000	
X	6			Rautatievaunujen korjaus		10,000	
X	7			300 panosta uusia makkiastioita kansineen		42,000	
X	8			1,000 kannellista astiaa kaivojen tyhjentämistä varten		80,000	
X	9			300 kannellisen keittiötähdeastian osto		21,000	
X	10			Sähkövalo- ja voimajohtojen laittaminen Malmin kaatopaikalle		500	
X	11			c*	Malmin kaatopaikan höyrypumpun ja putkien korjaus		4,000
X	12	Kvsto 29/10 1918		b	Keittiötähteiden keräystä varten		56,000
			Keittiötähteiden keräysastiain oston			12,000	
				<i>X Luku. Smk 2,110,500: —</i>			
				Työkalut.			
XI	1		c	Erinäiset ostot ja korjaukset		50,000	
XI	2			Ruoppakoneen N:o 1 korjaus		15,000	
XI	3			Ruoppakoneen N:o 2 korjaus		56,000	
XI	4			Ruoppaproomun N:o 4 korjaus		12,000	
XI	5			Ruoppaproomujen N:ojen 11 ja 12 korjaus		7,000	
XI	6			20 paria pyöriä kasteluvaunuihin		12,000	
XI	7			3 uutta makkiastiain kuljelusvaunua		12,000	
XI	8			3 uutta makkiastiain kuljetusrekeä		4,500	
XI	9			c*	300 m. uutta kasteluletkua		15,000
XI	10			3 uutta lumensulatuskonetta		36,000	
XI	11			21 kasteluvaunun maalaus		5,000	
XI	12			Purgator- ja rikkainkuljetusrattaiden sekä hiekkalaatikkojen maalaus		6,000	
XI	13			Hiekkavajain maalaus ja korjaus		6,000	
XI	14			Työkaluvajan rakentaminen Lapinlahdenkadun varrelle vastapäätä Marian sairaalaa		2,000	
				<i>XI Luku. Smk 238,500: —</i>			
				Siirros	101,220,729 43		

P.L.

Siirros 101,220,729 48

Sekalaista.XII 1
XII 2

c

Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	15,000
Pesuhuoneitten ja viruslaiturien hoito ja korjaus	20,000

*XII Luku. Smk 35,000: —***13 P.L. Smk 13,560,960: —**

P.L.

Neljästoista pääluokka.**Eläkkeet ja apurahat.***A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.*

Kvsto 17/11 1914
S:n 1/7 1918
S:n 29/10 1912
21/1 1913
S:n 9/9 1913
S:n 9/6 1914
S:n 20/12 1912

S:n 4/2 1913
S:n 10/10 1916

S:n 11/3 1913
S:n 10/10 1916
S:n 13/4 1915

S:n 13/11 1917
S:n 17/12 1918

S:n 19/1 1915
S:n 26/9 1916
S:n 21/1 1913
S:n 13/5 1913
S:n 26/3 1912
S:n 11/3 1913

b

Aminoff, Helena, kansakoulunopett.	1,410:—
Andstén, Oscar Vilhelm, satamakapt.	6,000:—
Borodkin, Kalista, Marian sairaalan ruuanpitäjä	600:—
Brotherus, Ina, kansakoulunopettaj.	690:—
Byman, Karl Edvard, ruiskumestari	2,160:—
Cadenius, Maria Theresia, konttori-kirjuri	1,800:—
Eklund, Gustaf, ulosottoapulainen	2,280:—
Forss, Johanna, Maria Minnona, kansakoulunopettajatar	510:—
Friberg, Maikki, kansakoulunopettaj.	690:—
Helenius, Helena Maria, leskivaimo	140:—
Henriksson, Johan Vilhelm, palolaitoksen kersantti	1,800:—
Hohenthal, Fanny, kansakoulunopett.	1,410:—
Joutsen, Maria Teofilia, kansakoulunopettajatar	690:—
Kallström, Johan Viktor, portinvartija	208:—
Keinänen, Gabriel, rakennusmestari	2,700:—
Kohonen, Abraham, kansakoulunop.	260:—
Lagus, Alexandra kansakoulunopett.	690:—
Lamminen, Frans, kirjanpitäjä	2,520:—
Lipsanen, Ina, kansakoulunopettajat.	195:—

Siirros 26,753:— 101,255,729 48

14 P.L.

			Siirros	26,753:—	101,255,729 43	
Kvsto	9/9 1913	b	Lithenius, Sofie, kansakoulunopettaj.	690:—		
S:n	13/4 1915		Ljungdell, Anders Noach, ylikoneen- käyttäjä	840:—		
S:n	23/9 1913		Lucander, Hanna, kansakoulunopett.	1,776:—		
S:n	13/11 1917		Nervander, Flora Helena, kansakou- lunopettajatar	1,410:—		
S:n	30/11 1915		Nyberg, Arvid, vanh. oikeusneuvosm.	6,000:—		
S:n	14/3 1916		Paunu, Fanny Elisabeth, kansakou- lunopettajatar	330:—		
S:n	6/10 1914		Rosberg, Fanny, kansakoulunopettaj.	1,140:—		
S:n	11/6 1912		Sagulin, Rosa Natalia, kansakoulun- opettajatar	510:—		
S:n	12/3 1912		Sundvall, Viktorina, kansakoulun- opettajatar	110:—		
S:n	13/11 1917		Åkerman, Johanna Sofia Kristiina, kansakoulunopettajatar	1,140:—		
			c	Eläkkeisiin vuonna 1919	6,000:—	
				<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>		
Kvsto	18/9 1917		b	Grönberg, Oskar Edvard, työmies..	400:—	
S:n	23/4 1914	Gunnar, Erik Johan, työmies		450:—		
S:n	2/2 1915	Hakkarainen, Petter, parmaaja		504:—		
S:n	26/5 1914	Halonen, Arndt Johan, työmies		481:—	v	
S:n	18/9 1917					
S:n	27/4 1915	Johansson, Benjamin, työmies		684:—		
S:n	17/12 1918	Kansanen, Johan Erik, työmies ..		1,188:—		
S:n	8/5 1917	Karlsson, Karl, työmies		930:—		
S:n	2/3 1915	Kiiliäinen, Erik Johan, parmaaja ..		564:—		
S:n	7/12 1917	Kuhlberg, Karl Gustaf, puhtaanapito- työntekijä		990:—		
S:n	23/3 1915	Kyrklund, Henrik Wilhelm, parmaaja		474:—		
S:n	10/12 1918	Lindfors, Johan, kadunlaskija		516:—		
S:n	25/2 1913	Lindström, Ida, siivoojatar		350:—		
S:n	11/4 1916	Mäkeläinen, Otto, työmies		546:—		
S:n	24/3 1914	Nieminen, Karl Gustaf, työmies		720:—		
S:n	6/6 1916	Nyholm, Karl Edvard, muurari		985:—		
S:n	1/12 1914	Pettersson, Aleksander, kaasulaitok- sentyöntekijä		1,000:—		
S:n	7/9 1915	Salenius, Johan Vihelm, lyhdynsyytt.	660:—			
S:n	15/4 1913	Stamm, Ida Maria, ulkotyöntekijätär	360:—			
S:n	9/6 1914	Suutari, Lovisa, työntekijätär	192:—			
S:n	9/12 1913	Sysmelin, Gustaf, työmies	572:—			
S:n	17/9 1917	Toivonen, Karolina Vilhelmina, työn- tekijätär	441:—			
			Siirros	59,706:—	101,255,729 43	

P.L.

Siirros 101,220,729 43

Sekalaista.XII 1
XII 2

c

Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	15,000
Pesuhuoneitten ja viruslaturien hoito ja kor- jaus	20,000

*XII Luku. Smk 35,000: —***13 P.L. Smk 13,560,960: —**

P.L.

Neljästoista pääluokka.**Eläkkeet ja apurahat.***A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun
ohjesäännön mukaan.*

Kvsto 17/11 1914

S:n 1/7 1918

S:n 29/10 1912

21/1 1913

S:n 9/9 1913

S:n 9/6 1914

S:n 20/12 1912

S:n 4/2 1913

S:n 10/10 1916

S:n 11/3 1913

S:n 10/10 1916

S:n 13/4 1915

S:n 13/11 1917

S:n 17/12 1918

S:n 19/1 1915

S:n 26/9 1916

S:n 21/1 1913

S:n 13/5 1913

S:n 26/3 1912

S:n 11/3 1913

b

Aminoff, Helena, kansakoulunopett.	1,410: —
Andstén, Oscar Vilhelm, satamakapt.	6,000: —
Borodkin, Kalista, Marian sairaalan ruuanpitäjä	600: —
Brotherus, Ina, kansakoulunopettaj.	690: —
Byman, Karl Edvard, ruiskumestari	2,160: —
Cadenius, Maria Theresia, konttori- kirjuri	1,800: —
Eklund, Gustaf, ulosottoapulainen..	2,280: —
Forss, Johanna, Maria Minnona, kan- sakoulunopettajatar	510: —
Friberg, Maikki, kansakoulunopettaj.	690: —
Helenius, Helena Maria, leskivaimo	140: —
Henriksson, Johan Vilhelm, palolai- toksen kersantti	1,800: —
Hohenthal, Fanny, kansakoulunopett.	1,410: —
Joutsen, Maria Teofilja, kansakoulun- opettajatar	690: —
Kallström, Johan Viktor, portinvartija	208: —
Keinänen, Gabriel, rakennusmestari	2,700: —
Kohonen, Abraham, kansakoulunop.	260: —
Lagus, Alexandra kansakoulunopett.	690: —
Lamminen, Frans, kirjanpitäjä	2,520: —
Lipsanen, Ina, kansakoulunopettajat.	195: —

Siirros 26,753: — 101,255,729 43

14 P.L.

		Siirros	26,753:—	101,255,729 43
Kvsto	9/9 1913	Lithenius, Sofie, kansakoulunopettaj.	690:—	
S:n	13/4 1915	Ljungdell, Anders Noah, ylikoneen- käyttäjä	840:—	
S:n	23/9 1913	Lucander, Hanna, kansakoulunopett.	1,776:—	
S:n	13/11 1917	Nervander, Flora Helena, kansakou- lunopettajatar	1,410:—	
S:n	30/11 1915	Nyberg, Arvid, vanh. oikeusneuvosm.	6,000:—	
S:n	14/3 1916	Paunu, Fanny Elisabeth, kansakou- lunopettajatar	330:—	
S:n	6/10 1914	Rosberg, Fanny, kansakoulunopettaj.	1,140:—	
S:n	11/6 1912	Sagulin, Rosa Natalia, kansakoulun- opettajatar	510:—	
S:n	12/3 1912	Sundvall, Viktorina, kansakoulun- opettajatar	110:—	
S:n	13/11 1917	Åkerman, Johanna Sofia Kristiina, kansakoulunopettajatar	1,140:—	
		Eläkkeisiin vuonna 1919	6,000:—	
<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>				
Kvsto	18/9 1917	Grönberg, Oskar Edvard, työmies ..	400:—	
S:n	28/4 1914	Gunnar, Erik Johan, työmies	450:—	
S:n	2/2 1915	Hakkarainen, Petter, parmaaja	504:—	
S:n	26/5 1914			
	18/9 1917	Halonen, Arndt Johan, työmies	481:—	
S:n	27/4 1915	Johansson, Benjamin, työmies	684:—	
S:n	17/12 1918	Kansanen, Johan Erik, työmies ..	1,188:—	
S:n	8/5 1917	Karlsson, Karl, työmies	930:—	
S:n	2/3 1915	Kiiliäinen, Erik Johan, parmaaja ..	564:—	
S:n	7/12 1917	Kuhlberg, Karl Gustaf, puhtaanapito- työntekijä	990:—	
S:n	23/3 1915	Kyrklund, Henrik Wilhelm, parmaaja	474:—	
S:n	10/12 1918	Lindfors, Johan, kadunlaskija	516:—	
S:n	25/2 1913	Lindström, Ida, siivoojatar	350:—	
S:n	11/4 1916	Mäkeläinen, Otto, työmies	546:—	
S:n	24/3 1914	Nieminen, Karl Gustaf, työmies	720:—	
S:n	6/6 1916	Nyholm, Karl Edvard, muurari	985:—	
S:n	1/12 1914	Pettersson, Aleksander, kaasulaitok- sentyöntekijä	1,000:—	
S:n	7/9 1915	Salenius, Johan Vihelm, lyhdynsyytt.	660:—	
S:n	15/4 1913	Stamm, Ida Maria, ulkotyöntekijätär	360:—	
S:n	9/6 1914	Suutari, Lovisa, työntekijätär	192:—	
S:n	9/12 1913	Sysmelin, Gustaf, työmies	572:—	
S:n	17/9 1917	Toivonen, Karolina Vilhelmina, työn- tekijätär	441:—	
			Siirros	59,706:—
				101,255,729 43

P.L.

			Siirros	59,706:—	101,255,729 43	
Kvsto 11/3 1913	b {	Weckman, Manasse, työmies	600:—			
S:n 22/9 1914		Wikholm, Karl Johan, työmies	360:—			
		c	Eläkkeisiin vuonna 1919	4,000:—		
		<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>				
Kvsto 13/2 1917	b {	Aaltonen, Osmo Johan, alaikäinen	156:—			
S:n 1/12 1908		Ahtikoski, Edla, sairaanhoitajatar	600:—			
S:n 12/12 1911		Andersson, Aurora Karolina, ent. vahtimestari	600:—			
S:n 8/6 1915		Andsten, Wilhelmina, koneenkäyttäjän leski	240:—			
S:n 8/6 1916		Björkholm, J. A., hallivahtimestari	600:—			
S:n 1/7 1918		Blomqvist, Hulda Fredrika, satamavahtimestarin leski	420:—			
S:n 5/9 1911		Brenner, Antoinette Ulrika, leskiv.	360:—			
S:n 13/11 1906		Calonius, Karin leskirouva	2,400:—			
S:n 15/6 1909		Carlsson, Alfred, maistraatinvahtimestari	900:—			
S:n 9/2 1875		Crohns, H. L., neuvosmies, 1 lapsi	200:—			
S:n 21/1 1913		Dahlström, Ida Lucina, sairaanhoitaj.	500:—			
S:n 14/5 1912		Danielson-Sandberg Karl Gustaf, työmies	600:—			
S:n 4/2 1913		Eklund, Edla Johanna, leskivaimo	300:—			
S:n 26/5 1903		Fagerholm, Adolfina Vilhelmina, kaupunginpalvelijanleski	120:—			
S:n 24/1 1918		Forsberg, Jaakko, johtaja	360:—			
S:n 11/6 1912		Gustafsson, Hanna Gustava, satamakonstaapelinleski	180:—			
S:n 21/2 1911		Hakomäki, Mikko, työmies	150:—			
S:n 11/6 1907		Hasselberg, Frans, vahtimestari	600:—			
S:n 25/2 1908		Heinola, Aurora Matilda, varastonhoitajan leski	300:—			
S:n 12/12 1911		Henriksson, Henrik Malakias, ent. työmies	400:—			
S:n 15/10 1918		Hofström, Anni, johtajatar	1,800:—			
S:n 17/9 1907		Jansson, Ingeborg, ylihoitajatar	1,200:—			
S:n 13/11 1917		Johansson, Amalia Adolfina, leskiv.	144:—			
S:n 16/3 1909		Johansson, Emilia Wilhelmina, leskiv.	240:—			
S:n 12/6 1917		Johansson, Karl, työmies	700:—			
S:n 29/10 1912		Jokinen, Kristina, työmiehenleski	240:—			
S:n 8/6 1909		Juslin, Olga, tohtorinna	880:—			
S:n 17/10 1911		Kant, Fredrika, ent. sairaanhoitajatar	300:—			
			Siirros	80,156:—	101,255,729 43	

14 P.L.

			Siirros	80,156: —	101,255,729 43
Kvsto ^{13/11 1917}			Koskinen, Hulda Ulrika, leskivaimo	300: —	
S:n ^{13/11 1906}			Kullberg, Ida Natalia, leskirouva . .	600: —	
S:n ^{13/11 1906}			Kulmala, Wilhelmina	360: —	
S:n ^{7/12 1917}			Kvarnström, Nelly Maria Charlotta, johtajantytär	300: —	
S:n ^{5/6 1917}			Lahti, Aimo, alaikäinen	300: —	
S:n ^{22/5 1917}			Lehtinen, Karl Torsten Henrik ja Elvi Maria Kristina, alaikäiset . .	600: —	
S:n ^{15/11 1906}			Lindberg, Anna Lovisa, leskirouva	2,400: —	
S:n ^{13/11 1906}			Lindberg Karin, alaikäinen	800: —	
S:n ^{9/5 1893}			Lindberg, Moses, ylimäär. kaup.vouti	400: —	
S:n ^{29/12 1905}			Lindgren, Hedvig Kristina, siivoojatar	230: —	
S:n ^{15/6 1909}			Lindqvist, C. G., maistraatinvahti- mestari	600: —	
S:n ^{22/12 1917}			Lindqvist, Erik Algot, työmiehenpoika	450: —	
S:n ^{22/12 1917}			Lindqvist, Sigrid Elisabet, työmiehen- tytär	450: —	
S:n ^{16/6 1908}			Löfgren, Aimo August, alaikäinen . .	120: —	
S:n ^{20/8 1918}			Löfström, Hildegard Ingegerd, sai- raanhoitajatar	300: —	
S:n ^{21/2 1911}			Malén, Aquilina, siivoojatar	300: —	
S:n ^{13/11 1906}			Nordlin, Karl Torsten, alaikäinen . .	600: —	
S:n ^{11/5 1915}	b		Nordström, Ernst, Taideteollisuus- keskuskoulun johtaja	3,000: —	
S:n ^{8/10 1907}			Nyberg, A. V., kaupunginpalvelija . .	720: —	
S:n ^{9/5 1905}			Nyholm, A. M. rakennusmestarinleski	150: —	
S:n ^{20/1 1914}			Nyström, Sofia, ruiskumestarinleski	400: —	
S:n ^{20/1 1914}			Ohlström, Maria Alexandra, paloker- santinleski ja 3 alaikäistä lasta . .	430: —	
S:n ^{8/3 1904}		}	Olin, A. M. kaupunginpalvelijanleski	200: —	
S:n ^{13/2 1912}					
S:n ^{22/12 1911}			Olin, Karl Oskar, ulosottoapulainen	600: —	
S:n ^{8/9 1914}			Pettersson, Fredrika Wilhelmina, kansakoulunvahtimestari	600: —	
S:n ^{9/10 1917}			Pirttilä, Aksel Lennart ja Toini Emilia, alaikäiset	144: —	
S:n ^{16/5 1899}			Rosenström, Erika Aleksandra, vahti- mestarin tytär	120: —	
S:n ^{13/9 1904}			Roskvist, M. E. vahtimestarinleski . .	120: —	
S:n ^{21/5 1918}			Rothman, Hanna, kansanlastentar- hanjohtajatar	1,500: —	
S:n ^{20/8 1918}			Salin, Johanna, työesimiehen leski ja alaikäinen Saga Sofia	900: —	
			Siirros	98,150: —	101,255,729 43

P.L.

				Siirros	98,150:—	101,255,729 43
	Kvsto 10/9 1918			Salin, Matilda Maria, parmaajan leski ja alaikäinen Oiva Valter	450:—	
	S:n 20/8 1918			Sandelin, Gurli Tyttö Maria, sairaa- raanhoitajatar	900:—	
	S:n 12/6 1917			Saxberg, Klaus Henrik, Helga Maria ja Lyyli Linnea, alaikäiset	900:—	
	S:n 20/8 1918			Sirén, Johan Alfred, kaasutyöläinen	400:—	
	S:n 21/1 1913			Stenberg, Jakob, kansakoulunopettaja	600:—	
	S:n 7/9 1915			Strandberg, Josefina, sairaanhoitajat.	480:—	
	S:n 22/5 1917			Sucksdorff, Wilhelm, ensimmäinen kau- punginlääkäri	5,800:—	
	S:n 11/2 1908	}		Sundvall, Viktorina, amanuenssi . .	400:—	
	S:n 13/6 1911			Thomasson, Anders Erland, työmies	300:—	
	21/1 1913			Timm, Karl Runar, alaikäinen . . .	300:—	
	S:n 22/5 1917	b		Toukka, Isak, työmies	400:—	
	S:n 14/11 1911			Tång, E. J., kaupunginpalvelijan leski	120:—	
	S:n 3/12 1895			Tähti, Johan Emil, palosotilas . . .	600:—	
	S:n 19/6 1917			Törnqvist, Karl Gustaf	500:—	
	S:n 13/11 1906			Törnström, Serafina Vilhelmina, vahtimestarinleski	300:—	
	S:n 13/5 1913			Valbäck, Frans Johan, kaupungin- kirjaston hoitaja	600:—	
	S:n 19/10 1915			Waldén, Ina Lydia, johtajatar . . .	300:—	
	S:n 13/4 1915			Winqvist, Maria Olivia, leskivaimo	120:—	
	S:n 21/2 1911			Wirta, Sofia, leskivaimo sekä alai- käiset Aune Rakel ja Kerttu Valpuri	600:—	
	S:n 13/11 1917			Wirzenius, M. K., maistraatinsihtee- rin tytär	266: 67	
	Maist. päätös. 18/2 1863			Åvist, Lovisa, työmiehen leski . . .	300:—	
	Kvsto 26/5 1910			Öhrnberg, J., raatihuoneen arkiston aktuaari	2,000:—	114,786 67
	S:n 15/12 1908					
				14 P.L. Smk 114,786: 67		
				Viidestoista pääluokka.		
				Sekalaiset menot.		
				Kaupungin talot ja maatilat.		
				<i>Aleksanterinkatu 22:</i>		
I	1	e		Talonmiehen palkkio	900—	
I	2	d		Sekalaista	500—	
				Siirros	101,371,916 10	

P.L.

15 P.L.

					Siirros	101,371,916	10	
				<i>Aleksanterinkatu 24:</i>				
I	3		d	Sekalaista		500		
				<i>Aleksanterinkatu 26:</i>				
I	4		c	Talonmiehen palkkio		900		
I	5			Puhtaanapito		3,000		
I	6			Vedenkulutus		700		
I	7			Valaistus		1,000		
I	8		d	Sekalaista		500		
				<i>Työväenasunnot Kristiinankadun N:ossa 16:</i>				
I	9		b&c	Palkkaukset:				
				Isännöitsijän palkkio	750:—			
				Talonmiehen tehtäviä varten	1,500:—		2,250	
I	10	Kvsto ^{28/4} 1908 _{30/12} 1908 _{30/12} 1910		Tarverahat, puhtaanapito y. m.			2,000	
I	11			Valaistus			250	
I	12			Vedenkulutus			900	
I	13			Korjauskustannukset			3,000	
					<i>Työväenasunnot Hietaniemenkadun N:oissa 5—23:</i>			
I	14				Palkkaukset:			
					Isännöitsijä	750:—		
				Lämmittäjän ja talonmiehen tehtäviä varten	3,900:—		4,650	
I	15		S:n ^{28/4} 1908 _{30/12} 1908 _{30/12} 1910	Tarverahat, puhtaanapito y. m.			12,150	
I	16			Valaistus			550	
I	17	Polttoaineet				8,000		
I	18	Vedenkulutus				2,700		
I	19	Korjauskustannukset				6,000		
				<i>Vallilan työväenasunnot:</i>				
I	20		Palkkaukset:					
		S:n ^{29/12} 1916	Isännöitsijän palkkio	1,800:—				
			Talonmiehen tehtäviä varten	3,000:—		4,800		
					Siirros	101,425,766	10	

P.L.

			Siirros	101,425,766	10	
I	21	c {	Tarverahat, puhtaanapito y. m.	8,713	—	
I	22		Palovakuutus	2,037	—	
I	23		Valaistus	650	—	
I	24		Vedenkulutus	2,700	—	
I	25		Korjauskulut	5,000	—	
<i>Muist.</i> Työväenasuntojen isännöitsijä ja talonmiehet saavat vapaan asunnon.						
<i>Ratakatu 10:</i>						
I	26	c	Talonmiehen palkkio	1,500	—	
I	27	d	Sekalaista	500	—	
<i>Kunnan virutushuoneet:</i>						
I	28	c {	Järjestysmiesten palkkukseen	9,500	—	
I	29		Vedenkulutus	18,000	—	
I	30		Valo ja lämpö	2,500	—	
<i>Myllytie 5:</i>						
I	31	c {	Puhtaanapito	100	—	
I	32		Vedenkulutus	100	—	
I	33	d	Sekalaista	300	—	
<i>Mariankatu 3:</i>						
I	34	c {	Puhtaanapito	1,150	—	
I	35		Vedenkulutus	150	—	
I	36	d	Sekalaista	300	—	
<i>Raatihuone:</i>						
I	37	c {	Palkkaukset:			
			Isännöitsijän palkkio	2,400	—	
			Lämmittäjän ja talonmiehen tehtäviä varten	1,680	—	4,080
				Siirrio	101,483,046	10

15 P.L.

			Siirros	101,483,046 ¹⁰	
I	38	c	Valaistus	2,800	
I	39		Polttoaineet	27,600	
I	40		Vedenkulutus	400	
I	41		Siiivoaminen, lattianpesu ja sekalaista	21,450	
<p style="text-align: center;"><i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.</p>					
<p style="text-align: center;"><i>Ent. seurahuone:</i></p>					
I	42	c	Palkkaukset:		
			Isännöitsijän palkkio	1,200: —	
			Koneenkäyttäjän ja talonmiehen tehtäviä varten	7,000: —	8,200
I	43	c	Siiivoaminen ja puhtaanapito	7,240	
I	44		Valaistus	11,000	
I	45		Polttoaineet	85,000	
I	46		Vedenkulutus	3,500	
I	47	d	Korjaukset	9,450	
I	48		Sekalaista	2,500	
<p style="text-align: center;"><i>Muist.</i> Koneenkäyttäjä ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.</p>					
<p style="text-align: center;"><i>Pengerkatu 5:</i></p>					
I	49	c	Talonmiehen palkkio	900	
I	50	d	Sekalaista	600	
<p style="text-align: center;"><i>Puutarhakatu 4:</i></p>					
I	51	c	Talonmiehen palkkio	600	
I	52		Puhtaanapito	1,510	
I	53		Vedenkulutus	390	
I	54		Valaistus	300	
I	55	d	Sekalaista	600	
<p style="text-align: center;"><i>Hakasalmen huvila:</i></p>					
I	56	c	Puhtaanapito	400	
I	57	d	Sekalaista	200	
			Siirros	101,667,686 ¹⁰	

P.L.

			Siirros	101,667,686	10
I	58		Lisämääräraha siirtolapuutarhan laittamiseksi Greijukseen ..... Juomavesikaivon laittaminen Korpaksen—Brunakärriin siirtolapuutarhaan ..... Sinivuorenmaan järjestysmiehen palkkio ..... Kustannuksia Gumtähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta ..... S:n Bengtsårin maatilasta ..... S:n Toivoniemen tilasta ..... Vuokraa valtionrautateille Nickbyn mielisairaalan raitiotiealueesta ..... Korvausta maaliskuun 14 p:ään 1927 asti vuokraaja J. Winqvistille Tuusulan pitäjän Ruotsinkylän Väfvarsin sotilasvirkatalon erään aluen käyttö-oikeuden menettämisestä ..... Talonisännöitsijän palkkio ..... <i>I Luku. Smk 387,520:—</i>	6,000	
I	59	<i>c*</i>		1,600	
I	60	Kvsto ^{2/2} 1915		750	
I	61	S:n ^{27/2} 1906		13,000	
I	62			20,000	
I	63			45,000	
I	64	Välikirj. muk. ^{20/8} 1918		300	
I	65	S:n ^{12/4} 1917 1918 v. palkkas.		100	
I	66			3,600	
Erityiset määrärahat.					
II	1		Erinäisten kaupungin talojen kaluston korjaus ja täydennys ..... Uusien puhelinten ja osuustodistusten osto .... Puhelinmaksut ..... Määräraha henkikirjoittajalle..... 12,750:— Huoneiston siivoaminen y. m. .... 1,500:— Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle 900:— Puutavaraain lauttauksen valvonnasta kaupungin alueella ..... 150:— Tullikamarin postipakettiosaston huoneiston vuokra ..... Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra .. Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman huoneiston vuokra ..... Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon.. 30,000:— Suomen Kunnallislehden tilausmaksu 800:— Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirtomääräraha	25,000	
II	2			2,400	
II	3			40,000	
II	4	Kvsto ^{21/12} 1897 ^{17/12} 1907		14,250	
II	5	H:gin Kalast. sääntö ^{1/2} 1890 Kvsto ^{21/12} 1897		1,050	
II	6	S:n ^{7/6} 1910		12,000	
II	7	S:n ^{28/5} 1913		1,600	
II	8	S:n ^{21/9} 1915 ^{11/5} 1915		4,580	
II	9	Kvsto ^{2/11} 1915		30,800	
II	10	S:n ^{12/11} 1912		8,000	
			Siirros	101,897,716	10

15 P.L.

					Siirros	181,897,716 10
II	11	S:n 30/12 1907	b	Kustannuksia kunnan asetuskokoelman julkaisemisesta		4,000 —
II	12		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille	1,200: —	
		S:n 26/5 1903	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200: —	2,400 —
II	13		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen		5,000 —
		S:n 26/11 1918	b*	Määräraha luistelu-urheilun edistämiseksi koulu- nuorison keskuudessa		12,000 —
II	14	S:n 22/4 1902	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvam- masta ynnä korvaus lausunnoista sekä vakuu- tuskannukset		150,000 —
II	15	S:n 21/12 1897 30/12 1907	b	Koiraveron koskevan asetuksen nou- dattamisen valvontaa varten	1,000: —	
			c	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia	500: —	
		S:n 30/12 1912	b	Helsingin Eläinsuojeluyhdistykselle koirain hoitoa ja lopettamista vart.	1,500: —	3,000 —
II	16			Palovakuutusmaksut		28,000 —
II	17			Polttoaineet, lisämääräraha Rahatoimikamarin käytettäväksi		50,000 —
II	18			Valaistus, tilapäismenot		4,500 —
II	19		c	Kaupungin omistamain talojen ja huoneistojen vedenkulutus sekä sekalaiset menot		1,500 —
II	20			Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.		20,000 —
II	21			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito		4,000 —
II	22			Normaalikellojen kunnossapito		1,630 —
II	23		e*	Määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon		150,000 —
II	24	Kvsto 30/5 1916	b	Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatus- avuksi		300,000 —
II	25	S:n 18/9 1917	b*	Kaupungin virka- ja palvelusmiesten (ei tekn. lai- tosten) kalliinajanlisäykset tai palkankorotukset		4,000,000 —
					Siirros	106,633,746 10

P.L.					Siirros	106,633,746 10
II	26	Kvsto 22/12 1917	b*	Eläkkeen- ja apurahansaajain kalliinajanlisäykset		100,000
II	27		b	Kustannuksia kunnallisista vaaleista		60,000
II	28		c*	Eduskuntavaalien kustannukset		30,000
II	29	S:n 9/10 1917	b*	Uusien osakkeiden merkitsemiseksi Helsingin Makasiinosakeyhtiössä		200,000
II	30	S:n 24/1 1918	b*	Erinäisten Helsingin pitäjän Kårbölen kylän maatilain ostoon		1,216,000
II	31	S:n 17/12 1918	b*	Lisämääräraha Helsinginpitäjän Kårbölen kylän Grankullan uutistilan ja Löfkullan palstatilan ostoon		45,000
II	32		b*	Iitin pitäjästä ostettujen tiluksien lainhuudatuskirjain kartoitus		29,700
II	33	S:n 17/4 1917	b	Osakkeiden merkitsemiseksi yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisyhtiössä		300,000
II	34		c*	Kansanravintohallituksen toiminnasta 30/6 1918 asti syntyneen vajauksen täyttämiseksi		466,650 91
II	35		c*	Hinnanalennuksen myöntämiseksi vähävaraisille maidon, voin ja leivän jakelussa		350,000
II	36	S:n 10/12 1918	b*	Helsingin suojeluskunnan voimassapitoon		200,000
II	37		c*	Vanhan kirkon puistikon sotilashaudoille ja murhattujen suojeluskuntalaisten muistoksi pystytettäviä muistomerkkejä varten asetetun palkintolautakunnan käytettäväksi, arviolta		300,000
				<i>II Luku. Smk 8,173,060: 91</i>		
III	1		c	Verotettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus		750,000
				<i>III Luku. Smk 750,000: —</i>		
				15 P.L. Smk 9,310,580: 91		
				<i>Kuudestoista pääluokka.</i>		
P.L.	I		d	Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan		1,500,000
				16 P.L. I Luku. Smk 1,500,000: —		
				Yhteensä Smk		112,181,097 01

Luku	Momentti		Kirjain osoittaa tilon laadun Kunn. aset. 58 §:n muk.		Smk	702.
Tulot.						
Ensimäinen osasto.						
Korot.						
1 Os.	I	1	c	Kaupungin lainaobligatsioneista	35,000	—
	I	2	b	Tontinlunastuksista	275,000	—
	I	3	b	Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille	18,000	—
	I	4	c	Osakkeiden osinkoja	300,000	—
	I	5		Erinäisiä korkoja	600,000	—
	I	6		Vallilan lainarahaston korkoja	11,500	—
	I	7		Yleishyödyllisen rakennuslainarahaston s:n	2,000	—
	I	8		Teknillisten laitosten etuantien s:n	120,000	—
					1 Os. Smk 1,361,500:—	
Toinen osasto.						
Tontinlunastukset.						
2 Os.	I	1	b	Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahinnan kuoletus	2,500,000	—
					2 Os. Smk 2,500,000:—	
Kolmas osasto.						
Kaupungin kiinteä omaisuus.						
Veroja lahjoitetuista tiloista.						
	I	1	b	Veroja	1,100	—
					1 Luku. Smk 1,100:—	
Kaupunkiin yhdistetty alue.						
	II	1	b	Rakennusten ja talojen vuokria	300,000	—
					Siirros	4,162,600

Is.

				Siirros	4,162,600	
II	2		b	Vuokria Kaivopuiston alueesta	10,000	
II	3			Alppipaviljongin vuokra	3,500	
II	4	Välikirjan muk.		Laivaveistämöalueen vuokra	10,000	
II	5			Ent. Seurahuoneen vuokrat ..... 11,800:— Korvaus annetusta höyrystä ..... 39,000:—	50,800	
II	6			Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra	4,000	
II	7		c	Vuokria poliisin virkahuoneistoista ja talleista kau- pungin omissa taloissa	216,500	
II	8			Vuokria Penger- ja Ratakadun poliisihuoneis- toista	7,380	
II	9		b	S:n erinäisistä laivaveistämöalueen rakennuk- sista	5,000	
II	10	Välikirjan muk.		S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	20,000	
II	11			S:n Puutarhakadun talosta N:o 4	4,000	
II	12			S:n kunnan työväenasunnoista	118,300	
II	13			Erinäisiä huoneenvuokria	4,000	
II	14			Uimahuonemaksuja	1,500	
II	15			Kalavesimaksuja	5,000	
II	16			c	Satunnaisia maan sekä kenttien vuokria	300,000
II	17				Tuloja tenniskentistä	2,000
II	18				Kadun erilleen aitaamisesta rakennustarkoituksiin	5,000
II	19	Kvsto ²⁶ / ₃ 1912	b	Tuloja kunnan virutushuoneista	3,000	
II	20			c	Tuloja kloseteista	13,000
<i>II Luku. Smk 1,082,980:—</i>						
Kauppahallit ja kauppatorit.						
III	1		c	Vuokraa kauppahallimyymlöistä	300,000	
III	2			Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä	15,000	
III	3			Vuokraa torien myyntipaikoista	100,000	
<i>III Luku. Smk 415,000:—</i>						
				Siirros	5,360,580	

3 Os.

				Siirros	5,360,580	
				Kaupungin maatilat.		
IV	1	Välikirjan muk.	b	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria	20,000	
IV	2		}	Bengtsårin maatala	30,000	
IV	3			Vuokraa Bengtsårin kasvatuslaitoksesta	27,000	
IV	4			Toivoniemen tila	45,000	
IV	5			c	Vuokraa Toivoniemen kasvatuslaitoksesta	8,000
IV	6			Tuloja Niekbyn mielisairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta	25,000	
IV	7			Tiloja Domarbyn maatilalta	100,000	
				<i>IV Luku. Smk 255,000: —</i>		
				3 Os. Smk 1,754,080: —		
				Neljäs osasto.		
				Tuloa tuottavat oikeudet.		
I	1	Maist. päät. ^{26/5} 1662	b	Tonttiverot	4,500	
				<i>I Luku. Smk 4,500: —</i>		
				Tuulaaki- ja liikennemaksut.		
II	1	K. Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p. K. julist. ^{1/10} 1881	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyistä tavaroista	400,000	
II	2	K. S:in kirj. ^{17/4} 1883	c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määrättyistä tavaroista	5,000	
II	3	Liik:et. ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja	1,500,000	
II	4	Kvsto ^{1/6} 1876	c	Makasiinivuokraa	18,000	
II	5		}	Mittausmaksuja	1,500	
II	6			Satamamaksuja	500,000	
II	7			Siltamaksuja	15,000	
II	8	Liik:et. ^{10/4} 1888		c	Nostokranamaksuja	6,000
II	9			Painolastimaksuja	500	
II	10			Punnitsemismaksuja	500	
				<i>II Luku. Smk 2,446,500: —</i>		
				Sekalaista.		
III	1	K. Aset. ^{30/3} 1879		c	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta	500
				Siirros	8,067,080	

Is.

				Siirros	8,067,080
III	2	Useat K. S:in päät.	} b	Biljaardimaksuja	800
III	3	K. Sääntö 21/10 1698		} b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhäin osuus .....
III	4		} c		Kolehtirahoja .....
III	5			} b	Erinäisiä sakkoja .....
III	6	K. Asetus 17/3 1879	} b		Henkilökohtainen vaivaismaksu .....
III	7	K. Asetus 14/12 1894		} b	Koiravero .....
III	8	Kvsto 11/4 1916 K. Asetus 8/9 1899 K. S:in kirje 9/8 1900.	} b		Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus)
				<i>III Luku. Smk 230,004: —</i>	
				<i>4 Os. Smk 2,681,004: —</i>	
Viides osasto.					
Maksuja ja tuloja erinäisistä kau- pungin laitoksista.					
Terveysten- ja sairaanhoito.					
I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	} b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	70,000
I	2			} c	S:n Kulkutautisairaalassa .....
I	3		} c		S:n Kivelän sairaalassa .....
I	4			} c	S:n Nickbyn sairaalassa .....
I	5		} c		S:n Humaliston sairaalassa .....
I	6			} c	Vaivaihoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian, Kivelän ja Huma- liston sairaaloissa .....
I	7		} c		Vaivaihoidon maksettava korvaus mielenvikais- ten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa
I	8			} c	Myydyistä ruuantähteistä .....
I	9		} c		Tuloja desinfiomislaitoksesta .....
I	10			} c	Kotien desinfiomisesta .....
					Siirros

Is.

5 Os.

			Siirros	9,224,584
I	11		Sairaanhoidataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	2,100
I	12		Tuloja Kivelän sairaalan puutarhasta	2,000
I	13	c	Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	10,000
I	14		Lihantarkastusaseman tuloja	60,000
I	15		Erinäisiä tuloja kulkutautisairaalaista	2,000
<i>I Luku. Smk 1,004,100: —</i>				
Vaivaishoito.				
II	1	c	Tuloja kunnalliskodista . . . . . 125,000: — maanviljelyksestä . . . . . 79,000: — sikalasta . . . . . 135,000: —	339,000
II	2	b	Tuloja työlaitoksesta	120,000
II	3		Korvausta köyhäin ylläpidosta	250,000
<i>II Luku. Smk 709,000: —</i>				
Opetus- ja sivistyslaitokset.				
III	1	c	Ammattikoulujen oppilaiden myydyistä teoksista . . . . . 5,000: — Alempain käsityöläiskoulujen oppilasmaksut . . . . . 700: —	
		b	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt . . . . . 600: —	6,300
III	2		Korvausta laitoksissa hoidetuista lapsista	3,000
III	3		Tuloja Bengtsårin y. m. kasvatustaloksista	3,500
III	4	c	Tuloja kaupunginorkesterista	228,000
III	5		Tuloja kaupunginkirjastosta	6,000
III	6		Sisäänkirjoitusmaksuja työväenopistosta	1,600
<i>III Luku. Smk 248,400: —</i>				
			Siirros	10,258,084

				Siirros	10,258,084
				Muut laitokset.	
IV	1	K. S:in päät. 20/9 1912	} b	Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja	15,000
				<i>IV Luku. Smk 15,000:—</i>	
				5 Os. Smk 1,976,500:—	
				Kuudes osasto.	
				Valtioavut.	
I	1	K. S:in päät. 11/7 1912	} b & c	Katuvalaistukseen	10,000
I	2	K. S:in kirje 10/5 1898	} b & c	Palolaitokselle	40,000
I	3	Knk kirje 27/8 1779	} b	Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368
I	4			Alemmille käsityöläiskouluille	18,553
I	5	K. S:in päät. 23/5 1901	} b	Valmistavalle poika-ammattikoululle	46,808
I	6	S:n 18/1 1906	b	Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle	57,042
I	7			Kansakouluille	999,917 14
I	8	S:n 22/8 1907	b	Kasvatustaloksille	74,088
I	9			Kansanlastentarhoille	120,000
I	10	K. Aset. 9/6 1892 K. julist. 14/12 1894	} b	Kaupungin osuus paloviinaverosta	100
				6 Os. Smk 1,366,876: 14	
				Seitsemäs osasto.	
				Kaupungin teknilliset laitokset.	
				Vesijohtolaitos.	
I	1	H:gin kaup. vesijohdon taksa	} b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaupungin oma vedenkulutus	2,660,000
I	2			Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	8,000
				Siirros	14,307,960 14

7 Os.

				Siirros	14,307,960 ¹⁴
I	3	c	Vesimittarien vuokria	43,000	—
I	4		Maksuja vesimittaria vailla olevista palovesiputkista	700	—
I	5		Maa-alueiden vuokria y. m.	700	—
I	6		Voittoa tehdyistä johtotöistä	20,000	—
				<i>I Luku. Smk 2,732,400: —</i>	
Kaasulaitos.					
II	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	799,500	—
II	2		S:n yksityiskulutuksesta	3,987,500	—
II	3		Tuloja sivutuotteista	2,362,800	—
II	4		Voittoa tehdyistä töistä	10,000	—
II	5		Vuokratuloja	6,100	—
II	6		Satunnaisia maanvuokratuloja	1,350	—
				<i>II Luku. Smk 7,167,250: —</i>	
Sähkölaitos.					
III	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	338,000	—
III	2		S:n yksityiskulutuksesta	8,000,000	—
III	3		S:n raitiotiekäytöstä	960,000	—
III	4		Voittoa johtotöistä	50,000	—
III	5		Vuokratuloja	29,200	—
III	6		Korkoa konttokuranttililta kaupunginkassassa ..	5,000	—
				<i>III Luku. Smk 9,382,200: —</i>	
				7 Os. Smk 19,281,850: —	

Kahdeksas osasto.**Puhtaanapitolaitos.**

8 Os.

I	1	c	Talonomistajain maksut	1,170,000	—
I	2		Maksuja kaup. omista taloista	95,000	—
I	3		Tuloja myydyistä lammasta	120,000	—
I	4		Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	200,000	—
I	5		Kunnalliskodin sikalaan myydyistä ruuantähteistä	72,000	—
				8 Os. Smk 1,657,000: —	

Siirros 32,578,810¹⁴

Os.				Siirros	32,578,810.14
Yhdeksäs osasto.					
Sekalaiset tulot.					
Apumaksut.					
I	1	Välikirj. muk.	c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta	4,000
I	2			Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus	3,000
I	3			Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	2,100: —
		Pankkivalt. m. kirje 6/7 1892	b	S:n Säätytaloa ympäröiväin istutusten s:n	5,850: —
				S:n Ateneumia ympäröiväin istutusten s:n	1,400: —
				S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon	11,000: —
				S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon	5,500: —
				S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon	7,100: —
I	4			S:n katuvalaistukseen: Suomen Pankilta	275: —
		Säätytalosta	525: —		
				800	
I	5		Kirkkokonttorin suorittava korvaus verotusluettelon jäljennöksestä	14,000	
			<i>I Luku. Smk 54,750: —</i>		
			Majoituksen korvaus.		
II	1		Majoituksen korvaus	500,000	
			<i>II Luku. Smk 500,000: —</i>		
			9 Os. Smk 554,750: —		
Kymmenes Osasto.					
Lainat.					
I	1		c	<i>1916 vuoden velkakirjalainasta osotetaan:</i>	
				Osakkeiden merkitsemiseksi yleishyödyllisessä rakennusosakeyhtiössä	300,000: —
				Kaasulaitoksen uutistyöt	44,543: 15
				Siirros 344,543: 15	33,133,560.14

10 Os.

I

1

Siirros 344,543: 15 33,133,560 14

1917 vuoden obligatsioonilainasta:

Kaasulaitoksen uutistyöt 45,456: 85

Vesijohtolaitoksen laajennus . . . . . 905,650: —

Petrolivalaistuksen vaihtaminen Sähkövalaistukseen erinäisillä kaduilla ja paikoilla . . . . . 45,900: —

Kaasuvalaistuksen vaihtaminen sähkövalaistukseen Länsirannassa . . . . . 7,500: —

Muuntajakoneiston hankkimiseksi raitiotiekäyttöä varten . . . . . 430,000: —

Korkeajännitteiskaapelin teettämiseksi Katajanokalla . . . . . 150,000: —

Vesijohdon ulottaminen Forsbyn Työ- ja kunnalliskodin sikalaan . . . . . 15,500: —

Lisämääräraha Kaisaniemenkadun tasoituksen lopettamiseksi . . . . . 104,700: —

Kahden raudanerityssuodattimen hankkiminen Nickbyn mielisairaalaan . . . . . 37,000: —

Erinäisten Pakaan alueen katujen tasoitus . . . . . 2,148,500: —

a tamaradan laajentaminen kaksoisraiteiseksi tavararatapihan ja Ruoholahden sataman väliltä . . . . . 2,169,000: —

Pakaan alueen viemärijohdot . . . . . 325,000: —

XX kaupunginosan satamarakennukset . . . . . 500,000: —

Helsingin Makasiiniosakeyhtiön uudet osakkeet . . . . . 200,000: —

Erinäisten Helsingin pitäjän Kårbölen kylän maatilain osto . . . . . 1,216,000: —

Lisämääräraha Helsingin pitäjän Kårbölen kylän Grankullan uutistilan ja Löfkullan palstatilan ostoon . . . . . 45,000: —

Iitin pitäjästä ostettujen tiluksien lainhuudatuskirjain kartoitus . . . . . 29,700: —

Eräiden Lautatarha- ja Työpajakadun osain alaiset viemäri- ja vesijohdot . . . . . 49,000: —

1918 vuoden obligatsioonilainasta:

1917 ja 1918 v:n budjettien vajauks. sekä sodan ja kalliin ajan aiheutt. hoimenojen ja tappioid. korvauks. 30,000,000: —

38,768,450 —

10 Os. Smk 38,768,450: —

Siirros 71,902,010 14

Os.

					Siirros	71,902,010 14
I	1				<i>Yhdestoista osasto.</i>	
					Verotus.	
		<i>d</i>	Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettava, on			40,279,086 87
					Yhteensä Smk	112,181,097 01

Helsingin kaupungin 1919 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot	Satunnaiset menot	Yhteensä
	Laskettu vajuus		13,500,000	13,500,000
1	Kaupungin velat	7,305,778 07	20,612,600	27,918,378 07
2	Kaupungin virastot	633,913 33	117,830	751,743 33
3	Kunnallishallinto	1,504,942 50	45,100	1,550,042 50
4	Palolaitos	843,607 09	10,000	853,607 09
5	Poliisilaitos	2,799,045	—	2,799,045
6	Yleiset rasitukset	617,694 96	8,000	625,694 96
7	Terveysten- ja sairaanhoito	4,670,681 83	2,542,462 70	7,213,144 53
8	Vaivaishoito	4,940,551 65	957,745 50	5,898,297 15
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	7,216,790 80	14,500	7,231,290 80
10	Kauppahallit ja kauppatorit	129,040	—	129,040
11	Kaupungin teknilliset laitokset	15,338,436	2,710,050	18,048,486
12	Katu- ja laiturivalaistus	1,176,000	—	1,176,000
13	Yleiset työt	5,863,090	7,697,870	13,560,960
14	Eläkkeet ja apurahat	114,786 67	—	114,786 67
15	Sekalaiset menot	2,195,630	7,114,950 91	9,310,580 91
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määräk- yksen mukaan	1,500,000	—	1,500,000
	Yhteensä Smk	56,849,987 90	55,331,109 11	112,181,097 01
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot	Tontinlunas- tukset ja satunn. tulot	Yhteensä
1	Korot	1,361,500	—	1,361,500
2	Tontinlunastukset	—	2,500,000	2,500,000
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	1,754,080	—	1,754,080
4	Tuloatuottavat oikeudet	2,681,004	—	2,681,004
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,976,500	—	1,976,500
6	Valtioavut	1,366,876 14	—	1,366,876 14
7	Kaupungin teknilliset laitokset	19,280,500	1,350	19,281,850
8	Puhtaanapitolaitos	1,657,000	—	1,657,000
9	Sekalaiset tulot	554,750	—	554,750
10	Lainat	—	38,768,450	38,768,450
11	Verotus	40,279,086 87	—	40,279,086 87
	Yhteensä Smk	70,911,297 01	41,269,800	112,181,097 01

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
Aistivallisten lasten opetus	70	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsa-	
Ammattikoulu, poikain	59	raala	42
S:n, tyttöjen	61	Korot, tulot	124
Apumaksut	131	Kruununverot	24
Arkisto, Maistraatin	9	Kulkutautisairaala	39
Asevelvollisten avustus	24	Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat	
Asuntotarkastus	28	laitokset	54
		Kunnan työnvälitystoimisto	18
		Kunnan vuokralautakunta	20
Eläkkeet ja apurahat	113	Kyydinpito	24
Erinäiset määrärahat	121	Käsityöläiskoulut	59
Holhouslautakunta	18	Laboratorio, terveydellisten tutkimusten	30
Humaliston sairaala	49	Lahjoitettujen tilojen verot	124
		Lainat	131
Istutukset	109	Lihantarkastusasema, menot	31
		S:n, tulot	128
		Liikennekonttori	12
Kaasulaitos, menot	92	Liikennemaksut	126
S:n, tulot	130	Lääkärit ja sairaanhoitajat	25
Kadut ja yleiset paikat	105		
Kanavat ja viemärit	107	Maanvuokrat	124
Kansakoulut, ruotsinkieliset	62	Maatilat, menot	117
Kansakoulut, suomenkieliset	66	S:n, tulot	126
Kansanlastentarhat	79	Maistraatti	3
Kasvatuslaitokset	70	Majoituksen korvaus	131
Kasvatuslautakunta	70	Majoitus	24
Katu- ja laiturivalaistus	101	Majoituslautakunta	24
Kauppahallit ja kauppatorit, menot ..	85	Marian sairaala	32
S:n s:n, tulot	125	Merikoulu	59
Kauppaoppilaitokset ja tekn. opetus ..	62	Museo	83
Kaupunginkirjasto	80	Musiikkilautakunta	84
Kaupunginorkesteri	84		
Kaupunginvaltuusto	10	Nickbyn mielisairaala	46
Kaupunginvaltuuston käyttövarat	123		

	Siv.		Siv.
Oikeusaputoimisto	19	Terveys- ja sairaanhoito, menot ..	25
Opetus- ja sivistyslaitokset, menot ..	59	S:n s:n, tulot	127
S:n s:n, tulot	128	Terveys- ja sairaanhoito, menot ..	25
Palkkalautakunta	20	Terveyspoliisi	27
Palolaitos	20	Terveystoimisto	29
Poika-ammattikoulu	59	Tiet	107
Poisto ja palautus	123	Tilastokonttori	15
• Poliisilaitos	23	Tontinlunastukset	124
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	28	Tonttivero	126
Puhtaanapitolaitos, menot	111	Tuloa tuottavat oikeudet, sekalaista ..	126
S:n, tulot	130	Tulot	124
Raastuvanoikeus	5	Tuulaaki ja liikennemaksut	126
Rahatoimikamari	10	Tyttöjen ammattikoulu	61
Rahatoimikonttori	11	Työkalut	112
Rakennukset ja talot, menot	104	Työvälistysoimisto, menot	18
Rakennushallitus	102	Työväenopisto	82
Rakennuskonttori	102	Ulosottolaitos	8
Rakennustarkastus, menot	16	Vajaus	1
S:n, tulot	129	Vaivaishoito, menot	52
Revisionilaitos	17	S:n, tulot	128
Rokotusainevarasto	31	Vaivaishoitohallitus	52
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin	32	Valmistava poika-ammattikoulu	59
Satamakonttori	14	Valtioavut	129
Satamat	108	Vastaanotto- ja havainto- sekä oppilas-	
Sivistyslaitokset, menot	59	koti	69
S:n, tulot	128	Velat	1
Sosiaalilautakunta	19	Verotus	133
Syyttäjistö	7	Verotusvalmistelu	17
Sähkölaitos, menot	96	Vesijohtolaitos, menot	87
S:n, tulot	130	S:n, tulot	129
Talot ja maatilat, menot	117	Viertotiet	108
S:n, tulot	126	Vuokralautakunta	20
Teknilliset laitokset, hallitus	87	Yhteenveto	134
S:n s:n, menot	87	Yleinen makkien puhtaanapito	111
S:n s:n, tulot	129	Yleiset rasitukset	24
Terveydellisten tutkimusten laboratorio	30	Yleiset työt	102

OIKAISU:

Sivu 3 Ensimmäisen pääluokan loppusumman tulee oikeastaan olla Smk 27,918,378: 07.
" 100 Yhdentoista " " " " " " 18,048,486: —.
